

Kitābu'l İdrāk Li- Lisāni'l Etrāk'te İsimler-

Divānu Lügati't Türk ve
Kıpçak Sözlükleriyle
Karşılaştırma

Yazar

ADEM BULUT

BİDGE Yayınları

Kitābu'l İdrāk Li- Lisāni'l Etrāk'te İsimler- Divānu Lügati't Türk ve
Kıpçak Sözlükleriyle Karşılaştırma

Yazar: ÂDEM BULUT

ISBN: 978-625-372-855-7

1. Baskı

Sayfa Düzeni: Gözde YÜCEL

Yayınlama Tarihi: 10.12.2025

BİDGE Yayınları

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için
yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının ve editörün yazılı izni
olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Sertifika No: 71374

Yayın hakları © BİDGE Yayınları

www.bidgeyayinlari.com.tr - bidgeyayinlari@gmail.com

Krc Bilişim Ticaret ve Organizasyon Ltd. Şti.

Güzeltepe Mahallesi Abidin Daver Sokak Sefer Apartmanı No: 7/9 Çankaya /

Ankara

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>KISALTMALAR</i>	vii
<i>TABLolar LİSTESİ</i>	viii
<i>ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ</i>	ix
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
Çalışmanın Tanıtımı	1
Çalışmanın Konusu	1
Çalışmanın Amacı	1
Çalışmanın Yöntemi	2
Çalışmanın Kapsamı	3
BÖLÜM II	4
ÇALIŞMA İLE İLGİLİ KURAMSAL AÇIKLAMALAR	4
İsmi Tanımı	4
Yabancılar Türkçe Öğretiminin Tarihçesi	8
Kıpçaklar	10
Ebü Hayyân Kimdir?	20
Kitâbu'l İdrâk li- Lisâni'l Etrâk Nasıl Bir Eserdir?	23
Karşılaştırmaya Esas Olan Kaynakların Tanıtımı	30
Divânu Lugati't Türk.....	30
Codex Cumanicus.....	31
Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî	32
Et- Tuhfetü'z- Zekiyye fi'l Luğati't Türkiyye.....	33
King Dictionary	33
Kitâbu Bulğatu'l Muştâk fi Luğati't- Türk we'l kıpçâk.....	34
Ed-Dürretü'l- Mudiyye Fi'l Lügati't Türkiyye.....	34

El-Kavâninü'l-küllîye Li- Zabtî'l Lügati't Türkiyye.....	35
BÖLÜM III.....	36
İNCELEME	36
Çeviriyazı, Çeviri, Karşılaştırma	36
Madde Başlı Olmayıp Metinde Yer Alan Diğer İsimler.....	647
Karşılaştırma Listeleri	653
Alfabetik Dönemsel Karşılaştırma	653
Metnin Alfabetik Düzenine Göre Kıpçak Sahası Sözlükleri İle Karşılaştırma.....	696
Yapı Bakımından İsimlerin İncelenmesi	741
Türkçe Kökenli İsimler.....	741
Basit İsimler	741
Türemiş İsimler	758
İsimden İsim Yapım Ekiyle Kurulan İsimler	758
Birleşik İsimler.....	780
Pekiştirilmiş İsimler.....	782
Yabancı Dilden Girenler.....	783
3.4.2.1. Alıntı İsim Olma İhtimali Olanlar.....	786
Özel İsimler	788
BÖLÜM IV	790
SONUÇ	790
KAYNAKLAR.....	802
ÖZ GEÇMİŞ.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

KISALTMALAR

Ar.: Arapça

Bul.: Bulgarca

Bül. Müş: Kitābu Bulġatu'l Muştāk fî Luġati't- Türk we'l kıfçāk

CC: Codex Cumanicus

Çuv.: Çuvaşça

D nüshası: İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Arapça Yazmalar kısmı 3856 numara

DLT: Dîvānu Lugāti't Türk

Dur. M: Ed-Dürretü'l- Mudiyye Fi'l Lügati't Türkiyye

Er.: Ermenice

Far.: Farsça

Kav. K: El-Kavâninü'l-küllîye Li- Zabtî'l Lügati't Türkiyye

Kİ: Kitābu'l İdrāk li- Lisāni'l Etrāk

King Dic: King Dictionary

Kit. E: Kitābü'l-Ef'āl

K nüshası: Kahire Nüshası

Moğ.: Moğolca

Rus.: Rusça

Sans.: Sanskritçe

Soğd.: Soğdça

Ter. T: Kitāb-ı Mecnû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugâlî

Toh.: Toharca

Tuh. Z: Et- Tuḥfetü'z- Zekiyye fi'l Luġati't Türkiyye

V nüshası: İstanbul Bayezid Umumî Kütüphanesinin Veliyüddin Efendi bölümü 2896 numara

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Diğer Dillerden Alınan İsimlerin Kendi Aralarındaki Dağılımı	791
Tablo 2. Kıpçak Sahasındaki Diğer Sözlüklerin Benzerlik Oranlarının Kendi Aralarındaki Dağılımı	795

ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

آ/ا	a, ā, e, ı, i	ع	‘
ب	b, p	غ	ğ
ت	t	ف	f
ث	ṡ	ق	ķ
ج	c, ç	ك	k, g
چ	ç	ل	l
ح	ḥ	م	m
خ	ḫ	ن	n
د	d	و	o, ö, u, ü, ū
ذ	ẓ, ḏ	ه	h, a, e
ر	r	لا	la, le
ز	z	ی	ı, i, î, ī
س	s	ء	a, e
ش	ş		
ص	ş		
ض	ḏ, ẓ		
ط	ṡ		
ظ	ẓ		

BÖLÜM I

GİRİŞ

Adem BULUT

Çalışmanın Tanıtımı

Çalışmanın Konusu

Kitābu'l İdrāk li- Lisāni'l Etrāk (Kİ), Arap filolog Ebû Hayyān Muḥammed bin Yūsuf bin 'Alī Yūsuf bin Hayyān el-Ġıratī el-Endulusī tarafından on dördüncü yüzyılda Kıpçak sahasında yazılmış bir sözlük ve gramer kitabıdır. Eser, Kıpçak sahasında yazılmış en eski sözlük ve gramer kitabıdır. Eserin yazar tarafından yazılmış orijinal yazması elde bulunmamaktadır. Eserin günümüze ulaşabilen üç farklı nüshası vardır. Bunlardan ilki 15 Şaban 735 (13 Şubat 1335) tarihinde istinsah edilmiş olan ve İstanbul Bayezid Umumî Kütüphanesinin Veliyüddin Efendi (V nüshası) bölümünde 2896 numarada kayıtlı olan nüshadır. İkinci nüsha ise, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Arapça Yazmalar kısmında 3856 numarada kayıtlı nüshadır. D nüshası olarak adlandırılan bu nüsha, V nüshasından daha geç bir tarihte, 4 Cumādā'l-avval 805 (30 Kasım 1402) yılında Ahmed ibni Sāfi'ī adlı kişi tarafından Lazkiye'de istinsah edilmiştir. Üçüncü nüsha ise, Kahire'de bulunan 80 sayfadan ibaret olan nüshadır. Kahire nüshası baştan ve sondan eksik olduğundan kim tarafından nerede ve hangi tarihte istinsah edildiğine dair herhangi bir bilgi mevcut değildir. Eser, başka araştırmacılar tarafından çeşitli vesilelerle incelenmiştir ancak eserdeki isim unsurları daha önce kapsamlı olarak araştırılmamıştır. Bu eserdeki isim unsurlarının araştırılması söz varlığına yönelik çalışmalarda yeni bilgiler sağlayacaktır. Eserin isim unsurlarının çeviri yazıyla günümüz Türkçesine aktarılıp anlamlandırılması eserin ihtiva ettiği malzemeyi tanımaya olanak sağlayacaktır.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Türk sözlükçülük geleneğinde önemli bir dönemi teşkil eden Kıpçak sahası sözlüklerinden ilki olan Kitābu'l İdrāk li- Lisāni'l Etrāk isimli eserdeki isim ve isim soylu sözcüklerin çeviri yazısı ve günümüz Türkçesine çevirisi yapılarak eserde yer

alan sözcüklerin temel söz varlığı içindeki yerinin tespit edilmesidir. Bu araştırma ile aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır:

- 1) Sözlükte yer alan isim madde başlarının temel söz varlığı içindeki yeri nedir ve bu sözcükler, neye bağlı kalınarak seçilmiştir?
- 2) Karahanlı Türkçesinin isim söz varlığının Dîvānu Lugātî't Türk (DLT)'ten hareketle Kıpçak Türkçesi sahasındaki durumu nedir?
- 3) Kıpçak sahasında yazılmış sözlükler, Karahanlı sahasında yazılmış olan DLT'den etkilenmişler midir? Eğer etkilenmişlerse bu etkileşimin oranı nedir?
- 4) Kıpçak sahasında birbiri ardına yazılmış sözlükler kendinden önce yazılmış sözlüklerden etkilenmişler midir? Eğer etkileşim var ise bu etkileşimin oranı nedir?
- 5) Kİ müellifi, eserini yazarken madde başlarının düzenlenmesinde nasıl bir yol izlemiştir?
- 6) Madde başlarının Kıpçak sahasındaki sözlüklerdeki durumu nedir ve bu madde başlarının temel söz varlığı içindeki yeri nedir?

Çalışmanın Yöntemi

Çalışmada, Kİ'deki isim unsurlarından (isim, sıfat, zarf ve zamirler) hareketle elde edilen veriler, Karahanlı sahasında yazılmış olan DLT ve Kıpçak sahasında yazılmış olan Codex Cumanicus (CC), Kitāb-ı Mecmū-ı Tercümān-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî (Ter. T), Kitābü'l-Ef'āl (Kit. E), Et- Tuḥfetü'z- Zekîyye fi'l Luġati't Türkiyye (Tuh. Z), King Dictionary (King Dic), Kitābu Bulġatu'l Muştāk fi Luġati't- Türk we'l kıpçāk (Bül. Müş), Ed-Dürretü'l-Mudiyye Fi'l Lüġati't Türkiyye (Dur. M), El-Kavāninü'l-küllîye Li-Zabti'l Lüġati't Türkiyye (Kav. K), gibi sözlükler ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda DLT ve Kıpçak sözlüklerindeki benzerlik oranı tespit edilmeye çalışılmıştır. Böylelikle sözlük yazarları için madde başı olarak seçilen kavramların ilişkili olduğu alanların belirlenmesi ile Kıpçak sözlükçülüğünün önceki dönemle olan ilişkisi hakkında bilgi elde edilmiştir. Bunun sonucunda da iki dönem arasında sözlük yazarları için ortak bir kelime hazinesinin var olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada Kİ'de madde başı olarak geçen

fiilden türemiş isim gövdeleri, karşılaştırmaya esas olan sözlüklerde isim gövdesi hâlinde değil de fiil kökü şeklinde yer almışsa dahi bunlar karşılaştırılmaya dâhil edilmiştir. Bunun yanında Kİ'de madde başlarının açıklamasında verilen aynı anlama gelen farklı sözcükler karşılaştırılmaya dâhil edilmemiş ancak yapı bilgisi bölümünde incelenmişlerdir. Çalışmada Karahanlı ve Kıpçak sahasında yazılmış olan diğer eserler, karşılaştırılmaya dâhil edilmeyip sadece sözlük niteliğindeki çalışmalar esas alınmıştır. İnceleme bölümü üç temel bölüme ayrılmıştır. Bunlar, metnin çevirisinin ve karşılaştırmaların yer aldığı ilk bölüm, karşılaştırma listelerinin tablolar hâlinde sunulduğu ikinci bölüm ve madde başlarının yapı bilgisinin yer aldığı üçüncü bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın Kapsamı

Bu çalışmada Kitābu'l İdrāk li- Lisāni'l Etrāk isimli eserin Veliyüddin Efendi ve İstanbul Üniversitesi Yazmalar Bölümü Daru'l Fûnûn'daki nüshaları ile Kahire Devlet Kütüphanesindeki nüshada bulunan isim ve isim soylular (isim, sıfat, zamir, zarf) incelenmiştir. Bunlar daha sonra DLT ve Kıpçak sahasının diğer sözlükleri ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda elde edilen veriler, tablolar hâlinde sunulmuş ve bunlar yapı bakımından incelenmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM II

ÇALIŞMA İLE İLGİLİ KURAMSAL AÇIKLAMALAR

İsmiñ Tanımı

İsim, bir varlığın dilsel dünyada algılanmasında, tanıtımında, bir belirginlik kazanmasında önemli bir kavramdır.

Kaynaklarda isim hakkında verilen açıklamalara bakacak olursak:

İsim, Ar. 1. Ad (I) (Türkçe Sözlük, 2011, s. 1206). **Ad** (I) a. 1. Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya, bildirmeye yarayan söz, isim, nam. 3. db. Canlı ve cansız varlıkları, duygu ve düşünceleri, çeşitli durumları bildiren kelime, isim (Türkçe Sözlük, 2011, s. 23). Devellioğlu'nun sözlüğünde ise; **İsm** (a.i.c: esâmî, esmâ'): İsim, ad. (bkz: nâm) (Devellioğlu, 2008, s. 451). Bir diğer Osmanlıca sözlük olan Şemsettin Sami'nin sözlüğünde isim ile ilgili açıklama şöyle geçmektedir: **İsm** ar. Cem: esmâ', esâmî. [aslı "semv" olup, müştakat-ı arabîyyesi ondan teşekkül eder: tesmiye gibi.] Ad, nam (Şemsettin Sami, 1898, s. 113). Redhouse ise, isim hakkında şu açıklamaları vermektedir: **İsim** [ism 1]: 1. Name, title (boks etc.). 2. Noun (Redhouse, 1998, s. 549).

Sözlüklere bakıldığında araştırmacıların/sözlük yazarlarının benzer tanımları verdikleri görülmektedir. Bunun yanında Şemsettin Sami ve Redhouse isim türlerini de sıralamaktadırlar, Redhouse sözlüğünde kırk farklı isim türüne yer vermektedir. Bu aşamadan sonra dil bilgisi/ dil bilim terimleri sözlüklerine bakıldığında isim ile ilgili dil bilimsel açıklamaların "ad" madde başı altında geçtiği görülmektedir. Genel olarak araştırmacılar, "ad" madde başının İngilizce, Almanca ve Fransızca karşılıklarını vererek madde başını tanımlama yoluna gitmişlerdir. Araştırmacıların vermiş oldukları bilgilerin genel özeti ise:

Ad (İng. Substantive, noun; Alm. Substantive, Gegenstandwort, Nomen; Fr. Substantif, nom). Evrendeki canlı cansız varlıkları, nesneleri, eşyaları, kavramları, duyguları, eylemleri, nitelikleri tanımlamaya yarayan sözcük türüne "ad" denir.

Bunlar cümle içerisinde belli görevleri (özne, nesne, sıfat, zarf vb) olan yapılardır. Bu sözcükler üzerine aldıkları bazı ekler sayesinde çekimlenebilme özelliğine sahiptirler. Ayrıca somut ad, soyut ad, özel ad, tür adı ... gibi farklı türleri vardır (Hengirmen, 1999, s. 8; Vardar vd, 2002, s. 12; Korkmaz, 2007, s. 7; İmer vd, 2013, s. 11-12).

Ansiklopedilerde geçen isim/ad madde başlarına bakıldığında ise, kısaca, aşağıdaki bilgilerle karşılaşmak mümkündür:

“İsim, canlı cansız bütün varlıkları ve kavramları tek tek veya cins cins karşılayan, varlıkların kavramların adları olan kelime” (Türk Ansiklopedisi, 1972, s. 237).

“İsim veya ism, bir varlığı, bir nesneyi bir varlıklar veya nesneler bütününe belirtmeğe yarayan kelime ... (dil. bil.) Canlı ve cansız her türlü varlık ve kavramları anlatan veya bildiren kelime” (Meydan Larousse, 1971, s. 416).

“İsim-Müsemma, sözlükte ism “varlıklara verilen ad” müsemma “adlandırılan varlık”, tesmiye de “adlandırma” demektir. İsim bir hakikate delâlet eden mutlak lafız, müsemma bu hakikatin kendisini oluşturan şey, tesmiye ise isim ile müsemma arasındaki irtibatı sağlayan mânadır. İsim kelime çeşitlerinin hepsini içine almakta olup “cevher ve araz türünden bütün nesne ve mânalar için konulmuş lafız” diye tanımlanır. Bu yönüyle söz, fiil veya nitelik türündeki bütün kavramları zihne taşıyan bir vasıta konumundadır” (Çelebi, 2000, s. 548).

İsim. İsm, cem. asmâ’, aslında “ad” mânasına olup, Arap gramerinde kelâm aksamının birincisine verilen ıstılahtır. Bu ıstılah Aristo tarafından kullanılmış olan Yunanca Ovu’ya ve IV. asır (m. s.) için sâhip-kelâm sayılan Pânini’den birkaç nesil evvel yaşamış olan Yâska’nın Nirukta’sında mevcut bir sır. Nâman’a tekabül eder (Weiss, 1988, s. 1076).

İsim konusunun dil bilgisinde ele alınışında araştırmacılarca görüş ayrılığı yoktur. Sadece konunun işlenişi konusunda araştırmacılar tarafından farklı yollar izlenmiştir. Dil bilgisi kitaplarında isim konusu hakkında araştırmacıların görüşleri ise, aşağıda verilmiştir:

Ediskun, varlıkları ya da eylemleri bildiren ve onları tanıtan kelimeleri isim olarak adlandırır. “Varlık denince akla canlı ve cansız somut veya soyut yaratıklar ve bunların cinsleri, türleri, familyaları ve bireyleri gelir.” diyen Ediskun, isimleri üç gruba ayırmaktadır:

A) Varlıklara verilişlerine göre isimler: Özel isim, cins isim.

B) Varlıkların oluşumlarına göre isimler: Somut ve soyut isimler.

C) Varlıkların sayılarına göre isimler: Tekil ve çoğul isimler (Ediskun, 1988, s. 104-109).

“Adlar, varlıkları tanıtmak için verilmiş sözcüklerdir.” diyen Gencan da Ediskun’un vermiş olduğu sınıflandırmanın aynısını vermektedir (Gencan, 1971, s. 126-129).

Korkmaz, isimleri tanımlarken şu açıklamayı yapmaktadır: “*Adlar, evrendeki canlı cansız bütün varlıkları, insan tasavvurundaki somut ve soyut bütün kavramları tek tek ya da tür olarak karşılayan sözlerdir.*” (Korkmaz, 2009, s. 195). Bundan sonra Korkmaz, isimleri üç başlık altında toplayıp bunları açıklar ve yine bunları da kendi aralarında daha alt başlıklara ayırır. Korkmaz’ın tasnifi şu şekildedir:

1) Somut adlar ve soyut adlar

2) Özel adlar, cins adları (tür adları)

3) Oluş ve kılış adları (Korkmaz, 2009, s. 195-217).

Ergin, isimleri tanımlarken şu açıklamayı yapar: “*İsimler canlı, cansız bütün varlıkları ve mefhumları tek tek veya cins cins karşılayan; varlıkların ve mefhumların adları olan kelimelerdir.*” Bundan sonra da isimleri “has isim” ve “cins isim” şeklinde iki gruba ayırır (Ergin, 2008, s. 218-220).

Kitabının ikinci bölümünü kelime çekimine ayırmış olan Banguoğlu, Türkçenin sekiz kelime grubunu açıklarken ilk olarak isimlere yer verir. Banguoğlu, “*Gerçekte veya tasavvurda bir varlığa ad olan kelimelere ad (substantif) deriz.*” diyerek tanımladığı isme dair bazı örnekler verir. Daha sonra isimlerin duyu organları tarafından algılanışına bağlı olarak somut isimlere “yoğun adlar” soyut isimlere de “yalın adlar” isimlerini verir. Bunun akabinde de isimlerin anlam genişlemelerinden, mecazî kullanımlarından

bahseder (Banguoğlu, 1990, s. 319-322). Bundan sonra Banguoğlu, “*adlarda sayı*” başlığı altında cins, topluluk isimlerini “*adlarda çekim*” başlığında isim çekim eklerini ve son olarak da “*ad takımları*” başlığı altında isim tamlamalarını anlatmıştır (Banguoğlu, 1990, s. 324-340).

Hengirmen, varlıkları bildiren sözcükleri isim olarak tanımlarken bu varlıklardan kimilerinin beş duyu organımızla algılandığını ve bunların isimlerinin somut isimler olduğunu yine buna karşılık kimi varlıkların beş duyu organımızla algılanmadığını ve bunların isimlerinin de soyut isimler olduğunu açıklamıştır. Bunun ardından diğer araştırmacılarla aynı sınıflandırmayı Hengirmen de vermiştir (Hengirmen, 1998, s. 116-117).

Grönbech, kelime sınıfları içerisinde evvela isim ve fiil konusunu açıklar ve fiillerden türeme isimlere değinir; ancak isim ile ilgili herhangi bir tanıma yer vermez (Grönbech, 2011, s. 18-21). Aynı genel başlığın devamındaki isim ve sıfat bölümündeysa isimlerin sayı, zamir gibi çeşitli alt bölümlere ayrıldığını ifade eder. Bunun yanında isim ile sıfat arasında bir ayrım yapmanın gereksiz olduğunu çünkü sıfatların tek başlarına olduklarında bir isim olduğunu ifade eder (Grönbech, 2011, s. 21-25).

Deny ise, Türk Dil Bilgisi adlı eserinde isimler için şu tanımları verir: “*Türkçede genel ada (isme) ism-i cins adı verilir. Özel adına ism-i alem veya ism-i has denir.*” (Deny, 2012, s. 155).

Yüksel ise, “*Ad/ İsim: Varlıkları, duyguları, düşünceleri, durumları bildiren, karşılayan sözcük.*” tanımını verdikten sonra isim ile ilgili bütün kavramları (ad öbeği, ad takımı gibi) açıklayıp örnekler vermiştir (Yüksel, 2005, s. 11).

Yapılan çalışmalara bakıldığında çoğunlukla araştırmacıların isim/ad ve isim soylu kelimeler arasına isim/ad, sıfat, zarf ve zamirleri dâhil ettikleri görülmüştür (Ergin, 2008, s. 216-217; Korkmaz, 2009, s. 333/ 399-400/ 451; Hengirmen, 1998, s. 115; Karaağaç, 2013, s. 422-423; Deny, 2012, s. 150; Ediskun, 1988, s. 103). Gencan ise, sadece zamirleri, isimlerin yerini tuttuğundan dolayı zamirlerin isimlerle aynı olduğunu ifade ederken sıfat ve zarfların isimlerle ilgili bir ilintisine değinmemiştir (Gencan, 1971, s. 124-125/ 160/ 214/ 336). Banguoğlu da kelime gruplarını sekiz sınıfa ayırıp zamirlerin isimlere benzediğini söylerken

zarfların belirtilen kelimenin cinsine göre fiil veya sıfat görevinde olduklarını ifade eder. Ancak zarf ve sıfatların isim soylu kelimeler olduklarına dair bir bilgiye yer vermemektedir (Banguoğlu, 1990, s. 319-379). Grönbech ise, isim, sıfat, sayı ve zamirleri isim soylu sözcükler sınıfına dâhil ederken zarflar ile edatları yapılarının birbirine benzerliği ve bu iki kelime grubunun diğer kelime gruplarından farklı oluşlarından dolayı bunları birlikte ayrı bir kelime grubu olarak değerlendirir. Bu nedenle Grönbech'in zarfları isim soylu sözcükler arasına dâhil edip etmediği konusunda bir yargıya varmak biraz güçtür (Grönbech, 2011, s. 22-31). Bu çalışmada ise, isim, sıfat, zamir ve zarflar isim genel başlığı altında değerlendirilerek bütün bu kelime grupları çalışmaya dâhil edilmiştir.

Yabancılarla Türkçe Öğretiminin Tarihçesi

Osman Nedim Tuna'nın yapmış olduğu çalışmayla Türkçenin Sümerce ile ilişkisi ortaya konulmuş olmasına rağmen Türkçenin yabancılarla ilk kez ne zaman öğretilmeye başlandığına dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Türkçenin yazılı metinlerle takip edilebilen dönemlerinde Türkçenin yabancılarla öğretildiğine dair doğrudan bir bilgi veya bununla ilgili bir kaynak yoktur. Ancak yazılı metinlerde bulunan bazı ifadeler ya da başka bir alfabe/yazı sistemi ile yazılmış Türkçe ifadeler, ilk dönemlerde Türkçenin öğretimi konusunda akıllarda soru işaretleri oluşturmaktadır. Örneğin Çin Şu kaynaklarında geçen Hunca beyit araştırmacıları bu dönemde Türkçenin yabancı dil olarak öğretilip öğretilmediğine ilişkin sorular sormaya itmiştir. Çünkü Hunca beyitin Hintli bir rahip tarafından söylendiği varsayıldığından Hintli rahibin Türkçe bilmiş olması ihtimali araştırmacıları bu dönemde bir Türkçe öğretimi tezini ileri sürmelerine neden olmuştur. Ayrıca Taspar Kağan Dönemi'nde Türk ülkesine gelen on Budist rahibin halka dini anlatmak için çeviri faaliyetleri ile uğraştıkları bilinmekte ve bunların halka dini anlatmak için Türkçeyi öğrenmiş oldukları ihtimali araştırmacılar tarafından göz önünde tutulmaktadır, ancak yine de bu dönemde Türkçenin yabancılarla öğretildiğine dair kesin bir bilgiye ulaşamamaktayız. Yine Taspar Kağan Dönemi'nde yazılan Bugut Yazıtı'nın üç tarafının Soğdca yazılmış olması da bu yazıtın Türklerin kültürünü ve dilini iyi bilen bir Soğdlu tarafından

yazılmış olma ihtimali üzerinde duran araştırmacılar bunun doğruluğu söz konusu olduğunda olası bir dil öğretiminden bahsetmektedirler (Biçer, 2012, s. 108-129). Bunun yanında Göktürk Yazıtları'nda temas hâlinde olduğu belirtilen bazı millet isimleri geçmektedir, kimi araştırmacılar da buradaki yabancı millet isimlerinden hareket ederek siyasî ilişkilerin düzenli bir şekilde yürüyebilmesi için bu milletlerin Türkçe öğrenmiş oldukları ihtimalini değerlendirirler. Yine bunun yanında Büyük Türk Hakanlığı sırasında farklı dillere sahip boyların bir arada yaşadığını belirten araştırmacılar, bunların birbirleriyle iletişim kurmak için Türkçe öğrenmiş olabileceklerini söylerler. Buraya kadar ihtimal dâhilinde olan dil öğretiminden bahsedilmiştir ancak bir de kimi yazılı eserlerden asıl anlamda yapılmış olan yabancılara Türkçe öğretiminin izlerini bulmak mümkündür (Biçer, 2012, s. 108-129). Bu anlamda karşımıza ilk çıkan eser, Kaşgarlı Mahmud'un Divānu Lügati't Türk (DLT) isimli eseridir. On birinci yüzyılda yazılmış olan bu eser, Araplara Türkçeyi öğretmek üzere yazılmıştır. Bu eserden sonra ise, Türk sözlükçülük döneminde önemli bir yeri olan Kıpçak sahası sözlükçülük geleneği içinde yazılan sözlükler gelmektedir. Bu dönemde Kitābu'l İdrāk li- Lisāni'l Etrāk (Kİ), Et-Tuhfetü'z Zekiyye fi'l Lûgati't Türkiyye (Tuh. Z.), Ed-Dürretü'l-Mudiyye Fi'l-Lûgati't-Türkiyye (Dur. M.) , El-Kavaninü'l-Külliyeye Li-Zabti'l-Lûgati't-Türkiyye (Kav. K.) , Bülğatü'l Müştak (Bül. Müş.) gibi birçok sözlük ve gramer kitapları yazılmıştır. Selçuklular Dönemi'nde ise, bilim dili olarak Arapça ve resmî dil olarak da Farsça kullanıldığından Türkçeye pek bir önem verilmemiştir. Bu nedenle bu dönemde dil öğretimine dair herhangi bir kaynak bulunmamaktadır. Eski Anadolu Türkçesi Dönemi'nde ise, Türklere Farsçayı öğretmek amacıyla yazılmış Risâle-i Zebân gibi eserlerden de söz etmek mümkündür. Her ne kadar eser, Türklere Farsçayı öğretmek amacıyla yazılmış olsa da tersinden düşünüldüğünde aslında eser, gizil olarak ihtiva ettiği Türkçe gramer konuları sayesinde bir İranlı için de Türkçenin öğrenilmesi adına yarar sağlayacaktır. Aynı dönemde farklı bir sahada gelişen Çağatay sahasında da Çağatay Türkçesiyle yazılmış olan Nevaî'nin Muhakemetü'l-Lûgateyn isimli eserini de yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılabilecek dolaylı bir kaynak olarak göstermek

mümkündür. Eser, Türkçe ile Farsçayı karşılaştırmak üzere yazıldığından eserde bazı Türkçe sözcükler Farsça sözcüklerle anlamları açısından karşılaştırılmıştır. Bu nedenle bu eseri de yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında değerlendirmek mümkün görünmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi konusunda sadece Türkler tarafından yapılmış çalışmalar değil aynı zamanda Batılı araştırmacılar tarafından da Türk dilini anlamak ve öğrenmek için yazılmış birçok eser bulunmaktadır. 1533 yılında Filippo Argenti'nin yazmış olduğu konuşma kılavuzu ile başlayan Batı sahası araştırmaları daha sonrasında P. Ferraguto, Megiser gibi kişilerin yazmış oldukları eserler ile devam etmiştir. Bunun yanında Türkçe konuşabilen uzmanlar yetiştirmek amacıyla birçok dil oğlanları okulu açılmış ve burada Türkçe bilen uzman ihtiyacını karşılamak amacıyla yabancılara Türkçe öğretimi yapılmıştır (Eren, 1998, s. 23-45; Arslan, 2012, s. 167-180; Turan, 2005, s. 141-148; Biçer, 2012, s. 108-129).

Kıpçaklar

Doğu kaynaklarında “Kıpçak (Kıfçak)” ismi ile tanınan topluluğa bu ismin yanında “İmek (Yimek)” ve “Kimek” adları da verilmiştir (Kurat, 1972, s. 69). Kıpçak kavim adı, ilk defa İl İtmiş Bilge Kağan' (747-759) mezarının bir parçası olduğu tahmin edilen Şine Usu yazıtında “*türük kıbçak elig yıl olurmuş*” şeklinde yer almaktadır (Bilgin ve Hacıeminoğlu, 2002, s. 421). Golden ise, bu ibarenin tartışmalı olduğunu kabul ederek Kıpçak isminin geçtiği ilk kaynak olarak Şine Usu yazıtının gösterilemeyeceğini düşünür (Golden, 2002, s. 757). Ancak bunun yanında Golden, Kıpçakların runik harfli metinlerde Kıpçak ismi ile değil de başka bir isimle geçmiş olduklarını ileri sürer (Golden, 1995, s. 100-101). Klastorniy ise, Kıpçakların runik harfli metinlerde “Sir” ismi ile anıldıklarını ifade eder (Klastorniy, 1994, s. 31-32). Göktürk yazıtlarında yer almayan isim, yukarıdaki tartışmalı durum da göz ardı edildiğinde, Kıpçak ismi bir diğer tarihî kaynak olan Kaşgarlı Mahmud'un yazdığı eserde yer almaktadır. Kaşgarlı, Kıpçaklar hakkında şu bilgilere yer vermektedir: “*Rum'a yakın boyların (qaba:yil) birincisi Beçenek'tir. Sonra sırasıyla Kıfça.k, Oguz, Yeme.k, Başgirt, Basmıl, Ka.y, Yaba.ku, Tata.r, Kırkız – bu Çin'e yakındır. Bu boyların hepsi Rum hizasından doğuya doğru uzanırlar* (Ercilasun ve Akkoyunlu,

2014, s. 10).”, “ *Kırkız, Kıpça.k, Oguz, Toxsı, Yagma, Çigil, Ugrak ve Çaruk’ların ortak ve katıksız bir Türkçeleri vardır. Yime.k ve Başgırtların dili bunlara yakındır* (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 11).”, “*Kıpça.k Türklerden bir boy* (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 207).”, “*Kıpça.k Kâşgar’a yakın bir yer adı* (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 207)”. Görüldüğü üzere Kaşgarlı, önce Kıpçakları diğer Türk boyları ile birlikte saymakta ve Kıpçak maddesinde ise, onların bir Türk boyu olduğunu ifade etmektedir. Bunun yanında Gökbel, Kıpçak isminin Kaşgarlı’nın eserinden önce Uygur vesikalarında geçtiğini ifade eder, ancak buna dair herhangi bir tanık göstermemiştir (Gökbel, 2002, s. 1277). Gökbel’in Ahmed Rıfat’tan yaptığı bir alıntıda ise Kıpçak ismi şu şekilde değerlendirilmektedir: “ *Kazan, Volga, ve Don nehirleri ile Kırım havalisinde Cengizogullarının bir şubesini oluşturan hükümete veya orduda bulunan Tatar kavimlere verilen isim* (Gökbel, 2002, s. 1277).”. Oğuz Kağan efsanelerinde ise, Kıpçak isminin meydana çıkışı hakkında şu olaylar anlatılmaktadır:

Reşideddine göre:

“Oğuz-Kağan vaktiyle *İt-Barak* adlı bir kavimle savaşımış, fakat mağlup olmuştu. Bunun üzerine iki büyük ırmak arasında bulunan bir adaya gitmiş ve bir süre bu adada kalmıştı. İşte tam bu sırada, kocası savaşta ölen kadınlardan birinin doğum ağrıları tutmuş ve doğumu yaklaşmıştı. Etrafta sığınacak hiçbir yer yoktu. Çaresiz olarak kadın bir ağaç koğuşuna girmiş ve orada doğurmuştu. Bunu gören beğler, hemen gelir ve kadının durumunu Oğuz-Han’a anlatırlar. Oğuz-Hasn kadına acır ve şöyle der:

- “Mademki bu kadının kocası şehit olmuştur ve bu çocuğun da benden başka bir kimsesi yoktur, i şu halde bu doğan çocuk da benim oğlumdur. Bundan sonra herkes, bu çocuğu Oğuz-Han’ın bir oğluymuş gibi saydılar ve ona öyle baktılar. Oğuz-Han ona Kıpçak adını verdi. Kıpçak sözü Türkçede “içi çürümüş ve oyulmuş ağaç” demektir. Kabuk anlamına gelir ve bu sözden bozulmuştur. Kıpçakların hepsi, onun soyundan gelirler.”

Uygurca Oğuz-nâme’ye göre:

“Uruz-Beg’in oğluna *Saklab* adını verdikten sonra, Oğuz-Kağan yoluna devam etti ve *İtil* (Volga) ırmağına geldi. İtil suyu

büyük bir ırmaktır. Oğuz-Kağan bu ırmağı görünce, etrafındakilere:

-“Bu ırmağı nasıl geçebiliriz?” dedi. Askerler arasında iyi bir beğ vardı. Adı da Uluğ-Ordu Beğ idi. O, çok akıllı ve ... idi. Yerde pek çok dallarla ağaçların bulunduğunu gördü ... Hemen ağaçları kesti (ve bu ağaçların üzerine) yatarak nehri geçti. Oğuz-Kağan buna çok sevindi ve gülerek şöyle dedi:

-“Sen burada Beğ olarak kal ve senin adın da Kıpçak olsun!” (Ögel, 2003, s. 171).

Efsaneden anlaşıldığına göre, Kıpçak ismi “içi boş çürümüş ağaç, ağaç kovuğu anlamlarına gelmektedir. Kıldıroğlu, Ebul Gazi Bahadır Han’ın Şecere-i Türk isimli eserinde de Kıpçak ismine “içi oyuk ağaç” anlamı verildiğini ifade eder (Kıldıroğlu, 2013, s. 42).

Bu kaynakların yanı sıra, diğer Doğulu milletlerden Moğollar “*Kabçagut, Kibçaut*” Çinliler ise, “*Kinch’a, Kinçak*” isimlerini kullanmışlardır (Kıldıroğlu, 2013, s. 41).

Yukarıda genel olarak Doğulu kaynaklarda Kıpçak ismine verilen anlam ya da bu boydan gelen insanların nasıl adlandırıldığına dair bilgiler yer almakta Batılı kaynaklar ise aynı kavmi çok farklı şekilde adlandırmaktadırlar. Bizans kaynaklarında “*Kumanos, Cumanus, Komani*” isimlerini kullanmışlar, Latin kaynakları ise Bizans kaynaklarından etkilenecek aynı isimleri kullanmışlardır. Ruslar, “*Polovets*”, Almanlar ve diğer Batılı milletler “*Falben, Valani, Pallidi*”, Ermeniler “*Khartes*”, Macarlar “*Kun, Kuman, Paloç*”, Yahudiler “*Petakhia*” isimleri ile Kıpçakları anmışlardır (Yücel, 2002, s. 420; Kıldıroğlu, 2013, s. 41). Lehler, “*Planci*” Çekler, “*Plawci*” isimlerini vermişlerdir (Kononov, 2015, s. 518). Bu isimlerin ortak anlamı ise “*sarı, sarımsı, solgun*”dur (Yücel, 2002, s. 420). Rus, Alman ve Ermeni gibi milletlerin yapmış oldukları adlandırma Kıpçakların görünüşüyle ilgili olup daha çok onların ten renklerinden hareketle temelde sarı anlamına gelen bir adlandırmadır (Kıldıroğlu, 2013, s. 41). Kumekov, Rusların Kıpçaklar için kullanmış oldukları “*Polovets*” ismi hakkında yapmış olduğu açıklamada şu bilgileri vermektedir: “*1055 senesine ait eski Rus yazıtlarında, Polovets adı altında geçerler. Buna göre Polovets terimini iki şekilde açıklayabiliriz. Dar anlamda sadece Kumanlara*

verilen isim ve geniş anlamda Kıpçak kavimler birliğinin tümüne verilen isimdir. (Kumekov, 2002, s. 1380)”.

Kononov, Kıpçak, Kuman, Kumuk kavim adları üzerine yazmış etimoloji çalışmasında bahsi geçen isimler hakkında birtakım bilgiler vermektedir. Kononov, öncelikle Kıpçak adının 11. yüzyıldan itibaren yavaş yavaş kullanımdan kalktığını Kuman adının ise Ruslar tarafından Polovets terimi ile değiştirildiğini ifade ettikten sonra Polovets teriminin “*pole (tarla)*” kökünden geldiğini “*poley, stepey*” sözcüklerinin “*tarla ahalisi, bozkır ahalisi*” anlamlarına geldiğini belirterek Polovets terimini “*bozkır halkı*” nı ifade etmek için kullanıldığını vurgulamak istemiştir. Kuman~Koman ismi üzerine yeni bir açıklama yapmaktan ziyade Nemeth’in yapmış olduğu tanıımı vererek bunun yerinde olduğunu belirtir. Kononov’un Nemeth’ten alıntılıdığı etimoloji denemesi ise, Kuman adının Türkçe “*quu* (<**qub*)” “*falb, bleich*” kelimesinden geldiği ve kelimenin kökündeki uzun u sesinin belli bir fonetik süreç sonucunda oluştuğu (*qub>quw>quu* “telafi uzunluğu”), “*ku*” “*solgun, sarışın, koyu sarı*”, “*quv*” “*belich, blass, falb*”, “*kuv*” “*beyaz, ak saçlı*” yönündedir. Kononov’un burada asıl tartıştığı nokta da Kuman isminin sonundaki “a” ve “n” ekleridir. “a” ekinin çok fazla sözcükte yer almadığından kökünün bilinemediğini “n” ekinin ise, sanıldığı gibi bir küçültme eki olmadığını ifade etmektedir. Kıpçak, Kumuk~Kumak isimlerine geldiğinde Kononov, bu isimlerin kökeni olarak yukarıda vermiş olduğu bilgiden hareketle “**kub*” kökünü göstermektedir. Bundan sonra bu isimler hakkında vermiş olduğu bilgiyi kendi ifadesi ile aktaracak olursak:

... kavim adı olan Kıpçak <**kub-aç-ak* kelimesinden gelmektedir; -*aç* küçültme eki, -*ak* ise topluluk ekidir. Bu ek, Türkmen ağızlarında -Ok’dır. Bazı Türk lehçelerinde, -w<-k/g ve topluluk ekinde -k-n/-g-n, -k-n/-i-n şeklinde bulunmaktadır. **kub-aç-ak* şeklinin **kıb-aç-ak* şekline değişmesi, ses yönünden benzer şu örnekle ispat edilebilir: Uygurca kıv “*sevinç*”, kıvan- =kuban- “*sevinmek*”. Öyle ise, kıpçak<kıbçak<**kıb-aç-ak* kelimesinden gelmektedir. Kavim adı Kumuk~Kumak ise, **kub>kum-a/-ı* [<-ay/-ıy; yukarıya bk.]+ -k topluluk ekinden oluşmaktadır (Kononov, 2015, s. 518-526).

Kıpçak adı ile ilgili son olarak Gökbel'in yapmış olduğu sınıflandırmayı ve bunlara ilişkin vermiş olduğu açıklamaları göstermek mümkündür. Gökbel, Kıpçaklar için yapılan adlandırmaları temelde iki sınıfa ayırmaktadır: “yerli adlar” ve “yabancı adlar”.

1) Yerli adlar:

Kıpçak: 8. yüzyıldan itibaren Müslümanlar tarafından İslamî tarih ve coğrafya edebiyatında kullanılan Kıpçak kelimesi, 1240 yıllarında Moğol metinlerinde geçer Moğollardan da Çinlilere geçer.

Kuman: Takriben 1080 yıllarından başlayarak genellikle Bizans yazarları tarafından kullanılmıştır.

Kun: 1086'dan itibaren Macarların kullandığı isim.

2) Yabancı adlar:

Polovets: 1055'ten itibaren Rus metinlerinde geçer.

Pallidi: Bremenli Adam'ın Gesta isimli eserinde kullanılmıştır.

Xarteks: Urfalı Mateus'un Ermenice yazılmış kitabında geçer (Gökbel, 2002, s. 1278).

Gökbel'in tasnifinde neye dayanarak bu tür bir sınıflandırmaya gidildiği belirtilmemiştir. Zira tasnife bakıldığında “yerli adlar” başlığı altında Batılı kaynaklarda geçen isimler yer almaktadır. Coğrafyaya dayalı bir tasnif olduğu düşünülse dahi bu durumda Anadolu'da yazılmış olan Urfalı Mateus'un eserinin “yabancı adlar” başlığı altında verilmesinin anlamı çözülememektedir. Bu nedenle araştırmacının tasnifine yönelik bir fikir belirtmek güçtür.

Kıpçakların menşei sorununa gelindiğinde bu konuda çok farklı görüşlerin olduğunu belirtmekle birlikte meselenin temelde iki ana sınıfa ayrılabilceği kanaatindeyiz. Bunlardan ilki Kaşgarlı'nın da eserinde belirttiği gibi Kıpçakların bir Türk boyu olduğunu savunan görüştür. İslamî kaynaklarda da Kıpçaklar, Türk soyundan kabul edilmektedir. Ancak Batılı araştırmacılar Kıpçakları “Arî” ırkına ya da Moğollara bağlamaya çalışmaktadırlar. Özellikle bu konuda ilk ayrıntılı çalışmayı yapmış olan Marquart, Kıpçakların Moğolların bir boyu olan “Murqa”lardan geldiğini ifade etmektedir. Ancak Marquart, metinlerde geçen “fırka” sözcüğünü “Murqa”

olarak yanlış okumuştur, bu nedenle onun görüşü Barthold, Pelliot gibi araştırmacılar tarafından eleştirilmiş ve kabul görmemiştir. Haloun ise, “Kun” isminin bir Moğol- Tibet karışımı olan “T’u-yü-hun” kavim adının kısaltılmış şekli olduğunu iddia eder. Ancak bu görüş de kabul görmemiştir. Bunun temel nedeni ise, beyaz ırkın vasıflarını taşıyan Kumanlarda herhangi bir Moğol çizgisi bulunmamasıdır. Pelliot, Marquart, Rasovksy, Barthold gibi araştırmacılar, tüm ırkî özelliklerine rağmen Kıpçakları tam bir Türk soyu olarak görmemekte ve bunların kökeni hakkında uzlaştıkları nokta ise, Moğol bölgesinde Türkleşmiş bir Hint- Avrupalı kavimden meydana geldikleridir. Buna karşın M. Ö. II. yüzyılda Tanrı Dağları’nın kuzey yamaçları ile ısıklık çevresinde oturan ve başbuğları “Kun-mo” veya “Kun-mi” diye anılan Hun soyuna mensup ve Türklere ait bir kurt efsanesine sahip ve milattan sonra da burada varlıklarını devam ettiren bir Wu-sun (Vu-sun) isimli kırmızı saçlı, mavi-yeşil gözlü bir kavimden Çin kayıtlarında söz edilmektedir (Gökbek, 2002, s.1280; Kıldıroğlu, 2013, s. 45).

Kıldıroğlu, Kıpçakların teşekküllerini Kimek inançlarında aramaktadır. Ona göre, Cüveyni’de geçen “Kemçik” ile Moğol kaynaklarında yer alan “Kemçüt” sözleri zamanla “Kıpçak” ve “Kıpçaut” şekillerine dönüşmesi mümkündür. Kıldıroğlu, “Kemçik” veya “Kemçüt” bölgesinin Kimeklerin eski yerleşim yeri olduğunu ifade eder. Kimeklerin suyu kutsal kabul etmesi ve Eski Türk isimlerinin çoğunlukla kutsal kabul edilen su adlarından alınmasını ileri sürerek Kimeklerin kutsal olarak gördükleri Kem ile Kıpçak adının bağlantılı olduğunu ifade eder (Kıldıroğlu, 2013, s. 46). Benzer bir görüş, Şamşidenova tarafında da ileri sürülmektedir. Şamşidenova, Kıpçakların tarihini öncelikle Kimeklerin tarihinin içerisinde aramak gerektiğini savunur. Ona göre, Kimek isminin geçtiği yazılı kaynaklarda Kıpçakların varlığının da göz önünde bulundurmak gereklidir (Şamşidenova, 2004, s. 143).

Kıpçak kavimler birliği altında yaşayan boylar hakkında birbirinden farklı görüşler olmakla birlikte konu üzerinde uzlaşılan nokta ise, bunların siyasî bir birlik kuramadıklarıdır. Gökbek ise, bunların daha çok tehlike anında bir araya geldiklerini ifade etmekte ve bunları beş bölüğe ayırmaktadır: 1) Orta Asya, 2) Volga-Yayık,

3) Donyeç Don, 4) Aşağı Dinyeper, 5) Tuna Bölüğü (Gökbel, 2002, s. 1283).

Kıpçakların yaşamış oldukları sahaya Deşt-i Kıpçak adı verilmektedir. Bu adlandırma iki şekilde incelenmektedir. Dar anlamıyla Deşt-i Kıpçak tanımı, 11. yüzyılın ortalarından 13. yüzyılın ilk yarısına yani Moğol istilasına kadar olan devredeki Kıpçakların yayılmış oldukları sahayı ifade etmektedir. Bu dönemdeki sınırlar, Kıpçakların yayılmış oldukları asıl sahayı göstermektedir. Kıpçakların esas yayılma merkezinin İrtiş ve Yayık ırmakları arasında olduğu göz önünde tutulduğunda Deşt-i Kıpçak, doğuda İrtiş ırmağından başlamaktadır. Batı Sibirya'yı, Hazar Denizi'nin ve Karadeniz'in kuzeyindeki bozkırları da içine alan Deşt-i Kıpçak'ın batıdaki sınırları Karpat Dağları'na kadar uzanmaktadır. Güney'deki sınırları ise, Kırım'ı da içine alarak Kuzey Kafkasya'daki Kuban ve Terek ırmakları sınır olmak üzere Hazar Denizi'ne, Aral Gölü'ne ve Sır-Derya boylarına kadar uzanmaktaydı. Kuzeyde de Slav Prenslikleri ve Orta İdil bölgesindeki yukarı Bulgarya Hanlığı ile sınır komşusuydu.

Geniş anlamda Deşt-i Kıpçak tanımı ele alındığında, Cuci Ulusu'nun Kıpçak sahasını işgal etmesinden sonra Kıpçakların yaşamış oldukları bütün coğrafya Cuci Devleti'nin egemenliği altına girmiştir. Ancak buna rağmen Deşt-i Kıpçak ismi varlığını halen devam ettirmekteydi hatta Arap kaynakları Cuci Ulusu'ndan bahsederken onları "Kıpçaklar" şeklinde zikretmekteydiler. Cuci Devleti zamanında Deşt-i Kıpçak sahasının sınırları, yukarı Bulgarya Hanlığı'nı Kuban ve terek ırmaklarından Derbend'e kadar olan Kuzey Kafkasya'yı ve Harezm ülkesini de içine alarak genişlemişti. Böylelikle Deşt-i Kıpçak sahası genişlemiştir.

Kıpçakların Moğol istilasından önce yayılmış oldukları Deşt-i Kıpçak sahası, İrtiş ve Yayık ırmakları arasındaki Batı Sibirya bozkırları idi. Kıpçaklar, 11. yüzyılın ortalarında Karadeniz'in kuzeyindeki ovalara yerleşmeye başladılar. Yine aynı yüzyılın ikinci yarısında güneye inerek Aral ve Sır-Derya'nın kuzeyine hâkim olmuşlardır. Batıdaki sınırlarını ise Karpat Dağları'na kadar uzatmışlardır. Hazar Denizi'nin ve Karadeniz'in kuzeyindeki bozkırlar, bu zamana kadar Deşt-i Hazar, Sır-Derya boylarından Yayık ırmağına kadar olan bozkırlar da Oğuz memleketi olarak

biliniyordu. Ancak bu tarihten sonra bu her iki coğrafya da Doğu kaynaklarında Deşt-i Kıpçak olarak anılmaya başlanmıştır. 11. yüzyılın sonu ve 12. yüzyılın başlarında Aral Gölü çevresinde oturan Kıpçaklar, Kanglı ismi ile anılmışlardır. Kanglılar, 12. yüzyılın sonlarında başlı başına bir il hüviyeti kazanmışlardır. Ayrıca 12. yüzyılda Karahıtay Devleti'nin öncüleri olan bazı Kıtay kabileleri Aral Gölü'nün çevresine yerleşmişlerdi ve bir müddet sonra da Kıpçakların içerisinde erimişlerdir. Yine Kıpçakların Karadeniz'in ve Hazar Denizi'nin kuzeyindeki ovalara girmeleriyle bu sahadaki hâkimiyetleri sona eren Peçenekler, Oğuzlar Balkanlara göç etmişlerdir. Bunlardan kalan topraklara yerleşen Kıpçaklar da hâkimiyet alanlarını daha da genişletmişlerdir (Kafalı, 2011, s. 179-183).

Oğuz Kağan efsanesinde ise Deşt-i Kıpçak sahasının nasıl adlandırıldığına dair birtakım efsaneler yer almaktadır:

Ertesi gün, sabah olunca, Saklab-Han'ın iki oğlu da geldi. Bunların adları Barak ve Kıpçak idi. Onlar da kendi orduları ile beraber gelip bir yana kondular. Bu iki oğlan avdan dönmüşlerdi. Döndüklerinde kendi yurtlarında bir yabancı ordu görmüşler ve hemen Ozgan-Han'ın ordusu üzerine saldırmışlardı. O gece her iki taraftan da yüz bin kişi ölmüştü. Geriye kalan atlar, etrafta gezinip duruyorlardı. Bunun üzerine Saklab halkı, hemen (Barak'la Kıpçak'ın) önüne gittiler ve şöyle dediler:

-“ bu gece bizlerden ve onlardan tam yüz bin kişi öldü. Biz şimdi ne Ozgan-Han'ın ve ne de Tohmaşlı'ların yanına gideriz. Onlarla bizim aramızda artık bir kan davası vardır. Siz bizim Han oğullarımız; biz de sizin buyruğunuzdaki adamlarınız. Eskilerin dedikleri yolda gideceğiz!”

“Meydana gelip ölüleri saydılar ve bir de baktılar ki otuz bin kişi ölmüş. Bu (yanlışlıktan) utanan Barak'la Kıpçak, babalarının yanına gitmeğe cesaret edemediler. Böyle bir savaş görülmüş veya duyulmuş değildi. Bu sebepten dolayı o bölgeye “Deşt-i Kıpçak” adı verildi. Nereye bir ad verilmişse, bir sebebi olduğu için o ad oraya verilmiştir...” (Ögel, 2003, s. 183-184).

Oğuz Kağan'da geçen bir başka efsane ise, Oğuz Kağan'ın İt-Barak isimli kavmin üzerine yaptığı sefer sırasında Deşt-i Kıpçak sahasının nasıl ortaya çıktığına dairdir. Bu efsanenin başında Oğuz

Kağan'ın yapmış olduğu seferlerden bahsedilir ve İt-Barak kavmi üzerine yaptığı sefer sırasında “Kıpçak” isimli çocuğun dünya gelişi ve Oğuz Kağan tarafından evlat edilişi anlatır. Deşt-i Kıpçak tabiri ise, “Kıpçak” adındaki gencin büyümesiyle ortaya çıkar. Bundan sonraki bölüm efsanede şu şekilde devam eder:

“Kıpçak, Oğuz-Han'ın yanında büyüdü. Artık bir delikanlı olmuştu. Bu sırada, (Güney Rusya'daki) Ruslar, Ulaklar, Macarlar ve Başkurdlar henüz daha Oğuz-Han'ın egemenliği altına girmemişlerdi. Oğuz-Han, Kıpçak Bey'in emrine gereği kadar asker verdi ve onu “Ten (yani Don)” ve “İtil (yani Volga)” ırmaklarının bulunduğu yönde gönderdi. Kıpçak-Bey o bölgelerde 300 sene hüküm sürdü. Bu sebeple Kıpçak ilinin hepsi, bu beyin soyundan gelir. Oğuz-Han'dan Çingiz-Han'a kadar, yani 400 sene, İtil ve Don bölgelerinde tek buyruk, Kıpçak-Bey idi. Bu ülkelerde onlardan başka bir insan veya halk topluluğu yaşamıyordu. Bundan dolayı oralara “Deşt-i Kıpçak” yani “Kıpçak Çölü” denmiştir.” (Ögel, 2003, s. 186-187).

Türklerin Arap coğrafyası içerisine yerleşmeye başlamaları Abbasîler dönemine denk gelmektedir. İranlılara karşı denge politikası oluşturmak isteyen Abbasî halifeleri, Türkleri kendi topraklarına getirerek bunlardan askerî birlikler oluşturmaya başlamışlardı. Para karşılığında satın alınan bu askerlere “*memlûk*” adı verilmekteydi (Gökbek, 2002, s. 1304-1305; Ayaz, 2015, s. 21). Arapçadaki “*meleke (bir şeye sahip olmak)*” fiilinin ism-i mefulü olan “*memlûk*” kelimesinin sözlük anlamı, “*sahibinin mülkiyet ve tasarrufundaki şeyler*”dir. Bu sözcük, özellikle “*bir kimsenin mülkiyetindeki kadın veya erkek esir*” anlamında kullanılmıştır. Memlûk tabiri, esirlerin hür bir anne babadan dünyaya gelmelerinden ötürü “*abdü kinn*” ve “*rakîk*” gibi tabirlerden ayrılmaktadır. Bu iki tabir, esir bir anne babadan dünyaya gelmiş çocuklar için kullanılmaktaydı. Memlûk tabiri, zamanla İslam tarihinde daha özel bir anlam kazanmaya başlamış ve “*herhangi bir şekilde esaret, satın alma veya toplama yoluyla elde edilen beyaz köle*” anlamında kullanılmaya başlanmış ve bundan sonra da “*halife, hükümdar veya emirlerin köle olarak alıp özel bir eğitimle yetiştirerek kendi muhafız birliklerini oluşturdukları, özel bir hukukî ve toplumsal statüye sahip olan ücretli askerler*” için kullanılan bir

kavram halini almıştır (Ayaz, 2015, s. 19-20). Memlûklerin sahip oldukları statü, onları diğer kölelerden ayırmaktaydı. Bu kişiler, köle olarak satın alınmalarına rağmen eğitimlerini tamamladıktan sonra özgürlüklerini elde edebilmekteydiler. Ayrıca bu kişiler, kendi kararlarını almakta özgür idiler ve istedikleri kişiler ile evlenebilen toprak edinme hakkına da sahiptiler. Yine bu kişilerin çocukları da hür kabul edilmekteydi (Ayaz, 2015, s. 20).

Orta Asya ve Kafkasya'dan getirilen ve genellikle Müslüman olmayan Türk kökenli Memlûkler, “hoca” lakaplı bazı köle tacirleri tarafından satın alınıp Mısır ve Suriye'ye ulaştırılmışlardır. Satın alınan bu kölelerde aranan özellikler ise, kabiliyetli, güçlü ve uzun boylu olmalarıydı. Bunlar daha sonra eğitime alınarak kökenlerine bakılmaksızın hepsine Türk ismi veriliyordu. Bu isim, memlûkler arasında bağlayıcı bir unsur olarak kullanılmaktaydı. Bu kölelere, temel İslamî bilgiler ile askerî eğitimler verilmekteydi (Ayaz, 2015, s. 23)

Abbâsîler devrinde oluşturulan “*memlûk sistemi*”ne Kıpçak Türklerinin dâhil oluşu 12. yüzyılın yarısından sonra gerçekleşmiştir. Gökbel, kimi kaynakların Tolunoğulları, İhşidler, Fatimîler devletlerinin ordularında Kıpçakların bulunduğu dair bazı bilgilerin yer aldığına ve bunların doğru olmadığına dikkatleri çeker. Gökbel'e göre, Suriye ve Mısır sahasında Kıpçak unsuru ilk kez 1171 yılında kurulan Eyyubîler devrinde ortaya çıkmıştır. Eyyubî emirleri kendi aralarındaki anlaşmazlıktan ötürü ordularındaki memlûk sayısını arttırmışlardı. Bunlar arasında da ilk sırayı Kıpçak Türkleri yer almaktaydı. Kıpçak köle ve cariyelerin satın alınmasında ise, Sivas ve Halep önemli ticaret merkezi konumundaydılar (Gökbel, 2002, s. 1305).

Memlûk gruplarının daha düzenli teşkilatlar halinde ortaya çıkışı ise, El-Melikü's Salih Necmeddin Eyyub döneminde gerçekleşmiştir. Çoğunluğunu Kıpçak ve Harezmlilerin oluşturduğu ayrı bir grup kurarak bunları, Nil nehri üzerindeki Ravza Adası'na yerleştirir. Adanın kara ile bağlantısı keserek burayı daha müstahkem hale getirir. Böylelikle de “*Bahrî Memlûkler*” grubu ortaya çıkmış oldu (Gökbel, 2002, s. 1306). Bahrî Memlûkler, Memlûk Devleti'nin temel yapısını oluşturmaktadır. Zira Necmeddin Eyyub'un kardeşine karşı olan mücadelesinde galip

gelmesinin temelinde Bahrî Memlûkler yer almaktadır. Bu vesileyle de Necmeddin Eyyub, memlûklere daha bir önem vererek bunların sayılarını arttırmış ve devlet yönetimindeki önemli mevkilere de Bahrî Memlûklerden yetişen kişileri yerleştirmiştir (Ayaz, 2015, s. 26).

Eyyubî emiri, Turan Şah'ın vefatı üzerine Mısır'da tek söz sahibi olan ve Kıpçakların ağırlığı oluşturduğu Memlûkler, Türk asıllı bir cariyeye olması sebebiyle Melûkü's Salih'in eşi, Şecereddür'ü sultan seçmişlerdir (Gökbel, 2002, s. 1306; Ayaz, 2015, s. 27). Memlûklü tarihçilerden Makrizî, onu Memlûklülerin ilk sultanı kabul ederken diğer tarihçiler, Şecereddür ile evlenip tahtın başına geçen El Melikü'l-Muiz İzzeddin Aybek Et-Turkmânî'yi ilk Memlûk sultanı olarak göstermektedirler (Ayaz, 2015, s. 27). Kumekov, daha yüzeysel bir ifade ile Memlûk Devleti'ni kuranların Kıpçak boy birliğinden olan Burcoğlu boyu olduğunu söyler (Kumekov, 2002, s. 1381).

Şecereddür'den tahtın idaresini devralan Aybek Et-Turkmanî, Bahrî Memlûklülerin liderlerini öldürerek kendi hâkimiyetini güçlendirmiştir. Bir süre sonra da yaklaşan Moğol tehlikesini de ileri sürerek çocuk yaşta kendisine tahtta ortak olan ve Eyyubî hanedanından gelen Muzafferüddin Mûsâ'yı öldürmüştür. Bu olayla Türk Memlûkler, Mısır'da Eyyubî hanedanına son vererek egemenliklerini ilan etmişlerdir (Ayaz, 2015, s. 28).

Ebû Hayyân Kimdir?

Ebû Hayyân, 1256 yılının Kasım ayının sonlarında Gırnata'nın Metahserre kasabasında dünyaya gelmiştir. Asıl adı, Muhammed bin Yusuf bin Ali bin Yusuf bin Hayyân'dır. Kendisi Ebû Hayyân künyesi ile tanınmakta ve lakap olarak da kendisine Esîru'd-Dîn ismi verilmiştir. Nisbesi ise, memleketinden dolayı Endülüsi, doğduğu yerden dolayı Ceyyanî, çocukluğunu geçirdiği yerden dolayı Gırnatî, kabilesinden dolayı da Nifzî olarak anılmaktadır (Kafes, 1994, s. 1-3).

Ebû Hayyân'ın çocukluk yıllarını Gırnata'da geçirdiği bilgisi bulunmasına rağmen bu konu hakkında daha detaylı bilgiler bulunmamaktadır. Ancak eğitim hayatı, hocaları, yetiştirmiş olduğu öğrenciler ve yazmış olduğu eserler hakkında detaylı bilgiler bulunmaktadır (Kafes, 2002, s. 3).

Ebû Hayyân'ın kaynaklarda ismi yer alan Nudâr adında bir kızı ve künyesini almış olduğu Hayyân adında bir oğlu vardır. Eşinin ismi ise Zümrüde bint Ebrak'tır (Kafes, 2002, s. 4).

Ebû Hayyân, felsefeden ve Mutezile ile Mücessime görüşlerinden uzak bir hayat geçirmiştir. Hayatının ilk dönemlerinde Mâlikî mezhebini benimsemiş, Endülüs'de yaşadığı dönemde Zâhiriye mezhebini, Mısır'a geldikten sonra da Şafîi mezhebini benimsemiştir. Şafîi mezhebini benimsemiş olmasına rağmen gönlü hep Zâhiriye mezhebinden yana olmuştur (Kafes, 1994, s. 6).

Ebû Hayyân, vaktinin çoğunu okuyarak, yazarak ve düşünerek geçirmiştir. Zeki ve başarılı öğrencilerine de ayrı bir ihtimam göstererek onlara iltifat ederdi. Ebû Hayyân'ın açık sözlülüğü, dürüstlüğü, fazileti ve derin bilgisi kendi dönemindeki âlimlerle yakın ilişkiler kurmasına vesile olmuştur. Öte yandan Mısır'daki idareci kesim tarafından da kendisine büyük bir önem verilmekteydi (Kafes, 1994, s. 8).

Ebû Hayyân'ın Endülüs'ten ayrılıp doğuya doğru sefere çıkması hakkında iki farklı görüş bulunmaktadır. Bu görüşlerden ilkinde, hocası Ebû Câfer et-Tibâ'ya birçok kez karşı gelmesi ve hocasına reddiye telif etme cüretinde bulunmasının üzerine Hocası, onu emire şikâyet etmiş ve emir de derhal huzura getirilerek cezalandırılmasını istemiştir. Bunu duyan Ebû Hayyân, bir süre gizlendikten sonra gizlice Endülüs'ten ayrılmıştır. İkinci görüş ise, Gırnata'da felsefe, mantık ve tabiat bilginlerinden bir grup emire gelerek kendilerinin yaşlandıklarını ve ölmeden önce eğitmek üzere kendilerine öğrenci tahsis edilmesini talep etmişlerdir. Bu öğrencilerin arasında Ebû Hayyân'ın da ismi yer almaktadır. Ebû Hayyân ise, felsefî eğitim almak istemediğinden ve Endülüs'te kaldığı takdirde bunun ileride kendisine sıkıntı oluşturacağını bildiğinden Endülüs'ten ayrılmaya karar vermiştir (Kafes, 1994, s. 9-10). Endülüs'ten ayrıldığı tarih olarak 1279 yılı (bu yılın başları da olabilir) veya 1280 yılı kaydına rastlanmaktadır (Kafes, 2002, s. 13). Endülüs'ten ayrıldıktan sonra ilk olarak Fas'a gelmiş ve burada üç gün kalarak Ebu'l Kâsım el Mizyâtî ile görüşmüştür. Daha sonra Sebte, Bicâye, Tunus, Mısır ve İskenderiye bölgelerini ziyaret etmiş ve hac vazifesini yerine getirmek için Hicaz bölgesine gittiğinde de

bu bölgenin tamamını gezmiş ve 1281 yılında da Kahire'ye yerleşmiştir (Kafes, 1994, s. 14-15).

Ebû Hayyân, 11 Temmuz 1345 yılında Kahire'de Bâbu'l Bahr'ın kenar semtindeki evinde vefat etmiş ve ertesi günü de Sûfiye mezarlığına gömülmüştür (Kafes, 1994, s. 15). Hayattayken yapmış olduğu görevler ise, Mısır'da hocası İbnu'n Nahnâs'ın ölümü üzerine ders vermeye başlaması, 1304 yılında Câmîu'l Hâkim'de nahiv hocalığı, 1310 yılında Kubbetu'l Melik Mansûr medresesi tefsir hocalığı, Câmîu't Tûlun'da Kur'ân ilimleri ve kıraat ders hocalığıdır (Kafes, 1994, 18).

Ebû Hayyân'ın eğitim hayatına bakıldığında ise, ders almış olduğu hocalarının sayısının fazlalığı göze çarpmaktadır. Ebû Hayyân, Endülüs, Kuzey Afrika, Mısır, Hicaz, Irak ve Şam gibi birçok bölgeyi ziyaret etmiş ve buradaki âlimlerle tanışmış kimilerinden ders almıştır. Ebû Hayyân'ın ders aldığı hoca sayısı 450 olarak verilmektedir (Kafes, 1994, s. 23). Öğrencisi Es-Safadî'ye vermiş olduğu icazetnamede dahi elliden fazla hocasının ismini vermiştir (Kafes, 1994, s. 24). Küçük yaşlarda eğitim hayatına önceleri kıraat, tefsir ve hadis ilimleri ile başlamış daha sonra nahiv, sarf ve dil sahalarına yönelmiştir (Kafes, 1994, s. 28). Endülüs'ten ayrılışı sırasında sekteye uğrayan eğitim hayatı Mısır'a yerleşmesinden sonra devam eder. Burada birçok hocadan ders almıştır. Dil, nahiv ve edebiyat alanlarında Sibeveyh'in "el-Kitab"ı ve Zeccâcî'nin "El-Cümel"i ile şiir alanında da El-Mütenebbî ve Ebû'l Alâ el-maarî'nin divanlarını okumuştur (Kafes, 1994, s. 29). Ebû Hayyân, Arapça dışında Türkçe, Farsça, Habeşçe ve Himyerî dillerini de bilmekte ancak Türkçeye büyük bir önem vermektedir. Türk dili üzerine dört farklı eser yazdığı iddia edilmektedir (Kafes, 1994, s. 37). Yaklaşık bir yüzyıllık ömründe gramer ve dil ağırlıklı eserler başta olmak üzere kıraat, Kur'ân ilimleri, tefsir, hadis, tarih, tabakat ve edebiyata ait birçok kitap yazmıştır. Yazmış olduğu eserlerin sayısının yetmişten fazla olduğu kabul edilmekte bunlardan sadece yirmi tanesinin elde bulunduğu ifade edilmektedir (Kafes, 1994, s. 41-42). Türkçeye dair yazmış olduğu iddia edilen kitapları ise: "*Kitābu'l İdrāk Li Lisāni'l Etrāk, Zehvü'l-Mülk Fî Nahvi't Türk, el-Ef'āl Fî Lisāni't-Türk, ed-Durretü'l Mudiyye Fî'l Lûgati't Türkiyye*" isimli eserlerdir (Kafes, 1994, s. 38).

Kitābu'l İdrāk li- Lisāni'l Etrāk Nasıl Bir Eserdir?

Memlûk sahasında Türk dilinin önem kazandığı bir devirde ünlü Arap filolog Ebû Hıyyān Muḥammed bin Yūsuf bin 'Alī Yūsuf bin Hıyyān al-Ġırnātī (al-Endulusī) tarafından Mısır-Suriye sahasında konuşulan Türk dilini incelemek amacıyla yazılmış sözlük ve gramer kitabı olan Kitābu'l İdrāk li- Lisāni'l Etrāk, Türk dilinin en eski sözlük ve gramer kitaplarından biridir. Eser, Mısır-Kahire'de 20 Ramadan 712 (18 Aralık 1312) yılında Perşembe günü tamamlanmıştır. Eserin Ebû Hıyyān tarafından yazılmış orijinali elimizde yoktur (Özyetgin, 2001, s. 41).

Kİ, söz varlığı bakımından orijinal bir malzemeye sahiptir. Ebû Hıyyān, eserinin ön sözünde de belirttiği gibi, kendinden önce yazılmış bir kitabı esas tutarak değil, bizzat kendisinin itibar ettiği şahısların ağzından kelime kelime derleyerek hazırladığını söylemiştir. Ebû Hıyyān, kitabını hazırlarken hiçbir kitaptan etkilenmediğini ifade etmiştir ancak yeri geldikçe bugün elimizde bulunmayan Kitāb-ı Beylik isimli bir kitaptan bazı kelime ve gramer yapılarıyla ilgili bilgilerin geçtiğinden bahsederek alıntılar yapmıştır (Özyetgin, 2001, s. 43).

Kİ'nin düzeni diğer Memlûk-Kıpçak sahası sözlüklerinden büyük oranda farklılık göstermektedir. Kİ'de sözcüklerin sıralanışında alfabetik sıra (yani abc sırası) gözetilmiş ve bu şekilde de Arap sözlükçülüğüne yeni bir sistem getirilmiştir. Aslında bu düzen, “*Modern Sözlük Tertip*”ine daha yakındır (Özyetgin, 2001: 44). Bunun yanında Bül. Müş., Dur. M., Kav. K., Ter. T. gibi sözlükler konu başlıklarına göre sıralanmıştır, ancak Kİ Ve Tuh. Z. bu anlamda diğer Kıpçak sözlüklerinden farklılık arz etmektedirler. Bahsedilen bu iki sözlük, Arap alfabesine göre düzenlenmiştir fakat bu iki sözlük de kendi aralarında bir farklılık göstermektedir. Kİ, sözcüklerin düzeninde sözcüklerin ikinci ve üçüncü seslerini de sıralamada göz önünde bulundururken Tuh. Z.'de böyle bir durum söz konusu değildir. Tuh. Z.'de uygulanan yöntemde tüm sözcüklerin ilk harfi abc düzenine ayrıldıktan sonra her harfte önce isimler sonra fiiller verilir. Tuh. Z.'de sadece elif harfinde sözcükler konu başlıklarına göre ayrılmış ancak diğer harflerdeki sözcükler, sadece isim ve fiil tasnifine tabi tutulmuştur. Kİ'de ise, bütün sözcükler alfabetik düzende isim ve fiiller karışık olacak şekilde

verilmiştir. Bunun yanında Ebū Ḥayyān, *art damaksıl* η sesi ile *diş-dudak n* sesinin farklı olduğunu belirtmek amacıyla alfabetik sıraya bağlı kalarak diş-dudak n sesini ifade etmek için “..... *ma’ en nūn*” diyerek diş-dudak n sesi ile olan isimler verilir. Bunun hemen akabinde *art damaksıl* η sesini ifade etmek için de “..... *ma’ en nūn el ḥayşūmiyye*” diyerek de bu iki ses arasındaki farkı ortaya koymaya çalışmıştır. Ebū Ḥayyān, bu yöntem ile yapmış olduğu sözlük tertibini daha da detaylandırmıştır. Bunun dışında “c” ve “ç” sesleri arasındaki farkı belirtmek için de iki farklı yöntem uygulamıştır. Bunlardan ilki, “ç” sesini göstermek için *altı üç noktalı* چ harfini kullanmıştır. Bir diğer yöntem ise, tıpkı *art damak* η sesini tanımlamak için kullanmış olduğu “*ḥayşūmiyye*” sözünü “*el cimu’l ḥayşūmiyye*” ifadesi ile “ç” sesini ifade etmek için kullanmıştır. Kıpçak sahasında yazılmış sözlüklerin yazmalarına baktığımızda genel olarak hepsi –Tuh. Z., Dur. M., Kav. K., Ter. T., Kİ, - Türkçe sözcükler, kırmızı mürekkeple yazılmışken karşılıkları olan Arapça sözcükler de siyah mürekkeple yazılmıştır.

Ebū Ḥayyān, eserinde sözcüklerin nasıl okunacağına dair okuyucuya kolaylık sağlamak için bazı ayırıcı işaretler kullandığını ön sözünde belirtmektedir: ince olanlar “marḥūḳ” kaydıyla (ق), kalın sesliler için “mufahḥam” kaydıyla (خ), karışık olanlar için meşūb kaydıyla (ش), Fars dilinden alınanlar için (ف), Türkmen dilinde olanlar için de (ت)” işaretlerini koyduğunu söylemektedir (V nüshası 2a/8-10; D nüshası 3a/4-8). Ancak bu noktalama işaretlerine birkaç örnek dışında rastlamak mümkün değildir. Muhtemeldir ki orijinal nüshadan istinsah eden müstensih bu işaretleri vermeyi ya unutmuş ya da gözden kaçırmıştır. Bu nedenle bahsi geçen işaretlere üç nüshada da çok az sayıdaki örnek dışında rastlanmamaktadır.

Ebū Ḥayyān, sözlük ve gramer olmak üzere iki ana kısımdan oluşan Kİ’nin üç konuda toplandığını belirtmiştir: 1. Sözlük; 2. Tasrif (çekim, türetme), 3. Nahiv (sentaks) (V nüshası 2a/14-16; D nüshası 3a/ 12-14).

Kİ’de Türkmence ve Kıpçakça sözcükler farklı yollarla okuyucuya sunulmuştur. Bazı kelimeler hemen yanında Türkmence (*turkmāniyye/ turkmānī*) veya Kıpçakça (*kıbcākiyye/ kıbcākī*) kayıtlı geçerken, bazı kelimelerde de anlam verildikten sonra o kelimenin Kıpçaklarda veya Türkmenlerde kullanılan şekli verilir ya

da sonuna “bi’l kıbçākī veya bi’t turkmānī” ya da “kıbçākī, turkmānī” kayıtları verilir. Örnek vermek gerekirse:

urgan

V nüshası 3a/11-12: أرغن: الحبل الطويل يربط به الغنم عند الحلب و شبهه و با لقبحاقى أرغن

Çeviri yazı: urgan: el ḥablu’t tavīl yurbaṭ bihe el ḡanem ‘inde el ḥalib ve şibhihu ve bil kıbçākī örken.

Çeviri: İp, urgan. Uzun ip özellikle koyunları bağlamak için kullanılır ve Kıpçakçada örken şeklinde telaffuz edilir.

D nüshası 5a/4-5: أرغن: الحبل الطويل الذي يربط به الغنم للحلب و شبهه بالقبحاقى أرغن

Çeviri yazı: urgan: el ḥablu’t tavīl ellezī yurbaṭ bihe el ḡanem lil ḥalib ve şibhihu bil kıfçākī örken

Çeviri: İp, urgan. Uzun ip özellikle koyunları bağlamak için kullanılır ve Kıpçakçada örken şeklinde telaffuz edilir.

K nüshası 5a/1-3: أرغن: الحبل الطويل يربط به الغنم عند الحلب و شبهه و با لقبحاقى أرغن

Çeviri yazı: urgan: el ḥablu’t tavīl yurbaṭ bihe el ḡanem ‘inde el ḥalib ve şibhihu ve bil kıbçākī örken.

Çeviri: İp, urgan. Uzun ip özellikle koyunları bağlamak için kullanılır ve Kıpçakçada örken şeklinde telaffuz edilir.

Sözlükteki bir başka dikkat çekici unsur, kimi zaman eş sesli sözcüklerin aynı madde başı altında verilmesi; bazen de ayrı madde başı olarak alınmasıdır. Bunun yanında aynı ismin farklı anlamlarının ayrı madde başı olarak verildiği örnekler de mevcuttur. Bunun yanında eş sesli olup farklı anlamlara gelen ve farklı türde olan kimi sözcükler de aynı madde başı altında incelenmiştir. Örneğin;

it

V nüshası 2b/2-3: إت: الكلب و دفع مشترك

Çeviri yazı: it: el kelb vā def^ˁ müşterek

Çeviri: it: Köpek aynı zamanda itmek fiili ile müşterektir.

D nüshası 3b/9: إت: الكلب و دفع مشترك

Çeviri yazı: it: el kelb vā def^ˁ müşterek

Çeviri: Köpek ve aynı zamanda itmek fiili ile müşterektir.

K nüshası 3b/2-3: إٲٲ: الكلب وا دفع مشترك

Çeviri yazı: it: el kelb ve def* müşterek

Çeviri: Köpek ve aynı zamanda itmek fiili ile müşterektir.

Yukarıda bahsedilen söz konusu durum, eserdeki it (köpek) ve it- fiili için de geçerlidir.

Kİ'nin üç farklı nüshası bulunmaktadır:

V nüshası: Eserin yazılış tarihinden yaklaşık 23 sene sonra 15 Şaban 735 (13 Şubat 1335) tarihinde istinsah edilmiş V nüshası, İstanbul'da Bayezid Umumî Kütüphanesi'nin Veliyüddin Efendi (V nüshası) bölümünde 2896 numarada kayıtlıdır. V nüshasının istinsah tarihi belli olmakla birlikte istinsah edildiği yer konusunda herhangi bir kayıt yoktur. 65 varak olan yazmanın büyüklüğü 28 X 18cm olup yazılı kısım 18 X 11 cm ebadındadır. Kİ'nin metin kısmı 23 satır olup Türkçe kelimeler kırmızı mürekkeple yazılmıştır ancak nadir de olsa kimi isimlerin siyah mürekkeple yazıldığı görülmüştür ayrıca sözcükler, hemen her zaman harekelendirilmiştir. Sülüs yazı çeşidiyle yazılmış olan eserde birkaç varakta satır sayısının 22 ve 24 olduğu dikkati çeker. Kelimelerin hemen yanında verilen Arapça karşılıklarında bu harekelendirme sistemine her zaman uyulmamıştır (Özyetgin, 2001, s. 50).

D nüshası: Kİ'nin D nüshası olarak adlandırılan ikinci nüshası, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Arapça Yazmalar kısmında 3856 numarada kayıtlıdır. V nüshasından daha geç bir tarihte, 4 Cumādā'l-avval 805 (30 Kasım 1402) yılında Ahmed ibni Şāfi'ī adlı kişi tarafından Lazkiye'de istinsah edilen bu nüsha, 21 X 15 cm (yazı 13 X 9) ebadında olup, metin kısmında her sayfada 15 satır vardır. Nüsha 97 varaktır. Bu nüshada da Türkçe kelimeler kırmızı mürekkeple yazılıp harekelendirilmiştir. D nüshası, V nüshasına göre daha açık, ancak özensiz bir şekilde nesih-sülüs arası bir yazı bir çeşidiyle yazılmıştır. D nüshasında belirli sayfalarda birkaç kelimeden oluşan notlar şeklinde kısa der-kenarlar yer almaktadır. Yazı açık ve okunaklı olmakla birlikte müstensihin Arapçaya ve Türkçeye tam vakıf olmadığı, eserin genelinde özellikle Türkçe kelimelerdeki yanlış harekelemeden anlaşılmaktadır. Ayrıca D nüshasında bazı Türkçe kelimelerin harekelerinin sonradan farklı bir kalemle konulduğu dikkati çekmektedir. Özellikle V nüshasında imlada ayırt edilemeyen c-ç ve b-p seslerinin D nüshasında ayırt

edildiği ve sonradan ilâve edilen hareke işaretleri ile gösterildiği görülür. Ancak bu harflerin noktalama işaretlerinin sonradan daha koyu renkli bir kalemle konduğu açıkça belli olmaktadır. V nüshası ile karşılaştırıldığında, varak sayısı bakımından da fark olduğu görülür (Özyetgin, 2001, s. 51).

Kahire nüshası: Bu nüsha Kahire’de Dar al-Kutup Kütüphanesi’nde saklandığından nüsha Kahire nüshası olarak isimlendirilmektedir. Bu nüsha, toplamda 80 sayfadan (40 varak) oluşmaktadır. Her sayfada 16 satır yer almaktadır. Yine bu nüshada da diğerlerinde olduğu gibi Türkçe madde başları kırmızı (kırmızıya yakın) mürekkeple yazılmışken Arapça karşılıkları siyah mürekkeple yazılmıştır. Bu nüshanın elde bulunan sayfalarında herhangi bir der-kenar bilgisi bulunmamaktadır. İlk üç sayfası eser hakkında müellifin vermiş olduğu eser hakkında açıklamalar yer almaktadır. Eserin son sayfası 40b’de yer alan “*killikçe*” madde başı ile sona ermektedir. K nüshasını istinsah eden müstensihinin hem V nüshasına hem de D nüshasına sahip olduğu ancak temel olarak V nüshasından faydalandığı anlaşılmaktadır. Eldeki sayfalar dikkatli incelendiği takdirde V nüshasında yer almayan isimler, aynı şekilde Kahire nüshasında da yer almamaktadır. Bu kural birkaç istisna dışında Kahire nüshasının tamamında göze çarpmaktadır. Bunun yanında madde başları için verilen açıklamaların büyük bir kısmı V nüshasındaki açıklamalar ile örtüşmektedir. Kimi zamanda müstensih V nüshasında olmayan kimi isimleri (yukarıda bahsedilen istisna durum) D nüshasından almıştır. Bu birkaç örnek dışında Kahire nüshasının müstensihinin V nüshasını örnek aldığı göze çarpmaktadır. Bunun yanında eserim kim tarafından nerede ve ne zaman istinsah edildiğine dair bir bilgi bulunmamaktadır.

Kİ üzerine yapılmış birçok çalışma mevcuttur. Bunlardan belli başlı olanları burada tanıtmaya çalıştık. İlk grupta müstakil eserler yer almaktadır.

Caferoğlu, A. (1931), Kitāb al- İdrāk li-lisān al-Atrāk, İstanbul: Evkaf Matbaası:

Eser, Caferoğlu tarafından 1931 yılında yayıma hazırlanmıştır. Eser, iki bölümden oluşmaktadır. Bir bölümü eserin Arap harfli basımı ki bu bölümde V ve D nüshaları tenkitli olarak verilmiş nüshalar arasındaki farklar ise, dipnot olarak verilmiştir. Eserin diğer

bölümü ise, metnin günümüz Türkçesine çevirisini içermektedir. Bu bölümde Caferoğlu, metni çevirmekle kalmamış o güne kadar yayımlanmış olan kimi sözlüklerden de yararlanarak sözcükleri karşılaştırmalı olarak vermiştir.

İzbudak, V. (1989), El-İdrāk Haşiyesi, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 27, (2. Bs.):

İdrāk Haşiyesi isimli eser, ilk önceleri Kilisli Muallim Rifat'ın Kİ'in Veliyyüddin Efendi nüshasındaki derkenarları ortaya koyması ve bunu İzbudak'a hediye etmesiyle ortaya çıkmıştır diyebiliriz. Kilisli M. Rifat, der kenarlardaki sözcükleri nasıl gördüyse o şekilde aldığını sözcüklerin imlalarında herhangi bir değişikliğe gitmediğini belirtmiştir. Kilisli M. Rifat eseri İzbudak'a hediye ettikten sonra İzbudak, bu sözcükleri bazı sözlüklerle karşılaştırarak eseri tamamlamış ve Kilisli'nin isteği üzerine eseri basıma hazırlamıştır. Eser, bir ön sözden ve Kilisli M. Rifat'ın “ Lūgatler Hakkında Malumat” başlıklı yazısıyla birlikte toplamda 53 sayfadan ibarettir.

Ermers, R. (1999), Arabic Grammars of Turkic The Arabic Linguistic Model Applied to Foreign Languages & Translation of 'Abū Ḥayyān al- 'Andalusī's Kitāb al- 'drāk li- Lisān al- 'Atrāk, Leiden-Boston-Köln: Brill:

“*Türkçenin Arapça Gramerleri, Yabancı Dillere Uygulanan Arap Dil Bilimi Modeli & Ebū Ḥayyān el Endulusī'nin Kitābu'l İdrāk Li-Lisāni'l Etrāk Çevirisi*” başlığıyla Türkçeye çevrilebilecek olan bu çalışma, Ermers'in 1995 yılında University of Nijmegen'deki doktora tezine dayanmaktadır. Eser, iki temel bölüm ve bu bölüm altındaki yan ana bölümlerden oluşmaktadır. Birinci bölümde Ermers, çalışma hakkında genel bilgiler vermiş ve çalışmanın konusu ortaya koymuştur. Bu bölüm toplamda yedi alt bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümün ilk alt bölümünde eserde “The Sources” başlığı altında DLT ile diğer Kıpçak sahasında yazılmış sözlükler tanıtılarak bu sözlüklere kaynaklık eden eserler “Direct evidence: references” başlığı altında “Turkic primary material” ile “Arabic primary material” verilmiş ve “Indirect evidence: internal structure” başlığı altında da kimi sözlükler karşılaştırılmıştır. Bundan sonraki bölümde Arap gramercilerin Türkçenin fonolojik ve fonetik algılayışları hakkında bilgiler

eserlerden örneklerle tartışılmıştır. Bunu Türkçedeki eklerin Arap gramerciler tarafından Arapçadaki hangi ekle karşılandığı ve o gramercinin niçin o eki kullandığı açıklanmaya çalışılmıştır. Arapça ekin Türkçe eke karşılık olup olmadığı tartışılmıştır. Sonrasında Türkçedeki “çatı” kavramının Arap gramerciler tarafından nasıl algılanıp ne ile karşılanmaya çalışıldığı üzerinde durulmuştur. Birinci bölümün son bölümünde ise, birinci bölümünün sonucu ortaya konmuştur. İkinci bölümde ise, Kitābu’l İdrāk li Lisāni’l Etrāk isimli eserin gramer kısmının İngilizce tercümesi verilmiştir. **Özyetgin, A. M. (2001), Ebū Ḥayyān Kitābu’l İdrāk li Lisāni’l Etrāk Fiil: Tarihî-Karşılaştırmalı Bir Gramer ve Sözlük Denemesi, Ankara: Köksav:**

Özyetgin’in çalışması, doktora tezine dayanmaktadır. Eser, toplamda üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Kıpçak Türkleri ve bunların dilleri ile genel Kıpçak sözlükçülüğü içinde Ebū Ḥayyān ve Kİ’nin yeri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bölümde Özyetgin, Ebū Ḥayyān’ın şahsiyeti hakkında bilgiler verdikten sonra Kİ’nin tanıtımını yapmış ve bunun yanında Kıpçak sahasında yazılmış diğer sözlük ve gramerleri de tanıtmıştır. İkinci bölümde ise Özyetgin, öncelikle Kİ’de yer alan fiillerin yazım ve ses bilgisi bakımından incelemesini yapmış sonrasında ise, bu fiilleri şekil bilgisi bakımından incelemiştir. Bunun yanında eserin söz varlığını ortaya koyarak ikinci bölümün son bölümünde de eserin söz varlığını leksikal-anlam bilimi bakımından incelemiştir. Üçüncü bölümde ise, Kİ’de yer alan fiilleri, tarihî lehçelerde ve günümüz Kıpçak lehçelerinde incelemiştir. Bunun akabinde de fiiller, Arap alfabesi düzenine göre orijinal metindeki dizini ile verilmiş ve bunun ardından da fiil dizini verilmiştir.

Bu alanda yazılmış bildiri ve makalelere baktığımızda ise şunları dört sınıfa ayırarak şu şekilde verilebilir:

a) Filoloji açısından yazılan bildiri ve makaleler: Bu grupta yazılan makalelere bakıldığında iki farklı bildiri/makale türü olduğu görülür. Bunlardan ilki Ebū Ḥayyān’ın şahsiyeti etrafında yazılanlar; diğerleri ise, eserden hareketle yazılmış bildiri/makalelerdir.

b) Sözlükçülük geleneği içerisinde yazılan bildiri ve makaleler: Bu gruptaki bildiri ve makaleler de Türk sözlükçülük geleneğini açıklayan bildiri ve makalelerden oluşuyor. Bilindiği gibi, Kıpçak

dönemi Türk sözlükçülük geleneğinde önemli bir dönemi temsil etmektedir bu vesileyle yazılan tüm bildiri ve makaleler de Kıpçak sahasında yazılmış bütün sözlüklerden bahsetmektedirler.

c) Yabancılarla Türkçe öğretimi dolayısıyla yazılan bilimsel yazılar: Kİ Araplara Türkçeyi öğretmek üzere yazıldığından yabancılar Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimini konu edinen bilimsel yazılarda çok fazla yer almaktadır.

d) Çeşitli vesilelerle esere gönderme yapan bilimsel yazılar: Bu gruptaki bilimsel yazılar çeşitli konularda ele alınmış bu vesileyle de esere göndermede bulunmuş ve eserden alıntılarda bulunmuşlardır.

Karşılaştırmaya Esas Olan Kaynakların Tanıtımı

Divānu Lugatî't Türk

Asıl ismi, “Kitābu Dîvānu Lugātî't Türk (Türk Lehçelerini Toplayan Kitap)” olan eser, 11. Yüzyılın ikinci yarısında Kaşgarlı Mahmud tarafından yazılmıştır. Eser, “Dîvānu Lugātî't Türk” ismi ile tanınmaktadır. Türkçeden Arapçaya ansiklopedik sözlük mahiyetindeki eserin yazımı 1074 veya 1077 yazımı tamamlanmıştır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. XVI). Eserin yazılmaya başlandığı tarih olarak 25 Ocak 1072 kesin bir kayıtlı verilirken bitiş tarihi olarak 1074 veya 1077 yıllarından birinin olması gerektiği düşünülür (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. XVIII-XIX). DLT'nin eldeki nüshası 1266 yılında Şam'da Sâveli Muhammed tarafından istinsah edilmiş nüshadır. Eserin Kaşgarlı tarafından yazılmış orijinal el yazmasının günümüze ulaşmadığı düşünülmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. XIX). Eser, halife Ebilkâsım Abdullah bin Muhammed El- Muktedî bi-Emrillah'a sunulmuştur. Eserin bugüne ulaşmış olan tek nüshası İstanbul Fatih'teki Millet Yazma Eser Kütüphanesinde Arapça eserler bölümünde 4189 numarada kayıtlıdır. Eserde 8000 civarında Türkçe kelimenin Arapça karşılıkları verilmiştir. Eserde çeşitli bölümlerin veya kelime listelerinin sonunda yapılan gramer açıklamaları özellikle y. 279-304. Sayfalar arasındaki bilgiler, dönemin dil özelliklerini ortaya koyar. DLT 11. yüzyıldaki Türk boylarının ağızları hakkında bilgi vermesinden dolayı diyalektolojik bir çalışma özelliği gösterir. Bunun yanında Türk coğrafyasına ait bilgiler ihtiva etmesinden dolayı da coğrafik bir eser mahiyetini haizdir. Yer ve kişi adlarına da yer vermesi onomastik bir çalışma özelliği taşıdığını gösterir.

Halk inançlarına ve kültürel birçok konuya hakkında bilgi vermesinden dolayı halk bilimi çalışmalarına kaynaklık eder (Ercilasun ve Akkoyun, 2014, s. XVI-XVII). Eserde 300 atasözü ve tamamı 764 mısra tutan dördlük ve beyitlere de yer verilmiştir. Bunlar da eserin edebî yönünü ortaya koymaktadır (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, XVIII-XIX). Eser üzerine birçok çalışma mevcuttur ancak bu çalışmada Besim Atalay'ın, Robert Dankoff ve James Kelly ile Ahmet Bican Ercilasun ve Ziyad Akkoyunlu'nun yapmış oldukları tercümeler kullanılmıştır.

Codex Cumanicus

13. yüzyıl sonlarıyla 14. Yüzyılın başlarında Karadeniz'in kuzeyinde yazılmış olan Codex Cumanicus, "Kuman Kitabı" anlamına gelmektedir. Eldeki tek nüsha yazması, İtalya'da Venedik Saint Marcus Kütüphanesinde Bibliothecae Divi Marci-Bibliothecae Nazionale di S. Marco-Bibliothecae ad templum Divi Marci Venetiarum, Venezia, Mss. Latini, Fondo antico, Collocazione 1597 Codex DXLIX/No 549'da bulunmaktadır. Eser, 1362 yılında Petrarque tarafından Venedik Cumhuriyeti'ne hediye edilmiştir. Kitap, biri İtalyan diğeri Alman olmak üzere iki bölümden oluşmakta İtalyan bölümü 55 yaprak iken Alman bölümü 27 yapraktır (Argunşah ve Güner, 2015, s. 21). Eser, eldeki nüshanın yıpranmış olmasıyla Farsça ve Kıpçak Türkçesini iyi bilmeyen müstensihlerin hatalarından dolayı anlaşılması zor bir eserdir (Argunşah ve Güner, 2015, s. 11). Eser, Fransiskan mezhebine bağlı İtalyan ve Alman misyonerler tarafından yazılmıştır. Eserin Floransa Laurenziana Kütüphanesindeki 1584 numarada kayıtlı olan diğer nüshası sadece İtalyan bölümünden oluşmaktadır (Argunşah ve Güner, 2015, s. 21). Eserin yazılış tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Her ne kadar da İtalyan bölümünün başında XI.VII.1303 tarihi yer alıyor olsa da kimi araştırmacılar bunun eserin telif tarihi olduğunu söylerken büyük bir kısım araştırmacılar ise, bu tarihin istinsah tarihi olduğu görüşü üzerinde birleşmektedirler (Argunşah ve Güner, 2015, s. 22-23). Eserin kim tarafından yazıldığı da aydınlık değildir. İtalyan bölümün Cenevizli veya Venedikli tüccarlar, Fransiskan misyonerler veya İtalyan bir keşiş tarafından da yazılmış olabileceği ileri sürülür. Alman bölümü ise, birden fazla kişi yazılmıştır (Argunşah ve Güner, 2015, s. 25). Eser üzerinde K.

Grönbech'in "Komanisches Wörterbuch" ve Mustafa Argunşah ve Galip Güner'in "Codex Cumanicus" isimli tercüme eserleri vardır.

Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî

Eser, Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla Memlûk sahası eserlerindendir. Houtsama'ya göre eser, 28 Ocak 1245'te yazılmıştır ancak Barbara Fleming eserin yazılış tarihini 1343 olarak düzeltilmiştir. Eser, Halil bin Muhammed bin Yusuf el-Konevî isimli Konyalı bir Türk tarafından yazılmıştır. Eserin yazması, Hollanda Leiden Akademisi Kütüphanesinde bulunmaktadır. Her sayfada 13 satır bulunan eser, 76 yapraktan oluşmaktadır. Eserde kısmen kırmızı kısmen de siyah mürekkep kullanılmıştır. Eser, 63 yapraklık Arapça-Türkçe sözlük ve 13 yapraklık Moğolca-Farsça sözlük bölümlerinden meydana gelmektedir. Houtsama, eserin ismini Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî ve Farisî olarak vermektedir ancak orijinal yazmada eserin adında Farisî bulunmamakta bu ismin bilinmeyen bir kişi tarafından daha sonra eklendiği düşünülmektedir (Toparlı, Çögenli ve Yanık, 2000, s. V-VII). Eserin birinci kısmı, Martin Theodor Houtsama tarafından "Ein türkisch-arabischer glossar" adı ile 1894 yılında yayımlanmıştır. Ayrıca bu bölüm daha sonra 1970 yılında A. K. Kurişjanov tarafından "Issledovanie po leksike storokypcokskogo pijmennogo pamjatnika XIII v Tjurksko-Arabskogo slovarja" ismiyle yayımlanmıştır (Toparlı vd, 2000, s. VII). Bu çalışmaların yanında Toparlı'nın önderliğinde "Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî" isimli okuma çalışması vardır.

Kitâbü'l-Ef'âl

'Abbâs ibni Hamza es-Sabrânî tarafından yazılmıştır. Eser, Mısır'da Seyfe'd-dîn Tükel es-Selâmî'nin evinde 18 Mart Cuma 1356 (H. 14 rebi'ülevvel 757) tarihinde yazılmıştır. Eserin tek nüshası Ahmet İyimaya'nın özel kütüphanesinde bulunmaktadır. İyimaya, eserin mikrofilmini Türk Dil Kurumuna bağışlanmıştır (Eminoğlu, 2011, s. 19). Eser, 173 varaktan oluşup her sayfada dokuz satır yer almaktadır, son sayfada ise yedi satır yer almaktadır. Kimi sayfalar, eksiktir (Eminoğlu, 2011, s. 20). Eser, satır arası düzenleme yöntemiyle yazılmış bir sözlüktür. Arap gramerindeki eylem kalıplarına göre bilinen bablara ayrılmış eylemlerin altına Türkçe karşılıklar yazılmıştır. Eser, 62. varağa kadar hem Türkçe

hem de Farsça karşılıklar verilmişken 62. varaktan sonra sadece Türkçe karşılıklar verilmiştir (Eminoğlu, 2011, s. 20-21). Eminoğlu'nun "Kitabü'l Ef'âl –Kıpçakça Satır Arası Sözlük- 2011 yılında yapmış olduğu bir çalışma mevcuttur.

Et- Tuḥfetü'z- Zekiyye fi'l Luḡati't Türkiyye

Besim Atalay, eserin Mısır'da yazılmış olabileceğini söylerken Fazılov, eseri yazan müellifin bir süre Suriye'de yaşayıp daha sonra Mısır'a giden bir kişi tarafından Mısır'da yazıldığını; Kun ve Zajaczkowski de eserin Suriye'de yazıldığını düşünmektedirler (Al-Turk, 2006, s. 2-3). Eserin kesin yazılış tarihi belli olmamakla birlikte Atalay, eserin H. 829 yılından önce yazılmış olma ihtimali üzerinde durur. Atalay'a göre, metinde geçen ifadelerden müellifin H. 712 yılında yazılmış olan Kİ'den yararlandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca eserin son sayfalarında H. 829 tarihine rastlanması bu tarihin eserin kaleme alınma tarihi olduğu izlenimini vermektedir. Eserin müellifi hakkında kesin bir bilgi olmamakla birlikte Kun, müellifin Ebū Hayyān'ın öğrencisi olabileceğini söyler (Al-Turk, 2006, s. 4). Eser, sözlük ve gramer olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Sözlük, Arap alfabesine göre düzenlenmiştir. Türk dili hakkında açıklamaların verilmiş olduğu gramer kısmı Arap dili gramerine göre düzenlenmiştir. Eser, yaklaşık 3500 civarında Türkçe kelimeyi ihtiva etmektedir (Al-Turk, 2006, s. 5). Eserin tek nüshası, İstanbul Beyazıt Umumi Kütüphanesi Veliyüddin Efendi Bölümü 3092 numaralı nüshadır. Eser, 26X17.5 cm boyutlarında olup 91 varaktan oluşmaktadır. Her sayfada 13 satır yer almaktadır. Arapça kelimeler, siyah Türkçe kelimeler kırmızı mürekkeple yazılmıştır (Al-Turk, 2006, s. 5). Eser üzerine Besim Atalay'ın sözlük çalışması G. Al-Turk'un yapmış olduğu yüksek lisans tezi mevcuttur.

King Dictionary

Eser Resulî hanedanı sultanı olan El-Melikü'l Efdal el-'Abbas b. 'Alî tarafından 14. yüzyılda yazılmış olan Fuşûl Mecmû'a fi'l-envâ' ve'z-zurû' ve'l-ḥişâd" isimli Arapça antolojinin 186-206 sayfaları arasında yer alan çok dilli bir sözlüktür. Sözlükte Arapça, Farsça, Türkçe, Moğolca, Grekçe ve Ermenice kelimeler yer almaktadır. Eserin faksimilesi Daniel Martin Varisca ve G. Rex Smith tarafından 1998 yılında yapılmıştır. Eser, Kıpçak sahası söz

varlığı yanında Oğuz-Türkmen Türkçesinin söz varlığına da yer verir (Güner, 2017, s. 15). Bunun yanında az da olsa eserde Harezmi Türkçesinin söz varlığına yer verilir. Sözlüğün sistemi ve kelimelerin dillere bağlı olarak sıralanışı kendine özgü bir düzeni olmasına rağmen zaman zaman değişkenlik gösterir. 186-197. sayfalar arasında Arapça, Farsça, Türkçe, Grekçe ve Ermenice kelimeler yer alır. Golden yayınında bu kelimeler, A ve B diye iki sütuna ayrılmıştır. C sütunu ise, Arapça-Moğolca, Arapça-Türkçe ve Arapça-Farsça kelimelerden oluşur. 197-205 arasındaki sayfalar ise A, B, C diye üç sütuna ayrılmış burada da Arapça, Farsça, Türkçe ve Moğolca kelimeler yer almaktadır. Metnin her sayfasında 29 ile 32 arası yer alırken 205. sayfada 45 satır yer almaktadır. Sözlükte kelimeler, daha çok kavram alanlarına göre sıralanmıştır (Güner, 2017, s. 16-17). Golden'in önderliğindeki grup eserin İngilizce yayımını yapmış G. Güner ise "Resûlî Sözlüğü'nün Türkçe Sözvarlığı" isimli eser ile eserdeki Türkçe söz varlığını ortaya koymuştur.

Kitābu Bulğatu'l Muştāk fî Luğati't- Türk we'l kıfçāk

Eser, aslen Türk olan Cemālū'd-Dîn Ebū Muhammed Abdullāh et-Türkî tarafından yazılmıştır. Yazılış tarihi kesin olmamakla birlikte 1451 yılından önce bir tarihte yazılmıştır. Eserin tek el yazması Paris Bibliothque Nationale'de bulunmaktadır. Turc No. 293 numarada kayıtlıdır. Eser 21X15 cm boyutlarındadır ve her sayfada 10 satır yer almaktadır. Arapça kelimeler siyah, Türkçe kelimeler ise, kırmızı mürekkeplidir. Giriş sayfalarından sonra eserin metni zikzaklı ve baklavalı biçimde üçer sütuna ayrılmıştır. Her sayfada bu düzene riayet edilmiştir, ayrıca kelimeler 23 baklava biçiminde yan yana ve alt alta sıralanmıştır. Eserin Mısır veya Suriye'de yazıldığı düşünülmektedir (Al-Turk, 2012, s. 15-16). Ananiasz Zajaczkowski eseri fiil ve isim şeklinde iki ayrı kitap hâlinde Lehçeye çevirmiş G. Al-Turk ise eser üzerine doktora çalışması yapmıştır.

Ed-Dürretü'l- Mudiyye Fi'l Lügati't Türkiyye

Eserin isminin anlamı "Türk Dilinin Parlayan İncisi" anlamına gelmekte olup orijinal nüshası, Florasandaki Medica Bibliotheca Laurenziana'da Orient 130 numara ile kayıtlıdır. Eser, her sayfasında 15-16 satır bulunan 24 yapraktan oluşmaktadır.

Arapça metin siyah mürekkeple bunun altında yer alan Türkçe metin ise kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Eser, 21.5X15 cm ölçülerindedir. Yazmanın kâğıdı koyu sarı ve filigranlıdır. Filigranlardan kâğıdın İtalyan kâğıt olduğu anlaşılmaktadır. Cilt yarı deri olup Avrupalı tarzda yapılmıştır. Eser 24 bölümden oluşmaktadır (Toparlı, 2003, s. V-VII). Toparlı, yazmanın müellifinin bilinmediğini ve yazmanın müstensihini de 24a'da bulunan bir kayda dayanarak Hüsrev b. Abdullah olduğunu söyler. Ancak Toparlı'nın bahsetmiş olduğu gibi 24a'da Hüsrev b. Abdullah ismine rastlanmamaktadır. Bunun dışında kesinliği henüz kanıtlanmamış olsa da Ebû Hayyân hakkında bilgi veren kaynakların hemen hepsinde eserin Hayyân'a ait olduğu belirtilmektedir. Toparlı, Çögenli ve Yanık tarafından eser tercüme edilmiştir.

El-Kavâninü'l-küllîye Li- Zabtî'l Lügati't Türkiyye

15. yüzyıl başlarında Kahire'de yazıldığı eserin tek nüshası İstanbul Süleymaniye Şehit Ali Paşa bölümünde 2659 numarada bulunmaktadır. Eser, 1928'de Kilisli Rifat Bilge tarafından orijinal biçimiyle Türkiyat Enstitüsünce yayımlanmıştır. S. Telegdi de Kilisli Rifat'ın yayınından hareketle eserin bazı gramer özelliklerini ve fihristini Almanca olarak "Eine türkische grammatik in arabischen sprache aus dem XV jhdt" ismiyle 1937 yılında yayımlanmıştır (Toparlı, Çögenli ve Yanık, 1999, s. III). Eserin yazarı belli değildir. Eser, 84 yapraktan oluşmakta her sayfada 13 satır yer almaktadır. Türkçe kırmızı mürekkeple Arapça karşılıklar ise, siyah mürekkeple verilmiştir (Toparlı vd, 1999, s. IV). Bu eser de Toparlı, Çögenli ve Yanık tarafından tercüme edilmiştir.

BÖLÜM III

İNCELEME

Çeviriyazı, Çeviri, Karşılaştırma¹

ip

V nüshası 2a/ 19-20: اب: ال حبل و بالياً يب

Çeviri yazı: ip: el-ḥabl ve bi'l yā' yip b

Çeviri: İp ve aynı zamanda y ile yip şeklinde söylenir.

D nüshası: yok

K nüshası 3a/10: اب: الحبل بالياء يب بالقجاقى

Çeviri yazı: ip: el-ḥabl ve bi'l yā' yip bil kıbcākī

Çeviri: İp ve aynı zamanda Kıpçakçada y ile yip şeklinde söylenir.

Sözlükler: DLT: yip “Kendisiyle at bağlanan uzunca örk. İp’e de denir. “yip” de denir (Atalay, c.4, 1986, s. 785), yip “yarn; tether; rope” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 227), yip “ip, iplik” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 972); CC: ip “iplik” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 486), ip (ip, yp) “faden, garn, schnur” (Grönbech, 1942, s. 107); Ter. T: yiplik “ip, iplik” (Toparlı vd, 2000, s. 158); Dur. M: ip

¹ 1. İncelemenin birinci bölümünde madde başları metnin nüshalarında nasıl yazılmışlarsa o şekilde yazılıp arada herhangi bir farkın olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Daha sonra çeviri yazı aktarılıp çevirisi yapılmış ve karşılaştırma için esas alınan sözlüklerde ismin geçip geçmediği tespit edilmeye çalışılmıştır. İncelemede her ne kadar isim madde başları esas alınmış olsa da karşılaştırma esnasında diğer sözlüklerde ismin fiil kökü var ise fiil kökü, isim gövdesi var ise isim gövdesi veya fiil gövdesi var ise bunlar karşılaştırmaya tanık amacıyla alınmıştır. Bunun yanında madde başının olduğu hali ile değil de birbirine yakın birden fazla isim ya da fiil gövdesinin olduğu tespit edilmişse bunlardan Kİ’deki şekle en yakın olanı tanık olarak alınmıştır.

2. Karşılaştırma listelerinin olduğu bölümde ise iki farklı tablo verilmiştir. Bunlardan ilki Kİ’den hareketle Karahanlı ve Kıpçak sahasındaki isim söz varlığını ortaya koymaya yönelik tablolardır. İkinci tablo ise, Kıpçak sahasında yazılmış diğer sözlüklerde Kİ’deki isim madde başlarını göstermeye yönelik verilen tablodur.

3. İncelemenin üçüncü bölümünde ise, isimler yapı ve köken bakımından incelenmiştir. Bu bölümde sadece madde başları değil madde başlarında ve dil bilgisi bölümünde yer alan diğer isimler de incelemeye dâhil edilmiştir.

“ip” (Toparlı, 2003, s. 142); Kav. K: yip “iplik” (bk. İp) (Toparlı vd, 1999, s. 131); Kit. E: yip “ip” (Eminoğlu, 2011, s. 312); Tuh. Z: yip “ip” (Atalay, 1945, s. 286), yip “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 80); King Dic: ip “ip” (Golden, 2000, s. 179), ip “ip” (Güner, 2017, s. 65); Bül. Müş: yok.

ābṭara

V nüshası 2a/20, D nüshası 3b/ 3, K nüshası 3a/11: أَبْطَرَا: عَلَّمَ يَسْمَى بِهِ

Çeviri yazı: ābṭara: ‘alemun yusemmi bih

Çeviri: Abtara: İnsanlar onu bu şekilde çağırırlar.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

aba

V nüshası 2a/ 20-21, D nüshası 3b/ 3-4, K nüshası 3a/11-12: ابا: الام

و اصله للجدّة و يقال للام على طريقة التحنّن

Çeviri yazı: aba: el umm ve āşlıhu lil-ced ve yuḵāl lil-umm ‘ala tarīḳatu’t taḥannun

Çeviri: Anne, aslında sevgi ve şefkat yoluyla anne kastedilir.

Sözlükler: DLT: aba “Ana, Oğuzca. Karluklu Türkmenlerce bu kelime (sert ب) ile söylenir” (Atalay, c.4, 1986, s. 1), aba “father” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 3), ebe “Oğuzcada anne. Karluk Türkmenlerinde sert b (p) ile.” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 41); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ebṭi

V nüshası 2a/21, D nüshası 3b/4, K nüshası 3a/12: أَبْجِي: المرأة

Çeviri yazı: ebṭi: el marā

Çeviri: Kadın, ev hanımı, eş.

Sözlükler: DLT: yok; CC: ebṭi “kadın” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 467), epṭi (epṭi, epzi) “frau, ehfrau, mulier” (Grönbech, 1942, s. 89); Ter. T: epṭi “kadın, hanım, eş. Evdaş da denir.” (Toparlı vd, 2000, s. 45); Dur. M: ebṭi “eş hanım” (Toparlı, 2003, s. 274); Kav. K: ibṭi² “kadın” (Toparlı vd, 1999, s. 109); Kit. E: yok; Tuh. Z:

² Sözcük, Toparlı tarafından ibṭi okunmuş ancak metnin orijinalinde ابشى olarak ibṭi harfi ile yazılmıştır.

ebçi/ipçi³ “kadın” (Atalay, 1945, s. 169/178), eþçi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 152); King Dic: ebçi “kadın” (Golden, 2000, s. 204), ebçi “kadın” (Güner, 2017, s. 55); Bül. Müş: yok.

appak

V nüshası 2a/21-23, D nüshası 3b/5-6, K nüshası 3a/13-15: أَبَقُ: الشَّيْدُ
البَيَاضُ أَصْلُهُ أَبَقَ كَمَا قَالُوا صَبَّصَرِي فَكُرُّو أَوَّلَ الْكَلِمَةِ فِي الْإِلْوَانِ إِذَا أَرَادُوا الْمَبَالِغَةَ
فِيهَا وَ زَادُوا بَعْدَهُ بِاءٍ

Çeviri yazı: appak: eş-şedidu’l beyāz āşluhu ap ak keme kālū şabşarı
fekerrerū evvel el kelime fi’l elvān izā ārādū vā el mubālağa fihā ve
zādu ba’dehu bā’en

Çeviri: appak: Çok şiddetli beyaz, aslı apak’tır. (Türkler) eğer bir
renk adı için mübalağa yapmak istiyorlarsa kelimenin başına ilk
heceyi eklerler tıpkı sapsarı örneğinde olduğu gibi appakta da bā
hecesini eklerler.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: ābbāk “bembeyaz” (Toparlı
vd, 2000, s. 44); Dur. M: apak “bembeyaz” (Toparlı, 2003, s. 71);
Kav. K: appak “bembeyaz krş. apak” (Toparlı vd, 1999, s. 101); Kit.
E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

abrağ

V nüshası 2b/1: أَبَرَقُ: الْقِمَاشُ

Çeviri yazı: abrağ: el kumāş

Çeviri: Kumaş, elbise.

D nüshası 3b/7: أَبَرَقُ: الْقِمَاشُ

Çeviri yazı: ıprak: el kumāş

Çeviri: Kumaş, elbise.

K nüshası 3a/16: أَبَرَقُ: الْقِمَاشُ

Çeviri yazı: abrağ: el kumāş

Çeviri: Kumaş, elbise.

Sözlükler: DLT: oprak “Yıprak, yıpranmış” (Atalay, c.4, 1986, s.
440), opra- “be shabby or worn” (opraq) (Dankoff ve Kelly, c.3,
1985, s. 41), opra.k “yıpranmış elbise ve benzeri şeyler.” (Ercilasun
ve Akkoyunlu, 2015, s. 58); CC: oprak “Giysi, elbise, Elbise astarı,
astar” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 533), opraq (oprac) “kleid,

³ Her iki okuyuş şekli de mevcuttur. Sayfa sayıları kelimelerin veriliş sırasına göre yazılmıştır.

vestimentum” (Grönbech, 1942, s. 178); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: aprak “1) Kumaş. 2) Yıpranmış” (Atalay, 1945, s. 140), āprak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 138); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

öpke

V nüshası 2b/1: أبكا: الرئة

Çeviri yazı: öpke: er- ri'ye

Çeviri: Akciğer

D nüshası 3b/7-8: أبكا: الرئة

Çeviri yazı: öpke: er riye

Çeviri: Akciğer.

K nüshası 3a/16: أبكا: الريه

Çeviri yazı: öpke: er riye

Çeviri: Akciğer.

Sözlükler: DLT: öpke “akciğer” (Atalay, c.4, 1985, s. 460), öpkä “lung, anger” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 48), öpke “akciğer” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 64) ; CC: öpke “akciğer” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 795), öpke (opcha/öpke /ópke /ópke “lunge” (Grönbech, 1942, s. 183); Ter. T: öyke⁴ “Akciğer. Türkmençe de öyken de denir.” (Toparlı vd, 2000, s. 29); Dur. M: öyke⁵ “Akciğer” (Toparlı, 2003, s. 101); Kav. K: öfke “akciğer” (Toparlı vd, 1999, s. 120); Kit. E: yok; Tuh. Z: öpke “ciğer” (Atalay, 1945, s. 226), öpke “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 95); King Dic: öfken “akciğer” (Golden, 2000, s. 105), öpke “akciğer” (Güner, 2017, s. 101); Bül. Müş: yok.

ıpar

V nüshası 2b/1, D nüshası 3b/8, K nüshası 3a/16: أبكار: المسك

Çeviri yazı: ıpar: el misk

Çeviri: Misk, güzel koku.

⁴ Sözcük, metinde أبكا 22b/8 olarak yazılmaktadır ancak kendisinden sonra gelen ايكان (Türkmençe “öyken” aslında bu sözcükteki son ses de daha çok ت sesine benzemektedir.) şeklinden dolayı öyke olarak okunmuş olabilir.

⁵ Bu sözcük de öyke şeklinde okunmuştur ancak metinde أبكا 13b/6 şeklinde yazılmaktadır.

Sözlükler: DLT: yıpar “misk” (Atalay, c.4, 1986, s. 785), yipār “musk (misk)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 227), yıpa.r “misk. Sert be ile” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2015, s. 359); CC: ıpar “misk” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 481), ypar (ypar, jypar) “maschus, muscatum cum” (Grönbech, 1942, s. 273); Ter. T: yıpar “misk” (Toparlı vd, 2000, s. 157); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yıpar “koku, misk” (Eminoğlu, 2011, s. 311); Tuh. Z: ıpar “amber” (Atalay, 1945, s. 174), ıpar “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 161); King Dic: yıpar “misk” (Golden, 2000, s. 309), yıpar “misk” (Güner, 2017, s. 138); Bül. Müş: ybar “piżmo/ musc (Zajączkowski, 1958, s. 55), ıbar “ıpar, misk” (Al-Turk, 2012, s. 89).

ata

V nüshası 2b/ 2: أتا: إدم

Çeviri yazı: ata: âdem

Çeviri: İnsan, âdemoğlu

D nüshası 3b/9: أتا: إدم

Çeviri yazı: ata: âdem

Çeviri: İnsan, âdemoğlu

K nüshası 3b/2: أتا: إدم

Çeviri yazı: at: âdem

Çeviri: Âdemoğlu, insan.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

et

V nüshası 2b/2: أتا: اللحم

Çeviri yazı: et: el lahm

Çeviri: Et.

D nüshası 3b/9: أتا: اللحم

Çeviri yazı: et: el lahmu

Çeviri: Et.

K nüshası 3b/2: أتا: اللحم

Çeviri yazı: et: el lahm

Çeviri: Et.

Sözlükler: DLT: et “et (elif yumuşak ve ince söylenerek et yir)” (Atalay, c.4, 1986, s. 200), ät “meat” (Dankoff ve Kelly, c. 3, 1985, s. 28), et “-ince elifle- et” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 15); CC: ét “et” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 471), et (et) “fleisch”

(Grönbech, 1942, s. 95); Ter. T: et “et” (Toparlı vd, 2000, s. 106); Dur. M: et “et” (Toparlı, 2003, s. 106); Kav. K: et “et” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: et “et” (Eminoğlu, 2011, s. 200); Tuh. Z: et “et” (Atalay, 1945, s. 170), et “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006,); King Dic: çig it “et” (Golden, 2000, s. 153), èt “et” (Güner, 2017, s. 59); Bül. Müş: ät “miğso” (Zajęczkowski, 1958, s. 10), et “et” (Al-Turk, 2012, s. 122).

etmek

V nüshası 2b/2, D nüshası 3b/9, K nüshası 3b/2: اَتَمَك: اَلْخَبِزْ

Çeviri yazı: etmek: el ħubz

Çeviri: Ekmek.

Sözlükler: DLT: etmek “ekmek” (Atalay, c.4, 1986, s. 203), ätmäk “bread” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 102), etmek “ekmek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 50); CC: ètmek “ekmek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 473), etmek, ötmek (etmac/øtmek, øtmæk, øtmöck/etmæk) “brot” (Grönbech, 1942, s. 96); Ter. T: etmek “ekmek” (Toparlı vd, 2000, s. 106); Dur. M: yok; Kav. K: etmek “ekmek” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: etmek “ekmek” (Eminoğlu, 2011, s. 200); Tuh. Z: ötmek “yenecek ekmek” (Atalay, 1945, s. 227), ötmek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006,); King Dic: etmek “ekmek” (Golden, 2000, s. 152), ètmek “etmek” (Güner, 2017, s. 60); Bül. Müş: ätmäk “chleb” (Zajęczkowski, 1958, s. 10), kara etmek “bir nevi peynirli börek” (Al-Turk, 2012, s. 135).

it

V nüshası 2b/2-3, D nüshası 3b/9, K nüshası 3b/2-3: اِت: اَلْكَبْ وَ اَدْفَعْ مَشْتَرَكْ

Çeviri yazı: it: el kelb vā def` müşterek

Çeviri: it: Köpek aynı zamanda itmek fiili ile müşterektir.

Sözlükler: DLT: it “it, köpek” (Atalay, c.4, 1986, s. 221), it “dog” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 37), it “köpek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 16); CC: it “it, köpek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 487), it (jtt/jt, yt) “hund, (canis), der hunt” (Grönbech, 1942, s. 108); Ter. T: it “it, köpek” (Toparlı vd, 2000, s. 110); Dur. M: it “it, köpek” (Toparlı, 2003, s. 86); Kav. K: it “it, köpek” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: it “it, köpek” (Eminoğlu, 2011, s. 216); Tuh. Z: it “it, köpek” (Atalay, 1945, s. 180), it “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006,); King Dic: it “it, köpek” (Golden, 2000, s. 168), it

“köpek” (Güner, 2017, s. 66); Bül. Müş: it “pies” (Zajaczkowski, 1958, s. 22), it “it, köpek” (Al-Turk, 2012, s. 157).

ot

V nüshası 2b/3, K nüshası 3b/3: أُنْتُ: أَفْمُرُ

Çeviri yazı: ot: ūkmūr

Çeviri: Parlak, ateş?

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yok; CC yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ata

V nüshası 2b/3-4, D nüshası 3b/10, K nüshası 3b/3-4: اَتَا: اَلْاَب وَ يَقَال اَطَا

Çeviri yazı: ata: el āb ve yuḳāl aṭa

Çeviri: Ata, baba ve ط ile aṭa şeklinde söylenir.

Sözlükler: DLT: ata “baba, ata” (Atalay, c.4, 1986, s. 47), ata “father” (Dankoff ve Kelly, c. 3, 1985, s. 15), ata “baba” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 42); CC: ata “baba” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 427), ata/atta/ata “vater, grassvater (avus)” (Grönbech, 1942, s. 44); Ter. T: aṭa “baba” (Toparlı vd, 2000, s. 89); Dur. M: yok; Kav. K: aṭa “baba” (Toparlı vd, 1999, s. 101); Kit. E: ata “ata, baba” (Eminoğlu, 2011, s. 164); Tuh. Z: ata “ata” (Atalay, 1945, s. 143), aṭa “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 38); King Dic: ata “baba” (Golden, 2000, s. 109), ata “baba” (Güner, 2017, s. 31); Bül. Müş: ata qaryndaş “stryj/ oncle paternel” ve ata qyz qaryndaş “ciotka stryjeczna” (Zajaczkowski, 1958, s. 9), aṭa qarındaş “amca” (Al-Turk, 2012, s. 138).

ot

V nüshası 2b/4: أَوْتُ: نَبَات

Çeviri yazı: ot: nebāt

Çeviri: Ot, bitki.

D nüshası 3b/10: أُنْتُ: نَبَات

Çeviri yazı: ot: nebāt

Çeviri: Ot, bitki.

K nüshası 3b/4: أَوْتُ: نَبَات

Çeviri yazı: ot: nebāt

Çeviri: Ot, bitki.

Sözlükler: DLT: ot “ot, bitki” (Atalay, c.4, 1986, s. 443), ot “plant, fobber, medicine, poison” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 43), ot “bitki, ot” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 15); CC: ot “yabani bitki, ot” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 535), ot (ot) “kraul, Gemüse, (erba)” (Grönbech, 1942, s. 180); Ter. T: ot “ot” (Toparlı vd, 2000, s. 131); Dur. M: ot “ot” (Toparlı, 2003, s. 101); Kav. K: yok; Kit. E: ot “yeşillik, ot” (Eminoğlu, 2011, s. 260); Tuh. Z: yok; King Dic: ot “bitki, ot” (Golden, 2000, s. 141), ot “ot” (Güner, 2017, s. 97); Bül. Müş: ot “ziele lecznicze, lekartsw, driakiew” (Zajaczkowski, 1958, s. 36), ot “ot, göz hastalığını tedavi etmek için kullanılan ev ilacı” (Al-Turk, 2012, s. 165).

ötrük

V nüshası 2b/4, D nüshası 3b/ 11, K nüshası 3b/5: أترُك: الكذب

Çeviri yazı: ötrük: el keẓb

Çeviri: Yalan.

Sözlükler: DLT: ütrük “hileci, ütücü adam” (Atalay, c.4, 1986, s. 719), ötrük “scheming” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 49), ötrük “Oğuzcada hilekâr” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 50); CC: ötrükçi “yalancı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 539), ötrükçi (otruczi) “lügner, lügnerisch. Mendax” (Grönbech, 1942, s. 185); Ter. T: ötrük “yalan” (Toparlı vd, 2000, s. 133), “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006,); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ötürgü

V nüshası 2b/ 5: أترُكُ: الْمُنْقَارُ

Çeviri yazı: ötürgü: el mın̄kār

Çeviri: Kesici, delici alet.

D nüshası 3b/12: أترُكُ: الْمُثَقَّبُ

Çeviri yazı: ötürgü: el miş̄kab

Çeviri: Matkap, delici alet.

K nüshası 3b/5: أترُكُ: الْمُنْقَارُ

Çeviri yazı: ötürgü: el mın̄kār

Çeviri: Matkap, delici alet.

Sözlükler: DLT: yok; CC: ötürgü “keski” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 594), ötürgü (uturgu) “Meissel (scopollus)” (Grönbech, 1942, s. 271); Ter. T: ötürgü “eğe demiri” (Toparlı vd, 2000, s. 152); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ötürgü “delgiç,

matkap” (Atalay, 1945, s. 227), ötürğü “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 157); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

etik

V nüshası 2b/5: أَتَيْكَ: الخُفَّ وَ هِيَ تُرْكِيَّةٌ أَذْكَ تَرْ كَمَانِيَّةِ

Çeviri yazı: etik: el huf ve hiye turkiyye edük turkmāniyye

Çeviri: Çizme, ayakkabı. Türkçe bir kelimedir Türkmencesi ise “edük”.

D nüshası 3b/12: أَتَيْكَ: الخُفَّ وَ هِيَ تَرْ كِيَّةٌ وَ أَذْكَ تَرْ كَمَانِيَّةِ

Çeviri yazı: etik: el huff ve hiye turkiyye ve edük turkmāniyye

Çeviri: Çizme, ayakkabı. Türkçe bir kelimedir ve Türkmencesi ise “edük”.

K nüshası 3b/5-6: أَتَيْكَ: الخُفَّ وَ هِيَ تُرْكِيَّةٌ أَذْكَ تَرْ كَمَانِيَّةِ

Çeviri yazı: etik: el huf ve hiye turkiyye edük turkmāniyye

Çeviri: Çizme, ayakkabı. Türkçe bir kelimedir Türkmencesi ise “edük”.

Sözlükler: DLT: etik/etük “pabuç, mest” (Atalay, c.4, 1986, s. 202), ätük “boot” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 29), etik “ayakkabı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 648); CC: etik “kısa çizme” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 473), etik (etic) “stiefel, bot” (Grönbech, 1942, s. 96); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: etük “ayakkabı, kısa çizme” (Eminoğlu, 2011, s. 200); Tuh. Z: yok; King Dic: etik “ayakkabı, çizme” (Golden, 2000, s. 159), etik “çizme” (Güner, 2017, s. 60); Bül. Müş: yok.

etek

V nüshası 2b/6, D nüshası 3b/13, K nüshası 3b/6: أَتَيْكَ: الزَّيْلُ

Çeviri yazı: etek: ez zeyl

Çeviri: Etek.

Sözlükler: DLT: etek “etek (Atalay, c.4, 1986, s. 202), ätāk “skirt” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 29), etek “etek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 32); CC: yok; Ter. T: etek “etek” (Toparlı vd, 2000, s. 106); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: etek “etek, giysinin alt kenarı” (Eminoğlu, 2011, s. 200); Tuh. Z: etek “etek” (Atalay, 1945, s. 170); King Dic: etek “etek” (Golden, 2000, s. 299), ètek “damen, etek” (Güner, 2017, s. 60); Bül. Müş: yok.

öt

V nüshası 2b/ 6: أَتَيْكَ: المَرَارَةُ

Çeviri yazı: öt: el marāra

Çeviri: Öd, safra.

D nüshası 3b/13: انْ: المرارة بالبأ شعر الغنم

Çeviri yazı: öt: el marāra bi'l bā' şa'ru'l ğanem

Çeviri: Öd, safra. ب harfî ile olduğunda koyun kılı anlamında olur.

K nüshası 3b/7: انْ: المرارة

Çeviri yazı: öt: el marāra

Çeviri: Öd, safra.

Sözlükler: DLT: öt “acılık, öt kesesi” (Atalay, c.4, 1986, s. 467), öt “gall” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 49), öt “safra kesesi. Dudakları daha az daraltarak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 20); CC: ötli “içine öd karıştırılmış olan, ödlü” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 796), ötli (ötli) “gallig” (Grönbech, 1942, s. 184); yok; Ter. T: öt “öd” (Toparlı vd, 2000, s. 133); Dur. M: öd “öd” (Toparlı, 2003, s. 101); Kav. K: öt “öd” (Toparlı vd, 1999, s. 120); Kit. E: yok; Tuh. Z: öt “öt, acılık” (Atalay, 1945, s. 227), öt “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 152); King Dic: öt “öd, safra” (Golden, 2000, s. 105), öt “safra kesesi” (Güner, 2017, s. 101); Bül. Müş: yok.

açuk

V nüshası 2b/7: أَجُق: المفتوح

Okmunuşu: açuk: el maftūh

Çeviri: Açık.

D nüshası 3b/15: أَجُق: المفتوح

Çeviri yazı: açuk: el maftūh

Çeviri: Açık.

K nüshası 3b/9: أَجُق: المفتوح

Çeviri yazı: açuk: el maftūh

Çeviri: Açık.

Sözlükler: DLT: açuk “açık” (Atalay, c.4, 1986, s. 5), açuq “maftūh; muşhiya (sky) bayyin” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 3), açuk “açık olan her şey” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 31); CC: aç- “açmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 412), aç (Grönbech, 1942, s. 27); Ter. T: aç- “açmak” (Toparlı vd, 2000, s. 82); Dur. M: aş- “açmak” (Toparlı, 2003, s. 72); Kav. K: aç- “açmak” (Toparlı vd, 1999, s. 99); Kit. E: açuk “açık” (Eminoğlu, 2011, s. 154); Tuh. Z: açık “açılmış” (Atalay, 1945, s. 135), açık “açık” (Al-Turk, 2012, s. 188); King Dic: açık “açık” (Golden, 2000, s. 119), açık “açık” (Güner, 2017, s. 23); Bül. Müş: yok.

uçmak

V nüshası 2b/8: أَجْمَقُ: الطَّيْرَانِ وَ الْجَنَّةِ مَشْتَرَكٌ

Çeviri yazı: uçmak: eṭ ṭayrān ve'l cenne müşterek

Çeviri: Uçma fiili ve cennet sözcüğü ile ortaktır.

D nüshası 4a/1: أَجْمَقُ: الطَّيْرَانِ مَشْتَرَكٌ هِيَ وَ الْجَنَّةُ

Çeviri yazı: uçmak: eṭ ṭayrān müşterek hiye ve'l cenne

Çeviri: Uçma fiili ve cennet sözcüğü ile ortaktır.

K nüshası 3b/10: أَجْمَقُ: الطَّيْرَانِ وَ الْجَنَّةِ مَشْتَرَكٌ

Çeviri yazı: uçmak: eṭ ṭayrān ve'l cenne müşterek

Çeviri: Uçma fiili ve cennet sözcüğü ile ortaktır.

Sözlükler: DLT: uçmak “uçmak, cennet” (Atalay, c.4, 1986, s. 682), uçmāq “paradise (al-janna)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 51), uçma.k “cennet” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 58); CC: uçmak (<Sogd. Uşmaq) “cennet” (Lat. Paradisus, Far. Behişt) (Argunşahve Güner, 2015, s. 586), uçmaq (vçmac/ uçmak/ vçmak) “paradies” (Grönbech, 1942, s. 263); Ter. T: uçmak “cennet. Türkmencedir” (Toparlı vd, 2000, s. 10); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: uçmaḥ “cennet” (Eminoğlu, 2011, s. 296); Tuh. Z: uçmak “uçmak, cennet” (Atalay, 1945, s. 268), uçmak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 73); King Dic: ucmaḥ “cennet” (Golden, 2000, s. 61), uçmak “cennet” (Güner, 2017, s. 126); Bül. Müş: uçmaq “raj (paradis)” (Zajaczkowski, 1958, s. 54), uçmak “cennet” (Al-Turk, 2012, s. 55).

aç

V nüshası 2b/ 8-9, D nüshası 4a/1-2, K nüshası 3b/11: أَجْ: الجَائِعُ وَهُوَ

أَمْرٌ مِنْ أَجْدِي بِمَعْنَى جَاعٌ

Çeviri yazı: aç: el cāyī‘ ve huve emrun min açdı bi-ma‘na cā‘

Çeviri: Aç, ayrıca açdı sözcüğünden emir şekli.

Sözlükler: DLT: aç “aç, karnı tok olmayan” (Atalay, c.4, 1986, s. 2), āc “hungry” (Dankoff ve Kelly, c. 3, 1985, s. 3), āç “aç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 37); CC: aç “tok olmayan, aç” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 619), aç (az) “hungern, famescer” (Grönbech, 1942, s. 27); Ter. T: aç “aç, tok olmayan” (Toparlı vd, 2000, s. 85); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: aç “aç” (Eminoğlu, 2011, s. 153); Tuh. Z: acı “aç, acıkmış, tokun karşıtı” (Atalay, 1945,

s. 135), açık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 76)⁶; King Dic: aç “aç” (Golden, 2000, s. 119), aç “tok olmayan, aç” (Güner, 2017, s. 23); Bül. Müş: yok.

üç

V nüshası 2b/9, D nüshası 4a/2-3, K nüshası 3b/12: اوج: ثلاثة

Çeviri yazı: üç: şelāṣe

Çeviri: Üç.

Sözlükler: DLT: üç “sayıda üç” (Atalay, c.4, 1986, s. 707), üç “three” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 58), üç “sayıda üç.” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 16); CC: üç “üç” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 867), üç (uç) “drei” (Grönbech, 1942, s. 268); Ter. T: üç “üç” (Toparlı vd, 2000, s. 151); Dur. M: üç “üç sayısı” (Toparlı, 2003, s. 117); Kav. K: üç “üç” (Toparlı vd, 1999, s. 128); Kit. E: üç “üç sayısı” (Eminoğlu, 2011, s. 299); Tuh. Z: üç “sayıda üç” (Atalay, 1945, s. 273), üç “üç” (Al-Turk, 2012, s. 205); King Dic: üç “üç” (Golden, 2000, s. 241), üç “üç (3)” (Güner, 2017, s. 128); Bül. Müş: üç “trzy” (Zajaczkowski, 1958, s. 54), üç “üç” (Al-Turk, 2012, s. 179).

üçüncü

V nüshası 2b/ 9, D nüshası 4a/3, K nüshası 3b/12: أجنجى: الثالث

Çeviri yazı: üçüncü: eş şālīs

Çeviri: Üçüncü, sayıda üçüncü sırada olan.

Sözlükler: DLT: üçüncü “sayıda üçüncü” (Atalay, c.4, 1986, s. 708), üçüncü “tālīt” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 58), üçüncü “sayılardan üçüncü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 66); CC: üçüncü “üçüncü” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 592), üçüncü (uzunzi/ vçünçi) “der dritte, drittens” (Görnbech, 1942, s. 269); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: üçüncü “üçüncü” (Toparlı vd, 1999, s. 128); Kit. E: üçüncü “üçüncü” (Eminoğlu, 2011, s. 299); Tuh. Z: üçüncü “üçüncü” (Atalay, 1945, s. 273); King Dic: üçüncü “third month” (Golden, 2000, s. 239), üçüncü “üçüncü” (Güner, 2017, s. 128); Bül. Müş: yok.

uç

⁶ Al-Turk, sözcüğün okunuşu ile ilgili şu bilgileri verir: “Kelimenin altında aş kelimesi vardır. Bundan başka açık kelimesinin altında (/k/ harfi düşerek) bir yazı vardır. Buna göre bu kelime, aç olarak da okunur.” (Al-Turk, 2006, s. 76).

أوج: طَرَفُ كُلِّ شَيْءٍ وَ يُسْتَعْمَلُ فِي الْإِلَهِ يُقَالُ أَجُنْ تَبَرَّتْ كُلُّ أَى الْيَتِكَ 9-10: V nüshası هُزْ وَ حَرَكَ

Çeviri yazı: uç: tarafu kull şey' ve yusta'mel fi'l eliyah yukāl ucun tebtretgil ey eliyek huzz ve harrik

Çeviri: Uç, her şeyin ucu aynı zamanda kaba et için de kullanır ve harekete geç anlamında "ucun tebtretgil" denir.

أوج: طَرَفُ كُلِّ شَيْءٍ وَ يُسْتَعْمَلُ فِي الْإِلَهِ يُقَالُ أَجُنْ تَبَرَّتْ كُلُّ أَى 4a/3-4: D nüshası أَلَيْتِكَ هُزْ وَ حَرَكَ

Çeviri yazı: uç: tarafu kull şey' ve yusta'mel fi'l eliyah yukāl "ucun tebtretgil" ey eliyetik huzz ve harrik

Çeviri: Uç, her şeyin ucu ve harekete geç anlamında "ucun tebtretgil" denir.

أوج: طَرَفُ كُلِّ شَيْءٍ وَ يُسْتَعْمَلُ فِي الْإِلَهِ يُقَالُ أَجُنْ تَبَرَّتْ كُلُّ أَى 3b/13-14: K nüshası أَلَيْتِكَ هُزْ وَ حَرَكَ

Çeviri yazı: uç: tarafu kull şey' ve yusta'mel fi'l eliyete yukāl "ucun tebtretgil" ey eliyetik huzz ve harrik

Çeviri: Uç, her şeyin ucu ve harekete geç anlamında "ucun tebtretgil" denir.

Sözlükler: DLT: uç "bir nesnenin tükenmesi, bitmesi" (Atalay, c.4, 1986, s. 681), uç "end, extremity"/ "a mountain shrub" (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 51), uç "bir şeyin ucu" (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 20); CC: uç "uç" (Argunşah ve Güner, 2015, s. 860), uç (uç) "ende" (Grönbech, 1942, s. 263); Ter. T: yok; Dur. M: uç "kenar, uç" (Toparlı, 2003, s. 11); Kav. K: yok; Kit. E: uç "uç, kenar" (Eminoğlu, 2011, s. 296); Tuh. Z: uç "taraf, yan" (Atalay, 1945, 268), uç "anlam verilmemiş" (Al-Turk, 2012, s. 119); King Dic: uç "taraf" (Golden, 2000, s. 96), uç "uç, kenar" (Güner, 2017, s. 126); Bül. Müş: yok.

öç

أوج: الثَّار 2b/11, D nüshası 4a/5, K nüshası 3b/14: V nüshası

Çeviri yazı: öç: es sār

Çeviri: İntikam.

Sözlükler: DLT: öç "öç, hınç, kin, intikam" (Atalay, c.4, 1986, s. 448), öç "vengeance" (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 45), öç "kin" (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, 20); CC: öç "intikam, öç" (Argunşah ve Güner, 2015, s. 792), öç (öç) "rache, (vindicta)" (Grönbech, 1942, s. 181); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok;

Kit. E: yok; Tuh. Z: öç “öç, öndül” (Atalay, 1945, s. 224), öç “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 72); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

uçar⁷

V nüshası 2b/11, D nüshası 4a/5, K nüshası 3b/15: أَجَرَ: السُّوقُ

Çeviri yazı: uçar: es sevk

Çeviri: Çarşı, pazar.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

uç

V nüshası 2b/ 11-12: أَوْجُ: أَلْرَهْنُ عَنِ الْمُغَالِبَةِ فِي سِبَاقٍ أَوْ رَمَى

Çeviri yazı: uç: er rehn ‘anni’l muğālebe fī sibāk āv ramī

Çeviri: Bahis karşılığında bir şeyi rehin bırakmak.

D nüshası 4a/ 5-6: أَوْجُ: أَلْرَهْنُ عِنْدَ الْمُغَالِبَةِ فِي سِبَاقٍ أَوْ رَمَى

Çeviri yazı: uç: er rehn ‘andu’l muğālebe fī sibākīn āv ramiyyin

Çeviri: Bahis karşılığında bir şeyi rehin bırakmak.

K nüshası 3b/15-16: أَوْجُ: أَلْرَهْنُ عَنِ الْمُغَالِبَةِ فِي سِبَاقٍ أَوْ رَامَى

Çeviri yazı: uç: er rehn ‘anni’l muğālebe fī sibāk āv rāmī

Çeviri: Bahis karşılığında bir şeyi rehin bırakmak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

uçan

V nüshası 2b/ 12, D nüshası 4a/6, K nüshası 3b/16: أَجُنُّ: السَّفِينَةُ الصَّغِيرَةُ

Çeviri yazı: uçan: es sefīnetu’l şağīre

Çeviri: Küçük gemi.

Sözlükler: DLT: uçan “iki yelkenli gemi” (Atalay, c.4, 1986, 682), uçan “ship with two sails” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 52), uçan.n “Kıpçak lehçesinde iki kanatlı gemi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 61); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok, Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: uçan “küçük gemi” (Atalay, 1945, s. 268)⁸; King Dic: yok; Bül. Müş: uçan “statek, mały, określ” (Zajaczkowski, 1958, 54), uçan “uçan, iki yelkenli gemi” (Al-Turk, 2012, s. 83).

üçün

V nüshası 2b/12, D nüshası 6-7, K nüshası 3b/16: أَجُلُّ: أَجُلُّ

⁷ Sözcük, Moğolca pazar anlamına gelmektedir; bu sözcüğe Türkçe karşılık olarak The King’s Dictionary’de “bazar” sözcüğü kullanılmıştır (Golden, 2000, s. 249).

⁸ Sözcük, Al-Turk tarafından incelenmemiştir.

Çeviri yazı: üçün: ecl

Çeviri: İçin.

Sözlükler: DLT: uçun “sebebi bildiren bir edat, için” (Atalay, c.4, 1986, s. 682), üçün “because, the sake of” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 58), üçün “bu edatla sebep ifade edilir” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 36); CC: üçün “için” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 867), üçün (uçun, uzun, ucum) “wegen, um willen” (Grönbech, 1942, s. 269); Ter. T: üçün “için” (Atalay vd, 2000, s. 151); Dur. M: yok; Kav. K: üçün “için” (Toparlı vd, 1999, s. 128); Kit. E: uçun “sebebiyle/için” (Eminoğlu, 2011, s. 296); Tuh. Z: uçun “için/ ötürü” (Atalay, 1945, s. 268), uçun “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 242); King Dic: için “edat/için” (Golden, 2000, s. 95); Bül. Müş: üçün “dla, w celu” (Zajaczkowski, 1958, s. 55), üçün “için” (Al-Turk, 2012, s. 211).

acı

V nüshası 2b/12, D nüshası 4a/7, K nüshası 4a/1: أجي: المُرُّ

Çeviri yazı: acı: el murr

Çeviri: Acı.

Sözlükler: DLT: açığ “acı, acı olan her nesne” (Atalay, c.4, 1986, s. 3), açiy “bitter/murr” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 4), açığ “acı olan her şey” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 30); CC: açi “acı, ekşi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 620), açy (açi/azi/açi) “herb, bitter, (armonus)” (Grönbech, 1942, s. 28); Ter. T: açi “acı” (Toparlı vd, 2000, s. 85); Dur. M: açi “acı” (Toparlı, 2003, s. 69); Kav. K: acı “acı, tuzlu” (Toparlı vd, 1999, s. 99); Kit. E: acığ “acı, ekşi” (Eminoğlu, 2011, s. 153); Tuh. Z: acı “acı” (Atalay, 1945, s. 135), acı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 81); King Dic: acı “acı, ekşi” (Golden, 2000, s. 261), acı “acı, ekşi” (Güner, 2017, s. 23); Bül. Müş: yok.

eçki

V nüshası 2b/ 12-13, D nüshası 4a/7, K nüshası 4a/1: أجي: المعزي

Çeviri yazı: eçki: el mi‘za

Çeviri: Keçi.

Sözlükler: DLT: eçkü “keçi” (Atalay, c.4, 1986, s. 167), äčkü “goat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 19), eçkü “keçi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 64); CC: eçki “teke” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 463), eçki (ezchi) “bock (belus)” (Grönbech, 1942, s. 84); Ter. T:

eçki “keçi” (Toparlı vd, 2000, s. 104); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: çekü “keçi” (Eminoğlu, 2011, s. 195); Tuh. Z: çekki bk. (Düzelt.) içki⁹ “keçi” (Atalay, 1945, s. 167/175), işki “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 156); King Dic: keçi¹⁰ “keçi” (Golden, 2000, s. 167), kēçi “keçi” (Güner, 2017, s. 75); Bül. Müş: äčki “koza” (Zajaczkowski, 1958, s. 10), keçi “keçi” (Al-Turk, 2012, s. 121).

uç

V nüshası 2b/13, D nüshası 4a/7, K nüshası 4a/1: أُج: الشَّيءُ

Çeviri yazı: uç: eş şey

Çeviri: Nesne, şey.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ıçkur

V nüshası 2b/13: اِجْفُر: الْكَمْرَانُ وَفَارِشِيَّةُ

Çeviri yazı: ıçkur: el kemerrān ve'l kemerrān kārşīyye

Çeviri: Uçkur ve kemer, don bağı.

D nüshası 4a/7-8: اِجْفُر: الْكَمْرَانُ وَفَارِشِيَّةُ

Çeviri yazı: ıçkur: el kemerrān kārşīyye

Çeviri: Uçkur, don bağı.

K nüshası 4a/1-2: اِجْفُن: الْكَمْرَانُ وَفَارِشِيَّةُ¹¹

Çeviri yazı: ıçkun: el kemerrān ve'l kemerrān fārisiyye

Çeviri: Uçkur, don bağı Farsça(?).

Sözlükler: DLT: ıç kur “uçkur” (Atalay, c.4, 1986, s. 223), iç qur “girdle” (wiṣaḥ) (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 31), iç kur “iç kuşak için iç kur denir; elbisenin iç kısmındadır” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 16); CC: ıçkır “kemer, uçkur” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 715), yčkyr (içkir) “gürtel, hasenträger (en bruch gvurtel)” (Grönbech, 1942, s. 272); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: ıçkur “uçkur, kuşak, kemer” (Eminoğlu, 2011, s. 211); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

⁹ Metnin orijinalindeki yazım اِكْشِي (ikşi 11a/4)'dir.

¹⁰ Metnin orijinalinde yukarıdaki şekil yanında اِرْكَج (195-C-B) şekli de mevcuttur.

¹¹ K nüshasında sözcüğün Arapça açıklamasında bir yazım yanlışı var gibi zira diğer iki nüshada فَارِشِيَّة (kemer) şeklinde yazılmış olan sözcük K nüshasında فَارِشِيَّة (Farsça) şeklinde yazılmıştır.

iç ʔon

V nüshası 13-14, D nüshası 4a/8-9, K nüshası 4a/2-3: اِجْطُن: السِرْوَال
اي ثَوْبٌ جَوَانِيٍّ وَ هُوَ مَرْكَبٌ مِنْ اِجْ جَوَانِيٍّ وَ طُنْ ثَوْبٌ

Çeviri yazı: iç ʔon: es servāl ey ʔevb cuvānī ve huve mürekkep min
iç cuvānī ve ʔon ʔevb

Çeviri: İç çamaşırı, bu sözcük iç ve ton sözcüklerinden oluşmuştur.

Sözlükler: DLT: iştönlendi (er iştönlendi. Adam iş elbisesini giydi)
“elbise” (Atalay, c.4, 1986, s. 240), iştönlän- see. * ic tön “inner
garment, drawers” (Dankoff ve Kelly, c. 3, 1985, s. 31), iştönlän- “er
iştönlendi adam don giydi.” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 137);
CC: yok; Ter. T: iç ʔon “don” (Toparlı vd, 2000, s. 108); Dur. M:
yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: iç ʔon “iç donu, urba” (Atalay,
1945, s. 175), iç ʔon “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 149);
King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

eçi

V nüshası 2b/15, D nüshası 4a/9, K nüshası 4a/4: اِجِي: العَمَّ

Çeviri yazı: eçi: el ‘amm

Çeviri: Amca.

Sözlükler: DLT: içi “amca, yaşça büyük olan erkek kardeş” (Atalay,
c.4, 1986, s. 224), eçi “older brother” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985,
s. 19), içi “yaşça büyük erkek kardeş” (Ercilasun ve Akkoyunlu,
2014, s. 42); CC: yok; Ter. T: açık “amca” (Toparlı vd, 2000, s. 85);
Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok;
Bül. Müş: äççi “stryje, oncle paternel” (Zajaczkowski, 1958, s. 10),
eçi “eçi, amca, büyük kardeş” (Al-Türk, 2012, s. 139).

içgi

V nüshası 2b/15, D nüshası 4a/9-10, K nüshası 4a/4: اِجْغِي: الصَّغِيرِ
يَخَاطِبُ الْكَبِيرِ

Çeviri yazı: içgi: eş ʔağır yuḥatıbu’l kebır

Çeviri: Küçüğün büyüğe seslenme şekli.

Sözlükler: DLT: açık “büyük kardeş” (Atalay, c.4, 1986, s. 3), eçi
“older brother”/açıqım (ax akbar) (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s.
19), açıqım “büyük kardeşe hitap şekli (2. Şahıs kullanımı yoktur)”
(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 539); CC: yok; Ter. T: yok; Dur.
M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül.
Müş: yok.

ucuz

V nüshası 2b/15-16, D nüshası 4a/10-11, K nüshası 4a/5: أُجْزُ: الرخيص

Çeviri yazı: ucuz: er rahîş

Çeviri: Ucuz.

Sözlükler: DLT: uçuz “ucuz, hor ve alçak, değersiz” (Atalay, c.4, 1986, s. 683), ucuz “cheap, despicable” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 52), ucuz nēḡ “ucuz şey” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 26); CC: ucuz “ucuz, değersiz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 588), ucuz (uçux) “schlecht, wertlos, vilis” (Görnbech, 1942, s. 263); Ter. T: ucuz “ucuz” (Toparlı vd, 2000, s. 149); Dur. M: ucuz “ucuz” (Toparlı, 2003, s. 117); Kav. K: yok; Kit. E: ucuz “ucuz, değeri düşük” (Eminoğlu, 2011, s. 296); Tuh. Z: uşuz “ucuz” (Atalay, 1945, s. 271), uşuz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 97); King Dic: ucuz “ucuz” (Golden, 2000, s. 121), uçuz “ucuz” (Güner, 2017, s. 126); Bül. Müş: yok.

ad

V nüshası 2b/16-17, D nüshası 4a/13, K nüshası 4a/7: أَدُّ: الاسم

Çeviri yazı: ad: el ism

Çeviri: İsim.

Sözlükler: DLT: at “lakap, unvan, ad, isim” (Atalay, c.4, 1986, s. 45), āt “name” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 15), āt/at “isim, unvan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 37); CC: at “isim, ad” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 426), at (at) “name” (Grönbech, 1942, s. 44); Ter. T: yok; Dur. M: ad “ad, isim” (Toparlı, 2003, s. 69); Kav. K: ad “ad, isim” (Toparlı vd, 1999, s. 99); Kit. E: Tuh. Z: ada- “ad vermek” (Atalay, 1945, s. 136), adadı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 107); King Dic: ad “isim” (Golden, 2000, s. 306), ad “isim, ad” (Güner, 2017, s. 24); Bül. Müş: yok.

ud~uyad

V nüshası 2b/17, D nüshası 4a/13, K nüshası 4a/7: أَدُّ: الْحَيَا وَ يُقَالُ لَهُ

اَيْضاً أُوَيْدُ

Çeviri yazı: ud: el ḥayā ve yuḳāl lehu eyzān uyad

Çeviri: Utanç, ar, namus. Aynı şekilde uyad da denir.

Sözlükler: DLT: utandı “ol mendin utandı” (Atalay, c.4, 1986, s. 702), utan- see uwut “shame” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 57), utan- “ol mendin utandı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 98); CC: yok; Ter. T: uṭ “haya, utanma” (Toparlı vd, 2000, s. 150); Dur. M:

yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ada

V nüshası 2b/17, K nüshası 4a/7-8: أَدَا: الجزيره

Çeviri yazı: ada: el cezire

Çeviri: Ada.

D nüshasında: yok.

Sözlükler: DLT: otuğ “ada” (Atalay, c.4, 1985, s. 445), otuğ “island” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 44), otuğ “ada” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 780); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ada “ada” (Atalay, 1945, s. 136), ada “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 73); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

idi

V nüshası 2b/19, D nüshası 4b/1, K nüshası 4a/10: إِذِي: الرب

Çeviri yazı: idi: er rabb

Çeviri: Tanrı, iye, sahip.

Sözlükler: DLT: idi “efendi, sahip” (Atalay, c.4, 1986, s. 226), idi “lord” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 32), idi “sahip, efendi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 42); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: tağrı “tanrı” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: eğe “sahip, iye” (Eminoğlu, 2011, s. 195); Tuh. Z: iye “iyе, sahip, tanrı” (Atalay, 1945, s. 180), iye “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 165); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

açak

V nüshası 2b/19, D nüshası 4b/1, K nüshası 4a/10: أَدَقُّ: الرجل

Çeviri yazı: açak: er riel

Çeviri: Ayak.

Sözlükler: DLT: adhak “ayak” (Atalay, c.4, 1986, s. 5), ağaq “foot” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 5), açak “ayak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 31); CC: ayak “ayak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 644), ajaq (ayac, ayach, ayag/ ayak) “fuss (pes)” (Grönbech, 1942, s. 31); Ter. T: ayak “ayak” (Toparlı vd, 2000, s. 90); Dur. M: ayak “1) kadeh. 2) ayak.” (Toparlı, 2003, s. 73); Kav. K: ayağ “ayak” (Toparlı vd, 1999, s. 102); Kit. E: açak “ayak” (Eminoğlu, 2011, s. 155); Tuh. Z: ayak “ayak” (Atalay, 1945, s. 145), ayak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 106); King Dic: ayak “ayak”

(Golden, 2000, s. 107), aḍaḥ “ayak” (Güner, 2017, s. 24); Bül. Müş: yok.

er

V nüshası 2b/21, D nüshası 4b/3, K nüshası 4a/13: أَر: الرَّجُلُ

Çeviri yazı: er: er racul

Çeviri: Erkek, adam.

Sözlükler: DLT: er “er, erkek, adam” (Atalay, c.4, 1986, s. 184), är “man (rajul)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 24), er “adam” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 16); CC: èr “erkek, koca” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 467), er (er) “mann, ehemann (maritus)” (Grönbech, 1942, s. 89); Ter. T: er “adam” (Toparlı vd, 2000, s. 105); Dur. M: yok; Kav. K: er “adam” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: er “er, erkek, koca, kişi, yiğit, baba” (Eminoğlu, 2011, s. 197); Tuh. Z: er “erkek, adam, er” (Atalay, 1945, s. 169), er “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 95); King Dic: er “erkek” (Golden, 2000, s. 115), èr “erkek” (Güner, 2017, s. 57); Bül. Müş: yok.

urağut

V nüshası 2b/21, D nüshası 4b/3, K nüshası 4a/13: أُرَغُتْ: الْمَرْأَةُ

Çeviri yazı: urağut: el marā'

Çeviri: Kadın.

Sözlükler: DLT: urağut “arvat, avrat” (Atalay, c.4, 1986, s. 695), urāyūt “woman” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 55), ura.gu.t “kadın” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, 71); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ur

V nüshası 2b/21, D nüshası 4b/3, K nüshası 4a/13: أُر: الْمُهْنَدِسُ

Çeviri yazı: ur: el muhendis

Çeviri: Mühendis, becerikli.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

armaḥ

V nüshası 2b/21: أَرْمَقْ: التَّعَبُ

Çeviri yazı: armaḥ: et ta'b

Çeviri: Yorulmak.

D nüshası 4b/4: أَرْنُقْ: التَّعَبُ

Çeviri yazı: arnuḥ: et ta'b

Çeviri: Yorulmak.

K nüshası 4a/14: أَرَمَقَ: التعب

Çeviri yazı: armak: et ta‘b

Çeviri: Yorulmak.

Sözlükler: DLT: ar- “yorulmak, dermansız kalmak” (Atalay, c.4, 1986, s. 30), ar- “be tired” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 11), ar- “yorulmak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 553); CC: ar- “yorulmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 634), ar- “ermüden” (Grönbech, 1942, s. 39); Ter. T: ar- “yorulmak, zahmet çekmek” (Toparlı vd, 2000, s. 87); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: ar- “yormak, yorulmak” (Eminoğlu, 2011, s. 160); Tuh. Z: ar- “yorulmak, armak” (Atalay, 1945, s. 141), ardı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 68); King Dic: arılmış “tired” (Golden, 2000, s. 260), arılmış “yorgun, tembel” (Güner, 2017, s. 29); Bül. Müş: yok.

ör

V nüshası 2b/22, D nüshası 4b/4, K nüshası 4a/14: أَر: ابنٌ و اصفر مشترك

Çeviri yazı: ör: ibn ve âşfir müşterek

Çeviri: Oğul ile hendek sözcüğü ortaktır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E:yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ır

V nüshası 2b/22, D nüshası 4b/4-5, K nüshası 4a/15: اَر: الغناء

Çeviri yazı: ır: el ğinā’

Çeviri: Şarkı.

Sözlükler: DLT: ır “ol bir ır ırladı.” (Atalay, c.4, 1986, s. 217), ır “song (see yir “yīr love poem, song)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 35/227), yir “şarkı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 349); CC: ır “şarkı, türkü” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 481), yr (yr/ır) “gesang (cantus)” (Grönbech, 1942, s. 273); Ter. T: ırla- “şarkı söylemek” (Toparlı vd, 2000, s. 108); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: ır “yır, şarkı, şiir” (Eminoğlu, 2011, s. 209); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ur

V nüshası 2b/23, D nüshası 4b/5, K nüshası 4a/16: أَوْ: البذر

Çeviri yazı: ur: el bızır

Çeviri: Çekirdek, tohum.

Sözlükler: DLT: uruğ “tane, tohuma da uruğ denir.” (Atalay, c.4, 1986, s. 697), uruy “seed” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 55), urug

“her şeyin tanesi. “Tohuma da urug denir” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 30); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: uruğ “tohum, tane” (Eminoğlu, 2011, s. 298); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

urluk

V nüshası 2b/23, D nüshası 4b/6, K nüshası 4a/16: أَوْلُقُ: الْمُعَدَّ مِنْهُ
للزَّرْعِ

Çeviri yazı: urluk: el mua‘dde minhe liz zer‘

Çeviri: Ekim için ayrılmış tohum.

Sözlükler: DLT: uruğluk bugday “tohumluk için saklanmış buğday” (Atalay, c.4, 1986, s. 697), uruyluq 96 (badr)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 55), uruğluk bugday “ekmek için saklanan buğday. Diğer tohumlar için de kullanılır.” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 77); CC: urluk “bitki tohumu, tohum” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 590), urluq (vrluc/ourluc) “same (der pflanzen) (semen)” (Grönbech, 1942, s. 266); Ter. T: urluğ “tohum” (Toparlı vd, 2000, s. 150); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: uruğluk “tohumluk” (Eminoğlu, 2011, s. 298); Tuh. Z: urluk “tohum” (Atalay, 1945, s. 270), urluk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 61); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ard

V nüshası 3a/2, D nüshası 4b/8, K nüshası 4b/4: أَرْدُ: خَلْفَ وَ يُقَالُ أَرُطُ :

Çeviri yazı: ard: half ve yuḳāl art

Çeviri: Ard ve ayrıca art şeklinde de söylenir.

Sözlükler: DLT: art “sırt; dağ beli ve sırtı; sarp yer, yokuş; boyun; tepe (Atalay, c.4, 1986, s. 37), art “nape, mountain pass” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 13), art “dağ geçidi, sarp dağ geçidi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 557); CC: art “arka, art” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 424), art (art/art) “after, hinterer, die hinterseite, der raum hinter etwas” (Grönbech, 1942, s. 40); Ter. T: yok; Dur. M: ard “ard” (Toparlı, 2003, s. 71); Kav. K: yok; Kit. E: art “art, arka” (Eminoğlu, 2011, s. 161); Tuh. Z: art “art” (Atalay, 1945, s. 142), art “art” (Al-Turk, 2006, s. 221); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

aru

V nüshası 3a/2-3: أَرُو: مُشْتَرَكٌ بَيْنَ النَّحْلِ وَالزَّرَنِ نَبَوْرٌ فَإِذَا أَرَادُوا النَّحْلَ بَعِيْنَهُ قَالُوا
بَالِ أَرِيسَى

Çeviri yazı: aru: müşterek beynu'n nahl vez zanbor fāizā ārādu vā'n nahl bi 'aynihe kālū bal arısı

Çeviri: Arı, eşek arısı ile bal arısı arasında ortak kullanılır ancak kendi gözleriyle gördüklerinde bal arısı derler.

D nüshası 4b/8-9: أَرُو: مُشْتَرَكُ بَيْنَ النَحْلِ وَ الزَّنْبُورِ وَ إِذَا ارَادُوا النَّحْلَ بَعِيْنَهُ قَالُوا بَالُ أَرُوسِي

Çeviri yazı: aru: müşterek beynu'n nahl vez zanbor ve izā ārādū en nahl bi 'aynihe kālū bal arısı

Çeviri: Arı, bal arısı ile eşek arısı arasında ortaktır ancak kendi gözleriyle gördüklerinde bal arısı derler.

K nüshası 4b/4-5: أَرُو: مُشْتَرَكُ النَحْلِ وَ الزَّنْبُورِ وَ إِذَا ارَادُوا النَّحْلَ بَعِيْنَهُ قَالُوا بَالُ أَرُوسِي

Çeviri yazı: aru: müşterek beynu'n nahl vez zanbor ve izā ārādū en nahl bi 'aynihe kālū bal arısı

Çeviri: Arı, bal arısı ile eşek arısı arasında ortaktır ancak kendi gözleriyle gördüklerinde bal arısı derler.

Sözlükler: DLT: arı “arı” (Atalay, c.4, 1986, s. 31), arı “hornet (zanbūr)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 11), arı “eşek arısı. Bu Arapçaya uygun düşmüştür; çünkü eri: Arapçada “bal”dır; Türkçede ise kendisinden “bal” çıkana (bal yapan hayvana) denir. Çigil Türkleri bala “arı yağı” derler; anlamı “arının yağı”dır.” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 42); CC: yok; Ter. T: aru “arı” (Toparlı vd, 2000, s. 88); Dur. M: aru “bal arısı” (Toparlı, 2003, s. 71); Kav. K: aru balı “arı balı” (Toparlı vd, 1999, s. 101); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: ‘aru “arı” (Golden, 2000, s. 103), aru “bal ve balmumu yapan böcek, arı (Güner, 2017, s. 30); Bül. Müş: aru “pszczoła, abeille” (Zajaczkowski, 1958, s. 8), aruw “aru, hayvan” (Al-Turk, 2012, s. 162).

ördek

V nüshasında yoktur.

D nüshası 4b/7: أُرْدَكْ: الْبَيْطُ

Çeviri yazı: ördek: el batt

Çeviri: Ördek.

K nüshası 4a/6: أُرْدِنْ: الْبَيْدَرُ

Çeviri yazı: ördin: el baydar

Çeviri: ????

Sözlükler: DLT: ördek “ördek” (Atalay, c.4, 1986, s. 463), ördäk “duck” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 48), ördek “ördek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 51); CC: yok; Ter. T: ördek “ördek” (Toparlı vd, 2000, s. 132); Dur. M: ördek “ördek” (Toparlı, 2003, s. 101); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ördek “ördek” (Atalay, 1945, s. 226), ördek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 60); King Dic: ördek “ördek” (Golden, 2000, s. 227), ördek “ördek” (Güner, 2017, s. 101); Bül. Müş: yok.

oru/uru

V nüshası 3a/4, D nüshası 4b/10, K nüshası 4a/6-7: أُرُو: المَطْمُورَه

Çeviri yazı: oru/uru: el maţmüre

Çeviri: Tahıl ambarı.

Sözlükler: DLT: oru “şalgam, buğday ve buna benzer şeylerin saklanması için kazılan çukur (Atalay, c.4, 1986, s. 442) öru “pit, valley, ravine” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 4), öru “buğday, şalgam vb. şeyleri korumak için kazılan çukur” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 778); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: uru “kuyu (yer altında hububatı saklamaya özgü mahzen)” (Atalay, 1945, s. 270), uru “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 76); King Dic: yok; Bül. Müş: oru “piwnica (na zboze), cave, silo” (Zajaczkowski, 1958, s. 36), owru “mahzen, hububat ambarı” (Al-Turk, 2012, s. 70).

örmecek

V nüshası 3a/4, D nüshası 4b/10, K nüshası 4a/7: أَرْمَجَك: الْقَرِيشَه

Çeviri yazı: örmecek: el qarîşe

Çeviri: Örümcek.

Sözlükler: DLT: örümcek “örümcek” (Atalay, c.4, 1986, s. 466), örümçäk “spider” (Dankoff ve Kelly, c. 3, 1985, s. 36), örümcek “örümcek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 78); CC: örümçik “örümcek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 796), örümçik (örvmçik) “spinne, (di spinne)” (Grönbech, 1942, s. 184); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: örümcük/örümcek “örümcek” (Atalay, 1945, s. 227), örümcük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 126); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

art

V nüshası 3a/5, D nüshası 4b/11, K nüshası 4a/8: أَرْتُ: ذد

Çeviri yazısı: art: zıdd

Çeviri yazı: arıĝ: muṭahhir ve huve rāci‘un lil-arı bi ma‘na en nazıf
Çeviri: Mutahhir, temiz, saf ve anlam olarak yine arı’ya uzanır.

Sözlükler: DLT: arıĝ neĝ “temiz nesne” (Atalay, c.4, 1986, s. 32),
arıĝ “nazıf” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 11), arıĝ neĝ “temiz şey”
(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 30); CC: yok; Ter. T: yok; Dur.
M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: arıĝ “arı, temiz, saf; münezzeh,
temizlenmiş, hoş; seçilmiş.” (Eminoĝlu, 2011, s. 160); Tuh. Z: yok;
King Dic: arıĝ “temiz” (Golden, 2000, s. 1285), arıĝ “temiz” (Güner,
2017, s. 28); Bül. Müş: yok.

örtü

V nüshası 3a/7-8, D nüshası 4a/14, K nüshası 4b/11: أرتو: الغطاء

Çeviri yazı: örtü: el ğıtā’

Çeviri: Örtü.

Sözlükler: DLT: örtük “Bir şeyin örtüsü; eĝer örtüsü. Büyüklerin
mezarlarına örtülen ipekli kumaş gibi her şeyin örtüsüne de böyle
denir.” (Atalay, c.4, 1986, s. 465), örtüg “satra” (Dankoff ve Kelly,
c.3, 1985, s. 49), örtüg “bir şey üzerinde örtü. Eyer üzerindeki örtü,
büyüklerin kabirlerine örtülen ipek kumaş veya herhangi bir şeyin
örtüsü gibi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 51); CC: yok; Ter. T:
yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: örtüg “örtü, perde”
(Eminoĝlu, 2011, s. 263); Tuh. Z: örtü “örtü” (Atalay, 1945, s. 226),
örtü “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 130); King Dic: yok;
Bül. Müş: yok.

orta

V nüshası 3a/8, D nüshası 4b/15, K nüshası 4b/12: أرتا: الوسط

Çeviri yazı: orta: el vasat

Çeviri: Orta, vasat.

Sözlükler: DLT: ortu “orta, her şeyin ortası” (Atalay, c.4, 1986, s.
442), ortu “middle-age (man); middle” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985,
s. 43), ortu “bir şeyin ortası” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 62);
CC: orta “orta” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 789), orta “mitte
(Grönbech, 1942, s. 179); Ter. T: orta “orta” (Toparlı vd, 2000, s.
130); Dur. M: yok; Kav. K: orṭa “orta” (Toparlı vd, 1999, s. 120);
Kit. E: orta “orta, ara yer, iç, yarı, yarım” (Eminoĝlu, 2011, s. 259);
Tuh. Z: orṭa “orta” (Atalay, 1945, s. 222), orṭa “anlam verilmemiş”
(Al-Turk, 2006, s. 221); King Dic: orṭa “vasat, ara” (Golden, 2000,
s. 316), orta “orta” (Güner, 2017, s. 97); Bül. Müş: yok.

irte

V nüshası 3a/8, D nüshası 4b/15, K nüshası 4b/12: إرتة: الغد

Çeviri yazı: irtē: el ġada

Çeviri: Yarın.

Sözlükler: DLT: erte “erte” (Atalay, c.4, 1986, s. 192), ertä “bukra” (Dankoff ve Kelly, c. 3, 1985, s. 25), erte/irte “sabahın erken saati” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 62); CC: erte “tan vakti, sabah, erken” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 703); erte (erto) “früh” (Grönbech, 1942, s. 93); Ter. T: irtē “sabahleyin, yarın” (Toparlı vd, 2000, s. 110); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: irtē “erken, er, seher vakti” (Eminoğlu, 2011, s. 214); Tuh. Z: irtē “seher vakti, erte” (Atalay, 1945, s. 179), irtē “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 104); King Dic: irtē kün “yarın” (Golden, 2000, s. 236), erte; Bül. Müş: ertä “jutro/ demain” (Zajęczkowski, 1958, s. 20).

urul

V nüshası 3a/8, D nüshası 4b/15, K nüshası 4b/12: أُرُل: السندان

Çeviri yazı: urul: es sinden

Çeviri: Örs, demirci örsü.

Sözlükler: DLT; yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: uzan “örs” (Atalay, 1945, s. 273), uzan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 105)¹²; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

orman

V nüshası 3a/8-9, D nüshası 4b/15-5a/1, K nüshası 4b/12-13: أُرْمَن: الدّوح و الشّعر الغابه و الحزّجه

Çeviri yazı: orman: ed davḥ ve’ş şa’ru’l ġābe ve’l ḥarece

Çeviri: Ağaçlık, orman, çamlık.

Sözlükler: DLT: yok; CC: orman “orman” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 534), orman (orman) “wald, bascus” (Grönbech, 1942, s. 179); Ter. T: orman “orman” (Toparlı vd, 2000, s. 130); Dur. M: yok; Kav. K: ormanlık “ormanlık” (Toparlı vd, 1999, s. 120); Kit. E: yok; Tuh. Z: ormanlık “ormanlık” (Atalay, 1945, s. 222), ormanlık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 130); King Dic: yok; Bül.

¹² Sözcüğün Arap harfli bir yazımında karışıklık olmuş olma ihtimali yüksektir çünkü hem Kİ’de hem de Tuh.’de es-sinden karşılığı vardır.

Müş: orman “las, zarośle, gaszcz drzew” (Zajączkowski, 1958, s. 35), orman “orman” (Al-Turk, 2012, s. 66).

ortak

V nüshası 3a/9, D nüshası 5a/1, K nüshası 4b/13: أَرْتَق: الشَّرِيك

Çeviri yazı: ortak: eş şerik

Çeviri: Ortak, şerik.

Sözlükler: DLT: ortak “ortak” (Atalay, c.4, 1986, s. 442), ortuq “partner (şarık)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 43), ortak “ortak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 48); CC: ortak “arkadaş, yoldaş, ortak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 534), ortağ (ortac) “genosse (socius)” (Grönbech, 1942, s. 179); Ter. T: ortak “ortak” (Toparlı vd, 2000, s. 130); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: ortak “ortak” (Eminoğlu, 2011, s. 259); Tuh. Z: ortak “ortak” (Atalay, 1945, s. 223), ortak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 112); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ara

V nüshası 3a/9, D nüshası 5a/1-2, K nüshası 4b/14: أَرَا: بَيْن

Çeviri yazı: ara: beyin

Çeviri: Ara, iki şeyin arası.

Sözlükler: DLT: ara “ara” (Atalay, c.4, 1986, s. 31), ara “midst” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 11), ara bir şeyin ortası” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 42); CC: ara “orta, iç, ara” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 634), ara (ara) “zwischenraum” (Grönbech, 1942, s. 39); Ter. T: ara “ara” (Toparlı vd, 2000, s. 88); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ara “ara” (Atalay, 1945, s. 141), ara “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 221); King Dic: yok; Bül. Müş: ara “przestrzeń pomiędzy czymś/ milieu, intervalle” (Zajączkowski, 1958, s. 7), ara “ara” (Al-Turk, 2012, s. 36).

ersek

V nüshası 3a/10-11, D nüshası 5a/ 3-4, K nüshası 4b/16: أَرْسَكَ: وَ يُقَالُ أَرْسَبَى الْقَهْبَهُ وَ هِيَ مَنْقُولُهُ

Çeviri yazı: ersek: ve yukāl uruspi el kähbe ve hiye menküle

Çeviri: Ersek, azgın kadın ve aynı zamanda oruspu, kahpe de denir.

Sözlükler: DLT: ersek “ortaya düşmüş azgın kadın” (Atalay, c.4, 1986, s. 192), ärsäk “prostitute” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 24), ersek “orospu kadın” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 51); CC: ersek “fahişe, ahlaksız, namussuz” (Argunşah ve Güner, 2015, s.

702), ersek (ersac/ersek; hersek) “mannstoll” (Grönbech, 1942, s. 93); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: eresi/ersik “ersek” (Atalay, 1945, s. 169), eresik/ersek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 84); King Dic: irsek ebçi “kahpe” (Golden, 2000, s. 267), êrsek “fahişe” (Güner, 2017, s. 58); Bül. Müş: ârsük “cudzołoznica, nierządnicza, adultère (femme), prostituée” (Zajaczkowski, 1958, s. 10), ersük “ersek, erkeğe düşkün kadın” (Al-Turk, 2012, s. 142).

erçel

V nüshası 3a/11, D nüshası 5a/4, K nüshası 5a/1: أَرْجَلُ: المشوم

Çeviri yazı: erçel: el meşûm

Çeviri: Kademsiz, düztaban, meşum, uğursuz.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

urğan

V nüshası 3a/11-12: أَرْغَنُ: الحبل الطويل يربط به الغنم عند الحلب و شبهه و با لقبحاقى أركن

Çeviri yazı: urğan: el ḥablu’t tavīl yurbaṭ bihe el ḡanem ‘inde el ḥalib ve şibhihu ve bil kıbçākī örken.

Çeviri: İp, urgan. Uzun ip özellikle koyunları bağlamak için kullanılır ve Kıpçakçada örken şeklinde telaffuz edilir.

D nüshası 5a/4-5: أَرْغَنُ: الحبل الطويل الذي يربط به الغنم للحلب و شبهه بالقبحاقى أركن

Çeviri yazı: urğan: el ḥablu’t tavīl ellezī yurbaṭ bihe el ḡanem lil ḥalib ve şibhihu bil kıfçākī örken

Çeviri: İp, urgan. Uzun ip özellikle koyunları bağlamak için kullanılır ve Kıpçakçada örken şeklinde telaffuz edilir.

K nüshası 5a/1-3: أَرْغَنُ: الحبل الطويل يربط به الغنم عند الحلب و شبهه و با لقبحاقى أركن

Çeviri yazı: urğan: el ḥablu’t tavīl yurbaṭ bihe el ḡanem ‘inde el ḥalib ve şibhihu ve bil kıbçākī örken.

Çeviri: İp, urgan. Uzun ip özellikle koyunları bağlamak için kullanılır ve Kıpçakçada örken şeklinde telaffuz edilir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: örgen “ urgan, ip, yular” (Eminoğlu, 2011, 263); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ark~ırmak

V nüshası 3a/12-13, D nüshası 5a/5-6, K nüshası 5a/3: أَرْقُ: النَّهْرُ وَ
يُقَالُ أَيضاً إِرْمَقُ

Çeviri yazı: arq: en nehr ve yuḳāl eyzān ırmak

Çeviri: Nehir, aynı zamanda ırmak da denir.

Sözlükler: DLT: arıḳ “ırmak” (Atalay, c.4, 1986, s. 32), ariḳ “canal (nahr)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 12), arıḳ “nehir” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 31); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: arıḳ “ark, ırmak, su yolu, su kenarı” (Eminoğlu, 2011, s. 161); Tuh. Z: arıḳ “ırmak” (Atalay, 1945, s. 141), arıḳ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 164); King Dic: arḳ “nehir” (Golden, 2000, s. 142); Bül. Müş: arḳ “rzeka, riviére” (Zajaczkowski, 1958, s. 8), özen “özen, çay, ırmak” (Al-Turk, 2012, s. 82).

arḳun

V nüshası 3a/13-14: أَرْقُن: رَفَقًا يُقَالُ أَرْقُنُ أَرْقُنُ كَلْرُ أَيِ يَجِي رَفَقًا رَفَقًا

Çeviri yazı: arḳun: rıfḳān yuḳāl arḳun arḳun kelür ey yecī rıfḳān rıfḳān

Çeviri: Yavaş ve ayrıca yavaş yavaş geliyor anlamında arḳun arḳun kelür deyiimi kullanılır.

D nüshası 5a/7: أَرْقُن: رَفَقًا يُقَالُ أَرْقُنُ أَرْقُنُ كَلْرُ أَيِ يَجِي رَفَقًا رَفَقًا

Çeviri yazı: arḳun: rıfḳān yuḳāl arḳun arḳun kelür ey yecī rıfḳān rıfḳān

Çeviri: Yavaş ve ayrıca yavaş yavaş geliyor anlamında arḳun arḳun kelür deyiimi kullanılır.

K nüshası 5a/3-5: أَرْقُ: الْمَهْزَلُ أَرْقُلْدِي رَفَقًا يُقَالُ أَرْقُنُ أَرْقُنُ كَلْرُ أَيِ يَجِي رَفَقًا رَفَقًا

Çeviri yazı: aruḳ: el muhezzel aruḳladı rafakā yuḳāl arḳun arḳun kelir ey yeci’ rıfḳān rıfḳān

Çeviri: Aruk, yavaş yavaş geliyor anlamında arḳun arḳun kelir denir.

Sözlükler: DLT: arḳun “yaban aygırıyla evcil kısıraktan olan at. Koşuyu en çok bu atlar kazanır.” (Atalay, c.4, 1986, s. 35), arḳun “type of rat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 11), arḳun “yabani aygırla ehlî kısıraktan doğan at. Yarışta en iyi koşan attır.” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 53); CC: arḳun “yavaş, sakin, sessiz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 423), arḳun/ arḳryn “langsam, ruhig, plane” (Grönbech, 1942, s. 39-40); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav.

¹³ Açıklaması verilmiş olan madde başı yanlış yazılmıştır.

K: arğun “acele etmemek” (Toparlı vd, 1999, s. 101), Kit. E: arğun “yavaş” (Eminoğlu, 2011, s. 161); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

arğa

V nüshası 3a/14, D nüshası 5a/8, K nüshası 5a/5: اَرْقا: الظهر

Çeviri yazı: arğa: ez zahr

Çeviri: Sırt, arka.

Sözlükler: DLT: arğa “arka, sırt” (Atalay, c.4, 1986, s. 34), arğa “back, backer or helper” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 12), arğa “sırt” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 64); CC: arğa “arka, sırt” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 423); arğa (archa) “rücken” (Grönbech, 1942, s. 40); Ter. T: arğa “arka, sırt” (Toparlı vd, 2000, s. 88); Dur. M: arğa “arka, sırt” (Toparlı, 2003, s. 71); Kav. K: arğa “sırt” (Toparlı vd, 1999, s. 101); Kit. E: arğa “arka, geri taraf, sırt” (Eminoğlu, 2011, s. 161); Tuh. Z: arğa “arka” (Atalay, 1945, s. 141), arğa “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 122); King Dic: arğa “sırt, arka” (Golden, 2000, s. 101), arğa “art, arka, sırt” (Güner, 2017, s. 29); Bül. Müş: yok.

irkek

V nüshası 3a/ 14-15, D nüshası 5a/ 8, K nüshası 5a/5: اِرْكَاكُ: الذكر مقابل الانثى

Çeviri yazı: irkek: ez zakar muqâbil el unşa

Çeviri: Erkek, kadının karşı cinsi.

Sözlükler: DLT: erkek “her hayvanın erkeği” (Atalay, c.4, 1986, s. 190), ärkäk “male” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 24), erkek “hayvanların erkeği.” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 54); CC: erkek “erkek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 468), erkek (erca st. Ercac) “männlich; männchen masculus” (Grönbech, 1942, s. 92); Ter. T: erkek “erkek” (Toparlı vd, 2000, s. 105); Dur. M: yok; Kav. K: irkek “her hayvanın erkeği” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: irkek “erkek” (Eminoğlu, 2011, s. 213); Tuh. Z: irkek “erkek” (Atalay, 1945, s. 179), erkek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 94); King Dic: irkek “erkek” (Golden, 2000, s. 116), erkek “erkek” (Güner, 2017, s. 58); Bül. Müş: yok.

erkeç

V nüshası 3a/15, D nüshası 5a/8-9, K nüshası 5a/5-6: اَرْكَج: النيس و بالقبجاقى المخصى من المعزى

Çeviri yazı: erkeç: et-tīs ve bi'l kıbçākī el muḥaṣī el mi'za

Çeviri: Teke, Kıpçakça iğdiş edilmiş keçi.

Sözlükler: DLT: erkeç “erkeç, genç teke” (Atalay, c.4, 1986, s. 190), ärkäch “he- goat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 24), erkeç “erkeç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 642); CC: érkeç “erkek keçi, teke” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 702), erkeç “back, ziece” (Grönbech, 1942, s. 92); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: irkeč “he goat” (Golden, 2000, s. 219), érkeç “erkek keçi” (Güner, 2017, s. 58); Bül. Müş: irkäch “koziol” (Zajaczkowski, 1958, s. 22), irkeç “irkeç, erkeç, iğdiş edilmiş üç yaşından büyük erkek keçi” (Al-Turk, 2012, s. 122).

örküç

V nüshası 3a/15: أَرْكُجْ: السَّنام

Çeviri yazı: örküç: es-senām

Çeviri: Hörgüç.

D nüshası 5a/9: أَرْكُجْ: السَّنام

Çeviri yazı: örküç: es-senām

Çeviri: Hörgüç.

K nüshası 5a/6-7: أَرْكُجْ: السَّنام

Çeviri yazı: erkeç (?): es senem

Çeviri: Hörgüç.

Sözlükler: DLT: örkü “örküç, hörküç” (Atalay, c.4, 1986, s. 463), örgü “hump” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 48), örkü “hörküç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 789); CC: yok; Ter. T: örgüç “hörğüç” (Toparlı vd, 2000, s. 132); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: örkeş/ örküç “hörğüç” (Atalay, 1945, s. 226), örkeş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 105); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

örkü

V nüshası 3a/16, D nüshası 5a/9-10, K nüshası 5a/7: أَرْكُؤْ: الحِفْلَة

Çeviri yazı: örkü: el cıfle

Çeviri: Kırkılmış yün yapacağı, ürkü.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

arslan

V nüshası 3a/16, D nüshası 5a/10, K nüshası 5a/7: أَرْسَلَانْ: السَّبْع

Çeviri yazı: arsalan: es- sebū‘

Çeviri: Arslan.

Sözlükler: DLT: arslan “arslan” (Atalay, c.4, 1986, s. 37), arslan “lion” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 13), arslan “aslan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 557); CC: arslan “aslan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 423), arslan/ astlan “löwe, leo” (Grönbech, 1942, s. 40); Ter. T: arslan “aslan” (Toparlı vd, 2000, s. 88); Dur. M: araslan “arslan” (Toparlı, 2003, s. 71); Kav. K: arsalan “arslan” (Toparlı vd, 1999, s. 101); Kit. E: arslan “aslan” (Eminoğlu, 2011, s. 161); Tuh. Z: arslan/aslan “arslan” (Atalay, 1945, s. 141-142), arslan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 44); King Dic: arslan “lion” (Golden, 2000, s. 168), arslan “aslan” (Güner, 2017, s. 29); Bül. Müş: arslan “lew” (Zajaczkowski, 1958, s. 29), arslan “arslan” (Al-Turk, 2012, s. 151).

arpa

V nüshası 3a/16, D nüshası 5a/10, K nüshası 5a/7: أَرْبَا: الشَّعِير

Çeviri yazı: arpa: eş-şa‘ır

Çeviri: Arpa.

Sözlükler: DLT: arpa “arpa” (Atalay, c.4, 1986, s. 36), arpa “barley” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 12), arpa “arpa” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 556); CC: arpa “arpa” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 423), arpa “gerste” (Grönbech, 1942, s. 40); Ter. T: arpa “arpa” (Toparlı vd, 2000, s. 88); Dur. M: arpa/arfa “arpa” (Toparlı, 2003, s. 71); Kav. K: arfa “arpa” (Toparlı vd, 1999, s. 101); Kit. E: yok; Tuh. Z: arpa “arpa” (Atalay, 1945, s. 141), arpa “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 110); King Dic: arpa “barley” (Golden, 2000, s. 151), arpa “arpa” (Güner, 2017, s. 29); Bül. Müş: arpa “jęczmień” (Zajaczkowski, 1958, s. 8), arpa “arpa” (Al-Turk, 2012, s. 110).

örü

V nüshası 3a/16, D nüshası 5a/10, K nüshası 5a/8: أُرُو: نَصْبَةُ الْقِيَام

Çeviri yazı: örü: nışbetu’l kıyām

Çeviri: Ayakta durma, dikilme.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: örü “durma, ayakta durma” (Toparlı vd, 2000, s. 132); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

erk

V nüshası 3a/16-17, D nüshası 5a/11, K nüshası 5a/8: أَرْكَ: الِ اخْتِيَار

Çeviri yazı: erk: el ihtiyār

Çeviri: Deneyim, tecrübe, ustalık, güç.

Sözlükler: DLT: erk “saltanat ve sözü geçerlik” (Atalay, c.4, 1986, s. 190), ārk “authority” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 25), erk “emrin geçerli olması, otorite” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 642); CC: ěrk “güç, kuvvet, erk; arzu, istek, irade” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 701), erk “Kraft” (Grönbech, 1942, s. 92); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: erk “irade, kudret, arzu, istek” (Eminoğlu, 2011, s. 199); Tuh. Z: erk “erk, irade” (Atalay, 1945, s. 170), erk “irade” (Al-Turk, 2006, s. 244); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

erdem

V nüshası 3a/17, D nüshası 5a/11, K nüshası 5a/8: أَرَدَمَ: الفضيلة

Çeviri yazı: erdem: el faẓīle

Çeviri: Erdem, fazilet.

Sözlükler: DLT: erdem “edep, terbiye” (Atalay, c.4, 1986, s. 188), ārdām “virtue” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 24), erdem/ erdem “terbiye, erdem, iyi ve övülmeye değer iş (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 641); CC: ěrdem “güç, enerji, ustalık, hüner, sanat” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 701), erdem “tugend, virtus” (Grönbech, 1942, s. 91); Ter. T: erdemli “erdemli, alim” (Toparlı vd, 2000, s. 105); Dur. M: erdem “fazilet” (Toparlı, 2003, 83); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: irdem iyesi “fenmen fen bilen” (Atalay, 1945, s. 178), irdem iyesi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 114); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

orun

V nüshası 3a/17, D nüshası 5a/11, K nüshası 5a/9: أَرُنْ: اصل مكان و غيره

Çeviri yazı: orun: aşl mekân ve ġayrihe

Çeviri: Mekan, yer.

Sözlükler: DLT: kara orun “sin, mezar” (Atalay, c.3, 1986, s. 266), orun “place” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 43), orun “yer” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 778); CC: orun “yer” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 790), orun “platz, stelle, locus” (Grönbech, 1942, s. 179); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: orun “yer, mekan, taht, mezar” (Eminoğlu, 2011, s. 260); Tuh. Z: yok; King

Dic: yok; Bül. Müş: orun “piwnica” (Zajączkowski, 1958, s. 36), owru “mahzen, hububat ambarı” (Al-Turk, 2012, s. 70).

ırğak

V nüshası 3a/18, D nüshası 5a/12-13, K nüshası 5a/10: إِرْغَق: الكلابُ
و الصَّنَارَه

Çeviri yazı: ırğak: el kullāb ve’s şanāra

Çeviri: Kanca.

Sözlükler: DLT: ırğağ “donmuş olan buz, buzluğa çekip getirmek için kullanılan kanca (Atalay, c.4, 1986, s. 218), ırğay “hook, grapnel” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 35), ırğag “balık avlamak için kullanılan olta, sudan buz çekip buzluğa koymakta kullanılan çengel” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 657); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ırğak (bk. bızğak) “çengel, kanca” (Atalay, 1945, s. 174), ırğak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 100); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ırkıtağ

V nüshası 3a/18-19: إِرْقِطَاق: نجم يسمی الجبار

Çeviri yazı: ırkıtağ: necm yusemmī el cabbār

Çeviri: Cabbar yıldızı.

D nüshası 5a/13: إِرْقِطَاق: نجم يسمی الجبار

Çeviri yazı: ırkıtağ: necm yusemmī el cabbār

Çeviri: Cabbar yıldızı.

K nüshası 5a/11: إِرْقِطَاق: النجم يسمی الجبار

Çeviri yazı: ırkıtağ: en necm yusemmī el cabbār

Çeviri: Cabbar yıldızı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: arık tak “bir burç adı; çoban yıldızı (Atalay, 1945, s. 141), arık tağ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 73); King Dic: yok; Bül. Müş: aruqtağ “trzy gwiazdy” (Zajączkowski, 1958, s. 8), aruktağ “üç Orion yıldızı, Avcı takımıyıldızı” (Al-Turk, 2012, s. 53).

arıkatağ

V nüshası 3a/19, D nüshası 5a/13-14, K nüshası 5a/11-12: أَرَقِطَاق: الجُمُجَمَة المطوالة البوز

Çeviri yazı: arıkatağ: el cumcumetu’l muṭāvale el būz

Çeviri: Uzun yüzlü kimse, kafatası uzun olan.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

araba

V nüshası 3a/19, D nüshası 5a/14, K nüshası 5a/12: أَرَبًا: الْعَجَلَة

Çeviri yazı: araba: el ‘acele

Çeviri: Araba.

Sözlükler: DLT: yok; CC: araba “at vb. hayvanla çekilen tekerlekli araç, araba” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 442), araba “wagen” (Grönbech, 1942, s. 39); Ter. T: araba “araba” (Toparlı vd, 2000, s. 88); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: apra/araba “araba” (Atalay, 1945, s. 141), apra “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 126); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

artmak

V nüshası 3a/19, D nüshası 5a/14, K nüshası 5a/12: أَرْطَمَق: الْخُرْج

Çeviri yazı: artmak: el hırc

Çeviri: Hurç.

Sözlükler: DLT: yok; CC: artmak “zulüm, heybe” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 422), artmaq “quersack” (Grönbech, 1942, s. 41); Ter. T: yok; Dur. M: aratma “heybe” (Toparlı, 2003, s. 71); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

orğa/urğa

V nüshası 3a/20, D nüshası 5a/14-15, K nüshası 5a/12-13: أَرْغَا: الْبَيْرَق

Çeviri yazı: orğa/urğa: el bayrak

Çeviri: Bayrak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

örpek

V nüshası 3a/20, D nüshası 5a/15, K nüshası 5a/13-14: أَرْبَك: الشَّعْفَة

عَلَى رَأْسِ الرُّمَحِ أَوْ عَلَى هَوَادِي الْجَمَالِ

Çeviri yazı:örpek: eş şa‘fe ‘ala rās er-rumuh āv ‘ala huvādī el cemel

Çeviri: Mızrağın başındaki saç veya devenin hörgücündeki kıl/saç.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: örpek “ürpermiş, keçeleşmiş saç, dağınık saç” (Eminoğlu, 2011, s. 300); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

erin

V nüshası 3a/21, D nüshası 5b/1, K nüshası 5a/14: أَرْنُ: الشَّفَة

Çeviri yazı: erin: eş şıfte

Çeviri: Dudak.

Sözlükler: DLT: èrin “dudak” (Atalay, c.4, 1986, s. 189), erin “lip” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 26), irin “dudak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 667); CC: èrin “burun deliği, diş eti” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 468), erin “nasenloch” (Grönbech, 1942, s. 92); Ter. T: erin “dudak” (Toparlı vd, 2000, s. 105); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: irin “dudak, ağız” (Eminoğlu, 2011, s. 213); Tuh. Z: irin “dudak” (Atalay, 1945, s. 179), irin “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 139); King Dic: irin “lip” (Golden, 2000, s. 204), èrin “dudak” (Güner, 2017, s. 58); Bül. Müş: yok.

orta parmak

V nüshası 3a/21, D nüshası 5b/1, K nüshası 5a/14-15: أَرطَا بَرَمَقْ: الْأَصْبُعُ الْوَسْطَى

Çeviri yazı: orta parmak: el aşbu‘ el vušta

Çeviri: Orta parmak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: orta barmak “orta parmak” (Toparlı vd, 2000, s. 130); Dur. M: yok; Kav. K: orta barmak “orta parmak” (Toparlı vd, 1999, s. 120); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: orta barmak “the middle finger” (Golden, 2000, s. 208), orta barmak “orta parmak” (Güner, 2017, s. 97); Bül. Müş: yok.

aşsız parmak

V nüshası 3a/21, D nüshası 5b/1-2, K nüshası 5a/15: أَطْصَرَ بَرَمَقْ: الْبَنْصَرُ

Çeviri yazı: aşsız parmak: el banşır

Çeviri: Yanı parmak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

erük

V nüshası 3a/21-23, D nüshası 5b/2-4, K nüshası 5a/15-5b/2: أَرْكُ: الْأَجَاصُ وَ هُوَ مُشْتَرَكٌ بَيْنَ الْخَوْخِ وَالْقِرَاصِيَا وَالْبَرَقُوقِ وَالْمَشْمَشِ

فَإِذَا أَرَادُوا الْمَشْمَشَ قَالُوا صَرَى أَرْكُ يُقَالُ لِلْخَوْخِ شَفْتَلُو وَ هِيَ فَارِيسِيَّةٌ

Çeviri yazı: erük: el icāş ve huve müşterek beynu’l hūh ve’l qarāşīyā ve’l berķūḵ ve’l mışmış faizā ārādū el mışmış ḵālā şarı erük yuḵāl lil hūh şeftalū ve hiye fārisīyye

Çeviri: Kara erik, erik, şeftali, kayısı ve vişne/kiraz gibi meyveler için ortak bir isimdir ancak kayısı için sarı erik şeftali için ise şeftali sözcüğü kullanılır ve şeftali sözcüğü Farsçadır.

Sözlükler: DLT: erük “şeftali, kayısı, erik gibi meyvelere verilen ad” (Atalay, c.4, 1986, s. 193), ärük tülüg “peach” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 26), erük “şeftali, kayısı, siyah erik türünün genel ismi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 644); CC: èrik “erik” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 468), erik/eric “pflaume” (Grönbech, 1942, s. 92); Ter. T: yok; Dur. M: erük “erik” (Toparlı, 2003, s. 83); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: irik “erik” (Atalay, 1945, s. 178), èrük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 61); King Dic: saru erkük “apricot” (Golden, 2000, s. 255), şarığ èrik “kayısı” (Güner, 2017, s. 106); Bül. Müş: yok.

irin

V nüshası 3b/1, D nüshası 5b/4, K nüshası 5b/2-3: اِرْنُ: الْقَيْحُ وَ الْمِدَّةُ

Çeviri yazı: irin: el kayh ve'l midde

Çeviri: İrin ve cerahat.

Sözlükler: DLT: iring “irin” (Atalay, c.4, 1986, s. 234), irin “pus” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 35), irin “cerahat, irin” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 667); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: irin “cerahat” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: irin “irin, cerahat” (Eminoğlu, 2011, s. 213); Tuh. Z: irin “irin” (Atalay, 1945, s. 179), irin “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 139); King Dic: irin “pus” (Golden, 2000, s. 108), irin “cerahat, irin” (Güner, 2017, s. 65); Bül. Müş: yok.

arık

V nüshası 3b/1, D nüshası 5b/5, K nüshası 5b/3: اَرَقُّ: الْخِرْوُ

Çeviri yazı: arık: el hırū

Çeviri: İnsan pisliği, dışkı.

Sözlükler: DLT: arq “pislik” (Atalay, c.4, 1986, s. 34), arq “feces, slag” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 12), ark “pislik” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 555); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: arıq “human excrement” (Golden, 2000, s. 215), arık “dışkı, bok” (Güner, 2017, s. 29); Bül. Müş: yok.

erşi

V nüshası 3b/1, D nüshası 5b/5, K nüshası 5b/3: اَرَشِي: الْمَخْنَثُ

Çeviri yazı: erşi: el muḥannaş

Çeviri: Puşt.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

az

V nüshası 3b/4, D nüshası 5b/9, K nüshası 5b/7: أُنْ: القليل

Çeviri yazı: az: el ḵalīl

Çeviri: Az.

Sözlükler: DLT: az “az” (Atalay, c.4, 1986, s. 56), āz “little, amount” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 18), āz/az “az” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 567); CC: az “nicelik, nitelik, güç, süre sayı bakımından eksik, çok karşıtı, az” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 429), az/ax/as “wenig” (Grönbech, 1942, s. 45); Ter. T: az “az” (Toparlı vd, 2000, s. 91); Dur. M: yok; Kav. K: az “az” (Toparlı vd, 1999, s. 102); Kit. E: az “az, eksik” (Eminoğlu, 2011, s. 166); Tuh. Z: az “az” (Atalay, 1945, s. 146), az “az” (Al-Turk, 2006, s. 235); King Dic: az “little, few” (Golden, 2000, s. 268), az “az” (Güner, 2017, s. 33); Bül. Müş: yok.

az

V nüshası 3b/5, D nüshası 5b/10, K nüshası 5b/9: أَرْ: أَلَا صَفَرٌ مِنَ الْخَيْلِ

Çeviri yazı: az: el āşfar min el ḵayl

Çeviri: Sarı renkli at.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

azğun

V nüshası 3b/6, D nüshası 5b/11, K nüshası 5b/9: أَرْغُنْ: الضَّالَّ

Çeviri yazı: azğun: el ḵāll

Çeviri: Azgın, azmış, yoldan çıkmış.

Sözlükler: DLT: az-“azmak, yoldan çıkmak” (Atalay, c.4, 1986, s. 56), āz-“go astray” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 18), az-“yol için şaşırmaq, kaybetmek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 567); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: azgır “azgın” (Eminoğlu, 2011, s. 167); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

iz

V nüshası 3b/6, D nüshası 5b/11, K nüshası 5b/10: إِيزْ: الْأَثَرُ

Çeviri yazı: iz: el eşer

Çeviri: İz, eser.

Sözlükler: DLT: iz “yerde ve deride uzunlamasına olan çizik” (Atalay, c.4, 1986, s. 241), ĩz “footstep” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 38), iz “derideki ve yerdeki uzunlamasına çizik, kazıntı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 672); CC: iz “iz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 722), iz/jzin “spur” (Grönbech, 1942, s. 108); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: iz “yol, iz, nişan” (Eminoğlu, 2011, s. 216); Tuh. Z: iz “iz” (Atalay, 1945, s. 180-181), iz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 44); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

uz

V nüshası 3b/6, D nüshası 5b/11-12, K nüshası 5b/10: أَوْزُ: الصَّانِعُ
المَاهِر

Çeviri yazı: uz: eş-şāni‘u’l māhir

Çeviri: Usta ve becerikli.

Sözlükler: DLT: uz “eli uzun, eli işe yaraşıklı” (Atalay, c.4, 1986, s. 705), uz “skilled” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 57), ūz “eli sanatlı ve mesleğinde mahir (insan)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 928); CC: uz “marifet, hüner, beceri” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 591), uz/ux/us “tüchtig, kunstfertig” (Grönbech, 1942, s. 265); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: uz “uygun, yumuşak, arkadaş, dost” (Eminoğlu, 2011, s. 299); Tuh. Z: uz “usta, akıllı” (Atalay, 1945, s. 273), uz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 148); King Dic: uz “skilled craftsman” (Golden, 2000, s. 305), uz “usta” (Güner, 2017, s. 127); Bül. Müş: uş “rozum” (Zajaczkowski, 1958, s. 54), uş “us, akıl” (Al-Turk, 2012, s. 98).

öz

V nüshası 3b/7-8, D nüshası 5b/12-13, K nüshası 5b/11-12: أَوْزُ: إِفْصِيلُ
و هو اسم لما يعلو الطبخ من الدهن عند الغليان

Çeviri yazı: öz: ifşıl ve huve ism limā ya‘lū eṭ- ṭabīḥ min ed-duhn
‘inde el ġalyān

Çeviri: Öz, kaynayan yemeğin üzerinde oluşan yağ, öz.

Sözlükler: DLT: öz “yağ” (Atalay, c.4, 1986, s. 471), ūz “grease” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 62), ūz “yağ” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 937); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

özen

V nüshası 3b/8-9, D nüshası 5b/13-14, K nüshası 5b/12-13: أَرْنَ
الْخَلِيجَ وَ النهرَ وَ سَاقَ الشَّجَرِ وَ الرُّكْبَ وَ الْمَغْنَى عَلَى فُيْرُ يُقَالُ يَخْشَى أَرَنْدُرُ

Çeviri yazı: özen/üzen: el hālic ve'n nehr ve sāku's şecer ve'r rukb
ve'l muğannī āla kubz yuḫāl yahşī ozandur

Çeviri: Dere, vadi, nehir ve ağaç kökü anlamına gelmektedir. Ayrıca
kopuz ile çalan bir kişiye yahşī ozandur denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: özen “vadi, yatak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 798), öşej “widerspenstig”¹⁴ (Grönbech, 1942, s. 184); Ter. T: özen “nehir” (Toparlı vd, 2000, s. 133); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: özen “ırmak” (Atalay, 1945, s. 228), özen “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 164); King Dic: özen “rud, river” (Golden, 2000, s. 246), özen “ırmak, nehir” (Güner, 2017, s. 101); Bül. Müş: özän “rdzen” (Zajaczkowski, 1958, s. 87), özen “özen, çay, ırmak” (Al-Turk, 2012, s. 82).

özge

V nüshası 3b/10, D nüshası 5b/15, K nüshası 5b/14-15: أَرْكَا: بِمَعْنَى
غَيْرَ وَ بِمَعْنَى سَائِرِ مُشْتَرَكٍ

Çeviri yazı: özge: bi ma'na ğayr ve bi ma'na sāyır muşterek

Çeviri: Başka, diğer ve sayır sözcüğü ile ortaktır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: özge “başka (kimse, şey)” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 540), özge/oxga “anderer” (Grönbech, 1942, s. 186); Ter. T: özge “başka” (Toparlı vd, 2000, s. 133); Dur. M: yok; Kav. K: özge “başka, başkası” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: özge “başka” (Eminoğlu, 2011, s. 264); Tuh. Z: özge “başka, ayrı” (Atalay, 1945, s. 228), özge “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 131); King Dic: özge “other, other than” (Golden, 2000, s. 319), özge “başka, diğer” (Güner, 2017, s. 101); Bül. Müş: yok.

üzre

V nüshası 3b/10-11, D nüshası 6a/1, K nüshası 5b/15-16: أَرْزَا: بِمَعْنَى
عَلَى وَ هِيَ فِي لُغَةِ التُّرْكْمَانِ أَكْثَرُ

Çeviri yazı: üzre: bi ma'na 'ala ve hiye fi'l luğati't turkmān ekşer

Çeviri: Üzere, üzerinde anlamında daha çok Türkmencede.

Sözlükler: DLT: üze “üste” (Atalay, c.4, 1986, 720), üzä “on, over” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, 62), üze “üzerine, üzerinde, ile” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 937); CC: öze “yüzünden,

¹⁴ Almanca sözcüğün Türkçe karşılığı “asi” anlamındadır.

aracılığıyla, ile” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 798), öze “durch, vermittelt, wegen” (Grönbech, 1942, s. 186); Ter. T: üzere “üst” (Toparlı vd, 2000, s. 152); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: üye “üzerinde” (Eminoğlu, 2011, s. 300); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: üzrâ “na, nad” (Zajaczkowski, 1958, s. 55), üzere “üzere” (Al-Turk, 2012, s. 215).

uzun

V nüshası 3b/11, D nüshası 6a/1, K nüshası 5b/16: أَزْن: الطَّوِيل

Çeviri yazı: uzun: at tavîl

Çeviri: Uzun.

Sözlükler: DLT: uzun “uzun” (Atalay, c.4, 1986, 706), uzun “ṭawîl” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 57), uzun “uzun olan her şey, uzun” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 928); CC: uzun “uzun” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 592), uzun “lang” (Grönbech, 1942, s. 268); Ter. T: uzun “uzun” (Toparlı vd, 2000, s. 151); Dur. M: uzun “uzun” (Toparlı, 2003, s. 127); Kav. K: uzun “uzun” (Toparlı vd, 1999, s. 128); Kit. E: uzun “uzun, boylu, yüksek; süresince” (Eminoğlu, 2011, s. 299); Tuh. Z: uzun “uzun” (Atalay, 1945, s. 273), uzun “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 120); King Dic: uzun “long” (Golden, 2000, s. 117), uzun “kısa karşıtı, uzun, başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan” (Güner, 2017, s. 127); Bül. Müş: yok.

izlik

V nüshası 3b/12: إِزْلِكْ: مَا يَلْبِسُ فِي الرَّجُلِ

Çeviri yazı: izlik: mā yulebbīs fî'r riçl

Çeviri: Ayağa giyilen ayakkabı.

D nüshası 6a/2: أَزْلِكْ: مَا يُلْبَسُ فِي الرَّجُلِ

Çeviri yazı: ezlek(?): mā yulebbīs fî'r riçl

Çeviri: Ayağa giyilen ayakkabı.

K nüshası 6a/1: إِزْلِكْ: مَا يُلْبِسُ فِي الرَّجُلِ

Çeviri yazı: izlik: mā yulebbīs fî'r riçl

Çeviri: Ayağa giyilen ayakkabı.

Sözlükler: DLT: izlik “kesilen hayvanların derisinden yapılan Türk çarığı” (Atalay, c.4, 1986, s. 241), izlik “sandle” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 38), izlik “kesilen hayvanın derisinden yapılan Türk ayakkabısı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 672); CC: yok; Ter.

T: izlik “ayakkabı” (Toparlı vd, 2000, s. 110); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

azık

V nüshası 3b/12, D nüshası 6a/2-3, K nüshası 6a/1: أَرْقُ: الزاد

Çeviri yazı: azık: ez zād

Çeviri: Azık, yiyecek.

Sözlükler: DLT: azuk “azık, yiyecek” (Atalay, c.4, 1986, s. 57), azuk “provisions” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 18), azuk “azık, yiyecek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 568); CC: azıh “yiyecek, erzak, azık” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 648), azyx “spiese” (Grönbech, 1942, s. 46); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: azık “azık, yol yiyeceği” (Eminoğlu, 2011, s. 167); Tuh. Z: azık “azık” (Atalay, 1945, s. 146), azık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 100); King Dic: azıq “provisions” (Golden, 2000, s. 152), azık “nevale, azık” (Güner, 2017, s. 33); Bül. Müş: azyq “prowiant, żywność” (Zajaczkowski, 1958, s. 10), azık “yiyecek, yol yiyeceği, erzak” (Al-Turk, 2012, s. 136).

üzüm

V nüshası 3b/12, D nüshası 6a/3, K nüshası 6a/2: أَرْمُ: العنب

Çeviri yazı: üzüm: el ‘ineb

Çeviri: Üzüm.

Sözlükler: DLT: üzüm “üzüm” (Atalay, c.4, 1986, s. 721), üzüm “grapes” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 62), üzüm “üzüm” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 937); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: üzüm (Eminoğlu, 2011, s. 301); Tuh. Z: yok; King Dic: üzüm “grapes” (Golden, 2000, s. 156), üzüm “üzüm” (Güner, 2017, s. 129); Bül. Müş: üzüm “winogiona” (Zajaczkowski, 1958, s. 55), kuru üzüm “kuru üzüm” (Al-Turk, 2012, s. 130).

özen

V nüshası 3b/13, D nüshası 6a/3, K nüshası 6b/2: أَوْزَنُ: الوادئ

Çeviri yazı: özen: el vādī

Çeviri: Vadi.

Sözlükler: Sözcük, daha önce özen madde başlığı altında incelenmiştir.

üzüt

V nüshası 3b/13, D nüshası 6a/3, K nüshası 6a/2: أَرْثُ: الموتى

Çeviri yazı: üzüt: el mevtî

Çeviri: Ölü.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: üzüt “nieboszczyk, zmorły” (Zajączkowski, 1958, s. 55), üzüt “ölü, meyyit” (Al-Turk, 2012, s. 150).

öz

V nüshası 3b/13, D nüshası 6a/4, K nüshası 6a/2: أوز: النفس

Çeviri yazı: öz: en nefis

Çeviri: Öz, kendi, nefis.

Sözlükler: DLT: öz “öz, kendi, nefis” (Atalay, c.4, 1986, s. 470), öz “self” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 50), öz “kendi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 794); CC: öz “kendi, öz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 798), öz “selbest” (Grönbech, 1942, s. 186); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: öz “kendi” (Toparlı vd, 1999, s. 120); Kit. E: öz “öz, kendi, kendisi, nefis” (Eminoğlu, 2011, s. 264); Tuh. Z: öz “nefis, kendi” (Atalay, 1945, s. 228), öz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 164); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

azu

V nüshası 3b/13, D nüshası 6a/4, K nüshası 6a/3: أزو: الضرس

Çeviri yazı: azu: ed dışs

Çeviri: Diş, azı dişi.

Sözlükler: DLT: azığ “azı dişi” (Atalay, c.4, 1986, s. 56), azıy “canine tooth” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 18), azığ “hayvanların azı dişi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 567); CC: yok; Ter. T: azuğ “azı dişi” (Toparlı vd, 2000, s. 91); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: azı “azı dişi” (Atalay, 1945, s. 146), azı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 118); King Dic: azığ diş “canine, large tooth” (Golden, 2000, s. 99), azığ diş “azı dişi” (Güner, 2017, s. 33); Bül. Müş: yok.

eze

V nüshası 3b/13-14, D nüshası 6a/4, K nüshası 6a/3: أزا: العمة

Çeviri yazı: eze: el ‘amme

Çeviri: Hala.

Sözlükler: DLT: eke “büyük kız kardeş, Oğuzlar buna (eze) derler” (Atalay, c.4, 1986, s. 173), äkä/äzä “older sister” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 21), eze “abla” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014,

s. 652); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

azman

V nüshası 3b/14, D nüshası 6a/4-5, K nüshası 6a/3: أَرْمَنُ: الحِصَانُ
المَخْصِي فِي الْكَبْرِ

Çeviri yazı: azman: el hışân el muhaşşî fi'l kebir

Çeviri: İğdiş edilmiş at.

Sözlükler: DLT: azma “taşağının derisi yarıldığı için aşamayan koç” (Atalay, c.4, 1986, s. 37), azma “gelded ram” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 18), azma “taşağının derisi yarıldığı için cinsî muamele yapamayan koç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 568); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: azman “azmış, iri yarı” (Atalay, 1945, s. 146)¹⁵, King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

es

V nüshası 3b/15, D nüshası 6a/6, K nüshası 6a/5: أَسْنُ: الحِصْنُ

Çeviri yazı: es: el hıss

Çeviri: Ses.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

esen

V nüshası 3b/15, D nüshası 6a/6, K nüshası 6a/5: أَسْنُ: السَّالِمُ

Çeviri yazı: esen: es sâlim

Çeviri: Sağ, salim.

Sözlükler: DLT: esen “sağ salim” (Atalay, c.4, 1986, s. 194), äsän “sound or well; well being” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 27), esen “her şeyin selamette olanı; sağ salim” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 644); CC: yok; Ter. T: esen “salim” (Toparlı vd, 2000, s. 105); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: esenlik “esenlik” (Atalay, 1945, s. 170), esenlik “anlam verilmemiş” (Al-

¹⁵ Al-Turk, Atalay’ın azman olarak okuduğu sözcük hakkında şu dipnotu vermektedir: “Bu kelimeyi, Atalay, azman olarak yanlış okumuştur. Bu kelime (elif, şin, ayn, ra, elif, hemze/ vav/ elif dal vav ha) anlamında olup (elif, ra, mim, nun) şeklinde yazılmasıyla birlikte orman olarak okuduk. (GT) Kİ’de de bu kelime (hemzeli elif, ra, mim, nun) yazılmıştır. bk. Ahmet Caferoğlu, Kitâb al-İdrâk li-Lisân al Atrâk, İstanbul 1931, s. 10” (Al-Turk, 2006: 111).

Turk, 2006, s. 104); King Dic: esen “healthy” (Golden, 2000, s. 123), esen “sağlıklı” (Güner, 2017, s. 58); Bül. Müş: yok.

üstün

V nüshası 3b/15, D nüshası 6a/6, K nüshası 6a/5-6: أُسْتُنْ: فَوْقُ

Çeviri yazı: üstün: fevk

Çeviri: Üst, üstün.

Sözlükler: DLT: üstün “üstün” (Atalay, c.4, 1986, s. 717), üstün “above” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 61), üstün “üst, üzerinde” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 935); CC: üstün “üstün, yukarı, üste” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 869), üstün/ustun/wstwn “die oberseite, der raum über etwas” (Grönbech, 1942, s. 270); Ter. T: üst “üst” (Toparlı vd, 2000, s. 151); Dur. M: yok; Kav. K: üstün “üst” (Toparlı vd, 1999, s. 128); Kit. E: üstün “üst, üstteki” (Eminoğlu, 2011, s. 300); Tuh. Z: üst “üst” (Atalay, 1945, s. 274), üst “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 37); King Dic: üstün “above” (Golden, 2000, s. 97), üstün “üzerinde, üstünde” (Güner, 2017, s. 129); Bül. Müş: yok.

ısrığa~ sırğa

V nüshası 3b/16-17, D nüshası 6a/7-8, K nüshası 6a/6-7: اسِرْغَا: حَلَقَةٌ
الاذن وَ يَقَالُ سِرْغَا وَ يَقَالُ فِيهِمَا بِالصَّادِ

Çeviri yazı: ısrığa : ısrığa’l uzın ve yukāl sırğa ve yukāl fihimā bi’ş şād

Çeviri: Kulağa takılan küpe aynı zamanda sırğa şeklinde ve ص ile söylenebilir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: ısrığa “küpe” (Toparlı vd, 2000, s. 108); Dur. M: yok; Kav. K: ısrığa “kisminin kulağındaki halka” (Toparlı vd, 1999, s. 109); Kit. E: ısrığa “küpe, kulak memesine takılan” (Eminoğlu, 2011, s. 209); Tuh. Z: ısrığa “küpe” (Atalay, 1945, s. 174), ısrığa¹⁶ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 81); King Dic: ısrığa “earning” (Golden, 2000, s. 304), ısrığa “küpe” (Güner, 2017, s. 63); Bül. Müş: yok.

esri

V nüshası 3b/17, D nüshası 6a/8, K nüshası 6a/7: اسْرِى: الْفَهْدِ

¹⁶ Al-Turk’un sözcük ile ilgili vermiş olduğu dipnot şöyledir: “Sayfa kenarındaki ibareden küpeye ısrığa dendiği şeklinde bir açıklama vardır” (Al-Turk, 2006, s. 81).

Çeviri yazı: esri: el fehd

Çeviri: Pars.

Sözlükler: DLT: esri “kaplan, tekir renk, kaplan rengi” (Atalay, c.4, 1986, s. 196), esri “leopard, black and White; two colored” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 27), esri “kaplan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 645); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

esrük

V nüshası 3b/17, D nüshası 6a/8, K nüshası 6a/8: أَسْرُك: السَّكْرَان

Çeviri yazı: esrük: es sekrân

Çeviri: Sarhoş.

Sözlükler: DLT: esrük “sarhoş” (Atalay, c.4, 1986, s. 196), äsrük “sagrân” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 27), esrük “sarhoş” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 646); CC: ësrikçi “ıçkici, ayyaş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 704), esrikçi “trunkenbold” (Grönbech, 1942, s. 94); Ter. T: esrük “sarhoş” (Toparlı vd, 2000, 106 s.); Dur. M: esür- “sarhoş olmak” (Toparlı, 2003, s. 83); Kav. K: esrik “sarhoş” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: esrük “sarhoş, esrik” (Eminoğlu, 2011, s. 199); Tuh. Z: esrik “sarhoş” (Atalay, 1945, s. 170), esrik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 103); King Dic: esrük “drunk” (Golden, 2000, s. 120), ësruk “sarhoş” (Güner, 2017, s. 59); Bül. Müş: yok.

eski

V nüshası 3b/18, D nüshası 6b/9, K nüshası 6a/8: أَسْكِي: الْعَتِيق

Çeviri yazı: eski: el ‘atîk

Çeviri: Eski.

Sözlükler: DLT: eski “eski” (Atalay, c.4, 1986, s. 195), äski “old, worn” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 27), eski “eski ve yıpranmış şey” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 645); CC: eski “eski” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 469), eski “veterus” (Grönbech, 1942, s. 94); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: eski “eski” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: eski “eski” (Eminoğlu, 2011, s. 199); Tuh. Z: ëski “eski” (Atalay, 1945, s. 170), iski “eski” (Al-Turk, 2006, s. 235); King Dic: eski “old” (Golden, 2000, s. 122), ëski “eski” (Güner, 2017, s. 59); Bül. Müş: yok.

isi

V nüshası 3b/18, D nüshası 6b/9, K nüshası 6a/8-9: إِسِي: الْحَر

Çeviri yazı: isi: el Һar

Çeviri: Sıcaklık.

Sözlükler: DLT: isig “sıcak” (Atalay, c.4, 1986, s. 237), isi-(māk) “become warm” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 36), isig “sıcak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 668); CC: issi “sıcak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 486), isi/issi “ heiss” (Grönbech, 1942, s. 107); Ter. T: issi “sıcak” (Toparlı vd, 2000, s. 110); Dur. M: issi “sıcak, sıcaklık” (Toparlı, 2003, s. 86); Kav. K: yok; Kit. E: isig “ısı, sıcak” (Eminoğlu, 2011, s. 214); Tuh. Z: issi “sıcak” (Atalay, 1945, s. 179), issi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 79); King Dic: isi “hot” (Golden, 2000, s. 123), isig “sıcak” (Güner, 2017, s. 66); Bül. Müş: issi “ciepły, groący” (Zajęczkowski, 1958, s. 22), issi “issi, sıcak” (Al-Turk, 2012, s. 60).

isilik

V nüshası 3b/18: إِسِيلِك: الحَمَى

Çeviri yazı: isilik: el Һumma

Çeviri: İsilik.

D nüshası 6a/9-10: إِسِيلِك: الحَمَى و يُقَالُ لِمَا إِسِيْتَمَا و أُسْتَمِشَّ

Çeviri yazı: isilik: el humma ve yukāl limā ısıtma ve üşütmiş

Çeviri: İsilik, humma ve ısıtma da denir.

K nüshası 6a/9: إِسِيلِك: الحَمَى

Çeviri yazı: isilik: el humma

Çeviri: İsilik.

Sözlükler: DLT: isiglig “sıcaklık” (Atalay, c.4, 1986, s. 237), isiglig “love” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 36), isiglig “sıcaklık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 668); CC: issilik “sıcaklık” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 486), issilik “hitze” (Grönbech, 1942, s. 107); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: isiglig “sıcaklık, hararetlı” (Eminoğlu, 2011, s. 214); Tuh. Z: issilik “sıcak” (Atalay, 1945, s. 179), issilik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 103); King Dic: yok; Bül. Müş: issilik “gorączka, febra” (Zajęczkowski, 1958, s. 22), isilik ısıklık, hastalık” (Al-Turk, 2012, s. 147).

eselik

V nüshası 3b/19, D nüshası 6a/11, K nüshası 6a/10: أَسَلِك: السَّلَام

Çeviri yazı: eselik: es selām

Çeviri: Selamet, salim.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

aş

V nüshası 3b/20: أَشْنُ: الطَّعَامُ وَهُوَ أَيْضًا أَمْرٌ مِنَ التَّعَدِي وَ مِنْ مَوْضِعٍ مَرْتَفِعٍ
Çeviri yazı: aş: eṭ ṭa'am ve huve eyzān emr min et ta'ddī ve min mevzu' mürtefi'

Çeviri: Aş, yiyecek, ve yükselmenin emir şekli "aş".

D nüshası 6b/13: أَشْنُ: الطَّعَامُ وَهُوَ مَوْضِعٌ مِنَ التَّعَدِي مَرْتَفِعٍ

Çeviri yazı: aş: eṭ ṭa'am ve huve mevzu' min et ta'ddī mürtefi'

Çeviri: Aş, yiyecek ve bundan yükselmek.

K nüshası 6a/12-13: أَشْنُ: الطَّعَامُ وَهُوَ أَيْضًا أَمْرٌ مِنَ التَّعَدِي وَ مِنْ مَوْضِعٍ مَرْتَفِعٍ

Çeviri yazı: aş: eṭ ṭa'am ve huve eyzān emrun min et ta'ddī ve min mevzu' mürtefi'

Çeviri: Aş, yiyecek ve yükselmenin emir şekli "aş".

Sözlükler: DLT: aş "yemek, aş" (Atalay, c.4, 1986, s. 42), âş "food" (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 14), aş/âş "yemek" (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 559); CC: aş "yemek, yiyecek, aş" (Argunşah ve Güner, 2015, s. 425), aš "nohrung" (Grönbech, 1942, s. 43); Ter. T: aş "yemek" (Toparlı vd, 2000, s. 89); Dur. M: aş "yemek, aş" (Toparlı, 2003, s. 72); Kav. K: aş "yemek" (Toparlı vd, 1999, s. 101); Kit. E: aş "aş, yemek" (Eminoğlu, 2011, s. 162); Tuh. Z: aş "aş, yiysi" (Atalay, 1945, s. 143), aş "anlam verilmemiş" (Al-Turk, 2006, s. 120); King Dic: aš "food" (Golden, 2000, s. 152), aş "yemek, aş" (Güner, 2017, s. 30); Bül. Müş: aš "jedzenie, potrowa (gotowana) (Zajączkowski, 1958, s. 9), aş "aş, yemek" (Al-Turk, 2012, s. 123).

eş

V nüshası 3b/21, D nüshası 6a/13, K nüshası 6a/13: إِشْنُ: الرَّفِيقُ

Çeviri yazı: eş: er refik

Çeviri: Eş, sevgili.

Sözlükler: DLT: eş "eş, arkadaş. Genç kısmından eşi bulunan kimseye eşliğ denir" (Atalay, c.3, 1986, s. 197), êş "companion" (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 27), îş "eş, arkadaş" (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 669); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: eš "companion" (Golden, 2000, s. 115), eş "karı, kocadan her biri eş" (Güner, 2017, s. 59); Bül. Müş: eš "towarzysz, kolega, jeden z pary"

(Zajaczkowski, 1958, s. 20), eş “eş, dost, arkadaş, ikisinden biri” (Al-Turk, 2012, s. 141).

iş

V nüshası 3b/20, D nüshası 6a/14, K nüshası 6a/13: إيش: العمل

Çeviri yazı: iş: el ‘amel

Çeviri: İş, amel.

Sözlükler: DLT: iş “iş” (Atalay, c.4, 1986, s. 239), îş “work, bussines, matter, affair” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 36), ĩş “iş, amel” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 669); CC: iş “iş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 487), îş “werk” (Grönbech, 1942, s. 107), Ter. T: iş “iş” (Toparlı vd, 2000, s. 110); Dur. M: iş “iş” (Toparlı, 2003, s. 86); Kav. K: yok; Kit. E: iş “iş, hizmet, durum, davranış” (Eminoğlu, 2011, s. 214); Tuh. Z: iş “iş” (Atalay, 1945, s. 179), iş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 111); King Dic: îş “work” (Golden, 2000, s. 76), iş “iş” (Güner, 2017, s. 66); Bül. Müş: îş “praca, zajęcie” (Zajaczkowski, 1958, s. 22), iş “iş” (Al-Turk, 2012, s. 97).

uş

V nüshası 3b/21-22: أَشْ: بِمَعْنَى هَا الَّتِي لِلتَّنْبِيهِ

Çeviri yazı: uş: bi ma‘nahā elletī li’t tenbīh

Çeviri: Tenbih etmek için kullanılan bir sözcük.

D nüshası 6a/14: أَشْ: بِمَعْنَى هَا الَّتِي لِلتَّنْبِيهِ

Çeviri yazı: uş: bi ma‘nahā elletī li’t tenbīh

Çeviri: Tenbih etmek için kullanılan bir sözcük.

K nüshası 6a/14: إيش: بِمَعْنَى هَا الَّتِي لِلتَّنْبِيهِ

Çeviri yazı: iş(?): bi ma‘nahā elletī li’t tenbīh

Çeviri: Tenbih etmek için kullanılan bir sözcük.

Sözlükler: DLT: uş uş “öküzü suvarmak için söylenen söz” (Atalay, c.4, 1986, s. 701), oş oş “said to incite oxen to drink” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 43), oş oş “öküzün su içmesini teşvik için kullanılan ünlem” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 779); CC: yok; Ter. T: oşla- “sineği kovmak, uzaklaştırmak” (Toparlı vd, 2000, s. 131); Dur. M: yok; Kav. K: uş “uyarı edatı” (Toparlı vd, 1999, s. 128); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

aşağa

V nüshası 3b/22: اشاغا: المَوْضِع المنحدرو بل لثركي اشاقا

Çeviri yazı: aşğa: el mevzu‘ el munḥadur ve bi’t turkī aşğa

Çeviri: Alçak yer, dağ dibi ve Türkçe aşak.

D nüshası 6a/15: أَشَقَّ: الموضع المنحدر وَ بِلْ لتركِي أَشَقَّ

Çeviri yazı: aşan(?): el mevzu‘ el munhadur ve bi’t turkī aşak

Çeviri: Alçak yer, dağ dibi ve Türkçe aşak.

K nüshası 6a/15: أَشَقَّ¹⁷

Çeviri yazı: aşak:

Çeviri:

Sözlükler: DLT: aşak “aşağı, dağ dibi Oğuzca” (Atalay, c.4, 1986, s. 44), aşak “foot of mountain” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 15), aşak “Oğuzcada dağ eteği” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 560); CC: yok; Ter. T: aşaga “aşağı” (Toparlı vd, 2000, s. 89); Dur. M: aşaga “aşağı, aşağıya” (Toparlı, 2003, s. 72); Kav. K: aşaga “aşağı” (Toparlı vd, 1999, s. 101); Kit. E: aşaga “aşağı aşağıya” (Eminoğlu, 2011, s. 163); Tuh. Z: aşak “aşak, alçak” (Atalay, 1945, s. 143), aşak “alçak” (Al-Turk, 2006, s. 221); King Dic: aşaga “under, below” (Golden, 2000, s. 315), aşaga “alt, aşağı” (Güner, 2017, s. 30); Bül. Müş: aşaya “nizej, u dołu, w dole” (Zajączkowski, 1958, s. 9), aşaga “aşağı” (Al-Turk, 2012, s. 197).

aşınğı yıl

V nüshası 3b/23-4a/1, D nüshası 6a/15-6b/1, K nüshası 6a/15-6b/1:

أَشْنَعِي يَلْ: عَامَ الْاَمِ الْاَوَّلِ وَ يَقَالُ أَشْنَعِيلُ وَ الْمَسْتَعْمَلُ الْيَوْمَ كَشْكَنِيلُ

Çeviri yazı: aşınğı yıl: ‘ām el ām el evvel ve yuḳālū aşınğı yıl ve’l musta‘mel el yevm keşken yıl

Çeviri: Geçen sene, aşınğı yıl şeklinde de söylenir ve günümüzde keşken yıl da kullanılır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: aşynny yıl “miniene czasy, przed rokiem ubiegłym” (Zajączkowski, 1958, 9), aşınğı yıl “geçmiş zaman, geçen sene” (Al-Turk, 2012, 194).

aşak

V nüshası 4a/1, D nüshası 6b/1-2, K nüshası 6b/1-2: أَشَقَّ: الْمَتَوَاضِعُ

Çeviri yazı: aşak: el mutevāzi‘

Çeviri: Mutevazi, alçak gönüllü.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: aşag “alçak, aşağı” (Toparlı vd, 2000, s. 89); Dur. M: aşak “miğfer, başlık” (Toparlı, 2003, s. 72);

¹⁷ Madde başının açıklaması verilmemiştir.

Kav. K: yok; Kit. E: aşak “aşağı, aşağıya” (Eminoğlu, 2011, s. 163); Tuh. Z: aşak “aşak, alçak” (Atalay, 1945, s. 143), aşak “alçak” (Al-Turk, 2006, s. 221); King Dic: yok; Bül. Müş: aşaq “niski” (Zajaczkowski, 1958, s. 9), aşak “alçak” (Al-Turk, 2012, s. 203).

aşuk

V nüshası 4a/1, D nüshası 6b/2, K nüshası 6b/2: أَشُقُّ: الكَعْبُ

Çeviri yazı: aşuk: el ka‘b

Çeviri: Aşık kemiği.

Sözlükler: DLT: aşuk “insanın aşığı, topuğu, topuk kemiği” (Atalay, c.4, 1986, s. 44), aşuq “anklebone” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 15), aşuk “insanın ve başka şeylerin aşık kemiği” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 561); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: aşık “aşık kemiği” (Atalay, 1945, s. 143), aşık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 124); King Dic: aşuq “anklebone” (Golden, 2000, s. 213), aşık/aşuk “aşık kemiği” (Güner, 2017, s. 30); Bül. Müş: yok.

işik

V nüshası 4a/2-3, D nüshası 6b/3, K nüshası 6b/3: إِشِكْ: عتبة الباب و
يكني به عن الباب

Çeviri yazı: işik: ‘atbe el bāb ve yuknī bihe ‘anni’l bāb

Çeviri: Kapı eşiği aynı zamanda kapıya da itlak olur.

Sözlükler: DLT: eşik “eşik” (Atalay, c.4, 1986, s. 198), eşik “threshold” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 28), eşik “eşik” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 647); CC: eşik “kapı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 469), eşik “tür” (Grönbech, 1942, s. 94); Ter. T: işik “kapı” (Toparlı vd, 2000, s. 110); Dur. M: yok; Kav. K: işik “kapı” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: işik “eşik, kapı, kapı ağzındaki alçak basamak” (Eminoğlu, 2011, s. 215); Tuh. Z: işik “eşik” (Atalay, 1945, s. 179), işik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 127); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

eşek

V nüshası 4a/3, D nüshası 6b/3, K nüshası 6b/3: أَشَكُّ: الجَمَارُ

Çeviri yazı: eşek: el hımār

Çeviri: Eşek.

Sözlükler: DLT: eşgek “eşek” (Atalay, c.4, 1986, s. 197), äşgāk/äşyāk “donkey” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 28), eşgek “eşek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 646); CC: eşek “eşek” (Argunşah

ve Güner, 2015, s. 487), eşek “esel” (Grönbech, 1942, s. 94); Ter. T: eşek “eşek” (Toparlı vd, 2000, s. 106); Dur. M: yok; Kav. K: eşek “eşek” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: eşek “eşek” (Eminoğlu, 2011, s. 199); Tuh. Z: eşek “eşek” (Atalay, 1945, s. 170), eşek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 80); King Dic: eşek “donkey” (Golden, 2000, s. 166), eşek “eşek” (Güner, 2017, s. 59); Bül. Müş: yok.

ışkik

V nüshası 4a/1, D nüshası 6b/4, K nüshası 6b/4-5: إشكك: المجداف و لم يعرف شيخنا فخر الدين هذه اللفظة

Çeviri yazı: ışkik: el mucdāf ve lemm ya‘rif şeyḥunā faḥreddīn hezehe el lafza

Çeviri: Kürek, şeyhimiz Fahreddin lafzen söylemiştir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: eşkik “gemi küreği” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 704), eşkik “ruder” (Grönbech, 1942, s. 95); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: eşgük “gemi küreği” (Eminoğlu, 2011, s. 200); Tuh. Z: ışkik “kürek” (Atalay, 1945, s. 180), ışkik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 155); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

aşnu

V nüshası 4a/4: اشنو: القَدِيم من الزَمَان

Çeviri yazı: aşnu: el ḳadīm min ez zamān

Çeviri: Geçmiş zaman.

D nüshası 6b/5: أشن: القَدِيم من الزَمَان

Çeviri yazı: aşan: el ḳadīm min ez zamān

Çeviri: Geçmiş zaman.

K nüshası 6b/5: أَشْنُو: القَدِيم من الزَمَان

Çeviri yazı: aşnu: el ḳadīm min ez zamān

Çeviri: Geçmiş zaman.

Sözlükler: DLT: aşnu “önce, evvel” (Atalay, c.4, 1986, s. 43), aşnu “qabla” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 14), aşnu “önce” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 561); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: aşnu “önce, evvel” (Eminoğlu, 2011, s. 163); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ışık

V nüshası 4a/4-5, D nüshası 6b/5, K nüshası 6b/5-6: إشيق: الضوء الشعاع

Çeviri yazı: ışık: eż žav ve eş şu‘a‘

Çeviri: Işık, ziya.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ışık “ışık” (Atalay, 1945, s. 174), ışıh/ışık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 108); King Dic: yok; Bül. Müş: yşyq “światła, blask, miejsce, błyszczące” (Zajaczkowski, 1958, 56), ışık “ışık, ziya, nur” (Al-Turk, 2012, s. 58).

ışkun

V nüshası 4a/5, D nüshası 6b/5-6, K nüshası 6b/6: اِشْكُن: الریبیاس

Çeviri yazı: ışkun: er ribyās

Çeviri: Işkın otu.

Sözlükler: DLT: ışgun “Farsça’sı aşgun arabçası الریبیاس olan bitki” (Atalay, c.4, 1985, s. 221), işun “rhubarb” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 37), ışgun “ışkın, ravent, karabuğdaygillerden otsu bir bitki (Rheum ribes)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 658); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

uşak

V nüshası 4a/5, D nüshası 6b/6, K nüshası 6b/6: اُشَقُّ: الصِّغَار جَدًا

Çeviri yazı: uşak: eş şığār cidden

Çeviri: Küçük çocuk.

Sözlükler: DLT: uşak “küçük, ufak” (Atalay, c.4, 1986, s. 770), uşaq “small oylān” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 56), uşak “küçük” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 925); CC: uşak “dedikodu, laf taşıma” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 864), uşax “klein” (Grönbech, 1942, s. 267); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: uşak “ufak, küçük, kırıntı, parça” (Eminoğlu, 2011, s. 298); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

işim~yişim

V nüshası 4a/6: اِشِمُّ: الراتاق

Çeviri yazı: işim: er ratāk

Çeviri: Baldırlık.

D nüshası 6b/7: اِشْمِر: الراتاق

Çeviri yazı: işmir: er ratāk

Çeviri: Baldırlık.

K nüshası 6b/7: ¹⁸اَشْمَ: الراناق

Çeviri yazı: işim: er ranāk

Çeviri: Baldırlık.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: işim “baldıra çekilen potur” (Toparlı vd, 2000, s. 110); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: işim “gaiters, breeches, greaves” (Golden, 2000, s. 159), işim “iç donu” (Güner, 2017, s. 66); Bül. Müş: yok.

aşlık

V nüshası 4a/6, D nüshası 6b/7, K nüshası 6b/8: اَشْلِقُ: القمح

Çeviri yazı: aşlık: el kāmḥ

Çeviri: Buğday.

Sözlükler: DLT: aşlık “aşevi, mutfak” (Atalay, c.4, 1986, s. 43), āşliq “wheat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 14), aşlık “mutfak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 560); CC: aşlık “buğday” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 426), ašlyq “korn, getreide” (Grönbech, 1942, s. 44); Ter. T: yok; Dur. M: aşlık “yemeklik buğday vb” (Toparlı, 2003, s. 72); Kav. K: yok; Kit. E: aşlık “yiyecek, buğday, zahire” (Eminoğlu, 2011, s. 163); Tuh. Z: aşlık “aş olabilecek her şey, hele evinli bitkiler” (Atalay, 1945, s. 143), aşlık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 130); King Dic: yok; Bül. Müş: ašlyq “zboże” (Zajaczkowski, 1958, s. 9), aşlık “aşlık, buğday” (Al-Turk, 2012, s. 109).

aşkağ

V nüshası 4a/7, D nüshası 6b/7, K nüshası 6b/8: اَشَقَّاقُ: السَّاق

Çeviri yazı: aşkağ: es sāk

Çeviri: Baldır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: aşkağ “baldır ile ökçe arasındaki sinirler” (Toparlı vd, 2000, s. 89); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

uş

V nüshası 4a/8, D nüshası 6b/9, K nüshası 6b/10: اَوْصُ: العقل

Çeviri yazı: uş: el ‘aql

Çeviri: Us, akıl.

¹⁸ Muhtemelen t harfinin noktalarından biri silinmiş veyahut müstensih hatası olabilir.

Sözlükler: DLT: us “hayır ile şerri ayırt ediş” (Atalay, c.4, 1986, s. 669), us “discrimination between good and evil” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 55), us “Oğuzcada hayrı ve şerri birbirinden ayırma” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 924); CC: us “akıl” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 590), us “vernunft, verstandigkeit” (Grönbech, 1942, s. 267); Ter. T: uş “akıl” (Toparlı vd, 2000, s. 150); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: us “akıl” (Eminoğlu, 2011, s. 298); Tuh. Z: us “akıl” (Atalay, 1945, s. 271), uşlı “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 124); King Dic: uslu “intelligent” (Golden, 2000, s. 266), uslu “akıllı” (Güner, 2017, s. 127); Bül. Müş: yok.

aş

V nüshası 4a/9, D nüshası 6b/9-10, K nüshası 6b/10-11: أص: نوع من
الاعاجم

Çeviri yazı: aş: nev‘ mine’l ā‘cem

Çeviri: Arapların dışındaki bir boy.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

aşnu

V nüshası 4a/10, D nüshası 6b/11, K nüshası 6b/12-13: أصنو: المدلل

Çeviri yazı: aşnu: el mudellel

Çeviri: Şımarık.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

aşığ ve aşlam

V nüshası 4a/11, D nüshası 6b/12, K nüshası 6b/13-14: أصيغ و اصلم:
هما بمعني الفايده

Çeviri yazı: aşığ ve aşlam: humā bi ma‘na el fāide

Çeviri: Kar ve kazanç anlamında bir sözcüktür.

Sözlükler: DLT: aşığ “kazanç, fayda” (Atalay, c.4, 1986, s. 40), asiğ “profit” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 14), aşığ “kör, fayda, yarar” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 559); CC: asık “fayda, yarar” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 638), asyx “nutzen, vorteil” (Grönbech, 1942, s. 43); Ter. T: aşığ “kazanç” (Toparlı vd, 2000, s. 88); Dur. M: ışığ “kâr, kazanç” (Toparlı, 2003, s. 85); Kav. K: yok; Kit. E: aşığ “yarar, fayda, kazanç, çıkar” (Eminoğlu, 2011, s. 162); Tuh. Z: assıla- “kâr etmek faydalanmak” (Atalay, 1945, s. 142),

aşlamladı¹⁹ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 132); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

oşurmak

V nüshası 4a/12: أَصْرَمَقُ: الضُّرَاطُ وَ الْفُسَاءُ

Çeviri yazı: oşurmak: eż żurrāt ve’l fusā’

Çeviri: Osurmak ve gaz çıkarmak.

D nüshası 6b12-13: أَصْرَمَقُ: الضُّرَاطُ وَ الْفُسَاءُ

Çeviri yazı: oşurmak: eż żurrāt ve’l fusā’

Çeviri: Osurmak ve gaz çıkarmak.

K nüshası 6b/14-15: أَصْرَمَقُ: الضُّرَاطُ وَ الْفُسَادُ مَشْتَرِكٌ بَيْنَهُمَا

Çeviri yazı: oşurmak: eż żurrāt ve’l fusād müşterek beynahumā

Çeviri: Osurmak ve gaz çıkarmak sözcükleri arasında ortaktır.

Sözlükler: DLT: osruk “osuruk” (Atalay, c.4, 1986, s. 443), osruq “fort” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 43), osruk “osuruk” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 778); CC: ossur- “yellenmek, osurmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 790), yok (Grönbech, 1942, s.); Ter. T: osır- “osurmak” (Toparlı vd, 2000, s. 130); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: osur- “osurmak, yellenmek” (Eminoğlu, 2011, s. 260); Tuh. Z: osruk “osuruk” (Atalay, 1945, 223); King Dic: usurmaq “fort” (Golden, 2000, s. 215), osurmaq “osuruk” (Güner, 2017, s. 97); Bül. Müş: yok.

ışra

V nüshası 4a/13: إِصْرَا: أَقْصَى

Çeviri yazı: ışra: āḳṣī

Çeviri: Uzak.

D nüshası: yok.

K nüshası 6b/15: إِصْرَا: أَقْصَى

Çeviri yazı: ışra: āḳṣī

Çeviri: Uzak.

Sözlükler: DLT: isre “aşağı, sonra” (Atalay, c.4, 1986, s. 126), isra>asra “beyond” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 14), isre “oradan aşağı olan, sonra aşağı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 669); CC:

¹⁹ Al-Turk’un sözcük ile ilgili verdiği dipnotta şu bilgiler yer almaktadır: “Sayfa kenarında (gayn nun mim) aşşıladi kelimeleri de görülmektedir.” (Al-Turk, 2006, s. 132).

yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

aṭ

V nüshası 4a/13, D nüshası 6b/15, K nüshası 7a/2: أَطُ: الْفَرَسُ

Çeviri yazı: aṭ: el faras

Çeviri: At.

Sözlükler: DLT: at “at” (Atalay, c.4, 1986, 34), at “horse” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 15), at “at, kısırak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 561); CC: at “binme, yük çekme, taşıma vb hizmetlerde kullanılan tek tırnaklı hayvan, at” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 426), at “pferd” (Grönbech, 1942, s. 44); Ter. T: at “at” (Toparlı vd, 2000, s. 89); Dur. M: aṭ “at” (Toparlı, 2003, s. 72); Kav. K: aṭ “at” (Toparlı vd, 1999, s. 101); Kit. E: aṭ “at, binek hayvanı” (Eminoğlu, 2011, s. 163); Tuh. Z: at “at” (Atalay, 1945, s. 143), aṭ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 135); King Dic: aṭ “horse(s)” (Golden, 2000, s. 165), aṭ “binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan tek tırnaklı hayvan, at (Güner, 2017, s. 31); Bül. Müş: yok.

aṭlu

V nüshası 4a/13: أَطْلُو: الْفَارِسُ

Çeviri yazı: aṭlu: el fāris

Çeviri: Atlı, atlı süvari.

D nüshası: yok.

K nüshası 7a/2: أَطْلُو: الْفَارِسُ أَيُّ ذُو الْفَرَسِ

Çeviri yazı: aṭlu: el fāris ey zū el faras

Çeviri: Atlı, atlı süvari.

Sözlükler: DLT: atlıg “atlı adam” (Atalay, c.4, 1986, s. 46), atli “fāris” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 15), atlıg “atlı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 564); CC: atlu “ata binen, atlı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 427), atlu “beritten” (Grönbech, 1942, s. 45); Ter. T: aṭlu “atlı” (Toparlı vd, 2000, s. 89); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: aṭlıg “atlı, süvari” (Eminoğlu, 2011, s. 164); Tuh. Z: atlı “atlı” (Atalay, 1945, s. 143), aṭlı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 135); King Dic: aṭlıg “horseman” (Golden, 2000, s. 120), atlıg/atlıg “atlı, süvari” (Güner, 2017, s. 31); Bül. Müş: yok.

oṭ

V nüshası 4a/14, D nüshası 6b/15, K nüshası 7a/3: أُوطُ: النَّارُ

Çeviri yazı: oṭ: en nār

Çeviri: Ateş.

Sözlükler: DLT: ot “ateş” (Atalay, c.4, 1986, s. 444), ôt “fire” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 43), ôt/ ot “ateş, alev” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 779); CC: ot “ateş, od” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 535), ot “fever” (Grönbech, 1942, s. 180); Ter. T: ot “ateş” (Toparlı vd, 2000, s. 131); Dur. M: ot “ateş” (Toparlı, 2003, s. 101); Kav. K: yok; Kit. E: ot “ateş” (Eminoğlu, 2011, s. 260); Tuh. Z: yok; King Dic: ot “fire” (Golden, 2000, s. 147), ot “ateş” (Güner, 2017, s. 97); Bül. Müş: ot “ogień” (Zajaczkowski, 1958, s. 36), ot “ateş, ot, ilaç” (Al-Turk, 2012, s. 80).

oṭluk

V nüshası 4a/14-15, D nüshası 6b/15, K nüshası 7a/3-4: اطلق: الزناد
لَحِقَتْ لُقْ لَّا عَدَد

Çeviri yazı: oṭluk: ez zanād laḥikatu luk lil ā‘dād

Çeviri: Ateş yakmaya yarayan nesne luk isim yapım ekidir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: otluk “çakmak taşı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 536), otluq “esse” (Grönbech, 1942, s. 180); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: otluğ “ateşli, yanan” (Eminoğlu, 2011, s. 260); Tuh. Z: otluk “çakmak” (Atalay, 1945, s. 223), oṭluk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 101); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

oṭun

V nüshası 4a/15, D nüshası 7a/1, K nüshası 7a/4: أُطُن: الحطب

Çeviri yazı: oṭun: el hıṭab

Çeviri: Odun.

Sözlükler: DLT: otunğ “odun” (Atalay, c.4, 1986, s. 446), otun “firewood” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 44), otunğ “odun” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 780); CC: yok; Ter. T: odun “odun” (Toparlı vd, 2000, s. 129); Dur. M: odun “odun” (Toparlı, 2003, s. 101); Kav. K: yok; Kit. E: oṭun “odun” (Eminoğlu, 2011, s. 260); Tuh. Z: otun “odun” (Atalay, 1945, s. 223), oṭun “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 81); King Dic: odun “firewood” (Golden, 2000, s. 254), odun “odun” (Güner, 2017, s. 94); Bül. Müş: otun “drzewo na opel” (Zajaczkowski, 1958, s. 36), oṭun “odun” (Al-Turk, 2012, s. 80).

oṭak

V nüshası 4a/15, D nüshası 7a/1-2, K nüshası 7a/4: أَطَقَّ: يُعَبَّرُ بِهِ عَنْ
الْخِيْمَةِ وَالْوَاطِنِ فِي الْبَرِّيَّةِ يَقُولُونَ أَطَقْنِي أَيِ ابْنِ مَنْزِلِكَ

Çeviri yazı: otağ: yu‘abbir bih ‘anni’l hayme ve’l vāṭan fi’l berriye
yakūlūn otağın kanı ey eyn munzelik

Çeviri: Otağ, çadır, ve kara üzerindeki vatan demektir ve birine
otağın nerde sorusu için “otağın kanı” sorulur.

Sözlükler: DLT: otağ “otağ” (Atalay, c.3, 1986, s. 444), otāy “tent”
(Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 44), otağ “çismir”(Ercilasun ve
Akkoyunlu, 2014, s. 779); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav.
K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

oṭuv~ oṭraç

V nüshası 4a/16-17: أَطُو: بَلْغَةً طُقْصَبًا الْجَزِيرَةَ وَ بَلْغَةً غَيْرَهُمْ أَطَرَجَ

Çeviri yazı: oṭuv: bi’l luğati’t ṭoḳşoba el cezîre ve bi’l luğa ğayri him
oṭraç

Çeviri: Toksoba lehçesinde ada diğer lehçelerde ise oṭraç
şeklinde dir.

D nüshası 7a/2-3: أَطُو: بَلْغَةً طُقْصَبًا الْجَزِيرَةَ وَ بَلْغَةً غَيْرَهُمْ أَطَرَجَ

Çeviri yazı: oṭuv: bi’l luğati’t ṭoḳşoba el cezîre ve bi’l luğa ğayri him
aṭraç

Çeviri: Toksoba lehçesinde ada, diğer lehçelerde ise aṭraç
şeklinde dir.

K nüshası 7a/6: أَطُو: بَلْغَةً طُقْصَبًا الْجَزِيرَةَ وَ بَلْغَةً غَيْرَهُمْ أَطَرَجَ

Çeviri yazı: oṭuv: bi’l luğati’t ṭoḳşoba el cezîre ve bi’l luğa ğayri him
oṭraç

Çeviri: Toksoba lehçesinde ada, diğer lehçelerde ise oṭraç
şeklinde dir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: atov “ada, büyük ada” (Argunşah ve
Güner, 2015, s. 642), atov “insel” (Grönbech, 1942, s. 45); Ter. T:
yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic:
yok; Bül. Müş: oṭraç “wyspa” (Zajaczkowski, 1958, s. 36), oṭraç
“anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 90).

oṭ

V nüshası 4a/17, D nüshası 7a/3, K nüshası 7a/6-7: أَطُ: الدَّوَاءُ

Çeviri yazı: oṭ: ed devā’

Çeviri: Deva, ilaç.

Sözlükler: DLT: ot “ilaç” (Atalay, c.4, 1986, s. 444), ot “plant,
fodder, medicine, poison” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 43), ot

“ot, bitki, yulaf” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 779); CC: ot “yabanî bitki, ot” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 535), ot “kraul” (Grönbech, 1942, s. 180); Ter. T: oṭ “ot, ilaç” (Toparlı vd, 2000, s. 131); Dur. M: oṭ “deva, ilaç” (Toparlı, 2003, s. 101); Kav. K: yok; Kit. E: ot “ilaç yerine kullanılan ot, ağız otu” (Eminoğlu, 2011, s. 260); Tuh. Z: ot “ilaç” (Atalay, 1945, s. 223), oṭ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 92); King Dic: oṭ “grass” (Golden, 2000, s. 141), oṭ “ot” (Güner, 2017, s. 97); Bül. Müş: oṭ “ziele lecznicze, lekarstwo, driakiew” (Zajączkowski, 1958, s. 36), oṭ “ot, ilaç” (Al-Turk, 2012, s. 95).

oṭçı/oṭacı

V nüshası 4a/18, D nüshası 7a/3, K nüshası 7a/7: أَطْعَى: الطَّيِّبُ

Çeviri yazı: oṭçı/oṭacı: eṭ ṭabīb

Çeviri: Doktor, devacı, tabip.

Sözlükler: DLT: oṭacı “hekim” (Atalay, c.4, 1986, s. 444), oṭāci “doctor” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 43), oṭacı “tabip” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 779); CC: oṭacı “hekim, cerrah” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 535), oṭacı “arzt” (Grönbech, 1942, s. 180); Ter. T: oṭacı “doktor, tabip” (Toparlı vd, 2000, s. 131); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: oṭacı “hekim” (Atalay, 1945, s. 223), oṭacı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 120); King Dic: oṭacı “physician, doctor” (Golden, 2000, s. 321), oṭacı “doktor” (Güner, 2017, s. 97); Bül. Müş: yok.

oṭuv/uṭuv

V nüshası 4a/18: أَطْو: ظَفِر

Çeviri yazı: oṭuv/uṭuv: zıfr

Çeviri: Tırnak.

D nüshası 7a/3-4: أَطْو: ظَفِر

Çeviri yazı: oṭuv/uṭuv: zafır

Çeviri: Tırnak(lar).

K nüshası 7a/7: ²⁰ أَطْو: ظَفِر الحمل الخصى

Çeviri yazı: oṭuv/uṭuv: zafır el ḥaml el ḥassī

Çeviri: Tırnak(lar).

²⁰ atın madde başının açıklaması oṭuv madde başında verilmiş, atın madde başı ise verilmemiştir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

aṭın

V nüshası 4a/18: أَطْنُ: الْجَمَلُ الْخَصِي

Çeviri yazı: aṭın: el cemelu'l ḥaşıyyū

Çeviri: İğdiş edilmiş deve.

D nüshası 7a/4: أَطْنُ: الْجَمَلُ الْخَصِي

Çeviri yazı: aṭın: el cemel'ul ḥaşıyyū

Çeviri: İğdiş edilmiş deve.

K nüshası: Gerekli açıklama yukarıdaki madde başının dipnotunda verilmiştir.

Çeviri yazı:

Çeviri:

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

oṭuz

V nüshası 4a/18, D nüshası 7a/4, K nüshası 7a/7-8: أُطْرُ: الثَّلَاثُونَ

Çeviri yazı: oṭuz: eṣ ṣalāsūn

Çeviri: Otuz sayısı.

Sözlükler: DLT: ottuz “otuz” (Atalay, c.4, 1986, s. 446), ottuz “thirty” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 44), ottuz “otuz, üçer defa, üçer üçer” (Ercilasun ve Akkoyunlu, s. 2014, 180); CC: otuz “otuz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 790), otuz “dreissig” (Grönbech, 1942, s. 180); Ter. T: otuz “otuz (sayı)” (Toparlı vd, 2000, s. 131); Dur. M: oṭuz “otuz sayısı” (Toparlı, 2003, s. 101); Kav. K: oṭuz “otuz sayısı” (Toparlı vd, 1999, s. 101); Kit. E: oṭuz “otuz sayısı” (Eminoğlu, 2011, s. 120); Tuh. Z: otuz “sayıda otuz” (Atalay, 1945, s. 224), oṭuz “otuz” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: otuz “thirty” (Golden, 2000, s. 193), otuz/oṭuz “otuz” (Güner, 2017, s. 97); Bül. Müş: oṭuz “trzydzieści” (Zajączkowski, 1958, s. 36), oṭuz “otuz” (Al-Turk, 2012, s. 131).

uḡan

V nüshası 4a/19, D nüshası 7a/6, K nüshası 7a/9: أَعْنُ: الله

Çeviri yazı: uḡan: Allah

Çeviri: Allah.

Sözlükler: DLT: uḡan “her şeye gücü yeten, kadir” (Atalay, c.4, 1986, s. 686), uḡan “qādir” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 151),

ugan “iş yapmaya muktedir olan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 917); CC: yok; Ter. T: oğan “yaradan, Allah” (Toparlı vd, 2000, s. 129); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ağurçuḳ

V nüshası 4a/21, D nüshası 7a/7, K nüshası 7a/10-11: أَغْرُجُ: الشَّطْرَنْجِ وَ النَّرْدِ

Çeviri yazı: ağurçuḳ: eş şatranç ve’n nerd

Çeviri: Satranç ve dama oyunu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ağ

V nüshası 4a/21, D nüshası 7a/8, K nüshası 7a/11: أَاغ: الشَّبَكَةُ لِلْسَّمَكِ

Çeviri yazı: ağ: eş şebeke li’s semek

Çeviri: Balık ağı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: ağ “iplik, sicim, tel vb. ince şeylerden kafes biçiminde yapılmış örgü, ağ” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 414), ay “netz” (Grönbech, 1942, s. 28); Ter. T: ağ “balık ağı” (Toparlı vd, 2000, s. 85); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ağ “ağ” (Atalay, 1945, s. 136), aw²¹ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 110); King Dic: ağ “net” (Golden, 2000, s. 102), ağ “ağ” (Güner, 2017, s. 24); Bül. Müş: ay “sieć, sieci” (Zajaczkowski, 1958, s. 6), ağ “ağ” (Al-Turk, 2012, s. 87).

ağ

V nüshası 4a/22, D nüshası 7a/8, K nüshası 7a/11-12: أَاغ: سَرَجُ السَّرْوَالِ

Çeviri yazı: ağ: saracu’a sarvāl

Çeviri: Şalvarın iki bacağı arasındaki boşluk.

Sözlükler: DLT: ağ “iki bacak arasındaki boşluk” (Atalay, c.4, 1986, s. 8), āy “space between the thighs” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 5), āg “iki bacak arasındaki boşluk” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 542); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

uğ

²¹ Al-Turk’un sözcük ile ilgili verdiği dipnot şu şekildedir: “Sayfa kenarında ağ kelimesi görülmektedir.” (Al-Turk, 2006, s. 110).

V nüshası 4a/22-23: اَوْعُ:عُود مِنْ عِيدَانِ الْخِرْكَاهِ اللَّتِي تَعَزَّزْ قَبْتَهَا يَقَالُ مِنْهُ اَغْلَدِي اى عَزَزَهَا

Çeviri yazı: uğ: ‘avd min ‘aydān el hırkah elletī ta‘zuz kabtiḥā yukāl minhe uğladı ey ‘azazhā

Çeviri: Fars tarzında yapılmış ve kubbeyi ayakta tutmaya yarayan direk.

D nüshası 7a/8-9: اَوْعُ:عُود مِنْ عِيدَانِ الْخِرْكَاهِ اللَّتِي تَعَزَّزْ قَبْتَهَا يَقَالُ مِنْهُ اَغْلَدِي اى عَزَزَهَا

Çeviri yazı: uğ: ‘avd min ‘aydān el hırkāh elletī ta‘zaz kabtiḥā minhe uğladı ey ‘azazha

Çeviri: Fars tarzında yapılmış ve kubbeyi ayakta tutmaya yarayan direk.

K nüshası 7a/12-13: اَوْعُ:عُود مِنْ عِيدَانِ الْخِرْكَاهِ اللَّتِي تَعَزَّزْفِي قَبْتَهَا يَقَالُ مِنْهُ اَغْلَدِي اى عَزَزَهَا

Çeviri yazı: uğ: ‘avd min ‘aydān el hırkah elletī ta‘zuz fī kabtiḥā yukāl minhe uğladı ey ‘azazhā

Çeviri: Fars tarzında yapılmış ve kubbeyi ayakta tutmaya yarayan direk.

Sözlükler: DLT: uğ “çadırın üst yanındaki köşelerden her biri” (Atalay, c.4, 1986, s. 686), ū, “rib (tent)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 52), ūğ “çadırın üst kısmındaki kirişlerden her biri” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 917); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: iv oqı “tent beam” (Golden, 2000, s. 252), oğ “çadır direği” (Güner, 2017, s. 95); Bül. Müş: yok.

ig

V nüshası 4a/23-24-4b/1: اِغُ: طَرَفَ الشَّعْرَةِ اِلَى لِفْلَافِ الْقَمْحِ وَ الشَّعِيرِ

Çeviri yazı: ig: tarafu’s şa’ratu ile leflef el kāmḥ ve’s şa’ir

Çeviri: Buğday başağı.

D nüshası 7a/10: اِغُ: طَرَفَ الشَّعْرَةِ اِلَى لِفْلَافِ الْقَمْحِ وَ الشَّعِيرِ

Çeviri yazı: ig: tarafu’s şa’ratu ile leflef el kāmḥ ve’s şa’ir

Çeviri: Buğday başağı.

K nüshası 7a/13-16: اِغُ: طَرَفَ الشَّعْرَةِ اِلَى لَغْلَافِ اَغْشَامِ الْمَغْرِبِ اَغْنْدِي غَمِي خَر اَوْغَرَشْدِي صَادَفِ اَغْسَرْدِي عَطَسَ الْقَمْحِ وَ الشَّعِيرِ

Çeviri yazı: ig: tarafu’s şa’ratu ile el gūlāf aḡşam el maḡrib aḡındı ḡamm ḥarr uğraşdı şadāf aḡsırdı ‘aṭṭas el kāmḥ ve’s şa’ir

Çeviri: Buğday başağı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

oğrı/uğrı

V nüshası 4b/5, D nüshası 7a/14, K nüshası 7b/5: أُغْرِي: اللص

Çeviri yazı: oğrı/uğrı: el laş

Çeviri: Hırsız.

Sözlükler: DLT: oğrı “hırsız, uğru” (Atalay, c.4, 1986, s. 425), oğrı “thief” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 39), oğrı “hırsız” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 771); CC: ogur “hırsız” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 784), oğrı/oğur “dieb” (Grönbech, 1942, s. 173); Ter. T: oğrı “hırsız” (Toparlı vd, 2000, s. 130); Dur. M: oğrı “hırsız” (Toparlı, 2003, s. 100); Kav. K: oğrı “hırsız” (Toparlı vd, 1999, s. 119); Kit. E: oğrılık “hırsızlık” (Eminoğlu, 2011, s. 252); Tuh. Z: uğru “uğru, hırsız” (Atalay, 1945, s. 269), uğrı²² “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 79); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

oğ

V nüshası 4b/5-7, D nüshası 7a/14-15- 7b/1, K nüshası 7a/6-8: أُوْغْ خال فارغ يُقال بِي أُوْغْمُرُ اي الا مير في الخالوة و يقال تير من أُوْغْمُرُ أي الطاحونه خاليه

Çeviri yazı: oğ: hāl fāriğ yukāl bey oğ mudur ey el emīr fī'l hālve ve yukāl tirmen oğ mudur ey eṭ ṭāhūna hālīye

Çeviri: Boş olma (müsaitlik olma durumu) durumu “bey og mudur” diyerek emir halvette midir diye sorulur ve ayrıca değirmen boş mu diye “teyirmen og mudur” diye sorulur.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: oğ “kefillik, borçlanma, borcu, üzerine olma durumu” (Eminoğlu, 2011, 251); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

oğlak

V nüshası 4b/7, D nüshası 7b/1, K nüshası 7a/8: أُوْغْلَقْ: العنّاق

Çeviri yazı: oğlak: el ‘anāk

Çeviri: Oğlak.

Sözlükler: DLT: oğlak “oğlak” (Atalay, c.4, 1986, s. 422), oğlaq “kid” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 39), oğlak “oğlak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 770); CC: ogulak “oğlak” (Argunşah ve

²² “Bu kelimenin içinde iki kelime yazılmaktadır. Kelimenin /r/ harfi hem esreli hem de ötrelidir. Buna göre, bu kelimeyi hem uğrı hem de uğru okumak gerekir.” (Al-Turk, 2006, s. 79).

Güner, 2015, s. 532), oylaq “zicklein” (Grönbech, 1942, s. 174); Ter. T: oğlak “oğlak” (Toparlı vd, 2000, s. 129); Dur. M: oğlak “oğlak” (Toparlı, 2003, s. 100); Kav. K: yok; Kit. E: oğlak “oğlak, keçi yavrusu” (Eminoğlu, 2011, s. 252); Tuh. Z: oğlak “oğlak” (Atalay, 1945, s. 220), oğlak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 105); King Dic: oğlaq “kid, young billy goat” (Golden, 2000, s. 167), oğlak “keçi yavrusu, oğlak” (Güner, 2017, s. 94); Bül. Müş: oylaq “kozlaş” (Zajaczkowski, 1958, s. 35), oğlak “oğlak, keçi yavrusu” (Al-Turk, 2012, s. 122).

oğlan

V nüshası 4b/7, D nüshası 7b/1, K nüshası 7a/8: اَغْلَانُ: الغلام

Çeviri yazı: oğlan: el ğulām

Çeviri: Küçük çocuk.

Sözlükler: DLT: oğlan “oğullar” (Atalay, c.4, 1986, s. 423), oylān “oğullār” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 38), oylan “oğlan, çocuk” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 770); CC: oylan “çocuk, bebek, evlat, kız, genç kız” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 783), oylan “kind und junger” (Grönbech, 1942, s. 173); Ter. T: oylan “oğlan, çocuk” (Toparlı vd, 2000, s. 130); Dur. M: yok; Kav. K: oğul “oğul” (Toparlı vd, 1999, s. 119); Kit. E: oğul “evlat, çocuk, erkek çocuk” (Eminoğlu, 2011, s. 252); Tuh. Z: oylan “oğlan” (Atalay, 1945, s. 220), oğlanı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 226); King Dic: oylan “boy” (Golden, 2000, s. 110), oylan “erkek çocuk, erkek köle çocuk” (Güner, 2017, s. 94); Bül. Müş: oylan “syn, dziecko” (Zajaczkowski, 1958, s. 35), oylan “oğul, çocuk” (Al-Turk, 2012, s. 137).

oğul

V nüshası 4b/7-8, D nüshası 7b/1-2, K nüshası 7a/8-9: اَغْلُ: الابن و بَا لِقَبْجَاقِيْ اَوَّلُ

Çeviri yazı: oğul: el ıbn ve bil kıbcākī uvul

Çeviri: Oğul, oylan Kıpçakça uvul.

Sözlükler: DLT: oğul “oğul, herhangi bir çocuğa da “oğul” denir” (Atalay, c.4, 1986, s. 425), oylul “son, baby or boy” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 38), ogul/ogıl “oğul, çocuk” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 771); CC: ogul “evlat, oğul” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 532), oylul/ovul “sohn” (Grönbech, 1942, s. 173); Ter. T: oğul “oğul” (Toparlı vd, 2000, s. 130); Dur. M: yok; Kav. K:

oğul “oğul” (Toparlı vd, 1999, s. 119); Kit. E: oğul “evlat, çocuk, erkek çocuk” (Eminoğlu, 2011, s. 252); Tuh. Z: ogul “oğul” (Atalay, 1945, s. 220), owul/oğul “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 171); King Dic: oğul “son” (Golden, 2000, s. 231), oğul “erkek evlat, oğul” (Güner, 2017, s. 94); Bül. Müş: oğul “syn” (Zajaczkowski, 1958, s. 35), oğul “oğul” (Al-Turk, 2012, s. 138).

ağıl

V nüshası 4b/8-9: اَغْلُ: الحَظِيرَةُ يَقَالُ لِحَظِيرَةِ الْعَنَمِ قُوَيْنُ اَغْلِي و يَقَالُ اِئْ اَغْلَنْدِي اِئْ الْقَمَرُ صَارَ ذَا هَالَةٍ تَشْبَهَا بِالْحَظِيرَةِ

Çeviri yazı: ağıl: el hāzīre yukāl li hāzīre el ġanem koyun ağılı ve yukāl ey el qamar şārazā hālleti teşbihā bil hāzīre

Çeviri: Ağıl, koyunların olduğu yer için koyun ağılı denir ve (ayrıca ay ağıllandı) denilerek benzetme yapılır.

D nüshası 7b/2-3: اَغْلُ: الحَظِيرَةُ يَقَالُ حَظِيرَةِ الْعَنَمِ قُوَيْنُ اَغْلِي و يُقَالُ اِئْ اَغْلَنْدِي اِئْ الْقَمَرُ صَارَ ذَا هَالَةٍ تَشْبَهَا بِالْحَظِيرَةِ

Çeviri yazı: ağıl: el hāzīre yukāl hāzīretu’l ġanem koyun ağılı ve yukāl ey ağıllandı ey el qamar şārazā hālleti teşbihā bil hāzīre

Çeviri: Ağıl, koyunların olduğu yer için koyun ağılı denir ayrıca ay ağıllandı denilerek benzetme yapılır.

K nüshası 7a/9-11: اَغْلُ: الحَظِيرَةُ يَقَالُ لِحَظِيرَةِ الْعَنَمِ قُوَيْنُ اَغْلِي و يَقَالُ اِئْ اَغْلَنْدِي اِئْ الْقَمَرُ صَارَ ذَا هَالَةٍ تَشْبَهَا بِالْحَظِيرَةِ

Çeviri yazı: ağıl: el hāzīre yukāl li hāzīre el ġanem koyun ağılı ve yukāl ey el qamar şārazā hālleti teşbihā bil hāzīre

Çeviri: Ağıl, koyunların olduğu yer için koyun ağılı denir ve ayrıca (ay ağıllandı denilerek) benzetme yapılır.

Sözlükler: DLT: ağıl “koyun yatağı. Oğuzlarca koyun pisliği” (Atalay, c.4, 1986, s. 9), ayıl “sheepfold” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 5), ağıl “ağıl” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 542); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ıglık

V nüshası 4b/10, D nüshası 7b/4, K nüshası 7a/11-12: اِغْلُقْ: الرَّبَابُ الَّذِي يُغْنِي بِهِ

Çeviri yazı: ıglık: er rabāb ellezī yuğannī bih

Çeviri: Rebap kendisiyle şarkı söylenen nesne.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: ıklık “saz” (Toparlı vd, 2000, s. 108); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ıklık “bir

çeşit çalgı, saz” (Atalay, 1945, s. 174), oluk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 96); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ağurşak

V nüshası 4b/11: أَغْرَشَقْ: يَقَالَهُ الْمِغْزَلُ وَ كُلُّ مَا يَشْبَهُ يُسَمَّى أَغْرَشَقْ

Çeviri yazı: ağurşak: yukāl el mıǧzal ve kulla mā yeşbeh yusemmi ağurşak

Çeviri: Ağırşak ve buna benzeyen bütün nesnelere aynı isim verilir.

D nüshası أَغْرَشَقْ: يَقَالَهُ الْمِغْزَلُ وَ كُلُّ مَا يَشْبَهُ يُسَمَّى أَغْرَشَقْ

Çeviri yazı: oğurşak: yukāl el mıǧzal ve kulla mā yeşbeh yusemmi oğurşak

Çeviri: Ağırşak ve buna benzeyen bütün nesnelere bu isim verilir.

K nüshası 7a/12-13: أَغْرَشَقْ: يَقَالَهُ الْمِغْزَلُ وَ كُلُّ مَا يَشْبَهُ يُسَمَّى أَغْرَشَقْ

Çeviri yazı: ağurşak: yukāl el mıǧzal ve kulla mā yeşbeh yusemmi ağurşak

Çeviri: Ağırşak ve buna benzeyen bütün nesnelere aynı isim verilir.

Sözlükler: DLT: ağurşak “ağırşak” (Atalay, c.4, 1986, s. 13), ayırşuq “spindle whorl” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 6), ağırşuk “ağırşak, iğn halkası” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 543); CC: yok; Ter. T: ağırşak “ağırşak, iplik eğrilecek iğne takılan tahta” (Toparlı vd, 2000, s. 85); Dur. M: ağırşak “yün, iplik eğrilen iği ağırlaştırmak için alt ucuna geçirilen yarım küre ağaç” (Toparlı, 2003, s. 69); Kav. K: yok; Kit. E: ağırşaklan- “yuvarlaklaşmak, kabarıp büyümek” (Eminoğlu, 2011, s. 156); Tuh. Z: ağırşak “ağorşak” (Atalay, 1945, s. 136), awurçuk/ağırçak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 72); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ağır

V nüshası 4b/11, D nüshası 7b/5, K nüshası 7a/13: أَغْرُ: الثَّقِيلُ

Çeviri yazı: ağır: eş şakīl

Çeviri: Ağır.

Sözlükler: DLT: ağır “ağır” (Atalay, c.4, 1986, s. 9), ayır/ayır “heavy, expensive” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 6), ağır “ağır, yavaş” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, 542); CC: ağır “tartıda çok çeken, hafif karşıtı, ağır” (Argunşah ve Güner, s. 2015, 415), ayır “gewicht” (Grönbech, 1942, s. 29); Ter. T: ağır “ağır” (Toparlı vd, 2000, s. 85); Dur. M: ağır “ağır” (Toparlı, 2003, s. 69); Kav. K: ağır “ağır” (Toparlı vd, 1999, s. 99); Kit. E: ağır “ağır, tartıda çok çeken, güç, zahmetli, sert, kötü, değerli” (Eminoğlu, 2011, s. 156); Tuh. Z:

ağır “ağır” (Atalay, 1945, s. 136), awur/ağır “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, 76); King Dic: ağır “heavy” (Golden, 2000, s. 121), ağır “hafif olmayan, ağır” (Güner, 2017, s. 24); Bül. Müş: yok.

oğurlu

V nüshası 4b/12, D nüshası 7b/6, K nüshası 7a/14: اَغْرُلُو: دُو يَمِين

Çeviri yazı: oğurlu: zū yemin

Çeviri: Uğurlu.

Sözlükler: DLT: oğur “hayır ve bereket” (Atalay, c.4, 1986, s. 427), uður “time, reign, opportunity” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 52), uğur “bir işte imkân ve fırsat” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 918); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ağuz

V nüshası 4b/12-13, D nüshası 7b/6-7, K nüshası 7a/15: اَغْزُ: اللَّبَا وَ بِالْقَبْجَاقِي مَكَانَ الْغَيْنِ الْوَاوِ

Çeviri yazı: ağuz: el libā ve bil kıbcākī mekānu’l ğaynu’l vāv

Çeviri: Ağız sütü, ilk sütü Kıpçakçada ğayn sesi ile değil vav ile telaffuz edilir.

Sözlükler: DLT: aguz “ağız, inek veya koyun doğurduktan sonra ilk gelen süt” (Atalay, c.4, 1986, s. 10), ayuž/ayuz “beestings” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 6), aguj/aguz “ağız (ilk süt)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2 s. 014, 545); CC: yok; Ter. T: ağuz oğlan “süt emen çocuk” (Toparlı vd, 2000, s. 86); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: avuz “ilk süt, ağız” (Atalay, 1945, s. 145), awuz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 134); King Dic: yok; Bül. Müş: avuz “ferment, podpuszczka do kwaszenia mleka” (Zajączkowski, 1958, s. 9), awuz “yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü” (Al-Turk, 2012, s. 126).

oğuz

V nüshası 4b/13, D nüshası 7b/7, K nüshası 7a/15-16: اَغْزُ: اَبُو التُّرْكِ الْكَبِيرِ بَعْدَ يَافَثَ

Çeviri yazı: oğuz: ebū’t turku’l kebir ba’dehu yāfeş

Çeviri: Yafes’ten sonra Türklerin en büyük babası.

Sözlükler: DLT: oğuz “bir Türk boyudur” (Atalay, c.4, 1986, s. 428), oγuz (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 39), oguz “Türklerden bir boy (kabile)” oguz “Türklerden bir kabile” (Ercilasun ve

Akkoyunlu, 2014, s. 772); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ağı

V nüshası 4b/14, D nüshası 7b/7-8, K nüshası 7a/16: أَغَى: الْكَرَم

Çeviri yazı: ağı: el kerim

Çeviri: Kerem sahibi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ağır

V nüshası 4b/14, D nüshası 7b/8, K nüshası 7b/16-8a/1: أَغْرُ: السَّمِين

Çeviri yazı: ağır: es semīn

Çeviri: Şişman.

Sözlükler: Sözcük, “ağır” maddesinde işlenmiştir.

ağız

V nüshası 4b/14, D nüshası 7b/8, K nüshası 8a/1: أَغْزُ: الْفَمُ وَ بِالْقَبْجَاقِي
أَلْزُ

Çeviri yazı: ağız: el fumm ve bil kıbcākī aız

Çeviri: Ağız, Kıpçakça aız.

Sözlükler: DLT: ağız “ağız” (Atalay, c.4, 1986, s. 10), ağız “mouth” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 6), ağız “insanların ve bütün hayvanların ağızı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 543); CC: ağız “ağız” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 416), ağız/ avuz “mund” (Grönbech, 1942, s. 30); Ter. T: ağız “ağız” (Toparlı vd, 2000, s. 85); Dur. M: ağız “ağız” (Toparlı, 2003, s. 69); Kav. K: ağız “ağız” (Toparlı vd, 1999, s. 99); Kit. E: ağız “ağız” (Eminoğlu, 2011, s. 156); Tuh. Z: avuz “ağız” (Atalay, 1945, s. 144), awuz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 134); King Dic: ağız “mouth” (Golden, 2000, s. 99), ağız “ağız” (Güner, 2017, 24); Bül. Müş: yok.

ağruk

V nüshası 4b/14-15, D nüshası 7b/8-9, K nüshası 8a/1: أَغْرُقُ: الثَّقَلُ

Çeviri yazı: ağruk: eş şikal

Çeviri: Değerli, ağır.

Sözlükler: DLT: ağırlık “misafir” (Atalay, c.4, 1986, s. 10), ayrırlı “honored” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 6), ağırlık “itibarlı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 543); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: ağırlıq

“disease” (Golden, 2000, s. 273), ağrık “hastalık, maraz, hasta, hastalık, ev eşyası” (Güner, 2017, s. 225); Bül. Müş: yok.

ağlak

V nüshası 4b/15: اَغْلَقُ: الخالي

Çeviri yazı: ağlak: el hālī

Çeviri: Issız yer.

D nüshası 7b/9: اَغْلَقُ: الخالي

Çeviri yazı: ağlak: el hālī

Çeviri: Issız yer.

K nüshası 8a/1-2: اَغْلَقُ: الخالي

Çeviri yazı: oğlak: el hālī

Çeviri: Issız yer.

Sözlükler: DLT: ağlak yir “ıssız yer” (Atalay, c.4, 1986, s. 11), aylāq “lā anīs bihi” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 6), ağlak “boş, ıssız, çorak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, 544); CC: avlak “bozkır, kıraç, ıssız yer” (Argunşah ve Güner, 2015, 643), avlaq “ödland, wüste” (Grönbech, 1942, s. 45); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: avlak “havuz, havza” (Atalay, 1945, s. 144), awlak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 82); King Dic: avlig “game” (Golden, 2000, s. 169), oğlak “keçi yavrusu, oğlak” (Güner, 2017, s. 94); Bül. Müş: yok.

ağaç

V nüshası 4b/15-16, D nüshası 7b/9-10, K nüshası 8a/2-3: اَعَجُ: العصا
و الشجر مشترك بينهما يقال ألما أعجى أى شجر التفاح

Çeviri yazı: ağaç: el ‘aşā ve ‘ş şecer müşterek beynahumā yuḵāl alma ağacı ey şeceru’t tuffāh

Çeviri: Ağaç ve değnek sözcükleri arasında ortaklaşa kullanılan bir sözcük. Elma veren ağaç için elma ağacı denir.

Sözlükler: DLT: yığaç “ağaç” (Atalay, c.4, 1986, s. 780), yiyaç “wood, penis; parasang, three or shrub” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 225), yığaç “odun, tahta, kereste” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 969); CC: ağaç “ağaç” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 415), ayaç “baum” (Grönbech, 1942, s. 28); Ter. T: ağaç “ağaç” (Toparlı vd, 2000, s. 85); Dur. M: ağaş “ağaç” (Toparlı, 2003, s. 69); Kav. K: ağaç “ağaç, sopa, asa” (Toparlı vd, 1999, s. 99); Kit. E: ağaç “ağaç” (Eminoğlu, 2011, s. 155); Tuh. Z: ağaş “ağaç, sopa” (Atalay, 1945,

s. 136), ağaç “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 75); King Dic: ağaç “tree” (Golden, 2000, s. 157), ağaç “ağaç” (Güner, 2017, s. 24); Bül. Müş: yok.

agı

V nüshası 4b/16, D nüshası 7b/10, K nüshası 8a/3: أَعْي: نوع من الحرير
Çeviri yazı: agı: nev‘ min el harîr

Çeviri: Bir tür ipek.

Sözlükler: DLT: agı “ipekli kumaş” (Atalay, c.4, 1986, s. 9), ayı “brocade” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 5), agı “ipekli kumaş” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 542); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ağu

V nüshası 4b/16, D nüshası 7b/10, K nüshası 8a/3: أَعُو: السمّ

Çeviri yazı: ağı: es semm

Çeviri: Zehir.

Sözlükler: DLT: ağı “ağı” (Atalay, c.4, 1986, s. 11), ayı “poison” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 5), ağı “zehir” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 545); CC: yok; Ter. T: ağı “zehir” (Toparlı vd, 2000, s. 85); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: ağı “zehir” (Eminoğlu, 2011, s. 156); Tuh. Z: ağı “ağı” (Atalay, 1945, s. 136), awu/ağı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 105); King Dic: ağı “poison” (Golden, 2000, s. 308), ağı “zehir” (Güner, 2017, s. 25); Bül. Müş: ayı “trucizna” (Zajaczkowski, 1958, s. 6), ağıw “ağı, zehir” (Al-Turk, 2012, s. 165).

ak

V nüshası 4b/17, D nüshası 7b/12, K nüshası 8a/5: أَق: الأبيض

Çeviri yazı: ak: el âbyad

Çeviri: Beyaz, ak.

Sözlükler: DLT: ak “ak, her şeyin beyazı, Oğuzca” (Atalay, c.4, 1986, s. 15), âq “White” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 10), âk/ak “Oğuzcada beyaz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 545); CC: ak “ak, beyaz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 417), âq “weiss” (Grönbech, 1942, s. 39); Ter. T: ak “beyaz” (Toparlı vd, 2000, s. 86); Dur. M: ak “beyaz” (Toparlı, 2003, s. 69); Kav. K: ak “beyaz” (Toparlı vd, 1999, s. 99); Kit. E: ak “ak, beyaz” (Eminoğlu, 2011, s. 157); Tuh. Z: ak “ak” (Atalay, 1945, s. 136), ak “anlam verilmemiş”

(Al-Turk, 2006, s. 39); King Dic: aq “gray, White” (Golden, 2000, s. 277), aq “beyaz, beyaz (at)” (Güner, 2017, s. 25); Bül. Müş: aq ajyyr “syruş (gwiazda) (Zajaczkowski, 1958, s. 7), aq ayğır “Şirâ-yı yemanî yıldızı” (Al-Turk, 2012, s. 54).

ak ayğır

V nüshası 4b/17-18, D nüshası 7b/12, K nüshası 8a/5: أَقْ أَيْغَرُ: الشعري اليمانه

Çeviri yazı: ak ayğır: eş şa‘rîu’l yemâne

Çeviri: Yemen yıldızı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ak ayğır “şirâ-yı yemanî denen yıldızın adı yaldırak denen yıldız” (Atalay, 1945, s. 137), aq ayğır “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 108); King Dic: yok; Bül. Müş: aq ajyyr “syruş (gwiazda) (Zajaczkowski, 1958, s. 7), aq ayğır “Şirâ-yı yemanî yıldızı” (Al-Turk, 2012, s. 54).

ak az

V nüshası 4b/18, D nüshası 7b/12-13, K nüshası 8a/5-6: اق از: الاصفر العظم بالبياض

Çeviri yazı: ak az: al aşfaru’l ‘azm bil bayâd

Çeviri: Beyaz ile karışık sarı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ok

V nüshası 4b/18, D nüshası 7b/13, K nüshası 8a/6: أَوْقُ: النشاب

Çeviri yazı: ok: en nuşâb

Çeviri: Ok.

Sözlükler: DLT: ok “ok” (Atalay, c.4, 1986, s. 429), oq “arrow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 41), ok “ok” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 772); CC: oğ “ok” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 784), ox “pfeil” (Grönbech, 1942, s. 174); Ter. T: ok “ok” (Toparlı vd, 2000, s. 130); Dur. M: ok “ok” (Toparlı, 2003, s. 100); Kav. K: ok “ok” (Toparlı vd, 1999, s. 119); Kit. E: ok “ok, yay ile atılan çubuk” (Eminoğlu, 2011, s. 252); Tuh. Z: ok “ok” (Atalay, 1945, s. 221), ok “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 166); King Dic: oq “arrow” (Golden, 2000, s. 287), ok “ok” (Güner, 2017, s. 94); Bül. Müş: yok.

akruk

V nüshası 4b/19: أقرق: الحبل الذي يحصل به ما نفر من الخيل

Çeviri yazı: akruk: el ḥabl ellezī, yuḥaṣṣıl bihe mā nefer min el ḥayl
Çeviri: Atlardan düşen şeyleri (kenarlardan sarkan) tutmaya yarayan ip.

D nüshası 7b/13-14: أقرق: الحبل الذي يحصل به ما نفر من الخيل

Çeviri yazı: okruk: el ḥabl ellezī, yuḥaṣṣıl bihe mā nefer min el ḥayl
Çeviri: Atlardan düşen şeyleri (kenarlardan sarkan) tutmaya yarayan ip.

K nüshası 8a/7: أقرق: الحبل الذي يحصل به ما نفر من الخيل

Çeviri yazı: akruk: el ḥabl ellezī, yuḥaṣṣıl bihe mā nefer min el ḥayl
Çeviri: Atlardan düşen şeyleri (kenarlardan sarkan) tutmaya yarayan ip.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

akşak

V nüshası 4b/19, D nüshası 7b/14, K nüshası 8a/7-8: أقصق: الأعرج

Çeviri yazı: akşak: el ā'rac

Çeviri: Aksak, topal.

Sözlükler: DLT: axsak “ağsak, topal” (Atalay, c.4, 1986, s. 14), axsāq “a'raj” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 17), axsak “aksak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 565); CC: agsaḥ “aksak, topal” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 416), aqsax “hinkend, lahm” (Grönbech, 1942, s. 39); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: akşak “aksak, topal” (Toparlı vd, 1999, s. 99); Kit. E: aḥşak “aksak, hafifçe topallayan” (Eminoğlu, 2011, s. 156); Tuh. Z: aksak “aksak” (Atalay, 1945, s. 137), akşak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 41); King Dic: aqsax “lame” (Golden, 2000, s. 274), aḥşak “topal, aksak” (Güner, 2017, s. 25); Bül. Müş: yok.

akça/akçe

V nüshası 4b/20, D nüshası 7b/15, K nüshası 8a/8-9: أقجأ: الابيض و غلب على الدرهم

Çeviri yazı: akça/akçe: el ābyaz ve ġalebe ‘ala’d dirhem

Çeviri: Beyaz ve dirhem manasına kullanılan bir sözcük.

Sözlükler: DLT: yok; CC: akça “akçe, para” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 417), aqça “geld” (Grönbech, 1942, s. 39); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: aḥça “dirhem, akçe” (Toparlı vd, 1999, s. 99); Kit. E: yok; Tuh. Z: akşa “akça, para” (Atalay, 1945, s. 137), akça “anlam

verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 179); King Dic: aqêa yarmaq “money” (Golden, 2000, s. 328), aqça “gümüş para, dirhem” (Güner, 2017, s. 25); Bül. Müş: aqêa “moneta srebrna, pieniädze” (Zajäczkowski, 1958, s. 7), aqça “akçe, gümüş para” (Al-Turk, 2012, s. 76).

aķ bars

V nüshası 4b/20-21, D nüshası 7b/15-8a/1, K nüshası 8a/9: أَقْ بَرَس: الفَهْدُ الْاَبْيَضُ وَيَسْمَى بِهِ وَهُوَ مُرْك

Çeviri yazı: aķ bars: el fehdu’l ābyaz ve yusemmī bih ve huve murekkeb

Çeviri: Beyaz pars, birleşik bir isimdir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: aķbars “akbars, zengin, pars” (Toparlı, 2003, s. 69); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ak pars “erkek adı” (Atalay, 1945, s. 137), aķ pars “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 176); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ekin

V nüshası 5a/4, D nüshası 8a/8, K nüshası 8b/1: أَكْن: الزَّرْع

Çeviri yazı: ekin: ez zer‘

Çeviri: Ekin.

Sözlükler: DLT: ekin “çiftlik ekin ekilen yer (Oğuzca)” (Atalay, c.4, 1986, s. 174), äkin “mazr‘a” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 21), ekin “tarla” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 635); CC: yok; Ter. T: ekin “ekin” (Toparlı vd, 2000, s. 104); Dur. M: ekin “ekin” (Toparlı, 2003, s. 82); Kav. K: ekin “ekin” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: ekin “ekin, buğday, ürün” (Eminoğlu, 2011, s. 196); Tuh. Z: èkin “ekin” (Atalay, 1945, s. 167), èkin “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 100); King Dic: yok; Bül. Müş: äkin “zasiew (pola)” (Zajäczkowski, 1958, s. 10), ekin “ekin, tahılın tarlaya atıldığı anda harman oluncaya kadar aldığı durum” (Al-Turk, 2012, s. 109).

öküz

V nüshası 5a/5, D nüshası 8a/8-9, K nüshası 8b/2: أَكُز: الثَّور

Çeviri yazı: ökü: eṣ ṣavr

Çeviri: Ökü.

Sözlükler: DLT: ökü “ökü” (Atalay, c.4, 1986, s. 456), ökü “ox” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 47), ökü “ökü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 786); CC: ökü “ökü” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 537), ögüz “achs” (Grönbech, 1942, s. 182); Ter. T: ökü

“öküz” (Toparlı vd, 2000, s. 132); Dur. M: öküz “öküz” (Toparlı, 2003, s. 101); Kav. K: öküz “öküz” (Toparlı vd, 1999, s. 120); Kit. E: öküz “öküz, erkek sığır” (Eminoğlu, 2011, s. 262); Tuh. Z: öküz “öküz” (Atalay, 1945, s. 225), öküz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 72); King Dic: öküz “bull” (Golden, 2000, s. 217), öküz “öküz” (Güner, 2017, s. 99); Bül. Müş: öküz “wól” (Zajaczkowski, 1958, s. 36), öküz “öküz, iğdiş edilmiş erkek sığır” (Al-Turk, 2012, s. 117).

öküz almaşı

V nüshası 5a/5-6, D nüshası 8a/9, K nüshası 8b/2: اَكْرُ الْمَاصِي: السَّفَرَجَل
اي تَفَاخُ الثَّور

Çeviri yazı: öküz almaşı: es sefercel ey tuffāhu’ş savr

Çeviri: Armut, öküz elması.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

iki

V nüshası 5a/6: اِكِي: الثَّان

Çeviri yazı: iki: eş şanān

Çeviri: İki sayısı.

D nüshası 8a/9: اِكِي: الاثْنان

Çeviri yazı: iki: el işnān

Çeviri: İki sayısı.

K nüshası 8b/2-3: اِكِي: الاثْنان

Çeviri yazı: iki: el işnān

Çeviri: İki sayısı.

Sözlükler: DLT: iki “iki” (Atalay, c.4, 1986, s. 228), ekki “two” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 21), ikki “iki” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 663); CC: eki “iki” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 696), ekki, eki “zwei” (Grönbech, 1942, s. 85); Ter. T: iki “iki (sayı)” (Toparlı vd, 2000, s. 108); Dur. M: yeki “iki” (Toparlı, 2003, s. 122); Kav. K: iki “iki sayısı” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: iki “iki sayısı” (Eminoğlu, 2011, s. 212); Tuh. Z: ikki “sayıda iki” (Atalay, 1945, s. 176), ikki “iki” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: iki “two” (Golden, 2000, s. 190), eki “iki” (Güner, 2017, s. 56); Bül. Müş: ikki “dwa” (Zajaczkowski, 1958, s. 22), ikki “iki” (Al-Turk, 2012, s. 179).

iki boz at

V nüshası 5a/6: اِکى بُرْأَطُ: الفرقدان

Çeviri yazı: iki boz at: el farkdān

Çeviri: İki Kardeşler, İki Boz At yıldızı.

D nüshası 8a/10: اِکى بُرْأَطُ: الفرقدان

Çeviri yazı: iki boz at: el farkdān

Çeviri: İki Kardeşler, İki Boz At yıldızı.

K nüshası 8b/3: اِکى مُرْأَطُ: الفرقدا

Çeviri yazı: iki moz/muz at: el farkdā

Çeviri: İki Kardeşler, İki Boz At yıldızı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ikki boz at “iki kardeşler denen göğün kuzey tarafında görülen iki yıldızın adı” (Atalay, 1945, s. 176), ikki boz at “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 133); King Dic: yok; Bül. Müş: iki boz at “dwie geiazdy małej niedźwiedziey” (Zajączkowski, 1958, s. 22), iki bozat “Küçükayı’nın iki yıldızı” (Al-Turk, 2012, s. 52).

iki yıllı tay

V nüshası 5a/7: اِکى یلی طای: الجزع من الخیل

Çeviri yazı: iki yıllı tay: el caz‘ min el hayl

Çeviri: İki yaşındaki at.

D nüshası 8a/10: اِکى یلکی طای: الجزع من الخیل

Çeviri yazı: iki yılki tay: el caz‘ min el hayl

Çeviri: İki yaşındaki at.

K nüshası 8b/3-4: اِکى یلی طای: الجزع من الخیل

Çeviri yazı: iki yıllı tay: el caz‘ min el hayl

Çeviri: İki yaşındaki at.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

iki bile

V nüshası 5a/7, D nüshası 8a/11, K nüshası 8b/4: اِکى بِلَا: السیف ذو الحدين

Çeviri yazı: iki bile: es seyf zū’l ḥaddeyn

Çeviri: İki tarafı keskin kılıç.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ikinci

V nüshası 5a/8, D nüshası 8a/11, K nüshası 8b/4-5: اِکِنجى: الثاني

Çeviri yazı: ikinci: eş şānī

Çeviri: İkinci.

Sözlükler: DLT: ikinç “sayıda ikinci” (Atalay, c.4, 1986, s. 228), ekinê “tānī” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 21), ikinç “ikinci” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 663); CC: êkinçi “ikinci” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 696), ekinçi “der zweite” (Grönbech, 1942, s. 86); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: ikinci “ikinci” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: ikinci “ikinci” (Eminoğlu, 2011, s. 212); Tuh. Z: ikinci “ikinci” (Atalay, 1945, s. 176), ikkinçi “ikinci” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: ikinê ay “the second month” (Golden, 2000, s. 238), êkinç “ikinci” (Güner, 2017, s. 56); Bül. Müş: yok.

eksük

V nüshası 5a/8: أَكْسُكُ: الناقص

Çeviri yazı: eksük: an nākış

Çeviri: Eksik.

D nüshası 8a/12: أَكْسُكُ: الناقص

Çeviri yazı: eksük: an nākış

Çeviri: Eksik.

K nüshası 8b/5: اكسك: الناقص

Çeviri yazı: eksik: an nākış

Çeviri: Eksik.

Sözlükler: DLT: eksük “eksik, eksik olan nesne” (Atalay, c.4, 1986, s. 175), ägsük “nāqis” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 20), egsük “eksik olan şey, eksik” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 635); CC: êksik “noksan, eksik” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 696), eksük/eksik/ejsik/efsik “weniger” (Grönbech, 1942, s. 86); Ter. T: eksük “eksik, noksan” (Toparlı vd, 2000, s. 104); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: eksük “eksik, noksan” (Eminoğlu, 2011, s. 196); Tuh. Z: eksik “eksik” (Atalay, 1945, s. 167), eksik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 166); King Dic: eksük “deficit, deficiency” (Golden, 2000, s. 121), êksük “az olan, noksan, eksik” (Güner, 2017, s. 56); Bül. Müş: yok.

ikindi

V nüshası 5a/9, D nüshası 8a/13, K nüshası 8b/6-7: إِكْنْدِي: العصر

Çeviri yazı: ikindi: el ‘aşr

Çeviri: İkinci vakti.

Sözlükler: DLT: ikindi “ikindi, ikindi namazı vakti” (Atalay, c.4, 1986, s. 229), ekindi “time of afternoon prayer” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 21), ikindi “ikindi namazı vakti” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 663); CC: êkindü “ikindi, ikindi namazı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 464), ekindü “stunde vesper” (Grönbech, 1942, s. 86); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ikkindi “ikindi” (Atalay, 1945, s. 176), ikkindi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 127); King Dic: ikindü “afternoon prayers” (Golden, 2000, s. 131), êkindi “ikindi” (Güner, 2017, s. 56); Bül. Müş: yok.

üküş

V nüshası 5a/10, D nüshası 8a/13-14, K nüshası 8b/7: أُكُشْ: الكثیر

Çeviri yazı: üküş: el keşir

Çeviri: Çok.

Sözlükler: DLT: öküş “çok” (Atalay, c.4, 1986, s. 455), ūküš “much” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 59), üküş “çok” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 932); CC: yok; Ter. T: öküş “çok” (Toparlı vd, 2000, s. 132); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: öküş “çok” (Eminoğlu, 2011, s. 262); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

eke

V nüshası 5a/10: أَكَا: العَمَّة

Çeviri yazı: eke: el ‘amme

Çeviri: Hala.

D nüshası 8a/15: إِكَا: العمه

Çeviri yazı: ike: el ‘amme

Çeviri: Hala.

K nüshası 8b/9: أَكَا: العَمَّة

Çeviri yazı: eke: el ‘amme

Çeviri: Hala.

Sözlükler: DLT: ece/eke “büyük kız kardeş” (Atalay, c.4, 1986, s. 167), äcä/äkä “older sister” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 19), eke “abla, büyük kız kardeş” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 635); CC: egeçi “babanın kız kardeşi, hala” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 463), egeçi “vaterschwester” (Grönbech, 1942, s. 84); Ter. T: egeçi “büyük bacı, abla” (Toparlı vd, 2000, s. 104); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: eke “hala, bibi” (Atalay, 1945, s. 167), eke

“anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 124); King Dic: ekeçi “sister” (Golden, 2000, s. 231), êkeçi “kız kardeş” (Güner, 2017, s. 55); Bül. Müş: yok.

ögüt

V nüshası 5a/11-12: أَلْصِيحَه يَقَالُ أَكْتُ بَرْدَى نَصَحَه اِي عَطَاهُ النَّصِيحَه
Çeviri yazı: ögüt: en naşîha yuḳāl ögüt berdi naşşaḥu ey ‘atā en nāşîha

Çeviri: Ögüt, ögüt vermek anlamında ögüt verdi denir.

D nüshası 8b/1-2: أَلْصِيحَه يَقَالُ أَكْتُ بَرْدَى نَصَحَه اِي عَطَاهُ النَّصِيحَه

Çeviri yazı: ögüt: en naşîha yuḳāl ögüt birdi naşşaḥu ey ‘atā en nāşîha

Çeviri: Ögüt, ögüt vermek anlamında ögüt verdi denir.

K nüshası 8b/10-11: أَلْصِيحَه يَقَالُ أَكْتُ بَرْدَى نَصَحَه اِي اعطاهُ النَّصِيحَه

Çeviri yazı: ögüt: en naşîha yuḳāl ögüt berdi naşşaḥ ey ā‘tā en nāşîha

Çeviri: Ögüt, ögüt vermek anlamında ögüt verdi denir.

Sözlükler: DLT: ögüt “öğüt” (Atalay, c.4, 1986, s. 453), ögüt “advice” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 45), ögüt “öğüt” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 785); CC: yok; Ter. T: ögütle- “öğüt vermek” (Toparlı vd, 2000, s. 131); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: ögüt “öğüt” (Eminoğlu, 2011, s. 262); Tuh. Z: ögüt “öğüt” (Atalay, 1945, s. 224), öwüt/ögüt “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 97); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ige

V nüshası 5a/12, D nüshası 8b/2, K nüshası 8b/11: لَكَا: الْمَبْرَد

Çeviri yazı: ige: el mabrad

Çeviri: Eğe.

Sözlükler: DLT: ige di “eyeledi” (Atalay, c.4, 1986, s. 227), egä- “sharpen, gnash” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 20), ige- “bıçak vb. bilemek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 662); CC: egev “eğe, törpü” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 463), egev “feile” (Grönbech, 1942, s. 84); Ter. T: ige “eğe, demirci egesi” (Toparlı vd, 2000, s. 108); Dur. M: ige “eye, törpü” (Toparlı, 2003, s. 82); Kav. K: yok; Kit. E: ige “eğe, demir törpüsü” (Eminoğlu, 2011, s. 211); Tuh. Z: ege- “eğelemek” (Atalay, 1945, s. 167), egedi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 63); King Dic: egek “file, sharp” (Golden, 2000, s. 284), êgek “törpü, eğe” (Güner, 2017, s. 55); Bül. Müş: yok.

ök

ig

V nüshası 5a/15: إك: المغزل و الدا مشترك بينهما

Çeviri yazı: ig: al mağzal ve el dā müşterek beynahumā

Çeviri: İp eğirmeye yarayan alet.

D nüshası 8b/6: إك: شغل²³

Çeviri yazı: ig: şağal

Çeviri: İş.

K nüshası 8b/14-15: إك: المغزل و الدا مشترك بينهما

Çeviri yazı: ig: al mağzal ve el dā müşterek beynahumā

Çeviri: İp eğirmeye yarayan alet.

Sözlükler: DLT: ig “iğ, ip bükme için kullanılan aygıt. Bu manada (yig) dahi denir. Hastalık” (Atalay, c.4, 1986, s. 226), yigi/yi “seam (garment)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 224), ĩg “iğ” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 661); CC: yok; Ter. T: yig “iğ, deret, illet” (Toparlı vd, 2000, s. 157); Dur. M: ig “iğ” (Toparlı, 2003, s. 85); Kav. K: yok; Kit. E: ig “hasta, hastalık, ağrı” (Eminoğlu, 2011, s. 211); Tuh. Z: iğ “iğ” (Atalay, 1945, s. 176), égew “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 158); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

üğü

V nüshası 5a/15, D nüshası 8b/6: أكو: البومة

Çeviri yazı: üğü: el būme

Çeviri: Baykuş.

K nüshası 8b/15-9a/4: أكو: المهد و يسمى ايضا بَشِك و الفرق بينهما أَنَّ بَشِكٌ مُتَخَزٌ من الخشب و الحديد سريرا للصغير و اكرُمُك اعم من ذلك و هو كلما يحرك الصغير فيه من سرير و غيره و يشتمل ايضا على ارجوجه الصغير²⁴

Çeviri yazı: üğü: el mehd ve yusemmi eyzān bişik ve'l fark baynahumā āna bişik muttahiz min el ḥaṣb ve'l ḥadīd serīr liṣ-ṣağīr ve ögrümük ā'm min zalik ve huve kullamā yuḥarrık el ṣağīr fihe min serīr ve gayrihe ve yuṣtemel eyzān ‘āla arcūca eṣ ṣağīr

Çeviri: Baykuş (üğü sözcüğünden hareketle), beşik (yanlışlıkla verilen açıklamadan hareketle) veya salıncak içerisinde küçük yatak bulunduran ve ahşaptan yapılmış olan sallanabilen her türlü şey için kullanılır.

²³ D nüshasında sözcüğe karşılık olarak “iş, çalışma” anlamı verilmiş.

²⁴ Öğü/üğü (baykuş) ve ögrümük (beşik) sözcükleri ve açıklamaları karıştırılmıştır.

Sözlükler: DLT: ügi “baykuş, Türklerin çoğu ügi diye söylerler, doğrusu da budur.” (Atalay, c.4, 1986, s. 709), ügi “owl” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 58), ügi “Türklerde (ölçünlü dilde) ve Kıpçaklarda baykuş” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 930); CC: ügü “baykuş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 593), ügü “evle” (Grönbech, 1942, s. 269); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ügü “uhu kuşu” (Atalay, 1945, s. 273), ügü “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 60); King Dic: yok; Bül. Müş: ügü “sowa (duza) (Zajaczkowski, 1958, s. 55), ügüw “ügü, baykuş” (Al-Turk, 2012, s. 173).

ügrümük

V nüshası 5a/17-18: اَكْرُمُك: اعم من ذلك و هو كل الصغیر فیهِ من سریر و غیره و ينطلق ایضاً علی من ذلك ارجوجه الصغیر

Çeviri yazı: ügrümük: ā‘m min zalik ve huve kull eş şağīr fihe min serīr ve ğayrihe ve yunṭalīk ‘ala min zalik ārcūcuha’s şağīr

Çeviri: Beşik veya salıncak içersinde küçük yatak bulunduran ve ahşaptan yapılmış olan sallanabilen her türlü şey için kullanılır.

D nüshası 8b/7-10: اَكْرُمُك: المهد و یسمی ایضاً بِشِك و الفرق بینهما أَنَّ بِشِك مَتَخَز من الخشب و الحديد سریرا للصغیر و اَكْرُمُك اعم من ذلك و هو كُلُّمَا يُحَرِّك الصغیر فیهِ من سریر و غیره و یشتمل ایضا علی ارجوجه الصغیر

Çeviri yazı: ügrümük: el mehd ve yusemmi eyzān bişik ve’l fark baynahumā ānna bişik muttaḥiz min el ḥaṣb ve’l ḥadīd serīr liş-şağīr ve ögrümük ā‘m min zalik ve huve kullamā yuḥarrīk el şağīr fihe min serīr ve ğayrihe ve yuṣtemel eyzān ‘āla arcūca eş şağīr

Çeviri: Beşik veya salıncak içersinde küçük yatak bulunduran ve ahşaptan yapılmış olan sallanabilen her türlü şey için kullanılır.

K nüshası: Gerekli açıklama bir önceki madde başının dipnotunda verilmiştir.

Sözlükler: DLT: ügürmek “deve üzerine iki taraflı atılarak içerisine binilen sepetle sepete benzer nesne. Oğuzlar buna ügürmek derler.” (Atalay, c.4, 1986, s. 710), tāgirmāk/ügürmek “camel-litter” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 184), ügürmek “Oğuz lehçesinde deve tahtirevanı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 936); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

egin

V nüshası 5a/19, D nüshası 8b/11, K nüshası 9a/4-5: اِكْنُ: الكِتْفَ وَ بِا لِقَبْجَاقِي اَيْن

Çeviri yazı: egin: el kıtf ve bil kıbcākī eyin

Çeviri: Omuz, Kıpçakça eyin.

Sözlükler: DLT: egin “sırt, eğin” (Atalay, c.4, 1986, s. 171), ägin “kürek kemiği, omuz” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 20), egin “kürek kemiği, omuz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 634); CC: yok; Ter. T: egin “sırt, arka” (Toparlı vd, 2000, s. 104); Dur. M: yok; Kav. K: iyin “omuz” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: iğın “omuz, sırt, arka” (Eminoğlu, 2011, s. 211); Tuh. Z: yok; King Dic: egin “his shoulder, shoulder” (Golden, 2000, s. 207), ègin “omuz” (Güner, 2017, s. 55); Bül. Müş: yok.

igne

V nüshası 5a/19: اِكْنَا: الابْرَه وَ بِالْقَبْجَاقِيَه اِيَا

Çeviri yazı: igne: el ıbre ve bil kıbcākīyye iye

Çeviri: İğne, Kıpçakça iye.

D nüshası 8b/11: اِكْنَا: الابْرَه

Çeviri yazı: igne: el ıbre

Çeviri: İğne.

K nüshası 9a/5: اِكْنَا: الابره و بِالْقَبْجَاقِيَه اِنَاك

Çeviri yazı: igne: el ıbre ve bil kıbcākīyye inek(?)

Çeviri: İğne, Kıpçakça inek.

Sözlükler: DLT: yigne “iğne” (Atalay, c. 4, 1986, s. 789), yignä “needle” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 225), yigne “iğne” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 974); CC: igine “iğne” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 484), igine/ ine “nadel” (Grönbech, 1942, s. 105); Ter. T: iyne “iğne” (Toparlı vd, 2000, s. 110); Dur. M: igne “iğne” (Toparlı, 2003, s. 85); Kav. K: igne “iğne” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: igne “iğne” (Eminoğlu, 2011, s. 211); Tuh. Z: igne “iğne” (Atalay, 1945, s. 176), iyne “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 45); King Dic: yigne “needle” (Golden, 2000, s. 148), yigne “iğne” (Güner, 2017, s. 138); Bül. Müş: yok.

alın

V nüshası 5a/21, D nüshası 8b/13, K nüshası 9a/7: اَلْنُ: الجِبْهَة

Çeviri yazı: alın: el cebhe

Çeviri: Cephe, alın.

Sözlükler: DLT: alın “alın, insanın karşısına gelen yer, cephe; dağın yumru ve yüksek tarafı” (Atalay, c.4, 1986, s. 19), alın “forehead, brow (mountain)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 7), alın “alın” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 419); CC: alın “alın” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 419), alın “stirn” (Grönbech, 1942, s. 36); Ter. T: alın “alın” (Toparlı vd, 2000, s. 86); Dur. M: alın “alın” (Toparlı, 2003, s. 70); Kav. K: yok; Kit. E: alın “alın” (Eminoğlu, 2011, s. 158); Tuh. Z: alın “alın” (Atalay, 1945, s. 139), alın “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 74); King Dic: alın “forehead” (Golden, 2000, s. 98), alın “alın” (Güner, 2017, s. 26); Bül. Müş: yok.

el

V nüshası 5a/22, D nüshası 8b/15, K nüshası 9a/9: ال: اليد

Çeviri yazı: el: el yed

Çeviri: El.

Sözlükler: DLT: elig “el” (Atalay, c.4, 1986, s. 177), älig “hand” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 22), elig “el” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 637); CC: èl “el” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 465), el “hand” (Grönbech, 1942, s. 86); Ter. T: il “el” (Toparlı vd, 2000, s. 109); Dur. M: el “el” (Toparlı, 2003, s. 83); Kav. K: el “el” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: el “el” (Eminoğlu, 2011, s. 197); Tuh. Z: èl “el” (Atalay, 1945, s. 168), èl “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 144); King Dic: el “hand” (Golden, 2000, s. 105), èl “kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü, el” (Güner, 2017, s. 56); Bül. Müş: yok.

al

V nüshası 5b/22-23: ال: الحيلة و الفرس الاشقر مائل علي أصفر مشترك بينهما

Çeviri yazı: al: el hîle ve’l faraş el āşkar māyîl ‘ala āşfar müşterek beynehumā

Çeviri: Hile, sarı renge yakın at bu iki sözcük arasında müşterek olarak kullanılır.

D nüshası 8b/15-9a/1: ال: الحيلة و الفرس الاشقر مائل علي صفر مشترك بينهما

Çeviri yazı: al: el hîle ve’l faraş al āşkar māyîl ‘ala şufr müşterek beynehumā

Çeviri: Hile, sarı renge yakın at bu iki sözcük arasında müşterek olarak kullanılır.

K nüshası 9a/9-10: ال: الحيلة و الفرس المائل الي الأصفرة مشترك بينهما

Çeviri yazı: al: el hîle ve'l faraş el âşkar mâyîl ala eş şufra muşterek beynehumā

Çeviri: Hile, sarı renge yakın at bu iki sözcük arasında müşterek olarak kullanılır.

Sözlükler: DLT: al “hile, al” (Atalay, c.4, 1986, s. 17), āl “deceit, trickery” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 6), āl/al “hile, aldatma” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 546); CC: al “hile, dalavere, kurnazlık” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 622), al “kniff” (Grönbech, 1942, s. 33); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: al “al, aldatma, düzen, hile” (Eminoğlu, 2011, s. 157); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ala

V nüshası 5a/23: أَلَا: الفرس الأبلق و يُقَالُ أَلَجَا

Çeviri yazı: ala: el farasu'l āblaḳ ve yuḳāl alaca

Çeviri: Ala renkli at ve alaca da denir.

D nüshası: yok.

K nüshası 9a/11: أَلَا: الفرس الايلق²⁵ و يقال أَلَجَا

Çeviri yazı: ala: el farasu'l āylaḳ ve yuḳāl alaca

Çeviri: Ala renkli at ve alaca da denir.

Sözlükler: DLT: ala “ala tenli kişi” (Atalay, c.4, 1986, s. 18), ala “leprous, spotted black and White” (Dankoff ve Kelly, s. 1985, 7), ala “alaca” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, 547); CC: ala “ala, alaca” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 547), ala “scheckig” (Grönbech, 1942, s. 34); Ter. T: alaça “alaca, ala renkli” (Toparlı vd, 2000, s. 86); Dur. M: alaca “alaca” (Toparlı, 2003, s. 70); Kav. K: ala “ela” (Toparlı vd, 1999, s. 100); Kit. E: ala “ala, karışık renkli, alaca” (Eminoğlu, 2011, s. 158); Tuh. Z: ala “ala” (Atalay, 1945, s. 139), ala “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 39); King Dic: ala “leprous, leper” (Golden, 2000, s. 186), ala “alaca, iki veya daha çok renkli rengârenk” (Güner, 2017, s. 26); Bül. Müş: yok.

ülü vü ülüş

V nüshası 5b/1: أَلُو و أَلُشْن: النصيب

Çeviri yazı: ülü ve ülüş: en naşîb

Çeviri: Kısmet, pay, nasip.

²⁵ ب harfi yerine yanlışlıkla ي yazılmıştır.

D nüshası 9a/1-2: أُلُوق²⁶ و أُلُوش: النَّصِيب مُشْتَرَك بَيْنَهُمَا

Çeviri yazı: ülü ve ülüş: en naşīb müşterek beynehumā

Çeviri: Kısım, pay, nasip müşterektir.

K nüshası 9a/12: أُلُوش و أُلُوش: النَّصِيب

Çeviri yazı: ülü ve ülüş: en naşīb

Çeviri: Kısım, pay, nasip.

Sözlükler: DLT: ülüş “pay, hisse” (Atalay, c.4, 1986, s. 712), ülüş/ülüg “naşīb; tafriqa al-anşibā” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 59), ülüş “pay, hisse” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 932); CC: ülüş “pay, hisse” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 539), ülüş “teil” (Grönbech, 1942, s. 270); Ter. T: üleştir- “taksim etmek, dağıtmak” (Toparlı vd, 2000, s. 151); Dur. M: yok; Kav. K: ülüş- “paylaşmak, üleşmek” (Toparlı vd, 1999, s. 128); Kit. E: ülüş “hisse, bölüm, parça, baht, kısım” (Eminoğlu, 2011, s. 299); Tuh. Z: ülüş “pay, hisse” (Atalay, 1945, s. 274), ülüş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 76); King Dic: yok; Bül. Müş: ülüş “część, udział” (Zajackowski, 1958, s. 55), ülüş “ülüş, hisse, pay” (Al-Turk, 2012, s. 101).

il

İ: لِلْبَدَدِ و الصِّلَحِ مُشْتَرَك بَيْنَهُمَا و مِنْهُ يُقَالُ لِلرَّسُولِ الَّذِي يُطْلَبُ
الصِّلَحِ إِلَاجِي الرَّسُولِ

Çeviri yazı: il: lil beled ve’s şulh müşterek beynehumā ve minhe yuḵāl li’r resul ellezī yuṭlāb eş şulh ilçi er resul

Çeviri: İl ve barış sözcükleri arasında ortaktır ve bu sözcükten hareketle barış talep eden aracıya/resula elçi denir.

D nüshası 9a/2-3: ²⁷ الْأَجَا: و مِنْهُ يُقَالُ لِلرَّسُولِ الَّذِي يُطْلَبُ الصِّلَحِ إِلَاجِي

Çeviri yazı: alaca: ve minhe yuḵāl lil resul ellezī yuṭlāb eş şulh elçi

Çeviri: Bundan barış talep eden kişiye elçi.

K nüshası 9a/12-14: لِلْبَدَدِ و الصِّلَحِ مُشْتَرَك بَيْنَهُمَا و مِنْهُ يُقَالُ لِلرَّسُولِ الَّذِي يُطْلَبُ الصِّلَحِ إِلَاجِي الرَّسُولِ

²⁶ Buradaki kaf işareti inceltme olduğunu belirtmek için kullanılmış.

²⁷ Burada dört farklı sözcük karışımı durumdadır. Ela/ala, alaca, ülü-ülüş ve il sözcükleri birbirine karışmış ela/ala sözcüğü hiç yokken V nüshasında bu sözcüğün açıklamasında yer alan “alaca” sözcüğü D nüshasında “il” sözcüğünü açıklayan madde başına yazılmış bununla birlikte “ülü ve ülüş” sözcüklerinde yer alan açıklamanın bir kısmı da aslında “il” sözcüğüne aittir.

Çeviri yazı: il: lil beled ve's şulh müşterek beynehumā ve minhe yuḳāl li'r resul ellezī yuṭlab eṣ şulh ilçi er resūl

Çeviri: İl ve barış sözcükleri arasında ortaktır ve bu sözcükten hareketle barış talep eden aracıya/resula elçi denir.

Sözlükler: DLT: el/il “vilayet, iki bey arasındaki barışıklık” (Atalay, c.4, 1986, s. 175), el “realm or province, courtyard” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 21), il “ülke, devlet” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 664); CC: el “memleket” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 465), el “volk, provinz” (Grönbech, 1942, s. 86); Ter. T: il “barış” (Toparlı vd, 2000, s. 108); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: il “il, şehir, yurt, memleket” (Eminoğlu, 2011, 212); el “il” (Atalay, 1945, s. 168)²⁸, el “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 144); King Dic: il “subordinate” (Golden, 2000, s. 112), el “bağımlı, tâbi, ülke” (Güner, 2017, s. 56); Bül. Müş: il “spokój, pokój” (Zajęczkowski, 1958, s. 22), il “sulh” (Al-Turk, 2012, s. 105).

ol

V nüshası 5b/3-4: أَلْ: هُوَ وَ بِمَعْنَى زَاكَ وَ بِمَعْنَى الْأَصْلِ وَ يُقَالُ بِمَعْنَى التَّحْسِينِ يُقَالُ فِي الْمَدْحِ

أَلْ صَغَا وَ يُقَالُ أَلَى أَى أَحْسَنْتَ وَ أَلَى أَلَى

Çeviri yazı: ol: huve ve bi ma'na el aşl ve yuḳāl bi ma'na et taḥsīn yuḳāl fi'l medḥ ol şağa ve yuḳāl ulu ey āhsanat ve olay olay

Çeviri: O, asil manası ayrıca medihte de tahsin manasında.

D nüshası 9a/3-5: أَلْ: هُوَ بِمَعْنَى ذَاكَ وَ بِمَعْنَى الْأَصْلِ وَ يُقَالُ بِمَعْنَى التَّحْسِينِ يُقَالُ فِي الْمَدْحِ أَلْ صَغَا وَ يُقَالُ أَلَى أَى أَحْسَنْتَ وَ أَلَى أَلَى

Çeviri yazı: ol: huve ve bi ma'na zāk ve bi ma'na al aşl ve yuḳāl ve yuḳāl bi ma'na et taḥsīn yuḳāl fi el medḥ ol şağa ve yuḳāl ulu ey āhsanat ve olay olay

Çeviri: O anlamında, asil anlamında ve medihte de tahsin manasında.

²⁸ Atalay, her ne kadar sözcüğe “il” (Atalay, 1945: 168) anlamını vermiş de olsa metnin aslında sadece “el” anlamına gelen كَف (30b/8) sözcüğü bulunmaktadır. Ayrıca sözcük Al-Turk'un çalışmasında da sadece “el” sözcüğüne karşılık olarak alınmıştır (Al-Turk, 2006, s. 144).

أُل: هو بمعنى ذَاكر و بمعنى الاصل و يقال بمعنى التحسين 9a/14-15: K nüshası
يَقَالُ فِي الْمَدْحِ أُلٌ صَغَا وَيُقَالُ أُلِي أَي أَحْسَنْتَ وَ إِلَى إِلَى

Çeviri yazı: ol: huve ve bi ma‘na zāk ve bi ma‘na al aşl ve yukāl ve
yukāl bi ma‘na et tahsīn yukāl fī el medḥ ol şağa ve yukāl ulu ey
āḥsanat ve olay olay

Çeviri: O anlamında, asil anlamında ve medihte de tahsin
manasında.

Sözlükler: DLT: ol “o demektir” (Atalay, c.4, 1986, s. 431), ol “he,
that, definitely” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 39), ol “o”
(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 773); CC: ol “o” (Argunşah ve
Güner, 2015, s. 533), ol “demonstratives pronomen” (Grönbech,
1942, s. 175); Ter. T: ol “o” (Toparlı vd, 2000, s. 130); Dur. M: ol
“o” (Toparlı, 2003, s. 100); Kav. K: ol “o” (Toparlı vd, 1999, s. 119);
Kit. E: ol “o, teklik üçüncü kişi zamiri, sıfat” (Eminoğlu, 2011, s.
252); Tuh. Z: ol “o, tekil üçüncü şahıs ismi” (Atalay, 1945, s. 221),
ol “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 94); King Dic: ol “he, she,
it” (Golden, 2000, s. 88), ol “o, işaret sıfatı, işaret zamiri” (Güner,
2017, s. 95); Bül. Müş: ol “ow, tamten” (Zajaczkowski, 1958, s. 35),
ol “o” (Al-Turk, 2012, s. 205).

eleşke

V nüshası 5b/5, D nüshası 9a/5-6, K nüshası 9a/16-9b/1: الشُّكَا: قَطْعُ
العَجِينِ الرَّقَاقِ الْمَصْلُوقِ مَعَ اللَّحْمِ أَوْ عَلَى حِدَةٍ

Çeviri yazı: eleşke: kaç‘ el ‘acīn er raqāk el maşlūk ma‘l laḥm āv ‘ala
ḥadda

Çeviri: Etli kesilmiş ve kızartılmış hamur parçaları.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K:
yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ölü

V nüshası 5b/6, D nüshası 9a/6, K nüshası 9b/2: أُلُو: لَمَيِّتٌ

Çeviri yazı: ölü: el meyyīt

Çeviri: Ölü.

Sözlükler: DLT: ölüg “ölü” (Atalay, c.4, 1986, s. 457), ölüg
“mayyit” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 47), ölüg “ölü” (Ercilasun
ve Akkoyunlu, 2014, s. 786); CC: ölü “ölü” (Argunşah ve Güner,
2015, s. 538), ölü “tot, ein toter” (Grönbech, 1942, s. 183); Ter. T:
ölü “ölü” (Toparlı vd, 2000, s. 132); Dur. M: yok; Kav. K: öl-
“ölmek” (Toparlı vd, 1999, s. 120); Kit. E: ölüg “ölü, ölmüş”

(Eminoğlu, 2011, s. 262); Tuh. Z: öli “ölü” (Atalay, 1945, s. 225); King Dic: ölüğ “dead” (Golden, 2000, s. 122), ölüğ “ölü” (Güner, 2017, s. 100); Bül. Müş: yok.

ulu

V nüshası 5b/7, D nüshası 9a/6-7, K nüshası 9b/2: ألو: الكبیر

Çeviri yazı: ulu: el kebîr

Çeviri: Büyük, ulu.

Sözlükler: DLT: uluğ “her şeyin büyüğü” (Atalay, c.4, 1986, s. 691), uluğ “large, great, old” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 53), uluğ “yüce, ulu, büyük” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 921); CC: ulu “büyük, ulu” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 588), ulu “gross” (Grönbech, 1942, s. 265); Ter. T: ulu barmağ “başparmak” (Toparlı vd, 2000, s. 150); Dur. M: ulu tağ “büyük dağ” (Toparlı, 2003, s. 117); Kav. K: ulu “büyük” (Toparlı vd, 1999, s. 127); Kit. E: uluğ “ulu, büyük, başkan” (Eminoğlu, 2011, s. 296); Tuh. Z: ulu “ulu” (Atalay, 1945, s. 269); King Dic: ulu “great” (Golden, 2000, s. 116), ulu “büyük, saygın, ulu” (Güner, 2017, s. 126); Bül. Müş: yok.

ulu anası

V nüshası 5b/7, D nüshası 9a/7, K nüshası 9b/3: ألو أنسی: ام الام و معناه الام الكبيره

Çeviri yazı: ulu anası: ummu’l umm ve ma’na el umm’ul kebîre

Çeviri: Annenin annesi ve büyük anne.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ulu azu

V nüshası 5b/8, D nüshası 9a/8, K nüshası 9b/4: ألو أزو: كَبَار الْأَضْرَاس

Çeviri yazı: ulu azu: kubāru’l āḍrās

Çeviri: Büyük diş.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: ulu tiş “azı dişi” (Toparlı, 2003, 117); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ılı şu

V nüshası 5b/13, D nüshası 9a/13, K nüshası 9b/10-11: إلی صُو: إي ما سخن

سخن

Çeviri yazı: ılı şu: ey mā saḥn

Çeviri: Ilık su.

Sözlükler: DLT: ılığ “ılık Oğuzca ve Kıpçakça” (Atalay, c.4, 1986, s. 216), yiliy “fâtır” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 226), ılığ “ılık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 656); CC: yok; Ter. T: ıllı şu “hamam, sıcak su” (Toparlı vd, 2000, s. 108); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ılı su “ılık su, hamam” (Atalay, 1945, s. 174), yılı şu “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 82); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

alp

V nüshası 5b/14, D nüshası 9a/14, K nüshası 9b/11: أَلْب: الشجاع

Çeviri yazı: alp: eş şecâ‘

Çeviri: Cesaret.

Sözlükler: DLT: alp “yiğit” (Atalay, c.4, 1986, s. 21), alp “brave, warrior” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 8), alp “kahraman, yiğit, şecaatli” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 549); CC: alpavut “asilzade, soylu, aristokrat” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 626), alpavut “soldat” (Grönbech, 1942, s. 35); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: alp “yiğit, cesur” (Eminoğlu, 2011, s. 159); Tuh. Z: yok; King Dic: alp “courageous, brave, valiant” (Golden, 2000, s. 117), alp “yiğit, cesur, (kişi), alp” (Güner, 2017, s. 27); Bül. Müş: yok.

altı

V nüshası 5b/14, D nüshası 9a/14, K nüshası 9b/11: أَلْتِي: الستّ

Çeviri yazı: altı: es sütte

Çeviri: Altı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: altı “altı (sayı)” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 626), alty “sechs” (Grönbech, 1942, s. 36); Ter. T: altı “altı (sayı)” (Toparlı vd, 2000, s. 87); Dur. M: altı “altı sayısı” (Toparlı, 2003, s. 70); Kav. K: altı “altı sayısı” (Toparlı vd, 1999, s. 100); Kit. E: altı “altı sayısı” (Eminoğlu, 2011, s. 159); Tuh. Z: altı “altı” (Atalay, 1945, s. 139), altı “altı” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: altı “six” (Golden, 2000, s. 190), altı “altı” (Güner, 2017, s. 27); Bül. Müş: alty “sześć” (Zajaczkowski, 1958, s. 7), altı “altı” (Al-Turk, 2012, s. 180).

alçu

V nüshası 5b/14, D nüshası 9a/14-15, K nüshası 9b/11-12: أَلْجُوش: ثَمَر شجر فى بلاد الترك شبيه بالزعرور

Çeviri yazı: alçu: şemer şecer fî bilādu’t turk şebbih bāliz ‘urūr

Çeviri: Türk illerinde yetişen alıça benzer bir ağaç türünün meyvesi.
Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ulağ

V nüshası 5b/15, D nüshası 9a/15, K nüshası 9b/13: أَلَقُّ: البريد

Çeviri yazı: ulağ: el barîd

Çeviri: Postacı, posta işi için kullanılan kişi.

Sözlükler: DLT: ulağ “ulağ, beyin emriyle koşa koşa giden postacının başka bir ata erişip bininceye değin, bindiği at” (Atalay, c.4, 1986, s. 688), ulay “post relay horse; patch” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 53), ulag “beyin emriyle hızlı posta için alınan ve diğerine ulaşıncaya kadar binilen at” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 920); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

iliki

V nüshası 5b/16, D nüshası 9b/1, K nüshası 9b/14: أَلِكِي: الهاون

Çeviri yazı: iliki el hāvan

Çeviri: Havan.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

olturkaç~ olturğaç

V nüshası 5b/17, D nüshası 9b/2, K nüshası 9b/14-15: أَلْطُرْقَاجُ: الكرسي
و يقال بالغين مكان القاف

Çeviri yazı: olturkaç: el kursî ve yukāl bil ġayn mekānu'l kâf

Çeviri: Sandalye, kaf yerine ġayn ile de söylenir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: olturguç “sandalye, oturak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 523), olturyuê “bank, sessel” (Grönbech, 1942, s. 177); Ter. T: oltur- “oturmak” (Toparlı vd, 2000, 130); Dur. M: yok; Kav. K: oltur- “oturmak” (Toparlı vd, 1999, s. 119); Kit. E: oldur- “oturmak” (Eminoğlu, 2011, s. 259); Tuh. Z: olturğaç “oturulacak yer, kerevet” (Atalay, 1945, s. 221), olturğaç “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 146); King Dic: oltur “sit down” (Golden, 2000, s. 63), oltur- “oturmak” (Güner, 2017, s. 95); Bül. Müş: yok.

ovlağ

V nüshası 5b/17-18, D nüshası 9b/3, K nüshası 9b/15: أُولَاقُ: وَلَدُ الْغَزَالِ

Çeviri yazı: ovlağ: veledu'l ġazāl

Çeviri: Ceylan yavrusu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: avlak “oğlak, av” (Atalay, 1945, s. 144), awlak, oğlak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 105); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ilgik

V nüshası 5b/18, D nüshası 9b/3, K nüshası 9b/16: إِلْكَ: العُروَة

Çeviri yazı: ilgik: el ‘urve

Çeviri: İlik.

Sözlükler: DLT: ilik “ilik. Oğuzca, öbür Türkler yilik derler.” (Atalay, c.4, 1986, s. 231), yilik “marrow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 226), yilik “ilik” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 975); CC: yok; Ter. T: ilkek “ilik” (Toparlı vd, 2000, s. 109); Dur. M: ilik “ilik” (Toparlı, 2003, s. 109); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ilik/ilgik “ilik-elbisede-” (Atalay, 1945, s. 177), ilgek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 125); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ülkü

V nüshası 5b/18, D nüshası 9b/3, K nüshası 9b/16: أَلْكَو: الغرض المتباعد

Çeviri yazı: ülkü: el ğaražu’l mutebāi’d

Çeviri: Gelecekteki hedef, amaç.

Sözlükler: DLT: ülkü “ahid, peyman” (Atalay, c.4, 1986, s. 712), ülgü “measure” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 59), ülgü “ölçü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 932); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

alem

V nüshası 5b/19, D nüshası 9b/4, K nüshası 9b/16-10a/1: أَلْم: العَلْم

Çeviri yazı: alam: el ‘alem

Çeviri: Alem, nişan, iz, bayrak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: alam “alem, tuğ, nişan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 418), alam fahne” (Grönbech, 1942, s. 34); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: ‘alem “nakış, süs, sarığın altın teli, işaret, nişan” (Eminoğlu, 2011, s. 158); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

alancı

V nüshası 5b/19, D nüshası 9b/4, K nüshası 10a/1: أَلْنَجَى: الرُّجُلُ العَاتَى

Çeviri yazı: alancı: er rucul el ‘ātī

Çeviri: Soğuk kalpli kimse.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ilgerü

V nüshası 5b/9: إلكرى: الاول

Çeviri yazı: ilgeri: el evvel

Çeviri: İleri, önce.

D nüshası 9b/4: إلكرى: الاول

Çeviri yazı: ilgeri: el evvel

Çeviri: İleri, önce.

K nüshası 10a/1: إلكردى: الاول

Çeviri yazı: ilgerdi: el evvel

Çeviri: İleri, önce.

Sözlükler: DLT: yok; CC: ilgeri “ilk, ön, önce” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 484), ilgeri “vorne, vorar” (Grönbech, 1942, s. 106); Ter. T: yılgeri “ön” (Toparlı vd, 2000, s. 158); Dur. M: ilgeri “ileri” (Toparlı, 2003, s. 85); Kav. K: ilgeri “ileri” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: ilgerü “ileri, önde, önce” (Eminoğlu, 2011, s. 212); Tuh. Z: ilgeri “ileri” (Atalay, 1945, s. 177), ilgeri “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 47); King Dic: ilerü “in front of” (Golden, 2000, s. 97), ilerü “ileri, ön” (Güner, 2017, s. 65); Bül. Müş: ilerü “nopród, wprózd, prezdz” (Zajączkowski, 1958, s. 22), ilerü “ileri, ön” (Al-Turk, 2012, s. 190).

ölçi

V nüshası 5b/19, D nüshası 9b/5-6, K nüshası 10a/1-2: ألج: القياس و الاعتبار

Çeviri yazı: ölçi: el kıyās ve'l ‘itibār

Çeviri: Ölçü ve itibar.

Sözlükler: DLT: yok; CC: ölçe “ölçü” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 538), ölcē “mass” (Grönbech, 1942, s. 182); Ter. T: ölç- “ölçmek” (Toparlı vd, 2000, s. 132); Dur. M: ölşek “ölçek” (Toparlı, 2003, s. 101); Kav. K: yok; Kit. E: ölç- “ölçmek, yeri ekip biçmek için sürmek” (Eminoğlu, 2011, s. 262); Tuh. Z: ölç “ölçü” (Atalay, 1945, 225), ölç “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 141); King Dic: ölc- “measure” (Golden, 2000, s. 75), ölç- “öçlmek” (Güner, 2017, s. 10); Bül. Müş: ölüc “miara” (Zajączkowski, 1958, s. 36), ölüç “ölüç” (Al-Turk, 2012, s. 142).

elli

V nüshası 5b/20, D nüshası 9b/5, K nüshası 10a/2: أَلَى: الخمسون

Çeviri yazı: elli: el ḥamsūn

Çeviri: Elli sayısı.

Sözlükler: DLT: elliğ “elli” (Atalay, c.4, 1986, s. 177), ällig “fifty” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 22), elliğ “elli” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 637); CC: yok; Ter. T: elli “elli” (Toparlı vd, 2000, s. 104); Dur. M: yelli “elli sayısı” (Toparlı, 2003, s. 122); Kav. K: elli “elli sayısı” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: yok; Tuh. Z: elli “sayıda elli” (Atalay, 1945, 168), elli “elli” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: elli “fifty” (Golden, 2000, 193), èlli “elli” (Güner, 2017, s. 57); Bül. Müş: älli “pięćdziesiąt” (Zajączkowski, 1958, s. 10), elli “elli” (Al-Turk, 2012, s. 182).

ilek²⁹

V nüshası 5b/20, D nüshası 9b/5, K nüshası 10a/2: إِلْكَ: الثَّيْن

Çeviri yazı: ilek: et tīn

Çeviri: İncir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

elik³⁰

V nüshası 5b/20, D nüshası 9b/5, K nüshası 10a/3: إِلْكَ: الْعَزَال

Çeviri yazı: elik: el ḡazāl

Çeviri: Ceylan, gazel.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: ilik “geyik” (Toparlı vd, 2000, s. 109); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ellig

V nüshası 9b/20-21, D nüshası 9b/6, K nüshası 10a/3-4: أَلْكَ: الْقَفَاز و

هُوَ مُرْكَبٌ مِنْ أَلِ الْيَدِ وَ لِكَ اللَّحِقِ عِلَامَةٌ لِإِعْدَادِ

Çeviri yazı: ellik: el kufāz ve huve murekkep min el el yed ve lik el lāḥiqa ‘alāmeten lil ā’dād

Çeviri: Eldiven el ve lik ekinden oluşmuştur.

²⁹ İsmi Derleme Sözlüğü’nde tanığı verilen şu illerde halen devam ettiği tespit edilmiştir: Aydın, Denizli, İzmir, Konya, Muğla
(http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_ttas&view=ttas&kategori1=acikla2&ko d=115701 19.01.2019).

³⁰ İsmi Türkçe okunuşunu verebilmek için verilen hareketler, tam olarak seçilememektedir bu nedenle ismi ilek olma ihtimali de bulunmaktadır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

oluḡ

V nüshası 5b/22, D nüshası 9b/7, K nüshası 10a/4-5: أَلْقُ: الْمُنْعَبُ الَّذِي يَجْرِي فِيهِ الْمَا بِسْرَعِه

Çeviri yazı: oluḡ: el miṣ‘ab ellezī yecrī fihe el mā bis sur‘a

Çeviri: İçerisinden süratli su akan yer/delik.

Sözlükler: DLT: oluḡ “oluḡ, yalak” (Atalay, c.4, 1986, s. 438), oluḡ “something hollowed out of a tree trunk: through small boat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 40), oluḡ “hayvanlara bir şey içirmek için yemlik gibi ağaçtan oyulan şey” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 774); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

alaḡ

V nüshası 5b/22-23, D nüshası 9b/7-8, K nüshası 10a/5-6: أَلْقُ: اخْتِلَافُ الرَّايِ يَقَالُ الْقَدْلَرُ اخْتَلَفَ رَايَهُم

Çeviri yazı: alaḡ: iltihāf er rāy yuḡāl alaḡdılar iltihāf rāyuhum

Çeviri: Fikir ayrılığı fikir ayrılığına düştüler için alakdılar deniliyor.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: alaḡ “pekitme edatı” (Atalay, 1945, s. 139), alaḡ “ama, alaḡ kelimesi haberde ve diğerleri için pekitme edatı” (Al-Turk, 2006, s. 244); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

aluḡ

V nüshası 5b/23-6a/1: أَلْقُ: عَدَهُ الدَّابَّةُ كَايْنَا مَاكَانَتْ يَقَالُ الْقُ لَا سُو الْعَدَهُ

Çeviri yazı: aluḡ: ‘idde ed dābbe kāyinā mā kānet yuḡāl aluḡla sū’l ‘idde

Çeviri: Her türlü semer, palan, hayvanın üzerinde konulan şey ve aynı zamanda fiil şekli aluḡla şeklindedir.

D nüshası 9b/8-9: أَلْقُ: عَدَهُ الدَّابَّةُ كَايْنَا مَاكَانَتْ يَقَالُ الْقُ لَا سُو الْعَدَهُ

Çeviri yazı: aluḡ: ‘idde ed dābbe kāyinā mā kānet yuḡāl aluḡla ey sū’l ‘idde

Çeviri: Her türlü semer, palan, hayvanın üzerinde konulan şey ve aynı zamanda fiil şekli aluḡla şeklindedir.

K nüshası 10a/6-9: أَلْقُ: عَدَهُ الدَّابَّةُ كَايْنَا مَاكَانَتْ الْجَعِيرَاقُ اخْفَضَ الشَّدْرَدِي وَزَع أَلْكَ الْقَقَّازُ الدُّرْدُمُ شَبَكَتْ يَقَالُ الْقُ لَا سُو الْعَدَهُ

Çeviri yazı: aluḡ: ‘idde ed dābbe kāyinā mā kānet alçağıraḡ(?) aḡfaz üleşdirdi vazza’ ellik el ḡuffāz oldurdum/öldürdüm şebeket yuḡāl aluḡla sū’l ‘idde

Çeviri: Her türlü semer, palan, hayvanın üzerinde konulan şey ve aynı zamanda fiil şekli aluḡla şeklindedir. Ayrıca burada ellik “eldiven” ismi ile üleşdirdi “üleştirdi” fiillerinin açıklaması verilmiştir.

Sözlükler: DLT: uluḡ ton “eskimiş, yıpranmış elbise. Her eskiyen nesneye uluk denir.” (Atalay, c.4, 1986, s. 692), oluḡ “sturdy, shabby, worn” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 40), uluk “eski, yıpranmış olan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 921); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ülker

V nüshası 6a/1, D nüshası 9b/9-10, K nüshası 10a/9: الْكُر: الثُّرَيَّا

Çeviri yazı: ülker: eş şureyyā

Çeviri: Süreyya yıldızı.

Sözlükler: DLT: ülker “ülker” (Atalay, c.4, 1986, 712), ülkär “pleiades” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 59), ülker “ülker yıldızı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 932); CC: yok; Ter. T: ülker “ülker yıldızı” (Toparlı vd, 2000, s. 151); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ülker “ülker yıldızı” (Atalay, 1945, s. 274), ülker “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 64); King Dic: ülker yıldız “pleiades” (Golden, 2000, s. 134), ülker yıldız “ülker yıldızı” (Güner, 2017, s. 128); Bül. Müş: ülkär “cześć, udział” (Zajaczkowski, 1958, s. 55), ülker “ülker, Süreyya yıldızı, Boğa burcunda yedi yıldızdan oluşan takım” (Al-Turk, 2012, s. 53).

elgin

V nüshası 6a/1-2, D nüshası 9b/10, K nüshası 10a/9-10: الْكِنْ: الْغَرِيبُ
و الصَّاعِقَةُ مَشْتَرِك

Çeviri yazı: elgin: el ḡurub ve’s şā’ika muşterek

Çeviri: Garib (yolcu) ve saika/yıldırım sözcükleri arasında ortaktır.

Sözlükler: DLT: elkin/yelkin “yolcu, misafir” (Atalay, c.4, 1986, s. 177), yelgin/elgin “traveller” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 222), elgin “yolcu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 637); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ulaḫ

V nüshası 6a/2, D nüshası 9b/10, K nüshası 10a/10: أُلُق: الخوض

Çeviri yazı: ulaḫ: el havz

Çeviri: Havuz, içi su dolu yer.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: aḫaq “basen, cisterna” (Zajaczkowski, 1958, s. 7), alaḫ “alak, bataklık yer, havuz”(Al-Turk, 2012, s. 69).

elek

V nüshası 6a/2, D nüshası 9b/11, K nüshası 10a/10: أَلَك: الْمُخْل وَ الكاف للالة

Çeviri yazı: elek: el munḫul ve'l kef lil ālet

Çeviri: Elek, elemeye yarayan alet.

Sözlükler: DLT: elge- “elemek” (Atalay, c.4, 1986, s. 176), älgä- “sift” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 22), elge- “un vb. elemek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 636); CC: ëlek “elek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 465), elek “sieb” (Grönbech, 1942, s. 87); Ter. T: elek “elek” (Toparlı vd, 2000, s. 104); - yelek “elek, kalbur” (Toparlı, 2003, s. 122); Kav. K: yok; Kit. E: ele- “elemek, elekten geçirmek” (Eminoğlu, 2011, s. 197); Tuh. Z: elek “elek” (Atalay, 1945, s. 168), elek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 158); King Dic: elekkele- “sift” (Golden, 2000, s. 68), ëlekkele- “elekten geçirmek, elemek” (Güner, 2017, s. 57); Bül. Müş: yok.

ilgü

V nüshası 6a/3: إَلْغُو: معلوم يُرمي اليه

Çeviri yazı: ilgü: ma'lüm yurmī ileyh

Çeviri: Hedef alınan yer.

D nüshası 9b/11: إَلْغُو: غرض معلوم يُرمي اليه

Çeviri yazı: ilgü: garz ma'lüm yurmī ileyh

Çeviri: Siyasî olarak ilerlenecek olan hedefe işaret eder.

K nüshası 10a/11: إَلْغُو: معلوم يُرمي اليه

Çeviri yazı: ilgü: ma'lüm yurmī ileyh

Çeviri: Hedef alınan yer.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

alkış

V nüshası 6a/3-4: أَلْقِش: التَّنَاء أَلْقِش فَلِدَى اى جعل التَّنَاء بمعنى أثنى

Çeviri yazı: alkış: eṣ ṣenā' alkış kıldı ey ca'l eṣ ṣenā' bi ma'na uṣnī
Çeviri: Şükür etmek, dua etmek, dua etti anlamında alkış kıldı denir.
D nüshası 9b/12: اَلْقَسْ قَلْدَى: اى جعل اَلْنَّاءَ بمعنى اُتْنَى

Çeviri yazı: alkış kıldı: ey ca'l eṣ ṣenā' bi ma'na uṣnī

Çeviri: Dua etti anlamında alkış kıldı denir.

K nüshası 10a/11-12: اَلْقَسْ: اَلْنَّاءَ اَلْقَسْ قَلْدَى اى جعل اَلْنَّاءَ بمعنى اُتْنَى

Çeviri yazı: alkış: eṣ ṣenā' alkış kıldı ey ca'l eṣ ṣenā' bi ma'na uṣnī
Çeviri: Şükür etmek, dua etmek, dua etti anlamında alkış kıldı denir.

Sözlükler: DLT: alkış “dua etme, öğme, birinin iyiliklerini soyma” (Atalay, c.4, 1986, s. 21), alqış “tanā” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 8), alkış “övgü, dua, insanın iyiliklerini zikretme ve menkıbelerini sayma; (peygamber için) salavat” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 548); CC: alqış “dua, övgü, kutlama, iyi dilek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 624), alqyş “segen” (Grönbech, 1942, s. 35); Ter. T: yok; Dur. M: alqış “dua, hayır dua” (Toparlı, 2003, s. 70); Kav. K: alqış “dua” (Toparlı vd, 1999, s. 100); Kit. E: alkış “övmeye, dua” (Eminoğlu, 2011, s. 158); Tuh. Z: alkış “alkış, öğme” (Atalay, 1945, s. 139), alkış “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 72)³¹; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ilgün

V nüshası 6a/4-5, D nüshası 9b/12-13, K nüshası 10a/12-14: اَلْكُنْ: اَلدَّوْلَةُ وَ هُوَ مُرْكَبٌ مِنْ اِلْ بَلَدٍ وَ كُنَ الشَّمْسُ فَجَعَلُوا ذَلِكَ عِبَارَةً عَنْ التَّوَلَّى

Çeviri yazı: ilgün: ed devle ve huve murekkeb min il beled ve kün eṣ ṣems fecā'lū ṣalik 'ibāre 'anni'd devle

Çeviri: Devlet, sözcük il (köy/şehir) ve kün (güneş) sözcüklerinden oluşmuştur.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

alma

V nüshası 6a/5: اَلْمَا: اَلتَّقَاخُ

Çeviri yazı: alma/elma: et tuffāḥ

Çeviri: Elma.

³¹ Al-Turk, sözcük ile ilgili şu açıklamaya yer verir: “Sayfa kenarında ve bu kelimenin yanında (/ğ/ ile de denir) şeklinde bir ibare vardır. Bundan anlıyoruz ki Türkmenler bu kelimeye alqış da der. Bundan başka (alkış kelimesi dua için de kullanılır) anlamında bir ibare vardır” (Al-Turk, 2006, s. 72).

D nüshası 9b/14: أَلْمَا: التَّفَاحُ

Çeviri yazı: alma/elma: et tuffāḥ

Çeviri: Elma.

K nüshası 10a/14: أَلْمَا: التَّفَاحُ

Çeviri yazı: alma/elma: et tuffāḥ

Çeviri: Elma.

Sözlükler: DLT: alma “elma Oğuzca, öbür Türkler almıla derler” (Atalay, c.4, 1986, s. 21), almıla “apple” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 7), alma “elma” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 549); CC: alma “elma” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 419), alma “apfel” (Grönbech, 1942, s. 35); Ter. T: alma “elma” (Toparlı vd, 2000, s. 86); Dur. M: alma “elma” (Toparlı, 2003, s. 70); Kav. K: alma “elma” (Toparlı vd, 1999, s. 100); Kit. E: yok; Tuh. Z: elma “elma” (Atalay, 1945, s. 168), alma “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 66); King Dic: alma “elma” (Golden, 2000, s. 156), alma “elma” (Güner, 2017, s. 27); Bül. Müş: yok.

alnaḥ

V nüshası 6a/6, D nüshası 9b/14, K nüshası 10a/14-15: أَلْنَاḤ: اسْمُ عَلَمٍ

Çeviri yazı:alnaḥ: ısmu ‘alemun

Çeviri: Özel isim

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

alu

V nüshası 6a/6: أَلُو: الْعَاجِز عَنْ غَرِيمِهِ يُقَالُ بُو سَنَدَنْ أَلْدُرَ اِى هَذَا مِنْ أَعَاجِزٍ وَ إِذَا أَرَادُوا أَعْجَزَ قَالُوا أَلُرَقْدُرَ

Çeviri yazı: alu: el ‘āciz ‘ann ġarime yuḳāl bu senden aludur ey hezā min ā‘ācaz ve izā ārādū ā‘caz ḳālū aluraḳdur

Çeviri: Aciz, aciz iki kişi arasında karşılaştırma yapıldığında bu senden aludur diyerek bu senden daha acizdir derler ayrıca daha aciz biri görüldüğünde alurakdur diyerek acizliğin derecesi artırılır.

D nüshası 9b/14-15-10a/1: أَلُو: عَاجِزٌ عَنْ غَرِيمِهِ يُقَالُ بُو سَنَدَنْ أَلْدُرَ اِى هَذَا عَاجِزٌ وَ إِذَا أَرَادُوا أَعْجَزَ قَالُوا أَلُرَقْدُرَ

Çeviri yazı: alu: ‘āciz ‘ānn ġarime yuḳāl bu senden aludur ey hezā ‘āciz ve izā ārādū ā‘caz ḳālū aluraḳdur

Çeviri: Aciz, aciz iki kişi arasında karşılaştırma yapıldığında bu senden aludur diyerek bu senden daha acizdir derler ayrıca daha aciz biri görüldüğünde alurakdur diyerek acizliğin derecesi artırılır.

أَلُو: الْعَاجِز عَنْ غَرِيمِهِ يَقَالُ بُو سَنَّذُنْ أَلْدُرْ اِي هَذَا مِنْ 10a/15-10b/1 K nüshası
أعاجز و إذا أرادوا أعجز قالو أَلُرْقُدُرْ

Çeviri yazı: alu: el ‘āciz ‘ann ġarime yuḵāl bu senden aludur ey hezā
min ā‘ācaz ve izā ārādū ā‘caz ḵālū aluraḵdur

Çeviri: Aciz, aciz iki kişi arasında karşılaştırma yapıldığında bu
senden aludur diyerek bu senden daha acizdir derler ayrıca daha aciz
biri görüldüğünde alurakdur diyerek acizliğin derecesi arttırılır.

Sözlükler: DLT: elük “alay etme, maskraya alma” (Atalay, c.4, 1986, s. 178), älük “mockery” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 22), elük “alay etme” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 637); CC: elükle- “alay etmek, küçük düşürmek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 465), elikle- “verspotten, höhnen” (Grönbech, 1942, s. 87); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: alu “alış” (Atalay, 1945, s. 139), alu “alınan” (Al-Turk, 2006, s. 235); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

altı

V nüshası 6a/8, D nüshası 10a/1, K nüshası 10b/1: أَلْطَى: السِّتَّة

Çeviri yazı: altı: es sitte

Çeviri: Altı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: altı “altı (sayı)” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 87), alty “sechs” (Grönbech, 1942, s. 36); Ter. T: altı “altı (sayı)” (Toparlı vd, 2000, s. 87); Dur. M: altı “altı sayısı” (Toparlı, 2003, s. 70); Kav. K: altı “altı” (Toparlı vd, 1999, s. 100); Kit. E: altı “altı sayısı” (Eminoğlu, 2011, s. 159); Tuh. Z: altı “sayıda altı” (Atalay, 1945, s. 139), altı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: altı “six” (Golden, 2000, s. 190), altı “altı” (Güner, 2017, s. 27); Bül. Müş: alty “sześć” (Zajaczkowski, 1958, s. 7), altı “altı” (Al-Turk, 2012, s. 180).

altıgu

V nüshası 6a/8-19: أَلْطَغُو أَلْفَسَا أَلْطَن دَقْنُ أَلْطُرُّرْ دُرْدُو دُرْلَ سَادَبَا دَقْنُ إِنْدَرَر: قسبر
هَذَا الْمَثَلُ أَلْطَغُو السِّتَّةَ الْمَجْمَعَةَ أَلْفَسَا أَوْ اخْتَلَفُوا وَ سَا هِيَ إِدَاةُ الشَّرْطِ أَلْطَنُ التَّحْتِ وَ دَا
بِمَعْنَى فِي وَقْ بِمَعْنَى الْإِضَافَةِ وَ النُّونُ بِمَعْنَى الْمَفْعُولِ لِيَهْ وَيَعْبُرُ عَنِ الطَّنِّ بِالَّذِي مِنْهُمْ
أَلْطُرُّرْ يُوَخِّذُ مِنْهُمْ دُرْدُو وَ الْإِرْبَعَةَ الْمَجْمَعَةَ وَ دُرْدُو هُوَ الْإِرْبَعَةُ وَ هَذِهِ الْوَائِدَةُ أَلْطَغُو أَلْفَسَا أَلْطَنُ دَقْنُ أَلْطُرُّرْ
الاجتماع مع الرقق ق يخلفها مع المفخم الغين و تستعمل الكاف أيضا موضع الواو و الكاف
هي الاصل دُرْلَ شَالَانِ انْتَضَمُوا بِمَعْنَى إِنْ انْفَقُوا يَقَالُ دُرْلَ أَيْ انْتَضَمَ وَ دُرْدُو نَظْمُهُ غَيْرُهُ
دَبَا التَّلْ وَ الْيَا فَوْخُ وَ يَرَادُنُهُ التَّلْ وَ دَقْنُ التَّلْ الَّذِي فِي التَّلْ عَلِي مَا فُسِّرْنَا إِنْدَرُّرْ يَنْزِلُ إِنْدِي
نَزَلَ إِنْدَر

Çeviri yazı: alğaü alaḡsa altındakın altüzur dördevü düzelse depedaḡın indürür: ḡasbar hezā el meṡel alğaü es sitte el mecmu‘a al ḡıssā āv iḡtilafū ve sa hiye ādāte eṡ ṡarṡ altın en taḡt ve da bi ma‘na el izāfe ve‘n nūn bi ma‘na el mef‘ul ileyh ve yu‘abbir ‘ann altın bi‘z zā munhim altüzur yūaḡḡaz munhim dördevü el ārba‘ ve huve el vāv dallete ‘ala hiye el ictıma‘ ma‘r raḡıḡ ḡaf yuḡallifihā el mufahḡḡam el ḡayn ve testa‘mel el kāf eyzān mevzu‘ el vāv ve‘l kef hiye el āṡl düzelse ān intızamū bi ma‘na in ittafaḡū yuḡāl düzeldi ey intızam düzdi nazḡam ḡayre debe/depe et tal ve el yāfūḡ yuradunaha et til ve daḡın et tal ellezī fī et tal ‘ala mā fassarnā indürür yunezzil indi nezzel indir

Çeviri: Altısı alaksa (anlaşamazsa) altındakini alırlar dördü düzelse (bir araya gelse) tepedekini indirirler: Örnekte olduğu gibi alğaü altısı birlikte anlamındadır (dilociler?) sa‘nın ṡarṡ eki olduğu konusunda ihtilafa düṡtüler da bulunma hal eki kaf (k harfi) izafet nun ise mef‘ul ileyh anlamındadır. altın alt anlamında (?) altüzur alır anlamında dördevü dördü birlikte anlamında ve vav sesi (vU eki kastedilmekte) topluluḡa işaret eder –ince sesli olanlarda- ḡaf sesi kalın seslilerde ve ḡayn ile kef sesleri de aynı anlamda kullanılır ancak kef sesi aslidir. Düzelse dizilmiş/dizilme anlaṡtılar, bir araya geldiler, ittifak ettiler anlamında ayrıca düzeldi ve dizdi de denir. Bunun dışında debe/depe (tepe) indürür indirir ve indi anlamında da indi denir.

D nüshası 10a/1-13: ا الطغۇ: الستة المجتمعون و من امثالهم اطلعوا القسا الطن دقن الطرر دزدو دزل سا دبا دقن اندرر نفس هذا المثل الطغوا الستة المجتمعة القسا ان اختلوا و ساهي اداة الشرط الطن التحت و دا بمعنى في و من ق الاضافة و النون بمعنى المفعوليه و يعبر عن اطن دقن الطغو الستة المجتمعة القسا ان القسا بالذي تحتهم اطرر يوخذ منهم دزدو الاربعة المجتمعون و دزد هي الاربعه هذه الواو دالة علي هيئة الاجتماع مع المرقق و يخلفها مع المفخم الغين و تستعمل الكاف ايضا موضع الواو و الكاف هي الاصل دزل سا ان انتظموا بمعنى ان اتفقوا يقال دزلي اي انتظم و دزدي نظمه غيره دبا التل و التافوخ و يراد به التل و دقن الذي في التل علي ما فسرنا اندرر ينزل اندي نزل اندردي نزل

Çeviri yazı: alğaü: es sittetu el muctemi‘ūn ve min emṡālihım alğaü alaḡsa altındakın altüzur dördevü düzelse depedaḡın indürür nafs hezā el meṡel alğaü es sittetu el muctemiu‘ alaḡsa in iḡtilafū ve sa hiye ādātu eṡ ṡarṡ altın et taḡt ve da bi ma‘na fī ve min ḡaf el izāfe ve‘l nūn bi ma‘na el mef‘ūliyye ve yu‘abbir in altındakın alğaü es

sitte el muctemi‘ alaksa in billezī taḥtihim alṭuzur yuahḥaz minhum dördevü el arba‘tu el muctemi‘ün ve dörd hiye el arba‘ hezahe el vāv dällete ‘ala hiyyetu‘l ictimā‘ ma el marḵuḵ ve yuḥallafihe ma‘ el mufahḥam el ġayn ve tasta‘mel el ḵef eyzān mevzu‘ el vāv ve el kef hiyye el aṣl düzilse in intazamū bi ma‘na in ittafaḵū yuḵāl dizildi ey intazam ve düzdi nazḡama ġayrihe depe et tal ve el yafūḥ ve yurād bihe et tal ve daḵin ellezī fī et tal ‘ala mā fassarnā indirür yennezil indi nazil indürdi nazḡal

Çeviri: Altısı birlikte anlamında ve ayrıca şu örnekte olduğu gibi altısı alaksa (anlaşamazsa) altındakini alır dördü düzelse tepedekini indürür. Bu örnekte alṭaḡu altısı birlikte anlamında alaksa sözcüğündeki sa şart-adet eki için (dilciler?) ihtilafa düştüler altın alt anlamında ve da bulunma hâl eki ḵaf izafet ve nun sesi mef‘ul ileyh anlamındadır. alṭaḡu altısı birlikte alaksa altında alṭuzur alır anlamında dördevü dördü birlikte anlamında ve dörd dört anlamında buradaki vav (vU eki kastedilmekte) topluluğu ifade etmektedir – ince seslilerde- kalın seslilerde ġayn ve kef sesleri kullanılır ve kef sesi aslıdır. Düzilse (düzelmek) ittifaḵ ettiler anlamında kullanılır dizildi ve düzdi (dizdi) sözcükleri de kullanılır. indirir anlamında indürür, indi anlamında indi ve indirdi anlamında da indürdi kullanılır.

K nüshası 10b/1-15: اَلطَّغُو: السَّتَةُ الْمُجْتَمِعُونَ و من امثالهم اَلطَّغُو اَلْقَسَا اَلطَّنْ دَقِّن الطَّرُّرْ دُرْدُو دُرْل سَا دَبَا دَقِّن اِنْدُرُرْ تَفْسِيرْ هَذَا الْمَثَلُ الطَّغُو السَّتَةُ الْمُجْتَمِعَةُ اَلْقَسَا اِن اَخْتَلَفُوا و سَا هِيَ اِدَاةُ الشَّرْطِ الطَّنْ التَّحْتِ و دَا بِمَعْنَى فِي و ق بِمَعْنَى الْاِضَافَةِ و النَّوْنُ بِمَعْنَى الْمَفْعُولِيَّةِ وَيَعْبُرُ عَنِ اَلطَّنْ بِالَّذِي تَحْتَهُمُ اَلطَّرُّرْ يُوْخِذُ مِنْهُمْ دُرْدُو الْارْبَعَةُ الْمُجْتَمِعُونَ و دُرْدُ هُوَ الْارْبَعَةُ و هَذِهِ الْوَاوُ ذَالَةٌ عَلَي هَيْئَةِ الْاجْتِمَاعِ مَعَ الْمَرْقَقِ و يَخْلُقُهَا مَعَ الْمَفْحَمِ الْغَيْنِ و تَسْتَعْمَلُ الْكَافُ اَيْضًا مَوْضِعَ الْوَاوِ الْكَافُ هِيَ الْاَصْلُ دُرْل سَا اِن اِنْتَضَمُوا بِمَعْنَى اِن اِنْتَفَقُوا يَقَالُ يَزِلْدِي اَي اِنْتَضَمَ وَ دُرْدِي نَظْمُهُ غَيْرُهُ دَبَا التَّلَّ وَ الْيَاْفُوْخُ وَ يُرَادُ بِهِ التَّلَّ وَ دَقِّن الَّذِي فِي التَّلَّ عَلَي مَا فَسَّرْنَا اِنْدُرُرْ تَنْزِلُ اِنْدِي نَزْلُ اِنْدُرْدِي نَزْلُ

Çeviri yazı: alṭaḡu: es sittetu el muctemi‘ün ve min emṣālihīm alṭaḡu alaksa alṭundaḵin alṭuzur dördevü düzelse depedaḵin indürür naḡs hezā el meṣel alṭaḡu es sittetu el muctemiu‘ alaksa in ihtilafū ve sa hiye ādātu eṣ ṣārt alṭin et taḥt ve da bi ma‘na fī ve ḵaf bi ma‘na el izāfe ve‘l nūn bi ma‘na el mef‘ūliyye ve yu‘abbir in alṭin billezī taḥtihim alṭuzur yuahḥaz minhum dördevü el arba‘tu el muctemi‘ün ve dörd hiye el arba‘ hezahe el vāv dällete ‘ala hiyyetu‘l ictimā‘ ma el marḵuḵ ve yuḥallafihe ma‘ el mufahḥam el ġayn ve tasta‘mel el

kef eyzān mevzu‘ el vāv ve el kef hiyye el aşl düzilse in intazamū bi ma‘na in ittafaķū yuķāl dizildi ey intazam ve düzdi nazzama ğayrihe depe et tal ve el yafūh ve yurād bihe et tal ve dakın ellezī fī et tal ‘ala mā fassarnā indirür yennezil indi nazil indürdi nazzal

Çeviri: Altısı birlikte anlamında ve ayrıca şü örnekte olduğu gibi altısı alaksa (anlaşamazsa) altındakini alır dördü düzelse tepedekini indürür. Bu örnekte alťađu altısı birlikte anlamında alaķsa sözcüğündeki sa şart-adet eki için (dilociler?) ihtilafa düştüler altın alt anlamında ve da bulunma hâl eki kaf izafet ve nun sesi mef‘ul ileyh anlamındadır. alťađu altısı birlikte alaķsa altında altüzur alır anlamında dördevü dördü birlikte anlamında ve dörd dört anlamında buradaki vav (vU eki kastedilmekte) topluluğu ifade etmektedir – ince seslilerde- kalın seslilerde gayn ve kef sesleri kullanılır ve kef sesi aslıdır. Düzilse (düzelmek) ittifak ettiler anlamında kullanılır dizildi ve düzdi (dizdi) sözcükleri de kullanılır. indirir anlamında indürür, indi anlamında indi ve indirdi anlamında da indürdi kullanılır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

imdi

V nüshası 6a/20, D nüshası 10a/14, K nüshası 10b/16: اَمْدَى: الآن

Çeviri yazı: imdi: el ān

Çeviri: Şimdi.

Sözlükler: DLT: emdi “şimdi” (Atalay, c.4, 1986, s. 178), ämdi “now” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 8), emdi “şimdi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 637); CC: emdi “şimdi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 466), emdi, imdi “jetzt” (Grönbech, 1942, s. 88); Ter. T: imdi “şimdi” (Toparlı vd, 2000, s. 109); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: imdi “şimdi” (Atalay, 1945, s. 177), imdi “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 47); King Dic: imdi “now” (Golden, 2000, s. 96), emdi “şimdi” (Güner, 2017, s. 57); Bül. Müş: yok.

emek~emek

V nüshası 6a/21, D nüshası 10a/15, K nüshası 11a/1-2: اَمْكُ: التَّعَب وَ يُقَالُ اَمْكُ بِالْتَرَكْمَانِي

Çeviri yazı: emgek: et ta‘b ve yuķāl emek bit turkmānī

Çeviri: Sıkıntı, zorluk Türkmençe emek denir.

Sözlükler: DLT: emgek “emek, mihnet” (Atalay, c.4, 1986, s. 179), ämgäk “miñna” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 23), emgek “sıkıntı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 637); CC: emgek “ıstırap, acı, işkence, vahşi, zalim”(Argunşah ve Güner, 2015, s. 698), emgek “leiden, qual” (Grönbech, 1942, s. 88); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: emgek “acı, sıkıntı, zahmet, eziyet” (Eminoğlu, 2011, s. 197); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

emcek

V nüshası 6b/1, D nüshası 10b/3, K nüshası 11a/5: أَمَجَكُ: أَلْدَى

Çeviri yazı: emcek: eş sedi

Çeviri: Göğüs, meme.

Sözlükler: DLT: yok; CC: emçek “meme” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 466), emcek “brustwarze” (Grönbech, 1942, s. 87); Ter. T: emcek “meme” (Toparlı vd, 2000, s. 104); Dur. M: emçek “meme” (Toparlı, 2003, s. 83); Kav. K: emçek “meme” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: emçek “emçek, meme” (Eminoğlu, 2011, s. 197); Tuh. Z: emçek “meme” (Atalay, 1945, s. 168), emçek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 72); King Dic: emçek “breast” (Golden, 2000, s. 104), emçek “meme” (Güner, 2017, s. 57); Bül. Müş: yok.

am ve amcuḵ

V nüshası 6b/1, D nüshası 10b/4, K nüshası 11a/5: أَم و أَمَجُوق: الفرج

Çeviri yazı: am ve amcuḵ: el farac

Çeviri: Am.

Sözlükler: DLT: em “kadının dişilik aleti. Oğuzlar ve Kıpçaklarda” (Atalay, c.4, 1986, s. 178), am “female organ” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 8), am “Oğuz ve Kıpçak lehçelerinde kadınlık organı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 549); CC: am “dişilik organı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 420), am(en “zuersl” (Grönbech, 1942, s. 89); Ter. T: am “kadının cinsel organı” (Toparlı vd, 2000, s. 87); Dur. M: amcuḵ “dişilik organı” (Toparlı, 2003, s. 100); Kav. K: am “kadınlık organı” (Toparlı vd, 1999, s. 100); Kit. E: yok; Tuh. Z: am “kadının dişilik aygıtı” (Atalay, 1945, s. 139), am “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 134); King Dic: am “pudendum of the female” (Golden, 2000, s. 212), am “dişilik organı” (Güner, 2017, s. 27); Bül. Müş: yok.

amaç

V nüshası 6b/3, D nüshası 10b/7, K nüshası 11a/9: أَمَجُ: الْعَرَضُ الْمُنْقَارِب

Çeviri yazı: amaç: el ġaražu'l mutaķārib

Çeviri: Yakın tarihteki hedef.

Sözlükler: DLT: amaç “amaç, hedef, nişangâh” (Atalay, c.4, 1986, s. 23), amaç “target, plow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 8), amaç “hedef” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 549); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: amaç “amaç, nişangâh” (Atalay, 1945, s. 222), amaç “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 156); King Dic: amaç “target” (Golden, 2000, s. 177), amaç “hedef” (Güner, 2017, s. 27); Bül. Müş: yok.

ana

V nüshası 6b/6, D nüshası 10b/8, K nüshası 11a/11: أَنَا: أَلَام

Çeviri yazı: ana: el umm

Çeviri: Anne.

Sözlükler: DLT: ana “ana” (Atalay, c.4, 1986, s. 23), ana “mother” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 9), ana “anne” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 550); CC: ana “anne” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 627), ana “mutter” (Grönbech, 1942, s. 37); Ter. T: ana “anne” (Toparlı vd, 2000, s. 87); Dur. M: yok; Kav. K: ana “anne” (Toparlı vd, 1999, s. 100); Kit. E: ana “anne” (Eminoğlu, 2011, s. 159); Tuh. Z: ana “ana” (Atalay, 1945, s. 140), ana “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 38); King Dic: ana “mother” (Golden, 2000, 109), ana “anne” (Güner, 2017, s. 28); Bül. Müş: ana “matka” (Zajaczkowski, 1958, s. 7), ana “ana, anne” (Al-Turk, 2012, s. 137).

anuk

V nüshası 6b/6-8: أَنُك: الْحَاضِرُ يُقَالُ أَتَقْلَغِلُ أَي حَضِرُهُ وَ يُقَالُ إِذَا طَلَبَ الْإِنْسَانُ الْهَدِيَّةَ يُقَالُ لَصَاحِبِهِ أَرَمَعْنُ مَعْنَاهُ أَيْنَ الْهَدِيَّةِ فَيَجِيبُهُ صَاحِبُهُ أَنُقَطِرُ أَي حَضِرُ

Çeviri yazı: anuk: el hāzır yukāl anuklağıl ey hāzıra ve yukāl izā talaba el insān el hedīyye yukāl li’ş şāhibe armağan eyne el hedīyye fecīhebihe şāhibe anuktur ey hāzır

Çeviri: Hazır ve hazırla anlamında anuklağıl denir. Bunun yanında bir insan bir başkasından hediye talep ettiği zaman hediye verecek kişiye armağan³² der ve bu sözcük hediye anlamındadır. Hediye verecek kişi ise, anuktur diyerek hediyenin hazır olduğunu belirtir.

³² Her iki nüshada da armağan sözcüğü anukla- fiili olmadan yazılmıştır. Bunun unutmadan kaynaklanan bir eksiklik olduğunu düşünmekteyiz sebebi ise; hediyeyi

اُنُقُّ: الحاضر يقال اُنُقِلَ اى احضره و يقال اذا طَلَبَ الانسان
الهدية يقال لصاحبه اُرْمَعُنْ مَعْنَاهُ اَيْنَ الْهَدِيَّةُ فَيَجِيبُهُ صاحبه اُنُقُطِرْ اَيُّ حَاضِرٍ

Çeviri yazı: anuk: el hâzır yukāl anuklağıl ey āh̄zara ve yukāl izā
talaba el insān el hedīyye yukāl li’ş şaḥibe armağan eyne el hedīyye
fecīhebihe şaḥibe anuk̄tur ey hâzır

Çeviri: Hazır ve hazırla anlamında anuklağıl denir. Bunun yanında
bir insan bir başkasından hediye talep ettiği zaman hediye verecek
kişiye armağan der ve bu sözcük hediye anlamındadır. Hediye
verecek kişi ise, anuktur diyerek hediyenin hazır olduğunu belirtir.

اُنُقُّ: الحاضر يقال اُنُقِلَ اى ما احضره و يقال اذا طَلَبَ
الإنسان الهدية يقال لصاحبه اُرْمَعُنْ مَعْنَاهُ اَيْنَ الْهَدِيَّةُ فَيَجِيبُهُ صاحبه اُنُقُطِرْ اَيُّ حَاضِرٍ

Çeviri yazı: anuk: el hâzır yukāl anuklağıl ey ma āh̄zara ve yukāl izā
talab el insān el hedīyye yukāl li’ş şaḥibe armağan eyne el hedīyye
fecīhebihe şaḥibe anuk̄tur ey hâzır

Çeviri: Hazır ve hazırla anlamında anuklağıl denir. Bunun yanında
bir insan bir başkasından hediye talep ettiği zaman hediye verecek
kişiye armağan der ve bu sözcük hediye anlamındadır. Hediye
verecek kişi ise, anuktur diyerek hediyenin hazır olduğunu belirtir.

Sözlükler: DLT: anuk “hazır” (Atalay, c.4, 1986, s. 29), anuk
“hâdir” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 9), anuk/anuk “hazır”
(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 552); CC: yok; Ter. T: anuklan-
“hazırlık yapmak” (Toparlı vd, 2000, s. 87); Dur. M: yok; Kav. K:
yok; Kit. E: anuk “hazır, amade” (Eminoğlu, 2011, s. 160); Tuh. Z:
anık “hazır, hazırlanmış” (Atalay, 1945, s. 140), anık “anlam
verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 82); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

enek

V nüshası 6b/8-9, D nüshası 10b/10-11, K nüshası 11a/14: اَنَكْ:
الاشيتان وَ الدَّقْنُ مُشْتَرَكٌ

Çeviri yazı: enek: el āšītān ve’d daḳın müşterek

Çeviri: Çene, sakal bu sözcükler arasında müşterektir.

Sözlükler: DLT: engek “ağzın iki yanındaki azıların bittiği yer”
(Atalay, c.4, 1986, s. 187), āḡāk “jaws, veil string” (Dankoff ve
Kelly, c.3, 1985, s. 24), eḡek “ağzın iki yanında çeneden azı dişlerine

verecek kişinin cevabının “anuktur” olması ve hediyenin hazır olduğunu anlatmak
istemesisidir. Bu cevaba karşılık olarak söylenmesi gereken talebin “armağan
anukla(gıl)” olması gerektiği düşünülmektedir.

kadar olan bölge” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 640); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: enek “damak” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: yok; Tuh. Z: enek “damak” (Atalay, 1945, s. 169), enek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 78); King Dic: enek “chin” (Golden, 2000, s. 99), ênek/ének “çene” (Güner, 2017, s. 57); Bül. Mûş: yok.

ün

V nüshası 6b/10, D nüshası 10b/12, K nüshası 11a/16: أُن: الصَوْتُ

Çeviri yazı: ün: eş şavt

Çeviri: Ses.

Sözlükler: DLT: ün “ses” (Atalay, c.4, 1986, s. 712), ün/ün “voice” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 60), ün/ün “ses” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 932); CC: ün “ses” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 593), ün “laut” (Grönbech, 1942, s. 270); Ter. T: ün “ses” (Toparlı vd, 2000, s. 151); Dur. M: yok; Kav. K: ün “ses, genel anlamda his” (Toparlı vd, 1999, s. 128); Kit. E: ün “ün, ses” (Eminoğlu, 2011, s. 299); Tuh. Z: ün “ses” (Atalay, 1945, s. 274), ün “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 115); King Dic: yok; Bül. Mûş: yok.

un

V nüshası 6b/10, D nüshası 10b/12, K nüshası 11a/16: أُن: الدَّقِيقُ

Çeviri yazı: un: ed daķık

Çeviri: Un.

Sözlükler: DLT: un “un” (Atalay, c.4, 1986, s. 49), un “flour” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 54), ūn “un” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 922); CC: un “un” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 589), un “mehl” (Grönbech, 1942, s. 265); Ter. T: un “un” (Toparlı vd, 2000, s. 150); Dur. M: un “un” (Toparlı, 2003, s. 117); Kav. K: un “un” (Toparlı vd, 1999, s. 127); Kit. E: un “un, tahıl tozu” (Eminoğlu, 2011, s. 297); Tuh. Z: un “un” (Atalay, 1945, s. 269), un “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 90); King Dic: un “flour” (Golden, 2000, s. 152), un “un” (Güner, 2017, s. 127); Bül. Mûş: un “maķa” (Zajaczkowski, 1958, s. 54), un “un” (Al-Turk, 2012, s. 130).

on

V nüshası 6b/10, D nüshası 10b/12-13, K nüshası 11a/16: أُن: عَشْرَة

Çeviri yazı: on: ‘aşre

Çeviri: On.

Sözlükler: DLT: on “sayıda on” (Atalay, c.4, 1986, s. 49), on “ten” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 41), ön “on” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 776); CC: yok; Ter. T: on “on (sayı)” (Toparlı vd, 2000, s. 130); Dur. M: yok; Kav. K: on “on sayısı” (Toparlı vd, 1999, s. 120); Kit. E: on “on, on sayısı” (Eminoğlu, 2011, s. 259); Tuh. Z: on “sayıda on” (Atalay, 1945, s. 222), on “on” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: on “ten” (Golden, 2000, s. 191), on “on” (Güner, 2017, s. 95); Bül. Müş: on “dziesięć” (Zajączkowski, 1958, s. 35), on “on” (Al-Turk, 2012, s. 181).

in

V nüshası 6b/10-13: **إِنْ: الْعَرْصُ صِنْدُ الطُّولِ وَ يُنْطَلِقُ عَلَيَّ شَرْطُ أَذُنِ الْغَنَمِ وَ** ينطلق بالقبجاقِي عَلَيَّ الْوَكْرَوِ وَ جَارِ السَّبَاعِ وَ بَيُوتِ الْحَشَرَاتِ يُقَالُ يَلْنُ أَنْذَرُهُ أَيَّ حُجْرِ الْحَيَّةِ

Çeviri yazı: in: el ‘arş şindu’t taviil ve yuntālik ‘ala şart uznu’l ğanem ve yuntālik bil kıbcākī ‘ala el vakru ve cārū’s sebā’ ve buyūt’ul haşarāt yukāl yılan inidür ey haceru’l hayya

Çeviri: Uzunluğun zıddı, in (hayvan ini) ve koyun kulağına işaret eder ayrıca Kıpçakça aslan ve haşarat deliğine işaret eder bunun için yılan inidür derler yani yılanın yaşadığı yer.

D nüshası 10b/13-15: **إِنْ: الْعَرْصُ صِنْدُ الطُّولِ وَ يُنْطَلِقُ عَلَيَّ شَرْطُ أَذُنِ الْغَنَمِ وَ** ينطلق بالقبجاقِي عَلَيَّ الْوَكْرَوِ وَ جَارِ السَّبَاعِ وَ بَيُوتِ الْحَشَرَاتِ يُقَالُ يَلْنُ أَنْذَرُهُ أَيَّ حُجْرِ الْحَيَّةِ

Çeviri yazı: in: el ‘arş şindu’t taviil ve yuntālik ‘ala şart uznu’l ğanem ve yuntālik bil kıbcākī ‘ala el vakru ve cārū’s sebā’ ve buyūt’ul haşarāt yukāl yılan inidür ey haceru’l hayya

Çeviri: Uzunluğun zıddı, in (hayvan ini) ve koyun kulağına işaret eder ayrıca Kıpçakça aslan ve haşarat deliğine işaret eder bunun için yılan inidür derler yani yılanın yaşadığı yer.

K nüshası 11a/16-11b/4: **إِنْ: الْعَرْصُ صِنْدُ الطُّولِ وَ يُنْطَلِقُ عَلَيَّ شَرْطُ أَذُنِ الْغَنَمِ وَ** ينطلق بالقبجاقِي عَلَيَّ الْوَكْرَوِ وَ جَارِ السَّبَاعِ وَ بَيُوتِ الْحَشَرَاتِ يُقَالُ يَلْنُ أَنْذَرُهُ أَيَّ حُجْرِ الْحَيَّةِ

Çeviri yazı: in: el ‘arş şindu’t taviil ve yuntālik ‘ala şart uznu’l ğanem ve yuntālik bil kıbcākī ‘ala el vakru ve cārū’s sebā’ ve buyūt’ul haşarāt yukāl yılan inidür ey haceru’l hayya

Çeviri: Uzunluğun zıddı, in (hayvan ini) ve koyun kulağına işaret eder ayrıca Kıpçakça aslan ve haşarat deliğine işaret eder bunun için yılan inidür derler yani yılanın yaşadığı yer.

Sözlükler: DLT: en/in “yan tarafa olan genişlik” (Atalay, c.4, 1986, s. 49), en “declivity, width” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 23), in “en” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 665); CC: en “en” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 467), en “ante” (Grönbech, 1942, s. 89); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: inli “geniş” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: in “en, genişlik” (Eminoğlu, 2011, s. 213); Tuh. Z: en “yassı” (Atalay, 1945, s. 169), en “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 124); King Dic: enlü “broad” (Golden, 2000, s. 266), enlü “geniş, enli” (Güner, 2017, s. 57); Bül. Müş: yok.

ansız

V nüshası 6b/14, D nüshası 11a/1, K nüshası 11b/5: أَنْسِرُ: الْعُقْلَةُ

Çeviri yazı: ansız: el ğafle

Çeviri: Ansızın.

Sözlükler: DLT: yok; CC: ansızın “ansızın, aniden” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 634), ansyzyn “plötzlich, unerwarteter weise” (Grönbech, 1942, s. 38); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

iğen

V nüshası 6b/14, D nüshası 11a/1, K nüshası 11b/5: اِنَّ:جَدًا

Çeviri yazı: iğen: cidden

Çeviri: Pek, çok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: iğen “çok” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 720), iğen “sehr” (Grönbech, 1942, s. 107); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

andavuk

V nüshası 6b/14, D nüshası 11a/2, K nüshası 11b/5-6: اَنْدَوْقُ: كَزَاك اِي مَثَل زَاك

Çeviri yazı: andavuk: kezāk ey mişl zāk

Çeviri: Böyle, bunun gibi anlamında bir edat.

Sözlükler: DLT: andağ “böyle, öyle, o kadar” (Atalay, c.4, 1986, s. 118), anday “thus” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 40), andag “Çigil lehçesinde öyle, onun gibi, böyle” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, 550); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: andağ “so, thus, that way” (Golden, 2000, s. 313), andağ “öyle” (Güner, 2017, s. 28); Bül. Müş: yok.

anda

V nüshası 6a/15, D nüshası 11a/2, K nüshası 11b/6: أُنْدَا: هنَالِك

Çeviri yazı: anda: hunālik

Çeviri: Orada, orda.

Sözlükler: DLT: anda “orada, anda” (Atalay, c.4, 1986, s. 195), anda “there” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, 40), anda “orada, ondan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 550); CC: anda “onda, orada”(Argunşah ve Güner, 2015, s. 629), andy “ein sokher” (Grönbech, 1942, s. 38); Ter. T: yok; Dur. M: anda “orada, oraya” (Toparlı, 2003, s. 71); Kav. K: anda “orada” (Toparlı vd, 1999, s. 100); Kit. E: anda “orada, oraya, oradan” (Eminoğlu, 2011, 159); Tuh. Z: anda “onda” (Atalay, 1945, s. 140), anda “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 180); King Dic: anda “there” (Golden, 2000, s. 313), anda “orada” (Güner, 2017, s. 28); Bül. Müş: anda “tam” (Zajaczkowski, 1958, s. 7), anda “orada” (Al-Turk, 2012, s. 204).

incü

V nüshası 6b/15, D nüshası 11a/3, K nüshası 11b/6-7: اِنْجُو: اللولو

Çeviri yazı: incü: el lū lū

Çeviri: İnci.

Sözlükler: DLT: yincü/cinçü “inci” (Atalay, c.4, 1986, s. 792), yinçü “pearl” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 227), yinçü “inci, büyük inci” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 976); CC: incü “inci” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 485), inçü “perle” (Grönbech, 1942, s. 106); Ter. T: yok; Dur. M: inçi “inci” (Toparlı, 2003, s. 85); Kav. K: inci “inci” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: inçü “inci” (Eminoğlu, 2011, s. 213); Tuh. Z: inci “inci” (Atalay, 1945, s. 178), inci “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 149); King Dic: yinçü “pearl” (Golden, 2000, s. 303), yinçü “inci” (Güner, 2017, s. 139); Bül. Müş: jinci “ciasto ugnieciane” (Zajaczkowski, 1958, s. 26), yençü “inci” (Al-Turk, 2012, s. 89).

ancaḳ

V nüshası 6b/15-16: اَنْجَقْ: بِمَعْنَى حَسَبْ يَقَال سَن بُوْدُرْ اَنْجَقْ

Çeviri yazı: ancaḳ: bi ma‘na ḥasb yukāl sen budur ancaḳ

Çeviri: Ancak, hasep, sen budur ancak denir.

D nüshası 11a/3: اَنْجَقْ: بِمَعْنَى حَسَبْ يَقَال سَن بُوْدُرْ اَنْجَقْ

Çeviri yazı: ancaḳ: bi ma‘na ḥasb yukāl sen budur ancaḳ

Çeviri: Ancak, hasep, sen budur ancak denir.

K nüshası 11b/7: أَنْجَقُ: بِمَعْنَى حَسَبَ يُقَالُ دُسَ بُؤْدُرُ أَنْجَقُ

Çeviri yazı: ancak: bi ma‘na hasb yukāl dus(?) budur ancak

Çeviri: Ancak, hasep budur ancak denir.

Sözlükler: DLT: ança “o kadar” (Atalay, c.4, 1986, s. 24), ança “also” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 40), ança “o kadar, onca, ona göre, şöyle” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 550); CC: ança “o kadar, öyle” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 628), ança “so, so sehr, so viel” (Grönbech, 1942, s. 37); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: ança “onca, o kadar, onun gibi, öyle” (Eminoğlu, 2011, s. 159); Tuh. Z: ancak “ancak” (Atalay, 1945, s. 140), ancak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 244); King Dic: yok; Bül. Müş: ançaq “tylko” (Zajaczkowski, 1958, s. 7), ancak “ancak, yalnız” (Al-Turk, 2012, s. 210).

anṭ

V nüshası 6b/16-17, D nüshası 11a/3-4, K nüshası 11b/8-9: أَنْطُ: الْيَمِينُ يُقَالُ أَنْطُسْتُ أَيَّ شَرِبَ الْيَمِينُ بِمَعْنَى حَلَفَ

Çeviri yazı: anṭ: el yemin yukāl anṭ işti ey şarb el yemin bi ma‘na halef

Çeviri: Yemin, ant içmek anlamında ant işti denir.

Sözlükler: DLT: and “yemin, yemin et diyecek yerde andık denir” (Atalay, c.4, 1986, s. 24), and “swearing, an oath” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 9), and “yemin, ant, söz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 550); CC: yok; Ter. T: and “ant, yemin” (Toparlı vd, 2000, s. 87); Dur. M: ant iş- “yemin etmek” (Toparlı, 2003, s. 71); Kav. K: ant “yemin, ant” (Toparlı vd, 1999, s. 101); Kit. E: ant “and, yemin, söz verme” (Eminoğlu, 2011, s. 159); Tuh. Z: ant “ant, yemin” (Atalay, 1945, s. 140), anṭ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 174); King Dic: and “swearing, oath” (Golden, 2000, s. 308), and “yemin, ant” (Güner, 2017, s. 28); Bül. Müş: yok.

anlar

V nüshası 6b/18, D nüshası 11a/6, K nüshası 11b/11: أَنْلَرُ: بِمَعْنَى هُمْ وَ بِمَعْنَى أَوْلِيَاكَ

Çeviri yazı: anlar: bi ma‘na hüm ve bi ma‘na ulāike

Çeviri: Onlar.

Sözlükler: DLT: yok; CC: anlar “anlar” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 634), anlar/alar (Grönbech, 1942, s. 175); Ter. T: anlar “onlar” (Toparlı vd, 2000, s. 87); Dur. M: anlar “onlar” (Toparlı, 2003, s. 71);

Kav. K: anlar “onlar” (Toparlı vd, 1999, s. 101); Kit. E: anlar “onlar” (Eminoğlu, 2011, s. 159); Tuh. Z: anğar “onlara” (Atalay, 1945, s. 140), anğar “onlar” (Al-Turk, 2006, s. 240); King Dic: yok; Bül. Müş: anlar “oni, tamci” (Zajączkowski, 1958, s. 7), anlar “onlar” (Al-Turk, 2012, s. 206).

inek

V nüshası 6b/20, D nüshası 11a/7, K nüshası 11b/13: إِنْكَ: البقره

Çeviri yazı: inek: el bakara

Çeviri: İnek.

Sözlükler: DLT: inek “inek Oğuzlar kaplumbağanın dışisine de inek derler” (Atalay, c.4, 1986, s. 233), ingäk “cow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 34), inek “inek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 666); CC: inek “inek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 485), inek “kuh” (Grönbech, 1942, s. 106); Ter. T: inek “inek” (Toparlı vd, 2000, s. 109); Dur. M: inek “inek” (Toparlı, 2003, s. 86); Kav. K: inek “inek” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: inek “inek” (Eminoğlu, 2011, s. 213); Tuh. Z: inek “inek” (Atalay, 1945, s. 178), inek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 60); King Dic: inek “cow” (Golden, 2000, s. 167), inek “inek” (Güner, 2017, s. 65); Bül. Müş: inäk “krowa” (Zajączkowski, 1958, s. 22), inek “inek” (Al-Turk, 2012, s. 117).

iniş

V nüshası 6b/21, D nüshası 11a/8-9, K nüshası 11b/13-14: إِنْشُ: الحَدُور وَ ضِدِّه يُقْشَن وَ هُوَ الصَّعُود

Çeviri yazı: iniş: el hadür ve zıdd yokuş ve huve eş şu‘ūd

Çeviri: İniş, yokuşun zıddı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: eniş “vadi, yamaç, iniş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 467), eniś “tal, niederung” (Grönbech, 1942, s. 89); Ter. T: iniş “iniş” (Toparlı vd, 2000, s. 109); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: iniş “iniş” (Atalay, 1945, s. 178), iniş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 79); King Dic: iniś “descent” (Golden, 2000, s. 121), éniş “iniş” (Güner, 2017, s. 57); Bül. Müş: yok.

enilik

V nüshası 6b/21-22, D nüshası 11a/9, K nüshası 11b/14: أَيْنَلِك: الحُمرة للنساء

Çeviri yazı: enilik: el hūmra lin nisā’

Çeviri: Kadınların kullandığı yanak boyası.

Sözlükler: DLT: englik “kadınların yanaklarına sürdükleri kırmızı boya” (Atalay, c.4, 1986, s. 183), aṅlik “rouge” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 24), eṅlik “allık, kadınların yanaklarını boyadıkları kırmızı bir boya” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 640); CC: yok; Ter. T: eṅlik “kadınların yüzlerine sürdükleri allık” (Toparlı vd, 2000, s. 105); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

inam

V nüshası 6b/22: اِنَّم: الامين

Çeviri yazı: inam: el emīn

Çeviri: Güvenilir, sadık.

D nüshası 11a/9-10: اِنَّم: الامين

Çeviri yazı: inam/enam: el emīn

Çeviri: Güvenilir, sadık.

K nüshası 11b/15: اِنَّا: الامين

Çeviri yazı: inam: el emīn

Çeviri: Güvenilir, sadık.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ense

V nüshası 6b/22, D nüshası 11a/10, K nüshası 11b/15: اَنَسَا: القفا

Çeviri yazı: ense: el kafā

Çeviri: Ense.

Sözlükler: DLT: yok; CC: eṅse “ense” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 700), eṅse “nacken” (Grönbech, 1942, s. 89); Ter. T: eṅse “başın arkası” (Toparlı vd, 2000, s. 105); Dur. M: eṅse “ense” (Toparlı, 2003, s. 83); Kav. K: eṅse “ense” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: yok; Tuh. Z: engse “ense” (Atalay, 1945, s. 169), eṅse “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 138); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ini

V nüshası 6b/23, D nüshası 11a/10, K nüshası 11b/16: اِنْم: الكبير يَخَاطِب الصَّغِير

Çeviri yazı: ini: el kebir yuḥaṭib eṣ ṣaḡīr

Çeviri: Büyük kardeş, küçüğüne seslenirken kullanır.

Sözlükler: DLT: ini “yaşça küçük kardeş” (Atalay, c.4, 1986, s. 233), ini “younger brother” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 34), ini

“erkeğin kendisinden küçük kardeşi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 666); CC: ini “torun, erkek torun” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 486), ini “kindersohn” (Grönbech, 1942, s. 107); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: ini “young brother” (Golden, 2000, s. 231), ini “küçük kız kardeş” (Güner, 2017, s. 65); Bül. Müş: yok.

enir

V nüshası 6b/23, D nüshası 11a/10, K nüshası 11b/16: أَنْزِرَ: المدة

Çeviri yazı: enir: el mudde

Çeviri: Zaman.

Sözlükler: DLT: ingir “aydınlıkla karanlığın birbirine karışması. Oğuzlar buna imir derler” (Atalay, c.4, 1986, s. 233), inir “twilight” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 34), inir “alacakaranlık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 666); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: anur “akres czasu, termin” (Zajęczkowski, 1958, s. 7), enüz “henüz, müddet” (Al-Turk, 2012, s. 194).

iniş

V nüshası 6b/23, D nüshası 11a/11, K nüshası 11b/16-12a/1:

إِنْشَرُ: النزول

Çeviri yazı: iniş: en nuzûl

Çeviri: İniş.

Sözlükler: DLT: yok; CC: eniş “vadi, yamaç, iniş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 467), enîş “tal, niederung, abhang” (Grönbech, 1942, s. 89); Ter. T: iniş “iniş” (Toparlı vd, 2000, s. 109); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

andan

V nüshası 7a/1, D nüshası 11a/11, K nüshası 12a/1: أَنْدَنَّ: حرف بمعنى

ثم و يكون هذ اللفظ مركب بمعنى من زاك

Çeviri yazı: andan: harfun bi ma‘na şumme ve yekûn haze el lafz murekkeb bi ma‘na min zāk

Çeviri: Ondan anlamında kullanılan bir edat, o ve dAn sözcüklerinden oluşmuştur.

Sözlükler: DLT: andın “ondan sonra anlamına gelen bir kelime” (Atalay, c.4, 1986, s. 25), andın/andan (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985,

s. 40), andan “ondan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 550); CC: andan “ondan, ondan sonra” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 629), andan (Grönbech, 1942, s. 175); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: andan “ondan” (Toparlı vd, 1999, s. 100); Kit. E: andın “andan, oradan, ondan sonra, ondan ötürü, onun için” (Eminoğlu, 2011, s. 159); Tuh. Z: andan “ondan” (Atalay, 1945, s. 140), ondan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 197); King Dic: andan “from him” (Golden, 2000, s. 94), andan “ondan” (Güner, 2017, s. 28); Bül. Müş: yok.

añıt

V nüshası 7a/3: أَنْتَ طَائِرٌ يَقَالُ لَهُ الْا نَيْسَة

Çeviri yazı: añıt: tã’ir yuqāl lehu el enīse

Çeviri: Enise denilen bir kuş.

D nüshası 11a/13: أَنْتَ طَائِرٌ يَقَالُ لَهُ الْا نَيْسَة

Çeviri yazı: añıt: tã’ir yuqāl el enīse

Çeviri: Enise denilen bir kuş.

K nüshası 12a/3-4: إِنْتَ طَائِرٌ يَقَالُ لَهُ الْا نَيْسَة

Çeviri yazı: iñat (?): tãyr yuqāl lehu el enīse

Çeviri: Enise denilen bir kuş.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

oñ

V nüshası 7a/4, D nüshası 11a/14, K nüshası 12a/4: أَنْ الِ يَمِين

Çeviri yazı: oñ: el yemīn

Çeviri: Sağ taraf.

Sözlükler: DLT: ong “sağ solun karşıtı” (Atalay, c.4, 1986, s. 438), oñ “right (hand)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 41), oñ “sağ” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 776); CC: oñ “sağ, sağ taraf” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 533), oñ “rechts, die rechte seite” (Grönbech, 1942, s. 177); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: oñ “sağ taraf” (Toparlı vd, 1999, s. 120); Kit. E: oñ “uğur, hayır, iyi, sağ, doğru” (Eminoğlu, 2011, s. 259); Tuh. Z: ongul- “onat olmak, düzelmek, seğinmek” (Atalay, 1945, s. 222), oñuldi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 55); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

oñ kolu

V nüshası 7a/4, D nüshası 11a/14, K nüshası 12a/4-5: أَنْفَلِي: الْمَيْمَنَة وَ قَلِي عَضْدَه وَ اَطْلَقْ عَلِي الْمَيْمَنَه

Çeviri yazı: oñ kolu: el meymene ve kolu ‘azda ve ātlak ‘ala el meymene

Çeviri: Sağ kol ve aynı zamanda cennet ehline itlak olur.

Sözlükler: DLT: yok; CC: oñ kolu “sağ kolu” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 788), oñ qoly “sağ kolu” (Grönbech, 1942, s. 177); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

oñ

V nüshası 7a/5, D nüshası 11a/15, K nüshası 12a/5: اُنْ: الْمُسْتَقِيم

Çeviri yazı: oñ: el mustakīm

Çeviri: Sağ, güvenli, doğru, dürüst.

Sözlükler: DLT: yok; CC: oñ “doğru, gerçek, yalan olmayan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 789), oñ (Grönbech, 1942, s. 177); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: oñ “uğur, hayır, iyi, sağ, doğru” (Eminoğlu, 2011, s. 259); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

oñat

V nüshası 7a/5, D nüshası 11a/15, K nüshası 12a/5-6: اُنْتُ: الرَّشِيد

Çeviri yazı: oñat: er reşid

Çeviri: Reşit.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: onat “olgun, engin” (Atalay, 1945, s. 222), onat “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 95); King Dic: yok; Bül. Müş: yok

añ

V nüshası 7a/5-8: اُنْ: حَاجَزُ يَقَالُ بُنْنُ اَنْ يُعْدَرُ اَي مَالِهَازَا حَاجَزُ وَيَقَالُ لِلشَّيْ الْمَفْهُومِ اَنْلُوْ اَي دُو حَاجَزُ وَ كَانِه مَنَقُولُ مِنْ مَا تَقْدَمُ لِاَنَّ الْمَفْهُومَ يَتَمَيِّزُ عَنْ غَيْرِه وَ مِنْهُ يَقَالُ اَنْلَدِي اَنْدِي حَرْفُ بِالْفَرْ

Çeviri yazı: añ: hāciz yukāl bunun añ yokdur ey mā lahze hāciz ve yukāl liş şey el mefhum anlu ey zū hāciz ve kānnehe menkūl min mā taqqadem la ann el mefhum yetemeyyez ‘ann ğayrihe ve minhe yukāl anladı anđı ħarf bin naķr

Çeviri: Zihin, an (anlam) anlamı olmayan bir şey için bunun an yokdur denir yine bunun yanında anlamlı bir mefhum için anlu denir. D nüshası 11a/15-11b/2: اُنْ: حَاجَزُ يَقَالُ بُنْنُ اَنْ يُعْدَرُ اَي مَالِهَازَا حَاجَزُ وَيَقَالُ لِلشَّيْ الْمَفْهُومِ اَنْلُوْ اَي دُو حَاجَزُ وَ كَانِه مَنَقُولُ مِنْ مَا تَقْدَمُ لِاَنَّ الْمَفْهُومَ يَتَمَيِّزُ عَنْ غَيْرِه وَ مِنْهُ يَقَالُ اَنْلَدِي اَنْدِي حَرْفُ بِالْفَرْ

Çeviri yazı: aḡ: ḥaciz yuḡāl bunun aḡ yokdur ey mā laheze ḥaciz ve yuḡāl liş şey el mefhum aḡlu ey zū ḥaciz ve kānnehe menḡūl min mā taḡaddem la ānn el mefḡūm yetemeyyez ‘ann ḡayrihe ve minhe yuḡāl aḡladı aḡdı ḡarf bin naḡr

Çeviri: Zihin, an (anlam) anlamı olmayan bir şey için bunun an yokdur denir yine bunun yanında anlamlı bir mefhum için anlu denir. K nüshası 12a/6-9: اَنْ: حاجز يقال بُنُّ اَنْ يُقَدَّرَ اِي لِهَـزَا حَاجِز و يُقَالُ لِلشَّيْءِ الْمَفْهُومِ اَنْ: اَللُّوْ اِي ذُو حَاجِز و كَانِه مَنقُول مِّن مَّا تَقَدَّم لَآنَ الْمَفْهُومِ يَتَمَيِّز عَن غَيْرِه و مِنْه يُقَالُ اَنْلَدِي اَنْلَدِي حَرْف بَالْتَقَرَّ

Çeviri yazı: aḡ: ḥaciz yuḡāl bunun aḡ yokdur ey lahze ḥaciz ve yuḡāl liş şey el mefhum aḡlu ey zū ḥaciz ve kānnehe menḡūl min mā taḡḡadem la ann el mefhum yetemeyyez ‘ann ḡayrihe ve minhe yuḡāl aḡladı aḡdı ḡarf bin naḡr

Çeviri: Zihin, an (anlam) anlamı olmayan bir şey için bunun an yokdur denir yine bunun yanında anlamlı bir mefhum için anlu denir. **Sözlükler:** DLT: yok; CC: yok; Ter. T: aḡ- “anmak, hatırlamak” (Toparlı vd, 2000, s. 87); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: aḡ- “anmak, hatırlamak” (Eminoḡlu, 2011, s. 159); Tuh. Z: ang- “anmak” (Atalay, 1945, s. 140), aḡdı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 52); King Dic: angḡıl “remember” (Golden, 2000, s. 75), aḡ- “anmak, hatırlamak” (Güner, 2017, s. 27); Bül. Müş: yok.

eḡ

V nüshası 7a/10, D nüshası 11b/5, K nüshası 12a/11-12: اَنْ: يطلق علي الخد

Çeviri yazı: eḡ: yuṡlaḡ ‘ala el ḡadd

Çeviri: Yanaḡa işaret eder.

Sözlükler: DLT: ang “yanak” (Atalay, c.4, 1986, s. 25), eḡ “cheek” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 23), eḡ “yanak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 640); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: enek “chin” (Golden, 2000, s. 99), ênek “çene” (Güner, 2017, s. 57); Bül. Müş: yok.

eḡek

V nüshası 7a/10, D nüshası 11b/5, K nüshası 12a/12: اَنْك: الذفن

Çeviri yazı: eḡek: ez zākn

Çeviri: Çene.

Sözlükler: DLT: engek “aḡzın iki yanındaki azıların bittiḡi yer” (Atalay, c.4, 1986, s. 182), äḡāk “jaws, veil string” (Dankoff ve

Kelly, c.3, 1985, s. 24), ejek “ağzın iki yanında çeneden azı dişlerine kadar olan bölge” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 640); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: ejek “damak” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: yok; Tuh. Z: engeğ “çene” (Atalay, 1945, s. 169), eneg “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 37); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ev

V nüshası 7a/12, D nüshası 11b/7, K nüshası 12a/13: أُو: البيت

Çeviri yazı: ev: el beyt

Çeviri: Ev.

Sözlükler: DLT: ew “ev” (Atalay, c.4, 1986, s. 205), äw “house” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 30), ew “ev, çadır” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 650); CC: äv “ev” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 797), ev/iv/öv “haus” (Grönbech, 1942, s. 96); Ter. T: ev “ev” (Toparlı vd, 2000, s. 106); Dur. M: yev “ev” (Toparlı, 2003, s. 124); Kav. K: ev “ev” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: ev “ev, çadır” (Eminoğlu, 2011, s. 200); Tuh. Z: ev “ev” (Atalay, 1945, s. 171), ew “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 62); King Dic: ev “house” (Golden, 2000, s. 144), èv “ev, çadır” (Güner, 2017, s. 60); Bül. Müş: äv “dam” (Zajaczkowski, 1958, s. 10), ew “ev” (Al-Turk, 2012, s. 200).

evdeş

V nüshası 7a/12, D nüshası 11b/7, K nüshası 12a/13: أُو: الداش: المعرفة من المكان

Çeviri yazı: evdeş: al ma’rûf min el mekân

Çeviri: Aynı yerde yaşayan.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: evdaş “hanım, eş” (Toparlı vd, 2000, s. 106); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

evlü

V nüshası 7a/12-13, D nüshası 11b/7-8, K nüshası 12a/13-14: أُو: المُنْزُوج و معناه ذو البيت

Çeviri yazı: evlü: el mutazavîc ve ma’naha zû’l beyt

Çeviri: İki kişinin evliliği anlamındaki evli ve aynı zamanda ev sahibi anlamındaki evli.

Sözlükler: DLT: ewlûk “kadın” (Atalay, c.4, 1986, s. 206), äwlûk “wife” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 30), ewlûk “kadın” (Ercilasun

ve Akkoyunlu, 2014, s. 651); CC: yok; Ter. T: evlü “evli, ev sahibi” (Toparlı vd, 2000, s. 106); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: evlen- “evlenmek” (Atalay, 1945, s. 171), ewlendi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 68); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

av

V nüshası 7a/13, D nüshası 11b/8, K nüshası 12a/14: أَوْ: الصَّيْدُ

Çeviri yazı: av: eş şayd

Çeviri: Av.

Sözlükler: DLT: aw “av” (Atalay, c.4, 1986, s. 50), aw “hunt” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 16), av “Oğuzlarda av” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 564); CC: uv “av, avcılık” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 864), av “fischgarn” (Grönbech, 1942, s. 45); Ter. T: avla- “avlamak” (Toparlı vd, 2000, s. 89); Dur. M: av avla- “avlamak” (Toparlı, 2003, s. 72); Kav. K: yok; Kit. E: av “av” (Eminoğlu, 2011, s. 164); Tuh. Z: av “av” (Atalay, 1945, s. 144), aw “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 115); King Dic: avlamaq “hunting, hunt” (Golden, 2000, s. 310), avla- “avlamak” (Güner, 2017, s. 31); Bül. Müş: av “polowanie, zwierzyna” (Zajaczkowski, 1958, 9), aw “av, av hayvanı” (Al-Turk, 2012, s. 151).

avlu

V nüshası 7a/13-14: أَوْلُو: مَوْضِع الصَّيْدِ وَ الْفَعْلُ مِنَ الْاَوَّلِ اَوْلَانْدِي اِي نَزَوْجِ وَ مِنْ الثَّانِي اَوْلَادِي اِي اَصْطَاد

Çeviri yazı: avlu: mevzu‘ eş şayd ve’l fi’l min el evvel avlandı ey nazavvac ve min eş şānī avladı ey āṣṭād

Çeviri: Ava konu olan ve öncekinden türetilen fiil olarak avlandı ve ikincisi ise, avladı.

D nüshası 11b/8-9: أَوْلُو: مَوْضِع الصَّيْدِ وَ الْفَعْلُ مِنَ الْاَوَّلِ اَوْلَانْدِي اِي نَزَوْجِ وَ مَنْ الثَّانِي اَوْلَدِي اِي اَصْطَاد

Çeviri yazı: avlu: mevzu‘ eş şayd ve’l fi’l min el evvel avlandı ey nazavvac ve min eş şānī avladı ey āṣṭād

Çeviri: Ava konu olan ve öncekinden türetilen fiil olarak avlandı ve ikincisi ise, avladı.

K nüshası 12a/14-16: أَوْلُو: مَوْضِع الصَّيْدِ وَ الْفَعْلُ مِنَ الْاَوَّلِ اَوْلَانْدِي اِي تَزَوْجِ وَ مِنْ الثَّانِي اَوْلَدِي اِي اَصْطَاقِد

Çeviri yazı: avlu: mevzu‘ eş şayd ve’l fi’l min el evvel avlandı ey tazavvac ve min eş şānī avladı ey āṣṭākād

Çeviri: Ava konu olan ve öncekinden türetilen fiil olarak avlandı ve ikincisi ise, avladı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: avlak “av yeri” (Atalay, 1945, s. 144), awlak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 115); King Dic: avlig “game” (Golden, 2000, s. 169), av “yabani av hayvanı” (Güner, 2017, s. 31); Bül. Müş: yok.

evet

V nüshası 7a/16, D nüshası 11b/12, K nüshası 12b/2-3: أَوْتُ: نَعَمْ

Çeviri yazı: evet: na‘m

Çeviri: Evet.

Sözlükler: DLT: ewet “evet, peki” (Atalay, c.4, 1986, s. 204), äwät “yes” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 30), evet “evet” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 650); CC: èvet “evet” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 474), evet “ja” (Grönbech, 1942, s. 96); Ter. T: yok; Dur. M: evet “evet” (Toparlı, 2003, s. 83); Kav. K: evet “evet” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: yok; Tuh. Z: evet “evet” (Atalay, 1945, s. 171), ewet “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 167); King Dic: evet “yes” (Golden, 2000, s. 90), èvet “evet” (Güner, 2017, s. 60); Bül. Müş: yok.

avrat

V nüshası 7a/17, D nüshası 11b/12, K nüshası 12b/3: أَوْرَاطُ: الْمَرَاة

Çeviri yazı: avrat: el marrā

Çeviri: Kadın, hanım.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: avrat “avrat” (Toparlı vd, 2000, s. 89); Dur. M: ‘avrat “kadın” (Toparlı, 2003, s. 72); Kav. K: ‘avrat “kadın” (Toparlı vd, 1999, s. 101); Kit. E: ‘avrat “kadın, kadınlar” (Eminoğlu, 2011, s. 165); Tuh. Z: avrat “avrat, kadın” (Atalay, 1945, s. 144), awrat “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 152); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

avra

V nüshası 7a/17, D nüshası 11b/12, K nüshası 12b/3: أَوْرَا: الطَّبِيخ

Çeviri yazı: avra: eṭ ṭabīḥ

Çeviri: Yiyecek pişmiş yemek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

avuş

V nüshası 7a/17: أَوْصُن: الشمع

Çeviri yazı: avuş: eş şam‘

Çeviri: Mum.

D nüshası 11b/12-13: أَوْصُن: اللبا

Çeviri yazı: avuş: el libā³³

Çeviri: Ağız sütü.

K nüshası 12b/3: أَوْصُن: الشمع

Çeviri yazı: avuş: eş şam‘

Çeviri: Mum.

Sözlükler: DLT: awus “mum, balmumu Bulgarca” (Atalay, c.4, 1986, s. 52), awus “wax” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 16), awus “Bulgar lehçesinde mum” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 565); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

avuz

V nüshası 7a/17: أَوْزُ: اللبا

Çeviri yazı: avuz: el libā

Çeviri: Ağız sütü.

D nüshası: Sözcüğe ilişkin açıklama bir önceki madde başının D nüshasına yönelik dipnotta verilmiştir

Çeviri yazı:

Çeviri:

K nüshası 12b/4: أَوْزُ: اللباء

Çeviri yazı: avuz: el libā’

Çeviri: Ağız sütü.

Sözlükler: Sözcük, daha önce agız maddesinde incelenmiştir.

uvu

V nüshası 7a/18: أَوْوُ: السم

Çeviri yazı: uvu: es semm

Çeviri: Zehir.

D nüshası 11b/13: أَوْوُ: السم

Çeviri yazı: avu: es semm

³³ D nüshasında avus sözcüğünün açıklaması olarak V nüshasında yer alan avuz sözcüğünün açıklaması verilmiş avuz madde başı ise yazılmayıp açıklaması avus madde başına yazılmıştır. Sonuç olarak iki sözcük karıştırılmıştır.

Çeviri: Zehir.

K nüshası 12b/4: أَوْ: السم

Çeviri yazı: uvu: es semm

Çeviri: Zehir.

Sözlükler: Sözcük daha önce ağu maddesinde incelenmiştir.

avut

V nüshası 7a/18, D nüshası 11a/13, K nüshası 12b/4: أَوْتُ: الثَّيَّاقُ

Çeviri yazı: avut: et turyāk

Çeviri: Panzehir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ördek

V nüshası 7a/18, D nüshası 11a/13, K nüshası 12b/4: أَرْدَكُ: البَطَّ وَ
الْأَخْضَرُ

Çeviri yazı: ördek: el batt ve'l aḥḍar

Çeviri: Yeşil ördek.

Sözlükler: DLT: ördek “ördek” (Atalay, c.4, 1986, s. 463), ördäk “duck” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 48), ördek “ördek, ördeğe benzer su kuşları” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 789); CC: yok; Ter. T: ördek “ördek” (Toparlı vd, 2000, s. 132); Dur. M: ördek “ördek” (Toparlı, 2003, s. 101); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ördek “ördek” (Atalay, 1945, s. 226), ördek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 60); King Dic: ördek “duck” (Golden, 2000, s. 226), ördek “ördek” (Güner, 2017, s. 101); Bül. Müş: jördäk “kaczka” (Zajaczkowski, 1958, s. 27), yördek “ördek” (Al-Turk, 2012, s. 170).

uç

V nüshası 7a/18-19, D nüshası 11b/14, K nüshası 12b/4-5: أَوْجَا: الكِفْلُ

Çeviri yazı: uç: el kefil

Çeviri: Kuyruk sokumu.

Sözlükler: DLT: uç “sirt, arka” (Atalay, c.4, 1986, s. 682), uça “back” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 51), uç “sirt” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 915); CC: uç “sirt, sağrı, yan, arka” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 860), uça “rücken” (Grönbech, 1942, s. 263); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: uca “uca kemiği, kuyruk sokumu kemiği” (Atalay, 1945, s. 268), uç “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 84); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

avlan/ulan

V nüshası 7a/19, D nüshası 11b/14, K nüshası 12b/5: أُولُن: الصَّبِي

Çeviri yazı: avlan/ ulan: eş şabî

Çeviri: Çocuk.

Sözlükler: Sözcük, oğlan maddesinde incelenmiştir.

ay

V nüshası 7a/21, D nüshası 12a/1, K nüshası 12b/7: أَيْ: الْقَمَرُ وَ يَطْلُقُ
أَيْ أَيْضاً عَلَى الشَّهْرِ

Çeviri yazı: ay: el kıamar ve yutlak ey eyzân ‘ala eş şahr

Çeviri: Kamer, ay ve aynı zamanda otuz günden oluşan zaman dilimi olan aya işaret eder.

Sözlükler: DLT: ay “dolun ay, ay (30 günden ibaret olan ay)” (Atalay, c.4, 1986, s. 52), āy “month” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 17), āy “ay, yılın 12 bölümünden biri” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 565); CC: ay “dünyanın uydusu olan gök cismi, ay; yılın on iki bölümünden her biri ay” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 428), aj “mand, monat” (Grönbech, 1942, s. 30); Ter. T: ay “ay, kamer, 30 günlük süre” (Toparlı vd, 2000, s. 89); Dur. M: ay “ay, kamer, ay, otuz günlük süre” (Toparlı, 2003, s. 72); Kav. K: ay “ay, kamer, ay, otuz günlük süre” (Toparlı vd, 1999, s. 101); Kit. E: ay “ay, hilal, ay, otuz günlük zaman” (Eminoğlu, 2011, s. 165); Tuh. Z: ay “ay” (Atalay, 1945, s. 145), ayğa “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 182); King Dic: ay “moon and month” (Golden, 2000, s. 199), ay yılın on iki bölümünden her biri ay, dünyanın uydusu olan gök cismi, ay” (Güner, 2017, s. 31); Bül. Müş: aj “księżyc, lune” (Zajaczkowski, 1958, s. 6), kiren ay “ayın kamerin başlaması” (Al-Turk, 2012, s. 171).

ay seli

V nüshası 7a/21-22, D nüshası 12a/1, K nüshası 12b/7-8: أَيْسَلِي: مَلَمَسَ
الْقَمَرُ وَ يَسْمِي بِهِ الْمَرَا

Çeviri yazı: ayseli: mulemmes el kıamar ve yusemmî bih el marā

Çeviri: Temiz, pürüzsüz ay ve aynı zamanda kadın ismi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: ay seli “temiz ay (özel isim)” (Toparlı vd, 2000, s. 90); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

aydın

V nüshası 7a/22, D nüshası 12a/2, K nüshası 12b/8: أَيْدُن: النُّورُ

Çeviri yazı: aydın: en nūr

Çeviri: Işık, aydınlık.

Sözlükler: DLT: aydın “aydın, ay aydınlığı” (Atalay, c.4, 1986, s. 53), aydın “moonlight” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 17), aydın “ay ışığı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 566); CC: aydınlık “aydınlık” (Argunşah ve Güner, 2015, 645), yok (Grönbech, 1942, s.); Ter. T: aydın “aydınlık, ay ışığı” (Toparlı vd, 2000, s. 90); Dur. M: aydınlık “ay ışığı” (Toparlı, 2003, s. 73); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: aydınlık “aydınlık” (Atalay, 1945, s. 145), aydınlık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 164); King Dic: aydın “light” (Golden, 2000, s. 201), aydın “aydınlık, mehtaplı” (Güner, 2017, s. 32); Bül. Müş: yok.

ayva

V nüshası 7a/22, D nüshası 12a/2, K nüshası 12b/9: أَيُّ: السَّفَرَجَل

Çeviri yazı: ayva: es sefercel

Çeviri: Ayva.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: ayva “ayva” (Toparlı vd, 2000, s. 91); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ayı

V nüshası 7a/23, D nüshası 12a/2, K nüshası 12b/9: أَيُّ: الدُّب

Çeviri yazı: ayu: ed dubb

Çeviri: Ayı.

Sözlükler: DLT: ayı “ayı, Oğuz ve Kıpçak lehçelerinde adıg’dır” (Atalay, c.4, 1986, s. 54), adiy “bear” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 4), adıg “ayı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 541); CC: ayu “ayı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 429), aju “bär” (Grönbech, 1942, s. 33); Ter. T: yok; Dur. M: ayu “ayı” (Toparlı, 2003, s. 73); Kav. K: ayu “ayı” (Toparlı vd, 1999, s. 102); Kit. E: yok; Tuh. Z: ayu “ayı” (Atalay, 1945, s. 146), ayu “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 91); King Dic: ayu “bear” (Golden, 2000, s. 222), ayu “ayı” (Güner, 2017, s. 33); Bül. Müş: aju “niedzwiedz” (Zajaczkowski, 1958, s. 6), ayu “ayı, ayu” (Al-Turk, 2012, s. 159).

oyuk

V nüshası 7a/23, D nüshası 12a/2-3, K nüshası 12b/9-10: أَيُّ: الرَّحَام

و هي ألأحجار بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ عَلامَةٌ لشيءٍ

Çeviri yazı: oyuk: er rahm ve hiye el āhcār ba‘dahā ‘ala ba‘zī ‘alāmeten liş şey’

Çeviri: Bir nesneye nişan almak üzere birbiri üzerine konan taşlar.

Sözlükler: DLT: oyuk “hayal, belge, Oğuzca” (Atalay, c.4, 1986, s. 447), oyuk “scarecrow, waymark, stone” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 45), oyuk “Oğuz lehçesinde bostan korkuluğu ve yollara işaret için konulan taş” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 751); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ayuk

V nüshası 7b/1, D nüshası 12a/3, K nüshası 12b/11: أَيُّقُ: ذاك

Çeviri yazı: ayuk: zāk

Çeviri: O, şu (zamir).

Sözlüklükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ayuk

V nüshası 7b/1, D nüshası 12a/3-4, K nüshası 12b/11: أَيُّقُ: الصَّاحِي

Çeviri yazı: ayuk: eş šāhī

Çeviri: Ayık, sarhoş olmayan.

Sözlükler: DLT: adhiğ “ayık” (Atalay, c.4, 1986, s. 6), adığ “šāhī” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 4), adığ “sarhoşluktan ayılmış, ayık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 541); CC: yok; Ter. T: ayık “ayık” (Toparlı vd, 2000, s. 90); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: ayıl-ayılmak, sarhoşluktan baygınlıktan ayılmak” (Eminoğlu, 2011, s. 166); Tuh. Z: ayık “ayık, uyanık, ayılmış” (Atalay, 1945, s. 145), ayık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, 1 s. 16); King Dic: ayık “aware, alert, sober” (Golden, 2000, 264), ayık “aklı başında olan ayık” (Güner, 2017, s. 32); Bül. Müş: ajuq “bocian” (Zajaczkowski, 1958, s. 6), ayuk “leylek” (Al-Turk, 2012, s. 170).

uyku

V nüshası 7b/2, D nüshası 12a/5, K nüshası 12b/12: أَيُّقُ: النَّوْمُ

Çeviri yazı: uyku: en nevm

Çeviri: Uyku.

Sözlükler: DLT: udhu “uyku” (Atalay, c.4, 1986, s. 685), udu (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 51), udi- “uyku” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 916); CC: uyuhı “uyku” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 866), ujuxu/ujuxy “schlaf” (Grönbech, 1942, s. 264); Ter. T:

uyı- “uyumak” (Toparlı vd, 2000, s. 151); Dur. M: yok; Kav. K: uyukla- “uyuklamak” (Toparlı vd, 1999, s. 128); Kit. E: uyku “uyku” (Eminoğlu, 2011, s. 298); Tuh. Z: uyku “uyku” (Atalay, 1945, s. 272), uyku “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 164); King Dic: yok; Bül. Müş: ujqu “sen, sommeil” (Zajączkowski, 1958, s. 54), uhu “uyku” (Al-Turk, 2012, s. 100).

uyanuk

V nüshası 7b/4, D nüshası 12a/6, K nüshası 12b/14-15: أَيْنُقُ: الْمُسْتَيْقِظُ

Çeviri yazı: uyanuk: el musteyakķiz

Çeviri: Uyanık.

Sözlükler: DLT: udhuğ “uyanık” (Atalay, c.4, 1986, s. 685), uğıq “wasnān” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 51), uğık “uyuklayan (adam)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 916); CC: uyag “uyanık” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 591), ujax “wach” (Grönbech, 1942, s. 263); Ter. T: uyanuk “uyanık, uyumayan” (Toparlı vd, 2000, s. 150); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: oyanuk “uyanık” (Eminoğlu, 2011, s. 261); Tuh. Z: uyanık “uyanık” (Atalay, 1945, s. 272), uyanık “uyanık” (Al-Turk, 2006, s. 187); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

üyen

V nüshası 7b/4-5: أَيْنُ: اللِّجَامُ بِالْأُتْرُكِيِّ وَبِالْقَبْجَاقِيِّ أَيْكُنْ

Çeviri yazı: üyen: el lacām bit turkī ve bil kıbcāķī öyken

Çeviri: Gem, hayvan başlığı Türkice³⁴ ve Kıpçakça öyken şeklindedir.

D nüshası 12a/7: أَيْنُ: اللِّجَامُ بِالْأُتْرُكِيِّ وَبِالْقَبْجَاقِيِّ أَيْكُنْ

Çeviri yazı: üyen: el lacām bit turkī ve bil kıbcāķī eyken

Çeviri: Gem, hayvan başlığı Türkice ve Kıpçakça eyken şeklindedir.

K nüshası 12b/14-15: أَيْنُ: اللِّجَامُ بِالْأُتْرُكِيِّ وَبِالْقَبْجَاقِيِّ أَيْكُنْ

Çeviri yazı: üyen: el lacām bit turkī ve bil kıbcāķī öyken

Çeviri: Gem, hayvan başlığı Türkice ve Kıpçakça öyken şeklindedir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: oyanla- “gem vurmak” (Toparlı vd, 2000, s. 131); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: uyan “yular” (Atalay, 1945, s. 272), uyğan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 149); King Dic: uyan “bridler, rein”

³⁴ Burada doğrudan doğruya Türkice şeklinde anlamlandırılmasının nedeni, bu adlandırma ile neyin kastedildiğinin bilinmemesidir.

(Golden, 2000, s. 178), uyan “gem” (Güner, 2017, s. 127); Bül. Müş: yok.

uyğan

V nüshası 7b/6, D nüshası 12a/8-9, K nüshası 12b/16: أُيْغِن: التَّابِع

Çeviri yazı: uyğan: et tâbi‘

Çeviri: Tabi olan, uyan kişi.

Sözlükler: DLT: udhmaḳ “uyan, çırak, şakirt” (Atalay, c.4, 1986, s. 685), udmaq “follower, servant” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 52), udmak “tabi olan, çırak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 917); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: uy- “uymak, tabi olmak, izinden gitmek” (Eminoğlu, 2011, s. 298); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

iyin

V nüshası 7b/6, D nüshası 12a/9, K nüshası 12b/16: اِيْنُ: الْكَتِف

Çeviri yazı: iyin: el kıtf

Çeviri: Omuz.

Sözlükler: DLT: egin “eğin, sırt” (Atalay, c.4, 1986, s. 171), ägin “shoulder” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 20), egin “kürek kemiği, omuz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 634); CC: yok; Ter. T: eyin “sırt, arka” (Toparlı vd, 2000, s. 106); Dur. M: yok; Kav. K: iyin “omuz” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: igin “omuz, sırt, arka” (Eminoğlu, 2011, s. 211); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

oyun

V nüshası 7b/6-7, D nüshası 12a/9, K nüshası 13a/1: اِيْنُ: اللَّعْب

Çeviri yazı: oyun: el la‘b

Çeviri: Oyun.

Sözlükler: DLT: oyun “oyun” (Atalay, c.4, 1986, s. 447), oyun “game” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 45), oyun “oyun” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 781); CC: oyun “oyun” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 536), ojun “spiel” (Grönbech, 1942, s. 175); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: oyuncı “player, dancer” (Golden, 2000, s. 269), oynıçı “oyuncu, dansçı” (Güner, 2017, s. 98); Bül. Müş: yok.

eyer

V nüshası 7b/7: اَيَّرُ: السَّرْج

Çeviri yazı: eyer: es serc

Çeviri: Eyer.

D nüshası 12a/9-10: أَيْزُ: السَّرَج

Çeviri yazı: eyer: es serc

Çeviri: Eyer.

K nüshası 13a/1: إِيْزُ: السَّرَج

Çeviri yazı: iyer: es serc

Çeviri: Eyer.

Sözlükler: DLT: edher “eğer, hayvan eğeri” (Atalay, c. 4, 1986, s. 167), ädär “saddle” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 19), eğer “eyer” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 632); CC: èyer “eyer” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 474), ejer “sattel” (Grönbech, 1942, s. 85); Ter. T: eyer “eyer” (Toparlı vd, 2000, s. 106); Dur. M: èyer “eyer” (Toparlı, 2003, s. 83); Kav. K: eyer “eyer” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: yok; Tuh. Z: eyer “hayvanın eğeri” (Atalay, 1945, s. 171), èyer “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 115); King Dic: eyer “saddle” (Golden, 2000, s. 177), èyer “binek hayvanlarının sırtına konulan oturmaya yarayan nesne, yer” (Güner, 2017, s. 61); Bül. Müş: yok.

üyez

V nüshası 7b/7, D nüshası 12a/10, K nüshası 13a/2: أَيْزُ: البرغش

Çeviri yazı: üyez: el bargış

Çeviri: Sinek.

Sözlükler: DLT: öyez “öyez, bir çeşit sivrisinek. Oğuzca” (Atalay, c.4, 1986, s. 470), uyaz “small gnats” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 57), üyez “Oğuzcada sokucu sivrisinek, üvez” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 937); CC: yok; Ter. T: üyez “sivrisinek” (Toparlı vd, 2000, s. 152); Dur. M: üyez “küçük sinek, üvez” (Toparlı, 2003, s. 118); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: öyez “öyez sivrisinek” (Atalay, 1945, s. 228), öyez “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 166); King Dic: yok; Bül. Müş: üjâz “komar, moucheran” (Zajaczkowski, 1958, s. 55), üyez “üvez, sivrisinek” (Al-Turk, 2012, s. 162).

uya

V nüshası 7b/8-9, D nüshası 12a/10-12, K nüshası 13a/2-4: أَيْآ: العُش
كزا في كتاب بَيْلَكَ وَ قَالَ شَيْخُنَا فَخْرُ الدِّينِ لَا أَعْرِفُهُ الْإِيَّوَا وَ قَدْ ذَكَرْنَاهُ فِي حَرْفِ الْيَاءِ

Çeviri yazı: uya: el ‘aşş kezā fi kitāb beylik ve kāl şeyḥunā faḥraddīn lā ā’rrafa ilā yuva āv ḳadd zakarna fi el yā’

Çeviri: Yuva, Beylik kitabında da böyledir. Hocamız Fahreddin “Bunu bilmem ancak yuvayı bilirim” dedi bunu “y” harfinde andık.

Sözlükler: DLT: uya “yuva, kuş yuvası” (Atalay, c.4, 1986, s. 704), uya “nest, kinsman” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 57), uya “kuş yuvası” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 927); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yuva “yuva” (Eminoğlu, 2011, s. 315); Tuh. Z: uya “yuva” (Atalay, 1945, s. 272), uya “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 126); King Dic: yok; Bül. Müş: uja “gniazdo” (Zajaczkowski, 1958, s. 54), uya “yuva” (Al-Turk, 2012, s. 176).

aya

V nüshası 7b/9, D nüshası 12a/12, K nüshası 13a/4-5: أَيَا: الْكَف وَ الْمَالِكِ
و الصَّاحِبِ أَيَا أُرْدُو اى صَفَقَ ضَرْبَ الْكَف

Çeviri yazı: aya: el kef ve’l malik ve’s şāḥib aya urdu ey şaffaḳ ve ḍaraba el kef

Çeviri: Avuç içi ve malik ile sahip anlamına gelir. Tokat attı anlamında aya urdu denir.

Sözlükler: DLT: aya “aya, avuç içi” (Atalay, c.4, 1986, s. 53), aya “palm of hand” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 566), aya “avuç içi, el ayası” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 428); CC: aya “avuç içi, el ayası” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 428), aja “handlöche” (Grönbech, 1942, s. 31); Ter. T: aya “avuç içi” (Toparlı vd, 2000, s. 90); Dur. M: yok; Kav. K: aya “aya, avuç içi” (Toparlı vd, 1999, s. 102); Kit. E: yok; Tuh. Z: aya “avuç” (Atalay, 1945, s. 145), aya “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 144); King Dic: aya “palm of the hand” (Golden, 2000, s. 106), aya “avuç içi, aya” (Güner, 2017, s. 32); Bül. Müş: ajaqas- “klakasé, bié w dłone” (Zajaczkowski, 1958, s. 41), aya ḳasḡil “el çırpma” (Al-Turk, 2012, s. 279).

eyegü

V nüshası 7b/10-11: أَيَكُ: الضِّلَعُ يُقَالُ لِمَنْ لَا بِيَالِي بِالْعَتَابِ وَ الْيَوْمَ أَيَكُوسِي بَرَكَطُرْ
أَي ضِلْعُهُ شَدِيدُهُ

Çeviri yazı: eyegü: eḍ ḍilla‘ yukāl limen lā biyā lī bil ‘itāb ve’l yevm eyegüsi berktur ey ḍilla‘ şedīde

Çeviri: Sırt, sırtı sağlam biri için eygüsi berktur denir.

D nüshası 12a/13-15: أَيَكُ: الضِّلَعُ يُقَالُ فَبِرَقَا الضِّلَعُ يُقَالُ

لَمَنْ لَا بِيَالِي بِالْعَتَابِ وَ الْيَوْمَ أَيَكُوسِي بَرْكَطُرْ أَيِ ضِلْعُهُ شَدِيدُهُ

Çeviri yazı: eyegü: eḏ ḏıllā‘ yuḵāl ḵaburḵa eḏ ḏılla‘ yuḵāl limen lā biyā lī bil ‘itāb ve’l yevm eyegüsi berḵtur ey ḏılla‘ şedide

Çeviri: Sırt ve kaburga, sırtı sağlam biri için eygüsi berktur denir.

K nüshası 13a/5-7: أَيَكُ: الضَّلَعُ يَقَالُ لِمَنْ لَا بِيَالِي بِالْعَتَابِ وَ الْيَوْمَ أَيَكُوسِي بَرْكَ طُرْ أَيِ ضِلْعُهُ شَدِيدُهُ

Çeviri yazı: eyegü: eḏ ḏılla‘ yuḵāl limen lā biyā lī bil ‘itāb ve’l yevm eyegüsi berḵtur ey ḏılla‘ şedide

Çeviri: Sırt, sırtı sağlam biri için eygüsi berktur denir.

Sözlükler: DLT: eyegü “her hayvanın egisi, eye kemiği, kaburga; yan; çadırın yanı” (Atalay, c.4, 1986, s. 209), äyägü “rib” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 31), eyegü “hayvan vb. nine ye kemiği kaburga, çadırın kaburgaları” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 652); CC: yok; Ter. T: eyegü “kaburga kemiği” (Toparlı vd, 2000, s. 106); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: eyegü “eye kemiği” (Atalay, 1945, s. 171), eyegü “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 118); King Dic: eyegü “rib” (Golden, 2000, s. 211), eyegü “kaburga kemiği” (Güner, 2017, s. 61); Bül. Müş: yok.

ayak

V nüshası 7b/12, D nüshası 12a/15, K nüshası 13a/7: أَيْقُ: الرَّجُلُ

Çeviri yazı: ayak: er riel

Çeviri: Ayak.

Sözlükler: DLT: adhak “ayak” (Atalay, c.4, 1986, s. 5), aḏaq “foot” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 5), aḏaq “ayak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 540); CC: ayak “ayak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 428), ajaq/ajáq “fuss” (Grönbech, 1942, s. 31); Ter. T: ayak “ayak” (Toparlı vd, 2000, s. 90); Dur. M: ayak “ayak” (Toparlı, 2003, s. 72); Kav. K: yok; Kit. E: ayak “ayak” (Eminoğlu, 2011, s. 166); Tuh. Z: ayak “ayak” (Atalay, 1945, s. 145), ayak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 95); King Dic: ayaq “foot” (Golden, 2000, s. 107), ayak “ayak” (Güner, 2017, s. 32); Bül. Müş: yok.

ayanu

V nüshası 7b/12-15: أَيْنُو: الْمَدَّلُ وَ هُوَ لَا يَسْكُتُ وَ يَقَالُ أَيْنُو بَسْلَنِمَشْ أَيِ الْمَرْبِي بِلَا
ادب لعدم قبوله للا دب من لا له بس هي التربيّه بَسْلُدِي رَبِّي بَسْلُنْدِي تربي و يقال بسِي
يَخْشِدُرْ أَيِ تَرْبِيهِ جِيدُهُ وَ يَمْنُدُرْ أَيِ رَدِي

Çeviri yazı: ayanu: el mudellel ve huve lā yeskut ve yuḳāl ayanu bislenmiş ey el mürebbe bilā edeb la‘dam lil edeb min dalālen bis hiye et terbiyye besledi rebbī beslendi terebbī ve yuḳāl bisi yaḥşıdur ey terbiye cīdde yamandur ey reddī

Çeviri: Terbiye, yetiştirme usûlü, ağlayan uslu durmayan çocuğun ayanu bislenmiş diyerek arsız yetiştirildiği ifade edilmek istenmiştir. Besledi büyütme beslendi büyütüldü ve ayrıca iyi beslenmiştir denmesi için de bisi yaḥşıdur denir.

D nüshası 12a/15-12b/1-3: أَيْنُو: الْمَدَّلُ وَ هُوَ لَا يَسْكُتُ وَ يَقَالُ أَيْنُو بَسْلُنْمَشْ اِي الْمَرْبِي بِلَا اَدَب لَعَدَم قَبُولِه لِّلَا دَب مِّن دَلَا لَه بَسْ هِي التَّرْبِيَه بَسْلَدِي رَبِّي بَسْلُنْدِي تَرْبِي وَ يَقَالُ بَسِي يَخْشِدُر اِي تَرْبِيَه جِيَدِه وَ يَمْنُدُر اِي رَدِي

Çeviri yazı: ayanu: el mudellel ve huve lā yeskut ve yuḳāl ayanu bislenmiş ey el mürebbe bilā edeb la‘dam lil edeb min dalālen bis hiye et terbiyye besledi rebbī beslendi terebbī ve yuḳāl bisi yaḥşıdur ey terbiye cīdde yamandur ey reddī

Çeviri: Terbiye, yetiştirme usûlü, ağlayan uslu durmayan çocuğun ayanu bislenmiş diyerek arsız yetiştirildiği ifade edilmek istenmiştir. Besledi büyütme beslendi büyütüldü ve ayrıca iyi beslenmiştir denmesi için de bisi yaḥşıdur denir.

K nüshası 13a/7-12: أَيْنُو: الْمَدَّلُ وَ هُوَ لَا يَسْكُتُ وَ يَقَالُ أَيْنُو بَسْلُنْمَشْ اِي الْمَرْبِي بِلَا اَدَب لَعَدَم قَبُولِه لِّلَا دَب مِّن دَلَا لَه بَسْ هِي التَّرْبِيَه بَسْلَدِي رَبِّي بَسْلُنْدِي تَرْبِي وَ يَقَالُ بَسِي يَخْشِدُر اِي تَرْبِيَه جِيَدِه وَ يَمْنُدُر اِي رَدِي

Çeviri yazı: ayanu: el mudellel ve huve lā yeskut ve yuḳāl ayanu bislenmiş ey el müterebbe bilā edeb la‘dam lil edeb min dalālen bis hiye et terbiyye besledi rebbī beslendi terebbī ve yuḳāl bisi yaḥşıdur ey terbiye cīdde yamandur ey reddīye

Çeviri: Terbiye, yetiştirme usûlü, ağlayan uslu durmayan çocuğun ayanu bislenmiş diyerek arsız yetiştirildiği ifade edilmek istenmiştir. Besledi büyütme beslendi büyütüldü ve ayrıca iyi beslenmiştir denmesi için de bisi yaḥşıdur denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

oyuru

V nüshası 7b/15, D nüshası 12b/3, K nüshası 13a/12: أُيْرُو: الْوَادِي

Çeviri yazı: oyuru: el vādī

Çeviri: Vadi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ayruk

V nüshası 7b/15, D nüshası 12b/3-4, K nüshası 13a/12: أَيْرُق: غير

Çeviri yazı: ayruk: gayr

Çeviri: Ayır, başka.

Sözlükler: DLT: adruk “başka, ayrı Oğuzca” (Atalay, c.4, 1986, s. 8), adruk “yayr” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 4), adruk “başka” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 542); CC: ayrı “çatallanmış, ikiye ayrılmış, ayrı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 646), ajry “verzweigt, gegabelt” (Grönbech, 1942, s. 32); Ter. T: ayruk “başka” (Toparlı vd, 2000, s. 90); Dur. M: yok; Kav. K: ayırık “başka” (Toparlı vd, 1999, s. 102); Kit. E: ayırık “ayrı birbirinden uzak” (Eminoğlu, 2011, s. 166); Tuh. Z: ayırık “ayrık” (Atalay, 1945, s. 146), ayırık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 159); King Dic: ayruq “other than” (Golden, 2000, 96), ayruk “-den başka, gayrı” (Güner, 2017, s. 33); Bül. Müş: yok.

ayrak ve ayran

V nüshası 7b/17, D nüshası 12b/5-6, K nüshası 13a/14-15: أَيْرَقْ و أَيْرَن: المَفْرُقْ و فِي الْقَبْجَاقِي أَيْرَن الْقَارِص

Çeviri yazı: ayrak ve ayran: el mafruk ve fı'l kıbcākī ayran el kārş

Çeviri: Ayırık ve Kıpçakçada içecek anlamındaki ayran.

Sözlükler: DLT: ayran “ayran” (Atalay, c.4, 1986, s. 55), ayrān “churned milk” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 18), ayran “ayran” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 579); CC: ayran “at ahır, tavla” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 429), ayran “pferdestand” (Grönbech, 1942, s. 32); Ter. T: ayran “ayran” (Toparlı vd, 2000, s. 90); Dur. M: ayran “ayran” (Toparlı, 2003, s. 73); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ayran “ayran” (Atalay, 1945, s. 145), ayran “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 149); King Dic: ayran “buttermilk” (Golden, 2000, s. 154), ayran “ayran” (Güner, 2017, s. 33); Bül. Müş: ajran “kwaśne mleko” (Zajaczkowski, 1958, s. 6), ayran “ayran” (Al-Turk, 2012, s. 126).

oynaş

V nüshası 7b/18, D nüshası 12b/6, K nüshası 13a/15: أَيْنَاش: المعشوفة

Çeviri yazı: oynaş: el ma‘şuka

Çeviri: Maşuka, sevgili.

Sözlükler: DLT: oynaş “oynaş, başka biriyle sevişen kadın” (Atalay, c.4, 1986, s. 447), oynāš “a woman who has an illicit lover” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 45), oynaş “haram olarak” başkasıyla sevişen kadın” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 781); CC: oynaş “cariye, metres, sevgili, oynaş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 537), ojnaš/óhnaš “konkubine” (Grönbech, 1942, s. 174); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: oynaş- “oynaşmak, şakalaşmak” (Eminoğlu, 2011, s. 261); Tuh. Z: oynaş “oynaş” (Atalay, 1945, s. 224), oynaş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 152); King Dic: oynaşmaq “to play together” (Golden, 2000, s. 125), oynaş- “birlikte oynamak, oynaşmak” (Güner, 2017, s. 98); Bül. Müş: ojnaš “kochanka” (Zajaczkowski, 1958, s. 35), oynaş “oynaş, maşuka, cariye” (Al-Turk, 2012, s. 141).

aygır

V nüshası 7b/18, D nüshası 12b/7, K nüshası 13a/16: أَيَّغِرُ: الحِصَانُ

Çeviri yazı: aygır: el hışân

Çeviri: Aygır.

Sözlükler: Sözcük, daha önce eygir maddesinde incelenmiştir.

uyať ve uť

V nüshası 7b/19, D nüshası 12b/7, K nüshası 13a/16-13b/1: أَيُّطُ وَ أُطُ: بِالْثُرْكَمَانِي الْحَيَا

Çeviri yazı: uyať ve uť: bit turkmānī el hayā

Çeviri: Türkmençe haya.

Sözlükler: DLT: uyadh- “utan-” (Atalay, c.4, 1986, s. 705), uyađ-/uyat- “istaħyā” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 57), uyađ-/uyat- “utanmak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 927); CC: uyat “utanma, sıkılma, utanç, ayıp, leke, ar, hayâ” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 865), ujat “scham” (Grönbech, 1942, s. 264); Ter. T: uť “hayâ, utanma” (Toparlı vd, 2000, s. 150); Dur. M: yok; Kav. K: uyal- “utanmak” (Toparlı vd, 1999, s. 128); Kit. E: uvta- “utanmak” (Eminoğlu, 2011, s. 298); Tuh. Z: utan- “utanmak” (Atalay, 1945, s. 271), utandı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 54); King Dic: uťlu “bashful” (Golden, 2000, s. 270), uťlu “mahcup, utangaç” (Güner, 2017, s. 127); Bül. Müş: yok.

aylak

V nüshası 7b/19, D nüshası 12b/8, K nüshası 13b/1: أَيْلَقُ: مَجَانِ اِي بِلَا شَى

Çeviri yazı: aylak: meccāni ey bilā şey’

Çeviri: Hiçbir şeyi olmayan adam, meczup.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ayna

V nüshası 7b/19-21: أَيَّنَا: يوم الجمعة و هي محرفه من الفارسيه و اصلها في الفارسيه أَدِينَه و من أعلام النساء أَيَّنَا خاتون

Çeviri yazı: ayna: yevm el Cuma‘ muharrafa min el fārisīyye ve āşlihā fi’l fārisīyye āzīne³⁵ ve min ā‘lām en nisā’ ayna hatun

Çeviri: Cuma günü sözcük aslından Farsçadan geçmiştir Farsçadaki şekli āzīne’dir aynı zamanda kadın ismi olarak da kullanılır, örnek olarak Ayna Hatun.

D nüshası 12b/8-10: أَيَّنَا: يوم الجمعة و هي محرفه من الفارسيه و اصلها في الفارسيه أَدِينَه و من أعلام النساء أَيَّنَا خاتون

Çeviri yazı: ayna: yevm el Cuma‘ muharrafa min el fārisīyye ve āşlihā fi’l fārisīyye ādīne ve min ā‘lām en nisā’ ayna hatun

Çeviri: Cuma günü sözcük aslından Farsçadan geçmiştir Farsçadaki şekli ādīne’dir aynı zamanda kadın ismi olarak da kullanılır, örnek olarak Ayna Hatun.

K nüshası 13b/1-3: أَيَّنَا: يوم الجمعة و هي محرفه من الفارسية و اصلها في الفارسيه أَدِينَه و من اعلام النساء أَيَّنَا خاتون

Çeviri yazı: ayna: yevm el Cuma‘ muharrafa min el fārisīyye ve āşlihā fi’l fārisīyye āzīne ve min ā‘lām en nisā’ ayna hatun

Çeviri: Cuma günü sözcük aslından Farsçadan geçmiştir Farsçadaki şekli āzīne’dir aynı zamanda kadın ismi olarak da kullanılır, örnek olarak Ayna Hatun.

Sözlükler: DLT: yok; CC: ayna “hafta” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 645), ajna/ájna “freitag” (Grönbech, 1942, s. 31); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: eyne “Cuma günü” (Atalay, 1945, s. 171), eyne “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 76); King Dic: ayna kün “friday” (Golden, 2000, s. 130), ayna “Cuma günü” (Güner, 2017, s. 32); Bül. Müş: ajna “piątek” (Zajaczkowski, 1958, s. 6), ayne “Cuma günü” (Al-Turk, 2012, s. 182).

oymak

³⁵ Zal ile dal karıştırılmış gibi duruyor.

V nüshası 7b/21, D nüshası 12b/10, K nüshası 13b/3-4: أَيْمَقُ: الكسْبَان

Çeviri yazı: oymak: el kastbān

Çeviri: Dikiş yüksüğü.

Sözlükler: DLT: yok; CC: oymak “yüksük, dikiş yüksüğü” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 537), ojmaq/ojmax “fingerhut” (Grönbech, 1942, s. 174); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: oymak “dikiş yüksüğü” (Atalay, 1945, s. 224), oymak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 146); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ayman

V nüshası 7b/22, D nüshası 12b/10-11, K nüshası 13b/4: أَيْمَان: الجوزة
و العین المدورہ

Çeviri yazı: ayman: el cavz ve'l ‘ayn el mudavvara

Çeviri: Ceviz ve yuvarlak göz.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ayman “kalbur, elek” (Atalay, 1945, s. 145), ayman “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 157); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

eygü

V nüshası 7b/22: أَيْكُ: خَيْر

Çeviri yazı: eygü: hayr

Çeviri: İyi, hayır

D nüshası 12b/11: أَيْكُ: خَيْر

Çeviri yazı: eygü: hayr

Çeviri: İyi, hayır.

K nüshası 13b/4-5: أَيْكُ: حَب

Çeviri yazı: eygü: habb

Çeviri: Sözcüğün Arapça açıklaması “tane” anlamına gelmektedir ancak Arap harfli Türkçe sözcük ise “iyi” sözcüğüdür.

Sözlükler: DLT: edhgü “iyi, güzel” (Atalay, c.4, 1986, s. 168), ädgü “good” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 19), eđgü “iyi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 632); CC: eygi “iyi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 474), ejgi/egi “gut” (Grönbech, 1942, s. 85); Ter. T: eygi “iyi” (Toparlı vd, 2000, s. 106); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: eygü “iyi” (Eminoğlu, 2011, s. 200); Tuh. Z: eyi “iyi” (Atalay, 1945, s. 171), egü “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 85); King Dic: eyü

“good” (Golden, 2000, s. 117), ʿyü “iyi” (Güner, 2017, s. 61); Bül. Müş: yok.

öyük/üyük

V nüshası 7b/22-23, D nüshası 12b/11, K nüshası 13b/5: أَيْكُ: التِّل الكبير
و يُقَال بِاش ايضاً

Çeviri yazı: öyük/üyük: et tıl el kebîr ve yukāl baş āyẓān

Çeviri: Bel, belen, tepe aynı zamanda baş da denir.

Sözlükler: DLT: ödh “dağ” (Atalay, c.4, 1986, s. 450), öd “ayyām, dahr” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 46), ödü “dağ, tepe” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 784); CC: yok; Ter. T: öyük “tepe” (Toparlı vd, 2000, s. 133); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: üyük “balçık, bataklık çamuru” (Eminoğlu, 2011, s. 300); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: üyük “duży pagórek, kopiec” (Zajączkowski, 1958, s. 55), üyük “üyük, yığma toprak tepe, höyük” (Al-Turk, 2012, s. 63).

ayrı

V nüshası 7b/23, D nüshası 12b/12, K nüshası 13b/5-6: أيرى: الشعب
و الوادي

Çeviri yazı: ayrı: eş şa‘b ve’l vādī

Çeviri: Yol ayrımı ve vadi.

Sözlükler: DLT: adhrış “ikiye ayrılan yolun başı” (Atalay, c.4, 1986, s. 8), adriş “fork of road” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 4), adriş “iki yolun başı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 542); CC: ayrı “çatallanmış, ikiye ayrılmış, ayrı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 646), ajry “verzweigt, gegabelt” (Grönbech, 1942, s. 32); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ayrı “ayrı” (Atalay, 1945, s. 146), ayrı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 243); King Dic: yok; Bül. Müş: ajrı “droga górska, dolina” (Zajączkowski, 1958, s. 6), ayrı “dağlar arasındaki yol” (Al-Turk, 2012, s. 64).

ayrıç

V nüshası 7b/23-8a/1, D nüshası 12b/12-13, K nüshası 13b/6-7: أيرُجُ:
مكان داشعبتين من سهم او طريق او خشبه و نحو ذلك

Çeviri yazı: ayrıç: mekân zā şa‘beteyn min sehm āv ẓarīk āv ḥaṣbe
ve naḥv zalik

Çeviri: İki uçlu yol ayrımı ya da buna benzer şeyler.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bu

V nüshası 8a/3, D nüshası 12b/15, K nüshası 13a/9: بُو: بمعنى ذا اسم الإشارة

Çeviri yazı: bu: bi ma'na zā ism el işāre

Çeviri: İşaret ismi

Sözlükler: DLT: bu “bu” (Atalay, c.4, 1986, s. 109), bu “this” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 79), bu “bu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 598); CC: bu “bu” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 449), bu “dieser” (Grönbech, 1942, s. 67); Ter. T: bu “bu (işaret zamiri)” (Toparlı vd, 2000, s. 97); Dur. M: bu “bu” (Toparlı, 2003, s. 78); Kav. K: bu “bu” (Toparlı vd, 1999, s. 105); Kit. E: bu “bu” (Eminoğlu, 2011, s. 182); Tuh. Z: bu “bu” (Atalay, 1945, s. 156), uç bu “işte bu” (Al-Turk, 2006, s. 180); King Dic: bu jihan “this world” (Golden, 2000, s. 61), bu cihan (Güner, 2017, s. 46); Bül. Müş: bu “ten” (Zajaczkowski, 1958, s. 14), bu “bu” (Al-Turk, 2012, s. 205).

baba

V nüshası 8a/6-7, D nüshası 13a/2-3, K nüshası 13b/12-13: بَبَا: يَدْعُو الصَّغِير ابَاهُ وَ الْكَبِير اِيضاً يَدْعُوهُ كَزَلِكَ اصْلَهُ لِلصَّغِير

Çeviri yazı: baba: yed‘ū eş şağīr ābāhu ve’l kebir eyzān yed‘ū keزالik āşlıhu liş şağīr

Çeviri: Küçüğün büyüğe (babasına) seslenme şekli.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bibi

V nüshası 8a/7: بَبِي: الاخت الكبير

Çeviri yazı: bibi: el āht el kebīre

Çeviri: Büyük kız kardeş.

D nüshası 13a/3: بَبِي: الاخت الكبير

Çeviri yazı: bibi: el āht el kebīre

Çeviri: Büyük kız kardeş.

K nüshası 13b/13-14: اَبِي: الاخت الكبير

Çeviri yazı: ebi (?): el āht el kebīre

Çeviri: Büyük kız kardeş.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bebeçük

V nüshası 8a/7, D nüshası 13a/3-4, K nüshası 13b/14: بَبَجْك: انسان العين

Çeviri yazı: bebecük: insānu'l ‘ayn

Çeviri: Göz bebeği.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: bebek “göz bebeği” (Atalay, 1945, s. 150), bebek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 165); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

babalağ

V nüshası 12a/7, D nüshası 13a/4, K nüshası 13b/14: بَبَلَاغ: الْحِيَاصَه

Çeviri yazı: babalağ: el hıyāşa

Çeviri: Kuşak, bel bağı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: bël bağı “kuşak, kemer, bel bağı” (Argunşah-Güner, 2015, s. 437), belibağ “leibgurt” (Grönbech, 1942, s. 55); bil bağı “kuşak, kemer” Ter. T: (Toparlı vd, 2000, s. 94); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

biti vü bitik

V nüshası 8a/9-10, D nüshası 13a/5-6, K nüshası 13b/16-14a/1: بَتِي وَ بَتِكُ: الْكِتَاب وَ اَصْلُهُ الْكَافُ فَقُلْتُبِتْ وَ الْمَاضِي مِنْهُ بِتَدِي اَي كَتَبَ

Çeviri yazı: biti ve bitük: el kitāb ve āşlıha el kef fatakalleet ve al māzī minhe bitidi ey keteb

Çeviri: Kitap ve aslı kef ile geçmiş fiili bitidi.

Çeviri: Kitap ve aslı kef ile geçmiş fiili bitidi.

Sözlükler: DLT: biti “gökten inen kitaplardan her biri” (Atalay, c.3, 1986, s. 95), biti “a revelead book” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 74), biti “gökten inen kitaplardan bir kitap” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 590); CC: biti “yazı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 664), biti- “schreiben” (Grönbech, 1942, s. 61); Ter. T: bitik “kitap” (Toparlı vd, 2000, s. 95); Dur. M: bitik “kitap, mektup” (Toparlı, 2003, s. 77); Kav. K: bitig “mektup” (Toparlı vd, 1999, s. 104); Kit. E: bitig “yazı, kitap, mektup, muska” (Eminoğlu, 2011, s. 178); Tuh. Z: bitik “yazı, kitap, kefin, mihir” (Atalay, 1945, s. 153), bitik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 146); King Dic: bitik “book” (Golden, 2000, s. 309), bitik “kitap” (Güner, 2017, s. 41); Bül. Müş: yok.

bit

V nüshası 8a/10, D nüshası 13a/6, K nüshası 14a/1: بِتْ: الْقَمْل

Çeviri yazı: bit: el kaml

Çeviri: Bit.

Sözlükler: DLT: bit “bit” (Atalay, c.4, 1986, s. 95), bit “louse” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 74), bit “bit” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 590); CC: bit “bit” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 443), bit “lous” (Grönbech, 1942, s. 60); Ter. T: bit “bit” (Toparlı vd, 2000, s. 95); Dur. M: bit “bit” (Toparlı, 2003, s. 77); Kav. K: yok; Kit. E: bit “bit, asalak, böcek” (Eminoğlu, 2011, s. 177); Tuh. Z: bit “bit” (Atalay, 1945, s. 153), bit “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, 140); King Dic: bit “louse” (Golden, 2000, s. 170), bit “bit” (Güner, 2017, s. 41); Bül. Müş: bit “wesz” (Zajaczkowski, 1958, s. 13), bit “bit, kehle” (Al-Turk, 2012, s. 165).

bütün

V nüshası 8a/11: بَيْنُ: الكَامِل

Çeviri yazı: bütün: el kâmil

Çeviri: Bütün, kamil, tamam.

D nüshası 13a/7: بَيْنُ: الكَامِل

Çeviri yazı: bütün: el kâmil

Çeviri: Bütün, kamil, tamam.

K nüshası 14a/2: بَيْنُ: الكَامِل

Çeviri yazı: bütün: el kâmil

Çeviri: Bütün, kamil, tamam.

Sözlükler: DLT: bütün “bütün” (Atalay, c.4, 1986, s. 127), bütün “trustworthy, sound” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 84), bütün “doğru, gerçek, güvenilir, sağlam” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 608); CC: bütün “bütün, tam” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 453), bütün “genehmigen, gutheissen, billigen” (Grönbech, 1942, s. 71); Ter. T: bütün “sağlam” (Toparlı vd, 2000, s. 98); Dur. M: bit-“bitmek, tükenmek, sona ermek” (Toparlı, 2003, s. 77); Kav. K: yok; Kit. E: bütün “bütün, doğru, parçalanmamış, sağlam” (Eminoğlu, 2011, s. 188); Tuh. Z: bütün “doğru, bütün” (Atalay, 1945, 160), bütün “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 115); King Dic: bütün “complete, entire, perfect” (Golden, 2000, s. 119), bütün “tam, bütün, eksiksiz, sahih, sağlam” (Güner, 2017, s. 45); Bül. Müş: yok.

bütün

V nüshası 8a/11, D nüshası 13a/7, K nüshası 14a/2: بَيْنُ: الصَّحِيح

Çeviri yazı: bütün: eş şahih

Çeviri: Sahih.

Sözlükler: Sözcük, daha önce bütün maddesinde incelenmiştir.

bitük

V nüshası 8a/11-12, D nüshası 13a/8, K nüshası 14a/3: بَتُّكُ: الضيق العين
Çeviri yazı: bitük: ed dayk el ‘ayn

Çeviri: Kısık gözlü.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bütür

V nüshası 8a/12-13, D nüshası 13a/8-9, K nüshası 14a/3-4: بُتْرُ: العُبُوسُ الْوَجْهَ يَقَالُ بُتْرُ يُزَلُّوْ اِي دُو وَجْهَ عِبُوسْ

Çeviri yazı: bütür: al ‘abūs el vech yukāl bütür yüzlü ey zū vech ‘abūs

Çeviri: Pütür, yüzünde pütür olan biri için bütür yüzlü denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

batır

V nüshası 8a/13: بَتْرُ: الْبَطْرُ وَ كَانَتْهَا مَتْرَكَهْ مِنَ الْعَرَبِيَّةِ

Çeviri yazı: batır: el baður ve kānnahā muterreke min el ‘arabiyye

Çeviri: Şımarık, Arapçadan Türkçeleştirilmiştir.

D nüshası 13a/9: بَتْرُ: الْبَطْرُ وَ كَانَتْهَا مَتْرَكَهْ مِنَ الْعَرَبِيَّةِ

Çeviri yazı: botur: el baður ve kānnahā muterreke min el ‘arabiyye

Çeviri: Şımarık, Arapçadan Türkçeleştirilmiş bir sözcüktür.

K nüshası 14a/4-5: بَتْرُ: الْبَطْرُ وَ كَانَتْهَا مَتْرَكَهْ مِنَ الْعَرَبِيَّةِ

Çeviri yazı: batır: el baður ve kānnahā muterreke min el ‘arabiyye

Çeviri: Şımarık, Arapçadan Türkçeleştirilmiş bir sözcüktür.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

batuğ

V nüshası 8a/14, D nüshası 13a/10, K nüshası 14a/5-6: بَتُّقُ: طَائِرٌ يَقَالُ لَهُ الْغَطَّاسُ

Çeviri yazı: batuğ: şair yukāl lehu el řattās

Çeviri: Dalgıç kuşu denilen hayvan.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bitek

V nüshası 8a/14-14-16: بَتَّكُ: وَعَاءٌ يُتَّخَذُ مِنَ الطِّينِ لِلدَّقِيقِ وَ غَيْرِهِ مَتَّقُوبٌ الْاسْفَلُ وَ تَسْمِي بِهِ كَوَارَةَ النِّحْلِ وَ هِيَ أَوْ كَارَهَا الَّتِي يَعْمَلُ فِيهَا الْعَسَلُ

Çeviri yazı: bitek: va‘āun yuttaḥaz mine’t tīn lid daḳīḳ ve ğayrihe meşḳūb el āsfal ve tusemmī bihe kūratu’n naḥl ve hiye āv kariha elletī ya‘mal fihā el ‘asel

Çeviri: Un, incir vb maddelerin saklanması için kullanılan kavanoz bunun yanında arıların bal yapmak için kullanmış oldukları yere de bu isim verilir.

D nüshası 13a/10-12: بِنَّاكْ: وَعَاءٌ يَتَّخِزُ مِنَ الطِّينِ لِلدَّقِيقِ وَ غَيْرِهِ مَثْقُوبِ الْإِسْفَلِ وَ تَسْمِي بِهِ كَوَارَةَ النَّحْلِ وَ هِيَ أَوْ كَارَهَا الَّتِي يَعْمَلُ فِيهَا الْعَسَلُ

Çeviri yazı: bitek: va‘āun yuttaḥaz mine’t tīn lid daḳīḳ ve ğayrihe meşḳūb el āsfal ve tusemmī bihe kūratu’n naḥl ve hiye āv kariha elletī ya‘mal fihā el ‘asel

Çeviri: Un, incir vb maddelerin saklanması için kullanılan kavanoz bunun yanında arıların bal yapmak için kullanmış oldukları yere de bu isim verilir.

K nüshası 14a/6-8: بِنَّاكْ: وَعَاءٌ يَتَّخِزُ مِنَ الطِّينِ لِلدَّقِيقِ وَ غَيْرِهِ مَثْقُوبِ الْإِسْفَلِ وَ تَسْمِي بِهِ كَوَارَةَ النَّحْلِ وَ هِيَ أَوْ كَارَهَا الَّتِي يَعْمَلُ فِيهَا الْعَسَلُ

Çeviri yazı: bitek: va‘āun yuttaḥaz mine’t tīn lid daḳīḳ ve ğayrihe meşḳūb el āsfal ve tusemmī bihe kūratu’n naḥl ve hiye āv kariha elletī ya‘mal fihā el ‘asel

Çeviri: Un, incir vb maddelerin saklanması için kullanılan kavanoz bunun yanında arıların bal yapmak için kullanmış oldukları yere de bu isim verilir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok

baca

V nüshası 8a/18, D nüshası 13a/14, K nüshası 14a/10: بَجَا: الرَّوْشَنُ

Çeviri yazı: baca: er rūšen

Çeviri: Baca.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: baca “pencere” (Atalay, 1945, s. 146) baça “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 96); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bucaḳ

V nüshası 8a/18, D nüshası 13a/14, K nüshası 14a/10: بُجَقْ: الزَّوْاِيَهْ

Çeviri yazı: bucaḳ: ez zāwīye

Çeviri: Köşe, bucaḳ.

Sözlükler: DLT: buçgak “bucak, zaviye” (Atalay, c.4, 1986, s. 110), buçqāq “quarter (earth); corner; skin from camel’s flanks” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 79), buçgak “dünyanın dört köşesinden biri” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 599); CC: buçgak “köşe, bucak, yer” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 674), buçqak “winkel” (Grönbech, 1942, s. 67); Ter. T: bucağ “ev vb. nin bir tarafı” (Toparlı vd, 2000, s. 97); Dur. M: bucağ “köşe, bucak” (Toparlı, 2003, s. 78); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: bucağ “bucak, köşe” (Atalay, 1945, s. 156), bucağ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 100); King Dic: yok; Bül. Müş: bucağ “kağ, róg” (Zajaczkowski, 1958, s. 14), bucağ “bucak, köşe” (Al-Turk, 2012, s. 205).

bacanağ

V nüshası 8a/18, D nüshası 13a/14-15, K nüshası 14a/10-12: بَجَنَّقُ
اِذَا تَزَوَّجَ رَجُولَيْنِ أُخْتَيْنِ فِكَلٍ وَاحِدٍ مِنْهُمَا يَدْعُو صَاحِبَهُ بَجَنَّقُ
Çeviri yazı: bacanağ: izā tazavvaca racüleyñ ühteyñ fe kull vāhid
mınhuma yed‘ü şāhıbahu bacanağ

Çeviri: Eğer iki erkek iki kız kardeş ile evlenirse bunlardan her biri diğerinin bacanağı olur.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

becük

V nüshası 8a/19-20, D nüshası 13a/15-13b/1, K nüshası 14a/12: بَجْكُ
عَلَّمَ وَلَا تُعْرِفْ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ نَقَلَ

Çeviri yazı: becük: ‘alemun ve lā tu‘arrif min ay şey’in nakıl

Çeviri: Özel isim.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bıcağ

V nüshası 8a/22, D nüshası 13b/2, K nüshası 14a/14: بَجَقُ: السَّكِينِ

Çeviri yazı: bıcağ: es sikkīn

Çeviri: Bıcağ.

Sözlükler: DLT: bıçgu “bıcağ” (Atalay, c.4, 1986, s. 88), biçyu/biçâsi “knife” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 72), bıçgu “bir şeyi kesen alet, balta” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 584); CC: bıcağ “bıcağ” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 440), bycağ “messer” (Grönbech, 1942, s. 71); Ter. T: yok; Dur. M: bıcağ “bıcağ” (Toparlı, 2003, s. 76); Kav. K: bıcağ “bıcağ” (Toparlı vd, 1999, s. 104); Kit.

E: bıçak “bıçak, küçük çakı” (Eminoğlu, 2011, s. 174); Tuh. Z: bıçak “bıçak” (Atalay, 1945, s. 151), bıçak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 82); King Dic: bıçaq “knife” (Golden, 2000, s. 177), bıçak “bıçak” (Güner, 2017, s. 39); Bül. Müş: yok.

buçuk

V nüshası 8b/22: بُجُوقُ: النصف

Çeviri yazı: bucuq: en nısf

Çeviri: Yarım.

D nüshası 13b/2: بُجُوقُ: النصف

Çeviri yazı: buçuk: en nısf

Çeviri: Yarım.

K nüshası 14a/14: بُلُوقُ: النصف

Çeviri yazı: bulcuq: en nısf

Çeviri: Yarım.

Sözlükler: DLT: bıçuk “kesik şey, kesilmiş, parçalanmış her nesnenin yarısı” (Atalay, c.4, 1986, s. 89), biçuq “half” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 72), bıçuk “yarım” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 585); CC: yok; Ter. T: buçuk “yarı, yarım, bucuq” (Toparlı vd, 2000, s. 105); Dur. M: yok; Kav. K: buçuk “yarım, bucuq” (Toparlı vd, 1999, s. 105); Kit. E: yok; Tuh. Z: buçuk “buçuk, yarım” (Atalay, 1945, s. 157), buçuk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 166); King Dic: yok; Bül. Müş: buçuq “połowa” (Zajaczkowski, 1958, s. 14), buçuk “buçuk, yarım” (Al-Turk, 2012, s. 146).

biçin

V nüshası 8a/22-23: بِحْنُ: الحصاد الماضي منه بِحْتِي و هو مشترك بين حصَد الزرع و فصل الثوب

Çeviri yazı: biçin: el hışād el māzī minhe biçti ve huve müşterek beyn haşşad ez zer‘ ve faşşal eş sevb

Çeviri: Hasat, hasat zamanı geçmiş zaman şekli ise biçti’dir. Bunun yanında elbise biçmek anlamında da kullanılır.

D nüshası 13b/2-3: بِحْنُ: الحصاد الماضي منه بِحْتِي و هو مشترك بين حصَد الزرع و فصل الثوب

Çeviri yazı: biçin: el hışād el māzī minhe biçti ve huve müşterek beyn haşşad ez zer‘ ve faşşal eş sevb

Çeviri: Hasat, hasat zamanı geçmiş zaman şekli ise biçti’dir. Bunun yanında elbise biçmek anlamında da kullanılır.

K nüshası 14a/14-16: الْحَصَادُ الْمَاضِي مِنْهُ بِحْتِي وَ هُوَ مُشْتَرَكٌ بَيْنَ حَصَدِ الزَّرْعِ وَ فَصَلِ الثَّوْبِ

Çeviri yazı: biçin: el hışād el māzī minhe biçti ve huve müşterek beyn haşşad ez zer‘ ve faşşal eš sevb

Çeviri: Hasat, hasat zamanı geçmiş zaman şekli ise biçti’dir. Bunun yanında elbise biçmek anlamında da kullanılır.

Sözlükler: DLT: biçma “biçme” (Atalay, c.4, 1986, s. 89), biçma “maqtū” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 72), biçma “biçilmiş” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 585); CC: biçen “saman, kuru ot” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 441), biçen “hev” (Grönbech, 1942, s. 57); Ter. T: biç- “kumaş, elbise biçmek, kılıçla biçmek” (Toparlı vd, 2000, s. 94); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: biçin “biçme” (Atalay, 1945, 152), biçen “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 234); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

beçel

V nüshası 8b/1: بَجَلُ: الزَّمَنُ مِنَ الْإِنْسَانِ وَالْفَرَسِ وَ غَيْرِهِ هُمَا

Çeviri yazı: beçel: ez zamn min el insān ve’l faras ve ğayri humā

Çeviri: İnsan, at vb gibi iğdiş edilmiş olan kimse veya hayvan.

D nüshası 13b/4: بَجَلُ: الزَّمَنُ مِنَ الْإِنْسَانِ وَالْفَرَسِ وَ غَيْرِهِ هُمَا

Çeviri yazı: beçel: ez zamn min el insān ve’l faras ve ğayri humā

Çeviri: İnsan, at vb gibi iğdiş edilmiş olan kimse veya hayvan.

K nüshası 14a/16: بَجَلُ: الزَّمَنُ مِنَ الْإِنْسَانِ وَالْفَرَسِ وَ غَيْرِهِ هُمَا

Çeviri yazı: beçel: ez zamn min el insān ve’l faras ve ğayri humā

Çeviri: İnsan, at vb gibi iğdiş edilmiş olan kimse veya hayvan.

Sözlükler: DLT: beçel “sünnet edilmemiş kadın, hadım edilmiş erkek, iğdiş edilmiş at ve başka hayvanlar” (Atalay, c.4, 1986, s. 77), biçal “uncircumcised (woman), castrated (man, animal)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 72), beçel “bızırı geniş kadın, hadım edilmiş erkek; iğdiş edilmiş at ve bütün hayvanlar” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 579); CC: beçel “kalçası kırık, topal, sakat” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 656), beçel “hüftenlahm” (Grönbech, 1942, s. 54); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

buṭaḳ

V nüshası 8b/3: بُدَقٌ: الْغَصَصُ وَ بَعْضُهُمْ يَقْلِبُ الدَّالَ طَاءً

Çeviri yazı: budak: el ğaşş ve ba‘dehum yaḳallīb ed dāl ṭā’en

Çeviri: Budak, sonraları dal harfi ṭa harfine çevrilmiştir.

D nüshası 13b/6: بُقَّ: الغص و بعضهم يَقْلِب الدَّال طاءً

Çeviri yazı: budak: el ğaṣṣ ve ba‘dehum yaqallīb ed dāl tā’en

Çeviri: Budak, sonraları dal harfi ta harfine çevrilmiştir.

K nüshası 14b/3: بُقَّ: الغصن و بعضهم يَقْلِب الدَّال طاءً

Çeviri yazı: budak: el ğaṣṣan ve ba‘dehum yaqallīb ed dāl tā’en

Çeviri: Budak, sonraları dal harfi ta harfine çevrilmiştir.

Sözlükler: DLT: butak “budak” (Atalay, c. 4, 1986, s. 120), butaq “yuşn” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 82), butık/butak “dal, budak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 605); CC: butak “ağaç dalı, dal, budak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 451), butaq “zweig” (Grönbech, 1942, s. 70); Ter. T: butak “budak” (Toparlı vd, 2000, s. 98); Dur. M: budak “dal, budak” (Toparlı, 2003, s. 78); Kav. K: butak “budak” (Toparlı vd, 1999, s. 106); Kit. E: butak “budak, dal” (Eminoğlu, 2011, s. 187); Tuh. Z: butak “budak” (Atalay, 1945, s. 159), butak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 130); King Dic: butaq “branch” (Golden, 2000, s. 157), butak “dal, budak” (Güner, 2017, s. 44); Bül. Müş: butaq “gałąż” (Zajaczkowski, 1958, s. 15), butak “budak, dal” (Al-Turk, 2012, s. 68).

bud~ buṭ

V nüshası 8b/4: بُد: الفخز و بعضهم يُبدِّلها طاءً فيقول بُط

Çeviri yazı: bud: el faḥız ve ba‘dehum yubedilluhā tā’en fayaḳul buṭ

Çeviri: But, dal harfi sonradan ta harfine çevrilmiştir.

D nüshası 13b/7: بُد: الفخز و بعضهم يُبدِّلها طاءً فيقول بُط

Çeviri yazı: bud: el faḥız ve ba‘dehum yubedilluhā tā’en fayaḳul buṭ

Çeviri: But, dal harfi sonradan ta harfine çevrilmiştir.

K nüshası 14b/4: بُد: الفخز و بعضهم يبدِّلها طاءً فيقول بُط

Çeviri yazı: bud: el faḥız ve ba‘dehum yubedilluhā tā’en fayaḳul buṭ

Çeviri: But, dal harfi sonradan ta harfine çevrilmiştir.

Sözlükler: DLT: but “but” (Atalay, c.4, 1986, s. 120), but “thigh” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 82), büt “but, ayak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 604); CC: but “uyluk, bacak, but” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 451), but “schenkel” (Grönbech, 1942, s. 70); Ter. T: buṭ “but” (Toparlı vd, 2000, s. 97); Dur. M: buṭ “uyluk” (Toparlı, 2003, s. 79); Kav. K: buṭ “but” (Toparlı vd, 1999, s. 106); Kit. E: but(d) “but, bacağın etli yeri” (Eminoğlu, 2011, s. 187); Tuh. Z: but “but, kalça” (Atalay, 1945, s. 159), buṭ “anlam verilmemiş” (Al-

Turk, 2006, s. 134); King Dic: but “thigh, leg” (Golden, 2000, 106), but “uyluk, but” (Güner, 2017, s. 44); Bül. Müş: yok.

birışik

V nüshası 8b/6, D nüshası 13b/9, K nüshası 14b/6: بِرِشِكْ: الْعَطَا

Çeviri yazı: birışik: el ‘aṭā

Çeviri: Verme.

Sözlükler: DLT: birgü “borç, verecek” (Atalay, c.4, 1986, s. 127), bērgü “debt” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 71), birgü “borç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 589); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

birışmek

V nüshası 8b/6-7, D nüshası 13b/9-10, K nüshası 14b/6-7: بِرِشْمَكْ: الْمُعَاطَاة

Çeviri yazı: birışmek: el mu‘aṭa

Çeviri: Alış veriş.

Sözlükler: DLT: bēriş- “verişmek” (Atalay, c. 4, 1986, s. 84), beriṣ- “dafa‘a” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 71), biriş- “karşılıklı vermek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 589); CC: bēneli “borçlu” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 439), berneli/bernelü “schuldig” (Grönbech, 1942, s. 56); Ter. T: ber- “vermek” (Toparlı vd, 2000, s. 93); Dur. M: ber- “vermek” (Toparlı, 2003, s. 75); Kav. K: bir- “vermek” (Toparlı vd, 1999, s. 104); Kit. E: bir- “vermek, göndermek, ödemek, kadını biriyle evlendirmek” (Eminoğlu, 2011, s. 175); Tuh. Z: bēr- “vermek” (Atalay, 1945, s. 150), bēr “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 179); King Dic: qoy bir- “set free” (Golden, 2000, s. 63), kayu bēr- “serbest bırakmak, salıvermek” (Güner, 2017, s. 83); Bül. Müş: yok.

barlı

V nüshası 8b/7, D nüshası 13b/10, K nüshası 14b/7: بَرْلِي: قَبِيلَه مِنْ الْفَيْجَاق

Çeviri yazı: barlı: kabīle min el kıbcāk

Çeviri: Kıpçaklardan bir kabile.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bardaḳ

V nüshası 8b/8, D nüshası 13b/11, K nüshası 14b/8: بَرْدَقْ: الْكُوز

Çeviri yazı: bardak: el keviz

Çeviri: Bardak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: bardak “su testisi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 434), bardak “krug” (Grönbech, 1942, s. 51); Ter. T: bardak “bardak” (Toparlı vd, 2000, s. 92); Dur. M: bardak “büyük testi, fıçı” (Toparlı, 2003, s. 74); Kav. K: bardak “bardak” (Toparlı vd, 1999, s. 103); Kit. E: yok; Tuh. Z: bardak “testi” (Atalay, 1945, s. 148), bardak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 146); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bir

V nüshası 8b/8: بر: واحدٌ

Çeviri yazı: bir: vahidun

Çeviri: Bir sayısı.

D nüshası 13b/11: بر: واحد

Çeviri yazı: bir: vāhid

Çeviri: Bir sayısı.

K nüshası 14b/9: بر: واحدٌ

Çeviri yazı: bir: vāhid

Çeviri: Bir sayısı.

Sözlükler: DLT: bir “bir” (Atalay, c.4, 1986, s. 94), bir “one” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 73), bir “sayıda bir” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 588); CC: bir “bir (sayı)” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 663), vir “eins” (Grönbech, 1942, s. 58); Ter. T: bir “bir (sayı)” (Toparlı vd, 2000, s. 94); Dur. M: bir “bir sayısı” (Toparlı, 2003, s. 77); Kav. K: bir “bir” (Toparlı vd, 1999, s. 104); Kit. E: bir “bir sayısı, öbür, diğer, herhangi” (Eminoğlu, 2011, s. 175); Tuh. Z: bir “sayıda bir” (Atalay, 1945, s. 152), bir “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 171); King Dic: bir “one” (Golden, 2000, s. 190), bir “bir” (Güner, 2017, s. 40); Bül. Müş: bir “jeden” (Zajaczkowski, 1958, s. 13), bir “bir” (Al-Turk, 2012, s. 179).

bar

V nüshası 8b/9, D nüshası 13b/11-12, K nüshası 14b/9-10: بَر: موجود و مقابليه يُقَي اي مَعْدُوم و لم يُصَرَّف منهما فعل

Çeviri yazı: bar: mevcūd ve muḳābīle yok ey ma’dūm ve lemm yuşarraḥ minhuma fi’l

Çeviri: Var, mevcut ve yok’un karşılığı ve bundan fiil şekli türetilir.

Sözlükler: DLT: bar “var” (Atalay, c.4, 1986, s. 66), bār “existing” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 65), bār/bar “bir şeyin mevcut olduğunu ve yerinde bulunduğunu haber veren bir kelime, var” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 573); CC: bar “mevcut, var” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 433), bar “was varhänden ist” (Grönbech, 1942, s. 50); Ter. T: barlu “varlıklı” (Toparlı vd, 2000, s. 92); Dur. M: var “var, mevcut” (Toparlı, 2003, s. 74); Kav. K: bar “var” (Toparlı vd, 1999, s. 102); Kit. E: bar “var, mevcut” (Eminoğlu, 2011, s. 170); Tuh. Z: bar “var” (Atalay, 1945, s. 148), bar “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 162); King Dic: bar “the eternal and overlasting” (Golden, 2000, 198), bar “ebedî, bengi” (Güner, 2017, s. 36); Bül. Müş: yok.

barlu

V nüshası 8b/10, D nüshası 13b/12, K nüshası 14b/10: بَرْلُو: غني اي ذو موجود

Çeviri yazı: barlu: ganī ey zū mevcūd

Çeviri: Zengin ve var olmak.

Sözlükler: DLT: barlıg “mallı, zengin” (Atalay, c.3, 1986, s. 66), bārliḡ “wealthy” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 65), bārliḡ “malı olan, zengin” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 575); CC: barlu “zengin, varlıklı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 434), barlu “reich” (Grönbech, 1942, s. 51); Ter. T: barlu “varlıklı” (Toparlı vd, 2000, s. 92); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

borğu

V nüshası 8b/10: بُرْغُو: البوق

Çeviri yazı: borğu: el būḡ

Çeviri: Burgu, boru.

D nüshası 13b/13: بُرْغُو: البوق

Çeviri yazı: boruğu: el būḡ

Çeviri: Burgu, boru.

K nüshası 14b/10-11: بُرْغُو: البوق

Çeviri yazı: borğu: el būḡ

Çeviri: Burgu, boru.

Sözlükler: DLT: borğuy “üflenerek öttürülen boru” (Atalay, c. 4, 1986, s. 103), boryūy “trumpet” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 76), borguy “üfürülen boru” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 594); CC:

burgu “üfleyerek çalınan bir çalgı, boru, nefir” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 451), buryu “trompete” (Grönbech, 1942, s. 69); Ter. T: yok; Dur. M: borğı “boru” (Toparlı, 2003, s. 77); Kav. K: yok; Kit. E: burgu “boru” (Eminoğlu, 2011, s. 187); Tuh. Z: burgu “boru” (Atalay, 1945, s. 158), burğa “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 61); King Dic: yok; Bül. Müş: burya “trabka, róg” (Zajaczkowski, 1958, s. 15), burğa “burga, boru” (Al-Turk, 2012, s. 103).

parmak

V nüshası 8b/10, D nüshası 13b/13, K nüshası 14b/11: بَرْمَقْ: الْأَصْبَعُ
Çeviri yazı: parmak: el aşıba
Çeviri: Parmak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: barmak “el parmağı, ayak parmağı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 434), barmaq “finger” (Grönbech, 1942, s. 51); Ter. T: barmak “parmak” (Toparlı vd, 2000, s. 92); Dur. M: barmak “parmak” (Toparlı, 2003, s. 72); Kav. K: barmak “parmak” (Toparlı vd, 1999, s. 103); Kit. E: barmak “parmak” (Eminoğlu, 2011, s. 170); Tuh. Z: parmak “parmak” (Atalay, 1945, s. 229), barmaq “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 42); King Dic: barmaq “finger” (Golden, 2000, s. 208), barmak “parmak” (Güner, 2017, s. 36); Bül. Müş: yok.

burunduruk

V nüshası 8b/11-12: بُرُنْدُرُقْ: الْبُرَّةُ وَ فِي كِتَابِ بَيْلِكَ بُرُنْدُقْ زَمَامِ الْجَمَلِ
Çeviri yazı: burunduruk: el bura ve fî kitāb-ı beylik/bilik burunduk
zimām el cemel

Çeviri: Burunduruk, Kitab-ı Beylik/Bilik’te burunduk şekli ile geçer, deve yuları.

D nüshası 13b/13-14: بُرُنْدُرُقْ: الْبُرَّةُ وَ فِي كِتَابِ بَيْلِكَ بُرُنْدُقْ زَمَامِ الْجَمَلِ

Çeviri yazı: burunduruk: el bura ve fî kitāb-ı beylik/bilik burunduk
zimām el cemel

Çeviri: Burunduruk, Kitab-ı Beylik/Bilik’te burunduk şekli ile geçer, deve yuları.

K nüshası 14b/11-12: بُرُنْدُرُقْ: الْبُرَّةُ وَ فِي كِتَابِ بَيْلِكَ بُرُنْدُقْ زَمَامِ الْجَمَلِ

Çeviri yazı: burunduruk: el bura ve fî kitāb-ı beylik/bilik burunduk
zimām el cemel

Çeviri: Burunduruk, Kitab-ı Beylik/Bilik’te burunduk şekli ile geçer, deve yuları.

Sözlükler: DLT: burunduk “yular” (Atalay, c.4, 1986, s. 118), burunduk “halter or nose-rope” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 81), burunduk “dizgin, burunluk” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 603); CC: yok; Ter. T: burunduk “deve yuları” (Toparlı vd, 2000, s. 97); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: burunduk “yular, gem” (Eminoğlu, 2011, s. 187); Tuh. Z: burunduk “burunsalık” (Atalay, 1945, s. 158), burunduk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 86); King Dic: yok; Bül. Müş: burunduk “uzda, rodzaj, kogańca, ze sznuren” (Zajączkowski, 1958, s. 15), burunduk “gen, yular (deve)” (Al-Turk, 2012, s. 116).

burç

V nüshası 8b/12, D nüshası 13b/14, K nüshası 14b/12: بُرْجُ: اَلْفُلُّ

Çeviri yazı: burç: el fülül

Çeviri: Biber.

Sözlükler: DLT: yok; CC: burç “biber” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 69), burç “pfeffer” (Grönbech, 1942, s. 69); Ter. T: burç “biber” (Toparlı vd, 2000, s. 97); Dur. M: burç “biber” (Toparlı, 2003, s. 79); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: pürşe “büber” (Atalay, 1945, s. 230), bürşe “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 136); King Dic: yok; Bül. Müş: burç “pieprz” (Zajączkowski, 1958, s. 15), burç “burç, karabiber” (Al-Turk, 2012, s. 112).

burçalak

V nüshası 8b/12, D nüshası 13b/14-15, K nüshası 14b/12-13: بُرْجَلَقُ:

نوع من النبات

Çeviri yazı: burçalak: nev‘ min en nebāt

Çeviri: Bir tür bitki.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

borsuk

V nüshası 8b/12-13, D nüshası 13b/15, K nüshası 14b/13-14: بُرْسُقُ:

جوان يُشَبَّه الضَّبَّع مُنْتِن الرَّايِحَة

Çeviri yazı: borsuk: civan yuşıbhihu eğ đabu‘ munten er rāyīḥa

Çeviri: Porsuk, sırtlana benzer bir hayvan kötü kokar.

Sözlükler: DLT: porsmuk “porsuk” (Atalay, c.4, 1986, s. 474), borsmuq/borsuq “badger” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 76),

borsuk “Oğuzlarda kaba ete benzer küçük bir hayvan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 594); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: borsuq “blaireau” (Zajaczkowski, 1958, s. 14), borsuk “porsuk, dağ gelinciği” (Al-Turk, 2012, s. 156).

bürtük

V nüshası 8b/13: بُرْتُكُ: الحُبَّ اي حُبَّ كَان

Çeviri yazı: bürtük: el ḥubb ey ḥubb kân

Çeviri: Tane.

D nüshası 14a/1: بُرْتُكُ: اي حَبَّ كَان

Çeviri yazı: bürtük: ey ḥubb kân

Çeviri: Tane.

K nüshası 14b/14: بُرْتُكُ: الحب اي حب كان

Çeviri yazı: bürtük: el ḥubb ey ḥubb kân

Çeviri: Tane.

Sözlükler: DLT: bitrik “fıstık, Arguca” (Atalay, c.4, 1986, s. 97), bitrik “cirtoris, klitoris” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 74), bitrik “bızır, klitoris” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 591); CC: bürtük “küçük tane, kum tanesi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 677), yok (Grönbech, 1942, s.); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: bürtük “ziarno” (Zajaczkowski, 1958, s. 15), bürtük “bürtük, taneli tohum, buğday” (Al-Turk, 2012, s. 114).

bertük

V nüshası 8b/14, D nüshası 14a/1-2, K nüshası 14b/14-15: بُرْتُكُ:

العضو المفكوك يقال منه بُرْتُكُ اي وثئ

Çeviri yazı: bertük: el ‘uzū el mefkūk yukāl minhe büründi ey vaṣī

Çeviri: Kırık organ, fiil şekli olarak büründi kullanılır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bürçek

V nüshası 8b/15, D nüshası 14a/2, K nüshası 14b/16: بُرْجَكُ: النَّاصِيَه

Çeviri yazı: bürçek: en nāṣīye

Çeviri: Kakül.

Sözlükler: DLT: pürçek insanın kâkülü, atın perçemi” (Atalay, c.4, 1986, s. 475), bürçäk “forelock (man; horse)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 83), bürçek “insanın kâkülü; atın perçemi” (Ercilasun ve

Akkoyunlu, 2014, s. 607); CC: yok; Ter. T: bürçek “dalların baş kısmı” (Toparlı vd, 2000, s. 98); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: bürçek(g) “kâkül, saç, hayvanın iki kulağı arası, iki kulak arasındaki kemik” (Eminoğlu, 2011, s. 188); Tuh. Z: pürçek “kâkül” (Atalay, 1945, 230), bürçek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 165); King Dic: börçek “forelock” (Golden, 2000, s. 204), börçek “perçem” (Güner, 2017, s. 43); Bül. Müş: yok.

barş

V nüshası 8b/15, D nüshası 14a/2, K nüshası 14b/16: بَرَصٌ: الْفَهْدُ

Çeviri yazı: barş: el fehd

Çeviri: Pars.

Sözlükler: DLT: pars “yırtıcı bir hayvan” (Atalay, c.4, 1986, s. 473), bars “leopard” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 66), bars “pars” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 575); CC: yok; Ter. T: bars “pars” (Toparlı vd, 2000, s. 92); Dur. M: bars “pars” (Toparlı, 2003, s. 92); Kav. K: bars “pars” (Toparlı vd, 1999, s. 103); Kit. E: yok; Tuh. Z: pars “pars” (Atalay, 1945, s. 229), bars “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 135); King Dic: yok; Bül. Müş: bars “jaguar, pantera” (Zajaczkowski, 1958, s. 11), bars “yaban kedisi” (Al-Turk, 2012, s. 152).

bor

V nüshası 8b/15, D nüshası 14a/2-3, K nüshası 14b/16: بِر: الْجِصْنُ وَالْكَدَّانُ

Çeviri yazı: bor: el cıış ve'l keddān

Çeviri: Kireç, beyazımsı yumuşak taş.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

barma şuluḳ

V nüshası 8b/16, D nüshası 14a/3, K nüshası 15a/1: بِرْمَا صَوْلُقْ: الزَّمْزَمِيَّةُ

Çeviri yazı: barma şuluḳ: el zemzemīyye

Çeviri: Matara.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

biltirik

V nüshası 8b/16, D nüshası 14a/3-4, K nüshası 15a/1: بِلْتِيرِكْ: وَقَايَةُ عَدَّةِ الْحَرْبِ

Çeviri yazı: biltirik: vaḳāye ‘iddete el ḥarb

Çeviri: Harp edavatının muhafazası (Caferoğlu, 193, s. 18).

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

burun

V nüshası 8b/17, D nüshası 14a/4, K nüshası 15a/2: بُرْنُ: الانف وَ يَسْتَعْمَلُ
بمعني قبل وَ بمعني أول

Çeviri yazı: burun: el enf ve yusta‘mel bi ma‘na ḳabl ve bi ma‘na evvel

Çeviri: Burun aynı zamanda önce anlamında da kullanılır.

Sözlükler: DLT: burun “burun” (Atalay, c.4, 1986, s. 118), burun “nose, peak (mountain)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 81), burun “burun” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 603); CC: burun “koklama organı, burun” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 675), burun/brun “nase” (Grönbech, 1942, s. 69); Ter. T: burun “burun, önce, evvel” (Toparlı vd, 2000, s. 97); Dur. M: burun “burun” (Toparlı, 2003, s. 79); Kav. K: burun “önce, burun” (Toparlı vd, 1999, s. 106); Kit. E: bur(u)n “burun” (Eminoğlu, 2011, s. 187); Tuh. Z: burun “burun, önce” (Atalay, 1945, s. 158)³⁶, King Dic: burun “nose, before” (Golden, 2000, s. 205), burun “burun, bazı şeylerin ön bölümü, ileri” (Güner, 2017, s. 44); Bül. Müş: yok.

borla

V nüshası 8b/17: بُرْلَا: العَنْب

Çeviri yazı: borla: el ‘anīb

Çeviri: Üzüm.

D nüshası 14a/5: بُرْلَا: العَنْب

Çeviri yazı: borla: el ‘anīb

Çeviri: Üzüm.

K nüshası 15a/1-2: بُرْلَا: العَنْب

Çeviri yazı: borla: el ‘anīb

Çeviri: Üzüm.

³⁶ Sözcük, Atalay’ın eserinin dizininde organ ismi olan “burun” (Atalay, 1945, s. 158) ile karşılanırken Al-Turk, sözcüğe “kumaş parçası” anlamını vermektedir (Al-Turk, 2006. s. 140). Ayrıca Atalay’ın organ ismi olarak göstermiş olduğu sözcüğün dizininde vermiş olduğu varak sayısına bakıldığında sözcüğün bu anlamına rastlanmadığı görülmüştür.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: borla “üzüm” (Toparlı vd, 2000, s. 96); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

berk

V nüshası 8b/18, D nüshası 14a/5, K nüshası 15a/3: بَرْكُ: الْقَوِي

Çeviri yazı: berk: el kavî

Çeviri: Sağlam, güçlü.

Sözlükler: DLT: berk “muhafaza edilmiş, tahkim edilmiş, sağlam” (Atalay, c.4, 1986, s. 84), bârk/bâk “firm, fixed” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 70), berk “muhkem, sağlam, muhafazalı, saklanmış” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 583); CC: bẽrk “sağlam, berk” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 438), berk/bek fest, stark” (Grönbech, 1942, s. 56); Ter. T: bekçeri “güçlü asker” (Toparlı vd, 2000, s. 93); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: berk “sert, katı, sağlam” (Eminoğlu, 2011, s. 173); Tuh. Z: berk “pek, berk” (Atalay, 1945, s. 150), berkdî “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 53); King Dic: berk “hard, firm” (Golden, 2000, s. 265), bẽrk “sıkı, berk” (Güner, 2017, s. 39); Bül. Müş: yok.

börü

V nüshası 8b/19, D nüshası 14a/6, K nüshası 15a/4: بُرُؤ: الزَّيْب

Çeviri yazı: börü: ez zîb

Çeviri: Kurt.

Sözlükler: DLT: böri “kurt” (Atalay, c.4, 1986, s. 108), böri “wolf” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 79), böri “kurt, börü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 598); CC: börü “kurt, börü” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 449), böri/börü “wolf” (Grönbech, 1942, s. 66); Ter. T: börü “kurt” (Toparlı vd, 2000, s. 96); Dur. M: yok; Kav. K: böri “kurt” (Toparlı vd, 1999, s. 105); Kit. E: yok; Tuh. Z: böri “kurt” (Atalay, 1945, s. 156), böri “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 94); King Dic: yok; Bül. Müş: börü “wilk” (Zajaczkowski, 1958, s. 14), börü “börü, kurt” (Al-Turk, 2012, s. 152).

barça

V nüshası 8b/19, D nüshası 14a/6-7, K nüshası 15a/5: بَرْجَا: الْكُل

Çeviri yazı: barça: el kull

Çeviri: Parça.

Sözlükler: DLT: barça “bütün” (Atalay, c.4, 1986, s. 69), barcâ “all” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 65), barça “bütün, hepsi” (Ercilasun

ve Akkoyunlu, 2014, s. 574); CC: barça “hepsi, bütün, hep” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 434), barça/barça “all, ganz” (Grönbech, 1942, s. 50); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: barça “bütün, hep” (Toparlı vd, 1999, s. 102); Kit. E: barça “bütün, hep” (Eminoğlu, 2011, s. 170); Tuh. Z: barça “hep, bütün” (Atalay, 1945, s. 148), barça “hepsi” (Al-Turk, 2006, s. 231); King Dic: barça “all, whole” (Golden, 2000, s. 269), barça “bütün, hepsi” (Güner, 2017, s. 36); Bül. Müş: yok.

bürgü

V nüshası 8b/20, D nüshası 14a/7, K nüshası 15a/5: بُرْكَو: الوَهْجُ وَ الْكَرْبُ
Çeviri yazı: bürgü: el vehc ve’l kereb

Çeviri: Sıcaklık, hararet, ısı ve keder.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: bürgü “burgu” (Atalay, 1945, s. 159), burgu “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 157); King Dic: yok; Bül. Müş: bürkü “upoł, skwar” (Zajączkowski, 1958, s. 15), bürkü “sıcaklık, hararet” (Al-Turk, 2012, s. 195).

burçaq

V nüshası 8b/20, D nüshası 14a/7, K nüshası 15a/5-6: بُرْجَقْ: الْبَرْدُ

Çeviri yazı: burçak: el berd

Çeviri: Dolu, dolu tanesi.

Sözlükler: DLT: burçaq “ter taneleri” (Atalay, c.4, 1986, s. 117), burçaq “beans, beads of sweet” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 81), burçaq “ter taneleri” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 602); CC: yok; Ter. T: burçaq “dolu” (Toparlı vd, 2000, s. 97); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: burşak “ufak taş, çakıl taşı” (Atalay, 1945, s. 158), burşak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 79); King Dic: burçaq “lentils” (Golden, 2000, s. 151), burçaq “mercimek” (Güner, 2017, s. 44); Bül. Müş: burçaq “wyka” (Zajączkowski, 1958, s. 15), burçaq “baklagillerden, burçak, nohut” (Al-Turk, 2012, s. 111).

börek

V nüshası 8b/20-21: بُرْكْ: قَطْعُ الْعَجِينِ الْمَحْشُو لِحْمًا وَ لِمَا أَكُلَ بِالْأَسْيَاحِ قِيلَ لَهُ: شَيْشُ بُرْكْ

Çeviri yazı: börek: kaç‘ el ‘acîn el maḥşû laḥme ve limā ukl bil āsyāḥ kîl lehu şış börek

Çeviri: İçti etle doldurulmuş hamur, şışle yenilene şış börek denir.

D nüshası 14a/7-8: بُرْك: قَطَعَ الْعَجِينِ الْمَحْشُوَ لَحْمًا وَ يُقَالُ لَهُ شِشْ بُرْكٌ

Çeviri yazı: börek: kaç‘ el ‘acîn el maḥşû laḥme ve yuḳāl lehu şış börek.

Çeviri: İçi etle doldurulmuş hamur aynı zamanda şış börek de denir.

K nüshası 15a/6-7: بُرْك: قَطَعَ الْعَجِينِ الْمَحْشُورَةَ لَحْمًا وَ لَمَّا أُكِلَ بِالْأَسْيَاحِ قِيلَ لَهُ شِشْ بُرْكٌ

Çeviri yazı: börek: kaç‘ el ‘acîn el maḥşûra laḥme ve limā ukl bil āsyāḥ kīl lehu şış börek

Çeviri: İçi etle doldurulmuş hamur, şışle yenilene şış börek denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: bōrāk “ciasta nadziewane mięsem, posztet” (Zajączkowski, 1958, s. 14), börek “börek” (Al-Turk, 2012, s. 134).

bürçe

V nüshası 8b/22, D nüshası 14a/8, K nüshası 15a/7: بُرْجَا: الْبِرَاغِيَّةُ

Çeviri yazı: bürçe: el barāḡīs

Çeviri: Pire.

Sözlükler: DLT: bürge “pire, bir yerde duramayan zevzek, taşkın kimseye bürge kişi denir” (Atalay, c.4, 1986, s. 125), bürge “flea, light-witted” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 84), bürge “pire” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 607); CC: bürçe “pire” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 453), bürçe “floh” (Grönbech, 1942, s. 71); Ter. T: bürçe “pire” (Toparlı vd, 2000, s. 98); Dur. M: bürşe “pire” (Toparlı, 2003, s. 79); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: pürşe “pire” (Atalay, 1945, s. 230), bürşe “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 61); King Dic: bürge “flea” (Golden, 2000, s. 224), bürge “pire” (Güner, 2017, s. 45); Bül. Müş: bürçâ “pchla” (Zajączkowski, 1958, s. 15), bürçe “bit” (Al-Turk, 2012, s. 166).

barçın

V nüshası 8b/22, D nüshası 14a/9, K nüshası 15a/8: بُرْجِنْ: دِيْبَاچ

Çeviri yazı: barçın: dībāc

Çeviri: Diba, ipekli kumaş.

Sözlükler: DLT: barçın “ipekli kumaş” (Atalay, c.4, 1986, s. 69), barçîn “brocade” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 66), barçın “ipekli kumaş, ipekli” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 574); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok;

King Dic: barcım “brocade” (Golden, 2000, s. 159), barçın “ipekli kumaş” (Güner, 2017, s. 36); Bül. Müş: yok.

bezek

V nüshası 9a/1, D nüshası 14a/10, K nüshası 15a/9: بَرَكَ: الزَّيْنَةُ يُقَالُ: بَرَدِي زَيْنٌ بَرَدِي أَزْدَانُ

Çeviri yazı: bezek: ez zîne yukāl bezedi zeyyen bezendi āzdān

Çeviri: Zinet ve bezedi, bezendi.

Sözlükler: DLT: bezek “nakış” (Atalay, c.4, 1986, s. 86), bāzāk “naqş” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 69), bezek “bezek, nakış, süsleme” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 584); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: bezek “süs, nakış” (Eminoğlu, 2011, s. 174); Tuh. Z: bezen- “bezenmek” (Atalay, 1945, s. 151), bezendi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 69); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

biz

V nüshası 9a/1: بِزْ: الاشفي الذي يخرز به

Çeviri yazı: biz el eşfî ellezî yahriz bihe

Çeviri: İri iğne, biz

D nüshası 14a/11: بِزْ: الاشفي

Çeviri yazı: biz: el eşfî

Çeviri: Biz.

K nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: biz “deri vb. şeyleri dikerken iğne geçirecek yeri delmek için kullanılan sivri uçlu tıg, biz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 444), biz “ahle” (Grönbech, 1942, s. 61); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: biz “biz, delgi aleti, sivri uçlu tıg, çuvaldız” (Eminoğlu, 2011, s. 178); Tuh. Z: yok; King Dic: biz “a shosemaker’s aul” (Golden, 2000, s. 180), biz “çuvaldız” (Güner, 2017, s. 42); Bül. Müş: yok.

biz

V nüshası 9a/2, D nüshası 14a/11, K nüshası 15a/10: بِزْ: نَحْنُ و يُقَالُ مِزْ

Çeviri yazı: biz: naḥnu ve yukāl miz

Çeviri: Biz ve aynı zamanda miz şeklinde de söylenir.

Sözlükler: DLT: biz “biz” (Atalay, c.4, 1986, s. 95), biz “we” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 75), biz “biz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 591); CC: biz “biz (çokluk birinci kişi zamiri)” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 444), biz “wir” (Grönbech, 1942, s.

61); Ter. T: biz “biz” (Toparlı vd, 2000, s. 95); Dur. M: biz “biz, birinci çokluk şahıs zamiri” (Toparlı, 2003, s. 77); Kav. K: biz “biz” (Toparlı vd, 1999, s. 105); Kit. E: biz “biz, birinci çokluk şahıs zamiri” (Eminoğlu, 2011, s. 178); Tuh. Z: biz “biz” (Atalay, 1945, s. 153), biz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 157); King Dic: biz “we” (Golden, 2000, s. 186), biz “biz” (Güner, 2017, s. 41); Bül. Müş: biz “my” (Zajaczkowski, 1958, s. 113), biz “biz şahıs zamiri” (Al-Turk, 2012, s. 222).

biz

V nüshası 9a/2, D nüshası 14a/11, K nüshası 15a/10: بَز: الْمُخَصَّف

Çeviri yazı: biz: el muhşaf

Çeviri: İğneyi geçirmek için istenilen yeri delmeye mahsus saplı iri iğne, tığ.

Sözlükler: DLT: yok; CC: biz “deri vb. şeyleri dikerken iğne geçirecek yeri delmek için kullanılan sivri uçlu tığ, biz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 444), biz “ahle” (Grönbech, 1942, s. 61); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: biz “biz, delgi aleti, sivri uçlu tığ, çuvaldız” (Eminoğlu, 2011, s. 178); Tuh. Z: yok; King Dic: biz “a shosemaker’s aul” (Golden, 2000, s. 180), biz “çuvaldız” (Güner, 2017, s. 42); Bül. Müş: yok.

buz

V nüshası 9a/2, D nüshası 14a/11, K nüshası 15a/10: بوز: الْجَلِيد

Çeviri yazı: buz: el celid

Çeviri: Buz.

Sözlükler: DLT: buz “buz” (Atalay, c.4, 1986, s. 121), buz “ice” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 83), buz “buz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 605); CC: buz “buz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 676), buz “eis” (Grönbech, 1942, s. 70); Ter. T: buz “buz” (Toparlı vd, 2000, s. 98); Dur. M: buz “buz” (Toparlı, 2003, s. 79); Kav. K: buz “buz” (Toparlı vd, 1999, s. 106); Kit. E: buz “buz” (Eminoğlu, 2011, s. 187); Tuh. Z: buz “buz” (Atalay, 1945, s. 159), buz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 73); King Dic: buz “ice” (Golden, 2000, s. 200), buz “buz” (Güner, 2017, s. 45); Bül. Müş: buz “lód” (Zajaczkowski, 1958, s. 15), buz “buz” (Al-Turk, 2012, s. 60).

boz

V nüshası 9a/2-3, D nüshası 14a/12, K nüshası 15a/11: بوز: الاشهب

Çeviri yazı: boz: el eşheb

Çeviri: Boz

Sözlükler: DLT: boz “boz” (Atalay, c. 4, 1986, s. 106), boz “gray” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 78), boz “boz, beyaz ile kula arasındaki hayvan rengi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 597); CC: bozak “boz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 448), bozax “grau” (Grönbech, 1942, s. 66); Ter. T: boz “boz, kır” (Toparlı vd, 2000, s. 96); Dur. M: boz “boz” (Toparlı, 2003, s. 78); Kav. K: boz “boz, beyaz” (Toparlı vd, 1999, s. 105); Kit. E: yok; Tuh. Z: boz “boz renk” (Atalay, 1945, s. 156), boz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 43); King Dic: boz “gray” (Golden, 2000, s. 277), boz “boz renkli at” (Güner, 2017, s. 43); Bül. Müş: bozať “siwykoń” (Zajączkowski, 1958, s. 14), ikki bozať “Küçükayı’nın iki yıldızı” (Al-Turk, 2012, s. 52).

bez

V nüshası 9a/3, D nüshası 14a/12, K nüshası 15a/11: بَز: الغدّة

Çeviri yazı: bez: el güdde

Çeviri: Bez, kumaş parçası.

Sözlükler: DLT: bez “bez, deri ile et arasında bulunan bez” (Atalay, c.3, 1986, s. 86), bōz “cotton cloth” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 79), bōz “bez” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 598); CC: bōz “pamuk veya keten dokuma, bez” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 673), bōz “baumwollenzeug” (Grönbech, 1942, s. 66); Ter. T: biz “bez, kumaş” (Toparlı vd, 2000, s. 95); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: bāz “bez, kumaş” (Eminoğlu, 2011, s. 182); Tuh. Z: bez “bez” (Atalay, 1945, s. 151), bōz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 87); King Dic: bez “cotton cloth” (Golden, 2000, s. 297), bez “gudde, bez” (Güner, 2017, s. 39); Bül. Müş: yok.

bazuḳ

V nüshası 9a/3, D nüshası 14a/12, K nüshası 15a/11: بَزُق: الرجل اللّحيم

Çeviri yazı: bazuḳ: er recul el laḥīm

Çeviri: Şişman adam.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

büzük

V nüshası 9a/5, D nüshası 14a/14, K nüshası 15a/13-14: بُزْكُ: وَ هِيَ
مِمَّا يَسْتَقْبِحُ ذِكْرَهَا

Çeviri yazı: büzük: ve hiye mimmen yustağbiḥ zikrihā

Çeviri: Dübür, kıç, göt.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bazık

V nüshası 9a/6, D nüshası 14a/14-15, K nüshası 15a/14: بَازُقُ: الرَّجُلُ
الْعَاتِي

Çeviri yazı: bazık: er recul el ‘ātī

Çeviri: Terbiyesiz adam.

Sözlükler: DLT: yok; CC: bazık “kaba, kalın” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 436), bazyq “diek, grab” (Grönbech, 1942, s. 53); Ter. T: yok; Dur. M: bazık “kaba, iri, kötü huylu” (Toparlı, 2003, s. 75); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

baz

V nüshası 9a/6, D nüshası 14a/15, K nüshası 15a/15: بَازُ: الصِّلَحُ

Çeviri yazı: baz: eş şulḥ

Çeviri: Barış.

Sözlükler: DLT: yok; CC: bazlık “barış, esenlik” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 436), bazlyq/bazylyx/bazlux “friede” (Grönbech, 1942, s. 53); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bazu

V nüshası 9a/9-10, D nüshası 14b/2-3, K nüshası 15b/2: بَازُو: عَوْدُ
يُفْرَشُ بِهِ وَرَقُ الْأَطْمَاحِ أَوِ الرَّشْتَةِ أَوِ الرَّقَاقِ أَوْ نَحْوَهَا

Çeviri yazı: bazu: ‘avd yuferreş bihe varaḥ el ṭutmac āv er rişte āv el rikāk āv naḥvihe

Çeviri: Tutmaç, erişte, yufka veya benzeri şeyleri açmak için kullanılan odun/sopa, oklava.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bozğuş

V nüshası 9a/10-11, D nüshası 14b/3-4, K nüshası 15b/3-5: بَزُّ غُشٍّ:
عَلَّمَ مَنَقُولَ مِّنْ طَائِرٍ اشْبَهَا وَ أَصْلُهُ بَزُّ فُشٍّ ثُمَّ عَرَبَ بِأَبْدَالِ قَافِهِ غَيْنًا وَ رُقِفَتْ الْبَاءُ

Çeviri yazı: bozğuş: ‘alemun menkûl min ʔairin aşbahā ve āşluhu boz kuş şumme ‘urred bil beddel kâfe ğaynen ve ruḳḳat el bā’

Çeviri: Bozkuş, aslı bozkuş’tur (kaf ile) ancak daha sonraları kaf gayn ile değiştirilmiş ve ba harfi de inceltilmiştir.

Sözlükler: DLT: boz kuş “boz kuş” (Atalay, c. 4, 1986, s. 12), bōzquš “bozkuş” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 78), bozkuş “bozkuş (akdoğan)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 597); CC: yok; Ter. T: bozğuş “bozkuş” (Toparlı vd, 2000, s. 96); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bazara

V nüshası 9a/13: بَزْرَا: السُّوقُ وَ هِيَ مَنْقُولَةٌ مِنَ الْفَارِسِيَّةِ اِيضًا

Çeviri yazı: bazara: es sevk ve hiye menkûle min el fârisiyye eyzân

Çeviri: Pazar, Farsçadan alınmıştır.

D nüshası 14b/6: بَزْرَا: السُّوقُ وَ هِيَ مَنْقُولَةٌ مِنَ الْفَارِسِيَّةِ اِيضًا

Çeviri yazı: bızra: es sevk ve hiye menkûle min el fârisiyye eyzân

Çeviri: Pazar, Farsçadan alınmıştır.

K nüshası 15b/6-7: بَزْرَا: بِالسُّوقِ اِي الْمَتَبَرِّى فَحَذَفَتِ الرَّاءَ بَزْرَا السُّوقُ وَ هِيَ مَنْقُولَةٌ مِنَ الْفَارِسِيَّةِ اِيضًا

Çeviri yazı: bazar: bil fârisiyye ey el muteberri’ faḥazafat er rā’ es sevk ve hiye menkûle min el fârisiyye eyzân

Çeviri: Pazar, Farsçadan alınmıştır ve rā sesi değiştirilmiştir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: bazar “satıcıların mallarını satmak için sergiledikleri yer” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 436), bazar “markt” (Grönbech, 1942, s. 53); Ter. T: bazar “pazar” (Toparlı vd, 2000, s. 93); Dur. M: bazarçı “pazarıcı” (Toparlı, 2003, s. 75); Kav. K: bazar “pazar” (Toparlı vd, 1999, s. 103); Kit. E: bāzār “Far. pazar, alışveriş yeri, alışveriş” (Eminoğlu, 2011, s. 172); Tuh. Z: pazar “pazar” (Atalay, 1945, s. 229), pazarda “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 226); King Dic: bazar “bazar, market” (Golden, 2000, s. 249), bāzār “alışveriş yapılan yer, pazar” (Güner, 2017, s. 37); Bül. Müş: pazar “targ, rynek, bazar” (Zajaczkowski, 1958, s. 12), bazar “pazar, pazar yeri” (Al-Turk, 2012, s. 203).

bozuḳ

V nüshası 9b/14, D nüshası 14b/7-8, K nüshası 15b/15b/7-9: بُزُقْ: كَلِمَةٌ يَقَالُ لِلْمُسْتَهْجَنِ الْمُسْتَغْرَبِ إِذَا اسْتَفْحَمُوهُ وَ عَدُوهُ اِخْرَسَ

Çeviri yazı: bozuk: kelimeye yukāl lil mustehcen el mustağrib izā istifhamuhu ve ‘advehu āhras

Çeviri: Bozuk, müstehcen şeyler için kullanılan bir sözcük.

Sözlükler: DLT: bozuk “bozuk” (Atalay, c.4, 1986, s. 105), bozuq “maksūr munhadim”(Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 78), buzuk “yıkılmış, kırık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 605); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: boz- “bozmak, yıkmak, geçersiz duruma getirmek (düğüm) açmak, bağlı bir şeyi ayırmak” (Eminoğlu, 2011, s. 182); Tuh. Z: boz- “bozmak” (Atalay, 1945, s. 156), bozdi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 57); King Dic: yok; Bül. Müş: bozmaq “napad z grabiežā, spustoszenie” (Zajaczkowski, 1958, s. 14), bozmaḵ “bozmak, tahrip etmek, yağma etmek” (Al-Turk, 2012, s. 91).

buzavu~ buzaḡu

V nüshası 9a/15-17: بَزَوُ: العجل الصغير و يقال بَزَغُو بالواو و الغين و في كتاب بَيِّلِكَ وَلَدُ الْاِثَل و فيه ايضاً العجل الصغير

Çeviri yazı: buzavu: el ‘acl eş şaḡir ve yukāl buzaḡu bil vāv ve el ḡayn ve fī kitāb-ı beylik/bilik veledu et tıl ve fīhe eyzān el ‘acl eş şaḡir

Çeviri: Buzaḡı, aynı zamanda buzaḡu şeklinde vav ve ḡayn ile de söylenir Kitab-ı Beylik/Bilik’te küçük dana diye geçer.

D nüshası 14b/8-9: بَزَوُ: العجل الصغير و يُقال بَزَغُو بالواو و الغين و في كتاب بَيِّلِكَ وَلَدُ الْاِثَل و فيه ايضاً العجل الصغير

Çeviri yazı: bızavu: el ‘acl eş şaḡir ve yukāl buzaḡu bil vāv ve el ḡayn ve fī kitāb-ı bilik veledu et tıl ve fīhe eyzān el ‘acl eş şaḡir

Çeviri: Buzaḡı, aynı zamanda buzaḡu şeklinde vav ve ḡayn ile de söylenir Kitab-ı Bilik’te küçük dana diye geçer.

K nüshası 15b/9-11: بَزَوُ: العجل الصغير و يقال بَزَغُو بالواو و الغين و في كتاب بَيِّلِكَ وَلَدُ الْاِثَل و فيه ايضاً العجل الصغير

Çeviri yazı: buzavu: el ‘acl eş şaḡir ve yukāl buzaḡu bil vāv ve el ḡayn ve fī kitāb-ı beylik/bilik veledu et tıl ve fīhe eyzān el ‘acl eş şaḡir

Çeviri: Buzaḡı, aynı zamanda buzaḡu şeklinde vav ve ḡayn ile de söylenir Kitab-ı Bilik’te küçük dana diye geçer.

Sözlükler: DLT: buzaḡu “buzaḡı” (Atalay, c.4, 1986, s. 121), buzāyu “calf” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 83), buzagu “buzaḡı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 605); CC: buzav “buzaḡı”

(Argunşah ve Güner, 2015, s. 452), buzav “kalb” (Grönbech, 1942, s. 70); Ter. T: buzağı “buzağı” (Toparlı vd, 2000, s. 98); Dur. M: buzağı “buzağı” (Toparlı, 2003, s. 79); Kav. K: buzağı “süt danası” (Toparlı vd, 1999, s. 106); Kit. E: buzağı “buzağı, yeniden doğmuş sığır yavrusu” (Eminoğlu, 2011, s. 187); Tuh. Z: yok; King Dic: buzağı “calf” (Golden, 2000, s. 217), buzağı “buzağı” (Güner, 2017, s. 45); Bül. Müş: buzağı “cielak, ciela (düze)” (Zajaczkowski, 1958, s. 15), buzağıw “buzağı, yeni doğmuş ana sütüyle beslenen sığır yavrusu” (Al-Turk, 2012, s. 118).

bezevü

V nüshası 9a/17, D nüshası 14b/9-10, K nüshası 15b/11: بَزْوُ: الاسْفِيذَاج

Çeviri yazı: bezevü: el asfîzâc

Çeviri: Pudra.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

boza

V nüshası 9b/17, D nüshası 14b/10, K nüshası 15b/11: بَزَا: المِزْرُ

Çeviri yazı: boza: el mızur

Çeviri: Boza.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: boza “hurmadan yapılan şarap” (Toparlı vd, 2000, s. 96); Dur. M: boza “boza” (Toparlı, 2003, s. 78); Kav. K: boza “buğdaydan yapılan şarap” (Toparlı vd, 1999, s. 105); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bizgek

V nüshası 9b/18, D nüshası 14b/10, K nüshası 15b/12: بَزَك: الحُمِّي
الْبَارِدَةُ

Çeviri yazı: bizgek: el hummī el bārīda

Çeviri: Soğuk titreme, humma.

Sözlükler: DLT: bezgek “titreme, titretici sıtma” (Atalay, c. 4, 1986, s. 87), bāzgāk “ri‘da” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 71), bezgek “titreme” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 584); CC: bēzgek “sıtma, sıtma nöbeti” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 659), bezgek “das kalte fieber” (Grönbech, 1942, s. 57); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: bezgek “titreme nöbeti, sıtma” (Eminoğlu, 2011, s. 174); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bis vü bisü

V nüshası 9b/20, D nüshası 14b/12, K nüshası 15b/13: بَسْ وَبِسُو: التَّرْبِيَّةُ

Çeviri yazı: bis ve bisü: et terbiye
Çeviri: Edep, terbiye, yetiştirilme tarzı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: bēstle- “beslemek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 56), bestle-/besle- “ernöhren, füttern” (Grönbech, 1942, s. 56); Ter. T: besle- “beslemek, terbiye etmek” (Toparlı vd, 2000, s. 93); Dur. M: yok; Kav. K: besle- “beslemek” (Toparlı vd, 1999, s. 103); Kit. E: bisle- “beslemek, büyütmek” (Eminoğlu, 2011, s. 177); Tuh. Z: besle- “beslemek” (Atalay, 1945, s. 150)³⁷; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

busu

V nüshası 9a/21, D nüshası 14b/13, K nüshası 15b/14: بُسُو: الْكَمِين وَ يَقَالُ مِنْهُ بُسْدِي اِي كَمَنْ

Çeviri yazı: busu: el kemin ve yuḳāl minhe busdı ey kemmen

Çeviri: Pusu, fiil şekli ise busdı.

Sözlükler: DLT: pusuğ/busuğ “pusu” (Atalay, c.4, 1986, s. 475), busuḡ “kamīn” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 82), busuḡ “pusu, tuzak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 604); CC: yok; Ter. T: buşu “pusu” (Toparlı vd, 2000, s. 97); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: pus- “bir yere oturup kalmak yapışmak” (Atalay, 1945, s. 230), puştı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 151); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

biserek

V nüshası 9a/21-22, D nüshası 14b/13-14, K nüshası 15b/14-15: بِسْرَكْ: الْجَمَلُ الْبُحْتِي

Çeviri yazı: biserek: el cemel el buḥtī

Çeviri: Deve yavrusu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: besrek “erkek ve kızgın deve” (Atalay, 1945, s. 150), besrek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 60); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

baş parmak

V nüshası 9a/22, D nüshası 14b/14, K nüshası 15b/15: بَسْبَرْمَقْ: الْاِبْهَام

Çeviri yazı: baş parmak: el ābhām

³⁷ Atalay’ın çalışmasında 17a-12’de gösterilen sözcük, Al-Turk’un çalışmasında gösterilmemiştir ayrıca bu varakın devamı olan 17b sahifesi de Al-Turk’un çalışmasında yer almamaktadır.

Çeviri: Baş parmak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: baş barmak “baş parmak” (Toparlı vd, 1999, s. 103); Kit. E: başbarmak “baş parmak” (Eminoğlu, 2011, s. 171); Tuh. Z: yok; King Dic: baș barmaq “thumb” (Golden, 2000, s. 208), baş barmak “baş parmak” (Güner, 2017, s. 36); Bül. Müş: yok.

bısra

V nüshası 9a/22, D nüshası 14b/14, K nüshası 15b/15: بِسْرَا: الي هُنَا

Çeviri yazı: bısra: ila hunā

Çeviri: Yakın.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: bisre “yakın” (Toparlı vd, 2000, s. 94); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

baş

V nüshası 9b/1: بَاشْ: الرّاس و منه بَشَلْدِي أَبْدَا

Çeviri yazı: baş: er rās ve minhe başladı ibtidā

Çeviri: Baş, kafa ve bu sözcükten başladı fiili türetilir.

D nüshası 15a/1: بَاشْ: الرّاس و منه بَشَلْدِي اي أَبْدَا

Çeviri yazı: baş: er rās ve minhe başladı ey ibtidā

Çeviri: Baş, kafa ve bu sözcükten başladı fiili türetilir.

K nüshası 16a/1: بَاشْ: الرّاس و منه بَشَلْدِي أَبْدَاء

Çeviri yazı: baş: er rās ve minhe başladı ibtidā

Çeviri: Baş, kafa ve bu sözcükten başladı fiili türetilir.

Sözlükler: DLT: baş “baş” (Atalay, c.4, 1986, s. 72), baș “head” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 67), baş “insanın başı, genel olarak baş (hayvan, bitki, eşya, dağ vb.)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 576); CC: baş “baş, kafa, ilk, başlangıç, uç, burun” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 434), baș “kopf, haupt” (Grönbech, 1942, s. 52); Ter. T: baş “baş, kafa” Toparlı vd, 2000, s. 52); Dur. M: baş “baş” (Toparlı, 2003, s. 74); Kav. K: baş “baş, kafa” (Toparlı vd, 1999, s. 103); Kit. E: baş “baş, kafa, baş taraf; uç başak; başlangıç, ilk” (Eminoğlu, 2011, s. 171); Tuh. Z: baş “baş” (Atalay, 1945, s. 148), baş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 95); King Dic: baș “head” (Golden, 2000, s. 204), baş “kafa, baş” (Güner, 2017, s. 36); Bül. Müş: baș “rana” (Zajaczkowski, 1958, s. 12), baş “baş, çıban, yara” (Al-Turk, 2012, s. 150).

başlık

V nüshası 9b/2-3, D nüshası 15a/2-3, K nüshası 16a/3: بَشْلُقْ: المَلِك
اصلُه بادشاهلُق و هي فارسيّه

Çeviri yazı: başlık: el mülk âşlıha bādşāhlık ve hiye fārīsiyye

Çeviri: Mülk sahibi olmak, hükümdarlık, padişahlık ve aslen Farsça bādşāhlık sözcüğünden gelir.

Sözlükler: DLT: başlığ “başlı” (Atalay, c.4, 1986, s. 73), başliyy “ar’us” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 67), balıg “başlı, başı olan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 578); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: başlığ “başlı, kafalı” (Eminoğlu, 2011, s. 171); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

biş

V nüshası 9b/3, D nüshası 15a/3, K nüshası 16a/3-4: بِشْ: الخَمْسَه

Çeviri yazı: biş: el hamse

Çeviri: Beş sayısı.

Sözlükler: DLT: bēş “beş” (Atalay, c.4, 1986, s. 86), bēš “five” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 71), bīş “beş” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 590); CC: bēş “beş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 658), bēš “fünf” (Grönbech, 1942, s. 56); Ter. T: biş “beş” (Toparlı vd, 2000, s. 95); Dur. M: beş “beş sayısı” (Toparlı, 2003, s. 75); Kav. K: beyş “beş sayısı” (Toparlı vd, 1999, s. 103); Kit. E: biş “beş sayısı” (Eminoğlu, 2011, s. 177); Tuh. Z: beş “sayıda beş” (Atalay, 1945, s. 151), beş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: biš “five” (Golden, 2000, s. 190), bēş “beş” (Güner, 2017, s. 39); Bül. Müş: bēš “piç” (Zajaczkowski, 1958, s. 12), biş “beş” (Al-Turk, 2012, s. 180).

başmak

V nüshası 9b/3, D nüshası 15a/3-4, K nüshası 16a/4: بِشْمَقْ: المَدَّاس و
اصلُه بَصْمَقْ بالصَّاد

Çeviri yazı: başmak: el maddās ve âşlıha başmak bi’s şād

Çeviri: Başmak, aslı sad ile olup basmak şeklindedir.

Sözlükler: DLT: başaq “pabuç Çiğilce, Oğuzlarla Kıpçaklar bir (m) getirerek başmak derler bu Arapçada da yapılır” (Atalay, c.1, 1986, s. 378), başaq “head (arrow) point (spear)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 67), başaq “Çiğil lehçesinde (Türklerde) ayakkabı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 577); CC: başmak “ayakkabı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 433), başmaq “schuh” (Grönbech, 1942, s. 52); Ter. T: başmak “ayakkabı” (Toparlı vd, 2000, s. 92);

Dur. M: yok; Kav. K: başmak “çizme” (Toparlı vd, 1999, s. 103);
Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bişi

V nüshası 9b/5, D nüshası 15a/5, K nüshası 14a/6: بِشِي: رُقَاقٌ مَعْرُوفٌ
عندهم

Çeviri yazı: bişi: ruḳāḳ ma‘rūf ‘indehum

Çeviri: Türklerce meşhur bir yemek.

Sözlükler: DLT: pışık “pişmiş” (Atalay, c.4, 1986, s. 474), bişiḳ
“matbūx” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 74), bışığ “pişmiş (yemek,
yiyecek)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 585); CC: bişi “olgun,
pişmiş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 442), bişi “reif” (Grönbech,
1942, s. 60); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: bışığ
“olgun, pişmiş” (Eminoğlu, 2011, s. 174); Tuh. Z: yok; King Dic:
yok; Bül. Müş: yok.

boş

V nüshası 9b/5, D nüshası 15a/5, K nüshası 14a/7: بُشْ: صِفْرٌ خَالٍ

Çeviri yazı: boş: şıfır ḥāl

Çeviri: Boş, sıfır hali, boş olma durumu.

Sözlükler: DLT: boş “boş” (Atalay, c.4, 1986, s. 103), bōš “free
(man)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 77), boş “(insan için) özgür,
hür” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, 594); CC: boş “dolu olmayan,
boş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 447), bōš “leer” (Grönbech, 1942,
s. 65); Ter. T: boş “boş” (Toparlı vd, 2000, s. 96); Dur. M: boş “boş”
(Toparlı, 2003, s. 77); Kav. K: boşat- “boşaltmak” (Toparlı vd, 1999,
s. 105); Kit. E: boş “boş, boşanmış” (Eminoğlu, 2011, s. 181); Tuh.
Z: boş “boş” (Atalay, 1945, s. 155), boş “anlam verilmemiş” (Al-
Turk, 2006, s. 87); King Dic: bōš “disappointment” (Golden, 2000, s.
310), boş “hayal kırıklığı, hüsrân” (Güner, 2017, s. 42); Bül. Müş:
yok.

boş

V nüshası 9b/5-6, D nüshası 15a/6, K nüshası 16a/7: بُشْ: مُنْطَلِقٌ

Çeviri yazı: boş: muntalık

Çeviri: Boşanmış, artık evli olmayan.

Sözlükler: DLT: yok; CC: boşan- “kurtulmak, boşanmak”
(Argunşah ve Güner, 2015, s. 447), boşan-“sich befreien,
loskommen” (Grönbech, 1942, s. 65); Ter. T: boş “boşanmış”

(Toparlı vd, 2000, s. 96); Dur. M: yok; Kav. K: boşattır- “boşanmak” (Toparlı vd, 1999, s. 105); Kit. E: yok; Tuh. Z: boşan- “boşanmak” (Atalay, 1945, s. 155), boşandı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 88); King Dic: boşatmaq “to release, empty” (Golden, 2000, s. 123), boşat- “boşatmak” (Güner, 2017, s. 42); Bül. Müş: yok.

buşak

V nüshası 9b/8-9, D nüshası 15a/9-10, K nüshası 16a/12: بُشَقُ: الرُّجْلُ
الكثير الغيط من بُشْتِي اي اغتَاط

Çeviri yazı: buşak: er racul el kesir el gayz min buştı ey āgtāz

Çeviri: Çok kızgın adam buştı (kızdı) fiilinden türemiştir.

Sözlükler: DLT: buşgan/buşak “içi sıkıntılı, mükedder” (Atalay, c.4, 1986, s. 119), buşaq “dajūr” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 82), buşak “Oğuzcada ve diğerlerinde sıkıntılı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 604); CC: boşak “günah çıkarma, günahtan kurtulma, bağış, af” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 671), boşaq “ablass” (Grönbech, 1942, s. 65); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bişik

V nüshası 9b/10-11, D nüshası 15a/10, K nüshası 16a/13-14: بِشِكَ: مَهْد الصَّغِيرِ وَ فِي كِتَابِ بَيْلِكَ السَّرِيرِ

Çeviri yazı: bişik: mehd eş şağır ve fî kitāb-ı beylik/bilik es serir

Çeviri: Yatak ve sair şeyler, Kitab-ı Beylik/Bilik’te beşik (daha doğru ifadeyle yatak tarzı bir eşya) olarak geçer.

Sözlükler: DLT: beşik “beşik” (Atalay, c.4, 1986, s. 86), beşik “cradle” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 71), bişik/bişik “çocuk beşiği” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, 590); CC: yok; Ter. T: beşik “beşik” (Toparlı vd, 2000, s. 93); Dur. M: beşik “beşik” (Toparlı, 2003, s. 75); Kav. K: beşik “çocuk beşiği” (Toparlı vd, 1999, s. 103); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: bişik “cradle” (Golden, 2000, s. 281), beşik “beşik” (Güner, 2017, s. 39); Bül. Müş: yok.

başak

V nüshası 9b/11-13, D nüshası 15a/10-12, K nüshası 16a/14-16: بَشَقُ: السَّنْبُلَةُ يُقَالُ بَشَقٌ دِرْمًا بَرْدِي دِرْمًا اللَّفْطُ وَ الْجَمْعُ وَ فَتَحَ الْقَافَ بَعْدَهَا الْفَ يُعْطَى
مَعْنَى اللَّامِ وَ الْمَعْنَى رَاحَ لِلْقَطْعِ السَّنْبُلِ

Çeviri yazı: başak: es sunbule yukāl başak dırmağa bardı dırmağ el laqt ve’l cem‘ ve fathu’l kâf ba’daha elif yu’tī ma’na el lām ve’l ma’na rāh lil kaṭ es sunbul

Çeviri: Başak, “başak dırmak bardı” denir dırmak koparmak, hasat demektir buradaki dırmak sözcüğü çoğuldur kaf yumuşatılarak söylenir (yumuşak ğ kastedilir) elif harfi de yönelmeyi belirtir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: başak “başak, ok başı, ok temreni” (Eminoğlu, 2011, 171); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

paş

V nüshası 9b/15, D nüshası 15a/14, K nüshası 16b/1: بَصْ: الصَّدا

Çeviri yazı: paş: eş şadā

Çeviri: Ses, seda.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

başa

V nüshası 9b/17-19: بَصَا: يقال عند الاستزادة من الحديث نحوايه في اللسان العربي و قال بَيْلِكَ بَصَا كلمة تجي في اثنا كلامهم فاصلة و هي لفظة بَصَا فتارة تكون بمعني ثم و تارة بمعني الاو تارة بمعني ايضا

Çeviri yazı: başa: yuḳāl el ıstızāde min el ḥadīṣ naḥvīyye el lisānu’l ‘arabīyye kāl beylik/bilik başa kelimete tecī eṣnā kelāmihim fāşıla ve hiye lafza başa fatāra tekūn şumme tārāte bi ma‘na el lav tarate bi ma‘na eyzān

Çeviri: Sonra anlamında kullanılan bir edattır. Kitab-ı Beylik/Bilik’te sözcükten sonra kullanıldığına dair bilgi vardır.

D nüshası 15b/1-3: بَصَا: يقال عند الاستزادة من الحديث نحوايه في اللسان العربي و قال بَيْلِكَ بَصَا كلمة تجي في اثنا كلامهم فاصلة و هي لفظة بَصَا فتارة تكون بمعني ثم و تارة بمعني الاو تارة بمعني ايضا

Çeviri yazı: başa: yuḳāl el ıstızāde min el ḥadīṣ naḥvīyyin el lisānu’l ‘arabīyye kāl bilik başa kelimete tecī eṣnā kelāmihim fāşıla ve hiye lafza başa fatāra tekūn şumme tārāte bi ma‘na el lav tarate bi ma‘na eyzān

Çeviri: Sonra anlamında kullanılan bir edattır. Kitab-ı Bilik’te sözcükten sonra kullanıldığına dair bilgi vardır.

K nüshası 16b/4-7: بَصَا: يقال عند الاستزادة من الحديث نحوايه في اللسان العربي و قال بَيْلِكَ بَصَا كلمة يجي في اثنا كلامهم فاصلة و هي لفظة بَصَا فتارة تكون بمعني ثم و تارة بمعني الاو تارة بمعني ايضا

Çeviri yazı: başa: yuḳāl el ıstızāde min el ḥadīṣ naḥvīyyin el lisānu’l ‘arabīyye kāl bilik başa kelimete yecī’ eṣnā kelāmihim fāşıla ve hiye

lafza başa fatāra tekūn şumme tārāte bi ma‘na el lav tarate bi ma‘na eyzān

Çeviri: Sonra anlamında kullanılan bir edattır. Kitab-ı Bilik’te sözcükten sonra kullanıldığına dair bilgi vardır.

Sözlükler: DLT: basa “sonra” (Atalay, c.3, 1986, s. 71), basa “after” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 66), basa “sonra” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 575); CC: basa “sonra ve bundan dolayı, diğer taraftan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 654), basa “satzeinleitende, weiterführende” (Grönbech, 1942, s. 52); Ter. T: yok; Dur. M: başa “ancak, illâ” (Toparlı, 2003, s. 74); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: basa “ancak” (Atalay, 1945, s. 148), basa “bundan başka gerek” (Al-Turk, 2006, s. 244); King Dic: yok; Bül. Müş: basa (nä): opróc z poza tym” (Zajączkowski, 1958, s. 12), basa(ne) “+Dan fazla, daha” (Al-Turk, 2012, s. 220).

buşarık

V nüshası 9b/21: بُصَرِقَ: الغُبَار الذي ياتي من بعيد

Çeviri yazı: buşarık: el ġubār ellezī yātī min ba‘īdin

Çeviri: Uzaktan gelen toz/toprak.

D nüshası 15b/4-5: بُصَرِقَ: الغُبَار الذي ياتي من بعيد

Çeviri yazı: buşarık: el ġubār ellezī yātī min ba‘īd

Çeviri: Uzaktan gelen toz/toprak.

K nüshası 16b/9: بُصَرِقَ: الغبار الذي ياتي من بعيد

Çeviri yazı: buşarık: el ġubār ellezī yātī min ba‘īdin

Çeviri: Uzaktan gelen toz/toprak.

Sözlükler: DLT: pusar- “pusarmak, sislenmek” (Atalay, c.4, 1985, s. 475), busar- “ḏabāb” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 82), busar- “sislenmek, bulutlanmak, sis kopmak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 604); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

busu

V nüshası 9b/21-22, D nüshası 15b/5, K nüshası 16b/10: بُصُو: الكمين وَ قد تقدم انه يقال بالسین ايضاً

Çeviri yazı: buşu: el kemin ve ḳadd taḳaddam annahu yuḳāl bis sīn eyzān

Çeviri: Pusu, ilk hecesi sin ile de söylenebilir.

Sözlükler: Sözcük daha önce pusu maddesinde incelenmiştir.

başan

V nüshası 9b/22-23: بَصَنَ: يُسَمِّي بِهِ الْكَلْبَ وَ أَصْلَهُ مِنْ بَصَطِي أَي صَرَغَ لَأَنَّهُ

يصرع الزيب

Çeviri yazı: başan: yusemmī bihi el kelb ve āşlıha min başı ey şar‘
la annahu yuşra‘ ez zīb

Çeviri: Köpeğe verilen isim aslında sözcüğün kökü bastı fiilinden gelmektedir. Kurdu yakalayan köpek anlamında kullanılır.

D nüshası 15b/6-7: بَصَنَ: يُسَمِّي بِهِ الْكَلْبَ وَ أَصْلَهُ مِنْ بَصَطِي أَي صَرَغَ لَأَنَّهُ

يصرع الزيب

Çeviri yazı: başan: yusemmī bihi el kelb ve āşlıha min başı ey şar‘
la annahu yuşra‘ ez zīb

Çeviri: Köpeğe verilen isim aslında sözcüğün kökü bastı fiilinden gelmektedir. Kurdu yakalayan köpek anlamında kullanılır.

K nüshası 16b/11-12: بَصَنَ: يُسَمِّي بِهِ الْكَلْبَ وَ أَصْلَهُ مِنْ بَصَطِي أَي صَرَغَ لَأَنَّهُ

يصرع الزيب

Çeviri yazı: başan: yusemmī bihi el kelb ve āşlıha min başı ey şar‘
la annahu yuşra‘ ez zīb

Çeviri: Köpeğe verilen isim aslında sözcüğün kökü bastı fiilinden gelmektedir. Kurdu yakalayan köpek anlamında kullanılır.

Sözlükler: DLT: basan “ölü gömüldükten sonra yenilen yemek” (Atalay, c.4, 1986, 71), basan “meal for the dead” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 67), basan “ölüyü gömdükten sonra yapılan yemek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 575); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

başığı kün

V nüshası 9b/23: بَصَغِي كُنْ: بَعْدَ غَدَ

Çeviri yazı: başığı kün: ba‘d ġada

Çeviri: Yarından sonraki gün.

D nüshası 15b/7: بَصَغِي كُنْ: بَعْدَ غَدَ

Çeviri yazı: başığı kün: ba‘d ġadain

Çeviri: Yarından sonraki gün.

K nüshası 16b/12: بَصَغِي كُنْ: بَعْدَ غَدَ

Çeviri yazı: başığı kün: ba‘d ġada

Çeviri: Yarından sonraki gün.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: başıy kün

“pojutrze” (Zajączkowski, 1958, s. 12) başgıkün “yarından sonra, öbür gün” (Al-turk, 2012, s. 188).

buṭaḳ

V nüshası 10a/2, D nüshası 15b/8, K nüshası 16b/14: **بُطَقُ: العُصْنُ و**
تَقَدَّمَ انه يقال بالدال

Çeviri yazı: buṭaḳ: el ğuṣn ve taḳaddam annahu yuḳāl bid dāl

Çeviri: Budak, aynı zamanda dal ile söylenir.

Sözlükler: Sözcük, daha önce budak maddesinde incelenmiştir.

buṭ

V nüshası 10a/3: **بُطُ: الفَخْذُ مَتَقَدَّمَ**

Çeviri yazı: buṭ: el faḥz mataḳaddam

Çeviri: But.

D nüshası 15b/9: **بُطُ: الفَخْذُ و قد تَقَدَّمَ**

Çeviri yazı: buṭ: el faḥz ve ḳadd taḳaddam

Çeviri: But.

K nüshası 16b/15: **بُطُ: الفَخْذُ و تَقَدَّمَ**

Çeviri yazı: buṭ: el faḥz ve taḳaddam

Çeviri: But.

Sözlükler: Sözcük, daha önce but maddesinde incelenmiştir.

baṭman

V nüshası 10a/3, D nüshası 15b/9, K nüshası 16b/15: **بَطْمَنْ: الرُّطْلُ**

Çeviri yazı: baṭman: er rıṭl

Çeviri: Batman, rıtil, 7.697 kg ağırlık birimi.

Sözlükler: DLT: batman “batman” (Atalay, c.4, 1986, s. 75), batmān “mana (measure)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 68), batman “batman” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 578); CC: batman “coğrafyaya göre değişen bir ağırlık ölçüsü” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 655), yok (Grönbech, 1942, s.); Ter. T: batman “batman” (Toparlı vd, 2000, s. 93); Dur. M: batman “batman” (Toparlı, 2003, s. 93); Kav. K: batman “batman” (Toparlı vd, 1999, s. 103); Kit. E: yok; Tuh. Z: batman “batman” (Atalay, 1945, s. 149), batman “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 96); King Dic: bir batman “a weight of 2 rail” (Golden, 2000, s. 244), batman “yaklaşık 8 kilogramlık bir ağırlık ölçüsü birimi batman” (Güner, 2017, s. 37); Bül. Müş: batman “cieżar, waga” (Zajączkowski, 1958, s. 12), batman “batman, 7, 692 kilogram olan ağırlık ölçü birimi” (Al-Turk, 2012, s. 145).

boğa

V nüshası 10a/5-7: بُعَا: الْفَحْلُ الْمَذَخَّرُ لِلضَّرَاتِ وَ يُسَمَّى بِهِ الْفَحْلُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَ بَعَا يَقَالُ لَهَا الثَّرَكُ وَ الْفُرسَ وَ أَصْلَحَا مِنَ الْعَرَبِيِّهِ مِنْ بَعَاءٍ وَ هُوَ الْمَابُورُ

Çeviri yazı: boğa: el fahl el muddaḥar el đırrāt ve yusemmī bih el fahl min kull şey'in yukāl laha et turk ve'l furs ve āşlıha min el 'arabīyye mn baġā' ve huve el mābūr

Çeviri: Boğa, aslı Arapça baġa olmasına rağmen Farsça ve Türkçede de boğa şeklinde kullanılır.

D nüshası 15b/11-12: بُعَا: الْفَحْلُ الْمَذَخَّرُ لِلضَّرَاتِ وَ يُسَمَّى بِهِ الْفَحْلُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَ بَعَا يَقَالُ لَهَا الثَّرَكُ وَ الْفُرسَ وَ أَصْلَحَا مِنَ الْعَرَبِيِّهِ مِنْ بَعَاءٍ وَ هُوَ الْمَابُورُ

Çeviri yazı: boğa: el fahl el muddaḥar el đırrāt ve yusemmī bih el fahl min kull şey'in yukāl laha et turk ve'l furs ve āşlıha min el 'arabīyye mn baġā' ve huve el mābūr

Çeviri: Boğa, aslı Arapça baġa olmasına rağmen Farsça ve Türkçede de boğa şeklinde kullanılır.

K nüshası 16b/1-3: بُعَا: الْفَحْلُ الْمَذَخَّرُ لِلضَّرَاتِ وَ يُسَمَّى بِهِ الْفَحْلُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَ بَعَا يَقَالُ لَهَا الثَّرَكُ وَ الْفُرسَ وَ أَصْلَحَا مِنَ الْعَرَبِيِّهِ مِنْ بَعَاءٍ وَ هُوَ الْمَابُورُ

Çeviri yazı: boğa: el fahl el muddaḥar el đırrāt ve yusemmī bih el fahl min kull şey'in yukāl laha et turk ve'l furs ve āşlıha min el 'arabīyye mn baġā' ve huve el mābūr

Çeviri: Boğa, aslı Arapça baġa olmasına rağmen Farsça ve Türkçede de boğa şeklinde kullanılır.

Sözlükler: DLT: boğa “boğa” (Atalay, c. 4, 1986, s. 101), buqa “bull” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 81), buka “ineğin erkeği, boğa” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 599); CC: boga “boğa” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 444), boya “stier” (Grönbech, 1942, s. 62); Ter. T: boğa “boğa” (Toparlı vd, 2000, s. 95); Dur. M: yok; Kav. K: boğa “boğa, öküz” (Toparlı vd, 1999, s. 105); Kit. E: yok; Tuh. Z: boga “boğa” (Atalay, 1945, s. 154), boğa “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 72); King Dic: yok; Bü. Müş: buya “byk” (Zajaczkowski, 1958, s. 14), boğa “boğa, damızlık erkek sığır” (Al-Turk, 2012, s. 118).

boġanak

V nüshası 10a/7: بُعَقَى: شَوْبُوبٌ مِنَ الْمَطَرِ

Çeviri yazı: boġanak: şübüb min el maṭar

Çeviri: Sağanak yağmur.

D nüshası 15b/13: بُعَقَى: شَوْبُوبٌ مِنَ الْمَطَرِ وَ هُوَ الَّذِي يَقَالُ لَهُ فِي الْمَطَرِ عَابُورُ

Çeviri yazı: boğanak: şübüb min el maṭar ve huve ellezī yuḵāl lehu fi el maṭar ‘ābūr

Çeviri: Sağanak yağmur.

K nüshası 17a/3: بُعْتُقْ: شوبوب من المطر

Çeviri yazı: boğanak: şübüb min el maṭar

Çeviri: Sağanak yağmur.

Sözlükler: DLT: bognaklan- “bulut parça parça olmak” (Atalay, c. 4, 1986, s. 100), boynaqlan- “qaza‘ār (clouds)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 75), bognaklan- “küme küme olmak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 592); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bağ

V nüshası 10a/7: بَاغْ: الرباط

Çeviri yazı: bağ: er rabāt

Çeviri: Bağ, bostan.

D nüshası 15b/14: بَاغْ: الرباط

Çeviri yazı: bağ: er rībāṭ

Çeviri: Bağ, bostan.

K nüshası 16b/4: بَاغْ: الرباط و باغ البستان منقول من الفارسية

Çeviri yazı: bağ: er rabāt ve bağ el bustān menkūl min el farisīyye

Çeviri: Bağ ve bostan, Farsçadan alınmıştır.

Sözlükler: DLT: bağ “bağ, üzüm asması” (Atalay, c.4, 1986, s. 59), bāy “vineyard” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 63), bāğ “üzüm bağı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 569); CC: bag “üzüm bağı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 430), bay “weingarten” (Grönbech, 1942, s. 43); Ter. T: bağ “bağ, bostan” (Toparlı vd, 2000, s. 91); Dur. M: yok; Kav. K: bağ “bağ ve bahçe” (Toparlı vd, 1999, s. 102); Kit. E: bağ “bağ, ip, düğüm; bir araya getirilmiş” (Eminoğlu, 2011, s. 168); Tuh. Z: yok; King Dic: quş bağı “card of the wings” (Golden, 2000, s. 230), bağ “bir şeyi başka bir şeye veya birçok şeyi topluca birbirine tutturmak için kullanılan ip, sicim, şerit, tel vb düğümlenebilir nesne, bağ” (Güner, 2017, s. 34); Bül. Müş: bay “winnica, ogród” (Zajączkowski, 1958, s. 11), bağ “bağ, bahçe, meyve bahçesi” (Al-Turk, 2012, s. 108).

buğ

V nüshası 10a/8, D nüshası 15b/15, K nüshası 17a/5-6: بُوْغْ: ما يرتفع من بخار القدر

Çeviri yazı: buğ: mā yertafi‘ min buhār el qādr

Çeviri: Buhar.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

buğra

V nüshası 10a/11: بُغْرَا: فحل الجمل و في كتاب بَيْلِكَ بُغْرَا البختي

Çeviri yazı: buğra: fahl el cemel ve fi kitāb-ı beylik buğra el buḥtī

Çeviri: Buğra, erkek deve Kitab-ı Beylik/Bilik'te buğra iğdiş edilmiş.

D nüshası 16a/2-3: بُغْرَا: و هو فحل الجمل و في كتاب بَيْلِكَ بُغْرَا البختي

Çeviri yazı: buğra: ve huve fahl el cemel ve fi kitāb-ı bilik buğra el buḥtī

Çeviri: Buğra, Kitab-ı Bilik'te buğra iğdiş edilmiş.

K nüshası 17a/9-10: بُغْرَا: فحل الجمل و في كتاب بَيْلِكَ بُغْرَا البختي

Çeviri yazı: buğra: ve huve fahl el cemel ve fi kitāb-ı bilik buğra el buḥtī

Çeviri: Buğra, erkek deve Kitab-ı Beylik/Bilik'te buğra iğdiş edilmiş.

Sözlükler: DLT: boğra “her hayvanın aygırı, boğa, deve aygırı, pohur” (Atalay, c.4, 1986, s. 100), buyra “camel stallion” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 80), bugra “erkek deve” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 599); CC: yok; Ter. T: buğra “erke deve” (Toparlı vd, 2000, s. 97); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: buğra “erkek deve” (Eminoğlu, 2011, s. 186); Tuh. Z: yok; King Dic: buğra “male camel” (Golden, 2000, s. 166), buğra “erkek deve” (Güner, 2017, s. 43); Bül. Müş: buyra “wielbłed” Zajączkowski, 1958, s. 14), boğra “buğra, iki hörgüçlü deve” (Al-Turk, 2012, s. 115).

bağır

V nüshası 10a/12: بَغْرَا: المس

Çeviri yazı: bağır: el mess

Çeviri: Bakır.

D nüshası 16a/3: بَغْرَا: المس

Çeviri yazı: bağır: el mess

Çeviri: Bakır.

K nüshası 17a/10-11: بَغْرَا: المس

Çeviri yazı: bağır: el mess

Çeviri: Bakır.

Sözlükler: DLT: bakır “bakır” (Atalay, c.4, 1986, s. 63), bāqir “copper” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 65), bakır “bakır” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 571); CC: bağır “bakır” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 430), baqyr “kupfer” (Grönbech, 1942, s. 47); Ter. T: bakır “bakır” (Toparlı vd, 2000, s. 91); Dur. M: bakır “bakır” (Toparlı, 2003, s. 73); Kav. K: bakır “bakır” (Toparlı vd, 1999, s. 102); Kit. E: yok; Tuh. Z: bakır “bakır” (Atalay, 1945, s. 147), bakır “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 166); King Dic: bakır “copper” (Golden, 2000, s. 165), bakır “bakır” (Güner, 2017, s. 35); Bül. Müş: baqyr “miedz” (Zajęczkowski, 1958, s. 11), bakır “bakır” (Al-Turk, 2012, s. 78).

bağırsāğan

V nüshası 10a/12, D nüshası 16a/4, K nüshası 17a/11: بَغْرُ صَعْنٍ: نجم
يقال له الدبران

Çeviri yazı: bağırsāğan: nücm yukāl lehu ed dubarān

Çeviri: Düberan yıldızı

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

boğāğ

V nüshası 10a/12-13, D nüshası 16a/4-5, K nüshası 17a/11-12: بُعْغُ:
الحلق و بُعْرَدَقْ و بُعْزُ ايضاً

Çeviri yazı: boğāğ: el halk ve boğurdağ ve boğaz eyzān

Çeviri: Boğaz, boğurdağ ile boğaz da aynı anlamdadırlar.

Sözlükler: DLT: boğaz “boğaz” (Atalay, c.4, 1986, s. 99), boğur “throat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 75), boguz “boğaz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 593); CC: bogaz “boğaz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 445), boyaz “kehle” (Grönbech, 1942, s. 62); Ter. T: boğaz “boğaz” (Toparlı vd, 2000, s. 95); Dur. M: boğaz “boğaz” (Toparlı, 2003, s. 77); Kav. K: boğaz “boğaz” (Toparlı vd, 1999, 105); Kit. E: boğaz “boğaz” (Eminoğlu, 2011, s. 178); Tuh. Z: bogaz “boğaz” (Atalay, 1945, s. 154), bowaz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 78); King Dic: yok; Bül. Müş: boyayy “wole (uptaków)” (Zajęczkowski, 1958, s. 13), boğāğı “kursak, mide” (Al-Turk, 2012, s. 177).

bağırsāk

V nüshası 10a/13: بَغْرُ صُقُ: المصْران

Çeviri yazı: bağırsāk: el mışrān

Çeviri: Bağırsak.

D nüshası 16a/5: بَغْرِصُقْ: المِصْرَان

Çeviri yazı: bağarşuk: el mışrān

Çeviri: Bağırsak.

K nüshası 17a/13: بَغْرِصُقْ: المِصْرَان

Çeviri yazı: bağarşak: el mışrān

Çeviri: Bağırsak.

Sözlükler: DLT: bağırsuk “bağırsak” (Atalay, c.4, 1986, s. 60), bağırsuk “intestines” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 63), bağırsuk “bağırsak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 570); CC: yok; Ter. T: bağırsak “bağırsak” (Toparlı vd, 2000, s. 91); Dur. M: bağarşuk “bağırsak” (Toparlı, 2003, s. 73); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: buvarsık “bağırsak” (Atalay, 1945, s. 159), buwarşık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 152); King Dic: bağarsuk “entrails” (Golden, 2000, s. 211), bağarsuk “bağırsak” (Güner, 2017, s. 34); Bül. Müş: yok.

bağır

V nüshası 10a/13, D nüshası 16a/5, K nüshası 17a/13: بَغِرْ: الكبد

Çeviri yazı: bağır: el kebd

Çeviri: Bağır, ciğer.

Sözlükler: DLT: bağır “karaciğer” (Atalay, c.4, 1986, s. 59), bağır “liver” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 63), bağır “karaciğer” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 569); CC: yok; Ter. T: bağır “bağır” (Toparlı vd, 2000, s. 91); Dur. M: bağır “karaciğer” (Toparlı, 2003, s. 73); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: bağır “karaciğer” (Atalay, 1945, s. 147), bawur/bağır “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 145); King Dic: bağır “liver” (Golden, 2000, s. 210), bağır “karaciğer” (Güner, 2017, s. 34); Bül. Müş: yok.

buğuz

V nüshası 10a/15-17: بُغْزُ: المَرَّةَ وَ بِالْقَبْجَاقِي وَ التَّرْكَمَانِي بُو كَزْ وَ كَزْ هِيَ المَرَّةَ وَ بُو كَزْ هَذِهِ المَرَّةَ وَ بَرْ كَزْدَا اِي فِي مَرَّةٍ وَ اَجْدِه

Çeviri yazı: buğuz: el marra ve bil kıbcākī ve’t turkmānī bu kez ve kez hiye el marra ve bu kez hezihi el marrā ve bir kezde fī marrā vāhīde

Çeviri: Bu kez Kıpçakça ve Türkmence bu kez (kef ile) ve kez, defa/kere anlamındadır bir kezde ise bir defada anlamındadır.

D nüshası 16a/8-10: بُعْزُ: المَرَّةَ وَ بالقبجاقِي وَ التركماني بُو كَزْ وَ كَزْ هِي المَره وَ
بُوكَزْ هَذِهِ المَرَا وَ بَرْ كَزْدَا اي فِي مَرَّةٍ وَاحِدَةٍ

Çeviri yazı: buğuz: el marra ve bil kıbcākī ve't turkmānī bu kez ve kez hiye el marra ve bu kez hezihi el marrā ve bir kezde fī marrā vāhīde

Çeviri: Bu kez Kıpçakça ve Türkmence bu kez (kef ile) ve kez, defa/kere anlamındadır bir kezde ise bir defada anlamındadır.

K nüshası 17a/15-17b/1: بُعْزُ: المَرَّةَ وَ بالقبجاقِي وَ التركماني بُو كَزْ وَ كَزْ هِي
المَرَّةَ وَ بُوكَزْ هَذِهِ المَرَا وَ بَرْ كَزْدَا اي فِي مَرَّةٍ وَاحِدَةٍ

Çeviri yazı: buğuz: el marra ve bil kıbcākī ve't turkmānī bu kez ve kez hiye el marra ve bu kez hezihi el marrā ve bir kezde fī marrā vāhīde

Çeviri: Bu kez Kıpçakça ve Türkmence bu kez (kef ile) ve kez, defa/kere anlamındadır bir kezde ise bir defada anlamındadır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bağacı³⁸

V nüshası 10a/17: بَاغَاجِي: قَضْبَانِ عَصِيٍّ لِلْمَقَارِعِ المَحْلُوبَةِ مِنَ الْقَبْجَاقِ

Çeviri yazı: bağacı: kıdbān ‘aşyan lil muḳārī‘ el maḥlūbe min el kıbcāk

Çeviri: Kıpçak’tan gelen kamçıların çubukları.

D nüshası 16a/10-11: بَاغَاجِي: هِي قَضْبَانِ عَصِيٍّ لِلْمَقَارِعِ المَحْلُوبَةِ مِنَ الْقَبْجَاقِ

Çeviri yazı: bağacı: hiye kıdbān ‘aşyan lil muḳārī‘ el maḥlūbe min el kıbcāk

Çeviri: Kıpçak’tan gelen kamçıların çubukları.

K nüshası 17b/1-2: بَاغَاجِي: قَضْبَانِ عَصِيٍّ لِلْمَقَارِعِ المَحْلُوبَةِ مِنَ الْقَبْجَاقِ

Çeviri yazı: bağacı: kıdbān ‘aşyan lil muḳārī‘ el maḥlūbe min el kıbcāk

Çeviri: Kıpçak’tan gelen kamçıların çubukları.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

baķır

V nüshası 10a/19, D nüshası 16a/12, K nüshası 17b/4: بَقَرُ: النُّحَاسِ

³⁸ Kİ’deki bu örnek, “bağ ağacı” isim tamlamasının kaynaşmasından oluşan bir örnek gibi durmaktadır zira benzer bir kaynaşma “şamağacı (şam ağacı “çam ağacı)” örneğinde de görülmektedir.

Çeviri yazı: bakır: en nuḥās

Çeviri: Bakır.

Sözlükler: DLT: bakır “bakır” (Atalay, c.4, 1986, s. 63), bāqir “copper” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 65), bakır “bakır” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 571); CC: bağır “bakır” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 430), baqyr “kupfer” (Grönbech, 1942, s. 47); Ter. T: bakır “bakır” (Toparlı vd, 2000, s. 91); Dur. M: bakır “bakır” (Toparlı, 2003, s. 73); Kav. K: bakır “bakır” (Toparlı vd, 1999, s. 102); Kit. E: yok; Tuh. Z: bakır “bakır” (Atalay, 1945, s. 147), bakır “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 166); King Dic: bakır “copper” (Golden, 2000, s. 165), bakır “bakır” (Güner, 2017, s. 35); Bül. Müş: baqyr “miedz” (Zajaczkowski, 1958, s. 11), bakır “bakır” (Al-Turk, 2012, s. 78).

bok

V nüshası 10a/19: بُقُّ: الخُرُو

Çeviri yazı: bok: el ḥurr

Çeviri: İnsan dışkısı.

D nüshası 16a/12: بُقُّ: الخُرء

Çeviri yazı: bok: el ḥurr’

Çeviri: İnsan dışkısı.

K nüshası 17b/4: بُقُّ: الخُرؤ

Çeviri yazı: bok: el ḥurrū’

Çeviri: İnsan dışkısı.

Sözlükler: DLT: bok “bok Oğuzca” (Atalay, c.4, 1986, s. 101), bōq “greenness on moldy bread; excrement” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 76), bok “Oğuz lehçesinde bok” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 593); CC: bok “dışkı, bok” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 68), box “mist” (Grönbech, 1942, s. 63); Ter. T: bok “bok” (Toparlı vd, 2000, s. 95); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: bok “bok” (Atalay, 1945, s. 154), bok “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 125); King Dic: boq “human excrement” (Golden, 2000, s. 215), bok “dışkı, bok” (Güner, 2017, s. 42); Bül. Müş: yok.

bıkın

V nüshası 10a/19, D nüshası 16a/12, K nüshası 17b/4: بِقْنُ: الخاصرة

Çeviri yazı: bıkın: el ḥaşra

Çeviri: Uca kemiği.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: bıkın “bel, böğür” (Eminoğlu, 2011, s. 174); Tuh. Z: bıkın “uca kemiği” (Atalay, 1945, s. 151), bıkın “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 84); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

buḳavu

V nüshası 10a/19, D nüshası 16a/13, K nüshası 17b/5: بَقَاوُ: الْقَيْدُ

Çeviri yazı: buḳavu: el ḳayd

Çeviri: Bukağı.

Sözlükler: DLT: bukağı “hırsızların eline vurulan kelepçe” (Atalay, c.4, 1986, s. 112), buḳāyu “fetter” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 81), bukağı “hırsızlara takılan kelepçe, bukağı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 599); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: buḡau “zincir” (Toparlı, 2003, s. 78); Kav. K: yok; Kit. E: bukağı “bukağı, kelepçe, köstek” (Eminoğlu, 2011, s. 186); Tuh. Z: bukağı “bukağı” (Atalay, 1945, s. 157), buwawı/buḡawı/buḡadı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 140); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

boḳardak

V nüshası 10a/20, D nüshası 16a/13, K nüshası 17b/5: بَقَرْدَقُ: الْخَلْقُومُ

Çeviri yazı: boḳardak: el ḥulkūm

Çeviri: Boğaz.

Sözlükler: DLT: bağırdak “kadın göğüslüğü” (Atalay, c.4, 1986, s. 59), bağırdaq “bodice (woman)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 63), bağırdak “kadın göğüslüğü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 569); CC: yok; Ter. T: bağırdak “beşik bağı” (Toparlı vd, 2000, s. 91); Dur. M: bağardak “yutak” (Toparlı, 2003, s. 105); Kav. K: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

boḳşak

V nüshası 10a/20: بُقْصَقُ: سَيْرٌ يُعْمَلُ فِي الْقَوْسِ الْمُوتَرِ لِيَعْتَدِلَ الْجَانِبُ الْمَائِلَ

Çeviri yazı: boḳşak/buḳşak: seyrun yu‘mal fī el ḳavs el mevtūr la ya‘tadil el cānib el māyil

Çeviri: Yay kayışı.

D nüshası 16a/13-14: بُغْصَقُ: سَيْرٌ يُعْمَلُ فِي الْقَوْسِ الْمُوتَرِ لِيَعْتَدِلَ الْجَانِبُ الْمَائِلَ

Çeviri yazı: boḡşak/buḡşak: seyrun yu‘mal fī el ḳavs el mevtūr la ya‘tadil el cānib el māyil

Çeviri: Yay kayışı.

K nüshası 17b/5-6: بُقْصَقُ: سَيْرٌ يُعْمَلُ فِي الْقَوْسِ الْمُوتَرِ لِيَعْتَدِلَ الْجَانِبُ الْمَائِلَ

Çeviri yazı: boğşak/buğşak: seyrun yu‘mal fî el kavş el mevtür la ya‘tadil el cānib el māyil

Çeviri: Yay kayışı.

Sözlükler: DLT: boğşuk/boğşuk “kölelerin boyunlarına geçirilen lale” (Atalay, c.4, 1986, s. 101), boxsuq/boysuq “manacles” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 76), bogsuk “boyna takılan bukağı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 592); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bek

V nüshası 10a/21-22: بَكُّ: الرِّبْطُ الشَّدِيدُ وَ أَصْلُهُ بَرْكٌ وَ يُنْطَقُ بِالْأَصْلِ اِيضاً وَ هُوَ أَكْثَرُ اسْتِعْمَالاً وَ يَشْنَقُ مِنْهُ بَكْدِي وَ بَرْكَدِي وَ لِلتَّعْدِيَةِ بَرْكِي وَ بَرْكَدِي

Çeviri yazı: bek: er rabṭ eş şedîd ve âşlıha berk ve yunṭaḳ bil âşl eyzān ve huve ekşer ista‘mal lā ve yuşnaḳ minhe bekidi ve berkdi ve li’ ta‘addī berkitti ve berkiddi

Çeviri: Sıkı, sağlam aslı berk sözcüğüdür sözcüğün fiil şekilleri ise, bekidi, berkdi veya ettirgen şekli ise berkitti ve berkiddi.

D nüshası 16b/1-3: بَكُّ: الرِّبْطُ الشَّدِيدُ وَ أَصْلُهُ بَرْكٌ وَ يَنْطَقُ بِالْأَصْلِ اِيضاً وَ هُوَ أَكْثَرُ اسْتِعْمَالاً وَ يَشْنَقُ مِنْهُ بَكْدِي وَ بَرْكَدِي وَ لِلتَّعْدِيَةِ بَرْكِي وَ بَرْكَدِي

Çeviri yazı: bek: er rabṭ eş şedîd ve âşlıha berk ve yunṭaḳ bil âşl eyzān ve huve ekşer ista‘mal lā ve yuşnaḳ minhe bekidi ve berkdi ve li’ ta‘addī berkitti ve berkiddi

Çeviri: Sıkı, sağlam aslı berk sözcüğüdür sözcüğün fiil şekilleri ise, bekidi, berkdi veya ettirgen şekli ise berkitti ve berkiddi.

K nüshası 17b/8-11: بَكُّ: الرِّبْطُ الشَّدِيدُ وَ أَصْلُهُ بَرْكٌ وَ يَنْطَقُ بِالْأَصْلِ اِيضاً وَ هُوَ أَكْثَرُ اسْتِعْمَالاً وَ يَشْنَقُ مِنْهُ بَكْدِي وَ بَرْكَدِي وَ لِلتَّعْدِيَةِ بَرْكِي وَ بَكْتِي بُكْتِي فَتَل

Çeviri yazı: bek: er rabṭ eş şedîd ve âşlıha berk ve yunṭaḳ bil âşl eyzān ve huve ekşer ista‘mal lā ve yuşnaḳ minhe bekdi ve berkidi ve li’ ta‘addī berkitti ve bekitti бүкти fetel

Çeviri: Sıkı, sağlam aslı berk sözcüğüdür sözcüğün fiil şekilleri ise, bekdi, berkidi veya ettirgen şekli ise berkitti ve berkitti, бүкти.

Sözlükler: DLT: bek “sağlam” (Atalay, c.4, 1986, s. 79), bāk “firm, fixed” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 70), bek “sağlam, muhkem, sıkı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 581); CC: bēk “sağlam, sıkı, kapalı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 656), bek “fest, stark” (Grönbech, 1942, s. 56); Ter. T: bektir- “sağlamlaştırmak” (Toparlı

vd, 2000, s. 93); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bekiş

V nüshası 10b/1-2, D nüshası 16b/4-5, K nüshası 17b/11-12: بَكِشْ:

عَلَّمَ يُنْظَرُ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ نَقَلَ

Çeviri yazı: bekiş: ‘alemun yunzar min ey şey naql

Çeviri: Özel isim.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

büker

V nüshası: yok.

D nüshası 16b/4: بُكْر: المَخْنِي

Çeviri yazı: büker: el muḥannī

Çeviri: Deve yavrusu, eğilmiş, bükülmüş.

K nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: bükür “eğri, büğrü” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 452), bükür “krumm” (Grönbech, 1942, s. 70); Ter. T: bük- “bükme, eğme” (Toparlı vd, 2000, s. 98); Dur. M: yok; Kav. K: bük- “bükme” (Toparlı vd, 1999, s. 106); Kit. E: bükür “iki bükülmüş, kambur” (Eminoğlu, 2011, s. 188); Tuh. Z: bük- “bükme” (Atalay, 1945, s. 159), bükü “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 64); King Dic: bükri “hunch-backed” (Golden, 2000, s. 275), bükri “kambur” (Güner, 2017, s. 45); Bül. Müş: yok.

bük

V nüshası 10b/2, D nüshası 16b/4, K nüshası 17b/12: بُكْ: الغَابَةِ

Çeviri yazı: bük: al gābe

Çeviri: Orman.

Sözlükler: DLT: bük “bök, sık ağaçlık” (Atalay, c.4, 1986, s. 123), bük “thicket” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 78), bük “sık ağaçlık, çalılık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 606); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bigit

V nüshası 10b/2, D nüshası 16b/4-5, K nüshası 17b/12: بِكْتْ: الزَّفْتِ

Çeviri yazı: bigit: ez zift

Çeviri: Zift.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bükter

V nüshası 10b/2, D nüshası 16b/5, K nüshası 17b/12: بُكْتَرُ: الْحَدَّاجَه

Çeviri yazı: bükter: el huddāce

Çeviri: Mahfe.

Sözlükler: DLT: bükter “dağlardaki çukur ve sert yerler, dağların inişli çıkışlı yerleri” (Atalay, c.4, 1986, s. 124), bökter “hard ground (mountain)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 78), bükter “dağlardaki girinti çıkıntılar” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 606); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

biker

V nüshası 10b/2, D nüshası 16b/5, K nüshası 17b/13: بِكْرُ: الطَّرَان

Çeviri yazı: biker: eṭ ṭarān

Çeviri: Elbisenin üzerine yapılan süs (Caferoğlu, 1931: 18).

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bükrek

V nüshası 10b/3, D nüshası 16b/6, K nüshası 17b/13: بُكْرَكُ: الْكَلْوَة

Çeviri yazı: bükrek: el kilve

Çeviri: Böbrek.

Sözlükler: DLT: böğür “böğür” (Atalay, c.4, 1986, s. 107), böğür “kidney” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 78), böğür “böbrek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 507); CC: bökmen “hayvanın yan tarafı, böğür, gövde” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 673), bökmen et “eine seite fleisch” (Grönbech, 1942, s. 66); Ter. T: bögrek “böbrek” (Toparlı vd, 2000, s. 96); Dur. M: bügrük “böbrek” (Toparlı, 2003, s. 79); Kav. K: börek “böbrek” (Toparlı vd, 1999, s. 105); Kit. E: yok; Tuh. Z: bögrek “böbrek” (Atalay, 1945, s. 156), bögrek “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 145); King Dic: bögrek “kidney” (Golden, 2000, s. 105), bögrek “böbrek” (Güner, 2017, s. 43); Bül. Müş: yok.

büker

V nüshası 10b/3: بُكْرُ: الْأَحْدَب

Çeviri yazı: büker: el āḥḍab

Çeviri: Kambur.

D nüshası 16b/6: بُكْرُ: الأَحْدَبُ

Çeviri yazı: бүker: el āhdab³⁹

Çeviri: Kambur.

K nüshası 17b/13: بُكِرُ: الأَحْدَبُ

Çeviri yazı: бүkir: el āhdab

Çeviri: Kambur.

Sözlükler: DLT: yok; CC: бүkrü “eğri, bögür” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 452), бүkrü “krumm” (Grönbech, 1942, s. 70); Ter. T: бүk- “bükme, eğme” (Toparlı vd, 2000, s. 98); Dur. M: yok; Kav. K: бүk- “bükme” (Toparlı vd, 1999, s. 106); Kit. E: бүkrü “iki bükülmüş, kambur” (Eminoğlu, 2011, s. 188); Tuh. Z: бүkri “kambur” (Atalay, 1945, s. 159), bögri “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 41); King Dic: бүkri “hunch-backed” (Golden, 2000, s. 275), бүkri “kambur” (Güner, 2017, s. 45); Bül. Müş: yok.

beg

V nüshası 10b/5, D nüshası 16b/7, K nüshası 17b/15: بَكْ: الأمير

بالتُرْكَمَانِي وَبَيِّ الْفَرَنْجَايِي

Çeviri yazı: beg: el emīr bi’t turkmānī ve bey bil kıbcākī

Çeviri: Emir Türkmence Kıpçakça bey.

Sözlükler: DLT: beg “bey” (Atalay, c.4, 1986, s. 79), bèg “emir, husband” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 69), beg/bèg “bey (emir)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 580); CC: bèg “bey” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 436), beg “fürst” (Grönbech, 1942, s. 54); Ter. T: bey “bey, emir” (Toparlı vd, 2000, s. 93); Dur. M: beg “bey” (Toparlı, 2003, s. 75); Kav. K: beg “bey” (Toparlı vd, 1999, s. 103); Kit. E: beg “bey, efendi, emir” (Eminoğlu, 2011, s. 172); Tuh. Z: bi(x) “beg” (Atalay, 1945, s. 151), bi “bey” (Al-Turk, 2006, s. 178); King Dic: beg “commander, prince” (Golden, 2000, s. 116), bèg “bey” (Güner, 2017, s. 38); Bül. Müş: yok.

bili vü bilüv

V nüshası 10b/9, D nüshası 16b/10, K nüshası 18a/2: بِلْ و بِلُؤ: العلم

Çeviri yazı: bil ve bilü: el ‘ilm

Çeviri: İlim, bilgi.

³⁹ Bu sözcük, D nüshasında iki kez geçmiştir.

Sözlükler: DLT: bil- “bilmek” (Atalay, c. 4, 1986, s. 90), bil- “know” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 72), bil- “bilmek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 586); CC: bilik “bilgi, idrak, hikmet” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 662), bilik “wissen” (Grönbech, 1942, s. 58); Ter. T: bil- “bilmek” (Toparlı vd, 2000, s. 94); Dur. M: bil- “bilmek” (Toparlı, 2003, s. 76); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: bil- “bilmek” (Atalay, 1945, s. 152), bildi “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 128); King Dic: bilgil “know” (Golden, 2000, s. 71), bil- “bilmek” (Güner, 2017, s. 40); Bül. Müş: yok.

boluş/buluş

V nüshası: yok.

D nüshası 16b/11-13: بُلُش: اعان و ساعد اصله بل بمعنى صر من قولهم بلدي اي صار و الشين للفاعليه اي صاير و نقل بمعنى ساعد و جهة النقل المشاركة في المعني من صار معك فصير وزنه تضمن المساعد و بالقبحاقي

Çeviri yazı: boluş/buluş: ā‘ān ve sâ‘id aslıha bol bi ma‘na şar min kavlihim boldı ey şār ve ‘ş şīn lil fā‘liye ey şāir ve nākl bi ma‘na sâ‘id ve ciheh en naql el mişāreke fī el ma‘na min şār ma‘k faşair veznehe tazmin el musa‘ade ve bil kıbcākī

Çeviri: Yardım etmek, aslı bol- fiilinden gelir ve boldı oldu anlamında ve şin harfı faaliyeti gösteriyor bunun yanında yardım etmeye izin istemek anlamına gelen bir sözcük.

K nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: boluş/boluş “sözle yardım” (Atalay, c.4, 1986, s. 103), boluş “verbal aid” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 76), boluş “sözle yardım etme” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 594); CC: boluş “yardımcı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 670), boluş “hilfe” (Grönbech, 1942, s. 64); Ter. T: boluş- “yardımlaşmak” (Toparlı vd, 2000, s. 95); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: boluş- “yardım etmek, taziye ve teselli etmek” (Atalay, 1945, s. 158), boluşladı “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 48); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bulğamaç

V nüshası 10b/11, D nüshası 16b/15, K nüshası 18a/4: بُلْغَمَچ: العَصِيْدَه

Çeviri yazı: bulğamaç: el ‘aşıde

Çeviri: Bulamaç.

Sözlükler: DLT: bulğama “yağsız ve tatsız bulamaç” (Atalay, c.4, 1986, s. 114), bulğama “type of gruel” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985,

s. 80), bulgama “yağı ve şekeri olmayan bulamaç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 601); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: bulamaç “bulamaç, un çorbası” (Toparlı, 2003, s. 78); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: bułyamaç “rodzaj gęstej zupy z maki, żur” (Zajączkowski, 1958, s. 14), bulğamaç “bulamaç, sulu hamur yemekleri” (Al-Turk, 2012, s. 133).

bıldırak

V nüshası 10b/11, D nüshası 16b/15, K nüshası 18a/5: بِلْدِرَق: الورق

Çeviri yazı: bıldırak: el varak

Çeviri: Yaprak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bülçek

V nüshası 10b/11-12, D nüshası 17a/1, K nüshası 18a/5: بُلْجَكْ: وَلْدُ
الدَّيْب المتزعزع

Çeviri yazı: bülçek: veledü ez zīb el mutaza‘zi‘

Çeviri: Kurt yavrusu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: bülçek “kurt yavrusu” (Toparlı vd, 2000, s. 98); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: bülçäk “młode wilka, wilczę” (Zajączkowski, 1958, s. 15), bülçek “kurt yavrusu” (Al-Turk, 2012, s. 160).

bulnaq

V nüshası 10b/12, D nüshası 17a/1, K nüshası 18a/6: بُلْنَقْ: الیحمور

Çeviri yazı: bulnaq: el yahmūr

Çeviri: Karaca.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bilevü

V nüshası 10b/12-13: بِلْوُ: الْمِسَن و بالترکمانی بِلْکُو

Çeviri yazı: bilevü: el misen ve bi’t turkmānī bilegü

Çeviri: Bilek, Türkmençe bilegü şeklindedir.

D nüshası 17a/2: بِلْوُ: الْمِسَن و بالترکمانی بِلْکُو

Çeviri yazı: bilevü: el mesen ve bi’t turkmānī bilegü

Çeviri: Bilek, Türkmençe bilegü şeklindedir.

K nüshası 18a/6-7: بِلْوُ: الْمِسَن و بالترکمانی بِلْکُو

Çeviri yazı: bilevü: el misen ve bi’t turkmānī bilegü

Çeviri: Bilek, Türkmençe bilegü şeklindedir.

Sözlükler: DLT: bilek “bilek” (Atalay, c.4, 1986, s. 91), biläk “wrist” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 73), bilek “bilek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 587); CC: yok; Ter. T: bilek “kol” (Toparlı vd, 2000, s. 94); Dur. M: bilegi “bileği” (Toparlı, 2003, s. 76); Kav. K: bilek “bilek” (Toparlı vd, 1999, s. 104); Kit. E: yok; Tuh. Z: bilek “bilek” (Atalay, 1945, s. 152), bilek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 99); King Dic: bilek “upper arm” (Golden, 2000, s. 207), bilek “bilek” (Güner, 2017, s. 40); Bül. Müş: yok.

bil⁴⁰

V nüshası 10b/13, D nüshası 17a/2, K nüshası 18a/7: بِلْ: الوَسَط

Çeviri yazı: bil: el vasat

Çeviri: Vasat, orta.

Sözlükler: DLT: bël “bel” (Atalay, c.4, 1985, s. 81), bël “waist” (Dankoff- Kelly, 1985, s. 70), bil “bel” (Ercilasun- Akkoyunlu, 2014, s. 586); CC: bël “insan bedeninde göğüsle karın, sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm, bel” (Argunşah-Güner, 2015, s. 436), bel “traile” (Grönbech, 1942, s. 54); Ter. T: bil bağı “kuşak, kemer” (Toparlı vd, 2000, s. 94); Dur. M: bil “bel” (Toparlı, 2003, s. 76); Kav. K: bel “bel, sırt” (Toparlı vd, 1999, s. 103); Kit. E: bil “bel, sırt” (Eminoğlu, 2011, s. 174); Tuh. Z: yok; King Dic: bil “waist” Golden, 2000, s. 202), bël “bel” (Güner, 2017, s.); Bül. Müş: yok.

bilik

V nüshası 10b/13, D nüshası 17a/2, K nüshası 18a/7: بِلْكَ: السِّلَاح

Çeviri yazı: bilik: es silāḥ

Çeviri: Silah.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: bellik “bele bağlanan silahların tümü” (Toparlı vd, 2000, 92); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bilek

V nüshası 10b/13, D nüshası 17a/3, K nüshası 18a/7: بِلْكَ: السَّاعِد

Çeviri yazı: bilek: es sā‘ad

Çeviri: Bilek, pazıbent.

⁴⁰ “Bel” sözcüğü vücudun orta yerini olduğundan sözcük zamanla mecaz anlam kazanıp “bir şeyin ortası, vasat” anlamında ölçü ifade etmek için de kullanılmış olabilir.

Sözlükler: Sözcük, daha önce bilevü maddesinde incelenmiştir.

bölük

V nüshası 10b/14, D nüshası 17a/3, K nüshası 18a/8: بُلُوكُ: الْفَرِيقُ مِنَ النَّاسِ

Çeviri yazı: bölük: el farîk min en nās

Çeviri: İnsanlardan bir bölük.

Sözlükler: DLT: bölük “bölük, hayvanlardan bir bölük” (Atalay, c.4, 1986, s. 107), bölük “‘ta’ifa; qaṭī” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 79), bölük “hayvan topluluğu (sürü) insan topluluğu (grup)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 598); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: bölük “bölük, kum grup” (Eminoğlu, 2011, s. 182); Tuh. Z: bölük “bölük, bölünmüş” (Atalay, 1945, s. 156), bölek/bölük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 76); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

belük

V nüshası 10b/14, D nüshası 17a/3-4, K nüshası 18a/8: بُلُوكُ: الضَّعِيفُ مِنَ الشَّعْرِ

Çeviri yazı: belük: ez zafıra min eş şa‘r

Çeviri: Saçtan bir parça, saç örgüsü.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bilge

V nüshası 10b/14, D nüshası 17a/4, K nüshası 18a/9: بِلْكَا: الْعَالِمُ

Çeviri yazı: bilge: el ‘ālim

Çeviri: Alim, bilge.

Sözlükler: DLT: bilge “bilge, hakim, alim, akıllı” (Atalay, c.4, 1986, s. 92), bilgä “ḥakīm, ‘ālim, ‘āqil” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 73), bilge “akıllı, âlim, bilge, hakim” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 587); CC: bilge “bilge” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 662), bilge “weise” (Grönbech, 1942, s. 58); Ter. T: bil- “bilmek” (Toparlı vd, 2000, s. 94); Dur. M: bil- “bilmek” (Toparlı, 2003, s. 74); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: bil- “bilmek” (Atalay, 1945, s. 152), bildi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 128); King Dic: bilge “wise” (Golden, 2000, s. 127), bilge “âlim, bilge” (Güner, 2017, s. 40); Bül. Müş: yok.

belgülü

V nüshası 10b/15, D nüshası 17a/4, K nüshası 18a/9: بِلْكَو: الْمَعْلُومُ

Çeviri yazı: belgülü: el ma‘lüm

Çeviri: Malum, bilinen.

Sözlükler: DLT: belgülüg “belli” (Atalay, c.4, 1986, s. 82), bālgülüg “evident” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 70), belgülüg “açık, meydanda, belli bilinen ve görünen, malum” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 582); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: belgülük “belli, belirli, apaçık, meydanda” (Eminoğlu, 2011, s. 173); Tuh. Z: yok; King Dic: belgü “sign, mark” (Golden, 2000, s. 311), bēlgülüg “belli, bilinen, malum” (Güner, 2017, s. 38); Bül. Müş: yok.

bal

V nüshası 10b/15, D nüshası 17a/4, K nüshası 18a/9: بَال: الْعَسَل

Çeviri yazı: bal: el ‘asel

Çeviri: Bal.

Sözlükler: DLT: bal “bal” (Atalay, c. 4, 1986, s. 64), bāl “honey” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 64), bal “bal” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 571); CC: bal “bal” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 650), bal “hanig” (Grönbech, 1942, s. 48); Ter. T: bal “bal” (Toparlı vd, 2000, s. 91); Dur. M: balavası “bal mumu” (Toparlı, 2003, s. 73); Kav. K: bal “bal” (Toparlı vd, 1999, s. 102); Kit. E: bal “bal” (Eminoğlu, 2011, s. 169); Tuh. Z: bal “bal” (Atalay, 1945, s. 147), bal “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 125); King Dic: bal “honey” (Golden, 2000, s. 296), bal “bal” (Güner, 2017, s. 35); Bül. Müş: bal “miód” (Zajaczkowski, 1958, s. 11), bal “bal” (Al-Turk, 2012, s. 127).

balavuş

V nüshası 10b/15, D nüshası 17a/4-5, K nüshası 18a/9-10: بَلَوُضْن: الشمع

Çeviri yazı: balavuş: eş şam‘

Çeviri: Mum.

Sözlükler: DLT: yok; CC: balavuz “bal mumu” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 432), balavuz “wachs” (Grönbech, 1942, s. 48); Ter. T: yok; Dur. M: balavası “bal mumu” (Toparlı, 2003, s. 73); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: balavuz “bal” (Atalay, 1945, s. 147), balavuz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 111); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bol

V nüshası 10b/15, D nüshası 17a/5, K nüshası 18a/10: بُول: الكثير

Çeviri yazı: bol: el keşir

Çeviri: Bol, çok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: bol “bol” (Toparlı vd, 2000, s. 95); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: bol(ı)uq “bogactwo, dostatek” (Zajaczkowski, 1958, s. 13), bolluk “bolluk, zenginlik” (Al-Turk, 2012, s. 90).

bulut

V nüshası 10b/15-16, D nüshası 17a/5, K nüshası 18a/10: بُلُط: السحاب

Çeviri yazı: bulut: es saḥāb

Çeviri: Bulut.

Sözlükler: DLT: bulut “bulut” (Atalay, c.4, 1986, s. 113), bulit “cloud” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 81), bulit/bulut “bulut” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 601); CC: bulut “bulut” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 450), bulut “wolke” (Grönbech, 1942, s. 68); Ter. T: bulit “bulut” (Toparlı vd, 2000, s. 97); Dur. M: bulut “bulut” (Toparlı, 2003, s. 78); Kav. K: bulut “bulut” (Toparlı vd, 1999, s. 106); Kit. E: bulit “bulut” (Eminoğlu, 2011, s. 187); Tuh. Z: bulut “bulut” (Atalay, 1945, s. 158), bulut “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 102); King Dic: bulut “clouds” (Golden, 2000, s. 199), bulut “bulut” (Güner, 2017, s. 44); Bül. Müş: bulut “chmura” (Zajaczkowski, 1958, s. 14), balut “bulut” (Al-Turk, 2012, s. 55).

baltır

V nüshası 10b/16, D nüshası 17a/5, K nüshası 18a/10: بَلْطَر: لَحْمه السَّاق

Çeviri yazı: baltır: lahme es sāk

Çeviri: Baldır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: baltır “baldır” (Toparlı vd, 2000, s. 92); Dur. M: baltır “baldır” (Toparlı, 2003, s. 74); Kav. K: baltır “baldır” (Toparlı vd, 1999, s. 102); Kit. E: yok; Tuh. Z: baltır “baldır” (Atalay, 1945, s. 148), baltır “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 103); King Dic: baldır “shank, leg, thigh” (Golden, 2000, s. 102), baldır “baldır” (Güner, 2017, s. 35); Bül. Müş: yok.

baldaran

V nüshası 10b/16, D nüshası 17a/6, K nüshası 18a/11: بَلْدَرَنْ: نوع من

النَّبَات

Çeviri yazı: baldaran: nev‘ min en nebāt

Çeviri: Bir tür bitki.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bulun

V nüshası 10b/17: بلن: الغارة و بلقبجاقى البر المتصل بالجزيرة و الغنية و الكسب
Çeviri yazı: bulun: al gāre ve bil kıbcākī el berr el muttaşal bil cezīre ve al gāniyye ve el kesb

Çeviri: Saldırı yeri Kıpçakça ada kara ile bağlantısı olan yer ve yağma anlamlarına gelir.

D nüshası 17a/6-7: بُكْنُ: الغارة و بلقبجاقى البر المتصل بالجزيرة و الغنية و الكسب

Çeviri yazı: bukun: al gāre ve bil kıbcākī el berr el muttaşal bil cezīre ve al gāniyye ve el kesb

Çeviri: Saldırı yeri Kıpçakça ada kara ile bağlantısı olan yer ve yağma anlamlarına gelir.

K nüshası 18a/11-12: بُلْنُ: الغارة و بلقبجاقى البر المتصل بالجزيرة و الغنيمة و الكسب

Çeviri yazı: bulun: al gāre ve bil kıbcākī el berr el muttaşal bil cezīre ve al gānīme ve el kesb

Çeviri: Saldırı yeri Kıpçakça ada kara ile bağlantısı olan yer ve yağma anlamlarına gelir.

Sözlükler: DLT: bulun “esir, tutsak” (Atalay, c.4, 1986, s. 113), bulun “captive” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 80), bulun “esir, tutsak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 602); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: bulun “esir” (Eminoğlu, 2011, s. 187); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

balık

V nüshası 10b/18-19, D nüshası 17a/8, K nüshası 18a/13-14: بِلُقْ: السمك

Çeviri yazı: balık: es semek

Çeviri: Balık.

Sözlükler: DLT: balık “balık” (Atalay, c.4, 1986, s. 65), baliq “fish” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 64), balık “balık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 572); CC: baluk “balık” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 433), balık “fisch” (Grönbech, 1942, s. 49); Ter. T: balık “balık” (Toparlı vd, 2000, s. 92); Dur. M: balık “balık” (Toparlı,

⁴¹ Sözcük kef ile yazılmıştır.

2003, s. 73); Kav. K: balık “balık” (Toparlı vd, 1999, s. 102); Kit. E: balık “balık” (Eminoğlu, 2011, s. 170); Tuh. Z: balık “balık” (Atalay, 1945, s. 147), balık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 104); King Dic: balıq “fish” (Golden, 2000, s. 154), balık “balık” (Güner, 2017, s. 35); Bül. Müş: bałyq “ryba” (Zajaczkowski, 1958, s. 11), balık “balık” (Al-Turk, 2012, s. 86).

balık bay

V nüshası 10b/19, D nüshası 17a/8-9, K nüshası 18a/14: بَلِيقُ بَيِّ: البوري اي امير السمك

Çeviri yazı: balık bay: el būrī ey emīr es semek

Çeviri: Merlanos balığı, balıkların emiri anlamına gelir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bıldırçın

V nüshası 10b/19-20: بَلْدِرْچِنُ: بالترکمانی السَّمَانِي و بالفجائي بيرچن

Çeviri yazı: bıldırçın: turkmānī es semānī ve bil kıbcākī buyurçın

Çeviri: Türkmence bıldırçın Kıpçakça ise, buyurçın.

D nüshası 17a/9-10: بَلْدِرْچِنُ: بالترکمانی السَّمَانِي و بالفجائي بَيُرْچِنُ

Çeviri yazı: bıldırçın: turkmānī es semānī ve bil kıbcākī buyurçın

Çeviri: Türkmence bıldırçın Kıpçakça ise, buyurçın.

K nüshası 18a/15-16: بَلْدِرْچِنُ: بالترکمانی السَّمَانِي و بالفجائي بَيُرْچِنُ

Çeviri yazı: bıldırçın: turkmānī es semānī ve bil kıbcākī bayurçın

Çeviri: Türkmence bıldırçın Kıpçakça ise, bayurçın.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: bıldırçın “bıldırçın” (Toparlı vd, 2000, s. 94); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: bıldırçın “quail” (Golden, 2000, s. 228), bıldırçın “bıldırçın” (Güner, 2017, s. 39); Bül. Müş: byldyrçyn “przepiórka” (Zajaczkowski, 1958, s. 15), bıldırçın “bıldırçın” (Al-Turk, 2012, s. 170).

bala

V nüshası 10b/20, D nüshası 17a/10, K nüshası 18a/16: بَلَا: الفرخ

Çeviri yazı: bala: el farḥ

Çeviri: Yavru.

Sözlükler: DLT: bala “kuşpalazı” (Atalay, c. 4, 1986, s. 64), bala “young (bird, animal)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 64), bala “kuş yavrusu, genel olarak hayvan yavrusu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 572); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit.

E: bala “yavru” (Eminoğlu, 2011, s. 170); Tuh. Z: bala “bala, yavru” (Atalay, 1945, s. 147), bala “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 135); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bile vü birle

V nüshası 10b/20-21, D nüshası 17a/10, K nüshası 18a/16: بِلَا وَ بِلَا: بمعني مع

Çeviri yazı: bile ve birle: bi ma‘na ma‘

Çeviri: Birlikte anlamında.

Sözlükler: DLT: bile “ile, beraber” (Atalay, c.4, 1986, s. 91), birle/bilä “with” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 73), birle “ile, birlikte manasında” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 590); CC: birle “ile, birlikte” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 442), birle/bile “mit” (Grönbech, 1942, s. 59); Ter. T: bile “birlikte, beraber” (Toparlı vd, 2000, s. 94); Dur. M: bile “ile, birlikte” (Toparlı, 2003, s. 76); Kav. K: bile “birlikte” (Toparlı vd, 1999, s. 104); Kit. E: bile “birlikte, beraber, ile” (Eminoğlu, 2011, s. 175); Tuh. Z: birle “ile” (Atalay, 1945, s. 153), birle “bile” (Al-Turk, 2006, s. 233); King Dic: yok; Bül. Müş: bilä “razem, razem ź” (Zajaczkowski, 1958, s. 15), bile “vasıta hal eki ile” (Al-Turk, 2012, s. 204).

balta

V nüshası 10b/21, D nüshası 17a/10-11, K nüshası 18a/16-18b/1: بَلْطَا: الفأس الذي يكسر به الحطب

Çeviri yazı: balta: el fās ellezī yukessir bihe el ḥaṭab

Çeviri: Odun kırılan balta.

Sözlükler: DLT: baldu “balta” (Atalay, c.4, 1986, s. 65), baldu “ax” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 64), baldu “balta” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 572); CC: balta “balta” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 433), balta “axt” (Grönbech, 1942, s. 48); Ter. T: yok; Dur. M: balta “balta” (Toparlı, 2003, s. 74); Kav. K: balta “balta” (Toparlı vd, 1999, s. 102); Kit. E: yok; Tuh. Z: balta “balta” (Atalay, 1945, s. 147), balta “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 135); King Dic: balta “axe, hatchet” (Golden, 2000, s. 282), balta “balta” (Güner, 2017, s. 35); Bül. Müş: yok.

bıltır

V nüshası 10b/21, D nüshası 17a/11, K nüshası 18b/1: بِلْطَر: العام الماضي

Çeviri yazı: bıltır: el ‘ām el māzī

Çeviri: Geçen yıl.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: bılıtır “geçen yıl, bıldır” (Toparlı vd, 2000, s. 94); Dur. M: yok; Kav. K: bılıtır “geçen yıl” (Toparlı vd, 1999, s. 104); Kit. E: yok; Tuh. Z: bılıtır “bıldır, geçen yıl- bir yıldır-” (Atalay, 1945, s. 151), bılıtır “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 106); King Dic: bıldır “last year” (Golden, 2000, s. 237), bıldır “geçen yıl, bıldır” (Güner, 2017, s. 39); Bül. Müş: yok.

balқан

V nüshası 10b/22, D nüshası 17a/11-12, K nüshası 18b/2: بَلْقَنْ: جَبَل للترك

Çeviri yazı: balқан: cebel lil turk

Çeviri: Balkan bölgesi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

balçık

V nüshası 10b/22, D nüshası 17a/12, K nüshası 18b/2: بَلْجَقْ: الطين

Çeviri yazı: balçık: et tın

Çeviri: Balçık, çamur.

Sözlükler: DLT: balçık “çamur” (Atalay, c.4, 1986, s. 64), balçiq “wahl” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 64), balçık “balçık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 572); CC: balçuk “balçık, çamur” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 432), balçuq “balçık, çamur” (Grönbech, 1942, s. 48); Ter. T: balçık “balçık, çamur” (Toparlı vd, 2000, s. 92); Dur. M: balşık “balçık” (Toparlı, 2003, s. 73); Kav. K: balçık “balçık” (Toparlı vd, 1999, s. 102); Kit. E: balçık “balçık, çamur” (Eminoğlu, 2011, s. 170); Tuh. Z: balşık “balçık” (Atalay, 1945, s. 147), balşık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 120); King Dic: balçiq “clay, mud” (Golden, 2000, s. 250), balçık “çamur, balçık” (Güner, 2017, s. 35); Bül. Müş: balçyq “glina, namul” (Zajaczkowski, 1958, s. 11), balçık “içinde çeşitli organik maddeler bulunan, genellikle killi, koyu, yapışkan çamur, mil, balçık” (Al-Turk, 2012, s. 78).

belgü

V nüshası 10b/23, D nüshası 17a/13-14, K nüshası 18b/4: بَلْغُو: ظاهر

Çeviri yazı: belgü: zāhir

Çeviri: Bilinen, açık, belli olan, zahir.

Sözlükler: DLT: belgü “belgü, im, nişan, alâmet” (Atalay, c.1 1985, s. 82), bälgü “mark, sign” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 70), belgü “işaret ve alâmet” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 582); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: belgü “belli, belirli, apaçık, meydanda” (Eminoğlu, 2011, s. 173); Tuh. Z: yok; King Dic: belgü “sign, mark” (Golden, 2000, s. 311), belgü “belli, belirli, malum” (Güner, 2017, s. 38); Bül. Müş: yok.

baltaçak

V nüshası 11a/1, D nüshası 17a/14, K nüshası 18b/4: بَلْطَاقُ: المطرقة

Çeviri yazı: baltaçak: el mızrak

Çeviri: Büyük çekiç.

Sözlükler: DLT: yok; CC: baltaçak “çekiç, balyoz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 650), baltyçaq “hammer” (Grönbech, 1942, s. 48); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bilezik

V nüshası 11a/1, D nüshası 17a/14, K nüshası 18b/5-6: بِلْزَكْ: السَّوَار

Çeviri yazı: bilezik: es sivar

Çeviri: Bilezik.

Sözlükler: DLT: bilezük “bilezik” (Atalay, c.4, 1986, s. 92), biläzük “bracelet” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 73), bilezük “bilezik” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 587); CC: yok; Ter. T: bilezük “bilezik” (Toparlı vd, 2000, s. 94); Dur. M: bilezük “bilezik” (Toparlı, 2003, s. 76); Kav. K: bilezik “bilezik” (Toparlı vd, 1999, s. 104); Kit. E: bilezük “bilezik” (Eminoğlu, 2011, s. 175); Tuh. Z: bilezük “bilezik” (Atalay, 1945, s. 152), bilezük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 106); King Dic: bilezük “bracelet” (Golden, 2000, 304), bilezük “bilezik” (Güner, 2017, s. 40); Bül. Müş: yok.

beltek

V nüshası 11a/1, D nüshası 17a/14, K nüshası 18b/5: بِلْتَكْ: الفافا

Çeviri yazı: beltek: el fâfe

Çeviri: Peltek

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: peltek “peltek, dilini dişleri arasına alır gibi konuşan” (Eminoğlu, 2011, s. 265); Tuh. Z: peltek “peltek” (Atalay, 1945, s. 229), beltek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 42); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ben

V nüshası 11a/3: مَنْ بِمَعْنِي اَنَا بِنَ بِالْتُرْكَمَانِي وَ يَعْكُوسُونَ يَقُولُونَ فِي بَرِّ نَحْنُ مَرُّ

Çeviri yazı: men bi ma‘na ene ben bi’t turkmānī ve ya‘kesūn yaḫūlūn fi biz naḥnu miz

Çeviri: Ben anlamında men kullanılır Türkmence ben ve ayrıca biz için biz ve miz kullanılır.

D nüshası 17b/1-2: مَنْ بِمَعْنِي اَنَا بِنَ بِالْتُرْكَمَانِي وَ يَعْكُوسُونَ يَقُولُونَ فِي بَرِّ نَحْنُ مَرُّ

Çeviri yazı: men bi ma‘na ene ben bi’t turkmānī ve ya‘kesūn yaḫūlūn fi biz naḥnu miz

Çeviri: Ben anlamında men kullanılır Türkmence ben ve ayrıca biz için biz ve miz kullanılır.

K nüshası 18b/6-7: مَنْ بِمَعْنِي اَنَا بِنَ بِالْتُرْكَمَانِي وَ يَعْكُوسُونَ يَقُولُونَ فِي بَرِّ نَحْنُ مَرُّ

Çeviri yazı: men bi ma‘na ene ben bi’t turkmānī ve ya‘kesūn yaḫūlūn fi biz naḥnu miz

Çeviri: Ben anlamında men kullanılır Türkmence ben ve ayrıca biz için biz ve miz kullanılır.

Sözlükler: DLT: ben “ben” (Atalay, c.4, 1986, 83), män “I” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 118), ben “Oğuzcada ben” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 582); CC: mén “ben” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 526), men “ich” (Grönbech, 1942, s. 163); Ter. T: men “ben” (Toparlı vd, 2000, s. 128); Dur. M: men “ben” (Toparlı, 2003, s. 98); Kav. K: men “ben” (Toparlı vd, 1999, s. 118); Kit. E: men “ben, kişi zamiri” (Eminoğlu, 2011, s. 243); Tuh. Z: men “ben, birinci şahıs zamiri” (Atalay, 1945, s. 217), men “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 176); King Dic: ben “I” (Golden, 2000, s. 88), bén “ben (teklik 1. kişi zamiri)” (Güner, 2017, s. 38); Bül. Müş: män “ja” (Zajaczkowski, 1958, s. 34), men “ben” (Al-Turk, 2012, s. 221).

bun

V nüshası 11a/5, D nüshası 17a/3-4, K nüshası 18b/8-9: بُنُّ: الْعَيْبُ يَقَالُ مِنْهُ بُنْدِي وَ بُنْدِي عَاب

Çeviri yazı: bun: al ‘ayb yuḫāl minhe bundı ve bunaldı ‘āb

Çeviri: Sıkıntı, keder bu sözcükten bundı ve bunaldı şekilleri türetilir.

Sözlükler: DLT: muṅ “sıkıntı, keder” (Atalay, c.4, 1986, s. 414), muṅ “hardship” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 120), muṅ “bela, sıkıntı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 765); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: mung “bun”

(Atalay, 1945, s. 218), muş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 103); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

benek

V nüshası 11a/5: بَنَك: النُقْطَة

Çeviri yazı: benek: en nokta

Çeviri: Nokta, benek.

D nüshası 17b/4: بَنَك: النُقْطَة

Çeviri yazı: benek: en nokta

Çeviri: Nokta, benek.

K nüshası 18b/9: بَنَك

Çeviri yazı: benek: Herhangi bir açıklama verilmemiştir.

Çeviri: Benek.

Sözlükler: DLT: benek “tane, habbe Arguca ve bir takımlarının dillerince” (Atalay, c.4, 1986, s. 83), bänäk “seed of grain” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 70), benek “Argu lehçesinde ve diğer bazı lehçelerde tane” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 582); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: benek “a small spot a speck, a freckle” (Golden, 2000, s. 108), benek “küçük leke, güneş lekesi, benek” (Güner, 2017, s. 38); Bül. Müş: yok.

bünüt

V nüshası 11a/6, D nüshası 17b/4-5, K nüshası 18b/9-10: بُنُت: المركب

مشتق من بُنِدي اي ركب

Çeviri yazı: bünüt: el merkeb muştak min bindi ey rekb

Çeviri: Bindi fiilinden türeyen isim, merkep, binit.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

penir

V nüshası 11a/6-7, D nüshası 17b/5-6, K nüshası 18b/10-11: بَيْر: الجُبْن و هو منقول من الفارسييه و بالتركماني بَيْنِر

Çeviri yazı: benir: el cubn ve huve menkûl min el fârisiyye ve bi't

turkmānī peynir

Çeviri: Peynir Farsçadan alınmıştır, Türkmençe’de beynir şeklinde söylenir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: penir “peynir” (Toparlı vd, 2000, s. 133); Dur. M: peynir “peynir” (Toparlı, 2003, s. 102); Kav. K: peynir “peynir” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: yok; Tuh. Z:

peynir “peynir” (Atalay, 1945, s. 229), peynir “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 76); King Dic: beynir “cheese” (Golden, 2000, s. 295), peynir “peynir” (Güner, 2017, s. 102); Bül. Müş: päjnir “ser” (Zajaczkowski, 1958, s. 37), peynir “peynir” (Al-Turk, 2012, s. 124).

bön

V nüshası 11a/7, D nüshası 17b/6, K nüshası 18b/11-12: بُنُّ: الرجل الغمر

Çeviri yazı: bön: er recul el ğamır

Çeviri: Bön adam.

Sözlükler: DLT: böng “iri yarı, ağır, öbür” (Atalay, c.3, 1986, s. 108), böğ “gross, boorish” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 79), böğ “iri ve kaba (insan)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 598); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

bayar

V nüshası 11a/9: بَيَّرَ: اسم الله تعالى او تعبر و هم التركستان

Çeviri yazı: bayar: ism Āllāh te‘ālā av ta‘bir ve hum et turkistān

Çeviri: Türkistan’da Allah için kullanılan bir tabir.

D nüshası 17b/7: بَيَّرَ: اسم الله تعالى او تعبر و هم التركستان

Çeviri yazı: bayar: ism Āllāh te‘ālā av ta‘bir ve hum et turkistān

Çeviri: Türkistan’da Allah için kullanılan bir tabir.

K nüshası 18b/12-13: بَيَّرَ: اسم الله تعالى بلغة او تعبر و هم التركستان

Çeviri yazı: bayar: ism Āllāh te‘ālā av ta‘bir ve hum et turkistān

Çeviri: Türkistan’da Allah için kullanılan bir tabir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

byan

V nüshası 11a/9, D nüshası 17b/7, K nüshası 18b/13: بَيْنُ: السَّنَجَاب

Çeviri yazı: bayan: es sincāb

Çeviri: Sincap.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

boyun

V nüshası 11a/10, D nüshası 17b/8, K nüshası 18b/14: بَيْنُ: العنق

Çeviri yazı: boyun: el ‘anuḳ

Çeviri: Boyun.

Sözlükler: DLT: boyun “boyun” (Atalay, c.3, 1986, s. 105), boyun “neck, tang-pin” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 77), boyun/boyun “insan vb’nin boynu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 596); CC: boyun “boyun” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 672), bojun/bojyn “hals” (Grönbech, 1942, s. 63); Ter. T: boyun “boyun” (Toparlı vd, 2000, s. 96); Dur. M: boynu “boyun” (Toparlı, 2003, s. 78); Kav. K: boyun “boyun” (Toparlı vd, 1999, s. 105); Kit. E: boy(u)n “boyun” (Eminoğlu, 2011, s. 181); Tuh. Z: boyun “boyun” (Atalay, 1945, s. 155), boyun “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 95); King Dic: boyun “neck” (Golden, 2000, s. 207), boyun “boyun” (Güner, 2017, s. 43); Bül. Müş: yok.

bay

V nüshası 11a/10, D nüshası 17b/8, K nüshası 18b/14-15: بَيُّ: الامير
بَالْبَجَاقِي بَأَيِ الْغَنَى

Çeviri yazı: bay: el emîr bil kıbcākī bay el ġanī

Çeviri: Bey, emir, Kıpçakça zengin demek.

Sözlükler: DLT: bay “zengin” (Atalay, c.4, 1986, s. 76), bāy “rich” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 68), bay “zengin, varlıklı kimse” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 579); CC: bay “zengin, varlıklı kimse” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 435), baj “reich” (Grönbech, 1942, s. 48); Ter. T: bey “zengin” (Toparlı vd, 2000, s. 93); Dur. M: bay “zengin” (Toparlı, 2003, s. 74); Kav. K: bay “zengin” (Toparlı vd, 1999, s. 103); Kit. E: bay “zengin, varlıklı” (Eminoğlu, 2011, s. 172); Tuh. Z: yok; King Dic: bay “wealthy” (Golden, 2000, s. 267), bay “zengin” (Güner, 2017, s. 37); Bül. Müş: yok.

boy

V nüshası 11a/10, D nüshası 17b/8, K nüshası 18b/15: بُوِي: الْقَامَه

Çeviri yazı: boy: el kāmeh

Çeviri: Boy, ölçü.

Sözlükler: DLT: bodh “boy” (Atalay, c.4, 1986, s. 98), bōd “clan, tribe” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 75), boy “Oğuzcada cemaat, (insanlar), kavim, kabile, aşiret” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 596); CC: boy “vücut, beden, kişi, insan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 448), boj “körper, person” (Grönbech, 1942, s. 63); Ter. T: boy “boy” (Toparlı vd, 2000, s. 96); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: boy bos “boy bos” (Atalay, 1945, s. 155), boyı bos “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 62); King Dic: boy “body”

(Golden, 2000, s. 107), boy “kamet, boy, endam” (Güner, 2017, s. 42); Bül. Müş: boj “rodzaj trawy, siano greckie” (Zajączkowski, 1958, s. 13), boy “buy, çemen” (Al-Turk, 2012, s. 112).

böy

V nüshası 11a/10, D nüshası 17b/9, K nüshası 18b/15: بُوي: العُرب

Çeviri yazı: böy/büy: el ‘akreb

Çeviri: Akrep.

Sözlükler: DLT: böy “örümcek nevinden bir böcek” (Atalay, c.3, 1986, s. 141), böğ “a poisonous spider” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 78), böy “Oğuzcada örümcek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 598); CC: böv “örümcek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 673), böv “spinne” (Grönbech, 1942, s. 66); Ter. T: böy “akrep” (Toparlı vd, 2000, s. 96); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: böy “böy, örümcek” (Atalay, 1945, s. 156), böy “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 126); King Dic: yok; Bül. Müş: böji “skorpion” (Zajączkowski, 1958, s. 14), böyi “akrep” (Al-Turk, 2012, s. 163).

bayam

V nüshası 11a/11, D nüshası 17b/9, K nüshası 18b/15-16: بَيَم: اللوز

Çeviri yazı: bayam: el lavz

Çeviri: Badem.

Sözlükler: DLT: yok; CC: badam “badem” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 430), badam “mandel” (Grönbech, 1942, s. 46); Ter. T: bayam “badem” (Toparlı vd, 2000, s. 93); Dur. M: bayam “badem” (Toparlı, 2003, s. 75); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

beyğanber

V nüshası 11a/11-12: بَيَغَنَبَر: يَطْلُقُ عَلَيَّ النَّبِيِّ وَيَبْعَثُ رِسَالَهُ وَبَرَّ مَعْنَاهُ مُؤَدِّ

Çeviri yazı: beyğanber: yutlak ‘ala en nebi ve beyğan risale ve ber ma’nāha mue’ddin

Çeviri: Peygamber, beyğan risaleye işaret eder ve ber de sadık olmaya işaret eder.

D nüshası 17b/10-11: بَيَغَنَبَر: يَطْلُقُ عَلَيَّ النَّبِيِّ صَلَّى وَبَيَعَنَ رِسَالَهُ وَبَرَّ مَعْنَاهُ مُؤَدِّ: اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَامُ

Çeviri yazı: beyğanber: yutlak ‘ala en nebi şalla Āllah ‘aleyhi ve sellem ve beyğan risale ve ber ma’nāha mue’ddin

Çeviri: Peygamber ve Hazreti Muhammed’e işaret eder, beyğan risaleye işaret eder ve ber de sadık olmaya işaret eder.

K nüshası 19a/1-2: يَبْعَثُ: يَطْلُقُ عَلَي النَّبِيِّ وَيُعَيِّنُ رِسَالَهُ وَ بَرَّ مَعْنَاهُ مُؤَدِّ

Çeviri yazı: beyğanber: yutlak ‘ala en nebi ve beyğan risale ve ber ma‘nāha mue’ddin

Çeviri: Peygamber işaret eder, beyğan risaleye işaret eder ve ber de sadık olmaya işaret eder.

Sözlükler: DLT: yok; CC: paygambar “peygamber” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 541), paşyambar/pejyambar “prophet” (Grönbech, 1942, s. 186); Ter. T: peygamber “elçi, peygamber” (Toparlı vd, 2000, s. 133); Dur. M: peygānber “peygamber” (Toparlı, 2003, s. 102); Kav. K: peygamber “peygamber” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: peygamber “peygamber, elçi, yalavaç” (Eminoğlu, 2011, s. 265); Tuh. Z: peygānber “peygamber” (Atalay, 1945, s. 229), payğanber “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 95); King Dic: yok; Bül. Müş: pājānbar “prorok” (Zajāczkowski, 1958, s. 37), peygamber “peygamber” (Al-Turk, 2012, s. 48).

buyruk

V nüshası 11a/12, D nüshası 17b/11, K nüshası 19a/2: يُبْرِقُ:الامر

Çeviri yazı: buyruk: el emr

Çeviri: Buyruk, emir.

Sözlükler: DLT: buyur- “buyurmak, emretmek” (Atalay, c.3, 1986, s. 186), buyur- “order” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 82), buyuruk “buyruk, emir” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 605); CC: buyuruk “emir, buyruk” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 452), bujuruq/bujrux “befehl, varschrift, gebat” (Grönbech, 1942, s. 68); Ter. T: buyruk “emir, buyruk” (Toparlı vd, 2000, s. 98); Dur. M: buyruk “emir” (Toparlı, 2003, s. 79); Kav. K: buyruk “emir” (Toparlı vd, 1999, s. 106); Kit. E: buyruk “emir” (Eminoğlu, 2011, s. 187); Tuh. Z: buyur- “buyurmak” (Atalay, 1945, s. 159)⁴²; King Dic: buyur- “order” (Golden, 2000, s. 62), buyur- “emretmek, buyurmak” (Güner, 2017, s. 45); Bül. Müş: bujruq “rozkaz, nakaz” (Zajāczkowski, 1958, s. 14), buyruk “buyruk, emir” (Al-Turk, 2012, s. 109).

tepe

V nüshası 10b/13: تَبَا: التل

Çeviri yazı: tebe: et tıl

Çeviri: Tepe.

⁴² Al-Turk’un eserinde 17b sayfasına yer verilmemiştir.

D nüshası 17b/14: تَبَا: التَّل

Çeviri yazı: tepe: et tıl

Çeviri: Tepe.

K nüshası 19a/5: تَبَا: التَّل

Çeviri yazı: tebe: et tıl

Çeviri: Tepe.

Sözlükler: DLT: tüpü “tepe” (Atalay, c.4, 1986, s. 672), töpü “summit (mountain); top of head, hill” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 197), töpü “dağın tepesi, tepe” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 896); CC: tëbe “başın üst kısmı, başın tepesi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 569), tebe “scheitel und kopfhaare” (Grönbech, 1942, s. 238); Ter. T: tepe “tepe” (Toparlı vd, 2000, s. 144); Dur. M: tepe “tepe, yığın, toprak tepe” (Toparlı, 2003, s. 113); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: depe “tepe” (Atalay, 1945, s. 164), tüpe “anlam verilmemiş (Al-Turk, 2006, s. 63); King Dic: tebe “hill” (Golden, 2000, s. 247), tëpe “tepe” (Güner, 2017, s. 117); Bül. Müş: yok.

tebük

V nüshası 10b/13, D nüshası 17b/14, K nüshası 19a/5: تَبُّكْ: لَعْبَةٌ يَلْعَبُ
بِالصَّغَارِ

Çeviri yazı: tebük: la‘be yula‘b bi’s şığar

Çeviri: Çocukların oynadığı bir oyun.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tipi

V nüshası 10b/15, D nüshası 17b/14-15, K nüshası 19a/5-6: تَيْبِي: رِيحٌ
تَاتِي بِالتَّلَجِ

Çeviri yazı: tibi: rîh te’tî bi’s sele

Çeviri: Karla gelen rüzgar, tipi.

Sözlükler: DLT: tüpi “tipi” (Atalay, c.4, 1986, s. 672), tüpi “strong wind” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 205), tüpi “şiddetli rüzgâr” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 960); CC: yok; Ter. T: tipi “tipi, kar vb’nin esmesi” (Toparlı vd, 2000, s. 146); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: tübi “felt of its top” (Golden, 2000, s. 251), tüpi “kar fırtınası, tipi” (Güner, 2017, s. 125); Bül. Müş: yok.

tebiz

V nüshası 11a/16: تَبِزُ: الارض السبخه

Çeviri yazı: tebiz: el arzu's sıbħa

Çeviri: Çorak arazi, tuzlu yer.

D nüshası 18a/1: تَبِزُ: الارض السبخه

Çeviri yazı: tibiz: el arzu's sıbħa

Çeviri: Çorak arazi, tuzlu yer.

K nüshası 19a/7: تَبِزُ: الارض السبخه

Çeviri yazı: tibiz: el arzu's sıbħa

Çeviri: Çorak arazi, tuzlu yer.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: tábiz “ziemia słona (nieurodzajna)” (Zajączkowski, 1958, s. 50), tebiz “tuzlu yer” (Al-Turk, 2012, s. 62).

tepkeç

V nüshası 11a/16, D nüshası 18a/1, K nüshası 19a/7: تَبَكْجُ: المَهمَاز

Çeviri yazı: tebkeç: el mahmāz

Çeviri: Mahmuz.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: tikiç “mahmuz” (Toparlı vd, 2000, s. 145); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tepkeç “mahmuz” (Atalay, 1945, s. 255), tepkeç “anlam verilmemiş (Al-Turk, 2006, s. 157); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tütün

V nüshası 11a/18, D nüshası 18a/2, K nüshası 19a/8: تَتُنُّ: الدُّخَان

Çeviri yazı: tütün: ed dıḥḥān

Çeviri: Duman, tütün.

Sözlükler: DLT: tütün “duman tütün” (Atalay, c.4, 1986, s. 679), tütün “smoke” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 206), tütün “duman” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 913); CC: tütün “duman” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 587), tütün “rauch” (Grönbech, 1942, s. 261); Ter. T: tütün “tütün” (Toparlı vd, 2000, s. 261); Dur. M: tütün “tütün” (Toparlı, 2003, s. 117); Kav. K: yok; Kit. E: tütün “tütün, duman” (Eminoğlu, 2011, s. 295); Tuh. Z: tütün “duman” (Atalay, 1945, s. 267), tütün “anlam verilmemiş (Al-Turk, 2006, s. 91); King Dic: tütük “pipe” (Golden, 2000, s. 311), tütük “kamış düdük” (Güner, 2017, s. 125); Bül. Müş: tütün “dym” (Zajączkowski, 1958, s. 53), tütün “tütün, duman” (Al-Turk, 2012, s. 81).

tütel

V nüshası 11a/17-18: تَتْلُ: عِلْمٌ يَسْمِي بِهِ الرَّجُلُ

Çeviri yazı: tütel: ‘alemun yusemmī bih er recul

Çeviri: Özel isim.

D nüshası 18a/3: تَتْلُ: عِلْمٌ يَسْمِي بِهِ الرَّجُلُ

Çeviri yazı: tütel: ‘alemun yusemmī bih er recul

Çeviri: Özel isim.

K nüshası 19a/9: تَتْلُ: عِلْمٌ يَسْمِي بِهِ الرَّجُلُ

Çeviri yazı: tetel: ‘alemun yusemmī bih er recul

Çeviri: Özel isim.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tetik

V nüshası 11a/19, D nüshası 18a/3-4, K nüshası 19a/9-10: تَتِيكُ: مِفْتَاحُ شَيْ خَفِي مَا يَعْرِفُهُ الْإِصْنَاعَةُ

Çeviri yazı: tetik: miftāḥ şey ḥafī mā ya‘rife el āṣānī‘a

Çeviri: Gizli olan bir şeyin anahtarı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: tetik “akıllı, zeki, bilge” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 839), tetik “klug, weise” (Grönbech, 1942, s. 243); Ter. T: tetik “zeki” (Toparlı vd, 2000, s. 145); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tutuk

V nüshası 11a/19, D nüshası 18a/4, K nüshası 19a/10: تَتُكُّ: الْبِشْحَانَةُ

Çeviri yazı: tutuk: el başḥāna

Çeviri: Örtü.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: tutuğ “esir, rehin, tutsak, köle, örtü, peçe, perde” (Eminoğlu, 2011, s. 294); Tuh. Z: tutu “tutu, rehin” (Atalay, 1945, s. 265), tuṭu “anlam verilmemiş (Al-Turk, 2006, s. 97); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

türk

V nüshası 11a/21, D nüshası 18a/6, K nüshası 19a/11-12: تُرْكُ: قَبِيلُهُ مِنْ الْأَعَاجِمِ وَهُمْ أَهْلُ هَذَا اللِّسَانِ

Çeviri yazı: türk: kabīle min el ‘ācem ve hum ehl hezā el lisān

Çeviri: Arapların dışında bir kabile ve bu dili konuşan millet.

Sözlükler: DLT: Türk “vakit anlamına gelen bir kelime”(Atalay, c.4, 1985, s. 674), Türk “mid-point Turk” (Dankoff ve Kelly, c.3,

1985, s. 205), Türk “Türklerden olan kişi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 911); CC: yok; Ter. T: Türkeri “Türkeri (özel isim)” (Toparlı vd, 2000, s. 149); Dur. M: Türkiçe “Türkçe” (Toparlı, 2003, s. 117); Kav. K: yok; Kit. E: Türkī “Türk’e ait olan” (Eminoğlu, 2011, s. 295); Tuh. Z: Türk “Türk” (Atalay, 1945, s. 267), Türkten “anlam verilmemiş (Al-Turk, 2006, s. 228); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

türkmen

V nüshası 11a/21-22, D nüshası 18a/6-7, K nüshası 19a/12: تُرْكَمَان: قَبِيلَةٌ مِنَ الْأَعَجَمِ أَيْضًا

Çeviri yazı: türkmen: kabile min el ‘ācem eyzān

Çeviri: Türkmen, gaayr-ı Araptan bir kabile.

Sözlükler: DLT: Türkmen “Türkmen” (Atalay, c.3, 1986, s. 353), Türkmän “turk mānand” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 205), Türkmen “Oğuzlar ve Oğuzların dışında kalan göçebelerden Karluklar” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 911); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

türlü

V nüshası 11a/22: تُرْلُو: نَوْعٌ وَضَرَبٌ مِنْ شَيْءٍ يُقَالُ تُرْلُو يَمِشُّ

Çeviri yazı: türlü: nev‘ ve ɖard min şey’ yuḳāl türlü yemiş.

Çeviri: Türlü ve türlü yemiş.

D nüshası 18a/7-8: تُرْلُو: نَوْعٌ وَضَرَبٌ مِنْ شَيْءٍ يُقَالُ تُرْلُو يَمِشُّ كَثْرَدِي أَيْ جَأْ بِفَاكْهَةِ مَتْنَوْعَةٍ

Çeviri yazı: türlü: nev‘ ve ɖard min şey’ yuḳāl türlü yemiş ketürdi ey cā’ bi fākihetun mutenevve’un

Çeviri: Türlü ve çeşitli meyveler getirdi anlamında türlü yemiş ketürdi denir.

K nüshası 19a/12-14: تُرْلُو: نَوْعٌ وَضَرَبٌ مِنْ شَيْءٍ يُقَالُ تُرْلُو يَمِشُّ كَثْرَدِي أَيْ جَأْ بِفَاكْهَةِ مَتْنَوْعَةٍ

Çeviri yazı: türlü: nev‘ ve ɖard min şey’ yuḳāl türlü yemiş ketürdi ey cā’ bi fākihetun mutenevve’un

Çeviri: Türlü ve çeşitli meyveler getirdi anlamında türlü yemiş ketürdi denir.

Sözlükler: DLT: türlüg “türlü” (Atalay, c.4, 1986, s. 675), türlüg “sorts, types” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 205), türlüg “türlü, çeşitli” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 911); CC: türlü “tür, nitelik, çeşit” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 586), türlü “so

beschaffen” (Grönbech, 1942, s. 260); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: türlüğ “türlü, çeşit” (Eminoğlu, 2011, s. 295); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ters

V nüshası 11a/23-11b/1, D nüshası 18a/8-9, K nüshası 19a/14-15: تَرَسٌ: المقلوب يقال طُنْتُ تَرَسٌ كَيَدِي أَي لَبَسْتُ ثَوْبَهُ مَاقْلُوبًا

Çeviri yazı: ters: maqlüb yuḳāl ṭonun ters kiydi ey libas şevab māḳlūben

Çeviri: Ters, elbisesini ters giydi anlamında tonun ters kiydi denir.

Sözlükler: DLT: ters “güç olan her nesne” (Atalay, c.4, 1986, s. 607), tārs “difficult” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 187), ters “zor olan şey” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 872); CC: ters “ters, aykırı, öfkeli, şiddetli, ihtiraslı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 838), ters “widerwillig, jähzrnig, scamandrum” (Grönbech, 1942, s. 243); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ters “ters, aksi” (Atalay, 1945, s. 256), ters “anlam verilmemiş (Al-Turk, 2006, s. 159); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tersa

V nüshası 11b/1, D nüshası 18a/9, K nüshası 19a/15: تَرَسًا: اليهود

Çeviri yazı: tersa: al yehūd

Çeviri: Yahudi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tiri

V nüshası 11b/2, D nüshası 18a/10, K nüshası 19a/16: تِيرِي: الحي

Çeviri yazı: tiri: el ḥayy

Çeviri: Diri.

Sözlükler: DLT: tirig “diri, her hayvanın dirisi” (Atalay, c.4, 1986, s. 625), tirig “ḥayy” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 191), tirig “canlı, diri” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 883); CC: tiri “diri” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 575), tiri “lebendig” (Grönbech, 1942, s. 245); Ter. T: tiri “diri” (Toparlı vd, 2000, s. 146); Dur. M: tirlik “hayat, dirlik” (Toparlı, 2003, s. 115); Kav. K: yok; Kit. E: tirig “diri, canlı” (Eminoğlu, 2011, s. 289); Tuh. Z: tiri “diri” (Atalay, 1945, s. 259), tiri “ter” (Al-Turk, 2006, s. 235); King Dic: tirig

“living, lively” (Golden, 2000, s. 261), tirig “canlı” (Güner, 2017, s. 119); Bül. Müş: yok.

tirlik

V nüshası 11b/2, D nüshası 18a/10, K nüshası 19a/16: تِرْلِك: الحياه

Çeviri yazı: tirlik: el hayā

Çeviri: Hayat.

Sözlükler: DLT: yok; CC: tirilik “hayat, ömür” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 844), tirilik “leben” (Grönbech, 1942, s. 245); Ter. T: yok; Dur. M: tirlik “hayat, dirlik” (Toparlı, 2003, s. 115); Kav. K: yok; Kit. E: tiriglik(g) “dirilik, canlılık, dirlik, geçim, yaşayış” (Eminoğlu, 2011, s. 289); Tuh. Z: yok; King Dic: tirlik “life” (Golden, 2000, s. 62), tirlik “hayat, yaşam, canlılık” (Güner, 2017, s. 119); Bül. Müş: dirlik “życie” (Zajączkowski, 1958, s. 19), dirlik “dirlik, hayat” (Al-Turk, 2012, s. 93).

terbes

V nüshası 11b/5, D nüshası 18a/13, K nüshası 19b/4: تَرْبَسْ: ظَلَالَةُ الْمُؤَلَّ

Çeviri yazı: terbes: zullāle el melül

Çeviri: Gölgelik.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ter

V nüshası 11b/5, D nüshası 18a/14-15, K nüshası 19b/4: تَرْ: العرق

الفعل منه تَرْ لَدِي اي عَرَق

Çeviri yazı: ter: el ‘arax el fi’l minhe terledi ey ‘arax

Çeviri: Ter, bu sözcükten terledi.

Sözlükler: DLT: ter “ücret, çalışana verilen para, bu sözden alınarak ırgata terçi denir” (Atalay, c.3, 1986, s. 148), tär “wages, sweat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 186), ter “ter” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 871); CC: tər “ter” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 571), ter “schweiss” (Grönbech, 1942, s. 242); Ter. T: ter “ter” (Toparlı vd, 2000, s. 146); Dur. M: yok; Kav. K: ter “ter” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: ter “kira, ücret” (Eminoğlu, 2011, s. 286); Tuh. Z: ter “deriden çıkan ter” (Atalay, 1945, s. 256), der “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 127); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

turp

V nüshası 11b/6, D nüshası 18a/14, K nüshası 19b/5: تَرْبُ: الفجل

Çeviri yazı: turp: el fecl

Çeviri: Turp.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: turma “turp” (Toparlı vd, 2000, s. 148); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: turp “turp” (Atalay, 1945, 265), turp “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 136); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tirek

V nüshası 11b/6, D nüshası 18a/14-15, K nüshası 19b/5: تَرَكَ: العَمَاد

Çeviri yazı: tirek: el ‘amād

Çeviri: Direk.

Sözlükler: DLT: tiregü “direk, kendisine bir şey dayanılan her nesne, direcen ve buna benzer şeyler” (Atalay, c.3, 1986, s. 447), tirägü “support” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 191), tiregü “kendisine dayanılacak ve yelken ve benzeri şeyleri dik tutacak olan nesne (direk)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 882); CC: tirek “direk, destek, mesnet” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 844), tirek “sävle” (Grönbech, 1942, s. 245); Ter. T: yok; Dur. M: tirek “ağaç” (Toparlı, 2003, s. 114); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: diräk “drzewo” (Zajäczkowski, 1958, s. 19), direk “direk, ağaç” (Al-Turk, 2012, s. 65).

terk

V nüshası 11b/7-8, D nüshası 18a/15, K nüshası 19b/5: تَرَكَ: الْعَجَلَة

Çeviri yazı: terk: el ‘acele

Çeviri: Acele.

Sözlükler: DLT: terk “tez, çabuk” (Atalay, c.4, 1986, s. 606), tärk “quickly” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 186), terk “çabuk, acele, hemen, hız” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 871); CC: tërk “tez, çabuk” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 572), terk “schnell” (Grönbech, 1942, s. 242); Ter. T: terkin- “acele etmek” (Toparlı vd, 2000, s. 145); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: terk “hemen, çabuk, acele” (Eminoğlu, 2011, s. 286); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: därk “pośpiech” (Zajäczkowski, 1958, s. 19), derk “acele” (Al-Turk, 2012, s. 99).

terek

V nüshası 11b/7, D nüshası 18b/1, K nüshası 19b/6: تَرَكَ: الشَّجَرَة

Çeviri yazı: terek: eş şecere

Çeviri: Terek, ağaç.

Sözlükler: DLT: tirek “direk, kavak” (Atalay, c.4, 1986, s. 625), teräk “poplar (tree)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 186), tirek “kavak ağacı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 882); CC: terek “ağaç” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 571), terek “baum” (Grönbech, 1942, s. 242); Ter. T: yok; Dur. M: tirek “ağaç” (Toparlı, 2003, s. 114); Kav. K: terek “ağaç” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: terek “ağaç, sıtma” (Eminoğlu, 2011, s. 286); Tuh. Z: terek “”direk, hurma ağacı” (Atalay, 1945, s. 256), terek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 111); King Dic: titrek “White poplar” (Golden, 2000, s. 253), terek “kavak” (Güner, 2017, s. 118); Bül. Müş: diräk “drzewo” (Zajaczkowski, 1958, s. 19), direk “direk, ağaç” (Al-Turk, 2012, s. 65).

teri

V nüshası 11b/7, D nüshası 18b/1, K nüshası 19b/6: تَري: الجلد بالصوف
Çeviri yazı: teri: el cild bi’s şūf
Çeviri: Deri, yünlü deri.

Sözlükler: DLT: teri “deri” (Atalay, c.4, 1986, s. 605), täri “skin” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 186), teri “deri” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 871); CC: tëri “deri” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 571), teri “hout, fell” (Grönbech, 1942, s. 242); Ter. T: yok; Dur. M: teri “deri” (Toparlı, 2003, s. 114); Kav. K: teri “deri” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: teri “deri, gön” (Eminoğlu, 2011, s. 286); Tuh. Z: teri “deri, döşek, minder, halı gibi şeyler” (Atalay, 1945, s. 256), teri “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 166); King Dic: deri “skin” (Golden, 2000, s. 163), deri “post, deri” (Güner, 2017, s. 52); Bül. Müş: yok.

törpi

V nüshası 11b/8, D nüshası 18b/1, K nüshası 19b/6-7: تُرْبِي: المَبْرَد الكبير

Çeviri yazı: törbi: el mabrad el kebîr

Çeviri: Büyük törpü.

Sözlükler: DLT: törpig “törpü, keser buna törpigü dahi denir” (Atalay, c.3, 1986, s. 476), törpig(törpigü “adzor, file” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 198), törpig “törpü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 897); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tört

V nüshası 11b/9, D nüshası 18b/2, K nüshası 19b/7: ثَرْثُ: الاربعه

Çeviri yazı: tört: el ārba‘

Çeviri: Dört.

Sözlükler: DLT: tört “sayıda dört” (Atalay, c.4, 1986, s. 646), tört “four” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 198), tört “dört” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 897); CC: tört “dört” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 850), tört/dört “vier” (Grönbech, 1942, s. 251); Ter. T: tört “dört” (Toparlı vd, 2000, s. 103); Dur. M: tört “dört sayısı” (Toparlı, 2003, s. 82); Kav. K: tört “dört sayısı” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: tört “dört sayısı” (Eminoğlu, 2011, s. 292); Tuh. Z: tört “sayıda dört” (Atalay, 1945, s. 166), tört “dört” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: tört “dört” (Golden, 2000, s. 190), tört “dört” (Güner, 2017, s. 122); Bül. Müş: tört “tery” (Zajaczkowski, 1958, s. 52), tört “dört” (Al-Turk, 2012, s. 179).

taz

V nüshası 11b/10, D nüshası 18b/3, K nüshası 19b/9: تاز: العرب

Çeviri yazı: taz: el ‘arab

Çeviri: Arap.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: tazī “Arap, Arapça, Arapçaya ait” (Eminoğlu, 2011, s. 284); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tiz

V nüshası 11b/10, D nüshası 18b/3, K nüshası 19b/9: تِز: الرّكبه

Çeviri yazı: tiz: er rukbe

Çeviri: Diz.

Sözlükler: DLT: tiz “diz” (Atalay, c.3, 1986, s. 123), tīz “knee” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 192), tīz “diz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 885); CC: tiz “diz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 845), tiz “diz” (Grönbech, 1942, s. 246); Ter. T: tiz “diz” (Toparlı vd, 2000, s. 146); Dur. M: diz “diz” (Toparlı, 2003, s. 86); Kav. K: tiz “diz” (Toparlı vd, 1999, s. 126); Kit. E: tiz “diz, kaval, baldır ve uyluk kemiğin birleştiği yer” (Eminoğlu, 2011, s. 290); Tuh. Z: tiz “diz” (Atalay, 1945, s. 259), tiz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 95); King Dic: diz/tiz “knee” (Golden, 2000, s. 213), tiz “diz” (Güner, 2017, s. 120); Bül. Müş: yok.

toz

V nüshası 11b/10: تَوُز: قشر شجر به القسي

Çeviri yazı: toz: ƙaʃr ʃecer bih el ƙasī

Çeviri: Yaya sürülen ağaç tozu.

D nüshası 18b/3: تَوُزْ: قَشْر شَجَر بِهِ الْقَسِي

Çeviri yazı: toz: ƙaʃr ʃecer bih el ƙasī

Çeviri: Yaya sürülen ağaç tozu.

K nüshası 19b/9: تَوُزْ: قَشْر شَجَر تَغْشِي بِهِ الْقَسِي

Çeviri yazı: toz: ƙaʃr ʃecer taġaʃṣī bih el ƙasī

Çeviri: Yaya sürülen ağaç tozu.

Sözlükler: DLT: toz “yaylara sarılan sıırım” (Atalay, c.3, 1986, s. 123), toz “birch bark strop wound around bows” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 197), toz “toz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 894); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: ya tozı “the thin bark of a tree which is wrapped round bows” (Golden, 2000, s. 286), ya tozı (Güner, 2017, s. 130); Bül. Müş: doz “kurz, pył” (Zajaczkowski, 1958, s. 20), toz etti “toz atmak” (Al-Turk, 2012, s. 301).

tezek

V nüshası 11b/11, D nüshası 18b/4, K nüshası 19b/10: تَزَكْ: الرَوْتُ
اليَابِس

Çeviri yazı: tezek: er raviṣ el yābis

Çeviri: Kuru tezek.

Sözlükler: DLT: tezek “tezek, at gübresi” (Atalay, c.4, 1986, s. 611), tüzäk “dung (horse)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 188), tezek “at pisliği” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 876); CC: yok; Ter. T: tezek “at gübresi” (Toparlı vd, 2000, s. 145); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: tezek “tezek, sığır, at dışkısı” (Eminoğlu, 2011, s. 287); Tuh. Z: tezek “hayvan pisliği, gübre, süprüntü” (Atalay, 1945, s. 256), tezek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 75); King Dic: tizek “dung (of a horse, camel etc.)” (Golden, 2000, s. 226), tezek “tezek” (Güner, 2017, s. 118); Bül. Müş: yok.

tizgin

V nüshası 11b/11-13: تَزْكِنُ: السَّيْرُ الدِّي فِي فَاسِ اللَّجَامِ مِنْ جَانِبِيهِ يَقَالُ أَطُّ تَزْكِنُنْ
طُطُّ أَيِ الْمَسْكِ اللَّجَامِ وَيَقَالُ تَزْكِنَا أَيِ الْقِ طَرَفِ ذَلِكَ عَلَي سَرْجِهِ

Çeviri yazı: tizgin: es seyr ed eddī fī fās el lecām min canibe yuḳāl
aṭ tizginin ṭuṭ ey emsik el lecām ve yuḳāl tizginle ey alḳ ṭaraf ḡalik
‘ala sercih

Çeviri: Dizgin, atın dizginlerini tut demek için at tizginin tut denir aynı zamanda dizginle şekli için de tizginle denir.

D nüshası 18b/5-7: تَزْكِنُ: السَّيْرُ الَّذِي فِي فَاسِ اللَّجَامِ مِنْ جَانِبَيْهِ يُقَالُ أَطُ تَزْكِنُ طُطُ: أَيِ امْسِكِ اللَّجَامَ وَ يُقَالُ تَزْكِنَا أَيِ الْقَى طَرَفَ ذَلِكَ عَلَى سَرَجِهِ

Çeviri yazı: tizgin: es seyr ed eddī fī fās el lecām min canibe yuḳāl at tizginin tuṭ ey emsik el lecām ve yuḳāl tizginle ey alḳ ʔaraf ẓalīk ‘ala sercih

Çeviri: Dizgin, atın dizginlerini tut demek için at tizginin tut denir aynı zamanda dizginle şekli için de tizginle denir.

K nüshası 19b/10-13: تَزْكِنُ: السَّيْرُ الَّذِي فِي فَاسِ اللَّجَامِ مِنْ جَانِبَيْهِ يُقَالُ أَطُ تَزْكِنُ طُطُ: أَيِ امْسِكِ اللَّجَامَ وَ يُقَالُ تَزْكِنَا أَيِ الْقَى طَرَفَ ذَلِكَ عَلَى سَرَجِهِ

Çeviri yazı: tizgin: es seyr ed eddī fī fās el lecām min canibe yuḳāl at tizginin tuṭ ey emsik el lecām ve yuḳāl tizginle ey alḳ ʔaraf ẓalīk ‘ala sercih

Çeviri: Dizgin, atın dizginlerini tut demek için at tizginin tut denir aynı zamanda dizginle şekli için de tizginle denir.

Sözlükler: DLT: tizgin “dizgin” (Atalay, c.4, 1986, s. 628), tizgin “rein” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 192), tizgin “yular, dizgin” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 884); CC: yok; Ter. T: tizgin “dizgin” (Toparlı vd, 2000, s. 146); Dur. M: tüzgün “dizgin” (Toparlı, 2003, s. 117); Kav. K: yok; Kit. E: tizgin “dizgin, hayvanı yönetmeye yarayan kayış” (Eminoğlu, 2011, s. 290); Tuh. Z: yok; King Dic: tizgin “rein(s) bridle” (Golden, 2000, s. 180), tizgin “dizgin” (Güner, 2017, s. 120); Bül. Müş: yok.

teze

V nüshası 11b/13: تَزَا: الرَّخْنُ النَّاعِمُ

Çeviri yazı: taze: er raḥun en nā‘im

Çeviri: Taze.

D nüshası 18b/7: تَزَا: الرَّخْنُ النَّاعِمُ

Çeviri yazı: taze: er raḥun en nā‘im

Çeviri: Taze.

K nüshası 19b/13: تَزَا: الرَّخْصُ النَّاعِمُ

Çeviri yazı: taze: er raḥuṣ en nā‘im

Çeviri:, küçük.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: teze “taze” (Toparlı, 2003, s. 114); Kav. K: yok; Kit. E: tāze “taze, bayatlamamış, yaş” (Eminoğlu, 2011, s. 284); Tuh. Z: teze “taze” (Atalay, 1945, s. 256), teze “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 120); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tişi

V nüshası 11b/17, D nüshası 18b/10, K nüshası 20a/1: تِشِي: الأنثي

Çeviri yazı: tişi: el unşe

Çeviri: Dişi.

Sözlükler: DLT: tişi “dişi, her hayvanın dişisi, kadın” (Atalay, c.4, 1986, s. 627), tişi “female (animal)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 192), tışi “dişi, her şeyin dişisi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 878); CC: tişi “dişi, kadın” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 576), tişi “weiblich” (Grönbech, 1942, s. 246); Ter. T: tişi “dişi” (Toparlı vd, 2000, s. 146); Dur. M: yok; Kav. K: tişi “dişi, her hayvanın dişisi” (Toparlı vd, 1999, s. 126); Kit. E: tişi “dişi” (Eminoğlu, 2011, s. 289); Tuh. Z: tişi teve “dişi deve” (Atalay, 1945, s. 259), tişi tewe “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 165); King Dic: tişi eşek “female donkey” (Golden, 2000, s. 216), tişi “dişi” (Güner, 2017, s. 119); Bül. Müş: yok.

tiş

V nüshası 11b/17, D nüshası 18b/10, K nüshası 20a/1: تِش: السن

Çeviri yazı: tiş: es sin

Çeviri: Diş.

Sözlükler: DLT: tiş “diş” (Atalay, c.4, 1986, s. 618), tiş “tooth, ploughshare” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 191), tiş/tış “diş” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 878); CC: tiş “diş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 576), tiş “zahn” (Grönbech, 1942, s. 246); Ter. T: tiş “diş” (Toparlı vd, 2000, s. 146); Dur. M: tiş “diş” (Toparlı, 2003, s. 115); Kav. K: tiş “diş” (Toparlı vd, 1999, s. 126); Kit. E: tiş “diş” (Eminoğlu, 2011, s. 289); Tuh. Z: tiş “diş” (Atalay, 1945, s. 259), tiş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 103); King Dic: tiş “tooth” (Golden, 2000, s. 206), tiş “diş” (Güner, 2017, s. 119); Bül. Müş: yok.

töşek

V nüshası 11b/18-19: تَشَك: البساط و في كتاب بيلك تَشَك الطَّرَاحَه و الفراش و ما البساط فكل

Çeviri yazı: töşek: el basāt ve fī kitāb-ı beylik töşek eṭ ṭarrāḩa ve’l faraş vā mā el basāt fe kilim

Çeviri: Döşek, yatak, kilim.

D nüshası 18b/12-13: تُشَكُّ: البساط و في كتاب بيلك تُشَكُّ الطَّرَاحَه و الفراش و ما البساط فكلوز

Çeviri yazı: töşek: el basāt ve fī kitāb beylik töşek eṭ ṭarrāḩa ve’l faraş vā mā el basāt fe kevūz

Çeviri: Döşek, yatak, kilim.

K nüshası 20a/2-4: تُشَكُّ: البساط و في كتاب بيلك تُشَكُّ الطَّرَاحَه و الفراش و ما البساط فكلیم

Çeviri yazı: töşek: el basāt ve fī kitāb-ı beylik töşek eṭ ṭarrāḩa ve’l faraş vā mā el basāt fe kilīm

Çeviri: Döşek, yatak, kilim.

Sözlükler: DLT: töşek “döşek” (Atalay, c.4, 1986, s. 647), tōšāk “firāš” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 198), töşek “döşek, yatak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 897); CC: töşek “yatak, döşek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 581), tōšek “matratze” (Grönbech, 1942, s. 251); Ter. T: töşek “döşek” (Toparlı vd, 2000, s. 147); Dur. M: töşek “döşek” (Toparlı, 2003, s. 116); Kav. K: töşek “döşek” (Toparlı vd, 1999, s. 126); Kit. E: töşek “döşek, yatak” (Eminoğlu, 2011, s. 292); Tuh. Z: töşek “döşek” (Atalay, 1945, s. 263), tōšek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 120); King Dic: tōšek “mattress” (Golden, 2000, s. 145), töşek “döşek” (Güner, 2017, s. 122); Bül. Müş: yok.

tōş

V nüshası 11b/20, D nüshası 18b/13, K nüshası 20a/4: تُش: الصَّدْر و الظهر

Çeviri yazı: tōş: eṣ şadır ve’z zahır

Çeviri: Göğüs ve sırt.

Sözlükler: DLT: tōş “dōş, göğsün başı” (Atalay, c.3, 1986, s. 125), tōš “sternum or breat-bone” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 198), tōş “dōş, göğsün başı, göğüs” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 897); CC: tōş “sine, göğüs, dōş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 581), tōš “brust” (Grönbech, 1942, s. 251); Ter. T: dōş “göğüs” (Toparlı

vd, 2000, s. 103); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tös “dös” (Atalay, 1945, s. 262)⁴³; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

taķı

V nüshası 11b/21, D nüshası 18b/14, K nüshası 20a/6: تقي: بمعنى ايضا شرح

Çeviri yazı: taķı: bi ma‘na eyzān şarh

Çeviri: Açıklama için kullanılan bir sözcük.

Sözlükler: DLT: taķı “dahi” (Atalay, c.4, 1986, s. 562), taķı “also; another” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 178), taķı “yine, ve anlamında bir bağlama edatı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 848); CC: taķı “dahi, ve” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 563), dayy/tayy “auch, jedach” (Grönbech, 1942, s. 80); Ter. T: daķı “dahi, de” (Toparlı vd, 2000, s. 102); Dur. M: yok; Kav. K: daķı “dahi, bile” (Toparlı vd, 1999, s. 107); Kit. E: taķı “ve, dahi, da, başka” (Eminoğlu, 2011, s. 280); Tuh. Z: daķı “dahi” (Atalay, 1945, s. 163), daķı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 146); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

taķı

V nüshası 11b/21, D nüshası 18b/15, K nüshası 20a/6: تقي: بمعنى آخر

Çeviri yazı: taķı: bi ma‘na āhiren

Çeviri: Sonrasında anlamında.

Sözlükler: Sözcük, daha önce taķı maddesinde incelenmiştir.

tikenek

V nüshası 11b/22: تِكْنَك: الشوك

Çeviri yazı: tikenek: eş şevk

Çeviri: Diken

D nüshası 19a/1: تِكْنَك: الشوك

Çeviri yazı: tikenek: eş şevk

Çeviri: Diken.

K nüshası 20a/7: تِكْنَك: الشواك

Çeviri yazı: tikenek: eş şevāk

Çeviri: Diken.

Sözlükler: DLT: yok; CC: tigenek “diken” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 842), tikenek “darnen gestrüpp” (Grönbech, 1942, s. 243);

⁴³ Eserde 17b-3 numarada gösterilen sözcük, Al-Turk’un çalışmasında 17b numaralı varak verilmediğinden tespit edilememiştir.

Ter. T: tikenek “diken” (Toparlı vd, 2000, s. 145); Dur. M: yok; Kav. K: tekenek “diken” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: tiken “diken, sert bitki çıkıntısı” (Eminoğlu, 2011, s. 254); Tuh. Z: tegenek “sopa, değnek” (Atalay, 1945, s. 254), tegenek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 91); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tekçek

V nüshası 11b/22: تَكْجَكْ: ا لهناب

Çeviri yazı: tekçek: el hunnāb

Çeviri: Hünnap.

D nüshası 19a/1: تَكْجَكْ: ا لهناب

Çeviri yazı: tekçek: el hunnāb

Çeviri: Hünnap.

K nüshası 20a/7: تَكْجَكْ: ا لهناب

Çeviri yazı: tikçek: el hunnāb

Çeviri: Hünnap.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tekne

V nüshası 11b/22: تَكْنَا: ا لقيير

Çeviri yazı: tekne: el kayr

Çeviri: Tekne.

D nüshası 19a/1: تَكْنَا: ا لقيير

Çeviri yazı: tekne: el kayr

Çeviri: Tekne.

K nüshası 20a/7: تَكْنَا: ا لتقيير

Çeviri yazı: tekne: el takkayr

Çeviri: Tekne.

Sözlükler: DLT: tekne “tekne” (Atalay, c.4, 1986, s. 595), tāknā “trough” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 184), tekne “tekne” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 267); CC: tēgene “su teknesi, leğen” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 569), tegene “wassertrog” (Grönbech, 1942, s. 238); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: tekne “trough” (Golden, 2000, s. 279), tēkne “leğen, su teknesi” (Güner, 2017, s. 117); Bül. Müş: yok.

teke

V nüshası 11b/22, D nüshası 19a/1-2, K nüshası 20a/7-8: تَكَا: التيس

Çeviri yazı: teke: et tīs

Çeviri: Teke.

Sözlükler: DLT: teke “teke, erkek geyik” (Atalay, c.3, 1986, s. 102), tākā “ male antelope, billy goat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 184), teke “geyiklerin erkeği” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 867); CC: tēge “erkek keç, teke” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 832), yok (Grönbech, 1942, s.); Ter. T: teke “teke” (Toparlı vd, 2000, s. 143); Dur. M: teke “teke, erkek keçi” (Toparlı, 2003, s. 113); Kav. K: yok; Kit. E: teke “erkek keçi” (Eminoğlu, 2011, s. 285); Tuh. Z: teke “teke” (Atalay, 1945, s. 254), teke “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 65); King Dic: deke “billy goat” (Golden, 2000, s. 168), dēke “teke” (Güner, 2017, s. 51); Bül. Müş: tākā “kazioł, cap” (Zajaczkowski, 1958, s. 50), teke “teke, erkek keçi” (Al-Turk, 2012, s. 121).

tükürmek

V nüshası 11b/23, D nüshası 19a/2, K nüshası 20a/8: تُكْرِمُكَ: البصاق

Çeviri yazı: tükürmek: eş başāk

Çeviri: Tükürmek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: tükürmek “tükürme, tükürük” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 857), tüpkür-/tükür-/tüpkür “spucken” (Grönbech, 1942, s. 260); Ter. T: tükür- tükürmek” (Toparlı vd, 2000, s. 149); Dur. M: yok; Kav. K: tükürük “tükürük” (Toparlı vd, 1999, s. 127); Kit. E: tükürük(g) “tükürük” (Eminoğlu, 2011, s. 294); Tuh. Z: tükürük “tükürük” (Atalay, 1945, s. 266), tükürük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 59); King Dic: tükürük “saliva also spittle” (Golden, 2000, s. 214), tükürük “tükürük” (Güner, 2017, s. 126); Bül. Müş: yok.

tökmek

V nüshası 11b/23, D nüshası 19a/2, K nüshası 20a/8: تُكْمَأُ: المشبه

للخركي

Çeviri yazı: tökmek: el muşabaha lil hırakī

Çeviri: Çöp ve benzeri şeyleri dökmek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tüklü elma

V nüshası 12a/2: تُكْلُو أَلْمِي: السفرجل

Çeviri yazı: tüklü elma: es sefercel

Çeviri: Ayva.

D nüshası 19a/4: تُكْلُو أَلْمِي: الْفَقْر⁴⁴

Çeviri yazı: tüklü elma: el faqr

Çeviri: Fakir, yoksul.

K nüshası 20a/10-11: السَّفَرَجَلُ بِالْقَبْجَاقِي تَاكْ: تُكْلُو أَلْمِي

Çeviri yazı: tüklü elma: es sefercel bil kıbcākī tek

Çeviri: Ayva, Kıpçakçası tek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

telik

V nüshası 12a/4, D nüshası 19a/5, K nüshası 20a/11: تَلِكْ: الْبَخْش

Çeviri yazı: telik: el baḫṣ

Çeviri: Delik.

Sözlükler: DLT: telik “delik” (Atalay, c.4, 1986, s. 596), talik “taqb” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 184), telik “delik” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 867); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: telik “delik” (Toparlı, 2003, s. 113); Kav. K: yok; Kit. E: telük “delik, delinmiş, çukr, yarık” (Eminoğlu, 2011, s. 285); Tuh. Z: telik delik” (Atalay, 1945, s. 254), telik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 59); King Dic: yok; Bül. Müş: dālik “dziura, otwór” (Zajączkowski, 1958, s. 19), delik “delik” (Al-Turk, 2012, s. 70).

tilkü

V nüshası 12a/4: تَلْكُو: الثَّعْلَبُ وَ الْبُرْطَاسِي

Çeviri yazı: tilkü: eṣ ṣa‘leb ve’l burṭasī

Çeviri: Tilki.

D nüshası 19a/5-6: تَلْكُو: الثَّعْلَبُ وَ الْبُرْطَاسِي

Çeviri yazı: tülkü: eṣ ṣa‘leb ve’l burṭasī

Çeviri: Tilki.

K nüshası 20a/12: تَلْكُو: الثَّعْلَبُ وَ الْبُرْطَاسِي

Çeviri yazı: tilkü: eṣ ṣa‘leb ve’l burṭasī

Çeviri: Tilki.

Sözlükler: DLT: tilkü “tilki” (Atalay, c.4, 1986, s. 624), tilkü “fox” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 190), tilkü “tilki” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 882); CC: tülkü “tilki” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 586), tülkü “fuchs” (Grönbech, 1942, s. 259); Ter. T: tilkü

⁴⁴ D nüshasında sözcüğe verilen karşılık faqrır’dır.

“tilki” (Toparlı vd, 2000, s. 146); Dur. M: tilkü “tilki” (Toparlı, 2003, s. 146); Kav. K: yok; Kit. E: tülkü “tilki” (Eminoğlu, 2011, s. 295); Tuh. Z: tülki “tilki” (Atalay, 1945, s. 266), tülki “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 72); King Dic: dilkü “fox” (Golden, 2000, s. 170), dilkü “tilki” (Güner, 2017, s. 52); Bül. Müş: tilkü “lis” (Zajaczkowski, 1958, s. 51), tilküw “tilki” (Al-Turk, 2012, s. 153).

til

V nüshası 12a/4, D nüshası 19a/6, K nüshası 20a/12: تِلُّ: اللسان

Çeviri yazı: til: el lisân

Çeviri: Lisan.

Sözlükler: DLT: til “dil” (Atalay, c.1, 1986, s. 336), tîl “tongue” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 189), tıl “dil, lehçe (luğa)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 876); CC: til “lisan, dil, ağızdaki organ, dil” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 842), til “zunge, sprache” (Grönbech, 1942, s. 244); Ter. T: yok; Dur. M: til “dil” (Toparlı, 2003, s. 114); Kav. K: til “dil” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: til “dil, ağızdaki organ, dil, söz, lisan” (Eminoğlu, 2011, s. 288); Tuh. Z: til “dil” (Atalay, 1945, s. 258), til “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 148); King Dic: til “tongue” (Golden, 2000, s. 206), til “dil” (Güner, 2017, s. 119); Bül. Müş: yok.

tülek

V nüshası 12a/4-5, D nüshası 19a/6, K nüshası 20a/12: تُوْلُكْ: الأعمى

Çeviri yazı: tülek: el ā‘mī

Çeviri: Kör.

Sözlükler: DLT: tüklüg “kör” (Atalay, c.4, 1986, s. 669), tüklüg>täglük “blind” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 204>183), teglük (közlüg) “kör” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 866); CC: tävlük “kör, âma” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 582), tävlük “blind” (Grönbech, 1942, s. 252); Ter. T: tevlük “kör” (Toparlı vd, 2000, s. 145); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tilsiz

V nüshası 12a/5, D nüshası 19a/6-7, K nüshası 20a/13: تِلْسِيز: الآخرس

Çeviri yazı: tilsiz: el âhras

Çeviri: Dilsiz, konuşamayan kimse.

Sözlükler: DLT: yok; CC: tilsiz “konuşma engelli, ahraz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 572), tilsiz “stumm” (Grönbech, 1942,

s. 244); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tilsiz “dilsiz” (Atalay, 1945, s. 258), tilsiz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 41); King Dic: tilsiz “without a tongue” (Golden, 2000, s. 119), tilsiz “konuşma engelli” (Güner, 2017, s. 119); Bül. Müş: yok.

temir

V nüshası 12a/7, D nüshası 19a/8, K nüshası 20a/14: تَمِرُ: الْحَدِيدُ وَيُقَالُ بِالْدَالِ

Çeviri yazı: temir: el ḥadīd ve yuḳāl bi'd dāl

Çeviri: Demir, dal ile de söylenir.

Sözlükler: DLT: temür “demir” (Atalay, c.4, 1986, s. 598), tümür “iron” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 185), temür “demir” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 868); CC: tèmîr “demir” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 570), temir “eisen, eisen” (Grönbech, 1942, s. 240); Ter. T: temür “demir” (Toparlı vd, 2000, s. 144); Dur. M: demür “demir” (Toparlı, 2003, s. 81); Kav. K: temir “demir” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: temür “demir” (Eminoğlu, 2011, s. 285); Tuh. Z: temir “demir” (Atalay, 1945, s. 255), temir “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 80); King Dic: oq temiri “arrowhead” (Golden, 2000, s. 177), tèmîr “demir” (Güner, 2017, s. 117); Bül. Müş: tümür “żelazo” (Zajączkowski, 1958, s. 51), temür “demir” (Al-Turk, 2012, s. 81).

temir azık

V nüshası 12a/7-8: تَمِرُ َرُُ: النجم الذي يسمى بالجدي

Çeviri yazı: temir azık: en nukum ed dī yusemmī bil cidī

Çeviri: Demir azık yıldızı oğlak yıldızı olarak da adlandırılır.

D nüshası 19a/8-9: تَمِرُ َرُُ: النجم الذي يسمى بالجدي

Çeviri yazı: temir azık: en nukum ed dī yusemmī bil cidī

Çeviri: Demir azık yıldızı oğlak yıldızı olarak da adlandırılır.

K nüshası 20a/14-15: تَمِرُ َرُُ: النجم الذي يسمى بالجدي

Çeviri yazı: temir azık: en nukum ed dī yusemmī bil cidī

Çeviri: Demir azık yıldızı oğlak yıldızı olarak da adlandırılır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: temir azık “kutup yıldızı, Süreyya” (Toparlı, 2003, s. 113); Kav. K: temir azık “Oğlak burcu, kuzay yıldızı, sabit” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: yok; Tuh. Z: temir azık “kutup yıldızı, demir azık” (Atalay, 1945, s. 255), temir azık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s.

138); King Dic: yok; Bül. Müş: tümür qazuq “wiazda polarna, kaziorożec” (Zajączkowski, 1958, s. 51), temür qazuq “Demirkazık, Kutupyıldızı” (Al-Turk, 2012, s. 51).

temir boğu

V nüshası 12a/8: تَمِيرُ بُغُو: الخرنشف

Çeviri yazı: temir boğu: el harnesef

Çeviri: Demir artığı.

D nüshası 19a/9: تَمِيرُ بُغُو: الخرنشف خر الحديد

Çeviri yazı: temir boğu: el harnesef hurr el hadid

Çeviri: Demir artığı, demir pislği.

K nüshası 20a/15: تَمِيرُ بُغُو: الخرنشف

Çeviri yazı: temir boğu: el harnesef

Çeviri: Demir artığı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

temir baş

V nüshası 12a/8, D nüshası 19a/9-10, K nüshası 20a/15-16: تَمِيرُ بَاشْ:

المقرعه المحددة الرأس

Çeviri yazı: temir baş: el makra‘ el mahduda er rās

Çeviri: Demir başlık.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tüvme

V nüshası 12a/8-9, D nüshası 19a/10, K nüshası 20a/16: تُومَا: الزر

Çeviri yazı: tüvme: ez zır

Çeviri: Dügme

Sözlükler: DLT: tügme “dügme” (Atalay, c.4, 1986, s. 667), tügmä “button” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 204), tügme “dügme” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 908); CC: tüvme “dügme” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 587), tüvme “knopf” (Grönbech, 1942, s. 261); Ter. T: tügme “dügme” (Toparlı vd, 2000, s. 149); Dur. M: tügme “dügme” (Toparlı, 2003, s. 116); Kav. K: yok; Kit. E: tügme “dügme” (Eminoğlu, 2011, s. 294); Tuh. Z: tüyme “dügme” (Atalay, 1945, s. 267), tüyme/dügme “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 100); King Dic: tügme “button” (Golden, 2000, s. 299), tügme “dügme” (Güner, 2017, s. 124); Bül. Müş: tüvmälä- “zapiac na

guziki” (Zajączkowski, 1958, s. 53), tüwmeleme- “dügmelemek” (Al-Turk, 2012, s. 269).

tümen

V nüshası 12a/9, D nüshası 19a/10-11, K nüshası 20b/1: ثَمَنُ: البدره

Çeviri yazı: tümen: el badara (?)

Çeviri: Tümen.

Sözlükler: DLT: tümen “tümen tümen, pek çok” (Atalay, c.4, 1986, s. 670), tümän “much or many” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 204), tümen “çok, çeşitli” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 909); CC: tümen “on bin” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 857), tümen “zehn tausend” (Grönbech, 1942, s. 259); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: tuman “on bin” (Toparlı vd, 1999, s. 126); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tünle

V nüshası 12a/11, D nüshası 19a/11, K nüshası 20b/1: ثُلَّال: الليل

Çeviri yazı: tünle: el leyl

Çeviri: Gece.

Sözlükler: DLT: tünle “geceleyin” (Atalay, c.4, 1986, s. 670), tünlä “laylan” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 204), tünle “geceleyin” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 909); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: tünle “geceleyin, geceleri” (Toparlı vd, 1999, s. 295); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: dñnlä “noc, noca” (Zajączkowski, 1958, s. 20), dünle “dünle, gece” (Al-Turk, 2012, s. 192).

teniz

V nüshası 12a/11, D nüshası 19a/12, K nüshası 20b/2: تَنْزُ: البحر

Çeviri yazı: teniz: el baħr

Çeviri: Deniz.

Sözlükler: DLT: tenğiz “deniz” (Atalay, c. 4, 1986, s. 599), täñiz “sea” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 185), teñiz “deniz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 868); CC: teñiz “deniz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 570), teñiz “meer” (Grönbech, 1942, s. 241); Ter. T: teñiz “deniz” (Toparlı vd, 2000, s. 144); Dur. M: teñiz “deniz” (Toparlı, 2003, s. 113); Kav. K: tengiz “deniz” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: yok; Tuh. Z: tengiz “deniz” (Atalay, 1945, s. 255), teñiz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 59); King Dic: dengiz “sea” (Golden, 2000, s. 142), dēñiz “deniz” (Güner, 2017, s. 51); Bül. Müş:

dāniz/daniz “morze” (Zajāczkowski, 1958, s. 19), dengiz “deniz” (Al-Turk, 2012, s. 81).

tünlük

V nüshası 12a/11, D nüshası 19a/12, K nüshası 20b/2: ثُلُوكُ: دور القاعة

Çeviri yazı: tünlük: devr el kâ‘

Çeviri: Pencere.

Sözlükler: DLT: tünglük “pencere, ocak, baca gibi evdeki delikler” (Atalay, c.4, 1986, s. 671), tünlük “smokehole or window” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 205), tünlük “baca deliği, dünlük (tepe penceresi)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 909); CC: tünlük “çadırın tepesindeki duman çıkacak yerde bulunan keçe parçası” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 857), yok (Grönbech, 1942, s.); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: tünlük “gecelik, gece için” (Eminoğlu, 2011, s. 295); Tuh. Z: tünglük “pencere, kafes” (Atalay, 1945, s. 266), tünlük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 112); King Dic: tünglük “felt of its top” (Golden, 2000, s. 251), tünlük “çadırın tepesinde bulunan duman çıkacak yerde bulunan keçe parçası” (Güner, 2017, s. 125); Bül. Müş: yok.

tün

V nüshası 12a/12, D nüshası 19a/12, K nüshası 20b/2-3: تُون: امس

Çeviri yazı:tün: ems

Çeviri: Dün.

Sözlükler: DLT: tün “gece” (Atalay, c.4, 1986, s. 339), tün “night” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 670), tün/tün “gece” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 909); CC: tün “gece” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 586), tün “nacht” (Grönbech, 1942, s. 259); Ter. T: tün “gece” (Toparlı vd, 2000, s. 149); Dur. M: yok; Kav. K: tün “gece” (Toparlı vd, 1999, s. 127); Kit. E: tün “gece” (Eminoğlu, 2011, s. 295); Tuh. Z: tün “gece, akşam” (Atalay, 1945, s. 266), tünle “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 220); King Dic: dün “night time” (Golden, 2000, s. 132), dün “bugünden bir önceki gün, dün” (Güner, 2017, s. 53); Bül. Müş: tün “wczoraj (noca)” (Zajāczkowski, 1958, s. 53), tün “dün” (Al-Turk, 2012, s. 188).

tın

V nüshası 12a/12, D nüshası 19a/12-13, K nüshası 20b/3: تَيْن: الروح

Çeviri yazı: tın: er ruh

Çeviri: Ruh.

Sözlükler: DLT: tın “ruh, nefes” (Atalay, c.4, 1986, s. 616), tîn “spirit breath” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 190), tîn/tın “nefes, ruh” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 877); CC: tın “can, ruh” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 840), tyn “geist, seele” (Grönbech, 1942, s. 262); Ter. T: tın- “dinlenmek, istirahat etmek” (Toparlı vd, 2000, s. 145); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: tın “nefes” (Eminoğlu, 2011, s. 287); Tuh. Z: tın “nefes, soluk” (Atalay, 1945, s. 257), tın “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 165); King Dic: tın “soul, psyche, spirit, breath” (Golden, 2000, 10), tın “ruh, can” (Güner, 2017, s. 118); Bül. Müş: yok.

teḡri

V nüshası 12a/13, D nüshası 12a/13, K nüshası 20b/3: تنري: بالنون
الخيشومية الله

Çeviri yazı: teḡri: bi’n nūn el ḥayşūmiyye Āllah

Çeviri: Nazal n sesi ile Allah.

Sözlükler: DLT: tengri “tanrı” (Atalay, c.4, 1986, s. 600), tāḡri “god” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 185), teḡri “yüce ve aziz olan Allah, Tanrı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 868); CC: teḡri “tanrı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 835), teḡri/teḡeri “gott” (Grönbech, 1942, s. 241); Ter. T: teḡri “tanrı, Allah” (Toparlı vd, 2000, s. 146); Dur. M: teḡri “tanrı” (Toparlı, 2003, s. 113); Kav. K: yok; Kit. E: taḡrı “tanrı” (Eminoğlu, 2011, s. 281); Tuh. Z: taḡrı “tanrı” (Atalay, 1945, s. 251), teḡri “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 38); King Dic: taḡrı “god” (Golden, 2000, s. 198), taḡrı “Tanrı, Allah” (Güner, 2017, s. 115); Bül. Müş: tāḡri/tānri “bóg” (Zajaczkowski, 1958, s. 51), tengri “Allah, tanrı” (Al-Turk, 2012, s. 47).

ten

V nüshası 12a/12: تَن: الجسم

Çeviri yazı: ten: el cism

Çeviri: Cisim, ten, madde.

D nüshası: Yok.

K nüshası 20b/4: تَن: الجسم

Çeviri yazı: ten: el cism

Çeviri: Cisim, ten, madde.

Sözlükler: DLT: ten “vücut” (Atalay, c. 4, 1986, s. 598), tāḡ “equal, like” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 185), ten “vücut” (Ercilasun ve

Akkoyunlu, 2014, s. 868); CC: ten “cilt, deri, ten; vücut, beden” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 833), ten “fleisch” (Grönbech, 1942, s. 240); Ter. T: yok; Dur. M: ten “ten” (Toparlı, 2003, s. 113); Kav. K: yok; Kit. E: tenlig “tenli, gövdeli, ciltli” (Eminoğlu, 2011, s. 286); Tuh. Z: ten “ten, deri” (Atalay, 1945, s. 255), ten “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 62); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tüvür

V nüshası 12a/14, D nüshası 12a/14, K nüshası 20b/4: تُوُورُ: ص در المجلس

Çeviri yazı: tüvür: şadr el meclis

Çeviri: Evin baş köşesi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tövmek

V nüshası 12a/14: تُؤْمَك: المكمده

Çeviri yazı: tövmek: el mukmede

Çeviri: Dövecek.

D nüshası 19a/14: تُؤْمَك: المكمده

Çeviri yazı: tevmek: el mukmede

Çeviri: Dövecek.

K nüshası 20b/5: تُؤْمَك: المكمده

Çeviri yazı: tevmek: el mukmede

Çeviri: Dövecek.

Sözlükler: DLT: tög- “döğmek, dövmek, inceltmek” (Atalay, c.3, 1986, s. 184), tög- “crush” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 197), tög- “(tuz vb. şeyleri) dövmek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 895); CC: tövgüç “havan, havan tokmağı, havaneli” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 581), tövgüç “mörsel und stössel” (Grönbech, 1942, s. 252); Ter. T: döğ- “dövmek” (Toparlı vd, 2000, s. 103); Dur. M: döğüç “havan” (Toparlı, 2003, s. 82); Kav. K: yok; Kit. E: tög- “dövmek, parçalamak, ezmek, inceltmek” (Eminoğlu, 2011, s. 291); Tuh. Z: tög- “döğmek” (Atalay, 1945, s. 262), töydi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 119); King Dic: tögil “ceush, grind, pound, pulverize” (Golden, 2000, s. 67), tög- “dövmek, ezmek” (Güner, 2017, s. 122); Bül. Müş: yok.

tügü

V nüshası 12a/14, D nüshası 19a/14: تُؤْغُو: الدخن المقشور

Çeviri yazı: tûgü: ed dahḥan el maḳṣûr

Çeviri: Soyulmuş darı.

K nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: tûgi “darının kabuğu çıkarıldıktan sonra kalan özü Oğuzca” (Atalay, c.3, 1986, s. 229), tûgi “millet seeds” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 204), tûgi “Oğuz lehçesinde ak darının kepeği alındıktan sonra esas kısmı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 907); CC: tûv “darı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 859), tûvi/tû “kern” (Grönbech, 1942, s. 261); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: tûgü “peeled millet” (Golden, 2000, s. 256), tûgü “kabuğu soyulmuş darı, ince bulgur” (Güner, 2017, s. 124); Bül. Müş: yok.

tölekün/tülekün

V nüshası 12a/15, D nüshası 19a/15, K nüshası 20b/5: تُولُكُن: الحداة

Çeviri yazı: tölekün/tülekün: el ḥidā

Çeviri: Çaylak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tüvün

V nüshası 12a/15: تُونُ: العاقر وَ فِي اللَّتِي لَامْتَلَد

Çeviri yazı: tüvün: el ‘ākīr ve fī elletī lā mutelled

Çeviri: Kısır ve bu hastalığa yakalanmış kimse.

D nüshası 19a/15: تُونُ: العاقر وَيَقَالُ أَصْلَقُ لِلْعَاقِرِ الْمَسْكُنِ وَ هِيَ اللَّتِي لَامْتَلَد

Çeviri yazı: tüvün: el ‘ākīr ve yuḳāl aṣalak lil ‘ākīr el meskun ve hiye elletī lā mutelled

Çeviri: Kısır ve bu hastalığa yakalanmış kimseye asalak denir.

K nüshası 20b/5: تُونُ: العاقر وَ فِي اللَّتِي لَامْتَلَد

Çeviri yazı: tevün: el ‘ākīr ve fī elletī lā mutelled

Çeviri: Kısır ve bu hastalığa yakalanmış kimse.

Sözlükler: DLT: yok; CC: tüvün “kısır kadın” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 859), tüvün “gelt, unfruchtbar” (Grönbech, 1942, s. 261); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tiyek aṭ

V nüshası 12a/17: تِيكَ أَطُ: تَقْدَمَةُ الْمَهْرِ

Çeviri yazı: tiyek aṭ: taḳḳaddeme el mehr

Çeviri: Tay.

D nüshası 19b/1: تَيْكُ : المهر

Çeviri yazı: tiyek: el mehr

Çeviri: Tay.

K nüshası 20b/6: تَيْكُ أَطُ: تقدمة المهر

Çeviri yazı: tiyek at: taḳḳaddeme el mehr

Çeviri: Tay.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tek “tiyek”-tevek “tiyek” (Atalay, 1945, s. 254/256), tewek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 146); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

teyirmen

V nüshası 12a/17, D nüshası 19b/1-2, K nüshası 20b/6-7: تَيْرْمَنُ: الطَّاحُونَةُ

Çeviri yazı: teyirmen: eṭ tāḥūn

Çeviri: Deyirmen.

Sözlükler: DLT: tegirmen “değirmen, değirmen taşı” (Atalay, c.4, 1986, s. 594), tægirmän “mill” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 184), tegirmen “değirmen” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 866); CC: tægirmen “değirmen” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 569), tegirmen “mühle” (Grönbech, 1942, s. 238); Ter. T: teyirmen “değirmen” (Toparlı vd, 2000, s. 145); Dur. M: tegirmen “değirmen” (Toparlı, 2003, s. 113); Kav. K: yok; Kit. E: tegirmen “değirmen” (Eminoğlu, 2011, s. 285); Tuh. Z: yok; King Dic: tegirmen “mill” (Golden, 2000, s. 147), tægirmen “değirmen” (Güner, 2017, s. 117); Bül. Müş: yok.

teyirme yüzli

V nüshası 12a/17-18, D nüshası 19b/2, K nüshası 20b/7: تَيْرْمَا يُزْلِي: المَدُورُ الْوَجْهَ

Çeviri yazı: teyirme yüzli: el mudavvar el vech

Çeviri: Yuvarlak yüzli.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

teyme

V nüshası 12a/18, D nüshası 19b/2, K nüshası 20b/7: تَيْم: كُلْ

Çeviri yazı: teyme: kull

Çeviri: Değme, hepsi.

Sözlükler: DLT: tegme “değme, her, her bir, türlü türlü” (Atalay, c.4, 1986, s. 594), tægma “every” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s.

183), tegme “her biri, her türlü, her” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 866); CC: tégme “her, herhangi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 569), tegme “jeder” (Grönbech, 1942, s. 239); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: tegme “her, her biri” (Eminoğlu, 2011, s. 285); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: dāgmä “kazdy” (Zajaczkowski, 1958, s. 19), degme “her” (Al-Turk, 2012, s. 219).

ci

V nüshası 12a/19: جي: الرخم

Çeviri yazı: ci: er raḥm

Çeviri: Akbaba, kartal.

D nüshası 19b/3: جي: الرخم المهن

Çeviri yazı: ci: er raḥm el muhmen

Çeviri: Akbaba, kartal.

K nüshası 20b/9: جي: الرخم

Çeviri yazı: ci: er raḥm

Çeviri: Akbaba, kartal.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çiaṭ/ ciat

V nüshası 12a/20, D nüshası 19b/3, K nüshası 20b/9: جَاطُ: الجُبْنُ

Çeviri yazı: çiaṭ/ ciat: el cubn

Çeviri: Peynir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çibık

V nüshası 12a/20, D nüshası 19b/4, K nüshası 20b/10: جِبْقُ: القَصِيبُ

Çeviri yazı: çibık: el kaṣīb

Çeviri: Çubuk.

Sözlükler: DLT: çibık “her ince ve yumuşak dal, bu kelime çibık sözünden kısaltılmıştır” (Atalay, c.3, 1986, s. 318), çipiq “frehly-cut branch” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 92), çibık “dalların taze çubuğu, ince dal, değnek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 620); CC: çibuk “değnek, dal, çubuk” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 682), çybuq/çybux “zweig, reis” (Grönbech, 1942, s. 78); Ter. T: çibuk “dal” (Toparlı vd, 2000, s. 100); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çapak

V nüshası 12a/20-21, D nüshası 19b/4, K nüshası 20b/10: جَبَقُ: رَمَصَ العين

Çeviri yazı: çapaq: ramaş el ‘ayn

Çeviri: Gözdeki çapak.

Sözlükler: DLT: çalpak “kir, pislik” (Atalay, c.4, 1985, s. 133), çalpaq “dirty, filthy mixed” (Dankoff- Kelly, 1985, s. 85), çalpak “pislik ve kir” (Ercilasun- Akkoyunlu, 2014, s. 613); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şapaklı “çapaklı” (Atalay, 1945, s. 246), şapaklı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 40); King Dic: çapaq “mucus from eye” (Golden, 2000, s. 215), çapak “çapak” (Güner, 2017, s. 48); Bül. Müş: yok.

çöprek

V nüshası 12a/21, D nüshası 19b/5, K nüshası 20b/10-11: جُبْرَكُ: الثوب

Çeviri yazı: çöprek: eş şevb

Çeviri: Elbise.

Sözlükler: DLT: çupra “eski elbise” (Atalay, c.4, 1986, s. 161), çöprä “shaby” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 95), çöpre “eski elbise” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 629); CC: çüprek “bebek kundağı, kundak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 687), çüprek “windeln” (Grönbech, 1942, s. 77); Ter. T: çöprek “elbise” (Toparlı vd, 2000, s. 101); Dur. M: şüprek “yırtık bez parçası” (Toparlı, 2003, s. 110); Kav. K: çüprek “bez parçası” (Toparlı vd, 1999, s. 107); Kit. E: yok; Tuh. Z: şüprek “yıpranmış, eski” (Atalay, 1945, s. 249), şüprek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 87); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çubur/çupur/çübür/çüpür

V nüshası 12a/22, D nüshası 19b/5-6, K nüshası 20b/12: جُبُرُ: القش

Çeviri yazı: çubur/çupur: el kaşş

Çeviri: Kabuk, pislik.

Sözlükler: DLT: çübür “keçi kılı” (Atalay, c.4, 1985, s. 162), çöpür “goat’s hair” (Dankoff- Kelly, 1985, s. 95), çöpür “keçi kılı” (Ercilasun- Akkoyunlu, 2014, s. 629); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çapar

V nüshası 12a/22, D nüshası 19b/6, K nüshası 20b/12-13: جَبَرُ: الاعمش

يقال جَبَرُ كَزَلُو اي ذو عين عمشاء

Çeviri yazı: çapar: el ā‘miş yuḳāl çapar közlü zū ‘ayn ‘amişā’

Çeviri: Çapak, çapak gözlü için çapar közlü denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çibin

V nüshası 12a/23, D nüshası 19b/7, K nüshası 20b/13: جِبْنُ: الذَّبَاب

Çeviri yazı: çibin: ez zübāb

Çeviri: Sinek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: çibin “sinek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 458), çibin “fliege” (Grönbech, 1942, 75); Ter. T: çibin “sinek” (Toparlı vd, 2000, s. 101); Dur. M: şibin “sinek” (Toparlı, 2003, s. 109); Kav. K: yok; Kit. E: cibin “sinek” (Eminoğlu, 2011, s. 189); Tuh. Z: şibin “kara sinek” (Atalay, 1945, s. 248), şibinlik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 158); King Dic: çibin “gnats; mosquitoes” (Golden, 2000, s. 175), çibin “sivrisinek” (Güner, 2017, s. 49); Bül. Müş: çibin “muchā” (Zajaczkowski, 1958, s. 17), çibin “cibin, karasinek” (Al-Turk, 2012, s. 161).

çabuṭ

V nüshası 12a/23, D nüshası 19b/7, K nüshası 20b/13: جَبُطُ: بِالْهُدْمَةِ

Çeviri yazı: çabuṭ: bil hudme

Çeviri: Çaput.

Sözlükler: DLT: çapğut “çaput, şilte” (Atalay, c.4, 1986, s. 135), çapğut “mattress” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 87), çapğut “kıtık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 615); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çapçık

V nüshası 12a/23, D nüshası 19b/7, K nüshası 20b/14: جَبْجَقُ: الْعَصْفَرُ

Çeviri yazı: çapçık: el ‘aşfur

Çeviri: Serçe.

Sözlükler: DLT: çançarga “serçe kuşu” (Atalay, c.4, 1986, s. 135), çipçırğa “sparrow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 92), çipçırğa “serçe” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 624); CC: çipçık “kuş, serçe” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 457), çypçyq “sagel” (Grönbech, 1942, s. 78); Ter. T: çipçık “serçe” (Toparlı vd, 2000, s. 100); Dur. M: şıpşık “serçe” (Toparlı, 2003, s. 109); Kav. K: çifçak “serçe” (Toparlı vd, 1999, s. 107); Kit. E: yok; Tuh. Z: şıpşık “serçe” (Atalay, 1945, 247), şıpşık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s.

125); King Dic: yok; Bül. Müş: êypêaq “wróbel” (Zajaczkowski, 1958, s. 18), çıpçak “serçe” (Al-Turk, 2012, s. 169).

çıban

V nüshası 12a/23, D nüshası 19b/8, K nüshası 20b/15: جِبَان: الدمل

Çeviri yazı: çıban: er demmel

Çeviri: Çıban.

Sözlükler: DLT: çıpkan “innap, vücutta çıkan kırmızılık” (Atalay, c.4, 1986, s. 150), çibiqan “jujube, oil” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 91), çıbikan “hünnap, çıban” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 620); CC: yok; Ter. T: çıban “çıban” (Toparlı vd, 2000, s. 100); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şiban “çıban” (Atalay, 1945, s. 247), şiben “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 90); King Dic: êiban “abscess” (Golden, 2000, s. 273), çıban “apde, çıban” (Güner, 2017, s. 48); Bül. Müş: êyban “wrzód, czyrak” (Zajaczkowski, 1958, s. 18), çıban “çıban” (Al-Turk, 2012, s. 150).

çepni

V nüshası 12b/1, D nüshası 19b/8, K nüshası 20b/14: جَنْبِي: قَبِيلَه من التُّرك

Çeviri yazı: çepni: kabîle min et turk

Çeviri: Türklerden bir kabile.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çöp

V nüshası 12b/2, D nüshası 19b/9, K nüshası 20b/15: جُبْ: قَش

Çeviri yazı: çöp: kaşş

Çeviri: Çöp.

Sözlükler: DLT: çöp “şarabın tortusu, her şeyin çöküntüsü bu sözden alınarak değersiz kimselere çöp çep kişiler denir” (Atalay, c.4, 1986, s. 158), cöp “dregs, sediment” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 95), çöp “bir şeyin çöpü ve usaresi; üzüm vb. şeylerin posası şarap, yağ vb. şeylerin dibe çöken kısmı, tortu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 628); CC: çöp “kırıntı, ekmek ufağı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 686), cöp “verstärkende” (Grönbech, 1942, s. 76); Ter. T: yok; Dur. M: şöp “çöp” (Toparlı, 2003, s. 110); Kav. K: yok; Kit. E: çöp “çöp, çalı çırpı” (Eminoğlu, 2011, s. 192); Tuh. Z: şöp “çöp” (Atalay, 1945, s. 248), çöp “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 142); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çepiş

V nüshası 12b/2, D nüshası 19b/9, K nüshası 20b/16: جَبِشْ: وَلْدُ المعزي

Çeviri yazı: çepiş: veled el mi'za

Çeviri: Keçi yavrusu.

Sözlükler: DLT: çepiş “çepiş, altı aylık keçi yavrusu” (Atalay, c.4, 1986, s. 141), câpiş “six-month old goat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 90), çepiş “altı aylık keçi yavrusu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 619); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çat

V nüshası 12b/4, D nüshası 19b/10, K nüshası 20b/16-21a/1: جَبْ: الدَّرز

Çeviri yazı: çat: ed derz

Çeviri: Derz.

Sözlükler: DLT: çat “kuyu” (Atalay, c.3, 1986, s. 146), çat “well” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 88), çat “kuyu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 617); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çatır

V nüshası 12b/6-7, D nüshası 19b/14, K nüshası 21a/4: جَبْر: الظلالة

Çeviri yazı: çatır: ez zullâle

Çeviri: Çadır.

Sözlükler: DLT: çatır “çadır” (Atalay, c.4, 1986, s. 137), câtir “tent” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 88), çātır “çadır” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 617); CC: çatır “çadır” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 456), câtyr “zelt” (Grönbech, 1942, s. 74); Ter. T: yok; Dur. M: çādır “çadır” (Toparlı, 2003, s. 80); Kav. K: yok; Kit. E: çāder “çadır, kadınların başlarına büründükleri örtü” (Eminoğlu, 2011, s. 189); Tuh. Z: çatır “çadır” (Atalay, 1945, s. 161), çatır “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 45); King Dic: câtır “umbrella, tent” (Golden, 2000, s. 203), çatır “koruyucu şey, örtü” (Güner, 2017, s. 48); Bül. Müş: yok.

çatan

V nüshası 12b/7, D nüshası 19b/14, K nüshası 21a/5: جَبْنُ: القفه و السله

Çeviri yazı: çatan: el kafa ve's sele

Çeviri: Sele.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: çeten “pamuk sepeti” (Toparlı, 2003, s. 80); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şatan “?” (Atalay, 1945, s. 246)⁴⁵, şatan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 111)⁴⁶; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çetük

V nüshası 12b/7, D nüshası 19b/15, K nüshası 21a/5: جَتُّك: القط

Çeviri yazı: çetük: el kıtt

Çeviri: Kedi yavrusu.

Sözlükler: DLT: çetük “kedi” (Atalay, c.4, 1986, s. 143), çätük “she-cat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 90), çetük “Oğuzcada kedi, dışı kedi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 620); CC: yok; Ter. T: çetük “erkek kedi” (Toparlı vd, 2000, s. 100); Dur. M: çetik “kedi” (Toparlı, 2003, s. 80); Kav. K: çetük “kedi” (Toparlı vd, 1999, s. 107); Kit. E: çetük “kedi” (Eminoğlu, 2011, s. 191); Tuh. Z: çetük “kedi” (Atalay, 1945, s. 161), çetük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 104); King Dic: çetük “cat” (Golden, 2000, s. 171), çetük “kedi” (Güner, 2017, s. 48); Bül. Müş: çetük “kot” (Zajączkowski, 1958, s. 17), çetük “çetük, kedi” (Al-Turk, 2012, s. 156).

çiçek

V nüshası 12b/9, D nüshası 19b/15, K nüshası 21a/6: جَجَك: الزَّهْر

Çeviri yazı: çiçek: ez zehr

Çeviri: Çiçek.

Sözlükler: DLT: çeçek “çiçek, ağaç çitiği, ot çiçeği” (Atalay, c.4, 1986, s. 139), çêcäk “flower, blossom (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 89), çeçek “ağaç çiçeği ve çiçek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 617); CC: çiçek “çiçek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 458), çîcêk “blume” (Grönbech, 1942, s. 75); Ter. T: çiçek “çiçek” (Toparlı vd, 2000, s. 101); Dur. M: çiçek “çiçek” (Toparlı, 2003, s. 80); Kav. K: çiçek “çiçek” (Toparlı vd, 1999, s. 107); Kit. E: çiçek(g) “çiçek” (Eminoğlu, 2011, s. 192); Tuh. Z: çiçek “çiçek” (Atalay, 1945, s. 162), çiçek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 101); King Dic:

⁴⁵ Sözcüğün Arapça karşılığı olarak “kıvılcım, şer” anlamına gelen شَرَار (21a/4) sözcüğü verilmiştir.

⁴⁶ Al-Turk’un vermiş olduğu dipnotta yer alan bilgiye göre sözcük Arap sözlüklerinde “sütten kestirilen deve” anlamıyla yer almaktadır (Al-Turk, 2006, s. 111).

çiçek “rose” (Golden, 2000, s. 157), çeçek “çiçek” (Güner, 2017, s. 48); Bül. Müş: yok.

cica

V nüshası 12b/9-10, D nüshası 19b/15-20a/1, K nüshası 21a/6-7:

جَا: دعوة يدعو بها الولد امه الجيم الاولى مما له

Çeviri yazı: cica: da‘ve yed‘û bihā el veled ummu el cim el evveli mimma leh

Çeviri: Çocuğun annesine hitap şekli.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: çiçe “babanın kız kardeşi, hala” (Toparlı vd, 2000, s. 101); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çeç

V nüshası 12b/10, D nüshası 20a/1, K nüshası 21a/7: جَا: العُرمة

Çeviri yazı: çeç: el ‘urme

Çeviri: Temizlenmiş buğday.

Sözlükler: DLT: seyş “ödenek” (Atalay, c.4, 1985, s. 509), sēš “surety for a debt” (Dankoff- Kelly, 1985, s. 159), sēš “teminat” (Ercilasun-Akkoyunlu, 2014, s. 815); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çeçe parmak

V nüshası 12b/10, D nüshası 20a/2, K nüshası 21a/7-8: جَا بَرْمَقُ:

الخنصر و بالقبجاقى جَلَقُ

Çeviri yazı: çeçe parmak: el ḥanşır ve bil kıbcākī çıçalak

Çeviri: Serçe parmak, Kıpçakça çıçalak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çeri

V nüshası 12b/13, D nüshası 20a/3, K nüshası 21a/10: جَرِي: العسكر و

يُقَال جَرِك

Çeviri yazı: çeri: el ‘asker ve yuḳāl çeri

Çeviri: Asker aynı zamanda çerig de denir.

Sözlükler: DLT: çeriğ “asker, asker dizisi, ordu” (Atalay, c.4, 1986, s. 142), câriğ “battle-line” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 90), çerig “Oğuzcada bir şeyin karşı tarafı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 619); CC: çeri “ordu, asker” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 682), çeri/cejri “heer” (Grönbech, 1942, s. 74); Ter. T: yok; Dur. M: şeri “ordu, asker” (Toparlı, 2003, s. 109); Kav. K: yok; Kit. E: çerig

“çeri, asker, ordu” (Eminoğlu, 2011, s. 190); Tuh. Z: şerü “asker, çeri” (Atalay, 1945, s. 246), şerü “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 69); King Dic: yok; Bül. Müş: câri “wojsko” (Zajączkowski, 1958, s. 17), çeri “ordu, asker” (Al-Turk, 2012, s. 105).

çörek

V nüshası 12b/13, D nüshası 20a/4, K nüshası 21a/10: جُرْكُ: القِرس

Çeviri yazı: çörek: el karşı

Çeviri: Çörek.

Sözlükler: DLT: çörek “çörek” (Atalay, c.4, 1986, s. 159), çöräk “flat bread” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 95), çörek “yuvarlak ekmek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 629); CC: yok; Ter. T: çörek “çörek” (Toparlı vd, 2000, s. 101); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şörek “çörek” (Atalay, 1945, s. 248), şörek/çörek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 139); King Dic: yok; Bül. Müş: çöräk oty “czarnuszka, kakol” (Zajączkowski, 1958, s. 17), çörekoti “çörek otu” (Al-Turk, 2012, s. 113).

çırılak

V nüshası 12b/13-17: جِرْلَقْ: دويّ الماء يقال جِرْلَبْ للحال جِرْلَدِي جري بدوي و الرا للمضارعه و البا في جِرْلَبْ للحال جِرْلَدِي جري بدوي و يقال للصبي اذا بكى نا جِرْلَرْ بُو نا اي شي جرلر بصوت و هو عبارة عن البكاء و بو بمعنى هذا

Çeviri yazı: çırılak: devī’ul mā’ yuḳāl çırılab lil ḥāl çırladı çeri bid devi ve’r rā lil muḏār‘ia ve’l bā fī çırılab lil ḥāl çırladı cerī bid devi ve yuḳāl li’ş şabī izā beki çırladı bu ne çırlar ey şey bi’ş şavt ve huve ‘ibāre ‘ann el bekā’ ve bu bi ma’na hezā

Çeviri: Suyun akışı, aynı zamanda çırılab da denir, ve ra muzari ve ba durum ifade eder çırladı ise, geçmiş zaman şekli çırlar ise gürültülü akış ve bu ise işareti gösterir. Ayrıca çocuğun ağlaması için bu ne çırlar ne denir anlamı ise, bu neden ağlar.

D nüshası 20a/4: جِرْلَقْ: دويّ الماء يقال جِرْلَبْ للحال جِرْلَدِي جري بدوي و الرا للمضارعه و البا في جِرْلَبْ للحال جِرْلَدِي جري بدوي و يقال للصبي اذا بكى نا جِرْلَرْ بُو نا اي شي جرلر بصوت و هو عبارة عن البكاء و بو بمعنى هذا

Çeviri yazı: çırılak: devī’ul mā’ yuḳāl çırılab lil ḥāl çırladı çeri bid devi ve’r rā lil muḏār‘ia ve’l bā fī çırılab lil ḥāl çırladı cerī bid devi ve yuḳāl li’ş şabī izā beki çırladı bu ne ey şey çırlar bi’ş şavt ve huve ‘ibāre ‘ann el bekā’ ve bu bi ma’na hezā

Çeviri: Suyun akışı, aynı zamanda çırılab da denir, ve ra muzari ve ba durum ifade eder çırladı ise, geçmiş zaman şekli çırlar ise

gürültülü akış ve bu ise işareti gösterir. Ayrıca çocuğun ağlaması için bu ne çırlar ne denir anlamı ise, bu neden ağlar.

K nüshası 21a/10-15: جَرْلُقْ: دَوِيّ الْمَاءِ يَقَالُ جَرْلُبْ أَقْرُ الْمَعْنَى يَجْرِي بِجَرِيرٍ أَقْرُ جَرِي الْمَضَارِعِ وَالْبَا فِي جَرْلُبْ لِلْحَلِّ جَرْلُدِي جَرِي بِدَوِيّ وَيَقَالُ لِلصَّبِيِّ إِذَا بَكَى نَا جَرْلَرُ بَوْنَا أَيُّ شَيْءٍ جَرْلَرُ يَصُوتُ وَهُوَ عِبَارَةٌ عَنِ الْبَكَاءِ وَبُو بِمَعْنَى هَذَا
Çeviri yazı: çırlak: devī'ul mā' yukāl çırlab akar el ma'na yecrī bi cerīrīn akar yecrī el mażī aqtı el muzārī' ve el bā fī çırlab lil ḥal çırladı cerī bi devvī ve yukāl liş şabī izā beka ne çırlar bu ne ey şey çırlar yuşavt ve huve 'ibāre 'ann el beka ve bu bi ma'na hezā

Çeviri: Suyun akışı, aynı zamanda çırlab da denir, ve ra muzari ve ba durum ifade eder çırladı ise, geçmiş zaman şekli çırlar ise gürültülü akış ve bu ise işareti gösterir. Ayrıca çocuğun ağlaması için bu ne çırlar ne denir anlamı ise, bu neden ağlar. Bunun yanına akmak fiilinin geçmiş zaman şekli ise aqtı şeklindedir.

Sözlükler: DLT: çarla- "ağlamak" (Atalay, c.3, 1986, 295), çarla- "cry (baby; elephant)" (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 87), çarla- "(çocuk) ağlaşmak; (fiil) bağıştırmak" (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 618); CC: çırlak "su, dere, çay" (Argunşah ve Güner, 2015, s. 684), çyrlaq "grille" (Grönbech, 1942, s. 79); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: çırlap akar "su sesi" (Atalay, 1945, s. 162), çırlap akar "anlam verilmemiş" (Al-Turk, 2006, s. 86); King Dic: yok; Bül. Müş: çarlaq "moły, strumień, strumyk" (Zajaczkowski, 1958, s. 16), çarlaq "çay, dere" (Al-Turk, 2012, s. 86).

çırlak

V nüshası 12b/17-18: جَرْلُقْ: الْحَدُولُ الصَّغِيرُ وَالنُّورُ

Çeviri yazı: çırlak: el ḥadūl eş şağīr ve'n nevrus

Çeviri: Küçük dere.

D nüshası: yok.

K nüshası 21a/16: جَرْلُقْ: الْحَدُولُ الصَّغِيرُ وَالنُّورُ

Çeviri yazı: çırlak: el ḥadūl eş şağīr ve'n nevrus

Çeviri: Küçük dere.

Sözlükler: Sözcük, daha önce çırlak maddesinde incelenmiştir.

çirkeme

V nüshası 12b/18-19: جَرُكَمَا: الْعَجِينُ الْمَحْشُو لِحْمًا مَقْلًى بِالذَّهْنِ وَهُوَ اسْمٌ لِلْحَلَاوَةِ الْمَشْكَةِ

Çeviri yazı: çirkeme: el ‘acīn el maḥṣū laḥmā el maḳlī bi’d dehn ve huve ism el ḥılāve el muṣke

Çeviri: Kızartılmış ve içi doldurulmuş hamurdan yapılan börek.

D nüshası 20a/7-8: العجين المَحْشُو لحمًا مَقْلِي بالذَّهْن و هو اسم للحلاوة المشكّه

Çeviri yazı: çirkeme: el ‘acīn el maḥṣū laḥmā el maḳlī bi’d dehn ve huve ism el ḥılāve el muṣke

Çeviri: Kızartılmış ve içi doldurulmuş hamurdan yapılan börek.

K nüshası 21a/16-21b/1: جَرْكَمًا: العجين المَحْشُو لحمًا مَقْلِي بالذَّهْن و هو اسم للحلاوة المشبكّه

Çeviri yazı: çirkeme: el ‘acīn el maḥṣū laḥmā el maḳlī bi’d dehn ve huve ism el ḥılāve el muṣebbeke

Çeviri: Kızartılmış ve içi doldurulmuş hamurdan yapılan börek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çerpi⁴⁷

V nüshası 12b/19, D nüshası 20a/8, K nüshası 21b/1-2: جَرْبِي: طَرَف القضيب

Çeviri yazı: çerpi: taraf el każīb

Çeviri: Çalı çırpı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: çirbi/çirpi “cienkie i suche gałezie chrust” (Zajaczkowski, 1958, s. 17), çirpi “çalı çırpı, ağaç kökü” (Al-Turk, 2012, s. 68).

çıra

V nüshası 12b/19-20: چرا: السراج و بالقبجاقِي جَرْق و هي منقولة من الفارسيه يقولون في السراج چراغ بالغين

Çeviri yazı: çıra: es serāc ve bi’l kıbcākī çıraḳ ve hiye menḳūle min el fārisīyye yaḳūlūn fī es serāc çıraḡ bil ḡayn

Çeviri: Çıra, Kıpçakça çırak Farsça asıllı sözcük aslen ḡayn ile çıraḡ’tır.

⁴⁷ Sözcük “çırpı” sözcüğü ile ilişkili gibi durmaktadır. Tietze’nin sözlüğünde yer alan “çırpı” maddesi için şu açıklamalar verilmiştir: *çırpı: “dal kırpıntısı” (ekseriya çalı çırpı terkinde) < çırp- II+ fiilden nomen instrumenti yapan -ı eki* (Tietze, 2002, s. 444).

D nüshası 20a/8-9: چرا: السراج و بالقبجاقی جَرَقْ و هي منقولة من الفارسيه
يقولون في السراج چراغ بالغين

Çeviri yazı: چرا: es serâc ve bi'l kıbcākî چراغ ve hiye menkûle min
el fârisîyye yakûlûn fî es serâc چراغ bil gayn

Çeviri: Çıra, Kıpçakça چراغ Farsça asıllı sözcük aslen gayn چراغ'tır.
K nüshası 21b/2-4: چرا: السراج و بالقبجاقی جَرَقْ و هي منقولة من الفارسيه
يقولون في السراج چراغ بالغين

Çeviri yazı: چرا: es serâc ve bi'l kıbcākî چراغ ve hiye menkûle min
el fârisîyye yakûlûn fî es serâc چراغ bil gayn

Çeviri: Çıra, Kıpçakça چراغ Farsça asıllı sözcük aslen gayn ile
چراغ'tır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K:
yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: چرا “tuturak, چرا” (Atalay, 1945, s. 162),
چرا “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 60); King Dic: چراغ
“lamp” (Golden, 2000, s. 281), چراغ “mum, چراغ” (Güner, 2017, s.
49); Bül. Müş: yok.

çıralık

V nüshası 12b/21: چَرَلَقْ: المناره

Çeviri yazı: çıralık: el minâre

Çeviri: Şamdan, mumluk.

D nüshası 20a/10: چَرَلَقْ: المناره

Çeviri yazı: çıralık: el minâre

Çeviri: Şamdan, mumluk.

K nüshası 21b/4: چَرَلَقْ: المناره

Çeviri yazı: çıralık: el minâre

Çeviri: Şamdan, mumluk.

Sözlükler: DLT: yok; CC: çıraklık “şamdan, mumluk” (Argunşah
ve Güner, 2015, s. 457), çyraqlıq “leuchter” (Grönbech, 1942, s. 79);
Ter. T: yok; Dur. M: şıraklık “şamdan” (Toparlı, 2003, s. 109); Kav.
K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çırlavuk

V nüshası 12b/21-22: چَرَلُوقْ: نوح من الطير يشبه حسه دوي الماء

Çeviri yazı: çırlavuk: nev‘ min eṭ ṭayr yuṣebbih ḥissu devīyyu’l mā’

Çeviri: Sesi suyun akışına benzeyen bir kuş türü.

D nüshası 20a/10-11: چَرَلُوقْ: نوح من الطير يشبه حسه دوي الماء

Çeviri yazı: çırlavuk: nev‘ min eṭ ṭayr yuṣebbih ḥissu devīyyu’l mā’

Çeviri: Sesi suyun akışına benzeyen bir kuş türü.

K nüshası 21b/4-5: جَرْلُوق: نوعٌ من الطَّيْرِ شبه حسه دويّ الماء

Çeviri yazı: çırlavuç: nev‘ min eṭ ṭayr yuşebbih ḥıssu devīyyu‘l mā’

Çeviri: Sesi suyun akışına benzeyen bir kuş türü.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Mûş: yok.

çaruk

V nüshası 12b/22: جَرُوق: جزا يتخذ من الجلود يستعمل للتلج و يلبس علي الجوارب

Çeviri yazı: çaruk: cizā yetteḥiz min el calūd yasta‘mel li’s ṣellec ‘ala el cavārib

Çeviri: Soğuktan korunmak için çorabın üzerine giyilen deri ayakkabı.

D nüshası 20a/11-12: جَرُوق: جزا يتخذ من الجلود يستعمل للتلج و يلبس علي الجوارب

Çeviri yazı: çaruk: cizā yetteḥiz min el calūd yasta‘mel li’s ṣellec ‘ala el cavārib

Çeviri: Soğuktan korunmak için çorabın üzerine giyilen deri ayakkabı.

K nüshası 21b/5-6: جَرُوق: جزاء يتخذ من الجلود يستعمل للتلج و يلبس علي الجوارب

Çeviri yazı: çaruk: cizā’un yetteḥiz min el calūd yasta‘mel li’s ṣellec ‘ala el cavārib

Çeviri: Soğuktan korunmak için çorabın üzerine giyilen deri ayakkabı.

Sözlükler: DLT: çaruk “çarık” (Atalay, c.4, 1986, s. 137), çaruq “sandal” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 87), çaruk “çarık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 616); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Mûş: yok.

çor

V nüshası 12b/23, D nüshası 20a/12, K nüshası 21b/6: جُر: الشقاء

Çeviri yazı: çor: eş şaqā’

Çeviri: Cefa, eziyet, hastalık.

Sözlükler: DLT: çor uragut “avret yeri bitişik olan kadın” (Atalay, c.3, 1986, s. 21), cōr “with tight vagina (woman) dense (vegetation)”

(Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 95), çor uragut “ferci bitişik kadın” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 627); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çorlu

V nüshası 12b/23, D nüshası 20a/12, K nüshası 21b/7: جُرْلُو: الشقي اي
ذو شقاء

Çeviri yazı: çorlu: eş şakī ey zū şakā’

Çeviri: Hasta kimse.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çara

V nüshası 12b/23, D nüshası 20a/12-13, K nüshası 21b/7: جَرِي: الحيلة

Çeviri yazı: çara: el hīle

Çeviri: Bahane, özür, hile.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şara “bahane, özür, çare” (Atalay, 1945, s. 246), şara “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 87); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çürük

V nüshası 13a/1, D nüshası 20a/13, K nüshası 21b/7: جُرْك: البالي

Çeviri yazı: çürük: el bālī

Çeviri: Çürük.

Sözlükler: DLT: yok; CC: çerek “çürük” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 682), çerek “faul, verfault” (Grönbech, 1942, s. 74); Ter. T: yok; Dur. M: şürük “çürük” (Toparlı, 2003, s. 110); Kav. K: yok; Kit. E: çürü- “çürümek” (Eminoğlu, 2011, s. 192); Tuh. Z: şürük “çürük” (Atalay, 1945, s. 249), şürük “çürük” (Al-Turk, 2006, s. 187); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çörek

V nüshası 13a/1, D nüshası 20a/13, K nüshası 21b/8: جُرْك: البَقْسِمَات
الصغير

Çeviri yazı: çörek: el baqsimāt eş sağīr

Çeviri: Küçük çörek, peksimet.

Sözlükler: Sözcük, daha önce çörek maddesinde incelenmiştir.

çerça

V nüshası 13a/1-2, D nüshası 20a/14, K nüshası 21b/8-9: جَرْجَا: الشلوي بالتتري

Çeviri yazı: çerça: eş şelvī bi' tatarī

Çeviri: Serçe.

Sözlükler: DLT: seçe “serçe kuşu (Oğuzca)” (Atalay, c.3, 1986, s. 502), säčä “sparrow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 158), seçe “Oğuzcada serçe” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 812); CC: yok; Ter. T: serçe “serçe” (Toparlı vd, 2000, s. 136); Dur. M: serşe “serçe” (Toparlı, 2003, s. 105); Kav. K: yok; Kit. E: siçek “serçe, kırlangıç gibi bir kuş” (Eminoğlu, 2011, s. 272); Tuh. Z: şerşe “serçe” (Atalay, 1945, s. 246), serçe “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 125); King Dic: yok; Bül. Müş: sercä “wróbel” (Zajęczkowski, 1958, s. 45), serçe “serçe kuşu” (Al-Turk, 2012, s. 169).

çır

V nüshası 13a/2-3, D nüshası 20a/14-15, K nüshası 21b/9-10: چُر: الكعبا اذا كان ظهره زلك في لعب الصبيان

Çeviri yazı: çır: el ka'bā izā kân zahir zalik fī la'b eş sıbyān

Çeviri: Çocukların oynadığı bir oyun.

Sözlükler: DLT: çır “elbise yırtılmaktan, yırtmaktan çıkan sesi bildirir” (Atalay, c.4, 1986, s. 150), çir “tearing clothing” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 93), çır “elbise vb. şeyleri yırtarken çıkan ses” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 624); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çirkin

V nüshası 13a/3, D nüshası 20a/15, K nüshası 21b/10: چِرْكِنُ: الوحش القبيح

Çeviri yazı: çirkin: el vaḥş el kabīh

Çeviri: Çirkin, vahşi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: çirkin “çirkin” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 458), çirkin “hässlich” (Grönbech, 1942, s. 75); Ter. T: çirkin “çirkin” (Toparlı vd, 2000, s. 101); Dur. M: yok; Kav. K: çirkin “çirkin” (Toparlı vd, 1999, s. 107); Kit. E: yok; Tuh. Z: çirkin “çirkin” (Atalay, 1945, s. 162), çirkin “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 171); King Dic: çirkin “ugly” (Golden, 2000, s. 272), çirkin “çirkin” (Güner, 2017, s. 49); Bül. Müş: yok.

çizuv

V nüshası 13a/5, D nüshası 20b/2: جَزُو: الخط

Çeviri yazı: çizuv: el hattı

Çeviri: Çizgi, hat.

K nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: çizmek “yazı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 458), çizmek “schrift” (Grönbech, 1942, s. 76); Ter. T: çiz- “yazmak, çizmek” (Toparlı vd, 2000, s. 100); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: cüzüv kreska, linia, pismo” (Zajaczkowski, 1958, s. 18), cüzüv “çizi, çizgi, hat, yazı” (Al-Turk, 2012, s. 108).

çise

V nüshası 13a/7, D nüshası 20b/3, K nüshası 21b/13-14: چِسَا: طل

المطر يقال جسدي اي مطر طلا

Çeviri yazı: çise: tall el mațar yuķāl çisedi ey mațar tallā

Çeviri: Yağmur çisemesi, yağmurun çisemesi için ise çisedi denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: çise- “ince ince yağmak” (Eminoğlu, 2011, s. 192); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çüş

V nüshası 13a/9, D nüshası 20b/4, K nüshası 21b/15: جُشْ: كلمة يوقف

بها الجمار و البغل

Çeviri yazı: çüş: kelime yūķaf bihā el hımār ve el bağıl

Çeviri: Eşek, katır gibi hayvanlar için kullanılan bir kelime.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çaşuť

V nüshası 13a/9, D nüshası 20b/5, K nüshası 21b/15-16: جَشُطْ: الجاسوس و هو مترك من العربيّه

Çeviri yazı: çaşuť: el cāsūs ve huve muterreke min el ‘arabiyye

Çeviri: Casus, sözcük Arapçadan Türkçeye geçmiştir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çaş

V nüshası 13a/11, D nüshası 20b/6, K nüshası 22a/1: جَصْ:اليَوْم القتم

Çeviri yazı: çaş: el yevm el ķatm

Çeviri: Tozlu gün.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çığan

V nüshası 13a/12, D nüshası 20b/7, K nüshası 22a/1: جَعْنُ: البخيل

Çeviri yazı: çığan: el baḥl

Çeviri: Cimri.

Sözlükler: DLT: çığan/çıgay “fakir, yoksul” (Atalay, c.4, 1986, s. 145), çıyay “poor” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 91), çığan/çıgay “Argu lehçesinde yoksul, fakir” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 621); CC: yok; Ter. T: çıgay “yoksul, fakir” (Toparlı vd, 2000, s. 100); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: çıgan “poor” (Golden, 2000, s. 118), çığan “fakir, yoksul” (Güner, 2017, s. 49); Bül. Müş: yok.

çoğan

V nüshası 13a/12: جَعْنُ: الاشنان

Çeviri yazı: çoğan: el āšnān

Çeviri: Çöven otu.

D nüshası 20b/7: جَعْنُ: الاشنان

Çeviri yazı: çoğan: el āšnān

Çeviri: Çöven otu.

K nüshası 22a/1-2: جَعْنُ: الاشنان

Çeviri yazı: çoğan: el āšnān

Çeviri: Çöven otu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çağa

V nüshası 13a/12-13: جَعَا: الفَرْخُ قبل التَّربيش و كل مولود صغير

Çeviri yazı: çağa: el farḥ ḳabl et teryīş ve kull mevlud şağīr

Çeviri: Tüyü çıkmamış yeni doğmuş yavru.

D nüshası 20b/7-8: جَعَا: الفَرْخُ قبل التَّربيش و كل مولود صغير

Çeviri yazı: çağa: el farḥ ḳabl et teryīş ve kull mevlud şağīr

Çeviri: Tüyü çıkmamış yeni doğmuş yavru.

K nüshası 22a/2: جَعَا: الفَرْخُ قبل التَّربيش و كل مولود صغير

Çeviri yazı: çağa: el farḥ ḳabl et teryīş ve kull mevlud şağīr

Çeviri: Tüyü çıkmamış yeni doğmuş yavru.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çoğrat⁴⁸

V nüshası 13a/13: جُعْرَطُ: اللبن الرايب

Çeviri yazı: çoğrat: el lebn er rayīb

Çeviri: Mayalanmış yoğurt.

D nüshası 20b/9-10: جُعْرَطُ: اللبن الرايب

Çeviri yazı: çoğrat: el lebn er rayīb

Çeviri: Mayalanmış yoğurt.

K nüshası 22a/4-5: جُعْرَطُ: اللبن الرايب

Çeviri yazı: çoğrat: el lebn er rayīb

Çeviri: Mayalanmış yoğurt.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çağan

V nüshası 13a/15: جُعْنُ: البَازي و يقال فيه طُعْنُ

Çeviri yazı: çoğan: el bāzī ve yuḵāl fihe toğan

Çeviri: Doğan kuşu, toğan da denir.

D nüshası 20b/10: جُعْنُ: البَازي و يقال فيه طُعْنُ

Çeviri yazı: çoğan: el bāzī ve yuḵāl fihe toğan

Çeviri: Doğan kuşu, toğan da denir.

K nüshası 22a/5: جُعْنُ: البَازي و يقال فيه طُعْنُ

Çeviri yazı: çoğan: el bāzī ve yuḵāl fihe toğan

Çeviri: Doğan kuşu, toğan da denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: toğan “doğan” (Toparlı vd, 2000, s. 146); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: toğan “doğan denen kuş” (Atalay, 1945, s. 260), toğan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 60); King Dic: toğan “crow, raven” (Golden, 2000, s. 228), toğan/toğan “doğan kuşu” (Güner, 2017, s. 120); Bül. Müş: çoğan “sokół (Zajaczkowski, 1958, s. 17), çoğan “çağan, doğan kuşu” (Al-Turk, 2012, s. 167).

çığanak

V nüshası 13a/15: جَعْنَقُ: المرفق

Çeviri yazı: çığanak: el merfiḵ

Çeviri: Dirsek.

D nüshası 20b/10-11: جَعْنَقُ: المرفق و يقال دَرْسَكُ

⁴⁸ Sözcüğün çoğra- fiili ile bağlantılı olduğu açıktır ancak sözcüğün sonundaki –t eki anlamlandırılmamıştır.

Çeviri yazı: çığanak: el merfık ve yukāl dirsek

Çeviri: Dirsek aynı zamanda dirsek de denir.

K nüshası 22a/5-6: جَعْنَقُ: المرفق

Çeviri yazı: çığanak: el merfık ve yukāl dirsek

Çeviri: Dirsek aynı zamanda dirsek de denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: çığanak “dirsek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 682), çyğanaq “ellenbogen” (Grönbech, 1942, s. 78); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: çağanak “dirsek” (Toparlı vd, 1999, s. 106); Kit. E: yok; Tuh. Z: çağanak “dirsek” (Atalay, 1945, s. 161), çağanak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 152); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çağıltılak

V nüshası 13a/16: جَعْلَطْلُقُ: الكعال و هو الوسخ الذي يتلق با الكبش

Çeviri yazı: çağıltılak: el ka‘āl ve huve el vuşuḥ ellezī yatlaḵ bi el kebş

Çeviri: Koça yapışıp kalan pislik.

D nüshası 20b/11-12: جَعْلَطْلُقُ: الكعال و هو الوسخ الذي يتلق با الكبش

Çeviri yazı: çağıltılak: el ka‘āl ve huve el vuşuḥ ellezī yatlaḵ bi el kebş

Çeviri: Koça yapışıp kalan pislik.

K nüshası 22a/6-7: جَعْلَطْلُقُ: الكعال و هو الوسخ الذي يتلق با الكبش

Çeviri yazı: çağıltılak: el ka‘āl ve huve el vuşuḥ ellezī yatlaḵ bi el kebş

Çeviri: Koça yapışıp kalan pislik.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çık

V nüshası 13a/17: جَقْ و جَقْ: الندي

Çeviri yazı: çık ve çık: en nedī

Çeviri: Çiy tanesi.

D nüshası 20b/13: جَقْ و جَقْ: الندي

Çeviri yazı: çık ve çık: en nedī

Çeviri: Çiy tanesi.

K nüshası 22a/8: جَقْ و جَقْ: الندي

Çeviri yazı: çık ve çık: en nedī

Çeviri: Çiy tanesi.

Sözlükler: DLT: çi “toprakta yaşlık, yaş” (Atalay, c.3, 1986, s. 207), çi “moisture” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 90), çī “çiy, çiyli” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 624); CC: çig “şebnem, çiy” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 685), çyg/çyx “tau” (Grönbech, 1942, s. 79); Ter. T: yok; Dur. M: şık “çiğ, şebnem” (Toparlı, 2003, s. 109); Kav. K: çık “çiğ, çiğ tanesi” (Toparlı vd, 1999, s. 107); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: êik “dew” (Golden, 2000, s. 200), çig “şebnem, çiy” (Güner, 2017, s. 49); Bül. Müş: çyq “tosa (poranna)” (Zajaczkowski, 1958, s. 18), çık “çiğ, çiy, şebnem” (Al-Turk, 2012, s. 58).

çok⁴⁹

V nüshası 13a/17: جُوقُ: الكثير

Çeviri yazı: çok: el keşir

Çeviri: Çok.

D nüshası 20b/13: جُوقُ: الكثير

Çeviri yazı: çok: el keşir

Çeviri: Çok.

K nüshası 22a/8: جُوقُ: الكثير

Çeviri yazı: çok: el keşir

Çeviri: Çok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: şok “çok” (Toparlı, 2003, s. 110); Kav. K: çok “çok” (Toparlı vd, 1999, s. 107); Kit. E: çok “çok” (Eminoğlu, 2011, s. 192); Tuh. Z: şok “çok” (Atalay, 1945, s. 248), şok “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 144); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çokmar

V nüshası 13a/20, D nüshası 20b/14, K nüshası 22a/10: جُوقْمَرُ: الدبوس

Çeviri yazı: çokmar: ed debüs

Çeviri: Çomak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: çoħmarlı “topuzlu, çomaklı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 685), çoxmarly “mit einer keuler versehen” (Grönbech, 1942, s. 75); Ter. T: çokmar “çomak” (Toparlı vd, 2000, s. 101); Dur. M: çokmar “çomak” (Toparlı, 2003, s. 80); Kav. K: çokmar “topuz” (Toparlı vd, 1999, s. 107); Kit. E: yok; Tuh. Z:

⁴⁹ Clauson, çok maddesinde vermiş olduğu “bad, useless” anlam ile miktar olan “çok” sözcüğünün bağdaştırılamayacağını söyler (Clauson, 1972, s. 405).

çokmar “sopa, topuz, kamçı” (Atalay, 1945, s. 162), çokmar “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 91); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çıkmar

V nüshası 13a/20, D nüshası 20b/15: جَمْرُ: البَخِيل

Çeviri yazı: çıkmar: el baḥīl

Çeviri: Cimri, hasis.

K nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çağmak

V nüshası 13a/20, D nüshası 20b/15, K nüshası 22a/10-11: جَمْعُ: القَدَّاحَة

Çeviri yazı: çağmak: el ḳaddāḥ

Çeviri: Çakmak.

Sözlükler: DLT: çağmak “çağmak” (Atalay, c.4, 1986, s. 132), çağmāq “firestick, igniting” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 87), çağmak “kendisiyle ateş yakılan çağmak taşı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 612); CC: yok; Ter. T: çağmak “çağmak” (Toparlı vd, 2000, s. 99); Dur. M: şakmak “çağmak taşı” (Toparlı, 2003, s. 108); Kav. K: çağmak “çağmak” (Toparlı vd, 1999, s. 106); Kit. E: çağmak “çağmak, yakma aracı” (Eminoğlu, 2011, s. 190); Tuh. Z: çağmak “çağmak, erkek adı” (Atalay, 1945, s. 161), çağmağa “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 226); King Dic: çağmaq “fire-steel” (Golden, 2000, s. 147), çağmak “tutuşturma aleti, çağmak” (Güner, 2017, s. 47); Bül. Müş: yok.

çuğur

V nüshası 13a/20-21, D nüshası 20b/15, K nüshası 22a/11: جُفْرُ: الحُفْرَة

Çeviri yazı: çukur: el ḥufra

Çeviri: Çukur.

Sözlükler: DLT: yok; CC: çugur “çukur” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 460), çuyur “graben” (Grönbech, 1942, s. 77); Ter. T: yok; Dur. M: şukur “çukur” (Toparlı, 2003, s. 110); Kav. K: yok; Kit. E: çukur “çukur” (Eminoğlu, 2011, s. 192); Tuh. Z: çukur “çukur” (Atalay, 1945, s. 163); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çağır közlü

V nüshası 13a/21, D nüshası 20b/15-21a/1, K nüshası 22a/11: جَزْرُ: اِيْ دُو عَيْنِ دَرْقَا

Çeviri yazı: çakır közlü: ey zu ‘aynen zarkā

Çeviri: Mavi gözlü.

Sözlükler: DLT: çakır “çakır, gök gözlü, çakır gözlü” (Atalay, c.4, 1986, s. 131), âaqır “blue (eyed)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 87), çakır “mavi, gök gözlü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 612); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: çakır “çakır, alaca, renk, gök gözlü” (Eminoğlu, 2011, s. 189); Tuh. Z: şakır köz “çakır köz” (Atalay, 1945, s. 245), şakır köz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 123); King Dic: âaqır quš “falcon” (Golden, 2000, s. 227), çakır kuş “doğan ile atmaca arası yırtıcı bir av kuşu” (Güner, 2017, s. 47); Bül. Müş: yok.

çıkırık

V nüshası 13a/22-23, D nüshası 21a/2-3, K nüshası 22a/13-14: جَفْرَقْ: الدُّوَلاب الذي يُعْرَلُ عليه الغزل

Çeviri yazı: çıkırık: ed dolab ellezī yuğzal ‘aleyhi el gazel

Çeviri: Dolabın çıkırığı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: çıgrıgçı “çarkçı, bileyici” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 457), çyğryqçy “drechsler” (Grönbech, 1942, s. 78); Ter. T: yok; Dur. M: şıkırık “çıkırık” (Toparlı, 2003, s. 109); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şıkrak “dolap” (Atalay, 1945, s. 247), şıkrak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 91); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çeke

V nüshası 13b/1-2, D nüshası 21a/4, K nüshası 22a/15-16: جَكَ: النُّقْطَةُ الخط

Çeviri yazı: çeke: en nokta el hat

Çeviri: Hattın üzerindeki çizgi.

Sözlükler: DLT: çekin- “kendisi için kitaba nokta koymak” (Atalay, c. 4, 1986, s. 140), êak “point with diacritics (book)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 89), çek- “yazıya noktalar koymak, noktalamak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 618); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: çeken “nokta, hareke, süs” (Eminoğlu, 2011, s. 190); Tuh. Z: çege “boyunun iki yanında bulunan damarlar” (Atalay, 1945, s. 161), çeke “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 42); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çeküç

V nüshası 13b/2, D nüshası 21a/4, K nüshası 22a/16: جَكُجْ: المطرقة

Çeviri yazı: çeküç: el matrağa

Çeviri: Çeküç.

Sözlükler: DLT: çekük “çekiç, Oğuzca” (Atalay, c. 4, 1986, s. 140), çäkäk “hammer” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 89), çekük “Oğuzcada çekiç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 619); CC: çakuç “çekiç” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 455), çaquç “hammer, vorhammer” (Grönbech, 1942, s. 73); Ter. T: çeküç “çekiç” (Toparlı vd, 2000, s. 99); Dur. M: çeküç “çekiç” (Toparlı, 2003, s. 80); Kav. K: yok; Kit. E: çeküç “çekiç” (Eminoğlu, 2011, s. 190); Tuh. Z: çeküş “çekiç” (Atalay, 1945, s. 161), çeküş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 157); King Dic: çeküc “hammer” (Golden, 2000, s. 283), çeküç “çekiç” (Güner, 2017, s. 48); Bül. Müş: yok.

çekirdek

V nüshası 13b/2-3: جَكْرْدَكْ: النَّوَاةُ وَاللَّبُّ نَحْوَ لَبِّ الْبَطِيخِ وَالْبَقْطِينِ وَنَوَاةُ اللُّوزِ وَالْجُوزِ وَغَيْرَهُمَا

Çeviri yazı: çekürdek: an nevā ve’l lubb naḥv lubb el baṭṭīḥ ve’l baḫtın ve neva el levz ve’l cvz ve ġayrihumā

Çeviri: Çekirdek, öz, kavun gibi meyvelerin çekirdeği.

D nüshası 21a/4-5: جَكْرْدَكْ: النَّوَاةُ وَاللَّبُّ نَحْوَ لَبِّ الْبَطِيخِ وَالْبَقْطِينِ وَنَوَاةُ اللُّوزِ وَالْجُوزِ وَغَيْرَهُمَا

Çeviri yazı: çekürdek: an nevā ve’l lubb naḥv lubb el baṭṭīḥ ve’l baḫtın ve neva el levz ve’l cvz ve ġayrihumā

Çeviri: Çekirdek, öz, kavun gibi meyvelerin çekirdeği.

K nüshası 22a/16-22b/1: جَكْرْدَكْ: النَّوَاةُ وَاللَّبُّ نَحْوَ لَبِّ الْبَطِيخِ وَالْبَقْطِينِ وَنَوَاةُ اللُّوزِ وَالْجُوزِ وَغَيْرَهُمَا

Çeviri yazı: çekürdek: an nevā ve’l lubb naḥv lubb el baṭṭīḥ ve’l baḫtın ve neva el levz ve’l cavz ve ġayrihumā

Çeviri: Çekirdek, öz, kavun gibi meyvelerin çekirdeği.

Sözlükler: DLT: şekirtük “fıstık” (Atalay, c.4, 1986, s. 557), šäkirtük “pistachio” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 173), şekirtük “fıstık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 840); CC: yok; Ter. T: çirdek “her şeyin çekirdeği” (Toparlı vd, 2000, s. 101); Dur. M: şekirdek “çekirdek” (Toparlı, 2003, s. 109); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: çekirdek “çekirdek” (Atalay, 1945, s. 161), çekirdek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 166); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çük

جُكْ: الزكر مقابل: V nüshası 13b/3-4, D nüshası 21a/6, K nüshası 22b/2: الفرّج

Çeviri yazı: çük: ez zakar muḳabil el farac

Çeviri: Erkeklik organı dişilik organının mukabili.

Sözlükler: DLT: çübek “çocuk çükü” (Atalay, c.4, 1986, s. 162), çüpäk “penis (baby)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 97), çübek “çocuğun çükü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 630); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: şük “erkeklik organı” (Toparlı, 2003, s. 110); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çik

جُكْ: النّی یقال جُكْتُ ای اللحم النّی و یقال للرحل الغمر جُكْ جُكْلُنْدِي تعسیر الجرح ای طال یروہ

Çeviri yazı: çik: en nī yuḳāl çik et ey el laḥm en nī ve yuḳāl lil raḥl el ğamar çik çekelendi ta‘serīr el caraḥ ey ṭāl yerveh

Çeviri: Çiğ, aynı zamanda çiğ et denir ve bir yaranın uzun sürede kapandığı ifade etmek için çik çekelendi denir.

D nüshası 21a/6-8: جُكْ: النّی یقال له جُكْتُ ای اللحم النّی و یقال للرحل الغمر جُكْ جُكْلُنْدِي تعسیر الجرح ای طال یروہ

Çeviri yazı: çik: en nī yuḳāl lehu çik et ey el laḥm en nī ve yuḳāl lil raḥl el ğamar çik çekelendi ta‘serīr el caraḥ ey ṭāl yerveh

Çeviri: Çiğ, aynı zamanda çiğ et denir ve bir yaranın uzun sürede kapandığı ifade etmek için çik çekelendi denir.

K nüshası 22b/2-3: جُكْ: النّی یقال جُكْتُ ای اللحم النّی و یقال للرحل الغمر جُكْ جُكْلُنْدِي تعسیر الجرح ای طال یروہ

Çeviri yazı: çik: en nī yuḳāl lehu çik et ey el laḥm en nī ve yuḳāl lil raḥl el ğamar çik çekelendi ta‘serīr el caraḥ ey ṭāl yerveh

Çeviri: Çiğ, aynı zamanda çiğ et denir ve bir yaranın uzun sürede kapandığı ifade etmek için çik çekelendi denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: çiğ “pişmemiş, çiğ” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 458), çyq/çyx “tau” (Grönbech, 1942, s. 79); Ter. T: çiğ “çiğ” (Toparlı vd, 2000, s. 101); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: çi “pişmemiş, çiğ” (Atalay, 1945, s. 162), çi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 167); King Dic: çiq “raw” (Golden, 2000, s. 292), çiğ “pişmemiş veya az pişmiş, çiğ” (Güner, 2017, s. 49); Bül. Müş: yok.

çigit

V nüshası 13b/6: جَكْت: لبُّ القطن

Çeviri yazı: çigit: lubb el kıttın

Çeviri: Pamuk çekirdeği.

D nüshası 21a/8: جَكْت: لبُّ القطن

Çeviri yazı: çigit: lubb el kıttın

Çeviri: Pamuk çekirdeği.

K nüshası 22b/4: جَكْت: لبُّ القطن

Çeviri yazı: çigit: lubb el kıttın

Çeviri: Pamuk çekirdeği.

Sözlükler: DLT: çigit “pamuk çekirdeği Arguca” (Atalay, c.4, 1986, s. 151), çigit “cotton seed” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 92), çigit “Argu lehçesinde pamuk çekirdeği” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 624); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çekürge

V nüshası 13b/7: جَكْرَا: الجَرَاد

Çeviri yazı: çekürge: el carād

Çeviri: Çekirge.

D nüshası 21a/8: جَكْرَا: الجَرَاد

Çeviri yazı: çekürge: el carād

Çeviri: Çekirge.

K nüshası 22b/5: جَكْرَا: الجَرَاد

Çeviri yazı: çekürge: el carād

Çeviri: Çekirge.

Sözlükler: DLT: çekürge “çekirge, Oğuzca lakin Türkler, daha uçmadan önce böyle derler. Çoluk çocuğun çokluğu ordunun kalabalığı buna benzetilerek (çekürge tek sü) denir ki (çekürge gibi asker) denilmektedir.” (Atalay, c.3, 1986, s. 490), çäkürgä “locust” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 89), çekürge “Oğuzcada çekirge” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 619); CC: yok; Ter. T: çekirge “çekirge” (Toparlı vd, 2000, s. 99); Dur. M: çekirge “çekirge” (Toparlı, 2003, s. 80); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: çekürge “çekirge” (Atalay, 1945, s. 161), çekertige “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 75); King Dic: yok; Bül. Müş: çäkürgä “szerańcza” (Zajączkowski, 1958, s. 17), çekürge “çekürge” (Al-Türk, 2012, s. 162).

çeker

V nüshası 13b/6-7: جَكْر: السكر

Çeviri yazı: çeker: es sukkar

Çeviri: Şeker.

D nüshası 21a/8-9: جَكْر: السكر

Çeviri yazı: çeker: es sukkar

Çeviri: Şeker.

K nüshası 22b/5: جَكْر: السكر

Çeviri yazı: çeker: es sukkar

Çeviri: Şeker.

Sözlükler: DLT: yok; CC: şeker “çeker” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 824), şeker/şakar “zucker” (Grönbech, 1942, s. 230); Ter. T: yok; Dur. M: şeker “şeker” (Toparlı, 2003, s. 109); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: êäkär “cukier” (Zajaczkowski, 1958, s. 16), çeker “şeker” (Al-Turk, 2012, s. 127).

çeker börek

V nüshası 13b/7: جَكْر بُرَاك: العجين المحشو سُكَّر

Çeviri yazı: çeker börek: el ‘acîn el maḥşû sukkar

Çeviri: İçli şeker dolu börek.

D nüshası 21a/9: جَكْر بُرَاك: العجين المحشو سُكَّرَا

Çeviri yazı: çeker börek: el ‘acîn el maḥşû sukkar

Çeviri: İçli şeker dolu börek.

K nüshası 22b/5-6: جَكْر بُرَاك: العجين المحشو سَكْرَا

Çeviri yazı: çeker börek: el ‘acîn el maḥşû sukkar

Çeviri: İçli şeker dolu börek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: êäkär bōrāk “ciasto słodkie, ciastka” (Zajaczkowski, 1958, s. 16), çeker börek “şeker börek” (Al-Turk, 2012, s. 134).

çal

V nüshası 13b/9-10: جَال: الفرس الأشقر المائل الي الحمرة

Çeviri yazı: çal: el faraş el âşkar el māyil ile el ḥamra

Çeviri: Sarı ile kırmızı renkleri arasındaki at rengi.

D nüshası 21a/10-11: جَال: الفرس الأشقر المائل الي الحمرة

Çeviri yazı: çal: el faraş el âşkar el māyil ile el ḥamra

Çeviri: Sarı ile kırmızı renkleri arasındaki at rengi.

K nüshası 22b/7-8: جَال: الفرس الأشقر المائل الي الحمرة

Çeviri yazı: çal: el faraş el âşkar el māyil ile el ḥamra

Çeviri: Sarı ile kırmızı renkleri arasındaki at rengi.

Sözlükler: DLT: çal koy “alacalı koyun” (Atalay, c.3, 1986, s. 156), câl “mixed White and black (sheep)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 85), çal “alacalı (siyah-beyaz)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 612); CC: yok; Ter. T: çal “ala renkli, çil” (Toparlı vd, 2000, s. 99); Dur. M: şal “boz renkli at” (Toparlı, 2003, s. 108); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şal “kakım, ars denen hayvan” (Atalay, 1945, s. 245), şal “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 140); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çalık

V nüshası 13b/10-11: جَلِقُ: الجموح من الخيل و يسمى به الانسان علما و يطلق ايضا علي القرع بالسيف

Çeviri yazı: çalık: el camūḥ min el ḥayl ve yusemmī bih el insān ‘alamen ve yuṭṭaḥ eyzān ‘ala el qar‘ bi’s seyḥ

Çeviri: Dik başlı at ve insan için de kullanılan bir sözcük.

D nüshası 21a/11-12: جَلِقُ: الجموح من الخيل و يسمى به الانسان علما و يطلق ايضا علي القرع بالسيف

Çeviri yazı: çalık: el camūḥ min el ḥayl ve yusemmī bih el insān ‘alamen ve yuṭṭaḥ eyzān ‘ala el qar‘ bi’s seyḥ

Çeviri: Dik başlı at ve insan için de kullanılan bir sözcük.

K nüshası 22b/8-9: جَلِقُ: الجموح من الخيل و يسمى به الانسان علما و يطلق ايضا علي القرع بالسيف

Çeviri yazı: çalık: el camūḥ min el ḥayl ve yusemmī bih el insān ‘alamen ve yuṭṭaḥ eyzān ‘ala el qar‘ bi’s seyḥ

Çeviri: Dik başlı at ve insan için de kullanılan bir sözcük.

Sözlükler: DLT: çalığ “bu da yukarıdaki gibi yitik arama bir de beylerin önemli bir işi çıktığında gelmeleri için köylere obalara gönderdiği haber” (Atalay, c.3, 1986, s. 374), çaliğ “seeking a stray” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 85), çalığ “kaybolan bir şeyi sorma, önemli bir iş olduğu zaman beylerin yanlarına gelsinler diye köylere ve göçebelere gönderdikleri haber” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 613); CC: çalığ “öfkeli, şiddetli, ihtiraslı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 680), çalyx “jähzaring, heftig” (Grönbech, 1942, s. 72); Ter. T: çalık “afacan, yaramaz” (Toparlı vd, 2000, s. 99); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çelber

V nüshası 13b/12: جَلْبَزُ: المأ الي الركبة

Çeviri yazı: çelber: el mā' ile er rukbe

Çeviri: Dize kadar gelen su.

D nüshası 21a/12: جَلْبَزُ: المأ الي الركبة

Çeviri yazı: çelber: el mā' ile er rukbe

Çeviri: Dize kadar gelen su.

K nüshası 22b/9-10: جَلْبَزُ: المأ الي الركبة

Çeviri yazı: : çelber: el mā' ile er rukbe

Çeviri: Dize kadar gelen su.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çolpan

V nüshası 13b/12: جُلَيْنُ: الزُّهْرَة

Çeviri yazı: çolpan: ez zuhre

Çeviri: Zühre yıldızı.

D nüshası 21a/12-13: جُلَيْنُ: الزُّهْرَة

Çeviri yazı: çolpan: ez zuhre

Çeviri: Zühre yıldızı.

K nüshası 22b/11: جُلَيْنُ: الزُّهْرَة

Çeviri yazı: çolpan: ez zuhre

Çeviri: Zühre yıldızı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: çolpan “çoban yıldızı” (Atalay, 1945, s. 163), çolpan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 144); King Dic: yok; Bül. Müş: çolban/çolpan “gwiazda poranna; jutrozenka” (Zajaczkowski, 1958, s. 17), çolban “çolpan, Çobanyıldızı, Zühre, Venüs” (Al-Turk, 2012, s. 52).

çelik

V nüshası 13b/12-15: جَلَكْ: عود يلعب به الصبيان نحواً من قدر الابهام احد طر فيه غليظ و الا خر رقيق يوضع على الارض و يقرع على طرفه الرقيق فيرتفع الي الهو ثم يلتقي بالعصي

Çeviri yazı: çelik: ‘avd yela‘b eş sıbyān naḥven min kadar el ābhām āhd taraḥfihe ġalīz ve el aḥir raḥīk yevzu‘ ‘ala el ārẓ ve yukra‘ ‘ala taraḥ er raḥīk feyertafi‘ ile el hū summe yaltaḥī bil ‘aşa

Çeviri: Çocukların oynadığı bir oyun.

لَئِكَ: عود يلعب به الصبيان نحوًا من قدر الابهام احد طرفه الرقيق فيرتفع الي الهو ثم غليظ و الاخر رقيق يوضع على الارض و يقرع على طرفه الرقيق فيرتفع الي الهو ثم يلتقي بالعصي

Çeviri yazı: çelik: ‘avd yela‘b eş şıbyān nahven min kadar el ābhām āhd taraḥiḥe ḡalīz ve el aḥir raḳīk yevzu‘ ‘ala el ārz ve yukra‘ ‘ala taraf er raḳīk feyertafi‘ ile el hū şumme yaltaḳī bil ‘aşa

Çeviri: Çocukların oynadığı bir oyun.

لَئِكَ: عود يلعب به الصبيان نحوًا من قدر الابهام احد طرفه الرقيق فيرتفع الي الهو ثم غليظ و الاخر رقيق يوضع على الارض و يقرع على طرفه الرقيق فيرتفع الي الهو ثم يلتقي بالعصي

Çeviri yazı: çelik: ‘avd yela‘b eş şıbyān nahven min kadar el ābhām āhd taraḥiḥe ḡalīz ve el aḥir raḳīk yevzu‘ ‘ala el ārz ve yukra‘ ‘ala taraf er raḳīk feyertafi‘ ile el hū şumme yaltaḳī bil ‘aşa

Çeviri: Çocukların oynadığı bir oyun.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: çelik “short piece of tapered wood” (Golden, 2000, s. 326), çelik “kısa kesilmiş dal” (Güner, 2017, s. 48); Bül. Mūs: yok.

çala~çalaca

جَلَا: الشي القليل و يقال جَلَجَا يقال جَلَجَا بِشْتِي و يقال ايضًا 13b/15-16: V nüshası 13b/15-16: بَر جَلَا بِشْتِي اي نضج قليلا

Çeviri yazı: çala: eş şey el ḳalīl ve yuḳāl çalaca yuḳāl çalaca bişti ve yuḳāl eyzān bir çala bişti ey nazac ḳalīle

Çeviri: Az olan şey, aynı zamanda çalaca da denir ve az pişen/pişmiş bir şey için çalaca bişti ya da bir çala bişti denir.

جَلَا: الشي القليل و يقال جَلَجَا يقال جَلَجَا بِشْتِي و يقال ايضًا 21a/15-21b/1: D nüshası 21a/15-21b/1: ايضًا بَر جَلَا بِشْتِي اي نضج قليلا

Çeviri yazı: çala: eş şey el ḳalīl ve yuḳāl çalaca yuḳāl çalaca bişti ve yuḳāl eyzān bir çala bişti ey nazac ḳalīle

Çeviri: Az olan şey, aynı zamanda çalaca da denir ve az pişen/pişmiş bir şey için çalaca bişti ya da bir çala bişti denir.

جَلَا: الشي القليل و يقال جَلَجَا يقال جَلَجَا بِشْتِي و يقال ايضًا 22b/13-15: K nüshası 22b/13-15: بَر جَلَا بِشْتِي اي نضج قليلا

Çeviri yazı: çala: eş şey el ḳalīl ve yuḳāl çalaca yuḳāl çalaca bişti ve yuḳāl eyzān bir çala bişti ey nazac ḳalīle

Çeviri: Az olan şey, aynı zamanda çalaca da denir ve az pişen/pişmiş bir şey için çalaca bişti ya da bir çala bişti denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: çala “az, yarım, yarım yamalak” (Eminoğlu, 2011, 190); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çul

V nüshası 13b/17: جُلّ: الجَلّ مُتْرَك من العربيّه و يقال جُلْدِي اذا غطا بالجل

Çeviri yazı: çul: el cull muterreke min el ‘arabīyye ve yuḳāl çulladı izā ğaṭṭā bil cull

Çeviri: Çul, Arapçadan Türkçeye geçmiştir ve eğer çul ile örtünülmüşse çulladı denir.

D nüshası 21b/1-2: جُلّ: الجَلّ مُتْرَك من العربيّه و يقال جُلْدِي اذا غطا بالجل

Çeviri yazı: çul: el cull muterreke min el ‘arabīyye ve yuḳāl çulladı izā ğaṭṭā bil cull

Çeviri: Çul, Arapçadan Türkçeye geçmiştir ve eğer çul ile örtünülmüşse çulladı denir.

K nüshası 22b/15-16: جُلّ: الجَلّ مُتْرَك من العربيّه و يقال جُلْدِي اذا غطا بالجل

Çeviri yazı: çul: el cull muterreke min el ‘arabīyye ve yuḳāl çulladı izā ğaṭṭā bil cull

Çeviri: Çul, Arapçadan Türkçeye geçmiştir ve eğer çul ile örtünülmüşse çulladı denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: çul “çul, kıldan veya yünden dokunmuş hayvan örtüsü” (Eminoğlu, 2011, s. 192); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çalkın

V nüshası 13b/18, D nüshası 21b/2-3, K nüshası 22b/16: جَلْقَن: اليَوْم الدجن

Çeviri yazı: çalkın: el yevm ed ducan

Çeviri: Bulutlu gün.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çil

V nüshası 13b/18, D nüshası 21b/3, K nüshası 23a/1: جِلّ: الدَّرَاج

Çeviri yazı: çil: ed durāc

Çeviri: Çil kuşu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: çil tavok “turaç” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 458), çil “rebhuhn” (Grönbech, 1942, s. 75); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok;

Bül. Müş: çil “kuropatwa” (Zajączkowski, 1958, s. 17), çil “çil, keklik” (Al-Turk, 2012, s. 169).

çölken

V nüshası 13b/18-19, D nüshası 21b/3, K nüshası 23a/1: جُلْكُن: الطَّلْب و الطلب ايضاً قَبْجَاقِي

Çeviri yazı: çölken: eṭ ṭullab ve eṭ ṭullab eyzān kıbcākī

Çeviri: Çok isteyen talep eden, Kıpçakça.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çuvalduz

V nüshası 13b/19, D nüshası 21b/4, K nüshası 23a/2: جُولْدُز: المسئلة

Çeviri yazı: çuvalduz: el muselle

Çeviri: Çuvaldız.

Sözlükler: DLT: yok; CC: çuvalduz “çuvaldız” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 460), çuvalduz “packnadel” (Grönbech, 1942, s. 77); Ter. T: yok; Dur. M: çuvaldız “çuvaldız” (Toparlı, 2003, s. 80); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çolmak

V nüshası 13b/19: جُلْمَق: اللفافة

Çeviri yazı: çolmak: el lafāfe

Çeviri: Sargı.

D nüshası 21b/4: جُلْمَق: اللفافة و يُقَال دُلُق

Çeviri yazı: çolmak: el lafāfe ve yuḳāl dolak

Çeviri: Sargı, aynı zamanda dolak da denir.

K nüshası 23a/2: جُلْمَق: اللفافة

Çeviri yazı: çolmak: el lafāfe

Çeviri: Sargı, dolak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: çulgav “tozluk yerine bacaklara ayak bileğinden dize kadar dolanan ensiz ve uzun kumaş parçası, dolak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 460), çulıav “fusslappen” (Grönbech, 1942, s. 77); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şulgalık “dolak” (Atalay, 1945, s. 249), şulgalık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 62); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çile

V nüshası 13b/20: چَلَا: طُلُّ المطر و يقال چَلْدِي مَطَر طَلًّا مَثَل جَسْدِي و قد تقدم جَلْنْدِي ابتل

Çeviri yazı: çile: tull el maṭar ve yukāl çiledi maṭar ṭalla meṣel çisedi ve ḳadd taḳaddam çilnedi ābtal

Çeviri: Yağmurun çisemesi, çisedi örneğindeki gibidir.

D nüshası 21b/5-6: جَلَا: طَلَّ المطر و يقال جَلَدِي مطر طَلَّ مثل جَسَدِي و قد تقدم جَلَدِي ابتل

Çeviri yazı: çile: tull el maṭar ve yukāl çiledi maṭar ṭalla miṣal çisedi ve ḳadd taḳaddam çilnedi ābtal

Çeviri: Yağmurun çisemesi, çisedi örneğindeki gibidir.

K nüshası 23a/3-4: جَلَا: طَلَّ المطر و يقال جَلَدِي مطر طَلَّ مثل جَسَدِي و قد تقدم جَلَدِي ابتل

Çeviri yazı: çile: tull el maṭar ve yukāl çiledi maṭar ṭalla meṣel çisedi ve ḳadd taḳaddam çilnedi ābtal

Çeviri: Yağmurun çisemesi, çisedi örneğindeki gibidir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çim

V nüshası 13b/23, D nüshası 21b/7, K nüshası 23a/5: جِم: القَلَّاعه من الطين و فيها النبات

Çeviri yazı: çim: el ḳullā' min eṭ tīn ve fihā en nebāt

Çeviri: Topraktan çıkan ot.

Sözlükler: DLT: çim “ayrık otu” (Atalay, c.4, 1986, s. 153), çim “exaggerative particle of dampness” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 90), çim “ayrık otu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 625); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çümen

V nüshası 13b/23, D nüshası 21b/7, K nüshası 23a/5: جُمَن: المَرْج

Çeviri yazı: çümen: el merc

Çeviri: Çimen.

Sözlükler: DLT: çümgen “çimenlik, ayrık otu” (Atalay, c.4, 1986, s. 163), çimgän “meadow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 92), çümgen “çayır ve ayrık otu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 630); CC: yok; Ter. T: çemen “çimen” (Toparlı vd, 2000, s. 99); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şimen “çimen” (Atalay, 1945, s. 248), şimen/şimgen “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 86); King Dic: yok; Bül. Müş: çümen “łąka, błonie, sucha trowa”

(Zajaczkowski, 1958, s. 17), çümen “çimen, yeşil otlek yer, çayırılık, çimenlik” (Al-Turk, 2012, s. 66).

çomak

V nüshası 13b/23-14a/1, D nüshası 21b/7-8, K nüshası 23a/6: جُمُقْ: عَصاً مُدَوَّرَةً الرَّاسِ مِنْ خَشَبٍ مِثْلِ الذُّبُوسِ

Çeviri yazı: çomak: ‘asâ mudavvara er rās min haşeb meşel ed debūs
Çeviri: Topuza benzer başı yuvarlak odun.

Sözlükler: DLT: çomak “asâ, çomak” (Atalay, c.4, 1986, s. 157), çomaq “stick” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 94), çomak “çomak, sopa” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 627); CC: yok; Ter. T: çomak “çomak” (Toparlı vd, 2000, s. 101); Dur. M: şumuk “çomak” (Toparlı, 2003, s. 110); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: çomuk “çomak” (Atalay, 1945, s. 162), çomuk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 91); King Dic: çomaq “a club or iron-headed mace” (Golden, 2000, s. 285), çomak “sopa, çomak” (Güner, 2017, s. 49); Bül. Müş: yok.

çımak

V nüshası 14a/1, D nüshası 21b/8-9, K nüshası 23a/7: جَمَقْ: الابيض البقيق

Çeviri yazı: çımak: el âbyaz el yakak

Çeviri: Beyaz.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çomğalak

V nüshası 14a/2, D nüshası 21b/9, K nüshası 23a/7: جُمُغْلَقْ: الغطاس

Çeviri yazı: çomğalak: el ğattās

Çeviri: Dalgıç kuşu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çamur

V nüshası 14b/2, D nüshası 21b/9, K nüshası 23a/7-8: جَمْرُ: الطين الوحل

Çeviri yazı: çamur: eṭ ṭīn el vaḥl

Çeviri: Çamur.

Sözlükler: DLT: yamgur “yağmur” (Atalay, c.3, 1986, s. 38), yamğur/yağmur “rain” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 209), yamgur “yağmur” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 947); CC: yamgur “yağmur” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 599), jamğur “regen”

(Grönbech, 1942, s. 112); Ter. T: çamğur “çamur” (Toparlı vd, 2000, s. 99); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: çamur “çamur” (Atalay, 1945, s. 161), çamur “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 171); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çömlek

V nüshası 14a/2-3, D nüshası 21b/9-10, K nüshası 23a/8: جُمْلُك: القدر الصَّغِيرَه

Çeviri yazı: çömlek: el kadur eş şağire

Çeviri: Küçük kadeh, çömlek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: çömlek “çömlek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 459), cömlek “kochtopf” (Grönbech, 1942, s. 76); Ter. T: çömlek “çömlek” (Toparlı vd, 2000, s. 101); Dur. M: çölmek “çömlek” (Toparlı, 2003, s. 80); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şölmek “çömlek” (Atalay, 1945, s. 248), şölmek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 74); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çömçe

V nüshası 14a/3, D nüshası 21b/10, K nüshası 23a/8: جُمَجَا: المغروفة

Çeviri yazı: çömçe: el mağrûfe

Çeviri: Çömçe, kepçe.

Sözlükler: DLT: çömçe “çömçe, kepçe (Oğuzca)” (Atalay, c.4, 1986, s. 158), cömçâ “ladle” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 94), çömçe “Oğuz lehçesinde kepçe” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 628); CC: çömiç “çömçe, kepçe” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 459), cömiç “schaumläffel, schöpfläffel” (Grönbech, 1942, s. 76); Ter. T: çömçe “kepçe” (Toparlı vd, 2000, s. 101); Dur. M: çömçe “kepçe, büyük kaşık” (Toparlı, 2003, s. 80); Kav. K: yok; Kit. E: çömçe “tahta kaşık” (Eminoğlu, 2011, s. 192); Tuh. Z: çömçi “kepçe” (Atalay, 1945, s. 163), çömçi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 157); King Dic: cömçe “large spoon, laddle, scoop” (Golden, 2000, s. 146), çömçe “kepçe, çömçe” (Güner, 2017, s. 49); Bül. Müş: yok.

cömert

V nüshası 14a/5, D nüshası 21b/12, K nüshası 23a/10-11: جُمَرْت: الكريم

Çeviri yazı: cömert: el kerîm

Çeviri: Cömert.

Sözlükler: DLT: yok; CC: comart “cömert” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 454), yok (Grönbech, 1942, s.); Ter. T: cömerd “cömert” (Toparlı vd, 2000, s. 98); Dur. M: yok; Kav. K: cömerd “cömert, eli

açık” (Toparlı vd, 1999, s. 106); Kit. E: cömerd “cömert, eli açık, bonkör, bol bol veren” (Eminoğlu, 2011, s. 189); Tuh. Z: cömert “selek” (Atalay, 1945, s. 160), cömert “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 144); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çemrû

V nüshası 14a/5, D nüshası 21b/12, K nüshası 23a/11: جَمْرُو: الجزر

Çeviri yazı: çemrû: el cızar

Çeviri: Havuç.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çamğa

V nüshası 14a/5, D nüshası 21b/12, K nüshası 23a/11: جُمْغَا: الرزّه

Çeviri yazı: çamğa: er rızza

Çeviri: Menteşe.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çanak

V nüshası 14a/8, D nüshası 21b/13, K nüshası 23a/11-12: جَنْقُ: القصعه

Çeviri yazı: çanak: el kaş'e

Çeviri: Kase.

Sözlükler: DLT: çanak “kap kacak (Oğuzca), çanak tuzluk ve tuzluğa benzer ağaçtan oyulmuş kap.” (Atalay, c.3, 1986, s. 84), çanaq “turned on a lathle” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 86), çanak “Oğuzlarda çanak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 614); CC: çanak “kâse, çanak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 456), çanaq/çânaq “schale, nopf” (Grönbech, 1942, s. 73); Ter. T: çanak “çanak” (Toparlı vd, 2000, s. 99); Dur. M: çanak “çanak, kap” (Toparlı, 2003, s. 80); Kav. K: çanak “çanak” (Toparlı vd, 1999, s. 106); Kit. E: çanak “çanak, kadeh, bardak” (Eminoğlu, 2011, s. 190); Tuh. Z: şanak “çanak” (Atalay, 1945, s. 245), şanak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 100); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çınlık

V nüshası 14a/8, D nüshası 21b/13, K nüshası 23a/12: جَنْلِقُ: الشختوره

Çeviri yazı: çınlık: eş şahtüre

Çeviri: Kayık.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: çynlyq

“rodzaj dużej ładki, barka” (Zajaczkowski, 1958, s. 18), çınlık
“kayık, sandal” (Al-Turk, 2012, s. 84).

çene⁵⁰

V nüshası 14a/8: جَنَا: محفه الثلج

Çeviri yazı: çene: maḥfe eş sellec

Çeviri: Buzul, buz parçası.

D nüshası 21b/14: جَنَا: محفه الثلج

Çeviri yazı: çene: maḥfe eş sellec

Çeviri: Buzul, buz parçası.

K nüshası 23a/12: جَنَا: محفه الثلج

Çeviri yazı: çene: maḥfe eş sellec

Çeviri: Buzul, buz parçası.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çandır

V nüshası 14a/8-9: جَنْدَرُ: المنجس من الشرك و غيرهم

Çeviri yazı: çandır: el munecces min et turk ve gayrihim

Çeviri: Türklerden veya başkasından cinsleştirilmiş.

D nüshası 21b/14: جَنْدَرُ: المنجس من الشرك و غيرهم

Çeviri yazı: çandır: el munecces min et turk ve gayrihim

Çeviri: Türklerden veya başkasından cinsleştirilmiş.

K nüshası 23a/12-13: جَنْدَرُ: المنجس من الشرك و غيرهم

Çeviri yazı: çandır: el munecces min et turk ve gayrihim

Çeviri: Türklerden veya başkasından cinsleştirilmiş.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çeng

V nüshası 14a/9, D nüshası 21b/14-15, K nüshası 23a/13-14: جَنْكُ: الملهي الذي هو احدب للظهر

Çeviri yazı: çeng: el melhī ellezī huve āhdab liẓ ẓahir

Çeviri: Çingirak.

⁵⁰ Sözcük, Caferoğlu tarafından “bugünkü manasında” denilerek organ ismi olan çeneye gönderme yapılarak anlamlandırılmıştır. Ancak yazmalardaki anlama bakıldığında sözcüğe verilen Arapça karşılık “buzul veya buz parçası” anlamına gelmektedir.

Sözlükler: DLT: çeng “zil, çalpara” (Atalay, c.3, 1986, s. 357), çan “cymbals” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 86), çeñ “çalpara” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 619); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çav

V nüshası 14a/13, D nüshası 22a/2-3, K nüshası 23a/16: جَو: الضجيج

Çeviri yazı: çav: ed dâcîc

Çeviri: Gürültü, patırtı, yaygara.

Sözlükler: DLT: çaw “şöhret, şan; ses” (Atalay, c. 4, 1986, s. 138), çaw “fame” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 88), çaw “ün, şöhret” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 617); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şavlı “meşhur, ünlü, şanlı” (Atalay, 1945, s. 246), şuvalı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 109); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çuvu⁵¹

V nüshası 14a/13: جَو: الاشفي

Çeviri yazı: çuvu: el âşfi

Çeviri: Biz.

D nüshası 22a/3: جَو: الاشفي

Çeviri yazı: çuvu: el âşfi

Çeviri: Biz.

K nüshası 23b/1: جَو: الاشفي

Çeviri yazı: çuvu: el âşfi

Çeviri: Biz.

Sözlükler: DLT: çij “demir çivi, zırh çivileri ucu” (Atalay, c.4, 1985, s. 151), çiz “iron nail, nail head “coat of mail” (Dankoff-Kelly, 1985, s. 94), çij “demirden çivi” (Ercilasun- Akkoyunlu, 2014, s. 625); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

⁵¹ Clauson’un eserinde verilmiş olan “çej” madde başı ile ismin büyük oranda benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. DLT’de “çij/ çiz” şeklinde geçen isim modern Kıpçak diyalektlerinde “çege/şege/çega/çüy” şekillerinde yaşamaktadır bu da sözcüğün bunlarla aynı olduğu kanısını uyandırmıştır (Clauson, 1972, s. 400).

çevçen

V nüshası 14a/13, D nüshası 22a/3, K nüshası 23b/1: جَوْجَنُ: القبيسه

Çeviri yazı: çevçen: el kabîse

Çeviri: Meşale.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çavuş

V nüshası 14a/13-14: جَاوُشْ: هو الذي يصيح امام الملك بالتعظيم و الاحترام

Çeviri yazı: çavuş: huve ellezî yaşıh imām el mülk bi't ta'zim ve el ihtirām

Çeviri: Mal sahibini ihtiram ve tazimle çağırmaq için kullanılır.

D nüshası 22a/3-4: جَاوُشْ: هو الذي يصيح امام الملك بالتعظيم و الاحترام

Çeviri yazı: çavuş: huve ellezî yaşıh imām el mülk bi't ta'zim ve el ihtirām

Çeviri: Mal sahibini ihtiram ve tazimle çağırmaq için kullanılır.

K nüshası 23b/1-2: جَاوُشْ: هو الذي يصيح امام الملك بالتعظيم و الاحترام

Çeviri yazı: çavuş: huve ellezî taşıh imām el mülk bi't ta'zim ve el ihtirām

Çeviri: Mal sahibini ihtiram ve tazimle çağırmaq için kullanılır.

Sözlükler: DLT: çavuş “çavuş, savaşta safları düzleten ve askeri zulüm etmeğe bırakmıyan kimse” (Atalay, c.4, 1986, s. 139), çavuş “the officer who keeps troops in battle order” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 88), çavuş “savaşta safları tanzim eden ve askeri zulüm yapmaktan uzak tutan kimse” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 617); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: çavuş “leader, headmen” (Golden, 2000, s. 116), çavuş “askerî veya idarî lider” (Güner, 2017, s. 48); Bül. Müş: yok.

ciya/çiya

V nüshası 14a/16, D nüshası 22a/5, K nüshası 23a/3: جَيَا: الفَرَّاصِيَا البعلبكيه

Çeviri yazı: ciya: el qarāşiyā el b'albikīyye

Çeviri: Kayısı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

çiyin⁵²

V nüshası 14a/16-17: جَيْنُ: النَّقْشُ بِالْحَرِيرِ وَ جَمِيعٌ مَا أَوْ لَهُ جِيمٌ هِيَ فِيهِ مَشُوبَةٌ
الاحجار جُمُرَتْ فَقَطْ

Çeviri yazı: çiyin: en nakış bil harîr ve cemi‘ mā āv lehu cīm hiye fihe meşûbe el âhcâr cömert faķať

Çeviri: Nakışlı ipek kumaşı ç sesi ile (çiyin şekli kastediliyor) telaffuz edilir. Ancak cömert sözcüğünde c sesi ile telaffuz edilir.

D nüshası 22a/5-7: جَيْنُ: النَّقْشُ بِالْحَرِيرِ وَ جَمِيعٌ مَا أَوْ لَهُ جِيمٌ هِيَ فِيهِ مَشُوبَةٌ
الاحجار جُمُرَتْ فَقَطْ

Çeviri yazı: çiyin: en nakış bil harîr ve cemi‘ mā āv lehu cīm hiye fihe meşûbe el âhcâre cömert faķať

Çeviri: Nakışlı ipek kumaşı ç sesi ile (çiyin şekli kastediliyor) telaffuz edilir. Ancak cömert sözcüğünde c sesi ile telaffuz edilir.

K nüshası 23a/3-4: جَيْنُ: النَّقْشُ بِالْحَرِيرِ وَ جَمِيعٌ مَا أَوْ لَهُ جِيمٌ هِيَ فِيهِ مَشُوبَةُ الاحجار

Çeviri yazı: çiyin: en nakış bil harîr ve cemi‘ mā āv lehu cīm hiye fihe meşûbe el âhcâr

Çeviri: Nakışlı ipek kumaşı ç sesi ile (çiyin şekli kastediliyor) telaffuz edilir.

Sözlükler: DLT: çit “üzeri alaca nakışlı Çin ipeklisi” (Atalay, c.4, 1985, s. 154), çit “Şinî brocade” (Dankoff- Kelly, 1985, s. 93), çit üzerine nakışlar basılmış Çin ipeği” (Ercilasun- Akkoyunlu, 2014, s. 625); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

depe

V nüshası 14a/19, D nüshası 22a/8-9, K nüshası 23b/6-7: دَبَا: يَا فُؤَخ
الرَّاسِ وَ هُوَ التَّلْ اِيضًا

Çeviri yazı: debe: ya favh er rās ve huve et tıl eyzān

Çeviri: Tepe, baş.

Sözlükler: Sözcük, daha önce tepe maddesinde incelenmiştir.

⁵² Çiyin sözcüğü DLT’de geçen “çit (Üzeri alaca nakışlı Çin ipeklisi)” sözcüğü ile ilişkili gibi görünmektedir. Her ne kadar Clauson, sözlüğünde “çit” maddesinde tanıklar arasında “çiyin” sözcüğünü göstermemiş de olsa (Clauson, 1972, s. 402) anlamdan hareketle iki sözcük arasında bir bağlantı olduğu açıktır. Sözcüğün Sanskritçe “çitra”dan gelen biçimi Farsçada “çit” biçimini almış ve Türkçeye de – DLT’de- bu şekilde geçmiştir (Clauson, 1972, s. 402). Muhtemelen “çiyin” biçimi ya Kİ müellifi tarafından yanlış yazılmıştır veya söz konusu derlemiş olduğu kişi yanlış aktarmıştır.

dipi

V nüshası 14a/21: دَيْبِي: رِيحٌ بِجِي بِالْتَّلَج

Çeviri yazı: dibi: rîḥ yecî biş sellec

Çeviri: Soğuk rüzgar, tipi.

D nüshası 22a/10: دَيْبِي: رِيحٌ بِجِي بِالْتَّلَج

Çeviri yazı: dibi: rîḥ yecî biş sellec

Çeviri: Soğuk rüzgar, tipi.

K nüshası 23a/8: دَيْبِي: رِيحٌ بِجِي بِالْتَّلَج

Çeviri yazı: dipi: rîḥ yecî biş sellec

Çeviri: Soğuk rüzgar, tipi.

Sözlükler: Sözcük, daha önce tipi maddesinde incelenmiştir.

dip

V nüshası 14a/21, D nüshası 22a/10, K nüshası 23b/8: دِبْ: الْقَعْر

Çeviri yazı: dib: el ka‘r

Çeviri: Dip.

Sözlükler: DLT: tüp “asıl, kök, dip, temel, herhangi bir şeyin aslı, kökü, insanın aslı” (Atalay, c.3, 1986, s. 119), tüp “root (tree) foundation (Wall); origin (mall)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 205), tüp “ağacın kökü, insanın aslı, dip” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 910); CC: tüb “dip, temel, alt, ağaç, bitki kökü” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 585), tüp/tüb “grund, boden” (Grönbech, 1942, s. 260); Ter. T: yok; Dur. M: dip “dip” (Toparlı, 2003, s. 81); Kav. K: yok; Kit. E: tüp “dip, kök, esas” (Eminoğlu, 2011, s. 295); Tuh. Z: tüp “dip” (Atalay, 1945, s. 267), tüp “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 141); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

düpdüz

V nüshası 14a/21-23-14b/1: دُبْ دُزْ: يُعْطِي مَعْنَى التَّفْضِيلِ وَ هِيَ مَبَالِغُهُ فِي
الاسْتِقَامَةِ وَ دُزْ هُوَ الْمُسْتَقِيمُ وَ دُبْ يُقَالُ مَعَ دُزْ تَأْتِي لِلْمَبَالِغَةِ فِي الْاسْتِقَامَةِ يُقَالُ بُوْ أَقْ دُبْ
دُزْ أَي هَذَا النِّشَابُ مَبَالِغَةٌ فِي الْاسْتِقَامَةِ

Çeviri yazı: dübdüz: ya‘tī ma‘na el tafḍīl ve hiye mubālağa fī el ıstıḳāme ve düz huve el mustaḳīm ve düb yuḳāl ma‘ düz tātī el mubālağa el ıstıḳāme yuḳāl bu oḳ dübdüzdür ey hezā en nuṣāb mubālağa fī el ıstıḳāme

Çeviri: Dümdüz, düpdüz, mübalağa anlamı verir ve düz istikameti belirtir ve düb düz ile birlikte kullanılır mübalağa yapmak amacıyla ayrıca bu ok dübdüzdür denir burada da okun düzlüğü abartılır.

D nüshası 22a/10-13: دُبْ دُرْ: يعطي معني التفضيل و هي مبالغه في الاستقامه و دُرْ هو المستقيم و دُبْ يقال مع دُرْ تأتي للمبالغة في الاستقامه يقال بُوْ أَقْ دُبْ دُرْ دُرْ اي هذا الشاب مبالغة في الاستقامة

Çeviri yazı: dübdüz: ya'ti ma'na el tafđil ve hiye mubālağa fī el ıstıkāme ve düz huve el mustakīm ve düb yuḳāl ma' düz tāti el mubālağa el ıstıkāme yuḳāl bu ok dübdüzdür ey hezā en nuşāb mubālağa fī el ıstıkāme

Çeviri: Dümdüz, düpdüz, mübalağa anlamı verir ve düz istikameti belirtir ve düb düz ile birlikte kullanılır mübalağa yapmak amacıyla ayrıca bu ok dübdüzdür denir burada da okun düzlüğü abartılır.

K nüshası 23b/9-12: دُبْ دُرْ: يعطي معني التفضيل و هي مبالغه في الاستقامه و دُرْ هو المستقيم و دُبْ يقال مع دُرْ يأتي للمبالغة في الاستقامه يقال بُوْ أَقْ دُبْ دُرْ دُرْ اي هذا الشاب مبالغة في الاستقامة

Çeviri yazı: dübdüz: ya'ti ma'na el tafđil ve hiye mubālağa fī el ıstıkāme ve düz huve el mustakīm ve düb yuḳāl ma' düz tāti el mubālağa el ıstıkāme yuḳāl bu ok dübdüzdür ey hezā en nuşāb mubālağa fī el ıstıkāme

Çeviri: Dümdüz, düpdüz, mübalağa anlamı verir ve düz istikameti belirtir ve düb düz ile birlikte kullanılır mübalağa yapmak amacıyla ayrıca bu ok dübdüzdür denir burada da okun düzlüğü abartılır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

depküç

V nüshası 14b/1, D nüshası 22a/13, K nüshası 23b/13: دَبْكَ: المهماز

Çeviri yazı: debküç: el mahmāz

Çeviri: Mahmuz.

Sözlükler: Sözcük, daha önce tepküç maddesinde incelenmiştir.

depek

V nüshası 14b/2-3: دَبْكَ: الرّفاس يقال بُوْ أَطْ دَبْكَدُرْ اي هذا الفرّاس رّفّاس

Çeviri yazı: depek: er riffās yuḳāl bu aṭ depekdür ey hezā el farās riffās

Çeviri: Depen, bu at depekdür denir.

D nüshası 22a/14-15: دَبْكَ: الرّفاس يقال بُوْ أَطْ دَبْكَدُرْ اي هذا الفرّاس رّفّاس

Çeviri yazı: depek: er riffās yuḳāl bu aṭ depekdür ey hezā el farās riffās

Çeviri: Depen, bu at depekdür denir.

K nüshası 23b/14-15: دَبْكَ: الرّفاس يقال بُوْ أَطْ دَبْكَدُرْ اي هذا الفرّاس رّفّاس

Çeviri yazı: depek: er riffās yuḵal bu aṭ depekdür ey hezā el farās riffās

Çeviri: Depen, bu at depekdür denir.

Sözlükler: DLT: tepret- “tepretmek, teprendirmek, kımıldatmak, saldırmak –yalnız deve için- sıçratmak” (Atalay, c. 4, 1986, s. 602), täprät- “harraka” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 186), tepretgen “çok hareket ettiren” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 870); CC: tepretmek “hareket” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 571), tepretmek “bewegung” (Grönbech, 1942, s. 242); Ter. T: tepret- “kımıldatmak” (Toparlı vd, 2000, s. 144); Dur. M: yok; Kav. K: tepret- “hareket ettirmek” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: tep- “tepmek, çifte atmak” (Eminoğlu, 2011, s. 286); Tuh. Z: tep- “tepmek” (Atalay, 1945, s. 255)⁵³; King Dic: aṭ tepret “throw” (Golden, 2000, s. 64), tepret- “kımıldatmak” (Güner, 2017, s. 117); Bül. Müş: yok.

dütün

V nüshası 14b/5: دُتُنُ: الدخان وَ قد تقدّم في حرف التاء وَ بالذال

Çeviri yazı: dütün: ed dıḥḥān ve kadd taḳaddam fī ḥarf et tā’ ma‘ et tā’ bi’d dāl

Çeviri: Duman, sözcük te harfî ile de başlayabilir.

D nüshası 22b/1: دُتُنُ: الدخان وَ قد تقدّم في حرف التاء وَ بالذال اكثر

Çeviri yazı: dütün: ed dıḥḥān ve kadd taḳaddam fī ḥarf et tā’ ma‘ et tā’ bi’d dāl ekşer

Çeviri: Duman, sözcük te harfî ile de başlayabilir çoğunlukla dal iledir.

K nüshası 23b/15-16: دُتُنُ: الدخان وَ قد تقدم في حرف التاء وَ بالذال اكثر

Çeviri yazı: dütün: ed dıḥḥān ve kadd taḳaddam fī ḥarf et tā’ ma‘ et tā’ bi’d dāl ekşer

Çeviri: Duman, sözcük te harfî ile de başlayabilir çoğunlukla dal iledir.

K nüshası 23b/15-16: دُتُنُ: الدخان وَ قد تقدم في حرف التاء وَ بالذال اكثر

Çeviri yazı: dütün: ed dıḥḥān ve kadd taḳaddam fī ḥarf et tā’ ma‘ et tā’ bi’d dāl ekşer

Çeviri: Duman, sözcük te harfî ile de başlayabilir çoğunlukla dal iledir.

Sözlükler: Sözcük, daha önce tütün maddesinde incelenmiştir.

⁵³ Al-Turk’un çalışmasında 17b varağı verilmemiştir.

dede

V nüshası 14b/8, D nüshası 22b/3, K nüshası 24a/3: دَدَا: الجدُّ ابُو الاب

Çeviri yazı: dede: el cedd ebū el eb

Çeviri: Dede, babanın babası.

Sözlükler: DLT: dede “baba (Oğuzca)” (Atalay, c.3, 1986, s. 220), dādā “father” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 97), dede “baba” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 631); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: dede “dede” (Atalay, 1945, s. 164), dede “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 74); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

dide

V nüshası 14b/8, D nüshası 22b/3, K nüshası 24a/2: دِدا: الهُودج

Çeviri yazı: dide: el hūdec

Çeviri: Develerin üzerine konan mahfe.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

düdük

V nüshası 14b/8, D nüshası 22b/4, K nüshası 24a/3: دُدُك: الشبابة

Çeviri yazı: düdük: eş şebbābe

Çeviri: Düdük.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: düdük “düdük” (Toparlı vd, 2000, s. 103); Dur. M: düdük “ney” (Toparlı, 2003, s. 82); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: düdük “düdük” (Atalay, 1945, s. 166), düdük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 91); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

düden

V nüshası 14b/11, D nüshası 22b/6, K nüshası 24a/5: دُونُنْ: عميق

Çeviri yazı: düden: ‘amīḵ

Çeviri: Derin.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

direk

V nüshası 14b/13, D nüshası 22b/8-9, K nüshası 24a/9: دِرْكُ: العمود و

تقدم في حرف التاء

Çeviri yazı: direk: el ‘amūd ve taḳaddam fī ḥarfı’t tā’

Çeviri: Direk, aynı zamanda t harfi ile de başlayabilir.

Sözlükler: Sözcük, daha önce tirek maddesinde incelenmiştir.

dirgi

V nüshası 14b/14, D nüshası 22b/9, K nüshası 24a/9-10: دِرْكِ: الجَفْنَة

Çeviri yazı: dirgi: el cefne

Çeviri: Tas, tepsi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: tirkî “üzerinde yemek yenilen yaygı, sofrâ” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 844), tirkî “opfer” (Grönbech, 1942, s. 245); Ter. T: dir- “bir araya toplamak” (Toparlı vd, 2000, s. 102); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: tirkî “table” (Golden, 2000, s. 152), têrkî “genellikle tekerlek biçiminde üzerinde yemek yemilen ayaklı tahta, sofrâ” (Güner, 2017, s. 118); Bül. Müş: yok.

dergü

V nüshası 14b/14-15: دَرْكُو: التَّسَامِيْطُ لِلْسَّرَجِ

Çeviri yazı: dergü: et tasāmayt li’s sarac

Çeviri: Atların üzerine konan bir nevi eyer.

D nüshası 22b/9: دَرْكُو: التَّسَامِيْطُ لِلْسَّرَجِ

Çeviri yazı: dergü: et tasāmayt li’s sarac

Çeviri: Atların üzerine konan bir nevi eyer.

K nüshası 24a/10: دَرْكُو: التَّسَامِيْطُ لِلْسَّرَجِ

Çeviri yazı: dergü: et tasāmayt li’s sarac

Çeviri: Atların üzerine konan bir nevi eyer.

Sözlükler: DLT: têrgü “sofra, sofrâ üzerindeki çeşitli yemek; sıra, dizi” (Atalay, c.4, 1986, s. 604), têrgü “saddle straps” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 186), tîrgü “sofra örtüsü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 883); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

döre

V nüshası 14b/15: دُرَا: الشَّرِيْعَةُ وَ الْاُسْلُوْبُ

Çeviri yazı: döre: eş şeria‘ ve’l uslûb

Çeviri: Töre, yol, yöntem, usul.

D nüshası 22b/10: دُرَا: الشَّرِيْعَةُ وَ الْاُسْلُوْبُ

Çeviri yazı: döre: eş şeria‘ ve’l uslûb

Çeviri: Töre, yol, yöntem, usul.

K nüshası 24a/11: دُرَا: الشَّرِيْعَةُ وَ الْاُسْلُوْبُ

Çeviri yazı: döre: eş şeria‘ ve’l uslûb

Çeviri: Töre, yol, yöntem, usul.

Sözlükler: DLT: törü “düzen, nizam, görenek, âdet” (Atalay, c.4, 1986, s. 647), törü “custom” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 197), törü “örf, âdet (rem)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 897); CC: töre, “töre, hukuk, kanun, âdet” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 580), töre “sitte” (Grönbech, 1942, s. 251); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: türe “türe, âdet” (Atalay, 1945, s. 267), türeli “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 153); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

dezek

V nüshası 14b/18: ذَرَكَ: الرُّوثُ الْيَابِسُ

Çeviri yazı: dezek: er revş el yābis

Çeviri: Kuru tezek.

D nüshası 22b/12: ذَرَكَ: الرُّوثُ الْيَابِسُ

Çeviri yazı: dezek: er revş el yābis

Çeviri: Kuru tezek.

K nüshası 24a/13: ذَرَكَ: الرُّوثُ الْيَابِسُ

Çeviri yazı: dezek: er revş el yābis

Çeviri: Kuru tezek.

Sözlükler: Sözcük, daha önce tezek maddesinde incelenmiştir.

düzüm

V nüshası 14b/19-20: دُرُومُ: المَنْظُومُ مِنَ اللَّوْلُوِّ وَمَا يَشْبَهُهُ يُقَالُ بِرُ دُرُومٍ أَيْ مَنْظُومٍ وَاحِدٍ

Çeviri yazı: düzüm: el manzûm min el lûlû’ ve mā yuşebbih yuḳāl bir düzüm ey manzûm vāḥid

Çeviri: İnci dizisi ve bir dizim için bir düzüm denir.

D nüshası 22b/13-14: دِرْزَمُ: المَنْظُومُ مِنَ اللَّوْلُوِّ وَمَا يَشْبَهُهُ يُقَالُ بِرُ دِرْزَمٍ أَيْ مَنْظُومٍ وَاحِدٍ

Çeviri yazı: dizim: el manzûm min el lûlû’ ve mā yuşebbih yuḳāl bir düzüm ey manzûm vāḥid

Çeviri: İnci dizisi ve bir dizim için bir düzüm denir.

K nüshası 24a/14-15: دُرُومُ: المَنْظُومُ مِنَ اللَّوْلُوِّ وَمَا يَشْبَهُهُ يُقَالُ بِرُ دُرُومٍ أَيْ مَنْظُومٍ وَاحِدٍ

Çeviri yazı: düzüm: el manzûm min el lûlû’ ve mā yuşebbih yuḳāl bir düzüm ey manzûm vāḥid

Çeviri: İnci dizisi ve bir dizim için bir düzüm denir.

Sözlükler: DLT: tizim “dizi” (Atalay, c.4, 1986, s. 629), tizim “nazm” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 192), tizim “dizi, bir dizilik”

(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 885); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: tiz- “dizmek” (Eminoğlu, 2011, s. 290); Tuh. Z: tiz- “dizmek” (Atalay, 1945, s. 259), tizdi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 167); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

diz

V nüshası 14b/20: دِزْ: الرُكْبَةُ وَيُقَالُ تِزْ وَ الدَّالْ أَكْثَرُ

Çeviri yazı: diz: er rukbe ve yuḳāl tiz ve ed dāl ekşer

Çeviri: Diz, tiz şeklinde de söylenir ancak çoğunlukla dal ile söylenir.

D nüshası 22b/14-15: دِزْ: الرُكْبَةُ وَيُقَالُ تِزْ وَ الدَّالْ أَكْثَرُ

Çeviri yazı: diz: er rukbe ve yuḳāl tiz ve ed dāl ekşer

Çeviri: Diz, tiz şeklinde de söylenir ancak çoğunlukla dal ile söylenir.

K nüshası 24a/15-16: دِزْ: الرُكْبَةُ وَيُقَالُ تِزْ وَ الدَّالْ أَكْثَرُ

Çeviri yazı: diz: er rukbe ve yuḳāl tiz ve ed dāl ekşer

Çeviri: Diz, tiz şeklinde de söylenir ancak çoğunlukla dal ile söylenir.

Sözlükler: Sözcük, daha önce tiz maddesinde incelenmiştir.

doğ

V nüshası 15a/2: دُغْ: الحُبَارِي

Çeviri yazı: doğ: el ḥubārī

Çeviri: Toy kuşu.

D nüshası 23a/3: دُغْ: الحُبَارِي

Çeviri yazı: doğ: el ḥubārī

Çeviri: Toy kuşu.

K nüshası 24b/3: دُغْ: الحُبَارِي

Çeviri yazı: doğ: el ḥubārī

Çeviri: Toy kuşu.

Sözlükler: DLT: todh “toy kuşu” (Atalay, c.3, 1986, s. 142), tōd “bustard (bird)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 193), toḏ “toy kuşu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 885); CC: yok; Ter. T: toy “toy, kuş” (Toparlı vd, 2000, s. 147); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

doğdok

V nüshası 15a/3: دُفْنُوقْ: الاخُّ الْحَقِيقِي

Çeviri yazı: doğ dok: el uḥ el ḥaḳīḳī

Çeviri: Gerçek kardeş.

D nüshası 23a/5: دُقُنُقُ: الاخ الحقيقى

Çeviri yazı: doḡ doḡ: el uḡ el ḥaḳīḳī

Çeviri: Gerçek kardeş.

K nüshası 24b/5: دُقُنُقُ: الاخ

Çeviri yazı: doḡ doḡ: el uḡ

Çeviri: Kardeş.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

diken

V nüshası 15a/6: دِكْنُ: الشوك

Çeviri yazı: diken: eş şevk

Çeviri: Diken.

D nüshası 23a/7: دِكْنُ: الشوك

Çeviri yazı: diken: eş şevk

Çeviri: Diken.

K nüshası 24b/7: دِكْنُ: الشوك

Çeviri yazı: diken: eş şevk

Çeviri: Diken.

Sözlükler: Sözcük, daha önce teğenek maddesinde incelenmiştir.

dügün

V nüshası 15a/6: دُكْنُ: العقد

Çeviri yazı: dügün: el‘uḳd

Çeviri: Düğüm.

D nüshası 23a/7: دُكْنُ: العقد

Çeviri yazı: dügün: el‘uḳd

Çeviri: Düğüm.

K nüshası 24b/7: دُكْنُ: العقد

Çeviri yazı: dügün: el‘aḳd

Çeviri: Düğüm.

Sözlükler: DLT: tügün “dügüm” (Atalay, c.4, 1986, s. 668), tügün “knot” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 204), tügün “dügüm” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 908); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: tügün “dügüm” (Eminoğlu, 2011, s. 294); Tuh. Z: dügün “dügüm” (Atalay, 1945, s. 166), dügün “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 123); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

deknek

V nüshası 15a/9: دَكْنَك: قبة الخركاه

Çeviri yazı: deknek: kubbetu'l ħarkāh

Çeviri: Çadırın kubbesi.

D nüshası 23a/10: دُكْنَك: قبة الخركاه

Çeviri yazı: düknek: kubbetu'l ħarkāh

Çeviri: Çadırın kubbesi.

K nüshası 24b/10: دُكْنَك: قبة الخركاه

Çeviri yazı: deknek: kubbetu'l ħarkāh

Çeviri: Çadırın kubbesi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

dügme

V nüshası 15a/9: دُكْمَه: الزر

Çeviri yazı: dügme: ez zur

Çeviri: Dügme.

D nüshası 15a/10: دُكْمَه: الزر

Çeviri yazı: dügme: ez zur

Çeviri: Dügme.

K nüshası 24b/10-11: دُكْمَا: الزر

Çeviri yazı: dügme: ez zur

Çeviri: Dügme.

Sözlükler: DLT: tügme “dügme” (Atalay, c.4, 1986, s. 667), tügmä “button” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 204), tügme “dügme” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 908); CC: tüvme “dügme, (at takımında kullanılan) dügme” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 587), tüvme “knopf” (Grönbech, 1942, s. 261); Ter. T: tügme “dügme” (Toparlı vd, 2000, s. 149); Dur. M: tügme “dügme” (Toparlı, 2003, s. 116); Kav. K: yok; Kit. E: tügme “dügme” (Eminoğlu, 2011, s. 294); Tuh. Z: dügme “dügme” (Atalay, 1945, s. 166), tüyme/dügme “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 100); King Dic: tügme “button” (Golden, 2000, s. 299), tügme “dügme” (Güner, 2017, s. 124); Bül. Müş: yok.

dökme

V nüshası 15a/9-10: دُكْمَه: الكثير الحيله

Çeviri yazı: dökme: el keşir el ħile

Çeviri: Sahtekar.

D nüshası 23a/10: دُكْمَه: الكثير الحيله

Çeviri yazı: dökme: el keşir el ħile

Çeviri: Sahtekar.

K nüshası 24b/11: دُكْمَةُ: الكثير الحيلة

Çeviri yazı: dökme: el keşir el hîle

Çeviri: Sahtekar.

Sözlükler: DLT: yok; CC: tökme “hünerli, marifetli” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 580), tökme “gewandt, geschickt” (Grönbech, 1942, s. 250); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

degme

V nüshası 15a/10-15: دُكْمًا: كُلُّ يَقَالُ دُكْمًا كِشِي أَيُّ كُلِّ إِنْسَانٍ وَبِالْقَبْجَاقِيَّةِ تَيِّمٌ كِشِي تَيِّمٌ مَعْنِي كُلٌّ وَدُكْمًا هَزَهُ جَاتُ كَمَا جَاتُ كُلُّ فِي اللِّسَانِ الْعَرَبِيِّ يُضَافُ إِلَيْهَا مَا بَعْدَهَا وَكَزَلِكُ وَبِرُّ أَنْجَا بِمَعْنِي كَزَلِكُ بِخِلَافِ الْمَضَافِ إِلَيْهِ فِي هَذَا اللِّسَانِ وَبِرُّ مَعْنَاهُ وَاجِدُ وَ أَنْجَا مِثْلُهُ ثُمَّ اسْتَغْمَلُ مَجْمُوعُ ذَلِكَ بِمَعْنِي بَعْضُ

Çeviri yazı: degme: kull yuḳāl degme kişi ey kull insān ve bil kıbcākīyye teyme kişi teyme ma‘na kull ve degme hezehe cāt kemā cāt kull fī el lisānu’l ‘arabīyye yuḳāl ileyhe mā ba‘dahā ve kezalīk ve bir anca bi ma‘na kezalīk bi ḥilāf el muḳāfu ileyh fī hezā el lisan ve bir ma‘naha vāḥid ve anca meşlehu şümme ista‘mel mecmū zalīk bi ma‘na ba‘zen

Çeviri: Her şey, hepsi tıpkı degme kişi örneğinde olduğu gibi buradaki anlam bütün insanlar demektir Kıpçakçası ise teyme kişi’dir. Burada degme teyme ile değiştirilmiştir anlamları aynıdır Arapçada da benzer kullanımlar vardır. Ayrıca bir anca ile birlikte de kullanılır hepsi birlikte bazen anlamı verir.

D nüshası 23a/10-15: دُكْمًا: كُلُّ يَقَالُ دُكْمًا كِشِي أَيُّ كُلِّ إِنْسَانٍ وَبِالْقَبْجَاقِيَّةِ تَيِّمٌ كِشِي تَيِّمٌ مَعْنِي كُلٌّ وَدُكْمًا هَزَهُ جَاتُ كَمَا جَاتُ كُلُّ فِي اللِّسَانِ الْعَرَبِيِّ يُضَافُ إِلَيْهَا مَا بَعْدَهَا وَكَزَلِكُ وَبِرُّ أَنْجَا بِمَعْنِي كَزَلِكُ بِخِلَافِ الْمَضَافِ إِلَيْهِ فِي هَذَا اللِّسَانِ وَبِرُّ مَعْنَاهُ وَاجِدُ وَ أَنْجَا مِثْلُهُ ثُمَّ اسْتَغْمَلُ مَجْمُوعُ ذَلِكَ بِمَعْنِي بَعْضُ

Çeviri yazı: degme: kull yuḳāl degme kişi ey kull insān ve bil kıbcākīyye teyme kişi teyme ma‘na kull ve degme hezehe cāt kemā cāt kull fī el lisānu’l ‘arabīyye yuḳāl ileyhe mā ba‘dahā ve kezalīk ve bir anca bi ma‘na kezalīk bi ḥilāf el muḳāfu ileyh fī hezā el lisan ve bir ma‘naha vāḥid ve anca meşlehu şümme ista‘mel mecmū zalīk bi ma‘na ba‘zen

Çeviri: Her şey, hepsi tıpkı degme kişi örneğinde olduğu gibi buradaki anlam bütün insanlar demektir Kıpçakçası ise teyme kişi’dir. Burada degme teyme ile değiştirilmiştir anlamları aynıdır

Arapçada da benzer kullanımlar vardır. Ayrıca bir anca ile birlikte de kullanılır hepsi birlikte bazen anlamı verir.

K nüshası 24b/11-16: دَكَمًا: كُلُّ يَقَالُ دَكَمًا كِشِي أَيَّ كُلِّ إِنْسَانٍ وَ بِالْقَبْجَاقِيَّةِ تَنِيمُ كِشِي تَنِيمُ مَعْنَى كُلِّ دَكَمًا جَاتَ كَمَا جَاتَ كُلُّ فِي اللِّسَانِ الْعَرَبِيِّ يَصَافُ إِلَيْهَا مَا بَعْدَهَا وَ كَزَلِكَ تِيمُ وَ بَرُّ أَنْجَا بِمَعْنَى بَعْضٍ كَزَلِكَ بِخِلَافِ الْمَضَافِ وَ الْمَضَافِ إِلَيْهِ فِي هَذَا اللِّسَانِ وَ بَرُّ مَعْنَاهُ وَاجِدٌ وَ أَنْجَا مِثْلُهُ ثُمَّ اسْتَغْمَلَ مَجْمُوعُ ذَلِكَ بِمَعْنَى بَعْضٍ

Çeviri yazı: degme: kull yukāl degme kişi ey kull insān ve bil kıbcākīyye teyme kişi teyme ma‘na kull degme cāt kemā cāt kull fī el lisānu‘l ‘arabīyye yuzāf ve ileyhe mā ba‘dahā ve keزالik ve bir anca bi ma‘na keزالik bi hīlāf el muzāfu ve muzāfu ileyh fī hezā el lisan ve bir ma‘nāha vāhīd ve anca meşlehu şumme ista‘mel mecmū zalik bi ma‘na ba‘zen

Çeviri: Her şey, hepsi tıpkı degme kişi örneğinde olduğu gibi buradaki anlam bütün insanlar demektir Kıpçakçası ise teyme kişi'dir. Burada değme teyme ile değiştirilmiştir anlamları aynıdır Arapçada da benzer kullanımlar vardır. Ayrıca bir anca ile birlikte de kullanılır hepsi birlikte bazen anlamı verir.

Sözlükler: Sözcük, daha önce tegme maddesinde incelenmiştir.

degül

V nüshası 15a/15: دَكُلُّ: بِمَعْنَى لَيْسَ

Çeviri yazı: degül: bi ma‘na leyse

Çeviri: Hayır anlamında.

D nüshası: yok.

K nüshası 25a/1: دَكُلُّ: بِمَعْنَى لَيْسَ

Çeviri yazı: degül: bi ma‘na leyse

Çeviri: Hayır anlamında.

Sözlükler: DLT: tegül “değil” (Atalay, c.4, 1986, s. 595), tægül “not so” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 183), tegül “Oğuzcada değil” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 886); CC: dèvül “değil” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 461), devül “unflektierbares” (Grönbech, 1942, s. 83); Ter. T: yok; Dur. M: tegil “değil” (Toparlı, 2003, s. 113); Kav. K: degül “değil” (Toparlı vd, 1999, s. 107); Kit. E: yok; Tuh. Z: degül “değil” (Atalay, 1945, s. 164), tüyül “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 186); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

dükel

V nüshası 15a/15: دُكُلُّ: الْجَمِيعُ

Çeviri yazı: dükel: el camī‘

Çeviri: Bütün, hep.

D nüshası 23b/1: دُكُل: الجميع

Çeviri yazı: dükel: el camī‘

Çeviri: Bütün, hep.

K nüshası 25a/1: دُكُل: الجمع

Çeviri yazı: dükel: el cami‘

Çeviri: Bütün, hep.

Sözlükler: DLT: tükel “tamamen, büsbütün” (Atalay, c.4, 1986, s. 668), tükäl “tamam, tām” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 204), tükel “tam, tamamı, hepsi, tamamen” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 908); CC: tükel “tam, mükemmel, tamam” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 585), tükel/tügel “vollendet, vollkommen” (Grönbech, 1942, s. 259); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: tükel “bütün, tam, hep, tamamen” (Eminoğlu, 2011, s. 294); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

deg/dek

V nüshası 15a/15: دَك: مثل

Çeviri yazı: dek/deg: meşel

Çeviri: Gibi, benzerlik.

D nüshası 23b/1: دَك: مثل

Çeviri yazı: dek/deg: meşel

Çeviri: Gibi, benzerlik.

K nüshası 25a/1: دَك: مثل

Çeviri yazı: dek/deg: meşel

Çeviri: Gibi, benzerlik.

Sözlükler: DLT: tek “tek, sadece, bir şey dilemiyerek; gibi, benzetme edatı” (Atalay, c.4, 1986, s. 595), tæg “like” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 183), teg “benzetme edatı, gibi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 865); CC: dæk “gibi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 690), dek “wie” (Grönbech, 1942, s. 82); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

deke

V nüshası 15a/15-16: دَكَا: التيس و يقال بالتاء و تقدم في حرف التاء

Çeviri yazı: deke: et tīs ve yuḡāl bi’ tā’ ve taḡaddam fī ḥarf et tā’

Çeviri: Teke, aynı zamanda d sesi yerine t sesi ile de başlayabilir.

D nüshası 23b/1: دَكَا: التيس و يقال بالتاء و تقدم في حرف التاء

Çeviri yazı: deke: et tīs ve yuḵāl bi' tā' ve taḵaddam fī ḥarf et tā'
Çeviri: Teke, aynı zamanda d sesi yerine t sesi ile de başlayabilir.

K nüshası 25a/1-2: دَكَا: التيس و يقال بالتاء و تقدم في حرف التاء

Çeviri yazı: deke: et tīs ve yuḵāl bi' tā' ve taḵaddam fī ḥarf et tā'
Çeviri: Teke, aynı zamanda d sesi yerine t sesi ile de başlayabilir.

Sözlükler: Sözcük, daha önce teke maddesinde incelenmiştir.

digirmen

V nüshası 15a/17: دِكْرَمَنْ: عِلْمٌ

Çeviri yazı: digirmen: 'alemun

Çeviri: Özel isim.

D nüshası 23b/2: دِكْرَمَنْ: عِلْمٌ

Çeviri yazı: digirmen: 'alemun

Çeviri: Özel isim.

K nüshası 25a/3: دِكْرَمَنْ: عِلْمٌ

Çeviri yazı: digirmen: 'alemun

Çeviri: Özel isim.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

delü

V nüshası 15a/18: دَلُو: المجنون

Çeviri yazı: delü: el mecnün

Çeviri: Deli.

D nüshası 23b/3: دَلُو: المجنون

Çeviri yazı: delü: el mecnün

Çeviri: Deli.

K nüshası 25a/3: دَلُو: المجنون

Çeviri yazı: delü: el mecnün

Çeviri: Deli.

Sözlükler: DLT: telü “deli, çılgın” (Atalay, c.3, 1986, s. 156), telwä “crazy” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 184), telwe “deli” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 867); CC: teli “deli, aptal, ahmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 570), teli “täricht” (Grönbech, 1942, s. 240); Ter. T: teli “deli” (Toparlı vd, 2000, s. 144); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: teli “deli” (Atalay, 1945, s. 254), teli “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 155); King Dic: telü “insane” (Golden, 2000, s. 270), telü “deli” (Güner, 2017, s. 117);

Bül. Müş: dälü toğan “jastrzǫb, kania” (Zajǫczkowski, 1958, s. 19), delü toğan “atmaca cinsinden yırtıcı bir kuş” (Al-Turk, 2012, s. 168).

delük

V nüshası 15a/18-19: دَلُكْ: الثقب

Çeviri yazı: delük: eş şakb

Çeviri: Delik.

D nüshası 23b/4: دَلُكْ: الثقب

Çeviri yazı: delük: eş şakb

Çeviri: Delik.

K nüshası 25a/4: دَلُكْ: الثقب

Çeviri yazı: delük: eş şakb

Çeviri: Delik.

Sözlükler: DLT: telik “delik” (Atalay, c.4, 1986, s. 596), talik “taqb” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 184), telik “delik” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 867); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: telik “delik” (Toparlı, 2003, s. 113); Kav. K: yok; Kit. E: telük “delik, delinmiş, çukur, yarık” (Eminoğlu, 2011, s. 285); Tuh. Z: telik “delik” (Atalay, 1945, s. 254), telik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 59); King Dic: **yok**, tëlîk “delik” (Güner, 2017, s. 117)⁵⁴; Bül. Müş: dälîk “dziura, otwór” (Zajǫczkowski, 1958, s. 19), delik “delik” (Al-Turk, 2012, s. 70).

dil

V nüshası 15a/19-20: دِلْ: اللسان و يقال تِلْ

Çeviri yazı: dil: el lisan ve yukāl til

Çeviri: Dil, aynı zamanda til de denir.

D nüshası 23b/5: دِلْ: اللسان و يقال تِلْ

Çeviri yazı: dil: el lisan ve yukāl til

Çeviri: Dil, aynı zamanda til de denir.

K nüshası 25a/5: دِلْ: اللسان و يقال تِلْ

Çeviri yazı: dil: el lisan ve yukāl til

Çeviri: Dil, aynı zamanda til de denir.

Sözlükler: Sözcük, daha önce til maddesinde incelenmiştir.

⁵⁴ Güner’in “kulağ tëlîki” maddesinin tanığı olarak verdiği “tëlîk” (Güner, 2017: 117) madde başlığı Golden’in eserinde sadece “kulağ” şeklinde geçmektedir.

dilek

V nüshası 15b/20: دَلِكْ: لِمُرَاد

Çeviri yazı: dilek: el murād

Çeviri: Dilek, murat.

D nüshası 23b/5: دَلِكْ: لِمُرَاد

Çeviri yazı: dilek: el murād

Çeviri: Dilek, murat.

K nüshası 25a/6: دَلِكْ: لِمُرَاد

Çeviri yazı: dilek: el murād

Çeviri: Dilek, murat.

Sözlükler: DLT: tilek “dilek” (Atalay, c.4, 1986, s. 623), tilāk “murād” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 190), tilek “dilek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 881); CC: tilek “istek, arzu, dilek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 843), tilek “wunsch, wille” (Grönbech, 1942, s. 244); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: tile- “istemek” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: tilek(g) “dilek, istek, arzu” (Eminoğlu, 2011, s. 288); Tuh. Z: tilek “dilek” (Atalay, 1945, s. 258), tilek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 235); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

delim

V nüshası 15a/22-23: دَلِمُ: الْكَثِيرُ يَقَالُ بُو دَلِمْدُرُ اِي هَذَا كَثِيرٌ وَيَقَالُ زَلِكْ عِنْدَ اسْتِكْبَارِ الشَّيْ

Çeviri yazı: delim: el keşir yuḳāl bu delimdür ey hezā keşir ve yuḳāl zalik ‘inde istikbār eş şey’

Çeviri: Çok anlamında kullanılır. Bu delimdir denir ve aynı zamanda bir şeyin büyüklüğünü ifade etmek için kullanılır.

D nüshası 23b/7-8: دَلِمُ: الْكَثِيرُ يَقَالُ بُو دَلِمْدُرُ اِي هَذَا كَثِيرٌ وَيَقَالُ زَلِكْ عِنْدَ اسْتِكْبَارِ الشَّيْ

Çeviri yazı: delim: el keşir yuḳāl bu delimdür ey hezā keşir ve yuḳāl zalik ‘inde istikbār eş şey’

Çeviri: Çok anlamında kullanılır. Bu delimdir denir ve aynı zamanda bir şeyin büyüklüğünü ifade etmek için kullanılır.

K nüshası 25a/8-9: دَلِمُ: الْكَثِيرُ يَقَالُ بُو دَلِمْدُرُ اِي هَذَا كَثِيرٌ وَيَقَالُ عِنْدَ اسْتِكْبَارِ الشَّيْ
Çeviri yazı: delim: el keşir yuḳāl bu delimdür ey hezā keşir ve yuḳāl ‘inde istikbār eş şey’

Çeviri: Çok anlamında kullanılır. Bu delimdir denir ve aynı zamanda bir şeyin büyüklüğünü ifade etmek için kullanılır.

Sözlükler: DLT: telim “çok, pek çok, bol, fazla, daima, hep, pek” (Atalay, c.4, 1986, s. 596), talim “much or many” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 184), telim “çok” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 867); CC: yok; Ter. T: telim “çok” (Toparlı vd, 2000, s. 144); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

dilkü

V nüshası 15a/23: دِلْكُو: التَّغْلِبُ و يقال بالتاء

Çeviri yazı: dilkü: eş sa‘leb ve yuḳāl bi’t tā’

Çeviri: Tilki, aynı zamanda t ile de söylenebilir.

D nüshası 23b/8-9: دِلْكُو: التَّغْلِبُ و يقال بالتاء

Çeviri yazı: dilkü: eş sa‘leb ve yuḳāl bi’t tā’

Çeviri: Tilki, aynı zamanda t ile de söylenebilir.

K nüshası 25a/9-10: دِلْكُو: التَّغْلِبُ و يقال بالتاء

Çeviri yazı: dilkü: eş sa‘leb ve yuḳāl bi’t tā’

Çeviri: Tilki, aynı zamanda t ile de söylenebilir.

Sözlükler: Sözcük, daha önce tilki maddesinde incelenmiştir.

dıltaḳ~ tıltaḳ

V nüshası 15b/1: دِلْتَقْ: الْحَجَّةُ و يقال بالتاء وَ هُوَ أَكْثَرُ

Çeviri yazı: dıltaḳ: el ḥucce ve yuḳāl bi’t tā’ ve huve ekşer

Çeviri: Bahane, sebep, özür ve t ile söyleneni daha fazla kullanılır.

D nüshası 23b/9: دِلْتَقْ: الْحَجَّةُ و يقال بالتاء اِيضاً وَ هُوَ أَكْثَرُ

Çeviri yazı: dıltaḳ: el ḥucce ve yuḳāl bi’t tā’ eyzān ve huve ekşer

Çeviri: Bahane, sebep, özür ve t ile söyleneni daha fazla kullanılır.

K nüshası 25a/10: دِلْتَقْ: الْحَجَّةُ و يقال بالتاء وَ هُوَ أَكْثَرُ

Çeviri yazı: dıltaḳ: el ḥucce ve yuḳāl bi’t tā’ ve huve ekşer

Çeviri: Bahane, sebep, özür ve t ile söyleneni daha fazla kullanılır.

Sözlükler: DLT: tıltaḳ “bahane” (Atalay, c.4, 1986, s. 615), tıltaḳ “falsely accusing” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 190), tıltaḳ “insana atılan iftira” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 877); CC: tıltaḳ söz “bahane” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 840), tıltaḳ söz “falscher vorwand” (Grönbech, 1942, s. 262); Ter. T: dıltaḳ “delil” (Toparlı vd, 2000, s. 102); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şıltaḳ “bahaneli, özürlü” (Atalay, 1945, s. 247), şıltaḳ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 79); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

dulḳuḳ

V nüshası 15b/1-2: ذُلُقُقُ: الزق و يقال بالطاء

Çeviri yazı: dulḳuḳ : ez zıḳ ve yuḳāl bi't tā'

Çeviri: Tulum aynı zamanda ta harfi ile de söylenir.

D nüshası 23b/10: ذُلُقُقُ: الزق و يقال بالطاء

Çeviri yazı: dulḳuḳ : ez zıḳ ve yuḳāl bi't tā'

Çeviri: Tulum aynı zamanda ta harfi ile de söylenir.

K nüshası 25a/10-11: ذُلُقُقُ: الزق و يقال بالطاء

Çeviri yazı: dulḳuḳ : ez zıḳ ve yuḳāl bi't tā'

Çeviri: Tulum aynı zamanda ta harfi ile de söylenir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: ṭuḳuḳ “tulum, hayvan derisi, torba” (Eminoğlu, 2011, s. 291); Tuh. Z: tulkuk “tuluk” (Atalay, 1945, s. kırba” (Toparlı, 2003, s. 116); Kav. K: yok; Kit. E: tolḳuḳ “tulum, yarılmadan yüzülmüş 263), ṭulḳuḳ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 123); King Dic: tolquq “skin, container” (Golden, 2000, s. 282), tolḳuḳ “tulum” (Güner, 2017, s. 121); Bül. Müş: yok.

dümür~temür

V nüshası 15b/4: دُمُرُ: الحديد و يقال بالثاء

Çeviri yazı: dümür: el ḥadīd ve yuḳāl bi't tā'

Çeviri: Demir t harfi ile de söylenir.

D nüshası 23b/11-12: دُمُرُ: الحديد و يقال بالثاء

Çeviri yazı: demür: el ḥadīd ve yuḳāl bi't tā'

Çeviri: Demir t harfi ile de söylenir.

K nüshası 25a/13: دُمُرُ: الحديد و يقال بالثاء

Çeviri yazı: dümür: el ḥadīd ve yuḳāl bi't tā'

Çeviri: Demir t harfi ile de söylenir.

Sözlükler: Sözcük, daha önce temir maddesinde incelenmiştir.

dümürü

V nüshası 15b/4: دُمُرُ: الدف

Çeviri yazı: dümürü: ed def

Çeviri: Def.

D nüshası 23b/12: دُمُرُ: الدف

Çeviri yazı: demrü: ed def

Çeviri: Def.

K nüshası 25a/13: دُمُرُ: الدف

Çeviri yazı: demrü: ed def

Çeviri: Def.

Sözlükler: DLT: tümruk “dümruk, def (oğuzca)” (Atalay, c.4, 1986, s. 670), tümrüg “tambourine” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 204), tümrüg “Oğuzcada def” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 909); CC: yok; Ter. T: tümrü “davul” (Toparlı vd, 2000, s. 149); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tümri “dümbelek” (Atalay, 1945, s. 166), dümri “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 91); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

demren

V nüshası 15b/4-5: دَمْرُنُ: النَّصْلُ وَبِالْقَبْجَاقِي بَشَقْ

Çeviri yazı: demren: en naşl ve bil kıbcākī başak

Çeviri: Demren, Kıpçakça başak.

D nüshası 23b/12: دَمْرُنُ: النَّصْلُ وَبِالْقَبْجَاقِي بَشَقْ

Çeviri yazı: demren: en naşl ve bil kıbcākī başak

Çeviri: Demren, Kıpçakça başak.

K nüshası 25a/13-14: دَمْرُنُ: النَّصْلُ وَبِالْقَبْجَاقِي بَشَقْ

Çeviri yazı: demren: en naşl ve bil kıbcākī başak

Çeviri: Demren, Kıpçakça başak.

Sözlükler: DLT: temürgen/temürken “ok temreni” (Atalay, c.4, 1986, s. 598), tümürgän “arrowhead” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 185), temürgen “Oğuzcada okun temreni” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 868); CC: yok; Ter. T: temren “demren” (Toparlı vd, 2000, s. 144); Dur. M: demren “temren” (Toparlı, 2003, s. 81); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

demregü

V nüshası 15b/5: دَمْرُكُو: الْقُبَاءُ

Çeviri yazı: demregü: el kubā’

Çeviri: Temreği.

D nüshası 23b/12-13: دَمْرُكُو: الْقُبَاءُ وَ هِيَ الْحَزَازَةُ

Çeviri yazı: demregü: el kubā’ ve hiye el hīzāz

Çeviri: Temreği.

K nüshası 25a/14: دَمْرُكُو: الْقُبَاءُ

Çeviri yazı: demregü: el kubā’

Çeviri: Temreği.

Sözlükler: DLT: temregü “temreği” (Atalay, c.4, 1986, s. 597), tümrägü “tetter (skin disease)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 185),

temregü “temreği (deri hastalığı)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 867); CC: tëmeri “iltihap, irin, temriye” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 833), temeri “entzündung” (Grönbech, 1942, s. 240); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: temregi “temreği” (Atalay, 1945, s. 255), temrew “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 138); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

dümen~tümen

V nüshası 15b/5-6: دُمْنُ: عشرة الاف و يقال ثَمْنُ

Çeviri yazı: dümen: ‘aşre elf ve yukāl tümen

Çeviri: On tane bin ve tümen şeklinde de söylenir.

D nüshası 23b/13: دُمْنُ: عشرة الاف و يقال ثَمْنُ بالثاء

Çeviri yazı: dümen: ‘aşre elf ve yukāl tümen bi’t tā’

Çeviri: On tane bin ve t ile tümen şeklinde de söylenir.

K nüshası 25a/14-15: دُمْنُ: عشرة الاف و يقال ثَمْنُ

Çeviri yazı: dümen: ‘aşre elf ve yukāl tümen

Çeviri: On tane bin ve t ile tümen şeklinde de söylenir.

Sözlükler: Sözcük, daha önce tümen maddesinde incelenmiştir.

dumlu

V nüshası 15b/6: دُمْلُو: البَرْدُ

Çeviri yazı: dumlu: el bard

Çeviri: Soğuk.

D nüshası 23b/14: دُمْلُو: البَرْدُ

Çeviri yazı: dumlu: el bard

Çeviri: Soğuk.

K nüshası 25a/15: دُمْلُو: البرد

Çeviri yazı: dumlu: el bard

Çeviri: Soğuk.

Sözlükler: DLT: tumlīg “soğuk” (Atalay, c.4, 1986, s. 652), tumliḡ “bard, barid” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 199), tumlug/tumlīg “soğuk olan, soğuk” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 899); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: dumlu “cold” (Golden, 2000, s. 308), dumlu “soğuk” (Güner, 2017, s. 53); Bül. Müş: yok.

dan

V nüshası 15b/7: دَنْ: البهت

Çeviri yazı: dan: el baht

Çeviri: Şaşıрма, şaşılacak şey.

D nüshası 23b/15: دَنْ: البهت

Çeviri yazı: dan: el baht

Çeviri: Şaşırtma, şaşılacak şey.

K nüshası 25a/16: دَنْ: البهت

Çeviri yazı: dan: el baht

Çeviri: Şaşırtma, şaşılacak şey.

Sözlükler: DLT: tang “şaşacak, şaşılacak nesne, danılacak şey, acayip şey” (Atalay, c.4, 1986, s. 570), tañ “seive, marvel” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 176), tañ “şaşırtıcı şey” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 852); CC: tañış “mucize” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 828), tañuş/tañyş “wunder” (Grönbech, 1942, s. 235); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: tañ “şaşılacak, hayret edici” (Eminoğlu, 2011, s. 281); Tuh. Z: dañır- “şaşa kalmak” (Atalay, 1945, s. 163)⁵⁵; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

dün~tün

V nüshası 15b/8: دُنُ: الليلَ وَ يقالُ تُنُ و يقالُ ايضاً عن بها امس

Çeviri yazı: dün: el leyl ve yuḳāl tün ve yuḳāl eyzān ‘ann bihā ems

Çeviri: Gece, aynı zamanda dün anlamına da gelir ve tün şekli de vardır.

D nüshası 23b/15-24a/1: دُنُ: الليلَ وَ يقالُ تُنُ و يقالُ ايضاً عن بها امس

Çeviri yazı: dün: el leyl ve yuḳāl tün ve yuḳāl eyzān ‘ann bihā ems

Çeviri: Gece, aynı zamanda dün anlamına da gelir ve tün şekli de vardır.

K nüshası 25a/16-25b/1: دُنُ: الليلَ وَ يقالُ تُنُ و يقالُ ايضاً عن بها امس

Çeviri yazı: dün: el leyl ve yuḳāl tün ve yuḳāl eyzān ‘ann bihā ems

Çeviri: Gece, aynı zamanda dün anlamına da gelir ve tün şekli de vardır.

Sözlükler: Sözcük, daha önce tün maddesinde incelenmiştir.

tüngün- tün keçe

V nüshası 15b/8-9: تُنْكَنُ تُنْكَجَا: الليلة البارحة

Çeviri yazı: tünkün- tün keçe: el leyletu’l bāriḥ

Çeviri: Dün gece.

D nüshası 24a/1: تُنْكَنُ تُنْكَجَا: الليلة البارحة

Çeviri yazı: tünkün- tün keçe: el leyletu’l bāriḥ

Çeviri: Dün gece.

⁵⁵ Al-Turk’un çalışmasında sözcüğe yer verilmemiştir.

K nüshası 25b/1-2: تُنْكُنْ تُنْكَجَا: الليلة البارحة

Çeviri yazı: tünkün- tün keçe: el leyletu'l bârih

Çeviri: Dün gece.

Sözlükler: DLT: yok; CC: tünkün “dün” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 586), tünkün “gestern” (Grönbech, 1942, s. 260); Ter. T: tün kün “dünkü gün” (Toparlı vd, 2000, s. 149); Dur. M: yok; Kav. K: tünkün “dün” (Toparlı vd, 1999, s. 127); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: tün kün “yesterday” (Golden, 2000, s. 238), tün kün “dün” (Güner, 2017, s. 125); Bül. Müş: yok.

dın

V nüshası 15b/9-12: دِنُ: النفس يقال دِنِنَالشْتِي اي تنفس و الشْتِي معناه عاطي اي وَأَخَذَ مَا خُوذَ مِنْ الدِّي اي اخذ و الشين للمشاركه و النون في دِنُ للمفعوليه و الكسيرة في النون الاولى للاضافه

Çeviri yazı: dın: en nefş yuḳāl dınınalaştı ey teneffüs ve alaştı ma'nāha 'āṭa ey ve āḥaz mā ḥūz aldı ey āḥaz ve eş şīn lil muşareke ve'n nūn fī dın lil mef'ūliyye ve'l kesīre fī en nūn el evveli lil izāfe
Çeviri: Nefes almak, dınınalaştı ile nefes alıp vermek ifade ediliyor. Alaştı vermek ve almak anlamına gelmektedir şin harfî işteşliği belirtmektedir.

D nüshası 24a/2-4: دِنُ: النفس يقال دِنِنَالشْتِي اي تنفس و الشْتِي معناه عاطي اي وَأَخَذَ مَا خُوذَ مِنْ الدِّي اي اخذ و الشين للمشاركه و النون في دِنُ للمفعوليه و الكسيرة في النون الاولى للاضافه

Çeviri yazı: dın: en nefş yuḳāl dınınalaştı ey teneffüs ve alaştı ma'nāha 'āṭa ey ve āḥaz mā ḥūz aldı ey āḥaz ve eş şīn lil muşareke ve'n nūn fī dın lil mef'ūliyye ve'l kesīre fī en nūn el evveli lil izāfe
Çeviri: Nefes almak, dınınalaştı ile nefes alıp vermek ifade ediliyor. Alaştı vermek ve almak anlamına gelmektedir şin harfî işteşliği belirtmektedir.

K nüshası 25b/2-5: دِنُ: النفس يقال دِنِنَالشْتِي اي تنفس و الشْتِي معناه عاطي اي وَأَخَذَ مَا خُوذَ مِنْ الدِّي اي اخذ و الشين للمشاركه و النون في دِنُ للمفعوليه و الكسيرة في النون الاولى للاضافه

Çeviri yazı: dın: en nefş yuḳāl dınınalaştı ey teneffüs ve alaştı ma'nāha 'āṭa ey ve āḥaz mā ḥūz aldı ey āḥaz ve eş şīn lil muşareke ve'n nūn fī dın lil mef'ūliyye ve'l kesīre fī en nūn el evveli lil izāfe
Çeviri: Nefes almak, dınınalaştı ile nefes alıp vermek ifade ediliyor. Alaştı vermek ve almak anlamına gelmektedir şin harfî işteşliği belirtmektedir.

Sözlükler: Sözcük, daha önce tın maddesinde incelenmiştir.

deve

V nüshası 15b/14: دَوَا: الجمل

Çeviri yazı: deve: el cemel

Çeviri: Deve.

D nüshası 24a/6: دَوَا: الجمل

Çeviri yazı: deve: el cemel

Çeviri: Deve.

K nüshası 25b/7-8: دَوَا: الجمل

Çeviri yazı: deve: el cemel

Çeviri: Deve.

Sözlükler: DLT: tēwi “deve” (Atalay, c.4, 1986, s. 609), tewe/dävä “camel” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 188), tewe “deve” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 873); CC: töve “deve” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 581), töve “kamel” (Grönbech, 1942, s. 252); Ter. T: yok; Dur. M: deve “deve” (Toparlı, 2003, s. 81); Kav. K: deve “deve” (Toparlı vd, 1999, s. 107); Kit. E: deve “deve” (Eminoğlu, 2011, s. 194); Tuh. Z: teve kuş “deve kuşu” (Atalay, 1945, s. 256), tewe kuş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 165); King Dic: teve “camel” (Golden, 2000, s. 217), tēve “deve” (Güner, 2017, s. 118); Bül. Müş: dävä “wlelblād” (Zajaczkowski, 1958, s. 19), dewe “deve” (Al-Turk, 2012, s. 114).

deve balık

V nüshası 15b/15: دَوَا بِالِقْ: الدلفين اي السمكة المشبهه للجمل

Çeviri yazı: deve balık: ed dolfın ey es semeke el muşabehe lil cemel

Çeviri: Balina, deveye benzerliğinden deve balık denir.

D nüshası 24a/7: دَوَا بِالِقْ: الدلفين اي السمكة المشبهه للجمل

Çeviri yazı: deve balık: ed dolfın ey es semeke el muşabehe lil cemel

Çeviri: Balina, deveye benzerliğinden deve balık denir.

K nüshası 25b/8: دَوَا بِالِقْ: الدلفين اي السمكة المشبهه للجمل

Çeviri yazı: deve balık: ed dolfın ey es semeke el muşabehe lil cemel

Çeviri: Balina, deveye benzerliğinden deve balık denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

duvar

V nüshası 15b/15-16: دَوْر: الحائط

Çeviri yazı: duvar: el hāyṭ

Çeviri: Duvar.

D nüshası 24a/7-8: دَوْر: الحائط

Çeviri yazı: duvar: el hāyṭ

Çeviri: Duvar.

K nüshası 25b/9: دَوْر: الحائط

Çeviri yazı: duvar: el hāyṭ

Çeviri: Duvar.

Sözlükler: DLT: yok; CC: dıvar “duvar” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 462), dyvar “wand, maver” (Grönbech, 1942, s. 84); Ter. T: dīvār “duvar” (Toparlı vd, 2000, s. 103); Dur. M: duvar “duvar” (Toparlı, 2003, s. 82); Kav. K: tuvar “duvar” (Toparlı vd, 1999, s. 127); Kit. E: dīvar “duvar” (Eminoğlu, 2011, s. 194); Tuh. Z: dıvar “duvar” (Atalay, 1945, s. 165), tuvar “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 82); King Dic: yok; Bül. Müş: dyvar “mur, ściana” (Zajaczkowski, 1958, s. 20), dıwar “duvar” (Al-Turk, 2012, s. 73).

deve kuş

V nüshası 15b/16: دَوَا قُشْ: النعام اي الطير المشبه للجمل

Çeviri yazı: deve kuş: en na‘m ey eṭ ṭayr el muṣabaha lil cemel

Çeviri: Deveye benzetilen bir kuş.

D nüshası 24a/8: دَوَا قُشْ: النعام اي الطير المشبه للجمل

Çeviri yazı: deve kuş: en na‘m ey eṭ ṭayr el muṣabaha lil cemel

Çeviri: Deveye benzetilen bir kuş.

K nüshası 25b/9: دَوَا قُشْ: النعام اي الطير المشبه للجمل

Çeviri yazı: deve kuş: en na‘m ey eṭ ṭayr el muṣabaha lil cemel

Çeviri: : Deveye benzetilen bir kuş.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: deve kuşu “deve kuşu” (Toparlı, 2003, s. 81); Kav. K: devekuş “deve kuşu” (Toparlı vd, 1999, s. 107); Kit. E: yok; Tuh. Z: teve kuş “deve kuş” (Atalay, 1945, s. 256), tewekuş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 165); King Dic: yok; Bül. Müş: dāwā quṣ “strus” (Zajaczkowski, 1958, s. 19), dewekuş “devekuşu” (Al-Turk, 2012, s. 117).

dede

V nüshası 15b/16: دَدَا: الجدّ

Çeviri yazı: dede: el cedd

Çeviri: Dede.

D nüshası 24a/8: دَدَا: الجدّ

Çeviri yazı: dede: el cedd

Çeviri: Dede.

K nüshası 25b/10: دَدَا: الجدّ يقال اطا

Çeviri yazı: dede: el cedd yukāl ata

Çeviri: Dede, aynı zamanda ata da denir.

Sözlükler: Sözcük, daha önce dede maddesinde incelenmiştir.

sübürge

V nüshası 15b/19: سُورْكَآ: المكنسة

Çeviri yazı: sübürge: el meknese

Çeviri: Sübürge.

D nüshası 24a/11: سُورْكَآ: المكنسة

Çeviri yazı: sübürge: el meknese

Çeviri: Sübürge.

K nüshası 25b/11: سُورْكَآ: المكنسة

Çeviri yazı: sübürge: el meknese

Çeviri: Sübürge.

Sözlükler: DLT: süpürgü “süpürge” (Atalay, c.4, 1986, s. 550), süpürgü “broom” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 171), süpürgü “süpürge” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 840); CC: sibürtki “fırın süpürgesi, süpürge” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 553), sibürtki “besen” (Grönbech, 1942, s. 219); Ter. T: süpürge “süpürge” (Toparlı vd, 2000, s. 140); Dur. M: süpürge “süpürge” (Toparlı, 2003, s. 107); Kav. K: süpürge “süpürge” (Toparlı vd, 1999, s. 123); Kit. E: süpürge “süpürge, süpürme aracı” (Eminoğlu, 2011, s. 277); Tuh. Z: sipirge “süpürge” (Atalay, 1945, s. 239), sipirgi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 157); King Dic: süpürge “broom” (Golden, 2000, s. 323), süpürge “süpürge” (Güner, 2017, s. 112); Bül. Müş: yok.

sıpa

V nüshası 15b/20: سَبَا: الجحش

Çeviri yazı: sıpa: el caḥş

Çeviri: Sıpa.

D nüshası 15b/12: سَبَا: الجحش

Çeviri yazı: sapa: el caḥş

Çeviri: Sıpa.

K nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: sip “iki yaşına girmiş olan tay” (Atalay, c.4, 1986, s. 517), sip “two year old colt” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 163),

sıp “iki yaşına girmiş olan sıpa, iki yıllık at” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 820); CC: yok; Ter. T: sıpa “1 yaşındaki eşek yavrusu” (Toparlı vd, 2000, s. 137); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

sıbizgi

V nüshası 15b/21: سِيزْغِي: الزمر

Çeviri yazı: sıbizgi: el zemru

Çeviri: Zurna.

D nüshası 24a/12-13: سِيزْغِي: الزَّمْرُ

Çeviri yazı: sıbizgi: el zemru

Çeviri: Zurna.

K nüshası 25b/13: سِيزْغِي: الزمر

Çeviri yazı: subuzgi: el zemru

Çeviri: Zurna.

Sözlükler: DLT: sıbizgu “düdük, boru” (Atalay, c.4, 1986, s. 510), sıbizgu “flute” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 160), sıbizgu “uzun kaval” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 816); CC: yok; Ter. T: sıbizgu “ıslık, düdük” (Toparlı vd, 2000, s. 137); Dur. M: şıbizgi “davul” (Toparlı, 2003, s. 106); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sıbizgi “uzun düdük” (Atalay, 1945, s. 236)⁵⁶; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

sıbkun

V nüshası 15b/21: سِبْكُن: الحَرِبِه

Çeviri yazı: sıbkun: el harbe

Çeviri: Zıpkın.

D nüshası 24a/13: سِبْكُن: الحَرِبِه

Çeviri yazı: sıbkun: el harbe

Çeviri: Zıpkın.

K nüshası 25b/13: سِبْكُن: الحَرِبِه

Çeviri yazı: sıbkun: el harbe

Çeviri: Zıpkın.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

sepkün

V nüshası 15b/21: سِبْكُن: رشاش المطر

⁵⁶ Al-Turk'un çalışmasında sözcüğe yer verilmemiştir.

Çeviri yazı: sebkün: raşâş el maţar

Çeviri: Yağmur serpintisi.

D nüshası 24a/13: سَبْكُنْ: رشاش المطر

Çeviri yazı: sebkün: raşâş el maţar

Çeviri: Yağmur serpintisi.

K nüshası 25b/13: سَبْكُنْ: رشاش المطر

Çeviri yazı: sebkün: raşâş el maţar

Çeviri: Yağmur serpintisi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

sıbılđak

V nüshası 15b/22: سَبْلَدَقْ: كل حيوان عريان

Çeviri yazı: sıbılđak: kull hayavān ‘uryān

Çeviri: Çıplak bütün hayvanat.

D nüshası 24a/13-14: سَبْلَدَقْ: كل حيوان عريان

Çeviri yazı: sıbılđak: kull hayavān ‘uryān

Çeviri: Çıplak bütün hayvanat.

K nüshası 25b/14: سَبْلَدَقْ: كل حيوان عريان

Çeviri yazı: sıbılđak: kull hayavān ‘uryān

Çeviri: Çıplak bütün hayvanat.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: çıplak “çıplak” (Atalay, 1945, s. 162), çıplak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 124); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

süt

V nüshası 16a/1: سَتْ: اللبن

Çeviri yazı: süt: el leben

Çeviri: Ayran, yoğurt.

D nüshası 24a/15: سَتْ: اللبن

Çeviri yazı: süt: el leben

Çeviri: Ayran, yoğurt.

K nüshası 25b/15: سَتْ: اللبن

Çeviri yazı: süt: el leben

Çeviri: Ayran, yoğurt.

Sözlükler: DLT: süt “süt” (Atalay, c.4, 1986, s. 553), süt “milk” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 172), süt “süt” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 843); CC: süt “süt” (Argunşah ve Güner, 2015,

s. 843), süt “milch” (Grönbech, 1942, s. 227); Ter. T: süt “süt” (Toparlı vd, 2000, s. 141); Dur. M: süt “süt” (Toparlı, 2003, s. 108); Kav. K: süt “süt” (Toparlı vd, 1999, s. 123); Kit. E: süt “süt” (Eminoğlu, 2011, s. 278); Tuh. Z: süt “süt” (Atalay, 1945, s. 244), süt “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 81); King Dic: süt “milk” (Golden, 2000, s. 294), süt “süt” (Güner, 2017, s. 112); Bül. Müş: süt/süd “mleko” (Zajaczkowski, 1958, s. 48), süt “süt” (Al-Turk, 2012, s. 125).

sitük

V nüshası 16a/1: سِتُّكُ: البول

Çeviri yazı: sitük: el bevl

Çeviri: Sidik.

D nüshası 24a/15-24b/1: سِتُّكُ: البول

Çeviri yazı: sitük: el bevl

Çeviri: Sidik.

K nüshası 25b/15: سِتُّكُ: البول

Çeviri yazı: sitük: el bevl

Çeviri: Sidik.

Sözlükler: DLT: sidük/sidhük “sidik” (Atalay, c.4, 1986, s. 521), sidük “bawl” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 160), sidük/sidük “her türlü idrar, sidik” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 823); CC: sidik “‘idrar, sidik” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 553), sidik “harn” (Grönbech, 1942, s. 219); Ter. T: sidik “sidik” (Toparlı vd, 2000, s. 138); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: sidük(g) “sidik, idrar” (Eminoğlu, 2011, s. 272); Tuh. Z: sidik “sidik” (Atalay, 1945, s. 238), sidik/sigek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 59); King Dic: sidük “urine” (Golden, 2000, s. 215), sidük “idrar, sidik” (Güner, 2017, s. 109); Bül. Müş: yok.

sütmek

V nüshası 16a/1: سَتْمَكُ: الكرة و الطابة

Çeviri yazı: sütmek: el kurre ve’ṭ ṭābe

Çeviri: Top.

D nüshası 24b/1: سَتْمَكُ: الكرة و الطابة

Çeviri yazı: sütmek: el kurre ve’ṭ ṭābe

Çeviri: Top.

K nüshası 25b/15-16: سَتْمَكُ: الكرة و الطابة

Çeviri yazı: sütmek: el kurre ve’ṭ ṭābe

Çeviri: Top.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

setkik

V nüshası 16a/1: سَتَكِيكُ: الزَّكِي

Çeviri yazı: setkik: ez zekī

Çeviri: Zeki.

D nüshası 24b/1: سَتَكِيكُ: الزَّكِي و يقال زَرَكُ

Çeviri yazı: setkik: ez zeki ve yuḳāl zark

Çeviri: Zeki.

K nüshası 25b/16: سَتَكِيكُ: الزَّكِي

Çeviri yazı: setkik: ez zekī

Çeviri: Zeki.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

süçi~süçü

V nüshası 16a/4: سُحِّي: اللزيز و يطلق علي الخمر بالقبحاقي سجو

Çeviri yazı: süçi: el leziz ve yuṭlaḳ ‘ala al ḥamr bil kıbcāḳī süçü

Çeviri: Lezzet, içki Kıpçakça süçü’dür.

D nüshası 24b/2-3: سُحِّي: اللزيز و يطلق علي الخمر بالقبحاقي سجو

Çeviri yazı: süçi: el leziz ve yuṭlaḳ ‘ala al ḥamr bil kıbcāḳī süçü

Çeviri: Lezzet, içki Kıpçakça süçü’dür.

K nüshası 26a/1-2: سُحِّي: اللزيز الحلو و يطلق علي الخمر بالقبحاقي سجو

Çeviri yazı: süçi: el leziz el hılū ve yuṭlaḳ ‘ala al ḥamr bil kıbcāḳī süçü

Çeviri: Lezzet, tatlı, içki Kıpçakça süçü’dür.

Sözlükler: DLT: süçik “tatlı, içecek şey, şarap” (Atalay, c.4, 1986, s. 548), süçig “wine” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 170), süçig/süçig “şarap” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 839); CC: çüçi “tatlı, yumuşak, hafif” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 687), cüçi “sanft” (Grönbech, 1942, s. 77); Ter. T: süçü “üzümden yapılan bir içki” (Toparlı vd, 2000, s. 140); Dur. M: süçi “şarap” (Toparlı, 2003, s. 107); Kav. K: yok; Kit. E: süçüg “tatlı, lezzetli” (Eminoğlu, 2011, s. 277); Tuh. Z: yok; King Dic: sücū “sweet” (Golden, 2000, s. 152), süçü “tatlı” (Güner, 2017, s. 112); Bül. Müş: yok.

sidük

V nüshası 16a/6: سِدْكُ: البَوْل و تقدم في السنين مع التاء

Çeviri yazı: sidük: el bevl ve taḳaddam fī es sīn ma‘ et tā’

Çeviri: Sidik, t ile de söylenir.

D nüshası 24b/4: سِيدُكُ: الْبَوْلُ وَ تَقْدَمُ فِي السَّيْنِ مَعَ التَّاءِ

Çeviri yazı: sidük: el bevl ve taḳaddam fī es sīn ma‘ et tā’

Çeviri: Sidik, t ile de söylenir.

K nüshası 26a/2-3: سِيدُكُ: الْبَوْلُ وَ تَقْدَمُ فِي السَّيْنِ مَعَ التَّاءِ وَ بِالْتَرَكْمَانِي

Çeviri yazı: sidük: el bevl ve taḳaddam fī es sīn ma‘ et tā’ ve bi’t turkmānī

Çeviri: Sidik, Türkmençe de t ile de söylenir.

Sözlükler: DLT: sidük/sidhük “sidik” (Atalay, c.4, 1986, s. 521), sidük “bawl” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 160), sidük/sidük “her türlü idrar, sidik” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 823); CC: sidik “‘idrar, sidik” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 553), sidik “harn” (Grönbech, 1942, s. 219); Ter. T: sidik “sidik” (Toparlı vd, 2000, s. 138); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: sidük(g) “sidik, idrar” (Eminoğlu, 2011, s. 272); Tuh. Z: sidik “sidik” (Atalay, 1945, s. 238), sidik/sigek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 59); King Dic: sidük “urine” (Golden, 2000, s. 215), sidük “idrar, sidik” (Güner, 2017, s. 109); Bül. Müş: yok.

sırık

V nüshası 16b/8: سِرُقْ: عَوْدٌ فِي غَلْظِ الْعِضْدِ دُونَ الرِّمْحِ طَوْلًا يَنْشُرُ عَلَيْهِ الثِّيَابُ وَ يَسْمَى فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ الْمَشْجَبِ

Çeviri yazı: sırık: ‘avd fī ḡaliz el ‘aḏad dun er ramḥ ṭulān yaṇşar ‘aleyhe eş şiyab ve yusemmī fī el luḡa el ‘arabīyye el meşceb

Çeviri: Sırık, kalın odun, üzerine elbise serilen odun.

D nüshası 24b/5: سِرُقْ: عَوْدٌ فِي غَلْظِ الْعِضْدِ دُونَ الرِّمْحِ طَوْلًا يَنْشُرُ عَلَيْهِ الثِّيَابُ وَ يَسْمَى فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ الْمَشْجَبِ

Çeviri yazı: sırık: ‘avd fī ḡaliz el ‘aḏad dun er ramḥ ṭulān yaṇşar ‘aleyhe eş şiyab ve yusemmī fī el luḡa el ‘arabīyye el meşceb

Çeviri: Sırık, kalın odun, üzerine elbise serilen odun.

K nüshası 26a/4-6: سِرُقْ: عَوْدٌ فِي غَلْظِ الْعِضْدِ دُونَ الرِّمْحِ طَوْلًا يَنْشُرُ عَلَيْهِ الثِّيَابُ وَ يَسْمَى فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ الْمَشْجَبِ

Çeviri yazı: sırık: ‘avd fī ḡaliz el ‘aḏad dun er ramḥ ṭulān yaṇşar ‘aleyhe eş şiyab ve yusemmī fī el luḡa el ‘arabīyye el meşceb

Çeviri: Sırık, kalın odun, üzerine elbise serilen odun.

Sözlükler: DLT: siruk “sırık, çadır direği” (Atalay, c.4, 1986, s. 519), siruq “tent-pale” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 164), siruk

“çadır direği” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 164); CC: sırık
“uzun sopa, sırık” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 813), syryx
“angelrute” (Grönbech, 1942, s. 229); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav.
K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

sürü ve sürün

V nüshası 16a/10: سُرُو و سُرُنْ: قطع من الغنم

Çeviri yazı: sürü ve sürün: kaçt‘ min el ğanem

Çeviri: Koyun sürüsü.

D nüshası 24b/7: سُرُو و سُرُنْ: قطع من الغنم

Çeviri yazı: sürü ve sürün: kaçt‘ min el ğanem

Çeviri: Koyun sürüsü.

K nüshası 26a/6-7: سُرُو و سُرُنْ: قطع من الغنم

Çeviri yazı: sürü ve sürün: kaçt‘ min el ğanem

Çeviri: Koyun sürüsü.

Sözlükler: DLT: sürüg “sürü” (Atalay, c.4, 1986, s. 552), sürüg
“herd (cattle)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 171), sürüg “sürü”
(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 842); CC: sürüv “sürü” (Argunşah
ve Güner, 2015, s. 824), sürüv “herde” (Grönbech, 1942, s. 227); Ter.
T: sürü “sürü” (Toparlı vd, 2000, s. 141); Dur. M: sürü “sürü”
(Toparlı, 2003, s. 108); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King
Dic: sürük “drove, flack, herd” (Golden, 2000, s. 219), sürük “sürü”
(Güner, 2017, s. 112); Bül. Müş: sürüv/sävü “wymarsz, wyprowa
wojenna” (Zajączkowski, 1958, s. 45), sewüw “sevk, hareket, sefer,
gönderme, götürme” (Al-Türk, 2012, s. 103).

sirke

V nüshası 16a/11: سِرْكََا: الخل و ينطلق علي الصبيان

Çeviri yazı: sirke: el ħal ve yunṭalīḳ ‘ala eş şıbyān

Çeviri: Çocuklara musallat olan sirke.

D nüshası 24b/7-8: سِرْكََا: الخل و ينطلق علي الصبيان

Çeviri yazı: sirke: el ħal ve yunṭalīḳ ‘ala eş şıbyān

Çeviri: Çocuklara musallat olan sirke.

K nüshası 26a/7: سِرْكََا: الخل و ينطلق علي الصبيان

Çeviri yazı: sirke: el ħal ve yunṭalīḳ ‘ala eş şıbyān

Çeviri: Çocuklara musallat olan sirke.

Sözlükler: DLT: sirke “bit yumurtası, bit” (Atalay, c.4, 1986, s.
524), sirkä “vinegar, nit (on head)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s.
163), sirke “başta bulunan bit yumurtası, sirke” (Ercilasun ve

Akkoyunlu, 2014, s. 825); CC: sirke “sirke” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 815), sirke “essig” (Grönbech, 1942, s. 220); Ter. T: sirke “sirke, bit yumurtası” (Toparlı vd, 2000, s. 138); Dur. M: sirke “sirke, bit yumurtası” (Toparlı, 2003, s. 106); Kav. K: sirke “sirke, bit yumurtası” (Toparlı vd, 1999, s. 106); Kit. E: sirke “sirke” (Eminoğlu, 2011, s. 273); Tuh. Z: sirke “sirke, bit yumurtası” (Atalay, 1945, s. 239), sirke “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 115); King Dic: sirke “nit” (Golden, 2000, s. 224), sirke “bit yumurtası, sirke” (Güner, 2017, s. 110); Bül. Müş: yok.

sürme

V nüshası 16a/11: سُرْمَا: الاثمد

Çeviri yazı: sürme: el eşmed

Çeviri: Sürme.

D nüshası 24b/8: سُرْمَا: الاثمد

Çeviri yazı: sürme: el eşmed

Çeviri: Sürme.

K nüshası 26a/7: سُرْمَا: الاثمد

Çeviri yazı: sürme: el eşmed

Çeviri: Sürme.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: sürme “sürme” (Toparlı vd, 2000, s. 140); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: sürme “sürme, göz boyası” (Eminoğlu, 2011, s. 277); Tuh. Z: sürme “göze çekilen sürme” (Atalay, 1945, s. 244), sürme “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 147); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

sırım

V nüshası 16a/11-12: سِرْمُ: السير من الجلود

Çeviri yazı: sırim: es seyr min el celūd

Çeviri: Sirim.

D nüshası 24b/8-9: سِرْمُ: السير من الجلود

Çeviri yazı: sırim: es seyr min el celūd

Çeviri: Sirim.

K nüshası 26a/8: سِرْمُ: السير من الجلود

Çeviri yazı: sırim: es seyr min el celūd

Çeviri: Sirim.

Sözlükler: DLT: sıdhrım “sıyırım, sırim” (Atalay, c.4, 1986, s. 511), sidrim “strap” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 161), sıdım “Oğuzca deri ip, kayış” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 817); CC: yok; Ter.

T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

sürük şırt

V nüshası 16a/12: سُورُكْ صِرْتُ: السقنقور

Çeviri yazı: sürük şırt: es saḳankūr

Çeviri: Sakankur.

D nüshası 24b/9: سُورُكْ صِرْتُ: السقنقور

Çeviri yazı: sürük şırt: es saḳankūr

Çeviri: Sakankur.

K nüshası 26a/8: سُورُكْ صِرْتُ: السقنقور

Çeviri yazı: sürük şırt: es saḳankūr

Çeviri: Sakankur.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: süräk syrt “rodzaj jaszczurki wednej” (Zajączkowski, 1958, s. 47).

sırça

V nüshası 16a/13, D nüshası 24b/11, K nüshası 26a/10: سِرْجَا: الزجاج

Çeviri yazı: sırça: ez züccāc

Çeviri: Züccaciye.

Sözlükler: DLT: sırıçga “sırça” (Atalay, c.4, 1986, s. 517), siriçya “glass” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 163), sırıçga “cam, sırça” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 821); CC: yok; Ter. T: sırça “cam” (Toparlı vd, 2000, s. 137); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: sırça “cam, cam bardak, şişe” (Eminoğlu, 2011, s. 272); Tuh. Z: sırşa “sırça” (Atalay, 1945, s. 237), şırşa “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 101); King Dic: sırêa “glass (as substance)” (Golden, 2000, s. 303), sırça “sırça” (Güner, 2017, s. 109); Bül. Müş: syrêa “szkło” (Zajączkowski, 1958, s. 48), sırça “cam” (Al-Turk, 2012, s. 88).

saraça

V nüshası 16a/14, D nüshası 24b/11, K nüshası 26a/10-11: سَرَجَا و

سَرْدُرُ: كل الدابة و سرعة حركتها

Çeviri yazı: saraça ve seredür: kull ed dābe ve sur‘ate ḥarkete

Çeviri: Hızlı hareket eden her türlü hayvan.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

sürçek

V nüshası 16a/14-15, D nüshası 24b/12, K nüshası 26a/11: سُرْجَكْ:
السمر

Çeviri yazı: sürçek: es semer

Çeviri: Gece sohbeti.

Sözlükler: DLT: sürçek/sürçük “gece toplantısı, müsamere” (Atalay, c.4, 1986, s. 551), sārçük/sörçäk “evening conversation” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 167), sürçek “Oğuzcada gece yapılan sohbet meclisi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 841); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

siz

V nüshası 16a/18-20: سِزْ: اسمٌ مضمرٌ بعمني انتم و سِزْ لفظ يلحق الاسما فتدل علي انتفاء مادخلت عليه عن المحكوم عليه به فيقولون تَلِسِزْ اي بلالسان بمعني اخرس و كُرْسِزْ اي اعمي و اطسز بلا فرس

Çeviri yazı: siz: ism muzammirun bi ma’na entum ve siz lafz yalhak el āsmā fetadall ‘ala intifā’ mā daḥalat ‘aleyhe ‘ann al maḥkūm ‘aleyhe bih feyekūlūn tilsiz ey bilā lisan bi ma’na āḥras ve közsüz ey ā‘ma ve atsız bilā farasin

Çeviri: Siz zamiri bunun yanında olumsuzluk eki olarak kullanılan sXz’da vardır olumsuzluk anlamı verir örneğin konuşamayan biri için tilsiz kör olan biri için közsüz atı olmayan biri için de atsız denir.

D nüshası 24b/14-15-25a/1-2: سِزْ: اسمٌ مضمرٌ بعمني انتم و سِزْ لفظ يلحق الاسما فتدل علي انتفاء مادخلت عليه عن المحكوم عليه به فيقولون تَلِسِزْ اي بلالسان بمعني اخرس و كُرْسِزْ اي اعمي و اطسز بلا فرس

Çeviri yazı: siz: ism muzammirun bi ma’na entum ve siz lafz yalhak el āsmā fetadall ‘ala intifā’ mā daḥalat ‘aleyhe ‘ann al maḥkūm ‘aleyhe bih feyekūlūn tilsiz ey bilā lisan bi ma’na āḥras ve közsüz ey ā‘ma ve atsız bilā farasin

Çeviri: Siz zamiri bunun yanında olumsuzluk eki olarak kullanılan sXz’da vardır olumsuzluk anlamı verir örneğin konuşamayan biri için tilsiz kör olan biri için közsüz atı olmayan biri için de atsız denir.

K nüshası 26a/14-26b/1: سِزْ: اسمٌ مضمرٌ بعمني انتم و سِزْ لفظ يلحق الاسما فتدل علي انتفاء مادخلت عليه عن المحكوم عليه به فيقولون تَلِسِزْ اي بلالسان بمعني اخرس و كُرْسِزْ اي اعمي و اطسز بلا فرس

Çeviri yazı: siz: ism muzammirun bi ma’na entum ve siz lafz yalhak el āsmā fetadall ‘ala intifā’ mā daḥalat ‘aleyhe ‘ann al maḥkūm

‘aleyhe bih feyekülün tilsiz ey bilā lisan bi ma‘na āhras ve közsüz ey ā‘ma ve atsız bilā farasin

Çeviri: Siz zamiri bunun yanında olumsuzluk eki olarak kullanılan sXz’da vardır olumsuzluk anlamı verir örneğin konuşmayan biri için tilsiz kör olan biri için közsüz atı olmayan biri için de atsız denir.

Sözlükler: DLT: siz “siz; (Çiğilce) büyük ve sayılan kişilere (sen) yerinde aytanan söz” (Atalay, c.4, 1986, s. 521), sīz “you” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 164), siz “siz, Çiğil lehçesinde ve Türklerde saygıdeğer büyüklere Oğuzlarda küçük olana hitap için kullanılan bir söz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 826); CC: siz “siz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 553), siz “ihr” (Grönbech, 1942, s. 220); Ter. T: siz “siz” (Toparlı vd, 2000, s. 138); Dur. M: siz “siz” (Toparlı, 2003, s. 106); Kav. K: siz “siz” (Toparlı vd, 1999, s. 122); Kit. E: yok; Tuh. Z: siz “ayrışık çoğul ikinci şahıs zamiri” (Atalay, 1945, s. 239), siz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 176); King Dic: siz “you” (Golden, 2000, s. 312), siz “siz” (Güner, 2017, s. 110); Bül. Müş: siz “wy” (Zajaczkowski, 1958, s. 45), siz “siz şahıs zamiri” (Al-Turk, 2012, s. 222).

söz

V nüshası 16a/21: سُرُ: الكلام

Çeviri yazı: söz: el kelām

Çeviri: Söz

D nüshası 25a/3: سز: الغلام⁵⁷

Çeviri yazı: söz: el ğulām

Çeviri: Oğlan

K nüshası 26b/2: سُرُ: الكلام

Çeviri yazı: söz: el kelām

Çeviri: Söz

Sözlükler: DLT: söz “söz” (Atalay, c.4, 1986, s. 535), sōz “speech, words” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 167), söz “söz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 832); CC: söz “söz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 557), söz “wort, worte, gerede” (Grönbech, 1942, s. 224); Ter. T: sözle- “konuşmak” (Toparlı vd, 2000, s. 139); Dur. M: yok; Kav. K: söz “söz” (Toparlı vd, 1999, s. 123); Kit. E: söz “söz, sözcük,

⁵⁷ Müellif tarafından yazım yanlış yapılmış gibi görünüyor tabii olarak bu da anlamın değişmesine neden olmaktadır.

laf, haber, emir” (Eminoğlu, 2011, s. 275); Tuh. Z: söz “söz” (Atalay, 1945, s. 242), söz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 146); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

süzme

V nüshası 16a/21-23: سزما: الراو وق و سزما غضيض يقال سزما كزلو اي ذو طرف غضيض و يقال كزن اي غض طرفه سزدي حرس

Çeviri yazı: süzme: er rāvūḵ ve süzme ġažīz yuḵāl süzme közlü ey zū tarafın ġažīz ve yuḵāl közün ey ġaž tarafihe süzdi Һarasa

Çeviri: Süzgeç, aynı zamanda süzme gözlü de denir bunun yanında gözünü süzdü anlamında közün süzdi denir.

D nüshası 25a/3-5: سزما: الراو وق و سزما غضيض يقال سزما كزلو اي ذو طرف غضيض و يقال كزن اي غض طرفه سزدي حرس

Çeviri yazı: süzme: er rāvūḵ ve süzme ġažīz yuḵāl süzme közlü ey zū tarafın ġažīz ve yuḵāl közün ey ġaž tarafihe süzdi Һarasa

Çeviri: Süzgeç, aynı zamanda süzme gözlü de denir bunun yanında gözünü süzdü anlamında közün süzdi denir.

K nüshası 26b/2-4: سزما: الراو وق و سزما غضيض يقال سزما كزلو اي ذو طرف غضيض و يقال كزن اي غض طرفه سزدي حرس

Çeviri yazı: süzme: er rāvūḵ ve süzme ġažīz yuḵāl süzme közlü ey zū tarafın ġažīz ve yuḵāl közün ey ġaž tarafihe süzdi Һarasa

Çeviri: Süzgeç, aynı zamanda süzme gözlü de denir bunun yanında gözünü süzdü anlamında közün süzdi denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: süz- “süzme” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 559), süz- “durchseihen, klären” (Grönbech, 1942, s. 227); Ter. T: süz- “süzme” (Toparlı vd, 2000, s. 141); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: süz- “süzme, temizlemek” (Eminoğlu, 2011, s. 278); Tuh. Z: süzme “süzgeç” (Atalay, 1945, s. 244), süzme “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 157); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

sağsağan

V nüshası 16b/1, D nüshası 25a/5-6, K nüshası 26b/4-5: سَغْسَغَنُ: العقق و يقال سَغْسَغَنُ

Çeviri yazı: sağsağan: el ‘aḵa‘ḵ ve yuḵāl saḵsaḵan

Çeviri: Saksığan aynı zamanda kaf ile saḵsaḵan da denir.

Sözlükler: DLT: sağızgan “saksığan” (Atalay, c.4, 1986, s. 483), sağızgan “magpie” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 152), sağızgan “saksığan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 800); CC: yok; Ter. T: sağızgan “saksığan” (Toparlı vd, 2000, s. 134); Dur. M: yok; Kav.

K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sagsagan “saksagan” (Atalay, 1945, s. 231), saşsağan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 45); King Dic: saşsağan “magpie” (Golden, 2000, s. 228), saksagan “saksagan” (Güner, 2017, s. 105); Bül. Müş: sayşayan “sroka” (Zajaczkowski, 1958, s. 44), saşsağan “saksagan” (Al-Turk, 2012, s. 176).

sik

V nüshası 16b/4, D nüshası 25a/6-7, K nüshası 26b/5-6: سِكْ: الزكر
مقابل الفرج

Çeviri yazı: sik: ez zekar muḳābil el farac

Çeviri: Erkeklik organı kadın organının zıddı.

Sözlükler: DLT: sik “sik” (Atalay, c.4, 1986, s. 521), sik “penis” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 161), sik “erkeklik organı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 823); CC: sik “erkeklik organı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 553), sik “penis” (Grönbech, 1942, 219); Ter. T: sik “erkeğin cinsel organı” (Toparlı vd, 2000, 1 s. 38); Dur. M: sik “erkeklik organı” (Toparlı, 2003, s. 106); Kav. K: sik “erkeklik organı” (Toparlı vd, 1999, s. 122); Kit. E: yok; Tuh. Z: sik “erkeklik aygıtı” (Atalay, 1945, s. 238), sik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 93); King Dic: sik “penis” (Golden, 2000, s. 212), sik “erkeklik organı” (Güner, 2017, s. 109); Bül. Müş: yok.

sökel

V nüshası 16b/5, D nüshası 25a/10, K nüshası 26b/7: سَكْل: المريض

Çeviri yazı: sökel: el marīz

Çeviri: Hasta.

Sözlükler: DLT: sökel “hasta” (Atalay, c. 4, 1986, s. 533), sökäl “sick” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 167), sökel “hasta” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 831); CC: yok; Ter. T: sökel “hasta” (Toparlı vd, 2000, s. 139); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: sökel “hasta” (Eminoğlu, 2011, s. 274); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: sökäl “chory” (Zajaczkowski, 1958, s. 47), sökel “sökel, hasta” (Al-Turk, 2012, s. 147).

sökelek

V nüshası 16b/6, D nüshası 25a/10, K nüshası 26b/7: سَكْلَك: المرض

Çeviri yazı: sökelek: el maraž

Çeviri: Hastalık.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: hayvanat “hastalık” (Toparlı vd, 2000, s. 139); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: hayvanat “hastalık” (Eminoğlu, 2011, s. 274); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Mûş: sôkâl(l)ik “choroba” (Zajaczkowski, 1958, s. 47), sôkelik “hastalık” (Al-Turk, 2012, s. 147).

sekiz

V nüshası 16b/6, D nüshası 25a/7, K nüshası 26b/7: سَكْزُ: ثمانییه

Çeviri yazı: sekiz: şemānīye

Çeviri: Sekiz.

Sözlükler: DLT: sekkiz “sayıda sekiz” (Atalay, c.4, 1986, s. 503), sākīz<sākkiz “eight” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 158), sekkiz “sekiz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 813); CC: sêgiz “sekiz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 807), segiz “acht” (Grönbech, 1942, s. 216); Ter. T: sekiz “sekiz” (Toparlı vd, 2000, s. 136); Dur. M: sekiz “sekiz sayısı” (Toparlı, 2003, s. 108); Kav. K: sekiz “sekiz” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: sekiz “sekiz sayısı” (Eminoğlu, 2011, s. 270); Tuh. Z: sekiz “sayıda sekiz” (Atalay, 1945, s. 235), sekiz “sekiz” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: sekiz “eight” (Golden, 2000, s. 241), sêkiz “sekiz” (Güner, 2017, s. 107); Bül. Mûş: sâkkiz “osiem” (Zajaczkowski, 1958, s. 45), sekkiz “sekiz” (Al-Turk, 2012, s. 180).

sikiş

V nüshası 16b/6, D nüshası 25a/8, K nüshası 26b/8: سِكْشُ: الجماع

Çeviri yazı: sikiş: el cimā‘

Çeviri: Cinsel ilişkide bulunma.

Sözlükler: DLT: sikiş “sikiş” (Atalay, c.4, 1986, s. 522), sikiş “mujama‘a” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 162), sikiş “sikişme” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 823); CC: yok; Ter. T: sik- “cinsel ilişkide bulunmak” (Toparlı vd, 2000, s. 138); Dur. M: yok; Kav. K: sik- “cinsel ilişkide bulunmak yatmak” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: yok; Tuh. Z: sik- “sikmek” (Atalay, 1945, s. 239), sikti “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 168); King Dic: yok; Bül. Mûş: yok.

seksen

V nüshası 16b/7, D nüshası 25a/8, K nüshası 26b/8: سَكْسَنُ: الثمانون

Çeviri yazı: seksen: eş şemānūn

Çeviri: Seksen.

Sözlükler: DLT: seksün “sayıda seksen” (Atalay, c.4, 1986, s. 504), säksän “eighty” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 158), seksän “seksen” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 813); CC: yok; Ter. T: seksen “seksen” (Toparlı vd, 2000, s. 136); Dur. M: seksen “seksen sayısı” (Toparlı, 2003, s. 104); Kav. K: seksen “seksen” (Toparlı vd, 1999, s. 122); Kit. E: yok; Tuh. Z: seksen “seksen” (Atalay, 1945, s. 235), seksen “seksen” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: seksen “eighty” (Golden, 2000, s. 243), sèksen “seksen” (Güner, 2017, s. 107); Bül. Müş: säksän “osiemdziesiąt” (Zajączkowski, 1958, s. 45), seksen “seksen” (Al-Turk, 2012, s. 182).

sülük

V nüshası 16b/11-12: سُلُوكُ: العلق الذي يتسبب بدن الانسان

Çeviri yazı: sülük: el ‘alîk ellezî yatassab bedenu’l insân

Çeviri: Sülük, insan bedenine yapışan bir hayvan.

D nüshası: yok.

K nüshası 26b/12-13: سُلُوكُ: العلق الذي يتسبب بدن الانسان

Çeviri yazı: sülük: el ‘alîk ellezî yatassabat bedenu’l insân

Çeviri: Sülük, insan bedenine yapışan bir hayvan.

Sözlükler: DLT: yok; CC: sülük “sülük” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 823), sülük “blutegel” (Grönbech, 1942, s. 226); Ter. T: sülük “sülük” (Toparlı vd, 2000, s. 140); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sülük “sülük” (Atalay, 1945, s. 243), sülük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 91); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

silig

V nüshası 16b/12: سِيلِغُ: الشاب الضريف

Çeviri yazı: silig: eş şebbu’l žarîf

Çeviri: Zarif adam.

D nüshası: yok.

K nüshası 26b/13: سِيلِغُ: الشاب الضريف

Çeviri yazı: silig: eş şebbu’l žarîf

Çeviri: Zarif adam.

Sözlükler: DLT: silig “temiz, ince, yakışıklı, tatlı dili” (Atalay, c.4, 1986, s. 522), silig “elegant, clean, handsome, fine-spoken” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 162), silig “zarif, temiz, yakışıklı ve güzel konuşan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 824); CC: sili “temiz, saf, bakire” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 814), sili “rein, keusch, unschuldig” (Grönbech, 1942, s. 220); Ter. T: yok; Dur. M:

yok; Kav. K: sil- “silmek” (Toparlı vd, 1999, s. 122); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: silü “useful, pleasant, pure” (Golden, 2000, s. 265), silü “faydalı, yararlı” (Güner, 2017, s. 109); Bül. Müş: yok.

sövlünçü

V nüshası 16b/12-13: سُؤْلُنْجُو: الشرايح و الشوا

Çeviri yazı: sövlünçü: eş şerâc ve eş şevâ

Çeviri: Kebap.

D nüshası: yok.

K nüshası 26b/13-14: سُؤْلُنْجُو: الشرايح و الشوا

Çeviri yazı: sövlünçü: eş şerâc ve eş şevâ

Çeviri: Kebap.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

selinçek

V nüshası 16b/13: سَلِنْجَكْ: المرجوحه

Çeviri yazı: selinçek: el mercūha

Çeviri: Salıncak.

D nüshası: yok.

K nüshası 26b/14: سَلِنْجَكْ: المرجوحه

Çeviri yazı: selinçek: el mercūha

Çeviri: Salıncak

Sözlükler: DLT: yok; CC: salın- “salınmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 804), salyn- “behängen” (Grönbech, 1942, s. 213); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: salın- “salınmak” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: salın- “salınmak, kibirle yürümek” (Eminoğlu, 2011, s. 269); Tuh. Z: salın- “salınmak” (Atalay, 1945, s. 232), salandı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 71); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

sili

V nüshası 16b/13: سِلِّي: ملمس

Çeviri yazı: sili: mulemmes

Çeviri: Düz, temiz, pürüzsüz.

D nüshası: yok.

K nüshası 26b/14: سِلِّي: ملمس

Çeviri yazı: sili: mulemmes

Çeviri: Düz, temiz, pürüzsüz.

Sözlükler: Sözcük, daha önce silig maddesinde incelenmiştir.

sümük

V nüshası 16b/15: سُمْكُ: المخاط

Çeviri yazı: sümük: el muḥāṭ

Çeviri: Sümük.

D nüshası: yok.

K nüshası 26b/15: سُمْكُ: المخاط

Çeviri yazı: sümük: el muḥāṭ

Çeviri: Sümük.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: sümük “sümük” (Toparlı vd, 2000, s. 140); Dur. M: yok; Kav. K: simkirik “sümük” (Toparlı vd, 1999, s. 122); Kit. E: yok; Tuh. Z: sümükürük “sümük” (Atalay, 1945, s. 243), sümükürük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 155); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

sümülgün

V nüshası 16b/15: سُمْلُكُنْ: غيبه ذهن المريض في مرضه

Çeviri yazı: sümülgün: ğaybe zih̄n el marīz fī marzahu

Çeviri: Hastanın hasta olduğu zaman yaşadığı zihin kaybı durumu.

D nüshası: yok.

K nüshası 26b/15-16: سُمْلُكُنْ: غيبه ذهن المريض في مرضه

Çeviri yazı: sümülgün: ğaybe zih̄n el marīz fī marzahu

Çeviri: Hastanın hasta olduğu zaman yaşadığı zihin kaybı durumu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sümülde- “kansırmak” (Atalay, 1945, s. 243), sümülde “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 67); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

semüz

V nüshası 16b/16-17: سَمِزُ: السمين بالتركماني و يكسر الميم بالقبجاقى سمر بالزاي السمين

Çeviri yazı: semiz: es semin bi't turkmānī el yeksir el mīm bil kıbcākī semüz bi'z zā es semin

Çeviri: Besili, Türkmençe semiz Kıpçakça semüz.

D nüshası: yok.

K nüshası 26b/16-27a/1: سَمِزُ: السمين بالتركماني و يكسر الميم بالقبجاقى

Çeviri yazı: semiz: es semin bi't turkmānī el yeksir el mīm bil kıbcākī

Çeviri: Besili, Türkmençe semiz Kıpçakça semüz.

Sözlükler: DLT: semüz “semiz” (Atalay, c.4, 1986, s. 505), sāmīr/sāmīz “fat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 158), semiz/semüz “hayvanların semiz olanı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 813); CC: sēmīz “yağlı, besili, semiz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 550), semiz “fett” (Grönbech, 1942, s. 216); Ter. T: semiz “semiz, besili” (Toparlı vd, 2000, s. 136); Dur. M: semiz “semiz” (Toparlı, 2003, s. 104); Kav. K: semiz “semiz” (Toparlı vd, 1999, s. 122); Kit. E: semüz “semiz, besili, yağlı” (Eminoğlu, 2011, s. 270); Tuh. Z: semiz “semiz” (Atalay, 1945, s. 235), semizlik “semizlik” (Al-Türk, 2006, s. 190); King Dic: semiz “fat” (Golden, 2000, s. 263), sēmīz “şişman, besili, temiz” (Güner, 2017, s. 108); Bül. Mūs: yok.

sınuḵ

V nüshası 16b/20: سِنُوقُ: المكسور

Çeviri yazı: sınuḵ: el meksūr

Çeviri: Kırık.

D nüshası: yok.

K nüshası 27a/4: سِنُوقُ: المكسور

Çeviri yazı: sınuḵ: el meksūr

Çeviri: Kırık.

Sözlükler: DLT: sınıḵ “sınık, kırılmış” (Atalay, c.3, 1986, s. 517), sīnuq/sīnuḵ “maksūr” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 160), sınıḵ “kırık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 820); CC: sınıḵ “kırılmış, kırık” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 552), synuq “zerbrochen” (Grönbech, 1942, s. 229); Ter. T: sınıḵ “kırık” (Toparlı vd, 2000, s. 137); Dur. M: yok; Kav. K: şındur- “kırmak” (Toparlı vd, 1999, s. 272); Kit. E: sınıḵ “kırık, kırılmış” (Eminoğlu, 2011, s. 272); Tuh. Z: sınıḵ “kırılmış” (Atalay, 1945, s. 237), şınıḵ “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 159); King Dic: sīnuq “broken” (Golden, 2000, s. 271), sınıḵ “kırılmış, kırık” (Güner, 2017, s. 109); Bül. Mūs: yok.

sunḵur

V nüshası 16b/20: سُنُوقُ: طائر يسمي به

Çeviri yazı: sunḵur: ṭāyīr yusemmi bih

Çeviri: Bu isimle anılan bir kuş.

D nüshası: yok.

K nüshası 27a/4-5: سُنُوقُ: طائر يسمي به

Çeviri yazı: sonḵur: ṭā’ir yusemmi bih

Çeviri: Bu isimle anılan bir kuş.

Sözlükler: DLT: songkur “sonkur kuşu, yırtıcı kuşlardan biri” (Atalay, c.3, 1986, s. 381), sunqur “a bird of prey, smaller than toyrl” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 169), sunqur “yırtıcı kuşlardan birinin adı, sungur” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 836); CC: songur “doğan kuşu” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 555), sonqur “falke” (Grönbech, 1942, s. 222); Ter. T: sunqur “aksungur” (Toparlı vd, 2000, s. 140); Dur. M: sunqur “akdoğan (özel ad)” (Toparlı, 2003, s. 107); Kav. K: sunqur “sunkur özel isim” (Toparlı vd, 1999, s. 123); Kit. E: yok; Tuh. Z: sunkur “kara kuş, köle adı” (Atalay, 1945, s. 242), sunqur “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 125); King Dic: sonqur “gerfalcon” (Golden, 2000, s. 226), sunqur “doğan benzeyen yırtıcı avcı kuş, sungur” (Güner, 2017, s. 111); Bül. Müş: sonqur “sokól” (Zajaczkowski, 1958, s. 46), sunqur “sungur, doğan cinsi” (Al-Turk, 2012, s. 172).

sen

V nüshası 16b/20: سَنْ: مضمّر بمعني انت

Çeviri yazı: sen: muḏammir bi ma‘na ente

Çeviri: Sen zamiri.

D nüshası: yok.

K nüshası 27a/5: سَنْ: مضمّر بمعني انت

Çeviri yazı: sen: muḏammir bi ma‘na ente

Çeviri: Sen zamiri.

Sözlükler: DLT: sen “sen” (Atalay, c.4, 1986, s. 505), sän “you” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 158), sen “sen” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 813); CC: sen “sen” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 808), sen “du” (Grönbech, 1942, s. 217); Ter. T: sen “sen” (Toparlı vd, 2000, s. 136); Dur. M: sen “sen” (Toparlı, 2003, s. 104); Kav. K: sen “sen” (Toparlı vd, 1999, s. 122); Kit. E: sen “sen, teklik ikinci kişi zamiri” (Eminoğlu, 2011, s. 270); Tuh. Z: sen “sen anlamına” (Atalay, 1945, s. 235), senden “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 220); King Dic: sen “thou” (Golden, 2000, s. 312), sèn “sen” (Güner, 2017, s. 108); Bül. Müş: sän “ty” (Zajaczkowski, 1958, s. 45), sen “sen şahıs zamiri” (Al-Turk, 2012, s. 222).

sünjü

V nüshası 16b/23: سُنْجُو: الرمح

Çeviri yazı: sünjü: er ramḥ

Çeviri: Mızrak.

D nüshası: yok.

K nüshası 27a/7: سُنُّو: الرمح

Çeviri yazı: sünjü: er ramh

Çeviri: Mızrak.

Sözlükler: DLT: sünğü “süngü, mızrak, kargı” (Atalay, c.4, 1985, s. 549), sünjü “lance, spear” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 171), sünjü “mızrak, kargı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 840); CC: sünjü “mızrak, kargı, süngü” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 823), sünjü “lanze” (Grönbech, 1942, s. 226); Ter. T: süngü “süngü” (Toparlı vd, 2000, s. 140); Dur. M: süngi “süngü” (Toparlı, 2003, s. 107); Kav. K: süngü “süngü” (Toparlı vd, 1999, s. 123); Kit. E: sünjü “süngü, mızrak” (Eminoğlu, 2011, s. 277); Tuh. Z: süngü “süngü” (Atalay, 1945, s. 243), sünjü “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 97); King Dic: süngü “lance” (Golden, 2000, s. 177), süngü “süngü” (Güner, 2017, s. 112); Bül. Müş: yok.

señir

V nüshası 16b/23: سَنِر: الراية

Çeviri yazı: señir: er rābīyye

Çeviri: Tepelik.

D nüshası: yok.

K nüshası 27a/7-8: سَنِر: الراية

Çeviri yazı: señir: er rābīyye

Çeviri: Tepelik.

Sözlükler: DLT: sengir “dağ çıkıntısı, dağ burnu, herhangi bir duvarın ucu” (Atalay, c.3, 1986, s. 362), sāñir “peak (mountain); end (wall)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 159), señir “dağ burnu, duvarın kenarı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 814); CC: señir “yüksek, yüce, ulu” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 810), señir “felsen” (Grönbech, 1942, s. 218); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

siñir

V nüshası 16b/23: سِينِر: العصب

Çeviri yazı: siñir el ‘aşab

Çeviri: Asap.

D nüshası : yok

K nüshası 27a/8: سِينِر: العصب

Çeviri yazı: siñir el ‘aşab

Çeviri: Asap.

Sözlükler: DLT: singir “sinir” (Atalay, c.3, 1986, s. 362), siñir “nerve” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 163), siñir “sinir” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 825); CC: siñir “sinir” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 553), siñir “nerv” (Grönbech, 1942, s. 220); Ter. T: siñir “sinir” (Toparlı vd, 2000, s. 138); Dur. M: siñir “sinir” (Toparlı, 2003, s. 106); Kav. K: yok; Kit. E: siñir “sinir” (Eminoğlu, 2011, s. 273); Tuh. Z: singir “sinir” (Atalay, 1945, s. 239), siñir “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 123); King Dic: singir “nerve, sinew” (Golden, 2000, s. 214), siñir/sinir “sinir” (Güner, 2017, s. 110); Bül. Müş: sin(g)ir “nerw” (Zajaczkowski, 1958, s. 45), singir “sinir” (Al-Turk, 2012, s. 131).

sünük

V nüshası 17a/1: سُنُكُ: العظم

Çeviri yazı: sünük: el ‘azm

Çeviri: Kemik.

D nüshası: yok.

K nüshası 27a/8: سُنُكُ: العظم

Çeviri yazı: sünük: el ‘azm

Çeviri: Kemik.

Sözlükler: DLT: süngük(g) “kemik” (Atalay, c.4, 1986, s. 549), sünük “bone” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 171), sünük “kemik” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 840); CC: sövek “kemik” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 556), sövek “knachen” (Grönbech, 1942, s. 223); Ter. T: sünük “kemik” (Toparlı vd, 2000, s. 140); Dur. M: yok; Kav. K: sövek “kemik” (Toparlı vd, 1999, s. 123); Kit. E: sünük “kemik” (Eminoğlu, 2011, s. 277); Tuh. Z: süvek “kemik” (Atalay, 1945, s. 244), süweñ/sünük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 103-104); King Dic: yok; Bül. Müş: sönük/şönük “kość” (Zajaczkowski, 1958, s. 47), şönük “sünük, kemik” (Al-Turk, 2012, s. 131).

señek

V nüshası 17a/1: سَيْنَكُ: الجره

Çeviri yazı: seņek: el cerre

Çeviri: Testi.

D nüshası: yok.

K nüshası 27a/8: سَيْنَكُ: الجرة

Çeviri yazı: sepek: el cerre

Çeviri: Testi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sinek “levha” (Atalay, 1945, s. 239), sinek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 148); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

sövük

V nüshası 17a/2: سُوكُ: العظم

Çeviri yazı: sövük: el ‘azm

Çeviri: Kemik.

D nüshası: yok.

K nüshası 27a/10: سُوكُ: العظم

Çeviri yazı: sövük: el ‘azm

Çeviri: Kemik.

Sözlükler: Sözcük, daha önce sünek maddesinde incelenmiştir.

süvü

V nüshası 17a/3: سوو: البيكار

Çeviri yazı: süvü: el baykār

Çeviri: Pergel.

D nüshası: yok.

K nüshası 27a/10-11: سوو: البيكار

Çeviri yazı: süvü: el baykār

Çeviri: Pergel.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

sevgü

V nüshası 17a/3: سَوْكُو: المحبوب

Çeviri yazı: sevgü: el maḥbūb

Çeviri: Sevgi, sevgili.

D nüshası: yok.

K nüshası 27a/11: سَوْكُو: المحبوب

Çeviri yazı: sevgü: el maḥbūb

Çeviri: Sevgi, sevgili.

Sözlükler: DLT: sewüklük “sevgi” (Atalay, c. 4, 1986, s. 509), säwüklük “ḥubb” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 159), sewüglük “sevgi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 816); CC: sövmek “sevgi, aşk” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 556), sövmek “liebe” (Grönbech,

1942, s. 219); Ter. T: sevgü “sevgi” (Toparlı vd, 2000, s. 157); Dur. M: sev- “sevmek” (Toparlı, 2003, s. 105); Kav. K: sev- “sevmek” (Toparlı vd, 1999, s. 122); Kit. E: sevgüglük “sevgi, aşk, destek” (Eminoğlu, 2011, s. 271); Tuh. Z: yok; King Dic: sevingen “pleased” (Golden, 2000, s. 267), sevingen “neşeli, mutlu, sevinçli” (Güner, 2017, s. 108); Bül. Müş: sävtügüm “przyjaciel, kochany, drogi” (Zajaczkowski, 1958, s. 45), sewtügüm “sevdiğim, dostum” (Al-Turk, 2012, s. 141).

süvrüçibin

V nüshası 17a/3-4: سُورُو جِبْنُ: البعوض مركب من سُورُو بمعنى رقيق الطرف محدود و جِبْنُ البعوض

Çeviri yazı: süvrüçibin: el ba‘üz mürekkep süvrü bi ma‘na raķīķ et taraf maħdūd cibin el ba‘üz

Çeviri: Sivrisinek, süvrü ve cibin sözcüklerinden oluşmuştur.

D nüshası: yok.

K nüshası 27a/11-12: سُورُو جِبْنُ: البعوض مركب من سُورُو بمعنى رقيق الطرف محدود و جبن الذباب

Çeviri yazı: süvrüçibin: el ba‘üz mürekkep sivrü bi ma‘na raķīķ et taraf maħdūd cibin ez zubāb

Çeviri: Sivrisinek, sivrü ve cibin sözcüklerinden oluşmuştur.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok); Tuh. Z: sürü şibin “sivrisinek” (Atalay, 1945, s. 243), süwri şibin “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 61); King Dic: yok; Bül. Müş: sivriçibin “komar, moskit” (Zajaczkowski, 1958, s. 45), siwirçibin “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 161).

şebşebi⁵⁸

V nüshası 17a/8: شَبْشَبِي: المندلق

Çeviri yazı: şebşebi: el mundalaķ

Çeviri: ?

D nüshası 25a/12: شَبْشَبِي: المندلق

Çeviri yazı: şebşebi: el mundalaķ

Çeviri: ?

K nüshası 27a/15: شَبْشَبِي: المندلق

Çeviri yazı: şebşebi: el mundalaķ

Çeviri: ?

⁵⁸ Toparlı kıpçak Türkçesi sözlüğü’nde şebşeb olarak okumuş.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şırşa

V nüshası 17a/10-11: شِرْشَا: الشاطر و هي منقوله من الفارسيه مركبه من شر الاسد و شاه الملك

Çeviri yazı: şırşa: eş şātır ve hiye menķüle min el fārīsīyye murekkeb min şar el esed ve šāh el me mulk

Çeviri: Zeki, Farsça bir sözcüktür şir ve şah sözcüklerinden oluşmuştur.

D nüshası 25a/12-13: شِرْشَا: الشاطر و هي منقوله من الفارسيه مركبه من شر الاسد و شاه الملك

Çeviri yazı: şırşa: eş şātır ve hiye menķüle min el fārīsīyye murekkeb min şar el esed ve šāh el me mulk

Çeviri: Zeki, Farsça bir sözcüktür şir ve şah sözcüklerinden oluşmuştur.

K nüshası 27a/15-27b/1: شِرْشَا: الشاطر و هي منقوله من الفارسيه مركبه من شر الاسد و شاه الملك

Çeviri yazı: şırşa: eş şātır ve hiye menķüle min el fārīsīyye murekkeb min şar el esed ve šāh el me mulk

Çeviri: Zeki, Farsça bir sözcüktür şir ve şah sözcüklerinden oluşmuştur.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şırşa “sırça”⁵⁹ (Atalay, 1945, s. 247), şırşa “anlam verilmemiştir” (Al-Turk, 2006, s. 101); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şār

V nüshası 17a/11-12, D nüshası 25a/14, K nüshası 27b/1-2: شَار: المدينة و هي منقوله من الفارسي و هي بالفارسي شَهْرُ

Çeviri yazı: şār: el medīne ve hiye menķüle min el fārsī ve hiye bil fārsī şehir

Çeviri: Şehir, Farsça bir sözcüktür, Farsça söylenişi şehir’dir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: şaar “şehir” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 560), šahar “stadt” (Grönbech, 1942, s. 230); Ter. T: şehir “şehir” (Toparlı vd, 2000, s. 141); Dur. M: şār “şehir” (Toparlı, 2003, s. 108);

⁵⁹ Sözcük, madde başındaki isimle uyuşmuyor muhtemelen ses benzerliği ya da sırça sözcüğündeki ses değişimi sonucu oluşmuştur.

Kav. K: şar “şehir” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: şehir “şehir” (Eminoğlu, 2011, s. 278); Tuh. Z: şar “şehir” (Atalay, 1945, s. 246), şar “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 161); King Dic: yok; Bül. Müş: şar “miasto” (Zajaczkowski, 1958, 48), şar “şehir” (Al-Turk, 2012, s. 74).

şış

V nüshası 17a/14, D nüshası 25a/15, K nüshası 27b/2: شِيشْ. السبخ

Çeviri yazı: şış: es sîh

Çeviri: Şış.

Sözlükler: DLT: şış “şış, tutmaç yedikleri şış” (Atalay, c. 4, 1986, s. 557), siş/sîş “skewer, instrument for arranging tutmâc” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 164), şış “kendisiyle tutmaç yenilen şış” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 845); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: şış “şış” (Toparlı, 2003, s. 110); Kav. K: şışlık “kebab” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: yok; Tuh. Z: şış “şış” (Atalay, 1945, s. 248), şış “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 106); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şış börek

V nüshası 17a/14, D nüshası 25b/1, K nüshası 27b/3: شِيشْ بُرْكْ: قطع
من العجين بطبخ معروفه

Çeviri yazı: şış börek: kaṭ‘ min el ‘acîn bi’ṭ ṭabḥ ma‘rûfe

Çeviri: Börek, bilinen bir yemektir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: şîş bōrāk “pierogi lub poszteciki z rożna” (Zajaczkowski, 1958, 49), şış börek “puf böreği” (Al-Turk, 2012, s. 134).

şış

V nüshası 17a/15, D nüshası 25b/1, K nüshası 27b/3: شِيشْ: الورم

Çeviri yazı: şış: el verem

Çeviri: Şış.

Sözlükler: DLT: şış “şişmiş olan her nesne, yumru” (Atalay, c.3, 1986, s. 125), sîş “swelling or tumor” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 164), şîş “vücuttaki şış” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 821); CC: şış- “kabarmak, şişmek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 824), şîş- “anschwellen” (Grönbech, 1942, s. 231); Ter. T: şış “şış” (Toparlı vd, 2000, s. 141); Dur. M: şış “şış” (Toparlı, 2003, s. 110); Kav. K: şış- “şişmek” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: şişük(g) “şişik,

şışmış, yumru” (Eminoğlu, 2011, s. 279); Tuh. Z: şış- “şışmek” (Atalay, 1945, s. 248), şışti “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 172); King Dic: şîşman “swelling, tumor” (Golden, 2000, s. 274), şışmek “şışkinlik, tümör” (Güner, 2017, s. 113); Bül. Müş: şîş “obrzemie, guz” (Zajaczkowski, 1958, s. 48), şış “şış, şışkinlik” (Al-Turk, 2012, s. 151).

şışek

V nüshası 17a/15-16, D nüshası 25b/2, K nüshası 27b/4: شِشْكَ: الثَّني من الغنم

Çeviri yazı: şışek: eş şāni min el ğanem

Çeviri: İki yaşındaki koyun.

Sözlükler: DLT: tişek “şışek, iki yaşını bitirerek üçüne basmış olan koyun” (Atalay, c.4, 1986, s. 626), tişäk “sheep in third year” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 191), tişek “iki yaşındaki koyun” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 884); CC: yok; Ter. T: şışek “2 yaşındaki koyun” (Toparlı vd, 2000, s. 141); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şışek “oğlak” (Atalay, 1945, s. 248), şışek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 80); King Dic: yok; Bül. Müş: şîşäk “owca dwvletnia” (Zajaczkowski, 1958, s. 48), şışek “şışek, iki yaşında koyun” (Al-Turk, 2012, s. 120).

şası közlü

V nüshası 17a/16, D nüshası 25b/3, K nüshası 27b/4-5: شَشْ كُزْلُو: اي نو عين حواء

Çeviri yazı: şası közlü: ey zū ‘aynen ħavlā’

Çeviri: Her iki gözü de şası olan.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şası “şası” (Atalay, 1945, s. 246), şası “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 40); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şaklak

V nüshası 17a/17, D nüshası 25b/4, K nüshası 27b/5: شَقْلَقُ: الرجل السفیه

Çeviri yazı: şaklak: er recul es sefīye

Çeviri: İşsiz, aylak adam.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şaklak “beyinsiz” (Atalay, 1945, s. 245), şaklak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 103); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şakird

V nüshası 17a/19, D nüshası 25b/4-5, K nüshası 27b/7: شَكْرِدُ: المستاجر
و هو منقوله من الفارسي

Çeviri yazı: şakird: el mustācar ve huve menķūle min el fārsī

Çeviri: Şakird, Farsçadan alınmış bir sözcüktür.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: şākird “köle” (Toparlı vd, 2000, s. 141); Dur. M: şākird “delikanlı, genç” (Toparlı, 2003, s. 108); Kav. K: şekirt “çırak” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: şākirdlik “öğrencilik, çıraklık” (Eminoğlu, 2011, s. 278); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şalgam

V nüshası 17a/20: شَلْغَم: الشَّلْجَم و هو مُتْرَك

Çeviri yazı: şalgam: el şalcam ve huve muterreke

Çeviri: Şalgam ve bu sözcük Türkçeleştirilmiştir.

D nüshası 25b/5-6: شَلْغَم: الشَّلْجَم و هو مُتْرَك الشين

Çeviri yazı: şalgam: el şalcam ve huve muterreke eş şin

Çeviri: Şalgam ve bu sözcük Türkçeleştirilmiştir.

K nüshası 27b/8: شَلْغَم: الشَّلْجَم و هو مُتْرَك

Çeviri yazı: şalgam: el şalcam ve huve muterreke

Çeviri: Şalgam ve bu sözcük Türkçeleştirilmiştir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: şalgam “şalgam” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 560), şalyam “rübe” (Grönbech, 1942, s. 230); Ter. T: yok; Dur. M: şalgam “şalgam” (Toparlı, 2003, s. 108); Kav. K: şalkam “şalgam” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: yok; Tuh. Z: şalgam “şalgam” (Atalay, 1945, s. 245), şalgam “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 149); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şimdi

V nüshası 17a/22-23-17b/1-2: شِمْدِي: الان و كان اصله أش بمعني هَا الّتي
لِلتَّنْبِيهِ وَ اِمْدِي الان ثم حُزِفَ مَهْنَا الهمره و نقلت حركة همره اِمْدِي الي الشين الساكنه و
حُزِفَت همزه أش فقالو اَشِمْدِي يقال شِمْدِي كَلْكَمَنَ معناه الساعه احي

Çeviri yazı: şimdi: el ānn ve kân āşlıha uş bi ma‘nahā elletī lil tenbīh
ve imdi el ānn şumme ħazife muhnā el hemre ve naķalat ħarkete
hemre imdi ile eş şin es sākine ve ħazife hemzehe uş faķālū uşimdi
yuķāl şimdi kelgemen ma‘nāha es sā‘a ecī

Çeviri: Şimdi, uş ve imdi sözcüklerinden oluşmuştur, uş’un ünlüsü
imdi ile birleşmiştir ve şimdi oluşmuştur. Şimdi kelgemen ile
geleceğim saat denmek istenir.

D nüshası 25b/6-10: شِمْدِي: الان و كان اصله أَشْ بِمَعْنِي هَا الَّتِي لِلتَّنْبِيهِ وَ اِمْدِي
الان ثم حَزَفَ مَهْنَا الهمره و نقلت حركة همره اِمْدِي الي الشين الساكنه و حَزَفَتْ هَمْزَه
أَشْ فَقَالُو شِمْدِي يَقَال شِمْدِي كَلْكَمَنْ مَعْنَاهُ السَاعَةُ اِجِيْ

Çeviri yazı: şimdi: el ānn ve kân āşlıha uş bi ma‘nahā elletī lil tenbīh
ve imdi el ānn şumme ħazife muhnā el hemre ve naḳalat ħarkete
hemre imdi ile eş şīn es sākinе ve ħazife hemzehe uş faḳālū uşimdi
yukāl şimdi kелgemen ma‘nāha es sā‘a ecī

Çeviri: Şimdi, uş ve imdi sözcüklerinden oluşmuştur, uş’un ünlüsü
imdi ile birleşmiştir ve şimdi oluşmuştur. Şimdi kелgemen ile
geleceğim saat denmek istenir.

K nüshası 27b/8-12: شِمْدِي: الان و كان اصله أَشْ بِمَعْنِي هَا الَّتِي لِلتَّنْبِيهِ وَ اِمْدِي
الان ثم حَزَفَ مَهْنَا الهمره و نقلت حركة همزة اِمْدِي الي الشين الساكنه و حَزَفَتْ هَمْزَه
أَشْ فَقَالُو شِمْدِي يَقَال شِمْدِي كَلْكَمَنْ مَعْنَاهُ السَاعَةُ اِجِيْ

Çeviri yazı: şimdi: el ānn ve kân āşlıha uş bi ma‘nahā elletī lil tenbīh
ve imdi el ānn şumme ħazife muhnā el hemre ve naḳalat ħarkete
hemre imdi ile eş şīn es sākinе ve ħazife hemzehe uş faḳālū uşimdi
yukāl şimdi kелgemen ma‘nāha es sā‘a ecī

Çeviri: Şimdi, uş ve imdi sözcüklerinden oluşmuştur, uş’un ünlüsü
imdi ile birleşmiştir ve şimdi oluşmuştur. Şimdi kелgemen ile
geleceğim saat denmek istenir.

Sözlükler: DLT: uş “şimdi, işte, gibi” (Atalay, c.4, 1986, s. 700), oş
“thus, now” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 43), uş “böylece, şimdi”
(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 925); CC: yok; Ter. T: yok; Dur.
M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şimdi “şimdi” (Atalay,
1945, s. 248), şimdi “şimdi” (Al-Turk, 2006, s. 233); King Dic: yok;
Bül. Müş: şimdi “teraz w tej chwili, obecnie” (Zajęczkowski, 1958,
s. 48), şimdi “şimdi, hâlâ, el’an” (Al-Turk, 2012, s. 194).

şamğacı/şamağacı

V nüshası 17b/2-5: شَمْعَجِي: شجر الشام و حَزَفَتْ هَمْزَه اَعْجَ و نقلت حركتها الي
الساكن قبلها و قولهم شِمْدِي وَ شَمْعَجِي لَيْسَ فِي الْحَقِيقَةِ مِنْ عِلْمٍ لَانْ هَذَا تَغْيِيرُ عَرْضِ
والتركيب

Çeviri yazı: şamağacı: şecer eş şām ve ħazafat hemzehe ağaç ve
naḳalat ħarkahatā ile es sākin ḳabliḥā ve ḳavluhum şimdi şamağacı
leyse fī el ḥaḳīḳa min ‘ilm lā ān hezā tağayyar ‘arz ve’t terkīb

Çeviri: Çam ağacı, şimdi sözcüğünde olduğu gibi iki farklı
sözcükten oluşmuş ve ağaç sözcüğündeki a sesi şam sözcüğüyle
birleşmiştir.

D nüshası 25b/10-12: شَمْعَجِي: شجر الشام و حرفت همزه أَعَج و نقلت حركتها الي الساكن قبلها و قولهم شِمْدِي و شَمْعَجِي ليس في الحقيقة من علم لان هذا تغير عرض التركيب

Çeviri yazı: şamağacı: şecer eş şām ve hazafat hemzehe ağaç ve naḳalat harkahatā ile es sākin ḳablihā ve ḳavluhum şimdi şamağacı leyse fī el ḥaḳīḳa min ‘ilm lā ān hezā tağayyar ‘arz ve’t terkīb
Çeviri: Çam ağacı, şimdi sözcüğünde olduğu gibi iki farklı sözcükten oluşmuş ve ağaç sözcüğündeki a sesi şam sözcüğüyle birleşmiştir.

K nüshası 27b/12-15: شَمْعَجِي: شجر الشام و حرفت همزة أَعَج و نقلت حركتها الي الساكن قبلها و قولهم شِمْدِي و شَمْعَجِي ليس في الحقيقة من علم اللغة لان هذا تغير عرض التركيب

Çeviri yazı: Şamağacı: şecer eş şām ve hazafat hemzehe ağaç ve naḳalat harkahatā ile es sākin ḳablihā ve ḳavluhum şimdi şamağacı leyse fī el ḥaḳīḳa min ‘ilm el luğa lā ān hezā tağayyar ‘arz ve’t terkīb
Çeviri: Çam ağacı, şimdi sözcüğünde olduğu gibi iki farklı sözcükten oluşmuş ve ağaç sözcüğündeki a sesi şam sözcüğüyle birleşmiştir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: şam ağacı “çam ağacı” (Toparlı vd, 2000, s. 141); Dur. M: şam ağacı “çam ağacı” (Toparlı, 2003, s. 108); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şanus

V nüshası 17b/6: شَنْسُ: الفتر

Çeviri yazı: şanus: el fatr

Çeviri: Baş parmağı ile işaret parmağı arasındaki mesafe.

D nüshası 25b/13: شَنْسُ: القبر

Çeviri yazı: şanus: el ḳabr

Çeviri: Mezar.

K nüshası 27b/15: شَنْسُ: الفتر

Çeviri yazı: şanus: el fatr

Çeviri: Baş parmağı ile işaret parmağı arasındaki mesafe.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şu

V nüshası 17b/7, D nüshası 25b/13, K nüshası 27b/16: سُو: المأ

Çeviri yazı: şu: el mā’

Çeviri: Su.

Sözlükler: DLT: suw “su” (Atalay, c.4, 1986, s. 543), suw “water” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 169), suw “su” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 836); CC: su “su” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 557), su “wasser” (Grönbech, 1942, s. 224); Ter. T: şu “su” (Toparlı vd, 2000, s. 139); Dur. M: şu “su” (Toparlı, 2003, s. 107); Kav. K: şu “su” (Toparlı vd, 1999, s. 123); Kit. E: suv “su” (Eminoğlu, 2011, s. 123); Tuh. Z: su “su” (Atalay, 1945, s. 242), şuw “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 161); King Dic: su “water” (Golden, 2000, s. 245), su “su” (Güner, 2017, s. 111); Bül. Müş: su syryy “bowól” (Zajączkowski, 1958, s. 47), şuşıgırı “camus, erkek dana” (Al-Turk, 2012, s. 119).

şuluv

V nüshası 17b/7, D nüshası 25b/15, K nüshası 27b/16: صَوْلُ: المورد

Çeviri yazı: şuluv: el mavrada

Çeviri: Sulu yer.

Sözlükler: DLT: suvuk “sıvık, cıvık, sulu, durultularak akar haline getirilen her şey; ağaç ve kuyruk gibi şeylerin upuzun ve çırıl çıplak kalmış hali (Kıpçakça)” (Atalay, c.3, 1986, s. 163), siviq “watery (liquid)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 170), suvuk “yumuşak sıvı, Kıpçak lehçesinde katır kuyruğu gibi kılı az, uzun kuyruk, ağaç vb.” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 836); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: suvlug “sulu” (Eminoğlu, 2011, s. 277); Tuh. Z: yok; King Dic: suwluğ “water trough, water vessel” (Golden, 2000, s. 181), suwluğ “su kabı, suluk” (Güner, 2017, s. 112); Bül. Müş: yok.

şoluncan

V nüshası 17b/7: صَوْلُنْجَن: العلق

Çeviri yazı: şoluncan: el ‘alığ

Çeviri: Solucan.

D nüshası 25b/14: صَوْلُنْجَن: دود البطن و يقال للعلق

Çeviri yazı: şoluncan: devd el baṭn ve yuḳāl lil ‘alığ

Çeviri: Mide solucanı veya solucan.

K nüshası 27b/16: صَوْلُنْجَن: العلق

Çeviri yazı: şoluncan: el ‘alığ

Çeviri: Mide solucanı veya solucan.

Sözlükler: DLT: sowaşgan “solucan yüzünden olan sarılık hastalığı” (Atalay, c.4, 1986, s. 531), sowaşyan “tapeworm” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 166), sowaşgan “sarılık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 829); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sogulcan “sovuşcan” (Atalay, 1945, s. 240), sowuşan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 91); King Dic: yok; Bül. Müş: savlaçan “pijawka” (Zajączkowski, 1958, s. 46), şowlaçan “solucan, sülük” (Al-Turk, 2012, s. 87).

şu taşı

V nüshası 17b/7, D nüshası 25b/14, K nüshası 27b/16: صُوْطَیْ: حَجَرُ
ال ما

Çeviri yazı: şu taşı: haccer el mā’

Çeviri: Su taşı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şu tartarı

V nüshası 17b/8, D nüshası 25b/15, K nüshası 28a/1: صُوْطَرَطَرِي: دِيكُ الْمَا

Çeviri yazı: şu tartarı: dīk el mā’

Çeviri: Su horozu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: su tartary “kogut wodny” (Zajączkowski, 1958, s. 47).

şobu

V nüshası 17b/9-10, D nüshası 26a/1-2, K nüshası 28a/1: صُوبُو: اِسِيْل
و يُقَالُ صُوبِي

Çeviri yazı: şobu: esīl ve yuḳāl şobı

Çeviri: İnce ve aynı zamanda şobı denir.

Sözlükler: DLT: subı/söbi “uzun ve sivri nesne- yuvarlak olmayan-” (Atalay, c.3, 1986, s. 217), subı “long and pointed; not round” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 167), söbi “uzun ve sivri olan şey” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 830); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şabçak

V nüshası 17b/10, D nüshası 26a/2, K nüshası 28a/2: صَبْجَقُ: الصَطْل

Çeviri yazı: şabçak: eş şaṭıl

Çeviri: Kova, hamam tası.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şobşavuk

V nüshası 17b/10-11: صُبُصُوقُ: الشديد البرد

Çeviri yazı: şobşavuk: eş şedîd el berd

Çeviri: Sopsoğuk.

D nüshası 26a/2: صُبُصُوقُ: الشديد البرد

Çeviri yazı: şobşavuk: eş şedîd el berd

Çeviri: Sopsoğuk.

K nüshası 28a/3: صَبِصُوقُ: الشديد البرد

Çeviri yazı: şobşavuk: eş şedîd el berd

Çeviri: Sopsoğuk.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şıbzgı

V nüshası 17b/12-13: صِبْرُغِي: الشبابه و تقدمت في حرفي السين

Çeviri yazı: şıbzgı: eş şebbābe ve taḳaddamat fî ḫarfî es sîn

Çeviri: Düdük, zurna sin harfî ile de başlar.

D nüshası 26a/3-4: صِبْرُغِي: الشبابه و تقدمت في حرفي الشين

Çeviri yazı: şıbzgı: eş şebbābe ve taḳaddamat fî ḫarfî eş şîn

Çeviri: Düdük, zurna şin harfî ile de başlar.

K nüshası 28a/4-5: صِبْرُغِي: الشبابه و تقدمت في حرفي السين

Çeviri yazı: şıbzgı: eş şebbābe ve taḳaddamat fî ḫarfî es sîn

Çeviri: Düdük, zurna şin harfî ile de başlar.

Sözlükler: Sözcük, daha önce şıbzgı maddesinde incelenmiştir.

şap

V nüshası 17b/13, D nüshası 26a/5, K nüshası 28a/6: صَبْ: النصاب

Çeviri yazı: şab: en nişāb

Çeviri: Sap.

Sözlükler: DLT: sap “sap, kılıç veya bıçak sapı” (Atalay, c.3, 1986, s. 145), sâp “handle” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 154), sap “kılıç ve bıçağın sapı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 803); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sap “sap” (Atalay, 1945, s. 232), şap “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 166); King Dic: sap “its (the knife’s) handle” (Golden, 2000, s. 288), sap “bıçak sapı” (Güner, 2017, s. 106); Bül. Müş: yok.

şapşarı

V nüshası 17b/14, D nüshası 26a/5, K nüshası 28a/6: صَبْصَرِي: لشديد
الصفرة

Çeviri yazı: şabşarı: eş şedîd eş şufra

Çeviri: Sapsarı.

Sözlükler: DLT: sapsarığ “sapsarı” (Atalay, c.4, 1986, s. 491), sapsarığ “yellow bile” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 155), sapsarığ “koyu sarı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 804); CC: yok; Ter. T: şapşaru “sapsarı” (Toparlı vd, 2000, s. 135); Dur. M: şapşarı “sapsarı” (Toparlı, 2003, s. 103); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: sapsarığ “very yellow” (Golden, 2000, s. 182), sapsarığ “sapsarı” (Güner, 2017, s. 106); Bül. Müş: yok.

şuç

V nüshası 17b/16, D nüshası 26a/7, K nüshası 28a/8: صُحْ: الزنب

Çeviri yazı: suç: ez zunub

Çeviri: Suç.

Sözlükler: DLT: suç “suç, cürüm; bir şeyin sapmasını bildirir” (Atalay, c.4, 1986, s. 537), suç “glance of (sword) refuse an order” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 168), suç “bir şeyin sekmesi, geri dönmesi, sapması, isabet etmemesi anlamında taklidî bir kelime” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 833); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: suç “suç” (Atalay, 1945, s. 243), suç “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 94); King Dic: yok; Bül. Müş: suç “grezch, przewirnie” (Zajęczkowski, 1958, s. 47), suç “suç, günah” (Al-Turk, 2012, s. 95).

şaç

V nüshası 17b/16, D nüshası 26a/7, K nüshası 28a/8: صَاحْ: الشعر

Çeviri yazı: şaç: eş şa‘r

Çeviri: Şaç.

Sözlükler: DLT: şaç “şaç-baştaki-” (Atalay, c.4, 1986, s. 477), şaç “hair” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 151), şaç “şaç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 797); CC: şaç “şaç” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 543), şaç “kopfhoo” (Grönbech, 1942, s. 210); Ter. T: şaç “şaç” (Toparlı vd, 2000, s. 134); Dur. M: şaç “şaç” (Toparlı, 2003, s. 102); Kav. K: şaç “şaç” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: şaç “şaç, baş derisi kılı” (Eminoğlu, 2011, s. 267); Tuh. Z: şaç “baştaki şaç” (Atalay, 1945, s. 233), şaç “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s.

109); King Dic: saĉ “hair” (Golden, 2000, s. 204), saĉ “saĉ” (Güner, 2017, s. 104); Bül. Müş: yok.

şaĉ

V nüshası 17b/17: صَحْ: الذي يطبخ عليه الرقاق

Çeviri yazı: şaĉ: ellezî yuţbah ‘aleyhe er raĉāk

Çeviri: Üzerinde yufka pişirilen şaĉ.

D nüshası 26a/7-8: صَحْ: الذي يطبخ عليه الرقاق

Çeviri yazı: şaĉ: ellezî yuţbah ‘aleyhe er raĉāk

Çeviri: Üzerinde yufka pişirilen şaĉ.

K nüshası 28a/9: صَحْ: الذي يطبخ عليه الرقاق

Çeviri yazı: şaĉ: ellezî yuţbah ‘aleyhe er raĉāk

Çeviri: Üzerinde yufka pişirilen şaĉ.

Sözlükler: DLT: şaĉ “tava” (Atalay, c.3, 1986, s. 147), saĉ “frying-pan” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 151), sāĉ “kızartma kabı, suĉ” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 797); CC: yok; Ter. T: şaĉ “saĉ” (Toparlı vd, 2000, s. 134); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şaĉāk

V nüshası 17b/18, D nüshası 26a/8, K nüshası 28a/10: صَحَقْ: هو الشرَّاب و العثكول

Çeviri yazı: şaĉāk: huve eş şaraba ve el ‘aşkûl

Çeviri: Saĉak, püşkül.

Sözlükler: DLT: saĉu “elbise ve mendil saĉağı” (Atalay, c.3, 1986, s. 219), saĉu “fringe” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 152), saĉı “saĉı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 797); CC: saĉak “püşkül” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 543), saĉaq “fransen” (Grönbech, 1942, s. 210); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: saĉāk “saĉak, süslü püşkül” (Eminoğlu, 2011, s. 267); Tuh. Z: saĉak “yamalı ve eski elbise” (Atalay, 1945, s. 233), şaĉāk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 110); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şıĉkan

V nüshası 17b/18-20: صِجَقْن: الفار و بالتركماني صِجَقْن و صِجَقْن ايضا شهر من شهر الترك يقال صِجَقْن اي و أي القمر و اي الشهر

Çeviri yazı: şıĉkan: el fār ve bi’t turkmānī şıĉan ve şıĉkan eyzān şahr min şuhūr et turk yuĉāl şıĉkan ay ve ey el kamar ve ey eş şahr

Çeviri: Fare, Türkmence şıĉan aynı zamanda Türklerin on iki hayvanlı takviminden bir ayın adıdır.

D nüshası 26a/8-10: صِبْغُنْ: الفار و بالتركماني صِبْغُنْ و صِبْغُنْ ايضاً شهر من
شهور الترك يقال صِبْغُنْ اي و آي القمر و اي الشهر

Çeviri yazı: sıçkan: el fâr ve bi't turkmânî sıçan ve sıçkan eyzân şahr
min şuhûr et turk yuḳâl sıçkan ay ve ey el kamar ve ey eş şahr

Çeviri: Fare, Türkmence sıçan aynı zamanda Türklerin on iki
hayvanlı takviminden bir ayın adıdır.

K nüshası 28a/10-12: صِبْغُنْ: الفار و بالتركماني صِبْغُنْ و صِبْغُنْ ايضاً شهر من
شهور الترك يقال صِبْغُنْ اي و آي القمر و اي الشهر

Çeviri yazı: sıçğan: el fâr ve bi't turkmânî sıçan ve sıçğan eyzân şahr
min şuhûr et turk yuḳâl sıçkan ay ve ey el kamar ve ey eş şahr

Çeviri: Fare, Türkmence sıçan aynı zamanda Türklerin on iki
hayvanlı takviminden bir ayın adıdır.

Sözlükler: DLT: sıçgan “sıçan, fare” (Atalay, c.4, 1986, 510), siçyân
“mouse” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 160), sıçgan “fare, sıçan”
(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 817); CC: sıçkan “fare, sıçan”
(Argunşah ve Güner, 2015, s. 551), syçqan “ratte” (Grönbech, 1942,
s. 227); Ter. T: sıçkan “fare” (Toparlı vd, 2000, s. 137); Dur. M:
sıçkan “sıçan” (Toparlı, 2003, s. 106); Kav. K: sıçkan “fare”
(Toparlı vd, 1999, s. 122); Kit. E: yok; Tuh. Z: sıçkan “sıçan denen
hayvancık” (Atalay, 1945, s. 237), sıçkan “sıçan” (Al-Turk, 2006, s.
233); King Dic: sıçan “mouse, rat” (Golden, 2000, s. 175), sıçan
“fare, sıçan” (Güner, 2017, s. 108); Bül. Müş: syçqan “szczur, mysz”
(Zajaczkowski, 1958, s. 48), sıçkan “sıçan” (Al-Turk, 2012, s. 155).

şuçuk

V nüshası 17b/20, D nüshası 26a/10, K nüshası 28a/12: صُجُوقُ: النفاق

Çeviri yazı: suçuk: en naḳānaḳ

Çeviri: Sucuk.

Sözlükler: DLT: yok; CC: suçuh “iç organlar, bağırsaklar”
(Argunşah ve Güner, 2015, s. 557), suçux “darm, eingeweide”
(Grönbech, 1942, s. 225); Ter. T: yok; Dur. M: suçuk “sucuk”
(Toparlı, 2003, s. 107); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sucuk
“sucuk” (Atalay, 1945, s. 242), suçuk “anlam verilmemiş” (Al-Turk,
2006, s. 161); King Dic: yok; Bül. Müş: suçuq “kiełbasa”
(Zajaczkowski, 1958, s. 47), suçuk “sucuk, bumar dolması” (Al-
Turk, 2012, s. 133).

şarı

V nüshası 17b/22, D nüshası 26a/11-12, K nüshası 28a/13: صَرِيّ
الاصفر و يطلق على الخمر

Çeviri yazı: şarı: el āşfar ve yutlak ‘ala el hamr

Çeviri: Sarı ve aynı zamanda içkiye itlak olur.

Sözlükler: DLT: sarıg “sarı, sarı renk” (Atalay, c.4, 1986, s. 491), sariy “yellow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 155), sarıg/sarıg “sarı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 805); CC: sarı “sarı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 548), sary “gelb” (Grönbech, 1942, s. 215); Ter. T: şaru “sarı” (Toparlı vd, 2000, s. 135); Dur. M: şarı “sarı” (Toparlı, 2003, s. 103); Kav. K: şarı “sarı” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: sarıg “sarı” (Eminoğlu, 2011, s. 269); Tuh. Z: sarı “sarı” (Atalay, 1945, s. 233), şarı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 39); King Dic: sarı “yellow” (Golden, 2000, s. 258), sarı “sarı” (Güner, 2017, s. 106); Bül. Müş: sary oṭ “kukurydza” (Zajaczkowski, 1958, s. 44), şarı oṭ “Türkiye buğdayı” (Al-Turk, 2012, s. 111).

şarı kavun

V nüshası 17b/22, D nüshası 26a/12, K nüshası 28a/14: صَرِيّ قَوْنُ
البطيخ الاصفر

Çeviri yazı: şarı kavun: el baṭṭiḥ el āşfar

Çeviri: Sarı kavun.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: şarı kavun “sarı kavun” (Toparlı, 2003, s. 103); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şorkun

V nüshası 18a/1, D nüshası 26a/14, K nüshası 28a/16: صَرْقُنْ
الشجر شبيه بالذلب

Çeviri yazı: şorkun: nev‘ min eş şecer şebbîhe bi’d deleb

Çeviri: Sorkun ağacı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şarban

V nüshası 18a/2-3: صَرْبَنْ: العمامه و هي متركة من الفارسية اصله سربنت اي
رباط الراس سر راس بنت عقد

Çeviri yazı: şarban: el ‘amāme ve hiye muterreke min el fārisīyye
aşliha serbent ey rbāṭ er rās ser rās bent ‘aḳd

Çeviri: Başa sarılan sarık aslı Farsça olup ser ve bent sözcüklerinden oluşmuştur.

D nüshası 26a/15-26b/1: صَرَبْنُ: العمامه و هي متركة من الفارسيه اصله سربنت اي رباط الراس سر راس بنت عقد

Çeviri yazı: şarban: el ‘amāme ve hiye muterreke min el fārisīyye āšliha serbent ey rbāṭ er rās ser rās bent ‘aḳd

Çeviri: Başa sarılan sarık aslı Farsça olup ser ve bent sözcüklerinden oluşmuştur.

K nüshası 28b/1-3: صَرَبْنُ: العمامه و هي متركة من الفارسية اصله سربنت اي رباط الراس سر راس بنت سربند عقد

Çeviri yazı: şarban: el ‘amāme ve hiye muterreke min el fārisīyye āšliha serbent ey rbāṭ er rās ser rās bent serbend ‘aḳd

Çeviri: Başa sarılan sarık aslı Farsça olup ser ve bent sözcüklerinden oluşmuştur.

Sözlükler: DLT: yok; CC: sarpan “örtü, masa örtüsü” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 548), sarpan “tisch Tuch” (Grönbech, 1942, s. 214); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şarp

V nüshası 18a/4, D nüshası 26b/1, K nüshası 28b/3: صَرَبْنُ: العصب

Çeviri yazı: şarp: el ‘aşab

Çeviri: Keskin.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: şarp “sarp” (Toparlı vd, 2000, s. 185); Dur. M: şarp “zor, güç” (Toparlı, 2003, s. 103); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: şarp “güç, sarp” (Atalay, 1945, s. 233), şarp “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 116); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şarımşak

V nüshası 18b/4-5, D nüshası 26b/2, K nüshası 28b/3-4: صَرْمُصَقْ: الثم

Çeviri yazı: şarımşak: eṣ ṣume

Çeviri: Sarımsak.

Sözlükler: DLT: sarmusak “sarımsak, sarımsak” (Atalay, c.4, 1986, s. 494), sarmusaq/sarımsak “garlic” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 155), sarmusak “sarımsak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 807); CC: sarımsak “sarımsak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 548), sarymsaq “knoblouch” (Grönbech, 1942, s. 214); Ter. T: sarımsak “sarımsak” (Toparlı vd, 2000, s. 135); Dur. M: şarımşak “sarımsak”

(Toparlı, 2003, s. 103); Kav. K: saramsak “sarımsak” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: yok; Tuh. Z: sarımsak “sarımsak” (Atalay, 1945, s. 233), sırımsak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 72); King Dic: sarımsaq aıdan “garlic” (Golden, 2000, s. 257), sarmısaq “sarımsak” (Güner, 2017, s. 106); Bül. Müş: sarymsaq “czosnek” (Zajaczkowski, 1958, s. 44), sarımsak “sarımsak” (Al-Turk, 2012, s. 13).

şirt

V nüshası 18a/6: صِرْتُ: الرَّابِيه و بالقجاق في نصل المحراث

Çeviri yazı: şirt: er rābiyye ve bil kıbcākī fī naşl el muḥarrās

Çeviri: Tepe, şirt.

D nüshası 26b/3-4: صِرْتُ: الرَّابِيه و بالقجاق في نصل المحراث

Çeviri yazı: şirt: er rābiyye ve bil kıbcākī fī naşl el muḥarr

Çeviri: Tepe, şirt.

K nüshası 28b/5: صِرْتُ: الرَّابِيه و بالقجاق في نصل المحراث

Çeviri yazı: şirt: er rābiyye ve bil kıbcākī fī naşl el muḥarrās

Çeviri: Tepe, şirt.

Sözlükler: DLT: şirt “kıl, kalın kıl; (Oğuzlarca) bayır, yokuş, şirt, küçük dere” (Atalay, c.1, 1986, s. 342), şirt “coarde hair, stream or small valley” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 164), şirt “kalın kıl, Oğuzlarda küçük vadi ve küçük bayırlar” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 821); CC: şirt “arka, şirt, tepe, şirt” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 814), syrt “bergücken, hügel” (Grönbech, 1942, s. 229); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: şyrt “grzbiet górski, wzgórze” (Zajaczkowski, 1958, s. 48), şirt “şirt, dağların veya tepelerin üst bölümü” (Al-Turk, 2012, s. 64).

şorma

V nüshası 18a/6-7, D nüshası 26b/4, K nüshası 28b/6: صُرْمَا: المزر

Çeviri yazı: şorma: el muzr

Çeviri: Boza.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: şorma “boza” (Toparlı, 2003, s. 107); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: sorma “wine, beer” (Golden, 2000, s. 321), şorma “bir tür şarap veya bira” (Güner, 2017, s. 111); Bül. Müş: yok.

şarınçkan

V nüshası 18a/7, D nüshası 26b/4-5, K nüshası 28b/6: صَرْنُجْنَ: الجراد بالقنجاقي

Çeviri yazı: şarınçkan: el cerād bil kıbcākī

Çeviri: Çekirge.

Sözlükler: DLT: yok; CC: sarınça “çekirge” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 806), sarynċqa “heuschrecke” (Grönbech, 1942, s. 215); Ter. T: şarınça “çekirge” (Toparlı vd, 2000, s. 135); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sarançika “çekirge” (Atalay, 1945, s. 233), şarançika “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 72); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şırtlan

V nüshası 18a/7, D nüshası 26b/5, K nüshası 28b/6-7: صِرْطْلُنْ: الضبع

Çeviri yazı: şırtlan: eḏ ḏebu‘

Çeviri: Sırtlan.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: sırtlan “sırtlan” (Toparlı vd, 2000, s. 137); Dur. M: şırtlan “sırtlan” (Toparlı, 2003, s. 106); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sırtlan “tak, yılım” (Atalay, 1945, s. 237), şırtlan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 118); King Dic: yok; Bül. Müş: şırtlan “hiena” (Zajaczkowski, 1958, s. 48), şırtlan “sırtlan, daha çok leşle beslenen etçil postu benekli bir hayvan” (Al-Turk, 2012, s. 159).

şıyırım

V nüshası 18a/7-8, D nüshası 26b/5-6, K nüshası 28b/7: صِيرِم: الابيض و تقدم في حرف السين

Çeviri yazı: şıyırım: el ābyaz ve taqaddam fī ḥarfı’s sīn

Çeviri: Sıyırım, sin harfı ile de başlayabilir.

Sözlükler: DLT: sıdım/sıdhım “sırım (Oğuzca)” (Atalay, c.4, 1986, s. 511), sidrim “strap” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 161), sıdım “sırım” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 817); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şazağan

V nüshası 18a/10, D nüshası 26b/6, K nüshası 28b/9: صَزْغَنْ: الثعبان

Çeviri yazı: şazağan: eṣ ṣa‘bān

Çeviri: Sazagan.

Sözlükler: DLT: yok; CC: sazagan “ejderha, yılan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 550), sazayan “schlange, drache” (Grönbech, 1942, s. 216); Ter. T: şazğan “ejderha” (Toparlı vd, 2000, s. 136); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sanzagan “kıvrılmış olan yılan” (Atalay, 1945, s. 232), şanzağan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 72); King Dic: yok; Bül. Müş: sazayan “dızy wāz, smok” (Zajaczkowski, 1958, s. 45), şazağan “iri yılan, ejder” (Al-Turk, 2012, s. 164).

şaz

V nüshası 18a/10, D nüshası 26b/7, K nüshası 28b/9: صَزْ: الغابه

Çeviri yazı: şaz: el gābe

Çeviri: Saz.

Sözlükler: DLT: yok; CC: saz “bataklık” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 807), saz “sumpf” (Grönbech, 1942, s. 216); Ter. T: saz “saz” (Toparlı vd, 2000, s. 136); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: saz kamış “saz kamışı” (Atalay, 1945, s. 235), şaz kamış “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 138); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şaşı

V nüshası 18a/14: صَصِي: صنه البول يقال صَصِي پر اي يفوح الصنان

Çeviri yazı: şaşı: şınna el bevl yukāl şaşı yir ey yefūh eş şınān

Çeviri: Çiş kokusu, şası yir diyerek kötü kokan yer denmek istenir.

D nüshası 26b/11-12: صَصِي: صنه البول يقال صَصِي پر اي يفوح الصنان

Çeviri yazı: şaşı: şınna el bevl yukāl şaşı yir ey yefūh eş şınān

Çeviri: Çiş kokusu, şası yir diyerek kötü kokan yer denmek istenir.

K nüshası 28b/12-13: صَصِي: صنه البول يقال صَصِي پر اي يفوح الصنان

Çeviri yazı: şaşı: şınna el bevl yukāl şaşı yir ey yefūh eş şınān

Çeviri: Çiş kokusu, şası yir diyerek kötü kokan yer denmek istenir.

Sözlükler: DLT: sası- “sasımak, kokmak” (Atalay, c.3, 1986, s. 265), sasi- “stink” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 156), sası- “kokuşmak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 808); CC: sası “kokmuş, pis kokulu” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 806), sasy “stinkend” (Grönbech, 1942, s. 215); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sasık “sasık, kötü kokmak” (Atalay, 1945, s. 233), şaşı “sası” (Al-Turk, 2006, s. 235); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şatılmış

V nüshası 18a/16: صَطِّلْمَش: عَلَمٌ مَنْقُولٌ مِنْ اسْمِ الْمَفْعُولِ يُعْنَوْنَ الْمَبِيعِ

Çeviri yazı: şatılmış: ‘alemun menķūl min ismu’l mef’ūl ya‘nūn el mebi’

Çeviri: Satılmış sözcüğünden özel isim olmuştur.

D nüshası 26b/13: صَطِّلْمَش: عَلَمٌ مَنْقُولٌ مِنْ اسْمِ الْمَفْعُولِ يُعْنَوْنَ الْمَبِيعِ

Çeviri yazı: şatılmış: ‘alemun menķūl min ismu’l mef’ūl ya‘nūn el mebi’

Çeviri: Satılmış sözcüğünden özel isim olmuştur.

K nüshası 28b/14-15: صَطِّلْمَش: عَلَمٌ مَنْقُولٌ مِنْ اسْمِ الْمَفْعُولِ يُعْنَوْنَ الْمَبِيعِ

Çeviri yazı: : şatılmış: ‘alemun menķūl min ismu’l mef’ūl ya‘nūn el mebi’

Çeviri: Satılmış sözcüğünden özel isim olmuştur.

Sözlükler: DLT: sat- “satmak” (Atalay, c., 1985, s. 496), sat- “sell” (Dankoff- Kelly, 1985, s. 156), sat- “satmak” (Ercilasun-Akkoyunlu, 2014, s. 808); CC: sat- “satmak” (Argunşah-Güner, 2015, s. 549), sat- “verkaufen” (Grönbech, 1942, s. 215); Ter. T: sat- “satmak” (Toparlı vd, 2000, s. 135); Dur. M: şatıcı “satıcı” (Toparlı, 2003, s. 104); Kav. K: şat- “satmak” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: sat- “satmak” (Eminoğlu, 2011, s. 269); Tuh. Z: sat- “satmak” (Atalay, 1945, s. 234), sattı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 62); King Dic: şat “sell” (Golden, 2000, s. 74), şat- “satmak” (Güner, 2017, s. 107); Bül. Müş: sat- “sprezadawac” (Zajaczkowski, 1958, s. 69), şatı “satmak” (Al-Turk, 2012, s. 252).

şatan

V nüshası 18a/16, D nüshası 26b/14, K nüshası 28b/16: صَطَّنُ: الَّذِي اشْتَرَى

Çeviri yazı: şatan: ellezī aştarī

Çeviri: Satıcı.

Sözlükler: DLT: satgan “çok satan” (Atalay, c.2, 1985, s. 296), satīşān “always selling and buying” (Dankoff ve Kelly, 1982, s. 181), satgan “devamlı satan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 808); CC: sat- “satmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 549), sat- “verkaufen” (Grönbech, 1942, s. 215); Ter. T: şat- “satmak” (Toparlı vd, 2000, s. 135); Dur. M: yok; Kav. K: şat- “satmak” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: şat- “satmak” (Eminoğlu, 2011, s. 269); Tuh. Z: sat- “satmak” (Atalay, 1945, s. 234), şatı “anlam

verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 62); King Dic: şat “sell” (Golden, 2000, s. 74), sat- “satmak” (Güner, 2017, s. 107); Bül. Müş: yok.

şağılmış süt

V nüshası 18a/19, D nüshası 26b/15, K nüshası 28b/16-29a/1:

صَغْلِمِشْ سُتْ: الحلب

Çeviri yazı: şağılmış süt: el hālib

Çeviri: Süt.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şağmal

V nüshası 18a/18-19: صَعْمَلْ: الشاه المعدة للحلب يقال صَعْمَلْ قَيْنُ نَجَادِرْ اِي كَم لك ضان حلوبة

Çeviri yazı: şağmal: eş şāh el mu‘adde lil hālib yuḳāl şağmal ḳoyun necedür ey kem leke zānn hālūbe

Çeviri: Sağımlık koyun, koyunun sütünü sormak için şağmal ḳoyun necedür denir.

D nüshası 26b/15-27a/1: صَعْمَلْ: الشاه المعدة للحلب يقال صَعْمَلْ قَيْنُ نَجَادِرْ اِي كَم لك ضان حلوبة

Çeviri yazı: şağmal: eş şāh el mu‘adde lil hālib yuḳāl şağmal ḳoyun necedür ey kem leke zānn hālūbe

Çeviri: Sağımlık koyun, koyunun sütünü sormak için şağmal ḳoyun necedür denir.

K nüshası 29a/1-2: صَعْمَلْ: الشاه المعدة للحلب يقال صَعْمَلْ قَيْنُ نَجَادِرْ اِي كَم لك ضان حلوبه

Çeviri yazı: şağmal: eş şāh el mu‘adde lil hālib yuḳāl şağmal ḳoyun necedür ey kem leke zānn hālūbe

Çeviri: Sağımlık koyun, koyunun sütünü sormak için şağmal ḳoyun necedür denir.

Sözlükler: DLT: sağın “sağmal” (Atalay, c.4, 1986, s. 499), sayın “milch-eve” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 152), sağınlık “sağmal sahibi olan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 799); CC: yok; Ter. T: sağlık “sağımlı koyun ve keçi” (Toparlı vd, 2000, s. 134); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: savluk “dişi koyun, sağılan koyun” (Atalay, 1945, s. 234), şawluk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 165); King Dic: sağınlık “lactiferous mare, milk mare” (Golden, 2000, s. 276), sağınlık “sağmal kısarak” (Güner, 2017, s. 104); Bül. Müş: yok.

şag

V nüshası 18a/19-20: صَغُ: الصَّحِيحُ يَقَالُ سَنَجُرُ صَغُ اَي سَالِم طَيِّب فِي عَافِيهِ
Çeviri yazı: şag: eş şahîh yukāl Sancar şag ey sālīm tayyib fî ‘āfiye
Çeviri: Sağ, salim. Sancar şag diyerek sağlıklı olduğu belirtilir.

D nüshası 27a/1-2: صَغُ: السَّالِمُ يَقَالُ سَنَجُرُ صَاغْدُرُ اَي سَالِم فِي عَافِيهِ
Çeviri yazı: şag: es sālīm yukāl Sancar şagdūr ey sālīm fî ‘āfiye
Çeviri: Sağ, salim. Sancar şagdūr diyerek sağlıklı olduğu belirtilir.

K nüshası 29a/2-3: صَغُ: الصَّحِيحُ يَقَالُ سَنَجُرُ صَغُ اَي سَالِم طَيِّب فِي عَافِيهِ
Çeviri yazı: şag: eş şahîh yukāl Sancar şag ey sālīm tayyib fî ‘āfiye
Çeviri: Sağ, salim. Sancar şag diyerek sağlıklı olduğu belirtilir.

Sözlükler: DLT: şag “sağ, tatlı, iyi (Oğuzca); temiz, halis, şag, salim, sıcak” (Atalay, c.3, 1986, s. 154), sây “right (hand)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 152), sag “Oğuzca sağ (taraf)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 798); CC: sav “sağlıklı, sağlam” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 807), say/sav “heil, gesund” (Grönbech, 1942, s. 211); Ter. T: şag “sağlam” (Toparlı vd, 2000, s. 134); Dur. M: şag kol “sağ taraf” (Toparlı, 2003, s. 102); Kav. K: şag “sağ, hasta olmayan” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: şag “sağ, sağlam, diri” (Eminoğlu, 2011, s. 268); Tuh. Z: sağlık “sağlık, esenlik, afiyet” (Atalay, 1945, s. 231), sağlık/şawluk “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 123); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şag el

V nüshası 18a/20-21: صَغُ أَلْ: الْيَدُ الْيَمَانِيَّةُ يَقَالُ صَغُ أَلْ بِلَا يَا اَي كُلُّ بِيَدِكَ الْيَمَانِيَّةُ
و بِالْقَبْجَاقِي أَلْ أَلْ بِلَا يَا

Çeviri yazı: şag el: el yed el yemīnī yukāl şag elin bile ye ey kul biyedek el yemīnī ve bil kıbcākī oñ elin bile ye

Çeviri: Sağ el, şag elin bile ye denilerek sağ elinle ye denir Kıpçakça ise oñ elin bile ye denir.

D nüshası 27a/2-3: صَغُ أَلْ: الْيَدُ الْيَمَانِيَّةُ يَقَالُ صَغُ أَلْ بِلَا يَا اَي كُلُّ بِيَدِكَ الْيَمَانِيَّةُ
و بِالْقَبْجَاقِي أَلْ أَلْ بِلَا يَا

Çeviri yazı: şag el: el yed el yemīnī yukāl şag elin bile ye ey kul biyedek el yemīnī ve bil kıbcākī oñ elin bile ye

Çeviri: Sağ el, şag elin bile ye denilerek sağ elinle ye denir Kıpçakça ise oñ elin bile ye denir.

K nüshası 29a/3-4: صَغُ أَلْ: الْيَدُ الْيَمَانِيَّةُ يَقَالُ صَغُ أَلْ بِلَا يَا اَي كُلُّ بِيَدِكَ الْيَمَانِيَّةُ
و بِالْقَبْجَاقِي أَلْ أَلْ بِلَا يَا

Çeviri yazı: sağ el: el yed el yemīnī yukāl sağ elin bile ye ey kul biyedek el yemīnī ve bil kıbcākī oñ elin bile ye
Çeviri: Sağ el, sağ elin bile ye denilerek sağ elinle ye denir Kıpçakça ise oñ elin bile ye denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şığır

V nüshası 18a/21, D nüshası 27a/4, K nüshası 29a/4: صِغْرُ: البقر

Çeviri yazı: şığır: el bakar

Çeviri: Sığır.

Sözlükler: DLT: sığır “sığır” (Atalay, c.4, 1986, s. 512), siyir “ox” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 161), sığır “sığır” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 818); CC: sığır “sığır” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 814), syyyr “ochs” (Grönbech, 1942, s. 227); Ter. T: şığır “sığır” (Toparlı vd, 2000, s. 137); Dur. M: sığır “sığır” (Toparlı, 2003, s. 106); Kav. K: şıyır “sığır” (Toparlı vd, 1999, s. 122); Kit. E: yok; Tuh. Z: sığır “sığır” (Atalay, 1945, s. 236), şığır “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 60); King Dic: sığır “bovines, cattle” (Golden, 2000, s. 217), sığır “sığır” (Güner, 2017, s. 108); Bül. Müş: syyyr “woł, krowa” (Zajaczkowski, 1958, s. 48), şığır “sığır, büyükbaş hayvan” (Al-Turk, 2012, s. 117).

şıgın

V nüshası 18a/22, D nüshası 27a/4, K nüshası 29a/4-5: صِغْرُ: بقر الوحش

Çeviri yazı: şığın: bakaru’l vahş

Çeviri: Vahşi inek, antilop.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sığın “yaban öküzü, sığın” (Atalay, 1945, s. 236), şıyın “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 60); King Dic: sığın “male meral deer, elk, stay” (Golden, 2000, s. 223), sığın “erkek geyik” (Güner, 2017, s. 109); Bül. Müş: syyyr “jelen” (Zajaczkowski, 1958, s. 48), şığın “sığın, alageyik” (Al-Turk, 2012, s. 160).

şağır

V nüshası 18a/22, D nüshası 27a/4, K nüshası 29a/5: صِغْرُ: الاطروش

Çeviri yazı: şağır: el ātrüş

Çeviri: Sağır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: sagır “sağır, duymayan” (Eminoğlu, 2011, s. 268); Tuh. Z: sagır “sağır” (Atalay, 1945, s. 231), sağır “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 40); King Dic: sağır “deaf” (Golden, 2000, s. 274), sağır/sağır “sağır” (Güner, 2017, s. 104); Bül. Müş: yok.

şağrak

V nüshası 18a/22, D nüshası 27a/4-5, K nüshası 29a/5: صَعْرَقُ: الهناب
Çeviri yazı: şağrak: el hunnāb

Çeviri: Kase.

Sözlükler: DLT: sagrak “sürahi, kâse, kap” (Atalay, c.4, 1986, s. 482), sāyir “a conical vessel for wine; shaped like a mortar” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 152), sagrak “içmek için kullanılan çamçak ve kadeh” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 799); CC: savrak “kafatası” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 807), savraq “schädel” (Grönbech, 1942, s. 216); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: şağrak “bardak, kadeh (Eminoğlu, 2011, s. 268); Tuh. Z: yok; King Dic: şağraq “wooden bowl, cup, goblet” (Golden, 2000, s. 280), şağrak “ağaçtan yapılmış su kabı” (Güner, 2017, s. 104); Bül. Müş: yok.

şağrı

V nüshası 18a/22-23, D nüshası 27a/5, K nüshası 29a/5-6: صَعْرِي: الكفل

Çeviri yazı: şağrı: el kefel

Çeviri: Arka taraf, kış, sağrı.

Sözlükler: DLT: sagrı “deri, her şeyin derisi” (Atalay, c.4, 1986, s. 482), sayrı “hide (shagreen); surface, face (earth)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 152), sagrı “deri” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 799); CC: savrı “işlenerek kullanılır duruma getirilmiş hayvan postu, deri” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 807), sayry/savry “leder” (Grönbech, 1942, s. 211); Ter. T: şağrı “sağrı” (Toparlı vd, 2000, s. 134); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sagrı “sağrı” (Atalay, 1945, s. 231), şawru/şağrı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 60); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şağış

V nüshası 18a/23-18b/1, D nüshası 27a/6, K nüshası 29a/6-7: صَعِشْ: الحساب

Çeviri yazı: şağış: el hīsāb

Çeviri: Hesap, nisap.

Sözlükler: DLT: san- “saymak, sayılmak, sanmak” (Atalay, c. 4, 1986, s. 487), san “number” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 151), san “sayı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 802); CC: san “sayı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 547), san “anzahl” (Grönbech, 1942, s. 213); Ter. T: şağış “sayma, hesap” (Toparlı vd, 2000, s. 134); Dur. M: şağış “sayı, adet” (Toparlı, 2003, s. 102); Kav. K: şağışla- “hesaplamak” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: san “sayı” (Eminoğlu, 2011, s. 269); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: şayış “liczba, liczenie” (Zajaczkowski, 1958, s. 44), şağış “şağış, hesap, sayı” (Al-Turk, 2012, s. 178).

şıgrağ

V nüshası 18b/1, D nüshası 27a/6, K nüshası 29a/7: صِغْرَقْ: مَابِين
الاصبعين

Çeviri yazı: şıgrağ: mā beyn el āşba‘eyn

Çeviri: İki parmak arası.

Sözlükler: DLT: sığra “iki dağ arasındaki geniş dere” (Atalay, c.4, 1986, s. 512), sıyra ravine, valley” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 161), sagra “Oğuzcada yarık ve vadi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 818); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

sağlık

V nüshası 18b/2, D nüshası 27a/8, K nüshası 29a/8: صَعْلُقْ: السلامه

Çeviri yazı: sağlık: es selāme

Çeviri: Sağlık.

Sözlükler: DLT: sag “sağlık, esenlik” (Atalay, c.3, 1965: s. 154), sāy “intelligence, cleverness; health, soundness” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 152), sag “Oğuzcada sağlık ve esenlik; sağlıklı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 798); CC: sağlık “sıhhat, sağlık” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 545), saylıq “gesundheit” (Grönbech, 1942, s. 211); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sağlık “sağlık, esenlik, afiyet” (Atalay, 1945, s. 231), şawluk/sağlık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 123); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şag yağ

V nüshası 18b/2-3, D nüshası 27a/8-9, K nüshası 29a/9: صَعْنِغْ: السمن

Çeviri yazı: şag yağ: es semin

Çeviri: Sade yağ.

Sözlükler: DLT: sağ yağ “sade yağ, sağ yağ” (Atalay, c.3, 1986, s. 154), say yāy “butter” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 152), sag yağ “sağ yağ” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 800); CC: yok; Ter. T: şa yağ “tereyağı” (Toparlı vd, 2000, s. 136); Dur. M: yok; Kav. K: sarı yağ “tereyağı” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: yok; Tuh. Z: sarı yav “sarı yağ” (Atalay, 1945, s. 233), sarı yaw “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 106); King Dic: sarığ yağ “clarified butter, cooking butter” (Golden, 2000, s. 295), sarığ yağ “tereyağ” (Güner, 2017, s. 106); Bül. Müş: yok.

şığza

V nüshası 18b/3, D nüshası 27a/9, K nüshası 29a/9: صِغْزَا: طوق القميص

Çeviri yazı: şığza: tavk el kamış

Çeviri: Elbise.

Sözlükler: DLT: sızgıg “mest ve ayakkabı gibi şeylerde iki dikiş arasına konulan sahtiyan” (Atalay, c.4, 1986, s. 514), siyzağ “thong (shoe); patch, toothpick” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 161), sızgıg “mest vb. şeylerde iki dikiş deliği arasına konan şerit. İki şey arasında bağlayıcı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 818); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şığlık

V nüshası 18b/3-4: صِغْلِقْ: الصِّفِير يقال صِغْلِقْ بَرْدِي اي اعطي الصفير بمعني صفر

Çeviri yazı: şıglık: eş şaffir yukāl şıglık berdi ey ā‘ta es şaffir bi ma‘na şaffar

Çeviri: Islık çalmak.

D nüshası 27a/10: صِغْلِقْ بَرْدِي: اي اعطي الصفير بمعني صفر

Çeviri yazı: şıglık berdi: ey ā‘ta es şaffir bi ma‘na şaffar

Çeviri: Islık çalmak.

K nüshası 29a/9-10: صِغْلِقْ: الصِّفِير يقال صِغْلِقْ بَرْدِي اي اعطي الصفير بمعني صفر

Çeviri yazı: şıglık: eş şaffir yukāl şıglık berdi ey ā‘ta es şaffir bi ma‘na şaffar

Çeviri: Islık çalmak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: sızgurmak “ıslık” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 553), syzyurma “zwischen” (Grönbech, 1942, s. 230); Ter. T:

yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sıkırık vur-
“ıslık çalmak” (Atalay, 1945, s. 236), şıkırık wurdı “anlam
verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 117); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şağan

V nüshası 18b/4: صَغْنُ: النصیل

Çeviri yazı: şağan: en naşıl

Çeviri: Kargı.

D nüshası: yok.

K nüshası 29a/10-11: صَغْنُ: النصل

Çeviri yazı: şağan: en naşıl

Çeviri: Kargı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şoğan

V nüshası 18b/11, D nüshası 27a/10, K nüshası 29a/11: صُغْنُ: البصل

Çeviri yazı: şoğan: el başal

Çeviri: Soğan.

Sözlükler: DLT: sogan “soğan” (Atalay, c.4, 1986, s. 526), sāyun/sāyan “onion” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 165), sogan “soğan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 826); CC: soğan “soğan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 554), soyan “soğan” (Grönbech, 1942, s. 221); Ter. T: soğan “soğan” (Toparlı vd, 2000, s. 138); Dur. M: soğan “soğan” (Toparlı, 2003, s. 107); Kav. K: soğan “soğan” (Toparlı vd, 1999, s. 123); Kit. E: yok; Tuh. Z: sogan “soğan” (Atalay, 1945, s. 239), şoğan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 61); King Dic: soğan “onions” (Golden, 2000, s. 257), soğan “soğan” (Güner, 2017, s. 110); Bül. Müş: şoğan “cebula” (Zajaczkowski, 1958, s. 46), şoğan “soğan” (Al-Turk, 2012, s. 129).

sağlık

V nüshası 18b/5, D nüshası 27a/10, K nüshası 29a/11: صَغْلُقُ: النعجه

Çeviri yazı: sağlık: en na‘ce

Çeviri: Sağmılık koyun.

Sözlükler: DLT: saglık “dişi koyun, sağmal, sağılan hayvan” (Atalay, c.4, 1986, s. 481), sayliq “na‘ja; ḥalüb” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 152), sağlık “sağmalı koyun” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 799); CC: yok; Ter. T: sağlık “sağmılı koyun ve keçi” (Toparlı vd, 2000, s. 134); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok;

Tuh. Z: savluk “dişi koyun, sağılan koyun” (Atalay, 1945, s. 234), şavluk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 165); King Dic: sağlıq “milk eve” (Golden, 2000, s. 218), sağlık “sağmal koyun” (Güner, 2017, s. 104); Bül. Müş: yok.

şağtuç

V nüshası 18b/5, D nüshası 27/10-11, K nüshası 29a/11-12: صَنْطُوح: رفيق الزوج الذي يخدم الناس في ولمة

Çeviri yazı: şağtuç: refîk ez zevç ellezî yuhdam en nās fî velime

Çeviri: Düşünde insanlara yardım eden damadın arkadaşı.

Sözlükler: DLT: sagdıç “sağdıç, dost” (Atalay, c.4, 1986, s. 480), saydiç “friend” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 152), sagdıç “arkadaş” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 798); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: sağdıç “friedns” (Golden, 2000, s. 128), sağdıç “dost, arkadaş” (Güner, 2017, s. 104); Bül. Müş: yok.

şakal

V nüshası 18b/7, D nüshası 27a/12, K nüshası 29a/13: صَقَال: اللحية

Çeviri yazı: şakal: el lahīye

Çeviri: Sakal.

Sözlükler: DLT: sakal “sakal” (Atalay, c.4, 1986, s. 483), saqal “beard” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 154), sakal “sakal” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 800); CC: sakal “sakal” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 545), saqal “bart, barba” (Grönbech, 1942, s. 214); Ter. T: şakal “sakal” (Toparlı vd, 2000, s. 134); Dur. M: şakal “sakal” (Toparlı, 2003, s. 102); Kav. K: şakal “sakal” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: şakal “sakal, yüzdeki kıl” (Eminoğlu, 2011, s. 268); Tuh. Z: sakal “sakal” (Atalay, 1945, s. 231), şakal “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 148); King Dic: saqal “beard” (Golden, 2000, s. 99), şakal “sakal” (Güner, 2017, s. 104); Bül. Müş: yok.

şakalsız

V nüshası 18b/7, D nüshası 27a/12, K nüshası 29a/13: صَقَالْسِز: المرء

Çeviri yazı: şakalsız: el merd

Çeviri: Köse.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: şakalsız “sakalsız” (Toparlı vd, 2000, s. 134); Dur. M: şakalsız “sakalsız” (Toparlı, 2003, s. 102); Kav. K: şakalsız “sakalı olmayan” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E:

yok; Tuh. Z: sakalsız “sakalsız, yalabık” (Atalay, 1945, s. 231), şakalsız “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 39); King Dic: saqalasız “beardless” (Golden, 2000, s. 100), şakalsız “sakalı olmayan, sakalsız” (Güner, 2017, s. 105); Bül. Müş: yok.

şakar

V nüshası 18b/10, D nüshası 27a/15, K nüshası 29a/16-29b/1: صَقَرُ: الاغر من الخيل

Çeviri yazı: şakar: el āgar min el ḥayl

Çeviri: Bir at türü.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sakar “alnında bir parça aklık olan at” (Atalay, 1945, s. 231), şakar “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 130); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şakurğa

V nüshası 18b/10, D nüshası 27a/15, K nüshası 29b/1: صَقْرُ غَا: القراد

Çeviri yazı: şakurğa: el qarād

Çeviri: Kene.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: sakurga “kene, yavısı, sakırğa” (Atalay, 1945, s. 231), şakurğa “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 140); King Dic: saqurğa “tick” (Golden, 2000, s. 225), şakurğa “kene” (Güner, 2017, s. 105); Bül. Müş: yok.

şok parmak

V nüshası 18b/11, D nüshası 27b/1, K nüshası 29b/1: صَقُّ بَرْمَقْ: السبابة

Çeviri yazı: şok parmak: es sebābe

Çeviri: Orta parmak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: şok barmak “orta barmak” (Toparlı vd, 2000, s. 138); Dur. M: yok; Kav. K: şok barmak “işaret parmağı” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şalıncağ

V nüshası 18b/13, D nüshası 27b/2, K nüshası 29b/3: صَلْنَجَقْ: الارجوحه

Çeviri yazı: şalıncağ: el arcūḥa

Çeviri: Selinçek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: salın- “salınmak” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: salın- “salınmak,

kibirle yürümek” (Eminoğlu, 2011, s. 269); Tuh. Z: salın-
“salınmak” (Atalay, 1945, s. 232); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şoluḡ

V nüshası 18b/14, D nüshası 27b/3, K nüshası 29b/4: صُلُقُ: النفس

Çeviri yazı: şoluḡ: en nefes

Çeviri: Nefes.

Sözlükler: DLT: yok; CC: solu- “nefes almak, solumak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 817), solu- “ausser atem sein” (Grönbech, 1942, s. 222); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: solı- “solumak, yorgunluktan nefes nefese kalmak” (Eminoğlu, 2011, s. 274); Tuh. Z: solı- “solumak” (Atalay, 1945, 240), şoludı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 150); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şoluḡın

V nüshası 18b/14, D nüshası 27b/3, K nüshası 29b/4-5: صُلُقُ: الذي
اخز نفسه

Çeviri yazı: şoluḡın: ellezī āḡaz nefes

Çeviri: Nefes alıp vermek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şalkūm

V nüshası 18b/15-16: صَلْقُم: العنقود من العنب يقال بَرِ صَلْقُمُ أُرْمَ يَدِمَ اِي اكلت
عنقودا واحدا من العنب

Çeviri yazı: şalkūm: el ‘anḡūd min el ‘aneb yuḡāl bir şalkūm üzüm
yedim ekelet ‘ankūda vāḡidān min el ‘aneb

Çeviri: Üzüm salkımı, bir salkım üzüm yedim denir.

D nüshası 27b/4-5: صَلْقُم: العنقود من العنب يقال بَرِ صَلْقُمُ أُرْمَ يَدِمَ اِي اكلت عنقودا
واحدا من العنب

Çeviri yazı: şalkūm: el ‘anḡūd min el ‘aneb yuḡāl bir şalkūm üzüm
yedim ekelet ‘ankūda vāḡidān min el ‘aneb

Çeviri: Üzüm salkımı, bir salkım üzüm yedim denir.

K nüshası 29b/5-6: صَلْقُم: العنقود من العنب يقال بَرِ صَلْقُمُ أُرْمَ يَدِمَ اِي اكلت عنقودا
واحدا من العنب

Çeviri yazı: şalkūm: el ‘anḡūd min el ‘aneb yuḡāl bir şalkūm üzüm
yedim ekelet ‘ankūda vāḡidān min el ‘aneb

Çeviri: Üzüm salkımı, bir salkım üzüm yedim denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: salkum “üzüm salkımı, salkım”
(Argunşah ve Güner, 2015, s. 804), şalqum “traube” (Grönbech,

1942, s. 213); Ter. T: salkım “salkım” (Toparlı vd, 2000, s. 135); Dur. M: şalkım “salkım” (Toparlı, 2003, s. 102); Kav. K: yok; Kit. E: salkım “salkım” (Eminoğlu, 2011, s. 269); Tuh. Z: salkım “salkım” (Atalay, 1945, s. 232), şalkım “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 126); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şuluḳ

V nüshası 18b/16, D nüshası 27b/5, K nüshası 29b/6-7: صَلُّقُ: الصولق
عريبه

Çeviri yazı: şuluḳ: eş şuluḳ ‘arbabe

Çeviri: Suluk.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: suwluḳ “leather waterbag” (Golden, 2000, s. 181), suwluḳ “su kabı, suluk” (Güner, 2017, s. 112); Bül. Müş: şuwluḳ “tratwa ze skor” (Zajączkowski, 1958, s. 47), şuwluw “su keleş, nehirde geçit” (Al-Turk, 2012, s. 85).

şol

V nüshası 18b/16-17, D nüshası 27b/5-6, K nüshası 29b/7: صَلْ:
الشمال بالتركماني و يقال صَغ و يقال صَلْ

Çeviri yazı: şol: eş şimal bi’t turkmānī ve yukāl sağ ve yukāl şon

Çeviri: Sol, kuzey Türkmencedir, ayrıca sağ ve son da denir.

Sözlükler: DLT: sol “sol” (Atalay, c.3, 1986, s. 134), sol “left (hand)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 165), sol “sol” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 827); CC: sol “sol, sol taraf” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 554), sol “links, die linke seite” (Grönbech, 1942, s. 222); Ter. T: yok; Dur. M: şol ḳol “sol taraf” (Toparlı, 2003, s. 107); Kav. K: şol “sol” (Toparlı vd, 1999, s. 123); Kit. E: sol “sol, sol taraf” (Eminoğlu, 2011, s. 274); Tuh. Z: sol “kuzey, sol” (Atalay, 1945, s. 240), şol “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 111); King Dic: sol ilig “left hand” (Golden, 2000, s. 207), sol “sol” (Güner, 2017, s. 110); Bül. Müş: şolda “na lewo, po lewej stronie” (Zajączkowski, 1958, s. 46), şolda “solda” (Al-Turk, 2012, s. 198).

şal

V nüshası 18b/17-19: صَل: عيدن يضم بعضها الي بعض و يربط و يركب به في
البحر بعدي من جانب الي جانب و يقال له الطوف

Çeviri yazı: şal: ‘ayden yuḳdam ba‘idaha ile ba‘id ve yurbaṭ ve yurkeb
bihe fi el baḥr ba‘ide min el cānib ile cānib ve yukāl lehu eṭ ṭavf

Çeviri: Sal, deniz üzerinde uzaklara gitmek için kullanılır.

D nüshası 27b/6-8: صَال: عیدن يضم بعضها الي بعض و يربط و يركب به في البحر بعدي من جانب الي جانب و يقال له الطوف

Çeviri yazı: şal: ‘ayden yuḍam ba‘idaha ile ba‘id ve yurbaṭ ve yurkeb bihe fī el baḥr ba‘ide min el cānib ile cānib ve yuḳāl lehu eṭ ṭavf

Çeviri: Sal, deniz üzerinde uzaklara gitmek için kullanılır.

K nüshası 29b/7-10: صَال: عیدن يضم بعضها الي بعض و يربط و يركب به في البحر بعدي به من جانب الي جانب و يقال له الطوف

Çeviri yazı: şal: ‘ayden yuḍam ba‘idaha ile ba‘id ve yurbaṭ ve yurkeb bihe fī el baḥr ba‘ide bihe min el cānib ile cānib ve yuḳāl lehu eṭ ṭavf

Çeviri: Sal, deniz üzerinde uzaklara gitmek için kullanılır.

Sözlükler: DLT: sal “sal” (Atalay, c.3, 1986, s. 156), sāl “raft, lacquer” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 152), sāl “tar (şişirilmiş tutumların, kamışların veya dalların yan yana getirilmesiyle yapılan sal) anlamında kılıf, kelek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 801); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şolucan

V nüshası 18b/19: صُلُنْجَن: العلق

Çeviri yazı: şoluncan: el ‘alīḳ

Çeviri: Soluncan.

D nüshası 27b/8-9: صُلُنْجَن: العلق و دود البطن و دود الارض

Çeviri yazı: şoluncan: el ‘alīḳ ve duvdu’l baṭn ve duvdu’l ārz

Çeviri: Soluncan, mide kurdu ve yer kurdu.

K nüshası 29b/9-10: صُلُنْجَن: العلق

Çeviri yazı: şoluncan: el ‘alīḳ

Çeviri: Soluncan, mide kurdu ve yer kurdu.

Sözlükler: Sözcük, daha önce savlaçan maddesinde incelenmiştir.

şalamçaḳ

V nüshası 18b/19, D nüshası 27b/9, K nüshası 29b/10: صَلْمَجَق: النفر

Çeviri yazı: şalamçaḳ: eṣ ṣafar

Çeviri: At eyerinde bulunan kayış.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şalaça

V nüshası 18b/20: صَلَجَا: المخفه و قال شيخنا فخر الدين صَلَجَا عود الجنازه

Çeviri yazı: şalaça: el maḥfe ve ḳāl şeyḥuna faḥreddīn şalaça ‘avd el cenāze

Çeviri: Mahfe, Şeyhimiz Fahreddin bu sözcüğün cenaze çubuğu anlamına geldiğini de ifade etmiştir.

D nüshası 27b/9-10: صَلَّجًا: المخفه و قال شيخنا فخر الدين صَلَّجًا عود الجنازه

Çeviri yazı: şalaça: el maḥfe ve ḳāl şeyḥuna faḥreddīn şalaça ‘avd el cenāze

Çeviri: Mahfe, Şeyhimiz Fahreddin bu sözcüğün cenaze çubuğu anlamına geldiğini de ifade etmiştir.

K nüshası 29b/10-11: صَلَّجًا: المخفه و قال شيخنا فخر الدين صَلَّجًا عود الجبار

Çeviri yazı: şalaça: el maḥfe ve ḳāl şeyḥuna faḥreddīn şalaça ‘avd el cibār

Çeviri: Mahfe, Şeyhimiz Fahreddin bu sözcüğün çubuğu anlamına geldiğini de ifade etmiştir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şamala

V nüshası 18b/23, D nüshası 27b/11, K nüshası 29b/12: صَمَلًا: القير

Çeviri yazı: samala: el kīr

Çeviri: Zift.

Sözlükler: DLT: yok; CC: samala “zift” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 547), samala “pech” (Grönbech, 1942, s. 213); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: salama “zift” (Atalay, 1945, s. 232), şalama “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 100); King Dic: yok; Bül. Müş: şamla “smola” (Zajaczkowski, 1958, s. 44), şamla “iri çiy tanesi, katrsan, zift” (Al-Turk, 2012, s. 84).

şamaş

V nüshası 18b/23, D nüshası 27b/12, K nüshası 29b/12-13: صَمَصَن: هو اللجاجة

Çeviri yazı: şamaş: huve el lacāce

Çeviri: Israr eden kişi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şanķu

V nüshası 19a/5, D nüshası 28a/1, K nüshası 29b/16: صَنَفُو: المغفل

Çeviri yazı: şanķu: el maḡfel

Çeviri: Akılsız.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şandal

V nüshası 19a/6, D nüshası 28a/1, K nüshası 29b/16-30a/1: صَنْدَلُ: السَّمَارِيَه

Çeviri yazı: şandal: es semārīye

Çeviri: Sandal.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şon

V nüshası 19a/6, D nüshası 28a/1-2, K nüshası 30a/1: صُنْ: آخِر

Çeviri yazı: şon: āḫir

Çeviri: Son.

Sözlükler: DLT: song “bir adamın çoluğu çocuğu, her şeyin ve her işin sonu, sonra” (Atalay, c.3, 1986, s. 357), soḡ “heel, after, last part (āxir)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 165), soḡ “herhangi bir şeyin ve işin sonu, son” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 828); CC: soḡ “son” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 817), soḡ “ende, schluss, letzter” (Grönbech, 1942, s. 222); Ter. T: soḡra “sonra” (Toparlı vd, 2000, s. 139); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: soḡ “son, art, arka, sonra geriye” (Eminoğlu, 2011, s. 274); Tuh. Z: song “son” (Atalay, 1945, s. 240), soḡ “son” (Al-Turk, 2006, s. 206); King Dic: song “its end” (Golden, 2000, s. 114), soḡ/şon “arkada bulunan, ön karşıtı” (Güner, 2017, s. 110); Bül. Müş: yok.

şonçuk

V nüshası 19a/6, D nüshası 28a/2, K nüshası 30a/1: صُنْجُقُ: الْعَقَب

Çeviri yazı: şonçuk: el ‘aḳib

Çeviri: Son, akıbet.

Sözlükler: DLT: songuk “son, bir şeyin sonu” (Atalay, c.3, 1986, s. 107), soḡuq “soḡuḡ” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 165), soḡuk “sonuncu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 828); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şonkol

V nüshası 19a/6-7, D nüshası 28a/2-3, K nüshası 30a/1-2: صُنْقُلُ: مَيْسِرَه وَ هُوَ مَرْكَبٌ مِنْ صُنْ الْيَسَارَه وَ قُلْ الْعَضْد

Çeviri yazı: şonkol: meysere ve huve murekkeb min el yesāre ve ḳol

el ‘aẓd

Çeviri: Sol kol. Sözcük sol ve kol sözcüklerinden oluşmuştur.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: şol kōl “sol taraf” (Toparlı, 2003, s. 107); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: solak “solak” (Atalay, 1945, s. 240), şolaḵ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 41); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şonra

V nüshası 19a/8-10: صُنْرَا: فِي الْآخِرِ وَ الرَّاءِ عِبَارَةٌ عَنْ الدَّالِ الَّتِي هِيَ إِدَاةُ طَرَفٍ
يَقَالُ صُنْرَا كَلْدِي أَيِ فِي الْآخِرِ جَاءَ

Çeviri yazı: şonra: fī al āḥir ve’r rā’ ‘ibāra ed dāl elletī hiye ādāt ṭaraf
yuḵāl şonra keldi ey fī el āḥir cā’

Çeviri: Sonra, ra hecesi sonra gelmeyi/sonradan olmayı ifade ediyor, sonradan geldi örneğinde olduğu gibi.

D nüshası 28a/4-5: صُنْرَا: فِي الْآخِرِ وَ هِيَ الرَّاءِ عِبَارَةٌ عَنْ الدَّالِ الَّتِي هِيَ إِدَاةُ
طَرَفٍ يَقَالُ صُنْرَا كَلْدِي أَيِ فِي الْآخِرِ جَاءَ

Çeviri yazı: şonra: el āḥir ve hiye er rā’ ‘ibāra ‘ann ed dāl elletī hiye
idde ṭaraf yuḵāl şonra keldi ey fī el āḥir cā

Çeviri: Sonra, ahir, son ve ra sonrayı ifade etmek için kullanılıyor birinin sonra geldiğini ifade etmek için sonra keldi denir.

K nüshası 30a/3-4: صُنْرَا: فِي الْآخِرِ وَ هِيَ الرَّاءِ عِبَارَةٌ عَنْ الدَّالِ الَّتِي هِيَ إِدَاةُ
طَرَفٍ يَقَالُ صُنْرَا كَلْدِي أَيِ فِي الْآخِرِ جَاءَ

Çeviri yazı: şonra: el āḥir ve hiye er rā’ ‘ibāra ‘ann ed dāl elletī hiye
idde ṭaraf yuḵāl şonra keldi ey fī el āḥir cā’

Çeviri: Sonra, ahir, son ve ra sonrayı ifade etmek için kullanılıyor birinin sonra geldiğini ifade etmek için sonra keldi denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: sonra “sonra” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 505), sonra “spärter, nochher” (Grönbech, 1942, s. 222); Ter. T: sonra “sonra” (Toparlı vd, 2000, s. 139); Dur. M: yok; Kav. K: şoḡra “sonra” (Toparlı vd, 1999, s. 123); Kit. E: sonra “sonra” (Eminoğlu, 2011, s. 274); Tuh. Z: songra “sonra” (Atalay, 1945, s. 240), sonra “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 62); King Dic: song “after, behind” (Golden, 2000, s. 315), soḡ/şon “şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan, son, ahir” (Güner, 2017, s. 110); Bül. Müş: yok.

şaḡır

V nüshası 19a/10, D nüshası 28a/6, K nüshası 30a/5: صَنْغَرُ: الْإِطْرُوشُ
و بِالْأَتْرُكْمَانِي صَنْغَرُ

Çeviri yazı: şaḡır: el āṭrūş ve bi’t turkmānī şaḡır

Çeviri: Sağır, Türkmence sağır.

Sözlükler: Sözcük, daha önce sağır maddesinde incelenmiştir.

šovuk

V nüshası 19a/12, D nüshası 28a/7-8, K nüshası 30a/7: صُوقُ: البرد

Çeviri yazı: şovuk: el bard

Çeviri: Soğuk.

Sözlükler: DLT: soguk “soğuk” (Atalay, c.4, 1986, s. 526), sayıq “buruda” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 164), sogıklık “soğukluk için hazırlanan (şey)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 826); CC: savok “soğuk” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 550), savuq/sovux/suvuq “kalt, költe” (Grönbech, 1942, s. 216); Ter. T: yok; Dur. M: şavuk “soğuk” (Toparlı, 2003, s. 104); Kav. K: şavut- “soğutmak” (Toparlı vd, 1999, s. 121); Kit. E: sovuk “soğuk” (Eminoğlu, 2011, s. 274); Tuh. Z: sovuk “soğuk” (Atalay, 1945, s. 240), sowuk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 59); King Dic: soğug “cold” (Golden, 2000, s. 259), soğuk “soğuk” (Güner, 2017, s. 110); Bül. Müş: sovuq “zimny, zimno” (Zajaczkowski, 1958, s. 46), şowuk “soğuk” (Al-Turk, 2012, s. 60).

şavun

V nüshası 19a/12-13, D nüshası 28a/8, K nüshası 30a/7: صُونُ: الایل

Çeviri yazı: şavun: el eyl

Çeviri: Geyik.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: şağın “yabani geyik” (Toparlı vd, 2000, s. 134); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şavun keyik

V nüshası 19a/13: صُونُ كَيْكُ: بقر الوحش

Çeviri yazı: şavun keyik: baqaru’l vahş

Çeviri: Yabani inek, geyik.

D nüshası 28a/8: صُونُ كَيْكُ: بقر الوحش

Çeviri yazı: şavun keyik: baqaru’l vahş

Çeviri: Yabani inek, geyik.

K nüshası 30a/8: صُونُ كَيْكُ: بقر الوحش

Çeviri yazı: şavun keyik: baqaru’l vahş

Çeviri: Yabani inek, geyik.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: şığır keyik “yabani keyik” (Toparlı vd, 2000, s. 137); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: şavan kâjik/ şavun kâjik

“dzika koza, antylopa” (Zajączkowski, 1958, s. 44), şawan keyik “yaban geyiği, antilop” (Al-Turk, 2012, s. 154).

şav

V nüshası 19a/13-14, D nüshası 28a/9, K nüshası 30a/8: صَوُّ الدَّعْوِي

Çeviri yazı: şav: ed da‘vī

Çeviri: Dava, sav.

Sözlükler: DLT: saw “söz, haber, salık; mektup; risale; atalar sözü; darbı mesel; kıssa; hikâye; tarihsel şeyler” (Atalay, c. 4, 1986, s. 498), sâw “proverb, story, report, message, speech, news” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 157), sâw “haberler ve havadisler (enba: ve aha:dis)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 810); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: savla- “dava etmek” (Atalay, 1945, s. 234), żawladı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 57); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şavcı

V nüshası 19a/14-16: صَوْجِي: منسوب الي الدعوي بمعنى بين الخصمين و مثله لا يكون الا قاضيا فا طلق صوجي لفصله علي النبي يقولون صوجمز اي نبينا يعنون النبي صل الله عليه و سلم

Çeviri yazı: şavcı: mensüb ile ed da‘vī bi ma‘na beyn el ḥuşumeyn ve mişlehu lā yekûn ilā kâdiyân fâ ṭalak şavcı le faşşalu ‘ala en nebi şavcımız ey nebine ya‘nûn en nebi şalla allahu ‘aleyhi ve sellem

Çeviri: Savcı, bir davada ya da olayda iki kişi arasında kadılık görevi yapan kişi şavcımız sözü ile de peygamberimiz kast edilir.

D nüshası 28a/8-11: صَوْجِي: منسوب الي الدعوي بمعنى الفصل بين الخصمين و مثله لا يكون الا قاضيا فا طلق صوجي لفصله علي النبي يقولون صوجمز اي نبينا يعنون به النبي صل الله عليه و سلم

Çeviri yazı: şavcı: mensüb ile ed da‘vī bi ma‘na el faşl beyn el ḥuşumeyn ve mişlehu lā yekûn ilā kâdiyân fâ ṭalak şavcı aleyhi le faşşalu ‘ala en nebi şavcımız ey nebine ya‘nûn bihe en nebi şalla allahu ‘aleyhi ve sellem

Çeviri: Savcı, bir davada ya da olayda iki kişi arasında kadılık görevi yapan kişi şavcımız sözü ile de peygamberimiz kast edilir.

K nüshası 30a/8-11: صَوْجِي: منسوب الي الدعوي بمعنى بين الخصمين و مثله لا يكون الا قاضيا فا طلق صوجي لفصله علي النبي يقولون صوجمز اي نبينا يعنون النبي صل الله عليه و سلم

Çeviri yazı: şavcı: mensûb ile ed da‘vî bi ma‘na beyn el hüşumeyn ve mişlehu lâ yekûn ilâ kâdiyân fâ talağ şavcı le faşşalu ‘ala en nebi şavcımız ey nebine ya‘nûn en nebi şalla allahu ‘aleyhi ve sellem
Çeviri: Savcı, bir davada ya da olayda iki kişi arasında kadılık görevi yapan kişi şavcımız sözü ile de peygamberimiz kast edilir.

Sözlükler: DLT: sawçı “elçi, peygamber” (Atalay, c.3, 1986, s. 154), sâwêi “Messenger of god” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 157), sawçı “peygamber, Oğuz lehçesinde dünürler arasında haber götürüp getiren elçi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 810); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

şay

V nüshası 19a/18, D nüshası 28a/12, K nüshası 30a/12: صَيِّ: الماء دون قامه الخيل

Çeviri yazı: şay: el mâ’ devn kâme el hayl

Çeviri: Bir at boyu su.

Sözlükler: DLT: say “kara taşlık yer” (Atalay, c.3, 1986, s. 158), sây “stony ground” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 157), sây “taşlık yer” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 811); CC: say “sığ, derin olmayan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 807), saj “seicht” (Grönbech, 1942, s. 212); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: say su “duru su, sığ su” (Atalay, 1945, s. 234), şay şu “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 96); King Dic: yok; Bül. Müş: şaj “bród nie się gajacy wzrostu konia, niezbyt głęboka woda” (Zajączkowski, 1958, s. 44), şay “atın boyunu geçmeyen su geçidi” (Al-Turk, 2012, s. 85).

tabu

V nüshası 19a/19: طَبُّ: الخدمه يقال قَلْدِي اي جعل الخدمه

Çeviri yazı: tabu/tabu: el hîdme yukāl kıldı ey ca‘al el hîdme

Çeviri: Hizmet etmek (tabu “burada sözcük unutulmuş”) kıldı denilerek hizmet ettiği ifade edilir.

D nüshası 28a/13-14: طَبُّ: الخدمه يقال قَلْدِي اي جعل الخدمه

Çeviri yazı: tabu/tabu: el hîdme yukāl tabu/tabu kıldı ey ca‘al el hîdme

Çeviri: Hizmet etmek tabu/tabu kıldı denilerek hizmet ettiği ifade edilir.

K nüshası 30a/13: طَبُّ: الخدمه يقال قَلْدِي اي جعل الخدمه

Çeviri yazı: tabu/taþu: el hîdme yuḳāl kıldı ey ca‘al el hîdme
Çeviri: Hizmet etmek tabu/taþu kıldı denilerek hizmet ettiği ifade edilir.

Sözlükler: DLT: tapuğ “hizmet, tapma, tapı” (Atalay, c.4, 1986, s. 575), tapuý “xidma, tâ‘a” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 855), tapug “hizmet” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 855); CC: tap- “bulmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 829), tap- “finden” (Grönbech, 1942, s. 235); Ter. T: tapu “hizmet” (Toparlı vd, 2000, s. 142); Dur. M: tapuçu “hizmetçi” (Toparlı, 2003, s. 112); Kav. K: tap- “bulmak, karşılamak, rastlamak” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: tap- “tapmak, ibadet etmek” (Eminoęlu, 2011, s. 282); Tuh. Z: tapu “hizmetçi, yumuşçı” (Atalay, 1945, s. 252), tapu “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 85); King Dic: tapmaq “find” (Golden, 2000, s. 126), tap- “bulmak” (Güner, 2017, s. 115); Bül. Müş: yok.

tab/taþ

V nüshası 19a/19-20: طَبُّ: كَلِمَةٌ يَقَالُ بِمَعْنَى الْكَفِّ

Çeviri yazı: tab/taþ: kelime yuḳāl bi ma‘na el kef

Çeviri: Yeter anlamında kullanılan bir sözcük.

D nüshası 28a/14-15: طَبُّ: كَلِمَةٌ يَقَالُ بِمَعْنَى الْكَفِّ

Çeviri yazı: tabu/taþu: kelime yuḳāl bi ma‘na el kef

Çeviri: Yeter anlamında kullanılan bir sözcük.

K nüshası 30a/14: طَبُّ: كَلِمَةٌ يَقَالُ بِمَعْنَى الْكَفِّ

Çeviri yazı: tab/taþ: kelime yuḳāl bi ma‘na el kef

Çeviri: Yeter anlamında kullanılan bir sözcük.

Sözlükler: DLT: tap “elverir, yeter” (Atalay, c.4, 1986, s. 573), tap “enough” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 177), tap “yeter, kâfi anlamında bir söz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 853); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: tap “yeterli, yetiştir, kâfi, denk, eşit” (Eminoğlu, 2011, s. 282); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

top

V nüshası 19a/21: طُوبُ: الْكُرَّةُ

Çeviri yazı: top: el kurre

Çeviri: Top.

D nüshası 28a/15: طُوبُ: الْكُرَّةُ

Çeviri yazı: top: el kurre

Çeviri: Top.

K nüshası 30a/15: طُبُّ: الكُرْه

Çeviri yazı: top: el kurre

Çeviri: Top.

Sözlükler: DLT: top “top” (Atalay, c.4, 1986, s. 640), top “ball” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 195), top “top” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 892); CC: top “top, yuvarlak, top” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 848), top “kugel” (Grönbech, 1942, s. 249); Ter. T: yok; Dur. M: top “savaş topu” (Toparlı, 2003, s. 115); Kav. K: yok; Kit. E: top “top, oyun aracı” (Eminoğlu, 2011, s. 291); Tuh. Z: top “tortu, top, toparlak” (Atalay, 1945, s. 261)⁶⁰, King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

toprak

V nüshası 19a/22, D nüshası 28b/1, K nüshası 30a/15: طَبْرَقُ: التراب

Çeviri yazı: toprak: et turāb

Çeviri: Toprak.

Sözlükler: DLT: toprak “toprak” (Atalay, c.4, 1986, s. 640), toprāq “earth or soil” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 195), toprak “toprak, kum, toz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 892); CC: toprak “toprak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 848), topraq “stab, schmutz” (Grönbech, 1942, s. 249); Ter. T: toprak “toprak” (Toparlı vd, 2000, s. 147); Dur. M: toprak “toprak” (Toparlı, 2003, s. 115); Kav. K: toprak “toprak” (Toparlı vd, 1999, s. 126); Kit. E: toprak “toprak” (Eminoğlu, 2011, s. 291); Tuh. Z: toprak “toprak” (Atalay, 1945, s. 261), toprak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 65); King Dic: topraq “earth, dust, soil, dirt” (Golden, 2000, s. 144), toprak “toprak” (Güner, 2017, s. 122); Bül. Müş: topraq “ziemia, proch, kurz” (Zajaczkowski, 1958, s. 51), toprak “toprak” (Al-Turk, 2012, s. 78).

tohra

V nüshası 19a/22, D nüshası 28b/1, K nüshası 30a/15: طَبْرَا: المخلاة

Çeviri yazı: tohra: el maḥlā

⁶⁰ Al-Turk’un sözcük ile ilgili vermiş olduğu dipnotta şu açıklama yer almaktadır: “Atalay, top kelimesine “dip, dibe çöken tortu” anlamını vererek ? işareti ile bırakmıştır. bk. B. Atalay, age, s.16, 101 dipnot. Fazılov ise, bu kelimeyi tüb şeklinde okumaktadır. bk. Fazılov, age, s. 108. Biz ise tüp şeklinde okuduk (GT)” (Al-Turk, 2006, s. 66).

Çeviri: Torba.

Sözlükler: DLT: yok; CC: topra “torba” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 579), topra “reitsack” (Grönbech, 1942, s. 249); Ter. T: yok; Dur. M: topra “yem torbası” (Toparlı, 2003, s. 115); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: topra “torba” (Atalay, 1945, s. 261), topra “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 156); King Dic: topra “nosebag” (Golden, 2000, s. 325), topra “torba” (Güner, 2017, s. 122); Bül. Müş: yok.

taban

V nüshası 19a/22-23, D nüshası 28b/1, K nüshası 30a/16: طين: اخمص القدم

Çeviri yazı: taban: āḥmaş el kadam

Çeviri: Ayak tabanı.

Sözlükler: DLT: taban “deve tabanı, taban” (Atalay, c.4, 1986, s. 559), taban “hoof (camel)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 173), taban “devenin tabanı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 847); CC: taban “ayağın alt kısmı, taban, ayakkabı tabanı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 562), taban “fuss-hole” (Grönbech, 1942, s. 231); Ter. T: taban “taban” (Toparlı vd, 2000, s. 141); Dur. M: taban “taban” (Toparlı, 2003, s. 110); Kav. K: daban “ayağın altı” (Toparlı vd, 1999, s. 107); Kit. E: taban “taban, ayakkabının alt kısmı” (Eminoğlu, 2011, s. 280); Tuh. Z: taban “taban, ayağın altı” (Atalay, 1945, 249), taban “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 138); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tabucu

V nüshası 19a/23, D nüshası 28b/2, K nüshası 30a/16: طَبُّجِي: الخادم و جِي للنسبة

Çeviri yazı: tabucu: el ḥādim ve cı lil nisbe

Çeviri: Hizmetkar ve cı eki işi yapmanı belirtiyor.

Sözlükler: DLT: tapuğcı “hizmetçi” (Atalay, c.4, 1986, s. 575), tapuğcı “xādim” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 177), tapuğcı “kul, hizmetçi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 855); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: tapucu “hizmetçi” (Toparlı, 2003, s. 112); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tapu “hizmetçi, yumuşçı” (Atalay, 1945, s. 252), tapu “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 85); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

topuk

V nüshası 19a/23, D nüshası 28b/2, K nüshası 30a/16-30b/1: طُبُقُ: الكعب

Çeviri yazı: topuk: el ka'ab

Çeviri: Topuk.

Sözlükler: DLT: topuk “topuk, top, çevgenle vurulan top, tapaç” (Atalay, c.4, 1986, s. 640), tapiq “meat-bone” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 195), topik süñük “kemik yemeği” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 892); CC: yok; Ter. T: topuk “topuk” (Toparlı vd, 2000, s. 147); Dur. M: topuk “topuk” (Toparlı, 2003, s. 115); Kav. K: topuk “topuk” (Toparlı vd, 1999, s. 126); Kit. E: yok; Tuh. Z: topuk “topuk” (Atalay, 1945, s. 261); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tobalan

V nüshası 19b/4-5, D nüshası 28b/6-7, K nüshası 30b/5: طُبْلُنْ: المغص في البطن

Çeviri yazı: tobalan: el mağaş fî el baṭn

Çeviri: Mide sancısı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tobalak

V nüshası 19b/5-6: طُبْلَقْ: نبات له عرف طيب له حب قدر حب الحمص يسمى السعد و يسمى به النساء

Çeviri yazı: tobalak: nebat lehu ‘arf ṭayyib leh ḥubb kadar ḥubbu’l ḥummuş yusemmi es su‘ūd ve yusemmī bihe en nisā’

Çeviri: Nohut tanesi kadar küçük güzel bir meyvesi olan ve saadet olarak isimlendirilen bir bitki bu bitkinin ismi kadınlara da veriliyor.

D nüshası 28b/7-8: طُبْلَقْ: نبات له عرف طيب له حب قدر حب الحمص يسمى السعد و يسمى به النساء

Çeviri yazı: tobalak: nebat lehu ‘arf ṭayyib leh ḥubb kadar ḥubbu’l ḥummuş yusemmi es su‘ūd ve yusemmī bihe en nisā’

Çeviri: Nohut tanesi kadar küçük güzel bir meyvesi olan ve saadet olarak isimlendirilen bir bitki bu bitkinin ismi kadınlara da veriliyor.

K nüshası 30b/5-7: طُبْلَقْ: نبات له عرف طيب له حب قدر حب الحمص يسمى السعد و يسمى به النساء

Çeviri yazı: tobalak: nebat lehu ‘arf ṭayyib leh ḥubb kadar ḥubbu’l ḥummuş yusemmi es su‘ūd ve yusemmī bihe en nisā’

Çeviri: Nohut tanesi kadar küçük güzel bir meyvesi olan ve saadet olarak isimlendirilen bir bitki bu bitkinin ismi kadınlara da veriliyor. **Sözlükler:** DLT: tapulgak “yaraya konulan bir ot, topalak otu” (Atalay, c.4, 1986, s. 575), tapulṣāq “sedge, colic” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 195), topulgak “kulunç, topalak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 893); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: topalak “topalak otu, tomalan” (Atalay, 1945, s. 261); King Dic: yok; Bül. Müş: toblaḡ “gaḡgan (roślina)” (Zajaczkowski, 1958, s. 51), toblaḡ “toplak otu, çiğdeme benzer bir bitki, Japon şemsiyesi” (Al-Turk, 2012, s. 68).

ṭabcan

V nüshası 19b/6, D nüshası 28b/8, K nüshası 30b/7: طَبْجَنْ: التخت

Çeviri yazı: ṭabcan: et taht

Çeviri: Taht, kerevet.

Sözlükler: DLT: tapçan “erişilemeyen üzüm salkımlarını kesmek için taplıyanın üzerine çıktığı sofra biçiminde üç ayaklı bir nesne” (Atalay, c.4, 1986, s. 573), tapcān “a three-legged stool for pickings grapes” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 178), tapçan “salkımlara ulaşmak için üzerine çıkılan, üç ayaklı sofra şeklinde bir eşya” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 854); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ṭat

V nüshası 19b/8: طَطُ: الفلاح

Çeviri yazı: ṭat: el fellāḥ

Çeviri: Çiftçi.

D nüshası 28b/9: طَطُ: الفلاح

Çeviri yazı: ṭat: el fellāḥ

Çeviri: Çiftçi.

K nüshası 30b/7-8: طَطُ: الفلاح

Çeviri yazı: ṭat: el fellāḥ

Çeviri: Çiftçi.

Sözlükler: DLT: tat “tat, yabancı, müslümam olmayan; Uygur (Tohxsı ve Taḡma dillerinde) Farslı; Acem; Farsça konuşan” (Atalay, c.4, 1986, s. 584), ṭat “Persian (most of Türk)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 181), tat “bütün Türklerin nezdinde Fars” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 861); CC: yok; Ter. T: yok; Dur.

M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tat “şehirli, yerli çiftçi” (Atalay, 1945, s. 253), tat “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 78); King Dic: yok; Bül. Müş: tat “docy, cudzoziemiec” (Zajaczkowski, 1958, s. 50), tat “tat, dilsiz, az konuşan kimse” (Al-Turk, 2012, s. 93).

tatlu

V nüshası 19b/8-10: طَطْلُو: الحلو و قد يقال فيه طَطْلُو طَطِّي اصله بالتاء طُتِي و تبدل طَاء امسك

Çeviri yazı: tatlu: el hılū ve ẓadd yukāl fihe tatlu tuṭṭı āşlıha bi’t tā’ tuṭṭı ve tebeddel tā’ emsik

Çeviri: Tatlı, tatlı tuṭṭı denir aslı ince t iledir ancak kalın ta ile değiştirilmiştir.

D nüshası 28b/9-10: طَطْلُو: الحلو و قد يقال فيه طَطْلُو طَطِّي اصله بالتاء طُتِي و تبدل طَاء امسك

Çeviri yazı: tatlu: el hılū ve ẓadd yukāl fihe tatlu tuṭṭı āşlıha bi’t tā’ tuṭṭı ve tebeddel tā’ emsik

Çeviri: Tatlı, tatlı tuṭṭı denir aslı ince t iledir ancak kalın ta ile değiştirilmiştir.

K nüshası 30b/8-9: طَطْلُو: الحلو و قد يقال فيه طَطْلُو طَطِّي اصله بالتاء طُتِي و تبدل طَاء امسك

Çeviri yazı: tatlu: el hılū ve ẓadd yukāl fihe tatlu tuṭṭı āşlıha bi’t tā’ tuṭṭı ve tebeddel tā’ emsik

Çeviri: Tatlı, tatlı tuṭṭı denir aslı ince t iledir ancak kalın ta ile değiştirilmiştir.

Sözlükler: DLT: tatılgı “tatlı” (Atalay, c.4, 1986, s. 584), tatiyli “ladīd” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 181), tatılgı/tātılgı “lezzetli olan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 861); CC: tatlı “lezzetli, tatlı” (Argunşah ve Güner, 2015, 568), tatly “süss” (Grönbech, 1942, s. 237); Ter. T: tatlu “tatlı” (Toparlı vd, 2000, s. 143); Dur. M: tatlı “tatlı” (Toparlı, 2003, s. 112); Kav. K: tatlı “tatlı” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: tatlıg “tatlı, lezzetli” (Eminoğlu, 2011, s. 284); Tuh. Z: tatlı “tatlı” (Atalay, 1945, s. 253), tatlı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 81); King Dic: tatlu “sweetmeats” (Golden, 2000, s. 296), tatlu “tatlı yiyecek” (Güner, 2017, s. 116); Bül. Müş: yok.

tuc

V nüshası 19b/12, D nüshası 28b/11, K nüshası 30b/11: طُج: النخاس

Çeviri yazı: tuc: en niḥās

Çeviri: Tunç.

Sözlükler: DLT: tuç “tunç” (Atalay, c.3, 1986, s. 120), tuç “yellow copper” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 199), tūç “sarı tunç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 898); CC: tuç “tunç” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 851), tuċ “bronze” (Grönbech, 1942, s. 253); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: tuj “bronze, copper” (Golden, 2000, s. 304), tuç/tuċ “tunç” (Güner, 2017, s. 123); Bül. Müş: tuċ “spiż, brąz, miedź” (Zajączkowski, 1958, s. 52), tuç “tuç, tunç” (Al-Turk, 2012, s. 77).

taċar

V nüshası 19b/12, D nüshası 28b/11, K nüshası 30b/11: طَجَر: علم

يسمي به

Çeviri yazı: taċar: ‘alemun yusemmī bihe

Çeviri: Özel isim.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

turaċ

V nüshası 19b/11, D nüshası 28b/12, K nüshası 30b/12: طُرُق: المقام

Çeviri yazı: turaċ: el maċām

Çeviri: Makam, durak.

Sözlükler: DLT: turag “sığınak” (Atalay, c. 4, 1986, s. 655), turiy “mountain stronghold” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 200), turag “sığınak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 901); CC: tur- “bir yerde sabit kalıp durmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 852), tur- “stehen, bleiben” (Grönbech, 1942, s. 254); Ter. T: tur- “durmak” (Toparlı vd, 2000, s. 148); Dur. M: yok; Kav. K: tur- “ayağa kalkmak” (Toparlı vd, 1999, s. 126); Kit. E: turaċ “durak, yurt” (Eminoğlu, 2011, s. 292); Tuh. Z: tur- “durmak” (Atalay, 1945, s. 263), turaċ “kalkmak” (Al-Turk, 2006, s. 189); King Dic: turċaq “government official” (Golden, 2000, s. 305), turċak “gündüz nöbetçisi” (Güner, 2017, s. 123); Bül. Müş: yok.

taraċ

V nüshası 19b/16, D nüshası 28b/14, K nüshası 30b/14: طَرُق: المشط

Çeviri yazı: taraċ: el mışt

Çeviri: Tarak.

Sözlükler: DLT: targak “tarak” (Atalay, c.4, 1986, s. 577), taryaq “comb” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 179), targak “tarak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 856); CC: yok; Ter. T: tara- “taramak” (Toparlı vd, 2000, s. 142); Dur. M: tarak “tarak” (Toparlı, 2003, s. 112); Kav. K: tarakçı “tarakçı” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: tarak “tarak, tarama aracı” (Eminoğlu, 2011, s. 283); Tuh. Z: tarak “tarak” (Atalay, 1945, s. 252), tarak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 234); King Dic: taraq “comb” (Golden, 2000, s. 289), tarak/tarak “tarak” (Güner, 2017, s. 115); Bül. Müş: yok.

turağ

V nüshası 19b/16, D nüshası 28b/14, K nüshası 30b/14: طُرُق: القنبريس

Çeviri yazı: turağ: el kanberis

Çeviri: Koyulaşmış süt.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: turağ “yoğurtla yapılan bir yemek” (Toparlı vd, 2000, s. 148); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: turaq “dried milk” (Golden, 2000, s. 154), turağ “koyulaşmış süt” (Güner, 2017, s. 123); Bül. Müş: yok.

tar

V nüshası 19b/16, D nüshası 28b/14, K nüshası 30b/14: طَر: الضيق

Çeviri yazı: tar: ed dayyık

Çeviri: Dar.

Sözlükler: DLT: tar “dar” (Atalay, c.3, 1986, s. 97), tār “narrow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 178), tār “herhangi bir şeyin darı, dar” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 855); CC: tar “geniş olmayan, dar1 (Argunşah ve Güner, 2015, s. 829), tar “eng, enge” (Grönbech, 1942, s. 235); Ter. T: tar “dar” (Toparlı vd, 2000, s. 142); Dur. M: yok; Kav. K: tar “dar” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: tar “dar, geniş olmayan, sıkıntılı” (Eminoğlu, 2011, s. 283); Tuh. Z: tar “dar” (Atalay, 1945, s. 252), tar “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 118); King Dic: tar “narrowness, narrow” (Golden, 2000, s. 265), tar/tar “dar” (Güner, 2017, s. 115); Bül. Müş: yok.

tırnağ

V nüshası 19b/17, D nüshası 28b/15, K nüshası 30b/15: طِرْنُوق: الظفر

Çeviri yazı: tırnağ: ez zufur

Çeviri: Tırnak.

Sözlükler: DLT: tırngak “tırnak” (Atalay, c.4, 1986, s. 618), tırnaq “tırnak” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 191), tırnak “tırnak”

(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 878); CC: tırnak “tırnak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 574), tyrnaq “nagel” (Grönbech, 1942, s. 263); Ter. T: tırnak “tırnak” (Toparlı vd, 2000, s. 145); Dur. M: tırnak “tırnak” (Toparlı, 2003, s. 114); Kav. K: tırnak “tırnak” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: tırnak “tırnak” (Eminoğlu, 2011, s. 287); Tuh. Z: tırnak “tırnak” (Atalay, 1945, s. 257), tırnak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 122); King Dic: tırnaq “nail” (Golden, 2000, s. 209), tırnak “tırnak” (Güner, 2017, s. 118); Bül. Müş: yok.

tartu

V nüshası 19b/18, D nüshası 29a/1, K nüshası 30b/16: طَرْتُو: الميزان

Çeviri yazı: tartu: el mizân

Çeviri: Tartı.

Sözlükler: DLT: tart- “tartmak, cezbetmek, çekmek, uzatmak, germek, getirmek, almak, çıkarmak” (Atalay, c.3, 1986, s. 426), tart- “wiegh, stretch, outfit, with provisions; pull; take off boots” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 180), tart- “(para vb. şeyleri) tartmak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 858); CC: tart- “çekmek, çekerek sıkmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 566), tart- “ziehen, zerren” (Grönbech, 1942, s. 236); Ter. T: tart- “tartmak, çekmek, ölçmek” (Toparlı vd, 2000, s. 142); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: tart- “çekmek, asılmak, yukarıya kaldırmak, taşımak, yedeğinde götürmek” (Eminoğlu, 2011, s. 283); Tuh. Z: tart- “çekip çıkarmak” (Atalay, 1945, s. 252), tarttı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 168); King Dic: tartğıl “weigh” (Golden, 2000, s. 74), tart- “tartmak” (Güner, 2017, s. 116); Bül. Müş: yok.

tarı

V nüshası 19b/18, D nüshası 29a/1, K nüshası 30b/16: طَرِي: الدخن

Çeviri yazı: tarı: ed dahñ

Çeviri: Darı.

Sözlükler: DLT: tarığ “ekin, bitki, arpa, buğday, tane, tohum, zahire” (Atalay, c.4, 1986, s. 577), tariy “cereal, crops” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 179), tarığ “Türklerin çoğunda buğday, bilhassa Oğuzlarda ise akdarı; tahıl; tohum (genellikle tarı- veya türevlerinden önce kullanılınca) ekin” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 856); CC: tarı “darı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 566), tary “hirse” (Grönbech, 1942, s. 236); Ter. T: tarı “darı” (Toparlı vd,

2000, s. 142); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tarı “darı” (Atalay, 1945, s. 252), tarı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 90); King Dic: taru “pearl-millet” (Golden, 2000, s. 256), taru “darı” (Güner, 2017, s. 116); Bül. Müş: taru “proso” (Zajaczkowski, 1958, s. 50), taruw “darı, mısır” (Al-Turk, 2012, s. 112).

tırıtuç

V nüshası 19b/18-19, D nüshası 29a/2, K nüshası 30b/16: طُرْتُجُ: علم لرجل

Çeviri yazı: tırıtuç: ‘alemun li reculun

Çeviri: Özel isim.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

turluk

V nüshası 19a/19, D nüshası 29a/2, K nüshası 31a/1: طُرْلُقُ: لبّاد يغطي به الخركاه

Çeviri yazı: turluk: libbād yuğattī bihe el hırkāh

Çeviri: Çadırların üzerine örtülen örtü/bez.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

torlak

V nüshası 19b/19-20, D nüshası 29a/2-3, K nüshası 31a/1-2: طُرْلُقُ: المستحقر الغريب من الرجال

Çeviri yazı: torlak: el mustahqkir el ġarīb min er ricāl

Çeviri: Gariban, hor adam.

Sözlükler: DLT: turlak “zayıf, her hayvanın arığı, insanın ihtiyarlayışında zayıflığı” (Atalay, c.4, 1986, s. 657), turlāq “emaciated (animal)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 201), torlak “her hayvanın cılızı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 893); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tarlık

V nüshası 19b/20, D nüshası 29a/3, K nüshası 31a/2: طَرْلُقُ: الضيقه في الغلا و غيره

Çeviri yazı: tarlık: eḡ ḡayyīk fī el ġalā ve ġayrihe

Çeviri: Ekonomik darlık.

Sözlükler: Sözcük, daha önce darlık maddesinde incelenmiştir.

tar

V nüshası 19b/20-21, D nüshası 29a/4, K nüshası 31a/2: طَرَّ: الكلك

Çeviri yazı: tar: el kelek

Çeviri: Kelek.

Sözlükler: DLT: tar “kelek-ırmaklarda- sal” (Atalay, c.3, 1986, s. 148), tār “raft” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 178), tar “Yabaku ve Tatar lehçelerinde kelek (bir tür sal)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 855); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

terazi

V nüshası 19b/21, D nüshası 29a/4, K nüshası 31a/2-3: طَرَزِي: الميزان

Çeviri yazı: terazi: el mizān

Çeviri: Terazi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: terezü “iki kefeli tartı aleti, terazi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 838), tarazu/tarāzū “wage” (Grönbech, 1942, s. 236); Ter. T: terāzū “terazi” (Toparlı vd, 2000, s. 144); Dur. M: terāzi “terazi” (Toparlı, 2003, s. 114); Kav. K: yok; Kit. E: terazū “terazi, tartı” (Eminoğlu, 2011, s. 286); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: tarazu “waga” (Zajączkowski, 1958, s. 50), tarazu “terazi” (Al-Turk, 2012, s. 145).

turna

V nüshası 19b/21, D nüshası 29a/4, K nüshası 31a/3: طُرْنَا: الكركي

Çeviri yazı: turna: el kerkī

Çeviri: Turna kuşu.

Sözlükler: DLT: turna “durna, turna kuşu” (Atalay, c.3, 1986, s. 239), turna “Crane” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 201), turna “turna” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 902); CC: turna “turna” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 583), turna “kranich” (Grönbech, 1942, s. 257); Ter. T: turna “turna, kuş” (Toparlı vd, 2000, s. 148); Dur. M: turna “turna” (Toparlı, 2003, s. 116); Kav. K: turna “turna” (Toparlı vd, 1999, s. 127); Kit. E: yok; Tuh. Z: turna “turna kuşu” (Atalay, 1945, s. 265), turna “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 145); King Dic: turna “Crane” (Golden, 2000, s. 228), turna “turna” (Güner, 2017, s. 123); Bül. Müş: turna “żóraw (ptak)” (Zajączkowski, 1958, s. 52), turna “turna kuşu” (Al-Turk, 2012, s. 166).

toru

V nüshası 19b/21, D nüshası 29b/4, K nüshası 31a/3: طُرُو: الكميت

Çeviri yazı: toru: el kemît

Çeviri: Doru renk.

Sözlükler: DLT: toruğ “at rengi, doru renk” (Atalay, c.4, 1986, s. 641), taruğ “horse, bay 8horse color)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 196), toruk “her şeyin bedence zayıf olanı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 893); CC: yok; Ter. T: toru “doru rengi” (Toparlı vd, 2000, s. 147); Dur. M: torı “doru rengi” (Toparlı, 2003, s. 115); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: toru “doru renk” (Atalay, 1945, s. 262), toru “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 145); King Dic: torı “reddish-brown” (Golden, 2000, s. 277), torı “doru renkli (at)” (Güner, 2017, s. 122); Bül. Müş: yok.

tırtañak

V nüshası 19b/22, D nüshası 29a/5, K nüshası 31a/3: طُرْطَنْقُ: الزكاة

Çeviri yazı: tırtañak: ez zekât

Çeviri: Zekat.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: tyrtanaq “jałmużna, dziesięcina, podatek” (Zajączkowski, 1958, s. 53), tirtanaq “sadak, zekat, vergi” (Al-Turk, 2012, s. 98).

torlamak

V nüshası 19b/22, D nüshası 29a/5, K nüshası 31a/4: طُرْلَمَقُ: الترس

الجنوي

Çeviri yazı: torlamak: et turs el cenevīyyī

Çeviri: Ceneviz kalkanı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

taş

V nüshası 20a/1, D nüshası 29a/6, K nüshası 31a/5: طُرْ: الاقرع

Çeviri yazı: taş: el ākra‘

Çeviri: Kel, dazlak.

Sözlükler: DLT: taz “kel, daz, boynuzsuz, bitkisiz, çorak” (Atalay, c.4, 1986, s. 591), taz “baldo r scabby-headed” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 183), taz “kel” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 865); CC: taz “kel” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 569), taz “kahlköpfig” (Grönbech, 1942, s. 238); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: taş

“kel” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: taz “dazlak, kel, saçsız” (Eminoğlu, 2011, s. 284); Tuh. Z: taz “daz” (Atalay, 1945, s. 254), taz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 40); King Dic: taz “bald” (Golden, 2000, s. 275), taz “kel” (Güner, 2017, s. 117); Bül. Müş: yok.

ﺗﯘﺯ

V nüshası 20a/1, D nüshası 29a/6, K nüshası 31a/5: طُرْ: الملح

Çeviri yazı: tuz: el mılh

Çeviri: Tuz.

Sözlükler: DLT: tuz “tuz” (Atalay, c. 4, 1986, s. 665), tūz “salt” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 203), tūz “tuz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 906); CC: tuz “tuz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 585), tuz “salz” (Grönbech, 1942, s. 259); Ter. T: tūz “tuz” (Toparlı vd, 2000, s. 148); Dur. M: tūz “tuz” (Toparlı, 2003, s. 116); Kav. K: yok; Kit. E: tuz “tuz” (Eminoğlu, 2011, s. 294); Tuh. Z: tuz “tuz” (Atalay, 1945, s. 266), tūz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 161); King Dic: tuz “salt” (Golden, 2000, s. 154), tūz “tuz” (Güner, 2017, s. 124); Bül. Müş: duz “sól” (Zajaczkowski, 1958, s. 20), duz “tuz, duz” (Al-Turk, 2012, s. 137).

ﺗﺎﺯﻯ

V nüshası 20a/1: طازي: الفرس العربي و يسمون العَرَب تَأَز و يلقبون التا طاء

Çeviri yazı: tazı: el faraş el ‘arabī ve yusemmūn el ‘arab taz ve yuḳallabūn et tā ṭā’en

Çeviri: Tazı, Arap atı ve Arapları da taz olarak adlandırırılar ve te harfini ta harfine çevirirler.

D nüshası 29a/7: طازي: الفرس العربي و يسمون العَرَب تَأَز و يلقبون التا طاء

Çeviri yazı: tazı: el faraş el ‘arabī ve yusemmūn el ‘arab taz ve yuḳallabūn et tā ṭā’en

Çeviri: Tazı, Arap atı ve Arapları da taz olarak adlandırırılar ve te harfini ta harfine çevirirler.

K nüshası 31a/5-6: طازي: الفرس العربي و يسمون العَرَب تَأَز و يلقبون التاء طاء

Çeviri yazı: tazı: el faraş el ‘arabī ve yusemmūn el ‘arab taz ve yuḳallabūn et tā ṭā’en

Çeviri: Tazı, Arap atı ve Arapları da taz olarak adlandırırılar ve te harfini ta harfine çevirirler.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: tazı “Arap atı” (Toparlı vd, 2000, s. 143); Dur. M: ṭāzi it “tazı” (Toparlı, 2003, s. 113); Kav. K:

yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tazı “av köpeği” (Atalay, 1945, s. 254), tazı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 145); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ﺗﯘﺯﻟﯘ

V nüshası 20a/2-3, D nüshası 29a/8, K nüshası 31a/7: طُرْلُو: المالح

Çeviri yazı: tuzlu: el mālîḥ

Çeviri: Tuzlu.

Sözlükler: DLT: tuzluğ “tuzlu” (Atalay, c.4, 1986, s. 665), tūzluḡ “mumallāḥ” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 203), tūzluḡ “tuzlu, tuzu olan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 907); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: tuzlı “tuzlu” (Toparlı, 2003, s. 116); Kav. K: yok; Kit. E: tuzluğ “tuzlu” (Eminoğlu, 2011, s. 294); Tuh. Z: tuzlu “tuzlu” (Atalay, 1945, s. 266), tuzlı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 161); King Dic: tuzlîḡ “salty” (Golden, 2000, s. 269), tuzluğ “tuzlu” (Güner, 2017, s. 124); Bül. Müş: yok.

ﺗﯘﺯﻟﯘﻙ

V nüshası 20a/3-4: طُرْلُوكُ: شي يصلح به الطعام من لبن او حب رمان و غيرهما و تسمى به المملحة

Çeviri yazı: tuzluk: şey yuşlaḥ bihe el tuṭmāc min leben āv ḥubb rımmān ve ğayrihumā ve tusemmī bihe el memlaḥa

Çeviri: Tutmaç çorbasına katılan yoğurt ve tuzluk.

D nüshası 29a/8-9: طُرْلُوكُ: شي يصلح به الطعام من لبن او حب رمان و غيرهما و تسمى به المملحة

Çeviri yazı: tuzluk: şey yuşlaḥ bihe el ta‘ām min leben āv ḥubb rımmān ve ğayrihumā ve tusemmī bihe el memlaḥa

Çeviri: Tutmaç çorbasına katılan yoğurt ve tuzluk.

K nüshası 31a/7-8: طُرْلُوكُ: شي يصلح به الطعام من لبن او حب رمان و غيرهما و تسمى به المملحة

Çeviri yazı: tuzluk: şey yuşlaḥ bihe el tuṭmāc min leben āv ḥubb rımmān ve ğayrihumā ve tusemmī bihe el memlaḥa

Çeviri: Tutmaç çorbasına katılan yoğurt ve tuzluk.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ﺗﺎﺯﻻﻙ

V nüshası 20a/4: طُرْلَاكُ: الاقارع ايضاً

Çeviri yazı: tazlak: el ākra‘

Çeviri: Dazlak.

D nüshası 29a/9: طُرُقُ: الاقرع ايضاً

Çeviri yazı: tazlak: el ākra‘ eyzan

Çeviri: Dazlak.

K nüshası 31a/8: طُرُقُ: الاقرع ايضاً

Çeviri yazı: tazlak: el ākra‘

Çeviri: Dazlak.

Sözlükler: Sözcük, daha önce taz maddesinde incelenmiştir.

tuzaq

V nüshası 20a/4-5, D nüshası 29a/9, K nüshası 31a/8-9: طُرُقُ: الشَّرْكُ

Çeviri yazı: tuzaq: eş şerk

Çeviri: Tuzak.

Sözlükler: DLT: tuzak “tuzak” (Atalay, c.4, 1986, s. 665), tuzay “snare, trap” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 203), tuzak “tuzak, avda kullanılan ağ” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 907); CC: tuzak “tuzak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 856), tuzaq “schlinge” (Grönbech, 1942, s. 259); Ter. T: tuzaq “tuzak” (Toparlı vd, 2000, s. 148); Dur. M: tuzaq “tuzak” (Toparlı, 2003, s. 116); Kav. K: yok; Kit. E: tuzaq “tuzak” (Eminoğlu, 2011, s. 294); Tuh. Z: tuzak “tuzak” (Atalay, 1945, s. 266), tuzaq “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 110); King Dic: yok; Bül. Müş: tozaq “piekło” (Zajączkowski, 1958, s. 52), tuzaq “tuzak, ağ” (Al-Turk, 2012, s. 176).

toz

V nüshası 20a/5, D nüshası 29a/10, K nüshası 31a/9: طُرُ: الغبار

Çeviri yazı: toz: el gubār

Çeviri: Toz.

Sözlükler: DLT: toz “toz” (Atalay, c.3, 1986, s. 123), toz “dust” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 196), toz/toz “toz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 894); CC: toz “toz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 849), toz “staub” (Grönbech, 1942, s. 250); Ter. T: yok; Dur. M: toz “toz” (Toparlı, 2003, s. 115); Kav. K: toz “toz” (Toparlı vd, 1999, s. 126); Kit. E: toz “toz” (Eminoğlu, 2011, s. 291); Tuh. Z: toz “toz” (Atalay, 1945, s. 262), toz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 113); King Dic: toz “dust” (Golden, 2000, s. 248), toz “toz” (Güner, 2017, s. 122); Bül. Müş: doz “kurz, pył” (Zajączkowski, 1958, s. 20), toz etti “toz atmak” (Al-Turk, 2012, s. 301).

taşak

V nüshası 20a/8, D nüshası 29a/11-12, K nüshası 31a/10-11: طَشَقُ: الانتیان

Çeviri yazı: taşak: el unsiyān

Çeviri: Taşak.

Sözlükler: DLT: taşak “erkeklik aygıtı” (Atalay, c.4, 1986, s. 582), taşaq “testicle, penis” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 180), taşak “taşak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 860); CC: taşak “er bezi, haya” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 567), taşaq “hode” (Grönbech, 1942, s. 236); Ter. T: taşak “taşak, testis” (Toparlı vd, 2000, s. 143); Dur. M: taşak “taşak” (Toparlı, 2003, s. 112); Kav. K: taşak “testis” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: yok; Tuh. Z: taşak “taşak” (Atalay, 1945, s. 253), taşak “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 42); King Dic: qoçuqaq taşaq “the testicles” (Golden, 2000, s. 212), taşak/taşak “er bezi, haya” (Güner, 2017, s. 116); Bül. Müş: yok.

tuşak

V nüshası 20a/8, D nüshası 29a/12, K nüshası 31a/11: طَشَقُ: شجه
الفرس اي قيدہ

Çeviri yazı: tuşak: şacca el faraş ey kayda

Çeviri: Köstek.

Sözlükler: DLT: tuşag “köstek, at ayağına vurulan bukağı” (Atalay, c.4, 1986, s. 660), tuay “şikāl” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 201), tuşag “atın ön ayakların bağlamak için kullanılan köstek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 903); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tuşak “köstek” (Atalay, 1945, s. 265), tuşak “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 110); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

taşkun

V nüshası 20a/9-10: طَشَقُنْ: النهر الماد من كلامهم صُو طَشَقُنْدُرْ

Çeviri yazı: taşkun: en nehr al mād min kelāmihim şu taşkundur

Çeviri: Su taşkını.

D nüshası 29a/13: طَشَقُنْ: النهر الماد من كلامهم صُو طَشَقُنْدُرْ

Çeviri yazı: taşkun: en nehr al mād min kelāmihim şu taşkundur

Çeviri: Su taşkını.

K nüshası 31a/12-13: طَشَقُنْ: النهر الماد من كلامهم صُو طَشَقُنْدُرْ

Çeviri yazı: taşkun: en nehr al mād min kelāmihim şu taşkundur

Çeviri: Su taşkını.

Sözlükler: DLT: taşıtgan “daima taşıtan, taşıran” (Atalay, c.4, 1986, s. 584), taşıtyān “mufawwira” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 180), taşıtgan “taşıran” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 860); CC: yok; Ter. T: taşkın şu “sel” (Toparlı vd, 2000, s. 143); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: taşgın “taşkın, sel” (Eminoğlu, 2011, s. 283); Tuh. Z: taş- “taşmak” (Atalay, 1945, s. 253), taşıtı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 137); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

taşlak

V nüshası 20a/10, D nüshası 29a/14, K nüshası 31a/13: طَشْلَقْ: علم

Çeviri yazı: taşlak: ‘alemun

Çeviri: Özel isim.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

taş

V nüshası 20a/11, D nüshası 29a/14, K nüshası 31a/14: طَشْن: الحجر

Çeviri yazı: taş: el hâcar

Çeviri: Taş.

Sözlükler: DLT: taş “taş, kaya” (Atalay, c.4, 1986, s. 582), tās “stone” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 180), taş “taş, kaya” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 860); CC: taş “taş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 567), taş “stein” (Grönbech, 1942, s. 236); Ter. T: taş “taş” (Toparlı vd, 2000, s. 143); Dur. M: taş “taş” (Toparlı, 2003, s. 112); Kav. K: taş “taş” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: taş “taş” (Eminoğlu, 2011, s. 283); Tuh. Z: taş “taş” (Atalay, 1945, s. 253), taş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 79); King Dic: taş “stone” (Golden, 2000, s. 250), taş “taş” (Güner, 2017, s. 116); Bül. Müş: taş “kamien” (Zajączkowski, 1958, s. 50), taş “taş” (Al-Turk, 2012, s. 63).

taş

V nüshası 20a/11, D nüshası 29a/14-15, K nüshası 31a/14: طَشْن: الخارج يقال طَشْنُهَا جِقْ اي اخرج برّا

Çeviri yazı: taş: el hâric yukāl taşkara çık ey āhrac barrā

Çeviri: Dışarı, dışarı çık demek için taşkara çık denir.

Sözlükler: DLT: taş “dış, taşra, gurbet; geniş, açıklık, yazı, yabancı yer” (Atalay, c. 4, 1986, s. 582), tās “auter” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 180), taş “dışarı, dış” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 860); CC: taşkari “dışarı, dışarıda” (Argunşah ve Güner, 2015, s.

567), taşqary “hinaus, draussen” (Grönbech, 1942, s. 237); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: taşğaru “dışarı” (Eminoğlu, 2011, s. 283); Tuh. Z: taşkarı “dışarı” (Atalay, 1945, s. 253), taşkardı “dışarı” (Al-Turk, 2006, s. 221); King Dic: taşra “outer, outside” (Golden, 2000, s. 97), taşra “dış, dışarı” (Güner, 2017, s. 116); Bül. Müş: yok.

tuṭaḵ

V nüshası 20a/15, D nüshası 29a/1, K nüshası 31a/16-31b/1: طُطُقْ: الشفة

Çeviri yazı: tuṭaḵ: eş şifte

Çeviri: Dudak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: toodak “dudak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 579), totaq/tōdaq “lippe” (Grönbech, 1942, s. 250); Ter. T: dudak “dudak” (Toparlı vd, 2000, s. 103); Dur. M: tudak “dudak” (Toparlı, 2003, s. 116); Kav. K: dudağ “dudak” (Toparlı vd, 1999, s. 108); Kit. E: tudak “dudak” (Eminoğlu, 2011, s. 292); Tuh. Z: dudag “dudak” (Atalay, 1945, s. 166), žužak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 109); King Dic: tutaq “lip” (Golden, 2000, s. 99), tutak “dudak” (Güner, 2017, s. 124); Bül. Müş: yok.

taṭar

V nüshası 20a/15: طَطَّرْ: قبيله من الاعاجم و يقال فيهم تَطَّرْ بالتاء

Çeviri yazı: taṭar: ḳabīle min el ‘ācam ve yuḳāl fihum tatar bi’t tā

Çeviri: Acemlerden bir kabile aynı zamanda t ile tatar da denir.

D nüshası 29b/1: طَطَّرْ: قبيله من الاعاجم و يقال فيهم تَطَّرْ بالتاء

Çeviri yazı: taṭar: ḳabīle min el ‘ācam ve yuḳāl fihum tatar bi’t tā

Çeviri: Acemlerden bir kabile aynı zamanda t ile tatar da denir.

K nüshası 31b/1: طَطَّرْ: قبيله من الاعاجم و يقال فيهم تَطَّرْ بالتائين

Çeviri yazı: taṭar: ḳabīle min el ‘ācam ve yuḳāl fihum tatar bi’t tāen

Çeviri: Acemlerden bir kabile aynı zamanda iki t ile tatar da denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: tatar “Tatar” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 831), tatar “Tatare, Tatarisch” (Grönbech, 1942, s. 237); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tuṭṭḳun

V nüshası 20a/15-16: طُطُقُنْ: من الاسير

Çeviri yazı: tuṭṭḳun: min el esīr

Çeviri: Esir.

D nüshası 29b/2: طُطْقُن: الاسير

Çeviri yazı: tutkun: el esir

Çeviri: Esir.

K nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: tutgun “tutgun, yakalanan, esir, tutsak” (Atalay, c.4, 1986, s. 662), tutyün “captive” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 202), tutgun “tutsak, esir” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 904); CC: tutgun “tutsak, esir, mahkum” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 854), tutyun/tutqun “gefangener” (Grönbech, 1942, s. 258); Ter. T: tutkun “esir, tutsak” (Toparlı vd, 2000, s. 148); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: tutug “esir” (Eminoğlu, 2011, s. 294); Tuh. Z: tutkun “esir” (Atalay, 1945, s. 265), tutkun “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 209); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tutğa

V nüshası 20a/16: طُطْغَا: قايم السيف

Çeviri yazı: tutğa: kâyim es sîf

Çeviri: Kılıç sapı.

D nüshası 29b/2: طُطْغَا: قايم السيف

Çeviri yazı: tutğa: kâyim es sîf

Çeviri: Kılıç sapı.

K nüshası 31b/2: ⁶¹طُطْغَا: الاسير قايم السيف

Çeviri yazı: tutğa: el esir kâyim es sîf

Çeviri: Esir, kılıç sapı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tutam

V nüshası 20a/16, D nüshası 29b/2, K nüshası 31b/2: طُطْمُ: الْقَبْضَه

Çeviri yazı: tutam: el kabiða

Çeviri: Tutam.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: tutam “garśc, rękajeść, więzko” (Zajaczkowski, 1958, s. 53), tutam “tutam” (Al-Turk, 2012, s. 143).

⁶¹ K nüshasında tutkun ve tutğa sözcükleri karıştırılmıştır, tutkun sözcüğünün açıklaması tutğa maddesi içindeki açıklamada yer almıştır.

tuṭurġan

V nüshası 20a/17: طُطُرْغَن: الرز و يقال بالطاء و التاء طُطُرْغَن

Çeviri yazı: tuṭurġan: er rız ve yukāl bi't tā' ve et tā' tuṭurġan

Çeviri: Pirinç aynı zamanda ta ve te ile tuṭurġan şeklinde söylenir.

D nüshası 29b/3: طُطُرْغَن: الرز و يقال التاء

Çeviri yazı: tuṭurġan: er rız ve yukāl bi't tā'

Çeviri: Pirinç aynı zamanda ta ve te ile söylenir.

K nüshası 31b/3: طُطُرْغَن: الرز و يقال بالطاء و التاء طُطُرْغَن

Çeviri yazı: tuṭurġan: er rız ve yukāl bi't tā' ve et tā' tuṭurġan

Çeviri: Pirinç aynı zamanda te ile söylenir.

Sözlükler: DLT: tuturkan “pirinç, döğü” (Atalay, c.4, 1986, s. 663), tuturqān “rice” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 202), tuturkan “pirinç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 905); CC: tuturgan “pirinç” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 585), tuturyan “reis” (Grönbech, 1942, s. 258); Ter. T: tuṭurġan “pirinç” (Toparlı vd, 2000, s. 148); Dur. M: tuṭurġan “pirinç” (Toparlı, 2003, s. 116); Kav. K: tuṭurġan “pirinç” (Toparlı vd, 1999, s. 127); Kit. E: yok; Tuh. Z: tuturgan “pirinç” (Atalay, 1945, s. 266), tuṭurġan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 46); King Dic: tuturqan “rice” (Golden, 2000, s. 256), tuturqan “pirinç” (Güner, 2017, s. 124); Bül. Müş: tuṭuryan “ryż” (Zajączkowski, 1958, s. 53), tuṭurġan “pirinç (nebat)” (Al-Turk, 2012, s. 110).

tuṭulmak

V nüshası 20a/18, D nüshası 29b/3, K nüshası 31b/3-4: طُطُلْمَقْ: الخسوف

Çeviri yazı: tuṭulmak: al ḥusūf

Çeviri: Tutulmak.

Sözlükler: DLT: tutul- “tutulmak, yakalanmak” (Atalay, c. 4, 1986, s. 663), tutul- “uşıda”(Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 202), tutul- “yakalanmak, tutulmak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 905); CC: tut- “yakalamak, tutmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 584), tut- “greifen, nehmen” (Grönbech, 1942, s. 258); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: tut- “tutmak” (Toparlı vd, 1999, s. 127); Kit. E: tutul- “tutulmak, tıkanmak, donuklaşmak, kararmak” (Eminoğlu, 2011, s. 294); Tuh. Z: tutul- “tutulmak” (Atalay, 1945, s. 265), tuṭulmak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 84); King Dic: tut “seize” (Golden, 2000, s. 63), tut-/tuṭ- “(elle) kavramak, tutmak”

(Güner, 2017, s. 123); Bül. Müş: tutulmaq “zaćmienie (słonica, księżyc)” (Zajączkowski, 1958, s. 53), tutulmaq “tutulmak, ay ve güneş tutulması olayına uğramak” (Al-Turk, 2012, s. 54).

tať

V nüshası 20a/18, D nüshası 29b/4, K nüshası 31b/4: طَطُ: الحلاوة

Çeviri yazı: tať: el hılāve

Çeviri: Tatlı.

Sözlükler: DLT: tatıĝ “tat, lezzet” (Atalay, c.4, 1986, s. 584), tātīy “laḏda” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 181), tatıĝ/tātıĝ “lezzet” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 861); CC: tatıĝ “lezzet, tat” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 568), tatov/tatyĝ “geschmack, wohl geschmack” (Grönbech, 1942, s. 237); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: tat- “tatmak” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: tat- “tatmak, tadını duymak” (Eminoĝlu, 2011, s. 284); Tuh. Z: tat- “tatmak” (Atalay, 1945, s. 253), taťtı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 94); King Dic: tatsız “tasteless” (Golden, 2000, s. 128), taťsız “lezzetsiz, tatsız” (Güner, 2017, s. 116); Bül. Müş: yok.

tať

V nüshası 20a/18-19, D nüshası 29b/4, K nüshası 31b/4: طَطْعُ: الطعم

Çeviri yazı: tať: eť ta‘m

Çeviri: Tat.

Sözlükler: Sözcük, daha önce tat maddesinde incelenmiştir.

tutmac

V nüshası 20a/19-20: طُطْمَاجُ: قبضاق عجین مقلي في مرقة اللحم معناه الممسك للجوع طُطْمَا اي لامسك و اج جايعا قسمي بالجملة

Çeviri yazı: tutmac: qabđāq ‘acīn maqlī fī murāqqa el laħm ma‘nāha el memsik lil cu‘ tutma ey lā emsik ve ac cāyī‘ fesemmī bil cumle

Çeviri: Etli kızartılmış hamur parçaları. Açlığı tutmak anlamındadır.

D nüshası 29b/4-6: طُطْمَاجُ: عجین مقلي في مرقة اللحم معناه الممسك للجوع طُطْمَا اي لامسك و اج جايعا قسمي بالجملة

Çeviri yazı: tutmac: ‘acīn maqlī fī murāqqa el laħm ma‘nāha el memsik lil cu‘ tutma ey lā emsik ve ac cāyī‘ fesemmī bil cumle

Çeviri: Etli kızartılmış hamur parçaları. Açlığı tutmak anlamındadır.

K nüshası 31b/5-6: طُطْمَاجُ: قبضاق عجین مقلي في مرقة اللحم معناه الممسك للجوع طُطْمَا اي لامسك و اج جايعا قسمي بالجملة

Çeviri yazı: tutmac: qabđāq ‘acīn maqlī fī murāqqa el laħm ma‘nāha el memsik lil cu‘ tutma ey lā emsik ve ac cāyī‘ fesemmī bil cumle

Çeviri: Etli kızartılmış hamur parçaları. Açlığı tutmak anlamındadır.

Sözlükler: DLT: tutmaç “herkesçe bilinen bir Türk yemeği” (Atalay, c.4, 1986, s. 662), tutmâc “a food” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 202), tutmaç “Türklerin tanınmış yemeği” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 904); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: tutmaç “lākiša, a type of cooked food” (Golden, 2000, s. 113), tutmaç “kesilmiş hamur parçalarından yapılan çorba benzeri bir yemek, tutmaç” (Güner, 2017, s. 126); Bül. Müş: tıtmâc “makaron, zupa makaronowa” (Zajaczkowski, 1958, s. 53), tıtmâc “tutmaç, küçük hamur parçalarından yapılan yoğurtlu çorba” (Al-Turk, 2012, s. 133).

tutşak

V nüshası 20a/21: طُطْسَقْ: الاسير

Çeviri yazı: tutşak: el esir

Çeviri: Tutsak.

D nüshası: yok.

K nüshası 31b/6-7: طُطْسَقْ: الاسير

Çeviri yazı: tutşak: el esir

Çeviri: Tutsak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: tutsak “tutsak, esir, mahkum” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 585), tutsaq “pfand, unterpfand” (Grönbech, 1942, s. 258); Ter. T: tıtsak “esir, tutsak” (Toparlı vd, 2000, s. 148); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tutsak “tutsak, esir” (Atalay, 1945, s. 265), tıtsak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 41); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tağ

V nüshası 20a/23, D nüshası 29b/6, K nüshası 31b/7: طَغْ: الجبل

Çeviri yazı: tağ: el cebel

Çeviri: Dağ.

Sözlükler: DLT: tağ “dağ” (Atalay, c.4, 1986, s. 560), tāy “mountain” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 174), tāğ/tag “dağ” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 847); CC: tav “dağ” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 831), tay/tav “berg” (Grönbech, 1942, s. 235); Ter. T: tağ “dağ” (Toparlı vd, 2000, s. 141); Dur. M: tağ “dağ” (Toparlı, 2003, s. 110); Kav. K: tağ “dağ” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: tağ “dağ, tepe” (Eminoğlu, 2011, s. 280); Tuh. Z: tag “dağ” (Atalay, 1945, s. 249), taw “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 73); King

Dic: tağ “mountain” (Golden, 2000, s. 216), tağ/tağ “dağ” (Güner, 2017, s. 114); Bül. Müş: tay “góra” (Zajaczkowski, 1958, s. 49), tağ “dağ” (Al-Turk, 2012, s. 63).

toğan

V nüshası 20a/23, D nüshası 29b/6-7, K nüshası 31b/7: طُعْنُ: البازي

Çeviri yazı: toğan: el bāzī

Çeviri: Doğan kuşu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: toğan “doğan” (Toparlı vd, 2000, s. 146); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: toğan “doğan denen kuş” (Atalay, 1945, s. 260), toğan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 60); King Dic: toğan “crow, raven” (Golden, 2000, s. 228), toğan/toğan “doğan kuşu” (Güner, 2017, s. 120); Bül. Müş: toyan “jastızab, kania” (Zajaczkowski, 1958, s. 51), delü toğan “atmaca cinsinden bir kuş” (Al-Turk, 2012, s. 163).

tuğluk

V nüshası 20a/23-20b/1: طُعْلُقْ: عودٌ له شعبتان يربط في كل واحدٍ منهما حبل يشد به الجمل و هو علم ايضا

Çeviri yazı: tuğluk: āvd lehu şa‘btān yurbaṭ fī kull ve āhaden minhume ḥabl yuşed bihe el cemel ve huve ‘alem eyzān

Çeviri: Birçok şeye bağlanabilen ve ucunda iplik bulunan odun aynı zamanda develeri bağlamaya yarar ve de bayrak anlamına gelir.

D nüshası 29b/7-8: طُعْلُقْ: عودٌ له شعبتان يربط في كل واحدٍ منهما حبل يشد به الجمل و هو علم ايضا

Çeviri yazı: tuğluk: āvd lehu şa‘btān yurbaṭ fī kull ve āhaden minhume ḥabl yuşed bihe el cemel ve huve ‘alem eyzān

Çeviri: Birçok şeye bağlanabilen ve ucunda iplik bulunan odun aynı zamanda develeri bağlamaya yarar ve de bayrak anlamına gelir.

K nüshası 31b/7-9: tuğluk: āvd lehu şa‘btān yurbaṭ fī kull ve āhaden minhume ḥabl yuşed bihe el cemel ve huve ‘alem eyzān

Çeviri yazı: tuğluk: āvd lehu şa‘btān yurbaṭ fī kull ve āhaden minhume ḥabl yuşed bihe el cemel ve huve ‘alem eyzān

Çeviri: Birçok şeye bağlanabilen ve ucunda iplik bulunan odun aynı zamanda develeri bağlamaya yarar ve de bayrak anlamına gelir.

Sözlükler: DLT: tuğluğ “tuğluk” (Atalay, c.3, 1986, s. 127), tūyluğ “‘alam” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 199), tūglug “sancağı olan, sancaklı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 898); CC: yok; Ter. T:

yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tığrak

V nüshası 20b/1-2, D nüshası 29b/8, K nüshası 31b/9: طُعْرُقُ الشاطر

Çeviri yazı: tığrak: eş şatır

Çeviri: Zeki.

Sözlükler: DLT: tıgrak “yılmaz, yiğit, bahadır” (Atalay, c.4, 1986, s. 613), tiyraq “jald” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 189), tıgrak “sert (adam)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 875); CC: tırak “çabuk, çevik, hızlı, atik” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 841), tyraq “rasc, energisch” (Grönbech, 1942, s. 263); Ter. T: tığrak “becerikli” (Toparlı vd, 2000, s. 145); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: tığraq “strong, sturdy” (Golden, 2000, s. 261), tığrak “yiğit, güçlü kuvvetli, sağlam bünyeli” (Güner, 2017, s. 118); Bül. Müş: yok.

toğru

V nüshası 20b/2-3: طُعْرُ: المقوم و الصادق يقال طُعْرُ سُرْلُرْ اي تكلم صادقاً

Çeviri yazı: toğru: el maḳūm ve’s şadık yuḳāl toğru sözler ey tekellem şadıkān

Çeviri: Doğru, sadık. Doğru konuşan biri için toğru sözler denir.

D nüshası 29b/8-9: طُعْرُ: المقوم و الصادق يقال طُعْرُ سُرْلُرْ اي تكلم صادقاً

Çeviri yazı: toğru: el maḳūm ve’s şadık yuḳāl toğru sözler ey tekellem şadıkān

Çeviri: Doğru, sadık. Doğru konuşan biri için toğru sözler denir.

K nüshası 31/9-10: طُعْرُ: المقوم و الصادق يقال طُعْرُ سُرْلُرْ اي تكلم صادقاً

Çeviri yazı: toğru: el maḳūm ve’s şadık yuḳāl toğru sözler ey tekellem şadıkān

Çeviri: Doğru, sadık. Doğru konuşan biri için toğru sözler denir.

Sözlükler: DLT: togru- “doğrulamak, yönelmek” (Atalay, c. 4, 1986, s. 633), toyrur- “leave the road and come precipitately; go blindly toward a thing” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 193), togru- “bir şeye (hedefe) yönelmek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 888); CC: togru “tüz, doğru” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 578), toyrur “gerade” (Grönbech, 1942, s. 247); Ter. T: toğru “doğru, düz” (Toparlı vd, 2000, s. 147); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: togrı “doğru” (Atalay, 1945, s. 260), toru/toğru “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 145); King Dic: doğru “honest, true”

(Golden, 2000, s. 272), doğru “dürüst, doğru” (Güner, 2017, s. 53); Bül. Müş: yok.

tuğrul

V nüshası 20b/3-5: طُعْرُلْ: طَائِرٌ مَعْرُوفٌ إِذَا أَرْسَلَ عَلَيَّ الْكَرَّاقِي لَا يَزَالُ يَرْفَسُ
وَ أَحَدًا بَعْدَ آخَرٍ وَ يَكْسِرُ هُمَا حَتَّى يَأْتِيَ عَلَيَّ الْجَمِيعُ ثُمَّ لَا يَأْكُلُ إِلَّا مِنْ أَوَّلِ الْكَسِيرَةِ
Çeviri yazı: tuğrul: t̤ā'ir ma'rūf izā arsal 'ala el kerākī la yezāl yurfas
ve āḥdān ba'de āḥir ve yukessir huma ḥatta yātī 'ala el cemi' summa
lā yākul ilā min evvel el kesīre

Çeviri: Tuğrul kuşu.

D nüshası 29b/9-11: طُعْرُلْ: طَائِرٌ مَعْرُوفٌ إِذَا أَرْسَلَ عَلَيَّ الْكَرَّاقِي لَا يَزَالُ يَرْفَسُ
وَ أَحَدًا بَعْدَ آخَرٍ وَ يَكْسِرُ هُمَا حَتَّى يَأْتِيَ عَلَيَّ الْجَمِيعُ ثُمَّ لَا يَأْكُلُ إِلَّا مِنْ أَوَّلِ الْكَسِيرَةِ
Çeviri yazı: tuğrul: t̤ā'ir ma'rūf izā arsal 'ala el kerākī la yezāl yurfas
ve āḥdān ba'de āḥir ve yukessir huma ḥatta yātī 'ala el cemi' summa
lā yākul ilā min evvel el kesīre

Çeviri: Tuğrul kuşu.

K nüshası 31b/10-13: طُعْرُلْ: طَائِرٌ مَعْرُوفٌ إِذَا أَرْسَلَ عَلَيَّ الْكَرَّاقِي لَا يَزَالُ يَرْفَسُ
وَ أَحَدًا بَعْدَ آخَرٍ وَ يَكْسِرُ هُمَا حَتَّى يَأْتِيَ عَلَيَّ الْجَمِيعُ ثُمَّ لَا يَأْكُلُ إِلَّا مِنْ أَوَّلِ الْكَسِيرَةِ
Çeviri yazı: tuğrul: t̤ā'ir ma'rūf izā arsal 'ala el kerākī la yezāl yurfas
ve āḥdān ba'de āḥir ve yukessir huma ḥatta yātī 'ala el cemi' summa
lā yākul ilā min evvel el kesīre

Çeviri: Tuğrul kuşu.

Sözlükler: DLT: togrıl “yırtıcı kuşlardan bir kuş; bin kaz öldürür, bir tanesini yer. Erkek adı da our.” (Atalay, c.4, 1986, s. 632), toyrıl “a bird of prey” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 194), togrıl “yırtıcı kuşlardan biri” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 888); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

toğa

V nüshası 20b/5, D nüshası 29b/11-12, K nüshası 31b/13: طُعَا: الْإِبْزِيمُ
Çeviri yazı: toğa: el ebzīm

Çeviri: Toka.

Sözlükler: DLT: toku “toka, kemer tokası” (Atalay, c.3, 1986, s. 226), toqu “belt buckle” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 195), toku “kemerin tokası” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 889); CC: toga “toka” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 578), toya “schnalle” (Grönbech, 1942, s. 247); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok;

Kit. E: yok; Tuh. Z: toga “toka” (Atalay, 1945, s. 260), toġa “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 44); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

taġarçuġ

V nüshası 20b/6, D nüshası 29b/12, K nüshası 31b/13-14: طَعْرُجُ: المزاده

Çeviri yazı: taġarçuġ: el mizāde

Çeviri: Daġarcık.

Sözlükler: DLT: tagar “çuval, daġarcık, içerisine buġday ve başka şeyler konan nesne, harar” (Atalay, c.4, 1986, 561), tayār “sack” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 174), tagar/tagār “hububat çuvalı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 847); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tagarçuġ “daġarcık” (Atalay, 1945, s. 249), taġarçuġ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 74); King Dic: taġarçaq “small leather sack” (Golden, 2000, s. 181), taġarçuġ “deriden yapılmış küçüġ torba” (Güner, 2017, s. 114); Bül. Müş: yok.

toġ

V nüshası 20b/11-12: طُوقُ: الشبعان الماضي منه طُيْدِي و قياسه طُوقْدِي و لم يسمع
Çeviri yazı: toġ: eş şab‘ān al māzī toıdı ve kıyāsī toıdı ve lemm yesma‘

Çeviri: Tok, geçmiş zaman fiil şekli toıdı ve kıyasī şekli toıdı.

D nüshası 30a/1-2: طُوقُ: الشبعان الماضي منه طُيْدِي و قياسه طُوقْدِي و لم يسمع

Çeviri yazı: toġ: eş şab‘ān al māzī toıdı ve kıyāsī toıdı ve lemm yesma‘

Çeviri: Tok, geçmiş zaman fiil şekli toıdı ve kıyasī şekli toıdı.

K nüshası 32a/2-3: طُوقُ: الشبعان الماضي منه طُيْدِي و قياسه طُوقْدِي و لم يسمع

Çeviri yazı: toġ: eş şab‘ān al māzī toıdı ve kıyāsī toıdı ve lemm yesma‘

Çeviri: Tok, geçmiş zaman fiil şekli toıdı ve kıyasī şekli toıdı.

Sözlükler: DLT: tok “tok, a olmayan; saçsız insan, boynuzsuz hayvan” (Atalay, c.4, 1986, s. 633), toq “satiated, bald (man); hornless (animal)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 193), tok “tok” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 888); CC: toklıġ “doıgunluk, tokluk” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 846), toqluq “überfluss, fülle” (Grönbech, 1942, s. 249); Ter. T: toġ “tok, doımuş” (Toparlı vd, 2000, s. 147); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tok “tok, a karşıtı” (Atalay, 1945, s. 260), toġ “anlam verilmemiş” (Al-

Turk, 2006, s. 109); King Dic: toq “satiated” (Golden, 2000, s. 119), tok/çok “aç olmayan, tok” (Güner, 2017, s. 120); Bül. Müş: yok.

tokşan

V nüshası 20b/12, D nüshası 30a/2-3, K nüshası 32a/3: طُقْصَن: التسعون

Çeviri yazı: tokşan: et tis‘ün

Çeviri: Doksan.

Sözlükler: DLT: toksun “sayıda doksan” (Atalay, c.4, 1986, s. 635), toqsān “ninety” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 196), toksan “doksan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 889); CC: yok; Ter. T: tokşan “doksan” (Toparlı vd, 2000, s. 147); Dur. M: tokşan “doksan sayısı” (Toparlı, 2003, s. 115); Kav. K: tokşan “doksan sayısı” (Toparlı vd, 1999, s. 126); Kit. E: tokşan “doksan sayısı” (Eminoğlu, 2011, s. 290); Tuh. Z: toksan “sayıda doksan” (Atalay, 1945, s. 260), tuşşan “doksan” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: toqsan “ninety” (Golden, 2000, s. 243), tokşan “doksan” (Güner, 2017, s. 121); Bül. Müş: toysan “dziwiećdziesiąt” (Zajączkowski, 1958, s. 52), tokşan “doksan” (Al-Turk, 2012, s. 183).

tokuz

V nüshası 20b/12, D nüshası 30a/3, K nüshası 32a/4: طُقْز: تسعة

Çeviri yazı: tokuz: tıs‘a

Çeviri: Dokuz.

Sözlükler: DLT: tokuz “sayıda dokuz” (Atalay, c.3, 1986, s. 127), toqūz “nine” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 196), tokuz “dokuz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 890); CC: togus “dokuz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 846), toyz “neun” (Grönbech, 1942, s. 248); Ter. T: tokuz “dokuz” (Toparlı vd, 2000, s. 147); Dur. M: tokuz “dokuz sayısı” (Toparlı, 2003, s. 111); Kav. K: tokuz “dokuz sayısı” (Toparlı vd, 1999, s. 126); Kit. E: tokuz “dokuz sayısı” (Eminoğlu, 2011, s. 290); Tuh. Z: tokuz “sayıda dokuz” (Atalay, 1945, s. 250), taqız “dokuz” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: toquz “nine” (Golden, 2000, s. 191), tokuz/tokuz “dokuz” (Güner, 2017, s. 120); Bül. Müş: toqquz “dziwieć” (Zajączkowski, 1958, s. 52), tokuz “dokuz” (Al-Turk, 2012, s. 181).

tokurçın

V nüshası 20b/14, D nüshası 30a/4-5, K nüshası 32a/5-6: طُقْرُجْن: لعبة

مثل الشطرنج يلعب بها

Çeviri yazı: tokurçın: la‘be mişal aş şaṭrānc yala‘b biḥā

Çeviri: Satranca benzeyen bir oyun.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

taḫuḫ

V nüshası 20b/14, D nüshası 30a/5, K nüshası 32a/6: طُفُق: الدجاج

Çeviri yazı: taḫuḫ: ed ducāc

Çeviri: Tavuk.

Sözlükler: DLT: takagu “tavuk-cins adı-” (Atalay, c.4, 1986, s. 562), taqāyu “fowl” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 178), takagu “horoz ve tavuğun genel adı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 848); CC: tavok “tavuk” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 568), tavuq/tavox “huhn, hahn, henne” (Grönbech, 1942, s. 238); Ter. T: daḫuḫ “tavuk” (Toparlı vd, 2000, s. 102); Dur. M: taḡuḫ “tavuk” (Toparlı, 2003, s. 111); Kav. K: ṭavuḫ “tavuk” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: tavuḫ “tavuk” (Eminoğlu, 2011, s. 284); Tuh. Z: tavuk “tavuk” (Atalay, 1945, s. 253), ṭavuḫ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 91); King Dic: tavuq “cock” (Golden, 2000, s. 188), ṭavuḫ “horoz” (Güner, 2017, s. 116); Bül. Müş: taquq “kura” (Zajaczkowski, 1958, s. 52), ṭuḫuḫ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 178).

ṭoḫma

V nüshası 20b/14-15: طُفُمَا: الارزبة و المهدة و عربت بالدقماق

Çeviri yazı: ṭoḫma: el ārzabba ve el mihde ve ‘urribet bi’d doḫmaḫ

Çeviri: Tokmak ve doḫmaḫ olarak da bilinir.

D nüshası 30a/5-6: طُفُمَا: الارزبة و المهدة و عربت بالدقماق

Çeviri yazı: ṭoḫma: el ārzabba ve el mihde ve ‘urribet bi’d doḫmaḫ

Çeviri: Tokmak ve doḫmaḫ olarak da bilinir.

K nüshası 32a/6-7: طُفُمَا: الارزبة و المهدة و عربت بالدقماق

Çeviri yazı: ṭoḫma: el ārzabba ve el mihde ve ‘urribet bi’d doḫmaḫ

Çeviri: Tokmak ve doḫmaḫ olarak da bilinir.

Sözlükler: DLT: tokımak “tokmak, çamaşır tokmağı” (Atalay, c.3, 1986, s. 177), toqımaq “fuller’s mallet” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 195), tokımak “çamarşıcının tokmağı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 888); CC: tokmak “tokmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 578), toqmaq “schlägel, hälzerner, hammer” (Grönbech, 1942, s. 249); Ter. T: yok; Dur. M: ṭoḫuḫ “dokuyucu, dokuma işiyle uğraşan” (Toparlı, 2003, s. 115); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z:

dokmak “tokmak” (Atalay, 1945, s. 165), dokmak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 91); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tokşoba

V nüshası 20b/15: طُقُصْبَا: قبيله من القبقاق

Çeviri yazı: tokşoba: kabîle min el kıbcāk

Çeviri: Kıpçaklardan bir kabile.

D nüshası 30a/6: طُقُصْبَا: قبيله من التتر القبقاق

Çeviri yazı: tokşoba: kabîle min el tatar el kıbcāk

Çeviri: Tatar, Kıpçaklardan bir kabile.

K nüshası 32a/7: طُقُصْبَا: قبيله من القبقاق

Çeviri yazı: tokşoba: kabîle min el kıbcāk

Çeviri: Kıpçaklardan bir kabile.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tan

V nüshası 20b/17, D nüshası 30a/7, K nüshası 32a/8: طُنْ: الصبح و العجب مشترك

Çeviri yazı: tan: eş şubḥ ve el ‘aceb müşterek

Çeviri: Sabah ve şaşırma sözcükleri arasında ortaktır.

Sözlükler: DLT: tang “tan, sabah vakti” (Atalay, c.4, 1986, s. 570), taṅ “dawn” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 177), taṅ “şafak vakti, sabah” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 852); CC: taṅ “şafak, sabahın erken vakti, tan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 564), taṅ “morgen” (Grönbech, 1942, s. 234); Ter. T: taṅ “seher vakti, tan” (Toparlı vd, 2000, s. 142); Dur. M: yok; Kav. K: taṅ “sabah” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: taṅ “sabah vakti, alacakaranlık” (Eminoğlu, 2011, s. 281); Tuh. Z: tan “sabah, yarın” (Atalay, 1945, s. 251), taṅ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 114); King Dic: taṅ “dawn” (Golden, 2000, s. 131), taṅ “şafak vakti, tan” (Güner, 2017, s. 115); Bül. Müş: taṅ “ranek, paranek” (Zajaczkowski, 1958, s. 49), taṅ “sabah” (Al-Turk, 2012, s. 193).

ton

V nüshası 20b/17, D nüshası 30a/8, K nüshası 32a/9: طُنْ: الجليد

Çeviri yazı: ton: el celīd

Çeviri: Don.

Sözlükler: DLT: tang “soğuktan donmuş, don” (Atalay, c.3, 1986, s. 356), taṅ “not hallow, solid, frozen” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985,

s. 194), tañ “içi buz olan herhangi bir şey” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 891); CC: tañ- “çok üşümek, donmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 847), tañ- “frieren” (Grönbech, 1942, 249); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: tañ- “donmak, buz hâline gelmek” (Eminoğlu, 2011, s. 291); Tuh. Z: tong- “donmak” (Atalay, 1945, 261), toñdı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 77); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tonuz

V nüshası 20b/18-20: طُنُزُ: الخنزير و الدهن الجامد فازا اطلق علي الخنزير هو مفرد و اذا اطلق علي الدهن الجامد هو مركب من طُنْ الجليد و أُرْ الدهن الذي يعلو القدر
Çeviri yazı: tonuz: el ḥanzîr ve ed dehn cāmīd faizā āṭlaḵ ‘ala el ḥanzîr huve mufred ve izā āṭlaḵ ‘ala ed dehn el cāmīd huve murekkeb min ṭon el celīd ve uz ed dehn ellezī ya‘lū el ḡadr

Çeviri: Domuz ve donmuş yağ sözcükleri için kullanılır. Eğer bu sözcükle domuz kast ediliyorsa sözcük tek bir isimden oluşmuştur ancak donmuş yağ kast ediliyorsa iki farklı isimden oluşmuştur ṭon ve uz.

D nüshası 30a/8-11: طُنُزُ: الخنزير و الدهن الجامد فازا اطلق علي الخنزير هو مفرد و اذا اطلق علي الدهن الجامد هو مركب من طُنْ الجليد و أُرْ الدهن الذي يعلو القدر
Çeviri yazı: tonuz: el ḥanzîr ve ed dehn cāmīd faizā āṭlaḵ ‘ala el ḥanzîr huve mufred ve izā āṭlaḵ ‘ala ed dehn el cāmīd huve murekkeb min ṭon el celīd ve uz ed dehn ellezī ya‘lū el ḡadr

Çeviri: Domuz ve donmuş yağ sözcükleri için kullanılır. Eğer bu sözcükle domuz kast ediliyorsa sözcük tek bir isimden oluşmuştur ancak donmuş yağ kast ediliyorsa iki farklı isimden oluşmuştur ṭon ve uz.

K nüshası 32a/9-12: طُنُزُ: الخنزير و الدهن الجامد فازا اطلق علي الخنزير فهو مفرد و اذا اطلق علي الدهن الجامد فهو مركب من طُنْ الجليد و أُرْ الدهن الذي يعلو القدر
Çeviri yazı: tonuz: el ḥanzîr ve ed dehn cāmīd faizā āṭlaḵ ‘ala el ḥanzîr fehuve mufred ve izā āṭlaḵ ‘ala ed dehn el cāmīd fehuve murekkeb min ṭon el celīd ve uz ed dehn ellezī ya‘lū el ḡadr

Çeviri: Domuz ve donmuş yağ sözcükleri için kullanılır. Eğer bu sözcükle domuz kast ediliyorsa sözcük tek bir isimden oluşmuştur ancak donmuş yağ kast ediliyorsa iki farklı isimden oluşmuştur ṭon ve uz.

Sözlükler: DLT: tonguz “domuz” (Atalay, c.4, 1986, s. 640), toñuz “pig” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 195), toñuz “domuz”

(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 892); CC: toņuz “domuz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 848), toņuz “schwein” (Grönbech, 1942, s. 249); Ter. T: toņguz “domuz” (Toparlı vd, 2000, s. 147); Dur. M: toņuz “domuz” (Toparlı, 2003, s. 111); Kav. K: donguz “domuz” (Toparlı vd, 1999, s. 107); Kit. E: yok; Tuh. Z: tonguzdan kurtı “domuzlan, bok böceği” (Atalay, 1945, s. 261), toņguzdan kurtı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 86); King Dic: toņuz “swine, pig, hog” (Golden, 2000, s. 168), toņuz “domuz” (Güner, 2017, s. 121); Bül. M: toņyuz “swinia, wieprz” (Zajaczkowski, 1958, s. 51), toņguz “domuz, donguz” (Al-Turk, 2012, s. 30).

ṭansık

V nüshası 20b/20, D nüshası 30a/11, K nüshası 32a/12: طَنْسِيقُ: العجب

Çeviri yazı: ṭansık: el ‘aceb

Çeviri: Şaşırma.

Sözlükler: DLT: tangsuk “şaşılacak, acayip, nefis” (Atalay, c.3, 1986, s. 382), taņsuq “ ‘ajrb” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 177), taņsuk “şaşırtıcı ve hoş gelen şey” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 853); CC: taņsık “harika, nadir” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 828), taņsyq “wunderlich, köstlich” (Grönbech, 1942, s. 235); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tansık “acayip, şaşılacak şey” (Atalay, 1945, s. 252)⁶²; King Dic: yok; Bül. M: yok.

ṭaņla

V nüshası 20b/20-22: طَنْلًا: معناه وقت الصبح يقال طَنْلًا كَلْدِم اي جت وقت الصبح و اذا اجي في الصبح قال طَنْلًا كَلْكَمَنْ

Çeviri yazı: ṭaņla: ma‘nahā vaķt eş şubḥ yukāl ṭaņla keldim ey cat vaķt eş şubḥ ve izā ecī fī eş şubḥ kāl ṭanda kelekmen

Çeviri: Sabah vakti. Sabah vakti gelen biri ṭaņla keldim derken sabah vakti gelecek olan da ṭaņla kelekmen der.

D nüshası 30a/11-13: طَنْلًا: معناه وقت الصبح يقال طَنْلًا كَلْدِم اي جت وقت الصبح و اذا اجي في الصبح قال طَنْلًا كَلْكَمَنْ

Çeviri yazı: ṭaņla: ma‘nahā vaķt eş şubḥ yukāl ṭaņla keldim ey cat vaķt eş şubḥ ve izā ecī fī eş şubḥ kāl ṭanda kelekmen

Çeviri: Sabah vakti. Sabah vakti gelen biri ṭaņla keldim derken sabah vakti gelecek olan da ṭaņla kelekmen der.

⁶² Al-Turk’un eserinde sözcüğe yer verilmemiştir.

K nüshası 32a/12-14: طُنْلاً: معناه وقت الصبح تقال طُنْلاً كَلْدِم اي جُت واقت الصبح
قال طُنْلاً كَلْمَنْ

Çeviri yazı: taṅla: ma‘nahā vaḳt eş şubḥ tuḳāl taṅla keldim ey cat
vaḳt eş şubḥ kāl taṅda kelekmen

Çeviri: Sabah vakti. Sabah vakti gelen biri taṅla keldim derken sabah
vakti gelecek olan da taṅla kelekmen der.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: taṅla “yarın” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: yok; Tuh. Z: taṅla-
“danlamak, sabahlamak” (Atalay, 1945, s. 251), taṅladı “anlam
verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 129); King Dic: tanla “dawn”
(Golden, 2000, s. 322), tanla “şafak, tan vakti” (Güner, 2017, s. 115);
Bül. Müş: yok.

tolak

V nüshası 21a/5, D nüshası 30b/2, K nüshası 32b/2-3: طُلُقُ: الشَّيْ
الملفوف

Çeviri yazı: tolaḳ: eş şey’ melfūf

Çeviri: Dolanmış şey.

Sözlükler: DLT: tolgag “sıkıntı, kuluntu ve iç ağrısı” (Atalay, c. 4,
1986, s. 636), tolyāy “earning, hardship” (Dankoff ve Kelly, c.3,
1985, s. 194), tolgag “sıkıntı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s.
890); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: tola-
“dolamak, sarmak, çevirmek” (Eminoğlu, 2011, s. 290); Tuh. Z: tola-
“dolamak” (Atalay, 1945, s. 261)⁶³; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tulban

V nüshası 21a/5, D nüshası 30b/2, K nüshası 32b/3: طُلْبَنُ: العِمَامَه

Çeviri yazı: tulban: el ‘imāme

Çeviri: Türban, başa sarılan sarık.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: tulband “sarık”
(Toparlı, 2003, s. 116); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tulban
“başa sarılan sarık” (Atalay, 1945, s. 263), tülben “anlam
verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 150); King Dic: dülbend “turban”
(Golden, 2000, s. 323), dülbend “tülbent” (Güner, 2017, s. 53); Bül.
Müş: yok.

talak

V nüshası 21a/5, D nüshası 30b/3, K nüshası 32b/3: طَلَقُ: الطحال

⁶³ Al-Turk’un eserinde sözcüğe yer verilmemiştir.

Çeviri yazı: ʔalak: eʔ tıḥāl

Çeviri: Dalak.

Sözlükler: DLT: talak “dalak” (Atalay, c.4, 1986, s. 563), talāq “spleen” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 175), talak “dalak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 848); CC: yok; Ter. T: ʔalak “dalak” (Toparlı vd, 2000, s. 142); Dur. M: ʔalak “dalak” (Toparlı, 2003, s. 111); Kav. K: ʔalak “dalak” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: yok; Tuh. Z: talak “dalak” (Atalay, 1945, s. 250), ʔalak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 119); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ʔılaḳ

V nüshası 21a/6, D nüshası 30b/3, K nüshası 32b/3-4: طَلَّقَ: الزَّانِبُورُ
الَّذِي فِي الْفَرْجِ

Çeviri yazı: ʔılaḳ: ez zanbūr ellezī fī el farac

Çeviri: Kadınlık organı.

Sözlükler: DLT: ʔılaḳ “kadının kadınlık aygıtı, avret yeri” (Atalay, c.4, 1986, s. 615), tılāq “female organ” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 190), ʔılaḳ “Çigil lehçesinde kadının organı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 877); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ʔılaḳ “dılak” (Atalay, 1945, s. 257), ʔılaḳ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 58); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ʔılḳuḳ

V nüshası 21a/6: طَلَّقَ: الزَّق

Çeviri yazı: ʔılḳuḳ: ez zıḳ

Çeviri: Tulum.

D nüshası 30b/3: طَلَّقَ: الزَّق

Çeviri yazı: ʔılḳun/ʔılḳun: ez zıḳ

Çeviri: Tulum.

K nüshası 32b/4: طَلَّقَ: الزَّق

Çeviri yazı: ʔılḳuḳ: ez zıḳ

Çeviri: Tulum.

Sözlükler: DLT: tulkuk “tulum, ürülmüş ve şişirilmiş tuluk” (Atalay, c. 4, 1986, s. 651), tolqūq “inflated (wineskin)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 193), tulkuk “üfürülerek şişirilmiş tulum” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 899); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: ʔılḳuḳ “tulum, kırba” (Toparlı, 2003, s. 116); Kav. K: yok; Kit. E: tolḳuḳ “tulum, yarılmadan yüzülmüş hayvan derisi, torba”

(Eminoğlu, 2011, s. 291); Tuh. Z: tulkuk “tuluk” (Atalay, 1945, s. 263), tulkuk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 122); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tolp

V nüshası 21a/7, D nüshası 30b/4, K nüshası 32b/5: طُلْب: معروف

Çeviri yazı: tolp: ma‘rûf

Çeviri: Güruh, topluluk.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tul

V nüshası 21a/9, D nüshası 30b/6-7, K nüshası 32b/7: طُلْ: المرأة الایم

Çeviri yazı: tul: el marā el eyyīm

Çeviri: Dul kadın.

Sözlükler: DLT: tul “dul” (Atalay, c.3, 1986, s. 133), tül “widow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 199), tul “dul” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 898); CC: tul “kocası ölmüş veya ayrılmış kadın, dul kadın” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 851), tul “wittwe” (Grönbech, 1942, s. 253); Ter. T: tul epçi “dul kadın” (Toparlı vd, 2000, s. 148); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: tul “dul, eşinden boşanmış” (Eminoğlu, 2011, s. 292); Tuh. Z: tul “dul” (Atalay, 1945, s. 263), tul “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 38); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tolı

V nüshası 21a/9, D nüshası 30b/7, K nüshası 32b/7: طُلِي: البرد

Çeviri yazı: tolı: el barad

Çeviri: Dolu.

Sözlükler: DLT: tolı “gökten yağan dolu” (Atalay, c.4, 1986, s. 637), tolı “hail” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 194), tolı “dolu, bir yağış türü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 891); CC: toolu “buz parçaları durumunda yere hızla düşen bir yağış türü” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 579), tolu “voll” (Grönbech, 1942, s. 249); Ter. T: tolu “dolu” (Toparlı vd, 2000, s. 147); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tolı “dolu” (Atalay, 1945, s. 261), tolı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 162); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tulup

V nüshası 21a/9-10, D nüshası 30b/7, K nüshası 32b/7-8: طُلُنْ: بالنون
الخيشوميہ الصدغ

Çeviri yazı: tuluḡ: bi'n nūn el ḥayṣūmiyye eş şuduḡ

Çeviri: Nazal n ile göz ile kulak arası olan bölge.

Sözlükler: DLT: tulun “kulakla ağız arasındaki kemik (Türk ve Oğuz dillerinden birinde) gemin iki yanında bulunan parçalar” (Atalay, c.4, 1986, s. 651), tuluḡ “şudy; hana” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 199), tuluḡ “göz ile kulak arası” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 899); CC: yok; Ter. T: tulun “göz ile kulak arası” (Toparlı vd, 2000, s. 148); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ṭamaşa

V nüshası 21a/12, D nüshası 30b/8, K nüshası 32b/8-9: طَمَشَا: لَفْرَجَه

Çeviri yazı: ṭamāṣā: el faraca

Çeviri: Seyirlik yer.

Sözlükler: DLT: yok; CC: tamaşa “eğlence, zevk, keyf” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 564), tamaşa “unterhaltung, schauspiel” (Grönbech, 1942, s. 233); Ter. T: yok; Dur. M: ṭamāṣā “tamaşa” (Toparlı, 2003, s. 111); Kav. K: ṭamaşa “tamaşa, seyir” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: yok; Tuh. Z: tamaşa “gezi” (Atalay, 1945, s. 250), ṭamaşa “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 134); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ṭamcı

V nüshası 21a/12, D nüshası 30b/8-9, K nüshası 32b/9: طَمَجِي: الوَكِيف

Çeviri yazı: ṭamcı: el vekîf

Çeviri: Damla.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: ṭamcîyq “kropla, kropelka” (Zajaczkowski, 1958, s. 49), ṭamçık “damla, damlacık” (Al-Turk, 2012, s. 59).

ṭam

V nüshası 21a/12-13, D nüshası 30b/9, K nüshası 32b/9: طَمَّ: القَطْرَه
من المَطَر

Çeviri yazı: ṭam: el katre min el maṭar

Çeviri: Bir yağmur damlası, yağmurdan bir damla.

Sözlükler: DLT: tam- “damlamak” (Atalay, c. 4, 1986, s. 566), tam- “drip” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 175), tam- “damlamak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 850); CC: tam- “damlamak, akmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 826), tam- “tröpfeln”

(Grönbech, 1942, s. 233); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: tam- “damlamak” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: tamdur- “damlatmak” (Eminoğlu, 2011, s. 281); Tuh. Z: tam “düz olan nesne, damla” (Atalay, 1945, s. 250), tam “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 164); King Dic: yok; Bül. Müş: tam “kropla” (Zajączkowski, 1958, s. 49), tam “damla” (Al-Turk, 2012, s. 59).

ṭamzum

V nüshası 21a/13, D nüshası 30b/9-10, K nüshası 32b/10: طَمْزُمُ: القطره ايضاً

Çeviri yazı: ṭamzum: el kıatre eyzān

Çeviri: Aynı şekilde bu da yağmur damlası veya damla anlamına gelir.

Sözlükler: DLT: tamuz- “damlatmak, damzırmak” (Atalay, c. 4, 1986, s. 569), tamuz- “qaṭṭara” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 176), tamuz- “damlatmak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 851); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: tamzır- “damlatmak” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: tamuz- “damlatmak” (Eminoğlu, 2011, s. 281); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ṭam

V nüshası 21a/13-14, D nüshası 30b/10, K nüshası 32b/10: طَمَ: السطح

Çeviri yazı: ṭam: es satıḥ

Çeviri: Dam, evin damı.

Sözlükler: DLT: tam “duvar, dam, kale” (Atalay, c.4, 1986, s. 566), tām “wall” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 175), tām/tam “duvar, sır” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 850); CC: tam “dam” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 563), tam “dach” (Grönbech, 1942, s. 233); Ter. T: yok; Dur. M: dam “dam, çatı” (Toparlı, 2003, s. 80); Kav. K: yok; Kit. E: tam “dam, duvar, ev, bina, ev çatısı” (Eminoğlu, 2011, s. 281); Tuh. Z: tam “düz olan nesne, damla” (Atalay, 1945, s. 250), tam “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 106); King Dic: tam üsti “top of the house” (Golden, 2000, s. 250), tam “çatısız toprak ev, dam” (Güner, 2017, s. 115); Bül. Müş: tam (dam) “dach, taras” (Zajączkowski, 1958, s. 49), tam “dam, çatı, taraça” (Al-Turk, 2012, s. 201).

ṭamak

V nüshası 21a/14, D nüshası 30b/10, K nüshası 32b/10-11: طَمَقُ: سقف الحلق

Çeviri yazı: ʔamak: saʔaf el ʔalk

Çeviri: Damak.

Sözlükler: DLT: tamgak “boğaz, damak” (Atalay, c.4, 1986, s. 567), tamyāq “throat, larynx” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 175), tamgak “damak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 850); CC: tamak “damak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 564), tamaq “kehle, rachen” (Grönbech, 1942, s. 233); Ter. T: ʔamak “damak” (Toparlı vd, 2000, s. 142); Dur. M: damak “damak” (Toparlı, 2003, s. 81); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tamag “damak” (Atalay, 1945, s. 250), ʔamaw/ʔamağ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 99); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ʔamar

V nüshası 21a/14, D nüshası 30b/10-11, K nüshası 32b/11: طَمْرُ
العِرْق و الجنس مشترك

Çeviri yazı: ʔamar: el ‘ırk ve’l cıns muşterek

Çeviri: Damar ve cins sözcükleri arasında ortaktır.

Sözlükler: DLT: tamar “damar (Oğuzca)” (Atalay, c.4, 1986, s. 567), tamur/tamar “vein” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 176), tamur “vücuttaki damar” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 851); CC: tamar “damar” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 564), tamar “ader” (Grönbech, 1942, s. 233); Ter. T: ʔamar “damar” (Toparlı vd, 2000, s. 142); Dur. M: damar “damar” (Toparlı, 2003, s. 81); Kav. K: tamar “damar” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: tamar “damar” (Eminoğlu, 2011, s. 281); Tuh. Z: tamar “damar” (Atalay, 1945, s. 250), ʔamar “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 76); King Dic: tamar “vein” (Golden, 2000, s. 281), tamar/ʔamar “damar” (Güner, 2017, s. 115); Bül. Müş: ʔamar “żyła, żyłka, włókno” (Zajączkowski, 1958, s. 49), ʔamar “damar” (Al-Turk, 2012, s. 66).

ʔamu

V nüshası 21a/15, D nüshası 30b/11, K nüshası 32b/11: طَمُو: جهنم

Çeviri yazı: ʔamu: cehennem

Çeviri: Cehennnem.

Sözlükler: DLT: tamu “cehennem” (Atalay, c.3, 1986, s. 234), tamu “hell” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 176), tamu “cehennem” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 851); CC: tamuk “cehennem” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 564), tamu/tamuq/tamux “hölle” (Grönbech, 1942, s. 233); Ter. T: ʔamu “cehennem” (Toparlı vd,

2000, s. 142); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tamu “cehennem” (Atalay, 1945, s. 251), tamu “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 73); King Dic: tamuq “hell” (Golden, 2000, s. 61), tamuq “cehennem” (Güner, 2017, s. 115); Bül. Müş: yok.

ṭuman

V nüshası 21a/15, D nüshası 30b/11, K nüshası 32b/11-12: طُمُنْ:
الضباب

Çeviri yazı: ṭuman: eḏ ḏubāb

Çeviri: Duman.

Sözlükler: DLT: tuman “duman, sis” (Atalay, c.4, 1986, s. 651), tumān “mist” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 200), tuman “sis” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 899); CC: tuman “sis, duman” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 582), tuman “nebel, nebula” (Grönbech, 1942, s. 253); Ter. T: ṭuman “duman” (Toparlı vd, 2000, s. 148); Dur. M: ṭuman “duman” (Toparlı, 2003, s. 116); Kav. K: ṭuman “duman” (Toparlı vd, 1999, s. 126); Kit. E: yok; Tuh. Z: tuman “duman” (Atalay, 1945, s. 263), ṭuman “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 118); King Dic: tuman “fog” (Golden, 2000, s. 141), ṭuman “sis, duman” (Güner, 2017, s. 123); Bül. Müş: tuman “mgla” (Zajaczkowski, 1958, s. 52), ṭuman “tuman, duman” (Al-Turk, 2012, s. 55).

ṭuma

V nüshası 21a/15, D nüshası 30b/11, K nüshası 32b/12: طُمَا: الأُمّة
الحرب

Çeviri yazı: ṭoma/ṭuma: el ammatu’l ḥarb

Çeviri: Savaşta giyilen zırh.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ṭumlu

V nüshası 21a/15-16, D nüshası 30b/12, K nüshası 32b/12: طُمْلُو: البارد

Çeviri yazı: ṭumlu: el bārd

Çeviri: Dumlu, soğuk.

Sözlükler: Sözcük, daha önce dumlu maddesinde incelenmiştir.

ṭumnu

V nüshası 21a/16: طُمْنُو: القصعة الكبيره

Çeviri yazı: ṭumnu: el ḳas’a el kebīre

Çeviri: Büyük çanak.

D nüshası 30b/12: طُمْعَا: القصعة الكبيره

Çeviri yazı: tamğa: el ƙas‘a el kebîre

Çeviri: Büyük çanak.

K nüshası 32b/12-13: طُمْنُو: القصعة الكبيره

Çeviri yazı: tumnu: el ƙas‘a el kebîre

Çeviri: Büyük çanak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

šana

V nüshası 21a/18, D nüshası 30b/13, K nüshası 32b/13: طَنَا: العجل الكبير

Çeviri yazı: şana: el ‘acıl el kebîr

Çeviri: Büyük dana.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: şana “1 yaşındaki dana” (Toparlı vd, 2000, s. 142); Dur. M: şana “dana” (Toparlı, 2003, s. 111); Kav. K: şana “dana” (Toparlı vd, 1999, s. 124); Kit. E: yok; Tuh. Z: şana “dana” (Atalay, 1945, s. 251), şana “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 80); King Dic: yok; Bül. Müş: şana “cielatka, cielę” (Zajaczkowski, 1958, s. 50), şana “dana, ineğin sütten kesildikten sonra bir yaşına kadar olan yavrusu” (Al-Turk, 2012, s. 118).

tinç

V nüshası 21a/19, D nüshası 30b/14, K nüshası 32b/14-15: طِنْج: موستر ح

Çeviri yazı: tinç: musterih

Çeviri: Dinç, müsterih.

Sözlükler: DLT: yok; CC: tinç “rahat, sakin, huzurlu” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 841), tynê “ruhig, ruhe” (Grönbech, 1942, s. 262); Ter. T: tınmak “rahat” (Toparlı vd, 2000, s. 145); Dur. M: dinç “sakin, rahat, dinç” (Toparlı, 2003, s. 81); Kav. K: yok; Kit. E: tındur- “dinlendirmek, rahat ettirmek” (Eminoğlu, 2011, s. 287); Tuh. Z: tınış- “rahat etmek, dinlenmek” (Atalay, 1945, s. 257), tınıştı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 57); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tinçlik

V nüshası 21a/19, D nüshası 30b/14-15, K nüshası 32b/15: طِنْجْلِي: الراحة

Çeviri yazı: tınçlık: er raħa

Çeviri: Rahatlık.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tanuħ

V nüshası 21a/19-20, D nüshası 30b/15, K nüshası 32b/15: طَنْقُ: الشاهد

Çeviri yazı: tanuħ: eş şāhid

Çeviri: Tanık, şahit.

Sözlükler: DLT: tanuk “şahit, tanık” (Atalay, c.4, 1986, s. 572), tanuq “witness” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 176), tanuk/tanūk “şahit” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 852); CC: tanuk “şahit, tanık” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 566), tanuq/tanyq “zeuge” (Grönbech, 1942, s. 234); Ter. T: yok; Dur. M: tanık “şahit” (Toparlı, 2003, s. 111); Kav. K: yok; Kit. E: tanuħ “tanık, şahit, delil” (Eminoğlu, 2011, s. 282); Tuh. Z: tanık “tanık” (Atalay, 1945, s. 251), tanık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 112); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tanışmak

V nüshası 21a/20, D nüshası 30b/15, K nüshası 32b/15-16: طَنْشَمَقُ: الومشورة

Çeviri yazı: tanışmak: el meşvere

Çeviri: Danışmak.

Sözlükler: DLT: tanuş- “danışmak, işaretlemek” (Atalay, c. 4, 1986, s. 572), tanuû- “aw‘aza” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 176), tanuş- “karşılıklı tavsiyede bulunmak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 852); CC: yok; Ter. T: tan- “danışmak” (Toparlı vd, 2000, s. 142); Dur. M: tanış “bildik, tanıdık” (Toparlı, 2003, s. 111); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tanış- “danışmak” (Atalay, 1945, s. 252), tanıştı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 112); King Dic: danışğıl “consult” (Golden, 2000, s. 76), danı- “istişare etmek, danışmak” (Güner, 2017, s. 51); Bül. Müş: yok.

tanşık

V nüshası 21a/21, D nüshası 31a/1, K nüshası 32b/16: طَنْشِيقُ: المشورة

Çeviri yazı: tanşık: el meşvere

Çeviri: Tanışık, bildik.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: tanış “bildik, tanıdık” (Toparlı, 2003, s. 111); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ton

V nüshası 21a/21, D nüshası 21a/1, K nüshası 32b/16-33a/1: طُنْ: الثوب

Çeviri yazı: ton: eş şevb

Çeviri: Don, giyecek, elbise.

Sözlükler: DLT: ton “elbise” (Atalay, c.4, 1986, s. 639), ton “qamiş” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 194), tön/ton “elbise” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 891); CC: ton “üst giyimi, elbise, kaftan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 847), ton “kleid” (Grönbech, 1942, s. 249); Ter. T: ton “bütün giyecekler” (Toparlı vd, 2000, s. 147); Dur. M: don “elbise” (Toparlı, 2003, s. 82); Kav. K: ton “elbise” (Toparlı vd, 1999, s. 126); Kit. E: ton “giysi, elbise” (Eminoğlu, 2011, s. 291); Tuh. Z: ton “elbise, don, futa” (Atalay, 1945, s. 261), ton “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 72); King Dic: ton “garment, dress, garb” (Golden, 2000, s. 158), ton/ton “giysi, elbise” (Güner, 2017, s. 121); Bül. Müş: danluq “zołd, pensja” (Zajaczkowski, 1958, s. 19), donluk “donluk, aylık, maaş, valet” (Al-Turk, 2012, s. 108).

tonuḵ yüzlü

V nüshası 21a/21, D nüshası 31a/1-2, K nüshası 33a/1: طُنُقُ يُرْلُو: اي ذو وجه عبوس

Çeviri yazı: tonuḵ yüzlü: ey zū veçhe ‘abūs

Çeviri: Asık suratlı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tan ıarı

V nüshası 21a/22, D nüshası 31a/2-3, K nüshası 33a/1-2: طَنْ طَرِي: الدخن الذي لم يقشر

Çeviri yazı: tan ıarı: ed duḥn ellezī lemm yuḵaşşer

Çeviri: Soyulmamış darı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tuysu

V nüshası 21b/1: طَيْسُو: الحس

Çeviri yazı: tuysu: el ḥıss

Çeviri: Duyu.

D nüshası 31a/4: طَيْشُو: الحس

Çeviri yazı: tayşu: el hıss

Çeviri: Duyu.

K nüshası 33a/4: طَيْسُو: الحس

Çeviri yazı: tuysu: el hıss

Çeviri: Duyu.

Sözlükler: DLT: tuy- “duymak” (Atalay, c.3, 1986, s. 244), tuy- “sense, feel” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 203), tuy- “sezmek, hissetmek, fark etmek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 906); CC: tuy- “işitmek, duymak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 856), tuş- “merken, gewahr werden” (Grönbech, 1942, s. 253); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

tay

V nüshası 21b/1, D nüshası 31a/4, K nüshası 33a/4: طَي: المهر

Çeviri yazı: tay: el mehr

Çeviri: Tay.

Sözlükler: DLT: tay “tay” (Atalay, c.4, 1986, s. 589), t̄ay “colt” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 182), tay “tay” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 864); CC: yok; Ter. T: tay “iki yaşındaki tay” (Toparlı vd, 2000, s. 143); Dur. M: tay “tay” (Toparlı, 2003, s. 112); Kav. K: tay “tay” (Toparlı vd, 1999, s. 125); Kit. E: yok Tuh. Z: tay “tay” (Atalay, 1945, s. 254), tay “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 156); King Dic: qulun tay “fool, colt” (Golden, 2000, s. 216), kulun “tay” (Güner, 2017, s. 87); Bül. Müş: yok.

tayı

V nüshası 21b/1, D nüshası 31a/5, K nüshası 33a/4: طَي: الخال

Çeviri yazı: tayı: el hāl

Çeviri: Dayı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: tayı “dayı” (Toparlı vd, 2000, s. 143); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: tay “wuj” (Zajaczkowski, 1958, s. 49), tay “dayı” (Al-Turk, 2012, s. 139).

toy

V nüshası 21b/2: طَي: الوليمة الكبيره و الحبرج مشترك

Çeviri yazı: toy: el velime el kebire ve'l hūbruc muşterek

Çeviri: Büyük toy, eğlence.

D nüshası 31a/5: طَيُّ: الوليمة الكبيره و الحبرج مشترك

Çeviri yazı: toy: el velime el kebire ve'l hıbruc müşterek

Çeviri: Büyük toy, eğlence.

K nüshası 33a/4-5: طَيُّ: الوليمة الكبيره و الحبرج مشترك

Çeviri yazı: toy: el velime el kebire ve'l hıbruc müşterek

Çeviri: Büyük toy, eğlence.

Sözlükler: DLT: toy “ordu kurağı” (Atalay, c.3, 1986, s. 141), tōy “military, camp” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 194), toy “karagâh” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 894); CC: toy “ziyafet, şölen” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 848), toj “gastmahl” (Grönbech, 1942, 248); Ter. T: toy “toy, kuş” (Toparlı vd, 2000, s. 147); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: toy “feast” (Golden, 2000, s. 291), toy “toy” (Güner, 2017, s. 116); Bül. Müş: yok.

tuyak

V nüshası 21b/3-6: طَيَّقُ: الحافر و هي قبجاقية و طُوَيَّنَاق تركمانية و هو المستعمل الان و في الدعاء يقال أَطْنُ طُوَيَّنَاقِنَا طَاشْ طُفْنَمَسْنُ المعني لا اصاب حافر فرسك الحجر

Çeviri yazı: tuyak: el hāfir ve hiye kıbcākīye ve toynağ turkmāniye ve huve el musta‘mel el ānn ve fī ed du‘ā’ yuḳāl atın toynağına taş toḳunmasun el ma‘na lā āṣāb hāfir farasık al ḥacar

Çeviri: Kıpçakça tuyak Türkmence ise toynaktır. Dua ederken şu şekilde kullanılır: “atın toynağına taş toḳunmasun” atının toynağına taş değmesin anlamındadır.

D nüshası 31a/7-9: طَيَّقُ: الحافر و هي قبجاقية و طُوَيَّنَاق تركمانية و هو المستعمل الان و في الدعاء يقال أَطْنُ طُوَيَّنَاقِنَا طَاشْ طُفْنَمَسْنُ المعني لا اصاب حافر فرسك الحجر

Çeviri yazı: tuyak: el hāfir ve hiye kıbcākīye ve toynağ turkmāniye ve huve el musta‘mel el ānn ve fī ed du‘ā’ yuḳāl atın toynağına taş toḳunmasun el ma‘na lā āṣāb hāfir farasık al ḥacar

Çeviri: Kıpçakça tuyak Türkmence ise toynaktır. Dua ederken şu şekilde kullanılır: “atın toynağına taş toḳunmasun” atının toynağına taş değmesin anlamındadır.

K nüshası 33a/7-9: طَيَّقُ: الحافر و هي قبجاقية و طُوَيَّنَاق تركمانية و هو المستعمل الان و في الدعاء يقال أَطْنُ طُوَيَّنَاقِنَا طَاشْ طُفْنَمَسْنُ المعني لا اصاب حافر فرسك الحجر

Çeviri yazı: tuyak: el hāfir ve hiye kıbcākīye ve toynağ turkmāniye ve huve el musta‘mel el ānn ve fī ed du‘ā’ yuḳāl atın toynağına taş toḳunmasun el ma‘na lā āṣāb hāfir farasık al ḥacar

Çeviri: Kıpçakça tuyak Türkmençe ise toynaktır. Dua ederken şu şekilde kullanılır: “atın toynağına taş tokunmasun” atının toynağına taş değmesin anlamındadır.

Sözlükler: DLT: tuyağ “at tırnağı, hayvan tırnağı, tuynak” (Atalay, c.3, 1986, s. 165), tuyağ “hoof (horse)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 203), tuyag “toynak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 906); CC: yok; Ter. T: tuynak “at vb.’nin tırnağı” (Toparlı vd, 2000, s. 148); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: tunyak “hayvanın tırnağı” (Atalay, 1945, s. 263), tınyak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 80); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ṭayın

V nüshası 21b/6, D nüshası 31a/9-10, K nüshası 33a/9-10: طَيْنُ:الرَّيْسُ
في دين أَيْغُر

Çeviri yazı: ṭayın: er re’īs fī dīn uygur

Çeviri: Uygurlarda din adamı.

Sözlükler: DLT: toyın “toyın, İslam olmayan Türklerin Buda dininin din ulusu” (Atalay, c.3, 1986, s. 84), toyin “priest of the infields” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 196), toyın “kâfirlerin din adamı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 894); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ḳubturğa

V nüshası 21b/8, D nüshası 31a/11, K nüshası 33a/10-11: قُبْطُرْغَا:
الصَّوْلُقْ

Çeviri yazı: ḳubturğa: eş şavlaḳ

Çeviri: Bukağı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ḳapturğa “zincir veya bukağı halkalarını bir araya toplayan demir” (Atalay, 1945, s. 184), ḳapturğa “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 105); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ḳabṭan

V nüshası 21b/8-9: قَبْطُنُ: القباء اصله بالفارسيه خَفْتَنُ و هو درَّع من حديد و نقلته
الثرك للقباء فتركته و قال قَبْطُنْ

Çeviri yazı: ḳabṭan: el ḳabā’ āşlıha bil fārisīyye ḥaftan ve huve derra’ min ḥadīd ve naḳaltehe et turk lil ḳabā ve ḳāl ḳabṭan

Çeviri: Kaftan, aslı Farsça demirden yapılmış kıyafet anlamında ḥaftan’dır, ancak Türkler ḳabṭan şeklinde söylerler.

D nüshası 31a/11-13: قَبْطُنُ: القباء اصله بالفارسيه خَفْتَنُ و هو درّع من حديد و نقلته التُّرك للقباء فتركته و قال قَبْطُنُ

Çeviri yazı: kabtan: el kabā' āşlıha bil fārisiyye haftan ve huve derra' min ḥadīd ve naḳaltehe et turk lil kabā ve kāl kabtan

Çeviri: Kaftan, aslı Farsça demirden yapılmış kıyafet anlamında haftan'dır, ancak Türkler kabtan şeklinde söylerler.

K nüshası 33a/11-13: قَبْطُنُ: القباء اصله بالفارسيه خَفْتَنُ و هو درّع من حديد و نقلته التُّرك للقباء فتركته و قال قَبْطُنُ

Çeviri yazı: kabtan: el kabā' āşlıha bil fārisiyye haftan ve huve derra' min ḥadīd ve naḳaltehe et turk lil kabā ve kāl kabtan

Çeviri: Kaftan, aslı Farsça demirden yapılmış kıyafet anlamında haftan'dır, ancak Türkler kabtan şeklinde söylerler.

Sözlükler: DLT: kaftan “kaftan, elbise, kapama” (Atalay, c.4, 1986, s. 250), qaftān “robe” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 134), kaftan “kaftan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 677); CC: yok; Ter. T: kabtan “kaftan” (Toparlı vd, 2000, s. 112); Dur. M: kaftan “kaftan” (Toparlı, 2003, s. 87); Kav. K: yok; Kit. E: kaftan “kaftan, giysi” (Eminoğlu, 2011, s. 218); Tuh. Z: yok; King Dic: qaftan “a vest worn under armor” (Golden, 2000, s. 298), kabtan “kaftan” (Güner, 2017, s. 67); Bül. Müş: yok.

kap

V nüshası 21b/11, D nüshası 31a/15, K nüshası 33a/15: قَبْ: القشر

Çeviri yazı: kab: el qaşr

Çeviri: Kabuk.

Sözlükler: DLT: kap “kap, tulum, çuval, dağarcık, zarf, anası karnında çocuğun bulunduğu torba” (Atalay, c.4, 1986, s. 262), qāp “wineskin, receptacle, vessel, caul, kinsman” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 127), kāp “kap, tulum, çuval, torba, karındaki bebeği kaplayan zor” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 683); CC: yok; Ter. T: kap “kap” (Toparlı vd, 2000, s. 112); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: kap “kap, tas, çanak” (Eminoğlu, 2011, s. 219); Tuh. Z: yok; King Dic: ya qabı “its handle” (Golden, 2000, s. 285), kab “kabza” (Güner, 2017, s. 67); Bül. Müş: yok.

kapu

V nüshası 21b/13: قَبْ: الباب يقال اِجْ قَبْ و قَبْنِي اِجْ اي افتح الباب

Çeviri yazı: kapu: el bāb yuḳal av kapu ve kapunı aç ey ıftah el bāb

Çeviri: Kapı, kapıyı/kapını aç anlamında aç kapu veya kapunı aç denir.

D nüshası 31b/1-2: قَبُّ: الباب يقال اِجْ قَبُّ و قَبْنِي اِجْ اي افتح الباب

Çeviri yazı: kapu: el bāb yuḳāl av kapu ve kapunı aç ey ıftaḥ el bāb

Çeviri: Kapı, kapıyı/kapını aç anlamında aç kapu veya kapunı aç denir.

K nüshası 33a/16-33b/1: قَبُّ: الباب يقال اِجْ قَبُّ و قَبْنِي اِجْ اي افتح الباب

Çeviri yazı: kapu: el bāb yuḳāl av kapu ve kapunı aç ey ıftaḥ el bāb

Çeviri: Kapı, kapıyı/kapını aç anlamında aç kapu veya kapunı aç denir.

Sözlükler: DLT: kapuğ “kapı” (Atalay, c.4, 1986, s. 264), qapuγ “door” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 127), kapug “kapı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 684); CC: kabak “kapı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 722), qabaq “tor, pforte” (Grönbech, 1942, s. 188); Ter. T: kapu “kapı” (Toparlı vd, 2000, s. 112); Dur. M: kapı “kapı” (Toparlı, 2003, s. 87); Kav. K: kapu “kapı” (Toparlı vd, 1999, s. 111); Kit. E: kapuğ “kapı” (Eminoğlu, 2011, s. 219); Tuh. Z: kapu “kapı” (Atalay, 1945, s. 184), kapu “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 62); King Dic: qara iv qapuğı “door of the tent” (Golden, 2000, s. 251), kapu “kapı” (Güner, 2017, s. 69); Bül. Müş: qapu/qapy “brama, drwzi” (Zajaczkowski, 1958, s. 38).

ḳaba

V nüshası 21b/13-15: قَبَا: الشَّيْءُ الْمُنْتَفَشُ يُقَالُ بَاشَ قَبْرَدِي اي انتفش شعره و يقال طَلْبُنْدِي قَبَارْدِي اي عمامته واسعه قَبَطُنْ قَبَارْدِي اي قباره واسع

Çeviri yazı: ḳaba: eş şey’ el munetteffeş yuḳāl baş ḳabardı ey enteffeş şa’ra ve yuḳāl ṭulbandı ḳabardı ey ‘imāmete vāsi’ ḳabṭan ḳabardı ey ḳabāre vāsi’

Çeviri: Kaba, dağınık olan şey. Saçı kabardı anlamında baş kabardı, tülbenti ve kaftanı geniş olanlar için ise, ṭulbandı ḳabardı ve ḳabṭanı kabardı denir.

D nüshası 31b/2-4: قَبَا: الشَّيْءُ الْمُنْتَفَشُ يُقَالُ طَلْبُنْدِي قَبَارْدِي اي عمامته واسعه قَبَطُنْ قَبَارْدِي اي قباره واسع

Çeviri yazı: ḳaba: eş şey’ el munetteffeş yuḳāl ṭulbandı ḳabardı ey ‘imāmete vāsi’ ḳabṭan ḳabardı ey ḳabāre vāsi’

Çeviri: Kaba, dağınık olan şey. Tülbenti ve kaftanı geniş olanlar için ṭulbandı ḳabardı ve ḳabṭanı kabardı denir.

قَبَا: الشَّيْءُ الْمُنْتَفَشُ يَقَالُ بَاشُنْ قَبْرَدِي أَيِ انْتَفَشَ شَعْرُهُ وَ يَقَالُ
طَلْبَنْدِي قَبَارْدِي أَيِ عَمَامَتُهُ وَاسِعُهُ قَبْطُنْ قَبَارْدِي أَيِ قَبَارِهِ وَاسِعِ

Çeviri yazı: kaba: eş şey' el munetteffeş yuḳāl baş ḳabardı ey enteffeş
şa'ra ve yuḳāl ṭulbandı ḳabardı ey 'imāmete vāsi' ḳabṭan ḳabardı ey
ḳabāre vāsi'

Çeviri: Kaba, dağınık olan şey. Tülbenti ve kaftanı geniş olanlar için
tulbandı ḳabardı ve ḳabṭanı kabardı denir.

Sözlükler: DLT: kaba “kaba ve yüksek olan her nesne” (Atalay, c.3, 1986, s. 217), qaba “raised” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 122), kaba “herhangi bir şeyin yükseği” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 673); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: ḳaba “kaba, sık” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: ḳaba “kaba, büyük iri” (Eminoğlu, 2011, s. 217); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ḳuba

V nüshası 21b/16, D nüshası 31a/4, K nüshası 33b/4-5: قُبَا: اللون الاغبر

Çeviri yazı: ḳuba: el levn el ağbar

Çeviri: Kumral rengi.

Sözlükler: DLT: kuba at “rengi kumral- konur al- ile sarı arasında olan at” (Atalay, c.3, 1986, s. 217), quba “between chestnutt and yellow (horse)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 145), kuba “doru ve sarı arasında olan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 744); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ḳabak

V nüshası 21b/16-17: قَبَقُ: القرع الزري يرمي بالسهم و حفن الغين و النخالة
مشترك من الثلاثة

Çeviri yazı: ḳabak: el kar' ellezi yurmī bi's siḥām ve ḥafn el gayn
ve'n naḥāle müşterek min eş ṣelāse

Çeviri: Kabak.

D nüshası 31b/5-6: قَبَقُ: القرع الزري يرمي بالسهم و حفن الغين و النخالة مشترك
من الثلاثة

Çeviri yazı: ḳabak: el kar' ellezi yurmī bi's siḥām ve ḥafn el gayn
ve'n naḥāle müşterek min eş ṣelāse

Çeviri: Kabak.

K nüshası 33b/5-6: قَبَقُ: القرع الزري يرمي بالسهم و حفن الغين و النخالة مشترك
من الثلاثة

Çeviri yazı: kabak: el kar‘ ellezi yurmī bi’s sihām ve hafn el gayn ve’n nahāle müsterek min eş selāse

Çeviri: Kabak.

Sözlükler: DLT: kabak(g) “kabak, yaş iken yemeği yapılan bir sebze” (Atalay, c.4, 1986, s. 242), qabaq “gourd” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 122), kabak “kabak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 673); CC: kabak “sürüngen gövdeli, sarı çiçekli, birçok türü olan bitki, kabak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 488), qabaq “kürbis” (Grönbech, 1942, s. 188); Ter. T: kabak “kabak” (Toparlı vd, 2000, s. 111); Dur. M: yok; Kav. K: kabak “kabak” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: yok; Tuh. Z: kabak “kabak” (Atalay, 1945, s. 181), kabak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 139); King Dic: qabaq “gourd, pumpkin, marrow” (Golden, 2000, s. 325), kabak “sürüngen gövdeli, sarı çiçekli, birçok türü olan bir bitki, kabak” (Güner, 2017, s. 67); Bül. Mış: yok.

ķaburķak

V nüshası 21b/18: قَبْرُجَاق: الحَق

Çeviri yazı: ķaburķak: el hokķ

Çeviri: Hokka.

D nüshası 31b/6:⁶⁴ قَبْرُجَاق: السِّلْحَفَاة

Çeviri yazı: ķaburķak: es sulħafā

Çeviri: Kaplumbaķa.

K nüshası 33b/7: قَبْرُجَاق: الحَق

Çeviri yazı: ķaburķak: el hokķ

Çeviri: Hokka.

Sözlükler: DLT: kabırķak “tabut- çok kere- ölü tabutu” (Atalay, c.4, 1986, s. 243), quburķaq “wooden rose” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 145), kaburķak “tabut” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 673); CC: yok; Ter. T: kabırķuk “koku kutusu” (Toparlı vd, 2000, s. 111); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kabırķak “sandık, kutu” (Atalay, 1945, s. 181), kabırķak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 116); King Dic: yok; Bül. Mış: yok.

ķaburķaklı baĝa

⁶⁴ Müellif burada iki sözcüĝü birbirine karıştırmıştır. ķaburķaklı baĝa sözcüĝünün açıklamasını ķaburķak madde başına yazmış ve ķaburķaklı baĝa sözcüĝünü unutmuştur.

V nüshası 21b/18: قَبْرُ جَفْلِي بَعَا: السُّلْحَفَاةُ

Çeviri yazı: kaburçaklı bağa: es sulḥafā

Çeviri: Kaplumbağa.

D nüshası: yok.

K nüshası 33b/7: قَبْرُ جَفْلِي بَعَا: السُّلْحَفَاةُ

Çeviri yazı: kaburçaklı bağa: es sulḥafā

Çeviri: Kaplumbağa.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: kaburçaklı bağa “kurbağa, kutulu kurbağa” (Toparlı vd, 2000, s. 111); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kaburçaklı bağa “kaplumbağa” (Atalay, 1945, s. 181), kaburçaklı bağa “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 149); King Dic: yok; Bül. Müş: qabyrçaqly baya “zółw” (Zajaczkowski, 1958, s. 37), kıbırçaklı bağa “kaplumbağa, bağlı kurbağa, sandıklı kurbağa” (Al-Turk, 2012, s. 87).

ķopuz

V nüshası 21b/18-19, D nüshası 31b/7, K nüshası 33b/7-8: قُبْرُ بِالْبَاءِ

المشوبة شيء يغني به ب يضرب معروف

Çeviri yazı: ķopuz: bil bā’ el meşūbe şey’ yuğanni bihe yuḍrib ma’rūf

Çeviri: Altı üç noktalı be (p harfi) ile kendisiyle müzik yapılan alet.

Sözlükler: DLT: kubuz “ķopuz” (Atalay, c.4, 1986, s. 372), qopuz “lute” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 143), ķopuz “ut, ķopuz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 729); CC: kobuzçı “ķopuz çalan kimse, ķopuzcu” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 507), qobuzcÿ “musikant” (Grönbech, 1942, s. 198); Ter. T: ķobuz “ķopuz” (Toparlı vd, 2000, s. 120); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: qopuzcÿ “player of the lute” (Golden, 2000, s. 306), ķopuzçı “ķopuz çalan kimse” (Güner, 2017, s. 82); Bül. Müş: yok.

ķapķara

V nüshası 21b/19, D nüshası 31b/7-8, K nüshası 33b/8: قَبْرَا: الشَّدِيدُ

السَّوَادُ

Çeviri yazı: ķabķara: eş şedîd es sevād

Çeviri: Kapķara.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: ķapķara “simsiyah” (Toparlı vd, 2000, s. 112); Dur. M: ķapķara “ķapķara, simsiyah” (Toparlı, 2003, s. 88); Kav. K: ķapķara “ķapķara” (Toparlı vd, 1999, s. 111);

Kit. E: kara “kara, siyah, doru renkte, kara ile kırmızı arası bir renk” (Eminoğlu, 2011, s. 219); Tuh. Z: yok; King Dic: qapqara “pitch-black, very black” (Golden, 2000, s. 182), қапқара “simsiyah, kapkara” (Güner, 2017, s. 69); Bül. Müş: yok.

қыпқızıl

V nüshası 21b/19-20, D nüshası 31b/8, K nüshası 33b/9: قَبْقَزْلُ: الشَّدِيدُ
الْحُمْرُ

Çeviri yazı: kıp kızıl: eş şedîd el hâmrâ

Çeviri: Kıpkızıl.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: kıp kızıl “kıpkırmızı” (Toparlı vd, 2000, s. 118); Dur. M: kıp kızıl “kıpkızıl” (Toparlı, 2003, s. 92); Kav. K: kıp kızıl “kıpkırmızı” (Toparlı vd, 1999, s. 114); Kit. E: kızıl “kızıl, kırmızı, al” (Eminoğlu, 2011, s. 230); Tuh. Z: yok; King Dic: qıpqızıl “very red” (Golden, 2000, s. 182), kıp kızıl “kıpkırmızı” (Güner, 2017, s. 78); Bül. Müş: yok.

қабуқ

V nüshası 21b/20: قَبْقُ: اللَّحَا مِنْ الشَّجَرِ

Çeviri yazı: қабуқ: el lihâ min eş şecer

Çeviri: Ağaç kabuğu.

D nüshası 31b/8: قَبْقُ: اللَّحَا مِنْ الشَّجَرِ

Çeviri yazı: қабуқ: el lihâ min eş şecer

Çeviri: Ağaç kabuğu.

K nüshası 33b/9: قَبْقُ: اللَّحَا مِنْ الشَّجَرِ

Çeviri yazı: қабуқ: el lihâ min eş şecer

Çeviri: Ağaç kabuğu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kabuk “ağaç kabuğu” (Argunşah ve Güner, 2015, V488), qabuq “rinde” (Grönbech, 1942, s. 188); Ter. T: yok; Dur. M: қабуқ “kabuk” (Toparlı, 2003, s. 87); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kabuk “kabuk” (Atalay, 1945, s. 181), қабуқ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 140); King Dic: iv qabağı “cover of a tent (house)” (Golden, 2000, s. 103), iv қабағы (Güner, 2017, s. 60); Bül. Müş: qabyq “skórka (owoców) kora” (Zajaczkowski, 1958, s. 37), қабық “kabuk” (Al-Turk, 2012, s. 67).

қубаş

V nüshası 21b/20, D nüshası 31b/8-9, K nüshası 33b/9: قُبَصُّ: الكَلْبَاشِي

Çeviri yazı: қубаş: el kull el kebāşe

Çeviri: Koç.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: qubaş “rosa psów, owczorek” (Zajaczkowski, 1958, s. 40), kabas “çok hareketli; güçlü, iri köpek” (Al-Turk, 2012, s. 157).

katı

V nüshası 21b/22: قَتِي: الشديد يقال قَتِيلُو اي ذو القوس الشديد

Çeviri yazı: katı: eş şedîd yukāl katı yaylu ey zū el kavş eş şedîd
Çeviri: Sağlam, güçlü ayrıca katı yaylu denilerek birinin yayının güçlü, sağlam olduğu ifade edilir.

D nüshası 31b/9-10: قَتِي: الشديد يقال قَتِيلُو اي ذو القوس الشديد

Çeviri yazı: katı: eş şedîd yukāl katı yaylu ey zū el kavş eş şedîd
Çeviri: Sağlam, güçlü ayrıca katı yaylu denilerek birinin yayının güçlü, sağlam olduğu ifade edilir.

K nüshası 33b/11: قَتِي: الشديد يقال قَتِيلُو اي ذو القوس الشديد

Çeviri yazı: katı: eş şedîd yukāl katı yaylu ey zū el kavş eş şedîd
Çeviri: Sağlam, güçlü ayrıca katı yaylu denilerek birinin yayının güçlü, sağlam olduğu ifade edilir.

Sözlükler: DLT: katıg “katı, sert, sıkı, kuvvetli” (Atalay, c.4, 1986, s. 279), qatı, “sulb” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 133), katıg “katı, güçlü, sert, sıkı, bir şeyin katı olanı; katılık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, 692); CC: katı “yumuşak olmayan, sert, katı, kavi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 494), qaty “hart, fest, stark, heftig” (Grönbech, 1942, s. 196); Ter. T: katı “katı” (Toparlı vd, 2000, s. 114); Dur. M: katı “katı, sert” (Toparlı, 2003, s. 89); Kav. K: yok; Kit. E: katıg “katı, sert, kuvvetli, sıkı, güç” (Eminoğlu, 2011, s. 221); Tuh. Z: katı “katı, sert” (Atalay, 1945, s. 188), katı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 142); King Dic: qatıg “hard, firm” (Golden, 2000, s. 265), katıg “sert, katı” (Güner, 2017, s. 72); Bül. Müş: yok.

kat

V nüshası 21b/23-22a/1: قَت: الطاق يقال بُر قَتَّ اِكِي قَتَّ اي طاق واحد و طاقان

Çeviri yazı: kat: et tāk yukāl bir kat iki kat ey tāk vāhid tākeyn
Çeviri: Kat, aynı zamanda bir kat iki kat şeklinde söylenir.

D nüshası 31b/11-12: قَت: الطاق يقال بُر قَتَّ اِكِي قَتَّ اي طاق واحد و طاقان

Çeviri yazı: kat: et tāk yukāl bir kat iki kat ey tāk vāhid tākeyn
Çeviri: Kat, aynı zamanda bir kat iki kat şeklinde söylenir.

K nüshası 33b/12-13: قَتَّ: الطاق يقال بَرَّ قَتَّ إِكِي قَتَّ اي طاق واحد و طاقان

Çeviri yazı: kat: eṭ tāḳ yuḳāl bir kat iki kat ey tāḳ vāḥid tāḳeyn

Çeviri: Kat, aynı zamanda bir kat iki kat şeklinde söylenir.

Sözlükler: DLT: kat “kat” (Atalay, c.4, 1986, s. 278), qat “fold” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 132), kat “kat, tabaka” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 692); CC: kat “üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka, kat” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 494), qat “schicht” (Grönbech, 1942, s. 196); Ter. T: kat “yan, huzur, nezd” (Toparlı vd, 2000, s. 114); Dur. M: kat “kat, huzur” (Toparlı, 2003, s. 89); Kav. K: kat “yan, kat, huzur” (Toparlı vd, 1999, s. 111); Kit. E: kat “yan, huzur, nezd” (Eminoğlu, 2011, s. 221); Tuh. Z: kat “kat, kıvrılan veya bükülen bir şeyin her biri yan, huzur, nezd” (Atalay, 1945, s. 187), kat “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 242); King Dic: qat “by the side of” (Golden, 2000, s. 319), kat “yan, kat” (Güner, 2017, s. 72); Bül. Müş: qatında “przy, obok” (Zajaczkowski, 1958, s. 39), katında “benim katımda, benim yanımda” (Al-Turk, 2012, s. 204).

ḳıṭ

V nüshası 22a/1-2, D nüshası 31b/12, K nüshası 33b/13-14: قَتَّ: القليل

يقال بُو قَتَّ اي ذا قليل

Çeviri yazı: ḳıṭ: ḳalīl yuḳāl bu ḳıṭtur ey zā ḳalīl

Çeviri: Kıt, az olan bir şey için bu kıttur denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ḳut

V nüshası 22a/2-3: قُتَّ: اليمين و منه قُتْلُو و يقال بالطاء و اصله التاء

Çeviri yazı: ḳut: el yemun ve minhe ḳutlu ve yuḳāl bi’t tā’ ve āṣliha bi’t tā’

Çeviri: Talih, baht ve bu sözcükten kutlu sözcüğü türetilmiş ve ta ile de söylenir ancak aslı te ile dir.

D nüshası 31b/12-13: قُتَّ: اليمين و منه قُتْلُو و يقال بالطاء و اصله التاء

Çeviri yazı: ḳut: el yemun ve minhe ḳutlu ve yuḳāl bi’t tā’ ve āṣliha bi’t tā’

Çeviri: Talih, baht ve bu sözcükten kutlu sözcüğü türetilmiş ve ta ile de söylenir ancak aslı te ile dir.

K nüshası 33b/14-15: قُتَّ: اليمين و منه قُتْلُو و يقال بالطاء و اصله التاء

Çeviri yazı: ḳut: el yemun ve minhe ḳutlu ve yuḳāl bi’t tā’ ve āṣliha bi’t tā’

Çeviri: Talih, baht ve bu sözcükten kutlu sözcüğü türetilmiş ve ta ile de söylenir ancak aslı te iledir.

Sözlükler: DLT: kut “kut, uğur, devlet, baht, talih, saadet” (Atalay, c.4, 1986, s. 388), qut “luck, fortune” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 149), kut “baht, devlet, talih, şans” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 751); CC: kutlu “kutsal, kutlu” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 766), qutlu “glücklich, beglückt, gesenget” (Grönbech, 1942, s. 204); Ter. T: kütlu “kutlu” (Toparlı vd, 2000, s. 125); Dur. M: kütlu “kutlu, mübarek” (Toparlı, 2003, s. 97); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kut “bereket” (Atalay, 1945, s. 212), küt “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 58); King Dic: yok; Bü. Müş: qutlu olsun “błogostawiany (niech będzie)” (Zajaczkowski, 1958, s. 42), kütlu olsun “kutlu olsun” (Al-Turk, 2012, s. 96).

katır

V nüshası 22a/3, D nüshası 31b/13-14, K nüshası 33b/15: قَتِيرُ: البغل و يقال بالطاء

Çeviri yazı: katır: el bağl ve yukāl bi’ t t̄ā

Çeviri: Katır, ta harfi ile de söylenir.

Sözlükler: DLT: katır “katır” (Atalay, c.4, 1986, s. 280), qatır “mule” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 133), katır “katır” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 693); CC: katır “katır” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 495), qatyr “moultier” (Grönbech, 1942, s. 197); Ter. T: katır “katır” (Toparlı vd, 2000, s. 114); Dur. M: katır “katır” (Toparlı, 2003, s. 89); Kav. K: katır “katır” (Toparlı vd, 1999, s. 112); Kit. E: yok; Tuh. Z: katır “katır” (Atalay, 1945, s. 188), katır “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 61); King Dic: qatır “mule” (Golden, 2000, s. 165), katır “katır” (Güner, 2017, s. 72); Bü. Müş: qatırlar “muły” (Zajaczkowski, 1958, s. 39), katırlar “katırlar” (Al-Turk, 2012, s. 224).

kotuḡ

V nüshası 22a/3: قُتُقُ: الادم

Çeviri yazı: kotuḡ: el idām

Çeviri: Yabani eşek yavrusu.

D nüshası: yok.

K nüshası 33b/15: قُتُقُ: الادم

Çeviri yazı: kotuḡ: el idām

Çeviri: Yabani eşek yavrusu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: kuduk “sıpanın küçüğü” (Toparlı vd, 2000, s. 123); Dur. M: kuduk “sıpa” (Toparlı, 2003, s. 96); Kav. K: kuduk “sıpa” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: yok; Tuh. Z: koduk “sıpa” (Atalay, 1945, s. 203), koduk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 75); King Dic: quduq “young donkey” (Golden, 2000, s. 216), koduk “eşek yavrusu, sıpa” (Güner, 2017, s. 82); Bül. Müş: qutuq “młade, dzikiego asła” (Zajączkowski, 1958, s. 42), kotuk “kutuk, eşek yavrusu” (Al-Turk, 2012, s. 154).

katık

V nüshası 22a/4-6: قَتِيقُ: اي الادام الذي يختلط بالخبز و من دعايهم الردي قَتِي الردي قَتِي قُرْسُنْ اي لبيبس يمنه و يقال ايضا بمعني ليزل زهنه و عقله

Çeviri yazı: katık: ey el ıdām ellezī yuḥtalıt bil ḥubz ve min du‘āyihim er reddi ḳattı ḳurusın ay leyībīs yumunhe ve yuḳāl eyzān bi ma‘na la yezūl zihen ve ‘aḳlıha

Çeviri: Ekmeğe katılan şey birine de beddua etmek istendiğinde ḳattı ḳurusın denir.

D nüshası 31b/14-15,32a/1: قَتِيقُ: اي الادام الذي يختلط بالخبز و من دعايهم الردي قَتِي الردي قَتِي قُرْسُنْ اي لبيبس يمنه و يقال ايضا بمعني ليزل زهنه و عقله

Çeviri yazı: katık: ey el ıdām ellezī yuḥtalıt bil ḥubz ve min du‘āyihim er reddi ḳattı ḳurusın ay leyībīs yumunhe ve yuḳāl eyzān bi ma‘na la yezūl zihen ve ‘aḳlıha

Çeviri: Ekmeğe katılan şey birine de beddua etmek istendiğinde ḳattı ḳurusın denir.

K nüshası 33b/16-34a/1-2: قَتِيقُ: اي الادام الذي يختلط بالخبز و من دعايهم الردي قَتِي قَتِي قُرْسُنْ اي لبيبس يمنه و يقال ايضا بمعني ليزل زهنه و عقله

Çeviri yazı: katık: ey el ıdām ellezī yuḥtalıt bil ḥubz ve min du‘āyihim er reddi ḳattı ḳurusın ay leyībīs yumunhe ve yuḳāl eyzān bi ma‘na la yezūl zihen ve ‘aḳlıha

Çeviri: Ekmeğe katılan şey birine de beddua etmek istendiğinde ḳattı ḳurusın denir.

Sözlükler: DLT: katık “katğı, herhangi bir nesneye katılan; sirke, yoğurt gibi tutmaç yemeğine katılan nesne” (Atalay, c.4, 1986, s. 279), qatiq “candiment” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 133), katık “tutmaca katılan sirke ve yoğurt gibi çeşni” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 692); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: katık “katık, yoğurt” (Eminoğlu, 2011, s. 221); Tuh. Z: katık “katık” (Atalay, 1945, s. 188), katık “anlam verilmemiş”

(Al-Turk, 2006, s. 46); King Dic: qatıq “seasining candiment” (Golden, 2000, s. 295), katık “katık” (Güner, 2017, s. 72); Bül. Müş: yok.

kucağ

V nüshası 22a/8, D nüshası 32a/2, K nüshası 34a/2: فُجِّقُ: الحِضْنُ

Çeviri yazı: kucağ: el haızın

Çeviri: Kucak.

Sözlükler: DLT: kucağ “kucak” (Atalay, c.4, 1986, s. 372), quçağ “ıdbāra” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 145), kucağ “kucak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 744); CC: kuç- “kucaklamak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 763), quc- “umarmen” (Grönbech, 1942, s. 202); Ter. T: kuçuğ “kucak” (Toparlı vd, 2000, s. 123); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: kuçuş- “kucaklaşmak” (Eminoğlu, 2011, s. 238); Tuh. Z: kucakla- “kucaklamak” (Atalay, 1945, s. 210), kucağladı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 127); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kıçır

V nüshası 22a/8, D nüshası 32a/2, K nüshası 34a/3: قَجِرْ: الاَشْتَرُ

Çeviri yazı: kıçır: el āştar

Çeviri: Ters çevrilmiş göz kapağı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kılçır “şaşı” (Atalay, 1945, s. 198), kılçır “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 40); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

hocadaş

V nüshası 22a/8-9: قَجَاداش: الصَّدِيق و معناه المعرفة من عند السيد فَعَرَبْتُ بِخُشْدَاشْ

Çeviri yazı: hocadaş: eş şadık ve ma‘naha el ma‘ruf min es seyd fe ‘urribet bi hoşdaş

Çeviri: Koca, eş, hocadaş sözcüğünden çevrilmiştir.

D nüshası 32a/2-3: قَجَاداش: الصَّدِيق و معناه المعرفة من عند السيد فَعَرَبْتُ بِخُشْدَاشْ

Çeviri yazı: hocadaş: eş şadık ve ma‘naha el ma‘ruf min es seyd fe ‘urribet bi hoşdaş

Çeviri: Koca, eş, hocadaş sözcüğünden çevrilmiştir.

K nüshası 34a/3-4: قَجَاداش: الصَّدِيق و معناه المعرفة من عند السيد فَعَرَبْتُ بِخُشْدَاشْ

Çeviri yazı: hocadaş: eş şadık ve ma‘naha el ma‘ruf min es seyd fe ‘urribet bi hoşdaş

Çeviri: Koca, eş, hocadaş sözcüğünden çevrilmiştir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: kocadoş “bir ulu kişiye ait olan iki insan” (Toparlı vd, 2000, s. 120); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: hoşdaş “przyjaacieł, druh szczery” (Zajączkowski, 1958, s. 21), hoşdaş “samimi dost” (Al-Turk, 2012, s. 140).

kaç

V nüshası 22a/9-10: قَجْ: كلمة يستفهم بها بمعنى كم قَجْزُر اي كم هو

Çeviri yazı: kaç: kelime yustefhem bihā bi ma‘na kemm kaçdur ey kemm huve

Çeviri: Kaç, soru anlamında kullanılan bir sözcük ve ne kadar anlamında kaçdur diye sorulur.

D nüshası 32a/4: قَجْ: كلمة يستفهم بها بمعنى كم قَجْزُر اي كم هو

Çeviri yazı: kaç: kelime yustefhem bihā bi ma‘na kemm kaçdur ey kemm huve

Çeviri: Kaç, soru anlamında kullanılan bir sözcük ve ne kadar anlamında kaçdur diye sorulur.

K nüshası 34a/4-5: قَجْ: كلمة يستفهم بها بمعنى كم قَجْزُر اي كم هو

Çeviri yazı: kaç: kelime yustefhem bihā bi ma‘na kemm kaçdur ey kemm huve

Çeviri: Kaç, soru anlamında kullanılan bir sözcük ve ne kadar anlamında kaçdur diye sorulur.

Sözlükler: DLT: kaç “kaç, sayı soran bir edat” (Atalay, c.4, 1986, s. 243), qaç “how much” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 122), kaç “kaç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 673); CC: yok; Ter. T: kaç “kaç, kaç” (Toparlı vd, 2000, s. 111); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: qaç “how many? How much” (Golden, 2000, s. 314), kaç “ne kadar? Kaç?” (Güner, 2017, s. 67); Bül. Müş: yok.

kıç

V nüshası 22a/11, D nüshası 32a/5, K nüshası 3a/6: قَجْ: العرقوب

Çeviri yazı: kıç: el ‘arqub

Çeviri: Kıç.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: kıç ayakları “atın arka ayakları” (Toparlı vd, 2000, s. 117); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kıç “hardal” (Atalay, 1945, s. 198), kış “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 86); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķoca

V nüshası 22a/12-14: فُجَا: الشيخ و السيد مشرك و هي متركة من الفارسية اصله
خَوَاجَه يقال بو فُجَادُر اي هزا شيخ و بُو فُجَمْدُر هزا سيدي

Çeviri yazı: ķoca: eş şeyh ve's seyd müşterek ve hiye muterreke min
el fārisiyye āşlıha hāce yuķāl bu ķocadur ey hezā şeyh ve bu
ķocamdur hezā seydī

Çeviri: Koca, eş Farsça hāce sözcüğünden Türkçeleştirilmiştir bu
koçadur denildiğinde bu büyüktür/şeyhtir ve bu kocamdur
denildiğinde eş ifade edilir.

D nüshası 32a/6-8: فُجَا: الشيخ و السيد مشرك و هي متركة من الفارسية اصله
خَوَاجَه يقال بو فُجَادُر اي هزا شيخ فُجَم و بُو فُجَمْدُر هزا سيدي

Çeviri yazı: ķoca: eş şeyh ve's seyd müşterek ve hiye muterreke min
el fārisiyye āşlıha hāce yuķāl bu ķocadur ey hezā şeyh ķoca ve bu
ķocamdur hezā seydī

Çeviri: Koca, eş Farsça hāce sözcüğünden Türkçeleştirilmiştir bu
koçadur denildiğinde bu büyüktür/şeyhtir ve bu kocamdur
denildiğinde eş ifade edilir.

K nüshası 34a/7-9: فُجَا: الشيخ و السيد مشرك و هي متركة مين الفارسية اصله
خَوَاجَه يقال بو فُجَادُر اي هزا شيخ و بُو فُجَمْدُر هزا سيدي

Çeviri yazı: ķoca: eş şeyh ve's seyd müşterek ve hiye muterreke mīn
el fārisiyye āşlıha hāce yuķāl bu ķocadur ey hezā şeyh ve bu
ķocamdur hezā seydī

Çeviri: Koca, eş Farsça hāce sözcüğünden Türkçeleştirilmiştir bu
koçadur denildiğinde bu büyüktür/şeyhtir ve bu kocamdur
denildiğinde eş ifade edilir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: koca “mal sahibi, efendi, soylu”
(Argunşah ve Güner, 2015, s. 507), qoğa “herr” (Grönbech, 1942, s.
198); Ter. T: ķoca “şeyh, ulu, efendi” (Toparlı vd, 2000, s. 120); Dur.
M: hōca “hoca, efendi” (Toparlı, 2003, s. 85); Kav. K: hōca “hoca”
(Toparlı vd, 1999, s. 109); Kit. E: yok; Tuh. Z: koca “koca” (Atalay,
1945, s. 203), ķoça “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 102);
King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķaçan

V nüshası 22a/14, D nüshası 32a/8, K nüshası 34a/9: فُجَن: مَتَي

Çeviri yazı: ķaçan: mete

Çeviri: Ne zaman.

Sözlükler: DLT: kaçan “ne vakit, vaktaki, ne zaman” (Atalay, c.4, 1986, s. 244), qačan “when, if only, when or if” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 122), kaçan “ne zaman, eğer, ne zamanki” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 673); CC: kaçan “ne zaman” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 488), qačan/xačan “wann” (Grönbech, 1942, s. 188); Ter. T: kaçan “ne zaman” (Toparlı vd, 2000, s. 111); Dur. M: yok; Kav. K: kaçan “ne zaman” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: yok; Tuh. Z: kaçan “kaçan, ne zaman” (Atalay, 1945, s. 181), kaçan “ne zaman” (Al-Turk, 2006, s. 210); King Dic: qačan “when” (Golden, 2000, s. 314), kaçan “ne zaman” (Güner, 2017, s. 67); Bül. Müş: qačan “kiedy” (Zajączkowski, 1958, s. 37), kaçan “ne zaman” (Al-Turk, 2012, s. 210).

koç ve koçkar

V nüshası 22a/14, D nüshası 32a/8-9, K nüshası 34a/9: فُجَّوْ و فُجَّوْ
الكبيشه

Çeviri yazı: koç ve koçkar: el kebîşe

Çeviri: Koç.

Sözlükler: DLT: koç “koç (Oğuzca)” (Atalay, c.4, 1986, s. 337), qoç “ram” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 141), koç “koç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 673); CC: koçkar “koç” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 750), qoçqar/qôçqar “widder” (Grönbech, 1942, s. 198); Ter. T: koç “koç” (Toparlı vd, 2000, s. 120); Dur. M: koçkar “koç” (Toparlı, 2003, s. 94); Kav. K: koçkar “koç” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: koçkar “koç, erkek koyun” (Eminoğlu, 2011, s. 232); Tuh. Z: koçkar “koç” (Atalay, 1945, s. 203), koçkar “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 145); King Dic: qoç “ram” (Golden, 2000, s. 167), koç “koç” (Güner, 2017, s. 82); Bül. Müş: qoç/qoçqar “baran” (Zajączkowski, 1958, s. 40), koçkar “koçkar, iri koç” (Al-Turk, 2012, s. 120).

kara

V nüshası 22a/16, D nüshası 32a/9, K nüshası 34a/10: قَرَا: الاسود

Çeviri yazı: kara: el esved

Çeviri: Kara.

Sözlükler: DLT: kara “kara, karanlık” (Atalay, c.4, 1986, s. 265), qara “black” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 128), kara “karanlık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 685); CC: kara “siyah, kara” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 491), qara “schwarz” (Grönbech, 1942,

K nüshası 34a/10-12: قَرَا يَغْزُ: اسود اللون و اكثرما يستعمال يَغْزُ مع قَرَا و قد
ينفرد فيقال يَغْزُ أط اي فرس بين الذممة و الشقرة

Çeviri yazı: kara yağız: esved el levn ve ekşer mā yusta‘mel yağız
ma‘ kara ve kıadd neferred feyukāl yağız at ey faraş beyn ez zemhe
ve el aşkar

Çeviri: Kara yağız genellikle yağız ve kara sözcükleri birlikte
kullanılır ve atlar için de yağız at denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: kara yağız “kara yağız”
(Toparlı vd, 2000, s. 113); Dur. M: kara at “karayağız at” (Toparlı,
2003, s. 88); Kav. K: kara yağız “esmer” (Toparlı vd, 1999, s. 111);
Kit. E: yok; Tuh. Z: kara yavuz “kara yağız, esmer” (Atalay, 1945,
s. 184), kara yowuz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 39); King
Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķarış

V nüshası 22a/18-19: قَرَشُ: الشبر و هو دعاء ردئ و منه قردي دعا عليه يقال
تَنَرِي أَنْعَا قَرَسُنْ

Çeviri yazı: ķarşı: eş şebr ve huve du‘ā reddiyyun ve minhe ķardı du‘ā
‘aleyhi yukāl tenri anġa ķarasun

Çeviri: Kariş ve beddua anlamlarına gelir tanrı onu karasın şeklinde
kullanılır.

D nüshası 32a/13-14: قَرَشُ: الشبر و هو دعاء ردئ و منه قردي دعا عليه يقال
تَنَرِي أَنْعَا قَرَسُنْ

Çeviri yazı: ķarşı: eş şebr ve huve du‘ā reddiyyun ve minhe ķardı du‘ā
‘aleyhi yukāl tenri anġa ķarasun

Çeviri: Kariş ve beddua anlamlarına gelir tanrı onu karasın şeklinde
kullanılır.

K nüshası 34a/12-14: قَرَشُ: الشبر و هو دعاء ردئ و منه قردي دعا عليه يقال
تَنَرِي أَنْعَا قَرَسُنْ

Çeviri yazı: ķarşı: eş şebr ve huve du‘ā reddiyyun ve minhe ķardı du‘ā
‘aleyhi yukāl tenri anġa ķarasun

Çeviri: Kariş ve beddua anlamlarına gelir tanrı onu karasın şeklinde
kullanılır.

Sözlükler: DLT: kariş “kariş” (Atalay, c.4, 1986, s. 271), qariş
“span” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 131), kariş “kariş” (Ercilasun
ve Akkoyunlu, 2014, s. 687); CC: yok; Ter. T: ķarış “ķarış” (Toparlı
vd, 2000, s. 113); Dur. M: yok; Kav. K: ķarış “ķarış, bir ölçü birimi”
(Toparlı vd, 1999, s. 111); Kit. E: yok; Tuh. Z: ķarış “ķarış” (Atalay,

1945, s. 185), karşı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 109); King Dic: yok; Bül. Müş: qaryê “piğdz” (Zajączkowski, 1958, s. 39), karşı “karış” (Al-Turk, 2012, s. 143).

karşu

V nüshası 22a/19-20: قَرْشُ: مقابل و في كتاب بيلك قرغدي

Çeviri yazı: karşı: muqabil ve fî kitâb-ı beylik karşı

Çeviri: Karşı ve Kitab-ı Beylik’te karşı

D nüshası 32a/13-14: قَرْشُ: مقابل و في كتاب بيلك قرغدي

Çeviri yazı: karşı: muqabil ve fî kitâb-ı bilik karşı

Çeviri: Karşı ve Kitab-ı Bilik’te karşı

K nüshası 34a/14: قَرْشُ: مقابل و في كتاب بيلك قرغدي

Çeviri yazı: karşı: muqabil ve fî kitâb-ı beylik karşı

Çeviri: Karşı ve Kitab-ı Beylik’te karşı

Sözlükler: DLT: karşı “karşı, zıt” (Atalay, c.4, 1986, s. 273), qarşi “opposite, disagreement” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 131), karşı “zıt” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 689); CC: karşı “karşı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 728), qarşy “entgegen” (Grönbech, 1942, s. 194); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: karşı “karşı” (Toparlı vd, 1999, s. 111); Kit. E: karşı “karşı, karışıklık” (Eminoğlu, 2011, s. 220); Tuh. Z: karşı “karşı” (Atalay, 1945, s. 186), karşı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 162); King Dic: qarşu “facing, opposite” (Golden, 2000, s. 316), karşı “karşı” (Güner, 2017, s. 71); Bül. Müş: qarşu “naprzeciwka, przeciw” (Zajączkowski, 1958, s. 39), karşıuw “karşı” (Al-Turk, 2012, s. 199).

kuru

V nüshası 22a/21, D nüshası 32a/14-15, K nüshası 34a/15: قُرُو: الخشن و اليابس

Çeviri yazı: kuru: el haşan ve’l yābis

Çeviri: Kuru ve sert.

Sözlükler: DLT: kuruğ “kuru, asılsız” (Atalay, c.4, 1986, s. 384), quruy “empty, dry” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 148), kurug “kuru, boş (suçlama)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 749); CC: kurgak “kurak, kuru” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 764), quryaq “dürre” (Grönbech, 1942, s. 204); Ter. T: kuru “kuru” (Toparlı vd, 2000, s. 125); Dur. M: kuru yet “kuru et” (Toparlı, 2003, s. 97); Kav. K: yok; Kit. E: kuruğ “kuru, kurumuş” (Eminoğlu, 2011, s. 239); Tuh. Z: koru “kuru” (Atalay, 1945, s. 212), kuru “anlam verilmemiş”

(Al-Turk, 2006, s. 76); King Dic: quruğ “dry” (Golden, 2000, s. 273), kuruğ “kuru” (Güner, 2017, s. 88); Bül. Müş: yok.

karu

V nüshası 22a/21-22: قَرُ: بمعني اين بالقبجاقى يقال قَرُ بَرُسُنْ اي اين تزهب

Çeviri yazı: karu: bi ma‘na eyn bil kıbcākī yukāl karu barursun ey eyn tezheb

Çeviri: Nereye, nereye gidiyorsun anlamında karu barursun denir.

D nüshası 32a/15-32b-1: قَرُ: بمعني اين بالقبجاقى يقال قَرُ بَرُسُنْ اي اين تزهب

Çeviri yazı: karu: bi ma‘na eyn bil kıbcākī yukāl karu barursun ey eyn tezheb

Çeviri: Nereye, nereye gidiyorsun anlamında karu barursun denir.

K nüshası 34a/15-16: قَرُ: بمعني اين بالقبجاقى يقال قَرُ بَرُسُنْ اي اين تزهب

Çeviri yazı: karu: bi ma‘na eyn bil kıbcākī yukāl karu barursun ey eyn tezheb

Çeviri: Nereye, nereye gidiyorsun anlamında karu barursun denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kurğuşun

V nüshası 22b/1: قُرْغُشُنْ: الرصاص و بالطركماني قُرْشُنْ

Çeviri yazı: kurğuşun: er raşāş ve bi’t turkmānī kurşun

Çeviri: Kurşun, Türkmençe kurşun.

D nüshası 32b/3: قُرْغُشُنْ: الرصاص و بالطركماني قُرْشُنْ

Çeviri yazı: kurğuşun: er raşāş ve bi’t turkmānī kurşun

Çeviri: Kurşun, Türkmençe kurşun.

K nüshası 34b/2-3: قُرْغُشُنْ: الرصاص و بالطركماني قُرْشُنْ

Çeviri yazı: kurğuşun: er raşāş ve bi’t turkmānī kurşun

Çeviri: Kurşun, Türkmençe kurşun.

Sözlükler: DLT: kurugjin “kurşun” (Atalay, c.4, 1986, s. 384), qoruyžin/quşun “lead” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 143), kurugjin “kurşun” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 749); CC: korgaşin “kurşun, kurşun madeni” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 751), qoryaşyn “blei” (Grönbech, 1942, s. 200); Ter. T: kurğaşun “kurşun” (Toparlı vd, 2000, s. 125); Dur. M: kurğuşın “kurşun” (Toparlı, 2003, s. 96); Kav. K: kurğaşın “kurşun” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: yok; Tuh. Z: korgaşın “kurşun” (Atalay, 1945, s. 211), kurğaşın “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 96); King Dic: qorğaşın “lead” (Golden, 2000, s. 304), kôrğaşın “kurşun”

(Güner, 2017, s. 82); Bül. Müş: qurşun “low” (Zajaczkowski, 1958, s. 42), kurşun “kurşun” (Al-Turk, 2012, s. 79).

ķarga

V nüshası 22b/1-2, D nüshası 32b/3-4, K nüshası 34b/3: قَرَّغَا: العُرَاب

Çeviri yazı: ķarga: el ğurāb

Çeviri: Karga.

Sözlükler: DLT: karga “karga” (Atalay, c.4, 1986, s. 268), qarya “crow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 129), karga “karga” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 686); CC: yok; Ter. T: ķarga “karga” (Toparlı vd, 2000, s. 113); Dur. M: ķarga “karga” (Toparlı, 2003, s. 88); Kav. K: ķarga “karga” (Toparlı vd, 1999, s. 111); Kit. E: ķarga “karga” (Eminoğlu, 2011, s. 220); Tuh. Z: karga “karga” (Atalay, 1945, s. 185), ķarga “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 130); King Dic: qarġa “crow” (Golden, 2000, s. 228), ķarga “karga” (Güner, 2017, s. 70); Bül. Müş: qarya “kruk, wrona” (Zajaczkowski, 1958, s. 38), ķarga “karga, kuzgun” (Al-Turk, 2012, s. 168).

ķarġu

V nüshası 22b/2, D nüshası 32b/4, K nüshası 34b/3: قَرَّغُو: القَصَب

الفارسي

Çeviri yazı: ķarġu: el ķaşab el fārīsī

Çeviri: Farsça kargı.

Sözlükler: DLT: kargu “dağ tepelerinde minare biçiminde yapılan yapı olup düşman geldiği zaman herkesin hazır bulunması için üzerinde ateş yakılır” (Atalay, c.4, 1986, s. 269), qarġu “fire-tower” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 130), kargu/karguy “dağın veya yüksek bir yerin üstüne minare şeklinde inşa edilen yapı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 686); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: qarġu “sparrow, hawk” (Golden, 2000, s. 187), ķarġu “atmaca” (Güner, 2017, s. 70); Bül. Müş: yok.

ķuruṭ

V nüshası 22b/2-3, D nüshası 32b/4-5, K nüshası 34b/3-4: قَرَطُ: الأَقْط

قرا قرط منه اسود شديد الحموضة

Çeviri yazı: ķuruṭ: el āķuṭ ķara ķuruṭ esved şedīd el ḥamūḍa

Çeviri: Bir tür yiyecek, kurut ve bundan kara kurut.

Sözlükler: DLT: kurut “keş, çökelek, yağı alınmış yoğurttan yapılan bir peynir, kurut, kuru yoğurt” (Atalay, c.4, 1986, s. 386), qurut

“dried curds” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 148), kurut “keş (yağsız, kuru peynir)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 750); CC: yok; Ter. T: kurut “kurut” (Toparlı vd, 2000, s. 125); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kurut “kurutulmuş yoğurt” (Atalay, 1945, s. 212), kurut “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 46); King Dic: qurut “dried curds used as a kind of cheese” (Golden, 2000, s. 113), kurut “kurtulmuş bir çeşit peynir” (Güner, 2017, s. 88); Bül. Müş: qurut/qurud “rodzaj sera” (Zajaczkowski, 1958, s. 42), kurut “yoğurdun ikinci kez kaynatılmasından yapılan besin” (Al-Turk, 2012, s. 127).

ķaraca ķaz

V nüshası 22b/3, D nüshası 32b/5, K nüshası 34b/4-5: قَرَجَا قَاز: اللغغ

Çeviri yazı: ķaraca ķaz: el lağlağ

Çeviri: Bir nevi kuş.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: ķaraca ķaz “ördekten küçük mavi bir kuş” (Toparlı, 2003, s. 88); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: qaraĶa qaz “geş czarniawa” (Zajaczkowski, 1958, s. 38), ķaraķa ķaz “kara kaz, bir nevi kuş” (Al-Turk, 2012, s. 168).

ķarlaguĶ

V nüshası 22b/3-4, D nüshası 32b/5, K nüshası 34b/5: قَرْلَغُغ: الخطاف

Çeviri yazı: ķarlıgaĶ: el ĥatāf

Çeviri: Kırlangıç.

Sözlükler: DLT: kargılaĶ “kırlangıç kuşu” (Atalay, c.4, 1986, s. 268), qarılāĶ/qarlıyāĶ “swallow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 130), kargılaĶ “kırlangıç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 686); CC: yok; Ter. T: ķarlagāĶ “kırlangıç” (Toparlı vd, 2000, s. 113); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: ķarluĶaĶ “kırlangıç” (Eminoğlu, 2011, s. 220); Tuh. Z: karlaguĶ “kırlangıç, cennet serçesi” (Atalay, 1945, s. 186), karlagāş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 105); King Dic: qrlaguĶ “swift, a variety of swallow” (Golden, 2000, s. 229), kırlaķuĶ “kırlangıç” (Güner, 2017, s. 78); Bül. Müş: qarlayaĶ “jaskółka” (Zajaczkowski, 1958, s. 39), ķarlıgaĶ “kırlangıç” (Al-Turk, 2012, s. 172).

ķurtaķ

V nüshası 22b/4, D nüshası 32b/6, K nüshası 34b/5: قُرْطَاق: بوق القرن

Çeviri yazı: ķurtaķ: būķ el ķurun

Çeviri: Boynuzdan yapılmış boru.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kırtık “boynuzdan yapıp üflenerek çalınan boru” (Atalay, 1945, s. 199), kırtık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 61); King Dic: yok; Bül. Müş: qyrtyq “róg (do grania)” (Zajaczkowski, 1958, s. 43), kırtık “boynuz şekilli çalgı” (Al-Turk, 2012, s. 104).

ķurǵu

V nüshası 22b/4, D nüshası 32b/6, K nüshası 34b/5-6: قَرْغُو: الباشيق

Çeviri yazı: ķurǵu: el bâşıķ

Çeviri: Delice kuşu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: qyryyy “ptak drapieżny, krogulec” (Zajaczkowski, 1958, s. 43), ķırǵı “atmaca” (Al-Turk, 2012, s. 172)

ķur

V nüshası 22b/4-5, D nüshası 32b/6, K nüshası 34b/6: قُر: الحياصه و الوقت مشترك

Çeviri yazı: ķur: el ĥayāşa ve el vakt müşterek

Çeviri: Kemer ve zaman sözcükleri arasında ortaktır.

Sözlükler: DLT: ķur “kuşak, kemer” (Atalay, c.4, 1986, s. 379), qur “rank, belt” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 147), ķur “kuşak, kemer” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 747); CC: ķur “kuşak, kemer” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 517), qur “leibgurt” (Grönbech, 1942, s. 203); Ter. T: ķur “kuşak” (Toparlı vd, 2000, s. 124); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: kiş qurı “belt of the quiver” (Golden, 2000, s. 287), kuş ķurı “sadak bağı” (Güner, 2017, s. 81); Bül. Müş: yok.

ķır

V nüshası 22b/5, D nüshası 32b/7, K nüshası 34b/6: قِر: راس الرابية

Çeviri yazı: ķır: rās er rābīyye

Çeviri: Tepe başı.

Sözlükler: DLT: ķır “ķır, basık dağ, açık yer” (Atalay, c.4, 1986, s. 316), qır “dam; rock mountain” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 137), ķır “dağların sırtı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 712); CC: yok; Ter. T: ķır “felek” (Toparlı vd, 2000, s. 118); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ķır “ķır, sahra” (Atalay, 1945, s. 198), ķır

“anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 59); King Dic: yok; Bül. Müş: qyr “grunt kamienisty žwir” (Zajączkowski, 1958, s. 43), kır “kır, taşlık arazi, çakıllı ve taneli kum” (Al-Turk, 2012, s. 62).

ķar

V nüshası 22b/5, D nüshası 32b/7, K nüshası 34b/6-7: قَر: الثلج و بالقجاقى الارض الصحاح

Çeviri yazı: ķar: eş şellec ve bil kıbcākī el ārz eş şahşāh

Çeviri: Kar ve Kıpçakçada düzlük yer.

Sözlükler: DLT: ķar “kar” (Atalay, c.4, 1986, s. 265), qār “snow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 128), ķar “kar” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 684); CC: ķar “kar” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 491), qar “schnee” (Grönbech, 1942, s. 193); Ter. T: ķar “kar” (Toparlı vd, 2000, s. 112); Dur. M: ķar “kar” (Toparlı, 2003, s. 88); Kav. K: ķar “kar” (Toparlı vd, 1999, s. 111); Kit. E: ķar “kar, yağış türü” (Eminoğlu, 2011, s. 219); Tuh. Z: ķar “kar” (Atalay, 1945, s. 184), ķar “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 72); King Dic: qar “snoow” (Golden, 2000, s. 136), ķar “kar” (Güner, 2017, s. 69); Bül. Müş: qar “śnieg” (Zajączkowski, 1958, s. 38), ķar “kar” (Al-Turk, 2012, s. 56).

ķurşak

V nüshası 22b/6: قُرْصَق: الكبد و في كتاب بيلك الحوصله و في موضع اخر منه الفواد

Çeviri yazı: ķurşak: el kebd ve fī kitāb-ı beylik el havşala ve fī mevzu‘ ahir el fevād

Çeviri: Kursak ve Kitab-ı Beylik’te havsala anlamına geldiğine dair bilgi vardır.

D nüshası 32b/7-8: قُرْصَق: الكبد و في كتاب بيلك الحوصله و في موضع اخر منه الفواد

Çeviri yazı: ķurşak: el kebd ve fī kitāb-ı beylik el havşala ve fī mevzu‘ ahir el fevād

Çeviri: Kursak ve Kitab-ı Beylik’te havsala anlamına geldiğine dair bilgi vardır.

K nüshası 34b/7-8: قُرْصَق: الكبد و في كتاب بيلك الحوصله و في موضع اخر منه الفواد

Çeviri yazı: ķurşak: el kebd ve fī kitāb-ı beylik el havşala ve fī mevzu‘ ahir el fevād

Çeviri: Kursak ve Kitab-ı Beylik'te havsala anlamına geldiğine dair bilgi vardır.

Sözlükler: DLT: kuruğsak “kursak, mide” (Atalay, c.4, 1986, s. 385), quruysaq “stomach, gizzard (bird)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 148), kurugsak “mide” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 750); CC: kursak “mide, mesane” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 518), qursaq “magen” (Grönbech, 1942, s. 204); Ter. T: kursak “kursak” (Toparlı vd, 2000, s. 125); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kursak “kursak” (Atalay, 1945, s. 211), kursak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 95); King Dic: qursaq “craw, bladder” (Golden, 2000, s. 327), kursak “kursak” (Güner, 2017, s. 87); Bül. Müş: qurşaq “zoładek, wole (u ptaków)” (Zajaczkowski, 1958, s. 41), kursak “kursak” (Al-Turk, 2012, s. 177).

karapçı

V nüshası 22b/7, D nüshası 32b/9, K nüshası 34b/8: قَرْبُجِي: الفقير

Çeviri yazı: karapçı: el fakır

Çeviri: Fakir.

Sözlükler: DLT: karaçı “kapıları dolaşan dilenci” (Atalay, c.4, 1986, s. 266), qarâci “beggar” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 129), karaçı “kapı kapı dolaşan dilenci” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 684); CC: karakçı “dilenci” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 726), qaraqçy “bettler” (Grönbech, 1942, s. 193); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

karın

V nüshası 22b/7: قَرْنُ: البطن

Çeviri yazı: karın: el baṭn

Çeviri: Karın.

D nüshası: yok.

K nüshası 34b/8: قَرْنُ: البطن

Çeviri yazı: karın: el baṭn

Çeviri: Karın.

Sözlükler: DLT: karın “karın” (Atalay, c.4, 1986, s. 270), qarin “belly” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 130), karın “karın, mide” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 687); CC: karın “karın” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 493), qaryn “bauch” (Grönbech, 1942, s. 195); Ter. T: karın “karın” (Toparlı vd, 2000, s. 113); Dur. M: karın

“karın” (Toparlı, 2003, s. 89); Kav. K: karın “karın” (Toparlı vd, 1999, s. 111); Kit. E: karın “karın” (Eminoğlu, 2011, s. 220); Tuh. Z: karın “karın” (Atalay, 1945, s. 185), karın “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 144); King Dic: qaryn “stomach” (Golden, 2000, s. 226), karın “karın” (Güner, 2017, s. 71); Bül. Müş: qaryndaş “brat” (Zajaczkowski, 1958, s. 39), karandaşum “erkek kardeşim” (Al-Turk, 2012, s. 225).

karındaş

V nüshası 22b/7: قَرْنَدَاش: الاخ من البطن

Çeviri yazı: karındaş: el āḥ min el baṭn

Çeviri: Aynı karından olan kardeş.

D nüshası: yok.

K nüshası 34b/9: قَرْنَدَاش: الاخ من البطن

Çeviri yazı: karındaş: el āḥ min el baṭn

Çeviri: Aynı karından olan kardeş.

Sözlükler: DLT: karındaş “kardaş” (Atalay, c.4, 1986, s. 270), qarındaş “brother” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 130), karındaş “aynı karından olan iki çocuk, karın arkadaşı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 687); CC: kız karandaş “kız kardeş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 504), qyz qarandaş “schwester” (Grönbech, 1942, s. 208); Ter. T: karındaş “kardeş” (Toparlı vd, 2000, s. 113); Dur. M: kardaş “kardeş” (Toparlı, 2003, s. 88); Kav. K: kardaş “kardeş” (Toparlı vd, 1999, s. 111); Kit. E: karındaş “kardeş” (Eminoğlu, 2011, s. 220); Tuh. Z: karındaş “kardeş, karında eş” (Atalay, 1945, s. 185), karındaş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 239); King Dic: uluğ qarındaş “big brother” (Golden, 2000, s. 231), karındaş “erkek kardeş” (Güner, 2017, s. 71); Bül. Müş: qaryndaş “brat” (Zajaczkowski, 1958, s. 39), karandaşı “kardeşi” (Al-Turk, 2012, s. 226).

kırnak

V nüshası 22b/7, D nüshası 32b/9, K nüshası 34b/9: قَرْنَقُ: الجارية

Çeviri yazı: kırnak: el cārīye

Çeviri: Cariye.

Sözlükler: DLT: kırnak “cariye (Yabaku, Kay, Çomul, Basım, Oğuz, Yemek ve Kıpçak dillerince)” (Atalay, c.4, 1986, s. 320), qırnāq “jariya” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 140), kırnak “cariye” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 714); CC: yok; Ter. T: kırnak

“cariye” (Toparlı vd, 2000, s. 118); Dur. M: kırnak “cariye” (Toparlı, 2003, s. 92); Kav. K: yok; Kit. E: kırnak “cariye” (Eminoğlu, 2011, s. 229); Tuh. Z: kırnak “cariye” (Atalay, 1945, s. 199), kırnak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 38); King Dic: qırnaq “girl, slave-girl maid” (Golden, 2000, s. 260), kırnak “cariye” (Güner, 2017, s. 78); Bül. Müş: yok.

karavaş

V nüshası 22b/8, D nüshası 32b/9, K nüshası 34b/9-10: قَرَوَشْ: ينطلق
علي عامه الرفيق

Çeviri yazı: karavaş: yuntalık ‘ala ‘āme er refik

Çeviri: Eşe dosta işaret ediyor.

Sözlükler: DLT: karabaş “gerdek gecesi gelinle birlikte gönderilen hizmetçi kadın, sağdıç kadın; köle ve cariyelere verilen adlardandır” (Atalay, c.4, 1986, s. 266), qarabaş “slave” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 129), karabaş “erkek veya dişi köle” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 684); CC: karavaş “hizmetçi kız, cariyeye” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 492), qaravaş “magd, sklavin” (Grönbech, 1942, s. 194); Ter. T: qaravaş “cariye” (Toparlı vd, 2000, s. 113); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: qarabaş “karavaş, cariyeye” (Eminoğlu, 2011, s. 219); Tuh. Z: karavaş “cariye, kara kuş sungur” (Atalay, 1945, s. 184), qaravaş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 38); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kırbať

V nüshası 22b/8, D nüshası 32b/10, K nüshası 34b/10: قَرَبْطُ: الشيني

Çeviri yazı: kırbať: eş şinī

Çeviri: Kadırğa.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: qyrbať “łodź, galera” (Zajączkowski, 1958, s. 43), kırbať “kadırğa” (Al-Turk, 2012, s. 84).

ķorkaķ

V nüshası 22b/9, D nüshası 32b/12, K nüshası 34b/12: قُرَقَقْ: الخواف

Çeviri yazı: ķorkaķ: el ĥavvāf

Çeviri: Korkak.

Sözlükler: DLT: korkluk “korkak” (Atalay, c.3, 1986, s. 417), qorqluq “xā’if, jabān” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 143), korklık “korkan ve korkak (adam)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 730);

CC: kork- “korkmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 509), qorq-/qorx- “sich fürchten” (Grönbech, 1942, s. 200); Ter. T: kork- “korkmak” (Toparlı vd, 2000, s. 121); Dur. M: qorq- “korkmak” (Toparlı, 2003, s. 94); Kav. K: qorq- “korkak” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: qorq- “korkmak” (Eminoğlu, 2011, s. 233); Tuh. Z: korkak “korkak” (Atalay, 1945, s. 205), qorq- “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 85); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

qurt

V nüshası 22b/11-12: قُرْتُ: الزيب و الدود مشترك و بالتركماني و يقال بالقباقيه للزيب بُري

Çeviri yazı: qurt: ez zīb ve el dūd müşterek ve bi’t turkmānī ve yuqāl bil kıbcākī lil zīb bōri

Çeviri: Kurt ve böcek sözcükleri arasında ortaktır ve Türkmencede kurt için bōri sözcüğü kullanılır.

D nüshası 32b/13-14: قُرْتُ: الزيب و الدود مشترك و بالتركماني و يقال بالقباقيه للزيب بُري

Çeviri yazı: qurt: ez zīb ve el dūd müşterek ve bi’t turkmānī ve yuqāl bil kıbcākī lil zīb bōri

Çeviri: Kurt ve böcek sözcükleri arasında ortaktır ve Türkmencede kurt için bōri sözcüğü kullanılır.

K nüshası 34b/13-14: قُرْتُ: الزيب و الدود مشترك و بالتركماني و يقال بالقباقيه للزيب بُري

Çeviri yazı: qurt: ez zīb ve el dūd müşterek ve bi’t turkmānī ve yuqāl bil kıbcākī lil zīb bōri

Çeviri: Kurt ve böcek sözcükleri arasında ortaktır ve Türkmencede kurt için bōri sözcüğü kullanılır.

Sözlükler: DLT: kurt “solucan soyundan olan hayvanlar; (Oğuzlarca) yırtıcı hayvanlardan olan kurt” (Atalay, c.4, 1986, s. 383), qurt “worm” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 148), kurt “kurt (böcek)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 749); CC: kurt “kurtçuk” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 518), qurt “wurm” (Grönbech, 1942, s. 204); Ter. T: qurt “kurt, solucan” (Toparlı vd, 2000, s. 125); Dur. M: qurt “kurt” (Toparlı, 2003, s. 96); Kav. K: qurt “kurt” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: qurt “kurt, bōri” (Eminoğlu, 2011, s. 239); Tuh. Z: kurt “her türlü kurt-böcek” (Atalay, 1945, s. 211), qurt “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 91); King Dic: qurt “worm” (Golden, 2000, s. 224), qurt “köpekgillerden yırtıcı, etçil memeli

hayvan, kurt, kurtçuk” (Güner, 2017, s. 87); Bül. Müş: qurt “robok” (Zajaczkowski, 1958, s. 42), kurt “kurt” (Al-Turk, 2012, s. 152).

kırk

V nüshası 22b/12, D nüshası 32b/14, K nüshası 34b/14-15: قَرْقُ: الاربعين في العدد

Çeviri yazı: kırk: el ārba‘in fî el ‘adad

Çeviri: Kırk sayısı.

Sözlükler: DLT: kırk “sayıda kırk” (Atalay, c.4, 1986, s. 318), qırq “forty” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 138), kırk “kırk” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 714); CC: yok; Ter. T: kırk “kırk” (Toparlı vd, 2000, s. 118); Dur. M: kırk “kırk sayısı” (Toparlı, 2003, s. 92); Kav. K: kırk “kırk sayısı” (Toparlı vd, 1999, s. 115); Kit. E: yok; Tuh. Z: kırk “sayıda kırk” (Atalay, 1945, s. 199), kırk “kırk” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: qırq “forty” (Golden, 2000, s. 242), kırk “kırk” (Güner, 2017, s. 78); Bül. Müş: qyrq “czóerdzieści” (Zajaczkowski, 1958, s. 43), kırk “kırk” (Al-Turk, 2012, s. 182).

karavul

V nüshası 22b/13, D nüshası 32b/15-33a/1, K nüshası 34b/15-16: قَرْوُل: معروف و هو حفر الطريق

Çeviri yazı: karavul: ma‘rûf ve ḥafr eṭ ṭarīk

Çeviri: Karakol.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: karavul “karakol” (Atalay, 1945, s. 184), kara wulu “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 110); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

karlavuç

V nüshası 22b/14, D nüshası 33a/1, K nüshası 34b/16: قَرْلَوْجُ: الطير الخَطَّاف

Çeviri yazı: karlavuç: eṭ tayr el ḥattāf

Çeviri: Kırlangıç kuşu.

Sözlükler: DLT: kargılaç/karlıgaç “kırlangıç kuşu” (Atalay, c.4, 1986, s. 268), qaryilâc/qarlıyâc “swallow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 130), kargılaç “kırlangıç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 686); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: karlağaç “kırlangıç” (Toparlı vd, 1999, s. 111); Kit. E: karluğaç “kırlangıç” (Eminoğlu, 2011, s. 220); Tuh. Z: karlağaç “kırlangıç, cennet serçesi” (Atalay, 1945, s. 186), karlağaç “anlam verilmemiş” (Al-

Turk, 2006, s. 105); King Dic: qarlavuç “swift a vairyety of swallow” (Golden, 2000, s. 189), kırlağuç “kırlangıç” (Güner, 2017, s. 78); Bül. Müş: qarlayač “jaskółka” (Zajaczkowski, 1958, s. 39), karlıgaç “kırlangıç” (Al-Turk, 2012, s. 172).

ķartāl

V nüshası 22b/14, D nüshası 33a/2, K nüshası 35a/1: قَرَطْلُ: العفاب

Çeviri yazı: ķartāl: el ‘ıķāb

Çeviri: Kartal.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: ķartāl “kartal” (Toparlı, 2003, s. 89); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kartal “kartal” (Atalay, 1945, s. 186), ķartāl “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 97); King Dic: yok; Bül. Müş: qartał “rodzay orła” (Zajaczkowski, 1958, s. 39), ķartāl “kartal” (Al-Turk, 2012, s. 171).

ķırnuķ

V nüshası 22b/15, D nüshası 33a/2, K nüshası 35a/1: قَرْنُكُ: العبوس الوجه

Çeviri yazı: ķırnuķ: el ‘abūs el veche

Çeviri: Asık suratlı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķarı

V nüshası 22b/15: قَرِي: الشيخ والزراع مشترك

Çeviri yazı: ķarı: eş şeyh ve ez zerā‘ müşterek

Çeviri: Karış ve şeyh sözcükleri arasında ortaktır.

D nüshası 33a/3: قَرِي: الشيخ والزراع مشترك

Çeviri yazı: ķarı: eş şeyh ve ez zerā‘ müşterek

Çeviri: Karış ve şeyh sözcükleri arasında ortaktır.

K nüshası 35a/1-2: قَرِي: الشيخ والزراع مشترك

Çeviri yazı: ķarı: eş şeyh ve ez zerā‘ müşterek

Çeviri: Karış ve şeyh sözcükleri arasında ortaktır.

Sözlükler: DLT: ķarı “yaşlı, ihtiyar; yaşlı olan herhangi bir şey” (Atalay, c.4, 1986, s. 269), qarı “old (man); full-grown (horse)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 129), ķarı “yaşlı, herhangi bir şeyin yaşlısı; kesimlik hale gelmiş hayvan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 686); CC: ķarı- “yaşlanmak, kocamak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 727), qary- “altern” (Grönbech, 1942, s. 195); Ter. T: ķarı “ihtiyar” (Toparlı vd, 2000, s. 113); Dur. M: yok; Kav. K: ķarı “eş,

hanım” (Toparlı vd, 1999, s. 111); Kit. E: karı “yaşlı, ihtiyar” (Eminoğlu, 2011, s. 220); Tuh. Z: karı “ihtiyar, yaşlı” (Atalay, 1945, s. 185), karı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 109); King Dic: qarı “old man” (Golden, 2000, s. 264), karı “yaşlı kadın, erkeğin karısı” (Güner, 2017, s. 71); Bül. Müş: yok.

ķurbaķa

V nüshası 22b/14, D nüshası 33a/3, K nüshası 35a/2: قُرْبَاعَا: الضفدع

Çeviri yazı: ķurbaķa: ez zefda‘

Çeviri: Kurbaķa.

Sözlükler: DLT: kurbaka “kurbaķa” (Atalay, c.3, 1986, s. 122), qūrbaqa “frog” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 147), kur baka “kara kurbaķası” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 747); CC: yok; Ter. T: ķurbaķa “kurbaķa” (Toparlı vd, 2000, s. 124); Dur. M: ķurbuķa “kurbaķa” (Toparlı, 2003, s. 96); Kav. K: yok; Kit. E: kurbaķa “kurbaķa” (Eminoğlu, 2011, s. 239); Tuh. Z: kurbaga “kurbaķa” (Atalay, 1945, s. 211), ķurbaķa “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 118); King Dic: qurbaķa “frog” (Golden, 2000, s. 103), ķurbaķa “kurbaķa” (Güner, 2017, s. 87); Bül. Müş: qurbuķa “zaba” (Zajaczkowski, 1958, s. 41), ķurbuķa “kurbaķa” (Al-Turk, 2012, s. 88).

ķarpuz

V nüshası 22b/16-17: قَرُبُزُ: البطيخ الاخضر منقول من الفارسيه اصلها خَرْبُزُ

Çeviri yazı: ķarbus: el battīḥ el āḥzar menķūl min el fārisīyye āşlīhā ḥarbus

Çeviri: Karpuz, Farsçadan alınmıştır, aslı ḥarbus’dur.

D nüshası 33a/4-5: قَرُبُزُ: البطيخ الاخضر منقول من الفارسيه اصلها خَرْبُزُ

Çeviri yazı: ķarbus: el battīḥ el āḥzar menķūl min el fārisīyye āşlīhā ḥarbus

Çeviri: Karpuz, Farsçadan alınmıştır, aslı ḥarbus’dur.

K nüshası 35a/2-3: قَرُبُزُ: البطيخ الاخضر منقول من الفارسيه اصلها خَرْبُزُ

Çeviri yazı: ķarbus: el battīḥ el āḥzar menķūl min el fārisīyye āşlīhā ḥarpuz

Çeviri: Karpuz, Farsçadan alınmıştır, aslı ḥarpuz’dur.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: ķarpuz “karpuz” (Toparlı vd, 2000, s. 113); Dur. M: yok; Kav. K: ķarbus “karpuz” (Toparlı vd, 1999, s. 111); Kit. E: yok; Tuh. Z: karpuz “karpuz” (Atalay, 1945, s.

186), karpuz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 61); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kur

V nüshası 22b/17-18: قُر: الوقت و السن العمر مشترك يقال بُو قُرْدَاشْدُر اي هزا لدة

Çeviri yazı: kur: el vakt ve’s sin el ‘ömr müşterek yukāl bu kurdaşdur ey hezā luddetun

Çeviri: Vakit ve aynı zamanda/yaşta olanlar örneğin bu kurdaşdur diyerek iki şeyin aynı zamanda olduğu ifade edilir.

D nüshası 33a/5-6: قُر: الوقت و السن العمر مشترك يقال بُو قُرْدَاشْدُر اي هزا لدة

Çeviri yazı: kur: el vakt ve’s sin el ‘ömr müşterek yukāl bu kurdaşdur ey hezā luddetun

Çeviri: Vakit ve aynı zamanda/yaşta olanlar örneğin bu kurdaşdur diyerek iki şeyin aynı zamanda olduğu ifade edilir.

K nüshası 35a/3-4: قُر: الوقت و السن العمر مشترك يقال بُو قُرْدَاشْدُر اي هزا لدة

Çeviri yazı: kur: el vakt ve’s sin el ‘ömr müşterek yukāl bu kurdaşdur ey hezā luddetun

Çeviri: Vakit ve aynı zamanda/yaşta olanlar örneğin bu kurdaşdur diyerek iki şeyin aynı zamanda olduğu ifade edilir.

Sözlükler: DLT: kur “mertebe, aşama” (Atalay, c.4, 1986, s. 379), qur “rank, belt” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 147), kur “mertebe, rütbe” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 747); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

karak

V nüshası 22b/18, D nüshası 33a/6, K nüshası 35a/4-5: قَرَق: سواد العين

Çeviri yazı: karak: sevād el ‘ayn

Çeviri: Gözbebeği.

Sözlükler: DLT: karak “göz bebeği, gözün renkli yeri, göz” (Atalay, c.4, 1986, s. 268), qaraq “eyeball” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 130), karak “göz, göz bebeği” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 685); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: karak “göz bebeği” (Atalay, 1945, s. 184), karak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 165); King Dic: qaraq “pupil (of the eye)” (Golden, 2000, s. 98), karak “göz bebeği” (Güner, 2017, s. 70); Bül. Müş: yok.

ḳurak

V nüshası 22b/18: السنة الجدية: فُرُقْ

Çeviri yazı: ḳurak: es sene el cedīyye

Çeviri: Kurak yıl.

D nüshası 33a/7: السنة: فُرُقْ

Çeviri yazı: ḳurak: es sene

Çeviri: Sene.

K nüshası 35a/5: السنة الجدية: فُرُقْ

Çeviri yazı: ḳurak: es sene el cedīyye

Çeviri: Kurak yıl.

Sözlükler: DLT: kurgak “kurak” (Atalay, c.3, 1986, s. 69), quryaq “drought” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 148), kurgak “kuraklık, kıtlık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 747); CC: kurgak “kurak, kuru” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 764), quryaq “dürre” (Grönbech, 1942, s. 204); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: quraq “susza, posucha” (Zajaczkowski, 1958, s. 41), yubrak “kuraklık” (Al-Turk, 2012, s. 196).

ḳurḡan

V nüshası 22b/18-19: قُرْعَنْ: قبة الميت و ينطلق علي الخطيرة التي تجعل علي المحاصرين من الرمل و بها يسمى السور

Çeviri yazı: ḳurḡan: ḳubbetu’l meyyit ve yunṭalıḳ ‘ala el ḥaṭıra elletī teca’l ‘ala el muḥāşireyn min er remel ve biḥā yusemmi es sūr

Çeviri: Ölü mezarı, kurgan aynı zamanda onun hatırasına işaret eder ve bu sözcük sur için de kullanılır.

D nüshası 33a/7-8: قُرْعَنْ: قبة الميت و ينطلق علي الخطيرة التي تجعل علي المحاصرين من الرمل و بها يسمى السور

Çeviri yazı: ḳurḡan: ḳubbetu’l meyyit ve yunṭalıḳ ‘ala el ḥaṭıra elletī teca’l ‘ala el muḥāşireyn min er remel ve biḥā yusemmi es sūr

Çeviri: Ölü mezarı, kurgan aynı zamanda onun hatırasına işaret eder ve bu sözcük sur için de kullanılır.

K nüshası 35a/5-6: قُرْعَنْ: قبة الميت و ينطلق علي الخطيرة التي تجعل علي المحاصرين من الرمل و بها يسمى السور

Çeviri yazı: ḳurḡan: ḳubbetu’l meyyit ve yunṭalıḳ ‘ala el ḥaṭıra elletī teca’l ‘ala el muḥāşireyn min er remel ve biḥā yusemmi es sūr

Çeviri: Ölü mezarı, kurgan aynı zamanda onun hatırasına işaret eder ve bu sözcük sur için de kullanılır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kurgan “mezar höyüğü, kurgan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 764), quryan “grabhügel” (Grönbech, 1942, s. 203); Ter. T: kurgan “kale” (Toparlı vd, 2000, s. 24); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kurgan “kubbe” (Atalay, 1945, s. 211), kurgan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 141); King Dic: yok; Bül. Müş: quryun “grobowiec, kopiec, na d grobem, kurhan” (Zajączkowski, 1958, s. 41), kurgun “kurğan, mezar, kabir, mezarın toprak yığını” (Al-Turk, 2012, s. 72).

kaz

V nüshası 22b/21, D nüshası 33a/9, K nüshası 35a/8: قَز: الوز

Çeviri yazı: kaz: el vız

Çeviri: Kaz.

Sözlükler: DLT: kaz “kaz” (Atalay, c.4, 1986, s. 287), qāz “goose” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 135), kāz “kaz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 696); CC: kaz “kaz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 497), qaz “gans” (Grönbech, 1942, s. 197); Ter. T: kaz “kaz” (Toparlı vd, 2000, s. 115); Dur. M: kaz “kaz” (Toparlı, 2003, s. 90); Kav. K: kaz “kaz” (Toparlı vd, 1999, s. 112); Kit. E: yok; Tuh. Z: kaz “kaz” (Atalay, 1945, s. 189), kaz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 45); King Dic: qaz “duck” (Golden, 2000, s. 188), kaz “kaz” (Güner, 2017, s. 73); Bül. Müş: qaz “geş” (Zajączkowski, 1958, s. 39).

kız

V nüshası 22b/21-22: قَز: الغالي و البننت و الكبر مشترك يقال قَزِي قَزْمُور اي اهل بنته بكر و م حرف الاستفهام

Çeviri yazı: kız: el gālī ve el bint ve el bekar müşterek yukāl kıızı kıız mıdur ey ehl binte bekar ve mim harfu’l istifhām

Çeviri: Kızlık, bakireli ve pahalılık sözcükleri arasında ortaktır. kıızı kıız mıdur diye sorularak birinin bekar mı olup olmadığı sorulur.

D nüshası 33a/9-11: قَز: الغالي و البننت و الكبر مشترك يقال قَزِي قَزْمُور اي اهل بنته بكر و م حرف الاستفهام

Çeviri yazı: kız: el gālī ve el bint ve el bekar müşterek yukāl kıızı kıız mıdur ey ehl binte bekar ve mim harfu’l istifhām

Çeviri: Kızlık, bakireli ve pahalılık sözcükleri arasında ortaktır. kıızı kıız mıdur diye sorularak birinin bekar mı olup olmadığı sorulur.

K nüshası 35a/8-9: قَز: الغالي و البننت و الكبر مشترك يقال قَزِي قَزْمُور اي اهل بنته بكر و م حرف الاستفهام

Çeviri yazı: kız: el gālī ve el bint ve el bekar müşterek yukāl kız kız mıdır ey ehl binte bekar ve mim harfu'l istifhām

Çeviri: Kızlık, bakireli ve pahalılık sözcükleri arasında ortaktır. kız kız mıdır diye sorularak birinin bekar mı olup olmadığı sorulur.

Sözlükler: DLT: kız “kız, kız çocuk, pahalı nesne” (Atalay, c.4, 1986, s. 325), qız “girl” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 139), kīz/kız “kız” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 717); CC: kız “kız, kız çocuk, pahalı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 504), qyz “mädchen” (Grönbech, 1942, s. 208); Ter. T: kız “kız, pahalı” (Toparlı vd, 2000, s. 119); Dur. M: kız “pahalı, değerli” (Toparlı, 2003, s. 92); Kav. K: kız “kız, bâkire” (Toparlı vd, 1999, s. 115); Kit. E: kız “kız, kız evlat” (Eminoğlu, 2011, s. 230); Tuh. Z: kız “kız, kıt, pahalı” (Atalay, 1945, s. 200), kız “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 58); King Dic: kız “expensive, daugther” (Golden, 2000, s. 121), kız “pahalı, değerli, kız evlat, kız” (Güner, 2017, s. 79); Bül. Müş: qyz “córka” (Zajaczkowski, 1958, s. 43), kız “kız” (Al-Turk, 2012, s. 138).

kuz

V nüshası 22b/22-23: قُز: الموضع الذي لاتصل اليه الشمس في اول طلوعها

Çeviri yazı: kuz: el mevzu‘ ellezī lā attaşal ileyhe eş şems fī evvel tulū‘hā

Çeviri: Güneş görmeyen yer.

D nüshası 33a/11-12: قُز: الموضع الذي لاتصل اليه الشمس في اول طلوعها

Çeviri yazı: kuz: el mevzu‘ ellezī lā attaşal ileyhe eş şems fī evvel tulū‘hā

Çeviri: Güneş görmeyen yer.

K nüshası 35a/9-10: قُز: الموضع الذي لاتصل اليه الشمس في اول طلوعها

Çeviri yazı: kuz: el mevzu‘ ellezī lā attaşal ileyhe eş şems fī evvel tulū‘hā

Çeviri: Güneş görmeyen yer.

Sözlükler: DLT: kuz “güneş görmeyen yer, gölgeli yer” (Atalay, c.4, 1986, s. 3291), qūz “shaded side (mountain)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 150), kuz “(dağ vb.’nin) gölgeli tarafı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 753); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

koz

V nüshası 22b/23: قُز: الجوز مترك من العربيه بابدال الجيم قافاً مفخمة

Çeviri yazı: koz: el cevz muterreke min el ‘arabiyye bil beddel el cīm kāfen mufaḥameten

Çeviri: Ceviz, Arapçadan Türkçeye çevrilmiştir. Türkçeye çevrilirken cim harfi kaf harfine dönüştürülmüştür.

D nüshası 33a/12-13: قُز: الجوز مترك من العربي بابدال الجيم قافاً مفخمةً

Çeviri yazı: koz: el cevz muterreke min el ‘arabiyye bil beddel el cīm kāfen mufaḥameten

Çeviri: Ceviz, Arapçadan Türkçeye çevrilmiştir. Türkçeye çevrilirken cim harfi kaf harfine dönüştürülmüştür.

K nüshası 35a/10-11: قُز: الجوز مترك من العربي بابدال الجيم قافاً مفخمةً

Çeviri yazı: koz: el cevz muterreke min el ‘arabiyye bil beddel el cīm kāfen mufaḥameten

Çeviri: Ceviz, Arapçadan Türkçeye çevrilmiştir. Türkçeye çevrilirken cim harfi kaf harfine dönüştürülmüştür.

Sözlükler: DLT: yok; CC: koz “ceviz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 511), qoz/xoz “nuss” (Grönbech, 1942, s. 202); Ter. T: koz “ceviz” (Toparlı vd, 2000, s. 121); Dur. M: koz “ceviz” (Toparlı, 2003, s. 94); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: koz “ceviz” (Atalay, 1945, s. 206), koz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 76); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kozağ

V nüshası 23a/1, D nüshası 33a/13, K nüshası 35a/11-12: قُزَق: شي بيشبه العفص

Çeviri yazı: kozağ: şey’ yuşebbih el ‘aḥş

Çeviri: Kozak, kozalak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kozak “kozak” (Atalay, 1945, s. 206), kozağ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 139); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kızıl

V nüshası 23a/1, D nüshası 33a/13-14, K nüshası 35a/12: قُزَل: الاحمر

Çeviri yazı: kızıl: el āḥmar

Çeviri: Kızıl.

Sözlükler: DLT: kızıl “kızıl, kızıl renk, kırmızı” (Atalay, c.4, 1986, s. 326), qizil “red” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 140), kızıl “kızıl, her şeyin kırmızısı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 718); CC: kızıl “kızıl” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 504), qyzyl “hachrot”

(Grönbech, 1942, s. 209); Ter. T: kızıl “kızıl, kırmızı” (Toparlı vd, 2000, s. 119); Dur. M: kızıl “kırmızı” (Toparlı, 2003, s. 92); Kav. K: kızıl “kırmızı” (Toparlı vd, 1999, s. 115); Kit. E: kızıl “kızıl, kırmızı” (Eminoğlu, 2011, s. 230); Tuh. Z: kızıl “kızıl, kırmızı” (Atalay, 1945, s. 200), kızıl “kırmızı” (Al-Turk, 2006, s. 214); King Dic: qızıl “red” (Golden, 2000, s. 257), kızıl “kırmızı, kızıl” (Güner, 2017, s. 79); Bül. Müş: qyzyłża turʔaj “rodzaj ptaka” (Zajączkowski, 1958, s. 43), kızılça turğay “bir nevi kırmızımsı kuş” (Al-Turk, 2012, s. 175).

kıpkızıl

V nüshası 23a/1, D nüshası 33a/14, K nüshası 35a/12: قَبْزَلُ: الشديد
الحمرة

Çeviri yazı: kıbkızıl: eş şedîd el ʔamra

Çeviri: Kıpkızıl.

Sözlükler: Sözcük, daha önce kıpkızıl maddesinde incelenmiştir.

kuzi

V nüshası 23a/2, D nüshası 33a/14, K nüshası 35a/13: قُزِي: الخروف

Çeviri yazı: kuzi: el ʔarûf

Çeviri: Kuzu.

Sözlükler: DLT: kuzı “kuzu” (Atalay, c.4, 1986, s. 391), qozi “lamb” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 145), kozi “kuzu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 733); CC: kozi “kuzu” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 511), qozy “lamm” (Grönbech, 1942, s. 202); Ter. T: ʔozu “kuzu” (Toparlı vd, 2000, s. 121); Dur. M: ʔozı “kuzu” (Toparlı, 2003, s. 94); Kav. K: kuzi “kuzu” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: quzi “lamb” (Golden, 2000, s. 218), kuzi “kuzu” (Güner, 2017, s. 89); Bül. Müş: qozy “małe jagnię” (Zajączkowski, 1958, s. 40), ʔozı “kuzu, koyun yavrusu” (Al-Turk, 2012, s. 121).

kuzu ʔulağı

V nüshası 23a/2-3, D nüshası 33a/15, K nüshası 35a/13: قُزُو ʔُلَاغِي: الحميد أي أظن الخروف

Çeviri yazı: kuzi ʔulağı: el ʔamîd ey uẓn el ʔarûf

Çeviri: Bir tür bitki.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kızılça turğay

V nüshası 23a/3: قَزَلْجَا طُرْغَي: الطوق من الطير

Çeviri yazı: kızılca turgay: et tavk min et tayr

Çeviri: Bir nevi kuş.

D nüshası 33a/15-33b/1: قَزْلَجَا طُرْغَي: الطوق من الطير

Çeviri yazı: kızılca turgay: et tavk min et tayr

Çeviri: Bir nevi kuş.

K nüshası 35a/13-14: قَزْلَجَا طُرْغَي: الطوق من الطير

Çeviri yazı: kızılca turgay: et tavk min et tayr

Çeviri: Bir nevi kuş.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kızılça tırnak “gerdanlık; boynunda gerdanlık gibi aynı bir renk bulunan hayvan” (Atalay, 1945, s. 200), kızılça tırnak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 155); King Dic: yok; Bül. Müş: qzyylža turyaj “rodzaj ptaka czerwonego” (Zajaczkowski, 1958, s. 43).

kızlık

V nüshası 23a/5, D nüshası 33b/3, K nüshası 35a/16-35b/1: قَزْلُقُ: الغلا

و البكارة مشترك بينهما

Çeviri yazı: kızlık: el ġalā ve el bekāre müşterek beynehumā

Çeviri: Kızlık ve pahalılık sözcükleri arasında ortaktır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: kızlık “pahalılık” (Toparlı vd, 2000, s. 119); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kızlık “kızlık” (Atalay, 1945, s. 200), kızlık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 58); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kuzgun

V nüshası 23a/5-6: قَزْغُنُ: نوع من الغريان شديد السواد طويل المنقار طويل ريش

الزنب

Çeviri yazı: kuzgun: nev‘ min el ġuryān şedide es sevād tavīl el minķār tavīl rīş ez zunub

Çeviri: Uzun gagalı, uzun kuyruklu siyah bir kuş. Kuzgun.

D nüshası 33b/4: قَزْغُنُ: نوع من الغريان شديد السواد طويل المنقار طويل ريش

الزنب

Çeviri yazı: kuzgun: nev‘ min el ġuryān şedide es sevād tavīl el minķār tavīl rīş ez zunub

Çeviri: Uzun gagalı, uzun kuyruklu siyah bir kuş. Kuzgun.

K nüshası 35b/1-3: قَزْغُنُ: نوع من الغريان شديد السواد طويل المنقار طويل ريش

الزنب

Çeviri yazı: kuzğun: nev‘ min el ğuryān şedide es sevād tavīl el minķār tavīl rīş ez zunub

Çeviri: Uzun gagalı, uzun kuyruklu siyah bir kuş. Kuzgun.

Sözlükler: DLT: kuzgun “kuzgun” (Atalay, c.4, 1986, s. 391), quzyūn “raven” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 150), kuzgun “kuzgun” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 753); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kuzgun “ekin kargası” (Atalay, 1945, s. 213), kuzğun “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 130); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kazık

V nüshası 23a/7, D nüshası 33b/5, K nüshası 35b/3: قَزَقْ: الودت

Çeviri yazı: kazık: el vatad

Çeviri: Kazık.

Sözlükler: DLT: kaznguk “kazık” (Atalay, c.3, 1986, s. 383), qazıuq “stake or peg” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 135), kazıuk “kazık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 697); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: kazıcı “kazıcı” (Toparlı, 2003, s. 90); Kav. K: yok; Kit. E: kazuk “kazık” (Eminoğlu, 2011, s. 222); Tuh. Z: kaz- “kazmak” (Atalay, 1945, s. 189), kazdı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 83); King Dic: qazıq “tent peg” (Golden, 2000, s. 179), kazık “kazık” (Güner, 2017, s. 73); Bül. Müş: qazuq “koşek, pal” (Zajaczkowski, 1958, s. 39), temür kazık “Demirkazık, Kutupyıldızı” (Al-Turk, 2012, s. 51).

kazan

V nüshası 23a/7-8, D nüshası 33b/5, K nüshası 35b/3: قَزَنُ: القدر الكبيره
من النحاس

Çeviri yazı: kazan: el qadr el kebire min en nihās

Çeviri: Kazan.

Sözlükler: DLT: kazgan “sel sularının yardığı yer” (Atalay, c.4, 1986, s. 287), qazyan “eraded land” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 135), kazgan “çöküntü, çatlak ve yarık bulunan arazi, çukur” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 696); CC: kazan “kazan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 497), qazan “kessel” (Grönbech, 1942, s. 197); Ter. T: kazan “bakır kap, kazan” (Toparlı vd, 2000, s. 115); Dur. M: kazan “kazan” (Toparlı, 2003, s. 90); Kav. K: kazan “kazan” (Toparlı vd, 1999, s. 112); Kit. E: yok; Tuh. Z: kazan “kazan” (Atalay, 1945, s. 190), kazan “anlam verilmemiş” (Al-Turk,

2006, s. 141); King Dic: qazğan “cooking pot” (Golden, 2000, s. 278), qazğan “tencere, kazan” (Güner, 2017, s. 73); Bül. Müş: yok.

kazna

V nüshası 23a/8, D nüshası 33b/6, K nüshası 35b/3-4: قَزْنًا: الخزانة و هي متركة

Çeviri yazı: kazna: el ẖazāne ve hiye muterreke

Çeviri: Hazine ve Türkçeleştirilmiştir bir sözcüktür.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kazna “hazine, hazine sandığı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 730), kazna “schatzkiste” (Grönbech, 1942, s. 197); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kusğun

V nüshası 23a/10: قُسْقُن: الثفر و اذا عابو احد قالو قُسْقُن

Çeviri yazı: kusğun: es sefr ve izā ‘ābū āḥad ḳalū kusğun

Çeviri: Kuskun.

D nüshası 33b/7: الثفر و اذا عابو احد قالو قُسْقُن

Çeviri yazı: es sefr ve izā ‘ābū āḥad ḳalū kusğun

Çeviri: Kuskun.

K nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: kusğun “hayvanın kuyruğu altından geçirilen kuşak” (Toparlı vd, 2000, s. 125); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: qusqun “crupper (pf the saddle)” (Golden, 2000, s. 289), kusğun “at vb. binek hayvanlarının kuyruğu altından geçirilerek eyere bağlanan kayış” (Güner, 2017, s. 88); Bül. Müş: yok.

kaşak

V nüshası 23a/12, D nüshası 33b/8, K nüshası 35b/5: قَشَقْ: المحك

Çeviri yazı: kaşak: el mihak

Çeviri: Kaşığı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kaşrav “kaşığı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 494), qaşrav “striegel” (Grönbech, 1942, s. 195); Ter. T: kaşığı “kaşığı” (Toparlı vd, 2000, s. 113); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: qaşaq “green sugar reed and reed pen” (Golden, 2000, s. 254), kaşak “kamış, saz” (Güner, 2017, s. 72); Bül. Müş: yok.

kuşak

V nüshası 23a/12, D nüshası 33b/8, K nüshası 35b/5: قُسْقُن: المنطقة

Çeviri yazı: kuşak: el muntak

Çeviri: Kuşak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: kuşak “kuşak” (Toparlı vd, 2000, s. 125); Dur. M: kuşak “kuşak” (Toparlı, 2003, s. 97); Kav. K: kuşak “kuşak, kemer” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kuşluk

V nüshası 23a/12-13: قُشْلُقْ: ضحوة النهار و النصل العريض لرمي الط

Çeviri yazı: kuşluk: duha en nahr ve en naşl el ‘arbuž liyeremî eţ tayr
Çeviri: Kuşluk vakti.

D nüshası 33b/8-9: قُشْلُقْ: ضحوة النهار و النصل العريض لرمي الط

Çeviri yazı: kuşluk: duha en nahr ve en naşl el ‘arbuž liyeremî eţ tayr
Çeviri: Kuşluk vakti.

K nüshası 35b/5-6: قُشْلُقْ: ضحوة النهار و النصل العريض لرمي الط

Çeviri yazı: kuşluk: duha en nahr ve en naşl el ‘arbuž liyeremî eţ tayr
Çeviri: Kuşluk vakti.

Sözlükler: DLT: kuşluk “kuşluk vakti” (Atalay, c.4, 1986, s. 388), quşluq “forenoon” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 149), kuşluk “Oğuzcada kuşluk vakti” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 751); CC: yok; Ter. T: kuşluk “kuşluk” (Toparlı vd, 2000, s. 125); Dur. M: yok; Kav. K: kuşluk “kuşluk vakti” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: kuşluk “günün sabahla öğle arasındaki bölümü” (Eminoğlu, 2011, s. 240); Tuh. Z: kuşluk “kuşluk vakti” (Atalay, 1945, s. 212), kuşluk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 220); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kış

V nüshası 23a/13, D nüshası 33b/9, K nüshası 35b/6: قِشْ: الشتاء

Çeviri yazı: kış: eş şitā

Çeviri: Kış.

Sözlükler: DLT: kış “kış” (Atalay, c.4, 1986, s. 323), qîş “winter” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 139), kış “kış” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 716); CC: kış “kış” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 504), qyş “winter” (Grönbech, 1942, s. 208); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: kış “kış mevsimi” (Toparlı vd, 1999, s. 115); Kit. E: kış “kış, kış mevsimi” (Eminoğlu, 2011, s. 230); Tuh. Z: kış “kış” (Atalay, 1945, s. 200), kış “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 111); King Dic: qîş “winter” (Golden, 2000, s. 240), kış “kış”

(Güner, 2017, s. 79); Bül. Müş: qyş “zima” (Zajaczkowski, 1958, s. 43), kış “kış” (Al-Turk, 2012, s. 195).

kaş

V nüshası 23a/13-14, D nüshası 33b/9-10, K nüshası 35b/6-7: قَشْ:
الحَاجِبُ وَ الرَّاسُ الرَّابِيَةُ مَشْتَرِكُ

Çeviri yazı: kaş: el hâcib ve er rās er rābiye müşterek

Çeviri: Kaş ve tepebaşı sözcükleri arasında ortaktır.

Sözlükler: DLT: kaş “kaş, lekesiz beyaz veya kara taş” (Atalay, c.4, 1986, s. 276), qāş “eyebrow, edge, rim” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 132), kaş “kaş” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 691); CC: kaş “kaş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 494), qaş “augenbrave” (Grönbech, 1942, s. 195); Ter. T: kaş “kaş” (Toparlı vd, 2000, s. 113); Dur. M: kaş “kaş” (Toparlı, 2003, s. 89); Kav. K: kaş “kaş” (Toparlı vd, 1999, s. 111); Kit. E: kaş “kaş” (Eminoğlu, 2011, s. 220); Tuh. Z: kaş “gözdeki kaş” (Atalay, 1945, s. 187), kaş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 78); King Dic: qaş “eye brown (precious stone)” (Golden, 2000, s. 204), kaş “gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar, kaş. Yüzük üzerinde taş yerleştirmeye yarayan oyuk bölüm, yüzlük” (Güner, 2017, s. 72); Bül. Müş: yok.

kuş

V nüshası 23a/14, D nüshası 33b/10, K nüshası 35b/7: قُشْ: الطير

Çeviri yazı: kuş: et tayr

Çeviri: Kuş.

Sözlükler: DLT: kuş “kuş” (Atalay, c.4, 1986, s. 386), quş “bird” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 149), kuş “kuş” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 750); CC: kuş “kuş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 765), quş “vagal” (Grönbech, 1942, s. 204); Ter. T: kuş “kuş” (Toparlı vd, 2000, s. 125); Dur. M: kuş “kuş” (Toparlı, 2003, s. 97); Kav. K: kuş “kuş” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: kuş “kuş” (Eminoğlu, 2011, s. 240); Tuh. Z: kuş “kuş” (Atalay, 1945, s. 212), kuş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 120); King Dic: quş “bird” (Golden, 2000, s. 226), kuş “kuş” (Güner, 2017, s. 88); Bül. Müş: quş “ptak” (Zajaczkowski, 1958, s. 42), kuş “kuş” (Al-Turk, 2012, s. 166).

koş

V nüshası 23a/14, D nüshası 33b/10-11, K nüshası 35b/7-8: قُشُّ: الفرس الجنيب

Çeviri yazı: koş: el faras el canib

Çeviri: Yedek at.

Sözlükler: DLT: koş “çift, çifte; herhangi bir şeyin çifti; eşi” (Atalay, c.4, 1986, s. 348), qōš “reverse horse of king” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 144), kōš “çift, çifte” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 731); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: qōš “pomyślny układ gwiazd; wróżba; przeznaczenie” (Zajączkowski, 1958, s. 40), koş “koş, çifte” (Al-Turk, 2012, s. 54).

koş

V nüshası 23a/14, D nüshası 33b/11, K nüshası 35b/8: قُشُّ: القرآن

Çeviri yazı: koş: el kırān

Çeviri: Çift.

Sözlükler: Sözcük, daha önce koş maddesinde incelenmiştir.

kış

V nüshası 23a/14-15, D nüshası 33b/11, K nüshası 35b/8: قُشُّ: فصل الشتاء

Çeviri yazı: kış: faşl eş şitā

Çeviri: Kış mevsimi.

Sözlükler: Sözcük, daha önce kış maddesinde incelenmiştir.

kaşka

V nüshası 23a/15, D nüshası 33b/11-12, K nüshası 35b/8: قَشَقَا: الغرّة

Çeviri yazı: kaşka: el gurra

Çeviri: Kaşka at.

Sözlükler: DLT: kaşka at “yüzü ak, gözlerinin çevresi kara olan at, peçeli at” (Atalay, c.4, 1986, s. 277), qaşya “black and white (sheep; horse; camel)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 132), kaşga “vücudu siyah, başı beyaz (koyun) gözlerinin çevresi siyah, yüzü beyaz olan (at, deve vb.)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 691); CC: kaşka “kel, dazlak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 728), qaşqa “kahlköpfig” (Grönbech, 1942, s. 195); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kaşka “at alnındaki akılık” (Atalay, 1945, s. 187), kaşıka “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 130); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kuş kuyruğu

V nüshası 23a/15, D nüshası 33b/12, K nüshası 35b/9: قُشُّ قُيْرُغُو: الدُّمَل

Çeviri yazı: kuş kuyruğu: ed dumel

Çeviri: Bir tür hastalık.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: quş qujrıyü “wrzód, czyrak” (Zajączkowski, 1958, s. 42), kuşkuyruğu “çıban, kuş kuyruğu” (Al-Turk, 2012, s. 150).

koşdaş

V nüshası 23a/16, D nüshası 33b/13, K nüshası 35b/10: قُشْدَاش: صاحب

Çeviri yazı: koşdaş: şâhib

Çeviri: Sahip, arkadaş, eş, dost.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: hoşdaş “przyjaciel, druh szczery” (Zajączkowski, 1958, s. 21), hoşdaş “samimi dost” (Al-Turk, 2012, s. 140).

kışlık

V nüshası 23a/17, D nüshası 33b/13-14, K nüshası 35b/11: قِشْلِقُ: المشتَا

Çeviri yazı: kışlık: el muşatā

Çeviri: Kışlık, kış için hazırlanan şey.

Sözlükler: DLT: kışlık “kışlık, kış için hazırlanmış şey” (Atalay, c.4, 1986, s. 323), qışliq “şıta” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 139), kışlık “kış için hazırlanan şey” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 716); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kaşuk

V nüshası 23a/17, D nüshası 33b/14, K nüshası 35b/11: قَاشُقُ: المعلقه

Çeviri yazı: kaşuk: el ma‘laqa

Çeviri: Kaşık.

Sözlükler: DLT: kaşuk “kaşık” (Atalay, c.4, 1986, s. 278), qaşuq “spoon” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 132), kaşuk “kaşık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 691); CC: kaşuk “kaşık” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 494), qaşuq “läffel” (Grönbech, 1942, s. 196); Ter. T: kaşuk “kaşık” (Toparlı vd, 2000, s. 114); Dur. M: kaşık “kaşık” (Toparlı, 2003, s. 89); Kav. K: kaşuk “kaşık” (Toparlı vd, 1999, s. 220); Kit. E: kaşuk “kaşık” (Eminoğlu, 2011, s. 220); Tuh. Z: kaşuk “kaşık” (Atalay, 1945, s. 187), kaşuk “anlam

verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 157); King Dic: qaşıq “pubees” (Golden, 2000, s. 104), kaşık “kaşık” (Güner, 2017, s. 71); Bül. Müş: yok.

kışrak

V nüshası 23a/19, D nüshası 33b/15, K nüshası 35b/12: قَصْرَقُ: الرمكه
Çeviri yazı: kışrak: er remek

Çeviri: Kışrak.

Sözlükler: DLT: kışrak “kışrak” (Atalay, c.4, 1986, s. 322), qisrāq “young mare” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 138), kışrak “kışrak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 715); CC: kıştrak “kışrak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 504), qustraq “junge stute” (Grönbech, 1942, s. 208); Ter. T: kışrak “kışrak” (Toparlı vd, 2000, s. 119); Dur. M: kışrak “kışrak” (Toparlı, 2003, s. 92); Kav. K: kışrak “kışrak” (Toparlı vd, 1999, s. 115); Kit. E: kışrak “kışrak, dişi at” (Eminoğlu, 2011, s. 230); Tuh. Z: kışrak “kışrak” (Atalay, 1945, s. 199), kışrak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 80); King Dic: qısrāq “mare” (Golden, 2000, s. 216), kışrak “kışrak” (Güner, 2017, s. 79); Bül. Müş: yok.

kışğa

V nüshası 23a/19-20: قَصَا: القصير و بالتركماني
قصا

Çeviri yazı: kışğa: el kaşır ve fî kitāb-ı beylik kaşka el kaşır ve bi’t turkmānī kışa

Çeviri: Kısa, Kitab-ı Beylik’te kaşka Türkmencede kısa.

D nüshası 33b/15: قَصَا: القصير و بالتركماني قصا

Çeviri yazı: kışğa: el kaşır ve bi’t turkmānī kışa

Çeviri: Kısa, Türkmencede kısa.

K nüshası 35b/12-13: قَصَا: القصير و بالتركماني
قصا

Çeviri yazı: kışğa: el kaşır ve fî kitāb-ı beylik kaşka el kaşır ve bi’t turkmānī kışa

Çeviri: Kısa, Kitab-ı Beylik’te kaşka Türkmencede kısa.

Sözlükler: DLT: kışga “kışa” (Atalay, c. 4, 1986, s. 321), qisya “short” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 138), kışga “kışa” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 715); CC: kışka “kışa” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 503), qusya/qysqa/qusxa “kurz” (Grönbech, 1942, s. 207); Ter. T: kışka “kışa” (Toparlı vd, 2000, s. 118); Dur. M: kışka “kışa”

(Toparlı, 2003, s. 92); Kav. K: kışka “kısa” (Toparlı vd, 1999, s. 115); Kit. E: kısğa “kısa” (Eminoğlu, 2011, s. 229); Tuh. Z: kıska “kısa” (Atalay, 1945, s. 199), kışka “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 139); King Dic: qısa dün “short night” (Golden, 2000, s. 133), kısğa “kısa” (Güner, 2017, s. 78); Bül. Müş: yok.

kaşa

V nüshası 23a/20, D nüshası 34a/1, K nüshası 35b/13-14: قَصَا: ثوب من الحرير

Çeviri yazı: kaşa: şevb min el harîr

Çeviri: İpekten yapılmış elbise.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kışgaç

V nüshası 23a/20, D nüshası 34a/1, K nüshası 35b/14: قِصْغَاج: المعصار

Çeviri yazı: kışgaç: el mi‘şâr

Çeviri: Kıskaç.

Sözlükler: DLT: kışgaç “kıskaç” (Atalay, c.4, 1986, s. 321), qışqaç “pincers” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 138), kışgaç “kerpeten” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 715); CC: kıskaç “kerpeten” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 503), qysqaç “zange, kneifzonge” (Grönbech, 1942, s. 208); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kıskaç “yengeç” (Atalay, 1945, s. 199), kışkaç “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 104); King Dic: qysgaç “pincers forceps” (Golden, 2000, s. 283), kışgaç “kerpeten, kıskaç, yengeç” (Güner, 2017, s. 78); Bül. Müş: qyşqaç “rak” (Zajaczkowski, 1958, s. 43), kıskaç “yengeç” (Al-Turk, 2012, s. 86).

kışır

V nüshası 23a/21, D nüshası 34a/2, K nüshası 35b/14-15: قِصْر: الحایل

Çeviri yazı: kışır: el hâyil

Çeviri: Kısır, doğuramayan.

Sözlükler: DLT: kısır “kısır, doğurmayan insan veya dört ayaklı hayvan; kısırak” (Atalay, c.4, 1986, s. 322), qısır “barren” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 138), kısır “kısır kadın ve kısır hayvan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 715); CC: yok; Ter. T: kısır kısırak “kısır kısırak” (Toparlı vd, 2000, s. 118); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: kısır “kısır, doğurmayan” (Eminoğlu, 2011, s. 229); Tuh. Z: kısır “kısır” (Atalay, 1945, s. 199), kışır “anlam verilmemiş” (Al-

Turk, 2006, s. 124); King Dic: kısır ep̄ci “barren” (Golden, 2000, s. 267), kısır “üreme imkânı olmayan, döl vermeyen (insan ve hayvan) kısır” (Güner, 2017, s. 79); Bül. Müş: yok.

kuşgu

V nüshası 23a/21-22: **قُصْغُو: القِي و يقال قُصْمَق و بالتركماني قُصُو**

Çeviri yazı: kuşgu: el kay’ ve yukāl kuşmak ve bi’t turkmānī kuşu

Çeviri: Kusmak Türkmençe kuşu denir.

D nüshası 34a/3: **قُصْغُو: القِي و يقال قُصْمَق و بالتركماني قُصُو**

Çeviri yazı: kuşgu: el kay’ ve yukāl kuşmak ve bi’t turkmānī kuşu

Çeviri: Kusmak Türkmençe kuşu denir.

K nüshası 35b/16: **قُصْغُو: القِي و يقال قُصْمَق و بالتركماني قُصُو**

Çeviri yazı: kuşgu: el kay’ ve yukāl kuşmak ve bi’t turkmānī kuşu

Çeviri: Kusmak Türkmençe kuşu denir.

Sözlükler: DLT: kusıĝ “kusu, kuma” (Atalay, c.4, 1986, s. 386), quşiy “hazel” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 149), kusıĝ “kuma” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 750); CC: kus- “kusmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 518), qus- “erbrechen, auswerfen” (Grönbech, 1942, s. 204); Ter. T: kus- “kusmak” (Toparlı vd, 2000, s. 125); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: kus- “kusmak” (Eminoğlu, 2011, s. 239); Tuh. Z: kus- “kusmak” (Atalay, 1945, s. 212), kuştı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 70); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kaşurka

V nüshası 23a/22, D nüshası 34a/3-4, K nüshası 35b/16-36a/1:

قَصْرُقا: الزوبعة

Çeviri yazı: kaşurka: ez zubu’a

Çeviri: Kasırğa.

Sözlükler: DLT: kasırku “kasırğa” (Atalay, c.4, 1986, s. 276), qasırqu “whirlwind” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 132), kasırku “kasırğa” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 690); CC: yok; Ter. T: kaşırka “kasırğa” (Toparlı vd, 2000, s. 113); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kışkaç

V nüshası 23a/22, D nüshası 34a/4, K nüshası 36a/1: **قِصْقَاج: السرطان**

Çeviri yazı: kışkaç: es sartān

Çeviri: Kışkaç, mengene.

Sözlükler: Sözcük, daha önce kışgaç maddesinde incelenmiştir.

kaştalık

V nüshası 23a/23, D nüshası 34a/4, K nüshası 36a/1: قَصْطَلِيقُ: الصدف

Çeviri yazı: kaştalık: eş şedef

Çeviri: Sedef hastalığı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: haşta “hasta” (Toparlı, 2003, s. 84); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kasatalık “sedef” (Atalay, 1945, s. 187), kaşatlık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 115); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kağıt

V nüshası 23b/1: قَعِطُ: الكاغد مترك من الفارسيه اصلها عندهم كاغز بالزال المعجمه

Çeviri yazı: kağıt: el kâğıd muterreke min el fârsîyye âşlıha ‘indehum kâğız biz zāl el mu‘ceme

Çeviri: Kâğıt, aslı Farsça kâğız olup Türkçeye kâğıt olarak geçmiştir.

D nüshası 34a/6-7: قَعِدُ: ورقه الكاغد مترك من الفارسيه اصلها عندهم كاغز بالزال المعجمه

Çeviri yazı: kağıd: varağa el kâğıd muterreke min el fârsîyye âşlıha ‘indehum kâğız biz zāl el mu‘ceme

Çeviri: Kâğıt, varak aslı Farsça kâğız olup Türkçeye kâğıt olarak geçmiştir.

K nüshası 36a/2-4: قَعِطُ: الكاغد مترك من الفارسيه اصلها عندهم كاغز بالزال المعجمه

Çeviri yazı: kağıt: el kâğıd muterreke min el fârsîyye âşlıha ‘indehum kâğız biz zāl el mu‘ceme

Çeviri: Kâğıt, varak aslı Farsça kâğız olup Türkçeye kâğıt olarak geçmiştir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kâğıt “kâğıt” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 489), kayyt “papier” (Grönbech, 1942, s. 134); Ter. T: kağıt “kâğıt” (Toparlı vd, 2000, s. 111); Dur. M: kâğıd “kâğıt” (Toparlı, 2003, s. 87); Kav. K: kâğıd “kâğıt” (Toparlı vd, 1999, s. 110); Kit. E: yok; Tuh. Z: kagıt “kâğıt, yaprak” (Atalay, 1945, s. 182), kağıt “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 171); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kuşurğan

V nüshası 23b/5, D nüshası 34a/8, K nüshası 36a/5: قَطْرَعُنُ: الجرب

Çeviri yazı: kuşurğan: el carab

Çeviri: Yara, hastalık.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: kuşurmak “kudurmak” (Toparlı vd, 2000, s. 125); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: kutur

“uyuz, yara kabuğu” (Eminoğlu, 2011, s. 240); Tuh. Z: kuturğan
“kuduz köpek” (Atalay, 1945, s. 212), kuturğan “anlam verilmemiş”
(Al-Turk, 2006, s. 145); King Dic: yok; Bül. Müş: qatıryan
“wysypka, krosta, śwlerzb” (Zajączkowski, 1958, s. 39), katurğan
“sivilce, uyuz” (Al-Turk, 2012, s. 149).

kaṭı

V nüshası 23b/5, D nüshası 34a/9, K nüshası 36a/5: قَطِي: بمعنى عنك

Çeviri yazı: kaṭı: bi ma‘na ‘anek

Çeviri: Kaṭı edatı.

Sözlükler: DLT: kata “kere, defa, gez” (Atalay, c.4, 1986, s. 279),
qata “a time” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 133), kata “kere, defa,
kez” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 692); CC: yok; Ter. T: yok;
Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok;
Bül. Müş: yok.

kaṭırğa

V nüshası 23b/5: قطرغا: و الهساء الشيني

Çeviri yazı: kaṭırğa: ve es sihā’ eş şīnī

Çeviri: Kadırğa.

D nüshası 34a/9: قطرغا: الشيني

Çeviri yazı: kaṭırğa: eş şīnī

Çeviri: Kadırğa.

K nüshası 36a/5: قطرغا: الشيني

Çeviri yazı: kaṭırğa: eş şīnī

Çeviri: Kadırğa.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: kaṭırğa “kadırğa” (Toparlı
vd, 2000, s. 114); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z:
yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kaṭağan

V nüshası 23b/5-6, D nüshası 34a/9, K nüshası 36a/6: قَطْعَنْ: الهندبا

Çeviri yazı: kaṭağan: el hindibā

Çeviri: Hindiba otu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: kaṭağan “hindiba” (Toparlı
vd, 2000, s. 114); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z:
yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

koṭuḡ

V nüshası 23b/6, D nüshası 34a/9-10, K nüshası 36a/6: قُطُقْ: ولد الفراء

Çeviri yazı: koṭuḡ: veled el farā’

Çeviri: Fare yavrusu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: kuduk “sıpa” (Toparlı, 2003, s. 96); Kav. K: kuduk “sıpa” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: yok; Tuh. Z: koduk “sıpa” (Atalay, 1945, s. 203), koduk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 75); King Dic: quduq “young donkey” (Golden, 2000, s. 216), koduk “eşek yavrusu, sıpa” (Güner, 2017, s. 82); Bül. Müş: qutuq “młade, dzikiego asła” (Zajaczkowski, 1958, s. 42), kotuk “kutuk, eşek yavrusu” (Al-Turk, 2012, s. 154).

katır

V nüshası 23b/6, D nüshası 34a/10, K nüshası 36a/6: قَطِرُ: البغل

Çeviri yazı: katır: el bağıl

Çeviri: Katır.

Sözlükler: DLT: katır “katır” (Atalay, c.4, 1986, s. 280), qatir “mule” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 133), katır “katır” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 693); CC: katır “katır” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 495), qatyr “maulrier”(Grönbech, 1942, s. 197); Ter. T: katır “katır” (Toparlı vd, 2000, s. 114); Dur. M: katır “katır” (Toparlı, 2003, s. 89); Kav. K: katır “katır” (Toparlı vd, 1999, s. 112); Kit. E: yok; Tuh. Z: katır “katır” (Atalay, 1945, s. 188), katır “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 61); King Dic: qatır “mule” (Golden, 2000, s. 216), katır “katır” (Güner, 2017, s. 72); Bül. Müş: yok.

katun

V nüshası 23b/6-7: قَطُنُ: السَّيِّدَة و عربت بخاتون

Çeviri yazı: katun: es seyyide ve ‘urribet bi hatun

Çeviri: Hatun sözcüğünden çevrilmiştir.

D nüshası 34a/10: قَطُنُ: السَّيِّدَة و عربت بخاتون

Çeviri yazı: katun: es seyyide ve ‘urribet bi hatun

Çeviri: Hatun sözcüğünden çevrilmiştir.

K nüshası 36a/6-7: قَطُنُ: السَّيِّدَة و عربت بخاتون

Çeviri yazı: katun: es seyyide ve ‘urribet bi hatun

Çeviri: Hatun sözcüğünden çevrilmiştir.

Sözlükler: DLT: katun “kadın, hatun, Afrasyab kızlarından olanların adı” (Atalay, c.4, 1986, s. 281), qātun “princess” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 133), kātun “hatun, Afrāsiyab soyundan gelen bütün kadınların unvanı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 693); CC: katun “katın, hatun” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 495), qatun/xatun “frau” (Grönbech, 1942, s. 196); Ter. T: katun “kadın”

koğuz

V nüshası 23b/10: قُفُزُ: الموضع المستقل كالغوطه و الحفيرة و الجورة

Çeviri yazı: koğuz: el mevzu‘ el mustakıl kalğūta ve el ḥafıra ve el cūra

Çeviri: Basık yer.

D nüshası 34a/13: قُفُزُ: الموضع المستقل كالغوطه و الحفيرة و الجورة

Çeviri yazı: koğuz: el mevşu‘ el mustakıl kalğūta ve el ḥafıra ve el cūra

Çeviri: Basık yer.

K nüshası 36a/10: قُفُزُ: الموضع المستقل كالغوطه و الحفيرة و الجورة

Çeviri yazı: koğuz: el mevşu‘ el mustakıl kalğūta ve el ḥafıra ve el cūra

Çeviri: Basık yer.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kokuz “su akıntısı, basık yer” (Atalay, 1945, s. 203), koğuz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 171); King Dic: yok; Bül. Müş: qoquz “miejsce zapadniğte, katlina, nizina” (Zajączkowski, 1958, s. 40).

kaqlık

V nüshası 23b/11: قَقْلُقُ: التحامه

Çeviri yazı: kaqlık: et tıḥāme

Çeviri: Su birikintisi.

D nüshası 34a/13-14: التحامه

Çeviri yazı: et tıḥāme

Çeviri: Su birikintisi.

K nüshası 36a/11: قَقْلُقُ: التحامه

Çeviri yazı: kaqlık: et tıḥāme

Çeviri: Su birikintisi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: kaqlık “içine su biriken çukur” (Eminoğlu, 2011, s. 218); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kağ

V nüshası 23b/11-12: قَأَقُ: الفلت و هي الحفيرة في الصحرة يجمع فيها الماء

Çeviri yazı: kağ: el felt ve hiye el ḥafıra fî eş şaḥra yecma‘ fihā el mā’

Çeviri: Çölde veya herhangi bir yerde içinde su biriken yer.

D nüshası 34a/14: قَأَقُ: الفلت و هي الحفيرة في الصحرة يجمع فيه الماء

Çeviri yazı: kaḫ: el felt ve hiye el ḥafıra fî eş şaḥra yecma‘ fîhe el mā’

Çeviri: Çölde veya herhangi bir yerde içinde su biriken yer.

K nüshası 36a/11-12: قَأَقُ: الفلت و هي الحفيرة في الصحرة يجمع فيها الماء

Çeviri yazı: kaḫ: el felt ve hiye el ḥafıra fî eş şaḥra yecma‘ fihā el mā’

Çeviri: Çölde veya herhangi bir yerde içinde su biriken yer.

Sözlükler: DLT: kak “göl, kurumuş, göl; su birikintisi” (Atalay, c. 4, 1986, s. 251), qaḫ “pond” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 128), kak “çukurdaki su birikintisi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 677); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: kaḫ “kuru göl yatağı, çukur” (Eminoğlu, 2011, s. 218); Tuh. Z: kak “kadit, kuruyan, kakırdayan her şey” (Atalay, 1945, s. 182), kaḫ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 139); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kaḫraḫ

V nüshası 23b/13, D nüshası 34b/1, K nüshası 36a/13: قَفَّرَقُ: الارض الجرداء

Çeviri yazı: kaḫraḫ: el ārz el cerdā’

Çeviri: Çorak yer.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kaḫ

V nüshası 23b/14, D nüshası 34b/1, K nüshası 36a/14: قَأُ: القريد

Çeviri yazı: kaḫ: el ḫarīd

Çeviri: Kurutulmuş yiyecek.

Sözlükler: DLT: kak “kurutulmuş nesne” (Atalay, c. 4, 1986, s. 251), qaḫ “dried (fruit)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 128), kak “kurutulmuş herhangi bir şey” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 677); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: qaḫ āt “miğso suszene (krajane na cienkie kawałki)” (Zajęczkowski, 1958, s. 38), kaḫ et “uzun dilimler halinde ateşte veya güneşte kurutulmuş et” (Al-Turk, 2012, s. 131).

ḫayḫiç

V nüshası 23b/14, D nüshası 34b/2, K nüshası 36a/14: قَيَّيْحُ: الغرض المستقبل

Çeviri yazı: kaykış: el ġarzu'l mustakbel

Çeviri: Gelecekteki hedef.

Sözlükler: DLT: kadhgu “kaygı, tasa” (Atalay, c.4, 1986, s. 247), qaḍy “worry, sadness” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 123), kaḍgu “üzüntü, kaygı, gam, üzüntü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 675); CC: kaygı “tasa, endişe, kaygı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 729), qajyy “kummer, sorge” (Grönbech, 1942, s. 190); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: kayġu “kaygı, keder, tasa” (Eminoğlu, 2011, s. 222); Tuh. Z: kayġu “kaygı, keder, tasa” (Atalay, 1945, s. 189), kayġı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 169); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kul

V nüshası 23b/15, D nüshası 34b/3, K nüshası 36a/15: قُلْ: المَمْلُوك

Çeviri yazı: kul: el memlûk

Çeviri: Köle, kul.

Sözlükler: DLT: kul “kul, köle” (Atalay, c.4, 1986, s. 375), qul “slave” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 146), kul “kul, köle” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 745); CC: kul “kul” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 763), qul “sklave, diener” (Grönbech, 1942, s. 202); Ter. T: kul “köle” (Toparlı vd, 2000, s. 123); Dur. M: kul “kul, köle” (Toparlı, 2003, s. 96); Kav. K: kul “köle” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: kul “kul, köle” (Eminoğlu, 2011, s. 239); Tuh. Z: kul “kul, köle” (Atalay, 1945, 210), kul “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 152); King Dic: qul “slave” (Golden, 2000, 266), kul “köle” (Güner, 2017, s. 86); Bül. Müş: yok.

kol

V nüshası 23b/15: قُلْ: العضد الي الاصابع

Çeviri yazı: kol: el ‘aḍad ile el āṣābi‘

Çeviri: Parmaklara kadar olan kısım.

D nüshası 34b/3: قُلْ: اليد من اخر العضد الي الاصابع

Çeviri yazı: kol: el yed min aḥir el ‘aḍad ile el āṣābi‘

Çeviri: El, parmaklara kadar olan kısım.

K nüshası 36a/15: قُلْ: العضد الي الاصابع

Çeviri yazı: kol: el ‘aḍad ile el āṣābi‘

Çeviri: Parmaklara kadar olan kısım.

Sözlükler: DLT: kol “kol” (Atalay, c.3, 1986, s. 134), qōl “arm, spur (mountain); ridge (knife, sword)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s.

141), kol “kol” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 726); CC: kol “el, kol” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 750), qol “arm und hand” (Grönbech, 1942, s. 198); Ter. T: qol “kol” (Toparlı vd, 2000, s. 120); Dur. M: qol “kol” (Toparlı, 2003, s. 94); Kav. K: qol “el” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: qol “kol” (Eminoğlu, 2011, s. 232); Tuh. Z: kol “kol” (Atalay, 1945, s. 203), qol “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 93); King Dic: qol “upper arm” (Golden, 2000, s. 106), qol “kol” (Güner, 2017, s. 82); Bül. Müş: yok.

qulaç

V nüshası 23b/16: قُلُوحُ: الباع و في كتاب بيلك قلا

Çeviri yazı: qulaç: el bā‘ ve fī kitāb-ı beylik/bilik qula

Çeviri: Qulaç ve Kitab-ı Beylik’te qula

D nüshası 34b/3-4: قُلُوحُ: الباع و في كتاب بيلك قلا

Çeviri yazı: qulaç: el bā‘ ve fī kitāb-ı bilik qula

Çeviri: Qulaç ve Kitab-ı Bilik’te qula

K nüshası 36a/16: قُلُوحُ: الباع و في كتاب بيلك قلا

Çeviri yazı: qulaç: el bā‘ ve fī kitāb-ı beylik/bilik qula

Çeviri: Qulaç ve Kitab-ı Beylik’te qula

Sözlükler: DLT: qulaç “kulaç” (Atalay, c.4, 1986, s. 375), qulaç “span of the outstretched arms” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 146), kulaç “kulaç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 745); CC: yok; Ter. T: qulaç “kulaç” (Toparlı vd, 2000, s. 124); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kulaş “kulaç” (Atalay, 1945, s. 211), qulaç “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 93); King Dic: bir qulaç “one fathom” (Golden, 2000, s. 244), qulaç “kulaç” (Güner, 2017, s. 86); Bül. Müş: qulaç “zasiąg wyłagniętych rąk sązień” (Zajączkowski, 1958, s. 41), qulaç “kulaç, gerilerek açılmış iki kolun parmak uçları arasındaki uzunluk” (Al-Turk, 2012, s. 144).

kıl

V nüshası 23b/16, D nüshası 34b/4, K nüshası 36a/16: قُلُ: الشعر

Çeviri yazı: kıl: eş şa‘r

Çeviri: Saç.

Sözlükler: DLT: kıl “kıl-insanda ve hayvanda-” (Atalay, c.4, 1986, s. 313), qıl “a hair” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 136), kıl “insan vb. şeylerin kılı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 711); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kalın

V nüshası 23b/16-17, D nüshası 34b/4-5, K nüshası 36a/16-36b/1: قَلْنُ: الغليظ و المهر مشترك

Çeviri yazı: kalın: el galiz ve el mehr müşterek

Çeviri: Kalın ve mehir sözcükleri arasında ortaktır.

Sözlükler: DLT: kalın “kalabalık, çok, sürü, kalın, kesif, yığırlı olan her nesne” (Atalay, c.4, 1986, s. 255), qalin “thick, coarse, dense” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 125), kalın “sayıca çok, kalabalık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 679); CC: kalın “kalın” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 724), qalyň “dicht” (Grönbech, 1942, s. 191); Ter. T: kalın “kalın” (Toparlı vd, 2000, s. 111); Dur. M: kalın “kalın” (Toparlı, 2003, s. 87); Kav. K: yok; Kit. E: kalın “kalın, ince olmayan” (Eminoğlu, 2011, s. 218); Tuh. Z: kalın “kalın” (Atalay, 1945, s. 182), kalın “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 66); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kulan

V nüshası 23b/17, D nüshası 34b/5, K nüshası 36b/1: قُلْنُ: الحمار الوحش

Çeviri yazı: kulan: el hımāru’l vahş

Çeviri: Yabani eşek.

Sözlükler: DLT: kolan “kolan, bağırdak, yaban eşiği” (Atalay, c.4, 1986, s. 341), qolan “saddle, strap” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 142), kolan “kolan, eyer kayışı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 726); CC: kulan “ala, alaca” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 763), qolan “bauchgurt” (Grönbech, 1942, s. 199); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: qulan “wild ass onager” (Golden, 2000, s. 223), kulan “yaban eşiği” (Güner, 2017, s. 87); Bül. Müş: qulan “dziki asioł” (Zajaczkowski, 1958, s. 41), kulan “yaban eşiği” (Al-Turk, 2012, s. 154).

kolan

V nüshası 23b/17, D nüshası 34b/5, K nüshası 36b/1: قُلْنُ: الحزام

Çeviri yazı: kolan: el hizām

Çeviri: Kolan, hayvanın karnı altından geçirilen kayış.

Sözlükler: DLT: kolan “kolan, bağırdak, yaban eşiği” (Atalay, c.4, 1986, s. 341), qolan “saddle, strap” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 142), kolan “kolan, eyer kayışı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 726); CC: kulan “ala, alaca” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 763), qolan “bauchgurt” (Grönbech, 1942, s. 199); Ter. T: kolan “kolan”

(Toparlı vd, 2000, s. 120); Dur. M: kolan “kolan” (Toparlı, 2003, s. 94); Kav. K: yok; Kit. E: kolan “eyer bağı, kayış” (Eminoğlu, 2011, s. 233); Tuh. Z: kolan “semer kolanı” (Atalay, 1945, s. 204), kolan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 80); King Dic: qulan “wild ass onager” (Golden, 2000, s. 223), kulan “yaban eşeği” (Güner, 2017, s. 87); Bül. Müş: qulan “dziki asioł” (Zajaczkowski, 1958, s. 41), kulan “yaban eşeği” (Al-Turk, 2012, s. 154).

kılbaraq

V nüshası 23b/17-18: قَلْبَرَقُ: الكلب الصدر ذو الصوف

Çeviri yazı: kılbaraq: el kelb eş şudur zū şūf

Çeviri: Tüylü köpek.

D nüshası 34b/5-6: قَلْبَرَقُ: الكلب الصدر ذو الصوف

Çeviri yazı: kılbaraq: el kelb eş şudur zū şūf

Çeviri: Tüylü köpek.

K nüshası 36b/1-2: قَلْبَرَقُ: الكلب الصدر ذو الصوف⁶⁵

Çeviri yazı: kıl kıyruk: el kelb eş şudur zū şūf

Çeviri: Tüylü köpek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kıl kıyruk

V nüshası 23b/18, D nüshası 34b/6, K nüshası 36b/2: قَلْبَرَقُ: القطا

Çeviri yazı: kılkıyruk: el kıtā

Çeviri: Kılkıyruk kuşu.

Sözlükler: DLT: kıl kudhuruk “kılkıyruk, aynı kuş” (Atalay, c.4, 1986, s. 313), qil quğruq “wild swallow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 136), kıl kuğruk “kılkıyruk” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 712); CC: yok; Ter. T: kıl kıyruk “kıl kıyruk” (Toparlı vd, 2000, s. 118); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: qylqujruyu “rodzaj kuropatwy” (Zajaczkowski, 1958, s. 42), kılqıyrğu “keklik cinsi” (Al-Turk, 2012, s. 175).

kavluk

⁶⁵ K nüshasında “kılbaraq” yerine yanlışlıkla “kıl kıyruk” yazılmıştır, aynı madde başı ikinci kez “kıl kıyruk” madde başında bu kez kendi açıklaması (kıl kıyruk madde başının açıklaması) ile verilmiştir.

V nüshası 23b/18-19, D nüshası 34b/6-7, K nüshası 36b/2: قَوْلُ: التنبيه اذا ولدت

Çeviri yazı: kavluğ: eş şenīye izā veledet

Çeviri: Kap konulan şey, kaplık.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kulak

V nüshası 23b/19-20: قُلُقُ: الاذن و في كتاب بيلك قُلُقُ

Çeviri yazı: kulak: el ūzn ve fī kitāb-ı beylik/bilik kulag

Çeviri: Kulak, Kitab-ı Beylik/Bilik'te kulag şeklinde geçer.

D nüshası 34b/7-8: قُلُقُ: الاذن و في كتاب ببيلك قُلُقُ

Çeviri yazı: kulak: el ūzn ve fī kitāb-ı bilik kulag

Çeviri: Kulak, Kitab-ı Bilik'te kulag şeklinde geçer.

K nüshası 36b/3: قُلُقُ: الاذن و في كتاب بيلك قُلُقُ

Çeviri yazı: kulak: el ūzn ve fī kitāb-ı beylik/bilik kulag

Çeviri: Kulak, Kitab-ı Beylik/Bilik'te kulag şeklinde geçer.

Sözlükler: DLT: kulkak “kulak” (Atalay, c.4, 1986, s. 376), qulaq “ear” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 147), kulak “kulak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 745); CC: kulak “kulak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 517), qulaq/qulax “ohr” (Grönbech, 1942, s. 202); Ter. T: kulag “kulak” (Toparlı vd, 2000, s. 124); Dur. M: kulak “kulak” (Toparlı, 2003, s. 96); Kav. K: kulag “kulak” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: kulak “kulak” (Eminoğlu, 2011, s. 239); Tuh. Z: kulak “kulak” (Atalay, 1945, s. 210), kulak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 42); King Dic: qulaq “ear” (Golden, 2000, s. 206), kulak “kulak” (Güner, 2017, s. 87); Bül. Müş: yok.

kılçık

V nüshası 23b/20, D nüshası 34b/8, K nüshası 36b/4: قُلُجُقُ: زوبرة السنبلة

Çeviri yazı: kılçık: züberre es sunbule

Çeviri: Sünbül.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kılçık “buğday başağı” (Atalay, 1945, s. 198); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

koltuk

V nüshası 23b/20, D nüshası 34b/8, K nüshası 36b/4: قُلُطُقُ: الابط

Çeviri yazı: koltuk: el ābit

Çeviri: Koltuk.

Sözlükler: DLT: koltık “koltuk” (Atalay, c.4, 1986, s. 341), qolitiq “armpit” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 141), koltık “koltuk altı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 726); CC: koltuk “koltuk, koltuk altı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 750), qoltuq “achselhöhle” (Grönbech, 1942, s. 199); Ter. T: koltuq “koltuk” (Toparlı vd, 2000, s. 120); Dur. M: koltuq “koltuk, koltuk altı” (Toparlı, 2003, s. 94); Kav. K: koltuq “koltuk” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: koltuq “koltuk, koltuk altı” (Eminoğlu, 2011, s. 233); Tuh. Z: koltuk “koltuk” (Atalay, 1945, s. 204), koltuq “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 42); King Dic: qoltuq “armpit” (Golden, 2000, s. 207), koltuq “koltuk altı” (Güner, 2017, s. 82); Bül. Müş: yok.

qalkān

V nüshası 23b/21, D nüshası 34b/9, K nüshası 36b/5: قَالْقَنْ: المجن

Çeviri yazı: qalkān: el mecen

Çeviri: Kalkan.

Sözlükler: DLT: kalkang “kalkan” (Atalay, c.3, 1986, s. 386), qalqān “shield” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 125), kalkan “kalkan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 680); CC: kalkan “kalkan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 724), qalqan “schild” (Grönbech, 1942, s. 191); Ter. T: yok; Dur. M: qalkān “kalkan” (Toparlı, 2003, s. 87); Kav. K: qalkān “kalkan” (Toparlı vd, 1999, s. 111); Kit. E: qalkān “kalkan, koruma aracı” (Eminoğlu, 2011, s. 218); Tuh. Z: qalkān “kalkan” (Atalay, 1945, s. 182), qalkān “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 91); King Dic: qalqan “shield” (Golden, 2000, s. 180), qalqan “kalkan” (Güner, 2017, s. 68); Bül. Müş: yok.

qulp

V nüshası 23b/21: قُلْب: ازن القدر و نحوها

Çeviri yazı: qulp: ūzn el qaddar ve naḥvihā

Çeviri: Bardak vb şeylerin kulağı/tutacak yeri.

D nüshası 34b/9: قُلْب: ازن القدر و نحوها

Çeviri yazı: qulp: ūzn el qaddar ve naḥvihā

Çeviri: Bardak vb şeylerin kulağı/tutacak yeri.

K nüshası 36b/5-6: قُلْب: ازن القدر و نحوها

Çeviri yazı: qulp: ūzn el qaddar ve naḥvihā

Çeviri: Bardak vb şeylerin kulağı/tutacak yeri.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kalı

V nüshası 23b/22: قَلِي: الموافق

Çeviri yazı: kalı: el muvāfık

Çeviri: Muvafık.

D nüshası: yok.

K nüshası 36b/6: قَلِي: الموافق

Çeviri yazı: kalı: el muvāfık

Çeviri: Muvafık.

Sözlükler: DLT: kalı “eğer, nasıl, nice, artık, ne kadar ise olduğunda anlamlarında bir edat” (Atalay, c.4, 1986, s. 425), qalı “how, if only, when” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 124), kalı “eğer, ise, nasıl, - IncA” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 679); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kılık

V nüshası 23b/22-24a/1: قَلَقُ: الخلق يقال قَلَقِي أَيَكْدُرُ أَي خَلَقَهُ جَيِّدٌ وَ قَلَقِي يَمْنُدُّرُ
اي خلقه ردي

Çeviri yazı: kılık: el ḥalk yukāl kılıkı eygüdür ey ḥalkahu ceyyid ve kılıkı yamandur ey ḥalkahu reddī

Çeviri: Yaratılış, huy iyi huylu için kılıkı eygüdür kötü huylu için kılıkı yamandur denir.

D nüshası 34b/9-11: قَلَقُ: الخلق يقال قَلَقِي أَيَكْدُرُ أَي خَلَقَهُ جَيِّدٌ وَ قَلَقِي يَمْنُدُّرُ أَي
خلقه ردي

Çeviri yazı: kılık: el ḥalk yukāl kılıkı eygüdür ey ḥalkahu ceyyid ve kılıkı yamandur ey ḥalkahu reddī

Çeviri: Yaratılış, huy iyi huylu için kılıkı eygüdür kötü huylu için kılıkı yamandur denir.

K nüshası 36b/6-7: قَلَقُ: الخلق يقال قَلَقِي أَيَكْدُرُ أَي خَلَقَهُ جَيِّدٌ وَ قَلَقِي يَمْنُدُّرُ أَي
ردي شيء

Çeviri yazı: kılık: el ḥalk yukāl kılıkı eygüdür ey ḥalkahu ceyyid ve kılıkı yamandur ey ḥalkahu reddī şey'

Çeviri: Yaratılış, huy iyi huylu için kılıkı eygüdür kötü huylu için kılıkı yamandur denir.

Sözlükler: DLT: kılık “huy, gidiş” (Atalay, c.4, 1986, s. 314), qiliy “ ‘amal” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 136), kılık “huy ve insanlarla münasebet” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 711); CC: kılıklı “dürüst, iyi huylu, karakterli, temiz (kimse)” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 503), qylyqly/qylyxly “einen gewissen charakter habend” (Grönbech, 1942, s. 206); Ter. T: kılık “huy, hareket, tarz, gidiş” (Toparlı vd, 2000, s. 118); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: kılık “eylem, hareket, huy” (Eminoğlu, 2011, s. 229); Tuh. Z: kılığ “ahlâk” (Atalay, 1945, s. 198), kılığ “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 85); King Dic: qılığ yaman “of bad character” (Golden, 2000, s. 264), kılık “huy, karakter” (Güner, 2017, s. 77); Bül. Mûş: yok.

ķılıķ

V nüshası 24a/1, D nüshası 34b/11, K nüshası 36b/7: قَلِیْجُ: السیف

Çeviri yazı: ķılıķ: es seyḫ

Çeviri: Kılıķ.

Sözlükler: DLT: kılıķ “kılıķ” (Atalay, c.4, 1986, s. 314), qiliĉ “sword” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 136), kılıķ “kılıķ” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 711); CC: kılıķ “kılıķ” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 503), qylyĉ/qlyĉ “schwert” (Grönbech, 1942, s. 206); Ter. T: kılıķ “kılıķ” (Toparlı vd, 2000, s. 118); Dur. M: kılıķ “kılıķ” (Toparlı, 2003, s. 92); Kav. K: kılıķ “kılıķ” (Toparlı vd, 1999, s. 115); Kit. E: kılıķ (c) “kılıķ” (Eminoğlu, 2011, s. 229); Tuh. Z: kılıķ “kılıķ” (Atalay, 1945, s. 198), kılıķ “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 105); King Dic: qiliĉ “sword” (Golden, 2000, s. 284), kılıķ “kılıķ” (Güner, 2017, s. 77); Bül. Mûş: yok.

ķulun

V nüshası 24a/1, D nüshası 34b/11, K nüshası 36b/8: قُلُونُ: الفلو

Çeviri yazı: ķulun: el falū

Çeviri: Kulun, tay.

Sözlükler: DLT: kulun “tay” (Atalay, c.4, 1986, s. 376), kulun “foal (falw)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 146), kulun “kulun, tay” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 746); CC: kulunla- “(kısarak) yavrulamak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 763), qulunla- “füllen werfen” (Grönbech, 1942, s. 203); Ter. T: ķulun “küçük tay, bir yaşındaki tay” (Toparlı vd, 2000, s. 124); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: ķulun “tay, yaban eşığı yavrusu” (Eminoğlu, 2011, s. 239);

Tuh. Z: kolan “yaban eŖeęi” (Atalay, 1945, s. 203), kolan “anlam verilmemiŖ” (Al-Turk, 2006, s. 80); King Dic: qulan “wild ass onager” (Golden, 2000, s. 223), kulun “tay” (Güner, 2017, s. 87); Bül. MüŖ: qulan “dziki osioł” (Zajęczkowski, 1958, s. 41), kulan “yaban eŖeęi” (Al-Turk, 2012, s. 154).

kuluncı

V nüshası 24a/2, D nüshası 34b/12, K nüshası 36b/8: قُلْنَجِي: الحجر الحامل

Çeviri yazı: kuluncı: el hacr el hāmil

Çeviri: Hamile hayvan.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: qulnaçı “(pregnant) with calf or foal” (Golden, 2000, s. 216), kulnacı “gebe (hayvan)” (Güner, 2017, s. 87); Bül. MüŖ: yok.

konuk

V nüshası 24a/4, D nüshası 34b/13, K nüshası 36b/10: قُنُق: الضيف

Çeviri yazı: konuk: eğ duıyf

Çeviri: Konuk, misafir.

Sözlükler: DLT: konuk “konuk, misafir, ruh” (Atalay, c.4, 1986, s. 344), qonuq “guest” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 140), konuk “konuk, misafir” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 728); CC: konakla- “evinde misafir etmek, konaklamak” (ArgunŖah ve Güner, 2015, s. 508), qonaqla- “beherbergen” (Grönbech, 1942, s. 199); Ter. T: konak “misafir, konuk” (Toparlı vd, 2000, s. 121); Dur. M: yok; Kav. K: konak “misafir” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: konuk “konuk, misafir” (Eminoğlu, 2011, s. 233); Tuh. Z: konuk “konuk, misafir” (Atalay, 1945, s. 204), konuk “anlam verilmemiŖ” (Al-Turk, 2006, s. 118); King Dic: qonuq “guest, visitor” (Golden, 2000, s. 265), konuk “misafir, konuk” (Güner, 2017, s. 82); Bül. MüŖ: yok.

konukluk

V nüshası 24a/4, D nüshası 34b/13, K nüshası 36b/10: قُنُقُلُق: الضيافة

Çeviri yazı: konukluk: eğ zıyāfe

Çeviri: Ziyafet.

Sözlükler: DLT: konukluk “konukluk, misafir” (Atalay, c.4, 1986, s. 344), qonuqluq “adyāf” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 141), konukluk “ağırlama, misafirperverlik” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 728); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: konakla- “misafir

etmek” (Toparlı, 2003, s. 94); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: konakla- “şölen vermeğ” (Atalay, 1945, s. 204), kōnaqladı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 48); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķınıķ

V nüshası 24a/4, D nüshası 34b/13-14, K nüshası 36b/10: قينق: قبيلة
من التركمان

Çeviri yazı: ķınıķ: ķabīle min et turkmān

Çeviri: Türkmenlerden bir kabile.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķançuk

V nüshası 24a/5, D nüshası 34b/14, K nüshası 36b/11: قنچق: الكلبة

Çeviri yazı: ķançuk: el kelbe

Çeviri: Dişi köpek.

Sözlükler: DLT: ķançuk “dişi köpek, bir kadına söğülürken de böyle denir” (Atalay, c.4, 1986, s. 261), qanċiq “bitch (kalba)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 126), ķançık “dişi köpek, kadına sövmek için kullanılan bir söz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 682); CC: ķançık “dişi, köpek, ķancık” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 725), qanċyq “hündin, eyn theve” (Grönbech, 1942, s. 192); Ter. T: ķançık “dişi it” (Toparlı vd, 2000, s. 112); Dur. M: ķançuk “dişi köpek” (Toparlı, 2003, s. 87); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ķançuk “dişi köpek” (Atalay, 1945, s. 183), ķançık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 45); King Dic: yok; Bül. Müş: qanċuq “suka” (Zajaczkowski, 1958, s. 37), ķançuk “ķancık, dişi köpek” (Al-Turk, 2012, s. 158).

ķonşı

V nüshası 24a/5, D nüshası 34b/14, K nüshası 36b/11: قنشي: الجار

Çeviri yazı: ķonşı: el cār

Çeviri: Komşu.

Sözlükler: DLT: ķonşı “komşu” (Atalay, c.4, 1986, s. 344), qoşni/qonşi “neighbor” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 141), koşni/ķonşı “komşu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 728); CC: ķonşu “komşu” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 751), qonşy/qonşu “nachbar” (Grönbech, 1942, s. 199); Ter. T: ķonşı “komşu” (Toparlı vd, 2000, s. 121); Dur. M: ķonşı “komşu” (Toparlı, 2003, s. 94); Kav. K: ķonaş “komşu” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: ķonşı “komşu”

(Eminoğlu, 2011, s. 233); Tuh. Z: konş “komşu” (Atalay, 1945, s. 204), konş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 76); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kın

V nüshası 24a/6-7, D nüshası 35a/1, K nüshası 36b/12: قِنْ: قران السكين
Çeviri yazı: kın: kırân es sikkîn

Çeviri: Bıçak kını.

Sözlükler: DLT: kın “kın, bıçak ve kılıç kını; kılıf” (Atalay, c.4, 1986, s. 316), qîn “sheath” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 137), kın/kîn “kılıç ve bıçağın kın” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 712); CC: kın “kılıf, kın” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 739), qyn “leiden, marter” (Grönbech, 1942, s. 206); Ter. T: kın “kın” (Toparlı vd, 2000, s. 206); Dur. M: kın “kın, kılıf” (Toparlı, 2003, s. 92); Kav. K: yok; Kit. E: kın “bıçak veya kılıç kılıfı” (Eminoğlu, 2011, s. 229); Tuh. Z: kın “kın, sadak” (Atalay, 1945, s. 198)⁶⁶; King Dic: qin “sheath” (Golden, 2000, s. 177), kın “kın” (Güner, 2017, s. 77); Bül. Müş: yok.

kan

V nüshası 24a/7, D nüshası 35a/1, K nüshası 36b/13: قَنْ: الدم و يطلق
علي الملك

Çeviri yazı: kan: ed demm ve yutlak ‘ala el mulk

Çeviri: Kan ve aynı zamanda hükümdara/hakana/kağana işaret eder.

Sözlükler: DLT: kan “kan” (Atalay, c.4, 1986, s. 279), qan “blood” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 126), kân/kan “kan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 681); CC: kan “kan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 490), qonşy/qonşu “nachbar” (Grönbech, 1942, s. 199); Ter. T: kan “kan” (Toparlı vd, 2000, s. 112); Dur. M: kan “kan” (Toparlı, 2003, s. 87); Kav. K: kan “kan” (Toparlı vd, 1999, s. 111); Kit. E: kan “kan” (Eminoğlu, 2011, s. 218); Tuh. Z: kan “kan, han, hakan” (Atalay, 1945, s. 183), kan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 90); King Dic: qan “blood” (Golden, 2000, s. 214), kan “kan” (Güner, 2017, s. 68); Bül. Müş: yok.

konç

⁶⁶ Sözcük, Al-Turk tarafından şın olarak okunmuştur bk. Al-Turk, 2006, s. 74, 345. dipnot.

V nüshası 24a/7-13: فُنْجُ: الفضاء الذي بين لحمۃ الساق العليا و بين الملبوس عليها من خف و غيره و في كتاب بيلك الخاصره فُنْجُ فُنْجَا بَرُرسُن اي اين يزهب و يقال قَيِّداً و يقال قُنْداً كله بمعني اين و يقال وَرُرسُن و بالقبحاقي قَرُرسُن و كان اصله اي قَيِّ پرکا بَرُرسُن ثم حذف الي انصار قَرُو و قَيِّ اين پرکا للمكان

Çeviri yazı: konç: el feẓā' ellezī beyn laḥmetu's sāk el 'aliye ve beyn el melbūs 'aleyhā min ḥaf ve ġayrihe ve fī kitāb-ı beylik/bilik el ḥāşıra konç koncā barursun ey eyn yezheb ve yuḳāl ḳayda ve ḳanda ve yuḳāl ḳanda kullihe bi ma'na eyn ve yuḳāl varursun ve bil ḳıbcāḳī ḳarursun ve kān āşlıha ey ḳay yirge barursun şumme ḥazef ile ānşār ḳaru ve ḳay eyn yirge el mekān

Çeviri: Feza, iki bacak arasındaki et üzerine giyilen şey, Kitab-ı Beylik/Bilik'te konç konca barursun şeklinde kullanım nereye gidersin anlamındadır ve ḳay ve ḳanda nerede anlamında ḳay yirge barursun cümlesi de nereye gidersin anlamındadır.

D nüshası 35a/1-6: فُنْجُ: الفضاء الذي بين لحمۃ الساق العليا و بين الملبوس عليها من خف و غيره و في كتاب بيلك الخاصره فُنْجُ فُنْجَا بَرُرسُن اي اين يزهب و يقال قَيِّداً و يقال قُنْداً كله بمعني اين و يقال وَرُرسُن و بالقبحاقي قَرُرسُن و كان اصله اي قَيِّ پرکا بَرُرسُن ثم حذف الي انصار قَرُو و قَيِّ اين پرکا للمكان

Çeviri yazı: konç: el feẓā' ellezī beyn laḥmetu's sāk el 'aliye ve beyn el melbūs 'aleyhā min ḥaf ve ġayrihe ve fī kitāb-ı bilik el ḥāşıra konç koncā barursun ey eyn yezheb ve yuḳāl ḳayda ve ḳanda ve yuḳāl ḳanda kullihe bi ma'na eyn ve yuḳāl varursun ve bil ḳıbcāḳī ḳarursun ve kān āşlıha ey ḳay yirge barursun şumme ḥazef ile ānşār ḳaru ve ḳay eyn yirge el mekān

Çeviri: Feza, iki bacak arasındaki et üzerine giyilen şey, Kitab-ı Bilik'te konç konca barursun şeklinde kullanım nereye gidersin anlamındadır ve ḳay ve ḳanda nerede anlamında ḳay yirge barursun cümlesi de nereye gidersin anlamındadır.

K nüshası 36b/13-37a/1-2: فُنْجُ: الفضاء الذي بين لحمۃ الساق العليا و بين الملبوس عليها من خف و غيره و في كتاب بيلك الخاصره فُنْجُ فُنْجَا بَرُرسُن اي اين يزهب و يقال قَيِّداً و يقال قُنْداً كله بمعني اين و يقال وَرُرسُن و بالقبحاقي قَرُرسُن و كان اصله اي قَيِّ پرکا بَرُرسُن ثم حذف الي انصار قَرُو و قَيِّ اين پرکا للمكان

Çeviri yazı: konç: el feẓā' ellezī beyn laḥmetu's sāk el 'aliye ve beyn el melbūs 'aleyhā min ḥaf ve ġayrihe ve fī kitāb-ı beylik/bilik el ḥāşıra konç koncā barursun ey eyn yezheb ve yuḳāl ḳayda ve ḳanda ve yuḳāl ḳanda kullihe bi ma'na eyn ve yuḳāl varursun ve bil ḳıbcāḳī

karursun ve k n  şlıha ey  ay yirge barursun Şumme  azef ile  n  ar
karu ve  ay eyn yirge el mek n

Çeviri: Feza, iki bacak arasındaki et üzerine giyilen Şey, Kitab-ı
Beylik/Bilik'te  on   onca barursun Şeklinde kullanım nereye
gidersin anlamındadır ve çay ve  anda nerede anlamında  ay yirge
barursun cümlesi de nereye gidersin anlamındadır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K:
yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; B l. M  : yok.

 anat

V nüshası 24a/12, D nüshası 35a/6, K nüshası 37a/3:      :      

Çeviri yazı:  anat: el cen  

Çeviri: Kanat.

Sözlükler: DLT: kanat “kanat” (Atalay, c.4, 1986, s. 260), qanat
“wind” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 127), kanat “kanat”
(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 682); CC: yok; Ter. T:  anat
“kanat” (Toparlı vd, 2000, s. 112); Dur. M:  anat “kanat” (Toparlı,
2003, s. 87); Kav. K: yok; Kit. E:  anat “kanat” (Eminoğlu, 2011, s.
219); Tuh. Z: kanat “kanat” (Atalay, 1945, s. 183),  anat “anlam
verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 75); King Dic: qanat “wing”
(Golden, 2000, s. 230),  anat “kanat” (Güner, 2017, s. 68); B l. M  :
qanat “skrzyd o” (Zajğczkowski, 1958, s. 37),  anat “kanat” (Al-
Turk, 2012, s. 177).

 onravu

V nüshası 24a/13-14:      :                  

Çeviri yazı:  onravu: el caras ve y   l        el caras

Çeviri: Zil aynı zamanda        da denir.

D nüshası 35a/8:      :                  

Çeviri yazı:  onravu: el caras ve y   l        el caras

Çeviri: Zil aynı zamanda        da denir.

K nüshası 37a/4:      :                  

Çeviri yazı:  onravu: el caras ve y   l        el caras

Çeviri: Zil aynı zamanda        da denir.

Sözlükler: DLT:  on      “      , konrak, tongurak,  an”
(Atalay, c.4, 1986, s. 3543), qon     “bells, protuberant bone behind
ear” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 142),  on     “ziller,
         ” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 728); CC:  on    
“      , zil, k        ” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 751), qon    

“schelle” (Grönbech, 1942, s. 200); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: çınragu “çingırak” (Eminoğlu, 2011, s. 192); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kazık

V nüshası 24a/15, D nüshası 35a/9, K nüshası 37a/5-6: قَزَقُ: الخيشوم

Çeviri yazı: kazık: el hayşūm

Çeviri: Kazık.

Sözlükler: DLT: kaznğuk “kazık” (Atalay, c.3, 1986, s. 383), qaznğuk “stake or peg” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 135), kaznğuk “kazık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 697); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: kazıcı “kazıcı” (Toparlı, 2003, s. 90); Kav. K: yok; Kit. E: kazuk “kazık” (Eminoğlu, 2011, s. 222); Tuh. Z: kaz- “kazmak” (Atalay, 1945, 189), kazdı “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 83); King Dic: qaz “dig” (Golden, 2000, s. 68), kaz- “kazmak” (Güner, 2017, s. 73); Bül. Müş: yok.

kanlı

V nüshası 24a/15-16: قَنَلِي: العجلة الي نقل عليها لا العجلة الي هي البُط

Çeviri yazı: kanlı: el ‘acele ile’n naql ‘aleyhā lā el ‘acele ile hiye el büt

Çeviri: Araba, bir şey yükleyip nakletmek için kullanılır.

D nüshası 35a/9-10: قَنَلِي: العجلة الي نقل عليها لا العجلة الي هي البُط

Çeviri yazı: kanlı: el ‘acele ile’n naql ‘aleyhā lā el ‘acele ile hiye el büt

Çeviri: Araba, bir şey yükleyip nakletmek için kullanılır.

K nüshası 37a/6-7: قَنَلِي: العجلة الي نقل عليها لا العجلة الي هي البُط

Çeviri yazı: kanlı: el ‘acele ile’n naql ‘aleyhā lā el ‘acele ile hiye el büt

Çeviri: Araba, bir şey yükleyip nakletmek için kullanılır.

Sözlükler: DLT: kañlı “kağrı arabası-yük için-” (Atalay, c.3, 1986, s. 379), qañlı “noun” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 127), kañlı “üzerinde yük taşınan araba” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 683); CC: yok; Ter. T: kañlı “araba” (Toparlı vd, 2000, s. 112); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: qañlı “wagon, cart, carriage” (Golden, 2000, s. 282), kañlı “kağrı” (Güner, 2017, s. 69); Bül. Müş: yok.

kam

V nüshası 24a/17, D nüshası 35a/11, K nüshası 37a/7: قَم: الطيب

Çeviri yazı: kam: et tabîb

Çeviri: Doktor.

Sözlükler: DLT: kam “kam, şaman, kâhin” (Atalay, c.4, 1986, s. 257), qam “diviner” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 125), kam “kâhin” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 680); CC: kam “büyücü” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 490), qam “zauberin” (Grönbech, 1942, s. 191); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kam “süt nine, daya” (Atalay, 1945, s. 183), kam “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 90); King Dic: qam “shaman” (Golden, 2000, s. 306), kam “şaman, kam” (Güner, 2017, s. 68); Bül. Müş: yok.

ķum

V nüshası 24a/17, D nüshası 35a/11, K nüshası 37a/8: قُمْ: الرمل

Çeviri yazı: ķum: er reml

Çeviri: Kum.

Sözlükler: DLT: kum “kum” (Atalay, c.4, 1986, s. 377), qum “sand” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 147), kum “kum” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 746); CC: kum “kum” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 517), qum “sand” (Grönbech, 1942, s. 203); Ter. T: ķum “kum” (Toparlı vd, 2000, s. 124); Dur. M: ķum “kum” (Toparlı, 2003, s. 96); Kav. K: ķum “kum” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: ķum “kum” (Eminoğlu, 2011, s. 239); Tuh. Z: kum “kum” (Atalay, 1945, s. 211), ķum “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 95); King Dic: qum “sand” (Golden, 2000, s. 248), ķum “kum” (Güner, 2017, s. 87); Bül. Müş: qum “piasek” (Zajaczkowski, 1958, s. 41), ķum “kum” (Al-Turk, 2012, s. 79).

ķumcı

V nüshası 24a/17, D nüshası 35a/11, K nüshası 37a/8: قُمْجِي: الرَّمَال

Çeviri yazı: ķumcı: er rāmmel

Çeviri: Falcı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķamçı

V nüshası 24a/17, D nüshası 35a/11-12, K nüshası 37a/8: قَمْجِي: المَخْصَرَة

Çeviri yazı: ķamçı: el maḥşara

Çeviri: Kamçı.

Sözlükler: DLT: kamçı “kamçı” (Atalay, c.4, 1986, s. 258), qamcî “whip” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 125), kamçı “kamçı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 680); CC: kamçı “kamçı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 490), qamcîy “peitsche” (Grönbech, 1942, s. 192); Ter. T: kamçı “kamçı” (Toparlı vd, 2000, s. 111); Dur. M: kamçı “kamçı” (Toparlı, 2003, s. 87); Kav. K: kamçı “kamçı” (Toparlı vd, 1999, s. 111); Kit. E: kamçı “kamçı” (Eminoğlu, 2011, s. 218); Tuh. Z: kamşı “kamçı” (Atalay, 1945, s. 183), kamşı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 156); King Dic: qamcî “whip, lash” (Golden, 2000, s. 291), kamçı “kamçı” (Güner, 2017, s. 68); Bül. Müş: yok.

ka mu ğ

V nüshası 24a/18, D nüshası 35a/12, K nüshası 37a/8: قَمْعُ: الجميع

Çeviri yazı: ka mu ğ: el cami‘

Çeviri: Topluluk, kamu.

Sözlükler: DLT: ka mu ğ “bütün, hep, kamu, hepsi” (Atalay, c.4, 1986, s. 259), qamuğ “all” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 126), kamug “hepsi, her, bütün” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 681); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: ka mu ğ “bütün, hepsi” (Eminoğlu, 2011, s. 218); Tuh. Z: yok; King Dic: qamu “all, whole” (Golden, 2000, s. 269), ka mu “bütün, hepsi” (Güner, 2017, s. 68); Bül. Müş: yok.

ka ma

V nüshası 24a/18, D nüshası 35a/12, K nüshası 37a/8: قَمَا: السرية

Çeviri yazı: ka ma: es sereyye

Çeviri: Odalık, cariyeye

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ka mu r ş a ğ a

V nüshası 24a/18, D nüshası 35a/12, K nüshası 37a/9: قُمْرُصَاغَا: النمل

Çeviri yazı: ka mu r ş a ğ a: en neml

Çeviri: Karınca.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: ka mu r ş a “karınca” (Toparlı vd, 2000, s. 124); Dur. M: ka mu r ş a “karınca” (Toparlı, 2003, s. 96); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kumruska “karınca” (Atalay, 1945, s. 211), ka mu r ş a “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 165); King

Dic: qumursaq “ant” (Golden, 2000, s. 225), kumursaq “karınca” (Güner, 2017, s. 87); Bül. Müş: qymyrşayy “mrówka” (Zajaczkowski, 1958, s. 43), kımırşagı “karınca” (Al-Turk, 2012, s. 164).

ķumral

V nüshası 24a/18-19: قُمْرَلُ: الصهوبه في اللحية يقال قُمْرَل صَقَلُو اي ذو لحية صهبا

Çeviri yazı: ķumral: eş şahūbe el lahiya yukāl ķumral şakallu ey zū lahiyetin şahbā

Çeviri: Kumral tenli, kumral sakallı anlamında ķumral şakallu denir. D nüshası 35a/12-13: قُمْرَلُ: الصهوبه في اللحية يقال قُمْرَل صَقَلُو اي ذو لحية صهبا

Çeviri yazı: ķumral: eş şahūbe el lahiya yukāl ķumral şakallu ey zū lahiyetin şahbā

Çeviri: Kumral tenli, kumral sakallı anlamında ķumral şakallu denir. K nüshası 37a/9-10: قُمْرَلُ: الصهوبه في اللحية يقال قُمْرَل صَقَلُو اي ذو لحية صهبا

Çeviri yazı: ķumral: eş şahūbe el lahiya yukāl ķumral şakallu ey zū lahiyetin şahbā

Çeviri: Kumral tenli, kumral sakallı anlamında ķumral şakallu denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķımız

V nüshası 24a/21, D nüshası 35b/1, K nüshası 37a/13: قِمْرُ: لبن الخيل المحمض

Çeviri yazı: ķımız: lebn el hayl el maħmuż

Çeviri: At sütü.

Sözlükler: DLT: ķımız “ķımız” (Atalay, c.4, 1986, s. 365), qimiz “koumiss” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 136), ķımız “ķımız” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 712); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: ķımız “ķımız” (Toparlı, 2003, s. 92); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ķımız “ķımız, eşkitilmiş kısrak sütü” (Atalay, 1945, s. 198), ķımız “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 142); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķamuç

V nüshası 24a/22, D nüshası 35b/1-2, K nüshası 37a/13: قَمْجُ: المغرفة و عربت بالجمجه

Çeviri yazı: ķamuç: el mağrafe ve ‘urribet bil çömçe

Çeviri: Kepçe, çömçe.

Sözlükler: DLT: kamıç “kepçe, kaşık” (Atalay, c.4, 1986, s. 258), qamiê “ladle” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 125), kamıç “kepçe” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 681); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķuma

V nüshası 24a/22: قوما: الضرة

Çeviri yazı: ķuma: eğ dırıra

Çeviri: Kuma.

D nüshası: yok.

K nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kuma “kuma” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 517), quma “kebsweib” (Grönbech, 1942, s. 203); Ter. T: yok; Dur. M: ķuma “kuma” (Toparlı, 2003, s. 96); Kav. K: yok; Kit. E: ķuma “kuma, ikinci, eş” (Eminoğlu, 2011, s. 239); Tuh. Z: koma “ortak, cariye” (Atalay, 1945, s. 204), ķoma “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 106); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķov

V nüshası 24b/1: قُؤ: الصوفان الذي يقدح منه الزناد و ينطلق ايضاً علي الحراق

Çeviri yazı: ķov: eş şūfān ellezī yukdaḥ minhe ez zanād ve yunṭalīḳ eyzān ‘ala al hırāk

Çeviri: Ateş yakmaya yarayan şey aynı zamanda yanığa da işaret eder.

D nüshası 35b/2-3: قُؤ: الصوفان الذي يقدح منه الزناد و ينطلق ايضاً علي الحراق

Çeviri yazı: ķov: eş şūfān ellezī yukdaḥ minhe ez zanād ve yunṭalīḳ eyzān ‘ala al hırāk

Çeviri: Ateş yakmaya yarayan şey aynı zamanda yanığa da işaret eder.

K nüshası 37a/15-16: قُؤ: الصوفان الذي يقدح منه الزناد و ينطلق ايضاً علي الحراق

Çeviri yazı: ķov: eş şūfān ellezī yukdaḥ minhe ez zanād ve yunṭalīḳ eyzān ‘ala al hırāk

Çeviri: Ateş yakmaya yarayan şey aynı zamanda yanığa da işaret eder.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kov “ateşi tuturmaya yarayan kuru ağaç kabuğu ince ve kuru ağaç dalı, kav” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 510), qov “zunder” (Grönbech, 1942, s. 201); Ter. T: ķav “kav”

(Toparlı vd, 2000, s. 114); Dur. M: kav “kav” (Toparlı, 2003, s. 89); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kov “kav” (Atalay, 1945, s. 205), kow “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 81); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķav

V nüshası 24b/2-3: قَو: القشر الرقيق التي تتسلخ عنه الحيه يقال قَوْلَدِي انسلخ عن جلدہ

Çeviri yazı: ķav: el kışr er raķīķ elletī tansalaķ ‘anha el ḥayye yuķāl kavladı ansalaķ ‘ann cilde

Çeviri: İnce yılan derisi, yılanın derisini değiştirdiğini ifade etmek için kavladı denir.

D nüshası 35b/3-4: قَو: القشر الرقيق التي تتسلخ عنه الحيه يقال قَوْلَدِي انسلخ عن جلدہ

Çeviri yazı: ķav: el kışr er raķīķ elletī tansalaķ ‘anha el ḥayye yuķāl kavladı ansalaķ ‘ann cilde

Çeviri: İnce yılan derisi, yılanın derisini değiştirdiğini ifade etmek için kavladı denir.

K nüshası 37a/16-37b/1: قَو: القشر الرقيق التي تتسلخ عنه الحيه يقال قَوْلَدِي انسلخ عن جلدہ

Çeviri yazı: ķav: el kışr er raķīķ elletī tansalaķ ‘anha el ḥayye yuķāl kavladı ansalaķ ‘ann cilde

Çeviri: İnce yılan derisi, yılanın derisini değiştirdiğini ifade etmek için kavladı denir.

Sözlükler: DLT: kaw “kav” (Atalay, c.3, 1986, s. 155), qaw “tinder” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 133), kaw “çakmağı ateşeyen kav” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 694); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķavra

V nüshası 24b/4, D nüshası 35b/4-5, K nüshası 37b/1: قَوْرَا: القش

Çeviri yazı: ķavra: el ķaşş

Çeviri: Saman.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kovra “anız, ot, kurumuş bitki sapı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 753), qovra “halm, stroh” (Grönbech, 1942, s. 201); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķavuk

V nüshası 24b/4, D nüshası 35b/5, K nüshası 37b/1: قَوُوقُ: السويق

Çeviri yazı: kavuq: es sevîk

Çeviri: Kavut, kavrulmuş buğday.

Sözlükler: DLT: kawık “kepek, darı kepeği” (Atalay, c.4, 1986, s. 282), qawîq “millet bran” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 134), kavık “akdarı kepeği” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 694); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: kavut “kavrulmuş arpa unu, darı ekmeği, kavut yemeği” (Eminoğlu, 2011, s. 222); Tuh. Z: kavut “kavut” (Atalay, 1945, s. 188), kavut “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 104); King Dic: qavut “a kind of mush made of wheat or barley (also with sugar and dates)” (Golden, 2000, s. 294), kavut “kavrulmuş hububat, kavurga” (Güner, 2017, s. 73); Bül. Müş: qavut “zboże pieczone” (Zajączkowski, 1958, s. 39), kavut “kavut, kavrulmuş ve dövülmüş tahıl ununa şeker veya tatlı yemiş katılarak yapılan yiyecek” (Al-Turk, 2012, s. 135).

kov

V nüshası 24b/4, D nüshası 35b/5, K nüshası 37b/1: قَوُ: المِرْزَم

Çeviri yazı: kov: el mirzam

Çeviri: Bir takım yıldızının ismi.

Sözlükler: DLT: kugu “kuğu kuşu” (Atalay, c.4, 1985, s. 374), quvu “swan” (Dankoff- Kelly, 1985, s. 146), kugu “kuğu” (Ercilasun-Akkoyunlu, 2014, s. 745); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kugu “kuğu kuşu” (Atalay, 1945, s. 210), kuğu “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 103); King Dic: yok; Bül. Müş: quv “łabędź” (Zajączkowski, 1958, s. 42), kuw “kuğu kuşu” (Al-Turk, 2012, s. 174).

kovu

V nüshası 24b/4, D nüshası 35b/5, K nüshası 37b/1: قَوُ و: الغيبة

Çeviri yazı: kovu: el gıybe

Çeviri: Dedikodu, gıybet.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kavluq

V nüshası 24b/5-6: قَوُلُقُ: بيت الصوفان الذي للزناد

Çeviri yazı: kavluq: beyt eş şufān ellezī lil zanād

Çeviri: Eşya veya silah konulabilen ev/yer.

D nüshası 35b/6-7: قَوْلُ: بيت الصوفان الذي للزناد

Çeviri yazı: kavluḡ: beyt eş şufān ellezī lil zanād

Çeviri: Eşya veya silah konulabilen ev/yer.

K nüshası 37b/2-3: قَوْلُ: بيت الصوفان الذي للزيادة

Çeviri yazı: kavluḡ: beyt eş şufān ellezī lil ziyāde

Çeviri: Eşya veya silah konulabilen ev/yer.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ḡavurḡa

V nüshası 24b/6-7: قَوْلُ: المقلو من الحب و يقال للمقلو من اللحم قَوْلُ مَا

Çeviri yazı: ḡavurḡa: el mablū el ḡubb ve yuḡāl lil mablū min el laḡm
ḡavurma

Çeviri: Kavrulmuş buḡday, kavrulmuş et için ise, ḡavurma denir.

D nüshası 35b/7-8: قَوْلُ: المقلو من الحب و يقال للمقلو من اللحم قَوْلُ مَا

Çeviri yazı: ḡavurḡa: el mablū el ḡubb ve yuḡāl lil mablū min el laḡm
ḡavurma

Çeviri: Kavrulmuş buḡday, kavrulmuş et için ise, ḡavurma denir.

K nüshası 37b/3-4: قَوْلُ: المقلو من الحب و يقال للمقلو من اللحم قَوْلُ مَا

Çeviri yazı: ḡavurḡa: el mablū el ḡubb ve yuḡāl lil mablū min el laḡm
ḡavurma

Çeviri: Kavrulmuş buḡday, kavrulmuş et için ise, ḡavurma denir.

Sözlükler: DLT: kawurmaḡ “kavrulmuş buḡday” (Atalay, c.4, 1986, s. 283), qavurmaḡ/qawurmaḡ “ḡinta maqliyya” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 124), kawurmaḡ “kavrulmuş buḡday” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 694); CC: ḡavurḡına “ḡavurma tavası” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 495), qavurḡyna “eine art pfanne zum braten oder rästen” (Grönbech, 1942, s. 197); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: ḡavur- “ḡavurmak, kızartmak” (Eminoḡlu, 2011, s. 222); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ḡavun

V nüshası 24b/7: قَوْلُ: البطيخ الصفر

Çeviri yazı: ḡavun: el baṡṡiḡ el aṡfar

Çeviri: Sarı ḡavun.

D nüshası 35b/9: قَوْلُ: البطيخ الخضر

Çeviri yazı: ḡavun: el baṡṡiḡ el āḡḡar

Çeviri: Yeşil ḡavun, karpuz.

K nüshası 37b/5: قَوْلُ: البطيخ الصفر

Çeviri yazı: kavun: el battîh el aşfar

Çeviri: Yeşil kavun, karpuz.

Sözlükler: DLT: kagun “kavun” (Atalay, c.4, 1986, s. 250), qāyūn “melon” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 124), kagun “kavun” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 677); CC: kavun “kavun” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 510), qavun/xuvun “melone” (Grönbech, 1942, s. 114); Ter. T: kavun “kavun” (Toparlı vd, 2000, s. 114); Dur. M: kavun “kavun” (Toparlı, 2003, s. 89); Kav. K: kavun “kavun” (Toparlı vd, 1999, s. 112); Kit. E: kağun “kavun” (Eminoğlu, 2011, s. 218); Tuh. Z: kavun “kavun” (Atalay, 1945, s. 188), kowun “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 61); King Dic: qavun “melon, watermelon” (Golden, 2000, s. 157), kavun “kavun” (Güner, 2017, s. 73); Bül. Müş: yok.

ķavuk

V nüshası 24b/7, D nüshası 35b/9, K nüshası 37b/5: قَوْقُ: المثانة

Çeviri yazı: ķavuk: el meşâne

Çeviri: Mesane.

Sözlükler: DLT: kawuk “sidiklik, mesâne, kavuk” (Atalay, c.4, 1986, s. 283), qawuq “bladder” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 134), kawuk “mesâne, sidik torbası” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 694); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: ķavuk “sidik yolu, mesane” (Eminoğlu, 2011, s. 221); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķovuk

V nüshası 24b/8-9: قَوْقُ: كل مجوف فارغ و يطلق في القبجاقى على السويق

Çeviri yazı: ķovuk: kul mucevvef fâriğ ve yutlak fî el ķıbcākî ‘ala es sevîķ

Çeviri: Kovuk, içi boş olan her şey Kıpçakçada kavuta da işaret eder.

D nüshası 35b/10: قَوْقُ: كل مجوف فارغ و يطلق في القبجاقى على السويق

Çeviri yazı: ķovuk: kul mucevvef fâriğ ve yutlak fî el ķıbcākî ‘ala es sevîķ

Çeviri: Kovuk, içi boş olan her şey Kıpçakçada kavuta da işaret eder.

K nüshası 37b/5-6: قَوْقُ: كل مجوف فارغ و يطلق في القبجاقى على الذى

Çeviri yazı: ķovuk: kul mucevvef fâriğ ve yutlak fî el ķıbcākî ‘ala ellezî

Çeviri: Kovuk, içi boş olan her şey Kıpçakçada kavuta da işaret eder.

Sözlükler: DLT: kovuk “içi boş olan her şey” (Atalay, c.4, 1986, s. 350), qowuq “hollow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 144), kovuk “içi boş olan her şey” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 732); CC: kovuş “kovuk, oyuk” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 753), qovuş “leer” (Grönbech, 1942, s. 201); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: kovuk “içi boş, oyuk” (Eminoğlu, 2011, s. 234); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķavruk

V nüshası 24b/9, D nüshası 35b/11, K nüshası 37b/6-7: قاورُق: معرف و هو قيقاقي

Çeviri yazı: ķavruk: ma‘ruf ve huve kıbcākī

Çeviri: Kıpçaklarda bilinen bir yemek, kavut.

Sözlükler: Sözcük, daha önce kavut maddesinde incelenmiştir.

ķova

V nüshası 24b/10, D nüshası 35b/11, K nüshası 37b/7: قوا: الدلو

Çeviri yazı: ķova: ed delū

Çeviri: Kova.

Sözlükler: DLT: kova “kova (Oğuzca)” (Atalay, c.3, 1986, s. 237), qova “bucket” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 144), kova “Oğuz lehçesinde kova” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 732); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: koğa “kova” (Toparlı, 2003, s. 94); Kav. K: yok; Kit. E: ķova “kova” (Eminoğlu, 2011, 234); Tuh. Z: koga “koğa” (Atalay, 1945, s. 203), koğa “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 91); King Dic: qova “leather bucket, bucket” (Golden, 2000, s. 143), ķova “kova” (Güner, 2017, s. 83); Bül. Müş: yok.

ķovu

V nüshası 24b/10, D nüshası 35b/12, K nüshası 37b/7: قُوو: اللون الاغبر

Çeviri yazı: ķovu: el levn el āğbar

Çeviri: Boz rengi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ķoyun

V nüshası 24b/11, D nüshası 35b/13, K nüshası 37b/9: قُوَيْن: الغنم

Çeviri yazı: ķoyun: el ġanem

Çeviri: Koyun.

Sözlükler: DLT: koy “koyun” (Atalay, c.4, 1986, s. 351), qōy “sheep” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 144), kōy/koy “koyun”

(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 732); CC: koy “koyun” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 510), qoj/qój “schaf” (Grönbech, 1942, s. 198); Ter. T: koyun “koyun” (Toparlı vd, 2000, s. 121); Dur. M: koyun “koyun” (Toparlı, 2003, s. 94); Kav. K: koyun “koyun” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: koyun “koyun” (Eminoğlu, 2011, s. 234); Tuh. Z: koyun “koyun, iki yaşındaki koyun” (Atalay, 1945, s. 206), koyun “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 73); King Dic: qoyin “sheep” (Golden, 2000, s. 218), koyin “koyun” (Güner, 2017, s. 83); Bül. Müş: qojun “owca” (Zajaczkowski, 1958, s. 40), koyun “koyun” (Al-Turk, 2012, s. 119).

köyan

V nüshası 24b/12, D nüshası 35b/13, K nüshası 37b/9: فَيُونُ: الارنب

Çeviri yazı: köyan: el ārnab

Çeviri: Tavşan.

Sözlükler: DLT: yok; CC: koyan “tavşan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 510), qojan “hase” (Grönbech, 1942, s. 198); Ter. T: koyan “tavşan” (Toparlı vd, 2000, s. 121); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: qojan “zajac” (Zajaczkowski, 1958, s. 40), köyan “koyan, tavşan” (Al-Turk, 2012, s. 153).

kuyu

V nüshası 24b/12: فَيُونُ: المكان المستقل من بير و غيره

Çeviri yazı: kuyu: el mekân el mustefil min beyr ve gayrihe

Çeviri: Kuyu.

D nüshası 35b/13: فَيُونُ: المكان المستقل من بير و غيره

Çeviri yazı: kuyu: el mekân el mustefil min beyr ve gayrihe

Çeviri: Kuyu.

K nüshası 37b/9-10: فَيُونُ: المكان المستقل من بير و غيره

Çeviri yazı: kuyu: el mekân el mustefil min beyr ve gayrihe

Çeviri: Kuyu.

Sözlükler: DLT: kudhuğ “kuyu” (Atalay, c.4, 1986, s. 374), quduy “well” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 146), kuğug “kuyu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, v745); CC: kuyu “kuyu” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 519), quju “kuyu” (Grönbech, 1942, s. 202); Ter. T: yok; Dur. M: kuju “kuyu” (Toparlı, 2003, s. 97); Kav. K: yok; Kit. E: kuğug “kuyu” (Eminoğlu, 2011, s. 238); Tuh. Z: kuyu “kuyu” (Atalay, 1945, s. 213), kuyu “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s.

59); King Dic: quyu “well” (Golden, 2000, s. 245), kuyu “kuyu” (Güner, 2017, s. 88); Bül. Müş: qujy “studnia, dól n adale” (Zajączkowski, 1958, s. 41), kuyu “kuyu, dip, aşağı” (Al-Turk, 2012, s. 69).

ķay

V nüshası 24b/13, D nüshası 35b/14, K nüshası 37b/10: قَي: بمعنى اي

Çeviri yazı: ķay: bi ma‘na ey

Çeviri: Nerede anlamında.

Sözlükler: DLT: kayda “nerede” (Atalay, c.4, 1986, s. 284), qanda “where” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 126), kanda “yer için kullanılan soru kelimesi; nerede” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 682); CC: kayda “nerede” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 495), qajda/xajda “wo” (Grönbech, 1942, s. 189); Ter. T: yok; Dur. M: kayda “kayda” (Toparlı, 2003, s. 89); Kav. K: kayda “nerede” (Toparlı vd, 1999, s. 112); Kit. E: yok; Tuh. Z: kayda “nerede” (Atalay, 1945, s. 188), ķayda “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 46); King Dic: qay “when” (Golden, 2000, s. 314), ķay “hangi” (Güner, 2017, s. 73); Bül. Müş: yok.

ķaya

V nüshası 24b/13, D nüshası 35b/14, K nüshası 37b/10: قَيَا: الصحرة

Çeviri yazı: ķaya: eş şaħra

Çeviri: Kaya.

Sözlükler: DLT: kaya “kaya” (Atalay, c.4, 1986, s. 284), qaya “bare mountain or cliff” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 134), kaya “dağın kayası” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 695); CC: ķaya “kaya” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 729), qaja “felsen, eyn velz” (Grönbech, 1942, s. 190); Ter. T: ķaya “kaya” (Toparlı vd, 2000, s. 114); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kaya “kaya” (Atalay, 1945, s. 188), ķaya “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 114); King Dic: yok; Bül. Müş: qaja>aja “skoła” (Zajączkowski, 1958, s. 37>6), aya “kaya” (Al-Turk, 2012, s. 64).

ķay

V nüshası 24b/19: قَائِي: البرد و المطر معاً

Çeviri yazı: ķay: el bard ve al maţar ma‘en

Çeviri: Yağmurla gelen soğuk.

D nüshası 36a/6: قَائِي: البرد و المطر معاً

Çeviri yazı: ķay: el bard ve al maţar ma‘en

Çeviri: Yağmurla gelen soğuk.

K nüshası 37b/15-16: قَائِي: البرد و الطر يغا

Çeviri yazı: kay: el bard ve al turīgā (?)

Çeviri: Soğuk ve

Sözlükler: DLT: kadh “kar fırtınası, insan öldüren bora, tipi” (Atalay, c.3, 1986, s. 147), qād “blizzard” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 122), kad “insanı öldüren tipi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 674); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kayırṭmaq

V nüshası 24b/19, D nüshası 36a/6, K nüshası 37b/16: قَيْرَطْمَقُ: اللبن

Çeviri yazı: kayırṭmaq: el lebn

Çeviri: Yoğurt.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: qajyrṭamaq “mleko wielbładzie” (Zajączkowski, 1958, s. 37), kayırṭmaq “deve sütü” (Al-Turk, 2012, s. 126).

koyun

V nüshası 24b/19-21: قُيُنُ: الخلا الذي بين البطن و الثوب و البطن يقال قُيُنْمَا بَسْلَدِم ي رَبِيْتَة فِي زَلِك و هو المسمي عند الناس لعب

Çeviri yazı: koyun: el hılā ellezī beyn el baṭn ve eş şevb ve el baṭn yukāl koynumda besledim ey rabbayte fī zalik ve huve el musemmī ‘inde en nās lu‘b

Çeviri: Koyun, kucak karın ve göğüs kısmındaki bölge koyunda besleme tabiri için koynumda besledim denir.

D nüshası 36a/6-8: قُيُنُ: الخلا الذي بين البطن و الثوب و البطن يقال قُيُنْمَا بَسْلَدِم ي رَبِيْتَة فِي زَلِك و هو المسمي عند الناس بالعب

Çeviri yazı: koyun: el hılā ellezī beyn el baṭn ve eş şevb ve el baṭn yukāl koynumda besledi ey rabbayte fī zalik ve huve el musemmī ‘inde en nās bil lu‘b

Çeviri: Koyun, kucak karın ve göğüs kısmındaki bölge koyunda besleme tabiri için koynumda besledim denir.

K nüshası 37b/16-38a/1-2: قُيُنُ: الخلا الذي بين البطن و الثوب يقال قِينِم دَا بَسْلَدِم اِي رَبِيْتِه فِي ذَالِك و هو المسمي عند التايين

Çeviri yazı: koyun: el hılā ellezī beyn el baṭn ve eş şevb yukāl koynumda besledüm ey rabbayte fī zālīk ve huve el musemmī ‘inde et tāyen

Çeviri: Koyun, kucak karın ve göğüs kısmındaki bölge koynunda besleme tabiri için koynumda besledim denir.

Sözlükler: DLT: koyun “koyun, kucak” (Atalay, c.3, 1986, s. 18), qōy “bosom (gown)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 145), koy “kaftanın koyun kısmı, koyun” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 733); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: koyun “koyun” (Toparlı, 2003, s. 94); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: koyun “elbisenin içi, koynu, koltuğa doğru kısmı” (Atalay, 1945, s. 206), koyun “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 125); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kaymak

V nüshası 24b/22, D nüshası 36a/9, K nüshası 38a/3: قَيْمَقُ: مَا يَلْعُوَا عَلَيَّ
الْبَنِّ مِنَ الْقَشَطِ

Çeviri yazı: kaymak: mā ya‘lū ‘ala el lebn min el kaşıt

Çeviri: Yoğurdun üzerinde oluşan kabuk, kaymak.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: kaymak “kaymak” (Toparlı vd, 2000, s. 90); Dur. M: yok; Kav. K: kaymak “kaymak” (Toparlı vd, 1999, s. 112); Kit. E: yok; Tuh. Z: kaymak “kaymak” (Atalay, 1945, s. 189), kaymak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 139); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kuymak

V nüshası 24b/22-23: قَيْمَقُ: حَرِيرَةٌ غَلِيظَةٌ تَطْبَخُ بِالذَّهْنِ وَ هُوَ اسْمٌ لِلزَّلَابِيَّةِ اَيْضاً
Çeviri yazı: kuymak: ḥarīre ḡalıza taṭbiḥ bi’d dehn ve huve ism lil zalābiye eyzān

Çeviri: Kalın yağlı ekmek.

D nüshası 36a/10: قَيْمَقُ: حَرِيرَةٌ غَلِيظَةٌ تَطْبَخُ بِالذَّهْنِ وَ هُوَ اسْمٌ لِلزَّلَابِيَّةِ اَيْضاً

Çeviri yazı: kuymak: ḥarīre ḡalıza taṭbiḥ bi’d dehn ve huve ism lil zalābiye eyzān

Çeviri: Kalın yağlı ekmek.

K nüshası 38a/3-4: قَيْمَقُ: حَرِيرَةٌ غَلِيظَةٌ تَطْبَخُ بِالذَّهْنِ وَ هُوَ اسْمٌ لِلزَّلَابِيَّةِ اَيْضاً

Çeviri yazı: kıymak: ḥarīre ḡalıza taṭbiḥ bi’d dehn ve huve ism lil zalābiye eyzān

Çeviri: Kalın yağlı ekmek.

Sözlükler: DLT: kuyma “bir çeşit yağlı ekmek” (Atalay, c.3, 1986, s. 173), quyma “type of bread; tool manufactured by casting” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 145), kuyma “bir çeşit yağlı ekmek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 752); CC: yok; Ter. T: yok; Dur.

M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kuyruk

V nüshası 25a/1: **فَيْرُوقُ: الزنب**

Çeviri yazı: kuyruk: ez zunub

Çeviri: Kuyruk.

D nüshası 36a/11: **فَيْرُوقُ: الزنب**

Çeviri yazı: kuyruk: ez zunub

Çeviri: Kuyruk.

K nüshası 38a/5-6: **فَيْرُوقُ: الزنب و ظهر و جعه يقال**

Çeviri yazı: kuyruk: ez zunub ve zahir ve ca' yukāl

Çeviri: Kuyruk ve sırt.

Sözlükler: DLT: kudhruk “kuyruk” (Atalay, c.4, 1986, s. 374), qudruc “danab” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 146), kudruk “kuyruk” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 745); CC: kuyruk “kuyruk” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 519), qujruq “schwanz” (Grönbech, 1942, s. 202); Ter. T: kuyruğ yağı “kuyruk yağı” (Toparlı vd, 2000, s. 126); Dur. M: kuruğ yağı “kuyruk yağı” (Toparlı, 2003, s. 97); Kav. K: yok; Kit. E: kuyruk “kuyruk” (Eminoğlu, 2011, s. 240); Tuh. Z: kuyruk “kuyruk” (Atalay, 1945, s. 213), kuyruk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 43); King Dic: quyruc “fat tail (of sheep)” (Golden, 2000, s. 155), kuyruk “kuyruk” (Güner, 2017, s. 88); Bül. Müş: qujruq “ogon; tlusty ogon barani” (Zajaczkowski, 1958, s. 41), kuyruk “kuyruk, koyun kuyruğu” (Al-Turk, 2012, s. 123).

ķayır

V nüshası 25a/3, D nüshası 36a/13, K nüshası 38a/7: **قَيْرُ: الرمل الغليظ**

Çeviri yazı: ķayır: er reml el ğaliz

Çeviri: Kalın kum.

Sözlükler: DLT: kayır “kum” (Atalay, c.4, 1986, s. 285), qayir trampled (ground)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 135), kayır “kum, yumuşak zeminli toprak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 695); CC: yok; Ter. T: ķayır “kalın kum” (Toparlı vd, 2000, s. 115); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kayır “kum tepesi, dalgalı kumdan meydana gelmiş olan tepecikler” (Atalay, 1945, s. 189), ķayır “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 133); King Dic:

yok; Bül. Müş: qajyr “piasek” (Zajączkowski, 1958, s. 37), qayır “kalın kum” (Al-Turk, 2012, s. 79).

quyuncı

V nüshası 25a/3, D nüshası 36a/14, K nüshası 38a/7: قُيُنْجِي: الصايغ

Çeviri yazı: quyuncı: eş şâyî

Çeviri: Kuyumcu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: quyumcı “gümüşçü” (Toparlı vd, 2000, s.); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kuyum- “kalıba dökmek” (Atalay, 1945, s. 213), quyumdı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 117); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kıyma

V nüshası 25a/3-4, D nüshası 36a/14, K nüshası 38a/7-8: قَيِّمًا: نوع من الطبخ معروف

Çeviri yazı: kıyma: nev‘ min eṭ ṭabīḥ ma‘rūr

Çeviri: Bilinen bir yemek.

Sözlükler: DLT: kıyma “kıyılmış” (Atalay, c.3, 1986, s. 173), qıyma “type of noodler” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 139), kıyma ügre “serçe dili şeklinde svrtililerek kesilen bir tür erişte” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 717); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kıyma “kıyma” (Atalay, 1945, s. 200), kıyma “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 160); King Dic: qıyma “minced meal” (Golden, 2000, s. 293), kıyma “kıyılmış et, kıyma” (Güner, 2017, s. 79); Bül. Müş: yok.

qaydan

V nüshası 25a/4, D nüshası 36a/14, K nüshası 38a/8: قَيْدَنْ: علم

Çeviri yazı: qaydan: ‘alem

Çeviri: Özel isim.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

qayış

V nüshası 25a/4: قَيِّش: السير

Çeviri yazı: qayış: es seyr

Çeviri: Kayış.

D nüshası 36a/15: قَيِّش: السير

Çeviri yazı: qayış: es seyr

Çeviri: Kayış.

K nüshası 38a/8: قَيْشُ

Çeviri yazı: kayış: Açıklama verilmemiştir.

Çeviri: Kayış.

Sözlükler: DLT: kadhiş “kayış” (Atalay, c.4, 1986, s. 249), qadış “leather strap” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 123), kağış “kesilen hayvanların derisinden yapılan kayış” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 675); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: kayış “kayış” (Toparlı, 2003, s. 89); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kayış “kayış” (Atalay, 1945, s. 189), qayış “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 105); King Dic: qayîş “strap, thong, belt” (Golden, 2000, s. 290), kayış “(at takımında) kayış” (Güner, 2017, s. 73); Bül. Müş: yok.

kuyaş

V nüshası 25a/5: قَيْشُ: شعاع الشمس و يطلق ايضا علي الشمس

Çeviri yazı: kuyaş: şu‘ā‘ eş şems ve yutlak eyzân ‘ala eş şems

Çeviri: Güneş ışığı ve aynı zamanda güneşe de işaret eder.

D nüshası 36b/1: قَيْشُ: شعاع الشمس و يطلق ايضا علي الشمس

Çeviri yazı: kuyaş: şu‘ā‘ eş şems ve yutlak eyzân ‘ala eş şems

Çeviri: Güneş ışığı ve aynı zamanda güneşe de işaret eder.

K nüshası 38a/9-10: قَيْشُ: شعاع الشمس و يطلق ايضا علي الشمس

Çeviri yazı: kuyaş: şu‘ā‘ eş şems ve yutlak eyzân ‘ala eş şems

Çeviri: Güneş ışığı ve aynı zamanda güneşe de işaret eder.

Sözlükler: DLT: kuyaş “güneş, koyu sıcak, güneşin şiddetli vurması” (Atalay, c.4, 1986, s. 390), quyaş>qoyâş (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 153), koyaş “şiddetli sıcaklığın ısı ve güneş vurmasının şiddeti” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 752); CC: kuyaş “güneş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 767), qujaş “sonne” (Grönbech, 1942, s. 202); Ter. T: kuyaş “güneş ışığı” (Toparlı vd, 2000, s. 126); Dur. M: yok; Kav. K: kuyaş “güneş ışığı” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: kuyaş “güneş” (Eminoğlu, 2011, s. 240); Tuh. Z: kuyaş “ışık, aydınlık” (Atalay, 1945, s. 213), qoyaş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 108); King Dic: yok; Bül. Müş: qujaş “słońce, światło, słaneczne” (Zajączkowski, 1958, s. 40), kuyaş “kuyaş, güneş, güneş ışığı” (Al-Turk, 2012, s. 50).

kebe

V nüshası 25a/7: كَبَا: منتفخ البطن منه كبردي

Çeviri yazı: kebe: muntafih el baṭn minhe keberdi

Çeviri: Şişmiş karın ve bu sözcükten kebermek şekli üretilmiştir.

D nüshası 36b/2: كَبَا: منتفخ البطن منه كبردي

Çeviri yazı: kebe: muntafih el batn minhe keberdi

Çeviri: Şişmiş karın ve bu sözcükten kebermek şekli üretilmiştir.

K nüshası 38a/10-11: كَبَا: منتفخ البطن منه كبردي

Çeviri yazı: kebe: muntafih el batn minhe keberdi

Çeviri: Şişmiş karın ve bu sözcükten kebermek şekli üretilmiştir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kabe “gebe, karınlı, karnı büyük” (Atalay, 1945, s. 190), kebe “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 114); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kebermek

V nüshası 25a/7, D nüshası 36b/2, K nüshası 38a/11: كَبَرُ مَاكَ: النفخة

Çeviri yazı: kebermek: en nufha

Çeviri: Şişkinlik, şişirmek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kep

V nüshası 25a/7: كَبْ: القالب

Çeviri yazı: kep: el kâlîb

Çeviri: Kep, kalıp.

D nüshası 36b/3: كَبْ: القالب

Çeviri yazı: kep: el kâlîb

Çeviri: Kep, kalıp.

K nüshası 38a/11: كَبْ: القالب

Çeviri yazı: kip: el kâlîb

Çeviri: Kep, kalıp.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kep “kalıp” (Atalay, 1945, s. 195), kep “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 141); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

küp

V nüshası 25a/8, D nüshası 36b/3, K nüshası 38a/11: كُبْ: الزير

Çeviri yazı: küp: ez zır

Çeviri: Küp.

Sözlükler: DLT: küp “küp” (Atalay, c.4, 1986, s. 399), küp “vat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 114), küp “küp” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 756); CC: yok; Ter. T: küp “küp” (Toparlı vd,

2000, s. 127); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: küp “küp” (Atalay, 1945, s. 214), küp “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 101); King Dic: küp “large vessel, jar” (Golden, 2000, s. 148), küp “küp” (Güner, 2017, s. 90); Bül. Müş: yok.

köp

V nüshası 25a/8: كُبْ: الكثير

Çeviri yazı: köp: el keşir

Çeviri: Çok, fazla.

D nüshası 36b/3: كُبْ: الكثير

Çeviri yazı: köp: el keşir

Çeviri: Çok, fazla.

K nüshası 38a/12-13: كُبْ: الكثير اي هذا كثير و كذلك جُفْتُزْ أَكْشُرْ دَلْمُزْ كله هذا كثير

Çeviri yazı: köp: el keşir ey hezā keşir ve kezalik çoktur öküştür delümdür kullihe hezā keşir

Çeviri: Çok, fazla bununla birlikte çoktur, öküştür ve delümdür kullanılır bunların hepsi aynı anlamdadır.

Sözlükler: DLT: köp “çok, bütün, hep, saç ve ağaç hakkında, gür, ıstık” (Atalay, c.4, 1986, s. 362), köp “thrick, dense” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 110), köp “gür, bol, sık ve dolaşık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 739); CC: köp “çok, daha çok” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 758), köp “viel, sehr” (Grönbech, 1942, s. 153); Ter. T: köp “çok” (Toparlı vd, 2000, s. 123); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: köp “çok, hep, bütün” (Eminoğlu, 2011, s. 236); Tuh. Z: köp “hayli, çok” (Atalay, 1945, s. 208), köp “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 144); King Dic: köp “much” (Golden, 2000, s. 268), köp “çok” (Güner, 2017, s. 85); Bül. Müş: yok.

köpük

V nüshası 25a/9-10, D nüshası 36b/5, K nüshası 38a/13: كُبْكَ: الرغوه

Çeviri yazı: köpük: er rağve

Çeviri: Köpük.

Sözlükler: DLT: köpük(ğ) “köpük” (Atalay, c.4, 1986, s. 362), köpük “zabad” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 110), köpük/köpik “su köpüğü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 739); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: köpük “tüylü köpek” (Toparlı, 2003, s. 95); Kav. K: yok; Kit. E: köpik(ğ) “köpük” (Eminoğlu, 2011, s. 236); Tuh. Z: köpük “köpük” (Atalay, 1945, s. 208), köpük “anlam verilmemiş”

(Al-Turk, 2006, s. 96); King Dic: yok; Bül. Müş: köbäk “piana” (Zajączkowski, 1958, s. 31), köbek “köpük” (Al-Turk, 2012, s. 132).

köpek

V nüshası 25a/10, D nüshası 36b/5-6, K nüshası 38a/13-14: كُئِبْ: الكلب الكثير الشعر و يسمى به علما

Çeviri yazı: köpek: el kelb el keşir eş şa‘r ve yusemmi ‘allama

Çeviri: Çok tüylü köpek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: köpek “köpek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 513), yok (Grönbech, 1942, s.); Ter. T: köpek “it, köpek” (Toparlı vd, 2000, s. 123); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: köpäk pies a długiej sierści” (Zajączkowski, 1958, s. 31), köpek “köpek, çok tüylü köpek” (Al-Turk, 2012, s. 157).

küpür

V nüshası 25a/10, D nüshası 36b/6, K nüshası 38a/14: كُئِر: الصندوق

Çeviri yazı: köpür: eş şandūk

Çeviri: Sandık, kutu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: köbürçük “sandık, kutu” (Atalay, 1945, s. 206), köbürçük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 116); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

küpe

V nüshası 25b/11: كُيَا: القرط في الاذن و يطلق ايضا علي ثياب الحزن

Çeviri yazı: küpe: el ẓarat fī el ūzn ve yuṭlaḳ eyzān ‘ala şeyāb el ḥuẓn

Çeviri: Küpe, aynı zamanda zırh.

D nüshası 36b/6-7: كُيَا: القرط في الاذن و يطلق ايضا علي ثياب الحزن

Çeviri yazı: küpe: el ẓarat fī el ūzn ve yuṭlaḳ eyzān ‘ala şeyāb el ḥuẓn

Çeviri: Küpe, aynı zamanda zırh.

K nüshası 38a/15: كُيَا: القرط في الاذن و يطلق ايضا علي ثياب الحزن

Çeviri yazı: küpe: el ẓarat fī el ūzn ve yuṭlaḳ eyzān ‘ala şeyāb el ḥuẓn

Çeviri: Küpe, aynı zamanda zırh.

Sözlükler: DLT: küpe “küpe” (Atalay, c.3, 1986, s. 217), küpä “earning” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 114), küpe “küpe” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 756); CC: köbe “örme zırh” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 519), kübe “ringpanzer” (Grönbech, 1942, s. 157); Ter. T: küpe “zırh” (Toparlı vd, 2000, s. 126); Dur. M:

yok; Kav. K: yok; Kit. E: küpe “küpe” (Eminoğlu, 2011, s. 241); Tuh. Z: küpe “küpe” (Atalay, 1945, s. 214), küpe “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 100); King Dic: küpe “earning” (Golden, 2000, s. 304), küpe “küpe” (Güner, 2017, s. 90); Bül. Müş: yok.

köprü

V nüshası 25a/11-12, D nüshası 36b/7-8, K nüshası 38a/16: كُجْرُو
الجرس و في التركماني الفطرة

Çeviri yazı: köprü: el caras ve fi et turkmānī el faẓra

Çeviri: Köprü, Türkmençe büyük asma köprü.

Sözlükler: DLT: köprüğ “köprü” (Atalay, c.4, 1986, s. 362), köprüğ “bridge” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 110), köprüğ “köprü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 739); CC: köprü “köprü” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 514), köprü “brücke” (Grönbech, 1942, s. 153); Ter. T: köpri “köprü” (Toparlı vd, 2000, s. 123); Dur. M: köbür “köprü” (Toparlı, 2003, s. 95); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: köpri “köprü” (Atalay, 1945, s. 208), köpri “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 73); King Dic: köprük “bridge (covered by a kiask/inn)” (Golden, 2000, s. 249), köprük “köprü” (Güner, 2017, s. 85); Bül. Müş: köpri “most” (Zajaczkowski, 1958, s. 32), köpri “köprü” (Al-Turk, 2012, s. 74).

köbek

V nüshası 25a/12, D nüshası 36b/7-8, : كُبَّكْ: بالباء الخالصة السره :

Çeviri yazı: köbek: bil bā’ el ḥālīşa es sır

Çeviri: Göbek çukuru, b harfî ile söylenir.

K nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: göbek “göbek” (Toparlı vd, 2000, s. 95); Dur. M: köbek “göbek” (Toparlı, 2003, s. 95); Kav. K: yok; Kit. E: köbek(g) “göbek, göbek bağı” (Eminoğlu, 2011, s. 235); Tuh. Z: köbek “göbek” (Atalay, 1945, s. 206), köbek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 103); King Dic: köbek “navel” (Golden, 2000, s. 104), köbek “göbek” (Güner, 2017, s. 84); Bül. Müş: yok.

kepek

V nüshası 25a/13: كَبَّكْ: النخالة

Çeviri yazı: kepek: en naḥāle

Çeviri: Kepek.

D nüshası 36b/8-9: كَبْكُ: النخالة

Çeviri yazı: kepek: en naḥāle

Çeviri: Kepek.

K nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: kepek “unda ve başta bulunan kepek” (Atalay, c.4, 1986, s. 301), kâpâk “bran” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 102), kepek “kepek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 704); CC: kebek “kepek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 497), kebek “kleie” (Grönbech, 1942, s. 135); Ter. T: yok; Dur. M: kepek “kepek” (Toparlı, 2003, s. 90); Kav. K: kepek “kepek” (Toparlı vd, 1999, s. 113); Kit. E: yok; Tuh. Z: kepek “kepek” (Atalay, 1945, s. 195), kepek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 116); King Dic: kebek “bran” (Golden, 2000, s. 294), kebek “un elendikten sonra elek üstünde kalan kabuk kırıntıları kepek” (Güner, 2017, s. 74); Bül. Müş: kâbâk “otrëby” (Zajaczkowski, 1958, s. 28), kebek “kepek” (Al-Turk, 2012, s. 130).

kepçe

V nüshası 25a/13, D nüshası 36b/9, K nüshası 38a/16: كَبْجَا: المغرفة الصغيرة

Çeviri yazı: kepçe: el mağrafa eş sağāre

Çeviri: Küçük kaşık.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

köpkök

V nüshası 25a/13-14: كُبْكُكُ: الشديد الزرقه و قال لي شيخا فخرالدين هو بالميم بادل الباء

Çeviri yazı: köpkök: eş şedīd ez zarḳa ve ḳāl lī şeyḥunā faḥreddīn huve bil mīm beddel el bā

Çeviri: Koyu mavi, Şeyhimiz Fahreddin mim harfinin be harfine çevrildiğini söyler.

D nüshası 36b/9-10: كُبْكُكُ: الشديد الزرقه و قال لي شيخا فخرالدين هو بالميم بادل الباء

Çeviri yazı: köpkök: eş şedīd ez zarḳa ve ḳāl lī şeyḥunā faḥreddīn huve bil mīm beddel el bā

Çeviri: Koyu mavi, Şeyhimiz Fahreddin mim harfinin be harfine çevrildiğini söyler.

K nüshası 38b/1-2: كُبْكُكُ: الشديد الزرقه و قال لي شيخا فخرالدين هو بالميم بادل الباء

Çeviri yazı: köpkök: eş şedîd ez zarğa ve kâl lî şeyḥunâ fahreddîn huve bil mîm beddel el bâ

Çeviri: Koyu mavi, Şeyhimiz Fahreddin mim harfinin be harfine çevrildiğini söyler.

Sözlükler: DLT: köpkök “gömkök” (Atalay, c.4, 1986, s. 356), kömkök/köpkök “deep gray” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 108), köm(kök) “Oğuz lehçesinde gri renk için kullanılan mübalağa sözü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 736); CC: yok; Ter. T: künkök “gömkök, masmavi” (Toparlı vd, 2000, s. 126); Dur. M: kömkök “masmavi” (Toparlı, 2003, s. 95); Kav. K: köpkök “masmavi” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kibi

V nüshası 25a/15, D nüshası 36b/10, K nüshası 38b/2: كِبِي: بمعنى مثل

Çeviri yazı: kibi: bi ma‘na meşel

Çeviri: Benzer anlamında.

Sözlükler: DLT: kibi “gibi” (Atalay, c.4, 1986, s. 328), kepi “like” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 102), kipi “Oğuzlarda gibi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 721); CC: kibi “gibi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 742), kibi “wie” (Grönbech, 1942, s. 142); Ter. T: yok; Dur. M: kibik “gibi” (Toparlı, 2003, s. 93); Kav. K: kibi “gibi” (Toparlı vd, 1999, s. 115); Kit. E: yok; Tuh. Z: kibi “gibi, yakın için benzetme edatı” (Atalay, 1945, s. 201), kibi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 115); King Dic: kibi “like” (Golden, 2000, s. 311), kibi “gibi, benzer” (Güner, 2017, s. 80); Bül. Müş: kâbi “jak (porównanie)” (Zajaczkowski, 1958, s. 28), kebi “gibi” (Al-Turk, 2012, s. 220).

kepes

V nüshası 25a/15-16: كَبَسَ: الكلوته و ساير ما يغطي الراس به

Çeviri yazı: kepes: el kılote ve sâyîr mā yuğattî er rās bihe

Çeviri: Baş örtmek için kullanılan nesne.

D nüshası 36b/11-12: كَبَسَ: الكلوته و ساير ما يغطي الراس به

Çeviri yazı: kepes: el kılote ve sâyîr mā yuğattî er rās bihe

Çeviri: Baş örtmek için kullanılan nesne.

K nüshası 38b/2-3: كَبَسَ: الكلوته و ساير ما يغطي الراس به

Çeviri yazı: kepes: el kılote ve sāyīr mā yuğattī er rās bihe

Çeviri: Baş örtmek için kullanılan nesne.

Sözlükler: DLT: kebez “pamuk” (Atalay, c.4, 1986, s. 289), kăbâz “cotton” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 99), kebez “pamuk” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 697); CC: kepes “şapka, börk, külah” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 500), kepes “mütze” (Grönbech, 1942, s. 138); Ter. T: kebeş “börk, kalpak ve başa geçirilen sair şeyler” (Toparlı vd, 2000, s. 115); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ketük

V nüshası 25a/17, D nüshası 37a/1, K nüshası 38b/4: كَتُك: التلم

Çeviri yazı: ketük: eş selm

Çeviri: Gedik.

Sözlükler: Sözcük, daha önce kedük maddesinde incelenmiştir.

ketik

V nüshası 25a/17, D nüshası 37a/1, K nüshası 38b/3-4: كَتِك: الافرم

Çeviri yazı: ketik: el āfram

Çeviri: Diş kırılmasından dolayı oluşan boşluk.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: ketik “gedik” (Atalay, 1945, s. 197), ketik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 162); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ketüren

V nüshası 25a/18-19: كَتُرُن: الذي جا بالشئ اصله كَتُرْغَن فحرفت الغين و اصله كَتُرْدِي

Çeviri yazı: ketüren: ellezī cā bi’ş şey’ āşlıha ketürgen faḥurrifat el ḡayn ve āşlıha ketürdi

Çeviri: Bir şey getiren aslı ketürgen’dir gayn harfi düşürülmüştür sözcük de ketürdi’den üremiştir.

D nüshası: yok.

K nüshası 38b/4-8: كَتُرُن: الذي جاء بالشئ اصله كَتُرْغَن فحذفت الغين و اصله كَتُرْدِي كَتُرْدِي و ثر للتعدية لانه متفرع عن كلدي و جا في كَتُرْن حذفت الام و حذف الغين فاذن كان اصله كَتُرْغَن كَتُرْدِي حمل

Çeviri yazı: ketüren: ellezī cā bi’ş şey’ āşlıha ketürgen faḥurrifat el ḡayn ve āşlıha ketürdi keltürdi ve tur/tür li’t ta’addī lā ānnahu muteferri’ ‘ann keldi ve cā fī ketüren ḥazafet el lām ḥazef el ḡayn fāzan kân āşlıha keltürgen ketürdi ḥaml

Çeviri: Bir şey getiren aslı ketürğen'dir gayn harfî düşürülmüştür sözcük de ketürdi'den üremiştir, ğ sesi erimiştir ve keltürğen ketürdi şekline girmiştir.

Sözlükler: DLT: keltür- “getirtmek” (Atalay, c. 4, 1986, s. 298), kældür- “ji’ bi-” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 101), keldür- “getirmek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 701); CC: keltür- “getirmek” (Argunşah ve Güner, 2015, 499), keltiriş- “beim bringen helfen” (Grönbech, 1942, s. 137); Ter. T: keltür- “getirmek” (Toparlı vd, 2000, s. 116); Dur. M: keltir- “getirmek” (Toparlı, 2003, s. 90); Kav. K: keltir- “getirmek” (Toparlı vd, 1999, s. 113); Kit. E: keltür- “getirmek” (Eminoğlu, 2011, s. 223); Tuh. Z: ketir- “getirmek” (Atalay, 1945, s. 197), ketirdi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 77); King Dic: keltür- “bring” (Golden, 2000, s. 66), keltür- “getirmek” (Güner, 2017, s. 75); Bül. Müş: yok.

köt

V nüshası 25a/21, D nüshası 37a/2, K nüshası 38b/8: كُتْ: الدبر

Çeviri yazı: köt: ed dubur

Çeviri: Göt, dubur.

Sözlükler: DLT: köt “göt, arka” (Atalay, c.4, 1986, s. 267), köt “pasterior” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 111), köt “göt, kıç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 742); CC: köt “kaba et, kıç” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 515), köt “hinterer, der ars” (Grönbech, 1942, s. 155); Ter. T: köt “oturak yeri, kıç” (Toparlı vd, 2000, s. 123); Dur. M: köt “göt” (Toparlı, 2003, s. 96); Kav. K: köt “kıç” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: yok; Tuh. Z: köt “kıç, göt” (Atalay, 1945, s. 209), köt “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 90); King Dic: köt “buttocks” (Golden, 2000, s. 104), köt “anüs” (Güner, 2017, s. 85); Bül. Müş: yok.

kete

V nüshası 25a/21-22, D nüshası 37a/2, K nüshası 38b/9: كَتَا: الخشتان

Çeviri yazı: kete: el ḥaştān

Çeviri: Kete.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ketelük/ketülük

V nüshası 25a/22: كَتْلُوك: الحلقوم

Çeviri yazı: ketelük: el ḥalkūm

Çeviri: Boğaz.

D nüshası 37a/3: كَتْلُوك: الحلقوم

Çeviri yazı: ketelük: el halkūm

Çeviri: Boğaz.

K nüshası 38b/9: كَتْلُوك: هكذا

Çeviri yazı: ketelük: he kezā

Çeviri: ?

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

keçe

V nüshası 25b/1, D nüshası 37a/4, K nüshası 38b/11: كَچَا: اللباد
بالتركماني و كيز بالقبجاق

Çeviri yazı: keçe: el libād bi't turkmānī ve kiyiz bil kıbcākī

Çeviri: Türkmençe keçe Kıpçakça kiyiz.

Sözlükler: DLT: keçe “keçe” (Atalay, c.3, 1986, s. 219), kâcā “felt” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 99), keçe “Oğuzcada keçe” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 697); CC: kiyiz “keçe” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 507), kijiz “filzdecke” (Grönbech, 1942, s. 142); Ter. T: keçe “keçe” (Toparlı vd, 2000, s. 115); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: keçe “felt” (Golden, 2000, s. 147), keçe “keçe” (Güner, 2017, s. 74); Bül. Müş: yok.

köç

V nüshası 25b/1-2: كُج: الطعن اذا كان فيه النساء

Çeviri yazı: köç: ez za'n izā kân fihe en nisā

Çeviri: İçerisinde kadınların (kadınların olması gerekli) olduğu büyük göç topluluğu.

D nüshası 37a/4-5: كُج: الطعن اذا كان فيه النساء

Çeviri yazı: köç: ez za'n izā kân fihe en nisā

Çeviri: İçerisinde kadınların (kadınların olması gerekli) olduğu büyük göç topluluğu.

K nüshası 38b/11-12: كُج: الطعن اذا كان فيه النساء

Çeviri yazı: köç: ez za'n izā kân fihe en nisā

Çeviri: İçerisinde kadınların (kadınların olması gerekli) olduğu büyük göç topluluğu.

Sözlükler: DLT: köç “göç” (Atalay, c.4, 1986, s. 354), köc “moving camp, going on campaign, hour or while” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 107), köç “göç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 733); CC:

köç- “göçmek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 754), köc- “fartziehen” (Grönbech, 1942, s. 149); Ter. T: köç- “göç” (Toparlı vd, 2000, s. 121); Dur. M: yok; Kav. K: köç- “göçmek” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: köç “göç” (Eminoğlu, 2011, s. 235); Tuh. Z: yok; King Dic: köçğıl “depart, move away” (Golden, 2000, s. 75), köç- “göçmek” (Güner, 2017, s. 84); Bül. Müş: köc “wymarz (ludóus koczowniczych), koczowisko” (Zajaczkowski, 1958, s. 31), köç/ş “göç, bir kabilenin yer değiştirmesi” (Al-Turk, 2012, s. 102).

köçken

V nüshası 25b/3, D nüshası 37a/6, K nüshası 38b/13: كُجْكُن: النسر

Çeviri yazı: köçken: en nasr

Çeviri: Kartal.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: köçken “kartal” (Toparlı vd, 2000, s. 122); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: köçikän “rodzaj sępe” (Zajaczkowski, 1958, s. 31), köçiken “bir akbaba kuşu nevi” (Al-Turk, 2012, s. 171).

keçi

V nüshası 25b/3: كَجِي: المعزي و بالقبجاقِي أَجَكِي

Çeviri yazı: keçi: el mi‘za ve bil kıbcākī ečki

Çeviri: Keçi, Kıpçakça ečki şeklindedir.

D nüshası 37a/6: كَجِي: المعزلي و يقال بالقبجاقِي أَجَكِي

Çeviri yazı: keçi: el mi‘zli ve yukāl bil kıbcākī öčki/öçkü

Çeviri: Keçi, Kıpçakça öčki/öçkü.

K nüshası 38b/13: كَجِي: المعزي و بالقبجاقِي اجكي

Çeviri yazı: keçi: el mi‘zī ve bil kıbcākī ečki

Çeviri: Keçi, Kıpçakça ečki şeklindedir.

Sözlükler: DLT: keçi “keçi” (Atalay, c.3, 1986, s. 219), kâçi “goat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 99), keçi “Oğuzcada keçi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 697); CC: yok; Ter. T: keçi “keçi” (Toparlı vd, 2000, s. 115); Dur. M: keşi “keçi” (Toparlı, 2003, s. 91); Kav. K: keçi “keçi” (Toparlı vd, 1999, s. 112); Kit. E: yok; Tuh. Z: keçi “keçi” (Atalay, 1945, s. 190), keçi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 73); King Dic: keçi “goat” (Golden, 2000, s. 167), keçi “keçi” (Güner, 2017, s. 74); Bül. Müş: kâçi “koza” (Zajaczkowski, 1958, s. 28), keçi “keçi” (Al-Turk, 2012, s. 121).

kiçi

V nüshası 25b/3-4: كچي: الصغير و صغيره بالتركماني كُجُكُ و بالقبجاقى كَجِكِنَا و هو علم ايضا

Çeviri yazı: kiçi: eş sağır ve sağire bi't turkmānī küçücük ve bil kıbcākī kiçkine ve huve 'alem eyzān

Çeviri: Küçük, Türkmençe küçücük Kıpçakça kiçkine şeklindedir.

D nüshası 37a/6-8: كچي: الصغير و صغيره بالتركماني كُجُكُ و بالقبجاقى كَجِكِنَا و هو علم ايضا

Çeviri yazı: kiçi: eş sağır ve sağire bi't turkmānī küçücük ve bil kıbcākī kiçkine ve huve 'alem eyzān

Çeviri: Küçük, Türkmençe küçücük Kıpçakça kiçkine şeklindedir.

K nüshası 38b/13-15: كچي: الصغير و تصغيره بالتركماني كُجُكُ و بالقبجاقى كَجِكِنَا و هو علم ايضا

Çeviri yazı: kiçi: eş sağır ve sağire bi't turkmānī küçücük ve bil kıbcākī kiçkine ve huve 'alem eyzān

Çeviri: Küçük, Türkmençe küçücük Kıpçakça kiçkine şeklindedir.

Sözlükler: DLT: kiçik “küçük, küçüklük” (Atalay, c.4, 1986, s. 328), kiçig “small” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 105), kiçig “küçük” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 719); CC: kiçi “küçük” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 719), kiçi “küçük” (Grönbech, 1942, s. 505); Ter. T: yok; Dur. M: kiçkez tağ “küçük dağ” (Toparlı, 2003, s. 93); Kav. K: küçkez “küçük” (Toparlı vd, 1999, s. 115); Kit. E: kiçig “küçük, az” (Eminoğlu, 2011, s. 231); Tuh. Z: kikez “küçücük (kiçkez)” (Atalay, 1945, s. 201), kiçi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 37); King Dic: kiçik “small, little” (Golden, 2000, s. 127), kiçik “küçük” (Güner, 2017, s. 80); Bül. Müş: yok.

keçüt

V nüshası 25b/5, D nüshası 37a/8, K nüshası 38b/15: كَجُتْ: المخاضه

Çeviri yazı: keçüt: el muhāza

Çeviri: Geçit, boğaz.

Sözlükler: DLT: keçik “köprü, geçit” (Atalay, c.4, 1986, s. 290), kâçig “ford” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 99), keçig “geçit” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 698); CC: yok; Ter. T: keçüt “geçit” (Toparlı vd, 2000, s. 115); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: keç- “geçmek” (Eminoğlu, 2011, s. 222); Tuh. Z: keş- “geçmek” (Atalay, 1945, s. 196), keşti “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 77); King Dic: kecğıl “pass” (Golden, 2000, s. 75), keç- “geçmek”

(Güner, 2017, s. 74); Bül. Müş: kâcüt “bród” (Zajączkowski, 1958, s. 28), keçüt “bir nehrin geçit yeri” (Al-Turk, 2012, s. 85).

keçe

V nüshası 25b/5: كَجَا: المسَا

Çeviri yazı: keçe: el mesā

Çeviri: Gece.

D nüshası 37a/8: كَجَا: المسَا

Çeviri yazı: keçe: el mesā

Çeviri: Gece.

K nüshası 38b/15: كَجَا: المسا كجا بلدي اي صار المسا

Çeviri yazı: keçe: el mesā keçe boldı ey şār el mesā

Çeviri: Gece, akşam oldu anlamında keçe boldı denir.

Sözlükler: DLT: kēçe “gece” (Atalay, c.3, 1986, s. 219), keĉä “night” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 99), keçe/kiçe “gece” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 697); CC: kēçe “gece” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 731), keĉe/kiĉe “naucht” (Grönbech, 1942, s. 135); Ter. T: kiçe “gece” (Toparlı vd, 2000, s. 119); Dur. M: yok; Kav. K: keçe “akşam” (Toparlı vd, 1999, s. 112); Kit. E: kiçe “gece” (Eminoğlu, 2011, s. 230); Tuh. Z: keçe “gece” (Atalay, 1945, s. 190), keçe “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 150); King Dic: keĉe “night” (Golden, 2000, s. 135), kēçe “gece” (Güner, 2017, s. 74); Bül. Müş: yok.

küç

V nüshası 25b/6: كُجُ: القوة يقال كُجُ بَرْدِي اي نصره و قواه

Çeviri yazı: küç: el kuvve yukāl küç berdi ey naşra ve kuvvāh

Çeviri: Güç, güç vermek anlamında küç berdi denir.

D nüshası 37a/8-9: كُجُ: القوة و يقال كُجُ بَرْدِي اي نصره و قواه

Çeviri yazı: küç: el kuvve ve yukāl küç berdi ey naşra ve kuvvāh

Çeviri: Güç, güç vermek anlamında küç berdi denir.

K nüshası 38b/16: كُجُ: القوة يقال كُجُ بَرْدِي اي نصره و قواه

Çeviri yazı: küç: el kuvve yukāl küç berdi ey naşra ve kuvvāh

Çeviri: Güç, güç vermek anlamında küç berdi denir.

Sözlükler: DLT: küç “kuvvet, zor, güç, zulüm” (Atalay, c.4, 1986, s. 392), küĉ “strength, violence” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 113), küĉ/küĉ “güç, kuvvet” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 753); CC: küç “kuvvet, güç, zor, zorluk” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 767), küĉ “kraft” (Grönbech, 1942, s. 157); Ter. T: küçlü “güçlü”

(Toparlı vd, 2000, s. 126); Dur. M: küç “güç” (Toparlı, 2003, s. 97); Kav. K: küçli “güçlü” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: küç “güç, kuvvet, zor, zulüm, eziyet” (Eminoğlu, 2011, s. 240); Tuh. Z: küçli “güçlü, kuvvetli” (Atalay, 1945, s. 213), küçli “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 214); King Dic: küçlü “strong” (Golden, 2000, s. 268), küçlü “güçlü” (Güner, 2017, s. 89); Bül. Müş: yok.

keçit

V nüshası: yok.

D nüshası 37a/12: كَجِثْ: المخاضه

Çeviri yazı: keçit: el muḥāza

Çeviri: Geçit.

K nüshası: yok.

Sözlükler: Sözcük, daha önce keçüt maddesinde incelenmiştir.

küçük

V nüshası: yok.

D nüshası 37a/12: كُجُكْ: الجرو

Çeviri yazı: küçük: el carū

Çeviri: Köpek yavrusu.

K nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: küçük “köpek yavrusu” (Toparlı vd, 2000, s. 126); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: küçük “köpek yavrusu” (Atalay, 1945, s. 213), küçük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 75); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

küçük

V nüshası: yok.

D nüshası 37a/12-13: كُجُكْ: الابتر و يسمى به كُجُكُثْ اي كلب ابتر اي بلازنب

Çeviri yazı: küçük: el ābtar ve yusemmī bih küçük it ey kelb ābtar ey bilā zunub

Çeviri: Kuyruksuz küçük köpek yavrusu.

K nüshası: yok.

Sözlükler: Sözcük, daha önce küçük maddesinde incelenmiştir.

kedük

V nüshası 25b/8, D nüshası 37a/15-37b/1, K nüshası 39a/1: كَدُكْ: التلمة

الفاعل منه كدي

Çeviri yazı: kedük: eṣ ṣelm el fi’l minhe kedi/kidi

Çeviri: Gedik, fiil şekli kedi/kidi şeklindedir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: kedük(g) “(kılıç) körelmiş, kör; gedik, kertük, yarık” (Eminoğlu, 2011, s. 223); Tuh. Z: ketik “gedik” (Atalay, 1945, s. 197), ketik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 162); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kören

V nüshası 25b/10, D nüshası 37b/1-2, K nüshası 39a/2: كَرْنُ: المبصر
اصله كُرْكُنْ

Çeviri yazı: kören: el mubaşır āşlıha körken

Çeviri: Gören, aslı körge’n dir.

Sözlükler: DLT: kör- “görmek” (Atalay, c. 4, 1986, s. 363), kör- “see” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 110), kör- “bakmak, görmek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 739); CC: kör- “görmek” (Argunşah ve Güner, 2015, s.), kör- “sehen, erblicken, mit dem” (Grönbech, 1942, s. 153); Ter. T: kör- “görmek” (Toparlı vd, 2000, s. 123); Dur. M: yok; Kav. K: kör- “görmek” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: kör- “görmek, kabul etmek, saymak, görünmek” (Eminoğlu, 2011, s. 223); Tuh. Z: kör- “görmek” (Atalay, 1945, s. 208), kördim “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 181); King Dic: körgil “see” (Golden, 2000, s. 65), kör- “görmek” (Güner, 2017, s. 85); Bül. Müş: kör- “wiedzieć” (Zajaczkowski, 1958, s. 61), kördi “görmek” (Al-Turk, 2012, s. 233).

kerek

V nüshası 25b/13-16: كَرَكْ: بمعني اي شي حاجتك اي اي شي تريد هزه الجملة
الاستفهامية مراد فه من حيث المعني لقولهم اذا تريد

Çeviri yazı: kerek: bi ma‘na ey şey hācetik ey ey şey tarīd hezihi el
cümle el ıstıfhamīye murād min hays el ma‘na le kavluhum izā tarīd

Çeviri: Gerekli olan elzem bir şey.

D nüshası 37b/4-7: كَرَكْ: بمعني الحاجة و ما يقال بها يقال نا كَرَكْ اي شي حاجتك
اي اي شي تريد هزه الجملة الاستفهامية مراد فه من حيث المعني لقولهم اذا تريد

Çeviri yazı: kerek: bi ma‘na el hāce ve mā yuḳal ne kerek bi ma‘na
ey şey hācetik ey ey şey tarīd hezihi el cümle el ıstıfhamīye murād
min hays el ma‘na le kavluhum izā tarīd

Çeviri: Gerekli olan elzem bir şey. Ne gerek anlamında ne kerek
denir.

K nüshası 39a/5-7: كَرَكْ: بمعني الحاجة او ما يقال بها يقال نا كرك بمعني اي
حاجتك اي اي شي تريد هزه الجملة الاستفهامية مراد فه من حيث المعني لقولهم ماذا تريد

Çeviri yazı: kerek: bi ma‘na el hāce āv mā yuḵāl bihā ne kerek bi ma‘na ey ḥācetik ey ey şey tarīd hezihi el cümle el ıstıfhamīye murād min ḥayṣ el ma‘na le ḳavluhum izā tarīd

Çeviri: Gerekli olan elzem bir şey. Ne gerek anlamında ne kerek denir.

Sözlükler: DLT: kerek “gerek, olmalı, yaraşır, lâzım, ihtiyaç, gerekli” (Atalay, c.4, 1986, s. 302), kārāk “necessary” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 103), kerek “gerek, lâzım” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 704); CC: kèrek “gerek, gerekli” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 500), kerek “notwendig, das nötige” (Grönbech, 1942, s. 139); Ter. T: yok; Dur. M: kerek- “gerekmek” (Toparlı, 2003, s. 90); Kav. K: yok; Kit. E: kerek “gerek, gerekli, ihtiyaç” (Eminoğlu, 2011, s. 224); Tuh. Z: kerekli “gerek” (Atalay, 1945, s. 195), kerekli “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 153); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kürk

V nüshası 25b/15: كُرْكُ: الكباشيه

Çeviri yazı: kürk: el kebāşīye

Çeviri: Kürk.

D nüshası 37b/7: كُرْكُ: الفروة الدباشيه

Çeviri yazı: kürk: el farva ed dubāşīye

Çeviri: Kürk.

K nüshası 39a/7: كُرْكُ: الكباشية

Çeviri yazı: kürk: el kebāşīye

Çeviri: Kürk.

Sözlükler: DLT: kürk “kürk” (Atalay, c.4, 1986, s. 400), kürk “fur” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 115), kürk “kürk” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 757); CC: yok; Ter. T: kürk “kürk” (Toparlı vd, 2000, s. 127); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kürk “kürk” (Atalay, 1945, s. 214), kürk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 135); King Dic: kürk “fur-skinned coat and fur (coat)” (Golden, 2000, s. 298), kürk “kürk” (Güner, 2017, s. 90); Bül. Müş: yok.

kürken

V nüshası 25b/15: كُرْكُنْ: الضجيج بين العسكرين

Çeviri yazı: kürken: ed dācīc beyn el ‘askereyn

Çeviri: İki asker arasındaki gürültü.

D nüshası 37b/7-8: كُرْكُن: الضجيج بين العسكرين

Çeviri yazı: kürken: ed ɖac̣ic̣ beyn el ‘askereyn

Çeviri: İki asker arasındaki gürültü.

K nüshası 39a/8: كُرْكُن: الضجيج بين العسكرين

Çeviri yazı: kürken: ed ɖac̣ic̣ beyn el ‘askereyn

Çeviri: İki asker arasındaki gürültü.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kürkülmek “gürültü etmek” (Atalay, 1945, s. 215), kürkülmek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 139); King Dic: yok; Bül. Müş: kürkän “hałas, zamieszanie między żołnierzami” (Zajączkowski, 1958, s.)⁶⁷.

kerki

V nüshası 25b/15-16, D nüshası 37b/7, K nüshası 39a/8: كَرْكِي: القدوم

Çeviri yazı: kerki: el ɖaddūm

Çeviri: Çekiç, keski.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kërki “nacak, küçük balta” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 500), kerki “zimmerast” (Grönbech, 1942, s. 140); Ter. T: kerki “balta” (Toparlı vd, 2000, s. 116); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: kerki “adze” (Golden, 2000, s. 283), kerki “marangoz keseri” (Güner, 2017, s. 76); Bül. Müş: yok.

kerpiç

V nüshası 25b/16: كَرْبِج: الاجره و في القبحاقي ينطلق علي البنيان

Çeviri yazı: kerpiç: el ācra ve fī el ɖıbcākī yunṭalıḳ ‘ala bināeyn

Çeviri: Kerpiç ve aynı zamanda Kıpçakçada binaya işaret eder.

D nüshası 37b/8-9: كَرْبِج: الاجره و في القبحاقي ينطلق علي البنيان

Çeviri yazı: kerpiç: el ācra ve fī el ɖıbcākī yunṭalıḳ ‘ala bināeyn

Çeviri: Kerpiç ve aynı zamanda Kıpçakçada binaya işaret eder.

K nüshası 39a/8-9: كَرْبِج: الاجرة و في القبحاقي ينطلق علي البنيان

Çeviri yazı: kerpiç: el ācra ve fī el ɖıbcākī yunṭalıḳ ‘ala bināeyn

Çeviri: Kerpiç ve aynı zamanda Kıpçakçada binaya işaret eder.

Sözlükler: DLT: kerpiç “kerpiç” (Atalay, c.4, 1986, s. 304), kārpiç “brick” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 103), kerpiç “pişmiş hamur, pişmiş kerpiç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 705); CC: kerpiç

⁶⁷ Al-Turk, sözcüğü “kongur (kef, nun, kef, re)” şeklinde okuyarak “gürültülü, asker arasında çıkan kargaşalık” olarak anlamlandırmıştır (Al-Turk, 2012, s. 104).

“kerpiç” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 140), kerpiç “ungerbrannter, ziegel” (Grönbech, 1942, s. 140); Ter. T: kerpiç “kerpiç” (Toparlı vd, 2000, s. 116); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kerpiç “kerpiç” (Atalay, 1945, s. 195), kirpiç “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 120); King Dic: kerpiç “brick” (Golden, 2000, s. 250), kërpiç “kerpiç” (Güner, 2017, s. 76); Bül. Müş: yok.

kirpik

V nüshası 25b/17, D nüshası 37b/9, K nüshası 39a/9: كِرْبِكُ: الهدب

Çeviri yazı: kirpik: el hidab

Çeviri: Kirpik.

Sözlükler: DLT: kirpik “kirpik” (Atalay, c.4, 1986, s. 333), kirpik “eyelash” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 106), kirpik “kirpik” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 722); CC: kirpik “kirpik” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 506), kirpik “avgenlid, wimpein” (Grönbech, 1942, s. 148); Ter. T: kirpik “kirpik” (Toparlı vd, 2000, s. 120); Dur. M: yok; Kav. K: kirfik “kirpik” (Toparlı vd, 1999, s. 115); Kit. E: yok; Tuh. Z: kirpik “kirpik” (Atalay, 1945, s. 202), kirpik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 109); King Dic: kirpik “eyelash” (Golden, 2000, s. 205), kirpik “kirpik” (Güner, 2017, s. 81); Bül. Müş: yok.

körk

V nüshası 25b/17, D nüshası 37b/9, K nüshası 39a/9-10: كُرْكُ: الحسن

Çeviri yazı: körk: el hasen

Çeviri: Güzellik.

Sözlükler: DLT: körk “güzellik” (Atalay, c.4, 1986, s. 363), körk “beauty” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 110), körk “güzel, güzellik” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 740); CC: körk “güzellik” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 514), körk “schänheit” (Grönbech, 1942, s. 154); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

körklü

V nüshası 25b/17, D nüshası 37b/9-10, K nüshası 39a/10: كُرْكُلُو: اي

ذو حسن

Çeviri yazı: körklü: ey zū hasen

Çeviri: İki tarafı da güzel olan.

Sözlükler: DLT: körklüğ “iyi, güzel ve gösterişli olan” (Atalay, c.4, 1986, s. 363), körklüğ “jamil” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 110),

körklüg “güzel” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 740); CC: körklü “güzel” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 514), körklü/körkli “schön” (Grönbech, 1942, s. 154); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: körklüg “güzel” (Eminoğlu, 2011, s. 236); Tuh. Z: körkli “güzel” (Atalay, 1945, s. 208), körüklü “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 201); King Dic: körüklü “beatiful” (Golden, 2000, s. 261), körklü “güzel, gösterişli” (Güner, 2017, s. 85); Bül. Müş: yok.

kürk

V nüshası 25b/18, D nüshası 37b/10, K nüshası 39a/10: كُرْكُ: الفرو

Çeviri yazı: kürk: el farū

Çeviri: Kürk.

Sözlükler: Sözcük, daha önce kürk maddesinde incelenmiştir.

kürek

V nüshası 25b/18, D nüshası 37b/11, K nüshası 39a/11: كُرْكُ: المجرفة

Çeviri yazı: kürek: el macrafa

Çeviri: Kürek.

Sözlükler: DLT: küreğek “kürek” (Atalay, c. 4, 1986, s. 400), kürgäk “oar, shovel” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 115), küreğek “geminin küreği ve her türlü kürek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 757); CC: kürek “fırın küreği, kürek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 521), kürek “(back)schaufel”(Grönbech, 1942, s. 159); Ter. T: kürek “kürek” (Toparlı vd, 2000, s. 127); Dur. M: kürek “kürek” (Toparlı, 2003, s. 98); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kürek “kürek, safiha, levha” (Atalay, 1945, s. 214), kürek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 148); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kerkü

V nüshası 25b/19, D nüshası 37b/11, K nüshası 39a/11: كَرْكُو: المنسج

Çeviri yazı: kerkü: el mansac

Çeviri: Gergi.

Sözlükler: DLT: ker- “germek, çekip uzatmak, kapatmak” (Atalay, c. 4, 1986, s. 302), kâr- “stretch” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 102), ker- “germek, yaymak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 704); CC: kër- “kol ve bacaklarını bir yere açarak bir yere bağlamak, germek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 734), ker- “ausspannen, ausdehnen” (Grönbech, 1942, s. 189); Ter. T: ker- “asmak, germek” (Toparlı vd, 2000, v116); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok;

Tuh. Z: ker- “germek” (Atalay, 1945, s. 195), kerti “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 116); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

küreş

V nüshası 25b/19, D nüshası 37b/11, K nüshası 39a/11: كُرْشُ: المصارعة

Çeviri yazı: küreş: el muşāra‘

Çeviri: Güreş.

Sözlükler: DLT: küreşme” güreşmek” (Atalay, c.4, 1986, s. 399), kürâş- “wrestle, fight” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 115), küreş- “güreşmek, savaşımak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 757); CC: yok; Ter. T: küreş- “güreşmek, güreş tutmak” (Toparlı vd, 2000, s. 127); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: küreş- “güreşmek” (Eminoğlu, 2011, s. 241); Tuh. Z: küreş- “güreşmek” (Atalay, 1945, s. 214), küreşti “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 117); King Dic: küreçi “wrestler” (Golden, 2000, s. 306), küre(ş)çi “güreşçi” (Güner, 2017, s. 90); Bül. Müş: yok.

kirdek

V nüshası 25b/19-20: كِرْدَكْ: بيت الختن الجديد الذي فيه بز و حيه

Çeviri yazı: kirdek: beyt el ḥatan el cedīd ellezī fiḥe bez ve ḥaya

Çeviri: Yeni damat evi.

D nüshası 37b/13-14: كِرْدَكْ: بيت الختن الجديد الذي فيه بز و حيه

Çeviri yazı: kirdek: beyt el ḥatan el cedīd ellezī fiḥe bez ve ḥaya

Çeviri: Yeni damat evi.

K nüshası 39a/12: كِرْدَكْ: بيت الختن الجديد الذي يبني فيه بز و حيه

Çeviri yazı: kirdek: beyt el ḥatan el cedīd ellezī yebnī fiḥe bez ve ḥaya

Çeviri: Yeni damat evi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kerteek “gelin odası, gerdek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 736), kerteek “brautkammer” (Grönbech, 1942, s. 140); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kerteek “kiler” (Atalay, 1945, s. 195), kerteek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 162); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kirtü

V nüshası 25b/20-22: كِرْتُو: صادق و لا ياتي منه فعل بل اذا ارادوا معني صدق قالوا كِرْتُو سُرْتُدي اي تكلم صادقاً و المشتق منه كِرْتُدي قل جد في الامر

Çeviri yazı: kirtü: šādık ve lā yātī minhe fi‘l bil izā ārādū ma‘na šādık kālū kirtü sözledi ey tekellem šādıkān ve el muştak minhe kirtüledi kāl cidde fi el emr

Çeviri: Sadık, doğru. Doğru söyleyen biri için kirtü sözledi denir aynı zamanda müştak şekli ise, kirtüledi’dir.

D nüshası 37b/14-15-38a/1: كِرْتُو: صادق و لا ياتي منه فعل بل اذا ارادوا معني صدق قالوا كِرْتُو سُرْلَدِي اي تكلم صادقاً و المشتق منه كِرْتُلَدِي قل جد في الامر

Çeviri yazı: kirtü: šādık ve lā yātī minhe fi‘l bil izā ārādū ma‘na šādık kālū kirtü sözledi ey tekellem šādıkān ve el muştak minhe kirtüledi kāl cidde fi el emr

Çeviri: Sadık, doğru. Doğru söyleyen biri için kirtü sözledi denir aynı zaanda müştak şekli ise, kirtüledi’dir.

K nüshası 39a/12-14: كِرْتُو: صادق و لا ياتي منه فعل بل اذا ارادوا معني صدق قالوا كِرْتُو سُرْلَدِي اي تكلم صادقاً و المشتق منه كِرْتُلَدِي اي جد في الامر

Çeviri yazı: kirtü: šādık ve lā yātī minhe fi‘l bil izā ārādū ma‘na šādık kālū kirtü sözledi ey tekellem šādıkān ve el muştak minhe kirtüledi ey cidde fi el emr

Çeviri: Sadık, doğru. Doğru söyleyen biri için kirtü sözledi denir aynı zaanda müştak şekli ise, kirtüledi’dir.

Sözlükler: DLT: kirtü “yemin, ant, gerçeklik, doğruluk” (Atalay, c.4, 1986, s. 333), kertü “oath, place of truth” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 103), kirtü “gerçek, gerçeğin yeri” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 722); CC: kerti “gerçek, doğru” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 500), kerti/kirti “wahr, echt, richtig, untrüglich, zuverlässig gläubig” (Grönbech, 1942, s. 140); Ter. T: kerti “doğru, gerçek” (Toparlı vd, 2000, s. 117); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kerti “gerçek” (Atalay, 1945, s. 195), kerti “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 115); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kerep

V nüshası 26a/1, D nüshası 38a/1-2, K nüshası 39a/16: كَرَب: السفينه

Çeviri yazı: kerep: es sefine

Çeviri: Gemi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: kerep “gemi” (Toparlı vd, 2000, s. 116); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: karrāb “akreṭ, korab” (Zajaczkowski, 1958, s. 29), kerrep “gemi, sefine” (Al-Turk, 2012, s. 83).

kirpi

V nüshası 26a/2, D nüshası 38a/2, K nüshası 39a/16: كِرْبِي: القنفذ

Çeviri yazı: kirpi: el künfuz

Çeviri: Kirpi.

Sözlükler: DLT: kirpi “kirpi” (Atalay, c.4, 1986, s. 333), kirpi “hedgehog” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 106), kirpi “kirpi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 722); CC: kirpi “kirpi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 747), kirpi “ıgel” (Grönbech, 1942, s. 148); Ter. T: yok; Dur. M: kirpi “kirpi” (Toparlı, 2003, s. 93); Kav. K: yok; Kit. E: kirpi “kirpi” (Eminoğlu, 2011, s. 231); Tuh. Z: kirpi “kirpi” (Atalay, 1945, s. 202), kirpi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 140); King Dic: kirpi “hedgehog” (Golden, 2000, s. 224), kirpi “kirpi” (Güner, 2017, s. 81); Bül. Müş: kirpi “jež” (Zajaczkowski, 1958, s. 30), kirpi “kirpi” (Al-Turk, 2012, s. 155).

körpe

V nüshası 26a/2, D nüshası 38a/2, K nüshası 39a/16-39b/1: كَرْبَا: الخروف الرضيع

Çeviri yazı: körpe: el hārūf er rāzī‘

Çeviri: Süt emen küçük koyun.

Sözlükler: DLT: körpe “körpe” (Atalay, c.4, 1986, s. 364), körpā “late-sprouting, late-ripening, born season” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 110), körpe “sonradan filizlenen, çıkan (bitki, meyve). Zamanından sonra doğan kuzu, deve yavrusu ve buzağı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 740); CC: körpe “iki üç aylık kuzu derisi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 760), körpe “lammfell” (Grönbech, 1942, s. 155); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kirtü söz

V nüshası 26a/3, D nüshası 38a/2-3, K nüshası 39b/1: كِرْتُو سُوْ: كلام صادق

Çeviri yazı: kirtü söz: kelam şādīk

Çeviri: Doğru söz.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kertük

V nüshası 26a/3-4, D nüshası 38a/3, K nüshası 39b/1: كِرْتُك: موضع الحز

Çeviri yazı: kirtük: mevzu‘ el hız

Çeviri: Kertik.

Sözlükler: DLT: kertük “ağaçta açılan kertik” (Atalay, c.4, 1986, s. 304), kærtük “hazz” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 103), kertük “kertük, tahtada kertme” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 103); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kertik “kertik, kertilmiş” (Atalay, 1945, s. 196), kertik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 159); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

körtül/kürtül

V nüshası 38a/4, D nüshası 38a/3-4, K nüshası 39b/2: كُرْتُلُ: القوي الشديد

Çeviri yazı: körtül/kürtül: el kavīyy eş şedīd

Çeviri: Güçlü, kuvvetli.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kersen

V nüshası 26a/4, D nüshası 38a/4, K nüshası 39b/2: كَرْسُنُ: المعجنة من الخشب

Çeviri yazı: kersen: el ma‘cene min el haşab

Çeviri: Ağaçtan yapılmış macun, tutkal (?).

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

keriş

V nüshası 26a/5, D nüshası 38a/4, K nüshası 39b/2: كَرْشُ: الرابية

Çeviri yazı: keriş: er rābiye

Çeviri: Tepe.

Sözlükler: DLT: keriş “üstüne çıkılabilen dağ tepesi” (Atalay, c.4, 1986, s. 303), kəriş “a mountain top that can be climbed” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 102), keriş “Oğuzcada üzerine çıkılabilen dağ zirvesi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 705); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kiriş

V nüshası 26a/5-7: كِرِشُ: الوتر و كرش الذي من حزب الشخص في السباق من رَمِي او جري او لعب بالصَوْلَجان او نحو ذلك يقال بُو كِرِشْمِدُر اي هذا رفيقي

Çeviri yazı: kiriş: el vatar ve kiriş ellezī min hızb eş şaḥş fī es sıbāk min remiyin āv ceriyyin āv la‘bin bi’s şavlaçan āv naḥv zalik yuḳāl bu kiriş midür ey heza rafikī

Çeviri: Kiriş aynı zamanda solucan gibi hayvanların yuvası, ayrıca bu kiriş midür diye hayvan yuvası sorulur.

D nüshası 38a/4-7: كِرْشُ: الوتر و كرش الذي من حزب الشخص في السباق من رَمِيَّ او جريَّ او لعبٍ بالصَوْلَجان او نحو ذلك يقال بُو كِرْشِمْدُر اي هذا رفيقي

Çeviri yazı: kiriş: el vatar ve kiriş ellezī min hizb eş şahş fī es sībāk min remiyin āv ceriyin āv la‘bin bi’ş şavlacan āv naḥv zalik yuḳāl bu kiriş midür ey heza rafikī

Çeviri: Kiriş aynı zamanda solucan gibi hayvanların yuvası, ayrıca bu kiriş midür diye hayvan yuvası sorulur.

K nüshası 39b/3-5: كِرْشُ: الوتر و كرش الذي من حزب الشخص في السباق من رَمِيَّ او جريَّ او لعبٍ بالصَوْلَجان او نحو ذلك يقال بُو كِرْشِمْدُر اي هذا رفيقي

Çeviri yazı: kiriş: el vatar ve kiriş ellezī min hizb eş şahş fī es sībāk min remiyin āv ceriyin āv la‘bin bi’ş şavlacan ve naḥv zālīk yuḳāl bu kiriş midür ey heza rafikī

Çeviri: Kiriş aynı zamanda solucan gibi hayvanların yuvası, ayrıca bu kiriş midür diye hayvan yuvası sorulur.

Sözlükler: DLT: kiriş “kiriş, yay kirişi, yay” (Atalay, c.4, 1986, s. 332), kiriş “income” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 106), kiriş “yay kirişi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 722); CC: yok; Ter. T: kiriş “kiriş” (Toparlı vd, 2000, s. 120); Dur. M: kiriş “kiriş” (Toparlı, 2003, s. 93); Kav. K: yok; Kit. E: kiriş “kiriş, yaya takılan bağ, tel” (Eminoğlu, 2011, s. 231); Tuh. Z: kiriş “kiriş” (Atalay, 1945, s. 202), kiriş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 171); King Dic: kiriş “bowstring” (Golden, 2000, s. 285), kiriş “ok atılan yayın iki ucu arasındaki esnek bağ, kiriş” (Güner, 2017, s. 81); Bül. Müş: yok.

kertme⁶⁸

V nüshası 26a/10: كَرْثَمَا: الاجاص و بالتركماني أَرْمَتْ

Çeviri yazı: kertme: el icāş ve bi’t turkmānī armut

Çeviri: Armut, Türkmençe armut.

D nüshası 38a/9-10: كَرْثَمَا: الماصي الاجاص و بالتركماني أَرْمَتْ

Çeviri yazı: kertme: el māsī el icāş ve bi’t turkmānī armut

Çeviri: Armut, Türkmençe armut.

K nüshası 39b/8: كَرْثَمَا: الاجاص و بالتركماني أَرْمَتْ

⁶⁸ Eren, “armut” madde başında “kertme” isminden ve bu ismin Macarcaya “körte” biçiminde geçtiğinden bahseder ancak “kertme” isminin kökeni hakkında herhangi bir açıklamaya yer vermez (Eren, 1999, s. 18).

Çeviri yazı: kertme: el icâş ve bi't turkmānī armut

Çeviri: Armut, Türkmence armut.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kertme “armut” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 500), kertme “birne” (Grönbech, 1942, s. 141); Ter. T: kertme “armut” (Toparlı vd, 2000, s. 117); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kürt

V nüshası 26a/16: كُرْتُ: السفرجال بالقبجاقى و آيو بالتركماني

Çeviri yazı: kürt: es sefercel bil kıbcākī ve ayva bi't turkmānī

Çeviri: Kıpçakça ayva Türkmencesi ise ayva şeklindedir.

D nüshası 38a/10: كُرْتُ: السفرجال بالقبجاقى و آيو بالتركماني

Çeviri yazı: kürt: es sefercel bil kıbcākī ve ayva bi't turkmānī

Çeviri: Kıpçakça ayva Türkmencesi ise ayva şeklindedir.

K nüshası 39b/8-9: كُرْتُ: السفرجال بالقبجاقى و آيو بالتركماني

Çeviri yazı: kürt: es sefercel bil kıbcākī ve ayva bi't turkmānī

Çeviri: Kıpçakça ayva Türkmencesi ise ayva şeklindedir.

Sözlükler: DLT: kürt “kayın ağacı bundan yay, kamçı, değnek gibi şeyler yapılır” (Atalay, c.4, 1986, s. 401), kürt “chodra tenax (tree)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 115), kürt “yay, kamçı, bostan yapılan bir dağ aracı, akçaağaç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 757); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kervānsērā

V nüshası 26a/11-12: كَرْوَانَسَرَا: كانه قال تفاح الاكراد البندق

Çeviri yazı: kervānsērā: kānnehu kāl tuffāḥ el ākrād el bındık

Çeviri: Kervansaray.

D nüshası 38a/11: كَرْوَانَسَرَا: البندق

Çeviri yazı: kervānsērā: el bındık

Çeviri: Kervansaray.

K nüshası 39b/9: كَرْوَان: كانه قال تفاح الاكراد البندق

Çeviri yazı: kervān: kānnehu kāl tuffāḥ el ākrād el bındık

Çeviri: Kervansaray, hotel.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: kārṽānsārāy “han, kafilé evi” (Toparlı vd, 2000, s. 113); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: kārṽānsara “dom zajeezdny, karawanseraj” (Zajaczkowski, 1958, s. 29), kerawānsara “kervansaray, han” (Al-Turk, 2012, s. 75).

kermen

V nüshası: yok.

D nüshası 38a/11: كَرْمَنْ: المدينة

Çeviri yazı: kermen: el medīne

Çeviri: Şehir.

K nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kermen “şehir, kale” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 735), kermen “stadt” (Grönbech, 1942, s. 140); Ter. T: kermen “şehir” (Toparlı vd, 2000, s. 116); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kürtün

V nüshası: yok.

D nüshası 38a/11: كُرتُن: البرذعه

Çeviri yazı: kürtün: el berza‘

Çeviri: Palan.

K nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

közsüz

V nüshası 26a/14, D nüshası 38a/12-13, K nüshası 39b/11: كُزْسُزْ:

الاعمى بالترکمانيه اي بلا عين

Çeviri yazı: közsüz: el ‘amī bi’t turkmānī ey bilā ‘ayn

Çeviri: Türkmence kör.

Sözlükler: DLT: yok; CC: közsüz “kör” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 516), közsüz “gözsüz” (Grönbech, 1942, s. 157); Ter. T: közsüz “gözsüz” (Toparlı vd, 2000, s. 123); Dur. M: yok; Kav. K: közsüz “kör” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: közsüz “gözsüz, kör” (Eminoğlu, 2011, s. 238); Tuh. Z: yok; King Dic: közsüz “blind” (Golden, 2000, s. 183), közsüz “kör” (Güner, 2017, s. 86); Bül. Müş: közsüz tāmāk “kret” (Zajaczkowski, 1958, s. 32), közsüz etmek “köstebek” (Al-Turk, 2012, s. 160).

köz

V nüshası 26a/14: كُزْ: العين و فصل الخزيف مشترك بينهما و بين الماء المعين و

بين الجمر و بين الايكر

Çeviri yazı: köz: el ‘ayn ve faṣl el ḥazīf muşterek beynahumā ve beyn al mā’ el ma‘eyn ve beyn el cemr ve beyn el āykar

Çeviri: Organ olan göz ve su pınarı anlamındaki göz sözcükleri arasında ortak olarak kullanılır.

D nüshası 38a/12-13: كُرْ: العين و فصل الخزيف مشترك بينهما و بين الماء المعين و بين الجمر و بين الايكر

Çeviri yazı: köz: el ‘ayn ve faşl el ḥazîf müşterek beynahumā ve beyn al mā’ el ma‘eyn ve beyn el cemr ve beyn el āykar

Çeviri: Organ olan göz ve su pınarı anlamındaki göz sözcükleri arasında ortak olarak kullanılır.

K nüshası 39b/11-12: كُرْ: العين و فصل الخزيف مشترك بينهما و بين الماء المعين و بين الجمر و بين الايكر

Çeviri yazı: köz: el ‘ayn ve faşl el ḥazîf müşterek beynahumā ve beyn al mā’ el ma‘eyn ve beyn el cemr ve beyn el āykar

Çeviri: Organ olan göz ve su pınarı anlamındaki göz sözcükleri arasında ortak olarak kullanılır.

Sözlükler: DLT: köz “göz” (Atalay, c.4, 1986, s. 369), köz “göz” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 112), köz “göz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 743); CC: köz “göz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 516), köz “auge” (Grönbech, 1942, s. 156); Ter. T: köz “göz, kaynak” (Toparlı vd, 2000, s. 123); Dur. M: köz “kaynak, göze, göz” (Toparlı, 2003, s. 96); Kav. K: köz “göz” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: köz “göz” (Eminoğlu, 2011, s. 237); Tuh. Z: köz “göz” (Atalay, 1945, s. 209), köz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 123); King Dic: köz “eye” (Golden, 2000, s. 205), köz “göz” (Güner, 2017, s. 86); Bül. Müş: köz “moje oko” (Zajęczkowski, 1958, s. 32), közüm “gözüm” (Al-Turk, 2012, s. 225).

közek

V nüshası 26a/15-16, D nüshası 38a/14, K nüshası 39b/12: كُرْ: العين الكبيره

Çeviri yazı: közek: el ‘ayn el kebîre

Çeviri: Büyük göz.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

köz/küz⁶⁹

V nüshası 26a/16: كُز: حيث يقع الفوق من الوتر

Çeviri yazı: köz/küz: ḥayṣ yaḳa‘ el favḳ min el vatar

Çeviri: Yay ipinden çıkan ok.

D nüshası 38a/14-15: كُز: حيث يقع الفوق من الوتر

Çeviri yazı: köz/küz: ḥayṣ yaḳa‘ el favḳ min el vatar

Çeviri: Yay ipinden çıkan ok.

K nüshası 39b/13: كُز: حيث يقع الفوق من الوتر

Çeviri yazı: köz/küz: ḥayṣ yaḳa‘ el favḳ min el vatar

Çeviri: Yay ipinden çıkan ok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kez

V nüshası 26a/16, D nüshası 38a/15, K nüshası 39b/13: كَز: بمعنى مرة

Çeviri yazı: kez: bi ma‘na marra

Çeviri: Defa, kez anlamında bir sözcük.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kēz “defa, kere, kez” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 738), kez “mal” (Grönbech, 1942, s. 142); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kez “kez, defa, kere” (Atalay, 1945, s. 197), kez “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 147); King Dic: yok; Bül. Müş: kâz “raz” (Zajaczkowski, 1958, s. 30), bir kez “bir defa, bir kere” (Al-Turk, 2012, s. 185).

keziklik

V nüshası 26a/17, D nüshası 38a/15-38b/1, K nüshası 39b/13-14:

كَزْلِك: السكين الذي تتخز للفوق

Çeviri yazı: keziklik: es sikkīn ellezī tataḥḥaz lil favḳ

Çeviri: Üzerinde taşınabilen bıçak.

Sözlükler: DLT: keziklik “küçük kadın bıçağı, kadınlar üst elbiselerine takarlar” (Atalay, c.4, 1986, s. 311), kâzlik “a small knife” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 103), keziklik “kadınların kaftanlarının altına taktıkları küçük bıçak” (Ercilasun ve Akkoyunlu,

⁶⁹ İsmi yanlış yazılma ihtimali oldukça yüksektir zira Türk Okçuluğu isimli kitapta “gez” madde başı için şu açıklamalar yapılmaktadır: “gez: 1) Okçulukta kullanılan (66 cm’lik) uzunluk ölçüsü ...” (Yüzel, 1999, s. 399). Buradaki tanıktan hareketle Kl’deki ismin “gez” olması gerektiği ancak yanlış yazımla “köz/küz” şeklinde yazıldığı tespit edilmiştir.

2014, s. 709); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

közündürük

V nüshası 26a/17-18: كَزُنْدُرُكُ: الشعريه التي توضع علي العين

Çeviri yazı: közündürük: eş şa‘rîye elletî tavžu‘ ‘ala el ‘ayn

Çeviri: Gözün üzerine konan saçtan yapılmış nesne.

D nüshası 38b/1: كَزُنْدُرُكُ: الشعريه التي توضع علي العين

Çeviri yazı: közündürük: eş şa‘rîye elletî tavžu‘ ‘ala el ‘ayn

Çeviri: Gözün üzerine konan saçtan yapılmış nesne.

K nüshası 39b/14: كَزُنْدُرُكُ: الشعريه التي توضع علي العين

Çeviri yazı: közündürük: eş şa‘rîye elletî tavžu‘ ‘ala el ‘ayn

Çeviri: Gözün üzerine konan saçtan yapılmış nesne.

Sözlükler: DLT: közündürük “at kuyruğundan dokunur bir bez parçasıdır” (Atalay, c.4, 1986, s. 372), közündürük/közlük “an eye-salve made from horse-tails” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 112), közündürük “at kuyruğundan örülen, hastalanınca veya göz kamaşınca göze konan alet bir gözlük” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 744); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: közündürük “something woven from horse tails and put on the eye if it is bleared or dazed” (Golden, 2000, s. 300), közündürük “kıldan yapılan ve hayvanın gözünün üzerine örtülen örtü” (Güner, 2017, s. 86); Bül. Müş: yok.

kezen kün

V nüshası 26a/18, D nüshası 38b/2, K nüshası 39b/15: كَزَنُ كُنْ: المن

Çeviri yazı: kezen kün: el men

Çeviri: Kudret helvası.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

köznü

V nüshası 26a/18, D nüshası 38b/2, K nüshası 39b/15: كَزْنُو: المرأة

Çeviri yazı: köznü: el mırā

Çeviri: Ayna.

Sözlükler: DLT: közngü “ayna” (Atalay, c.3, 1986, s. 379), közñü “mirror” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 112), közñü “ayna” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 744); CC: küzgü “ayna” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 522), küzgü “spiegel” (Grönbech, 1942, s. 160); Ter. T: közğü “ayna” (Toparlı vd, 2000, s. 123); Dur.

M: közgi “ayna” (Toparlı, 2003, s. 96); Kav. K: közgi “ayna” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: közgü “ayna” (Eminoğlu, 2011, s. 238); Tuh. Z: yok; King Dic: közgü “looking glass, mirror” Golden, 2000, s. 284), közgü “ayna” (Güner, 2017, s. 86); Bül. Müş: yok.

küzen

V nüshası 26a/21: كُزْنُ: النمى

Çeviri yazı: küzen: el nems

Çeviri: Küzen.

D nüshası 38b/5: كُزْنُ: النمى و فى كتاب بيليك الدلق

Çeviri yazı: küzen: en nems ve fî kitāb-ı beylik ed dalak

Çeviri: Küzen, Kitāb-ı Beylik’te sansar olarak geçer.

K nüshası 40a/1: كُزْنُ: النمى

Çeviri yazı: küzen: el nems

Çeviri: Küzen.

Sözlükler: DLT: küzün “kendisiyle serçe kuşu, tarla sıçanı, köstebek gibi şeyler avlanan sıçan cinsinden bir hayvan” (Atalay, c.4, 1986, s. 404), küzân “type of rat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 116), küzen “kuş ve köstebek avlamak için kullanılan sıçan cinsinden bir hayvan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 759); CC: yok; Ter. T: küzen “gelincik” (Toparlı vd, 2000, s. 127); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: közen “sansar, firavun sıçanı” (Atalay, 1945, s. 209), közen “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 165); King Dic: yok; Bül. Müş: küzân “İasica” (Zajaczkowski, 1958, s. 33), küzen “gelinciklerin ailesinden bir hayvan” (Al-Turk, 2012, s. 156).

kezüç

V nüshası 26a/21, D nüshası 38b/5, K nüshası 40a/1: كُزْجُ: الطواف

Çeviri yazı: kezüç: eṭ tavāf

Çeviri: Gezgin.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

közsüz sebek

V nüshası 26a/21, D nüshası 38b/6, K nüshası 40a/1-2: كُزْسُزْ سَبَكْ: الخلد

Çeviri yazı: közsüz sebek: el ḥuld

Çeviri: Köstebek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: közsiz köpek “köstebek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 516), közsiz “blind” (Grönbech, 1942, s. 157); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: köstebek “köstebek” (Atalay, 1945, s. 208), köstebek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 86); King Dic: közsiz sebek “blind mouse” (Golden, 2000, s. 102), közsiz sebek “köstebek” (Güner, 2017, s. 85); Bül. Müş: közsüz tāmāk “kret” (Zajaczkowski, 1958, s. 32), kösüz etmek “köstebek” (Al-Turk, 2012, s. 160).

kiyiz

V nüshası 26a/22, D nüshası 38b/3, K nüshası 40a/2: كِيْزُ: اللباد

Çeviri yazı: kiyiz: el libād

Çeviri: Keçe.

Sözlükler: DLT: kidhiz “keçe” (Atalay, c.4, 1986, s. 329), kidiz “felt” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 106), kidiz/kidiz “keçe” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 719); CC: kiyiz “keçe” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 507), kijiz “filzdecke” (Grönbech, 1942, s. 142); Ter. T: kiyiz “keçe” (Toparlı vd, 2000, s. 120); Dur. M: kiyiz “keçe” (Toparlı, 2003, s. 93); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kiyiz “yaygı, döşe, keçe” (Atalay, 1945, s. 202), kiyiz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 62); King Dic: kiviz “felt” (Golden, 2000, s. 278), kiviz “keçe” (Güner, 2017, s. 81); Bül. Müş: yok.

kesici

V nüshası 26a/23, D nüshası 38b/7, K nüshası 40a/2: كَسِيْجِي: القاطع

Çeviri yazı: kesici: el kâṭi‘

Çeviri: Kesici alet.

Sözlükler: DLT: kes- “kesmek” (Atalay, c. 4, 1986, s. 205), kās- “cut” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 103), kes- “kesmek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 706); CC: kes- “kesmek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 736), kes- “scheneiden” (Grönbech, 1942, s. 141); Ter. T: kes- “kesmek” (Toparlı vd, 2000, s. 117); Dur. M: yok; Kav. K: kes- “kesmek” (Toparlı vd, 1999, s. 113); Kit. E: kes- “kesmek, ayırmak, sona erdirmek, her şeyi bırakıp Allah’a yönelmek” (Eminoğlu, 2011, s. 224); Tuh. Z: kes- “kesmek” (Atalay, 1945, s. 196), kesti “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 78); King Dic: kes “cut” (Golden, 2000, s. 67), kēs- “kesmek” (Güner, 2017, s. 76); Bül. Müş: yok.

kesük

V nüshası 26a/23-26b/1, D nüshası 38b/8, K nüshası 40a/3: كَسُكٌ:
الخدام المخصي

Çeviri yazı: kesük: el hādım el muḥḥaṣī

Çeviri: Özel hizmetçi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kesüvü

V nüshası 26b/1, D nüshası 38b/8-9, K nüshası 40a/4: كَسُو: المحراك
للنار

Çeviri yazı: kesüvü/kesüv: el mihṛāk lil nār

Çeviri: Ateş karıştırmak için kullanılan nesne.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kösev “eğseren, ıskara” (Atalay, 1945, s. 208), kösev “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 157); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

keski

V nüshası 26b/1-2, D nüshası 38b/9-10, K nüshası 40a/4-5: كَسْكِي:
المنشار

Çeviri yazı: keski: el minṣār

Çeviri: Keski, testere.

Sözlükler: DLT: kesgü “kesecek nesne” (Atalay, c.4, 1986, s. 205), kāsügü “iron dog collar” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 103), kesgü “kesmek için kullanılan (nesne)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 706); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: keskü “keski, kesme aleti” (Toparlı vd, 1999, s. 114); Kit. E: yok; Tuh. Z: keski/keskü “keski” (Atalay, 1945, s. 196), keskü/keski “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 157); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

küsük

V nüshası 26b/3, D nüshası 38b/10, K nüshası 40a/5: كُسُك: المشع

Çeviri yazı: küsük: el maṣ‘

Çeviri: Pamuğu nefşetme birbirinden ayırma işi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

köşek

V nüshası 26b/4, D nüshası 38b/11, K nüshası 40a/5: كُشَك: الفصيل

Çeviri yazı: köşek/köşek: el faṣıl

Çeviri: Deve yavrusu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: keşek “iki yaşındaki deve yavrusu” (Atalay, 1945, s. 196), keşek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 72); King Dic: köşek “camel colt” (Golden, 2000, s. 217), köşek “deve yavrusu” (Güner, 2017, s. 85); Bül. Müş: köşäk “młody wielbłąd jednoroczny” (Zajączkowski, 1958, s. 32), köşek “köşek, bir yaşına kadar olan deve yavrusu” (Al-Turk, 2012, s. 116).

köşk

V nüshası 26b/4: كُشْكُ: معروف و هو منقول من الفارسيه

Çeviri yazı: köşk: ma‘rûf ve huve menkûl min el fârisiyye

Çeviri: Farsçadan alınmış köşk sözcüğü.

D nüshası 38b/12: كُشْكُ: معروف و هو منقول من الفارسيه

Çeviri yazı: köşk: ma‘rûf ve huve menkûl min el fârisiyye

Çeviri: Farsçadan alınmış köşk sözcüğü.

K nüshası 40a/5-6: كُشْكُ: معروف و هو منقول من الفارسيه

Çeviri yazı: kişk: ma‘rûf ve huve menkûl min el fârisiyye

Çeviri: Farsçadan alınmış köşk sözcüğü.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: köşk “köşk, süslü ev” (Eminoğlu, 2011, s. 237); Tuh. Z: köşk “köşk, saray” (Atalay, 1945, s. 209), köşk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 141); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kişen

V nüshası 26b/5, D nüshası 38b/12-13, K nüshası 40a/6: كُشْنُ: الشكال

Çeviri yazı: kişen: eş şekkāl

Çeviri: Köstek.

Sözlükler: DLT: kişen “köstek” (Atalay, c. 4, 1986, s. 334), kişân “şikāl” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 107), kişen “köstek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 723); CC: kişen “kösteki bukapı, atın ayağına vurulan zincir” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 506), kişen “fussfessel des pferdes” (Grönbech, 1942, s. 149); Ter. T: kişen “at kösteği” (Toparlı vd, 2000, s. 120); Dur. M: keşin “köstek” (Toparlı, 2003, s. 91); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kişen “köstek” (Atalay, 1945, s. 202), kişen “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 110); King Dic: kişen “cord used for hobbling the feet of a camel” (Golden, 2000, s. 179), kişen “köstek, pranga, ayak bağı” (Güner, 2017, s. 81); Bül. Müş: yok.

köşk

V nüshası 26b/5, D nüshası 38b/13, K nüshası 40a/6: كُشْكُ: القصر

Çeviri yazı: köşk: el kaçır

Çeviri: Köşk.

Sözlükler: Sözcük, daha önce kişk maddesinde incelenmiştir.

keşür

V nüshası 26b/5, D nüshası 38b/13, K nüshası 40a/7: كَشْرُ: الجزر

Çeviri yazı: keşür: el cızar

Çeviri: Havuç.

Sözlükler: DLT: geşür “havuç (Oğuzca)” (Atalay, c.4, 1985, s. 211), gâşür “gezri” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 98), geşür “Oğuzlarda havuç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 653); CC: yok; Ter. T: keşür “havuç” (Toparlı vd, 2000, s. 117); Dur. M: keşir “havuç” (Toparlı, 2003, s. 91); Kav. K: keşür “havuç” (Toparlı vd, 1999, s. 114); Kit. E: yok; Tuh. Z: keşür “havuç” (Atalay, 1945, s. 196), keşür “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 75); King Dic: keşür “carrot” (Golden, 2000, s. 327), keşür “havuç” (Güner, 2017, s. 76); Bül. Müş: yok.

keşke

V nüshası 26b/6: كَشْكََا: بمعنى ليت و هي حرف تمن و هي منقولة من الفارسيه

Çeviri yazı: keşke: bi ma‘na leyte ve hiye temmen ve hiye menķüle min el fārisīyye

Çeviri: Keşke vah vah anlamında Farsçadan alınmıştır.

D nüshası 38b/13-14: كَشْكََا: بمعنى ليت و هي حرف تمن و هي منقولة من الفارسيه

Çeviri yazı: keşke: bi ma‘na leyte ve hiye temmen ve hiye menķüle min el fārisīyye

Çeviri: Keşke vah vah anlamında Farsçadan alınmıştır.

K nüshası 40a/7-8: كَشْكََا: بمعنى ليت و هي حرف تمن و هي منقولة من الفارسيه

Çeviri yazı: keşke: bi ma‘na leyte ve hiye temmen ve hiye menķüle min el fārisīyye

Çeviri: Keşke vah vah anlamında Farsçadan alınmıştır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: keşke “keşke” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 500), keşke “dass doch” (Grönbech, 1942, s. 141); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: keşke “keşke” (Toparlı vd, 1999, s. 114); Kit. E: yok; Tuh. Z: keşke “keşke” (Atalay, 1945, s. 196), keşke “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 204); King Dic: yok; Bül.

Müş: kâškä “oby” (Zajączkowski, 1958, s. 30), keşke “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 213).

kişi

V nüshası 26b/7-9: كِشِي: الانسان ينطلق علي الزكر و الاتي و ينطلق ايضا علي الزوجه بالنكايه يقالون كِشِمُ أُوْدَدُرُ اي انسان في البيت يعنون به الزوجه

Çeviri yazı: kişi: el insân yunṭalık ‘ala ez zakar ve elletî ve yunṭalık eyzân ‘ala ez zevce bi’n nikāye yukālûn kişim evdedür ey insân fî el beyt ya’nûn bih ez zevce

Çeviri: İnsan aynı zamanda kocaya işaret eder bir kadın kocası evdeyse kişim evdedür der.

D nüshası 38b/14-15/39a/1: كِشِي: الانسان ينطلق علي الزكر و الاتي و ينطلق ايضا علي الزوجه بالنكايه يقالون كِشِمُ أُوْدَدُرُ اي انسان في البيت يعنون به الزوجه

Çeviri yazı: kişi: el insân yunṭalık ‘ala ez zakar ve elletî ve yunṭalık eyzân ‘ala ez zevce bi’n nikāye yukālûn kişim evdedür ey insân fî el beyt ya’nûn bih ez zevce

Çeviri: İnsan aynı zamanda kocaya işaret eder bir kadın kocası evdeyse kişim evdedür der.

K nüshası 40a/8-11: كِشِي: الانسان ينطلق علي الزكر و الاتي و ينطلق ايضا علي الزوجه بالنكايه يقالون كِشِمُ أُوْدَدُرُ اي انسان في البيت يعنون به الزوجه

Çeviri yazı: kişi: el insân yunṭalık ‘ala ez zakar ve elletî ve yunṭalık eyzân ‘ala ez zevce bi’n nikāye yukālûn kişim evdedür ey insân fî el beyt ya’nûn bih ez zevce

Çeviri: İnsan aynı zamanda kocaya işaret eder bir kadın kocası evdeyse kişim evdedür der.

Sözlükler: DLT: kişi “kişi, adam, insan, kimse; halk; karı; kadın” (Atalay, c.4, 1986, s. 335), kişi “human, wife” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 107), kişi “insan, kişi, insanlar” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 723); CC: kişi “kimse, kişi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 506), kişi/kîşî “mensch, leute” (Grönbech, 1942, s. 149); Ter. T: kişi “insan, kişi” (Toparlı vd, 2000, s. 120); Dur. M: kişi “kişi, şahıs” (Toparlı, 2003, s. 93); Kav. K: kişi “kişi” (Toparlı vd, 1999, s. 115); Kit. E: kişi “kişi, kimse, insan” (Eminoğlu, 2011, s. 231); Tuh. Z: kiçi “kişi, adam, insan” (Atalay, 1945, s. 201), kiçi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 37); King Dic: aç kişi “hungry person” (Golden, 2000, s. 260), kişi “insan, kişi” (Güner, 2017, s. 81); Bü. Müş: kişilär “ludzie” (Zajączkowski, 1958, s. 31), kişiler “kişiler, kimseler” (Al-Turk, 2012, s. 224).

kiş

V nüshası: yok

Çeviri yazı:

Çeviri:

D nüshası 39a/3: كَيْش: السَّمُور

Çeviri yazı: kiş: es sammūr

Çeviri: Kiş, samur.

K nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: kiş “samur” (Atalay, c.3, 1986, s. 126), kiş “sable” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 107), kīş “samur” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 723); CC: kiş “samur” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 506), kiş “zobel” (Grönbech, 1942, s. 148); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kiş “samur denen hayvan” (Atalay, 1945, s. 202), kiş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 105); King Dic: kiş “sable” (Golden, 2000, s. 223), kiş “samur, samur kürkü” (Güner, 2017, s. 81); Bül. Müş: yok.

kök

V nüshası 26b/11: كُكْ: الازرَق و يُطْلَق عَلَي السَّمَاء

Çeviri yazı: kök: el āzraḳ ve yutlaḳ ‘ala es semā’

Çeviri: Mavi rengi ve aynı zamanda göğre işaret eder.

D nüshası 39a/4: كُكْ: الازرَق و يُطْلَق عَلَي السَّمَاء

Çeviri yazı: kök: el āzraḳ ve yutlaḳ ‘ala es semā’

Çeviri: Mavi rengi ve aynı zamanda göğre işaret eder.

K nüshası 40a/14: كُكْ: الازرَق و يُطْلَق عَلَي السَّمَاء

Çeviri yazı: kök: el āzraḳ ve yutlaḳ ‘ala es semā’

Çeviri: Mavi rengi ve aynı zamanda göğre işaret eder.

Sözlükler: DLT: kök “gök, hava, sema, gök rengi, gök renk, lacivert” (Atalay, c.4, 1986, s. 356), kök “sky” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 108), kök “gök, gökyüzü, hava” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 734); CC: kök “gökyüzü, mavi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 511), kök “hinmel, blau” (Grönbech, 1942, s. 150); Ter. T: kök “sema, gökyüzü” (Toparlı vd, 2000, s. 122); Dur. M: kök “gökyüzü, sema, mavi” (Toparlı, 2003, s. 95); Kav. K: kök “mavi, gökyüzü” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: kök “gök, mavi, mavimsi, boz” (Eminoğlu, 2011, s. 235); Tuh. Z: kök “gök renk, mavi” (Atalay, 1945, s. 206), kök “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 76); King Dic: kök “darkblue, sky” (Golden, 2000, s. 182),

kök “gökyüzü, mavi” (Güner, 2017, s. 84); Bül. Müş: kök “niebo” (Zajaczkowski, 1958, s. 31), kök “gök” (Al-Turk, 2012, s. 49).

kök yolu

V nüshası 26b/11, D nüshası 39a/4, K nüshası 40a/14: كُكُّ يُلُو: المجره

Çeviri yazı: kök yolu: el mucerreh

Çeviri: Samanyolu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kükevün

V nüshası 26b/12-13: كُكُّونُ: طير يشبه الذباب الكبير يقع علي الخيل و البقر عين ذلك و يوذى فاذا احسن فر منه

Çeviri yazı: kükevün: tayr yuşebbih ez zubāb el kebir yuḳa‘ ‘ala el ḥayl ve el baḳar ‘ayn zalik ve yevuzu fā izā āḥsan farr minhe

Çeviri: Sineğe benzeyen ancak sinekten daha büyük olan ve atlarla ineklerin gözlerin üzerine konan bir hayvan.

D nüshası 39a/5-6: كُكُّونُ: طير يشبه الذباب الكبير يقع علي الخيل و البقر عين ذلك و يوذى فاذا احسن فر منه

Çeviri yazı: kükevün: tayr yuşebbih ez zubāb el kebir yuḳa‘ ‘ala el ḥayl ve el baḳar ve ‘aynuhuma ve yevuzu fā izā āḥsan bihe farr minhe

Çeviri: Sineğe benzeyen ancak sinekten daha büyük olan ve atlarla ineklerin gözlerin üzerine konan bir hayvan.

K nüshası 40a/15-40b/1: كُكُّونُ: طير يشبه الذباب الكبير يقع علي الخيل و البقر عين ذلك و يوذى فاذا احسن فر منه

Çeviri yazı: kükevün: tayr yuşebbih ez zubāb el kebir yuḳa‘ ‘ala el ḥayl ve el baḳar ‘ayn zalik ve yevuzu fā izā āḥsan farr minhe

Çeviri: Sineğe benzeyen ancak sinekten daha büyük olan ve atlarla ineklerin gözlerin üzerine konan bir hayvan.

Sözlükler: DLT: kökegün “gök sinek” (Atalay, c.4, 1986, s. 357), kökägün “blue fly” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 108), kökegün “göksinek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 734); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: küvegün “arı denen hayvancık” (Atalay, 1945, s. 215), küvegün “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 100); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

köken/kögen

V nüshası 26b/14, D nüshası 39a/6, K nüshası 40b/1: كُكُّنُ: الاجاص

Çeviri yazı: köken/kögen: el icāş

Çeviri: Kara erik, gövem eriği.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kögem “gövem eriği” (Atalay, 1945, s. 206), kögem “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 61); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kögerçin

V nüshası 26b/14-15, D nüshası 39a/6-7, K nüshası 40b/2: كُكْرَجْنُ:
الحمّام

Çeviri yazı: kökercin: el hamām

Çeviri: Güvercin.

Sözlükler: DLT: kökürçkün “güvercin” (Atalay, c.3, 1986, s. 419), kökägün “bluefly” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 108), kögürçgün “güvercin” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 734); CC: kügürçinley “güvercin gibi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 768), kügürçin “taube” (Grönbech, 1942, s. 157); Ter. T: küverçin “güvercin” (Toparlı vd, 2000, s. 127); Dur. M: kügerçin “güvercin” (Toparlı, 2003, s. 97); Kav. K: kükerçin “güvercin” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: kögerçin “güvercin” (Eminoğlu, 2011, s. 235); Tuh. Z: kökerçin “güvercin” (Atalay, 1945, s. 206), kökerçin “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 81); King Dic: kügerçin “döve, pigeon” (Golden, 2000, s. 228), kügerçin “güvercin” (Güner, 2017, s. 89); Bül. Müş: kügärçin “goğab” (Zajaczkowski, 1958, s. 32), kügerçin “güvercin” (Al-Turk, 2012, s. 175).

kikiş

V nüshası 26b/14, D nüshası 39a/7, K nüshası 40b/2: كِكِشْ: الناصيه

Çeviri yazı: kikiş: en nāṣīya

Çeviri: Kakül.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok, King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kök çüber

V nüshası 26b/15, D nüshası 39a/7, K nüshası 40b/2-3: كَأْكُ جُبْر: السيف
الابتر

Çeviri yazı: kök çüber: es sīf el abtar

Çeviri: Ucu ikiye yarılmış kılıç, Hz. Ali’nin kılıcı gibi olan kılıç.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

keklik

V nüshası 26b/39, D nüshası 39a/8, K nüshası 40b/3: كَكْلِك: الحجل

Çeviri yazı: keklik: el hacel

Çeviri: Keklik.

Sözlükler: DLT: keklik “keklik” (Atalay, c.4, 1986, s. 295), kâklik “partridge” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 100), keklik “keklik” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 700); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: kiklik “keklik” (Toparlı, 2003, s. 93); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: keklik “keklik” (Atalay, 1945, s. 190), keklik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 81); King Dic: keklik “kind of partridge” (Golden, 2000, 229), kéklik “keklik” (Güner, 2017, s. 75); Bül. Müş: keklik “kuropatwa” (Zajaczkowski, 1958, s. 30), keklik “keklik, çil” (Al-Turk, 2012, s. 169).

kök

V nüshası 26b/15-16: كُكْ: الجنس يقال كُوكُنْ نَادِرُ اي اي شَيِّ جَنَسِكْ

Çeviri yazı: kök: el cins yukāl kökün nedür ey ey şey’ cinsik

Çeviri: Köken, asıl birine aslı sormak istendiğinde kökün nedür diye sorulur.

D nüshası 39a/8-9: كُكْ: الجنس يقال كُوكُنْ نَادِرُ اي اي شَيِّ جَنَسِكْ

Çeviri yazı: kök: el cins yukāl kökün nedür ey ey şey’ cinsik

Çeviri: Köken, asıl birine aslı sormak istendiğinde kökün nedür diye sorulur.

K nüshası 40b/3-4: كُكْ: الجنس يقال كُوكُنْ نَادِرُ اي اي شَيِّ جَنَسِكْ

Çeviri yazı: kök: el cins yukāl kökün nedür ey ey şey’ cinsik

Çeviri: Köken, asıl birine aslı sormak istendiğinde kökün nedür diye sorulur.

Sözlükler: DLT: kök “kök, asıl” (Atalay, c. 4, 1986, s. 356), kök “roof” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 108), kök “Oğuz ve Kıpçak lehçelerinde kök; insanın kökü, aslı, soyu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 734); CC: kök “kök, asıl, soy” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 511), kök “ursprung, abstammung” (Grönbech, 1942, s. 150); Ter. T: kök “asıl, esas” (Toparlı vd, 2000, s. 122); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kök “kök” (Atalay, 1945, s. 206), kök “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 76); King Dic: ağaç köki “root of a tree” (Golden, 2000, s. 252), kök “bitkileri toprağa bağlayan ve onların topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan bölüm, kök” (Güner, 2017, s. 84); Bül. Müş: kök “korzeń, szcep,

pochodzenie” (Zajączkowski, 1958, s. 31), kök “kök, ırk, soy” (Al-Turk, 2012, s. 90).

kükremek

V nüshası 26b/16-17, D nüshası 39a/9, K nüshası 40b/4-5: كُكْرَمَك: الرعد الفعل منه كُكْرَدِي

Çeviri yazı: kükremek: er ra‘d el fi‘l minhe kükredi

Çeviri: Kükremek, fiil şekli ise, kükredi.

Sözlükler: DLT: kökre- “kükremek” (Atalay, c.3, 1986, s. 282), kökrä- “roar (lion); bellow (camel stallion); thunder; shot” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 108), kökre- “kükremek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 735); CC: kökremek “gök gürlemesi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 511), kökremek “donner” (Grönbech, 1942, s. 150); Ter. T: kökremek “gök gürlemesi” (Toparlı vd, 2000, s. 122); Dur. M: kökürmek “gök gürlemesi” (Toparlı, 2003, s. 95); Kav. K: yok; Kit. E: kükre- “kükremek, gürlemek” (Eminoğlu, 2011, s. 240); Tuh. Z: kökre- “kükremek” (Atalay, 1945, s. 207), kökredi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 64); King Dic: yok; Bül. Müş: kökrämäk “grzmet” (Zajączkowski, 1958, s. 31), kökremek “kükremek, gök gürültüsü” (Al-Turk, 2012, s. 58).

keldeçi yıl

V nüshası 26b/18, D nüshası 39a/10-11, K nüshası 40b/6: كَلْدَجِيْل: السنة الآتية

Çeviri yazı: keldeçi yıl: es sene el ātiye

Çeviri: Gelecek sene.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: keldeçi yıl “gelecek yıl” (Toparlı vd, 2000, s. 115); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: kiderje yıl “next year” (Golden, 2000, s. 135), kèderçe yıl “gelecek yıl” (Güner, 2017, s. 74); Bül. Müş: kälänjyl “rak przyszły” (Zajączkowski, 1958, s. 28), kelen yıl “gelen yıl” (Al-Turk, 2012, s. 191).

kül

V nüshası 26b/20: كُلْ: بالكاف الخالصة الرماد

Çeviri yazı: kül: bil kâf el hâlişa er rimmād

Çeviri: Kül, yanan bir şeyden geriye kalan şey, kef harfî ile söylenir.

D nüshası 39a/12-13: كُلْ: بالكاف الخالصة الرماد

Çeviri yazı: kül: bil kâf el hâlişa er rimmād

Çeviri: Kül, yanan bir şeyden geriye kalan şey, kef harfî ile söylenir.

K nüshası 40b/8: كُلٌّ بالكاف الخالصة الرماد

Çeviri yazı: kül: bil kâf el hâlişa er rimmād

Çeviri: Kül, yanan bir şeyden geriye kalan şey, kef harfî ile söylenir.

Sözlükler: DLT: kül “kül” (Atalay, c.4, 1986, s. 395), kül “ashes” Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 113), kül “kül” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 755); CC: yok; Ter. T: kül “kül” (Toparlı vd, 2000, s. 126); Dur. M: kül “kül” (Toparlı, 2003, s. 97); Kav. K: kül “kül” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: kül “kül, ateş artığı” (Eminoğlu, 2011, s. 240); Tuh. Z: kül “kül” (Atalay, 1945, s. 214), kül “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 95); King Dic: kül “ashes” (Golden, 2000, s. 250), kül “yanan şeylerden arta kalan toz, kül” (Güner, 2017, s. 89); Bül. Müş: kül “popiól” (Zajaczkowski, 1958, s. 32), kül “kül” (Al-Turk, 2012, s. 80).

külâf

V nüshası 26b/20-23-27a/1-2: كُلف: الورد اصله كُلبٌ بالباء المشوبة منقوله من: الفارسیا و هو مركب من كُلف و هو الورد و آب و هو الماء ای ما الورد ثم نقل للورد و تفصحت البلديه أف قلبو الباء المشوبة فاء و لو استطق الاصيل في الترك بان يقال قُل فقیه لقال بقیه بالباء المشوبة و هم الان يقولون فقیه فقی ای این الفقیه

Çeviri yazı: külâf: el verd âşlıha külâb bil bâ' el meşûbe manķûle min el fârsiye ve huve murekkeb min kül ve huve el verd ve âb ve huve el mât ey mât el verd şumme naql lil verd ve tafaşşahât el belediye af kâllabûl el bâ' el meşûbe ve lav istiṭâq el âşîl fî et turkbân yukâl kûl faķiyye liķâl baķiye bil bâ' el meşûbe ve humm el ânn yakûlûn faķiye faki ey eyn el faķiyye

Çeviri: Gülâf, gül suyu sözcüğün aslı külâb olup Farsçadan alınmıştır ve Farsçada kül ve ab sözcüklerinin bir araya gelmesinden oluşmuştur ancak karışık be sesi (bununla p veya b sesleri kastediliyor) fe sesine dönüştürülmüştür köylü (muhtemelen göçebe Türkler kastediliyor) Türkler be sesini fe sesine çevirirler asıl Türkler ise be sesini korurlar ancak şimdi onlar da baķiye'ye faķiye derler ya da faķi örneğinde olduğu gibi.

D nüshası 39a/12-15-39b/1-3: كُلف: الورد اصله كُلبٌ بالباء المشوبة منقوله من: الفارسیا و هو مركب من كُلف و هو الورد و آب و هو الماء ای ما الورد ثم نقل للورد و تفصحت البلديه أف قلبو الباء المشوبة فاء و لو استطق الاصيل في الترك بان يقال قُل فقیه لقال بقیه بالباء المشوبة و هم الان يقولون فقیه فقی ای این الفقیه

Çeviri yazı: külâf: el verd âşlıha külâb bil bâ' el meşûbe manķûle min el fârsiye ve huve murekkeb min kül ve huve el verd ve âb ve

huve el mā' ey mā' el verd şumme naql lil verd ve tafaşşahat el belediye af kallabū el bā' el meşūbe ve lav istītaḥ el āşil fī et turkbān yukāl kul faḳīyye likāl baḳīye bil bā' el meşūbe ve humm el ānn yakūlūn faḳīye faki ey eyn el faḳīyye

Çeviri: Gülaf, gül suyu sözcüğün aslı külāb olup Farsçadan alınmıştır ve Farsçada kül ve ab sözcüklerinin bir araya gelmesinden oluşmuştur ancak karışık be sesi (bununla p veya b sesleri kastediliyor) fe sesine dönüştürülmüştür köylü (muhtemelen göçebe Türkler kastediliyor) Türkler be sesini fe sesine çevirirler asıl Türkler ise be sesini korurlar ancak şimdi onlar da baḳīye'ye faḳīye derler ya da faḳi örneğinde olduğu gibi.

K nüshası 40b/8-13: كَلَفَ: الورد اصله كُلبٌ بالباء المشوبة منقولة من الفارسية و هو مركب من كل و هو الورد و آب و هو الماء اي ما الورد ثم نقل للورد و تفصحت البلديه أف قلبو الباء المشوبة فاء استنطق الاصيل في الترك بان يقال قل فقيه لقال بَقِيَه بالباء المشوبة و هم الان يقولون فَقِيَه فَيِي اي اين الفقيه

Çeviri yazı: külāf: el verd āşlıha külāb bil bā' el meşūbe manḳūle min el fārsīye ve huve murekkeb min kül ve huve el verd ve āb ve huve el mā' ey mā' el verd şumme naql lil verd ve tafaşşahat el belediye af kallabū el bā' el meşūbe istītaḥ el āşil fī et turkbān yukāl kul faḳīyye likāl baḳīye bil bā' el meşūbe ve humm el ānn yakūlūn faḳīye faki ey eyn el faḳīyye

Çeviri: Gülaf, gül suyu sözcüğün aslı külāb olup Farsçadan alınmıştır ve Farsçada kül ve ab sözcüklerinin bir araya gelmesinden oluşmuştur ancak karışık be sesi (bununla p veya b sesleri kastediliyor) fe sesine dönüştürülmüştür köylü (muhtemelen göçebe Türkler kastediliyor) Türkler be sesini fe sesine çevirirler asıl Türkler ise be sesini korurlar ancak şimdi onlar da baḳīye'ye faḳīye derler ya da faḳi örneğinde olduğu gibi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: gülaf “gül” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 476), gülaf/külaf “rose” (Grönbech, 1942, s. 97); Ter. T: gülāb “gül suyu” (Toparlı vd, 2000, s. 107); Dur. M: gülāf “gül” (Toparlı, 2003, s. 84); Kav. K: gülef “gül, çiçek” (Toparlı vd, 1999, s. 109); Kit. E: yok; Tuh. Z: gülef “gül, gül suyu” (Atalay, 1945, s. 172), gülef “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 171); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

küleç

V nüshası 27a/3, D nüshası 39b/3, K nüshası 40b/13: كُنج: الضحوك

Çeviri yazı: küleç: eđ dahūk

Çeviri: Güleç.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kül- “gülmek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 520), kül- “lachen” (Grönbech, 1942, s. 158); Ter. T: kül- “gülmek” (Toparlı vd, 2000, s. 126); Dur. M: kül- “gülmek” (Toparlı, 2003, s. 126); Kav. K: kül- “gülmek” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: külgüçi “gülücü, gülen” (Eminoğlu, 2011, s. 240); Tuh. Z: kül- “gülmek” (Atalay, 1945, s. 214), küldi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 118); King Dic: külgil “laugh” (Golden, 2000, s. 66), kül- “gülmek” (Güner, 2017, s. 89); Bül. Müş: yok.

kilikçe

V nüshası 27a/4-7: كِلْكُجَا: الغطاء الذي علي المخده و علي المسند و هي مركب من كِرْلُكْ كِرْ الموسخ و لك الزيادة اللاحقه للاعداد و جا التصغير و التجيب و ذلك في الالوان و ما يقار بها نحو قولهم قَرَأَجَا و قِرْلُجَا و صَرُوجَا اي اسود و احمر و اصيفر و يطرد ذلك في الالوان

Çeviri yazı: kilikçe: el gātā’ ellezī ‘ala el mīḥadde ve ‘ala el mesned ve hiye murekkeb min kirlik kir el mevsuḥ ve lik ez ziyade el lāḥika lil ā’dād ve ca et taşgīr ve et tebīb ve zalik fī el elvan ve mā yuḳār bihā naḥv ḳavluhum ḳaraca ve ḳızılca ve şaruca ey esīved ve āḫimar ve āşīfar ve yuṭrad zalik fī el elvān

Çeviri: Yastıkların veya buna benzer şeylerin üzerine konulan örtü. Sözcük kirlik sözcüğüne ce ekinin eklenmesiyle oluşmuştur kirlik ise, kir sözcüğüne lik ekinin getirilmesiyle meydana gelmiştir lik eki isimden isim yapmak için kullanılır ce eki ise küçültme ve sevgi görevlerinde kullanılır aynı zamanda renk isimlerinde benzerlik yapmak için kullanılır mesela karaca, kızılca ve sarıca örneklerinde olduğu gibi.

D nüshası 39b/4-8: كِلْكُجَا: الغطاء الذي علي المخده و علي المسند و هي مركب من كِرْلُكْ كِرْ الموسخ و لك الزيادة اللاحقه للاعداد و جا التصغير و التجيب و ذلك الالوان و ما يقار بها نحو ز لك قولهم قَرَأَجَا و قِرْلُجَا و صَرُوجَا اي اسود و احمر و اصيفر و يطرد ذلك في الالوان

Çeviri yazı: kilikçe: el gātā’ ellezī ‘ala el mīḥadde ve ‘ala el mesned ve hiye murekkeb min kirlik kir el mevsuḥ ve lik ez ziyade el lāḥika lil ā’dād ve ca et taşgīr ve et tebīb ve zalik el elvan ve mā yuḳār bihā naḥv ḳavluhum ḳaraca ve ḳızılca ve şaruca ey esīved ve āḫimar ve āşīfar ve yuṭrad zalik fī el elvān

Çeviri: Yastıkların veya buna benzer şeylerin üzerine konulan örtü. Sözcük kirlik sözcüğüne ce ekinin eklenmesiyle oluşmuştur kirlik ise, kir sözcüğüne lik ekinin getirilmesiyle meydana gelmiştir lik eki isimden isim yapmak için kullanılır ce eki ise küçültme ve sevgi görevlerinde kullanılır aynı zamanda renk isimlerinde benzerlik yapmak için kullanılır mesela karaca, kızılca ve sarıca örneklerinde olduğu gibi.

K nüshası 40b/13-16: كِلْكُجَا: الغطاء الذي علي المخدة و علي المسند و هي مركبة من كِرْلِكُ كِرْ الموسخ و لك الزيادة اللاحقه للاعداد و جا التصغير و التجبيب و ز لك في الالوان و ما يقار بها نحو قولهم قَرَأَا و قَزَلْجَا و صَرَوْجَا اي اسيدود

Çeviri yazı: kilikçe: el ğatā' ellezī 'ala el mihādde ve 'ala el mesned ve hiye murekkeb min kirlik kir el mevsuḥ ve lik ez ziyade el lāhiḳa lil ā' dād ve ca et taṣġīr ve et tebīb ve zalik el elvan ve mā yuḳār bihā naḥv ḳavlum ḳaraca ve kızılca ve şaruca ey esīved

Çeviri: Yastıkların veya buna benzer şeylerin üzerine konulan örtü. Sözcük kirlik sözcüğüne ce ekinin eklenmesiyle oluşmuştur kirlik ise, kir sözcüğüne lik ekinin getirilmesiyle meydana gelmiştir lik eki isimden isim yapmak için kullanılır ce eki ise küçültme ve sevgi görevlerinde kullanılır aynı zamanda renk isimlerinde benzerlik yapmak için kullanılır mesela karaca, kızılca ve sarıca örneklerinde olduğu gibi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yko; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kelek

V nüshası 27a/7-8: كَلْكُ: بالكفين الخالصتين هي شبه مركب من اخشاب التعديه

Çeviri yazı: kelek: bil keffeyn el ḥālīṣateyn hiye şebbiḥ murekkeb min āḥṣāb et ta'dīyye

Çeviri: Ahşaptan yapılmış bir tür sal.

D nüshası 39b/8-9: كَلْكُ: بالكفين الخالصتين هي شبه مركب من اخشاب التعديه

Çeviri yazı: kelek: bil keffeyn el ḥālīṣateyn hiye şebbiḥ murekkeb min āḥṣāb et ta'dīyye

Çeviri: Ahşaptan yapılmış bir tür sal.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

küllük

V nüshası 27a/8-9, D nüshası 39b/10: كُلْكُ: موضع مرمي الرمان

Çeviri yazı: küllük: mevzu' muremmī er rımmān

Çeviri: Küllük.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kilim

V nüshası 27a/9, D nüshası 39b/10: كِلِيم: الكساء

Çeviri yazı: kilim: el kise'

Çeviri: Kilim, elbise.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kilim "kilim" (Argunşah ve Güner, 2015, s. 505), kilim "wollene, bettdecke" (Grönbech, 1942, s. 142); Ter. T: kilim "kilim" (Toparlı vd, 2000, s. 119); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: kilim "kilim" (Eminoğlu, 2011, s. 231); Tuh. Z: kelim "elbise, urba" (Atalay, 1945, s. 193), kelim "anlam verilmemiş" (Al-Turk, 2006, s. 146); King Dic: kilim "rug without a pile" (Golden, 2000, s. 278), kilim "kilim" (Güner, 2017, s. 80); Bül. Müş: yok.

kilit

V nüshası 27a/9, D nüshası 39b/10: كِلِث: المفتاح

Çeviri yazı: kilit: el miftāh

Çeviri: Kilit.

Sözlükler: DLT: kirit "anahtar, kilit" (Atalay, c.4, 1986, s. 332), kirit "key" (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 107), kirit "anahtar" (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 722); CC: yok; Ter. T: kilīd "kilit" (Toparlı vd, 2000, s. 119); Dur. M: kilit "anahtar" (Toparlı, 2003, s. 93); Kav. K: kilit "anahtar" (Toparlı vd, 1999, s. 115); Kit. E: yok; Tuh. Z: kilit "kilit" (Atalay, 1945, s. 201), kilit "anlam verilmemiş" (Al-Turk, 2006, s. 158); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kölki

V nüshası 27a/10, D nüshası 39b/11: كُؤْكِي: الظل و الخيال

Çeviri yazı: kölki: el zıll ve el ḥayāl

Çeviri: Gölge ve hayal.

Sözlükler: DLT: kölige "koyu gölge" (Atalay, c.4, 1986, s. 358), köliğä "deep shade" (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 109), kölige "koyu gölge" (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 736); CC: kölege "gölge" (Argunşah ve Güner, 2015, s. 511), kölege "schatten" (Grönbech, 1942, s. 150); Ter. T: kölge "gölge" (Toparlı vd, 2000, s. 122); Dur. M: kölge "gölge" (Toparlı, 2003, s. 95); Kav. K: kölgey "gölge" (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: kölige "gölge" (Eminoğlu, 2011, s. 235); Tuh. Z: kölek "gölge" (Atalay, 1945, s. 207), kölke

“anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 122); King Dic: kölige “shade” (Golden, 2000, s. 324), kölige “gölge” (Güner, 2017, s. 84); Bül. Müş: kölgäj “cień” (Zajaczkowski, 1958, s. 31), kölgey “gölge, gerçek ve rüyadaki hayal” (Al-Turk, 2012, s. 74).

külkeç

V nüshası 27a/10, D nüshası 39b/11-12: كلکچ: عصایب النساء

Çeviri yazı: külkeç: ‘aşāyab en nisā

Çeviri: Kadınların başına sardığı şey.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kölgeç “başa sarılan nesne” (Atalay, 1945, s. 207), kölgeç “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 125); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

keleben/kelepen

V nüshası 27a/11, D nüshası 39b/12: کَلْبَانُ: المجزوم

Çeviri yazı: keleben: el meczūm

Çeviri: Hastalıklı, cüzamlı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: keleben “hastalıklı, cüzamlı, iğrenç, kötü kalpli” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 732), keleben/keleppen “aussätzig” (Grönbech, 1942, s. 137); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kelin

V nüshası 27a/11: کلن: الکنة و العروس

Çeviri yazı: kelin: el kınne ve el ‘arūs

Çeviri: Gelin.

D nüshası 39b/12: کلن: العروس

Çeviri yazı: kelin: el ‘arūs

Çeviri: Gelin.

Sözlükler: DLT: kelin “gelin” (Atalay, c.4, 1986, s. 298), kelin “bridge” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 101), kelin “gelin” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 702); CC: kelin “gelin” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 702), kelin “braut” (Grönbech, 1942, s. 137); Ter. T: kelin “gelin” (Toparlı vd, 2000, s. 116); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: kelin “gelin” (Eminoğlu, 2011, s. 223); Tuh. Z: kelin “gelin” (Atalay, 1945, s. 193), kelin “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 124); King Dic: kelin “wife of the son” (Golden, 2000, s. 232), kelin “gelin” (Güner, 2017, s. 75); Bül. Müş: yok.

küeyvü

V nüshası 27a/11, D nüshası 39b/12-13: كيو و: العريس و يقال كيكو ايضاً

Çeviri yazı: küeyvü: el ‘arīs ve yuḳāl küyekü eyzān

Çeviri: Damat ve aynı zamanda küyekü de denir.

Sözlükler: DLT: küdehü “güveyi” (Atalay, c.3, 1986, s. 12), küdägü “groom” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 113), küdegü/küdegü “damat, güvey” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 754); CC: küyäv “damat, güvey” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 771), küjegü/küjäv “bräutigam, schwiegersohn” (Grönbech, 1942, s. 158); Ter. T: küyegü “güveyi” (Toparlı vd, 2000, s. 127); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: küdegü “güveyi, damat” (Eminoğlu, 2011, s. 240); Tuh. Z: küyegü “güvey” (Atalay, 1945, s. 215), küyegi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 78); King Dic: küeyvü “son-in-law, bridegroom, husband of the daughter” (Golden, 2000, s. 110), küyegü “damat” (Güner, 2017, s. 90); Bül. Müş: yok.

kimse

V nüshası 27a/13: كِمْسَا: احد و يقال كمرسا

Çeviri yazı: kimse: āḥad ve yuḳāl kimerse

Çeviri: Kişi, kimse ve kimerse de denir.

D nüshası 39b/14: كِمْسَا: احد و يقال كِمْرَسَا و يقال كِمْرَسَا

Çeviri yazı: kimse: āḥad ve yuḳāl kimerse ve yuḳāl kimersene

Çeviri: Kişi, kimse ve kimerse ya da kimersene de denir.

Sözlükler: DLT: kim “kim” (Atalay, c.4, 1986, s. 329), kim “who (man)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 106), kim “kim” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 720); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: kimse “kimse” (Toparlı vd, 1999, s. 115); Kit. E: yok; Tuh. Z: kimse “kimse” (Atalay, 1945, s. 201), kimse “kimse” (Al-Turk, 2006, s. 206); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kemrik

V nüshası 27a/13-14, D nüshası 39b/15: كَمْرُكْ: الافرم

Çeviri yazı: kemrük: el āfram

Çeviri: Diş kırılmasından dolayı oluşan boşluk.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kemürdek

V nüshası 27a/14-15, D nüshası 39b/15-40a/1: كَمْرُدْكَ: العظم الذي فيه مشمشيه

Çeviri yazı: kemürdek: el ‘azm ellezî fihe mışmışıye

Çeviri: Kayısının çekirdeği.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kömür

V nüshası 27a/15, D nüshası 40a/1: كُمْرُ: الفحم

Çeviri yazı: kömür: el faḥm

Çeviri: Kömür.

Sözlükler: DLT: kömür “kömür” (Atalay, c.4, 1986, s. 360), kömür “charcoal” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 109), kömürlük “kömürlük ağaç” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 737); CC: kömür “kömür” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 512), kömür “kohle” (Grönbech, 1942, s. 151); Ter. T: kömür “kömür” (Toparlı vd, 2000, s. 122); Dur. M: kömür “kömür” (Toparlı, 2003, s. 95); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kömür “kömür” (Atalay, 1945, s. 207), kömür “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 136); King Dic: kömür “charcoal” (Golden, 2000, s. 254), kömür “kömür” (Güner, 2017, s.); Bül. Müş: kömür “węgiel” (Zajęczkowski, 1958, s. 29), kemür “kömür” (Al-Turk, 2012, s. 80).

kemi

V nüshası 27a/15, D nüshası 40a/1: كَمِي: السفينه

Çeviri yazı: kemi: es sefine

Çeviri: Gemi.

Sözlükler: DLT: kemi “gemi” (Atalay, c.3, 1986, s. 235), kämi/kemi “boat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 101), kemi “Oğuz ve Kıpçak lehçesinde gemi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 702); CC: keme “gemi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 733), keme “schiff, dasschif” (Grönbech, 1942, s. 137); Ter. T: kemi “gemi” (Toparlı vd, 2000, s. 116); Dur. M: kemi “gemi” (Toparlı, 2003, s. 90); Kav. K: yok; Kit. E: kemi “gemi” (Eminoğlu, 2011, s. 223); Tuh. Z: kemi “gemi” (Atalay, 1945, s. 193), kemi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 104); King Dic: kemi “ship” (Golden, 2000, s. 281), kemi “gemi” (Güner, 2017, s. 75); Bül. Müş: kämi “okreť” (Zajęczkowski, 1958, s. 29), kemi “gemi, sefine” (Al-Turk, 2012, s. 83).

keme

V nüshası 27a/15-16, D nüshası 40a/2: كَمَا: المركب بالقبحاقي

Çeviri yazı: keme: el merkeb

Çeviri: Binilecek araç Kıpçakça.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: keme “gemi” (Atalay, 1945, s. 193), keme “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 104); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

küme

V nüshası 27a/16, D nüshası 40a/2: كُومَا: الكُثِيب و بالقبجاقى كرب و قد تقدم

Çeviri yazı: küme: el keşib ve bil kıbcākī kereb ve kıadd taqaddam

Çeviri: Küme, yığın Kıpçakça gemi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kim

V nüshası 27a/16, D nüshası 40a/3: كَمْ: بمعنى من

Çeviri yazı: kim: bi ma‘na min

Çeviri: Kim soru sözcüğü.

Sözlükler: DLT: kim “kim” (Atalay, c.4, 1986, s. 329), kim “who (man)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 106), kim “kim” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 720); CC: kim “kim” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 743), kim “wer” (Grönbech, 1942, s. 143); Ter. T: kim “kim” (Toparlı vd, 2000, s. 119); Dur. M: kim “kim” (Toparlı, 2003, s. 93); Kav. K: yok; Kit. E: kim “kim, sıla edatı” (Eminoğlu, 2011, s. 201); Tuh. Z: yok; King Dic: kim “who” (Golden, 2000, s. 314), kim “kim” (Güner, 2017, s. 80); Bül. Müş: yok.

kümüş

V nüshası 27a/17, D nüshası 40a/4: كُمْشَن: الفضة

Çeviri yazı: kümüş: el fıdda

Çeviri: Gümüş.

Sözlükler: DLT: kümüş “gümüş” (Atalay, c.4, 1986, s. 397), kümüş “silver” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 114), kümüş “gümüş, para” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 756); CC: kümiş “gümüş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 768), kümüş/kümiş/kömiş “silber” (Grönbech, 1942, s. 158); Ter. T: kümiş “gümüş” (Toparlı vd, 2000, s. 126); Dur. M: kümiş “gümüş” (Toparlı, 2003, s. 97); Kav. K: kümüş “gümüş” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: kümüş “gümüş” (Eminoğlu, 2011, s. 241); Tuh. Z: kümüş “gümüş” (Atalay, 1945, s. 214), kümüş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 135); King Dic: kümüş “silver” (Golden, 2000, s. 303), kümüş “gümüş” (Güner,

2017, s. 89); Bül. Müş: kümüş “srebro” (Zajaczkowski, 1958, s. 33), kümüş “gümüş” (Al-Turk, 2012, s. 76).

kömülgen

V nüshası 27a/17, D nüshası 40a/4: كُمُلْجَن: الوحل الشديد

Çeviri yazı: kömülgen: el vahl eş şedîd

Çeviri: Şiddetli çamur (muhtemelen şiddetli yağmurla gelen toprak kayması ifade edilmektedir.)

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kömüldürük

V nüshası 27a/17-18, D nüshası 40a/4-5: كُمُلْدُرُك: اللب

Çeviri yazı: kömüldürük: el lebeb

Çeviri: At göğüslüğü.

Sözlükler: DLT: kömüldürük “at göğüslüğü” (Atalay, c.4, 1986, s. 297), kömüldürük “breast-girth (saddle)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 110), kömüldürük “eyerin göğüslük kısmı, at göğüslüğü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 737); CC: kömüldürük “genellikle hayvanlara takılan göğüs kemeri” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 512), kömüldürük “brustriemen” (Grönbech, 1942, s. 151); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kömkök

V nüshası 27a/18, D nüshası 40a/5: كُمْكُك: الشديد الزرقه و اصله كُبْكُكْ بالباء

Çeviri yazı: kömkök: eş şedîd ez zarka ve aşlıha köbkök bil bā

Çeviri: Masmavi aslı be harfi ile olup köbkök’tür.

Sözlükler: DLT: kömkök “gömgök” (Atalay, c.4, 1986, s. 356), kömkök “deep gray” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 108), kömkök “koyu gri, tam gri” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, 7 s. 37); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: kömkök “masmavi” (Toparlı, 2003, s. 116); Kav. K: kömkök “masmavi” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kene

V nüshası 27a/20, D nüshası 40a/7: كَنَا: الفراد

Çeviri yazı: kene: el kūrād

Çeviri: Kene.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: kene “kene” (Toparlı vd, 2000, s. 116); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kene

“kene, büyük hayvanlara sataşan ve kanlarını emen küçük bir böcek” (Atalay, 1945, s. 194), kene “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 140); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kün

V nüshası 27a/20: كُنْ: الشمس و اليوم و هو مجاز في اليوم

Çeviri yazı: kün: eş şems ve el yevm ve huve mecaz fî el yevm

Çeviri: Güneş ve gün. Gün sözcüğü mecazî olarak kullanılır.

D nüshası 40a/7: كُنْ: الشمس و اليوم و هو مجاز في اليوم

Çeviri yazı: kün: eş şems ve el yevm ve huve mecaz fî el yevm

Çeviri: Güneş ve gün. Gün sözcüğü mecazî olarak kullanılır.

Sözlükler: DLT: kün “gün, güneş, gündüz” (Atalay, c.4, 1986, s. 397), kün “sun” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 114), kün/kün “gün” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 756); CC: kün “24 saatlik zaman dilimi, güneş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 768-769), kün “sonne, tag” (Grönbech, 1942, s. 158); Ter. T: kün “gün, güneş” (Toparlı vd, 2000, s. 126); Dur. M: yok; Kav. K: kün “gün” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: kün “güneş, gün, gündüz, içinde bulunan zaman” (Eminoğlu, 2011, s. 241); Tuh. Z: kün “gün, güneş” (Atalay, 1945, s. 214), kün “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 108); King Dic: kün “day” (sun)” (Golden, 2000, s. 236), kün “gün, güneş” (Güner, 2017, s. 89); Bül. Müş: kün “słońce” (Zajaczkowski, 1958, s. 33), kün “güneş” (Al-Turk, 2012, s. 50).

kön

V nüshası 27a/20: كُنْ: الجلد

Çeviri yazı: kön: el cıld

Çeviri: Deri.

D nüshası 40a/8: كُنْ: الجلد بالشعر

Çeviri yazı: kön: el cıld bıl şa‘r

Çeviri: Kıllı deri.

Sözlükler: DLT: kön “at derisi veya gönü; ham deri, gön” (Atalay, c.3, 1986, s. 140), kön “skin (horses)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 109), kön “gön, deri, özellikle atın derisi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 737); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: kön “gönül, ruh” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: kön “gön, hayvan derisi” (Eminoğlu, 2011, s. 235); Tuh. Z: kön “gön” (Atalay, 1945, s. 207), kön “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 74); King

Dic: kön ötü̇k “leather boot” (Golden, 2000, s. 302), kön “hayvan derisi” (Güner, 2017, s. 84); Bül. Müş: yok.

ken

V nüshası 27a/21, D nüshası 40a/8: كُنْ: الواسع

Çeviri yazı: ken: el vâsi‘

Çeviri: Geniş.

Sözlükler: DLT: king “geniş” (Atalay, c.3, 1986, s. 358), keñ “wide” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 102), kiñ “geniş” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 720); CC: kênlik “genişlik” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 499), keñlik “brelte, welte” (Grönbech, 1942, s. 138); Ter. T: kiñ “geniş” (Toparlı vd, 2000, s. 119); Dur. M: yok; Kav. K: keñ “geniş” (Toparlı vd, 1999, s. 113); Kit. E: kiñ “geniş, bol, rahat” (Eminoğlu, 2011, s. 231); Tuh. Z: keng “geniş” (Atalay, 1945, s. 194), keñ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 171); King Dic: keng “wide, broad” (Golden, 2000, s. 272), kên “geniş büyük ve güzel” (Güner, 2017, s. 75); Bül. Müş: yok.

kin~kinikçe

V nüshası 27a/21, D nüshası 40a/8-9: كِنْ: المسك و يسمي كِنْجَا اي مسك

Çeviri yazı: kin: el misk ve yusemmî kinikçe ey misk

Çeviri: Misk aynı zamanda kinikçe de denir.

Sözlükler: DLT: künyıpar “misk göbeği” (Atalay, c.4, 1986, s. 398), kin yipâr “musk-bag” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 106), kin “misk” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 720); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kin bala

V nüshası 27a/22, D nüshası 40a/9: كَنْبَلَا: فرخ المسك

Çeviri yazı: kin bala: farḥ el misk

Çeviri: Misk yavrusu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kinçek

V nüshası 27a/22, D nüshası 40a/9-10: كِنْجَكْ: نا فحت المسك و يسمي به

Çeviri yazı: kinçek: nâ faḥa el misk ve yusemmî bihe

Çeviri: Misk göbeği, özel isim.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

künç

V nüshası 27b/1, D nüshası 40a/10: كُنْجُ: النعمة

Çeviri yazı: künç: en ni‘me

Çeviri: Nimet, küncü.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: künçi
“sezam” (Zajaczkowski, 1958, s. 33), künçi “küncü, susam” (Al-Turk, 2012, s. 114).

könlük

V nüshası 27b/1-2: كُنْزُكُ: ينظر و اظنه حصالبان

Çeviri yazı: könlük: yunzar ve āzanna ḥaṣālebān

Çeviri: Hasalban, biberiye benzeyen bir tür baharat.

D nüshası 40a/11: كُنْزُكُ: نظر و اظنه حصالبان

Çeviri yazı: könlük: naẓar ve āzanna ḥaṣā lebān

Çeviri: Hasalban, biberiye benzeyen bir tür baharat.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

könül

V nüshası 27b/2: كُنْزُ: القلب و في كتاب بيلك كُنْزُ النفس

Çeviri yazı: könül: el ẓalb ve fî kitāb-ı beylik/bilik könül en nefis

Çeviri: Kalp ve Kitab-ı Beylik/Bilik’te nefis anlamına gelir.

D nüshası 40a/11-12: كُنْزُ: النفس كنيل القلب و في كتاب بيلك كُنْزُ النفس

Çeviri yazı: könül: en nefis könül el ẓalb ve fî kitab-ı bilik könül en nefis

Çeviri: Kalp ve Kitab-ı Bilik’te nefis anlamına gelir.

Sözlükler: DLT: köngül “gönül, kalp, yürek, anlayış” (Atalay, c.4, 1986, s. 361), köñül “heart, mind” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 109), köñül “kalp, gönül, zihin açıklığıve idrak sür’atı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 738); CC: köñül “gönül” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 513), köñül “herz” (Grönbech, 1942, s. 152); Ter. T: köñül “gönül” (Toparlı vd, 2000, s. 122); Dur. M: kömül “gönül” (Toparlı, 2003, s. 95); Kav. K: kön “gönül, ruh” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: köñül “gönül, kalp, yürek, sevgi, istek, düşünüş” (Eminoğlu, 2011, s. 235); Tuh. Z: yok; King Dic: könlügi “his heart” (Golden,

2000, s. 210), köñül “kalp, gönül” (Güner, 2017, s. 85); Bül. Müş: yok.

kendü

V nüshası 27b/3-6: كَنْدُو: تَاكِيدَ لِلنَّفْسِ يَقَالُ كَنْدُوْزَ بَرْدِي وَ كَنْدُوْزَ بَرْدِي اِي زَهَبَ حَقِيقَةً نَفْسُهُ يَقَالُ اَزْمُ بُلْسُنْ اِي لَتَعْلَمَ نَفْسَكَ اِذَا فَوَضْتَ اَلْاَمْرَ اِلَيْهِ يَقَالُ لَهْ هَذَا وَ تَقُولُ فِي هَذَا الْمَعْنَى اَيْضًا كَنْدُوْزَ بُلْسُنْ اِي لَتَعْلَمَ نَفْسَهُ

Çeviri yazı: kendü: tākīd en nef̣s yuḳāl kendōz bardı ey ve kendōzi bardı ey zahab ḥaḳīḳa nef̣sihe yuḳāl özüm bulsun ey li ta‘lam nef̣sik izā favzat el emr ileyhe yuḳāl leh hezā ve taḳūl fī hezā el ma‘na eyzān kendü öz bulsun ey li ta‘lam nef̣sihe

Çeviri: Kendisi, kendōz bardı veya kendōzi bardı diyerek bir kişinin kendisinin bir yere gittiği ifade edilir bunun yanında özüm bolsun denilir veya kendōzü bolsun denilir.

D nüshası 40a/12-15/40b/1: كَنْدُو: تَاكِيدَ لِلنَّفْسِ يَقَالُ كَنْدُوْزَ بَرْدِي وَ كَنْدُوْزَ بَرْدِي اِي زَهَبَ حَقِيقَةً نَفْسُهُ يَقَالُ اَزْمُ بُلْسُنْ اِي لَتَعْلَمَ نَفْسَكَ اِذَا فَوَضْتَ اَلْاَمْرَ اِلَيْهِ يَقَالُ لَهْ هَذَا وَ تَقُولُ فِي هَذَا الْمَعْنَى اَيْضًا كَنْدُوْزَ بُلْسُنْ اِي لَتَعْلَمَ نَفْسَهُ

Çeviri yazı: kendü: tākīd en nef̣s yuḳāl kendōz bardı ey ve kendōzi bardı ey zahab ḥaḳīḳa nef̣sihe yuḳāl özüm bulsun ey li ta‘lam nef̣sik izā favzat el emr ileyhe yuḳāl leh hezā ve taḳūl fī hezā el ma‘na eyzān kendü öz bulsun ey li ta‘lam nef̣sihe

Çeviri: Kendisi, kendōz bardı veya kendōzi bardı diyerek bir kişinin kendisinin bir yere gittiği ifade edilir bunun yanında özüm bolsun denilir veya kendōzü bolsun denilir.

Sözlükler: DLT: kendü “kendi, zat, nef̣s, kendisi” (Atalay, c.4, 1986, s. 300), kändü “self” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 102), kendü/kendi “kendi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 703); CC: kəndi “kendi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 499), kendi “selbst” (Grönbech, 1942, s. 137); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: kensi “kendi” (Toparlı vd, 1999, s. 113); Kit. E: kendü “kendi” (Eminoğlu, 2011, s. 224); Tuh. Z: kendi “kendi” (Atalay, 1945, s. 194), kendi “kendi” (Al-Turk, 2006, s. 176); King Dic: yok; Bül. Müş: kändōzi/kändüzi “on sam” (Zajaczkowski, 1958, s. 29), kendōzi “kendisi” (Al-Turk, 2012, s. 223).

keneşke

V nüshası 27b/6: كَنْشَكَا: الْمَشُورَةُ وَيَقَالُ كِنْكَشَنْ

Çeviri yazı: keneşke: el meşvere ve yuḳāl kinkeş

Çeviri: Meşvere, danışma aynı zamanda kinkeş de denir.

D nüshası 40b/1: كَنْشَا: المشورة

Çeviri yazı: keneşke: el meşvere

Çeviri: Meşvere, danışma.

Sözlükler: DLT: yok; CC: keneş “öğüt, nasihat” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 499), keşeş “rat” (Grönbech, 1942, s. 138); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: keneş “danışma, nasihat” (Eminoğlu, 2011, s. 224); Tuh. Z: geniş- “danışmak” (Atalay, 1945, s. 194), kenişti “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 112); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kent

V nüshası 27b/7, D nüshası 40b/3: كَنْت: القرية

Çeviri yazı: kent: el kıriye

Çeviri: Kent.

Sözlükler: DLT: kend “şehir, kale” (Atalay, c.4, 1986, s. 300), kend “city, village, town” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 101), kend “şehir, kasaba, kale, Oğuzlarca ve onlara uyanlarca köy” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 703); CC: kënt “şehir, kent” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 499), kent “stadt” (Grönbech, 1942, s. 138); Ter. T: kent “köy” (Toparlı vd, 2000, s. 116); Dur. M: yok; Kav. K: kent “köy, kent” (Toparlı vd, 1999, s. 113); Kit. E: yok; Tuh. Z: kent “şehir” (Atalay, 1945, s. 195), kent “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 62); King Dic: kent “village and city” (Golden, 2000, s. 248), kent “köy, şehir vb. yerleşim yeri” (Güner, 2017, s. 75); Bül. Müş: kânt “wieś, wioska” (Zajaczkowski, 1958, s. 29), kent “köy, ev ikametgâh kümesi (topluluğu)” (Al-Turk, 2012, s. 73).

kendir

V nüshası 27b/7-8, D nüshası 40b/3: كَنْدِر: القنب و الكتان

Çeviri yazı: kendir: el kınnab ve el kıttın

Çeviri: Kendir, keten, kınnap.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kendir “kendir” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 499), kendir “hanf” (Grönbech, 1942, s. 138); Ter. T: kendir “keten” (Toparlı vd, 2000, s. 116); Dur. M: kendir “kendir” (Toparlı, 2003, s. 90); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kendir “kendir” (Atalay, 1945, s. 194), kendir “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 140); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kindik

V nüshası 27b/8: كَنْدِك: السرة

Çeviri yazı: kindik: es sırra

Çeviri: Göbek deliği.

D nüshası 40b/4: كُنْدِيك: السرة

Çeviri yazı: kindik: es sırra

Çeviri: Göbek deliği.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kindik “göbek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 506), kindik “nabel” (Grönbech, 1942, s. 148); Ter. T: kindik “göbek” (Toparlı vd, 2000, s. 119); Dur. M: yok; Kav. K: kindek “göbek” (Toparlı vd, 1999, s. 115); Kit. E: yok; Tuh. Z: kindik “göbek” (Atalay, 1945, s. 201), kindik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 103); King Dic: kindik “nawel” (Golden, 2000, s. 205), kindik “göbek” (Güner, 2017, s. 80); Bül. Müş: yok.

könçek

V nüshası 27b/8, D nüshası 40b/4: كُنْجَاك: السراويل

Çeviri yazı: könçek: es serāvil

Çeviri: Şalvar.

Sözlükler: DLT: könçek “yaka, urba yakası” (Atalay, c.4, 1986, s. 398), könçük/könçäk “opening at collar” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 109), könçük “yaka” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 737); CC: könçek “pantolon, şalvar” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 512), könçek “hosen” (Grönbech, 1942, s. 151); Ter. T: könçek “don” (Toparlı vd, 2000, s. 122); Dur. M: könçek “giysi” (Toparlı, 2003, s. 95); Kav. K: könçek “giysi” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: yok; Tuh. Z: könçek “urba” (Atalay, 1945, s. 207), könçek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 149); King Dic: könçek “drawers, panties” (Golden, 2000, s. 298), könçek “pantolon” (Güner, 2017, s. 84); Bül. Müş: yok.

könlek

V nüshası 27b/8-9, D nüshası 40b/4: كُنْكَال: القميص

Çeviri yazı: könlek: el kāmīş

Çeviri: Gömlek.

Sözlükler: DLT: könglek “gömlek” (Atalay, c.3, 1986, s. 350), köñlāk “shirt” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 110), köñlek “gömlek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 738); CC: kövlek “gömlek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 516), kövlek “hemd” (Grönbech, 1942, s. 156); Ter. T: köñlek “gömlek” (Toparlı vd, 2000, s. 122); Dur. M: kömlek “gömlek” (Toparlı, 2003, s. 95); Kav.

K: kömlek “gömlek” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: köñlek “gömlek, kalp, sevgi, istek, düşünüş” (Eminoğlu, 2011, s. 235); Tuh. Z: kömlek “gömlek” (Atalay, 1945, s. 207), kömlek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 140); King Dic: könglek “shirt” (Golden, 2000, s. 298), köñlek “gömlek” (Güner, 2017, s. 85); Bül. Müş: yok.

kündüz

V nüshası 27b/9, D nüshası 40b/5: كُنْزُ: النهار

Çeviri yazı: kündüz: en nehār

Çeviri: Gündüz.

Sözlükler: DLT: kündüz “gündüz, gün ışığı” (Atalay, c.4, 1986, s. 398), kündüz “daw’an-nahār” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 114), kündüz “gündüz ışığı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 756); CC: yok; Ter. T: kündüz “gündüz” (Toparlı vd, 2000, s. 126); Dur. M: yok; Kav. K: kündüz “gündüz” (Toparlı vd, 1999, s. 117); Kit. E: kün “gün, gündüz, içinde bulunulan zaman” (Eminoğlu, 2011, s. 241); Tuh. Z: kündüz “gündüz” (Atalay, 1945, s. 214), kündüz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 164); King Dic: kündüz “day time” (Golden, 2000, s. 130), kündüz “gündüz” (Güner, 2017, s. 90); Bül. Müş: kündüz “dzień, dniem” (Zajączkowski, 1958, s. 33), kündüz “gündüz” (Al-Turk, 2012, s. 192).

künseli

V nüshası 27b/9-10: كُنْسَلِي: علم للنساء و هو مركب من كُنْ الشمس و سَلِي النظيف فكانه قال شمس نظيف

Çeviri yazı: künseli: ‘alemun lil nisā’ ve huve murekkeb mink ün eş şems ve seli en nazīf fakānnahu kāl şems nazīf

Çeviri: Künseli bayan ismi kün ve seli sözcüklerinden oluşmuştur ve anlamı temiz gün’dür.

D nüshası 40b/5-7: كُنْسَلِي: علم للنساء و هو مركب من كُنْ الشمس و سَلِي النظيف فكانه قال شمس نظيف

Çeviri yazı: künseli: ‘alemun lil nisā’ ve huve murekkeb mink ün eş şems ve seli en nazīf fakānnahu kāl şems nazīf

Çeviri: Künseli bayan ismi kün ve seli sözcüklerinden oluşmuştur ve anlamı temiz gün’dür.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

küneri

V nüshası 27b/10-12: كُنْري: علم و هو مركب اي رجل الشمس و كُنْ الشمس و ار الرجل الكثرة للاضافة و حذفت الهمزة

Çeviri yazı: küneri: ‘alemun ve huve murekkeb ey rical eş şems ve kün eş şems ve er er rical el keşre lil izāfe ve hāzafet el hemze

Çeviri: Küneri, erkek ismi, kün ve er sözcüklerinden meydana gelmiştir.

D nüshası 40b/7-8: كُنْري: علم و هو مركب اي رجل الشمس و كُنْ الشمس و ار الرجل الكثرة للاضافة و حذفت الهمزة

Çeviri yazı: küneri: ‘alemun ve huve murekkeb ey rical eş şems ve kün eş şems ve er er rical el keşre lil izāfe ve hāzafet el hemze

Çeviri: Küneri, erkek ismi, kün ve er sözcüklerinden meydana gelmiştir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

küneş

V nüshası 27b/12-13: كُنْش: يطلق علي الشمس مجازا و حقيقته الشعاع و بالقبحاقي فُيْش و يطلق علي الشمس ايضا

Çeviri yazı: küneş: yutlak ‘ala eş şems mecāzān ve ḥaḳīḳaten eş şu‘ā‘ ve bil kıbcākī kıyaş ve yutlak ‘ala eş şems eyzān

Çeviri: Güneş, gerçek ve mecazi anlamda ışığa işaret eder. Kıpçakçada ise kıyaş güneş için kullanılır.

D nüshası 40b/8-9: كُنْش: يطلق علي الشمس مجازا و حقيقته الشعاع و بالقبحاقي فُيْش و يطلق علي الشمس ايضا

Çeviri yazı: küneş: yutlak ‘ala eş şems mecāzān ve ḥaḳīḳaten eş şu‘ā‘ ve bil kıbcākī kıyaş ve yutlak ‘ala eş şems eyzān

Çeviri: Güneş, gerçek ve mecazi anlamda ışığa işaret eder. Kıpçakçada ise kıyaş güneş için kullanılır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: kün “güneş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 520), kün “sonne, tag” (Grönbech, 1942, s. 158); Ter. T: küneş “güneş” (Toparlı vd, 2000, s. 126); Dur. M: küneş “güneş” (Toparlı, 2003, s. 98); Kav. K: küneş “güneş” (Toparlı vd, 1999, s. 118); Kit. E: kün “güneş” (Eminoğlu, 2011, s. 241); Tuh. Z: küneş “güneş” (Atalay, 1945, s. 214), küneş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 108); King Dic: kün “day (sun)” (Golden, 2000, s. 236), kün “gün, güneş” (Güner, 2017, s. 89); Bül. Müş: yok.

könçük

V nüshası 27b/14, D nüshası 40b/9-10: كُنْجُكُ: الحبيب

Çeviri yazı: könçük: el ceyb

Çeviri: Cep.

Sözlükler: Sözcük, daha önce könçek maddesinde incelenmiştir.

küni

V nüshası 27b/15, D nüshası 40b/11: كُني: الغيرة

Çeviri yazı: küni: el ğayre

Çeviri: Kıskançlık.

Sözlükler: DLT: küni “kuma” (Atalay, c.3, 1986, s. 237), küni “fellow- wife” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 114), küni “kuma” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 756); CC: küni “cariye, metres, sevgili, oynaş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 521), küni “konkubine” (Grönbech, 1942, s. 159); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: küni- “kıskanmak” (Eminoğlu, 2011, s. 241); Tuh. Z: köni- “kıskanmak, haset etmek” (Atalay, 1945, s. 208), könilemek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 131); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kevenç

V nüshası 27b/16, D nüshası 40b/12-13: كَوْنُجُ: الفرح

Çeviri yazı: kevenç: el farah

Çeviri: Sevinç, güven.

Sözlükler: DLT: küwen- “öğünmek” (Atalay, c. 4, 1986, s. 402), küwän- “iftaxara” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 116), küwen- “övünmek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 758); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: küvenç “güvenme, güven, övünç, gurur” (Eminoğlu, 2011, s. 241); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

küvelek

V nüshası 27b/16-17, D nüshası 40b/13: كُولُكُ: المحلب

Çeviri yazı: küvelek: el maħleb

Çeviri: Mahlep, süt sağma makinesi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kevil

V nüshası 27b/17, D nüshası 40b/13-14: كُولُ: شجر لا ساق له و ثمره شبيهه بالتين

Çeviri yazı: kevül: şecer lā sāk lehu ve şamarah şebbīhe bi't tīn

Çeviri: Meyvesi incire benzeyen bir tür ağaç.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kevük

V nüshası 27b/19, D nüshası 40b/15: كَوْكُ: التبن

Çeviri yazı: kevük: et tıbn

Çeviri: Saman.

Sözlükler: DLT: küvük “saman (Oğuzca)” (Atalay, c.3, 1986, s. 165), küvük “straw” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 116), küvük “Oğuzcada saman” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 116); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: kevük “saman” (Atalay, 1945, s. 197), kewük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 65); King Dic: yok; Bül. Müş: kävük “słoma, sieczka” (Zajączkowski, 1958, s. 30), kewük “kevük, saman, kıyılmış saman” (Al-Turk, 2012, s. 113).

kövek

V nüshası 27b/19-20: كَوْكُ: الخيشه التي يربط علي ذكر الكبش لتمعنه القفاز

Çeviri yazı: kövek: el ḥayşe elletī yurbaṭ ‘ala zakar el kebş li tama‘ne el kafāz

Çeviri: Erkek keçinin zıplamasını engellemek amacıyla bağlanan ip.

D nüshası 41a/1: كَوْكُ: الخيشه التي يربط علي ذكر الكبش لتمعنه القفاز

Çeviri yazı: kövek: el ḥayşe elletī yurbaṭ ‘ala zakar el kebş li tama‘ne el kafāz

Çeviri: Erkek keçinin zıplamasını engellemek amacıyla bağlanan ip.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kiwiz

V nüshası 27b/20, D nüshası 41a/2: كَوْزُ: البساط

Çeviri yazı: kiviz: el basāt

Çeviri: Halı, kilim gibi şeyler.

Sözlükler: DLT: kiwiz “yaygı, halı kilim gibi şeyler” (Atalay, c.4, 1986, s. 336), käviz “carpet” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 111), kewiz “halı, kilim” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 707); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

kevür

V nüshası 27b/20, D nüshası 41a/2: كُور: الكافر

Çeviri yazı: kevür: el kâfir

Çeviri: Kafir, gavur.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: gāvır “Hristiyan, Yahudi” (Toparlı, 2003, s. 84); Kav. K: gāvur “kafir” (Toparlı vd, 1999, s. 109); Kit. E: kâfir “kafir, inanmayan” (Eminoğlu, 2011, s. 217); Tuh. Z: kavur “gāvur” (Atalay, 1945, s. 188), şawur “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 147); King Dic: yok; Bül. Müş: kavur “niewiernny, ruch, spacer” (Zajęczkowski, 1958, s. 30), kewur “gavur, kafir” (Al-Turk, 2012, s. 92).

kevrük

V nüshası 27b/20: كُورك: البقسماط

Çeviri yazı: kevrük: el başsamat

Çeviri: Gevrek.

D nüshası 40b/12: كُورك: البقسماط الركب

Çeviri yazı: kevrük: el başsamat er rukb

Çeviri: Gevrek.

Sözlükler: DLT: kewrek “gevrek, yumuřak bitki” (Atalay, c.4, 1986, s. 308), kăwrăk “a thorny tree” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 104), kewrek “ağaçların yumuřak olanları, kere otu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 707); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: kăvrăk “suchary” (Zajęczkowski, 1958, s. 30), kewrek “kevrük” (Al-Turk, 2012, s. 136).

keymek

V nüshası 27b/22, D nüshası 41a/3: كَيْمَك: اللبس

Çeviri yazı: keymek: el libs

Çeviri: Giymek.

Sözlükler: DLT: kedh- “giymek” (Atalay, c. 4, 1986, s. 292), kăd- “put on” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 99), keř- “giymek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 699); CC: key- “giymek” (Argunřah ve Güner, 2015, s. 699), kej-/kij- “anziehen” (Grönbech, 1942, s. 136); Ter. T: key- “giymek” (Toparlı vd, 2000, s. 117); Dur. M: keymek “elbise” (Toparlı, 2003, s. 91), Kav. K: kiymek “uzun kadın gömleği” (Toparlı vd, 1999, s. 116); Kit. E: key- “giymek” (Eminoğlu, 2011, s. 225); Tuh. Z: kėy- “giymek” (Atalay, 1945, s.

197), kiyedir “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 222); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

keyesi

V nüshası 27b/22, D nüshası 41a/3: كَيْسِي: اللباس

Çeviri yazı: keyesi: el libās

Çeviri: Giysi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: keyit “giyecek, elbise” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 738), kejit “kleider, kleidung” (Grönbech, 1942, s. 136); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

key

V nüshası 28a/1: كَي: جيد يقال بُو كَيْدُرْ اِي هَذَا جَيِدٌ وَ بِالْقَبْجَاقِي اَيْكُو

Çeviri yazı: key: ceyyid yukāl bu keydür ey hezā ceyyidun ve bil kıbcākī eygü

Çeviri: İyi, hoş, güzel bu keydür denilerek bir şeyi/kimsenin iyi olduğu ifade edilir Kıpçakçası ise, eygü’dür.

D nüshası 41a/4-5: كَي: جيد يقال بُو كَيْدُرْ اِي هَذَا جَيِدٌ وَ بِالْقَبْجَاقِي اَيْكُو

Çeviri yazı: key: ceyyid yukāl bu keydür ey hezā ceyyidun ve bil kıbcākī eygü

Çeviri: İyi, hoş, güzel bu keydür denilerek bir şeyi/kimsenin iyi olduğu ifade edilir Kıpçakçası ise, eygü’dür.

Sözlükler: DLT: kedh “abartma, pekitme bildiren bir edat” (Atalay, c.4, 1986, s. 292), käd/käd “what a good” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 99), ked “bir şeyi nitelerken kullanılan kuvvetlendirme ve mübalağa zarfı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 699); CC: yok; Ter. T: key “iyi” (Toparlı vd, 2000, s. 117); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok

köynek

V nüshası 28a/2, D nüshası 41a/6: كَيْنَتُ: المحترق

Çeviri yazı: köynek: el mih̄tarak

Çeviri: Yanmış, yanık.

Sözlükler: DLT: köyük “yanmış” (Atalay, c.4, 1986, s. 369), köy- “burn” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 112), küy- “yanmak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 758); CC: köne “yanmış, yanan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 756), köne suvy/köne suvu “quecksilber” (Grönbech, 1942, s. 151); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: köyük “yanık, yanmış” (Eminoğlu, 2011, s.

237); Tuh. Z: köyük “yanmış, yanık” (Atalay, 1945, s. 209), köyük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 160); King Dic: köydür “burn, set on fire” (Golden, 2000, s. 71), köydür- “ateşe vermek, tutuşturmak, yakmak” (Güner, 2017, s. 86); Bül. Müş: yok.

keykenek

V nüshası 28a/3-4, D nüshası 41a/7: كَيْكَنْك: اللؤلؤة و البودقه و الجملة و هي طيور

Çeviri yazı: keykenek: el lülû ve el būduka ve el cumle ve hiye tıyūr
Çeviri: Bir tür kuş.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

laplap

V nüshası 28a/9, D nüshası 41a/11: لَبْلَب: مشي مختبط يقال لَبْلَبُ كُلِّ اي مجي مَخْتَبَطًا

Çeviri yazı: laplap: meşî muḥatabāt yuḳāl laplap kelūr ey macī muḥatabatān

Çeviri: Yalpalayarak yürüme, laplap kelūr diyerek birinin yalpalayarak yürüdüğü ifade edilir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

leblebü

V nüshası 28a/10, D nüshası 41a/11-12: لَبْلَبُ: القضاة

Çeviri yazı: leblebü: el kıḍame

Çeviri: Leblebi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: leblebü “nohut” (Atalay, 1945, s. 216), leblebü “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 80); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

laçın

V nüshası 28a/12, D nüshası 41a/12: لَاحِينَ: الشاهين

Çeviri yazı: laçın: eş šāhīn

Çeviri: Şahin.

Sözlükler: DLT: laçın “şahin, yiğit adam” (Atalay, c.4, 1986, s. 404), lācīn “falcon” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 116), laçın “şahin” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 760); CC: yok; Ter. T: laçın “şahin” (Toparlı vd, 2000, s. 127); Dur. M: laçın “şahin” (Toparlı, 2003, s. 98); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: laçın “şahin

denen kuş” (Atalay, 1945, s. 215), laçın “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 110); King Dic: laçin “white falcon” (Golden, 2000, s. 227), laçın “beyaz renkli bir cins şahin” (Güner, 2017, s. 91); Bül. Müş: laçyn “sokoł, białozór” (Zajaczkowski, 1958, s. 33), laçın “laçın, beyaz renkli bir cins şahin” (Al-Turk, 2012, s. 167).

lorp

V nüshası 28a/13-15: لَرْبُ: اي بجملة دفعه واحدا و له فيه صعوبة ما و آخره سهله
يقال سيكُم لَرْبُ كِرْدِي معناه ذكرِي دخل بجملة دفعه واحده

Çeviri yazı: lorp: ey bi cumle dafa‘ vāhīdān ve lehu fihe şu‘ūbata mā ve āhiren sehle yuḳāl sikim lorp kirdi ma‘nāha zakaṛī duḥul bi cumle daf’atan vāhīden

Çeviri: Tek seferde, bir defada sikim lorp kirdi denilerek erkeklik organının tek seferde girdiği ifade edilir.

D nüshası 41a/13-15: لَرْبُ: اي بجملة دفعه واحدا و له فيه صعوبة ما و آخره سهله
يقال سيكُم لَرْبُ كِرْدِي معناه ذكرِي دخل بجملة دفعه واحده

Çeviri yazı: lorp: ey bi cumle dafa‘ vāhīdān ve lehu fihe şu‘ūbata mā ve āhiren sehle yuḳāl sikim lorp kirdi ma‘nāha zakaṛī duḥul bi cumle daf’atan vāhīden

Çeviri: Tek seferde, bir defada sikim lorp kirdi denilerek erkeklik organının tek seferde girdiği ifade edilir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

lɾp

V nüshası 28a/15-16: لَرْبُ: علي غفلة يقال لَرْبُ كَلُرُ لَرْبُ كِتْرُ اي يزهب علي
غفله و يجي علي غفله

Çeviri yazı: lɾp: ‘ala gafla yuḳāl lɾp kelür lɾp kider ey yazhab ‘ala gafla ve yacī ‘ala gafla

Çeviri: Ansızın, aniden bir anda gelip giden biri için lɾp kelür lɾp kider denir.

D nüshası 41a/15-41b/1: لَرْبُ: علي غفلة يقال لَرْبُ كَلُرُ لَرْبُ كِتْرُ اي يزهب علي
غفله و يجي علي غفله

Çeviri yazı: lɾp: ‘ala gafla yuḳāl lɾp kelür lɾp kider ey yazhab ‘ala gafla ve yacī ‘ala gafla

Çeviri: Ansızın, aniden bir anda gelip giden biri için lɾp kelür lɾp kider denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

lor

V nüshası 28a/16, D nüshası 41b/2: لُر: القريشة الحلوة

Çeviri yazı: lor: el qarīše el hılva

Çeviri: Lor.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

loğ

V nüshası 28a/18-19: لُغ: بمعنى ذو في اللغة القبقاقيه و لغ حجر مدوره يسوي به
السطح و يقال لُغْلُدي اذا سوي السطح بذلك الحجر

Çeviri yazı: loğ: bi ma‘na zū fī el luğa el kıbcākīye ve loğ hıcar
mudavvara yusevvi bih es satıh ve yuķāl loğladı izā savī es satıh bi
zalı el hıcar

Çeviri: Damları düzeltmek için kullanılan yuvarlak taş damı düzeltti anlamında loğladı denir.

D nüshası 41a/2-4: لُغ: بمعنى ذو في اللغة القبقاقيه و لغ حجر مدوره يسوي به
السطح و يقال لُغْلُدي اذا سوي السطح بذلك الحجر

Çeviri yazı: loğ: bi ma‘na zū fī el luğa el kıbcākīye ve loğ hıcar
mudavvara yusevvi bih es satıh ve yuķāl loğladı izā savī es satıh bi
zalı el hıcar

Çeviri: Damları düzeltmek için kullanılan yuvarlak taş damı düzeltti anlamında loğladı denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

laķ

V nüshası 28a/21-22: لُق: كلمة تعجب و هي مختصرة من لا حول و لا قوة الا بالله
و هي من لغة رعيان الغنم و قل ما بنطق بها المحتشم

Çeviri yazı: laķ: kelime ta‘accuben ve hiye muhtaşar min lā havla ve
lā kuvvete illa bil lillaḥ ve hiye min luğata ra‘iyān el ğanem ve ķal
mā bınṭak biha el muhtaşem

Çeviri: Şaşıрма ünlemi la havle ve la kuvvete illa bil lillah’ın kısaltmasıdır ve ayrıca koyunları otlatırken çobanların kullandığı dildeki bir tabir.

D nüshası 41b/4-6: لُق: كلمة تعجب و هي مختصرة من لا حول و لا قوة الا بالله و
هي من لغة رعيان الغنم و قل ما بنطق بها المحتشم

Çeviri yazı: laķ: kelime ta‘accuben ve hiye muhtaşar min lā havla ve
lā kuvvete illa bil lillaḥ ve hiye min luğata ra‘iyān el ğanem ve ķal
mā bınṭak biha el muhtaşem

Çeviri: Şaşırma ünlemi la havle ve la kuvvete illa bil lillah'ın kısaltmasıdır ve ayrıca koyunları otlatırken çobanların kullandığı dildeki bir tabir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

leklek

V nüshası 28b/1, D nüshası 41b/7: أَلْكَ: الحبرج

Çeviri yazı: leklek: el hıbruc

Çeviri: Leylek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

lök

V nüshası 28b/1, D nüshası 41b/7: لُكْ: جمل نفيس

Çeviri yazı: lök: cemel nefis

Çeviri: İyi cins deve.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: lök “wiebląd siedmioletni” (Zajaczkowski, 1958, s. 33), lök “lök, yedi yaşından büyük erkek boz deve” (Al-Turk, 2012, s. 115).

maçı

V nüshası 28b/3, D nüshası 41b/9: مَآجِي: السنور

Çeviri yazı: maçı: es sannūr

Çeviri: Erkek kedi.

Sözlükler: DLT: muş “kedi” (Atalay, c.4, 1986, s. 415), mûş “she-cat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 120), mûş “Çigil lehçesinde dışı kedi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 767); CC: maçı “erkek kedi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 523), maçy “kater” (Grönbech, 1942, s. 161); Ter. T: meçi “erkek kedi” (Toparlı vd, 2000, s.); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: maçı “kedi” (Atalay, 1945, s. 216), maçı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 104); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

mertek

V nüshası 28b/4, D nüshası 41b/9: مَرْتَكْ: جَزَعٌ يسقف به

Çeviri yazı: mertek: caza'un yuḳaf bihe

Çeviri: Tavan kirişi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

mercimek

V nüshası 28b/4: مَرْجَمَك: العدس و هو بكسر الجيم

Çeviri yazı: mercimek: el ‘ads ve huive bi kesr el cīm

Çeviri: Mercimek cim harfi kesreli (ci şeklinde) söylenir.

D nüshası 41b/10: مَرْجَمَك: العدس

Çeviri yazı: mercimek: el ‘ads

Çeviri: Mercimek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: mercümek “mercimek” (Toparlı vd, 2000, s. 128); Dur. M: mercimek “mercimek” (Toparlı, 2003, s. 99); Kav. K: mercemek “mercimek” (Toparlı vd, 1999, s. 118); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: merjüme “lentils” (Golden, 2000, s. 111), mercüme “mercimek” (Güner, 2017, s. 92); Bül. Müş: mārġämāk “soczewica” (Zajaczkowski, 1958, s. 34), mercemek “mercimek” (Al-Turk, 2012, s. 111).

müzdür

V nüshası: yok.

D nüshası 41b/11: مُزْدُر: الاجر

Çeviri yazı: müzdür: el icār

Çeviri: Ücretle çalışan işçi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: müzd “iş görüp parasını alan adam” (Atalay, 1945, s. 218), müzd “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 43); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

mezdeki

V nüshası 28b/6, D nüshası 41b/10: مَزْدَكِي: المصطكي و هي متركه

Çeviri yazı: mezdeki: el maştakī ve hiye muterreke

Çeviri: Mastika, sözcük Türkçeleştirilmiştir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

meskit

V nüshası 28b/7, D nüshası 41b/11-12: مَسْكِيْت: المسجد و هي متركه

Çeviri yazı: meskit: el mescid ve hiye muterreke

Çeviri: Mescit, sözcük Türkçeleştirilmiştir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: mescid “mescit, küçük cami” (Eminoğlu, 2011, s. 243); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

muştuluk

V nüshası 28b/8, D nüshası 41b/12: مُشْتُلُقُ: البشارة

Çeviri yazı: muştuluk: el başāra

Çeviri: Sevinçli haber.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: muştla- “müjdelemek” (Atalay, 1945, s. 218), muştladı “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 64); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

muştucu

V nüshası 28b/8, D nüshası 41b/13: مُشْتُجِي: المبشر

Çeviri yazı: muştucu: el mubaşir

Çeviri: Haberci.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

müşk

V nüshası 28b/9, D nüshası 41b/13: مُشْكٌ: متركه من المسك

Çeviri yazı: müşk: muterreke min el misk

Çeviri: Misk sözcüğünün Türkçeleştirilmiş şeklidir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: müşg “misk, güzel kokulu madde” (Eminoğlu, 2011, s. 247); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

mama

V nüshası 28b/15: مَامَا: كلمة تدعي به الكبيره من النساء و يسمي بها

Çeviri yazı: mama: kelime tuda‘ā bihe el kebiere min en nisā’ ve yusemmī bihe

Çeviri: Büyük bir kadını çağırmak için kullanılan sözcük.

D nüshası 42a/3-4: مَامَا: كلمة تدعي به الكبيره من النساء و يسمي بها

Çeviri yazı: mama: kelime tuda‘ā bihe el kebiere min en nisā’ ve yusemmī bihe

Çeviri: Büyük bir kadını çağırmak için kullanılan sözcük.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

mamuş~ banbuş

V nüshası 28b/16, D nüshası 42a/4: مَمُوقٌ: القطن و بالتركماني بَنْبُوقٌ

Çeviri yazı: mamuş: el kıttın ve bi’t turkmānī banbuş

Çeviri: Pamuk, Türkmence ise banbuş.

Sözlükler: DLT: pamuk “pamuk” (Atalay, c.4, 1986, s. 473), bamuq “cotton” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 64), bamuk/bāmuk “Oğuzcada pamuk” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 572); CC: mamuh “pamuk” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 524), mamux “baumwolle” (Grönbech, 1942, s. 162); Ter. T: banbuḳ “pamuk” (Toparlı vd, 2000, s. 92); Dur. M: bamuḳ “pamuk” (Toparlı, 2003, s. 74); Kav. K: bamuḳ “pamuk” (Toparlı vd, 1999, s. 102); Kit. E: mamuḳ “pamuk” (Eminoğlu, 2011, s. 242); Tuh. Z: mamuk “pamuk” (Atalay, 1945, s. 216), mamuḳ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 140); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

memrec

V nüshası 28b/16, D nüshası 42a/5: مَمْرَجُ: والد الدب

Çeviri yazı: memrec: veled ed dubb

Çeviri: Ayı yavrusu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

mum

V nüshası 28b/17, D nüshası 42a/5: مُمْ: الشمع

Çeviri yazı: mum: eş şam‘

Çeviri: Mum.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: mūm “mum” (Toparlı, 2003, s. 99); Kav. K: mūm “mum” (Toparlı vd, 1999, s. 118); Kit. E: yok; Tuh. Z: mum “mum” (Atalay, 1945, s. 218), mum “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 111); King Dic: yok; Bül. Müş: mum “wask, świeca” (Zajaczkowski, 1958, s. 34), mum “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2012, s. 135).

men

V nüshası 28b/18, D nüshası 42a/6: مَنْ: مضمّر بمعني انا

Çeviri yazı: men: muẓammir bi ma‘na ene

Çeviri: Ben zamiri.

Sözlükler: DLT: men “ben” (Atalay, c.4, 1986, s. 409), mǎn “I”(Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 118), men “ben” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 762); CC: mēn “ben” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 526), men “ich” (Grönbech, 1942, s. 163); Ter. T: men “ben” (Toparlı vd, 2000, s. 128); Dur. M: mem “ben” (Toparlı, 2003, s. 98); Kav. K: men “ben” (Toparlı vd, 1999, s. 118); Kit. E: men “ben, kişi zamiri” (Eminoğlu, 2011, s. 243); Tuh. Z: men “ben, birinci şahıs

zamiri” (Atalay, 1945, s. 217), men “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 176); King Dic: men “ben” (Golden, 2000, s. 312), mèn “ben” (Güner, 2017, s. 92); Bül. Müş: män “ja” (Zajaczkowski, 1958, s. 34), men “ben” (Al-Turk, 2012, s. 221).

min

V nüshası 28b/18, D nüshası 42a/6: من: الالف

Çeviri yazı: min: el elf

Çeviri: Bin sayısı.

Sözlükler: DLT: ming “sayıda bin” (Atalay, c.4, 1986, s. 412), miñ “thousand” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 119), miñ “bin” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 764); CC: miñ “bin” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 777), miñ “tausend” (Grönbech, 1942, s. 165); Ter. T: min “bin” (Toparlı vd, 2000, s. 128); Dur. M: min “bin sayısı” (Toparlı, 2003, s. 99); Kav. K: min “bin sayısı” (Toparlı vd, 1999, s. 118); Kit. E: min “bin, bin sayısı” (Eminoğlu, 2011, s. 244); Tuh. Z: miñğ “sayıda bin” (Atalay, 1945, s. 218), miñ “bin” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: ming “thousand” (Golden, 2000, s. 243), miñ “bin” (Güner, 2017, s. 92); Bül. Müş: bin “tysiäc” (Zajaczkowski, 1958, s. 13), bin “bin sayısı” (Al-Turk, 2012, s. 185).

minez⁷⁰

V nüshası 28b/18: مِّنْزُ: العين من الماء

Çeviri yazı: minez: el ‘ayn min el mā’

Çeviri: Su pınarı.

D nüshası 42a/7: ⁷¹مِّنْزُ: لون الوجه

Çeviri yazı: minez: levn el vech

Çeviri: Ten rengi.

Sözlükler: DLT: miñğar “pınar, su gözü” (Atalay, c.3, 1986, s. 280), miñar/miñār “spring of water” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 119), miñar “su gözü, su gözesi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 764); CC: yok; Ter. T: biñar “kaynak, göze” (Toparlı vd, 2000, s. 94); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: miñar pınar, çeşme” (Eminoğlu, 2011, s. 244); Tuh. Z: yok; King Dic: miñar “spring, source, well” (Golden,

⁷⁰ İsim muhtemelen istinsah hatası ile bu şekilde yazılmıştır.

⁷¹ Burada minez ve meniz sözcüklerinin açıklamaları birbirine karıştırılmıştır. Meniz sözcüğünün Arapça karşılığı minez madde başının açıklaması için verilmiştir.

2000, s. 245), bıñar “pınar” (Güner, 2017, s. 40); Bül. Müş: byngar “źródło, studnia” (Zajączkowski, 1958, s. 16), pıngar “pınar” (Al-Turk, 2012, s. 83).

meniz

V nüshası 28b/19: مَنِزْ: لون الوجه

Çeviri yazı: meniz: levn el vech

Çeviri: Ten rengi.

D nüshası: Gerekli açıklama yukarıdaki madde başının dipnotunda verilmiştir.

Çeviri yazı:

Çeviri:

Sözlükler: DLT: meng(i)z “beniz, yüz” (Atalay, c.3, 1986, s. 363), mäniz “complexion” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 119), meñiz “insanın rengi, beniz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 764); CC: yok; Ter. T: meñiz “beniz” (Toparlı vd, 2000, s. 128); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: bengiz “color complexion” (Golden, 2000, s. 307), beñiz “yüz, yüz rengi” (Güner, 2017, s. 38); Bül. Müş: yok.

men

V nüshası: yok.

D nüshası 42a/7: مَنَّ: شبه

Çeviri yazı: men: şebbeh

Çeviri: Benzemek, benzetmek

Sözlükler: DLT: menğze- “benzemek” (Atalay, c.3, 1986, s. 403), mänğzä- “resemble” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 119), meñze- “benzemek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 764); CC: beñzer “nitelik, görünüş ve yapı bakımından bir başkasına benzeyen veya ona eş olan, benzer” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 437), benzer “ähneln” (Grönbech, 1942, s. 55); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: meñze- “benzemek” (Eminoğlu, 2011, s. 243); Tuh. Z: menze- “benzemek” (Atalay, 1945, s. 217), menzer “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 182); King Dic: yok; Bül. Müş: bänzär “podobny, podobnie” (Zajączkowski, 1958, s. 12), benzer “benzer, müşabih” (Al-Turk, 2012, s. 221).

mun

V nüshası 28b/20, D nüshası 42a/8: مَنَّ: الحجة الضرورة

Çeviri yazı: mun: el hâce ez zarurî

Çeviri: Zorunlu hacet, sıkıntı.

Sözlükler: DLT: munğ “sıkıntı, ızdırıp, bun, mihnet” (Atalay, c.3, 1986, s. 33), muḡ “hardship” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 120), muḡ “bela, sıkıntı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 765); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: mun- “bunamak, saçmalamak, başıboş dolaşmak” (Eminoğlu, 2011, s. 245); Tuh. Z: mung “bun” (Atalay, 1945, s. 218), muḡ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 103); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

muḡlu

V nüshası 28b/20, D nüshası 42a/8-9: مُتْلُو: المحتاج و معناه ذو الحاجة

Çeviri yazı: munlu: el muḡtāc ve ma‘naha zū el ḥāce

Çeviri: Muhtaç, düşkün, sıkıntılı.

Sözlükler: DLT: munḡluḡ “bunlu, sıkıntılı” (Atalay, c.3, 1986, s. 382), muḡluḡ “mumtaḥin” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 120), muḡluḡ “mihnet, çekmiş, sıkıntılı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 765); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: muḡluḡ “bunalmış, sıkıntılı, âciz” (Eminoğlu, 2011, s. 245); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

men

V nüshası 28b/21, D nüshası 42a/9: مَنْ: الخال

Çeviri yazı: men: el ḥāl

Çeviri: Ben, nokta.

Sözlükler: DLT: menḡ “yüzdeki ben” (Atalay, c.4, 1986, s. 410), māḡ “mole (on face)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 118), meḡ “yüzdeki ben” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 763); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: menḡ “vücuttaki ben” (Atalay, 1945, s. 217), meḡ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 84); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

meḡli

V nüshası 28b/21: مَعْلِي: عَلَّمْ يسمي به اي ذو الخال

Çeviri yazı: menli: ‘alemun yusemmī bihe ey zū el ḥāl

Çeviri: Özel isim, benli anlamına gelir.

D nüshası 42a/9: مَعْلِي: عَلَّمْ يسمي به اي ذو الخال

Çeviri yazı: menli: ‘alemun yusemmī bihe ey zū el ḥāl

Çeviri: Özel isim, benli anlamına gelir.

Sözlükler: DLT: meḡliḡ “benli” (Atalay, c.3, 1986, s. 359), māḡliḡ “male (on face)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 118), meḡliḡ “benli,

beni olan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 764); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

mongol

V nüshası 28b/21-22: مُنْغُلُ: النَّتَر و هو اصل مُغُل و هذا المستعمل

Çeviri yazı: mongol: et tatar ve huve āşl moğol ve hezā el musta‘mel
Çeviri: Tatarlar aslı moğol’dur ve bu da kullanılır.

D nüshası 42a/9-10: مُنْغُلُ: النَّتَر و هو اصل مُغُل و هذا المستعمل

Çeviri yazı: mongol: et tatar ve huve āşl moğol ve hezā el musta‘mel
Çeviri: Tatarlar aslı moğol’dur ve bu da kullanılır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: moğol‘tay “Moğol tayı” (Toparlı vd, 2000, 128); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

munaṭ çeker

V nüshası 28b/22-23: مُنْط جَكْر: نبات السكر و هو مترك تركوا نبات بمُنْط و سكر جَكْر

Çeviri yazı: munaṭ çeker: nebat es sukkar ve huve muterreke terrekū
nebat bi munaṭ ve sukkar çeker

Çeviri: Şeker bitkisi sözcük Türkçeleştirilmiştir munaṭ sözcüğü
nebat’tan çeker sözcüğü de sukkar’dan Türkçeleştirilmiştir.

D nüshası 42a/10-11: مُنْط جَكْر: نبات السكر و هو مترك تركوا نبات بمُنْط و سكر جَكْر

Çeviri yazı: munaṭ çeker: nebat es sukkar ve huve muterreke terrekū
nebat bi munaṭ ve sukkar çeker

Çeviri: Şeker bitkisi sözcük Türkçeleştirilmiştir munaṭ sözcüğü
nebat’tan çeker sözcüğü de sukkar’dan Türkçeleştirilmiştir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: munaṭ cākār “cukier roślinny, owocowy” (Zajączkowski, 1958, s. 34), munaṭ çeker “nebat veya meyve şeker” (Al-Turk, 2012, s. 128).

munda

V nüshası 28b/23: مُنْدا: هنا

Çeviri yazı: munda: hunā

Çeviri: Bunda.

D nüshası 42a/12: مُنْدا: هنا

Çeviri yazı: munda: hunā

Çeviri: Bunda.

Sözlükler: DLT: munda “bunda, burada” (Atalay, c.4, 1986, s. 414), munda “here” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 79), munda “burada, şurada” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 765); CC: munda “bunda” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 527), munda “hic” (Grönbech, 1942, s. 67); Ter. T: yok; Dur. M: munda “bunda, buraya, burada” (Toparlı, 2003, s. 99); Kav. K: munda “burada” (Toparlı vd, 1999, s. 118); Kit. E: yok; Tuh. Z: munda “burada” (Atalay, 1945, s. 218), munda “burada” (Al-Turk, 2006, s. 180); King Dic: munda “here” (Golden, 2000, s. 313), munda “burada” (Güner, 2017, s. 92); Bül. Müş: munda “tutaj” (Zajaczkowski, 1958, s. 34), munda “burada” (Al-Turk, 2012, s. 203).

mengü şu

V nüshası 28b/23-29a/1: مَنكُو صُو: ماء الحياة اي ما الدوام

Çeviri yazı: mengü şu: mā’ el ḥayā ey mā ed devām

Çeviri: Yaşam suyu.

D nüshası 42a/12: مَنكُو صُو: يعني ماء الحياة اي ماء الدوام

Çeviri yazı: mengü şu: ya’nī mā’ el ḥayā ey mā’ ed devām

Çeviri: Yaşam suyu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

munu

V nüshası 29a/1: مَنُو: قصاص السير

Çeviri yazı: munu: kaşāş es seyr

Çeviri: Kayış ucu.

D nüshası 42a/12-13: مَنُو: قصاص السير

Çeviri yazı: munu: kaşāş es seyr

Çeviri: Kayış ucu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

moncuḳ

V nüshası 29a/1-2: مَنُجُق: الخرز و القصوص بُنُجُق اي هذا القدر و أَنُجُق ذلك القدر

Çeviri yazı: moncuḳ: el ḥaraz ve al kaşūş boncuḳ ey hezā ey el ḳadar ve ancak zalik el ḳadar

Çeviri: Boncuk, aynı şekilde boncuḳ ve ancak da denir.

D nüshası 42a/13-14: مَنُجُق: الخرز و القصوص و يقال بُنُجُق اي هذا القدر و أَنُجُق ذلك القدر

Çeviri yazı: moncuḳ: el ḥaraz ve al ḳašūṣ ve yuḳāl boncuḳ ey hezā ey el ḳadar ve ancaḳ zalik el ḳadar

Çeviri: Boncuḳ, aynı şekilde boncuḳ ve ancaḳ da denir.

Sözlükler: DLT: moncuḳ “boncuḳ, süs için boyuna takılan değerli taşlar” (Atalay, c.4, 1986, s. 413), moncuḳ “bead, amulet” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 119), moncuḳ “atın boynuna takılan inci boncuḳ, aslan tırnağı ve muskalar, süs eşyasındaki boncuḳ” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 765); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: moncuḳ “boncuḳ” (Eminoğlu, 2011, s. 244); Tuh. Z: bonşuk “boncuḳ” (Atalay, 1945, s. 154), bonşuk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 87); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

meḳi

V nüshası 29a/4: مَيّ: الدماغ و بالتركماني بَيّن

Çeviri yazı: meḳi: ed dimāḡ ve bi’t turkmānī beyin

Çeviri: Dimaḡ, Türkmence beyin.

D nüshası 42a/15: مَيّ: الدماغ و بالتركماني بَيّن

Çeviri yazı: meḳi: ed dimāḡ ve bi’t turkmānī beyin

Çeviri: Dimaḡ, Türkmence beyin.

Sözlükler: DLT: minḡi “beyin” (Atalay, c. 4, 1986, s. 413), māḡi “brain” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 118), miḡi “beyin” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 764); CC: meḡ “beyin” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 526), meḡ “gehirn” (Grönbech, 1942, s. 164); Ter. T: yok; Dur. M: beyni “beyin” (Toparlı, 2003, s. 76); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: miyini “beyin” (Atalay, 1945, s. 218), miyini “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 90); King Dic: beyin “cerebrum, brain, marrow” (Golden, 2000, s. 214), bëyin “beyin” (Güner, 2017, s. 39); Bül. Müş: yok.

moynuz

V nüshası 29a/4-5: مُيْنُز: القرن و بالتركماني بَيْنُز

Çeviri yazı: moynuz: el ḳurun ve bi’t turkmānī boynuz

Çeviri: Boynuz, Türkmencesi ise, boynuz.

D nüshası 42a/15-42b/1: مُيْنُز: القرن و بالقباقي مُيْنُز

Çeviri yazı: boynuz: el ḳurun ve bi’t turkmanī bil ḳıbcāḳī moynuz

Çeviri: Türkmence boynuz Kıpçakça ise, moynuz.

Sözlükler: DLT: münḡüz “boynuz” (Atalay, c.4, 1986, s. 417), münḡüz “horn” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 120), münḡüz “bütün

hayvanların boynuzu, boynuz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 767); CC: m  z “boynuz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 780), m  z “horn” (Grönbech, 1942, s. 167); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: moynuzsuz “boynuzsuz” (Eminoğlu, 2011, s. 244); Tuh. Z: muyuz “boynuz” (Atalay, 1945, s. 218), muyuz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 141); King Dic: yok; B  l. M    : bojnu  z “r  g” (Zajğczkowski, 1958, s. 13), keçi boynuzuw “keçiboynuzu” (Al-Turk, 2012, s. 130).

ne

V nüshası 29a/9, D nüshası 42b/6: ن  : اي ش  ي

Çeviri yazı: ne: ey şey’

Çeviri: Ne.

Sözlükler: DLT: ne “ne, nasıl, -soru anlamıyla-, ne” (Atalay, c.4, 1986, s. 418), n   “what, what a!” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 121), n   “ne, hangi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 768); CC: n   “ne” (Argunşah ve G  ner, 2015, s. 529), ne “wie” (Gr  nbech, 1942, s. 168); Ter. T: ne “ne” (Toparlı vd, 2000, s. 129); Dur. M: ne “ne” (Toparlı, 2003, s. 99); Kav. K: ne “ne” (Toparlı vd, 1999, s. 119); Kit. E: yok; Tuh. Z: ne “ne” (Atalay, 1945, s. 219), ne “anlam verilmemi  ” (Al-Turk, 2006, s. 193); King Dic: ne “what” (Golden, 2000, s. 315), n   “ne” (G  ner, 2017, s. 93); B  l. M    : n   “co, jaki” (Zajğczkowski, 1958, s. 34), ne “ne” (Al-Turk, 2012, s. 210).

nite

V nüshası 29a/11, D nüshası 42b/6: ن    : بمعني كيف بالتركماني

Çeviri yazı: nite: bi ma’na keyf bi’t turkm  n  

Çeviri: Türkmence nasıl anlamında.

Sözlükler: DLT: netek “nice, nasıl” (Atalay, c.4, 1986, s. 421), n  t  g “how” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 121), neteg “nasıl” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 769); CC: yok; Ter. T: nete “nasıl” (Toparlı vd, 2000, s. 129); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: nete “nite” (Atalay, 1945, s. 219), nete “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 200); King Dic: yok; B  l. M    : yok.

ne  e

V nüshası 29a/13, D nüshası 42b/7: ن    : كم

Çeviri yazı: nece: kemm

Çeviri: Ne kadar.

Sözlükler: DLT: neçe (nece) “ne kadar, nice, kaç” (Atalay, c.4, 1986, s. 419), nâcä “how many” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 121), neçe “kaç, ne kadar” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 768); CC: neçe “ne kadar, çok, ne çok” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 780), neçe “wie viel, wie sehr” (Grönbech, 1942, s. 169); Ter. T: nece “kaç, kaç” (Toparlı vd, 2000, s. 129); Dur. M: yok; Kav. K: neçe “kaç, kaç tane” (Toparlı vd, 1999, s. 119); Kit. E: yok; Tuh. Z: nece “ne kadar” (Atalay, 1945, s. 219), neçe “kaç” (Al-Turk, 2006, s. 200); King Dic: neje “how many, how much” (Golden, 2000, s. 314), neçe “ne kadar, kaç” (Güner, 2017, s. 93); Bül. Müş: nâcä “ile” (Zajaczkowski, 1958, s. 35), neçe “ne kadar” (Al-Turk, 2012, s. 209).

neçük

V nüshası 29a/13, D nüshası 42b/7: نَجْكُ: كيف

Çeviri yazı: neçük: keyf

Çeviri: Nasıl.

Sözlükler: DLT: neçük “neden, niçin” (Atalay, c.4, 1986, s. 419), nâcük “why” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 121), neçük “niçin” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 768); CC: neçik “nasıl, ne şekilde, nasıl ki, gibi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 781), neçik “wie” (Grönbech, 1942, s. 169); Ter. T: neçük “nasıl” (Toparlı vd, 2000, s. 129); Dur. M: neçük “nasıl” (Toparlı, 2003, s. 100); Kav. K: neçük “nasıl” (Toparlı vd, 1999, s. 119); Kit. E: neçüklük “nitelik, nasıllık” (Eminoğlu, 2011, s. 248); Tuh. Z: neçik “nasıl” (Atalay, 1945, s. 219), neçik “nasıl” (Al-Turk, 2006, s. 200); King Dic: neçik “how” (Golden, 2000, s. 314), neçik “nasıl” (Güner, 2017, s. 93); Bül. Müş: nâcük “jak” (Zajaczkowski, 1958, s. 35), neçük “nasıl” (Al-Turk, 2012, s. 209).

naz

V nüshası 29a/15, D nüshası 42b/8: نَازُ: الدلال و يسمي ناز خاتون

Çeviri yazı: naz: el eddallil ve yusemmî naz hatun

Çeviri: Nazlı, aynı zamanda kadın ismi olarak da kullanılır Naz Hatun.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: nâz “naz, cilve, eda” (Eminoğlu, 2011, s. 248); Tuh. Z: nazlanmak “nazlanmak” (Atalay, 1945, s. 219), nazlamak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 131); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

nazük

V nüshası 29a/15, D nüshası 42b/8-9: نَزْكُ: الناعم الرخص

Çeviri yazı: nazük: en nâi‘m er raḥaş

Çeviri: Nazik.

Sözlükler: DLT: yok; CC: nazik “nazik, zarif” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 780), nasi‘c “eine art goldbrokat mit perlen” (Grönbech, 1942, s. 168); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: nezik “nazik” (Atalay, 1945, s. 220), nâzik/nezik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 122); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

nese

V nüshası 29a/17, D nüshası 42b/9: نَسَا: الشيء

Çeviri yazı: nese: eş şey’

Çeviri: Nesne, herhangi bir şey.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: neşe “şey, nesne” (Toparlı vd, 2000, s. 129); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: nesne “şey” (Atalay, 1945, s. 219), nesne “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 112); King Dic: nesne “thing” (Golden, 2000, s. 95), nesne “şey, nesne” (Güner, 2017, s. 93); Bül. Müş: nâsnâ “jakaś rzecz, caś” (Zajaczkowski, 1958, s. 35), nesne “nesne, herhangi bir şey” (Al-Turk, 2012, s. 219).

nişe

V nüshası 29a/18: نِشَا: بالتركماني لم

Çeviri yazı: nişe: bi’t turkmānī lemm

Çeviri: Türkmençe nasıl.

D nüshası 42b/10: نِشَا: بالتركماني لم

Çeviri yazı: nişe: bi’t turkmānī lemm

Çeviri: Türkmençe nasıl.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: nişe “why” (Golden, 2000, s. 95), neşe “niçin” (Güner, 2017, s. 93); Bül. Müş: yok.

nişan

V nüshası 29a/18: نِشْنُ: الداع و العلامة

Çeviri yazı: nişan: ed duā‘ ve el ‘ālame

Çeviri: Dua ve nişan, iz, işaret.

D nüshası 42b/10: نِشْنُ: الداع و العلامة

Çeviri yazı: nişan: ed duā‘ ve el ‘ālame

Çeviri: Dua ve nişan, iz, işaret.

Sözlükler: DLT: yok; CC: nişan “iz, belirti, nişan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 530), nişan “zeichen” (Grönbech, 1942, s. 172); Ter. T: nişān “nişan, iz” (Toparlı vd, 2000, s. 129); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: nişān “nişan, hedef, iz, işaret” (Eminoğlu, 2011, s. 251); Tuh. Z: nişan “nişan, alamet” (Atalay, 1945, s. 220), nişan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 124); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

nelük

V nüshası 29a/20, D nüshası 42b/11: نَلُّكُ: بالقبحاقيه لم

Çeviri yazı: nelük: bil kıbcākīye lemm

Çeviri: Kıpçakça nasıl.

Sözlükler: DLT: nelük “niçin, neden” (Atalay, c.4, 1986, s. 419), nälük “lima” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 121), nelük “niçin, nasıl” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 768); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: neşük “niçin, neden” (Toparlı, 2003, s. 100); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: nelik “niçin ve nasıl” (Atalay, 1945, s. 219), nelik “neden, niçin” (Al-Turk, 2006, s. 200); King Dic: yok; Bül. Müş: nälük “dlaczego, poco” (Zajączkowski, 1958, s. 35), nelük “niçin, ne maksatla” (Al-Turk, 2012, s. 214).

namāz

V nüshası 29a/20, : نَمَاز: الصلاة الماضي نَمَاز اَتَي اي افعل الصلاة

Çeviri yazı: namāz: eş şılāt el mālī namaz etti ey if'al eş şalā

Çeviri: Namaz namaz etti denilerek namaz kıldı ifade edilir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: namāz “namaz” (Toparlı vd, 2000, s. 129); Dur. M: yok; Kav. K: namāz “namaz” (Toparlı vd, 1999, s. 119); Kit. E: namāz “namaz” (Eminoğlu, 2011, s. 248); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: namaz “modlitwa” (Zajączkowski, 1958, s. 34), namāz “namaz” (Al-Turk, 2012, s. 97).

namāzlaġu

V nüshası 29a/20, D nüshası 42b/13: نَمَاز لَعُو: السجادة

Çeviri yazı: namāzlaġu: es seccāde

Çeviri: Seccade.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: namāzlık “namazlık” (Eminoğlu, 2011, s. 248); Tuh. Z: namazlık “namaz için hazırlanmış olan şey” (Atalay, 1945, s. 219), namazlık “namazlık” (Al-Turk, 2006, s. 190); King Dic: yok; Bül. Müş: namazlyq “dywanik modlitewnik” (Zajączkowski, 1958, s. 34), namāzlık “namazlık, seccade” (Al-Turk, 2012, s. 97).

neme

V nüshası 29b/22: نَمَا: شَيْ يُقَالُ نَمَا يَدُنْ مُوَايَ اَكَلْتُ شَيْئاً

Çeviri yazı: neme: şey' yuḳāl neme yedün mü ey ekelet şey'en

Çeviri: Herhangi bir şey bir şey yedin mi anlamında neme yedün mü denir.

D nüshası 42b/13-14: نَمَا: شَيْ يُقَالُ نَمَا يَدُنْ مُوَايَ اَكَلْتُ شَيْئاً

Çeviri yazı: neme: şey' yuḳāl neme yedün mü ey ekelet şey'en

Çeviri: Herhangi bir şey bir şey yedin mi anlamında neme yedün mü denir.

Sözlükler: DLT: neme “bilmem anlamına bir kelime (Haşiyeye göre) ne anlamında pekitme edatı” (Atalay, c.3, 1986, s. 214), nāmā “I don't know” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 121), neme nē “nemene şey” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 768); CC: nème “şey, herhangi bir şey, nesne” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 530), neme “ding, sache, habe” (Grönbech, 1942, s. 171); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: neme “ne, ne kadar” (Eminoğlu, 2011, s. 249); Tuh. Z: neme “şey” (Atalay, 1945, s. 219), neme “anlam verilmemiştir” (Al-Turk, 2006, s. 112); King Dic: neme “thing, something” (Golden, 2000, s. 311), nème “şey, nesne” (Güner, 2017, s. 93); Bül. Müş: nāmā “rzeez, jakaś rzecz, coś” (Zajaczkowski, 1958, s. 35), neme “herhangi bir şey” (Al-Turk, 2012, s. 219).

nevrüz

V nüshası 29b/1: نَوْرُزُ: زَهْرُ يَسْبِقُ النَّبَاتَ فِي أَوَّلِ الرَّبِيعِ مَنَقُولٌ مِنَ الْفَارْسِيَّةِ

Çeviri yazı: nevrüz: zehrun yusbaḳ en nebat fî evvel er rabî' menḳûl min el fârsīye

Çeviri: Baharın ilk gününde açan ve baharın gelişini haber veren çiçek Farsçadan alınmıştır.

D nüshası 42b/15: نَوْرُزُ: زَهْرُ يَسْبِقُ النَّبَاتَ فِي أَوَّلِ الرَّبِيعِ مَنَقُولٌ مِنَ الْفَارْسِيَّةِ

Çeviri yazı: nevrüz: zehrun yusbaḳ en nebat fî evvel er rabî' menḳûl min el fârsīye

Çeviri: Baharın ilk gününde açan ve baharın gelişini haber veren çiçek Farsçadan alınmıştır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

ya

V nüshası 29b/3, D nüshası 43a/2: يَا: الْقَوْسُ

Çeviri yazı: ya: el ḳavs

Çeviri: Yay.

Sözlükler: DLT: ya “ok, yay” (Atalay, c.4, 1986, s. 723), ya “bow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 208), yā “yay” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 939); CC: yaa “yay” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 595), ja, jaa “bogen” (Grönbech, 1942, s. 109); Ter. T: ya “yay” (Toparlı vd, 2000, s. 152); Dur. M: yay “yay” (Toparlı, 2003, s. 121); Kav. K: yay “yay” (Toparlı vd, 1999, s. 130); Kit. E: ya “yay, ok” (Eminoğlu, 2011, s. 302); Tuh. Z: yay “yay” (Atalay, 1945, s. 282), yay “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 140); King Dic: ya “bow” (Golden, 2000, s. 285), ya “yay” (Güner, 2017, s. 130); Bül. Müş: yok.

yu

V nüshası 29b/3, D nüshası 43a/3: يُؤ: البصل

Çeviri yazı: yu: el başal

Çeviri: Soğan.

Sözlükler: DLT: yava “kolgan diken, hint ayvası, suyu tutmaca renk veren bir bitki” (Atalay, c.4, 1986, s. 760), yawa “a medical plant” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 219), yava “yenilen sıkılmış suyu ile tutmacı renklendiren ve ilaç olarak kullanılan bir bitki” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 960); CC: yova “soğan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 611), jaya “kragen” (Grönbech, 1942, s. 110); Ter. T: yova “soğan” (Toparlı vd, 2000, s. 159); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yaprak

V nüshası 29b/7: يَبْرَق: الورق

Çeviri yazı: yaprak: el varak

Çeviri: Yaprak, varak.

D nüshası 43a/5: يَبْرَق: الورق من الشجر

Çeviri yazı: yaprak: el varak min eş şecer

Çeviri: Ağaç yaprağı.

Sözlükler: DLT: yapurgak “yaprak- ağaç, bitki, kitap” (Atalay, c.3, 1986, s. 51), yapuryaq “leaf” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 214), yapurgak “ağaç yaprağı, kitap yaprağı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 952); CC: yabuldurak “yaprak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 596), jabulduraq “blötter, laub” (Grönbech, 1942, s. 109); Ter. T: yaprak “yaprak” (Toparlı vd, 2000, s. 154); Dur. M: yaprak “yaprak”

(Toparlı, 2003, s. 120); Kav. K: yaprak “yaprak, ağaç yaprağı” (Toparlı vd, 1999, s. 129); Kit. E: yaprak “yaprak” (Eminoğlu, 2011, s. 305); Tuh. Z: yaprak “-ağaç- yaprak” (Atalay, 1945, s. 279), yaprak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 86); King Dic: yapraq “leaf” (Golden, 2000, s. 252), yaprak “yaprak” (Güner, 2017, s. 33); Bül. Müş: japraq “lišć” (Zajaczkowski, 1958, s. 24), yaprak “yaprak” (Al-Turk, 2012, s. 65).

yabalak

V nüshası 29b/8: يَبْلَقُ: العريان

Çeviri yazı: yabalak: el ‘uryān

Çeviri: Çıplak, üryan.

D nüshası 43a/6: يَبْلَقُ: العريان

Çeviri yazı: yabalak: el ‘uryān

Çeviri: Çıplak, üryan.

Sözlükler: DLT: yapıtak “çıplak, değersiz” (Atalay, c.3, 1986, s. 48), yabītaq “bareback (horse)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 208), yabıtak “üzerinde eyer veya örtü olmayan çıplak (at)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 939); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: jyblaq “sowa” (Zajaczkowski, 1958, s. 28), yabalak “baykuş” (Al-Turk, 2012, s. 173).

yap

V nüshası 29b/8: يَبْ: الجيد كانها لغه خوار زميه

Çeviri yazı: yab: el ceyd kānnahā lağa hūvār zemiye

Çeviri: Yuvarlak olan şey.

D nüshası 43a/6-7: يَبْ: الجيد كانها لفظة خوار زميه

Çeviri yazı: yab: el ceyd kānnahā lafzata hūvār zemiye

Çeviri: Yuvarlak olan şey.

Sözlükler: DLT: yap “değirmi olan herhangi bir şey” (Atalay, c.3, 1986, s. 3), yōp “xilāba‘, xadī‘a” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 230), yap “her şeyin yuvarlak olanı, yuvarlak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 950); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yaba

V nüshası 29b/9: يَبَا: الزري الذي يزدربه القمح وغيره

Çeviri yazı: yaba: ez zeri ellezī yuzdar bihe el kāmḥ ve gayrihe

Çeviri: Buğday ve benzeri şeyleri biçmeye yarayan alet.

D nüshası 43a/7-8: يَبَا: الزري التي يزد بها القمح و غيره

Çeviri yazı: yaba: ez zeri elletî yuzdar bihâ el kāmḥ ve ğayrihe

Çeviri: Buğday ve benzeri şeyleri biçmeye yarayan alet.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yubunlu pazarı

V nüshası 29b/9-11: يُبْنَلُو يَقَال يُبْنَلُو بَزْرِي: اي سوق زلك المكان المسمي يبنلو
سوق من اسواق الروم في البرية يقيمون فيه اربعين يوماً

Çeviri yazı: yubunlu yukāl yubunlu pazarı: ey savḵ zalik el mekân
el musemmī yubunlu savḵ min āsvāḵ er rûm fî el berrīye yaḳīmûn
fihe arba‘în yavmen

Çeviri: Yubunlu pazarı denilen ve Rumların pazarının olduğu pazar
bu pazar, kırk gün boyunca sürer.

D nüshası 43a/8-10: يُبْنَلُو : سوق من اسواق الروم في البرية يقيمون يقال يُبْنَلُو
بَزْرِي اي سوق زلك المكان المسمي يبنلو فيه اربعين يوماً

Çeviri yazı: yubunlu: savḵ min āsvāḵ er rûm fî el berrīye yaḳīmûn
yukāl yubunlu pazarı ey savḵ zalik el mekân el musemmī yubunlu
fiḥ arba‘în yavmen

Çeviri: Yubunlu pazarı denilen ve Rumların pazarının olduğu pazar
bu pazar, kırk gün boyunca sürer.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yıptı

V nüshası: yok.

D nüshası 43a/10: يَبْتِي: الحلبه

Çeviri yazı: yıptı: el ḥulba

Çeviri: Bir tür kahverengi fasulyeye benzer bitki.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yipek

V nüshası: yok.

D nüshası 43a/10: يَبْك: الحرير و يقال إِبْك

Çeviri yazı: yipek: el ḥarīr ve yukāl ipek

Çeviri: İpek aynı zamanda ipek (elif ile) de denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yipek “ipek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 891), ipek/jbek “seide” (Grönbech, 1942, s. 107); Ter. T: yipek
“ipek” (Toparlı vd, 2000, s. 158); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E:

yok; Tuh. Z: yipek “ipek” (Atalay, 1945, s. 286), yipek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 81); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yapyaşıl

V nüshası: yok.

D nüshası 43a/11: يُنْيَشِيلُ: الاحوي و يقال يَمْيَشِيلُ بالميم بدل الباء

Çeviri yazı: yapyaşıl: el āhvā ve yuḳal yamyaşıl bil mīm beddel el bā’

Çeviri: Yemyeşil, aynı zamanda be harfini mim harfi ile değiştirerek de söylerler.

Sözlükler: DLT: yapyaşıl “koyu yeşil” (Atalay, c.3, 1986, s. 19), yapyaşıl “green” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 218), yapyaşıl “parlak yeşil, yemyeşil” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 952); CC: yok; Ter. T: yamyaşıl “yemyeşil” (Toparlı vd, 2000, s. 153); Dur. M: yemyeşil “yemyeşil” (Toparlı, 2003, s. 123); Kav. K: yamyaşıl “yemyeşil” (Toparlı vd, 1999, s. 129); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yiti

V nüshası 29b/13: يَتي: الحاد القاطع

Çeviri yazı: yiti: el ḥād el kāt’

Çeviri: Keskin.

D nüshası 43a/12: يَتي: الحاد القاطع

Çeviri yazı: yiti: el ḥād el kāt’

Çeviri: Keskin.

Sözlükler: DLT: yitik “keskin, bilenmiş” (Atalay, c.4, 1986, s. 794), yitig “sharp, clever, sharp-witted” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 228), yitig “keskin” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 978); CC: yiti “keskin” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 892), jyty/yty “scharf” (Grönbech, 1942, s. 134); Ter. T: yiti “keskin” (Toparlı vd, 2000, s. 158); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yitig “keskin” (Eminoğlu, 2011, s. 312); Tuh. Z: yiti “keskin” (Atalay, 1945, s. 287), yiti “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 81); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yetegen

V nüshası 29b/13, D nüshası 43a/12: يَتَكُنْ: نبات نعش

Çeviri yazı: yetegen: nebat na’ş

Çeviri: Yedigen yıldızı, Büyükayı takımı.

Sözlükler: DLT: yetigen “yedi kardeşler adı verilen yıldız” (Atalay, c.3, 1986, s. 37), yetigān “ursa major” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985,

s. 224), yetigen “büyük ayı (takım yıldızı)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 967); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yitiker “yedi kardeşler yıldızı” (Atalay, 1945, s. 287), yitiker “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 59); King Dic: yok; Bül. Müş: jetkän “wielka niedźwiedzica” (Zajączkowski, 1958, s. 26), yitken “Dübbüekber, Büyükayı denilen takım yıldızı” (Al-Turk, 2012, s. 52).

yetil

V nüshası 29b/14: يَتِيلُ: متكمل

Çeviri yazı: yetil: mutakamil

Çeviri: Tamamlanmış.

D nüshası 43a/13-14: يَتِيلُ: تكمّل

Çeviri yazı: yetil: takammal

Çeviri: Tamamlanmış.

Sözlükler: DLT: yetil- “erişilmek, yetişilmek” (Atalay, c.3, 1986, s. 77), yetil- “laḥiqa” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 223), yetil-/yitil- “iltihak etmek, ulaşmak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 967); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yitük

V nüshası 29b/15, D nüshası 43a/14-15: يِتُكُّ: الضايع

Çeviri yazı: yitük: ez zāyī‘

Çeviri: Yitik, kayıp.

Sözlükler: DLT: yitük “kaybolan şey, yitik” (Atalay, c. 4, 1986, s. 795), yitük “ḍālla” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 228), yitük “kayıp” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 978); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yit- “kaybolmak” (Toparlı vd, 1999, s. 131); Kit. E: yitük “kayıp, kaybolan” (Eminoğlu, 2011, s. 313); Tuh. Z: yit- “yitmek, kaybolmak” (Atalay, 1945, s. 287), yitti “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 119); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yeti

V nüshası 29b/14-15, D nüshası 43a/15: يَتِي: السبعة و اصلها يَدِي و ينطق ايضا بالاصل

Çeviri yazı: yeti: es seb‘a ve āşlıhā yedi ve yunṭaḵ eyzān bil āşl

Çeviri: Yedi sayısı aslı yedi (d ile) şeklindedir.

Sözlükler: DLT: yètti “sayıda yedi” (Atalay, c.3, 1986, s. 227), yetti “seven” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 224), yetti “yedi” (Ercilasun

ve Akkoyunlu, 2014, s. 968); CC: yèti “yedi (sayı)” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 889), jeti/jetti “sieben” (Grönbech, 1942, s. 123); Ter. T: yeti “yedi” (Toparlı vd, 2000, s. 156); Dur. M: yeti “yedi sayısı” (Toparlı, 2003, s. 124); Kav. K: yedi “yedi sayısı” (Toparlı vd, 1999, s. 130); Kit. E: yiti “yedi sayısı” (Eminoğlu, 2011, s. 312); Tuh. Z: yedi “sayıda yedi” (Atalay, 1945, s. 283), yedi “yedi” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: yeti “seven” (Golden, 2000, s. 191), yèti “yedi” (Güner, 2017, s. 137); Bül. Müş: jäd-di “siedem” (Zajaczkowski, 1958, s. 25), yeddi “yedi” (Al-Turk, 2012, s. 180).

yetmiş

V nüshası 29b/16-17, D nüshası 43b/1-2: يَتْمِشْ: سبعون التاء بدل من الدال
لان يَدِي سبعة و مِشْ صاد بها بدل علي السبعين

Çeviri yazı: yetmiş: sab‘ün et tā’ beddel mine d dāl lā ānn yedi sab‘ ve miş bihā beddel ‘ala es sab‘in

Çeviri: Yetmiş, yedi sayısının üzerine miş eki getirilip dal harfi te harfine çevrilerek oluşturulmuştur.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yetmiş “yetmiş” (Toparlı vd, 2000, s. 156); Dur. M: yetmiş “yetmiş sayısı” (Toparlı, 2003, s. 124); Kav. K: yetmiş “yetmiş sayısı” (Toparlı vd, 1999, s. 131); Kit. E: yok; Tuh. Z: yetmiş “sayıda yetmiş” (Atalay, 1945, s. 285), yetmiş “yetmiş” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: yetmiş “seventy” (Golden, 2000, s. 193), yètmîş (Güner, 2017, s. 137); Bül. Müş: jätmiş “siedemdziesiąt” (Zajaczkowski, 1958, s. 26), yetmiş “yetmiş” (Al-Turk, 2012, s. 182).

yetincek

V nüshası 29b/17-18, D nüshası 43b/2-3: يَتْنَجَكْ: المنقطع وحده عن الركب

Çeviri yazı: yetincek: el munkāt‘ vaḥda ‘ann er rukb

Çeviri: Tek başına dizlerinin üzerine oturmuş kişi (namaz pozisyonu).

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yet~yetsiz

V nüshası 29b/18-20: يَتْ: الاستطاعة و القدره يقال يَتْنَقُطُرُ اي ما له قدره و لا استطاعة يَنْسِرُ الذي ما له قدره سز معنا بلا و يت هي القدرة فكانه قال بلا قدره

Çeviri yazı: yet: el istatā‘ ve el ḳudre yukāl yet yoktur ey mā lehu ḳudre ve lā istatā‘ yetsiz ellezī mā lehu ḳudre siz ma‘nā bilā ve yet hiye el ḳudre fakānnahu ḳāl bilā ḳudre

Çeviri: Kudret, imkan, olanak, güç, kader yet yoktur kudreti yoktur anlamında ayrıca kudretsiz, güçsüz anlamında yetsiz denilir. Yet kudret, güç anlamında siz ise olumsuzluk ekidir.

D nüshası 43b/3-5: يَتُّ: الاستطاعة و القدره يقال يَنْتَفِطُرُ اي ما له قدره و لا استطاعة
يَنْتَفِطُرُ الذى ما له قدره سز معنا بلا و يت هي القدرة فكانه قال بلا قدره

Çeviri yazı: yet: el istatā‘ ve el kudre yuḳāl yet yoktur ey mā lehu kudre ve lā istatā‘ yetsiz ellezī mā lehu kudre siz ma‘nā bilā ve yet hiye el kudre fakānnahu ḳāl bilā kudre

Çeviri: Kudret, imkan, olanak, güç, kader yet yoktur kudreti yoktur anlamında ayrıca kudretsiz, güçsüz anlamında yetsiz denilir. Yet kudret, güç anlamında siz ise olumsuzluk ekidir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yütürmek

V nüshası 29b/20, D nüshası 43b/5-6: يَنْزُمُكُ: السعال

Çeviri yazı: yütürmek: es sa‘āl

Çeviri: Öksürmek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yötkür- “öksürmek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 896), jätükür- “husten” (Grönbech, 1942, s. 128); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: jätürmek “kaszel” (Zajaczkowski, 1958, s. 26), yetürmek “öksürmek” (Al-Turk, 2012, s. 148).

yatba

V nüshası 29b/21, D nüshası 43b/6: يَنْبَا: قبيله من القبحاق

Çeviri yazı: yatba: ḳabīle min el ḳıbcāḳ

Çeviri: Kıpçaklardan bir kabile.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yüce

V nüshası 29b/23, D nüshası 43b/7: يُجَا: كل عالٍ مرتفع

Çeviri yazı: yüce: kull ‘ālin murtaf

Çeviri: Yüce.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yüçe “her şeyin yükseği” (Toparlı vd, 2000, s. 160); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yüçe “highest place, high place” (Golden, 2000, s. 247), yüçe “yüksek yüce” (Güner, 2017, s. 141); Bül. Müş:

jüçâ “wysaki” (Zajączkowski, 1958, s. 27), yüçe “yüce, yüksek” (Al-Turk, 2012, s. 203).

yaruk

V nüshası 30a/7, D nüshası 43b/12: يَرْقُ: الشَّقْ

Çeviri yazı: yaruk: eş şakk

Çeviri: Yarık.

Sözlükler: DLT: yaruk “ışık, aydınlık, parlaklık” (Atalay, c.3, 1986, s. 15), yaruq “muđī” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 216), yaruk “aydınlık, parlaklık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 956); CC: yarık “aydınlık, parlaklık” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 877), jarux/jaryq/járyq/jaryx “hell, leuchtend, klar” (Grönbech, 1942, s. 116); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yaruk “parıltı, aydınlık, ışıık” (Eminoğlu, 2011, s. 307); Tuh. Z: yarık “ışıık” (Atalay, 1945, s. 279), yarık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 108); King Dic: yok; Bül. Müş: jarya “poświęta księżycu (Zajackowski, 1958, s. 24), yarık “ay ışığı” (Al-Turk, 2012, s. 51).

yarkın

V nüshası 30a/6, D nüshası 43b/12: يَرْقِنُ: البرق

Çeviri yazı: yarkın: el barq

Çeviri: Şimşek, yıldırım.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yarkın “aydınlık, parlaklık, nur” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 878), jarqyn/jarqyn “glanz” (Grönbech, 1942, s. 116); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yarkın “ışıık” (Atalay, 1945, s. 280), yarkın “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 118); King Dic: yok; Bül. Müş: jaraq “błyskawica, błyskaniesią” (Zajączkowski, 1958, s. 24), yarak “yarık, şimşek” (Al-Turk, 2012, s. 57).

yarık

V nüshası 30a/6, D nüshası 43b/12: يَرْقِنُ: الجوشن

Çeviri yazı: yarık: el cevşen

Çeviri: Zırh.

Sözlükler: DLT: yarık “zırh, zırh ve kalkana verilen genel ad” (Atalay, c.3, 1986, s. 15), yariq “süit of armor” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 217), yarık “zırh ve göğüslüğe (cevşen) verilen genel isim” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 953); CC: yok; Ter. T: yarık “zırh” (Toparlı vd, 2000, s. 154); Dur. M: yarık “yarık, çatlak” (Toparlı, 2003, s. 120); Kav. K: yok; Kit. E: yarık “zırh, savaş

giysisi” (Eminoğlu, 2011, s. 306); Tuh. Z: yok; King Dic: yarıq “a coat of mail” (Golden, 2000, s. 285), yarıq “zırh” (Güner, 2017, s. 133); Bül. Müş: yok.

yora

V nüshası 30a/7, D nüshası 43b/13: يُرَا: هو التعبير

Çeviri yazı: yora: huve et ta‘bīr

Çeviri: Fal bakma.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yorala- “hayal etmek, ümit etmek, tahmin etmek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 895), jorala- “deuten” (Grönbech, 1942, s. 126); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yor- “düş yorumlamak, tabir etmek” (Eminoğlu, 2011, s. 314); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: jora “wróżba, przepowiednia” (Zajaczkowski, 1958, s. 27), yora “yormak, bir anlam vermek” (Al-Turk, 2012, s. 97).

yorun

V nüshası 30a/7-8, D nüshası 43b/13-14: يُرُن: القصاصة من كل شي

Çeviri yazı: yorun: el kuşşāş min kull şey’

Çeviri: Herhangi bir şeyden kesilmiş bir parça.

Sözlükler: DLT: yurun “ipek kumaş parçası” (Atalay, c.4, 1985, s. 817), yurun “a cut piece of brocade” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 234), yurun “ipekli parçası” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 990); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yorğan

V nüshası 30a/8, D nüshası 43b/14: يُرْغَن: اللحاف

Çeviri yazı: yorgan: el laḥāf

Çeviri: Yorgan.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yorğan “yorgan” (Toparlı vd, 2000, s. 159); Dur. M: yorğan “yorgan” (Toparlı, 2003, s. 125); Kav. K: yorğan “yorgan” (Toparlı vd, 1999, s. 132); Kit. E: yok; Tuh. Z: yorgan “yorgan” (Atalay, 1945, s. 288), yorğan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 149); King Dic: yorğan “covering blanket” (Golden, 2000, s. 145), yorğan “yorgan” (Güner, 2017, s. 140); Bül. Müş: yok.

yorga

V nüshası 30a/8-9, D nüshası 43b/14-15: يُورْغَا: الماشي خببا يقال يُرْغَلْدِي اي خب في مشيه

Çeviri yazı: yorga: el māšī ḥababen yuḳāl yorğaladı ey ḥabb fī mašī
Çeviri: Rahvan rahvan yürüyen bu anlamda yorğaladı denir.

Sözlükler: DLT: yoriga “yorga yürüyen –at için–” (Atalay, c.3, 1986, s. 174), yoriya “ambler (horse)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 231), yoriga at “yorga at” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 981); CC: yok; Ter. T: yorğa “rahvan at” (Toparlı vd, 2000, s. 159); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yorğa “rahvan (hayvan) biniciyi sarsmadan koşma” (Eminoğlu, 2011, s. 314); Tuh. Z: yorga “yorga” (Atalay, 1945, s. 288), yorğa “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 97); King Dic: yorqa “ambler” (Golden, 2000, s. 176), yorqa “rahvan koşan (at)” (Güner, 2017, s. 140); Bül. Müş: yok.

yöre

V nüshası 30a/9-10, D nüshası 43b/15-44a/1: يُري: حوالي الشيء يقال يرندر

Çeviri yazı: yöri: ḥuvālī eş şey’ yuḳāl yörendürü

Çeviri: Yöre, etraf yören nedür denir.

Sözlükler: DLT: yöre “yöre, çevre, bir şeyin etrafı” (Atalay, c.3, 1986, s. 24), yörä “area around” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 232), yöre “Oğuzcada her şeyin etrafı ve kenarı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 983); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yöre “çevre” (Eminoğlu, 2011, s. 314); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yöresi

V nüshası 30a/11, D nüshası 44a/1: يُرَاسِي: حَوْلَهُ

Çeviri yazı: yöresi: ḥavlahu

Çeviri: Çevresi, yöresi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yarmaḳ

V nüshası 30a/11, D nüshası 44a/1: يَرْمَقُ: الدرهم

Çeviri yazı: yarmaḳ: ed dirhem

Çeviri: Dirhem, para.

Sözlükler: DLT: yarmak “para” (Atalay, c.4, 1986, s. 750), yarmaḳ “dirham” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 216), yarmak “para, dirhem” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 954); CC: yok; Ter. T: yarmaḳ “dirhem” (Toparlı vd, 2000, s. 154); Dur. M: yarmuḳ “gümüş para” (Toparlı, 2003, s. 120); Kav. K: yarmaḳ “dirhem akçe” (Toparlı vd, 1999, s. 129); Kit. E: yarmaḳ “para, sikke, akçe”

(Eminoğlu, 2011, s. 306); Tuh. Z: yarmak “basılıp kesilmiş olan para” (Atalay, 1945, s. 280), yarmağ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 92); King Dic: yarmaq “silver coins” (Golden, 2000, s. 165), yarmağ “gümüş para, dirhem” (Güner, 2017, s. 133); Bü. Müş: jarmaq “moneta srebrna, drachma” (Zajaczkowski, 1958, s. 24), yarmağ “akçe, 50 danik gümüşten sikke” (Al-Turk, 2012, s. 76).

yer

V nüshası 30a/11-12, D nüshası 44a/1: يَرُ: الارض

Çeviri yazı: yer: el ârz

Çeviri: Yer.

Sözlükler: DLT: yêr “yir” (Atalay, c.4, 1986, s. 775), yêr “earth, land, ground, warp, ground color” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 223), yêr/yer “yer” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 967); CC: yêr “yer, zemin, oturlan yer, bölge, mahalle” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 606), jer “erde, boden” (Grönbech, 1942, s. 122); Ter. T: yer “yer, boş ve parça yer” (Toparlı vd, 2000, s. 156); Dur. M: yer “yer” (Toparlı, 2003, s. 123); Kav. K: yir “yer” (Toparlı vd, 1999, s. 131); Kit. E: yer “yer, yeryüzü, mekan, ülke” (Eminoğlu, 2011, s. 309); Tuh. Z: yer “yer” (Atalay, 1945, s. 284), yer “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 44); King Dic: yer “earth” (Golden, 2000, s. 141), yêr “yeryüzü, arz” (Güner, 2017, s. 136); Bü. Müş: yok.

yar

V nüshası 30a/12-13: يَرُ: الشقيق و هو الموضع العالي الذى يشرف منه علي اسفل

Çeviri yazı: yar: eş şaķıķ ve huve el mevzu‘ el ‘ālī ellezī yaşraf minhe ‘ala esfel

Çeviri: Yüksek ve yarılmış yer, yar.

D nüshası 44a/2: يَرُ: الشقيق و هو الموضع العالي الذى يشرف منه علي اسفل

Çeviri yazı: yar: eş şaķıķ ve huve el mevzu‘ el ‘ālī ellezī yaşraf minhe ‘ala esfel

Çeviri: Yüksek ve yarılmış yer, yar.

Sözlükler: DLT: yar “yar, suların açtığı uçurum” (Atalay, c.4, 1986, s. 747), yar “water-bank or precipice” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 215), yār “yar, uçurum, sel sularının açtığı yarık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 952); CC: yok; Ter. T: yar “yalçın kayalık” (Toparlı vd, 2000, s. 154); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yar “yar, uçurum, yokuş” (Eminoğlu, 2011, s. 306); Tuh. Z: yar “yarıntı” (Atalay, 1945, s. 279), yar “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s.

73); King Dic: yok; Bül. Müş: jar “wawóž, jar, przepaść” (Zajączkowski, 1958, s. 24), yar “yar, uçurum” (Al-Turk, 2012, s. 64).

yerdeş

V nüshası 30a/13, D nüshası 44a/3: يَرْ دَشْ: المعرفة من ارض واحد

Çeviri yazı: yerdeş: ma‘rufe min ārz vāhıde

Çeviri: Aynı yerde yaşayan, bir mekandan tanıdık olan.

Sözlükler: DLT: yerdeş “hemşehri (Oğuzca)” (Atalay, c.4, 1986, s. 775), yerdâş “baladı” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 223), yerdaş/yirdaş “insanlardan yerli olan; yerli, aynı yerden olan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 967); CC: yok; Ter. T: yerdaş “aynı yerden olanlar” (Toparlı vd, 2000, s. 156); Dur. M: yerdaş “yurttaş” (Toparlı, 2003, s. 123); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yerdeş “hermşeri, yerdeş” (Atalay, 1945, s. 284), yerdeş “yer arkadaşı” (Al-Turk, 2006, s. 239); King Dic: yok; Bül. Müş: jârdâş “ziamek, radak” (Zajączkowski, 1958, s. 26), yerdaş “hemşeri, yurttaş” (Al-Turk, 2012, s. 172).

yırtuğ

V nüshası 33a/14, D nüshası 44a/3-4: يِرْتُغْ: الممزق

Çeviri yazı: yırtuğ: el mumazzak

Çeviri: Yırtık, yırtılmış.

Sözlükler: DLT: yırt- “yırtmak” (Atalaya, c.3, 1986, s. 435), yırt- “tear” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 228), yırt- “yırtmak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 973); CC: yırt- “yırtmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 609), jyrtmaq “delaceratura” (Grönbech, 1942, s. 133); Ter. T: yırt- “yırtmak” (Toparlı vd, 2000, s. 157); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yırtuğ “yırtık, yırtılmış” (Eminoğlu, 2011, s. 311); Tuh. Z: yırtık “yırtılmış” (Atalay, 1945, s. 286), yırtıklı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 158); King Dic: yırt “tear” (Golden, 2000, s. 67), yırt- “yırtmak” (Güner, 2017, s. 138); Bül. Müş: yok.

yaratğan

V nüshası 30a/14, D nüshası 44a/4: يِرْتُغْنْ: الخالق

Çeviri yazı: yaratğan: el hālık

Çeviri: Yaratıcı.

Sözlükler: DLT: yaratğan “yaratan” (Atalay, c.3, 1986, s. 352), yaratyān “xallāq” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 216), yaratgan

“yaratana” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 953); CC: yaratana
“yaratana, Tanrı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 601), yaratana
“schöpfer” (Grönbech, 1942, s. 115); Ter. T: yaratana “yaradan,
Allah” (Toparlı vd, 2000, s. 154); Dur. M: yok; Kav. K: yarat-
“yaratmak” (Toparlı vd, 1999, s. 129); Kit. E: yarat- “yaratmak,
(Tanrı) var etmek” (Eminoğlu, 2011, s. 306); Tuh. Z: yaratana
“yaratana” (Atalay, 1945, s. 279), yaratana “anlam verilmemiş” (Al-
Turk, 2006, s. 84); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yurt

V nüshası 30a/14, D nüshası 44a/4: يُرْتُ: الوطن

Çeviri yazı: yurt: el vatan

Çeviri: Yurt, vatan.

Sözlükler: DLT: yurt “yurt, eski izerler, ören” (Atalay, c.3, 1986, s. 7), yurt “ruined dwelling” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 234), yurt “harabe hâlindeki yerleşim yeri” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 990); CC: yurt “ev, konak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 612), yurt “wohnung” (Grönbech, 1942, s. 129); Ter. T: yurt “yurt” (Toparlı vd, 2000, s. 160); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yurt “yurt, inilecek yer” (Atalay, 1945, s. 289), yurt “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 152); King Dic: yok; Bül. Müş: yurt “mieszkanie, osiedle, momiat, obozowisko” (Zajaczkowski, 1958, s. 27), yurt “yurt, ikametgâh” (Al-Turk, 2012, s. 102).

yarlu

V nüshası 30a/15, D nüshası 44a/5: يَرْلُو: كلمة يودي معني مسكين

Çeviri yazı: yarlu: kelime yuvaddi ma'na miskîn

Çeviri: Miskin anlamına gelen bir sözcük.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yarlı “yoksul, fakir” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 602), jarly/jarly “arm” (Grönbech, 1942, s. 115); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yar “sadness, grief” (Golden, 2000, s. 307), yar “salya, hüzün, hüznü” (Güner, 2017, s. 133); Bül. Müş: yok.

yaruk

V nüshası 30a/16-17, D nüshası 44a/6: يَرُكُ: ضوء القمر

Çeviri yazı: yaruk: zav el kıamar

Çeviri: Ay ışığı.

Sözlükler: Sözcük, daha önce yarık maddesinde incelenmiştir.

yırak

V nüshası 30a/17, D nüshası 44a/7: يَرْقُ: البعيد

Çeviri yazı: yırak: el ba‘īd

Çeviri: Uzak.

Sözlükler: DLT: yırak “uzak, ırak” (Atalay, c.4, 1986, s. 786), yirāq “ba‘īd” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 973), yırak “uzak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 973); CC: yırak “uzak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 609), jyraq “haken” (Grönbech, 1942, s. 133); Ter. T: yırak “uzak” (Toparlı vd, 2000, s. 157); Dur. M: yırak “uzak” (Toparlı, 2003, s. 124); Kav. K: yok; Kit. E: yırak “uzak” (Eminoğlu, 2011, s. 311); Tuh. Z: yırak “ırak, uzak” (Atalay, 1945, s. 286), yırak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 62); King Dic: yırak “distant” (Golden, 2000, s. 259), yırak “uzak” (Güner, 2017, s. 138); Bül. Müş: yok.

yuruḵ~ yumruk

V nüshası 30a/17-18: يُرُقُ: اللّٰمِة يُمْرُقُ و يقال يِرُقْلَدِي

Çeviri yazı: yuruḵ: el lekme yumruk ve yuḵāl yuruḵladı

Çeviri: Yumruk aynı zamanda yumruk da denir ve fiil şekli olarak yumrukladı denir.

D nüshası 44a/7-8: يُرُقُ: اللّٰمِة و بالتركماني يُمْرُقُ و يقال يِرُقْلَدِي اي لكم

Çeviri yazı: yuruḵ: el lekme ve bi’t turkmānī yumruk ve yuḵāl yuruḵladı ve yumrukladı ey lekkem

Çeviri: Yumruk, Türkmencesi ise, yumruk aynı zamanda yuruḵladı ve yumrukladı da denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yuruḵ “yumruk” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 898), jyryx “faust” (Grönbech, 1942, s. 129); Ter. T: yurmak “yumruk” (Toparlı vd, 2000, s. 160); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yumrukla- “yumruklamak” (Atalay, 1945, s. 289), yumrukladı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 150); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yürek

V nüshası 30a/18-19, D nüshası 44a/8-9: يُرْكُ: القلب يقال يُرْكُلُو اي شجاع

Çeviri yazı: yürek: el ḵalb yuḵāl yürekli ey şucā‘

Çeviri: Kalp, yürekli biri için yürekli denir.

Sözlükler: DLT: yürek(g) “yürek” (Atalay, c. 4, 1986, s. 825), yüräk “heart” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 236), yürek “kalp, yürek”

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: : yarısa “yarasa” (Atalay, c.4, 1986, s. 750), yärsü “bat” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 223), yarışa “yarasa” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 954); CC: yok; Ter. T: yarısa “yarasa” (Toparlı vd, 2000, s. 154); Dur. M: yarısa “yarasa” (Toparlı, 2003, s. 121); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yarısa “yarasa” (Atalay, 1945, s. 279), yarışa “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 171); King Dic: yarısa “bat” (Golden, 2000, s. 322), yarısa “yarasa” (Güner, 2017, s. 133); Bül. Müş: yok.

yazu

V nüshası 30b/1: يَازُو: الصحرا

Çeviri yazı: yazı: eş şahra

Çeviri: Sahra, çöl, ova.

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yazı “kır, ova, yazı, boş ve açık yer, boşluk, açıklık alan” (Atalay, c.4, 1986, s. 765), yazı “open plain” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 220), yazı “açık arazi, açıklık, kır, ova” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 963); CC: yaz “yazı, kırsal, ova” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 882), jaz “wiese” (Grönbech, 1942, s. 119); Ter. T: yazı “sahra” (Toparlı vd, 2000, s. 156); Dur. M: yazı yir “ova, sahra, bozkır” (Toparlı, 2003, s. 121); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yazı yer “yazı, kır” (Atalay, 1945, s. 283), yazı yer “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 114); King Dic: yazı “plain, lowland” (Golden, 2000, s. 246), yazı “ova, yazı” (Güner, 2017, s. 135); Bül. Müş: jazy “równina, step, pustynia” (Zajaczkowski, 1958, s. 25), yazı “düz yer, ova, kır” (Al-Türk, 2012, s. 61).

yaz

V nüshası 30b/1: يَازُ: فصل الربيع

Çeviri yazı: yaz: faşl er rabī

Çeviri: Hasat mevsimi.

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yaz “ilk yaz; yaz” (Atalay, c.3, 1986, s. 16), yaz “summer” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 220), yāz “yaz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 962); CC: yaz “ilkbahar” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 882), jaz “frühling” (Grönbech, 1942, s. 119); Ter. T: yok; Dur. M: yay “ilkbahar” (Toparlı, 2003, s. 121); Kav. K: yaz “yaz mevsimi” (Toparlı vd, 1999, s. 130); Kit. E: yaz

“yaz, yaz mevsimi” (Eminoğlu, 2011, s. 308); Tuh. Z: yaz “yaz” (Atalay, 1945, s. 282), yaz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 116); King Dic: yaz evveli “first (month) of spring” (Golden, 2000, s. 238), yaz evveli “baharın ilk ayı” (Güner, 2017, s. 135); Bül. Müş: jaz “wiosna” (Zajaczkowski, 1958, s. 25), yaz “yaz, ilkbahar” (Al-Turk, 2012, s. 194).

yazu

V nüshası 30b/1-2: يَازُؤ: الكتابه يقال يزدي كتب

Çeviri yazı: yazu: el kitabe yukāl yazdı keteb

Çeviri: Yazı yazmak, fiil şekli yazdı denir.

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yaz- “Oğuzca yazmak” (Atalay, c.3, 1986, s. 59), yaz- “write” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 220), yaz- Oğuzcada yazmak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 963); CC: yok; Ter. T: yaz- “yazmak” (Toparlı vd, 2000, s. 156); Dur. M: yaz- “yazmak” (Toparlı, 2003, s. 121); Kav. K: yazıcı “yazı” (Toparlı vd, 1999, s. 130); Kit. E: yaz- “yazı yazmak” (Eminoğlu, 2011, s. 308); Tuh. Z: yaz- “yazmak” (Atalay, 1945, s. 282), yazdı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 83); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yüz

V nüshası 30b/2: يُز: المايه

Çeviri yazı: yüz: el miye

Çeviri: Yüz sayısı.

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yüz “sayıda yüz” (Atalay, c.4, 1986, s. 827), yüz “hundred” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 237), yüz “sayıda yüz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 994); CC: yüz “yüz sayı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 900), jüz “gesicht” (Grönbech, 1942, s. 132); Ter. T: yüz “yüz” (Toparlı vd, 2000, s. 161); Dur. M: yüz “yüz sayısı” (Toparlı, 2003, s. 126); Kav. K: yüz “yüz sayısı” (Toparlı vd, 1999, s. 132); Kit. E: yok; Tuh. Z: yüz “sayıda yüz” (Atalay, 1945, s. 291), yüz “yüz” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: yüz “one hundred” (Golden, 2000, s. 193), yüz “yüz” (Güner, 2017, s. 141); Bül. Müş: jüz “sto” (Zajaczkowski, 1958, s. 28), yüz “yüz sayısı” (Al-Turk, 2012, s. 183).

yüz

V nüshası 30b/2-3: يُز: الوجه

Çeviri yazı: yüz el vech

Çeviri: Yüz.

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yüz “yüz, çehre, veçhe” (Atalay, c.4, 1986, s. 826), yüz “face” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 236), yüz/yüz “yüz, çehre, yüzey, yön” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 994); CC: yüz “çehre, surat, yüz” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 900), yüz “gesicht” (Grönbech, 1942, s. 132); Ter. T: yüz “yüz, sima” (Toparlı vd, 2000, s. 161); Dur. M: yüz “yüz, suret” (Toparlı, 2003, s. 132); Kav. K: yüz “yüz, çehre, ön” (Toparlı vd, 1999, s. 132); Kit. E: yüz “yüz, çehre, ön” (Eminoğlu, 2011, s. 316); Tuh. Z: yüz “yüz, çehre” (Atalay, 1945, s. 291), yüz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 171); King Dic: yüz “face” (Golden, 2000, s. 205), yüz “başta alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm yüz” (Güner, 2017, s. 142); Bül. Müş: yok.

yüz

V nüshası 30b/3: يُزُ: النحاس و الاصفر ايضا

Çeviri yazı: yüz: en naḥās ve el āşfar eyzān

Çeviri: Bakır aynı zamanda sarı renge de işaret eder.

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yüzük

V nüshası 30b/3: يُزُك: الخاتم

Çeviri yazı: yüzük: el ḥātım

Çeviri: Yüzük.

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yüzük “yüzük, parmağa takılan” (Atalay, c.3, 1986, s. 18), yüzük “seal-ring” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 237), yüzük “yüzük” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 995); CC: yüzük “yüzük” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 901), yüzük “ring” (Grönbech, 1942, s. 132); Ter. T: yüzük “yüzük” (Toparlı vd, 2000, s. 126); Dur. M: yüzük “yüzük” (Toparlı, 2003, s. 132); Kav. K: yüzük “yüzük” (Toparlı vd, 1999, s. 132); Kit. E: yok; Tuh. Z: yüzük “yüzük” (Atalay, 1945, s. 291), yüzük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 87); King Dic: yüzük “ring” (Golden, 2000, s. 303), yüzük “yüzük” (Güner, 2017, s. 142); Bül. Müş: yok.

yazuk

V nüshası 30b/4-5: يَزُكُّ: الزنب و الجرم

Çeviri yazı: yazuk: ez zunub ve el curum

Çeviri: Günah ve suç anlamında.

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yazuk “günah, suç” (Atalay, c.4, 1986, s. 767), yazuq “sin” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 220), yāzuk/yazuk “suç, günah” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 964); CC: yazok “günah, suç” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 604), jazuq/jazyq/jazux/jāzuq “sünde, schuld” (Grönbech, 1942, s. 119); Ter. T: yazuk “suç, hata” (Toparlı vd, 2000, s. 156); Dur. M: yazuk “günah” (Toparlı, 2003, s. 121); Kav. K: yok; Kit. E: yazuk “günah, suç, hata” (Eminoğlu, 2011, s. 308); Tuh. Z: yazık “günah” (Atalay, 1945, s. 282), yazık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 85); King Dic: yok; Bül. Müş: jazuq “grezch, przewinienie” (Zajaczkowski, 1958, s. 25), yazuk “yazık, günah” (Al-Turk, 2012, s. 95).

yuzak

V nüshası 30b/5: يَزُكُّ: القفل

Çeviri yazı: yuzak: el kıfl

Çeviri: Kilit.

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yuzak “kilit” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 613), juzaq “schlass” (Grönbech, 1942, s. 130); Ter. T: yok; Dur. M: yuzak “kilit” (Toparlı, 2003, s. 126); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yuzak “damga” (Atalay, 1945, s. 290), yuzak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 87); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yaşmak

V nüshası 30b/8: يَشْمُقُ: النقاب

Çeviri yazı: yaşmak: en niķāb

Çeviri: Yaşmak, örtü, nikap.

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yaşmak “yaşmak” (Toparlı vd, 2000, s. 155); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yaşmak “yaşmak, örtü” (Atalay, 1945, s. 281), yaşmak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 110); King Dic: yaşmaq “safflower” (Golden, 2000, s. 111), yaşuk “miğfer” (Güner, 2017, s. 134); Bül. Müş: yok.

yaş

V nüshası 30b/8: يَشْ: العمر

Çeviri yazı: yaş: el ‘amr

Çeviri: Ömür, yaş.

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yaş “yaş, taze nesne, zerzevat, sebze, yeşillik, yaş-gözden gelen- yaş, insanın yaşadığı” (Atalay, c. 4, 1986, s. 756), yâş “greens, fresh” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 218), yaş “insanın yaşı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 957); CC: yaş “bir yıllık ömür, yaş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 879), jaş “lebensalter, lebensjahr, leben” (Grönbech, 1942, s. 117); Ter. T: yaş “yaş” (Toparlı vd, 2000, s. 155); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yaş “ömür, yaş” (Eminoğlu, 2011, s. 307); Tuh. Z: yaş “-gözdeki-yaş, ömür, yaş, nem, yaşlık” (Atalay, 1945, s. 280), yaş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 124); King Dic: yok; Bül. Mûş: jaş “wiek, życie” (Zajaczkowski, 1958, s. 25), yaş “ömür, yaş” (Al-Turk, 2012, s. 191).

yaş

V nüshası 30b/9: يَشْ: الاخضر

Çeviri yazı: yaş: el âhẓar

Çeviri: Yeşil, taze, yaş.

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yaş “yaş, taze nesne, zerzevat, sebze, yeşillik, yaş-gözden gelen- yaş, insanın yaşadığı” (Atalay, c. 4, 1986, s. 756), yaş “greens, fresh” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 218), yaş/yâş “taze” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 957); CC: yaş “yaş, taze” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 603), jaş “frisch, saftig, jung” (Grönbech, 1942, s. 117); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yaş “yaş, yeşil, yaze, sedef otu” (Eminoğlu, 2011, s. 307); Tuh. Z: yok; King Dic: yaş peynir “unsalted fresh cheese” (Golden, 2000, s. 113), yaş “yeşil bitki, çayır, çimen, taze, yaş” (Güner, 2017, s. 134); Bül. Mûş: jaş pājnr “świeży ser, twaróg” (Zajaczkowski, 1958, s. 25), yaş peynir “taze peynir, hayır için dağıtılan peynir” (Al-Turk, 2012, s. 124).

yaşıl

V nüshası 30b/9-10: يَاشِلْ: الاخضر الالوان و يَاشْ يطلق علي النبات الاخضر

Çeviri yazı: yaşıl: el āḥzar el elvan ve yaş yutlak ‘ala en nebat el āḥzar

Çeviri: Yeşil rengi ve yaş yeşil, taze sebzeye işaret eder.

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yaşıl “yeşil” (Atalay, c.4, 1986, s. 757), yaşıl “green” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 218), yaşıl/yâşıl “yeşil” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 958); CC: yaşıl “yeşil” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 603), jaşyl “grün” (Grönbech, 1942, s. 118); Ter. T: yaşıl “yeşil” (Toparlı vd, 2000, s. 155); Dur. M: yaşıl “yeşil” (Toparlı, 2003, s. 123); Kav. K: yaşıl “yeşil” (Toparlı vd, 1999, s. 129); Kit. E: yaşıl “yeşil” (Eminoğlu, 2011, s. 307); Tuh. Z: yaşıl “yeşil” (Atalay, 1945, s. 281), yaşıl “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 39); King Dic: yaşıl “green” (Golden, 2000, s. 181), yaşıl “yeşil” (Güner, 2017, s. 134); Bül. Müş: yok.

yışık

V nüshası 30b/10: يَشِيقُ: الخودة

Çeviri yazı: yışık: el ḥavde

Çeviri: Miğfer.

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yaşuk “demir başlık, tulga” (Atalay, c.4, 1986, s. 758), yasıq “bowcase” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 208), yaşut “gizli, gizlenmiş” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 958); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yaşuq “helmet” (Golden, 2000, s. 285), yaşuk “miğfer” (Güner, 2017, s. 134); Bül. Müş: yok.

yuşuk

V nüshası 30b/10-11: يُشُوقُ: الماچن

Çeviri yazı: yuşuk: el mācin

Çeviri: Katı yüzlü, ar perdesi yırtık.

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yaş

V nüshası 30b/11: يَشْ: الدمع ايضا يقال كُزِي يَشَرْدِي دمعته عينه

Çeviri yazı: yaş: ed dum‘ eyzān yuḳāl közi yaşardı damma‘t ‘aynīhe

Çeviri: Göz yaşı, közi yaşardı denir.

D nüshası: yok.

Sözlükler: DLT: yaş “yaş, taze nesne, zerzevat, sebze, yeşillik, yaş-gözden gelen- yaş, insanın yaşadığı” (Atalay, c. 4, 1986, s. 757), yâş “greens, fresh” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 218), yaş “insanın yaşı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 957); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yaş “-gözdeki-yaş, ömür, yaş, nem, yaşlık” (Atalay, 1945, s. 280), yaş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 124); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yaşın

V nüshası 30b/12, D nüshası 44a/10: يَشِينُ: الصاعقه

Çeviri yazı: yaşın: eş şâ‘ikâ

Çeviri: Yıldırım.

Sözlükler: DLT: yaşın “şimşek” (Atalay, c.4, 1986, s. 757), yaşin “lightning” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 218), yaşın “şimşek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 958); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yaşın “şimşek” (Eminoğlu, 2011, s. 307); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: jaşyn “piorun, błyskawica” (Zajaczkowski, 1958, s. 25), yaşın “yaşın, yıldırım, şiddetli gürültülü ses” (Al-Turk, 2012, s. 57).

yişim

V nüshası 30b/12, D nüshası 44a/11: يِشْمُ: الرانات

Çeviri yazı: yişim: er rānāt

Çeviri: Baldırlık.

Sözlükler: DLT: yişim “soğukta dizlere giyilen nesne, bir çeşit çakşır” (Atalay, c.3, 1986, s. 19), yişim “leggings” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 228), yişim “tozluk, soğukta iki bacağa giyilen bir çift tozluk” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 978); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yas

V nüshası 30b/14, D nüshası 44a/11: يَاصُ: العزا

Çeviri yazı: yas: el ‘aza

Çeviri: Yas töreni.

Sözlükler: DLT: yas “ölüm, helâk” (Atalay, c.3, 1986, s. 159), yās “loss” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 217), yās “Oğuzcada ölüm, helâk” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 956); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yas “üzüntü, yas” (Toparlı, 2003, s. 121); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yaşşı

V nüshası 30b/14-15, D nüshası 44a/12-13: يَصِّي: الصفيحه من حديد و حجر و غير ذلك

Çeviri yazı: yaşşı: eş şafihâ min hadîd ve hacar ve gayri zalik

Çeviri: Taş ve demir gibi şeylerden yassı olanı.

Sözlükler: DLT: yası “yassı, enli” (Atalay, c.3, 1986, s. 24), yası “broad” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 217), yası “yassı, enli” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 956); CC: yasman “yassı şişe” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 603), jasman “flache flasche” (Grönbech, 1942, s. 117); Ter. T: yaşşı “enli, geniş” (Toparlı vd, 2000, s. 155); Dur. M: yaşşı “yassı ok” (Toparlı, 2003, s. 121); Kav. K: yok; Kit. E: yası “yassı, düz, yayvan” (Eminoğlu, 2011, s. 307); Tuh. Z: yassı “yassı” (Atalay, 1945, s. 280), yaşşı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 124); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yaştuk

V nüshası 30b/15, D nüshası 44a/13: يَصْطُقُ: المخذة

Çeviri yazı: yaştuk: el mıhadde

Çeviri: Yastık.

Sözlükler: DLT: yastuk “yastık” (Atalay, c.3, 1986, s. 43), yastuq “pillow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 217), yastuk “yastık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 957); CC: yastuk “yastık” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 603), jastuq “kissen” (Grönbech, 1942, s. 117); Ter. T: yastuk “yastık” (Toparlı vd, 2000, s. 155); Dur. M: yaştık “yastık” (Toparlı, 2003, s. 121); Kav. K: yaştık “yastık” (Toparlı vd, 1999, s. 129); Kit. E: yaştuk “yastık” (Eminoğlu, 2011, s. 307); Tuh. Z: yastık “yastık” (Atalay, 1945, s. 280), yaştık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 162); King Dic: yastuq “pillow, cushion” (Golden, 2000, s. 278), yastuk “yastık” (Güner, 2017, s. 134); Bül. Müş: yok.

yaşlu

V nüshası 30b/15, D nüshası 44a/13: يَصْلُو: صاحب العزا

Çeviri yazı: yaşlu: şahib el ‘azā

Çeviri: Yaslı.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yaşşıç

V nüshası 30b/15: يصح: نصل معروف

Çeviri yazı: yaşıç: naşlun ma‘rūf

Çeviri: Yassı temren.

D nüshası 44a/13-14: يصح: نصل معروف و يقال بالسين بدل الصاد ايضا

Çeviri yazı: yaşıç: naşlun ma‘rūf ve yuḵāl bi’ sīn beddel eş şād eyzān

Çeviri: Yassı temren, ayrıca sad harfî yerine sin harfî ile de söylenir.

Sözlükler: DLT: yasıç “yassı ve uzun temren” (Atalay, c.3, 1986, s. 50), yasiç “a broad arrowhead” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 208), yasıç “yassı temren” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 956); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yat

V nüshası 30b/17, D nüshası 44a/15: يَطُّ: الغريب الاجنبي

Çeviri yazı: yat: el ġarīb el ecnebī

Çeviri: Yabancı.

Sözlükler: DLT: yat “yabancı” (Atalay, c.4, 1986, s. 758), yāt “foreigner” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 218), yāt “yabancı, ecnebi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 958); CC: yat “yabancı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 880), jat “fremd” (Grönbech, 1942, s. 118); Ter. T: yat “yabancı” (Toparlı vd, 2000, s. 155); Dur. M: yaḍ “yabancı” (Toparlı, 2003, s. 119); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yat “yad, yabancı” (Atalay, 1945, s. 281), yat “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 130); King Dic: yat “stranger, foreigner” (Golden, 2000, s. 233), yat “yabancı” (Güner, 2017, s. 134); Bül. Müş: yok.

yatuk

V nüshası 30b/18, D nüshası 44b/1: يَطُّقُ: الراقد

Çeviri yazı: yatuk: er rākid

Çeviri: Yatan kişi.

Sözlükler: DLT: yatuk “bir yerde başkası ile yatan” (Atalay, c.3, 1986, s. 55), yatiḡ “manām” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 218), yatuk “tembel, ülkelerinden hiçbir yere gitmeyen ve gazaya çıkmayan Oğuzlar” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 960); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yatıḡ “yatık, yatmış, sıkışık” (Eminoğlu, 2011, s. 307); Tuh. Z: yok; King Dic: yatuq “flat battle” (Golden, 2000, s. 284), yatuk “yayvan su kabı” (Güner, 2017, s. 134); Bül. Müş: yok.

yaṭlık

V nüshası 30b/18-22: يَطْلُقُ: البنت لُق هي اللاحقه للاعداد كانها تكون معدة لان نعترب اهلنا يقولون بر يَطْلُقُ كَنَمْبَرُ بر واحد يَطْلُقُ بنت كِنَا علم للتصغير الميم الساكنه ضمير المتكلم بر موجود

Çeviri yazı: yaṭlık: el bint lıḳ hiye el lāḥiḳa lil ‘adād kannahā tekūn mu‘addete la ānn na‘trebe ehlinā yaḳūlūn bir yaṭlık kinem bar bir vāḥid yaṭlık bint kine ‘alem lil taṣḡīr el mīm es sāḳine ḡammīr el mütekellim bar mevcūd

Çeviri: Kız, lıḳ eki isimden isim yapan ektir. Bir yaṭlık kinem bar cümlesinde bir sayı olan bir yaṭlık kız kine küçültme belirtir mim harfî ise konuşan kişiyi belirtir bar ise mevcut olma durumunu belirtir.

D nüshası 44b/2-5: يَطْلُقُ: البنت لُق هي اللاحقه للاعداد كانها تكون معدة لان نعترب اهلنا يقولون بر يَطْلُقُ كَنَمْبَرُ بر واحد يَطْلُقُ بنت كِنَا علم للتصغير الميم الساكنه ضمير المتكلم بر موجود

Çeviri yazı: yaṭlık: el bint lıḳ hiye el lāḥiḳa lil ‘adād kannahā tekūn mu‘addete la ānn na‘trebe ehlinā yaḳūlūn bir yaṭlık kinem bar bir vāḥid yaṭlık bint kine ‘alem lil taṣḡīr el mīm es sāḳine ḡammīr el mütekellim bar mevcūd

Çeviri: Kız, lıḳ eki isimden isim yapan ektir. Bir yaṭlık kinem bar cümlesinde bir sayı olan bir yaṭlık kız kine küçültme belirtir mim harfî ise konuşan kişiyi belirtir bar ise mevcut olma durumunu belirtir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yuṭluḳ

V nüshası 30b/23, D nüshası 44b/6: يُطْلُقُ: السنه الجزبه

Çeviri yazı: yuṭluḳ: es sene el cezibe

Çeviri: Kurak geçen yıl.

Sözlükler: DLT: yutuk- “kuraklıktan arıklamak, ölüm hâline gelmek” (Atalay, c.4, 1986, s. 518), yutiḳ- “a calamity that kills by cold” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 234), yutık- “(hayvanlar) kardan ve soğuktan ölmek, afetten kırılmak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 990); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yaḡ

V nüshası 31a/1, D nüshası 44b/7: يَغُ: السمن

Çeviri yazı: yağ: es semin

Çeviri: Yağ.

Sözlükler: DLT: yağ “yağ (Oğuzca) iç yağı” (Atalay, c.4, 1986, s. 725), yāğ “oil” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 209), yāğ “Oğuzlarda iç yağ” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 940); CC: yav “yağ” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 881), jay/jav “fett” (Grönbech, 1942, s. 109); Ter. T: yağ “yağ” (Toparlı vd, 2000, s. 152); Dur. M: yağ “yağ” (Toparlı, 2003, s. 119); Kav. K: yağ “yağ” (Toparlı vd, 1999, s. 128); Kit. E: yağ “yağ, içyağı” (Eminoğlu, 2011, s. 303); Tuh. Z: yağ “yağ” (Atalay, 1945, s. 275), yağ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 90); King Dic: yağ “grease, fat, oil” (Golden, 2000, s. 195), yağ “yağ” (Güner, 2017, s. 130); Bül. Müş: jay “tłuszcz” (Zajaczkowski, 1958, s. 23), yağ “yağ” (Al-Turk, 2012, s. 128).

yağı

V nüshası 31a/1, D nüshası 44b/7: يَاغِي: المحرب

Çeviri yazı: yağı: el muharib

Çeviri: Düşman.

Sözlükler: DLT: yağı “düşman” (Atalay, c.4, 1986, s. 726), yağı “enemy” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 209), yağı “düşman” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 940); CC: yağı “savaş, cenk” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 596), jayy “feind” (Grönbech, 1942, s. 596); Ter. T: yağı “düşman” (Toparlı vd, 2000, s. 152); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yağı- “tehdit etmek” (Atalay, 1945, s. 275)⁷²; King Dic: yağı “enemy” (Golden, 2000, s. 128), yağı “düşman” (Güner, 2017, s. 130); Bül. Müş: jav “wojna” (Zajaczkowski, 1958, s. 25)⁷³.

yoğun

V nüshası 31b/2, D nüshası 44b/8: يُغْنُ: الثخين

Çeviri yazı: yoğun: eṣ ṣeḥīn

Çeviri: Yoğun.

Sözlükler: DLT: yogun “yoğun, şişkin, kalın” (Atalay, c.3, 1986, s. 29), yoṭūn “bulky” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 229), yogun “her şeyin irisi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 979); CC: yogun

⁷² Al-Turk’un eserinde sözcüğe yer verilmemiştir.

⁷³ Al-Turk, Zajackowski’nin okuyuşuna (?) işareti koyarak şüpheyle bakmıştır (Al-Turk, 2012, s. 105).

“kalın, kaba” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 610), joṣan/joṣun “dick” (Grönbech, 1942, s. 125); Ter. T: yoğun “kaba, kalın” (Toparlı vd, 2000, s. 158); Dur. M: yoğun “yoğun, iri, kalın” (Toparlı, 2003, s. 125); Kav. K: yoğun “kalın” (Toparlı vd, 1999, s. 131); Kit. E: yoğun “kalın, şişkin, sert, büyük” (Eminoğlu, 2011, s. 313); Tuh. Z: yovun “yoğun, kalın, ağır” (Atalay, 1945, s. 288), yoğun/yowun “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 131); King Dic: yoğun “thick, fat” (Golden, 2000, s. 119), yoğun “iri, kaba, şişman” (Güner, 2017, s. 139); Bül. Müş: yok.

yığın

V nüshası 31a/2, D nüshası 44b/8: يَغْنُ: الكومه

Çeviri yazı: yığın: el kevm

Çeviri: Yığın.

Sözlükler: DLT: yığın “yığın, küme, yığılmış” (Atalay, c.3, 1986, s. 19), yiğin “kawma” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 224), yığın “(toprak vb. şeylerin) yığını, yığın” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 970); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yığ- “yığmak” (Atalay, 1945, s. 285), yıydı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 77); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yağlık

V nüshası 31a/3, D nüshası 44b/8-9: يَغْلِقُ: النشاب المعد العدو

Çeviri yazı: yağlık: en nuşāb el mu‘adde el ‘adūv

Çeviri: Düşmana ayrılan ok.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yoğurt

V nüshası 31a/3, D nüshası 44b/9: يُعْزُتُ: الرايب

Çeviri yazı: yoğurt: er rāyīb

Çeviri: Yoğurt.

Sözlükler: DLT: yogurt “yoğurt” (Atalay, c.4, 1986, s. 797), yoyurt “yoghurt” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 229), yugurt “mayalanmış süt, yoğurt” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 985); CC: yugurt “yoğurt” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 611), juṣurt “saure milch” (Grönbech, 1942, s. 128); Ter. T: yogurt “yoğurt” (Toparlı vd, 2000, s. 153); Dur. M: yoğurt “yoğurt” (Toparlı, 2003, s. 119); Kav. K: yoğurt “yoğurt” (Toparlı vd, 1999, s. 131); Kit. E: yok; Tuh. Z: yavurt “yoğurt” (Atalay, 1945, s. 282), yawurt “anlam verilmemiş”

(Al-Turk, 2006, s. 149); King Dic: yoğurt “sour milk it is leban sour horse’s milk” (Golden, 2000, s. 295), yoğurt “yoğurt” (Güner, 2017, s. 139); Bül. Müş: jayurt/jáyurt “mleko zsiadle” (Zajaczkowski, 1958, s. 23), yağurt “yoğurt” (Al-Turk, 2012, s. 125).

yağır

V nüshası 31a/4, D nüshası 44b/9: يَغْرُ: عقر الدابة

Çeviri yazı: yağır: ‘açar ed dābbe

Çeviri: Yara, küçük demir kalkan.

Sözlükler: DLT: yağır “at, katır ve eşek gibi hayvanların- sırtında semer, eğer ve yük vurmasından meydana gelen yara, ağır” (Atalay, c.3, 1986, s. 9), yayır “gall (animal)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 210), yağır “büyükbaş hayvanların yarası” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 941); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yağır “hayvanın sırtındaki yara, sırtı yaralı hayvan” (Eminoğlu, 2011, s. 303); Tuh. Z: yok; King Dic: yağır “a saddle-gall” (Golden, 2000, s. 273), yağır “(hayvanın sırtındaki) yara” (Güner, 2017, s. 130); Bül. Müş: yok.

yığruḳ

V nüshası 31a/4, D nüshası 44b/10: يَغْرُقُ: الرجل الذى لا يقدم على الشيء

Çeviri yazı: yığruḳ: er racul ellezī lā yuḳaddem ‘ala şey’

Çeviri: Hiçbir şeye yanaşmayan adam.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yağrın

V nüshası 31a/5, D nüshası 44b/10: يَغْرُنْ: عظم الكتف

Çeviri yazı: yağrın: ‘azm el kıtf

Çeviri: Omuz kemiği.

Sözlükler: DLT: yarın “kürek kemiği, çiğın kemiği” (Atalay, c.3, 1986, s. 214), yârın “shoulderblade” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 216), yarın “kürek kemiği” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 954); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yağrın “yağrın” (Atalay, 1945, s. 276), yağrın “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 148); King Dic: yağrın “shoulder-blade” (Golden, 2000, s. 207), yağrın “kürek kemiği” (Güner, 2017, s. 131); Bül. Müş: yok.

yağız

V nüshası 31a/6, D nüshası 44b/11: يَغْرُ: لون مشهور في الخيل و يسمى به
الارض فيقولون يَغْرُ يَرْ

Çeviri yazı: yağız: levn meşhūr fī el ḥayl ve yusemmī bihe el ārd fe
yakūlūn yağız yer

Çeviri: Bilinen bir renk ayrıca bu isimle yerin rengi de belirtilir yağız
yer.

Sözlükler: DLT: yağız “yağız, kızıl ile kara arası renk” (Atalay, c.3, 1986, s. 10), yağız “dark brown; dust colored (horse)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 210), yağız “koyu kahverengi, kırmızı ile siyah” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 941); CC: yok; Ter. T: yağız “dört ayağı sekili at” (Toparlı vd, 2000, s. 152); Dur. M: yağız “dört ayağı sekili at” (Toparlı, 2003, s. 119); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yovuz “yağız” (Atalay, 1945, s. 288), yuwuzrak “daha kötü” (Al-Turk, 2006, s. 197); King Dic: yağız “darkish brown” (Golden, 2000, s. 175), yağız “yağız” (Güner, 2017, s. 133); Bül. Müş: yok.

yağmur~ yamğur

V nüshası 31a/6, D nüshası 44b/12: يَغْمُرُ: المطر بالتركماني يَغْمُرُ

Çeviri yazı: yağmur: el maṭar ve bi't turkmānī yamğur

Çeviri: Yağmur ve Türkmence yamğur

Sözlükler: DLT: yagmur “yağmur” (Atalay, c.4, 1986, s. 729), yaymur/yamğur “rain” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 209), yagmur “yağmur” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 942); CC: yamğur “yağmur” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 599), jamğur/amğur “regen” (Grönbech, 1942, s. 112); Ter. T: yagmur “yağmur” (Toparlı vd, 2000, s. 153); Dur. M: yagmur “yağmur” (Toparlı, 2003, s. 119); Kav. K: yagmur “yağmur” (Toparlı vd, 1999, s. 128); Kit. E: yagmur “yağmur” (Eminoğlu, 2011, s. 303); Tuh. Z: yamğur “yağmur” (Atalay, 1945, s. 277), yamğur “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 152); King Dic: yagmur “rain” (Golden, 2000, s. 200), yagmur “yağmur” (Güner, 2017, s. 131); Bül. Müş: jaymur “doszcz” (Zajaczkowski, 1958, s. 23), yagmur “yağmur” (Al-Turk, 2012, s. 55).

yağma

V nüshası 31a/7, D nüshası 44b/12-13: يَغْمَا: النهب

Çeviri yazı: yağma: en neheb

Çeviri: Yağma.

Sözlükler: DLT: yagmalan- “yağma kılığına girmek, onların huyu ile huyulanmak” (Atalay, c.3, 1986, 203), yaymalan- “anlam verilmemiş”(Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 209), yagmalan- “yağma gibi giyinmek, yağma gibi davranmak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 941); CC: yok; Ter. T: yağmala- “yağmalamak” (Toparlı vd, 2000, s. 153); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yagma “yağma, talan” (Atalay, 1945, s. 276), yağma “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 166); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yağma

V nüshası 31a/7, D nüshası 44b/13: يَغْمَا: السَّمَاوُ وَالْخَوَانِ اِيضًا

Çeviri yazı: yağma: es samāt ve el ḥuvān eyzān

Çeviri: Sofra.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yağırılık

V nüshası 31a/9, D nüshası 44b/14: يَغْرِلُقْ: المرشحه

Çeviri yazı: yağırılık: el marşaha

Çeviri: Sırtının yara olmaması için örtülen örtü..

Sözlükler: DLT: yağırılığ “yağırılı, sırtı yaralı” (Atalay, c.4, 1986, s. 727), yayıriliy “dabir” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 210), yağırılık “yağırılı, yağırı olan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 941); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yağırılık “sırtı yara olmaması için hayvanın sırtına konan keçe” (Eminoğlu, 2011, s. 303); Tuh. Z: yok; King Dic: içlik wa yağırılığ “stuffing of a saddle and felt placed under the saddle” (Golden, 2000, s. 289), yağırılık “eyerin altına konulan keçe, eyer dolgusu” (Güner, 2017, s. 131); Bül. Müş: yok.

yağır

V nüshası 31a/9, D nüshası 44b/14: يَغْرِ: ترس الحديد الصغير

Çeviri yazı: yağır: teres el ḥadīd eş şağīr

Çeviri: Küçük demir kalkan.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yakın

V nüshası 31a/11, D nüshası 44b/15: يَقْنُ: القريب

Çeviri yazı: yakın: el qarīb

Çeviri: Yakın.

Sözlükler: DLT: yakın “yakın” (Atalay, c.3, 1986, s. 22), yaqin “qarīb” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 214), yakın “yakın” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 943); CC: yavoh “yakın” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 604), javux “nahe” (Grönbech, 1942, s. 119); Ter. T: yakın “yakın” (Toparlı vd, 2000, s. 153), Dur. M: yakın “yakın” (Toparlı, 2003, s. 119); Kav. K: yaklaş- “yaklaşmak” (Toparlı vd, 1999, s. 129); Kit. E: yakın “yakın, yakınlık” (Eminoğlu, 2011, s. 303); Tuh. Z: yakın/yovuk “yakın” (Atalay, 1945, s. 276/288), yakın/yowuk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 138); King Dic: yaqin “near” (Golden, 2000, s. 268), yakın “yakın” (Güner, 2017, s. 131); Bül. Müş: yok.

yaqa

V nüshası 31a/11, D nüshası 44b/15: يَاقَا: الطوق

Çeviri yazı: yaqa: et şavk

Çeviri: Yaka.

Sözlükler: DLT: yaka “yaka, elbise yakası” (Atalay, c.4, 1986, s. 731), yaqa “collar” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 215), yaka “yaka, zırh yakası” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 943); CC: jaya “kragen” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 110), yaqa “yaka” (Grönbech, 1942, s. 153); Ter. T: yaqa “yaka” (Toparlı vd, 2000, s. 119); Dur. M: yaqa “yaka” (Toparlı, 2003, s. 119); Kav. K: yok; Kit. E: yaqa “yaka, giysi yakası” (Eminoğlu, 2011, s. 303); Tuh. Z: yaka “yaka” (Atalay, 1945, s. 276), yaqa “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 110); King Dic: yaqa “collar” (Golden, 2000, s. 299), yaqa “elbise yakası” (Güner, 2017, s. 131); Bül. Müş: jaya “strona, kirmek” (Zajaczkowski, 1958, s. 23), yağa “yaka, taraf, yan” (Al-Turk, 2012, s. 200).

yağmaç

V nüshası 31a/11, D nüshası 44b/15: يَغْمَاحُ: السطیح

Okunuş: yağmaç: es satih

Çeviri: Dam.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yuqaru

V nüshası 31a/12, D nüshası 45a/1: يَغْرُو: فوق

Çeviri yazı: yuqaru: favk

Çeviri: Yukarı.

Sözlükler: DLT: yokarı “yukarı” (Atalay, c. 4, 1986, s. 798), yoqāru “naḥw as-samā’ ” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 230), yokarı “yukarı, ayağa (kalkmak)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 980); CC: yoḥarı “yukarı” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 893), joxary “aufwärts” (Grönbech, 1942, s. 125); Ter. T: yoḡarı “yukarı” (Toparlı vd, 2000, s. 158); Dur. M: yoḡarı “yukarı” (Toparlı, 2003, s. 125); Kav. K: yuḡarı “yukarı” (Toparlı vd, 1999, s. 132); Kit. E: yuḡaru “yukarı, üst taraf” (Eminoğlu, 2011, s. 314); Tuh. Z: yokarı “yukarı” (Atalay, 1945, s. 287), yoḡarı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 136); King Dic: yuḡarda “above, upwards” (Golden, 2000, s. 315), yuḡar “yukarı, üst” (Güner, 2017, s. 140); Bül. Müş: yok.

yokuş

V nüshası 31a/12, D nüshası 45a/1: يُقْشُ: العقبه

Çeviri yazı: yokuş: el ‘aḳabe

Çeviri: Yokuş.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yokuş “yokuş” (Toparlı vd, 2000, s. 158); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yokuş “yokuş” (Atalay, 1945, s. 287), yokuş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 126); King Dic: yoquš “rise ascent” (Golden, 2000, s. 247), yokuş “yokuş” (Güner, 2017, s. 140); Bül. Müş: yok.

yaḳtu

V nüshası 31a/12-15: يَقْتُو: الضو يقال كُرُنْ يَقْتُو اي عينك مضيه مشرقه يكون بها عن السلامه و يقولون ايضاً في هذا المعني كُرُنْ اَيِّدُنْ و يقال ايضاً كُرُنْ يِرْقُ و كله بمعن واحد

Çeviri yazı: yaḳtu: ez zav yuḳāl közün yaḳtu ey ‘aynik muḏīyye maşraḳa yeknün bihā ‘ann es selāme ve yaḳülün eyzān fī hezā el ma‘na közün aydın ve yuḳāl eyzān közün yırık ve kullihe bi ma‘na vāhid

Çeviri: Işık, aydınlık. Gözün aydın olsun anlamında közün yaḳtu, közün aydın ve közün yırık deyimleri kullanılır.

D nüshası 45a/2-4: يَقْتُو: الضو يقال كُرُنْ يَقْتُو اي عينك مضيه مشرقه يكون بها عن السلامه و يقولون ايضاً في هذا المعني كُرُنْ اَيِّدُنْ و يقال ايضاً كُرُنْ يِرْقُ و كله بمعن واحد

Çeviri yazı: yaḳtu: ez zav yuḳāl közün yaḳtu ey ‘aynik muḏīyye maşraḳa yeknün bihā ‘ann es selāme ve yaḳülün eyzān fī hezā el

ma‘na közün aydın ve yukāl eyzān közün yırık ve kullihe bi ma‘na vāhid

Çeviri: Işık, aydınlık. Gözün aydın olsun anlamında közün yaқта, közün aydın ve közün yırık deyimleri kullanılır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yokşul

V nüshası 31a/15, D nüshası 45a/5: يُفْصِلُ: الفقير

Çeviri yazı: yokşul: el faķīr

Çeviri: Yoksul, fakir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yoksul “yoksul, fakir” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 910), joqsul/joxsul “arm, mittellas” (Grönbech, 1942, s. 126); Ter. T: yokşul “yoksul, fakir” (Toparlı vd, 2000, s. 158); Dur. M: yokşul “fakir, yoksul” (Toparlı, 2003, s. 125); Kav. K: yokşul “yoksul” (Toparlı vd, 1999, s. 132); Kit. E: yok; Tuh. Z: yoksul “yoksul, fakir” (Atalay, 1945, s. 287), yokşul “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 134); King Dic: yoksul “yoksul, fakir” (Golden, 2000, s. 287), yokşul “fakir, yoksul” (Güner, 2017, s. 140); Bül. Müş: yok.

yaqnı

V nüshası 31a/15, D nüshası 45a/5: يَفْنِي: اللحم السلقي و تبدل قافه خاء

Çeviri yazı: yaqnı: el lahm es salik ve tebeddel kafen hā‘en

Çeviri: Kaynatılmış et, ha harfi kaf harfine dönüştürülmüştür.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yahni “pişmiş et” (Toparlı vd, 1999, s. 128); Kit. E: yok; Tuh. Z: yahni “yahni” (Atalay, 1945, s. 276), yahni “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 106); King Dic: yahni “stew of meat or fish” (Golden, 2000, s. 113), yahni “haşlanmış et veya balık yahni” (Güner, 2017, s. 131); Bül. Müş: jahny “potrewa z miğsa smozonego” (Zajaczkowski, 1958, s. 23), yahni/yaqnı “yahni, etli türlü yemeği” (Al-Turk, 2012, s. 132).

yakşı

V nüshası 31a/15-16, D nüshası 45a/5-6: يَفْشِي: طيب و تبدل قافه خاء

Çeviri yazı: yakşı: tayyib ve tebeddel kafen hā‘en

Çeviri: Güzel, ha harfi kaf ile değiştirilmiştir.

Sözlükler: DLT: yaxşı “iyi, güzel, her şeyin güzeli” (Atalay, c.4, 1986, s. 764), yaxşı “good” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 220),

yaxşı “iyi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 961); CC: yaxşı “iyi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 597), jaqşy/jaqşy/jaxşy “gut” (Grönbech, 1942, s. 114); Ter. T: yaxşı “güzel” (Toparlı vd, 2000, s. 153); Dur. M: yaxşı “güzel” (Toparlı, 2003, s. 119); Kav. K: yaqşy “iyi, güzel” (Toparlı vd, 1999, s. 129); Kit. E: yaqşy “güzel, iyi, iyice, çok tekrar tekrar, aşırı, katıla katıla (gülmek)” (Eminoğlu, 2011, s. 303); Tuh. Z: yaxşı “yahşi, güzel” (Atalay, 1945, s. 276), yaqşy “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 153); King Dic: qılğy yahşy “good-natured” (Golden, 2000, s. 269), yaqşy “güzel, iyi” (Güner, 2017, s. 131); Bül. Müş: yok.

yok

V nüshası 31a/16, D nüshası 45a/6-7: يُقْ: معدوم و يستعمل بمعن لا

Çeviri yazı: yok: ma’düm ve yusta’mel bi ma’na lā

Çeviri: Var olmayan ve yok anlamında kullanılır.

Sözlükler: DLT: yok “yok” (Atalay, c.4, 1986, s. 797), yoq “not existing” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 229), yök/yok “yok, olmaz, değil” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 980); CC: yok “yok, hayır” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 610), joq/jox/jox “es gibt nicht” (Grönbech, 1942, s. 126); Ter. T: yoklu “yoksul, hayır” (Toparlı vd, 2000, s. 158); Dur. M: yok “yok, hayır” (Toparlı, 2003, s. 125); Kav. K: yok “yok” (Toparlı vd, 1999, s. 132); Kit. E: yok “yok” (Eminoğlu, 2011, s. 313); Tuh. Z: yok “yok” (Atalay, 1945, s. 287), yok “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 162); King Dic: yoq “not, no” (Golden, 2000, s. 90), yok “hayır, yok” (Güner, 2017, s. 139); Bül. Müş: joq “nie, nie ma” (Zajaczkowski, 1958, s. 26), yok “yok, hayır” (Al-Turk, 2012, s. 214).

yoklu

V nüshası 31a/17, D nüshası 45a/7: يُقْلُو: فقير او ذو معدوم

Çeviri yazı: yoklu: faqīr āv zū ma’düm

Çeviri: Fakir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yoklu “yoksul, fakir” (Toparlı vd, 2000, s. 158); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yig

V nüshası 31a/18, D nüshası 45a/8: يِغْ: الجيد

Çeviri yazı: yig: el ceyyīd

Çeviri: İyi, güzel.

Sözlükler: DLT: yæg “yeğ, üstün, üst, daha iyi, iyi, hayırlı”(Atalay, c.3, 1986, s. 144), yæg “better” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 221), yig “daha iyi anlamında bir söz, yeğ” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 974); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yek

V nüshası 31a/18, D nüshası 45a/8: يَكْ: الشيطان

Çeviri yazı: yek: eş şeytān

Çeviri: Şeytan.

Sözlükler: DLT: yek “şeytan” (Atalay, c.4, 1986, 768), yäk “devil” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 221), yek “şeytan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 964); CC: yek “şeytan, iblis” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 885), jek “teufel, teuflisch, böse” (Grönbech, 1942, s. 121); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yek “şeytan” (Atalay, 1945, s. 283), yek “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 99); King Dic: yok; Bül. Müş: jäk “zły duch, diabeł” (Zajaczkowski, 1958, s. 25), yek “şeytan, mecaz olarak tohum yapan kasırga” (Al-Turk, 2012, s. 57).

yün

V nüshası 31a/18, D nüshası 45a/9: يُونْ: الریش

Çeviri yazı: yün: er rîş

Çeviri: Tüy.

Sözlükler: DLT: yük “kuş tüyü, kuş yeleği, ok yeleği” (Atalay, c.3, 1986, s. 45), yük “wiqr” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 235), yük “kuş tüyü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 991); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yüg “yün” (Atalay, 1945, s. 290), yün/tüg “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 96); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yük

V nüshası 31a/18-19, D nüshası 45a/9: يُونْ: الحمل و هو كناية الضمان

Çeviri yazı: yük: el haml ve huve kinaye ez zammān

Çeviri: Yük ve aynı zamanda borca işaret eder.

Sözlükler: DLT: yük “yük, bohça” (Atalay, c.4, 1986, s. 822), yük “hıml” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 235), yük “yük” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 992); CC: yük “kefillik, yük” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 899), jük “last” (Grönbech, 1942, s. 130); Ter. T: yüklet- “yükletmek” (Toparlı vd, 2000, s. 160); Dur. M: yok; Kav.

K: yük “yük” (Toparlı vd, 1999, s. 132); Kit. E: yük “yük” (Eminoğlu, 2011, s. 315); Tuh. Z: yük “yük” (Atalay, 1945, s. 290), yüklü “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 80); King Dic: bir yük “a load” (Golden, 2000, s. 245), yük “yük” (Güner, 2017, s. 141); Bül. Müş: jük “ciężar, ładunek” (Zajaczkowski, 1958, s. 27), yük “yük” (Al-Turk, 2012, s. 117).

yikü

V nüshası 31a/19-20, D nüshası 45a/10: يَكُّ: الخط في الارض و غيرها بالقجاقى

Çeviri yazı: yikü: el hatt el ârz ve gayrihe bilm kıbcākī

Çeviri: Yerde olan çizgi, hat.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yüki

V nüshası 31a/19, D nüshası 45a/10: يُكِي: ثقیل الحركة

Çeviri yazı: yüki: eş şakīl el hareke

Çeviri: Ağır hareketli.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yigirmi

V nüshası 31a/19-20, D nüshası 45a/11: يِكْرَمِي: عشرين و يقال إِكْرَمِي

Çeviri yazı: yigirmi: ‘aşrīn ve yuḳāl igirmi

Çeviri: Yirmi aynı zamanda igirmi denir.

Sözlükler: DLT: yigirmi “sayıda yirmi” (Atalay, c.3, 1986, s. 48), yigirmä/yigirmi “twenty” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 235), yigirmi “yirmi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 974); CC: yok; Ter. T: yigirmi “yirmi” (Toparlı vd, 2000, s. 157); Dur. M: yegirmi “yirmi” (Toparlı, 2003, s. 22); Kav. K: yigirmi “yirmi” (Toparlı vd, 1999, s. 131); Kit. E: yok; Tuh. Z: yegirmi “sayıda yirmi” (Atalay, 1945, s. 283), yinirmi “yirmi” (Al-Turk, 2006, s. 205); King Dic: yigirmi “twenty” (Golden, 2000, s. 242), yegirmi “yirmi” (Güner, 2017, s. 136); Bül. Müş: jigirmi “dwadzieścia” (Zajaczkowski, 1958, s. 26), yigirmi “yirmi” (Al-Turk, 2012, s. 181).

yigit

V nüshası 31a/21, D nüshası 45a/13: يِكْت: الشاب

Çeviri yazı: yigit: eş şabb

Çeviri: Yiğit, genç.

Sözlükler: DLT: yigit “yiğit, genç, her şeyin genci” (Atalay, c.4, 1986, s. 789), yigit “young man” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 225), yigit “delikanlı, her şeyin genci” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 974); CC: yeğit “yiğit” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 885), jegit/igit “jung” (Grönbech, 1942, s. 120); Ter. T: yigit “genç, yiğit” (Toparlı vd, 2000, s. 157); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yigit “yiğit, alp, kahraman” (Eminoğlu, 2011, s. 311); Tuh. Z: yigit “yiğit” (Atalay, 1945, s. 286), yigit “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 109); King Dic: yigit “young man” (Golden, 2000, s. 263), yigit “genç erkek yiğit” (Güner, 2017, s. 138); Bül. Müş: yok.

yüksek

V nüshası 31a/21-22, D nüshası 45a/14: يَكْسَكُ: العلي

Çeviri yazı: yüksek: el ‘alī

Çeviri: Yüksek.

Sözlükler: DLT: yüksek “yüksek” (Atalay, c. 4, 1986, s. 823), yüksäk “feather” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 236), yüksek “yükselmiş, uzun ve yüksek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 993); CC: yok; Ter. T: yüksek “yüksek” (Toparlı vd, 2000, s. 160); Dur. M: yüksek “yüksek” (Toparlı, 2003, s. 126); Kav. K: yüksek “yüksek” (Toparlı vd, 1999, s. 132); Kit. E: yüksek “yüksek, yüce, büyük” (Eminoğlu, 2011, s. 315); Tuh. Z: yok; King Dic: yüksek “highest place” (Golden, 2000, s. 247), yüksek “yüce, yüksek” (Güner, 2017, s. 141); Bül. Müş: yok.

yüksük

V nüshası 31a/22, D nüshası 45a/14: يَكْسُكُ: الكشتبان

Çeviri yazı: yüksük: el keştibān

Çeviri: Yüksük.

Sözlükler: DLT: yüksük “terzi yüksüğü” (Atalay, c.3, 1986, s. 46), yüksük “thimble” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 236), yüksük “terzilerin kullandığı tunçtan ve deriden yapılan okçunun parmağındaki yüksüğe benzeyen alet” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 993); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yüksük “dikiş yüksüğü” (Atalay, 1945, s. 290), yüksük “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 146); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yüklü

V nüshası 31a/22, D nüshası 45a/14-15: يَكْلُو: الحامل

Çeviri yazı: yüklü: el hamile

Çeviri: Hamile

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yüklü “hamile” (Toparlı vd, 2000, s. 160); Dur. M: yok; Kav. K: yüklü “yüklü, hamile” (Toparlı vd, 1999, s. 132); Kit. E: yüklü “gebe, hamile” (Eminoğlu, 2011, s. 315); Tuh. Z: yüklü “yüklü” (Atalay, 1945, s. 290), yüklü “anlam verilmemiş” (Al-Türk, 2006, s. 80); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yeken

V nüshası 31a/22, D nüshası 45a/15: يَكْنُ: الخمع

Çeviri yazı:yeken: el hamî‘

Çeviri: Aksak, topal.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yigin

V nüshası 31a/22, D nüshası 45a/15: يَكْنُ: الحصير

Çeviri yazı: yigin: el haşır

Çeviri: Hasır.

Sözlükler: DLT: yiken “hasır yapılan kovalak otu” (Atalay, c.3, 1986, s. 23), yigän “rushes” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 225), yigen “hasır otu” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 974); CC: yegen “hasır, kaba hasır döşek” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 605), jegen “binsenmatte” (Grönbech, 1942, s. 120); Ter. T: yegen “hasır” (Toparlı vd, 2000, s. 156); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yeke kele bu çetük

V nüshası: yok.

D nüshası 45a/15-45b/1: يَكْ كَلَا بُو جَاتُكْ: القط الموزي

Çeviri yazı: yeke kele bu çetük: el kıtt el mūzī

Çeviri: Yaramaz kedi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yılan

V nüshası 31a/23, D nüshası 45b/1: يَلْنُ: الحَيَّة

Çeviri yazı: yılan: el hayya

Çeviri: Yılan.

Sözlükler: DLT: yılan “yılan” (Atalay, c.4, 1986, s. 783), yilān “snake” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 226), yılan “yılan”

(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 971); CC: yılan “yılan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 608), jylan/ylan “schlange” (Grönbech, 1942, s. 132); Ter. T: yılan “yılan” (Toparlı vd, 2000, s. 157); Dur. M: yılan “yılan” (Toparlı, 2003, s. 124); Kav. K: yılan “yılan” (Toparlı vd, 1999, s. 131); Kit. E: yılan “yılan” (Eminoğlu, 2011, s. 310); Tuh. Z: yok; King Dic: yılan “snake” (Golden, 2000, s. 170), yılan “yılan” (Güner, 2017, s. 137); Bül. Müş: jylan “waz” (Zajaczkowski, 1958, s. 28), yılan “yılan” (Al-Turk, 2012, s. 163).

yalğan

V nüshası 31a/23, D nüshası 45b/1: يَلْغَنُ: الكذب

Çeviri yazı: yalğan: el kezib

Çeviri: Yalan.

Sözlükler: DLT: yalğan “yalan” (Atalay, c.3, 1986, s. 37), yalyān “lie, telling a lie” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 211), yalğan “yalan” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 645); CC: yalğan “yalan” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 873), jalyan “falsch, lügnerisch” (Grönbech, 1942, s. 111); Ter. T: yalan “yalan” (Toparlı vd, 2000, s. 153); Dur. M: yalğan “yalan” (Toparlı, 2003, s. 119); Kav. K: yok; Kit. E: yalğan “yalan” (Eminoğlu, 2011, s. 304); Tuh. Z: yalancı “yalancı” (Atalay, 1945, s. 277), yalancı/yalğançı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 144); King Dic: yalğan “lie” (Golden, 2000, s. 308), yalğan “yalan” (Güner, 2017, s. 132); Bül. Müş: yok.

yol

V nüshası 31b/1, D nüshası 45b/2: يَلْ: الطريق

Çeviri yazı: yol: et tarīk

Çeviri: Yol.

Sözlükler: DLT: yol “yol, sefer, ani yola çıkma” (Atalay, c.4, 1986, s. 798), yol “road, journey” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 229), yöl/yol “yol, yolculuk, sefer” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 980); CC: yol “yol” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 610), jol/jól “weg” (Grönbech, 1942, s. 125); Ter. T: yol “yol” (Toparlı vd, 2000, s. 159); Dur. M: yolçı “tüccar, satıcı” (Toparlı, 2003, s. 125); Kav. K: yok; Kit. E: yol “yol” (Eminoğlu, 2011, s. 313); Tuh. Z: yol “yol” (Atalay, 1945, s. 287), yol “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 36); King Dic: yol “way, road” (Golden, 2000, s. 250), yol “yol” (Güner, 2017,

s. 139); Bül. Müş: joł “szlak, droga” (Zajączkowski, 1958, s. 26), yol “yol” (Al-Turk, 2012, s. 72).

yoldaş

V nüshası 31b/1, D nüshası 45b/2: يُلْدَاشُ: المعروف فيه من الطريق

Çeviri yazı: yoldaş: el ma'rûf fihe min eṭ ẓarîk

Çeviri: Yoldaş.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yoldaş “arkadaş” (Toparlı vd, 2000, s. 159); Dur. M: yoldaş “yoldaş” (Toparlı, 2003, s. 125); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yoldaş “yoldaş, yol arkadaşı” (Atalay, 1945, s. 287), yoldaş “yoldaş” (Al-Turk, 2006, s. 239); King Dic: yoldaş “companion” (Golden, 2000, s. 234), yoldaş “arkadaş, ahabap, yoldaş” (Güner, 2017, s. 139); Bül. Müş: yok.

yel

V nüshası 31b/1, D nüshası 45b/3: يَلْ: الريح يقال يَلْسَتِي هبت الريح

Çeviri yazı: yel: er rîḥ yuḳāl yel esti hebbet er rîḥ

Çeviri: Yel, yel esmesi anlamında yel esti denir.

Sözlükler: DLT: yel “yel, rüzgâr, esinti” (Atalay, c.4, 1986, s. 769), yel “wind or breeze, demon” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 221), yil/yel/yel “yol, rüzgâr, karındaki yel, gaz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 974); CC: yel “rüzgâr, yel” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 605), jel “wind” (Grönbech, 1942, s. 121); Ter. T: yel “rüzgar” (Toparlı vd, 2000, s. 136); Dur. M: yel “rüzgâr, hava” (Toparlı, 2003, s. 122); Kav. K: yok; Kit. E: yel “yel, rüzgâr” (Eminoğlu, 2011, s. 309); Tuh. Z: yel “yel, rüzgar” (Atalay, 1945, s. 283), yel “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 36); King Dic: yel “wind” (Golden, 2000, s. 136), yel rüzgâr, yel” (Güner, 2017, s. 136); Bül. Müş: jel “wiatr” (Zajączkowski, 1958, s. 26), yel “yel, rüzgar” (Al-Turk, 2012, s. 56).

yeles

V nüshası 31b/2, D nüshası 45b/3: يَلْسُ: النسيم

Çeviri yazı: yeles: en nesīm

Çeviri: Esinti.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: jelesär “lekki powiew wiatru, wietrzyk” (Zajączkowski, 1958, s. 26), yel eser “rizgarın hafif esintisi” (Al-Turk, 2012, s. 56).

yıl

V nüshası 31b/2-3: يِلُّ: السنه و يقال يَلْقُطُو بِلْسُنْ معناه لكن العام مباركا

Çeviri yazı: yıl: es sene ve yukāl yıl kütlu bolsun ma'nāha lekken el 'āmm mubaraken

Çeviri: Yıl, sene, yıl kütlu bolsun denir.

D nüshası 45b/2: يِلُّ: السنه

Çeviri yazı: yıl: es sene

Çeviri: Yıl, sene, yıl kütlu bolsun denir.

Sözlükler: DLT: yıl “yıl, sene” (Atalay, c. 4, 1986, s. 782), yıl “year” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 226), yıl “sene, yıl” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 971); CC: yıl “yıl, sene” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 608), jyl/yl “jahr” (Grönbech, 1942, s. 132); Ter. T: yıl “yıl, sene” (Toparlı vd, 2000, s. 157); Dur. M: yıl “yıl, sene” (Toparlı, 2003, s. 157); Kav. K: yıl “sene” (Toparlı vd, 1999, s. 131); Kit. E: yıl “yıl, sene” (Eminoğlu, 2011, s. 310); Tuh. Z: yıl “yıl” (Atalay, 1945, s. 285), yıl “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 36); King Dic: yıl “year” (Golden, 2000, s. 135), yıl “sene, yıl” (Güner, 2017, s. 137); Bül. Müş: jyl “rok” (Zajaczkowski, 1958, s. 28), buyıl “tego roku” (Al-Turk, 2012, s. 191).

yılkı

V nüshası 31b/3: يَلْقِي: البهيه

Çeviri yazı: yılkı: el behīye

Çeviri: Yılkı, hayvan sürüsü.

D nüshası 45b/5-8: يَلْقِي: البهيه هذا اصله و يستعمل في اللغة القبقاقية للخيل و الذى مختص بالخيل في اللغة التركية يُؤنذ و اذا ارادو الشتم قالوا اي يَلْقِي اي يابهيمه

Çeviri yazı: yılkı: el Behiye hezā āslıhā ve yusta'mel fī el kıbcākiye līl hayl ve ellezī muhtaş bil hayl fī el luğa et turkiyā yund ve izā ārādū eş şetm kālū ey yılkı ey yābhīme

Çeviri: Yılkı, hayvan sürüsü Kıpçak Türkçesinde daha çok atlar için kullanılan bir sözcüktür Türkmence de ise yund sözcüğü kullanılır kimi zamanda yılkı sözcüğünü kullanırlar.

Sözlükler: DLT: yılkı “hayvan, yılkı, hayvan sürüsü, dört ayaklı hayvanlara verilen genel ad” (Atalay, c.4, 1986, s. 784), yılqi “livestock, four-legged animal” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 226), yılkı “büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 972); CC: yılkı “at” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 890), jylqy “pferdesieh, pferdeherde” (Grönbech, 1942, s. 133);

Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yıldı “hayvan, hayvan sürüsü” (Eminoğlu, 2011, s. 311); Tuh. Z: yıldı “at sürüsü, yıldı” (Atalay, 1945, s. 285), yıldı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 86); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yalavaç

V nüshası 31b/3, D nüshası 45b/8: يَلَوَّاجُ: الرسول

Çeviri yazı: yalavaç: er resûl

Çeviri: Resul, peygamber.

Sözlükler: DLT: yalawaç “elçi, peygamber” (Atalay, c.4, 1986, s. 733), yalāwāc/yalāwāc “Messenger” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 211), yalawaç “elçi, peygamber, yüce Allah’ın elçisi” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 945); CC: yok; Ter. T: yalavaç “peygamber, resul” (Toparlı vd, 2000, s. 153); Dur. M: yalavaç “peygamber” (Toparlı, 2003, s. 119); Kav. K: yok; Kit. E: yalavaç “yalavaç, elçi, peygamber” (Eminoğlu, 2011, s. 304); Tuh. Z: yok; King Dic: yalavaç “prophet” (Golden, 2000, s. 198), yalavaç “peygamber” (Güner, 2017, s. 131); Bül. Müş: jalawaç “wysłannik, paseł” (Zajaczkowski, 1958, s. 23), yalawaç “yalvaç, peygamber” (Al-Turk, 2012, s. 49).

yilim

V nüshası 31b/4, D nüshası 45b/8: يِلْمُ: الغرا

Çeviri yazı: yilim: el gırrā

Çeviri: Tutkal.

Sözlükler: DLT: yilim/yelim “tutkal” (Atalay, c.3, 1986, s. 20), yelim “glue” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 222), yelim/yilim “kendisiyle tüy ve benzeri şeyler yapıştırılan tutkal” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 964); CC: yelim “tutkal” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 605), jelim “leim” (Grönbech, 1942, s. 121); Ter. T: yilim “tutkal” (Toparlı vd, 2000, s. 158); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yelim “çiriş” (Atalay, 1945, s. 283), yelim “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 130); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yel

V nüshası 31b/4, D nüshası 45b/8-9: يَلْ: معرفه الفرس

Çeviri yazı: yel: ma’refe el faras

Çeviri: At yelesi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yalam

V nüshası 31b/4, D nüshası 45b/9-10: يَلَمُّ: القدر والجاه يقال يَلَمُنُ يُكْسَنُ بُلْسُنْ
يَلْمُنُ جاهك و قدرك

Çeviri yazı: yalam: el qadr ve elcâh yuqāl yalamun yüksek bolsun
yalamun vâhik ve qadrık

Çeviri: Değer, ölçü, kıymet, kader değerın yüksek olsun anlamında
yalamun yüksek bolsun denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K:
yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yalman

V nüshası 31b/5, D nüshası 45b/10: يَلْمَنُ: اليربوع

Çeviri yazı: yalman: el yarbū‘

Çeviri: Yaban faresi.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yalman “yaban faresi”
(Toparlı vd, 2000, s. 153); Dur. M: yalman “tarla faresi” (Toparlı,
2003, s. 120); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yalman “Arap
tavşanı denen bir çeşit tarla sıçanı” (Atalay, 1945, s. 277), yalman
“anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 75); King Dic: yok; Bül.
Müş: jalman “gryzanie, mysz polna” (Zajączkowski, 1958, s. 24),
yalmun “kemirgen hayvan, dağ faresi, tarla faresi” (Al-Turk, 2012,
s. 155).

yelmük

V nüshası 31b/5, D nüshası 45b/10-11: يَلْمُكُ: نوع من النبات شبه بالكرات

Çeviri yazı: yelmük: nev‘ min en nebat şebbih bil karāṣ

Çeviri: Pirasaya benzeyen bir bitki.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K:
yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yulduz

V nüshası 31b/6, D nüshası 45b/11: يُلْدُرُ: النجم

Çeviri yazı: yulduz: en nucm

Çeviri: Yıldız.

Sözlükler: DLT: yulduz “yıldız, yıldızların genel adı” (Atalay, c.3,
1986, s. 40), yulduz “star” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 233),
yulduz “yıldız” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 986); CC: yulduz
“yıldız” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 897), jlduz “stern”

(Grönbech, 1942, s. 128); Ter. T: yulduz “yıldız” (Toparlı vd, 2000, s. 159); Dur. M: yulduz “yıldız” (Toparlı, 2003, s. 125); Kav. K: yulduz “yıldız” (Toparlı vd, 1999, s. 132); Kit. E: yulduz “yıldız” (Eminoğlu, 2011, s. 311); Tuh. Z: yulduz “yıldız” (Atalay, 1945, s. 288), yulduz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 164); King Dic: yulduzjı “astronomer” (Golden, 2000, s. 306), yulduzçı “müneccim, falcı” (Güner, 2017, s. 140); Bül. Müş: jalduz/jälduz “gwiazda” (Zajączkowski, 1958, s. 24), yalduz, yaldız “yıldız” (Al-Turk, 2012, s. 51).

yuldurum

V nüshası 31b/11, D nüshası 45b/11-13: يُلْدُرْمُ: الزجاج و هو البرق في لغة التركمان يقال يُلْدُرْمُ يَلْدُرْدِي اي البرق برق

Çeviri yazı: yuldurum: ez zacâc ve huve el barķ fî lugā et turkmān yuķāl yuldurum yaldırdı ey al barķ barrak

Çeviri: Yıldırım, Türkmencede yıldırım düşmesi için yuldurum yaldırdı denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yıldırım “şimşek” (Toparlı vd, 2000, s. 159); Dur. M: yok; Kav. K: yıldırım “yıldırım” (Toparlı vd, 1999, s. 131); Kit. E: yıldırım “yıldırım” (Eminoğlu, 2011, s. 311); Tuh. Z: yıldırım “yıldırım” (Atalay, 1945, s. 285), yıldırım “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 114); King Dic: yıldırım “lightning” (Golden, 2000, s. 140), yıldırım “yıldırım” (Güner, 2017, s. 137); Bül. Müş: jaldrym “szkło” (Zajączkowski, 1958, s. 23), yaldırım “cam, sırça” (Al-Turk, 2012, s. 88).

yelken

V nüshası 31b/7, D nüshası 45b/13: يَلْكُنْ: القلع

Çeviri yazı: yelken: el ķal‘

Çeviri: Yelken.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yelken “yelken” (Toparlı vd, 2000, s. 156); Dur. M: yelken “yelken” (Toparlı, 2003, s. 122); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yelken “yelken” (Atalay, 1945, s. 284), yelken “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 141); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yülek

V nüshası 31b/7, D nüshası 45b/13: يُلْكُ: القده السهم

Çeviri yazı: yülek: el ķadda es sihem

Çeviri: Ok ucu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yalağ

V nüshası 31a/8, D nüshası 45b/14: يَلُوقُ: الملعقة للكلب خاصه

Çeviri yazı: yalağ: el mal'ka lil kelb ħassa

Çeviri: Köpeğe has yiyecek.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yalağ “yalak” (Toparlı vd, 2000, s. 155); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yuluv

V nüshası 31b/8, D nüshası 45b/15: يُلُو: الفرا

Çeviri yazı: yuluv: el firā

Çeviri: Fidyе.

Sözlükler: DLT: yoluğ “fidye, feda, kurban” (Atalay, c.4, 1986, s. 801), yuluğ “ransom” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 232), yulug “feda” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 987); CC: yuluv “fidye” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 898), juluv “lösegeld” (Grönbech, 1942, s. 129); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yüldürük

V nüshası 31b/8, D nüshası 45b/15: يُلْدُرُكُ: بزر القصب

Çeviri yazı: yüldürük: bızr el kash

Çeviri: Kamış tohumu.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: jüldiräk “nasienie trzciny” (Zajączkowski, 1958, s. 27), yüldirek “kamış tohumları” (Al-Turk, 2012, s. 69).

yular

V nüshası 31b/9, D nüshası 45b/15: يُلْر: المجر

Çeviri yazı: yular: el mecr

Çeviri: Yular.

Sözlükler: DLT: yular “at yuları” (Atalay, c.3, 1986, s. 9), yular “halter (horse)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 233), yular “yular” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 986); CC: yok; Ter. T: yular “yular” (Toparlı vd, 2000, s. 159); Dur. M: yular “yular” (Toparlı, 2003, s. 125); Kav. K: yok; Kit. E: yular “yular, hayvanı idare etmek için başına takılan ip” (Eminoğlu, 2011, s. 314); Tuh. Z: yular

“yular” (Atalay, 1945, s. 288), yular “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 100); King Dic: yular “yular” (Golden, 2000, s. 179), yular “yular” (Güner, 2017, s. 140); Bül. Müş: yok.

yilik

V nüshası 31b/9, D nüshası 45b/15: يَلِيكُ: المخ

Çeviri yazı: yilik: el maḥ

Çeviri: İlik.

Sözlükler: DLT: yilik “ilik” (Atalay, c.4, 1986, s. 790), yilik “marrow” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 226), yilik “Oğuzcada ilik” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 975); CC: yilik “kemik iliği, ilik” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 610), jilik “knochenmark” (Grönbech, 1942, s. 124); Ter. T: yok; Dur. M: ilik “ilik” (Toparlı, 2003, s. 85); Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yilik “kemik yağı” (Atalay, 1945, s. 286), yilik “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 90); King Dic: yilik “marrow” (Golden, 2000, s. 214), yilik “kemik iliği” (Güner, 2017, s. 139); Bül. Müş: yok.

yalanuz

V nüshası 31b/9, D nüshası 45b/15-46a/1: يَلَنْزُ: فرد

Çeviri yazı: yalanuz: ferd

Çeviri: Yalnız.

Sözlükler: DLT: yalnğus “yalnız, kimsesiz” (Atalay, c.4, 1986, s. 736), yalnğus “lone” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 210), yalnğus “yalnız, tek başına” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 946); CC: yalguz “yalnız, tek, sadece” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 598), jalγuz/jalγyz “einzig, allein, bloss, ausschliesslich” (Grönbech, 1942, s. 111); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yalguz “yalnız” (Eminoğlu, 2011, s. 304); Tuh. Z: yalığız “yalnız” (Atalay, 1945, s. 277), yalınız “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 206); King Dic: yalguz “alone” (Golden, 2000, s. 273), yalğuz “yalnız, tek” (Güner, 2017, s. 132); Bül. Müş: jalγuz “sam, sam jeden” (Zajaczkowski, 1958, s. 24), yalğuz “yalnız” (Al-Turk, 2012, s. 101).

yelve

V nüshası 31b/10, D nüshası 46a/2: يَلْوَا: السلوي

Çeviri yazı: yelve: es selvī

Çeviri: Bildircin.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yumşak

V nüshası 31b/10-11: يُمَشَّقُ: الناعم و في كتاب بيلك الرخو

Çeviri yazı: yumşak: en nā'im ve fî kitāb-ı Beylik/Bilik er raḥū

Çeviri: Küçük ve Kitab-ı Beylik/Bilik'te yumuşak

D nüshası 46a/3: يُمَشَّقُ: الناعم

Çeviri yazı: yumşak: en nā'im

Çeviri: Küçük.

Sözlükler: DLT: yumşak “yumuşak” (Atalay, c. 4, 1986, s. 813), yumşaq “layyin” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 233), yumşak “her şeyin yumuşağı, yumşak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 988); CC: yumşak “zayıf, zayıfça, cılız” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 612), jymşaq/jumşaq “wiech, zart, schächlich” (Grönbech, 1942, s. 133); Ter. T: yumşak “yumuşak” (Toparlı vd, 2000, s. 159); Dur. M: yumşak “yumuşak” (Toparlı, 2003, s. 125); Kav. K: yok; Kit. E: yumşak “yumuşak, hafif, gevşek” (Eminoğlu, 2011, s. 314); Tuh. Z: yumşak “yumşak” (Atalay, 1945, s. 289), yumşak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 166); King Dic: yumaq “soft” (Golden, 2000, s. 269), yumşak “yumuşak” (Güner, 2017, s. 140); Bül. Müş: yok.

yemiş

V nüshası 31b/11: يَمِشُّ: الفاكيه و في كتاب بيلك الثمره

Çeviri yazı: yemiş: el fakihe ve fî kitāb-ı beylik/bilik eş semere

Çeviri: Meyve ve Kitab-ı Beylik/Bilik'te semere.

D nüshası 46a/3: يَمِشُّ: الفاكيه و في كتاب بيلك الثمره

Çeviri yazı: yemiş: el fakihe ve fî kitāb-ı bilik eş semere

Çeviri: Meyve ve Kitab-ı Bilik'te semere.

Sözlükler: DLT: yemiş “meyva” (Atalay, c.4, 1986, s. 772), yemiş “fruit” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 221), yemiş/yîmiş/yemiş “meyve” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 966); CC: yemiş “yemiş” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 605), jemiş “frucht, dost” (Grönbech, 1942, s. 121); Ter. T: yemiş “meyve” (Toparlı vd, 2000, s. 156); Dur. M: yemiş “meyve, yemiş” (Toparlı, 2003, s. 123); Kav. K: yemiş “meyve” (Toparlı vd, 1999, s. 131); Kit. E: yok; Tuh. Z: yemiş “yemiş” (Atalay, 1945, s. 284), yemiş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 136); King Dic: yemiş “fruit(s)” (Golden, 2000, s. 254), yemiş “meyve” (Güner, 2017, s. 136); Bül. Müş: yok.

yama

V nüshası 31b/12, D nüshası 46a/4: يَمَا: الرقعة

Çeviri yazı: yama: er ruḳ‘a

Çeviri: Yama.

Sözlükler: DLT: yamağ “yama” (Atalay, c. 4, 1986, s. 738), yamāy “ruḳ‘a” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 211), yamağ “yama” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 947); CC: yama- “yamamak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 598), jama- “flicker” (Grönbech, 1942, s. 112); Ter. T: yok; Dur. M: yama “yama” (Toparlı, 2003, s. 120); Kav. K: yok; Kit. E: yamağ “yama, deliği kaplamak için kullanılan parça” (Eminoğlu, 2011, s. 305); Tuh. Z: yama “yama” (Atalay, 1945, s. 277), yamalık “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 190); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yemek

V nüshası 31b/12, D nüshası 46a/4: يَمَكْ: قبيله من القبحاق

Çeviri yazı: yemek: kabīle min el kıbcāk

Çeviri: Kıpçaklardan bir kabile.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yemdü

V nüshası 31b/13, D nüshası 46a/5: يَمْدُو: العانة

Çeviri yazı: yemdü: el ‘ānaha

Çeviri: Kasık kılı.

Sözlükler: DLT: yamdu “kasık” (Atalay, c.3, 1986, s. 31), yämdü “the pubes” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 222), yemdü “kasık kılı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 965); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yamdı “kasık” (Toparlı vd, 1999, s. 129); Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yemdü “pubes” (Golden, 2000, s. 212), yëmdü “kasık, kasık kılı” (Güner, 2017, s. 136); Bül. Müş: yok.

yom

V nüshası 31b/13-14, D nüshası 46a/5-6: يَمْ: الفال و يقال له ايضاً يُرَا يُمْلَدِي
فال يقال أَيُّكُو يَمْ يُمْلَغَل اي فال له فالاً جيداً

Çeviri yazı: yom: el fāl ve yuḳāl lehu eyzān yora yomladı favval yuḳāl eygü yam yomlağıl ey favval lehu ceyyiden

Çeviri: Fal, fal yorumladı anlamında yora yamladı denir ayrıca iyi fal yorumla anlamında eygü yam yamlağıl denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yamyaşıl

V nüshası 31b/14-15, D nüshası 46a/6-7: يَمَيْشِل: لالاخضر جدا و الميم بدل
مين الباء

Çeviri yazı: yamyaşıl: el āḥẓar cidden ve el mīm bddel min el bā'

Çeviri: Yemyeşil, be harfî mim harfine dönüştürülmüştür.

Sözlükler: Sözcük, daha önce yapıyaşıl maddesinde incelenmiştir.

yem

V nüshası 31b/15-17, D nüshası 46a/7-9: يَم: الطعام و يطلق علي علف
الدواب و يقال أطعاً يَمْنُ أَصْنُ أَطْعَاً للفرس علقه أَصْنُ علق الماضي منه اصدي

Çeviri yazı: yem: eṭ ta'ām ve yuṭlaḳ 'ala 'alf ed duvāb ve yuḳāl atğa
yemin aṣ atğa lil faras 'allika aṣ 'allik el māzī minhe aṣdı

Çeviri: Yiyecek, at yemi. Atın yemini ver anlamında atğa yemin aṣ
denir atğa yönelme hali aṣ asmak fiili ve bunun geçmiş zaman şekli
aṣdı'dır.

Sözlükler: DLT: yēm “azık, yemek, taam” (Atalay, c.4, 1986, s. 771), yām “condiments” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 222), yīm “yiyecek, rızık” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 975); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yim “yem, yemek” (Eminoğlu, 2011, s. 312); Tuh. Z: yem “yem” (Atalay, 1945, s. 284), yem “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 120); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yumurtğa

V nüshası 31b/17: يُمُرْتُغَا: البيض و في كتاب بيلك بالقاف

Çeviri yazı: yumurtğa: el bayṣ ve fī kitāb-ı beylik/bilik bil kâf

Çeviri: Yumurta Kitab-ı Beylik/Bilik'te kâf ile söylenir.

D nüshası 46a/9: يُمُرْتُغَا: البيض و في كتاب بيليك

Çeviri yazı: yumurtğa: el bayṣ ve fī kitāb-ı bilik

Çeviri: Yumurta Kitab-ı Bilik'te

Sözlükler: DLT: yumurtğa “yumurta, bütün kuşların yumurtaları, insanların ve hayvanların taşakları” (Atalay, c.3, 1986, s. 433), yumurtğa “egg, testicle” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 233), yumurtğa “tavuk ve diğer kuşların yumurtası” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 988); CC: yumurtka “yumurta” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 898), jumurtqa “ei” (Grönbech, 1942, s. 129); Ter. T: yumurtka “yumurta” (Toparlı vd, 2000, s. 160); Dur. M: yamurtğa

“yumurta” (Toparlı, 2003, s. 120); Kav. K: yamurda “yumurta” (Toparlı vd, 1999, s. 129); Kit. E: yumurtğa “yumurta” (Eminoğlu, 2011, s. 314); Tuh. Z: yumurtka “yumurta” (Atalay, 1945, s. 289), yumrutka “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 60); King Dic: yumurda “eggs” (Golden, 2000, s. 293), yumurda “yumurta” (Güner, 2017, s. 140); Bül. Müş: jamurtya “jajko” (Zajaczkowski, 1958, s. 24), yamurda yamurtğa “yumurta” (Al-Turk, 2012, s. 129).

yumağ

V nüshası 31b/17-18, D nüshası 46a/10: يُمَقُّ: الخيط الملفف بعضه علي بعض مدورا

Çeviri yazı: yumağ: el hayt el muleffef ba‘da ‘ala ba‘da mudavvaran
Çeviri: Birbirine dolanmış iplik.

Sözlükler: DLT: yumğak “yumak, yuvarlanan ve yuvarlak olan her şey” (Atalay, c.3, 1986, s. 44), yumyāq “rounded, circular” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 233), yumgak “her şeyin yuvarlak ve yumru olanı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 988); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yumgaklı “yumru” (Atalay, 1945, s. 289), yumğaklı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 159); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yumağ közlü

V nüshası 31b/18-19, D nüshası 46a/11-12: يُمَقُّ كُرْلُو: اي نو عين غضيض و يکني عن الموت کُر يُمْلُدي اي غمضت عينه

Çeviri yazı: yumağ közlü: ey zū ‘ayn ġazzīz ve yekni ‘ann el mevt
közi yumuldu ey ġammazat ‘aynihe

Çeviri: Yumak gözlü aynı zamanda ölüme işaret eder közü yumuldu denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yumuş

V nüshası 31b/19, D nüshası 46a/14: يُمَشُّ: الحَاجَه

Çeviri yazı: yumuş: el hāce

Çeviri: Durum, haber, sebep.

Sözlükler: DLT: yumuş “hizmet, vazife, elçilik, iki ve ikiden artık kimse arasında elçilik” (Atalay, c.3, 1986, s. 12), yumuş/yumiş “message” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 233), yumuş “iki veya daha fazla adam arasındaki haberleşme, haber götürüp getirme” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 988); CC: yok; Ter. T: yok; Dur.

M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yumuşçı

V nüshası 31b/19, D nüshası 46a/14-15: يُمَشِّجِي: الغلام المتصرف في الحاحه

Çeviri yazı: yumuşçı: el gūlām el muṭaşarrıf fī el ḥāce

Çeviri: Haber getirip götürmede kullanılan çocuk.

Sözlükler: DLT: yumuşçı “melek” (Atalay, c.3, 1986, s. 12), yumuçi “angel” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 233), yumışçı “melek” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 988); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yaman

V nüshası 31b/19-20, D nüshası 46a/12: يَمَنُ: الشر

Çeviri yazı: yaman: eş şerr

Çeviri: Kötülük.

Sözlükler: DLT: yaman “kötü, her şeyin kötüsü” (Atalay, c.3, 1986, s. 30), yaman “vile” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 212), yaman “her şeyin kötüsü, kötü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 947); CC: yaman “kötü, fena” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 598), jaman “schlecht, böse, übel” (Grönbech, 1942, s. 112); Ter. T: yaman “kötü” (Toparlı vd, 2000, s. 153); Dur. M: yaman “kötü, fena” (Toparlı, 2003, s. 120); Kav. K: yaman “kötü” (Toparlı vd, 1999, s. 129); Kit. E: yamanlık “kötülük” (Eminoğlu, 2011, s. 305); Tuh. Z: yaman “yaman” (Atalay, 1945, s. 277), yaman “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 171); King Dic: yaman “spoiled, bad” (Golden, 2000, s. 263), yaman “kötü, yaman” (Güner, 2017, s. 132); Bül. Müş: yok.

yemdi

V nüshası 31b/20-21, D nüshası 46a/13-14: يَمْدِي: العانه يقال يمدن قبر غل اي شعرتك انتفز

Çeviri yazı: yemdi: el ‘ānaha yukāl yemdin kıparğıl ey şa‘ratak intafaz

Çeviri: Kasık kılı, kasık kılının döküldüğünü ifade etmek için yemdin kıparğıl denir.

Sözlükler: Sözcük, daha önce yemdü maddesinde incelenmiştir.

yün

V nüshası 32a/1: يُنْ: الرش في كتاب بيلك

Çeviri yazı: yün: er riş fî kitāb-ı beylik/bilik

Çeviri: Yün, Kitab-ı Beylik/Bilik'te

D nüshası 46b/3-4: يُن: الرش في كتاب بيلك

Çeviri yazı: yün: er riş fî kitāb-ı bilik

Çeviri: Yün, Kitab-ı Bilik'te

Sözlükler: DLT: yüng “yün, yün sümeği” (Atalay, c.4, 1986, s. 825), yuñ “wool (sheep, camel)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 234), yuñ “yün, deve tüyü” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 989); CC: yuñ “yün” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 612), juñ “wiolle, flaumfeder” (Grönbech, 1942, s. 129); Ter. T: yüng “yün” (Toparlı vd, 2000, s. 161); Dur. M: yünçi “yüncü” (Toparlı, 2003, s. 126); Kav. K: yok; Kit. E: yüng “yün, pamuk” (Eminoğlu, 2011, s. 315); Tuh. Z: yüng “yün” (Atalay, 1945, s. 291), yün “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 109; King Dic: yün “wool” (Golden, 2000, s. 301), yün “yün” (Güner, 2017, s. 141); Bül. Müş: jüñg/jün “piora (ptasie), pierze” (Zajaczkowski, 1958, s. 28), yüng “yün, tüy” (Al-Turk, 2012, s. 177).

yanak

V nüshası 32a/1: يَنْق: الحد و في كتاب بيلك يناغ

Çeviri yazı: yanak: el hadd ve fî kitāb-ı beylik/bilik yanağ

Çeviri: Yanak, Kitab-ı Belik/Bilik'te yanağ

D nüshası 46b/4: يَنْق: الحد و في كتاب بيلك يناغ

Çeviri yazı: yanak: el hadd ve fî kitāb-ı bilik yanağ

Çeviri: Yanak, Kitab-ı Bilik'te yanağ

Sözlükler: DLT: yanğak “ağzın iki yanında dişlerin oturduğu kemik, kapı sögesi, her şeyin yanağı” (Atalay, c.3, 1986, s. 376), yañāq “cheekbone, side” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 212), yañak “ağzın iki tarafında, dişlerin oturduğu kemik, bir şeyin yanı, kenarı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 949); CC: yañak “çene” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 599), jañaq/jaaq/jaax “wange, kinnbocken, kiefer” (Grönbech, 1942, s. 113); Ter. T: yañak “yanak” (Toparlı vd, 2000, s. 153); Dur. M: yañak “yanak” (Toparlı, 2003, s. 120); Kav. K: yanak “yanak” (Toparlı vd, 1999, s. 129); Kit. E: yañak “yanak, yüzün bir bölümü” (Eminoğlu, 2011, s. 305); Tuh. Z: yanak “yanak” (Atalay, 1945, s. 277), yanak “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 84); King Dic: yanğaq “cheek” (Golden, 2000, s. 205), yañak “yanak” (Güner, 2017, s. 132); Bül. Müş: yok.

yiṅ

V nüshası 32a/1, D nüshası 46b/5: يِنْ: الكم

Çeviri yazı: yin: el kemm

Çeviri: Elbise yeni.

Sözlükler: DLT: yèṅ “yen, elbise yeni” (Atalay, c. 4, 1986, s. 773), yèṅ “sleeve” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 223), yīn/yin “yen” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 977); CC: yèṅ “elbise kolu, yen” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 606), jeṅ “ärmel” (Grönbech, 1942, s. 122); Ter. T: yok; Dur. M: yeṅ “elbise yeni” (Toparlı, 2003, s. 123); Kav. K: yok; Kit. E: yiṅ “giysi kolu, giysi kolunun el üzerine gelen kısmı” (Eminoğlu, 2011, s. 312); Tuh. Z: yeṅ “elbise yeni” (Atalay, 1945, s. 284), yeṅ “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 146); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yan

V nüshası 32a/1, D nüshası 46b/5: يَنْ: الجنب

Çeviri yazı: yan: el canib

Çeviri: Yan, taraf.

Sözlükler: DLT: yan “yan” (Atalay, c. 4, 1986, s. 740), yaṅ “pattern” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 213), yān “kalça kemiklerinin başları, kalça kemiği” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 948); CC: yok; Ter. T: yan “yan” (Toparlı vd, 2000, s. 153); Dur. M: yan “yan, yan taraf” (Toparlı, 2003, s. 120); Kav. K: yan “yan” (Toparlı vd, 1999, s. 129); Kit. E: yan “yan, yan taraf, kalça kemiği, uca kemiği” (Eminoğlu, 2011, s. 305); Tuh. Z: yan “yan” (Atalay, 1945, s. 277), yan “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 74); King Dic: yan “side” (Golden, 2000, s. 307), yan/yaṅ “taraf, yan” (Güner, 2017, s. 132); Bül. Müş: yok.

yon

V nüshası 32a/1, D nüshası 46b/5: يُون: الحق

Çeviri yazı: yon: el ḥaqq

Çeviri: Hak, adalet.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yiṅi

V nüshası 32a/1, D nüshası 46b/5-6: يَنْي: الجديد

Çeviri yazı: yeni: el cedīd

Çeviri: Yeni.

Sözlükler: DLT: yeği “yeni” (Atalay, c.4, 1986, s. 773), yeği “new” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 213), yağı “yeni” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 949); CC: yağı “yeni” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 875), jany/jány “neu” (Grönbech, 1942, s. 113); Ter. T: yeği ay “hilâl, yeni ay” (Toparlı vd, 2000, s. 156); Dur. M: yok; Kav. K: yengi “yeni” (Toparlı vd, 1999, s. 131); Kit. E: yeği “yeni, taze, henüz” (Eminoğlu, 2011, s. 284); Tuh. Z: yeği “yeni” (Atalay, 1945, s. 284), yengi/yangı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 75); King Dic: yengi “new” (Golden, 2000, s. 260), yağı “yeni” (Güner, 2017, s. 132); Bül. Müş: yok.

yüğül

V nüshası 32a/1, D nüshası 46b/6: يُنْغِلُ: الخفيف

Çeviri yazı: yünül: el hafif

Çeviri: Hafif.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yüğül “hafif, yeğni” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 614), jeğül/jeğil “leicht” (Grönbech, 1942, s. 122); Ter. T: yüğül “hafif” (Toparlı vd, 2000, s. 161); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yüğül “hafif, ağırbaşlı, olmayan” (Eminoğlu, 2011, s. 291); Tuh. Z: yüngül “yeğni, hafif, yuka” (Atalay, 1945, s. 291), yeğil/yeğül “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 85); King Dic: yüngül “light (of weight)” (Golden, 2000, s. 121), yüğül “hafif” (Güner, 2017, s. 141); Bül. Müş: yok.

yağa

V nüshası 32a/2, D nüshası 46b/6-7: يَنَا: الجبه يقال بُو يَنَا اي الذى بزه الجبه

Çeviri yazı: yana: el cebhe yukāl bu yana ey ellezī bi haza el cebhe

Çeviri: Cephe, bu yana denilerek yön belirtilir.

Sözlükler: DLT: yağa “herhangi bir ırmağın bir yanı, geçesi” (Atalay, c.3, 1986, s. 369), yağa “side (river) bank (canal)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 212), yağa “Oğuzcada ırmağın kenarı” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 949); CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yana “yine, tekrar” (Eminoğlu, 2011, s. 305); Tuh. Z: yana “yön, cihet” (Atalay, 1945, s. 277), yana “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 76); King Dic: yağa “side” (Golden, 2000, s. 307), yan/yağ “taraf, yan” (Güner, 2017, s. 132); Bül. Müş: yok.

yağış

V nüshası 32a/3, D nüshası 46b/7: يَيْلِش: الغلط

Çeviri yazı: yanlış: el ğalat

Çeviri: Hata.

Sözlükler: DLT: yanlışlas “yanılmaz” (Atalay, c.3, 1986, s. 59), yanlış- “return” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 212), yanlışlas “yanılmayani yanılmaz (âlim vb.)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 949); CC: yanlış- “hata etmek, yanılmak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 875), yanlışmaq “falla” (Grönbech, 1942, s. 113); Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yanlış- “yanılmak” (Eminoğlu, 2011, s. 305); Tuh. Z: yanlış- “yanılmak” (Atalay, 1945, s. 278), yanlıştı “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 132); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yanak

V nüshası 32a/3, D nüshası 46b/8: يَنْقُ: الحنك

Çeviri yazı: yanak: el ħank

Çeviri: Yanak.

Sözlükler: Sözcük, daha önce yanak maddesinde incelenmiştir.

yenci

V nüshası 32a/4, D nüshası 46a/15: يَنْجِي: العجين

Çeviri yazı: yenci: el ‘acīn

Çeviri: Hamur.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yenci “hamur” (Atalay, 1945, s. 284), yenci “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 125); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yançuk

V nüshası 32a/4-5, D nüshası 46a/15-46b/1: يَنْجُقُ: الخريطة يقال يَكْتُ قُشْ يَنْجُقُ بَشْ المعني الشاب طيب و خريطه صفر

Çeviri yazı: yancuk: el ħarīṭa yuḳāl yigit kuş yancuk beş el ma‘na eş şābb tayyib ve ħarīṭa şifır

Çeviri: Cep, yigit koş yancuk boş denir.

Sözlükler: DLT: yancuk “torba, kese-para, tütün-” (Atalay, c. 4, 1986, s. 740), yançuq “purse” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 212), yancuk “kese, küçük torba” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 948); CC: yancık “kese” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 599), jançyq/jançyq “tasche, beutel” (Grönbech, 1942, s. 113); Ter. T: yancuk “kese, torba” (Toparlı vd, 2000, s. 153); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E:

yançuk “kese, torba, cep” (Eminoğlu, 2011, s. 305); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yavlaq

V nüshası 32a/7-8: يَوْلُقْ: مقناه جدا يقولون يَوْلُقْ كُرْكُلُودُر اي حسن جدا و في كتاب بيلك الجدي يولق و تقدم انه يقال فيه اُغْلُقْ

Çeviri yazı: yavlaq: el cidden yaqūlūn yavlaq körklüdür ey hasanen cidden ve fī kitāb-ı beylik/bilik el cidī yavlaq ve taqaddam innehu oqlak

Çeviri: Çok, pek, yavlaq körklüdür denildiğinde bir şeyin/kimsenin çok güzel olduğu kastedilir aynı zamanda Kitab-ı Beylik/Bilik’te oqlak anlamındadır ve oqlak şekli de vardır.

D nüshası 46b/8-10: يَوْلُقْ: مقناه جدا يقولون يَوْلُقْ كُرْكُلُودُر اي حسنا جدا و في كتاب بيلك الجدي يولق و تقدم انه يقال فيه اُغْلُقْ

Çeviri yazı: yavlaq: el cidden yaqūlūn yavlaq körklüdür ey hasanen cidden ve fī kitāb-ı bilik el cidī yavlaq ve taqaddam innehu oqlak

Çeviri: Çok, pek, yavlaq körklüdür denildiğinde bir şeyin/kimsenin çok güzel olduğu kastedilir aynı zamanda Kitab-ı Bilik’te oqlak anlamındadır ve oqlak şekli de vardır.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yavlaq “wiełki, ogromny, straszny” (Zajączkowski, 1958, s. 25), yavlaq “yavlaq, el-Azīm, Allah” (Al-Turk, 2012, s. 47).

yavuz

V nüshası 32a/8-9, D nüshası 46b/10-11: يَوُزْ: الوحش

Çeviri yazı: yavuz: el vaḥṣ

Çeviri: Vahşi, kötü.

Sözlükler: DLT: yawuz “kötü, fena” (Atalay, c.4, 1986, s. 762), yawuz “vile” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 219), yawuz “kötü, bozuk, zavallı, zayıf” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 961); CC: yok; Ter. T: yawuz “kötü” (Toparlı vd, 2000, s. 156); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yawuz “kötü, fena” (Eminoğlu, 2011, s. 308); Tuh. Z: yawuz “kötü” (Atalay, 1945, s. 282), yawuz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 111); King Dic: yawuz “bad, evil” (Golden, 2000, s. 117), yawuz “kötü” (Güner, 2017, s. 135); Bül. Müş: yok.

yavaş

V nüshası 32a/9-10, D nüshası 46a/11-13: يَوْشُنُ: الساكن الخلق يقال بُوْ أَطُ
يَوْشُدُرْ اي هذا الفرس سهل الخلق مؤدب و يسمى به

Çeviri yazı: yavaş: es sâkin el halk yuḳāl bu at yavaşdur ey hezā el
faraş sehl el hulk müeddep ve yusemmī bihe

Çeviri: Sakin yaratılışlı ve bu at yavaşdur denilerek atın yaratılış şekli
ve eğitilmiş olduğu ifade edilir.

Sözlükler: DLT: yavaş “yavaş, yumuşak huylu” (Atalay, c.3, 1986, s. 10), yawaş “lāyyin al-jānib, ḥalīm, munqād (animal)” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 219), yawaş “yumuşak huylu (insan), huysuz olmayan (hayvan)” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 960); CC: yok; Ter. T: yavaş “uslu, yavaş (at için)” (Toparlı vd, 2000, s. 155); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yavaş “yavaş, sakın, yumuşak huylu” (Eminoğlu, 2011, s. 307); Tuh. Z: yavaş “yavaş, kolay” (Atalay, 1945, s. 281), yawaş “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 79); King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yavşak

V nüshası 32a/11, D nüshası 46b/13: يَوْشُقُ: صغار القمل

Çeviri yazı: yavşak: şıḡar el kaml

Çeviri: Küçük bit.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yevet

V nüshası 32a/11-12, D nüshası 46b/13-14: يَوْتُ: الجبايه للمساعده علي من
خسر شيئا في غرس او ولمية او غيرهما

Çeviri yazı: yevet: el cibāye lil muşa‘de ‘ala min ḥasr şiyā fi ġars āv
velmiye āv ġayruhumā

Çeviri: Müsaade anlamında kullanılan bir sözcüktür.

Sözlükler: Sözcük, daha önce evet maddesinde incelenmiştir.

yovı

V nüshası 32a/12-13, D nüshası 46b/14-15: يُوي: الدخيل في جنس لترك و
ليس منهم

Çeviri yazı: yovı: ed daḥīl fī cins et turk ve leyse minhum

Çeviri: Türklerden olan ya da bunlara dahil olan.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yova

V nüshası 32a/13, D nüshası 46b/15-47a/1-2: يُوَا: العاير يقال بُو فُئِنْ يُوَاثِرُ
يُولَدِي اَمْتَد و طَال نَمَوَا يُوَا الوكر يقال قُشْنُ يُوسِي اي وكر الطير يولدي جعل له وكر

Çeviri yazı: yova: el ‘āyar yuḳāl bu koyun yuvadur yuvaladı
emmeted nemeve yuva el vakar yuḳāl kuş yuvası ey vakar eṭ ṭayr
yuvaladı ca‘al lehu vakar

Çeviri: Yuva, koyun yuvası için bu koyun yuvadur denir, yuvaladı
fiil şeklidir ayrıca kuş yuvası için kuş yuvası denir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yuva “yuva” (Toparlı vd,
2000, s. 160); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yuva “yuva”
(Eminoğlu, 2011, s. 315); Tuh. Z: yuva “yuva” (Atalay, 1945, s.
290), yuva “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 126); King Dic:
yok; Bül. Müş: yok.

yavuk

V nüshası 32a/15, D nüshası 47a/2: يَوْقُ: القريب

Çeviri yazı: yavuk: el qarīb

Çeviri: Yakın.

Sözlükler: DLT: yaguk “yakın, hısım” (Atalay, c.4, 1986, s. 730),
yaqin “qarīb” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 214), yaguk “yakın”
(Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 942); CC: yavoḥ “yakın”
(Argunşah ve Güner, 2015, s. 604), javux “nahe” (Grönbech, 1942,
s. 119); Ter. T: yakın “yakın” (Toparlı vd, 2000, s. 153); Dur. M:
yakın “yakın” (Toparlı, 2003, s. 119); Kav. K: yok; Kit. E: yavuk
“yakın” (Eminoğlu, 2011, s. 307); Tuh. Z: yakın “yakın” (Atalay,
1945, s. 276), yakın/yowuk “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s.
138); King Dic: yaqin “near” (Golden, 2000, s. 268), yakın “yakın”
(Güner, 2017, s. 131); Bül. Müş: yok.

yaylak

V nüshası 32a/17, D nüshası 47a/3: يَيْلَقُ: المضيف

Çeviri yazı: yaylak: el muṣayyīf

Çeviri: Konuk, misafir.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K:
yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

yay

V nüshası 32a/17, D nüshası 47a/4: يَائِي: فصل الصيف

Çeviri yazı: yay: faşlu’ş şayf

Çeviri: Yaz mevsimi.

Sözlükler: DLT: yay “ilkbahar, yaz” (Atalay, c.4, 1986, s. 763), yay “spring, summer” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 220), yāy “ilkbahar, yaz” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 961); CC: yay “yaz, yaz mevsimi” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 604), jaj “sommer” (Grönbech, 1942, s. 110); Ter. T: yok; Dur. M: yay “ilkbahar” (Toparlı, 2003, s. 121); Kav. K: yay “bahar mevsimi” (Toparlı vd, 1999, s. 130); Kit. E: yay “yaz, yaz mevsimi” (Eminoğlu, 2011, s. 308); Tuh. Z: yay “yaz” (Atalay, 1945, s. 282), yay/yaz “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 116); King Dic: yay “spring” (Golden, 2000, s. 135), yay “bahar” (Güner, 2017, s. 135); Bül. Müş: jaj “lato” (Zajaczkowski, 1958, s. 23), yay “yaz mevsimi” (Al-Turk, 2012, s. 135).

yuyundu

V nüshası 32a/18, D nüshası 47a/5: يُنْدُو: الغسالة

Çeviri yazı: yuyundu: el ğasāle

Çeviri: Yıkanma işinden kalan sui yuyuntu.

Sözlükler: DLT: yun- “yıkanmak” (Atalay, c.4, 1986, s. 814), yun- “perform ritual abulations” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 232), yun- “yıkanmak” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 989); CC: yuv- “yıkamak” (Argunşah ve Güner, 2015, s. 612), ju-/juv- “waschen, abwaschen” (Grönbech, 1942, s. 128); Ter. T: yun- “yıkanmak” (Toparlı vd, 2000, s. 160); Dur. M: yok; Kav. K: yu- “yıkamak” (Toparlı vd, 1999, s. 132); Kit. E: yu- “yıkamak” (Eminoğlu, 2011, s. 314); Tuh. Z: yun- “yunmak, yıkanmak” (Atalay, 1945, s. 289), yundi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 53); King Dic: yummiş “washed” (Golden, 2000, s. 271), yun- “yıkanmak, temizlenmek” (Güner, 2017, s. 140); Bül. Müş: yok.

yihi

V nüshası 32a/20, D nüshası 47a/7: يِي: الرائحة مطلقا

Çeviri yazı: yihi: er rāyihā muṭlaқа

Çeviri: Keskin koku.

Sözlükler: DLT: yıdh “koku” (Atalay, c.4, 1986, s. 779), yīd “fragrance, scent” (Dankoff ve Kelly, c.3, 1985, s. 224), yıd “koku” (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 968); CC: yok; Ter. T: yihi “koku” (Toparlı vd, 2000, s. 158); Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yıy- “kokmak” (Eminoğlu, 2011, s. 311); Tuh. Z: yi “koku” (Atalay, 1945, s. 286), yi “anlam verilmemiş” (Al-Turk, 2006, s. 96); King

Dic: 'lh? “smell” (Golden, 2000, s. 65), yiyle- “koklamak” (Güner, 2017, s. 139); Bül. Müş: jiji- “wydawać woń- śmierdzieć” (Zajączkowski, 1958, s. 57), yiyidi “kokmak, koku yayılmak” (Al-Turk, 2012, s. 243).

yiin

V nüshası 32a/23, D nüshası 47a/12: ييُنْ: موالى العدل

Çeviri yazı: yiin: mevali el ‘adl

Çeviri: Adaletten sorumlu kimse.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: yok; Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: jajan “wyprawa; wymarsz” (Zajączkowski, 1958, s. 23), yayan “yayan, sefer, hareket”⁷⁴ (Al-Turk, 2012, s. 103).

yeit

V nüshası 32a/24: ياءتْ: الشاب و يقال فيه (يَكْتْ)

Çeviri yazı: yeit: eş şāb ve yukāl fîhe (yigit)

Çeviri: Genç, yiğit, delikanlı aynı zamanda “yigit” şeklinde de söylenir.

D nüshası: yok.

Sözlükler: Sözcük daha önce yiğit maddesinde incelenmiştir.

Madde Başı Olmayıp Metinde Yer Alan Diğer İsimler

Bu bölümde yer alan isimler isim ve fiil madde başları altında verilen isimler ile dil bilgisi bölümünde verilen isimlerden oluşmaktadır. Bu isimler, madde başı olmadıklarından diğer sözlüklerle karşılaştırılmamış ancak yapı ve köken bakımından inceleme bölümüne dâhil edilip incelenmiştir.

ağınğaç (D-49a/7)

ağşam (D-47b/9)

akın (D-8a/5-6)

alkış (kıldı) (D-9b/12)

altıncı (D-87a/9)

altun (D-94a/13)

alurağ (D-9b/14-15-10a/1)

aman (D-49b/14)

⁷⁴ Al-Turk, çalışmasındaki karşılaştırma bölümünde Kİ’de geçen “yiin” sözcüğünü “yayan” sözcüğü ile eşleştirmiştir (Al-Turk, 2012, s. 103).

armağan (D-10b/8-10)
aşçı (D-51a/13)
atçukâs (D-50b/15)
azacuk (D-51a/2)
azcuk (D-51a/2)
azçukas (D-51a/5)
bahşış (D-16a/1)
bakış (D-54a/12)
balıklık (D-54a/15)
banbuk (D-42a/4)
barağan (D-52b/9)
barıcı (D-52a/13)
barıcı (D-53a/3)
barım (D-54a/5)
barmak (D-54a/5)
barmaklık (D-54a/5)
belgürek (D-53a/6)
beylik (D-54b/1)
bıçku (D-54b/11)
bilgü (D-54b/12)
bilmak (D-94b/11)
bir anca (D-89b/11)
birer (D-86b/13)
birici (D-52a/13)
birici (D-53a/4)
birilgen (D-57b/7)
birilgen (D-61a/8)
birilmiş (D-61a/7)
birin birin (D-87a/15)
biriş (D-54a/12)
bişinci (D-87a/9)
bitilik (D-55a/8)
bodun (D-67b/6)
buğdayı (D-81b/11)
bugün (D-79b/9)
bulağ (D-50a/2)
buğ (D-13b/7)

çağançuk (D-50b/11)
çalaca (D-21a/15-21b/1)
çalış (D-55a/4)
çetlevük (D-49a/3)
çıkın (D-20b/14)
çorıcı (D-52a/12)
çürük (D-53b/7)
degül (D-67a/6)
depelegen (D-57b/6)
ditrü (D-22b/2)
dördevü (D-61b/5)
dördüncü (D-87a/9)
dört yüzer (D-87a/4-5)
dünegünden beri (D-88a/10)
düşte (D-79b/3)
elek (D-54b/13)
emek (D-10a/15)
eren (D-57a/14)
esmer (D-81b/10)
eymek (D-52b/1)
ferman (D-47b/10) Farsça
firiştile (D-47b/10)
güllü (D-82b/4)
igirmi birer (D-87a/2)
igirmi iki er (D-87a/2)
ikevülesi (D-61a/12)
iki er (D-86b/14)
iki min (D-87a/5)
iki yüzer (D-87a/4)
ikin ikin (D-87a/15)
ipek (D-43a/10)
kaburçağ (D-63a/10)
kalem (D-88b/7)
karşusunda (D-79b/12)
keldükçe (D-60a/10)
kelecek (D-54b/6)
kelek (D-54a/3)

keleken (D-52b/9)
kelici (D-52a/7)
kelim (D-54a/4)
kelme (D-96a/13)
kelmeklik (D-54a/4)
kerep (D-40a/2)
keselteki (D-49a/10)
keskü (D-54b/10)
kızarmış (D-82a/5)
kiçücük (D-50b/11)
kidici (D-52a/7)
kiriş (D-49b/15)
konuklu (D-67b/6)
kökçek (D-84b/6)
körmekim (D-85a/15)
kulçuğas (D-50b/14)
küleken (D-52b/13)
malluğ (D-51a/3)
menzeş (boldı) (D-42a/8)
miner (D-87a/6)
miniş (D-55a/4)
müzd (birdi) (D-41b/11)
ne üçün (D-77a/9)
neden (D-77a/8)
olturğaç (D-9b/2)
on birer (D-86b/15)
on birinci (D-87a/11)
on iki er (D-86b/15-87a/1)
on ikinci (D-87a/11)
on üç (D-87a/1)
onavu (D-61b/1)
onın onın (D-87b/1)
onıncı (D-87a/10)
otraç (D-7a/2-3)
oruç (D-5b/6-7)
oşurman (?) (D-49a/6)
oşuruş (D-55a/5)

otuzar (D-87a/3)
örti (D-55b/15)
rumlu (D-51b/1)
rumluğ (D-51a/15)
saңçar (D-52a/4) özel isim
saңçış (D-56a/6)
şarı erük (D-5b/2-4)
sekizevü (D-61b/1)
sekinçek (D-49a/13)
seksenici (D-87a/9)
sevmekim (D-85a/8)
sırğa (D-6a/7-8)
şokurcan (D-49a/9)
şonkur (D-92a/11)
sultân (D-76b/5)
sürmelü (D-84a/14)
şamlu (D-51b/1)
şamluğ (D-51a/15)
şeftalü (D-5b/2-4)
tıltak (D-23b/9)
tokşanıcı (D-87a/10)
tokuşavu (D-61b/6)
tolu ay (D-30b/1)
tolun ay (D-30a/15)
tonluk (D-55a/7)
turacak (D-54b/6)
turağ (D-68b/3)
turğan (D-69a/10)
turıcı (D-52a/14)
turuş (D-54a/8)
tümen (D-23b/13)
urucu (D-61a/7)
urulğan (D-57b/6)
urulğan (D-61a/8)
urulmuş (D-61a/6)
uruş (D-54a/8)
uruşğa (D-56a/7)

uşlu (D-57a/14)
uşlu (D-90b/10)
üç yüzer (D-87a/4)
üçer (D-86b/13)
üçevü (D-61b/5)
üçevülesi (D-61a/12)
veya (D-97b/6)
ya'cı (D-51a/13)
ya'çuğas (D-50b/15)
yağmal (D-50a/8)
yamaluk (D-55a/8)
yamanrak (D-53a/6)
yamlık (D-59b/2)
yarıldığın (D-60b/3)
yavuzrak (D-53a/7)
yedinci (D-87a/9)
yemek (D-94a/4)
yetsiz (D-43b/3-5)
yigirminci (D-87a/11)
yigrek (D-53a/5)
yokluk (D-54b/2)
yumruk (D-44a/7-8)
yükürük (at) (D-45a/13)
yüzer (D-87a/3)
yüzerlik (D-49a/7)

Karşılaştırma Listeleri

Alfabetik Dönemsel Karşılaştırma

SÖZCÜK	KARAHANLI TÜRKÇESİ	KIPÇAK TÜRKÇESİ
Aba	X	-
Abrağ	X	X
Ābțara	-	-
Acı	X	X
Aç	X	X
Açuk	X	X
Ad	X	X
Ada	-	X
Açak	X	X
Ayuk	X	X
Ağ	-	X
Ağ	X	X
Ağaç	X	X
Ağı	-	-
Ağı	X	-
Ağıl	X	-
Ağır	X	X
Ağır	X	X
Ağız	X	X
Ağruk	X	X
Ağu	X	X
Ağurçuk	-	-
Ağurşak	X	X
Ağuz	X	X
Ağ	X	X
Ağ Aygır	-	X
Ağ Az	-	-
Ağ Bars	-	X
Ağça/Ağçe	-	X
Ağruk	-	-

Akşak	X	X
Al	X	X
Alak	-	-
Alçu	-	-
Alem	-	X
Alın	X	X
Alınçı	-	-
Alkış	X	X
Alma	X	X
Alnağ	-	-
Alp	X	X
Altağı	-	-
Altı	-	X
Altı	-	X
Alu	X	X
Aluğ	X	-
Am ve Amcuğ	X	X
Amaç	X	X
Ana	X	X
Ancağ	X	X
Anda	X	X
Andan	X	X
Andavuç	X	X
Anıt	-	-
Anlar	X	X
Ansız	-	X
Anı	X	X
Anuğ	X	X
Añ	-	X
Appağ	-	X
Ara	X	X
Araba	-	X
Ard	X	X
Arı	X	X
Arığ	X	X
Arık	X	X
Arğ	X	X

Arka	X	X
Arkaatak	-	-
Arktak	-	X
Arkun	X	X
Armak	X	X
Arpa	X	X
Arslan	X	X
Artmak	-	X
Artuk	X	X
Aru	X	X
Aş	-	-
Aşğ ve Aşlam	X	X
Aşnu	-	-
Aş	X	X
Aşağa	X	X
Aşak	-	X
Aşingı Yıl	-	X
Aşkak	-	X
Aşlık	X	X
Aşnu	X	X
Aşuk	X	X
At	X	X
Ata	-	-
Ata	X	X
Atın	-	-
Atlu	X	X
Atsız Parmak	-	-
avut	-	-
Av	X	X
Ovlağ	-	X
Avlu	-	X
Avra	-	-
Avrat	-	X
Avuş	X	X
Avut	-	-
Avuz	X	X
Ay	X	X

Ay Seli	-	X
Aya	X	X
Ayak	X	X
Ayanu	X	X
Aydın	X	X
Aygır	X	X
Ayı	X	X
Aylak	-	-
Ayman	-	X
Ayna	-	X
Ayrağ ve Ayran	X	X
Ayrı	X	X
Ayrıc	-	-
Ayruk	X	X
Ayuk	-	-
Ayva	-	X
Az	X	X
Az	-	-
Azık	X	X
Azman	X	X
Azu	X	X
Baba	-	-
Babalağ	-	X
Baca	X	X
Bacanağ	-	-
Bağ	X	X
Bağacı	-	-
Bağır	X	X
Bağır	X	X
Bağırşagan	-	-
Bağırşak	X	X
Bakardağ	X	X
Bakır	X	X
Bal	X	X
Bala	X	X
Balavuş	-	X
Balçık	X	X

Baldaran	-	-
Balış	X	X
Balış Bay	-	-
Balışan	-	-
Balışa	X	X
Balışaşaş	-	X
Balışır	-	X
Bar	X	X
Barça	X	X
Barçın	X	X
Bardaş	-	X
Barlı	-	-
Barlığ	X	X
Barma şuluş	-	-
Barmaç	-	X
Barş	X	X
Paş	-	-
Başa	X	X
Başağı K�n	-	X
Başan	X	-
Baş	X	X
Baş Barmaç	-	X
Başaş	-	X
Başlış	X	X
Başmaş	X	X
Batığ	-	-
Batır	-	-
Batışan	X	X
Bay	X	X
Bay	X	X
Bayam	-	X
Bayan	-	-
Bayar	-	-
Baz	-	X
Bazar	X	X
Bazış	-	-
Bazu	-	-

Bazuk	-	X
Bebeçük	-	X
Becük	-	-
Beg	X	X
Bek	X	X
Bekiş	-	-
Belgü	X	X
Belgülü	X	X
Belük	-	-
Ben	X	X
Benek	X	X
Penir	-	X
Berk	X	X
Bertük	X	X
Beş	X	X
Beyğanber	-	X
Bez	X	X
Bezek	X	X
Bezevü	-	-
Bezgek	X	X
Bıçak	X	X
Biçin	X	X
Bıçuk	X	X
Bıkın	-	X
Bıldırak	-	-
Bıldırcın	-	X
Bıltır	-	X
Bısra	-	X
Bibi	-	-
Beçel	X	X
Bigit	-	-
Biker	-	-
Bil	X	X
Bile Vü Birle	X	X
Bilek	X	X
Bilevü	X	X
Bilezik	X	X

Beltek	-	X
Bilge	X	X
Bili Vü Bilüv	X	X
Bilik	-	X
Biltirik	-	-
Binit	-	-
Bir	X	X
Birişik	X	-
Birişmek	X	X
Bis ve Bisü	X	X
Biserek	-	X
Bişi	X	X
Bişik	X	X
Bit	X	X
Bitek	-	-
Biti Vü Bitik	X	X
Bitük	-	-
Biz	-	X
Biz	X	X
Biz	X	X
Boğanak	X	-
Boğaz	X	X
Boğ	X	X
Boğşak	X	X
Bol	-	X
Boluş/Buluş	X	X
Borla	-	X
Borsuk	X	X
Boş	X	X
Boş	-	X
Boşak	X	X
Boy	X	X
Boyun	X	X
Boz	X	X
Boza	X	X
Bozğuş	X	X
Bozuk	X	X

Bök	X	-
Bölük	X	X
Bön	X	-
Börçe	X	X
Börek	-	X
Börü	X	X
Böy	X	X
büzük	-	-
Bu	X	X
Bucağ	X	X
Buğ	-	-
Buğa	X	X
Buğra	X	X
Buğuz	-	-
Buğavu	X	X
Bulğamaç	X	X
Bulnağ	-	-
Bulun	X	X
Buluğ	X	X
Bun	X	X
Burç	-	X
Burçağ	X	X
Burçalak	-	-
Borgu	X	X
Burun	X	X
Burunduruğ	X	X
Buşarık	X	-
Busu	X	X
Busu	X	X
Buğ	X	X
Buğ	X	X
Buğak	X	X
Buğak	X	X
Buyruğ	X	X
Buz	X	X
Buzavu	X	X
Büker	-	X

Bükrek	X	X
Bükrü	-	X
Bükter	X	-
Bülçek	-	X
Bür	X	X
Bürçek	X	X
Bürgü	-	X
Bürtük	X	X
Bütün	X	X
Bütün	X	X
Bütür	-	-
Celber	-	-
Ci	-	-
Cica	-	-
Ciya/Çiya	-	-
Cömert	-	X
Çölken	-	-
Çabuţ	X	-
Çeç	X	-
Çağa	-	-
Çağıltılak	-	-
Çağan	-	X
Çağır Közlü	X	X
Çakmak	X	X
Çal	X	X
Çala	-	X
Çalık	X	X
Çalkın	-	-
Çamur	X	X
Çanak	X	X
Çandır	-	-
Çapağ	X	X
Çapar	-	-
Çapçık	X	X
Çara	-	X
Çaruğ	X	-
Çaş	-	-

Çasut	-	-
Çat	X	-
Çatan	-	X
Çatır	X	X
Çav	X	X
Çavuş	X	X
Çeçe Barmağ	-	-
Çeke	X	X
Çeker	-	X
Çeker Börek	-	X
Çekirdek	X	X
Çeküç	X	X
Çekürge	X	X
Çelik	-	X
Çemlek/Çömlek	-	X
Çemrü	-	-
Çene	-	-
Çeng	X	-
Çepiş	X	-
Çepni	-	-
Çerça	X	X
Çeri	X	X
Çerpi	-	X
Çetük	X	X
Çevçen	-	-
Çıban	X	X
Çıbık	X	X
Çıganak	-	X
Çıgan	X	X
Çık	X	X
Çıkmar	-	-
Çıkırık	-	X
Çımak	-	-
Çınlık	-	X
Çır	X	-
Çıra	-	X
Çıralık	-	X

Çırlak	X	X
Çırlak	X	X
Çırlavuk	-	-
Çızuv	-	X
Çiať/Çiet/Ciať/Ciet	-	-
Çibin	-	X
Çıçek	X	X
Çık	-	X
Çikit/Çiğit	X	-
Çil	-	X
Çile	-	-
Çim	X	-
Çirkeme	-	-
Çirkin	-	X
Çise	-	-
Çiyin	X	-
Çoğrat	-	-
Çok	-	X
Çokmar	-	X
Çolmak	-	X
Çolpan	-	X
Çomak	X	X
Çomga	-	-
Çomgalak	-	-
Çor	X	-
Çorlu	-	-
Çömçe	X	X
Çöp	X	X
Çörek	X	X
Çörek	X	X
Çubur/Cubur	-	-
Çuğan	-	-
Çukur	-	X
Çul	-	X
Çuvalduz	-	X
Çuvu	-	-
Çük	X	X

Çümen	X	X
Çöprek	X	X
Çürük	-	X
Çüş	-	-
Dan	X	X
Dede	X	X
Dede	X	X
Deg/Dek	X	X
Değme	X	X
Degül	X	X
Deke	X	X
Deknek	-	-
Delü	X	X
Delük	X	X
Demregü	X	X
Depe	X	X
Depek	X	X
Depküç	X	X
Dergü	X	-
Deve	X	X
Deve Balık	-	-
Deve Kuş	-	X
Dezek	X	X
Dıltağ	X	X
Dın	X	X
Dide	-	-
Digirmen	X	X
Diken	X	X
Dil	X	X
Dilek	X	X
Dilkü	X	X
Dip	X	X
Dipi	X	X
Dirgi	-	X
Diz	X	X
Doğdok	-	-
Dulkuğ	X	X

Dökme	-	X
Doğ	X	X
Dumlu	X	X
Duvar	-	X
Düden	-	-
Düçük	-	X
Düğme	X	X
Düğün	X	X
Dükel	X	X
Dümen	X	X
Dümrü	X	X
Dün	X	X
Düpdüz	-	-
Döre	X	X
Dütün	X	X
Düzüm	X	X
Ebçi	-	X
Eçi	X	X
Eçki	X	X
Êge	X	X
Egin	X	X
Egir	X	X
Eke	X	X
Ekin	X	X
Eksük	X	X
Ela/Ala	X	X
Elek	X	X
Eleşke	-	-
Elgin	X	-
Elig	X	X
Elli	X	X
Ellig	-	-
Emcek	-	X
Emgek	X	X
Enek	X	X
Enilik	X	X
Ense	X	X

Eğ	X	X
Eğek	X	X
Er	X	X
Erçel	-	-
Erdem	X	X
Erin	X	X
Erk	X	X
Erkeç	X	X
Ersek	X	X
Erşi	-	-
Erük	X	X
Es	-	-
Eselik	X	X
Esen	X	X
Eski	X	X
Eşri	X	-
Esrük	X	X
Eş	X	X
Eşek	X	X
Et	X	X
Etek	X	X
Etik	X	X
Etmek	X	X
Ev	X	X
Evdeş	-	X
Evet	X	X
Evli	X	X
Eyegü	X	X
Eyer	X	X
Eygü	X	X
Eze	X	-
Içğı	X	-
Içkur	X	X
Iğ	-	-
Iğhık	-	X
İli Şu	X	X
Ipar	X	X

Ir	X	X
Irğak	X	X
Işra	X	-
Işık	-	X
Işkun	X	-
İç Ton	X	X
İdi	X	X
İg/Ig	X	X
İgne	X	X
İki	X	X
İki Bile	-	-
İki Boz At	-	X
İki Yılı Tay	-	-
İkinci	X	X
İkindi	X	X
İl	X	X
İlek	-	-
İlek	-	X
İlgerü	-	X
İlgü	-	-
İlgün	-	-
İlik	X	X
İliki	-	-
İmdi	X	X
İn	X	X
Inam	-	-
İncü	X	X
İnek	X	X
İnen	-	-
Enir	X	X
İni	X	X
İniş	-	X
İniş	-	X
İp	X	X
İrin	X	X
İrkek	X	X
İRte	X	X

İsi	X	X
İsilik	X	X
İsirge	-	X
İş	X	X
İşik	X	X
İşim	-	X
İşkik	-	X
İt	X	X
İyin	X	X
İz	X	X
İzlik	X	X
Ğaba	X	X
Ğabak	X	X
Ğabuğ	-	X
Ğaburçak	X	X
Ğaburçaklı Bağa	-	X
Ğaç	X	X
Ğaçan	X	X
Ğağıt	-	X
Ğak	X	X
Ğak	X	X
Ğaklık	-	X
Ğakrağ	-	-
Ğalı	X	-
Ğalın	X	X
Ğalkın	X	X
Ğam	X	X
Ğamçı	X	X
Ğamuç	X	-
Ğamuğ	X	X
Ğan	X	X
Ğanağ	X	X
Ğancuk	X	X
Ğanlı	X	X
Ğap	X	X
Ğapğara	-	X
Ğapğan	X	X

Ğapu	X	X
Ğar	X	X
Ğara	X	X
Ğara Etmek	X	X
Ğara Yağız	-	X
Ğaraca Ğaz	-	X
Ğarağ	X	X
Ğarapçı	X	X
Karavaş	X	X
Ğaravul	-	X
Ğarğa	X	X
Ğarğı	X	X
Ğarı	X	X
Ğarın	X	X
Ğarındaş	X	X
Ğariş	X	X
Ğarlağıu	X	X
Ğarlavuu	X	X
Ğarpuz	-	X
Ğarşı	X	X
Ğarşal	-	X
Ğaru	-	-
Ğaşı	-	-
Ğaşalığ	-	X
Ğaşurğa	X	X
Ğaş	X	X
Ğaşak	-	X
Ğaşğa	X	X
Ğaşuğ	X	X
Ğat	X	X
Ğatağan	-	X
Ğatı	X	X
Ğatı	X	X
Ğatığ	X	X
Ğatır	X	X
Ğatır	X	X
Ğatırğa	-	X

Ka�un	X	X
Kav	-	X
Kav	X	-
Kavluk	-	-
Kavluk	-	-
Kavra	-	X
Kavuk	X	X
Kavuk	X	X
Kavun	X	X
Kavur�a	X	X
Kavruk	X	X
Kay	X	X
Kay	X	-
Kaya	X	X
Kaydan	-	-
Kayır	X	X
Kayı�	X	X
Kaykık	X	X
Kaymak	-	X
Kayırtmak	-	X
Kaz	X	X
Kazan	X	X
Kazık	X	X
Kazık	X	X
Kazna	-	X
Kebe	-	X
Kebes/Kepes	X	X
Ke�e	X	X
Ke�e	X	X
Ke�i	X	X
Ke�ik	X	X
Ke��t	X	X
Ked�k	-	X
Keklik	X	X
Kelde�i Yıl	-	X
Keleben/Kelepen	-	X
Kelek	-	-

Kelin	X	X
Kelki	X	X
Keme	-	X
Kemi	X	X
Kemrik	-	-
Kemürdek	-	-
Ken	X	X
Kendir	-	X
Kendü	X	X
Kene	-	X
Keneşke	-	X
Kent	X	X
Kep	-	X
Kepçe	-	-
Kepek	X	X
Kerek	X	X
Kerep	-	X
Keriş	X	-
Kerki	-	X
Kerkü	X	X
Kermen	-	X
Kerpiç	X	X
Kersen	-	-
Kertme	-	X
Kertük	X	X
Kervānserā	-	X
Kesici	X	X
Keski	X	X
Kesük	X	X
Kesüvü	-	X
Keşke	-	X
Keşür	X	X
Kete	-	-
Ketelük/Ketülük	-	-
Ketik	-	X
Ketük	X	X
Ketüren	X	X

Kevenç	X	X
Kevrük	X	X
Kevük	X	X
Kevül	-	-
Kevür	-	X
Key	X	-
Keyesi	-	X
Keykenek	-	-
Keymek	X	X
Keynek	X	X
Kez	-	X
Kezen Kün	-	-
Kezlik	X	-
Ğıç	-	X
Ğıçır	-	X
Ğıl	X	X
Ğıl Kuyruk	X	X
Ğılbarağ	-	-
Ğılçık	-	X
Ğılıç	X	X
Ğılığ	X	X
Ğımız	X	X
Ğın	X	X
Ğınığ	-	-
Ğıpızıl	-	X
Ğıpızıl	-	X
Ğır	X	X
Ğırbağ	-	X
Ğırğ	X	X
Ğırnağ	X	X
Ğırtuğ	-	-
Ğışga	X	X
Ğışgaç	X	X
Ğışır	X	X
Ğışkaç	X	X
Ğışrağ	X	X
Ğış	X	X

ış	X	X
ışlı	X	-
ıt	-	-
ıyma	X	X
ız	X	X
ızıl	X	X
ızılca Turgay	-	X
ızlı	-	X
Kibi	X	X
Kii	X	X
Kikiş	-	-
Kilike	-	-
Kilim	-	X
Kilit	X	X
Kim	X	X
Kimse	X	X
Kin	X	-
Kin Bala	-	-
Kinek	-	-
Kindik	-	X
Kirdek	-	X
Kiriş	X	X
Kirpi	X	X
Kirpik	X	X
Kirtü	X	X
Kirtü Sözü	-	-
Kiş	X	X
Kişen	X	X
Kişi	X	X
Köşk	-	X
Kiwiz	X	-
Kiyiz	X	X
oca	-	X
ocadaş	-	X
o	X	X
ouz	-	X
ol	X	X

olan	X	X
olan	X	X
oltu	X	X
uma	-	-
on	-	-
onravu	X	X
onı	X	X
onuk	X	X
onukluk	X	X
Kopuz	X	X
ur	X	X
orka	X	X
o	X	X
o	X	X
oda	-	X
ov	X	X
ovu	-	-
ova	X	X
ovu	-	-
ovuk	X	X
oyan	-	X
oyun	X	X
oyun	X	X
oz	-	X
ozaq	-	X
Köbek	-	X
Kö	X	X
Köken	-	X
Kögerin	X	X
Kök	X	X
Kök	X	X
Kök über	-	-
Kök Yolu	-	-
Kömkök	X	X
Kömlüdürük	X	X
Kömlügen	-	-
Kömür	X	X

Kön	X	X
Köngül	X	X
Köñlek	X	X
Könlük	-	-
Köp	X	X
Köpek	-	X
Köpkök	X	X
Köprü	X	X
Köpük	X	X
Kören	X	X
Körk	X	X
Körklü	X	X
Körpe	X	X
Körtül/Kürtül	-	-
Köşk	X	X
Köt	X	X
Kövek	-	-
Köz	X	X
Köz/Küz	-	-
Közek	-	-
Köznü	X	X
Közsüz	-	X
Közsüz Sebek	-	X
Közüç	X	-
Közündürük	X	X
Ꞥuba	X	-
Ꞥubaş	-	X
Ꞥuçaç	X	X
Ꞥul	X	X
Ꞥulaç	X	X
ꞤulaꞤ	X	X
Ꞥulp	-	-
Ꞥulun	X	X
Ꞥuluncı	-	X
Ꞥum	X	X
Ꞥuma	-	X
Ꞥumcı	-	-

Ꞑumral	-	X
Ꞑumurşaga	-	X
Ꞑupturğa	-	X
Ꞑur	X	-
Ꞑurak	X	X
Ꞑurbağa	X	X
Ꞑurğan	-	X
Ꞑurğuşun	X	X
Ꞑurşak	X	X
Ꞑurt	X	X
Ꞑurtak	-	X
Ꞑuru	X	X
Ꞑuruğı	-	X
Ꞑurut	X	X
Ꞑusğu	X	X
Ꞑuskun	-	X
Ꞑuş	X	X
Ꞑuş Ꞑuyruğı	-	X
Ꞑuşak	-	X
Ꞑuşluk	X	X
Ꞑut	X	X
Ꞑoţuk	-	X
Ꞑuţurğan	-	X
Ꞑuţuz	X	-
Ꞑuyaş	X	X
Ꞑuymak	X	-
Ꞑuyruk	X	X
Ꞑuyu	X	X
Ꞑuyuncı	-	X
Ꞑuz	X	-
Ꞑuzğun	X	X
Ꞑuzı	X	X
Ꞑuzu Ꞑulağı	-	-
Küç	X	X
Küçük	-	X
Küçük	-	X
Kükevün	X	X

Kükremek	X	X
Kül	X	X
Külâf	-	X
Küleç	-	X
Külkeç	-	X
Küllük	-	-
Küme	-	-
Kümüş	X	X
Kün	X	X
Künç	-	X
Künçek	X	X
Künçük	X	X
Kündüz	X	X
Küneri	-	-
Küneş	-	X
Küni	X	X
Künseli	-	-
Küp	X	X
Küpe	X	X
Küpür	-	X
Kürek	X	X
Küreş	X	X
Kürk	X	X
Kürk	X	X
Kürken	-	X
Kürt	X	X
Kürtün	-	-
Küsekün	-	X
Küsken	-	X
Küsük	-	-
Köşek	-	X
Küvelek	-	-
Küyevü	X	X
Küzen	X	X
Laçın	X	X
Laplap	-	-
Leblebü	-	X

Leklek	-	-
Lırp	-	-
Loğ	-	-
Loğ	-	-
Lor	-	-
Lorp	-	-
Lök	-	X
Maçı	X	X
Mama	-	-
Mamuğ	X	X
Memrec	-	-
Men	X	X
Men	X	X
Men	X	X
Meniz	X	X
Meñgü Şu	-	-
Meñli	X	X
Mercimek	-	X
Mertek	-	-
Meskit	-	X
Meyi	X	X
Mezdeki	-	-
Min	X	X
Minez	X	X
Monçuk	X	X
Mongol	-	-
Moynuz	X	X
Mum	-	X
Munağ Çeker	-	X
Munda	X	X
Munu	-	-
Muğ	X	X
Muğlu	X	X
Muştuçı	-	-
Muştuluk	-	X
Müşk	-	X
Müzdür	-	X

Namaz	-	X
Namāzlağı	-	X
Naz	-	X
Nazük	-	X
Ne	X	X
Neçe	X	X
Neçük	X	X
Nelük	X	X
Neme	X	X
Nese	-	X
Nevruz	-	X
Nişan	-	X
Nişe	-	X
Nite	X	X
Oğ	X	X
Oğ	-	X
Uğan	X	X
Oğlağ	X	X
Oğlağ	X	X
Oğlan	X	X
Oğrı/Uğrı	X	X
Oğul	X	X
Oğur	X	-
Oğuz	X	-
Oğ	X	X
Ol	X	X
Olturkaç	-	X
Oluğ	X	-
On	X	X
Onat	-	X
Oñ	X	X
Oñ	-	X
Oñ Koli	-	X
Or	-	-
Orğa	-	-
Orğan/ Urğan	-	X
Orman	-	X

Orta	X	X
Orta Parmak	-	X
Ortaç	X	X
Oru/Uru	X	X
Örü	-	X
Orun	X	X
Oşurmak	X	X
Ot	-	-
Ot	X	X
Ot	X	X
Ot	X	X
Otaç	X	-
Otçı	X	X
Otluk	-	X
Otun	X	X
Otuv	-	X
Otuv/Utuv	-	-
Otuz	X	X
Oymak	-	X
Oynaş	X	X
Oyuk	X	-
Oyun	X	X
Oyuru	-	-
Öç	X	X
Ögrümük	X	X
Ögü/Ügü	X	X
Ögür	X	X
Ögüt	X	X
Ök	X	X
Öküz	X	X
Öküz Almaşı	-	-
Ölçi	-	X
Ölüg	X	X
Öpke	X	X
Örpek	-	X
Ördek	X	X
Ördek	X	X

Örgüç	X	X
Örkü	-	-
Örmecek	X	X
Örtü	X	X
Öt	X	X
Ötrük	X	X
Öz	X	X
Öz	X	-
Özen	-	X
Özge	-	X
Şabçak	-	-
Şaç	X	X
Şaç	X	X
Şaçak	X	X
Şağ	X	X
Şağ El	X	X
Şağ Yag	X	X
Şağan	-	X
Şağılmış Süt	-	X
Şağır	X	X
Şağış	X	X
Şağık	X	X
Şağık	X	X
Şağmal	X	X
Şağrak	X	X
Şağrı	X	X
Şağsağan	X	X
Şağtuç	X	X
Şakal	X	X
Şakalsız	X	X
Şakar	-	X
Şakurğa	-	X
Şal	X	X
Şalaça	-	-
Şalamçak	-	-
Selinçek	-	X
Şalıncaç	-	X

Şalkum	-	X
Şamala	-	X
Şamaş	-	-
Şandal	-	-
Şangır	X	X
Şanķu	-	-
Şap	X	X
Şapşarı	X	X
Saraça	-	-
Şarban	-	X
Şarı	X	X
Şarı Kāvun	-	X
Şarımşak	X	X
Şarınçkan	-	X
Şarp	-	X
Şaşı	X	X
Şatılmış	X	X
Şatan	X	X
Şav	X	X
Şavçı	X	-
Şavun	-	X
Şavun Keyin	-	X
Şay	X	X
Şaz	-	X
Şazağan	-	X
Sekiz	X	X
Seksen	X	X
Semüz	X	X
Sen	X	X
Sejir	X	X
Sepkün	-	-
Setkik	-	-
Sevgü	X	X
Sıbıldaķ	-	X
Sıbızgı	X	X
Şıbızgı	X	X
Sıbķun	-	-

Şıçğan	X	X
Şıgın	X	X
Şıdır	X	X
Şıglık	-	X
Şıgrağ	X	X
Şıgza	X	X
Şınuğ	X	X
Şıpa	X	X
Şırça	X	X
Şırt	X	X
Şırtlan	-	X
Şıruğ	X	X
Şıyırım	X	-
Sidük/Sidhük	X	X
Sık	X	X
Sikiş	X	X
Sili	X	X
Silig	X	X
Sinek	-	X
Siñir	X	X
Sirim	X	-
Sirke	X	X
Sitük	X	X
Siz	X	X
Şobşavuk	-	-
Şobu	X	X
Şoğan	X	X
Şok Barmağ	-	X
Şol	X	X
Şolucan	X	X
Şoluğ	-	X
Şoluğın	-	-
Şoluncan	X	X
Şon	X	X
Şonçuk	X	-
Şonğol	-	X
Şonra	-	X

Şorğun	-	-
Şorma	-	X
Şovuk	X	X
Sökel	X	X
Sökelek	-	X
Sövük	X	X
Söz	X	X
Şu	X	X
Şu Tartarı	-	X
Şu Taşı	-	-
Şuç	X	X
Şuçuk	-	X
Suluk	-	X
Sövlünçü	-	-
Şuluv	X	X
Sonkur	X	X
Süñü	X	X
Sü	X	X
Sübürge	X	X
Süçük	X	X
Sülük	-	X
Sümük	-	X
Sümülgün	-	X
Sünük	X	X
Sürçek	X	-
Sürme	-	X
Sürü Ve Sürün	X	X
Sırım	-	X
Sürük Şırt	-	X
Süt	X	X
Sütmek	-	-
Süzme	-	X
Şakird	-	X
Şaklak	-	X
Şalgam	-	X
Şamğacı/Şamağacı	-	X
Şans	-	-

Şār	-	X
Şaşı Közlü	-	X
Şebşebi/Şebşeb	-	-
Şimdi	X	X
Şiş	X	X
Şiş	X	X
Şiş Börek	-	X
Şişek	X	X
Taban	X	X
Tabcan	X	-
Taçar	-	-
Tag	X	X
Tagarçuk	X	X
Takı	X	X
Takı	X	X
Takuk	X	X
Talak	X	X
Tam	X	X
Tam	X	X
Tamak	X	X
Tamar	X	X
Tamaşa	-	X
Tamcı	-	X
Tamu	X	X
Tamzum	X	X
Tan	X	X
Tan Tarı	-	-
Tana	-	X
Tanışık	-	X
Tanışmak	X	X
Tansık	X	X
Tanuk	X	X
Taη	X	X
Taηla	-	X
Tap/Tab	X	X
Tapu	X	X
Tapucı	X	X

Ṭar	X	X
Ṭar	X	-
Tarak	X	X
Ṭarığ	X	X
Ṭarlık	X	X
Ṭartu	X	X
Ṭaş	X	X
Ṭaş	X	X
Ṭaşak	X	X
Ṭaşkun	X	X
Ṭaşlak	-	-
Ṭat	X	X
Ṭat	X	X
Ṭat	X	X
Ṭatar	-	X
Ṭatlu	X	X
Ṭay	X	X
Tayı	-	X
Ṭayın	X	X
Taz	-	X
Ṭaz	X	X
Ṭazı	X	X
Ṭazluk	-	-
Tepe	X	X
Tebiz	-	X
Tebük	-	-
Tikenek	-	X
Tekçek	-	-
Teke	X	X
Tekne	X	X
Telik	X	X
Telim	X	X
Temir	X	X
Temir Baş	-	-
Temir Boğu	-	-
Temir Kazık	-	X
Temren	X	X

Temür	X	X
Ten	X	X
Teniz	X	X
Teñri	X	X
Tepkeç	-	X
Ter	X	X
Țerazi	-	X
Terbes	-	-
Terek	X	X
Teri	X	X
Terk	X	X
Ters	X	X
Tersa	-	-
Tetik	-	X
Teyirme Yüzli	-	-
Teyirmen	X	X
Teyme	X	X
Teze	-	X
Tezek	X	X
Țıgraç	X	X
Țılaç	X	X
Tın	X	X
Țınç	-	X
Țınçlık	-	-
Țırnaç	X	X
Til	X	X
Tilkü	X	X
Tilsiz	X	X
Tipi	X	X
Tirek	X	X
Tirek	X	X
Tiri	X	X
Tirlik	-	X
Tiş	X	X
Tiş	X	X
Tiyek Aţ	-	X
Tiz	X	X

Tizgin	X	X
Ṭobalaḳ	X	X
Ṭobalan	-	-
Ṭobra	X	X
Ṭoḡa	X	X
Ṭoḡan	-	X
Ṭoḡru	X	X
Ṭoḳ	X	X
Ṭoḳma	X	X
Ṭoḳšan	X	X
Ṭoḳşuba	-	-
Ṭoḳurçın	-	-
Ṭoḳuz	X	X
Ṭolalaḳ	X	X
Ṭolı	X	X
Ṭuluḡ	X	X
Ṭon	X	X
Ṭonuka Yüzlü	-	-
Tonuz	X	X
Ṭop	X	X
Ṭopraḳ	X	X
Ṭopuḳ	X	X
Ṭoralaḳ	X	-
Ṭorlamak	-	-
Ṭoru	X	X
Ṭoy	X	X
Toz	X	X
Ṭoz	X	X
Tökmek	-	-
Tölkün/Tülkün	-	-
Törpi	X	-
Tört	X	X
Töş	X	X
Töşek	X	X
Tövmek	X	X
Ṭuc	X	X
Ṭuḡluḳ	X	-

Ṭuğrul	X	X
Ṭul	X	X
Ṭulban	-	X
Ṭulkuk	X	X
Tulp	-	-
Tuma	-	-
Ṭuma	-	-
Ṭuman	X	X
Ṭumlu	X	X
Ṭumnu	-	-
Ṭuraḳ	X	X
Ṭuraḳ	-	X
Turp	X	X
Ṭurluḳ	-	-
Ṭurna	X	X
Ṭurṭanaḳ	-	X
Ṭurṭuḥ	-	-
Ṭuṣaḳ	X	X
Ṭuṭaḳ	-	X
Ṭuṭam	-	X
Ṭuṭḡa	-	-
Ṭuṭkun	X	X
Ṭuṭmaḥ	X	X
Ṭuṭsaḳ	-	X
Tutuḳ	-	X
Ṭuṭulmaḳ	X	X
Ṭuṭurḡan	X	X
Ṭuyaḳ	X	X
Ṭuysu	X	X
Ṭuz	X	X
Ṭuzaḳ	X	X
Ṭuzlu	X	X
Ṭuzluḳ	X	X
Tüklü Elma	-	-
Tüḡü	X	X
Tükürmek	-	X
Tülük	X	X

Tüvme	X	X
Tümen	X	X
Tün	X	X
Tünegün- Tün	-	X
Keçe		
Tünle	X	X
Tünlük	X	X
Türk	X	X
Türkmen	X	-
Türlü	X	X
Tütel	-	-
Tütün	X	X
Tüvün	-	X
Tüvür	-	-
Uca	X	X
Ucuz	X	X
Uç	X	X
Uç	X	X
Uç	-	-
Uçan	X	X
Uçar	-	-
Uçmak	X	X
Ud	X	X
Ulağ	X	-
Ulağ	-	X
Ulan	-	-
Ulu	X	X
Ulu Anası	-	-
Ulu Azu	-	X
Un	X	X
Ur	-	-
Ur	X	X
Urağut	X	-
Urluğ	X	X
Urul	-	X
Uş	X	X
Uş	X	-

Uşak	X	X
Uvu	-	X
Uya	X	X
Üyen	-	X
Uyanuk	X	X
Uyağ ve Uğ	X	X
Uyğan	X	X
Uyku	X	X
Uz	X	X
Uzğun	X	X
Uzun	X	X
Üç	X	X
Üçün	X	X
Üçünci	X	X
Üküş/Öküş	X	X
Ülker	X	X
Ülkü	X	-
Ülü Vü Ülüş	X	X
Ün	X	X
Üstün	X	X
Ötürgü	-	X
Üyez	X	X
Üyük	X	X
Üzen	-	X
Üzre	X	X
Üzüm	X	X
Üzüt	-	X
Ya	X	X
Yaba	-	-
Yabalak	X	X
Yağ	X	X
Yağı	X	X
Yağır	X	X
Yağır	-	-
Yağırılık	X	X
Yağız	X	X
Yağlık	-	-

Yağma	X	X
Yağma	-	-
Yağmur	X	X
Yağrın	X	X
Yağa	X	X
Yağın	X	X
Yağmaç	-	-
Yağnı	-	X
Yağşı	X	X
Yahtu	-	-
Yalağ	-	-
Yalam	-	-
Yalağuz	X	X
Yalavaç	X	X
Yalğan	X	X
Yalman	-	X
Yam	-	-
Yama	X	X
Yaman	X	X
Yamdı	X	X
Yamdu	X	X
Yamyasıl	X	X
Yamyasıl	X	X
Yan	X	X
Yanağ	X	X
Yançuk	X	X
Yağa	X	X
Yağak	X	X
Yağlış	X	X
Yap	X	-
Yaprağ	X	X
Yar	X	X
Yaraşa	X	X
Yaratğan	X	X
Yarık	X	X
Yarım	X	X
Yarkın	-	X

Yarlu	-	X
Yarmağ	X	X
Yaruğ	X	X
Yaruğ	X	X
Yas	X	-
Yaşıç	X	-
Yaşlu	-	-
Yaşşı	X	X
Yaştuk	X	X
Yaş	X	X
Yaş	X	X
Yaş	X	X
Yaşıl	X	X
Yaşın	X	X
Yaşmak	-	X
Yağ	X	X
Yatba	-	-
Yağlık	-	-
Yağuk	X	X
Yavaş	X	X
Yavşak	-	-
Yavuk	X	X
Yavuz	X	X
Yay	X	X
Yaz	X	X
Yazı	X	X
Yazu	X	X
Yazuk	X	X
Yeken	-	-
Yeit	X	X
Yek	X	X
Yeke Kele Bu	-	-
Çetük		
Yel	X	X
Yel	-	-
Yeles	-	X
Yelken	-	X

Yelmük	-	-
Yelve	-	-
Yem	X	X
Yemek	-	-
Yemiş	X	X
Yer	X	X
Yerdeş	X	X
Yet	-	-
Yetegen	X	X
Yetil	X	-
Yetincek	-	-
Yetmiş	-	X
Yetsiz	-	-
Yetti	X	X
Yevet	X	X
Yığruķ	-	-
Yığın	X	X
Yıl	X	X
Yılak	-	-
Yılan	X	X
Yılķı	X	X
Yıptı	-	-
Yıraq	X	X
Yırtuķ	X	X
Yışık	X	X
Yipek	-	X
Yig	X	-
Yigin	X	X
Yigirmi	X	X
Yiğit	X	X
Yikü	-	-
Yilik	X	X
Yilim	X	X
Yinci	-	X
Yiņ	X	X
Yiņi	X	X
Yişim	X	X

Yiti	X	X
Yitük	X	X
Yiyi	X	X
Yiyyin	-	X
Yoğurt	X	X
Yoğun	X	X
Yok	X	X
Yoklu	-	X
Yokşul	-	X
Yokuş	-	X
Yol	X	X
Yoldaş	-	X
Yon/Yun	-	-
Yorga	X	X
Yorgan	-	X
Yorğa	-	-
Yorun	X	-
Yovı	-	-
Yöre	X	X
Yöresi	-	-
Yu	X	X
Yubunlu Pazarı	-	-
Yuğaru	X	X
Yular	X	X
Yuldurum	-	X
Yulduz	X	X
Yuluv	X	X
Yumağ	X	X
Yumağ Közlü	-	-
Yumşaq	X	X
Yumurtğa	X	X
Yumuş	X	X
Yumuşçı	X	-
Yora	-	X
Yurağ	-	X
Yurt	X	X
Yuşuk	-	-

Yuşluk	X	-
Yova	-	X
Yuvlaş	-	X
Yuyundu	X	X
Yuzak	-	X
Yüce	-	X
Yük	X	X
Yüki	-	-
Yüklü	-	X
Yüksek	X	X
Yüksük	X	X
Yükü	X	X
Yüldürük	-	X
Yülek	-	-
Yün	X	X
Yüñül	-	X
Yürek	X	X
Yütürmek	-	X
Yüz	X	X
Yüz	X	X
Yüz	-	-
Yüzük	X	X

Metnin Alfabetik Düzenine Göre Kıpçak Sahası Sözlükleri İle Karşılaştırma

SÖZCÜK	CC	Ter. T.	Dur. M.	Kav. K.	Kit. E.	Tuh. Z.	Kin g Dic.	Bül. Müş .
İp	X	X	X	X	X	X	X	-
Ābțara	-	-	-	-	-	-	-	-
Aba	-	-	-	-	-	-	-	-
Ebçi	X	X	X	X	-	X	X	-
Appak	-	X	X	X	-	-	-	-
Abraş	X	-	-	-	-	X	-	-
Öpke	X	X	X	X	-	X	X	-

İpar	X	X	-	-	X	X	X	X
Ata	X	-	-	-	-	-	-	-
Et	X	X	X	X	X	X	X	X
Etmek	X	X	-	X	X	X	X	X
İt	X	X	X	X	X	X	X	X
Ot	-	-	-	-	-	-	-	-
Ata	X	X	-	X	X	X	X	X
Ot	X	X	X	-	X	-	X	X
Ötrük	X	X	-	-	-	-	-	-
Ötürgü	X	X	-	-	-	X	-	-
Etik	X	-	-	-	X	-	X	-
Etek	-	X	-	-	X	X	X	-
Öt	X	X	X	X	-	X	X	-
Açuk	?	-	-	-	X	X	X	-
Uçmak	X	X	-	-	X	X	X	X
Aç	X	X	-	-	X	X	X	-
Üç	X	X	X	X	X	X	X	X
Üçünci	X	-	-	X	X	X	X	-
Uç	X	X	X	-	X	X	X	-
Öç	X	-	-	-	-	X	-	-
Uçar	-	-	-	-	-	-	-	-
Uç	-	-	-	-	-	-	-	-
Uçan	-	-	-	-	-	X	-	X
Üçün	X	X	-	X	X	X	X	X
Acı	X	X	X	X	X	X	X	-
Eçki	X	X	-	-	X	X	X	X
Uç	-	-	-	-	-	-	-	-
İçkur	X	-	-	-	X	-	-	-
İç Ton	-	X	-	-	-	X	-	-
Eçi	-	X	-	-	-	-	-	X
İçgi	-	-	-	-	-	-	-	-
Ucuz	X	X	X	-	X	X	X	-
Ad	X	-	X	X	X	X	X	-
Ud	-	X	-	-	-	-	-	-
Ada	-	-	-	-	-	X	-	-
İdi	-	-	-	-	X	X	-	-
Açak	X	X	X	X	X	X	X	-

Er	X	X	-	X	X	X	X	-
Urağut	-	-	-	-	-	-	-	-
Ur	-	-	-	-	-	-	-	-
Or	-	-	X	-	-	-	-	-
Armağ	X	X	-	-	X	X	X	-
Ir	-	X	-	-	X	-	-	-
Ur	-	-	-	-	X	-	-	-
Urluğ	X	X	-	-	X	X	-	-
Ard	X	-	X	-	X	X	-	-
Aru	X	X	X	X	-	-	X	X
Ördek	-	X	X	-	-	X	X	-
Oru/Uru	-	-	-	-	X	X	-	X
Örmeçek	X	X	-	-	-	X	-	-
Artuğ	X	X	-	-	X	X	X	-
Arı	X	X	-	X	-	X	X	-
Arığ	-	-	-	-	X	-	X	-
Örtü	-	-	-	-	X	X	-	-
Orta	X	X	-	X	X	X	X	-
İRte	X	X	-	-	X	X	X	X
Urul	-	-	-	-	-	X	-	-
Orman	X	X	-	X	-	X	-	X
Ortağ	X	X	-	-	X	X	-	-
Ara	X	X	-	-	-	X	-	X
Ersek	X	-	-	-	-	X	X	X
Erçel	-	-	-	-	-	-	-	-
Orğan/ Urğan	-	-	-	-	X	-	-	-
Arğ	-	-	-	-	X	X	X	X
Arğun	X	-	-	X	X	-	-	-
Arğa	X	X	X	X	X	X	X	-
İRkek	X	X	-	X	X	X	X	-
Erkeç	X	-	-	-	-	-	X	X
Örgüç	-	X	-	-	-	X	-	-
Örkü	-	-	-	-	-	-	-	-
Arslan	X	X	X	X	X	X	X	X
Arpa	X	X	X	X	-	X	X	X
Örü	-	X	-	-	-	-	-	-

Erk	X	-	-	-	X	X	-	-
Erdem	X	X	X	-	-	X	-	-
Orun	X	-	-	-	X	-	-	X
Irğak	-	-	-	-	-	X	-	-
Arktak	-	-	-	-	-	X	-	X
Arkatağ	-	-	-	-	-	-	-	-
Araba	X	X	-	-	-	X	-	-
Artmak	X	-	X	-	-	-	-	-
Orğa	-	-	-	-	-	-	-	-
Örpek	-	-	-	-	X	-	-	-
Erin	X	X	-	-	X	X	X	-
Orta	-	X	-	-	-	-	X	-
Parmağ								
Atsız	-	-	-	-	-	-	-	-
Parmağ								
Erük	X	-	X	-	-	X	X	-
İrin	-	-	-	X	X	X	X	-
Arık	-	-	-	-	-	-	X	-
Erşi	-	-	-	-	-	-	-	-
Az	X	X	-	X	X	X	X	-
Az	-	-	-	-	-	-	-	-
Uzgun	-	-	-	-	X	-	-	-
İz	X	-	-	-	X	X	-	-
Uz	X	-	-	-	X	X	X	X
Öz	-	-	-	-	-	-	-	-
Özen	X	X	-	-	-	X	X	X
Özge	X	X	-	X	X	X	X	-
Üzre	X	X	-	-	X	-	-	X
Uzun	X	X	X	X	X	X	X	-
İzlik	-	X	-	-	-	-	-	-
Azık	X	-	-	-	X	X	X	X
Üzüm	-	-	-	-	X	-	X	X
Üzen	X	X	-	-	-	X	X	X
Üzüt	-	-	-	-	-	-	-	X
Öz	X	-	-	X	X	X	-	-
Azu	-	-	-	-	-	X	X	-
Eze	-	-	-	-	-	-	-	-

Azman	-	-	-	-	-	X	-	-
Es	-	-	-	-	-	-	-	-
Esen	-	X	-	-	-	X	X	-
Üstün	X	X	-	X	X	X	X	-
İsirge	-	X	-	X	X	X	X	-
Esri	-	-	-	-	-	-	-	-
Esrük	X	X	X	X	X	X	X	-
Eski	X	-	-	X	X	X	X	-
İsi	X	X	X	-	X	X	X	X
İsilik	X	X	-	-	X	X	-	X
Eselik	-	X	-	-	-	X	X	-
Aş	X	X	X	X	X	X	X	X
Eş	-	-	-	-	-	-	X	X
İş	X	X	X	-	X	X	X	X
Uş	-	X	-	X	-	-	-	-
Aşağa	-	X	X	X	X	X	X	X
Aşığı Yıl	-	-	-	-	-	-	-	X
Aşak	-	-	X	-	X	X	-	X
Aşuk	-	-	-	-	-	X	X	-
İşik	X	X	-	X	X	X	-	-
Eşek	X	X	-	X	X	X	X	-
İşkik	X	-	-	-	X	X	-	-
Aşnu	-	-	-	-	X	-	-	-
İşık	-	-	-	-	-	X	-	X
İşkun	-	-	-	-	-	-	-	-
Uşak	X	-	-	-	X	-	-	-
İşim	-	X	-	-	-	-	X	-
Aşlık	X	-	X	-	X	X	-	X
Aşkık	-	X	-	-	-	-	-	-
Uş	X	X	-	-	X	X	X	-
Aş	-	-	-	-	-	-	-	-
Aşnu	-	-	-	-	-	-	-	-
Aşığ Vü	X	X	X	-	X	X	-	-
Aşlam								
Oşurmak	X	-	-	-	X	X	X	-
İşra	-	X	-	-	-	-	-	-
At	X	X	X	X	X	X	X	-

Atlu	X	X	-	-	X	X	X	-
Ot	X	X	X	-	X	-	X	X
Otluk	X	X	-	-	X	X	-	-
Otun	-	-	X	-	X	X	X	X
Otağ	-	-	-	-	-	-	-	-
Otuv	X	X	-	-	-	-	-	X
Ot	X	X	X	-	X	X	X	X
Otçı	X		-	-	-	X	X	-
otuv/uțuv	-	-	-	-	-	-	-	-
Atın	-	X	-	-	-	-	-	-
Otuz	X	X	X	X	X	X	X	X
Uğan	-	-	-	-	-	-	-	-
Ağurçuk	-	X	-	-	-	-	-	-
Ağ	X	-	-	-	-	X	X	X
Ağ	-	-	-	-	-	-	-	-
Oğ	-	-	-	-	X	-	-	-
Iğ	-	X	-	-	-	-	-	-
Oğrı/Uğrı	X	-	X	X	X	X	-	-
Oğ	-	X	-	-	X	-	-	-
Oğlak	X	X	X	-	X	X	X	X
Oğlan	X	X	-	X	X	X	X	X
Oğul	X	X	-	X	X	X	X	X
Ağıl	-	-	-	-	-	-	-	-
Iğlık	-	-	-	-	-	X	-	-
Ağurşak	-	X	X	-	X	X	-	-
Ağır	X	X	X	X	X	X	X	-
Oğurlu	-	-	-	-	-	-	-	-
Ağuz	-	X	-	-	-	X	-	X
Oğuz	-	-	-	-	-	-	-	-
Ağı	-	-	-	-	-	-	-	-
Ağır	X	X	X	X	X	X	X	-
Ağız	X	X	X	X	X	X	X	-
Ağruğ	-	-	-	-	-	-	X	-
Ağlak	X	X	-	-	-	X	X	-
Ağaç	X	X	X	X	X	X	X	-
Ağı	-	-	-	-	-	-	-	-
Ağu	-	X	-	-	X	X	X	X

Ak	X	X	X	X	X	X	X	X
Ak Aygır	-	-	-	-	-	X	-	X
Ak Az	-	-	-	-	-	-	-	-
Oğ	X	X	X	X	X	X	X	-
Akruğ	-	-	-	-	-	-	-	-
Akşak	X	-	-	X	X	X	X	-
Akça/Akçe	X	-	-	X	-	X	X	X
Ak Bars	-	-	X	-	-	X	-	-
Ekin	-	X	X	X	X	X	-	X
Öküz	X	X	X	X	X	X	X	X
Öküz Almaşı	-	-	-	-	-	-	-	-
İki	X	X	X	X	X	X	X	X
İki Boz At	-	-	-	-	-	X	-	X
İki Yılı Tay	-	-	-	-	-	-	-	-
İki Bile	-	-	-	-	-	-	-	-
İkinci	X	-	-	X	X	X	X	-
Eksük	X	X	-	-	X	X	X	-
İkindi	X	-	-	-	-	X	X	-
Üküş/Öküş	-	X	-	-	X	-	-	-
Eke	X	X	-	-	-	X	X	-
Ögüt	-	X	-	-	X	X	-	-
İge	X	X	X	-	X	X	X	-
Ök	-	X	-	-	-	-	-	-
Ögür	-	X	-	-	-	-	-	-
Egir	X	X	X	X	X	X	X	X
İg/Ig	-	-	X	-	X	X	-	-
Ögü/Ügü	X	-	-	-	-	X	-	X
Ögrümük	-	X	-	-	-	-	-	-
Egin	-	-	-	X	X	-	X	-
İgne	X	X	X	X	X	X	X	-
Alın	X	X	X	-	X	X	X	-
Elig	X	X	X	X	X	X	X	-
Al	X	X	-	-	X	-	-	-
Ela/Ala	X	X	X	X	X	X	X	-
Ülü Vü Ülüş	X	X	-	X	X	X	X	X
İl	X	X	-	-	X	X	X	X
Ol	X	X	X	X	X	X	X	X

Eleşke	-	-	-	-	-	-	-	-
Ölü	X	X	-	X	X	X	X	-
Ulu	X	X	X	X	X	X	X	-
Ulu Anası	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulu Azu	-	-	X	-	-	-	-	-
İli Şu	-	X	-	-	-	X	-	-
Alp	X	-	-	-	X	-	X	-
Altı	X	X	X	X	X	X	X	X
Alçu	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulağ	-	-	-	-	-	-	-	-
İliki	-	-	-	-	-	-	-	-
Olturkaç	X	X	-	X	X	X	X	-
Ovlağ	-	-	-	-	-	X	-	-
Ülkü	-	-	-	-	-	-	-	-
İlgik	-	X	X	-	-	X	-	-
Alem	X	-	-	-	X	-	-	-
Alınçı	-	-	-	-	-	-	-	-
İlgerü	X	X	X	X	X	X	X	X
Ölçi	X	X	X	-	X	X	X	X
Elli	-	X	X	X	-	X	X	X
İlek	-	-	-	-	-	-	-	-
İlek	-	X	-	-	-	-	-	-
Ellig	-	-	-	-	-	-	-	-
Oluğ	-	-	-	-	-	-	-	-
Alağ	-	-	-	-	-	-	-	-
Aluğ	-	X	-	-	-	-	-	-
Ülker	-	X	-	-	-	X	X	X
Elgin	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulağ	-	-	-	-	-	-	-	X
Elek	X	X	X	-	X	X	X	-
İlgü	-	-	-	-	-	-	-	-
Alkış	X	-	X	X	X	X	-	-
İlgün	-	-	-	-	-	-	-	-
Alma	X	X	X	X	-	X	X	-
Alnağ	-	-	-	-	-	-	-	-
Alu	X	-	-	-	-	-	-	-
Altı	X	X	X	X	X	X	X	X

Altağı	-	-	-	-	-	-	-	-
İmdi	X	X	-	-	-	X	X	-
Emgek	X	-	-	-	X	-	-	-
Emcek	X	X	X	X	X	X	X	-
Am Vü	X	X	X	X	-	X	X	-
Amcuğ								
Amaç	-	-	-	-	-	X	X	-
Ana	X	X	-	X	X	X	X	X
Anuğ	-	X	-	-	X	X	-	-
Enek	-	-	-	X	-	X	X	-
Ün	X	X	-	X	X	X	-	-
Un	X	X	X	X	X	X	X	X
On	-	X	-	X	X	X	X	X
İn	X	-	-	X	X	X	X	-
Ansız	X	-	-	-	-	-	-	-
İğen	X	-	-	-	-	-	-	-
Andavuç	-	-	-	-	-	-	X	-
Anda	X	-	X	X	X	X	X	X
İncü	X	-	X	X	X	X	X	X
Ancağ	X	-	-	-	X	X	-	X
Anı	-	X	X	X	X	X	X	-
Anlar	X	X	X	X	X	X	-	X
İnek	X	X	X	X	X	X	X	X
İniş	X	X	-	-	-	X	X	-
Enilik	-	X	-	-	-	-	-	-
Inam	-	-	-	-	-	-	-	-
Ense	X	X	X	X	-	X	-	-
İni	X	-	-	-	-	-	X	-
Enir	-	-	-	-	-	-	-	X
İniş	X	X	-	-	-	-	-	-
Andan	X	-	-	X	X	X	X	-
Anıt	-	-	-	-	-	-	-	-
Oğ	X	-	-	X	X	X	-	-
Oğ Kolu	X	-	-	-	-	-	-	-
Oğ	X	-	-	-	X	-	-	-
Onat	-	-	-	-	-	X	-	-
Ağ	-	X	-	-	X	X	X	-

Eğ	-	-	-	-	-	-	X	-
Eğek	-	-	-	X	-	X	-	-
Ev	X	X	X	X	X	X	X	X
Evdeş	-	X	-	-	-	-	-	-
Evlü	-	X	-	-	-	X	-	-
Av	X	X	X	-	X	X	X	X
Avlu	-	-	-	-	-	X	X	-
Avut	-	-	-	-	-	-	-	-
Evet	X	-	X	X	-	X	X	-
Avrağ	-	X	X	X	X	X	-	-
Avra	-	-	-	-	-	-	-	-
Avuş	-	-	-	-	-	-	-	-
Avuz	-	-	X	-	X	X	-	X
Uvu	-	-	-	-	-	X	-	-
avut	-	-	-	-	-	-	-	-
Ördek	-	X	X	-	-	X	X	X
Uca	X	-	-	-	-	X	-	-
Avlan/Ulan	-	X	-	-	-	-	-	-
Ay	X	X	X	X	X	X	X	X
Ay Seli	-	X	-	-	-	-	-	-
Aydın	X	X	X	-	-	X	X	-
Ayva	-	-	-	-	-	-	-	-
Ayı	X	-	X	X	-	X	X	X
Oyuk	-	-	-	-	-	-	-	-
Ayuk	-	-	-	-	-	-	-	-
Ayuk	-	X	-	-	X	X	X	X
Uyku	X	X	-	X	X	X	-	X
Uyanuk	X	X	-	-	X	X	-	-
Üyen	-	-	-	-	-	X	X	-
Uyğan	-	-	-	-	X	-	-	-
İyin	-	X	-	X	X	-	-	-
Oyun	X	-	-	-	-	-	X	-
Eyer	X	X	X	X	-	X	X	-
Üyez	-	X	X	-	-	X	-	X
Uya	-	-	-	-	X	X	-	X
Aya	X	X	-	X	-	X	X	X
Eyegü	-	X	-	-	-	X	X	-

Ayak	X	X	X	-	X	X	X	-
Ayanu	-	-	-	-	-	-	-	-
Oyuru	-	-	-	-	-	-	-	-
Ayruş	X	X	-	X	X	X	X	-
Ayraş ve	X	X	X	-	X	X	X	X
Ayran								
Oynaş	X	-	-	-	X	X	X	X
Aygır	X	X	X	X	-	X	X	X
Uyaş Vü Uş	X	X	-	X	X	X	X	-
Aylak	-	-	-	-	-	-	-	-
Ayna	X	-	-	-	-	X	X	X
Oymak	X	-	-	-	-	X	-	-
Ayman	-	X	-	-	-	X	-	-
Eygü	X	X	-	-	X	X	X	-
İkindi	X	X	-	-	-	X	X	-
Öyük/Üyük	-	X	-	-	X	-	-	X
Ayrı	X	-	-	-	-	X	-	X
Ayrıç	-	-	-	-	-	-	-	-
Bu	X	X	X	X	X	X	X	X
Baba	-	-	-	-	-	-	-	-
Bibi	-	-	-	-	-	-	-	-
Bebeçük	-	-	-	-	-	X	-	-
Babalağ	X	X	-	-	-	-	-	-
Biti Vü Bitik	X	X	X	X	X	X	X	-
Bit	X	X	X	-	X	X	X	X
Bütün	X	X	X	-	X	X	X	-
Bütün	X	X	X	-	X	X	X	-
Bitük	-	-	-	-	-	-	-	-
Bütün	-	-	-	-	-	-	-	-
Batır	-	-	-	-	-	-	-	-
Batuş	-	-	-	-	-	-	-	-
Bitek	-	-	-	-	-	-	-	-
Baca	-	-	-	-	-	X	-	-
Bucaş	X	X	X	-	-	X	-	X
Bacanaş	-	-	-	-	-	-	-	-
Becük	-	-	-	-	-	-	-	-
Bıcaş	X	-	X	X	X	X	X	-

Bucuk/Bucu	-	X	-	X	-	X	-	X
ķ								
Biçin	X	X	-	-	-	X	-	-
Beçel	X	-	-	-	-	-	-	-
Buşak	X	X	X	X	X	X	X	X
Buş	X	X	X	X	X	X	X	-
Birişik	-	-	-	-	-	-	-	-
Birişmek	X	X	X	X	X	X	X	-
Barlı	-	-	-	-	-	-	-	-
Bardaķ	X	X	X	X	-	X	-	-
Bir	X	X	X	X	X	X	X	X
Bar	X	X	X	X	X	X	X	-
Barlu	X	X	-	-	-	-	-	-
Borgu	X	-	X	-	X	X	-	X
Barmaķ	X	X	X	X	X	X	X	-
Burunduruķ	-	X	-	-	X	X	-	X
Burç	X	X	X	-	-	X	-	X
Burçalaķ	-	-	-	-	-	-	-	-
Borsuķ	-	-	-	-	-	-	-	X
Bürtük	X	-	-	-	-	-	-	X
Bertük	-	-	-	-	-	-	-	-
Bürçek	-	X	-	-	X	X	X	-
Barş	-	X	X	X	-	X	-	X
Bür	X	-	-	-	-	-	-	-
Barma	-	-	-	-	-	-	-	-
řuluķ								
Biltirik	-	-	-	-	-	-	-	-
Burun	X	X	X	X	X	X	X	-
Borla	-	X	-	-	-	-	-	-
Berk	X	X	-	-	X	X	X	-
Börü	X	-	X	X	-	X	-	X
Barça	X	-	-	X	X	X	X	-
Bürgü	-	-	-	-	-	X	-	X
Burçaķ	X	X	-	-	-	X	X	X
Börek	-	-	-	-	-	-	-	X
Bürçe	X	X	X	-	-	X	X	X
Barçin	-	-	-	-	-	-	X	-

Bezek	-	-	-	-	X	X	-	-
Biz	X	-	-	-	X	-	X	-
Biz	X	X	X	X	X	X	X	X
Biz	X	X	-	-	X	X	X	-
Buz	X	X	X	X	X	X	X	X
Boz	X	X	X	X	-	X	X	X
Bez	X	X	-	-	X	X	X	-
Bazık	X	-	X	-	-	-	-	-
Bazuk	-	-	-	-	-	-	-	-
büzük	-	-	-	-	-	-	-	-
Baz	X	-	-	-	-	-	-	-
Bazu	-	-	-	-	-	-	-	-
Bozğuş	-	X	-	-	-	-	-	-
Bazar	X	X	X	X	X	X	X	X
Bozuk	-	-	-	-	X	X	-	X
Buzavu	X	X	X	X	X	-	X	X
Bezevü	-	-	-	-	-	-	-	-
Boza	-	X	X	X	-	-	-	-
Bizgek	X	-	-	-	X	-	-	-
Bis Vü Bisü	X	X	-	X	X	X	-	-
Busu	-	-	-	-	-	X	-	-
Biserek	-	-	-	-	-	X	-	-
Baş Parmağ	-	-	-	X	X	-	X	-
Bısra	-	X	-	-	-	-	-	-
Baş	X	X	X	X	X	X	X	X
Başlık	-	-	-	-	X	-	-	-
Beş	X	X	X	X	X	X	X	X
Başmak	X	X	-	X	-	-	-	-
Bişi	X	-	-	-	X	-	-	-
Boş	X	X	X	X	X	X	X	-
Boş	X	X	-	X	-	X	X	-
Boşak	X	-	-	-	-	-	-	-
Bişik	-	X	X	X	-	-	X	-
Başak	-	-	-	-	X	-	-	-
Paş	-	-	-	-	-	-	-	-
Başa	X	-	X	-	-	X	-	X
Buşarık	-	-	-	-	-	-	-	-

Busu	-	-	-	-	-	X	-	-
Başan	-	-	-	-	-	-	-	-
Başağı Kün	-	-	-	-	-	-	-	X
Buṭaḳ	X	X	X	X	X	X	X	X
Buṭ	X	X	X	X	X	X	X	X
Baṭman	X	X	X	X	-	X	X	X
Buḡa	X	X	-	X	-	X	-	X
Boḡanaḳ	-	-	-	-	-	-	-	-
Baḡ	X	X	-	X	X	-	X	X
Buḡ	-	-	-	-	-	-	-	-
Buḡra	-	X	-	-	X	-	X	X
Baḡır	X	X	X	X	-	X	X	X
Baḡırşaḡan	-	-	-	-	-	-	-	-
Boḡaz	X	X	X	X	X	X	-	X
Baḡırşaḳ	-	X	X	-	-	X	X	-
Baḡır	-	X	X	-	-	X	X	-
Buḡuz	-	-	-	-	-	-	-	-
Baḡacı	-	-	-	-	-	-	-	-
Baḡır	X	X	X	X	-	X	X	X
Boḳ	X	X	-	-	-	X	X	-
Bıḳın	-	-	-	-	X	X	-	-
Buḳavu	-	-	X	-	X	X	-	-
Boḳardaḳ	-	X	X	-	-	-	-	-
Boḳşaḳ	-	-	-	-	-	-	-	-
Bek	X	X	-	-	-	X		-
Bekiş	-	-	-	-	-	-	-	-
Büker	X	X	-	X	X	X	X	-
Bök	-	-	-	-	-	-	-	-
Bigit	-	-	-	-	-	-	-	-
Bükter	-	-	-	-	-	-	-	-
Biker	-	-	-	-	-	-	-	-
Bükrek	X	X	X	X	-	X	X	-
Büker	X	X	-	X	X	X	X	-
Beg	X	X	X	X	X	X	X	-
Boluş/Buluş	X	X	-	-	-	X	-	-
Bili Vü Bilüv	X	X	X	-	-	X	X	-
Bulḡamaç	-	-	X	-	-	-	-	X

Bıldırak	-	-	-	-	-	-	-	-
Bülçek	-	X	-	-	-	-	-	X
Bulnağ	-	-	-	-	-	-	-	-
Bilevü	-	X	X	X	-	X	X	-
Bil	X	X	X	X	X	-	X	-
Bilik	-	X	-	-	-	-	-	-
Bilek	-	-	X	X	-	X	X	-
Bölük	-	-	-	-	X	X	-	-
Belük	-	-	-	-	-	-	-	-
Bilge	X	X	X	-	-	X	X	-
Belgülü	-	-	-	-	X	-	X	-
Bal	X	X	X	X	X	X	X	X
Balavuş	X	-	X	-	-	X	-	-
Bol	-	X	-	-	-	-	-	X
Buluğ	X	X	X	X	X	X	X	X
Baltır	-	X	X	X	-	X	X	-
Baldaran	-	-	-	-	-	-	-	-
Bulun	-	-	-	-	X	-	-	-
Balğ	X	X	X	X	X	X	X	X
Balığ Bay	-	-	-	-	-	-	-	-
Bıldırcın	-	X	-	-	-	-	X	X
Bala	-	-	-	-	X	X	-	-
Bile vü Birle	X	X	X	X	X	X	X	X
Balğa	X	-	X	X	-	X	X	-
Bıltır	-	X	-	X	-	X	X	-
Balkan	-	-	-	-	-	-	-	-
Balçık	X	X	X	X	X	X	X	X
Belgü	-	-	-	-	X	-	X	-
Balğaçağ	X	-	-	-	-	-	-	-
Bilezik	-	X	X	X	X	X	X	-
Beltek	-	-	-	-	X	X	-	-
Ben	X	X	X	X	X	X	X	X
Bun	-	-	-	-	-	X	-	-
Benek	-	-	-	-	-	-	X	-
Binit	-	-	-	-	-	-	-	-
Penir	-	X	X	X	-	X	X	X
Bön	-	-	-	-	-	-	-	-

Bayar	-	-	-	-	-	-	-	-
Bayan	-	-	-	-	-	-	-	-
Boyun	X	X	X	X	X	X	X	-
Bay	X	X	X	X	X	-	X	-
Bay	X	X	X	X	X	-	X	-
Boy	X	X	-	-	-	X	X	X
Böy	X	X	-	-	-	X	-	X
Bayam	X	X	X	-	-	-	-	-
Beyğanber	X	X	X	X	X	X	-	X
Buyruk	X	X	X	X	X	X	X	X
Tepe	X	X	X	-	-	X	X	-
Tebük	-	-	-	-	-	-	-	-
Tipi	-	X	-	-	-	-	X	-
Tebiz	-	-	-	-	-	-	-	X
Tepkeç	-	X	-	-	-	X	-	-
Tütün	X	X	X	-	X	X	X	X
Tütel	-	-	-	-	-	-	-	-
Tetik	X	X	-	-	-	-	-	-
Tutuk	-	-	-	-	X	X	-	-
Türk	-	X	X	-	X	X	-	-
Türkmen	-	-	-	-	-	-	-	-
Türlü	X	-	-	-	X	-	-	-
Ters	X	-	-	-	-	X	-	-
Tersa	-	-	-	-	-	-	-	-
Tiri	X	X	X	-	X	X	X	-
Tirlik	X	-	X	-	X	-	X	X
Terbes	-	-	-	-	-	-	-	-
Ter	X	X	-	X	X	X	-	-
Turp	-	X	-	-	-	X	-	-
Tirek	X	X	X	-	X	X	X	X
Terk	X	X	-	-	X	-	-	X
Terek	X	-	X	X	X	X	X	X
Törpi	-	-	-	-	-	-	-	-
Teri	X	-	X	X	X	X	X	-
Tört	X	X	X	X	X	X	X	X
Taz	-	-	-	-	X	-	-	-
Tiz	X	X	X	X	X	X	X	-

Toz	-	-	-	-	-	-	X	X
Tezek	-	X	-	-	X	X	X	-
Tizgin	-	X	X	-	X	-	X	-
Teze	-	-	X	-	X	X	-	-
Tişi	X	X	-	X	X	X	X	-
Tiş	X	X	X	X	X	X	X	-
Töşek	X	X	X	X	X	X	X	-
Töş	X	X	-	-	-	X	-	-
Tağı	X	X	-	X	X	X	-	-
Tağı	X	X	-	X	X	X	-	-
Tikenek	X	X	-	X	X	X	-	-
Tekçek	-	-	-	-	-	-	-	-
Tekne	X	-	-	-	-	-	X	-
Teke	X	X	X	-	X	X	X	X
Tükürmek	X	X	-	X	X	X	X	-
Tökmek	-	-	-	-	-	-	-	-
Tüklü Elma	-	-	-	-	-	-	-	-
Telik	-	-	X	-	X	X	-	X
Tilkü	X	X	X	-	X	X	X	X
Til	X	-	X	X	X	X	X	-
Tülük	X	X	-	-	-	-	-	-
Tilsiz	X	-	-	-	-	X	X	-
Temir	X	X	X	X	X	X	X	X
Temir Kazık	-	-	X	X	-	X	-	X
Temir Boğu	-	-	-	-	-	-	-	-
Temir Baş	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuma	-	-	-	-	-	-	-	-
Tüvme	X	X	X	-	X	X	X	X
Tümen	X	-	-	X	-	-	-	-
Tünle	-	-	-	X	-	-	-	X
Teniz	X	X	X	X	-	X	X	X
Tün	X	X	-	X	X	X	X	X
Tünlük	X	-	-	-	X	X	X	-
Tın	X	X	-	-	X	X	X	-
Teñri	X	X	X	-	X	X	X	X
Ten	X	-	X	-	X	X	-	-
Tüvür	-	-	-	-	-	-	-	-

Tövmek	X	X	X	-	X	X	X	-
Tügü	X	-	-	-	-	-	X	-
Tölkün/Tülkün	-	-	-	-	-	-	-	-
Tüvün	X	-	-	-	-	-	-	-
Tiyek Aıt	-	-	-	-	-	X	-	-
Teyirmen	X	X	X	-	X	-	X	-
Teyirme	-	-	-	-	-	-	-	-
Yüzli								
Teyme	X	-	-	-	X	-	-	X
Ci	-	-	-	-	-	-	-	-
Çiaıt/Çiet/Çiaıt/Ciet	-	-	-	-	-	-	-	-
Çıbık	X	X	-	-	-	-	-	-
Çapaç	-	-	-	-	-	X	X	-
Çöprek	X	X	X	X	-	X	-	-
Çubur/Cubur	-	-	-	-	-	-	-	-
Çapar	-	-	-	-	-	-	-	-
Çibin	X	X	X	-	X	X	X	X
Çabuıt	-	X	-	-	-	-	-	-
Çapçık	X	X	X	X	-	X	-	X
Çıban	-	X	-	-	-	X	X	X
Çepni	-	-	-	-	-	-	-	-
Çöp	X	-	X	-	X	X	-	-
Çepiş	-	-	-	-	-	-	-	-
Çat	-	-	-	-	-	-	-	-
Çatır	X	-	X	-	X	X	X	-
Çatan	-	-	X	-	-	X	-	-
Çetük	-	X	X	X	X	X	X	X
Çiçek	X	X	X	X	X	X	X	-
Cica	-	-	-	-	-	-	-	-
Çeç	-	-	-	-	-	-	-	-
Çeçe	-	-	-	-	-	-	-	-
Barmaç								
Çeri	X	-	X	-	X	X	-	X
Çörek	-	-	-	-	-	X	-	X

Çırlak	X	-	-	-	-	X	-	X
Çırlak	X	-	-	-	-	X	-	X
Çirkeme	-	-	-	-	-	-	-	-
Çerpi	-	-	-	-	-	-	-	X
Çıra	-	-	-	-	-	X	X	-
Çıralık	X	-	X	-	-	-	-	-
Çırlavuk	-	-	-	-	-	-	-	-
Çaruğ	-	-	-	-	-	-	-	-
Çor	-	-	-	-	-	-	-	-
Çorlu	-	-	-	-	-	-	-	-
Çara	-	-	-	-	-	X	-	-
Çürük	-	X	X	-	X	X	-	-
Çörek	-	X	-	-	-	X	-	X
Çerça	-	-	X	-	X	X	-	X
Çır	-	X	-	-	-	-	-	-
Çirkin	X	X	-	X	-	X	X	-
Çızuv	X	-	-	-	-	-	-	X
Çise	-	-	-	-	X	-	-	-
Çüş	-	-	-	-	-	-	-	-
Çasut	-	-	-	-	-	-	-	-
Çaş	-	-	-	-	-	-	-	-
Çıgan	-	-	-	-	-	-	X	-
Çuğan	-	-	-	-	-	-	-	-
Çağa	-	-	-	-	-	-	-	-
Çoğrat	-	-	-	-	-	-	-	-
Çağan	-	X	-	-	-	X	X	X
Çıganak	-	-	-	X	-	X	-	-
Çağıltılak	-	-	-	-	-	-	-	-
Çık	X	-	X	X	-	-	X	X
Çok	-	-	X	X	X	X	-	-
Çokmar	X	X	X	X	-	X	-	-
Çıkmar	-	-	-	-	-	-	-	-
Çakmak	-	X	X	X	X	X	X	-
Çukur	X	-	X	-	X	X	-	-
Çakır Közlü	-	-	-	-	X	X	X	-
Çıkırık	X	-	X	-	-	X	-	-
Çeke	-	-	-	-	X	X	-	-

Çeküç	X	X	X	-	X	X	X	-
Çekirdek	-	X	X	-	-	X	-	-
Çük	-	-	X	-	-	-	-	-
Çik	X	X	-	-	-	X	X	-
Çikit/Çiğit	-	-	-	-	-	-	-	-
Çeker	X	-	X	-	-	-	-	X
Çekürge	-	X	X	-	-	X	-	X
Çeker Börek	-	-	-	-	-	-	-	X
Çal	-	X	X	-	-	X	-	-
Çalıh	X	X	-	-	-	-	-	-
Celber	-	-	-	-	-	-	-	-
Çolpan	-	-	-	-	-	X	-	X
Çelik	-	-	-	-	-	-	X	-
Çala	-	-	-	-	X	-	-	-
Çul	-	-	-	-	X	-	-	-
Çalkın	-	-	-	-	-	-	-	-
Çil	X	-	-	-	-	-	-	X
Çölken	-	-	-	-	-	-	-	-
Çuvalduz	X	-	X	-	-	-	-	-
Çile	-	-	-	-	-	-	-	-
Çolmak	X	-	-	-	-	X	-	-
Çim	-	-	-	-	-	-	-	-
Çümen	-	X	-	-	-	X	-	X
Çomak	-	X	X	-	-	X	X	-
Çımak	-	-	-	-	-	-	-	-
Çomğalak	-	-	-	-	-	-	-	-
Çamur	X	X	-	-	-	X	-	-
Çemlek/Çö mlek	X	X	X	-	-	X	-	-
Çömçe	X	X	X	-	X	X	X	-
Cömert	X	X	-	X	X	X	-	-
Çemrü	-	-	-	-	-	-	-	-
Çomğa	-	-	-	-	-	-	-	-
Çanağ	X	X	X	X	X	X	-	-
Çınlık	-	-	-	-	-	-	-	X
Çene	-	-	-	-	-	-	-	-
Çandır	-	-	-	-	-	-	-	-

Çeng	-	-	-	-	-	-	-	-
Çav	-	-	-	-	-	X	-	-
Çuvu	-	-	-	-	-	-	-	-
Çevçen	-	-	-	-	-	-	-	-
Çavuş	-	-	-	-	-	-	X	-
Ciya/Çiya	-	-	-	-	-	-	-	-
Çiyin	-	-	-	-	-	-	-	-
Depe	X	X	X	-	-	X	X	-
Dipi	-	-	X	-	-	-	X	-
Dip	X	-	X	-	X	X	-	-
Düpdüz	-	-	-	-	-	-	-	-
Depküç	-	X	-	-	-	X	-	X
Depek	X	X	-	X	X	X	X	-
Dütün	X	-	X	-	X	X	X	X
Dede	-	-	-	-	-	X	-	-
Dide	-	-	-	-	-	-	-	-
Düdük	-	X	X	-	-	X	-	-
Düden	-	-	-	-	-	-	-	-
Tirek	X	X	X	-	-	X	-	X
Dirgi	X	X	-	-	-	-	X	-
Dergü	-	-	-	-	-	-	-	-
Döre	X	-	-	-	-	X	-	-
Dezek	-	-	-	-	-	X	X	-
Düzüm	-	-	-	-	X	X	-	-
Diz	X	X	X	X	X	X	X	-
Doğ	-	X	-	-	-	X	-	-
Doğdok	-	-	-	-	-	-	-	-
Diken	X	-	-	-	X	X	-	-
Dügün	-	-	-	-	X	X	-	-
Deknek	-	-	-	-	-	-	-	-
Düğme	X	X	X	-	X	X	X	-
Dökme	X	-	-	-	-	-	-	-
Değme	X	-	-	-	X	X	-	X
Degül	X	-	X	X	-	X	-	-
Dükel	X	-	-	-	X	-	-	-
Deg/Dek	X	-	-	-	-	-	-	-
Deke	X	-	X	X	X	X	X	X

Digirmen	-	-	-	-	-	-	-	-
Delü	X	X	-	-	-	X	X	X
Delük	-	-	X	-	X	X	-	X
Dil	X	X	X	X	X	X	X	-
Dilek	X	-	-	X	X	X	-	-
Telim	-	X	-	-	-	-	-	-
Dilkü	X	X	X	-	X	X	X	X
Dıltağ	X	X	-	-	-	X	-	-
Dulkuğ	-	-	X	-	X	X	X	-
Dümür	X	X	X	X	X	X	-	X
Dümrü	-	X	-	-	-	X	-	-
Demren	-	X	X	-	-	-	-	-
Demregü	X	-	-	-	-	X	-	-
Dümen	X	-	-	X	-	X	-	-
Dumlu	-	-	-	-	-	-	X	-
Dan	X	-	-	-	X	X	-	-
Dün	X	X	-	X	X	X	X	X
Tünegün-	X	X	-	X	-	-	X	-
Tün Keçe								
Dın	X	-	-	X	X	X	X	-
Deve	X	-	X	X	X	X	X	X
Deve Balık	-	-	-	-	-	-	-	-
Duvar	X	X	X	X	X	X	-	X
Deve Kuş	-	-	X	X	-	X	-	X
Dede	-	X	-	-	-	-	-	-
Sübürge	X	X	X	X	X	X	X	-
Sıpa	-	X	-	-	-	-	-	-
Sıbzğı	-	X	X	-	-	X	-	-
Sıbkun	-	-	-	-	-	-	-	-
Sepkün	-	-	-	-	-	-	-	-
Sııldak	-	-	-	-	-	X	-	-
Süt	X	X	X	X	X	X	X	X
Sitük	X	-	-	-	X	X	X	-
Sütmek	-	-	-	-	-	-	-	-
Setkik	-	-	-	-	-	-	-	-
Süçik	X	X	X	-	X	-	X	-
Sidük	X	X	-	-	X	X	X	-

Sıruğ	X	-	-	-	-	-	-	-
Sürü Ve	X	X	X	-	-	-	X	X
Sürün								
Sirke	X	X	X	X	X	X	X	-
Sürme	-	-	-	-	X	X	-	-
Sirim	-	-	-	-	-	-	-	-
Sürük Şırt	-	X	-	-	-	-	-	X
Sırça	-	X	-	-	X	X	X	X
Saraça	-	-	-	-	-	-	-	-
Sürçek	-	-	-	-	-	-	-	-
Sız	X	X	X	X	-	X	X	X
Söz	X	X	-	X	X	X	-	-
Süzme	X	X	-	-	X	X	-	-
Sağsağan	-	X	-	-	-	X	X	X
Sık	X	X	X	X	X	X	X	-
Sökel	-	X	-	-	X	-	-	X
Sökelek	-	X	-	-	X	-	-	X
Sekiz	X	X	X	X	X	X	X	X
Sikiş	-	X	-	X	-	X	-	-
Seksen	-	X	X	X	-	X	X	X
Sülük	X	X	-	-	-	X	-	-
Silig	X	-	-	X	-	-	X	-
Sövlünçü	-	-	-	-	-	-	-	-
Selinçek	X	-	-	X	X	X	-	-
Sili	X	X	-	X	-	X	X	-
Sümük	-	X	-	X	-	X	-	-
Sümülgün	-	-	-	-	-	X	-	-
Semüz	X	X	X	X	X	X	X	-
Sınuğ	X	X	-	X	X	X	X	-
Sunçur	X	X	X	X	-	X	X	X
Sen	X	X	X	X	X	X	X	X
Süğü	X	X	X	X	X	X	X	-
Sejir	X	-	-	-	-	-	-	-
Siğir	X	X	X	-	X	X	X	X
Sünük	X	X	-	X	X	X	-	X
Sinek	-	-	-	-	-	X	-	-
Sövük	X	X	-	X	X	X	-	X

Sü/Süvü	-	-	-	-	-	-	-	-
Sevgü	X	X	X	X	X	-	X	X
Sırım	-	-	-	-	-	X	-	X
Şebşebi/Şebşeb	-	-	-	-	-	-	-	-
Şırşa	-	-	-	-	-	X	-	-
Şār	X	X	X	X	X	X	-	X
Şiş	-	-	X	X	-	X	-	-
Şiş Börek	-	-	-	-	-	-	-	X
Şiş	X	X	X	X	X	X	X	X
Şişek	-	X	-	-	-	X	-	X
Şaşı Közlü	-	-	-	-	-	X	-	-
Şaklak	-	-	-	-	-	X	-	-
Şakird	-	X	X	X	X	-	-	-
Şalgam	X	-	X	X	-	X	-	-
Şimdi	-	-	-	-	-	X	-	X
Şamğacı/Şamağacı	-	X	X	-	-	-	-	-
Şanus	-	-	-	-	-	-	-	-
Şu	X	X	X	X	X	X	X	X
Şuluv	-	-	-	-	X	-	X	-
Şoluncan	-	-	-	-	-	X	-	X
Şu Taşı	-	-	-	-	-	-	-	-
Şu Tartarı	-	-	-	-	-	-	-	X
Şobu	-	-	-	-	-	-	-	-
Şabçak	-	-	-	-	-	-	-	-
şobşavuk	-	-	-	-	-	-	-	-
Şıbizgi	-	-	X	-	-	X	-	-
Şap	-	-	-	-	-	X	X	-
Şapşarı	-	X	X	-	-	-	X	-
Şuç	-	-	-	-	-	X	-	X
Şaç	X	X	X	X	X	X	X	-
Şaç	-	X	-	-	-	-	-	-
Şaçak	X	-	-	-	X	X	-	-
Şıçgan	X	X	X	X	-	X	X	X
Şuçuk	X	-	X	-	-	X	-	X
Şarı	X	X	X	X	X	X	X	X

Şarı Kavun	-	-	X	-	-	-	-	-
Şorkun	-	-	-	-	-	-	-	-
Şarban	X	-	-	-	-	-	-	-
Şarp	-	X	X	-	-	X	-	-
Şarımşak	X	X	X	X	-	X	X	X
Şirt	X	-	-	-	-	-	-	X
Şorma	-	-	X	-	-	-	X	-
Şarınçkan	X	X	-	-	-	X	-	-
Şırtlan	-	X	X	-	-	X	-	X
Şıyırım	-	-	-	-	-	-	-	-
Şazağan	X	X	-	-	-	X	-	X
Şaz	X	X	-	-	-	X	-	-
Şaşı	X	-	-	-	-	X	-	-
Şatılmış	X	X	X	X	X	X	X	X
Şatan	X	X	-	X	X	X	X	-
Şağılmış Süt	-	-	-	-	-	-	-	-
Şağmal	-	X	-	-	-	X	X	-
Şağ	X	X	X	X	X	X	-	-
Şağ El	-	-	-	-	-	-	-	-
Şıgır	X	X	X	X	-	X	X	X
Şıgın	-	-	-	-	-	X	X	X
Şağır	-	-	-	-	X	X	X	-
Şağrak	X	-	-	-	X	-	X	-
Şağrı	X	X	-	-	-	X	-	-
Şağış	X	X	X	X	X	-	-	X
Şıgrak	-	-	-	-	-	-	-	-
Şağlık	X	-	-	-	-	X	-	-
Şağ Yağ	-	X	-	X	-	X	X	-
Şıgza	-	-	-	-	-	-	-	-
Şıglık	X	-	-	-	-	X	-	-
Şağan	-	-	-	-	-	-	-	-
Şoğan	X	X	X	X	-	X	X	X
Şağlık	-	X	-	-	-	X	X	-
Şagtuç	-	-	-	-	-	-	X	-
Şakal	X	X	X	X	X	X	X	-
Şakalsız	-	X	X	X	-	X	X	-
Şakar	-	-	-	-	-	X	-	-

Şakurga	-	-	-	-	-	X	X	-
Şok Barmağ	-	X	-	X	-	-	-	-
Şalıncağ	-	-	-	X	X	X	-	-
Şoluğ	X	-	-	-	X	X	-	-
Şoluğın	-	-	-	-	-	-	-	-
Şalkum	X	X	X	-	X	X	-	-
Suluğ	-	-	-	-	-	-	X	X
Şol	X	-	X	X	X	X	X	X
Şal	-	-	-	-	-	-	-	-
Şolucan	-	-	-	-	-	X	-	-
Şalamçağ	-	-	-	-	-	-	-	-
Şamala	X	-	-	-	-	X	-	X
Şalaça	-	-	-	-	-	-	-	-
Şamaş	-	-	-	-	-	-	-	-
Şanğu	-	-	-	-	-	-	-	-
Şandal	-	-	-	-	-	-	-	-
Şon	X	X	-	-	X	X	X	-
Şonçuğ	-	-	-	-	-	-	-	-
Şonğol	-	-	X	-	-	X	-	-
Şonra	X	X	-	X	X	X	X	-
Şangır	-	-	-	-	X	X	X	-
Şovuğ	X	-	X	X	X	X	X	X
Şavun	-	X	-	-	-	-	-	-
Şavun Keyin	-	X	-	-	-	-	-	X
Şav	-	-	-	-	-	X	-	-
Şavçı	-	-	-	-	-	-	-	-
Şay	X	-	-	-	-	X	-	X
Tapu	X	X	X	X	X	X	X	-
Tap/Tab	-	-	-	-	X	-	-	-
Top	X	-	X	-	X	X	-	-
Toprak	X	X	X	X	X	X	X	X
Tobra	X	-	X	-	-	X	X	-
Taban	X	X	X	X	X	X	-	-
Tapucı	-	-	X	-	-	X	-	-
Topuğ	-	X	X	X	-	X	-	-
Tobalan	-	-	-	-	-	-	-	-
Tobalağ	-	-	-	-	-	X	-	X

Tabcan	-	-	-	-	-	-	-	-
Tat	-	-	-	-	-	X	-	X
Tatlu	X	X	X	X	X	X	X	-
Tuc	X	-	-	-	-	-	X	X
Taçar	-	-	-	-	-	-	-	-
Turağ	X	X	-	X	X	X	X	-
Tarağ	-	X	X	X	X	X	X	-
Turağ	-	X	-	-	-	-	X	-
Tar	X	X	-	X	X	X	X	-
Tırnağ	X	X	X	X	X	X	X	-
Tartu	X	X	-	-	X	X	X	-
Tarığ	X	X	-	-	-	X	X	X
Turtuç	-	-	-	-	-	-	-	-
Turluk	-	-	-	-	-	-	-	-
Torlağ	-	-	-	-	-	-	-	-
Tarhık	X	-	-	X	X	X	X	-
Tar	-	-	-	-	-	-	-	-
Terazi	X	X	X	-	X	-	-	X
Turna	X	X	X	X	-	X	X	X
Toru	-	X	X	-	-	X	X	-
Turtnağ	-	-	-	-	-	-	-	X
Torlamak	-	-	-	-	-	-	-	-
Taz	X	-	-	X	X	X	X	-
Tuz	X	X	X	-	X	X	X	X
Tazı	-	X	X	-	-	X	-	-
Tuzlu	-	-	X	-	X	X	X	-
Tuzluk	-	-	-	-	-	-	-	-
Tazlak	-	X	-	X	-	X	X	-
Tuzak	X	X	X	-	X	X	-	X
Toz	X	X	X	X	X	X	X	X
Taşak	X	X	X	X	-	X	X	-
Tuşak	-	-	-	-	-	X	-	-
Taşkun	-	X	-	-	X	X	-	-
Taşlak	-	-	-	-	-	-	-	-
Taş	X	X	X	X	X	X	X	X
Taş	X	-	-	-	X	X	X	-
Tutak	X	X	X	X	X	X	X	-

Țațar	X	-	-	-	-	-	-	-
Țuțkun	X	X	-	-	X	X	-	-
Țuțga	-	-	-	-	-	-	-	-
Țuțam	-	-	-	-	-	-	-	X
Țuțurȝan	X	X	X	X	-	X	X	X
Țuțulmak	X	-	-	X	X	X	X	X
Țaț	X	-	-	X	X	X	X	-
Țaț	X	-	-	X	X	X	X	-
Țuțmaç	-	-	-	-	-	-	X	X
Țuțsak	X	X	-	-	-	X	-	-
Țağ	X	X	X	X	X	X	X	X
Țoȝan	-	X	-	-	-	X	X	X
Țuȝluk	-	X	-	-	-	-	X	-
Țıȝrak	X	X	-	-	-	-	X	-
Țoȝru	X	X	-	-	-	X	X	-
Țuȝrul	-	-	-	-	-	-	-	-
Țoȝa	X	-	-	-	-	X	-	-
Țaȝarçuk	-	-	-	-	-	X	X	-
Țok	X	X	-	-	-	X	X	-
Țokșan	-	X	X	X	X	X	X	X
Țokuz	X	X	X	X	X	X	X	X
Țokurçın	-	-	-	-	-	-	-	-
Țakuk	X	X	X	X	X	X	X	X
Țokma	X	-	X	-	-	X	-	-
Țokșuba	-	-	-	-	-	-	-	-
Țan	X	X	-	X	X	X	X	X
Țoȝ	X	-	-	-	X	X	-	-
Tonuz	X	X	X	X	-	X	X	X
Țansık	X	-	-	-	-	X	-	-
Țaȝla	-	-	-	X	-	X	X	-
Țolak	-	-	-	-	X	X	-	-
Țulban	-	-	X	-	-	X	X	-
Țalak	-	X	X	X	-	X	-	-
Țılak	-	-	-	-	-	X	-	-
Țulkuk	-	-	X	-	X	X	-	-
Tulp	-	-	-	-	-	-	-	-
Țul	X	X	-	-	X	X	-	-

Ṭoh	X	X	-	-	-	X	-	-
Ṭuluṇ	-	X	-	-	-	-	-	-
Ṭamaşa	X	-	X	X	-	X	-	-
Ṭamcı	-	-	-	-	-	-	-	X
Ṭam	X	-	-	X	X	X	-	X
Ṭamzum	-	-	-	X	X	-	-	-
Ṭam	X	-	X	-	X	X	X	X
Ṭamaḵ	X	X	X	-	-	X	-	-
Ṭamar	X	X	X	X	X	X	X	X
Tamu	X	X	-	-	-	X	X	-
Ṭuman	X	X	X	X	X	X	X	X
Ṭuma	-	-	-	-	-	-	-	-
Ṭumlu	X	-	-	-	-	X	X	-
Ṭumnu	-	-	-	-	-	-	-	-
Ṭana	-	X	X	X	-	X	-	X
Ṭinç	X	-	X	-	X	X	-	-
Ṭinçlık	-	-	-	-	-	-	-	-
Ṭanuḵ	X	-	X	-	X	X	-	X
Ṭanıṣmak	-	X	X	-	-	X	X	-
Ṭanıṣık	-	-	X	-	-	-	-	-
Ṭon	X	X	X	X	X	X	X	X
Ṭonuḵ	-	-	-	-	-	-	-	-
Yüzlü								
Ṭan Ṭarı	-	-	-	-	-	-	-	-
Ṭuysu	X	-	-	-	-	-	-	-
Ṭay	-	X	X	X	-	X	X	-
Tayı	-	X	-	-	-	-	-	X
Ṭoy	X	X	-	-	-	-	X	-
Ṭuyak	-	X	-	-	-	X	-	-
Ṭayın	-	-	-	-	-	-	-	-
Ḳupturğa	-	-	-	-	-	X	-	-
Ḳapṭan	-	X	X	-	X	-	X	-
Ḳap	-	X	-	-	X	-	X	-
Ḳapu	X	X	X	X	X	X	X	X
Ḳaba	-	-	-	X	X	-	-	-
Ḳuba	-	-	-	-	-	-	-	-
Ḳabak	X	X	-	X	-	X	X	-

Ğaburak	-	X	-	-	-	X	-	-
Ğaburaklı	-	X	-	-	-	X	-	X
Ğağa								
Kopuz	X	X	-	-	-	-	X	-
Ğapğara	-	X	X	X	X	-	X	-
Ğıpğızıl	-	X	X	X	X	-	X	-
Ğabuğ	X	-	X	-	-	X	X	X
Ğubaş	-	-	-	-	-	-	-	X
ğatı	X	X	X	-	X	X	X	-
Ğat	X	X	X	X	X	X	X	X
Ğıt	-	-	-	-	-	-	-	-
Ğut	X	X	X	-	-	X	-	X
Ğatır	X	X	X	X	-	X	X	X
Ğotuk	-	X	X	X	-	X	X	X
Ğatık	-	-	-	-	X	X	X	-
Ğuak	X	X	-	-	X	X	-	-
Ğıçır	-	-	-	-	-	X	-	-
Ğocadaş	-	X	-	-	-	-	-	X
Ğaç	-	-	-	-	-	-	X	-
Ğıç	-	X	-	-	-	X	-	-
Ğoca	X	X	X	X	-	X	-	-
Ğaçan	X	X	-	X	-	X	X	X
Ğo ve	X	X	X	X	X	X	X	X
ğokar								
Ğara	X	X	X	X	X	X	X	X
ğara etmek	-	-	-	-	-	-	-	X
Ğara Yağız	-	X	X	X	-	X	-	-
Ğariş	-	X	-	X	-	X	-	X
Ğarşı	X	-	-	X	X	X	X	X
Ğuru	X	X	X	-	X	X	X	-
Ğaru	-	-	-	-	-	-	-	-
Ğurğuşun	X	X	X	X	-	X	X	X
Ğarga	-	X	X	X	X	X	X	X
Ğargu	-	-	-	-	-	-	X	-
Ğuruğ	-	X	-	-	-	X	X	X
Ğaraca Ğaz	-	-	X	-	-	-	-	X
Ğarlağu	-	X	-	-	X	X	X	X

Ꞑurtaꞑ	-	-	-	-	-	X	-	X
Ꞑuruęı	-	-	-	-	-	-	-	X
Ꞑur	X	X	-	-	X	-	X	-
Ꞑır	-	X	-	-	-	X	-	X
Ꞑar	X	X	X	X	X	X	X	X
Ꞑurşak	X	X	-	-	-	X	X	X
Ꞑarapçı	X	-	-	-	-	-	-	-
Ꞑarın	X	X	X	X	X	X	X	X
Ꞑarındaş	X	X	X	X	X	X	X	X
Ꞑırnak	-	X	X	-	X	X	X	-
Karavaş	X	X	-	-	X	X	-	-
Ꞑırbať	-	-	-	-	-	-	-	X
Ꞑorkaꞑ	X	X	X	X	X	X	-	-
Ꞑurť	X	X	X	X	X	X	X	X
Ꞑırķ	-	X	X	X	-	X	X	X
Ꞑaravul	-	-	-	-	-	X	-	-
Ꞑarlavuç	-	-	-	X	X	X	X	X
Ꞑarťal	-	-	X	-	-	X	-	X
Ꞑırtuķ	-	-	-	-	-	-	-	-
Ꞑarı	X	X	-	X	X	X	X	-
Ꞑurbaęa	-	X	X	-	X	X	X	X
Ꞑarpuz	-	X	-	X	-	X	-	-
Ꞑur	-	-	-	-	-	-	-	-
Ꞑaraꞑ	-	-	-	-	-	X	X	-
Ꞑuraꞑ	X	-	-	-	-	-	-	X
Ꞑuręan	X	X	-	-	-	X	-	X
Ꞑaz	X	X	X	X	-	X	X	X
Ꞑız	X	X	X	X	X	X	X	X
Ꞑuz	-	-	-	-	-	-	-	-
Ꞑoz	X	X	X	-	-	X	-	-
Ꞑozak	-	X	-	-	-	X	-	-
Ꞑızıl	X	X	X	X	X	X	X	X
Ꞑıpķızıl	-	X	X	X	X	X	X	-
Ꞑuzı	X	-	X	X	-	-	X	X
Ꞑuzu Ꞑulaęı	-	-	-	-	-	-	-	-
Ꞑızılca	-	X	-	-	-	X	-	X
Ꞑuręay								

Ƙızlık	-	-	-	-	-	X	-	-
Ƙuzgun	-	-	-	-	-	X	-	-
Ƙazık	-	X	X	-	X	X	X	X
Ƙazan	X	-	X	X	-	X	X	-
Ƙazna	X	X	-	-	-	-	-	-
Ƙusƙun	-	X	-	-	-	-	X	-
Ƙasaƙ	X	X	-	-	-	-	X	-
Ƙusaƙ	-	X	X	X	-	-	-	-
Ƙuşluk	-	X	-	X	X	X	-	-
Ƙış	X	-	-	X	X	X	X	X
Ƙaş	X	X	X	X	X	X	X	-
Ƙuş	X	X	X	X	X	X	X	X
Ƙoş	-	-	-	-	-	-	-	X
Ƙoş	-	-	-	-	-	-	-	X
Ƙış	X	-	-	X	X	X	X	X
Ƙaşaƙa	X	-	-	-	-	X	-	-
Ƙuş	-	-	-	-	-	-	-	X
Ƙuyruĝu								
Ƙoşdaş	-	-	-	-	-	-	-	X
Ƙışlık	-	-	-	-	-	-	-	-
Ƙaşuk	X	X	X	X	X	X	X	-
Ƙışraƙ	X	X	X	X	X	X	X	-
Ƙışĝa	X	X	X	X	X	X	X	-
Ƙaşa	-	-	-	-	-	-	-	-
Ƙışĝaƙ	X	-	-	-	-	X	X	X
Ƙışır	-	X	-	-	X	X	X	-
Ƙuşĝu	X	X	-	-	X	X	-	-
Ƙaşurƙa	-	X	-	-	-	-	-	-
Ƙışƙaƙ	X	-	-	-	-	X	X	X
Ƙaştalık	-	-	X	-	-	X	-	-
Ƙaĝıt	X	X	X	X	-	X	-	-
Ƙuturĝan	-	X	-	-	X	X	-	X
Ƙatı	-	-	-	-	-	-	-	-
Ƙatırĝa	-	-	-	-	-	-	-	-
Ƙataĝan	-	-	-	-	-	-	-	-
Ƙoţuk	-	-	X	X	-	X	X	X
Ƙatır	X	X	X	X	-	X	X	-

Kaşun	X	X	X	-	X	-	-	-
Kaşı	X	X	X	-	X	X	X	-
Kuşuz	-	-	-	-	X	-	-	-
Kokuz	-	-	-	-	-	X	-	X
Kaklık	-	-	-	-	X	-	-	-
Kak	-	-	-	-	X	X	-	-
Kakraş	-	-	-	-	-	-	-	-
Kak	-	-	-	-	-	-	-	X
Kaykış	X	-	-	-	X	X	X	-
Kul	X	X	X	X	X	X	X	-
Kol	X	X	X	X	X	X	X	-
Kulaş	-	X	-	-	-	X	X	X
Kıl	-	X	-	-	-	-	-	X
Kalın	X	X	X	-	X	X	-	-
Kolan	X	X	X	-	X	X	X	X
Kolan	X	X	X	-	X	X	X	X
Kılbarak	-	-	-	-	-	-	-	-
Kıl Kuyruk	-	X	-	-	-	-	-	X
Kavluk	-	-	-	-	-	-	-	-
Kulaş	X	X	X	X	X	X	X	-
Kılçık	-	-	-	-	-	X	-	-
Koltuk	X	X	X	X	X	X	X	-
Kalkan	X	-	X	X	X	X	X	-
Kulp	-	-	-	-	-	-	-	-
Kalı	-	-	-	-	-	-	-	-
Kılış	X	X	-	-	X	X	X	-
Kılıç	X	X	X	X	X	X	X	-
Kulun	X	X	-	-	X	X	X	X
Kuluncı	-	-	-	-	-	-	X	-
Konuk	X	X	-	X	X	X	X	-
Konukluk	-	-	X	-	-	X	-	-
Kınık	-	-	-	-	-	-	-	-
Kancuk	X	X	X	-	-	X	-	X
Konşı	X	X	X	X	X	X	-	-
Kın	X	X	X	-	X	X	X	-
Kan	X	X	X	X	X	X	X	-
Konç	-	-	-	-	-	-	-	-

Ğanağ	-	X	X	-	X	X	X	X
Ğoğravu	X	-	-	-	X	-	-	-
Ğazık	-	-	X	-	X	X	X	-
Ğanlı	-	X	-	-	-	-	X	-
Ğam	X	X	-	-	-	X	X	-
Ğum	X	X	X	X	X	X	X	X
Ğumcu	-	-	-	-	-	-	-	-
Ğamçı	X	X	X	X	X	X	X	-
Ğamuğ	-	-	-	-	X	-	X	-
ğuma	-	-	-	-	-	-	-	-
Ğuma	X	-	X	-	X	X	-	-
Ğumurşaga	-	X	X	-	-	X	X	X
Ğumral	-	-	-	-	-	-	-	-
Ğımız	-	-	X	-	-	X	-	-
Ğamuç	-	-	-	-	-	-	-	-
Ğav	X	X	X	-	-	X	-	-
Ğav	-	-	-	-	-	-	-	-
Ğavra	X	-	-	-	-	-	-	-
Ğavuk	-	-	-	-	X	X	X	X
Ğov	-	-	-	-	-	-	-	X
Ğovu	-	-	-	-	-	-	-	-
Ğavluk	-	-	-	-	-	-	-	-
Ğavurğa	X	-	-	-	X	-	-	-
Ğavun	X	X	X	X	X	X	X	-
Ğavuk	-	-	-	-	X	-	-	-
Ğovuk	X	-	-	-	X	-	-	-
Ğavruk	X	-	-	-	X	X	X	X
Ğova	-	-	X	-	X	X	X	-
Ğov	-	-	-	-	-	X	-	X
Ğoyun	X	X	X	X	X	X	X	X
Ğoyan	X	X	-	-	-	-	-	X
Ğuyu	X	-	X	-	X	X	X	X
Ğay	X	-	X	X	-	X	X	-
Ğaya	X	X	-	-	-	X	-	X
Ğay	-	-	-	-	-	-	-	-
Ğayırtmak	-	-	-	-	-	-	-	X
Ğoyun	-	-	X	-	-	X	-	-

Kaymak	-	-	-	X	-	X	-	-
Quymak	-	-	-	-	-	-	-	-
Quyruq	X	X	X	-	X	X	X	X
Qayır	-	X	-	-	-	X	-	X
Quyuncı	-	X	-	-	-	X	-	-
Qıyma	-	-	-	-	-	X	X	-
Qaydan	-	-	-	-	-	-	-	-
Qayış	-	X	-	-	-	X	X	-
Quyaş	X	X	-	X	X	X	-	X
Kebe	-	-	-	-	-	X	-	-
Kep	-	-	-	-	-	X	-	-
Küp	-	X	-	-	-	X	X	-
Köp	X	X	-	-	X	X	X	-
Köpük	-	-	X	-	X	X	-	X
Köpek	-	-	-	-	-	-	-	X
Küpür	-	-	-	-	-	X	-	-
Küpe	X	X	-	-	X	X	X	-
Köprü	X	X	X	-	-	X	X	X
Köbek	-	X	X	-	X	X	X	-
Kepek	X	-	X	X	-	X	X	X
Kepece	-	-	-	-	-	-	-	-
Köpkök	-	X	X	X	-	-	-	-
Kibi	X	-	X	X	-	X	X	X
Kebes/Kepes	X	X	-	-	-	-	-	-
Ketik	-	-	-	-	-	X	-	-
Ketük	-	-	-	-	-	X	-	-
Ketüren	X	X	X	X	X	X	X	-
Köt	X	X	X	X	-	X	X	-
Kete	-	-	-	-	-	-	-	-
Ketelük/Ket	-	-	-	-	-	-	-	-
ülük								
Kece	X	X	-	-	-	-	X	-
Köç	X	X	-	X	X	-	X	X
Köçken	-	X	-	-	-	-	-	X
Keçi	-	X	X	X	-	X	X	X
Kiçi	X	-	X	X	X	X	X	-
Keçüt	-	X	-	-	X	X	X	X

Keçe	X	X	-	X	X	X	X	-
Küç	X	X	X	X	X	X	X	-
Keçit	-	X	-	-	X	X	X	X
Küçük	-	X	-	-	-	X	-	-
Küçük	-	X	-	-	-	X	-	-
Kedük	-	-	-	-	X	X	-	-
Kören	X	X	-	X	X	X	X	X
Kerek	X	-	X	-	X	X	-	-
Kürk	-	X	-	-	-	X	X	-
Kürken	-	-	-	-	-	X	-	X
Kerki	X	X	-	-	-	-	X	-
Kerpiç	X	X	-	-	-	X	X	-
Kirpik	X	X	-	X	-	X	X	-
Körk	X	-	-	-	-	-	-	-
Körklü	X	-	-	-	X	X	X	-
Kürk	-	X	-	-	-	X	X	-
Kürek	X	X	X	-	-	X	-	-
Kerkü	X	X	-	-	-	X	-	-
Küreş	-	X	-	-	X	X	X	-
Kirdek	X	-	-	-	-	X	-	-
Kirtü	X	X	-	-	-	X	-	-
Kerep	-	-	-	-	-	-	-	X
Kirpi	X	-	X	-	X	X	X	X
Körpe	X	-	-	-	-	-	-	-
Kirtü Söz	-	-	-	-	-	-	-	-
Kertük	-	-	-	-	-	X	-	-
Körtül/Kürt ül	-	-	-	-	-	-	-	-
Kersen	-	-	-	-	-	-	-	-
Keriş	-	-	-	-	-	-	-	-
Kiriş	-	X	X	-	X	X	X	-
Kertme	X	-	-	-	-	-	-	-
Kürt	-	-	-	-	-	-	-	-
Kervānserā	-	X	-	-	-	-	-	X
Kermen	X	X	-	-	-	-	-	-
Kürtün	-	-	-	-	-	-	-	-
Közsüz	X	X	-	X	X	-	X	X

Köz	X	X	X	X	X	X	X	X
Közek	-	-	-	-	-	-	-	-
Köz/Küz	-	-	-	-	-	-	-	-
Kez	X	-	-	-	-	X	-	X
Kezlik	-	-	-	-	-	-	-	-
Közündürük	-	-	-	-	-	-	X	-
Kezen Kün	-	-	-	-	-	-	-	-
Köznü	X	X	X	X	X	-	X	-
Küzen	-	X	-	-	-	X	-	X
Közüç	-	-	-	-	-	-	-	-
Közsüz	X	-	-	-	-	X	X	X
Sebek								
Kiyiz	X	X	X	-	-	X	X	-
Kesici	X	X	-	X	X	X	X	-
Kesük	-	-	-	-	-	-	-	-
Kesüvü	-	-	-	-	-	X	-	-
Keski	-	-	-	X	-	X	-	-
Küsük	-	-	-	-	-	-	-	-
Köşek	-	-	-	-	-	X	X	X
Köşk	-	-	-	-	X	X	-	-
Kişen	X	X	X	-	-	X	X	-
Köşk	-	-	-	-	X	X	-	-
Keşür	-	X	X	X	-	X	X	-
Keşke	X	-	-	X	-	X	-	X
Kişi	X	X	X	X	X	X	X	X
Kiş	X	-	-	-	-	X	X	-
Kök	X	X	X	X	X	X	X	X
Kök Yolu	-	-	-	-	-	-	-	-
Küsekün	-	-	-	-	-	X	-	-
Küsken	-	X	-	-	-	X	-	-
Kükevün	-	-	-	-	-	X	-	-
Kögerçin	X	X	X	X	X	X	X	X
Kikiş	-	-	-	-	-	-	-	-
Kök Çüber	-	-	-	-	-	-	-	-
Keklik	-	-	X	-	-	X	X	X
Kök	X	X	-	-	-	X	X	X
Kükremek	X	X	X	-	X	X	-	X

Keldeçi Yıl	-	X	-	-	-	-	X	X
kül	-	X	X	X	X	X	X	X
Külâf	X	X	X	X	-	X	-	-
Küleç	X	X	X	X	X	X	X	-
Kilikçe	-	-	-	-	-	-	-	-
Kelek	-	-	-	-	-	-	-	-
Küllük	-	-	-	-	-	-	-	-
Kilim	X	X	-	-	X	X	X	-
Kilit	-	X	X	X	-	X	-	-
Kelki	X	X	X	X	X	X	X	X
Külkeç	-	-	-	-	-	X	-	-
Keleben/Kel	X	-	-	-	-	-	-	-
epen								
Kelin	X	X	-	-	X	X	X	-
Küevü	X	X	-	-	X	X	X	-
Kimse	-	-	-	X	-	X	-	-
Kemrik	-	-	-	-	-	-	-	-
Kemürdek	-	-	-	-	-	-	-	-
Kömür	X	X	X	-	-	X	X	X
Kemi	X	X	X	-	X	X	X	X
Keme	-	-	-	-	-	X	-	-
Küme	-	-	-	-	-	-	-	-
Kim	X	X	X	-	X	-	X	-
Kümüş	X	X	X	X	X	X	X	X
Kömülgen	-	-	-	-	-	-	-	-
Kömüldürü	X	-	-	-	-	-	-	-
k								
Kömkök	-	-	X	X	-	-	-	-
Kene	-	X	-	-	-	X	-	-
Kün	X	X	-	X	X	X	X	X
Kön	-	-	-	X	X	X	X	-
Ken	X	X	-	X	X	X	X	-
Kin	-	-	-	-	-	-	-	-
Kin Bala	-	-	-	-	-	-	-	-
Kinçek	-	-	-	-	-	-	-	-
Künç	-	-	-	-	-	-	-	X
Könlük	-	-	-	-	-	-	-	-

Köngül	X	X	X	X	X	-	X	-
Kendü	X	-	-	X	X	X	-	X
Keneşke	X	-	-	-	X	X	-	-
Kent	X	X	-	X	-	X	X	X
Kendir	X	X	X	-	-	X	-	-
Kindik	X	X	-	X	-	X	X	-
Künçek	X	X	X	X	-	X	X	-
Köñlek	X	X	X	X	X	X	X	-
Kündüz	-	X	-	X	X	X	X	X
Künseli	-	-	-	-	-	-	-	-
Küneri	-	-	-	-	-	-	-	-
Küneş	X	X	X	X	X	X	X	-
Könçük	X	-	X	X	-	X	X	-
Küni	X	-	-	-	X	X	-	-
Kevenç	-	-	-	-	X	-	-	-
Küvelek	-	-	-	-	-	-	-	-
Kevül	-	-	-	-	-	-	-	-
Kevük	-	-	-	-	-	X	-	X
Kövek	-	-	-	-	-	-	-	-
Kiwiz	-	-	-	-	-	-	-	-
Kevür	-	-	X	X	X	X	-	X
Kevrük	-	-	-	-	-	-	-	X
Keymek	X	X	X	X	X	X	-	-
Keyesi	X	-	-	-	-	-	-	-
Key	-	X	-	-	-	-	-	-
Keynek	X	-	-	-	X	X	X	-
Keykenek	-	-	-	-	-	-	-	-
Laplap	-	-	-	-	-	-	-	-
Leblebü	-	-	-	-	-	X	-	-
Laçın	-	X	X	-	-	X	X	X
Lorp	-	-	-	-	-	-	-	-
Lırp	-	-	-	-	-	-	-	-
Lor	-	-	-	-	-	-	-	-
Loğ	-	-	-	-	-	-	-	-
Lağ	-	-	-	-	-	-	-	-
Leklek	-	-	-	-	-	-	-	-
Lök	-	-	-	-	-	-	-	X

Maçı	X	X	-	-	-	X	-	-
Mertek	-	-	-	-	-	-	-	-
Mercimek	-	X	X	X	-	-	X	X
Müzdür	-	-	-	-	-	X	-	-
Mezdeki	-	-	-	-	-	-	-	-
Meskit	-	-	-	-	X	-	-	-
Muştuluk	-	-	-	-	-	X	-	-
Muştuçı	-	-	-	-	-	-	-	-
Müşk	-	-	-	-	X	-	-	-
Mama	-	-	-	-	-	-	-	-
Mamuk	X	X	X	X	X	X	-	-
Memrec	-	-	-	-	-	-	-	-
Mum	-	-	X	X	-	X	-	X
Men	X	X	X	X	X	X	X	X
Min	X	X	X	X	X	X	X	X
Minez	-	X	-	-	X	-	X	X
Meniz	-	X	-	-	-	-	X	-
Men	X	-	-	-	X	X	-	X
Muğ	-	-	-	-	X	X	-	-
Muğlu	-	-	-	-	X	-	-	-
Men	-	-	-	-	-	X	-	-
Meñli	-	-	-	-	-	-	-	-
Mongol	-	X	-	-	-	-	-	-
Munağ	-	-	-	-	-	-	-	X
Çeker								
Munda	X	-	X	X	-	X	X	X
Meñgü Şu	-	-	-	-	-	-	-	-
Munu	-	-	-	-	-	-	-	-
Monçuk	-	-	-	-	X	X	-	-
Meyi	X	-	X	-	-	X	X	-
Moynuz	X	X	-	-	X	X	-	X
Ne	X	X	X	X	-	X	X	X
Nite	-	X	-	-	-	X	-	-
Neçe	X	X	-	X	-	X	X	X
Neçük	X	X	X	X	X	X	X	X
Naz	-	-	-	-	X	X	-	-
Nazük	X	-	-	-	-	X	-	-

Nese	-	X	-	-	-	X	X	X
Nişe	-	-	-	-	-	-	X	-
Nişan	X	X	-	-	X	X	-	-
Nelük	-	-	X	-	-	X	-	X
Namaz	-	X	-	X	X	-	-	X
Namāzlağı	-	-	-	-	X	X	-	X
Neme	X	-	-	-	X	X	X	X
Nevruz	-	-	-	-	-	-	-	-
Ya	X	X	X	X	X	X	X	-
Yu	X	X	-	-	-	-	-	-
Yapraq	X	X	X	X	X	X	X	X
Yabalaq	-	-	-	-	-	-	-	X
Yap	-	-	-	-	-	-	-	-
Yaba	-	-	-	-	-	-	-	-
Yubunlu	-	-	-	-	-	-	-	-
Pazarı								
Yıptı	-	-	-	-	-	-	-	-
Yipek	X	X	-	-	-	X	-	-
Yamyaşıl	-	X	X	X	-	-	-	-
Yiti	X	X	-	-	X	X	-	-
Yetegen	-	-	-	-	-	X	-	X
Yetil	-	-	-	-	-	-	-	-
Yitük	-	-	-	X	X	X	-	-
Yetti	X	X	X	X	X	X	X	X
Yetmiş	-	X	X	X	-	X	X	X
Yetincek	-	-	-	-	-	-	-	-
Yet	-	-	-	-	-	-	-	-
Yetsiz	-	-	-	-	-	-	-	-
Yütürmek	X	-	-	-	-	-	-	X
Yatba	-	-	-	-	-	-	-	-
Yüce	-	X	-	-	-	-	X	X
Yaruq	-	-	X	-	X	X	X	X
Yarqın	X	-	-	-	-	X	-	X
Yarıq	-	X	-	-	X	-	X	-
Yora	X	-	-	-	X	-	-	X
Yorun	-	-	-	-	-	-	-	-
Yorgan	-	X	X	X	-	X	X	-

Yorga	-	X	-	-	X	X	X	-
Yöre	-	-	-	-	X	-	-	-
Yöresi	-	-	-	-	-	-	-	-
Yarmak	-	X	X	X	X	X	X	X
Yer	X	X	X	X	X	X	X	-
Yar	-	X	-	-	X	X	-	X
Yerdeş	-	X	X	-	-	X	-	X
Yırtuk	X	X	-	-	X	X	X	-
Yaratğan	X	X	-	X	X	X	-	-
Yurt	X	X	-	-	-	X	-	X
Yarlu	X	-	-	-	-	-	X	-
Yaruğ	X	X	X	-	X	X	X	-
Yırağ	X	X	X	-	X	X	X	-
Yuruğ	X	X	-	-	-	X	-	-
Yürek	X	X	X	-	X	X	X	-
Yarım	X	-	-	X	X	X	X	X
Yorğa	-	-	-	-	-	-	-	-
Yaraşa	-	X	X	-	-	X	X	-
Yazı	X	X	X	-	-	X	X	X
Yaz	X	-	X	X	X	X	X	X
Yazu	-	X	X	X	X	X	-	-
Yüz	X	X	X	X	X	X	X	X
Yüz	X	X	X	X	X	X	X	-
Yüz	-	-	-	-	-	-	-	-
Yüzük	X	X	X	X	-	X	X	-
Yazuğ	X	X	X	-	X	X	-	X
Yuzak	X	-	X	-	-	X	-	-
Yaşmak	-	X	-	-	-	X	X	-
Yaş	X	X	-	-	X	X	-	X
Yaş	X	-	-	-	X	-	X	X
Yaşıl	X	X	X	X	X	X	X	-
Yışık	-	-	-	-	-	-	X	-
Yuşuk	-	-	-	-	-	-	-	-
Yaş	-	-	-	-	-	X	-	-
Yaşın	-	-	-	-	X	-	-	X
Yişim	-	-	-	-	-	-	-	-
Yas	-	-	X	-	-	-	-	-

Yaşşı	X	X	X	-	X	X	-	-
Yaştuk	X	X	X	X	X	X	X	-
Yaşlu	-	-	-	-	-	-	-	-
Yaşıç	-	-	-	-	-	-	-	-
Yať	-	X	X	-	-	X	X	-
Yaťuk	-	-	-	-	X	-	X	-
Yaťlık	-	-	-	-	-	-	-	-
Yuťluk	-	-	-	-	-	-	-	-
Yağ	X	X	X	X	X	X	X	X
Yağı	X	X	-	-	-	X	X	X
Yoğun	X	X	X	X	X	X	X	-
Yığın	-	-	-	-	-	X	-	-
Yağlık	-	-	-	-	-	-	-	-
Yoğurt	X	X	X	X	-	X	X	X
Yağır	-	-	-	-	X	-	X	-
Yığruk	-	-	-	-	-	-	-	-
Yağrın	-	-	-	-	-	X	X	-
Yağız	-	X	X	-	-	X	X	-
Yağmur	X	X	X	X	X	X	X	X
Yağma	-	X	-	-	-	X	-	-
Yağma	-	-	-	-	-	-	-	-
Yağırılık	-	-	-	-	X	-	X	-
Yağır	-	-	-	-	-	-	-	-
Yakın	X	X	X	X	X	X	X	-
Yaka	X	X	X	-	X	X	X	X
Yakmaç	-	-	-	-	-	-	-	-
Yukaru	X	X	X	X	X	X	X	-
Yokuş	-	-	-	-	-	X	X	-
Yaktu	-	-	-	-	-	-	-	-
Yokşul	X	X	X	X	-	X	X	-
Yaknı	-	-	-	X	-	X	X	X
Yakşı	X	X	X	X	X	X	X	-
Yok	X	X	X	X	X	X	X	X
Yoklu	-	-	-	-	-	-	-	-
Yig	-	-	-	-	-	-	-	-
Yek	X	-	-	-	-	X	-	X
Yük	-	-	-	-	-	X	-	-

Yük	X	X	-	X	X	X	X	X
Yikü	-	-	-	-	-	-	-	X
Yüki	-	-	-	-	-	-	-	-
Yigirmi	-	X	X	X	-	X	X	X
Yiğit	X	X	-	-	X	X	X	-
Yüksek	-	X	X	X	X	-	X	-
Yüksük	-	-	-	-	-	X	-	-
Yüklü	-	-	-	X	X	X	-	-
Yeken	-	-	-	-	-	-	-	-
Yigin	X	X	-	-	-	-	-	-
Yeke Kele	-	-	-	-	-	-	-	-
Bu Çetük								
Yılan	X	X	X	X	X	-	X	X
Yalğan	X	X	X	-	X	X	X	-
Yol	X	X	X	-	X	X	X	X
Yoldaş	-	X	X	-	-	X	X	-
Yel	X	X	X	-	X	X	X	X
Yeles	-	-	-	-	-	-	-	X
Yıl	X	X	X	X	X	X	X	X
Yılkı	X	-	-	-	X	X	-	-
Yalavaç	-	X	X	-	X	-	X	X
Yilim	X	X	-	-	-	X	-	-
Yel	-	-	-	-	-	-	-	-
Yalam	-	-	-	-	-	-	-	-
Yalman	-	X	X	-	-	X	-	X
Yelmük	-	-	-	-	-	-	-	-
Yulduz	X	X	X	X	X	X	X	X
Yuldurum	-	X	-	X	X	X	X	X
Yelken	-	X	X	-	-	X	-	-
Yülek	-	-	-	-	-	-	-	-
Yalağ	-	-	-	-	-	-	-	-
Yuluv	X	-	-	-	-	-	-	-
Yüldürük	-	-	-	-	-	-	-	X
Yular	-	X	X	-	X	X	X	-
Yilik	X	-	X	-	-	X	X	-
Yalağuz	X	-	-	-	X	X	X	X
Yelve	-	-	-	-	-	-	-	-

Yumşak	X	X	X	-	X	X	X	-
Yemiş	X	X	X	X	-	X	X	-
Yama	X	-	X	-	X	X	-	-
Yemek	-	-	-	-	-	-	-	-
Yamdu	-	-	-	X	-	-	X	-
Yam	-	-	-	-	-	-	-	-
Yamyasıl	X	-	X	X	-	-	-	-
Yem	-	-	-	-	X	X	-	-
Yumurtğa	X	X	X	X	X	X	X	X
Yumak	-	-	-	-	-	X	-	-
Yumak	-	-	-	-	-	-	-	-
Közlü								
Yumuş	-	-	-	-	-	-	-	-
Yumuşçı	-	-	-	-	-	-	-	-
Yaman	X	X	X	X	X	X	X	-
Yamdı	-	X	-	X	-	-	X	-
Yün	X	X	X	-	X	X	X	X
Yanak	X	X	X	X	X	X	X	-
Yiğ	X	X	X	-	X	X	-	-
Yan	-	X	X	X	X	X	X	-
Yon/Yun	-	-	-	-	-	-	-	-
Yiği	X	X	-	X	X	X	X	-
Yüñül	X	X	-	-	X	X	X	-
Yağa	-	-	-	-	X	X	X	-
Yağlış	X	-	-	-	X	X	-	-
Yağak	X	X	X	X	X	X	X	-
Yinci	-	-	-	-	-	X	-	-
Yançuk	X	X	-	-	X	-	-	-
Yavlağ	-	-	-	-	-	-	-	X
Yavuz	-	X	-	-	X	X	X	-
Yavaş	-	X	-	-	X	X	-	-
Yavşak	-	-	-	-	-	-	-	-
Yevet	X	-	X	X	X	X	X	-
Yovı	-	-	-	-	-	-	-	-
Yova	-	X	-	-	X	X	-	-
Yavuk	X	X	X	-	X	X	X	-
Yılak	-	-	-	-	-	-	-	-

Yay	X	-	X	X	X	X	X	X
Yuyundu	X	X	X	X	X	X	X	-
Yiyi	-	X	-	-	X	X	X	X
Yiyn	-	-	-	-	-	-	-	X
Yeit	X	X	-	-	X	X	X	-

Yapı Bakımından İsimlerin İncelenmesi

Türkçe Kökenli İsimler

Basit İsimler

aba (Clauson, 1972, s. 5)
 aç (Clauson, 1972, s. 17)
 ad (Clauson, 1972, s. 32)
 açak (Clauson, 1972, s. 45)
 ağı (Clauson, 1972, s. 78)
 ağı (Clauson, 1972, s. 78)
 ağıl (Clauson, 1972, s. 83)
 ağır (Clauson, 1972, s. 88)
 ağır (Clauson, 1972, s. 88)
 ağız (Clauson, 1972, s. 98)
 ağu (Clauson, 1972, s. 78)
 ağuz (Clauson, 1972, s. 98)
 ağaç (Clauson, 1972, s. 79)
 ak (Clauson, 1972, s. 75)
 al (Clauson, 1972, s. 120)
 ala (Clauson, 1972, s. 126)
 alp (Clauson, 1972, s. 127)
 altı (Clauson, 1972, s. 130)
 altı (Clauson, 1972, s. 130)
 altun (Clauson, 1972, s. 131)
 am (Clauson, 1972, s. 155)
 ana (Clauson, 1972, s. 169)
 anır/enir (Clauson, 1972, s. 188)
 anıt (Clauson, 1972, s. 176)
 anı (Clauson, 1972, s. 166)
 enı (Clauson, 1972, s. 166)
 ara (Clauson, 1972, s. 196)
 ard (Clauson, 1972, s. 200)

arık (Clauson, 1972, s. 213)
ark (Clauson, 1972, s. 213)
arğa (Clauson, 1972, s. 215)
armağan (Eren, 1999, s. 18)
ırkıtağ (?)
arkun (Clauson, 1972, s. 89-90)
arslan (Clauson, 1972, s. 238)
aru (Clauson, 1972, s. 196)
aşığ (Clauson, 1972, s. 244)
aşlam (?)
aşnu (?)
aş (Clauson, 1972, s. 253)
aşak (Clauson, 1972, s. 259)
aşağa (Clauson, 1972, s. 259)
aşkak (?)
aşuk (Clauson, 1972, s. 259)
at (Clauson, 1972, s. 33)
ata (Clauson, 1972, s. 40)
ata (?)
atın (?)
avut (?)
av (Clauson, 1972, s. 3)
avra⁷⁵(?)
avuz (Clauson, 1972, s. 98)
ay (Clauson, 1972, s. 265)
aya (Clauson, 1972, s. 267)
ayak (Clauson, 1972, s. 145)
ayanu⁷⁶(?)
aygır (Clauson, 1972, s. 47)

⁷⁵ Avra ismi ile DLT'deki "awruzı (buğday ve arpanın ununu karıştırıp yapılan ekmek vb. karışık yiyecek) (Ercilasun-Akkoyunlu, 2014, s. 565)" ismi arasında bağlantı olduğu düşünülmekle birlikte bunu tanımlayacak başka bir kanıt bulunamamıştır.

⁷⁶ Ayanu (beslemek, büyütme) isminin DLT'de geçen ve "koruma" anlamına "aya-" fiili ile bir ilişki içinde olduğu düşünülmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2014, s. 566).

ayı (Clauson, 1972, s. 182)
ayran (Clauson, 1972, s. 276)
ayuk⁷⁷(?)
az (Clauson, 1972, s. 277)
az (?)
azık (Clauson, 1972, s. 283)
azu (Clauson, 1972, s. 283)
baba (tdk.gov.tr 09.10.2018)
bağır (Clauson, 1972, s. 317)
bağır (?)
bakır (Clauson, 1972, s. 317)
bala (Clauson, 1972, s. 332)
balçık (Clauson, 1972, s. 333)
baldaran (?)
balık (Clauson, 1972, s. 335)
balta (Clauson, 1972, s. 333)
baltır (Clauson, 1972, s. 333)
bar (Clauson, 1972, s. 353)
parmak (tdk.gov.tr 09.10.2018/ Gülensoy, 2011, s. 687)
baş (?)
baş (Clauson, 1972, s. 375)
bay (Clauson, 1972, s. 384)
bazar (?)
baz (Clauson, 1972, s. 388)
beçel: Clauson, sözcük hakkında açıklama yapmanın çok zor olduğunu söyler (Clauson, 1972, s. 295).
bek (Clauson, 1972, s. 323)
ben (Clauson, 1972, s. 346)
berk (Clauson, 1972, s. 323)
beş/biş (Clauson, 1972, s. 376)
bıkın (?)
bıltır (Clauson, 1972, s. 334)
bibi (?)
bil (Clauson, 1972, s. 330)

⁷⁷ “ayuk” isminin “o, şu” olarak zamir anlamına yakın kullanım KB’de geçen “kök ayuk (Arat, 2003, s. 196)” ifadesinde geçmektedir.

bilek (Clauson, 1972, s. 338)
bir (Clauson, 1972, s. 353)
bişik (Clauson, 1972, s. 380)
bit (Clauson, 1972, s. 296)
biz (Clauson, 1972, s. 388)
biz (tdk.gov.tr 09.10.2018)
boğ (Clauson, 1972, s. 311)
bokşak: Clauson, ismin kökeni hakkında emin değildir
(Clauson, 1972, s. 320).
bol (Clauson, 1972, s. 330)
boş (Clauson, 1972, s. 376)
boş (Clauson, 1972, s. 376)
boy (Clauson, 1972, s. 296)
boz (Clauson, 1972, s. 388)
bön (Clauson, 1972, s. 347)
börü (Clauson, 1972, s. 356)
böy (Clauson, 1972, s. 323)
bu (Clauson, 1972, s. 291)
buğ (?)
buğa (Clauson, 1972, s. 312)
buğra (Clauson, 1972, s. 317)
bulak (Clauson, 1972, s. 336)
bulnak (?)
bulut (Clauson, 1972, s. 333)
bun (Clauson, 1972, s. 347)
burun (Clauson, 1972, s. 366)
bud (Clauson, 1972, s. 297)
buğ (Eren, 1999, s. 65)
buz (Eren, 1999, s. 65)
bük (Clauson, 1972, s. 324)
bülçek (?)
bür (?)
ci (?)
cica (?)
ciya/çiya (?)
çağa (?)
çağan (Clauson, 1972, s. 470)

çal (Clauson, 1972, s. 417)
çamur (Eren, 1999, s. 78)
çanak (Clauson, 1972, s. 425)
çapar (?)
çaruk (Clauson, 1972, s. 428)
çaş (?)
çat (?)
çav (Clauson, 1972, s. 393)
çavuş (Clauson, 1972, s. 399)
çömlek (Eren, 1999, s. 100)
çemrü (?)
çene (?)
çepiş (Clauson, 1972, s. 399)
çerpi (?)
çevçen (?)
çıganak (?)
çıgan (Clauson, 1972, s. 408-409)
çık
çıkmar (?)
çır (Clauson, 1972, s. 427)
çırlavuk (?)
çiat/çiet/ciat/ciet (?)
çibin (Eren, 1999, s. 71)
çiçek (Clauson, 1972, s. 400)
çik (?)
çikit/çigit (Eren, 1999, s. 91)
çil (?)
çim (?): Clauson, sözcüğün türemiş olma ihtimalini göz önünde bulundurur (Clauson, 1972, s. 421).
çirkeme (?)
çoğan (?)
çoğrat (çokrat- fiili ile kök gibi duruyor zira çoğrat sözcüğü mayalanmış yoğurt anlamına geliyor yani sütün kaynatılmış hali çokrat- fiili de kaynatmak anlamına geliyor.)
çok (Clauson, 1972, s. 405)
çolpan (Clauson, 1972, s. 418)
çomgalak (?)

     (Eren, 1999, s. 100)
       (Eren, 1999, s. 101)
       (Eren, 1999, s. 101)
      /       (?)
       (?)
       (Clauson, 1972, s. 441)
       (Clauson, 1972, s. 510)
       (Clauson, 1972, s. 451)
       (Clauson, 1972, s. 451)
    /       (Clauson, 1972, s. 475)
       (Clauson, 1972, s. 477)
       (Clauson, 1972, s. 499)
       (Clauson, 1972, s. 493)
       (Clauson, 1972, s. 436)
       (Clauson, 1972, s. 447)
       (Clauson, 1972, s. 574)
       (Clauson, 1972, s. 512)
       (Clauson, 1972, s. 489)
         (Clauson, 1972, s. 498)
       (Clauson, 1972, s. 434-437)
       (Clauson, 1972, s. 436)
       (Clauson, 1972, s. 570)
      /       (?)
         (Eren, 1999, s. 125)
         (Clauson, 1972, s. 509)
         (Clauson, 1972, s. 508)
       (Clauson, 1972, s. 513)
       (Clauson, 1972, s. 531)
       (Clauson, 1972, s. 20)
         (Clauson, 1972, s. 24)
         (Clauson, 1972, s. 160)
         (Clauson, 1972, s. 60)
         (Clauson, 1972, s. 140)
           (?)
      /       (Clauson, 1972, s. 142)
         (Clauson, 1972, s. 141)
         (?)

er (Clauson, 1972, s. 192)
erin (Clauson, 1972, s. 232)
erk (Clauson, 1972, s. 220)
erkeç (Clauson, 1972, s. 223)
erük (Clauson, 1972, s. 222)
es (Rasanen, 1969, s. 49)
esen (Clauson, 1972, s. 248)
eski (Clauson, 1972, s. 246)
esri (Clauson, 1972, s. 250)
eş (Clauson, 1972, s. 253)
et (Clauson, 1972, s. 33)
etek (Clauson, 1972, s. 50)
etik (Clauson, 1972, s. 50)
ev (Clauson, 1972, s. 2)
evet (Clauson, 1972, s. 935)
eyegü (Clauson, 1972, s. 272)
eyer (Clauson, 1972, s. 63)
eygir (Clauson, 1972, s. 47)
eze (Clauson, 1972, s. 160)
ığ (Clauson, 1972, s. 75)
ıpar (Clauson, 1972, s. 878)
ır (Clauson, 1972, s. 192)
ırkıtağ (?)
ıdı (Clauson, 1972, s. 41)
ig/ıg (Clauson, 1972, s. 75)
ıgne (Clauson, 1972, s. 110)
iki (Clauson, 1972, s. 100)
il (Clauson, 1972, s. 121)
ilek (?)
ilki (?)
in (Clauson, 1972, s. 165)
ip (Eren, 1999, s. 192)
irkek (Clauson, 1972, s. 223-224)
irte (Clauson, 1972, s. 202)
iş (Clauson, 1972, s. 254)
ışık/eşik (Clauson, 1972, s. 260)
ışım (?)

it (Clauson, 1972, s. 34)
iz (Clauson, 1972, s. 277)
kaba (Clauson, 1972, s. 580)
kaburka (Eren, 1999, s. 199-200)
kaç (Clauson, 1972, s. 589)
kak (Clauson, 1972, s. 608)
kak (Clauson, 1972, s. 608)
kalın (Clauson, 1972, s. 622)
kalkan (Clauson, 1972, s. 621)
kam (Clauson, 1972, s. 625)
kamuç (Clauson, 1972, s. 626)
kan (Clauson, 1972, s. 629)
kanat (Clauson, 1972, s. 635)
kancuk (Clauson, 1972, s. 634)
kanlı (Clauson, 1972, s. 638)
kap (Clauson, 1972, s. 578)
kar (Clauson, 1972, s. 641)
kara (Clauson, 1972, s. 643)
karga (Clauson, 1972, s. 653)
kargu (Clauson, 1972, s. 653)
kari (Clauson, 1972, s. 644)
karın (Clauson, 1972, s. 661)
karlağuş (Clauson, 1972, s. 657)
karlavuş (Clauson, 1972, s. 657)
kartal (Clauson, 1972, s. 649)
kaş (Clauson, 1972, s. 669)
kaşak (Clauson, 1972, s. 671)
kaşka (Clauson, 1972, s. 671)
kat (Clauson, 1972, s. 593)
katır (Clauson, 1972, s. 604)
katır (Clauson, 1972, s. 604)
kav (Clauson, 1972, s. 579)
kav (Clauson, 1972, s. 579)
kavuk (Clauson, 1972, s. 583)
kay (Clauson, 1972, s. 674)
kay (Clauson, 1972, s. 674)
kaya (Clauson, 1972, s. 674)

ķayır (Clauson, 1972, s. 678)
ķayıř (Clauson, 1972, s. 607)
ķaz (Clauson, 1972, s. 679)
kebe (Clauson, 1972, s. 678)
keķe (Clauson, 1972, s. 694)
keķi (Clauson, 1972, s. 24)
kemi (Clauson, 1972, s. 721)
ken (Clauson, 1972, s. 724)
kendü (Clauson, 1972, s. 728)
kepek (Clauson, 1972, s. 688)
kermen (Eren, 1999, s. 180-181)
kertme (?)
kevük (Clauson, 1972, s. 689)
kez (?)
ķıķ (?)
ķıķır (?)
ķıl (Clauson, 1972, s. 614)
ķılıķ (Clauson, 1972, s. 618)
ķımız (Clauson, 1972, s. 629)
ķın (Clauson, 1972, s. 630)
ķır (Clauson, 1972, s. 641)
ķırķ (Clauson, 1972, s. 650)
ķıř (Clauson, 1972, s. 670)
ķıř (Clauson, 1972, s. 670)
ķıt (?)
ķız (Clauson, 1972, s. 679)
kibi (Clauson, 1972, s. 686)
kiķi (Clauson, 1972, s. 696)
kim (Clauson, 1972, s. 720-721)
kin (Clauson, 1972, s. 725)
kindik (Clauson, 1972, s. 729)
kirtü (Clauson, 1972, s. 738)
ķiř (Clauson, 1972, s. 752)
ķiři (Clauson, 1972, s. 752)
kiwiz (Clauson, 1972, s. 692)
kiyiz (Clauson, 1972, s. 707)
ķol (Clauson, 1972, s. 614)

kolan (Clauson, 1972, s. 622)
kopuz (Clauson, 1972, s. 588)
kor/kur (Clauson, 1972, s. 642)
koş (Clauson, 1972, s. 670)
koş (Clauson, 1972, s. 670)
kov (Eren, 1999, s. 218)
kov (?)
kovu (?)
koyan (Clauson, 1972, s. 678)
koyun (Clauson, 1972, s. 631)
koyun (Clauson, 1972, s. 631)
köbek (Clauson, 1972, s. 688)
köç (Clauson, 1972, s. 693)
kögerçin: Clauson, ismin türemiş olma ihtimali üzerinde durur (Clauson, 1972, 7 s. 13). Eren, ismin morfolojik bakımdan açıklanmaya muhtaç olduğunu söyler (Eren, 1999, s. 168).
kök (Clauson, 1972, s. 708)
kök (Clauson, 1972, s. 708)
kön (Clauson, 1972, s. 725)
könül (Clauson, 1972, s. 731)
köp (Clauson, 1972, s. 686)
körpe (Clauson, 1972, s. 737)
köt (Clauson, 1972, s. 700)
köz (Clauson, 1972, s. 756)
köz/küz (Clauson, 1972, s. 756-757)
kuba (Clauson, 1972, s. 581)
kubaş (?)
kul (Clauson, 1972, s. 615)
kulaç (Clauson, 1972, s. 618)
kulak (Clauson, 1972, s. 621)
kulun (Clauson, 1972, s. 622)
kum (Clauson, 1972, s. 625)
kumurşaga (Clauson, 1972, s. 628)
kupturğa (?)
kur (Clauson, 1972, s. 642)
kurt (Clauson, 1972, s. 648)
kuş (Clauson, 1972, s. 670)

kut (Clauson, 1972, s. 594)
kuşuz (Clauson, 1972, s. 608)
kuyaş(Clauson, 1972, s. 679)
kuz (Eren, 1999, s. 272)
kuzęun (Clauson, 1972, s. 682)
kuzı (Eren, 1999, s. 272)
küç (Clauson, 1972, s. 693)
kül (Eren, 1999, s. 273)
kümüş (Clauson, 1972, s. 723)
kün (Clauson, 1972, s. 725)
künçek: Clauson, ismin türemiş olma ihtimali üzerinde durur
(Clauson, 1972, s. 728).
küp (Clauson, 1972, s. 687)
küpe (Clauson, 1972, s. 687)
kürk (Clauson, 1972, s. 741)
kürk (Clauson, 1972, s. 741)
kürt (Clauson, 1972, s. 738)
köşek/köşek (Clauson, 1972, s. 753)
küzen (Clauson, 1972, s. 761)
men (Clauson, 1972, s. 346)
men (Clauson, 1972, s. 346)
men (Clauson, 1972, s. 346)
meniz (Clauson, 1972, s. 352)
meyı (Clauson, 1972, s. 348)
min (Clauson, 1972, s. 346)
minez (<bınar?)
monçuk (Clauson, 1972, s. 349)
moynuz (Clauson, 1972, s. 352)
muş (Clauson, 1972, s. 346)
ne (Clauson, 1972, s. 774)
oğ (Clauson, 1972, s. 75)
oğ (Clauson, 1972, s. 76)
oğrı (Clauson, 1972, s. 90)
oğul (Clauson, 1972, s. 83)
oķ (Clauson, 1972, s. 76)
ol (Clauson, 1972, s. 123)
oluķ (Clauson, 1972, s. 136)

on (Clauson, 1972, s. 166)
oñ (Clauson, 1972, s. 166)
oñ (Clauson, 1972, s. 167)
or (Clauson, 1972, s. 192)
orğa/urğa (?)
orta (Clauson, 1972, s. 203)
orun (Clauson, 1972, s. 233)
ot (Clauson, 1972, s. 34)
ot (Clauson, 1972, s. 34)
oṭ (Clauson, 1972, s. 34)
oṭ (Clauson, 1972, s. 34)
oṭuv (?)
oṭuv/uṭuv (?)
oṭuz (Clauson, 1972, s. 74)
oyuk (Clauson, 1972, s. 270)
oyuru (?)
öç (Clauson, 1972, s. 18)
ögü/ügü (Clauson, 1972, s. 101)
ögür (Clauson, 1972, s. 112)
öpke (Clauson, 1972, s. 9)
ördek (Eren, 1999, s. 316-317)
öt (Clauson, 1972, s. 35)
öyük/üyük (?)
öz (Clauson, 1972, s. 278)
öz (Clauson, 1972, s. 278)
şaç (Eren, 1999, s. 348)
şaç (Clauson, 1972, s. 794)
şag (Clauson, 1972, s. 803)
şagan (?): Clauson, ismi “sağ-” kökünden gelen ve “sağımlik koyun” anlamına gelen “sağın” (Clauson, 1972, s. 811) ismi ile birleştirmiştir ancak buradaki isim, “kargı, mızrak” anlamına gelmektedir.
şagır (Eren, 1999, s. 348-349)
şagrı (Eren, 1999, s. 349-350)
sağsağan (Clauson, s. 1972, 818)
şakurğa (Eren, 1999, s. 351)
şal (Eren, 1999, s. 352)

şangır (Eren, 1999, s. 348-349)
şap (Eren, 1999, s. 356)
şarı (Clauson, 1972, s. 848)
şav (Clauson, 1972, s. 782)
şavun (?)
şay (Clauson, 1972, s. 858)
şaz (?)
sekiz (Eren, 1999, s. 359-360)
seksen (Eren, 1999, s. 360)
semüz (Clauson, 1972, s. 830)
sen (Clauson, 1972, s. 831)
señir (Clauson, 1972, s. 840)
şıgın (Clauson, 1972, s. 811)
şığır (Clauson, 1972, s. 814)
şığrak (Clauson, 1972, s. 815)
sırça (Clauson, 1972, s. 846)
şırt (Clauson, 1972, s. 846)
şırtlan(Eren, 1999, s. 366-367)
sıruğ (Clauson, 1972, s. 847)
sik (?)
sinek (Clauson, 1972, s. 838)
siñir (Clauson, 1972, s. 841)
sirim (?)
sirke (Clauson, 1972, s. 850)
siz (Clauson, 1972, s. 860)
şobu (Clauson, 1972, s. 784)
şoğan (Clauson, 1972, s. 812)
şol (Clauson, 1972, s. 824)
şon (Clauson, 1972, s. 832)
şonra (?)
söz (Clauson, 1972, s. 860)
şu (Clauson, 1972, s. 783)
şuç (Clauson, 1972, s. 794)
şuçuk (Eren, 1999, s. 376)
sunğur (Clauson, 1972, s. 838)
sülük (Clauson, 1972, s. 827)

sürçek: Clauson, ismin türemiş olma ihtimali üzerinde durur ancak kökene ilişkin herhangi bir açıklama yapmaz (Clauson, 1972, s. 845).

süt (Clauson, 1972, s. 798)

şış (Clauson, 1972, s. 856)

şış (Clauson, 1972, s. 856)

taban (Clauson, 1972, s. 441)

tağ (Clauson, 1972, s. 463)

tağuk (Clauson, 1972, s. 468)

talak (Clauson, 1972, s. 495)

tam (Clauson, 1972, s. 502)

tam (?)

tamcı (?)

tan (Clauson, 1972, s. 516)

tap/tab (Clauson, 1972, s. 434)

tar (Clauson, 1972, s. 528)

tar (Clauson, 1972, s. 528)

taş (Clauson, 1972, s. 587)

taş (Clauson, 1972, s. 587)

tat (Clauson, 1972, s. 449)

taṭ (Clauson, 1972, s. 449)

taṭ (Clauson, 1972, s. 449)

tay (Clauson, 1972, s. 566)

tayı (?)

taz (Eren, 1999, s. 106)

taz (?)

tepe (Clauson, 1972, s. 436)

teke (Clauson, 1972, s. 477)

temir (Clauson, 1972, s. 508)

ten (Clauson, 1972, s. 511)

teñri (Clauson, 1972, s. 523)

ter (Clauson, 1972, s. 528)

terek (Clauson, 1972, s. 543)

teri (Clauson, 1972, s. 531)

tezek (Clauson, 1972, s. 574)

tın (Clauson, 1972, s. 512)

tırnak (Clauson, 1972, s. 551)

til (Clauson, 1972, s. 489)
tilkü (Clauson, 1972, s. 498)
tipi (Clauson, 1972, s. 436)
tirek (Clauson, 1972, s. 543)
tiş (Clauson, 1972, s. 557)
tişi (Clauson, 1972, s. 560)
tiz (Clauson, 1972, s. 570)
toğa (Clauson, 1972, s. 468)
toğan (Clauson, 1972, s. 470)
tokurçin (?)
tokuz (Clauson, 1972, s. 474)
tolı (Clauson, 1972, s. 491)
tulur (Clauson, 1972, s. 502)
ton (Clauson, 1972, s. 513)
ton (Clauson, 1972, s. 513)
tonuz (Clauson, 1972, s. 527)
top (Clauson, 1972, s. 434)
toru(Eren, 1999, s. 120)
toy (Clauson, 1972, s. 449)
toz (Clauson, 1972, s. 570)
toz (Clauson, 1972, s. 571)
tört (Clauson, 1972, s. 534)
töş (Clauson, 1972, s. 558)
tuc (Clauson, 1972, s. 449)
tul (Clauson, 1972, s. 490)
tuma (?)
tuman (Clauson, 1972, s. 507)
tumnu (?)
turna (Clauson, 1972, s. 551)
tutak (Eren, 1999, s. 122)
tuyak (Clauson, 1972, s. 519)
tuz (Clauson, 1972, s. 571)
tükü (?)
tün (Clauson, 1972, s. 513)
uca (Clauson, 1972, s. 20)
ucuz (Clauson, 1972, s. 32)
uç (Clauson, 1972, s. 17)

uç (Clauson, 1972, s. 17)
uç (Clauson, 1972, s. 17)
ud (Clauson, 1972, s. 34)
ulağ: Clauson, ismin türemiş olabilme ihtimali üzerinde
durur (Clauson, 1972, s. 136)
ulu (Clauson, 1972, s. 136)
un (Clauson, 1972, s. 166)
ur (?)
ur (?)
urağut: Clauson, ismin türemiş olma ihtimali üzerinde durur
(Clauson, 1972, s. 218)
uş (Clauson, 1972, s. 240)
uş (Clauson, 1972, s. 240)
uğ (?)
uvu (Clauson, 1972, s. 78)
uya (Clauson, 1972, s. 267)
uyağ (Clauson, 1972, s. 268)
uz (Clauson, 1972, s. 277)
üğ (Clauson, 1972, s. 18)
üğün (Clauson, 1972, s. 28)
ülker (Clauson, 1972, s. 143)
ün (Clauson, 1972, s. 167)
üyez (Clauson, 1972, s. 276)
ya (Clauson, 1972, s. 869)
yabalak (Eren, 1999, s. 441)
yağ (Clauson, 1972, s. 895)
yağı (Clauson, 1972, s. 898)
yağır (Clauson, 1972, s. 905)
yağır (Clauson, 1972, s. 905)
yağma (?)
yağma (?)
yağrın (Clauson, 1972, s. 941)
yalağuz (Clauson, 1972, s. 930)
yalman (Clauson, 1972, 9 s. 36)
yom (Clauson, 1972, s. 933)
yaman (Clauson, 1972, s. 937)
yemdi (Clauson, 1972, s. 935)

yöre (Clauson, 1972, s. 956)

yu (Clauson, 1972, s. 869)
yular (Clauson, 1972, s. 932)
yulduz (Clauson, 1972, s. 922)
yumurtğa: Clauson, ismin türemiş olma ihtimali üzerinde
durur (Clauson, 1972, s. 938)
yurt (Clauson, 1972, s. 958)
yova (Eren, 1999, s. 460-461)
yüce (?)
yük (?)
yük (?)
yün (Clauson, 1972, s. 941)
yürek (Eren, 1999, s. 462)
yüz (Clauson, 1972, s. 982)
yüz (Clauson, 1972, s. 982)
yüz (?)
yüzük (Eren, 1999, s. 462)

Türemiş İsimler

İsimden İsim Yapım Ekiyle Kurulan İsimler

+A

sıp+a (Clauson, 1972, s. 783)

+ç/+Aç

ayrı+ç

yaşı+ç (Clauson, 1972, s. 986)

+AGU/+AVU/+Av/+Ov

alt(ı)+ağu (Güner, 2013, s. 108)

dört+evü (Güner, 2013, s. 108)

on+avu

sekiz+evü

tokus+avu

üç+evü

+AK/+Ah

baş+aķ (Eren, 1999, s. 43)

bard+aķ (Güner, 2013, s. 109)

baş+aķ (Güner, 2013, s. 109)

buķ+aķ (Güner, 2013, s. 109)

buķ+aķ (Güner, 2013, s. 109)

bük(ü)r+ek (Eren, 1999, s. 61)

en+ek (Eren, 1999, s. 135)
eñ+ek (Eren, 1999, s. 135)
in+ek (Eren, 1999, s. 191-192)
kab+aķ (Clauson, 1972, s. 582)
kış(ı)r+aķ (Clauson, 1972, s. 668)
köz+ek (Güner, 2013, s. 109)
oğ(u)l+aķ (Güner, 2013, s. 109)
ov(u)l+aķ (Güner, 2013, s. 109)
sökel+ek (Güner, 2013, s. 109)
taş+aķ (Eren, 1999, s. 396)
tıl+aķ (Clauson, 1972, s. 495)
tuz+aķ (Güner, 2013, s. 109)
yan+aķ (Güner, 2013, s. 109)
yañ+ak (Güner, 2013, s. 109)
yib+ek (Eren, 1999, s. 192)

+An

av(u)l+an/ul+an< oğ(u)l+an (Eren, 1999, s. 304-305)
er+en (Güner, 2013, s. 110)
oğ(u)l+an (Eren, 1999, s. 304-305)

+Ar/+ŞAr

bir+er
dört yüz+er
igirmi bir+er
igirmi iki+er
iki+er
iki yüz+er
min+er
on bir+er
on iki+er
otuz+ar
üç+er
üç yüz+er
yüz+er

+CA/+şA

ala+ca (Güner, 2013, s. 110)
aķ+ça/aķ+çe (Güner, 2013, s. 110)
bar+ça (Güner, 2013, s. 111)

kara+ca (Güner, 2013, s. 110)

kel-dük+çe

kıızıl+ca (Güner, 2013, s. 110)

kilik+çe

ne+çe (Clauson, 1972, s. 775)

ni+şe (Clauson, 1972, s. 775)

sarı+ca (Güner, 2013, s. 110)

+CAK/+şAK

ağur+şak (Clauson, 1972, s. 92)

balta+çak (Güner, 2013, s. 111)

bur+çak (Clauson, 1972, s. 357)

bür+çek (Clauson, 1972, s. 357)

kabur+çak (Güner, 2013, s. 111)

kin+çek (Güner, 2013, s. 111)

kinik+çe

kök+çek

örüm+cek (Güner, 2013, s. 111)

şab+çak (Güner, 2013, s. 111)

+CI/+şI

alan+cı

aş+çı

eb+çi (Clauson, 1972, s. 6)

er+şi (Güner, 2013, s. 112)

il+çi (Güner, 2013, s. 112)

karap+çı

kesi+ci

kulun+cı

kum+cı

kuyun+cı

muştı+çı

ot+çı/ota+çı (Clauson, 1972, s. 44)

şav+çı (Clauson, 1972, s. 785)

tapu+cı (Clauson, 1972, s. 438)

ya+cı

yumuş+çı (Clauson, 1972, s. 939)

+çIK/+çUK

az+a+çık (Güner, 2013, s. 113)

az+cuk (Güner, 2013, s. 113)
 aġar+çuk (Clauson, 1972, s. 92)
 am+cuk (Güner, 2013, s. 114)
 bebe+çük (Güner, 2013, s. 114)
 çağan+çuk
 küçük+cük (Güner, 2013, s. 113)
 ne+çük (Clauson, 1972, s. 775)
 son+çuk
 taġar+çuk (Güner, 2013, s. 114)
 yan+çuk (Güner, 2013, s. 114)
 kıl+çık (Güner, 2013, s. 114)
+çUKAz/+çUKAs
 at+çuķas (Güner, 2013, s. 114)
 az+çuķas (Güner, 2013, s. 114)
 kul+çuķas
 ya+çuġas
+DAm
 er+dem (Güner, 2013, s. 115)
+DAş
 ev+deş (Güner, 2013, s. 115)
 karın+daş (Güner, 2013, s. 116)
 yer+deş (Güner, 2013, s. 116)
 yol+daş (Güner, 2013, s. 116)
+dIrIK/+dUrUK/+tIrIK
 burun+duruķ (Güner, 2013, s. 117)
+GA/+KA/+ħa
 öz+ge (Güner, 2013, s. 117)
+gen/+ken
 yeti+(e)gen (Güner, 2013, s. 118)
+GI/+GU/+KI
 bel+gü (Güner, 2013, s. 118)
 buza+vu (Clauson, 1972, s. 391)
 ey+gü (Güner, 2013, s. 118)
 köz+nü (Clauson, 1972, s. 761)
+(U)K
 çıb+ıķ (Clauson, 1972, s. 395)
 kab+uķ

kara+k (Clauson, 1972, s. 652)
kirpi+ (k) (Clauson, 1972, s. 737-738)
orta+k (Clauson, 1972, s. 205)
top+uğ (Güner, 2013, s. 119)

+(I)l

yaş+ıl (Güner, 2013, s. 120)

+IA

bile (Güner, 2013, s. 120)
bir+le (Güner, 2013, s. 120)
tañ+la (Güner, 2013, s. 120)
tün+le (Güner, 2013, s. 120)

+IIG/+IUG/+II/+IU

añ+lu (Güner, 2013, s. 121)
av+lu (Güner, 2013, s. 121)
bar+lı (Güner, 2013, s. 121)
bar+lu (Güner, 2013, s. 121)
belgü+lü (Güner, 2013, s. 121)
çor+lu (Güner, 2013, s. 121)
dum+lu (Clauson, 1972, s. 506)
el+lig (Clauson, 1972, s. 141)
ev+lü (Güner, 2013, s. 121)
konuğ+lu
körk+lü (Güner, 2013, s. 121)
mal+luğ
meñ+li
muñ+lu (Clauson, 1972, s. 769)
oğur+lu (Güner, 2013, s. 122)
rum+lu
rum+luğ
şu+luv
sürme+lü
şam+lu
şam+luğ
tat+lu (Güner, 2013, s. 122)
tüm+lu (Clauson, 1972, s. 506)
tuz+lu (Clauson, 1972, s. 575)
tür+lü (Clauson, 1972, s. 546)

yama+luḳ
yar+lu
yaş+lu
yok+lu
yük+lü (Güner, 2013, s. 122)
+IIK/+IUK/+IIḫ/+IUḫ
aş+lıḳ (Güner, 2013, s. 124)
balıḳ+lıḳ
bar-maḳ+lıḳ
baş+lıḳ (Güner, 2013, s. 123)
bey+lik
bil+(l)ik (Güner, 2013, s. 124)
çın+lıḳ
çıra+lıḳ (Güner, 2013, s. 124)
en+i+lik (Güner, 2013, s. 124)
ese+lik
ıḡ+lıḳ
isi+lik (Güner, 2013, s. 124)
iz+lik (Güner, 2013, s. 124)
ḳaḳ+lıḳ
ḳav+luḳ
kek+lik (Clauson, 1972, s. 710)
kete+lük/ketü+lük
kez+lik (Clauson, 1972, s. 760)
ḳış+lıḳ (Clauson, 1972, s. 672)
ḳız+lıḳ (Güner, 2013, s. 123)
ḳonuk+luḳ
kön+lük (Güner, 2013, s. 123)
ḳuş+luḳ (Güner, 2013, s. 124)
kül+lük
muştı+luḳ
ne+lük (<ne+gülük?)
ot+luk (Güner, 2013, s. 124)
şaḡ+lıḳ (Clauson, 1972, s. 809)
şaḡ+lıḳ (Güner, 2013, s. 123)
su+luḳ (Clauson, 1972, s. 832)
tar+lıḳ (Güner, 2013, s. 123)

tınç+lık (Güner, 2013, s. 123)
tir+(i(g))+lik (Güner, 2013, s. 123)
ton+luk
tuğ+luk
tur+luk
tuz+luk
tün+lük
ur+luk
uş+lu (Güner, 2013, s. 122)
yağ+lık
yağır+lık
yam+lık
yat+lık
yok+luk
yut+luk
yüzer+lik

+mAn

or+man (Eren, 1999, s. 309)

+(I)n/(U)n

al+ın (Güner, 2013, s. 125)
bod+un (Clauson, 1972, s. 306)
boy+un (Güner, 2013, s. 125)
ot+(u)n (Eren, 1999, s. 304)
öz+en (Clauson, 1972, s. 289)
uz+un (Güner, 2013, s. 125)
üz+en (Clauson, 1972, s. 289)

+(X)nCX

altı+ncı (Güner, 2013, s. 125)
biş+inci (Güner, 2013, s. 125)
dört+üncü (Güner, 2013, s. 126)
iki+nci (Güner, 2013, s. 125)
iki+ndi (????)
on bir+inci
on iki+nci
on+ıncı
seksen+inci
toksan+ıncı

üç+ünci (Güner, 2013, s. 126)
yedi+nci
yigirmi+nci
+rAK/ +rAh
belgü+rek (Güner, 2013, s. 126)
yaman+rağ (Güner, 2013, s. 126)
yavuz+rağ (Güner, 2013, s. 127)
yig+rek
+sAK
şarım+şak (Clauson, 1972, s. 853)
+sIK/+sUK
tan+sık (Güner, 2013, s. 127)
+sul
yok+şul (Güner, 2013, s. 127)
+sIz/+sUz
an+sız (Güner, 2013, s. 128)
köz+süz (Güner, 2013, s. 128)
şakal+sız (Güner, 2013, s. 128)
til+sız (Güner, 2013, s. 128)

+t
ög+(ü)t(?)
öz+(ü)t
yeit<yeg+it
+TI İsimden Zarf Yapım Eki
am+tı (Tekin, 2003, s. 85)
ekin+ti (Tekin, 2003, s. 85)

+tuğ
kol+tuğ (Güner, 2013, s. 129)

Fiilden İsim Yapım Ekiyle Kurulan İsimler

-A
baş-a (Clauson, 1972, s. 371)
çek-e
keç-e (Clauson, 1972, s. 694)
yor-a (Güner, 2013, s. 130)
-Aç
kül-eç (Güner, 2013, s. 130)
küz- eç (?)

-AçAK

kel-eçek (Güner, 2013, s. 130)

tır-acak (Güner, 2013, s. 130)

-AGAn

bar-ağan (Güner, 2013, s. 131)

kel-eken (Güner, 2013, s. 131)

kül-eken

yel-(e)ken: İsmin kökeni çok tartışmalıdır. Eren, ismin kökenini hakkında bir görüş belirtmez (Eren, 1999, s. 449-450).

-AK/-Ah

ay(ı)r-aķ (Güner, 2013, s. 131)

bıç-aķ (Güner, 2013, s. 132)

boğ-ağ (Güner, 2013, s. 131)

boş-aķ (Güner, 2013, s. 131)

bör-ek (Tietze, 2002, s. 311)

dep-ek (Clauson, 1972, s. 438)

ķorķ-aķ (Güner, 2013, s. 131)

köyn-ek (?)

ķuķ-aķ (Güner, 2013, s. 132)

tır-aķ (Clauson, 1972, s. 538)

yuz-aķ/yoz-aķ (?)

-am

tır-am (Güner, 2013, s. 132)

-An

dik-en (Güner, 2013, s. 132)

uķ-an (Güner, 2013, s. 132)

-AnAK

boğ-anaķ (Güner, 2013, s. 133)

dek-(e)nek (Güner, 2013, s. 133)

teg-enek (Güner, 2013, s. 133)

-AsI

key-esi (Güner, 2013, s. 133)

-ç

keven-ç (Güner, 2013, s. 133)

tın-ç (Güner, 2013, s. 133)

-(I/U)ç

kam-çı (Clauson, 1972, s. 626)

-çAK

em-cek (Güner, 2013, s. 134)

salın-cak (Güner, 2013, s. 134)

şalın-cağ (Güner, 2013, s. 134)

yetin-cek (Güner, 2013, s. 134)

-DI/-DU

yak-tu (Güner, 2013, s. 135)

yıp-tı (?)

yuyun-du (Güner, 2013, s. 135)

-(I/U)G/-(I/U)K/(I/U)O)v

ada<otru-ğ (Clauson, 1972, s. 65; Eren, 1999, s. 2)

arı-g (Güner, 2013, s. 135)

bil-üv (Güner, 2013, s. 135)

böl-ük (Clauson, 1972, s. 339)

buşar-ık (Clauson, 1972, s. 374)

çız-uv (Güner, 2013, s. 135)

dılta-k (Clauson, 1972, s. 495)

dol(u)k-uk (Clauson, 1972, s. 496)

ö-k (Clauson, 1972, s. 99)

sili-g/sili-k (Clauson, 1972, s. 826)

tol(u)k-uk/tul(u)k-uk (Clauson, 1972, s. 496)

tuşa-k (Clauson, 1972, s. 562)

yit-ük (Clauson, 1972, s. 889)

yul-uv (Clauson, 1972, s. 925)

-GA/-KA/-ha

bil-ge (Güner, 2013, s. 136)

çekür(t)-ge (Clauson, 1972, s. 415)

ısır-ğa (Güner, 2013, s. 137)

kaşur-ka (Güner, 2013, s. 136)

katır-ğa (?)

kavur-ğa (Güner, 2013, s. 137)

keneş-ke (Güner, 2013, s. 136)

kış-ğa (Güner, 2013, s. 136)

kov-(g)a (Clauson, 1972, s. 583)

köl(i)-ki (Clauson, 1972, s. 718)

sübür-ge (Güner, 2013, s. 137)
yor(ı)-ğa (Clauson, 1972, s. 964)
yor-ka (?)

-GAç/-KAç

ağın-ğaç (Güner, 2013, s. 137)
kıs-ğaç (Güner, 2013, s. 137)
kış-kaç (Güner, 2013, s. 137)
oltur-kaç (Güner, 2013, s. 137)

-GAK

biz-gek (Güner, 2013, s. 137)
buc-(g)ağ (Clauson, 1972, s. 294)
dirs-(g)ek (Clauson, 1972, s. 553)
eş-(g)ek (Clauson, 1972, s. 260)
in-(g)ek (Clauson, 1972, s. 184)
kür(i)-(g)ek (Clauson, 1972, s. 743)
saç-(g)ağ (Clauson, 1972, s. 796)
tam-(g)ağ (Clauson, 1972, s. 505)
tobal-(g)ağ (Clauson, 1972, s. 441)
tuğ-ğa(k) (Clauson, 1972, s. 453)
yap(u)r-(g)ağ (Clauson, 1972, s. 880)

-GAn/-KAn/-An

çat-(g)an (?)
kaz-(g)an (Clauson, 1972, s. 682)
ketür-(g)en
köç-ken (Güner, 2013, s. 137)
kömül-gen (Güner, 2013, s. 137)
kör-(g)en
kuşur-ğan (Güner, 2013, s. 138)
o-ğan/u-ğan (Güner, 2013, s. 138)
or-ğan (Güner, 2013, s. 138)
şarınç-kan (Clauson, 1972, s. 845-846)
şıç-ğan (Güner, 2013, s. 138)
tur-ğan
urul-ğan
uy-ğan (Clauson, 1972, s. 38)
yal-ğan (Clauson, 1972, s. 926)
yarat-ğan (Güner, 2013, s. 138)

yigin<yeg-gen (Clauson, 1972, s. 913)

yor-ğan (Clauson, 1972, s. 906)

yum-(g)aķ (Clauson, 1972, s. 936)

-GI/-GU/-KI/-KU/-vU/-v

baķa-vu (Clauson, 1972, s. 314)

beze-vü (Güner, 2013, s. 139)

bıç-ķu (Güner, 2013, s. 138)

bil-gü

bile-vü (Güner, 2013, s. 138)

demre-gü (Clauson, 1972, s. 509)

der-gü (Clauson, 1972, s. 544)

dir-gi (Clauson, 1972, s. 544)

il-gü (Güner, 2013, s. 139)

ker-ki (Güner, 2013, s. 138)

ker-kü (Güner, 2013, s. 138)

kes-ki (Güner, 2013, s. 138)

kesü-vü (Güner, 2013, s. 139)

ķoņra-vu (Güner, 2013, s. 138)

ķus-ķu (Güner, 2013, s. 139)

küye-vü (Clauson, 1972, s. 703)

namazla- ğu (Güner, 2013, s. 139)

ör-kü (?)

sev-gü (Güner, 2013, s. 139)

sıbız-ĝı (Clauson, 1972, s. 794)

şıbız-ĝı (Clauson, 1972, s. 794)

uy-ķu

ül-kü (Güner, 2013, s. 139)

ütür- ğü (Güner, 2013, s. 139)

yıl-ķı (Clauson, 1972, s. 925)

-GIç/-GUç/-Kıç/-KUç/-vUç

dep-küç (?)

ör-güç (Güner, 2013, s. 140)

tep-keç (?)

-GUK

iş-kik (?)

-GIñ/-GUñ/-Kıñ/-KUñ/-ħIn/-ħUn

az-ĝun (Güner, 2013, s. 140)

el-gin (Clauson, 1972, s. 928)
sep-kün (Güner, 2013, s. 141)
sıb-kun
sümül-gün
taş-kun (Güner, 2013, s. 141)
tiz-gin (Güner, 2013, s. 141)
tuṭ-kun (Güner, 2013, s. 140)

-I/-U

acı-(g) (Clauson, 1972, s. 21)
al-u(?)
arı-(g) (Clauson, 1972, s. 213)
aş(ı)n-u (Clauson, 1972, s. 264)
ay(ı)r-ı (Clauson, 1972, s. 63-64)
bil-i (Güner, 2013, s. 141)
biş-i
bit-i
bus-u (Güner, 2013, s. 141)
bus-u (Güner, 2013, s. 141)
çer-i (Clauson, 1972, s. 428)
ige-(k)
is-i
kap-u (Güner, 2013, s. 141)
kar(ı)ş-u (Clauson, 1972, s. 664)
kaṭ-ı (Güner, 2013, s. 141)
kaṭ-ı (Güner, 2013, s. 141)
kaṭ-ı (?)
köp(ü)r-ü (Clauson, 1972, s. 690)
kur-u (Clauson, 1972, s. 652)
kuy-u (Clauson, 1972, s. 598)
ölç-i
öl-ü (Güner, 2013, s. 141)
ört-ü (Güner, 2013, s. 141)
ör-ü
ör-ü
şası-(g)
şığza-(g)
sil-i (Clauson, 1972, s. 826)

süçi-(g) (Clauson, 1972, s. 796)
sür-ü (Güner, 2013, s. 141)
tağ-ı (Clauson, 1972, s. 466)
tağ-ı (Clauson, 1972, s. 466)
tap-u (Güner, 2013, s. 141)
tarı-(g) (Clauson, 1972, s. 537)
tart-u (Güner, 2013, s. 141)
tir-i (Clauson, 1972, s. 543)
toğ(u)r-u (Clauson, 1972, s. 473)
törp(i)-i (Clauson, 1972, s. 533)
ül(e)-ü
yak(ı)ş-ı
yama-(g)
yaş(ş)-ı
yaz-u (Güner, 2013, s. 141)
yaz-u
yit-i

-ICI/-UCI/-GUÇI

bar-ıcı
bir-ici
çor-ıcı
kel-ici
kid-ici
tur-ıcı
ur-ucı

-(I/U)K/-(I/U)h

abra-k
aç-uk (Güner, 2013, s. 143)
ağla-k (Clauson, 1972, s. 84)
ağru-k (Clauson, 1972, s. 90)
akru-k (Clauson, 1972, s. 90)
akşa-k (Güner, 2013, s. 143)
ala-k (Güner, 2013, s. 145)
anu-k (Güner, 2013, s. 143)
art-uk
ayla-k
ayr-uk (Güner, 2013, s. 143)

ay-uk (Güner, 2013, s. 143)
bağırşa-k (Clauson, 1972, s. 319)
bat-uk (Güner, 2013, s. 146)
bert-ük (Güner, 2013, s. 145)
beze-k (Güner, 2013, s. 146)
bir-iş-ik (Güner, 2013, s. 145)
biti-k (Güner, 1972, s. 303)
boz-uk (Clauson, 1972, s. 390)
buç-uk (Güner, 2013, s. 143)
buy(u)r-uk (Clauson, 1972, s. 387)
çal-ık (Güner, 2013, s. 143)
çapa-k (Clauson, 1972, s. 418)
çek-üç<çek-ük (Clauson, 1972, s. 415)
çekirde-k
çık(ı)r-ık
çır-la-k (Güner, 2013, s. 146)
çır-la-k (Güner, 2013, s. 146)
çüpre-k
çürü-k
del-ük (Clauson, 1972, s. 498)
dile-k (Güner, 2013, s. 145)
düdü-k (Clauson, 1972, s. 455)
eksü-k (Güner, 2013, s. 143)
ele-k (Güner, 2013, s. 145)
emge-k (Güner, 2013, s. 145)
erse-k (Güner, 2013, s. 144)
esrü-k (Güner, 2013, s. 144)
ırğa-k (Güner, 2013, s. 144)
ış-ık (Güner, 2013, s. 146)
il-ik (Güner, 2013, s. 145)
kaşu-k (Clauson, 1972, s. 671)
katı-k (Güner, 2013, s. 146)
kav-uk (Clauson, 1972, s. 576)
kaz-ık (Clauson, 1972, s. 682)
kaz-ık (Clauson, 1972, s. 682)
ked-ük (Güner, 2013, s. 146)
ker(g)e-k (Clauson, 1972, s. 742)

kert-ük (Clauson, 1972, s. 739)
kes-ük (Clauson, 1972, s. 749)
ket-ik (Güner, 2013, s. 146)
ket-ük (Güner, 2013, s. 146)
kevre-k (Clauson, 1972, s. 690)
kıl-ık(Clauson, 1972, s. 620)
kirpi-k (Güner, 2013, s. 145)
kon-uğ (Clauson, 1972, s. 637)
kovu-ğ (Clauson, 1972, s. 583)
kömüldür-ük (Clauson, 1972, s. 722)
könle-k (Clauson, 1972, s. 732)
köp-ük (Clauson, 1972, s. 687)
kör-k (Clauson, 1972, s. 637)
közündür-ük (Clauson, 1972, s. 761)
kura-ğ (Clauson, 1972, s. 653)
kurşa-ğ (Clauson, 1972, s. 657)
kuy(u)r-uğ (Clauson, 1972, s. 604)
künçü-k(Clauson, 1972, s. 728)
küs-ük (?)
ota-ğ (Clauson, 1972, s. 46)
örbe-k/ örpe-k
öt(ü)r-ük (Clauson, 1972, s. 66)
sın-uğ (Clauson, 1972, s. 837)
sid-ük (Güner, 2013, s. 146)
sit-ük (Güner, 2013, s. 146)
şolu-ğ (Güner, 2013, s. 146)
şovu-ğ (Clauson, 1972, s. 808)
söv-ük (Güner, 2013, s. 146)
süm(kür)-ük (Güner, 2013, s. 146)
sün-ük (Güner, 2013, s. 146)
tan(ı)ş-ık (Güner, 2013, s. 145)
tanu-ğ (Güner, 2013, s. 144)
tara-ğ (Güner, 2013, s. 145)
tazla-ğ (Clauson, 1972, s. 576)
tel-ik (Güner, 2013, s. 144)
teti-k (Güner, 2013, s. 144)
tığra-ğ (Clauson, 1972, s. 471)

to-k (Clauson, 1972, s. 464)
tola-k (Güner, 2013, s. 146)
topra-k (Clauson, 1972, s. 443)
töşe-k (Güner, 2013, s. 145)
tut-uk (?)
ula-k (Clauson, 1972, s. 136)
uşa-k (Clauson, 1972, s. 16)
uy-an-uk
yala-k (?)
yar-ık (Güner, 2013, s. 144)
yaru-k (Güner, 2013, s. 144)
yaru-k (Güner, 2013, s. 144)
yaştı-k (Clauson, 1972, s. 967)
yať-uk (Clauson, 1972, s. 887)
yavu-k (?)
yaz-uk (Güner, 2013, s. 145)
yıra-k (Güner, 2013, s. 144)
yirt-uk (Güner, 2013, s. 144)
yo-k (Clauson, 1972, s. 895)
yumşa-k (Güner, 2013, s. 144)
yur-uk (?)
yükse-k (Güner, 2013, s. 145)
yüksü-k (Clauson, 1972, s. 916)
yükür-ük (?)

-(I/U)l

düke-l (Güner, 2013, s. 147)
kız-ıl (Clauson, 1972, s. 683)
şaka-l (Clauson, 1972, s. 808)
sök-el/sük-el (?)
tuğru-l (?)
ur- ul (Güner, 2013, s. 147)

-(I/U)m

bar-ım
düz-üm (Güner, 2013, s. 147)
ina-m
kel-im
şalk-um (Güner, 2013, s. 147)

şıyr-ım (Clauson, 1972, s. 802)
tam(u)z-um (Güner, 2013, s. 147)
üz-üm (Clauson, 1972, s. 288)
yar-ım (Güner, 2013, s. 148)
ye-m (Clauson, 1972, s. 934)
yıl-im (Güner, 2013, s. 148)
yiş-im (Clauson, 1972, s. 982)
yuldur-um (Clauson, 1972, s. 923-924)

-mA

değ-me (Clauson, 1972, s. 482)
dök-me (?)
düg-me (Güner, 2013, s. 149)
ısıt-ma
kıy-ma (Güner, 2013, s. 148)
sür-me (Güner, 2013, s. 148)
süz-me (Güner, 2013, s. 148)
tey-me (Clauson, 1972, s. 482)
tok-ma (Clauson, 1972, s. 476)
tü-me (Güner, 2013, s. 149)

-mAç

bulğa-maç (Güner, 2013, s. 149)
tuṭ-maç (Güner, 2013, s. 149)

-mAK/-mAḥ

ar-mak
art-mak
bar-mak
baş-mak (Clauson, 1972, s. 382)
bil-mak
bir-iş-mek
çaḡ-mak (Clauson, 1972, s. 408)
çol-mak (tola- fiilinden geliyor olabilir)
ey-mek
ır-mak (Güner, 2013, s. 150)
kayraṭ-mak (?)
key-mek (Güner, 2013, s. 150)
kör-mek
kuy-mak (Clauson, 1972, s. 677)

kükre-mek (Clauson, 1972, s. 713)

oşur-mağ (Clauson, 1972, s. 251)

oy-mağ

süt-mek

tanış-mağ (Clauson, 1972, s. 526)

torla-mağ

tök-mek (Clauson, 1972, s. 477)

töv-mek (Güner, 2013, s. 150)

tuğul-mağ (Clauson, 1972, s. 456)

tükür-mek

yaş-mağ

ye-mek

yütür-mek (Clauson, 1972, s. 893)

-mAl

şag-mal (Güner, 2013, s. 150)

yağ-mal

-mAn

az-man (Güner, 2013, s. 151)

bağ-man (Clauson, 1972, s. 305-306)

teyir-men (Clauson, 1972, s. 486)

-mUK

ögrü-mük (Güner, 2013, s. 151)

-mIr+/-mUr

yamğur<yağ-mur (Güner, 2013, s. 151)

kö(y)-mür (Eren, 1999, s. 256)

-(I/U)n

ağ-ın (Güner, 2013, 151)

biç-ın/biç-ın (Güner, 2013, s. 151)

bul-un(Clauson, 1972, s. 342-343)

büt-ün (Clauson, 1972, s. 306)

büt-ün (Clauson, 1972, s. 306)

çık-ın (Güner, 2013, s. 151)

düğ-ün (Güner, 2013, s. 152)

düt-ün (Güner, 2013, s. 152)

eg-in (Clauson, 1972, s. 109)

ek-in (Güner, 2013, s. 152)

iri-n (Clauson, 1972, s. 233)

iy-in (Clauson, 1972, s. 274)
kav-un (Clauson, 1972, s. 220)
kel-in (Güner, 2013, s. 152)
kişe-n (Clauson, 1972, s. 754)
oy-un (Clauson, 1972, s. 274)
tüt-ün (Güner, 2013, s. 152)
yak-ın (Clauson, 1972, s. 904)
yaş-ın (Güner, 2013, s. 152)
yığ-ın (Güner, 2013, s. 152)
-(I/U)r
çuk-ur (Güner, 2013, s. 152)
kış-ır (Clauson, 1972, s. 668)
tam-ar (Clauson, 1972, s. 508)
-(I/U)ş
alk(a)-ış (Clauson, 1972, s. 137)
bak-ış
bir-iş
bol-uş/bul-uş (Güner, 2013, s. 153)
çal-ış (Güner, 2013, s. 152)
in-iş (Güner, 2013, s. 153)
in-iş (Güner, 2013, s. 153)
kar-ış (Clauson, 1972, s. 663)
ker-iş (Clauson, 1972, s. 747)
kir-iş (Güner, 2013 s., 153)
kon-ş1 (Güner, 2013, s. 153)
küre-ş (Güner, 2013, s. 153)
oyna-ş (Güner, 2013, s. 153)
ök-üş/ük-üş (Clauson, 1972, s. 118)
sağ-ış (Güner, 2013, s. 153)
sik-iş (Clauson, 1972, s. 823)
ül(e)-üş (Clauson, 1972, s. 153)
yan(ı)l-ış (Clauson, 1972, s. 951)
yava-ş (Clauson, 1972, s. 880)
yum-uş (Eren, 1999, s. 459)
-(I/U)t
av-ut
bün-üt (?)

çab-uṭ (Clauson, 1972, s. 396)
kavu-t (Clauson, 1972, s. 610)
keç-it (Güner, 2013, s. 154)
keç-üt (Güner, 2013, s. 154)
kuru-ṭ (Güner, 2013, s. 154)
ona-t (Güner, 2013, s. 154)
yoğur-t (Güner, 2013, s. 154)

-(I/U)z

koḡ-uz (Clauson, 1972, s. 619)
yağ-ız (Clauson, 1972, s. 909)
yav-uz (Clauson, 1972, s. 881-882)

İsim-Fiil Ekleri İle Kurulmuş Olanlar

-mA İsim-Fiil Eki ile Kurulmuş Olanlar

kel-me

-mAk İsim-Fiil Eki ile Kurulmuş Olanlar

sev-mek

-mAKIIK/-mAḥIIḥ İsim-Fiil Eki ile Kurulmuş Olanlar

kel-meklik

-ş+ İsim-Fiil Eki ile Kurulmuş Olanlar

menze-ş
min-iş (Güner, 2013, s. 353)
otur-uş (Güner, 2013, s. 354)
şanç-ış (Güner, 2013, s. 354)
ṭur-iş (Güner, 2013, s. 354)
ur-uş (Güner, 2013, s. 354)

Sıfat-Fiil Ekleri İle Kurulmuş Olanlar

-GAn/-Kan/-An Sıfat-Fiil Eki ile Kurulmuş Olanlar

biril-gen
depele-gen

-mIş Sıfat-Fiil Eki ile Kurulmuş Olanlar

biril-miş
kızır-mış
urul-mış

Zarf-Fiil Ekleri İle Kurulmuş Olanlar

-p Zarf-Fiil Eki ile Kurulmuş Olanlar

ṭol-b/ṭul-b/ṭol-p/ṭul-p (Clauson, 1972, s. 492)

-U Zarf-Fiil Eki ile Kurulmuş Olanlar

bis-ü

ditr-ü

Türkçe Kök ve Moğolca Ekli Yapılardan Oluşan İsimler

bay+an (Sertkaya, 2010, s. 196-197)

Farsça İsim ve Türkçe Ekli Yapılardan Oluşan İsimler

firişti+le

gül+lü

kasta+lık

koca+daş

koş+daş

namazla-gu (Güner, 2013, s. 139)

Arapça Nispet Eki ile Kurulanlar

buğday+î

Çekim Ekleri ile İşletilmiş İsimler

+IAr Çokluk Eki

a(ol)+n+lar

I. Tekil Şahıs İyelik Eki +m

ini+m

III. Tekil Şahıs İyelik Eki +I/+U/+sX

yöre+si

Bulunma Eki: +DA

a(ol)+n+da

düş+te

mu+n+da

Ayrılma Eki: +Dan/+dIn

a(ol)+n+dan

ay+dın

Vasıta Eki: +n/+IA/+IAyIn

üst+(ü)n

Yön Gösterme Eki:

+GArI/+GArU/+KArI/+KArU/+ArI/+ArU/+rA

il+gerü

üz(e)+re

yuk+(g)aru

Birleşik İsimler

aķ aygır
aķ az
aķ bars
ancaķ (Clauson, 1972, s. 174)
andavuķ
anıt
aşıngı yıl
atşız b/parmaķ
ay seli
balık bay
barma şuluķ
başıgı kün
baş b/parmaķ
bilezik
bir anca
birin birin
bozğuş
bugün
buğuz
çaķır közlü
çeçe barmaķ
çeker börek
çımaķ (çim+ak*)
degül
deve balık
deve kuş
ıçķur
ılı şu
içton
iki bile
iki boz at
iki min
ikin ikin
iki yılı tay
ilgün
ķaburçaķlı bağa

kara etmek
kara yağız
karaca kaz
karavaş
keldeçi yıl
keşken yıl
kezen kün
kıl kuyruk
kılbarak
kızılca turgay
kirtü söz
kök çüber
kök yolu
közsüz sebek
kumral
kurbaga
kuş kuyruğu
kuzu kulağı
kündüz (?)
küneri
künseli
mengü şu
munat çeker
neden
nelük< ne+gülük
neme
ne üçün
nite
oğlak yıldızı
on kolı
on üç
onın onın
orta b/parmak
öküz almaşı
şag el
şag yağ
şagılmış süt

şarı kavun
şavun keyin
şok barmaq
şonkol
şu tartarı
şu taşı
sürük sırt
süvrücibin
şamğacı/şamağacı
şaşı közlü
şimdi
şiş börek
tan tarı
temir baş
temir boğu
temir kazık
teyirme yüzli
tiyek at
toqşan (Clauson, 1972, s. 473)
tolu ay
tolun ay
tonuq yüzli
tüklü elma
tüngün- tün keçe
ulu anası
ulu azu
yeke kele bu çetük
yetmiş
yubunlu pazarı
yumaq közlü

Pekiştirilmiş İsimler

appaq
düpdüz
kapkara
kıpkızıl
kıpkızıl
kömkök

köpkök
şapşarı
şobşavuk
yapyaşıl
yamyaşıl

Yabancı Dilden Girenler

alçu (tdk.gov.tr 10.11.2018)
alem(tdk.gov.tr 10.11.2018)
amaç(tdk.gov.tr 10.11.2018)
ahşam (Eren, 1999, s. 6)
aman (tdk.gov.tr 06.12.2018)
araba
avrat (tdk.gov.tr 10.11.2018)
avuş
ayna (tdk.gov.tr 10.11.2018)
ayva (Clauson, 1972, s. 268)
baca (tdk.gov.tr 10.11.2018)
bağ (tdk.gov.tr 10.11.2018)
bahşiş (tdk.gov.tr 06.12.2018)
barcın (Clauson, 1972, s. 357)
barş (Clauson, 1972, s. 368)
başlık
batır
bayam (tdk.gov.tr 10.11.2018)
bazara(tdk.gov.tr 10.11.2018)
penir(tdk.gov.tr 10.11.2018)
beyganber(tdk.gov.tr 10.11.2018)
bez(tdk.gov.tr 10.11.2018)
biserek
boza (Tietze, 2002, s. 304)
buğa (Clauson, 1972, s. 312)
burç(Clauson, 1972, s. 771-772)
bürtük (Clauson, 1972, s. 307)
cömert (tdk.gov.tr 12.11.2018)
çeç (Eren, 1999, s. 82)
çara (tdk.gov.tr 12.11.2018)
çaşut (Clauson, 1972, s. 431)

çatır (Clauson, 1972, s. 403)
çeker (tdk.gov.tr 12.11.2018)
çeng (Clauson, 1972, s. 424)
çıban (Clauson, 1972, s. 396)
çıra (Eren, 1999, s. 90)
çirkin (tdk.gov.tr 12.11.2018)
çiyin (Clauson, 1972, s. 402)
çor (Eren, 1999, s. 98)
çömçe (Clauson, 1972, s. 422)
çul (Eren, 1999, s. 101)
çuvalduz (tdk.gov.tr 12.11.2018)
dide (tdk.gov.tr 12.11.2018)
duvar (tdk.gov.tr 12.11.2018)
dümen (Clauson, 1972, s. 507)
erişte (Eren, 1999, s. 137)
esmer (tdk.gov.tr 06.12. 2018)
humma (tdk.gov.tr 06.12.2018)
ışkun (Clauson, 1972, s. 259)
inci (Eren, 1999, s. 190-191)
kağıt (tdk.gov.tr 12.11.2018)
kahbe (tdk.gov.tr 06.12.2018)
kamuğ (Clauson, 1972, s. 627)
kaptan (Clauson, 1972, s. 582)
karavul (Tietze, 2016, s. 123)
kargu (Clauson, 1972, s. 653)
karpuz (tdk.gov.tr 12.11.2018)
kaşun (Clauson, 1972, s. 602)
kazna (tdk.gov.tr 12.11.2018)
kelek (Eren, 1999, s. 228; Steingass, 1944, s. 1008)
kendir (Clauson, 1972, s. 729)
kene (Eren, 1999, s. 230-231)
kent (Eren, 1999, s. 231)
kepçe (Eren, 1999, s. 231)
kerep (Salan, 2012, s. 64)
kervānsērā (tdk.gov.tr 12.11.2018)
keşke (tdk.gov.tr 12.11.2018)
keşür (Clauson, 1972, s. 754)

kete (Eren, 1999, s. 235)
kevür (tdk.gov.tr 12.11.2018)
key (Clauson, 1972, s. 700)
kilim (Eren, 1999, s. 243)
kilit (Eren, 1999, s. 244)
kirdek (Eren, 1999, s. 154)
kişk (Eren, 1999, s. 262)
koç (Eren, 1999, s. 247)
koçkar (Clauson, 1972, s. 592)
koz (tdk.gov.tr 12.11.2018)
köşk (Eren, 1999, s. 262)
kulp (tdk.gov.tr 12.11.2018)
kuma (Eren, 1999, s. 266)
kurguşun (Clauson, 1972, s. 656)
koţuk
külāf
küme (Eren, 1999, s. 274)
lak
leblebü (Eren, 1999, s. 280)
leklek (tdk.gov.tr 12.11.2018)
lor (tdk.gov.tr 12.11.2018)
mamuk (tdk.gov.tr 12.11.2018)
mercimek (tdk.gov.tr 12.11.2018)
meskit (tdk.gov.tr 12.11.2018)
mezdeki
mum (tdk.gov.tr 12.11.2018)
munaţ çeker
müşk (tdk.gov.tr 12.11.2018)
müzd (www.lugatim.com 07.02.2018)
müzdür (Salan, 2012, s. 62)
namaz (tdk.gov.tr 12.11.2018)
naz (tdk.gov.tr 12.11.2018)
nazük (tdk.gov.tr 12.11.2018)
nevruz (tdk.gov.tr 12.11.2018)
oruç (www.lugatim.com 07.12.2018)
öküz (Eren, 1999, s. 314-315)
şakrağ (Clauson, 1972, s. 815)

şamala (Argunşah ve Güner, 2015, 547)
şandal (tdk.gov.tr 12.11.2018)
şarban
semere (www.lugatim.com 07.12.2018)
sultan (www.lugatim.com 07.12.2018)
şakird (tdk.gov.tr 12.11.2018)
şalgam (tdk.gov.tr 12.11.2018)
şār
şeftali (www.lugatim.com 07.12.2018)
şırşa
tamaşa (tdk.gov.tr 12.11.2018)
tamu (tdk.gov.tr 12.11.2018)
tana (Eren, 1999, s. 105)
tayın (Clauson, 1972, s. 569)
tazı
ten
teniz (Clauson, 1972, s. 527)
terazi (tdk.gov.tr 12.11.2018)
terk (Clauson, 1972, s. 542)
ters (Clauson, 1972, s. 553)
tersa (www.nisanyansozluk.com 13.11.2018)
teze (tdk.gov.tr 13.11.2018)
tobra (Eren, 1999, s. 414)
tulban (Eren, 1999, s. 420)
turp (Eren, 1999, s. 419)
tuturgan (Clauson, 1972, s. 460)
tümen (Clauson, 1972, s. 507)
uçar (Golden, 2000, s. 249)
uçmak (Clauson, 1972, s. 257)
veya (<Ar.+Far.) (www.lugatim.com 07.12.2018)
yaknı (Eren, 1999, s. 440)
yalavaç (Clauson, 1972, s. 921)
yek (Clauson, 1972, s. 910)
yet (kubbelatilugati.com 13.11.2018)

3.4.2.1. Alıntı İsim Olma İhtimali Olanlar

alma: İsim, TDK'nin internet ağ sayfasında Türkçe kökenli olarak gösterilmişken (tdk.gov.tr 09.10.2018) Clauson, sözcüğün

yabancı kökenli olduğunu savunur ancak sözcüğün kökeni hakkında verdiği bilgi ise, Indo-European kökenli olabileceğidir (Clauson, 1972, s. 146).

arpa: Gülensoy'un eserinde ve TDK'nin internet ağ sayfasında isim, Türkçe olarak gösterilmiştir (tdk.gov.tr 09.10.2018/ Gülensoy, 2011, s. 79). Clauson, sözcüğün yabancı kökenli olabileceğini ifade eder, köken olarak da Indo-European kökenli olabileceğini ifade eder (Clauson, 1972, s. 198).

bal: TDK'nin internet ağ sayfasında ve Gülensoy'un eserinde Türkçe olarak gösterilmiştir (tdk.gov.tr 09.10.2018/ Gülensoy, 2011, s. 106). Clauson, sözcüğün Indo-European kökenli olabileceğini söyler (Clauson, 1972, s. 330).

beg: Sözcük TDK tarafından Türkçe olarak gösterilmektedir (tdk.gov.tr 09.10.2018). Clauson, ismin Çince ödünçleme bir isim olduğunu savunur (Clauson, 1972, s. 323).

benek: İsim, TDK tarafından Türkçe kökenli olarak gösterilmektedir. (tdk.gov.tr 09.10.2018). Clauson, ismin Farsçadan ödünçleme olabileceği ihtimali üzerinde durmaktadır (Clauson, 1972, s. 350).

borsuk: TDK, ismi Türkçe kökenli vermektedir (tdk.gov.tr 09.10.2018). Clauson,

ismin Toharcadan alıntı olabileceğini söylemektedir (Clauson, 1972, s. 369).

burgu: Clauson, telaffuzunun kesin olmadığını belirttiği ismin ödünçleme olabileceğini söyler. Ancak köken hakkında herhangi bir açıklama vermemektedir (Clauson, 1972, s. 361).

bürçe: Gülensoy, ismin Türkçe olduğunu savunur (Gülensoy, 2011, s. 195). Clauson, ismin Moğolcadan alıntı olduğunu söyler (Clauson, 1972, s. 362).

Çetük: Clauson, ismin alıntı olabileceğini söyler (Clauson, 1972, s. 402).

Çokmar: Clauson, sözcüğün yabancı asıllı olma ihtimali üzerinde durur (Clauson, 1972, s. 422).

Çomak: Clauson, sözcüğün yabancı asıllı olma ihtimali üzerinde durur (Clauson, 1972, s. 422).

Kebes/kepes: Clauson, sözcüğün yabancı kökenli olabileceğini söylemektedir (Clauson, 1972, s. 692).

Kerpiç: Clauson, ismin yabancı kökenli olabileceğini söyler (Clauson, 1972, s. 737).

kırnak: Clauson, ismin Arapçadan alıntı olabileceğini söyler (Clauson, 1972, s. 661).

Köpek: Eren, diğer araştırmacıların ismin yabancı kökenli olduğu savlarını sayarak bunlara eleştiriler getirmiş ancak ismin kökeni ya da morfolojisi için herhangi bir açıklama vermemiştir (Eren, 1999, s. 257-258).

Laçın (?): Eren diğer araştırmacıların görüşlerini sıralamakla birlikte ismin kökenine dair herhangi bir açıklama getirmemiştir (Eren, 1999, s. 277), Clauson ise, Toharca olma ihtimali üzerinde durmuş ancak Toharcada gösterdiği “laçın” ismi “sarp, dik dağ” anlamına gelmektedir (Clauson, 1972, s. 763).

Maçı (?): Clauson, ismin alıntı olduğunu söyler ancak köken hakkında herhangi bir bilgi vermez (Clauson, 1972, s. 765).

Şişek: Eren, ismin kökeninin bilinmediğini ifade eder (Eren, 1999, s. 388-390).

tabcan: Clauson, yabancı kökenli olma ihtimali üzerinde durur (Clauson, 1972, s. 436).

Tebiz: Clauson, sözcüğün alıntı olabileceği ihtimali üzerinde durur (Clauson, 1972, s. 448)

tekne: Clauson, sözcüğün alıntı olma ihtimali olma üzerinde durur (Clauson, 1972, s. 484).

Üyen: Eren, ismin kökeninin açık olmadığını ifade eder (Eren, 1999, s. 425).

Özel İsimler

ābtara

alnak

aş

balқан

başan

becük

bekiş

çandır

çepni

digirmen
kaydan
kımkı
küneri
künseli
menli
mongol
oğuz
sancar
satılmış
sonkur
tacar
taşlak
taşar
tokşuba
turtuç
türk
türkmen
tütel
tütel
yatba
yemek

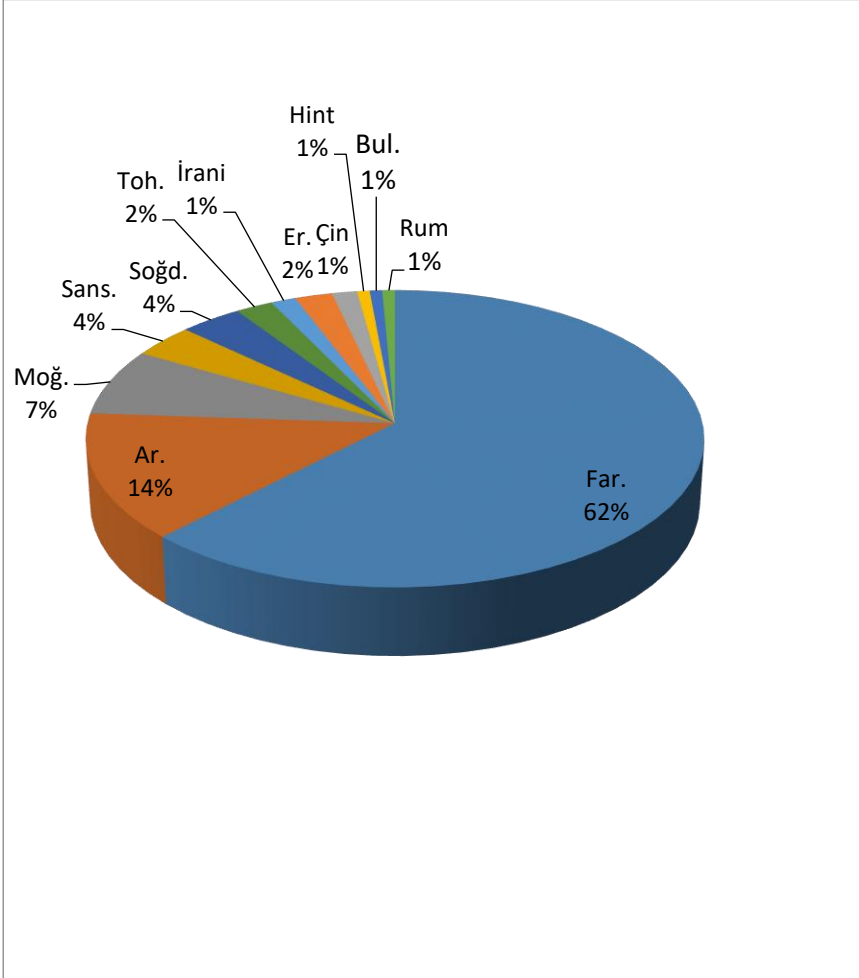
BÖLÜM IV

SONUÇ

İncelenen eserde 1607 isim ve isim soylu (edat, zamir, zarf, bağlaç) madde başı tespit edilmiştir.

Eserde tespit edilen madde başlarının %8.2'si, 150 isim yabancı kökenlidir. Yabancı kökenli isimlerin dağılımına bakılacak olursa 90 Farsça kökenli (*ağ, ağ, alçu, amaç, ayna, ayva, baca, bağ, bahşiş, barş, başlık, bayam, bazara, benir, beyganber, boza, cömert, çeç, çara, çeker, çeng, çıra, çirkin, çiyin, çömçe, çuvalduz, dide, duvar, dümen, erişte, ferman, firişte, ışkun, kağıt, kamuğ, kaptan, karğu, karpuz, kaşun, kazna, kelek, kene, kepçe, kermen, kervanserā, keşke, keşür, kevür, kilim, kilit, kirdek, koca, kocadaş, koşdaş, köşk, köşk, külāf, leklek, lor, mamuk, mercimek, mum, müşk, müzdür, namaz, namāzlağı, naz, nazük, nevrüz, oruç, oruspu, sağrak, şamala, şarban, şeftali, şakird, şalgam, şār, şırşa, tamaşa, tana, tazı, ten, terazi, tersa, teze, tobra, tulban, turb, yakni*), 24 tanesi Arapça kökenli (*'alem, 'avrat, aman, batır, bez, buğa, çaşut, çul, esmer, humma, kahbe, kalem, koz, küme, lağ, leblebü, meskit, mezdeki, munağ çeker, şandal, sultan, terk, veya, yet*), 10 tanesi Moğolca kökenli (*biserek, karavul, koç, koçkar, kuma, kurğuşun, teniz, ters, uçar, tuturğan*), 6 tanesi Sanskritçe kökenli (*araba, burç, çatır, çiyin, kendir, yek*), 4 tanesi Soğdça kökenli (*uçmak, tamu, kent, key*), 3 tanesi Toharca kökenli (*öküz, tümen, dümen* “*Burada şunu ifade etmek gerekir tümen/dümen sözcükleri aynı sözcüğün t->d-değişimi geçirmiş şeklidir bu nedenle Toharca kökenli isimlerin sayısını iki kabul etmek mümkündür.*”), 3 tanesi İranî kökenli (*ağşam, bürtük, yalavaç*), 3 tanesi Ermenice kökenli (*çor, kete, log*), 2 tanesi Çince kökenli (*tayın, inci*), bir tanesi Hintçe (*çıban*), bir tanesi Bulgarca (*avus*), iki tanesi Rumca (*kerep, kulp*). Yabancı kökenli isimlerin kendi aralarındaki oranlarına bakıldığında Farsça %62, Arapça yüzde %14, Moğolca %7, Sanskritçe %4, Soğdça %4 Toharca %2, İranî %1, Ermenice %2, Çince %1 ve Rumca, Hintçe ile Bulgarcanın toplam oranı ise %3'tür. Alıntı isimlerin grafiksel olarak gösterimi ise:

Tablo 1.
Diğer Dillerden Alınan İsimlerin Kendi Aralarındaki Dağılımı

Türkçe kökenli isimlerden 11 tanesi pekiştirme yoluyla kurulmuştur (*appağ, düpdüz, kapkara, kıpkızıl, kıpkızıl, kömkök, köpkök, şapşarı, şobşavuk, yapyaşıl, yamyaşıl*). Burada asıl dikkat çekici unsur ise *kömkök/köpkök* ve *yapyaşıl/yamyaşıl* bu pekiştirmeli isimlerin alternatif yapılarının olduğu gözlemlenmektedir. Bunun

olası nedeni ise, müellifin aynı sözcüğün farklı derleme kaynaklarından derlenmiş olmasıdır.

Ayrıca eserdeki madde başlarının 85 tanesi birleşik yapıdan oluşmaktadır: *aķ aygır, aķ az, aķ bars, ancak, andavuk, anı, aşingı yıl, atşız b/parmak, ay seli, balık bay, barma şuluk, başağı kün, baş b/parmak, bilezik, bozğuş, buğuz, çakır közli, çeçe barmak, çeker börek, çımak/çımık, degül, deve balık, deve kuş, ıçkur, ılı şu, içton, iki bile, iki boz at, iki yılı tay, ilgün, kaburçaklı bağa, kara etmek, kara yağız, karaca kaz, karavaş, keldeçi yıl, kezen kün, kıl kıyruk, kılbaraq, kızılca turgay, kirtü söz, kök çüber, kök yolu, közsüz sebek, kurbaga, kuş kıyruğu, kuzu kulağı, kündüz, küneri, künseli, mengü şu, munaç çeker, nite, oñ kolu, orta b/parmak, öküz almaşı, sağ el, sağ yağ, sağılmış süt, sarı kavun, şavun keyin, şok barmak, şonkol, şu tarıarı, şu taşı, sürük şırt, süvrücibin, şamğacı/şamagacı, şaşı közli, şimdi, şiş börek, şan tarı, temir baş, temir boğu, temir kazık, teyirme yüzli, tiyek at, tonuk yüzli, tüklü elma, tüngün- tün keçe, ulu anası, ulu azu, yeke kele bu çetük, yetmiş, yubunlu pazarı, yumak közli.*

Eserden çıkartılan bir başka sonuç ise, hem söz içi ve söz sonu –g/-g seslerinin korunduğu örneklerle sık rastlanması hem de kimi sözcüklerin –g/-g sesli şekli ile birlikte –g/-g sesi (*sürüg~sürü, şıçgan, şarı, silig~sili*) düşmüş şeklinin verilmiş olmasıdır. Söz içi ve söz sonu –g/-g sesleri ile ilgili duruma bakıldığında bu durum, Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde bulunan ve “olğa-bolğa sorunu” olarak adlandırılan dil hususiyetini andırmaktadır. Keza müellifin eserini oluştururken Kitāb-ı Beylik/Bilik isimli eser dışında hiçbir esere bağlı kalmaksızın derleme yoluyla oluşturduğunu kendi ifadelerinden anlamak mümkündür, zira müellif Kitāb-ı Beylik/Bilik isimli eserden dahi sınırlı sayıda sözcük/isim almıştır. Bu ses hususiyetinin en olası açıklaması ise, kaynak kişilerin farklı coğrafyalardan olmasıdır.

Eserde tespit edilen söz başı t->d- değişimleri Oğuz Türkçesinin Kıpçak Türkçesine olan etkisini göstermektedir. Bilindiği gibi Kıpçak Türkçesi söz başı t- tarafındayken Oğuz Türkçesi d- tarafındadır. Eserde söz başı t->d- değişimi geçirmiş ancak her iki şeklin de yer aldığı tespit edilen örneklerden birkaçı

burada verilmiştir: *temür>dümür (demir), tipi>dipi (tipi, şiddetli soğuk rüzgar), teb/pe> depe (tepe), tumlu>dumlu (soğuk,umlu) vb.*

Türkçe kökenli sözcüklerin telaffuzunun yazımda gösterilmesi konusunda kimi zaman nüshalar arasında farklılık olduğu gözlemlenmektedir:

açuk

V nüshası 2b/7: أَجُق: المفتوح

Okunuşu: açuk: el maftūh

Çeviri: Açık.

D nüshası 3b/15: أَجُق: المفتوح

Çeviri yazı: açuk: el maftūh

Çeviri: Açık.

K nüshası 3b/9: أَجُق: المفتوح

Çeviri yazı: açuk: el maftūh

Çeviri: Açık.

Buçuḳ

V nüshası 8b/22: بُجُق: النصف

Okunuşu: buçuḳ: en nıṣf

Anlamı: Yarım.

D nüshası 13b/2: بُجُق: النصف

Okunuşu: buçuḳ: en nıṣf

Anlamı: Yarım.

Ipar

V nüshası 2b/1: أَبَار: المسك

Okunuşu: ipar: el misk

Anlamı: Misk, güzel koku.

D nüshası 3b/8: إِبَار: المسك

Okunuşu: ipar: el misk

Anlamı: Misk, güzel koku.

K nüshası 3a/16: إِبَار: المسك

Okunuşu: ipar: el misk

Anlamı: Misk, güzel koku.

Dipi

V nüshası 14a/21: دِيبِي: ريح بجي بالتلج

Çeviri yazı: dibi: rīḥ yecī biṣ sellec

Çeviri: Soğuk rüzgar, tipi.

D nüshası 22a/10: دِيبِي: ريح بجي بالتلج

Çeviri yazı: dibi: rīh yecī biş şellec

Çeviri: Soğuk rüzgar, tipi.

K nüshası 23a/8: دِيبِي: رِيح يَجِي بِاللَّيْلِ

Çeviri yazı: dipi: rīh yecī biş şellec

Çeviri: Soğuk rüzgar, tipi.

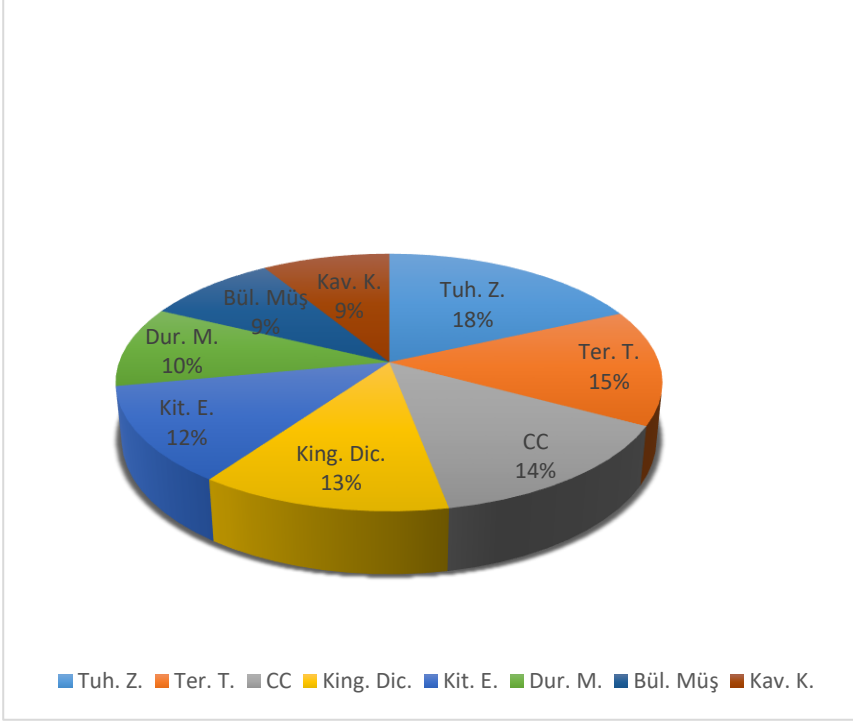
Sözlükler: Sözcük, daha önce incelenmiştir.

Yukarıdaki örneklerde de görüleceği gibi “buçuk” isminde c ve ç ayrımını göstermek için D nüshasında altı üç noktalı cim harfi kullanılmıştır, ayrıca ıpar sözcüğündeki “b” ve “p” seslerini ayırt edici harfler kullanılmıştır. Bunun dışında Türkçe kökenli sözcüklerin okunuşunu göstermek amacıyla V ve D nüshalarında genel olarak harekelendirme sistemine dikkat edilmiştir ancak K nüshasında buna pek özen gösterilmemiştir yine söz konusu sistemin Arapça açıklamalarda düzenli olarak uygulanmadığı da tespit edilmiştir.

Eserdeki iki isimde söz başı t->ç- değişimi tespit edilmiştir: *toğan /çoğan (doğan kuşu)* ve *çolmak (dolanın şey)*. Söz konusu isimlerden *toğan /çoğan*’ın *toğan* isminden –zira eserde ismin *toğan* şekli de mevcuttur- *çolmak* isminin ise *tol-* fiil kökünden geldiği tahmin edilmektedir.

Eserin DLT ile benzerlik oranı %61.9 ortak olan isim sayısı ise, 995’tir. Kıpçak sahasındaki diğer sözlüklerle benzerlik oranı ise %78.59 ortak olan isim sayısı ise 1256’dır. Bu durumda eserin DLT ile benzerlik oranı Kıpçak sahasında yazılmış diğer sözlüklerden daha fazladır. Kıpçak sahasındaki sözlüklerin yukarıdan aşağıya doğru bir benzerlik oranı sıralaması yapıldığında ise şu durum karşımıza çıkmaktadır: Tuh. Z. %58.07, 930 ortak isim, Ter. T. %46.30, 741 ortak isim, CC %45.11, 722 ortak isim, King Dic. %40.86, 654 ortak isim, Kit. E. %38.73, 621 ortak isim, Dur. M. %32.16, 514 ortak isim, Bül. Müş. %28.84, 461 ortak isim, Kav. K. %27.90, 447 ortak isim. Bu durumun grafik hâlinde gösterimi ise aşağıda verilmiştir:

Tablo 2.
Kıpçak Sahasındaki Diğer Sözlüklerin Benzerlik Oranlarının Kendi Aralarındaki Dağılımı

Eserde Şeyh Fahreddin'den derlendiği bilgisi verilen isimler ise; *işkik, koca, köpkök, şalaça* ve *uya*'dır.

Eserindeki malzemeyi güvendiği insanlardan derlediğini ifade eden müellif, Kitāb-ı Beylik/Bilik isimli eserden kimi alıntılar yapmıştır. Alıntılanan ve Kitāb-ı Beylik/Bilik kaydı verilen isimler ise: *başa, bişik, buğra, burunduruk, buzavu, karşı, kışğa, konç, köngül, kulaç, kulak, kurşak, küzen, töşek, uya, yanak, yavlaç, yemiş, yumşak, yumurtğa, yün*'dür.

İncelenen nüshalarda kimi isimlerin bir nüshada yer alıp diğerinde yer almadığı tespit edilmiştir. V nüshasında yer almadığı tespit edilen isimler: *boluş/buluş, бүker, eygir, keçit, kermen, kiş, küçük, küçük, kürtün, men, müzdür, yapıyaşıl, yeke kele bu çetük, yıptı, yipek* D nüshasında yer almayan isimler: *ada, ala, atlu, çırlak,*

degül, ısrâ, ip, ot, şağan, selinçek, semüz, sen, señir, sevgü, sınık, sili, silig/silik sinek, siñir, sövük, suluncu, sunkur, sünjü, sülük, sümük, sümülgün, sünük, süvrücibin, süvü, ten, tuşsak, kaburçaklı bağa, karın, karındaş, kalı, kuma, kotuk, ketüren, yarım, yorka, yaraşa, yazu, yaz, yazu, yüz, yüz, yüz, yüzük, yazuk, yuzak, yaşmak, yaş, yaş, yaşıl, yışık, yuşuk, yaş iken K nüshasında yer almayan isimler ise: eygir, biz, büker, boluş/buluş, tükü, çizuv, çıkmar, sıpa, tuşkun, kuşkun, kuma, köbek, kepek, keçit, küçük, küçük, kermen, kürtün, kiş'tir.

Müellif kimi isimler için eserinde morfolojik bilgiler vermiştir. Eserde morfolojik bilgilerin verildiği isimler: *aç, alak, altağı, alu, andan, anuk, an, appak, artuk, avlu, bar, baş, bek, bertük, biçin, biti vü bitik, boluş/buluş, boşak, bun, busu, bünüt, çala, çırlak, çig, çise, çul, değme, dın, düpdüz, ellig, iç ton, il, it, kaç, kara yağız, karşı, kedük, kendü, ketüren, kilikçe, kören, külâf, küneri, künseli, loğ, namaz, otluk, şarban, siz, şonkol, sonra, şamgacı/şamağacı, şimdi, tapucu, tizgin, tok, tonuz, yaflık, yazu, yem, yet, yetmiş, yorga, yuruk, yuva, yürek.* Bunun yanında ses bilgisinin verildiği isimler de mevcuttur. Tespit edilebilen isimler: *ağız, aguz, ard, ark, başak, başmak, ben, benir, bildirçin, bilevü, biz, bozguş, busu, buş, buşak, buşak, buzavu, çağan, çeri, çıra, çırlak, değme, deke, dıltak, dil, dilkü, diz, dulkuş, dün, dütiün, egin, emgek, erkeç, etik, eygir, ısırga, igne, ip, katır, kavurğa, keçi, kedük, keneşke, ketüren, kiçi, kimse, kin, konru kopuz, kovuk, koz, köbek, kömkök, köpkök, kören, kulaç, kulak, kurguşun, kusgu, kut, kül, küneş, küyevü, mamuk, mercimek, munaş çeker, oğul, olturkaç, organ/urğın, oşuv, öt, sağsağan, şangır, semüz, şıçğan, sidük/sidhük, şol, süci, şamgacı/şamağacı, tatar, tatlu, tazi, temür, tuşkun, tuşurğan, tuyak, ud, uya, uyan/oyan, yapyaşıl, yakni, yakşı, yamğur, yamyaşıl, yanak, yaşıç, yavlaç, yeti, yipek, yigirmi, yumurtga, yuruk'tur.*

Hemen her isimde olmasa dahi kimi isimlerde müellif isimle ilgili lehçe bilgisi vermekte ya da bahsettiği lehçede ismin nasıl söylendiğine dair bilgi vermektedir. Eserde üç farklı lehçeden bahsedilmektedir: Türkmence, Kıpçakça, Toksoba. Türkmence kaydı verilen ya da Türkmence de ismin nasıl olduğuna dair bilgi verilen isimler: *beg, ben, benir, bildirçin, bilevü, buğuz, emgek, etik, kertme, kuşga, kiçi, közsüz, kurguşun, kurt, kusgu, kürt, moynuz, nite,*

şangır, semüz, şıçğan, tıyağ, uyan/oyan, yamğur, yuldurum. Kıpçakça kaydı verilen isimler ise: *ağız, bağacı, bay, buldurın, buğuz, bulun, çeçe barmağ, cıra, demren, eğin, erkek, in, keçe, keçi keme, kerpiç, key, kiçi, küme, küneş, kürt, moynuz, nelük, oğul, orğan/ urgan, şağ el, şarınçkan, semüz, süçi, tokşuba, tıyağ, uyan/oyan, uyağ ve uğ, üzre, yıldı.* Toksoba kaydı ile de sadece tek bir sözcük tespit edilebilmiştir: *oğuv.*

Müellif eserinin girişinde sözcüklerin okunuşunu ayırt etmek (شاق\ح gibi) ve sözcüklerin hangi dilden (Farsça için ف Arapça için ع gibi) oldukları belirtmek amacıyla kısaltmalar kullandığını eserin girişinde belirtmiş olmasına rağmen bahsedilen kısaltmalara eserin sözlük bölümü içerisinde yer alan ve tezde incelenen isim veya isim soylular için kullanılmadığı tespit edilmiştir. Eserde gözlenebildiği kadarıyla ve yukarıda da bahsedildiği gibi Türkçe sözlüklerin okunuşunu göstermek adına hareketlerin hemen hemen istisnasız bir şekilde kullanıldığı saptanmıştır. Sözcüklerin hangi dilden alıntılandığı ise, genel olarak- eğer buna dair bir bilgi var ise- madde başının açıklamasında verilmiştir. Müellif durumu izah etmek adına ya “.... Dilden Türkçeleştirilmiştir” ifadesini kullanmakta ya da açıklamada doğrudan ismin ait olduğu dilin ismini vererek orijinal şeklinin nasıl olduğundan bahsetmektedir.

Eserde birden fazla kez yazılmış olan madde başları vardır. Bunlar göz önüne alındığında eserin isim bakımından söz varlığı zenginliğinin, tespit edilen sayıdan (1607) daha az olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Eserde tekrarlanan madde başlarının sayısı 108’dir. Tekrarlanan madde başları ise: *adağ~ayak, altı~altı, ard~art, biz~biz, tağı~tağı, çörek~çörek, tepe~depe, tipi~dipi, tirek~direk, tepküç~depküç, tütün~dütün, tezek~dezek, tiz~diz, tiken~diken, tüme~düğme, teyme~degme, telik~delük, til~dil, teke~deke, tilkü~dilkü, temir~dümür, tümen~dümen, tün~dün, tın~dın, dede~dede, sitük~sidük, silig~sili, sünük~süvük, sıbızgı~şibızgı, salıncağ~şalıncağ, şoluncan~şolucan, şağır~şangır, tağ~tağ, dulğuk ~tolğuk, dumlu~tumlu, kıpkızıl~kıpkızıl, koş~koş, kış~kış, kışgaç~kışkaç, kağır~kağır, kavluğ~kavluğ, keçüt~keçit, kuma~kuma küçük~küçük, ketik~kedük, kürk~kürk, kişk~köşk, könçek~könçük, ben~men, yapyasıll~yamyasıll, yamdı~yemdü, yanak~yanak, evet~yevet, yigit~yeit*’tir. Bu madde başlarının birden

fazla kez verilmesinin nedenlerine bakıldığında ya tonlulaşmayı (t~d-) göstermek, ya aynı sözcüğün Arapçadaki şad veya sin ile telaffuz edilebileceğini belirtmek (s~ş-), ya aynı sözcüğün alternatifli şekillerinin olabileceğini belirtmek (yab/pyaşıl~yamyaşıl, kömkök~köb/pkök) veyahut herhangi bir ses olayından kaynaklanan farklılaşma sonucu hem eski şekli hem de yeni şekli göstermek (sünük~ süvük, $\eta > g > v$) olduğu gözlemlenmektedir. Ancak bu durumda asıl ilgi çekici nokta ise, müellifin okuyucuya aynı sözcüğün karşılaşımla olasılığı olan bütün şekilleri vermeye çalışmış olmasıdır. Zira bunu kimi kez tek bir madde başı içerisinde “şu lehçede şu şekilde geçer” (Oğul, oğlan Kıpçakça uvul. Bkz. Oğlan maddesi vd.) okuyucuya sunarken kimi zaman da aynı sözcüğün ses değişimi geçirmiş hâllerini farklı madde başlarında okuyucuya sunmaktadır. Söz ettiğimiz ikinci durum da aynı sözcüğün birden fazla kez geçmesine yol açmıştır. Bunun ile birlikte kimi madde başlarında birden fazla isim için tek bir açıklama verilmiş (“biti” ve “bitik” madde başlarının tek bir madde başında birleştirilerek anlamlandırılması gibi) veyahut bir ismin açıklamasında aynı anlama gelen başka bir isim (örneğin “ersek” madde başının açıklamasında aynı anlama gelen “orospu” ve “kahpe” sözcüklerinin verilmesi gibi) de yer almıştır. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda bin altı yüz yedi madde başından tekrarlanan madde başlarının sayısı çıkarıldığında geriye bin beş yüz elli üç farklı madde başı kalmaktadır. Geriye kalan bu sayıya isim ve fiil madde başları altında geçen ve Türkçede kullanılan (Türkçe kökenli veya yabancı kökenli isimler) isimler ile gramer bölümünde konu açıklamalarında geçen örneklerde kullanılan isimler dâhil edildiğinde toplam eserde geçen isim sayısı, 1813’tür.

Tüm eserlerde eksiksiz olarak tespit edilebilen isimler: *et, it, üç, arslan, otuz, ak, öküz, inek, bu, buğak, bir, buz, baş, beş, buğak, buğ, bal, bulut, balık, bile vü birle, balçık, ben, buyruk, tört, temir, sen, şiş, şu, sarı, toprak, toz, taş, tağ, takuk, tuman, kapu, kat, kar, karın, karındaş, kurt, kız, kızıl, kuş, koyun, yağ, yok, yıl, yulduz, yumurtga*. Kıpçak sahasında yazılmış sözlüklerde tespit edilebilen ancak DLT’de yer almayan isimler ise: *altı, ilgerü, alı*’dır. Bu isimleri Swadesh’in listesinde yer alan sözcüklerle karşılaştırmasında ortak olan isimler ise: *et, üç, ak, bulut, bu, bir,*

buz, baş, beş, balık, bile vü birle, ben, tört, sen, şu, şarı, toz, taş, tag, kar, karın, kurt, kızıl, kuş, yağ, yıl, yulduz, yumurtğa'dır. Tespit edilen 51 isimden 29 tanesi Swadesh'in belirlemiş olduğu yüz temel sözcük listesindeki isimlerden oluşmaktadır.

Taramaya esas olan eserlerde bulunmayıp sadece Kİ'de olan isimler ise; *ābțara, ağı, ağırçuk, ak az, akruk, alağ, alinçı, alnak, altağı, aıt, arkağak, aş, aşnu, ata, atın, atsız /parmak, avut, avra, aylağ, ayuk, az, baba, babalağ, bacanağ, bağacı, bağırsağan, balık bay, balkan, barlı, barma şuluk, baş, batıg, batır, bayan, bayar, bazı, becük, bekiş, belük, bezevü, bildirak, bibi, bigit, biker, bil, biltirik, binit, bitek, bitük, büzük, buğ, buğuz, bulnağ, burçalağ, buşarığ, bütür, celber, ci, cica, ciya/çiya, çölken, çeç, çağa, çağıltilağ, çalkın, çandır, çapar, ças, çasut, çeçe barmağ, çemrü, çene, çepni, çevçen, çıkmar, çımağ/çımığ, çırlavuk, çiat/çiet/çiat/çiet, çile, çirkeme, çise, çiyin, çoğan, çoğrat, çomğa, çomğalağ, çorlu, çubur/cubur, çuvu, çüş, deknek, deve balık, dide, dokdok, düden, düpdüz, ellig, erçel, erşi, es, ıg, iki bile, iki yıllı tay, ilek, ilgü, ilgün, inam, inen, kağrak, kaşa, kavluk, kavluk, kaydan, kelek, kemrik, kemürdek, kepçe, kersen, kete, ketelük/ketülük, kevül, keykenek, kezen kün, kılbarağ, kınık, kırtuk, kıt, kikiş, kilikçe, kinçek, kirtü söz, konç, kovu, kovu, kök çüber, kök yolu, kömülgen, könlük, körtül/kürtül, kövek, köz/küz, közek, kulp, kumcı, kuzu kulağı, küme, küneri, künseli, kürtün, küsük, küvelek, laplap, leklek, lırp, loğ, loğ, lor, lorp, mama, memrec, meñgü şu, mertek, mezdeki, mongol, munu, muştucu, or, orğa, ot, oıuv/uıuv, oyuru, ökü, almaşı, örkü, şabçağ, şalaça, şamaş, şandal, şanku, saraça, sepkün, setkik, sıbğun, şobşavuk, şolukın, şorkun, sövlünçü, şu taşı, sütmek, şans, şebşi/şebşeb, taşar, tan tarı, taşlak, tazluk, tebük, tekçek, temir baş, temir boğu, terbes, tersa, teyirme yüzli, tınçlık, toğşuba, toğurçın, tonuk yüzli, torlamağ, tökmek, tölkün/tölkün, tulp, tuma, tumnu, turluk, turtuğ, tuğga, tüklü elma, tütel, tüvür, uçar, ulan, ulu anası, yağır, yağlık, yağma, yakmaç, yaktu, yalağ, yalam, yam, yaşlu, yatba, yatlık, yavşak, yeken, yeke kele bu çetük, yel, yelmük, yelve, yemek, yet, yetincek, yetsiz, yıgruk, yılağ, yıptı, yikü, yon, yorğa, yorun, yovi, yöresi, yubunlu pazarı, yumağ közlü, yuşuk, yüki, yülek, yüz.*

Eserde art damak ı sesi olması gereken kimi isimlerin dışı etin sesi ile yazıldığı tespit edilmiştir. Tespit edilen isimler ise, “*aydın, bun, dan, in, inen, irin, kalkan, ken, men, min, oıun, tan, tansık, teniz, tonuz*’dur.

Caferoğlu yayını ile çalışmamız arasında okuma anlamlandırma farklılıkları bulunmakta bununla birlikte Caferoğlu

yayınında gözden kaçan bazı madde başları tespit edilmiştir. Bunlardan bazılarını örnek teşkil etmesi adına buraya almanın faydalı olduğu kanaatindeyiz: “ır” (şarkı söylemek, şarkı) madde başı Caferoğlu tarafından “sıkılmak” (Caferoğlu, 1932, s. 40) anlamıyla verilmişken “ördek” gibi birçok sözcüğün çevirisi de “bugünkü manasında” (Caferoğlu, 1932, s. 66) açıklaması yapılarak bırakılmış ve Arapça çevirisi birebir verilmemiştir. “ersek” (erkeğe düşkün kadın) benzeri yapılarda Arapça açıklaması çok uzun olduğu ve içerisinde başka isimlere de yer veren açıklamalar Caferoğlu tarafından tek bir sözcük ile karşılanmakta ve Arapça açıklamalarda geçen diğer isimler ayrı madde başları olarak verilmektedir. Bu örneği biraz daha somutlaştıracak olursak:

Bizim açıklamamız;

ersek

V nüshası 3a/10-11, D nüshası 5a/ 3-4, K nüshası 4b/16: أَرْسَكَ: وَيَقَالُ
أَرْسَبَى الْقَحْنَهُ وَ هِيَ مَنْقُولُهُ

Çeviri yazı: ersek: ve yukāl uruspi el kaḥbe ve hiye menkūle

Çeviri: Ersek, azgın kadın ve aynı zamanda oruspu, kaḥpe de denir.

Caferoğlu açıklaması;

Ärsäk: Orospu (Türkm.) (Caferoğlu, 1932, s. 12)

Bizim açıklamamız:

erük

V nüshası 3a/21-23, D nüshası 5b/2-4, K nüshası 5a/15-5b/2: أَرْكُ:
الاجاص و هو مشترك بين الخوخ و القراصيا والبرقوق والمشمش

فاذا أرادو المشمش قالى صرى أَرْكُ يقال للخوخ شفتلو و هى فارسىيه

Çeviri yazı: erük: el icāş ve huve muşterek beynu’l hūh ve’l qarāşīyā
ve’l berkūḵ ve’l mışmış faizā ārādū el mışmış kālā şarı erük yukāl lil
hūh şeftalū ve hiye fārisīyye

Çeviri: Kara erik, erik, şeftali, kayısı ve vişne/kiraz gibi meyveler için ortak bir isimdir ancak kayısı için sarı erik şeftali için ise şeftali sözcüğü kullanılır ve şeftali sözcüğü Farsçadır.

Caferoğlu açıklaması:

Ärük: Erik, sarı erik, şeftali (Caferoğlu, 1932, s. 12)

Yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı üzere Caferoğlu, madde başını tek bir sözcükle açıklamakla yetinmiş ve Arapça açıklamada yer alan diğer isimleri ise ayrı madde başları hâlinde

göstererek bunları da yine müellif tarafından verilen ana madde başına gönderme yaparak eserine almıştır.

Bunun yanında biz çalışmamızda özellikle yuvarlak ünlülerde ince sıradan ya da kalın sıradan mı veya geniş yuvarlak mı dar yuvarlak mı okunacağına karar veremediğimiz durumlarda ihtiyatlı davranıp birden çok şekli vermeye çalıştık ancak Caferoğlu, tek bir şekli göstermiştir. Bu durumu da bir örnekle açıklamak gerekirse:

Bizim okumamız:

örpek

V nüshası 3a/20, D nüshası 5a/15, K nüshası 5a/13-14: أَرْبَك: الشَّعْفَةُ
عَلَى رَأْسِ الرُّمَحِ أَوْ عَلَى هَوَادَى الْجَمَالِ

Çeviri yazı:örpek: eş şa‘fe ‘ala rās er-rumuḥ āv ‘ala huvādī el cemel

Çeviri: Mızrağın başındaki saç veya devenin hörgücündeki kıl/saç.

Sözlükler: DLT: yok; CC: yok; Ter. T: yok; Dur. M: yok; Kav. K: yok; Kit. E: örpek “ürpermiş, keçeleşmiş saç, dağınık saç” (Eminoğlu, 2011, s. 300); Tuh. Z: yok; King Dic: yok; Bül. Müş: yok.

Caferoğlu okuması:

Örpäk: Mızrağın ucundaki tuğ, develerin boynundaki kotaz (Caferoğlu, 1932, s. 66)

Örnekte de görüldüğü gibi biz madde başını ihtiyatla “örbek/örpek/ürbek/ürpek” olarak dört farklı şekilde verdik zira Kit. E. isimli eserde ismin “ürpek” şeklinin olduğu da tespit edilmiş ancak Caferoğlu, sözcüğün geniş yuvarlak sıradan şeklini vermekle yetinmiştir. “Azğun, beçel, bür, busu, baş parmak, baş, bünüt, çürük, şatan, şavun, tazlak, tığrak, koca, yap, yet, yılağ, yevet” gibi kimi madde başlarının ise Caferoğlu yayınında yer almadıkları tespit edilmiştir.

KAYNAKLAR

- Açık, F. (2011), Türkçe öğretimi üzerine yabancı yazarların hazırladığı ders kitaplarında söz dağarcığı ve kültürel unsurlar:“A Practical Grammar of the Turkish Language”,“Turkish Literary Reader” ve “*Gramatika Turetskogo Yazıka*” Örneklerinde. IV. Uluslararası Türkçe Öğretimi Sempozyumu, Muğla.
- Adıgüzel M.S. (2000). Avusturalya’da Türkoloji ve Türkçe öğretimi. *Türk Dili*, 578, Ankara, 143-150.
- Adji, M. (1999). *Türklerin ve büyük bozkırın kadim tarihi* (Z. Bağlan Özer, Çev.). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı,
- Ağakay, M. A. (1964). Pekiştirmeli sıfatlar. *Türk Dili*, 156, 881-883.
- Ağar, M. E. (2006), Türkçe öğretimin tarihçesi. *Journal Human Sciences*, 1-10.
- Akış, İ. Ve Stefan C.A. (2014). Romanya’da Türkçenin dünü bugünü. *Türk Dünyası Araştırmaları*, sayı:209, 101-127.
- Aksan, D. (1998). Türklerde sözlükçülük, bugün Türkiye’de sözlük. *Kebikeç*, 6, 115-118.
- Alagöz, E. (2011). Eski kıpçak Türkçesinde hayvan adları ve kavram alanı. Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Altınkaynak, E. (2008). Deşt-i Kıpçak Balbalları. *Turkish Studies*, 3 (4), 97-119.
- Al-Turk, (2012). Kitābu bulğatu’l-muštāk fī luğati’t-türk we’l-kıfçāk üzerine dil incelemesi. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Argunşah M. (2013). Kitābü’l ef’āl Kıpçakça bir sözlük müdür?. *Bengü Bitig*, Ankara, 101-107.
- Arat, R. R. (1977). *Kıpçak*. İslam Ansiklopedisi. C. VI, 713-716.
- Arat, R. R. (2003). Kutadgu Bilig III Çeviri (8. baskı), Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Argunşah, M. (2004). Kıpçakça Sözlüklerdeki İmla Sorunları, V. *Uluslararası Türk Dil Kurultayı (20-26 Eylül 2004, Ankara) Bildiriler*, C2, 3337-3349.

- Argunşah, M. ve Güner, G. (2015). *Codex Cumanicus*. Ankara: Kesit Yayınları.
- Arkış, C.İ. ve Stedan C.A. (2014). Romanya’da Türkçenin dünü bugünü. *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 209, 101-127.
- Arslan, M. (2012). Tarihî süreçte Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi-öğrenimi çalışmaları, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı 9(2), 167-188.
- Aslanov, B. (1992). *Esireddin ebu hayyan el-endülüsi kitab al-idrak li-lisan al-atrak*, (Elmi Redaktör Prof. Dr. Basuf Aslanov). Bakü: Azərbaycan Devlet Neşriyat Poligrafiya Birliğı.
- Atalay, B. (1945). *Ettuhfet-üz-Zekiyye Fil-Lûgat-it-Türkiyye*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Atalay, B. (1985). *Divanü Lûgat-it- Türk Tercümesi I*. Ankara: Türk Dili Kurumu Yayınları.
- Atalay, B. (1985). *Divanü Lûgat-it- Türk Tercümesi II*. Ankara: Türk Dili Kurumu Yayınları.
- Atalay, B. (1985). *Divanü Lûgat-it- Türk Tercümesi III*. Ankara: Türk Dili Kurumu Yayınları.
- Atalay, B. (1986). *Divanü Lûgat-it- Türk Dizini*. Ankara: Türk Dili Kurumu Yayınları.
- Ateş, E. (2015). XII. ve XIII. Yüzyıllarda güney Kafkasya’da Kıpçaklar.Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ayaz, F. Y. (2015). *Memlükler (1250-1517)*. İstanbul: İSAM Yayınları.
- Aykaç, N. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin genel tarihçesi ve bu alanda kullanılan yöntemler. *Electronic Turkish Studies*, 10(3).
- Ayyubi, N. A. Önemli bir Türkçe sözlük. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 13, 65-101.
- Barın, E. (2010), Yabancılarla Türkçe Öğretimi Amacıyla Yazılan Ecnebilere Mahsus Elifba Kitabı Üzerine, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27 (27), 121-136.
- Barthold, W. (2015). *Uluğ Beg ve zamanı* (İ. Aka, Çev.). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 230.
- Barthold, W. (2017). *Orta Asya Türk tarihi hakkında dersler* (R.H. Özdem, Çev.) Ankara: Türk Tarih Kurumu.

- Baskakov, H. A. (1958). *Karakalpakşa-Ruşşa Sözdik*. Moskova: Jet Tilhem Milliý Sözdikler Memleket Baspası.
- Baskakova, H. A. (1963). *Nogaysko-Ruskiy Slovar*. Moskova: Gosudarstvennoe İzdateletuo İnostrannıx.
- Baskakova, H. A. Vd. (1974). *Karaimsko-Rusko-Polskiy Slovar*. Moskova: Wydawnictwo Russkij Jazyk.
- Baskın, S. (2015), Memlûk dönemi Türkçe sözlüklerinin yapısı. *Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, sayı:1, 23-40.
- Bayniyazov, A. & Bayniyazova, C. (2014), Kazakistan’da Kıpçak sözlükleri ve XVIII-XX. Yüzyıllar arası sözlük çalışmaları. *Bilig*, sayı:71, 81-82.
- Bayraktar, N. (2003), Yabancılar 804ürkçe öğretiminin tarihsel gelişimi, *Dil Dergisi*, 119, 58-71.
- Bazin, L. (1988). Türk dillerinin müşterek tarafları ve temayülleri. *Tarihî Türk Şiveleri*, 15-30.
- Berta, A. (1996). *Devarbale wortbildung im mittelkiptschakisch-türkischen*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.
- Berta, A. (1998). *Kumanların kökeni Macaristan’daki Kumanların erken tarihi*. (E. Ceylan, Çev). Prof. Dr. Kemal Eraslan Armağanı: Bir Türk Dünyası İncelemeleri.
- Biçer, N. (2011). Kıpçak dönemi eserlerinin yabancılar Türkçe öğretimi açısından incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Biçer, N. (2012). Hunlardan günümüze yabancılar Türkçe öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Eğitim Kültür Dergisi*, 1(4),107-133.
- Birol, N. (1991). İbni Battuta çağında Deşt-i Kıpçak ve Türkistan. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Blasing, U. Anadolu saman yığınları hikayesi. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, (2),121-144.
- Blasing, U. (2010). Ordu’daki Çal Kiraz ile Kaşgari’nin Çal Qoy’u Türkçe’nin söz ve kültür tarihine renkli bir gezinti. *Türk Dilleri Araştırmaları*, 20, 35-74.
- Bodrogligeti, A. (1992). Eski Kıpçakça sahasındaki çalışmalar. *Türk Dili*, 175-192.

- Boswell A.B. (1927). “Kıpçak Türkleri”, *The Slavonic Review*, Vol. 6, No. 16 (Jun., 1927), 68-85.
- Caferoğlu, A. (1931), *Kitāb al- İdrāk li-lisān al-Atrāk*. İstanbul: Evkaf Matbaası.
- Clauson G. (1972). *An etymological dictionary of pre-thirteenth-century turkish*. London: Oxford University Press.
- Çakmak, C. (2014), Yabancılarla Türkçe öğretiminin tarihçesine genel bir bakış denemesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü*, cilt:4, sayı:2, 167-182.
- Çelik, H. A. (1986). Ebû Hayyân el-Endelüsî ve tefsirindeki metodu. *Atatürk Üniversitesi İlahiyât Tetkikleri Dergisi*, sayı (7), 187-216.
- Çetin, E. (2012). “Uygurca küçük erkek, Karahanlı Türkçesi çiçalak ve Türkiye Türkçesi serçe parmak sözleri üzerine. *Turkish Studies*, 1217-1227.
- Dankoff, R. & Kelly, J. (1982), *Compendium of the Turkic Dialects, part I*. Cambridge: Harvard University Press.
- Dankoff, R. & Kelly, J. (1984), *Compendium of the Turkic Dialects, part II*. Cambridge: Harvard University Press.
- Dankoff, R. & Kelly, J. (1985), *Compendium of the Turkic Dialects, part III*. Cambridge: Harvard University Press.
- Demirci, J. (1992). Memlûk-Kıpçak edebiyatına katkılar. *Türkoloji Dergisi*, Cilt:10, sayı:1, 131-142.
- Demirci, J. Cumhuriyet’in 80. Yılında Türkiye’de Memlûk-Kıpçak Türkçesi Çalışmaları.
- Develi H. (2002). *Kitâbü’l idrāk*. İslam Ansiklopedisi C. 26, Ankara: TDV.
- Dilaçar, A. (1989). 1612’de Avrupa’da yayımlanan ilk Türkçe gramerin özellikleri. *Belleten*, TDK Yayınları, 197-210.
- Ditters, E. (1984). “The E Structure Of The Masdar-Nounphrase According To ‘Abu Hayyân Al-‘ Andalusî”, *Zeitschrift für Arabische Linguistik*. No. 15, *Studies in the History of Arabic Grammar — Proceedings of the First Symposium on the History of Arabic Grammar, held at Nijmegen, 16–19th April 1984* (1985), pp. 67-79.

- Doerfer, G. (1963). Türkische und Mongolische Elemente im Neupersischen, Band I, Wiesbaden: Franz Steiner Verlag GMBH.
- Doerfer, G. (1967). Türkische und Mongolische Elemente im Neupersischen, Band II, Wiesbaden: Franz Steiner Verlag GMBH.
- Doerfer, G. (1967). Türkische und Mongolische Elemente im Neupersischen, Band III, Wiesbaden: Franz Steiner Verlag GMBH.
- Doerfer, G. (1967). Türkische und Mongolische Elemente im Neupersischen, Band IV, Wiesbaden: Franz Steiner Verlag GMBH.
- Doğan, C. (2014). Harezmi Türkçesi ile Memlük Kıpçak Türkçesi eserlerin karşılaştırmalı gramer denemesi. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Doğan, Y. (2016). Ebû Hayyân el-Endelüsî'nin Kitâbu'l- İdrâk li-lisâni'l-Etrâk Adlı Eserinin Dilbilim Açısından İncelenmesi, *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*, 20, 329-348.
- Durmuş, O. (2003). Karahanlı, Harezmi ve Kıpçak Türkçelerinde Arapça alıntı ögeler. Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Eckmann, J. (1964). Memlük Kıpçakçasının Oğuzcalaşmasına dair. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 12, 35-41.
- Eckmann, J. (1963). The Mamluk-Kipchak Literature. *Central Asiatic Journal*, Vol. 8, No. 4, 304-319.
- Eker, S. (2010). Orhon Yazıtları: İran dilleri ile ilk temaslar ve benzer birkaç öge üzerine. *Orhun Yazıtlarının Bulunuşundan 120 Yıl Sonra Türklük Bilimi ve 21. Yüzyıl Konulu III. Uluslararası Türkiyat Sempozyumu*, 321-332.
- Eminoğlu, E. (2011), *Kitâbü'l-Ef'âl –Kıpçakça satır arası sözlük*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Eren, H. (1998). *Türklük bilimi sözlüğü/yabancı Türkologlar I*. Ankara: TDK.
- Eren, H. (1999). *Türk dilinin etimolojik sözlüğü*. Ankara: Bizim Büro Basımevi, 2. Baskı.
- Eren, H. (2003). Coğrafi adların etimolojik sözlüğü, *TDAY Belleten*. C. II, 171-186.

- Ercilasun, A. B. & Akkoyunlu, Z. (2014). *Dîvânu Lugâti't türk giriş-metin-çeviri-notlar-dizin*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Erdal, M. (1991). Old Turkic Word formation. Wiesbaden: Otto Harrassowitz.
- Erdem Çiçek S. Kıpçak sözlüklerindeki Moğolca unsurlar. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, (1), 49-98.
- Erners, R. (1999), *Arabic Grammars of Turkic The Arabic Linguistic Model Applied to Foreign Languages & Translation of 'Abū Ḥayyān al- 'Andalusī's Kitāb al- 'drāk li- Lisān al- 'Atrāk*, Leiden-Boston. Köln: Brill.
- Fazlullah, R. (2013). *Cāmiu't-Tevārih* (İ. Aka, M. Ersan, A. Hesamipour Khelejani, Çev.). , Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları, IV/A-2-1.1. Dizi, Sayı 7.
- Gabain, A. V. (1998). Codex Cumanicus' un dili. *Tarihî Türk Şiveleri*. Ankara, 67-109.
- Golden, P. B. (1984). Cumanica I: The Qipchaqs in Georgia. *Archivum Eurasiae Medii Aevi* 4, 45-87.
- Golden, P. B. (1992). *An Introduction to the History of the Turkic Peoples Ethnogenesis and State-Formation in Medieval and Early Modern Eurasia and the Middle East*. Wiesbaden: Otto Harrassowitz.
- Golden, P. B. (1995). The Days of the Week in Turkic: Notes on the Cumano-Qıpcaq Pattern, *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hung. Tomus XLVIII* (3), 363-375.
- Golden, P. B. (1995). Cumanica IV: The Tribes of the Cumano-Qipchaqs. *Archivum Eurasiae Medii Aevi* 9, 99-122.
- Golden, P. B. (2006). Cumanica V: The Basmls and Qipchaqs. *Archivum Eurasiae Medii Aevi*. Vol. 15, 101-118.
- Golden, P. B. (1998). Religion among the Qıpçaqs of Medieval Eurasia. *Central Asiatic Journal*, Vol.42, No. 2, 180-237.
- Golden, P. B. (2000). *The King's Dictionary*. Leiden-Boston-Köln: Brill.
- Golden, P.B. (2002). *Kıpçak kabileleri üzerine notlar: Kimekler ve Yemekler* (ed. H. Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca). Yeni Türkiye Yayınları, C2, Ankara, 757-766.

- Golden, P. B. (2011). Studies on the peoples and cultures of the Eurasian Steppes(ed: Catalin Hriban). Romania: Editura Academi.
- Golden, P. B. (2014). “*Qıpcaq*”, *Turcology and Linguistics* (Ed: Nurettin Demir, Bırsel Karakoç, Astrid Menz). Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 183-202.
- Göçer, A. Ve Moğul, S. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış. *Turkish Studies, Volume, 6/3*, 797-810.
- Göçer, A., Tabak, A. G. G., ve Coşkun, A. (2012). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kaynakçası. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (32), 73-126.
- Gökbel, A. (2002). *Kıpçaklar ve Kumanlar* (ed. H. Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca). Ankara:Yeni Türkiye Yayınları, C2, 729-756.
- Görgün, T. (2017). *Ebü Hayyân el-Endelüsi, Ebü Hayyân el-Endelüsi Nedir, Anlamı Hakkında Bilgi*, Diyanet İslam Ansiklopedisi.
- Grigoreviç Agacanov, S. (2002). *Oğuzlar* (Çev: Ekber N. Necef, Ahmet Annaberdiyev). İstanbul: Selenge Yayınları.
- Grönbech, K. (1942), *Komanisches Wörterbuch*. Kopenhagen: Einar Munksgaard.
- Gül, B. (2006). Almanya’da Türkoloji çalışmaları, *TürkBilig*, 4, 56-117.
- Gülensoy, T. (2011). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe sözcüklerin köken bilgisi sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2. Baskı.
- Gülsevin, G. (2008). Türkiye Türkçesi Ağızlarında Kıpçakça Denilen Unsurlar Üzerine 2: (Ç>Ş Değişmesi). *Turkish Studies*, 3(3), 378-387.
- Güner, G. (2010). Kıpçak Türkçesindeki meslek adları üzerine içerik ve yapı bakımından bir sınıflandırma denemesi. *Turkish Studies*, 5(3),1416-1448.
- Güner, G. (2012). The king’s dictionary: the Rasûlid Hexaglot üzerine düşünceler. *Dil Araştırmaları*, 10, 141-150.

- Güner, G. (2013). *Kıpçak Türkçesi grameri*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Güner, G. (2018). Memlük-Kıpçak sözlük ve gramerlerinde kişi adları. *Dil Araştırmaları, Güz 23*, 103-122.
- Güner, N. (2013), Kadınla ilgili eski Türkçe bir kelime: Uragut. *Turkish Studies, Volume 8/9 Summer*, Ankara, 2659-2669.
- Halasi-Kun, T. (1976). Unidentified medieval settlements in Southeastern Hungary: Bozvar, Castellum Cikovasarhely. *Castrum Cseri, and Sugya*, 137-153.
- Halası-Kun, T. (2012), “Kıpçak Türkçesi Filolojisi X: Et-Tuhfe ve Onun Müellifi, (M. Salan, Çev.). *Dil Araştırmaları, 11, Güz*, 185-195.
- Halperin, C.J. (2018). *The Kipchak connection the Ilkhans, the Mamluks and Ayn Jalut*. Cambridge University Press, 229-245.
- İnan, A. (1953). XIII.-XV. Yüzyıllarda Mısır’da Oğuz-Türkmen ve Kıpçak Lehçeleri ve” Halis Türkçe. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten, sayı 1*, 53-71.
- İpek, B. (2016). Türkiye Türkçesinde sözcük türleriyle yapılan pekiştirme. *Karadeniz, 32*, 145-156.
- İzbudak, V. (1989) *El-İdrāk Haşiyesi*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 27, (2. Bs.).
- Kafalı, M. (2011). Dest-i Kıpçak ve Cuci ulusu. *Tarih Dergisi/ Turkish Journal of History, 25*, 179-188.
- Kafes, M. (1994). *Ebû hayyân*. İslam Ansiklopedisi, İstanbul: TDV c10, 152-157.
- Kafes, M. (1994). Ebû hayyân el el-endelûsi’nin hayatı ve el-bahru’l-muhit isimli tefsirindeki metodu. Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Kafesoğlu, İ. (1958). *Türkmen adı, manası ve mahiyeti*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Kahriman, R., Dağtaş, A., Çapoğlu, E., ve Ateşal, Z. (2013). Yabancılar Türkçe Öğretimi Kaynakçası. *TÜRK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi, 1(1)*, 80-132.

- Karahan, A. (2006). Memlûk-Kıpçak Türkçesi sözcük varlığı: yansıma fiiller üzerine bir inceleme. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, sayı 20, 105-124.
- Karahan, A. (2008). Et-Tuhfetu'z-Zekiyye Fi'l-Lugati't-Türkiyye'de alet isimleri. *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Öğrenci Kongresi*, 51-62.
- Karakaya, M. (2010). Tarihi kıpçak metinlerinde dini terminoloji. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Karaşlar, M. S. (2012), Dīvānu Luġāti't-Türk'teki Oğuzca eylemlerin eski kıpçak Türkçesindeki görünümü, *JASSS, Volume 5*, 121-132.
- Kasapoğlu Çengel, H. (2012). Ermeni harfli Kıpçak Türkçesi. *Dil Araştırmaları*, 10, 17-81.
- Kayapınar, A. (2002). *Kumanlar ve ikinci Bulgar devleti* (ed. H. Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, C 2, 810-819.
- Kaymaz, Z. Kitâbul'l İdrâk'li-Lisani'l Etrâk'e Eklèmeler. *X. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirileri*, 28 Eylül-1 Ekim 2015 Saraybosna.
- Kaymaz, Z. (2016). Kitâb-ı Beylik nasıl bir eserdi?. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, sayı 55, 149-157.
- Kaymaz, Z. *Kitâbul'l İdrâk'li-Lisani'l Etrâk hakkında bazı notlar* (Ed: Bilgehan Atsız Gökdag, Nazım Muradov). Ankara: Prof. Dr. Tofiq Hacıyev Türklük Biliminde Bir Ömür, Akçağ Yayınları.
- Kaymaz, Z. (2017). *Kitâbul'l İdrâk'li-Lisani'l Etrâk eserinin Kahire nüshası üzerine mülâhazalar*. Kazguu Üniversitesi.
- Keleş, B. (2002). *Memlûkler döneminde idarî yapı* (ed. H. Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, C 5, 309-319.
- Keleş, B. (2002). *Memlûkler döneminde sosyal yapı. Türkler* (ed. H. Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, C 5, 394-398.
- Keleş, B. (2002). *Memlûklerde ticaret. Türkler*. (ed. H. Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, C 5, 431-445.

- Kıldıroğlu, M. About Çortan/Çorton/Curtan/Cordan/Jertan/Şortan/Yortan Yordan Kipchaks Clan of Kypchaks. *Belgü, sayı (2)*, s. 123-136.
- Kıldıroğlu, M. (2013). *Kırgızlar ve Kıpçaklar IX. Asrın ikinci yarısından XVI. Asra kadar Kırgızlar ve Kıpçakların etno-siyasi ilişkileri*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları, IV/A-1.1. Dizi, Sayı 14.
- Kılıç, A. (2007). Türkçe-Farsça manzum sözlüklerden tuhfe-i vehbî (metin), *Turkish Studies, 1*, 410-475.
- Kılıçarslan, M., & Kahya, H. (2009). Yunanca–Osmanlıca/Karamanlıca bir sözlük: Leksikon Ellinoturkikon. *Electronic Turkish Studies, 4(4)*, 725-742.
- Kızıltoprak, S. (2002). *Memlûk sistemi* (ed. H. Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, C 5, 320-336.
- Klyashtorny, S.G. (2013). “Polovets Problemi (II): Kıpçaklar, Kumanlar ve Polovetsler”, (C. ÇAKMAK, Çev.), *Türk Kültürü*, 175-180.
- Koç, K. Vd. (2007), *Türkçe-Kazakça Sözdik*, Almatı:
- Kononov, A.N. (2015). Kıpçak, Kuman, Kumuk kavim adlarının etimolojisi üzerine. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyatı Dergisi, 10*, 518-526.
- Koprıman, K. Y. (1992). *Mısır Memlûkleri (1250-1517)* (ed. H. Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, C 5, 166-216.
- Korkmaz, A. (2014). 11. ve 14. Yüzyıllar arasında Doğu Avrupa’da bir Türk kavmi: Kuman-Kıpçaklar. Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Kortantamer, S. (2002). *Memlûk Toplumunda Kadın*. (ed. H. Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, C 5, 394-398.
- Kumekov, B.E. (2001). XII-XIII. Asrın Başında Batı Deşt-i Kıpçak’taki Kıpçak Boy Birliklerinin Etnonimleri Hakkında (M. Kıldıroğlu, Ç. Samudinov, Çev.). *KTMU Sosyal Bilimler Dergisi, Bişkek, sayı 1*, 380-395.

- Kumekov, B. (2002). *Kimekler* (ed. H. Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, C2, 767-775.
- Kumekov, B. (2002). *Kıpçak Hanlığı* (ed. H. Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, C 2, 776-784.
- Kun, T. H. (2018). Philologica I. *DTCF Dergisi*, 5(1).
- Kun, T. H. (2018). Philologica II. *DTCF Dergisi*, 7(2).
- Kun, T. H. (2018). Philologica III. Kazan Türkçesine ait dil yadigârları. *DTCF Dergisi*, 7(4).
- Kurat, A.N. (1972). *IV – XVIII. Yüzyıllarda karadeniz kuzeyindeki türk kavimleri ve devletleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Kut, A. T. (1972). Türkçe yazma eserler katalogları repertuarı. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, sayı 20, 183-240.
- Mansuroğlu, M. (1988). *Ebü Hayyân*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Ansiklopedisi.
- Meydan Larousse (1971). *Ebü Hayyân*. C4, İstanbul.
- Muktar, C. (1986). İslamda sözlük çalışmaları. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı:4, 331-360.
- Nalcıoğlu, A. U. (2002). Avusturyalı orientalist Hammer-Purgstall'da Osmanlı şiiri. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 138-143.
- Nazlı, M. (2012). El-kavâninü'l külliye li-zalati'l –lugâtit türkiyye'de fiillerin incelenmesi ve eski anadolu Türkçesi ile kıyaslanması. Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Osmanbegoviç-Bakşıç, S., & Arslan, M. (2014). Yabancı dil öğretim aracı olarak Saraybosna Gazi Husrev Bey Kütüphanesi'ndeki Türkçe-Boşnakça sözlükler. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, XIV/2, 1-16.
- Ögel, B. (2010). *Türk mitolojisi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 5. Baskı.
- Ölmez, M. (1994). Türk dillerinin sözlükleri ve türk sözlükçülüğü. *Uygulamalı Dilbilim Açısından Türkçenin Görünümü*, 88-100.
- Ölmez, M. (1998). Dosya: tarihi türk dillerinin sözlükleri. *Kebikeç*, sayı 6, 109-110.

- Ölmez, M. (2013). Ermenice torun'un türkçesi var mıydı?. *Derin Tarih, Haziran 2013, 15*, 88-89.
- Öner, M. (2013). *Bugünkü Kıpçak Türkçesi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2. Baskı.
- Öner, M. (2018). Bugünkü Kıpçak Türkçesi ortak söz varlığı denemesi. *Belleten, 77*.
- Öner, M. (2015). *Kazan-Tatar Türkçesi sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özçelik, S. (2012). “m, p, r, s Ünsüzleriyle yapılan pekiştirme ve kuralları üzerine. *Belleten, 29-42*.
- Özgür C. (2003). Kıpçakça yazılmış eserlerde Türkmençe (Oğuzca) unsurlar. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, 30*, 349-357.
- Özgür, C. (2009), Kıpçak sahasına ait sözlük ve kaynaklarda at ve atçılıkla ilgili terminoloji. *Turkish Studies, Volume 4/4 Summer*, 890-905.
- Özgür, C. (2012). “Kıpçak türkçesi ile yazılmış Kitâbü'l Havl'ın yazmalarında karışık dil özelliklerinin görünümü. *Turkish Studies, sayı 7(1)*, 1781-1792.
- Özşahin, M. (2013). Kıpçak söz varlığında mevsimler. *Electronic Turkish Studies, sayı 8(4)*, 1187-1196.
- Özyetgin, A. M. (2001), Türk ad bilimine malzemeler: Kitâbu'l-İdrâk li Lisâni'l-Etrâk'te kişi adları. *Bilig, 19*, 21-29.
- Özyetgin, A. M. (2001), *Ebû Hayyân Kitâbu'l İdrâk li Lisâni'l Etrâk Fiil: Tarihî-karşılaştırmalı bir gramer ve sözlük denemesi*. Ankara: Köksav.
- Özyetgin, A. M. (2003), 14. Yüzyılda ünlü arap filolog Ebû Hayyân'ın bilgisi dâhilindeki türk dünyası. *Türkoloji Dergisi, XVI, 2*, 35- 51.
- Parlak, O. (2006). Ebû hayyân el-Endelusi'nin hayatı ve İrtişâfu'd-Darab Min Lisâni'l Arab adlı esrinin tahlili. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Pekacar, Ç. (2011). *Kumuk Türkçesi sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Pritsak, O. (1988). *Kıpçakça* (M. Akalın, Çev.). Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay: 73, Seri: IV, Sayı A.21, 111-122.

- Räsänen, M. (1969). Versuch Eines Etymologischen Wörterbuchs Der Türkssprachen, Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
- Safran, M. (1989). Yaşadıkları sahalarda yazılan lügatlara göre Kuman Kıpçaklar'da siyasi, iktisadi, sosyal ve kültürel yaşayış. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Safran, M. (2002). *Kuman/Kıpçaklar* (ed. H. Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, C 2, 785-792.
- Salan, M. (2010). Et- tuhfetü'z zekiyye fi'l-lugati't türkiyye'de fiil. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Salan, M. (2012). Kitabü'l İdrak li Lisâni'l-Etrâk'te alıntı kelimeler. *Gazi Türkiyat*, s. 53-66.
- Schütz, E. (2014). Kıpçak dillerindeki ön ses d- üzerine düşünceler (M. Salan, Çev.). *Dil Araştırmaları*, sayı 15, 245-257.
- Sertkaya, O. F. (2010). Kelime dağarcığımızdan: Bay, Bayan, Bayın ve Sayın kelimeleri üzerine. *Türk Dili, Dil ve Edebiyat Dergisi*, (705), 195-203.
- Seynov, C. C. M. (1994). *KırımskoTatarsko- Ruskiy Slovar*. Ternopoli: Smnviı.
- Sobernheim, M. (1987). *Memlükler*. MEB: İslam Ansiklopedisi, 689-692.
- Steingass, F. (1998). A Comprehensive Persian-English Dictionary, Beirut: Librarie du Liban.
- Şahin, İ. (2015). Türk dilinde renk adı +man sistemi ve {man} ekinin kökenine dair *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4/1, 45-68.
- Tavkul, U. (2000). *Karaçay-Malkar Türkçesi sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Taymas, A. B. (1932). Kitâb al-İdrâk li-Lisân al-Atrâk I. *Azerbaycan Yurt Bilgisi Dergisi*, Nisan-Mayıs, 4-5, 177-187.
- Taymas, A. B. (1932). Kitâb al-İdrâk li-Lisân al-Atrâk II. *Azerbaycan Yurt Bilgisi Dergisi*, Haziran-Temmuz, 6-7, 233-245.
- Taymas, A. B. (1955). Seyf Sarayî'nin Gülistan tercümesini gözden geçirir. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1955*. Ankara, 73-98.

- Tekin, T. (1975), Ana Türkçede Aslı Uzun Ünlüler, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Tenişev, E. G. (1997), Leksika, Moskova: Rossiykaya Akademiya Nauk Institut Yazikoznaniya.
- Timur Ağirdere, S. (2010). XVIII yüzyıl Avrupa'sında yabancı dil olarak türkçe öğretiminin önemi: Osmanlı İmparatorluğunda İstanbul Fransız Dil Oğlanları Okulu (1669-1873). *Turkish Studies*, 694-704.
- Tiryaki E.N. (2011). Yabancılar Türkçe öğretiminde tarihi bir kaynak: Ed-Dürretü'l Mudiyye Fi'l-Lügati't Türkiye. *Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1).
- Toker, M. (2010). Divânü Lügâti't-Türk'teki tek heceli fiillerin Oğuz ve Kıpçak grubu türk lehçelerindeki durumuna istatistiksel bir bakış. *Turkish Studies*, 5(2), 1353-1382.
- Toker, M. Ve Uygun M. (2016). Bozkır adında geçen boz ve kır adlarının dünden bugüne kullanım alanları ve kullanım özellikleri. *Uluslararası Sempozyum Geçmişten Günümüze Bozkır*, 6-8 Mayıs 2016, Konya.
- Toparlı, R. (2002). Kıpçak dili ve edebiyatı, türkler (ed. H. Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 814-821.
- Toparlı, R. Vd. (1999). *El-Kavânînü'l- Külliyye li-Zabti'l Lügati't-Türkiyye*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Toparlı, R., vd. (2000). *Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Toparlı, R. (2003). *Ed-Dürretü'l-Mudiyye Fi'l Lügati't Türkiyye*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Toparlı, R., vd. (2007). *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2. Baskı.
- Tryjarski, E. (1976). A Fragment of an Unknown Armeno-Kipchak Text from Polish Collections.
- Toprak, F. (2003), Divânü Lügati't Türk'te Kıpçakça kaydıyla verilen kelimelerin tarihî kıpçak sözarlığı içindeki yeri. *Türkoloji Dergisi*, XVI, 2, 79-102.
- Torun, Y. (2005). Nurullah Ataç'ın denemelerinde devrik yapılar. Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

- Turan, F. (2005). Risâle-i Zebân ve Anadolu'da Türk gramerciliğinin kuruluşu üzerine. *İlmi Araştırmalar*, 19, 141-148.
- Ulutürk, B. Kıpçak Türkçesi söz varlığındaki meyve vermeyen ağaç adları üzerine bir inceleme. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, (2), 197-208.
- Uraksin, Z. G. (1996), *Başkursko-Ruskiy Slovar*. Moskova: İzdatelstvo Digora Ruskiy Yazık.
- Vâsârı, I. (2012). *Kumanlar ve Tatarlar Osmanlı öncesi Balkanlar'da doğulu askerler (1185-1365)* (A. C. Akkoyunlu, Çev.). İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Wensinck, A.J. (1987). *Memlükler*. MEB: İslam Ansiklopedisi, 689-689.
- Yalvar C. (2018). Kıpçak türklerinin kökenlerine dair bazı değerlendirmeler. *Yeditepe Üniversitesi Tarih Bölümü I. Uluslararası Türk Kültürü ve Tarihi Sempozyumu 19-20-21 Nisan Bildiri Kitabı*, İstanbul.
- Yalvar C. (2018). Deşt-i Kıpçak'ta Moğol hakimiyeti ve Kuman-Kıpçaklar. *Yeditepe Üniversitesi Tarih Bölümü Araştırma Dergisi*, Cilt 2, 1, 3-29.
- Yalvar C. (2018). The origin of the kypchak turks and early historical periods. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, R. (2013). Ed- Dürretü'l Mudiyye Fi'l Lugati't Türkiyye'nin Memluk Türkçesi ve Oğuz Türkçesi nüshalarının karşılaştırılması. Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Yiğit, İ. (2002). *Memlukler*. TDV: İslam Ansiklopedisi, 90-97
- Yudahin, K. K. (2011), Kırgız sözlüğü (Abdullah Taymas, Çev.), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yücel, M.U. (2002). *Kıpçaklar*. TDV: İslam Ansiklopedisi, 420-421.
- Yücel, Ü. (1999). *Türk Okçuluğu*, Ankara: AYK Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.
- Yükselen G. Ve Peler A. (2015). Tarihte Türk- Ermeni temasları sonucunda ortaya çıkmış bir halk: Ermeni Kıpçakları veya Gregoryan Kıpçaklar. *Turkish Studies*, 10 (8), 253-272.

Zajaczkowski, A. (1958). *Vocabulaire Arabe-Kiptchak Bulgat al-Mustaq, Fi Lugat At-Türk Wa-L –Qıfzaq*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Zajaczkowski, A. Ve Bingöl, N. “Mısır Memluk Devleti’nin Şahnâme’sinin 817ürkçe en eski şiir çevirisi (XV-XVI. Yüzyıl). *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 14, 65-76.

www.almaany.com

www.lugatim.com

www.nisanyansozluk.com

www.tdk.gov.tr

www.wikipedia.org

